

7856

౩

శ్రీమహాభారతముతో జేరిన

→* హ రి వ ం శ ము . *←

శంభుదాసుడను సామాంతరముగల

యెఱ్ఱాప్రెగ్గవ రచియింపినది

ఇది

శ్రీమాన్॥ కొ॥ అనంతాచార్యులవారిచే

న రి ప్క రి ం ప ం ది

యద్దనపూడి-సంజీవయ్యగారిచే

చెప్ప పు ర :

స్టాక్ ఆఫ్ ఇండియా ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రంపించి ప్రకటింపబడియె.

1901.

పీఠిక.

...

శ్రీమదఖిలభువనహేతుభూతుడై నిఖిలకల్యాణగుణోపేతుడై నేదాంత ప్రతిపాద్యుడై యాద్యుడై యొప్పురు నవ్వురుసోత్తముడు లీలామానుషవిగ్రహుడై శ్రీకృష్ణభగవదభిధానంబున భువినవతరించి చరించిన చిత్రచరిత్రంబులం బ్రతిపాదించునదియయి పంచమవేదంబనఁబరఁగి పఠనశ్రవణమననాదుల నిశ్శబ్ద స్థిరముదయంబునకు నభీష్టదాయకంబయి శ్రీమహాభారతోత్తరభాగంబయిన హరివంశము శ్రీవత్సగోత్రపవిత్రుండును బోతమాంబికకు సూరనార్యునకుఁ బుత్రుండును శంభుదాసలక్షణాభిధేయుండును నైన యెఱ్ఱయ నామధేయునిచే (ఎఱ్ఱాప్రెగ్గడచే) బండితపామర సాధారణంబై వెలయఁచెనిఁగింపఁబడియె.

ఎఱ్ఱాప్రెగ్గడ,

అంధ్రీకపులలోపలఁ బ్రథమగణ్యులై కవిత్రయంబనం బుంఁగిన మహాకవి ముఖ్యులందు మూడవవాడు. ప్రబంధపరమేశ్వర బిరుదాంకముగఁగలవాడు. ఇతని నివాసగ్రామము నెల్లూరిమండలములోని యద్దంకికి సమీపమునంగుండెడి నీలకంఠేశ్వర స్థానమయిన గుఱ్ఱూరు. ఇతఁడు వినుకొండకొండనీడు మొదలుకొని రాజమహేంద్రపురపర్యంతమయిన దేశము స్వాధీనముచేసికొని యద్దంకిరాజధానిగా రాజ్యముచేసిన యనవేమ భూపాలునాస్థానకవి. ఈయన తానురచించిన హరివంశమహాప్రబంధము నా యనవేమభూపాలునకంఠముచేసెను. అనవేమన క్రీస్తుశకము పదునాలవ శతాబ్దమధ్యమున నున్నవాఁడు గనుక, ఎఱ్ఱాప్రెగ్గడయు నాశతాబ్దమునందున్నవాడని యేర్పడుచున్నది. ఇతనికి పూర్వీకులయినకపులలో నన్నయభట్టారకుఁడు క్రీస్తుశకము పదునెకండవ శతాబ్దమునంగును, తిక్కనసోమయాజి పదుమూడవ శతాబ్దమునందు నున్నవారగుటఁబట్టియు, ఇతని కవిత్వ మాయుధయులకవిత్వపద్ధతులచే బొందుపడియుండుటఁబట్టియు, నితఁ డెల్లవిషయములందు నామువ్వరిలోను ఘూడవవాడై యుండును.

మఱియు నీమహాకవి బ్రహ్మాండపురాణోక్తంబయిన శ్రీయహ్నాబిల మహర్ష్యమును లక్ష్మీనృసింహవతార మనుచేర నహ్నాబిలనృసింహకింతము

గాఁ గావించెను. దానిని నృసింహపురాణమనియు నందురు. అది మృదుమధుర
తైలికలిగి సలక్షణము సతిశ్రావ్యమునై యితని ప్రబంధపరమేశ్వర బిరుదనామ
ధేయమానవ్వర్థముం జేయుచున్నది.

ఇదిగాక యితఁడు సన్నయభట్ట కృతమయిన భారతారణ్యపర్వశేషము
సతనికవిత్వమువలెనే కావించి వన్నెగన్నవాఁడు. ఇంతియకాక మునుపు తిక్కన
సోమయాజి తాతయైన కవి భాస్కరుఁడుచేసిన శ్రీరామాయణము శిథిలమయి
యనెకులచే బూరింపఁబడి భూహుప్రకారంబయియుండ నాకొంతఁ దీర్చినీతఁ
డొకరామాయణమును రచించినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. అయిన నదియు
నిష్పడు నామమాత్రావశిష్టమైయున్నది.

ఎఱ్ఱాప్రెగ్గడ రామాయణమెవ్వరియొద్దనే నున్నయెడ వారదాని మా
యొద్దకుఁబంపి యచ్చొత్తించునట్లు చేయువారని నమ్మెద. అట్లాపుస్తకము నంపు
వారికి ముద్రించిన పిమ్మట నేఁబడినతలు బహుమానముగాఁ బంపనగును.

ఇట్లు,

శ్రీహేమాధిలాసి,

శ్రీరామాయ-సంజీవయ్య.

శుభము.

ప్రహయగ్రీవాననము,

—o—

విషయసూచిక.

శ్రీమహాభారతముతోఁజేరిన హరివంశము.

పూర్వభాగము - ప్రథమాశ్వాసము.

—o—

విషయము.

పుటసంఖ్య.

కర్ణాపారంభము.

౨

సంతకేపరీపమున నాదిస్మృతిప్రకారము.

౩

ఇంద్రుడు వజ్రాయుధముచేత దితిగర్భంబు ఛేదించినప్రకారము.

౧౪

పృథుచక్రవర్తి భూమిని గోవుగాఁజేసి వస్తువులు గొన్నప్రకారము.

౧౨

వేనుశరీరమధనంబునఁ బ్రథమ దుష్టవించినప్రకారము.

౧౩

పృథుచక్రవర్తి భూదేవిక నైస సంవాద ప్రకారము.

౧౫

వైశంపాయనుఁడు జనమేజయునకు మన్వంతరంబుల నెఱింగించుట.

౧౬

వైశంపాయనుఁడు జనమేజయునకు ననాగతమన్వంతరములఁ జెప్పట.

౧౭

ఛాయాదేవియందు సౌవర్ణశవైశ్చర్యపత్రులు పుట్టినప్రకారము.

౧౮

ద్వితీయాశ్వాసము.

వైవతుఁడు రేవతిని బలరామునఁ బెచ్చినప్రకారము.

౧౯

కువలయాశ్వుండు దుందుషనురాక్షసునిం జంపినప్రకారము.

౨౦

సత్యవ్రతుండనురాజు వసిష్ఠవచనంబునఁ ద్రివింశతేనప్రకారము.

౨౧

సగరపుత్రులు కపిలుని కోవాగ్నిచేత భస్మీభూతులగుట.

౨౨

జనమేజయునకు వైశంపాయనుఁడు పితృదేవతల తెఱఁగెఱింగించుట.

౨౩

సనత్కుమారుఁడు మార్కండేయునకుఁ జెప్పిన పితృదేవతావ్రభావము.

౨౪

పితృగణంబులలో మూర్తిసహితులమూర్తిరహితుల వివరించుట.

౨౫

పితృదేవతాసమారాధన ఫలవిశేషప్రకారము.

౨౬

భీష్ముఁడు ధర్మరాజునకుఁ గౌశికపుత్రుల చరిత్రంబు జెప్పినప్రకారము.

౨౭

భీష్ముఁడు గ్రాయాధుండను రాజుం జంపినప్రకారము.

౨౮

కౌశికపుత్రులు గురువంచనంబున హింసజన్తులై పుట్టినప్రకారము.

౨౯

బ్రహ్మశత్రుఁడు దేవీసహితంబుగాఁ బరమసిద్ధి వడయుట.

౩౦

తృతీయాశ్వాసము.

మేయము.

పుటసంఖ్య.

చంద్రుడు బృహస్పతిభార్యయగు తారం గొనివప్రకారము.
 రిజయసంహారశ్రీత్రంబు సంక్షేపముగా నెఱిగించుట.
 యయాతిమహారాజుచరిత్రంబు సంక్షేపముగాఁ జెప్పట.
 యయాతిమహారాజు పఠించిన సుభాషితంబులు.
 బహువునకు గంగాదేవి మోక్షార్థమై పుట్టెను.
 దుష్టుడు పరిత్రమంబు సంక్షేపముగాఁ జెప్పట.
 యదువంశక్రమంబు సంక్షేపరూపమునం జెప్పట.
 జ్యోతుషుండును రాజువనంబున నున్న కన్నీయం గొనివచ్చుట.
 అంధకవంశక్రమంబు సంక్షేపముగాఁ జెప్పట.
 సత్రాజిత్తు మూర్ఖునారాధించి శ్వమంతకమణి సంపాదించుట.
 శ్రీకృష్ణుడు బాంబునతిం బరిగ్రహించి నిజపురియనున చచ్చుట.
 శతభన్వండు సత్రాజిత్తుంబున ప్రమంబకమణి నుపహరించుట.
 శత్రుస్థుడు కృష్ణునకు వజ్రచి తుఁ గామీధు య్యులొహివుట.
 అశ్రుమండు విడిచిపోవుటవలన దాష్టకీయం దుర్వృత్తంబులు పుట్టుట.
 శ్రీకృష్ణుఁ డాశ్రమినిచేత నున్న శ్వమంతకరత్నంబు మయలుపఱుచుట

౫౨
 ౫౩
 ౫౪
 ౫౬
 ౫౮
 ౬౦
 ౬౩
 ౬౪
 ౬౬
 ౬౮
 ౭౦
 ౭౨
 ౭౩
 ౭౪
 ౭౫

చతుర్థాశ్వాసము.

సంహారతారంబు సంక్షేపరూపముగాఁ జెప్పట.
 విష్ణుదేవుడు నృసింహావతారమున హరిణ్యక కేళుం జంపుట.
 వాసుదావతారంబు సంక్షేపరూపముగాఁ జెప్పట.
 పరశురామావతారంబు సంక్షేపరూపముగాఁ జెప్పట.
 శ్రీరామావతారిక్రమంబు సంక్షేపరూపమునం జెప్పట.
 దేవదానవులకు బరగిన తారకామయమును యుద్ధప్రకారము.
 దేవతలు రాక్షసులమీఁద యుద్ధసన్నద్ధులై వేడలుట.
 మయూడు మొదలగు రాక్షసులు దేవతలమీఁద యుద్ధసన్నద్ధులై వేడలుట.
 త్రివిక్రమదేవుండు గరుడవాహనారూఢుండై దేవతలకు సహాయంబగుట.
 దోర్బంధును మునివలన సర్వస్వలంబు సంభవించినప్రకారము.
 ఇంద్రుడదేవతలతోడఁ గాలనేమియను రాక్షసుడు యుద్ధముచేయుట.
 కాలనేమి విష్ణుదేవునిమీఁదికి యుద్ధసన్నద్ధుడైపోవుట.
 విష్ణుదేవుండు సుక్రాయుధముచేతఁ గాలనేమిం జంపుట.
 నారాయణుండు యోగినిద్రాపరాయణుండై యుండుట.

౮౮
 ౮౯
 ౯౦
 ౯౧
 ౯౨
 ౯౩
 ౯౪
 ౯౫
 ౯౬
 ౯౭
 ౯౮
 ౯౯

పంచమాశ్వాసము.

ప్రజాభారపడితల్లైన భూదేవి తన మనస్థిరంబు విష్ణున కెఱిగించుట.
 బ్రహ్మనిదేశంబున నముద్రుండు శంకరుండై పుట్టినప్రకారము.

౧౦౦
 ౧౦౫

విషయము.

పుటసంఖ్య.

నారదుడు విష్ణునితోఁ గాలనేమిక్కఁకుండై పుట్టినతఁఁఁ గఱింగించుట.	౧౦౬
బ్రహ్మదేవుఁడు విష్ణునితోఁ గశ్యపుఁడు వసుదేవుండై నియించి తఱంగు సెప్పట.	౧౦౮
నారదుఁడు కంసునితో విష్ణుమూర్తి కృష్ణుండయి పుట్టఁగలవిధం తెలింగించుట.	౧౦౯
విష్ణుఁడు యోగమాయను యశోదకుఁ గూఁతురైపుట్ట నియమించుట.	౧౧౧
రోహిణీదేవి గర్భంబుననుండి బలరాముం దేవతారంబు సొందుట.	౧౧౨
దేవకీదేవి గర్భంబుననుండి శ్రీకృష్ణుం దవతరించుట.	౧౧౩
కంసుండు యశోదకుఁ గూఁతురైపుట్టిన యోగమాయం దంపఁజూపుట.	౧౧౪
నందుఁడు మధురాపురంబుననుండి నసుదేవునాస్థిత వ్రేతెల్లని నిచ్చుట.	౧౧౫
శ్రీకృష్ణుఁడు పూతనప్రాణంబులు ననదుగ్గంబులతోడం గొనెనుంపుట.	౧౧౬
శ్రీకృష్ణుఁడు శిశువగుచుని సంహరించుట.	౧౧౭
శ్రీకృష్ణమూర్తి బాలక్రీడాభివర్ణనము.	౧౧౮
గోపికలు యశోదతోడ శ్రీకృష్ణుని గుట్టుచేసితిలంబులఁ జెప్పకొనుట.	౧౧౯
యశోదాదేవి శ్రీకృష్ణునిలూపుల బసనిం జేయుట.	౧౨౦

షష్ఠాశ్వాసము.

నారదుఁడు నందగోపుని బృందావనంబుననుం బోఁ బనుచుట.	౧౨౧
గ్రీష్మకాలాభివర్ణనము.	౧౨౨
గోపాలకులు రోగకాంతికై శివపూజావ్రతంబు నలుపుట.	౧౨౩
శంఖకర్ణుండను భూతంబు గోపాలకులకుఁ గలిగిన గోగంబులకుఁ గారణం తెలింగించుట.	౧౨౪
శ్రీకృష్ణుఁడు నిపమయంబగు కపిత్థవృక్షున నుద్భుతమగుట.	౧౨౫
శ్రీకృష్ణుఁడు గోపాలరతో యమునయందు జలక్రీడనలుపుట.	౧౨౬
కాలనేమిపుత్రు లేద్యురు కుంభకునింటవృషభంబుపై పుట్టుట.	౧౨౭
శ్రీకృష్ణుఁడు నందానులతోడ మిశ్రలాపురంబుననున్న కుంభకునింటికిఁ బోవుట.	౧౨౮
శ్రీకృష్ణుఁడు రాక్షసాంశసంభూతయొందు నప్రవృత్తభంబులఁ జంపుట.	౧౨౯
శ్రీకృష్ణుండు వాసుదేవభరద్వాజులను మునుంగని సంభావించుట.	౧౩౦
వాసుదేవభరద్వాజులు శ్రీకృష్ణునెఱింగి స్తుతించుట.	౧౩౧

సప్తమాశ్వాసము.

శ్రీకృష్ణుఁడు యమునానదియందుఁ గాళీయుఁ డుండెడు మడుపు మాచుట.	౧౩౩
కాళీయుండు శ్రీకృష్ణునింగఱచి చుట్టుకొనుట.	౧౩౪
కాళీయునిచేతఁ జాట్టబడిన శ్రీకృష్ణునిఁజూచి యశోద శోకించుట.	౧౩౫
శ్రీకృష్ణుఁడు కాళీయుని యమునాప్రవాహంబు వెడలనడుచుట.	౧౩౬
బలరాముండు గర్దభవేదధారియగు భీముండను రాక్షసుం జంపుట.	౧౩౭
బలరామదేవుండు ప్రలంబుండను రాక్షసుం బరిమార్చుట.	౧౩౮
నందగోపాను లింద్రోత్సవంబునేయ నుపక్రమించుట.	౧౩౯

విషయము.

పుటసంఖ్య.

గోపాలకులు కృష్ణుని దేశంబున నిండ్రోత్సవంబును నిష్కర్షతోత్సవంబు జేయుట.	౧౬౭
ఇంద్రుడు మేఘములరావించి క్షేపణలమీద వర్షింప నియోగించుట.	౧౭౦
శ్రీకృష్ణుడు గోరక్షకాగ్రంథ గోసరసపద్యతంబు నెత్తుట.	౧౭౨
ఇంద్రుడు శ్రీకృష్ణుని నన్నిధికివచ్చి బహువిధంబుల స్తుతించుట.	౧౭౪
ఇంద్రుడు శ్రీకృష్ణుని గోపలత్వమున కభిషేకించు జేయుట.	౧౭౬
గోపవృద్ధులు శ్రీకృష్ణుని మహాప్రభువని బభిషేకించి యతని నరయుట.	౧౭౮

అష్ట మా శ్వాస ము:

శ్రీకృష్ణుడు గోపకాంతల కితిక్రీడల నత్యంతానందాగవతుల జేయుట.	౧౮౨
శ్రీకృష్ణుడు నృపభగూపధునిని నిర్భయమున రాక్షసుని జంపుట.	౧౮౩
కంసుడు వసుదేవాదులతో శ్రీకృష్ణుని దరితంబు చెప్పి యాక్షేపించుట.	౧౮౫
కంసుడు శ్రీకృష్ణుని దోడ్పడ నక్రూరుని నియోగించుట.	౧౮౮
కలియేనురాక్షసుల దశ్యుని పగరుండై శ్రీకృష్ణుని కిడునేయ జూనుట.	౧౯౧
శ్రీకృష్ణుడు కీచిమర్కసిని పోరి మృతించుట.	౧౯౨
కీచి నారేణునం బ్రీతుండై నాచుండు శ్రీకృష్ణుని నిభిషేకించుట.	౧౯౩
అక్రూరుడు వ్రేవణిశవచ్చి శ్రీకృష్ణుని దిగ్విజయించుట.	౧౯౬
అక్రూరుడు శ్రీకృష్ణునితో చేకరీపనుదవుల పరితాపంబు చెప్పుట.	౧౯౭
అక్రూరుడు శ్రీకృష్ణుల రాముల మధుర నందోగ్నిని పోవుట.	౨౦౦
శ్రీకృష్ణుడు అక్రూరుని యమునానలంబులలో దహమహానుభావంబు మాపుట.	౨౦౧

న న మా శ్వాస ము.

శ్రీకృష్ణుడు నుబ్బయను కంసుని ననుగ్రహించి సుఖంబు జేయుట.	౨౦౬
శ్రీకృష్ణుడు కంసునాయుధాగారంబుచేరి కంసుని రాజని ధ్వంసంబు చేయుట.	౨౦౮
కంసుని దేశాంతంబున మహానాథ్యునితో దనదచ్చ ప్రకారంబు చెప్పుట.	౨౧౦
కంసుండు సుపరివారుండై రంగలంబుననుండి రామకృష్ణుల రావించుట.	౨౧౨
శ్రీకృష్ణుడు కువలయాపిడంబును నేనుండును నీనుండు జేయుట.	౨౧౪
శ్రీకృష్ణుడు చూడఁబడును మల్లనితో పోరి వానిం జంపుట.	౨౧౭
శ్రీకృష్ణుడు కంసుని బుడమిం బడవైచి విగతస్థాన ని జేయుట.	౨౧౯
కంసుభార్యలు మృతుండయిన పెనిమిటిని దేర్కొని వివాహంబు నేయుట.	౨౨౧
ఉగ్ర నేనుండు కంసునకు నగ్ని సంస్కారంబు నేయుటకు గృష్ణుని నుద్దేశించుట.	౨౨౩
శ్రీకృష్ణుల రాములు సాందీపునియొద్ద సకల విద్యాభ్యాసంబు నేయుట.	౨౨౫
శ్రీకృష్ణుడు సాందీపునికి మృతపుత్రుని గురుదక్షిణగా నెచ్చుచుచ్చుట.	౨౨౬

ఉత్తర భాగము.

ప్రథమాశ్వాసము.

విషయము.

పుటసంఖ్య.

జరాసంధుడు మధురపై దండెత్తినట్టి కృష్ణుని దృఢముగా తలఁచుట.	౧
రామదామోచరులు మధురాపురంబు విడిచి జరాసంధుడు వెనుకొనఁచొలంగిపోవుట.	౪
శ్రీకృష్ణబలరాములు పరశురామునింగని తమరాక యెఱింగించుట.	౫
శ్రీకృష్ణబలరాములు పరశురామ సహితంబుగా గోమఁతంబుఁజేరుట.	౬
జరాసంధుడు సైన్యంబులతోడఁ గృష్ణబలరాములెక్కిన పురవ్రతంబుచుట్టి విడియుట.	౧౦
జరాసంధుడు రామదామోచరులెక్కిన వర్షతంబును గాఁచుట.	౧౨
శ్రీకృష్ణబలరాములు గోమఁతమునుండి సైన్యమధ్యంబునకు లంఘించుట.	౧౩
జరాసంధుడు బలదేవ వాసుదేవులతోడ యుద్ధంబుచేయుట.	౧౪
జరాసంధుడు సకలరాజన్యసమేతంబుగఁ బరాజితుఁడైపోవుట.	౧౫

ద్వితీయాశ్వాసము.

జరాసంధుడు రెండవసారి మధురమీఁద దండెత్తినట్లు.	౨౫
జరాసంధుఁ డుగ్రసేను నెదుర్కొని యీక్షాత్తిరంబుగా నాత్మేషించుట.	౨౬
రుక్మి శ్రీకృష్ణునితోడం దలపడి యుద్ధంబుచేసి పరాజితుఁడైపోవుట.	౨౮
బలరామ జరాసంధుల గదాయుద్ధ విజృంభణము.	౩౧
జరాసంధుడు పరాజయంబునొంది మరలి నిజపురంబునకుంబనుట.	౩౩
బలరామదేవుడు కాళిందీభేదనంబునెయుట.	౩౪
బలరాముడు వ్రేపల్లెనుండి మధురాపురంబునకు వచ్చుట.	౩౬
వైశంపాయనుడు జనమేజయునకుఁ గాయవనునిబసన ప్రకారంబెఱింగించుట.	౩౭
కాయవనుండు ముచ్చిగురుని రోషావలంబున భిష్మీ భూతుండగుట.	౪౧
శ్రీకృష్ణుడు విశ్వక్సనురావించి ద్వారపతియను పురంబు నిర్మింపఁబనుచుట.	౪౩
శ్రీకృష్ణుడు వాయుదేవునిచేత సుధర్మయను దేవసభ ద్వారకకుఁ బంపించుట.	౪౫

తృతీయాశ్వాసము.

నారదుడు శ్రీకృష్ణుని దృఢమునట్టి రుక్మణీపరిణయోద్యమంబు తఱంగఁజెంగించుట.	౪౮
నారదుడు శ్రీకృష్ణుని రుక్మణీదేవిం బరిగ్రహించి కొనితేర నియోగించుట.	౫౨
శ్రీకృష్ణుడు రుక్మణీపరిణయార్థంబుగాఁగండిన పురంబునకు నరుగుట.	౫౪
పురంబు వెలుపల గౌరీదేవిని సేవించుచున్నరుక్మణీదేవిని శ్రీకృష్ణుడుగొనిపోవుట.	౫౬
శ్రీకృష్ణుడు రుక్మణీదేవింగొనిపోవునెడ జరాసంధుడు లెదిరిపోరుట.	౫౮
బలరాముండు సురంభ విజృంభితంబై వంగాద సైన్యంబులఁబనుమాడుట.	౬౧
రుక్మణీసహోదురుండగు రుక్మయనువాడు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధంబుచేయుట.	౬౩
శ్రీకృష్ణుడు రుక్మమూర్ఖుఁడై రుక్మిణిగొని ద్వారకకువచ్చుట.	౬౪

వివరము.

పుటసంఖ్య.

రుక్మిణీకల్యాణమహోత్సవప్రకారము.

౬౬

ప్రద్యుమ్నండు శంబరానుగంజంపి దేవీసమేతముగా ద్వారావతికివచ్చుట.

౬౯

ప్రద్యుమ్నండు రుక్మిణీకల్యాణమహోత్సవమున వరించి వివాహంబగుట.

౭౦

రుక్మిణీకల్యాణమహోత్సవమున నారంభించుట.

౭౩

జాదంబున నవృతంబాడిన రుక్మిణీకల్యాణమహోత్సవమున దునుమాడుట.

౭౪

చతుర్థాశ్వాసము.

హయగ్రీవని శుంభమురానురంజనమునకు పోరిపోతిపోవుట.

౭౭

వసిష్ఠాది మహర్షులు ద్వారకకు వచ్చుట.

౮౨

వసిష్ఠాది మహర్షులు శ్రీకృష్ణునితో నరకాసురుని దుశ్చేష్టులు చెప్పట.

౮౪

ఇంద్రుండు ద్వారకానగరంబునకువచ్చి కృష్ణునిజూచుట.

౮౭

ఇంద్రుండు శ్రీకృష్ణుని నరకాసురువధకుఁ జేరేమిందుట.

౮౮

శ్రీకృష్ణునిచేత మురాసురుండు మొదలైన మహారాక్షసవీరులు సంపాదించుట.

౯౦

సత్యభామానరకాసురునితో యుద్ధంబుచేయుట.

౯౩

శ్రీకృష్ణుండు సుదర్శనచక్రంబుచేత నరకాసురుని ఖండించుట.

౯౫

శ్రీకృష్ణుండు పదియాఱువేల సూర్యురుసురకన్యకలం బరిగ్రహించుట.

౯౭

శ్రీకృష్ణుండు సత్యభామాప్రేతుఁడై పారిజాతంబుగొనలేచ్చుట.

౯౯

శ్రీకృష్ణుండు పారిజాతంబుతో నిడపురంబునకు వచ్చుట.

౧౦౦

నారదమహర్షిని శ్రీకృష్ణునిప్రభావము యాచవుల కెఱింగించుట.

౧౦౪

శ్రీకృష్ణుండు పారిజాతంబునుమనమర్చణంబున సత్యభామాదులకుఁ బ్రിയంబునెయుట.

౧౦౬

పంచమాశ్వాసము.

దుర్యోధనాదిరాజులు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుట.

౧౦౮

నారదుండు శ్రీకృష్ణుని ప్రభావంబు రాజులకెల్లంఁ జెలియఁజేయుట.

౧౦౯

అర్జునుండు ధర్మరాజునకు శ్రీకృష్ణుని ప్రభావంబుచెప్పట.

౧౧౨

అర్జునుండు బ్రాహ్మణకుమారుని కఠింపఁబోవుట.

౧౧౪

శ్రీకృష్ణుండు బ్రాహ్మణునకు మృతపుత్రదానంబుచేసి సంచుట.

౧౧౭

రుక్మిణీదేవి శ్రీకృష్ణునితోఁ జనకుగల సంతానాపేక్షయెఱింగించుట.

౧౧౯

శ్రీకృష్ణుండు బలధద్రాదులకుఁ దనకైలాసయాత్రఁ జెలియఁజేయుట.

౧౨౦

శ్రీకృష్ణుండు కైలాసంబునకుఁ బుత్రార్థియైపోవుట.

౧౨౨

శ్రీకృష్ణుండు బదరీవనంబున సమాధియొగంబున నుండుట.

౧౨౫

ఘంటాకర్ణుండు కృష్ణునింగని సంభాషించుట.

౧౨౬

ఘంటాకర్ణుండు శ్రీకృష్ణునుద్దేశించి నిజనియమంబునుష్ఠించుట.

౧౨౮

ఘంటాకర్ణుండు శ్రీకృష్ణమూర్తినిబొడగని స్తుతించుట.

౧౩౦

ఘంటాకర్ణుండు పితాచిదేహంబునదలి పుణ్యలోకంబునకుఁ గోవుట.

౧౩౩

షష్ఠా శ్వాసము.

విషయము.

పుటసంఖ్య

శ్రీకృష్ణుడు కైలాసంబుగనుగొని తదీయైభవంబు నభివర్ణించుట. ౧౨౦
ఇంద్రాదిదేవతలు శ్రీకృష్ణునిదిర్పించుటకుఁ దైవాసపర్యటించునకు నచ్చుట. ౧౨౧
శివుడు నపరివారుండై శ్రీకృష్ణునిఁ గానవచ్చుట. ౧౨౨
శ్రీకృష్ణుడు శివునిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించి స్తుతించుట. ౧౨౩
శివుడు శ్రీకృష్ణుని మాహాత్మ్యము నభివర్ణించి స్తుతించేయుట. ౧౨౪
పాండ్రవాసుదేవుడు ద్వారకమీఁద పండైత్త నుద్యోగించుట. ౧౨౫
పాండ్రవాసుదేవుడు నారదునితో శ్రీకృష్ణుమీఁది వైరింబు చెప్పట. ౧౨౬
పాండ్రవాసుదేవుడు ద్వారకానగరంబుపై దండెత్తవచ్చియుండుముచేయుట. ౧౨౭
సాత్యకి పాండ్ర వాసుదేవుని నెదిర్చి యాక్షేపించి యుద్ధంబుచేయుట. ౧౨౮
ఏకలవ్యుడు బలరామునితోఁ దలపడి ఘోరయుద్ధంబు నెయుట. ౧౨౯
శ్రీకృష్ణుడు కైలాసంబుననుండి మరలి ద్వారకానగరంబునకు నచ్చుట. ౧౩౦
శ్రీకృష్ణుడు గరుడవాహనాయాధుండై పాండ్రవాసుదేవునిఁ జంపఁబోవుట. ౧౩౧
శ్రీకృష్ణుడు సుచర్చనచక్రంబుచేఁ గాశిరాజ సుతప్రేషితయగు కృత్వం దునుముట. ౧౩౨

సప్తమా శ్వాసము

శివుడు బాణాసురునికేఁ గోరినవరంబు లిచ్చి యొసఁగించుట. ౧౩౩
బాణుడు కుంభాండునితోఁ దనకు శివునివలె నగలిగిన వరదానక్రమంబు చెప్పట. ౧౩౪
కుంభాండుండు బాణునితో మహోత్సాహంబులుపుట్టుట చెప్పి పరిపించుట. ౧౩౫
పార్వతీదేవి యుషాకన్యకు నభిమతవరం బొసంగి యొసఁగించుట. ౧౩౬
ఉషాకన్య తనస్వప్నమందు ననిరుద్ధసమాగమంబు గనుట. ౧౩౭
చిత్రరేఖ యుషాకన్య కన్నకలకుఁ గారణం బూహించి యుషాకన్య నూరార్పుట. ౧౩౮
చిత్రరేఖ దేవదానవప్రముఖులనెల్లఁ జిత్రపటంబునలిఖించి తెచ్చి యుషాకన్యకుఁజూపుట. ౧౩౯
చిత్రరేఖ యుషాకన్యకు ననిరుద్ధుని కులశీలవయోబలాదు లెఱింగించుట. ౧౪౦
చిత్రరేఖ యనిరుద్ధమందిరంబు సొచ్చి యతనిం గొనివచ్చుట. ౧౪౧
చిత్రరేఖ యనిరుద్ధునిదోడ్కొనివచ్చి యుషాకన్యకతోఁ గూర్పుట. ౧౪౨
అనిరుద్ధుడు బాణప్రేతులై తన్నుఁ బట్టవచ్చిన రాక్షసకంఠులఁ బూజుదోలుట. ౧౪౩
బాణాసురుడు సర్వసైన్యసమేతుండై యనిరుద్ధుమీఁద యుద్ధంబునకు వచ్చుట. ౧౪౪
బాణాసురుడు అనిరుద్ధుని నాగపాశబంధునిజేసి పడఁఁజ్రోయుట. ౧౪౫
కాలికాదేవి ప్రత్యక్షంబై యనిరుద్ధుని బంధనంబుచునిమి యాశ్వాసించుట. ౧౪౬

అష్టమా శ్వాసము.

శ్రీకృష్ణబలరామ ప్రభృతులనిరుద్ధునిపోకకుఁ గారణంబూహించుట. ౧౪౭
నారదమహాముని శ్రీకృష్ణునికి ననిరుద్ధుని వృత్తాంతంబంతయు నెఱింగించిపోవుట. ౧౪౮
గరుల్లంతుడు శ్రీకృష్ణుని ననేకవిధంబుల స్తుతించేయుట. ౧౪౯
శ్రీకృష్ణుడు బలరామప్రద్యుమ్నులతోఁగూడి బాణునిజయంపఁబోవుట. ౧౫౦
శ్రీకృష్ణబలరామప్రద్యుమ్నులు బాణసైన్యంబులం బూజిదోలుట. ౧౫౧
ఉగ్రజిహ్వంబు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధంబుచేసి పరాజయంబు సొందుట. ౧౫౨

విషయము.

పుటసంఖ్య.

శివుడు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధంబునేయక తొలంగిపోవుట.	౨౦౯
కుమారస్వామి శ్రీకృష్ణబలరామ ప్రద్యుమ్నులతో యుద్ధంబునేయుట.	౨౧౦
బాణాసురుడు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధంబుచేసి పరాజయంబునొందుట.	౨౧౨
పార్వతీదేవి శ్రీకృష్ణుని బ్రాహ్మించి బాణాసురుని చావుపప్పించుట.	౨౧౫
శివుడు బాణాసురునకు నభిమతవరంబులిచ్చి ప్రమథపదం బొసంగుట.	౨౧౭
శ్రీకృష్ణుడు బాణానిగోధనంబుకొఱకు వరుణునితో యుద్ధంబుచేయబోవుట.	౨౧౯
వరుణుడు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధంబుచేసి పరాజతుండై స్తులించుట.	౨౨౧
శ్రీకృష్ణుడు డిందాది దేవతలతో ద్వారకాపురంబునకువచ్చుట.	౨౨౩

స వ మా శ్వా స ము.

శ్రీవేదవ్యాసమునీంద్రుండు జనమేజయునకు ననాగతంబుచెప్పట.	౨౩౦
శ్రీవేదవ్యాసమునీంద్రుండు జనమేజయునకుఁ గలియగధర్మంబు తెలింగించుట.	౨౩౧
జనమేజయుమహారాజు ఆభ్యుమేధయంగంబు చేయనుద్యోగించుట.	౨౩౪
జనమేజయునకు విశ్వానసుండను గంధర్వుండు హితోపదేయించుట.	౨౩౫
జనమేజయునకు వైకంఠాయనుండు మార్కండేయచరిత్రంబుచెప్పట.	౨౩౮
నారాయణుండు మార్కండేయనకు నాత్మప్రభావంబెఱింగించుట.	౨౪౦
మధుకైటభులను దనుజులు నారాయణునిచే నిహతులయిన వృత్తాంతము.	౨౪౨
నారాయణుండు వరాహరూపంబున బాతాళగర్భయైన భూమిన్ఫరించుట.	౨౪౪
హిరణ్యక్షప్రముఖరాక్షసు లింద్రాదిదేవతలతో యుద్ధంబుచేయుట.	౨౪౬
నారాయణుండు హిరణ్యక్షునిని బొలియించి సురలక్షీంచిన వృత్తాంతము.	౨౪౮
నారాయణుండు దేవతాస్మరణంబున నరసింహరూపంబున నావిర్భవించుట.	౨౫౦
హిరణ్యకశిపుని సంహరించిన నరసింహదేవుని దేవతలందఱు నభినందించుట.	౨౫౪

ద శ మా శ్వా స ము.

పులోమహయగ్రీవ ప్రముఖదనుజముఖులు యుద్ధంబునకు వెడలుట.	౨౫౮
ఇంద్రుండు సకలదేవతలతోడ బలితోడి యుద్ధమునకు వెడలుట.	౨౬౦
దేవదానవులకు ద్వంద్వయుద్ధంబు సుప్రసిద్ధంబుగా జరగుట.	౨౬౨
పులోమంగు వాయుదేవునితో యుద్ధంబునేయుట.	౨౬౪
శరభశతబలలను దైత్యులు సూర్యచంద్రులతో మహాయుద్ధంబు నేయుట.	౨౬౬
విరోచనుండు విష్వక్సేనప్రముఖదేవతలతో మర్కొని ఘోరయుద్ధంబు చేయుట.	౨౬౮
ప్రహ్లాదుండు సకలసైన్యసమేతుండై యమునితో మహాయుద్ధంబుచేయుట.	౨౭౦
అనుష్లాదుండు కుబేరం దలపడి సంగ్రామంబు భీమంబుఁగాఁజేయుట.	౨౭౨
అగ్నిదేవుండు సంరంభవిజృంభితుండై దైత్యసైన్యంబుల నెల్ల దైన్యంబునొందించుట.	౨౭౪
షండ్రబలీంద్రులకు ధ్వంద్వయుద్ధంబు సుప్రసిద్ధంబుగా జరగుట.	౨౭౬
ఇంద్రుండు స్వారాజ్యహీనుండై యదితికడకుం జని నిజపరాజయం బెఱింగించుట.	౨౭౮
నారాయణుండు దితిగర్భంబున వామనుండయి జనియించెడు కథ.	౨౮౧
ఇంద్రాదిదేవతలు వామసుని బలిని నిర్ణీచి స్వాభ్యాజ్యంబుగొనం బ్రార్థించుట.	౨౮౩
వామసుండు బలికడకుఁబోయి మూడడుగులభూమి యాచించుట.	౨౮౪
వామసుండు బలిని నబాంధవంబుగాఁ బాతాళంబునకుఁ బోవంబుచుట.	౨౮౭

శుభము.

శ్రీహయగ్రీవానమః.

శ్రీమహాభారతములో జేరిన హరివంశము

పూర్వభాగము - ప్రథమాశ్వాసము.

శా. శ్రీకిం బ్రేమపదంబు భూమికి నతిస్నిగ్ధుండు దుగ్ధాబ్ధిశః
య్యాకేళీరతుఁ డాదివేధకు గృహం బై యొప్పునాభిస్తనా
ళీకంబుం గలవేల్పు లోకములఁ బాలింపం బ్రభుం డుత్తమ
శ్లోకుం డన్నమవేమభూవిభున కిచ్చు నుస్థిరై శ్వర్యముల్.

శా. శర్వాణీ స్తనచక్రవాకములు వక్షస్సారకాసారమున్
• గర్వం బింపెనలారఁగాఁ దఱిసి వేడ్క లుల్ప రోమాంచమున్
సర్వాంగీణముగా ధరించికొని యిచ్చు బేర్చు శంభుండు స
రోవ్వరక్షణదక్షు వేమనృపు నత్యుర్జస్వలుం జేయుతన్.

ఉ. తమ్మికిఁ జూలి లోకములతాత తపస్వలయెఱ్ఱ యోగివ
ర్గముల కాఘ్యఁ డాగమపరంపరకుం బ్రభవంబు ధర్మభా
గములక ర్త భారతికి గాదిలి ముప్పురలొల్తపేరు ని
త్యమ్ముగ నాయువీవుతఁ గళాఘ్యఁడు పోలయవేమశౌరికి.

మ. కమలాక్షస్తరఘస్తరాబ్జభవులున్ గైవారు లంబోధిపూ
రములున్ బుక్కిటిసాము గోత్రగిరివర్గంబున్ గనల్కందుకా
భము సంక్రీడనవేళ నేవిభున కాభవుండు ప్రత్యూహసం
తమసాదిత్యుఁ డిభాననుం డొసఁగు భద్రంబుం గృతిస్వామికి.

మ. వరేవస్తుప్రతిపత్తిధుర్య మగునై శ్వర్యంబు పంచాశద
క్షరసంసిద్ధసమస్తశబ్దరచనాసంవాప్తి ప్రి నుద్దీప్తమై
పరఁగం గల్పలతాసమృద్ధి యగుచుం బ్రజ్ఞావిశేషాఘ్యులన్
• గర్భణం బ్రోచునవిత్రి వాణిఁ ద్రిజగత్కల్యాణిఁ బ్రార్థించెదన్.

శా. సందీప్తార్కసమప్రకాశు జలదశ్యామాంగుఁ డ్దప్తాశుల
చ్చందోబృందవిభాగుఁ బావనయశస్సందోహు నస్పందధి

సందేర్భించితు భారతాగమకథాసద్భావు లోకత్రయా
నందప్రాప్తికరుం బరాశరసుతు సర్వజ్ఞః గోర్తించెడన్.

మ. చతురోద్యంతి వాతపోతకమహాసాంయాత్రికుండై తగన్
జతురామ్నాయపయోధుల నైలగి భాస్వద్రత్నముల్ రామస
న్నతిహంబుగఁ గూర్చి విశ్వజగము భూషించె సేధన్యుఁ డా
వ్రతిముఖ్యుండు ప్రసన్నుఁ డయ్యెడుఁ గృపన్ వాల్మీకి మాకెప్పుడున్.

ఉ. ఉన్నతగోత్రసంభవము నూర్జితసత్త్వము భద్రజాతినం
పన్నము సుధతాన్యపరిభావిమదోల్కటము న్నరేంద్రపూ
జోన్నయనూచితంబు నయి యొప్పెడునన్నయభట్టకుంజరం
బెన్ననిరంకుశోక్తిగతి నెందును గ్రాలుటఁ బ్రస్తుతించెడన్.

మ. తనకావించినసృష్టి తక్కురులచేతం గాదునా నేముఖం
బునఁ దాఁబల్కినపల్కు లాగమములై పొల్పొందు నా వాణి న
త్తను సీతరఁడొకరుండ నాఁ జరుమహత్త్వాప్తి గవిబ్రహ్మనా
వినుతింతున్ గవితక్కుయజ్ఞ సఖలోర్వీదేవతాభ్యర్చితున్.

ఉ. కామవిలోభకస్పృహల గర్విపరింపరిక్రందువాసి హృ
త్తామరసస్థితం డగుసదాశివుఁ గాంచి తడేకచింత చిం
తామృతమై తలిర్పఁ దుదిదాఁకినయున్నతిఁ శన్నశంకర
స్వామి గురుండు మాతలఁపు సర్వముఁ దానయి యుండుఁగావుతన్.

వ. అని యిట్లు పూజ్యపూజాతత్పరుండ నైననాకు సభీష్టార్థదాత యై యవ
దాతచరితంబున సఖలజనరంజనం బొనర్చుటంచేసి రాజశబ్దంబునకు భాజనం
బగుచుఁ దేజోవిలాసైకనిత్యుండు పల్లవాదిత్యుం డనియు నుదాత్తపౌరు
షోద్దండుండు జగనెబ్బగండం డనియు సంగతానేకనరపాలపరిపాలనశీలుం డం
గరక్షాపాలుం డనియును సకలకథావిశ్రుత విస్మయరకేలీవిధేయుండు కేశాధిరా
యం డనియును ననుభూతాద్యుత్తసమరవిజయుండు సంగ్రామధనంజయుం డని
యును సఖలశత్రువిదారణప్రతిజ్ఞాపూరణోద్దాముండు భుజబలభీముం డని
యును సనాధసాధకవీరవ్రతనిర్వహణపరాయణుండు వీరనారాయణుం డని
యును దురవగాహరిపువ్రాహ్మహవ్యపోహనాభీలుండు గుజ్జరిదళవిభాళుండనియు
నాశ్రితరక్షణవ్యవసేతదయాలోలుండు జగరక్షపాలుం డనియును జతుర్విధదుర్గ
విదళనోదాఁగుండు చంచుమలచూటకారుం డనియును బ్రతిభటవేదండఖండన
ప్రచండుండు మండలీకరగండం డనియును, బహుప్రకారంబుల వీరవ్యవహారం
బులవలన నిశ్చంకంబులై బిరుదాంకంబులు ప్రవర్తిల్ల విలసిల్లు మేముజనేశ్వ
రుండు.

క. సకలకవివర్ణనీయుఁడు, సకలస్మపతిపూజ్యుఁ డతనిసంపద్విభవం
బకలంక మనాతంకము, సకలజగన్తంగభవసంగము పేర్కొనె.

సీ. కేయూరకంకణాంకితపరాక్రమవితరణములు బాహుభూషణత నెందు
ననుకూలగృహీణిచాడ్పున నృపశ్రీ యొద్దఁ గదలక సకలసౌఖ్యముల నెనఁగ
సమృతసేవనము చందము సమస్తసుధర్మతాత్పర్యమధికమోదంబుఁ జెనుపఁ
గరతలామలకవిఖ్యాతి నాతతనీతిగరిమంబు నిజవివేకమున వెలయ
జాహ్నువీప్రవాహముభంగిఁజరితమఖిల, భువనపాననసిహస్త్రీ బోలుపుమిగులఁ
బరఁగువేమక్షమానాధుపాటిసృపులు, గలగె యెవ్వని ధానుజీతలమునందు.

ఉ. వాలి మదోద్ధతారిజయవాంఛ నుదగ్రభుజుండు నేమభూ
పాలుఁ డనంతసైన్యచయబంధురలీలఁ గడంగి యెద్దెసఁ
గ్రాలఁగఁ దీవ్రఘోటఖురఘుట్టన మొందనివోలు లేదు వా
చాలవిలోలవీచితనంకులసాగరవేష్టితక్షితిఁ.

శా. కాంతారంబులు దూఱి శైలములు ప్రాకార బాఱి యంభోధిఁ
యాంతర్భూముల దాఁగి యెన్నఁడు విపత్సభిం జెడం గానక
• త్యంతక్లేశము నెందు చుండుదురు నేమాధీశుధాటిం బరి
భ్రాంతిత్వ క్తకళత్రపుత్రసుహృదాప్తశ్రీకులై శాత్రువుల.

మ. గజతాఘోటకహాటకప్రముఖముల్ గప్పంబు లొప్పించుచున్
విజితారాతులు మ్రగ్గ దిక్కుల హిమానీకాశనీకాశలై
నిజకీర్తుల్ నిగుడంగ లక్ష్మీకతులోన్నేపంబు పోషించె న
క్కజమై వేమనరేంద్రునేర్చి జగదాకల్పంబు గా కల్పమే.

క. ఘనుఁడు పరాక్రమసంభృత, ధనకోటికి ఫలము పాత్రదాసమ యనియెం
దును బహుపురాణముఖముల, వినుచుండుటఁజేసి యధిక విశ్వాసమునఁ.

వ. ఇష్టాపూర్తరూపం బగుక్రియాకలాపంబు నిజకర్తవ్యానురూపంబుగాఁ దొడంగి.

సీ. అగ్రహారములు విద్యాతపోవృద్ధవిపుల కిచ్చి యజ్ఞకర్తలుగ నునిచె
గొమరారఁ జెఱువులు గుట్ల ప్రతిష్ఠించి లోకసంభావ్యంబులుగ నెనఁచె
నిధులు నల్లిండ్లును నిలిపె దోటలు సత్రములు చలివిందరల్ వెలయఁ బెట్టె
హేమాద్రిపరికీర్తితామితవతదాననివహంబు లన్నియు నిర్వహించె
జేసెఁ జేయుచునున్నాఁడు నేయనున్న, వాఁడు పునరుక్తకృతిశుభావలుల నెల్ల
నన్దఁగ శ్రీవేమవిభున కయ్యలకుపేర్చి, వశమె వర్ణింపఁ దదభ్యాగ్యవైభవంబు.

ఉ. చుట్టు నిజప్రభాపరిధిసోఁకున సర్వదివేలుశైలముల్
గట్టపసింధిగాఁ దనరుకాంచనభూద్రముఁ బోల్చు బాత్రమై

చుట్టము లెల్ల నాత్మసమశోభితసంపద నెంద నొప్పె దాఁ
జుట్టపుమేరు వ నిన్వనుతి సొంపున వేమనరేంద్రుఁ డున్నతిఁ.

చ. కులజలరాశిచంద్రుఁ డగుకోమటిపోలనయు న్నితంబినీ
తిలకము పుణ్యురాలు పతిదేవత యన్నమయుం గృతార్థతా
కలితులు ధీరు వేమవిభుఁ గానఁగఁ గాంచినపుణ్య మెద్ది యే
కొలఁదుల నెన్ని జన్మములఁ గూర్చిరొ నాఁ బొడలున్ జనస్తుతుల్.

సీ. పంటకులస్వామి ప్రఖ్యాతుఁ డౌర వేమయపితామహుఁ డనుమాన్యతయును
ధూతకలంకుండు దొడ్డయ సైన్యనాయకుఁడు మాతామహుం డనువినుతియు
నాదిరాజన్యతుల్యాచారవిధి మాచవిభుఁడు పూర్వజుఁ డనువిశ్రుతియును
శ్రీయుతుల్ పోతయ చిట్టయ నాగయ ప్రభులు మాతులు లనుభవ్యతయును
దనమహత్త్వంబు భూషింపఁ దాను వారి, వేరు వెలయింపఁ జాలుగభీరమహిమ
నాత్మగుణముల నెదవించునన్వయైక, పావనుఁడు వేమజనపతి కేవలుండె.

తే. తనకు నద్దంకి తగురాజధానిగాఁ బ, రాక్రమంబున బహుభూము లాక్రమించి
యనుజతనుజబాంధవమిత్రజనుల కిచ్చె, నెదురె యెవ్వారు వేమమహీశ్వరనకు.

క. రై తేయారికి మాఱట, చేతులక్రియ నెప్పి రెండుఁ జేదోడై వే వి
ఖ్యాతులు తమ్ములు వేమ, యైతలపతి కన్నవిభుఁడు మల్లప్రభుఁడున్.

వ. అయ్యిరువురియందును.

ఉ. అన్నచమూవరుండు సకలార్థసమన్వితుఁ డన్నదానసం
పన్నుఁ డభిన్న బాహుబలభాసి భవాంఘ్రిసరోజపూ జనా
సన్నతితత్పరాత్ముఁ డవసన్నవిరోధి ప్రసన్నభావుఁ డ
భ్యన్నతశాలి కీలితశుభోదయుఁ డూర్జితుఁ డయ్యె నెయ్యెడన్.

వ. తదనంతరప్రభుండు

శా. బాహదర్శమునం బ్రతీపధరణీపాలావలిం దోలి యు
త్సాహూదగ్రుండు మోటుపల్లి గొని సప్రదీప్తవనద్యస్తుసం
దోహంబున్ దన కిచ్చునెచ్చెలి సముద్రుం బ్రీతిఁ గావించుచున్
మాహాత్మ్యంబు వహించె మల్లరథినీనాథుండు గాఢోద్ధతిఁ.

క. రామునకు లక్ష్మణుండు సు, త్రామసుతుండు ధర్మజనకుఁ దగసాధ్రాత్రం
బేమయి నెఱవుడు రామయి, వేమప్రభుఁ గొల్చె మల్లవిభుఁడును భక్తిఁ.

శా. వేమయైతిపుకూర్చిపుత్రుండు దయావిభ్రాజి యవ్యాజితే
జోమార్తాండుండు కీర్తనీయసుగుణస్తోమంబులం దేమియున్
రామస్ఫూర్తికి లొచ్చుగాక సరీయై రాజులై గాజార్చితం
దాముష్యాయఁ డెందుఁ బోతయచమూపాక్రేసరుం డిమ్మహిన్.

వ. తదీయానుజండు.

క. దానంబునఁ గర్ణునిసరి, మానంబునవేర్చి ననుసమానుఁడు బుధున
న్యానచతురుండు పోలయ, సూనుఁడు గోమటి సమ స్తులభుఁడు కనుఁగన్.

వ. వేమధాత్రీపతికిఁ బరమమిత్రుండును సకలజగత్తీజై త్రుండును నగుమాతృలక్ష్మియ
పుత్రుండు.

మ. జయమే కయ్యమునందు నెంతటిరిపుత్స్యనాథులం జెందినీఁ
డయనంపన్నత నెన్నఁడున్ వెలితిగాఁ దాగ్యక్రమాయ త్తమై
నయ మాత్మీయముగాఁ జిరిస్థితుల నానందించునాభ్యుండు చి
ట్టయనూకప్రభుఁ డిద్ధనత్యగుణనిష్ఠం బట్టి పుణ్యం డిలన్.

వ. ఇట్లు సకలసమృద్ధులఁ బ్రసిద్ధప్రభావుం డైనవేమజననాథుం డొక్కనాఁడు
ప్రమోదంబు మిగులం బేరొలగంబున నుండి.

క. అంబుజభవనీభుఁడును బో, తాంబూవిభుఁడు నగుసూరనాభ్యునిసూతుని
న్నుం బూజితధూర్జటిచర, కాంబుజ శ్రీవత్సగోత్రు సంచితచరిత్రున్.

వ. సవిసయంబుగా నర్పించి యిట్లనియె.

తే. సకలభాషాకవిత్యవిశారదుఁడవు, సాధుసమ్మతుఁడవు నిత్యసౌమ్యమతివి
భవ్యుఁడవుగాననీవిఁడఁ బరఁగఁబడు, మేను గలిగియుండును నెఱ్ఱ నెఱ్ఱినార్య.

శా. నాతమ్ముండు ఘనుండు మల్లరథినీనాథుండు నిన్నాతత
శ్రీతోడన్ సముపేతుఁ జేసి యెలమిం జేపట్టి మాకిచ్చుటం
జేతోమోద మెలర్చ రామకథ మున్ జెప్పించి యత్యుత్తమ
ఖ్యాతిం బొందితి నింకనున్ దనియ నేఁ గావ్యామృతాస్వాదనన్.

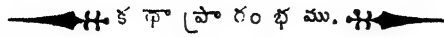
క. భారతపరాంశ మని యిం, పారఁగఁ జెప్పుదురు బుధులు హరివంశము నీ
వారమ్యకథ దెనుంగున, ధీరోత్తమ నిర్వహించి తెలుపుము మాకున్.

వ. అనినం బ్రహ్మర్షితపులకితదేహుండనై యమ్మహాభాగునిసమగ్రసంప్రార్థనంబుఁ
గృతార్థతాకలితవృత్తం బగుచిత్తంబునం గైకొని యిట్లంటి.

ఉ. నన్నయభట్టతిక్కకవినాథులు చూపినత్రోవఁ బావనం
బెన్నఁ బరాశరాత్మజముసీంద్రునివాఙ్మయ మాదిదేవుఁడొ
వేన్నునివృత్త మీపు కడువేడుకతో వినునాయకుండ వి
ట్లన్నియు సంఘటించె మదభీష్మితసిద్ధికి రాజపుంగవా. •

క. కావునఁ జెప్పెదఁ గల్యా, కావహమహానీయరచనహరివంశము
సద్భావమున నవధరింపుము, భూవినుతగుణాభిరామ పోలయవేమా.

వ. అని యమ్మహీనాయకుఁ గృతినాయకత్వంబున కభిముఖుంఁగా నెనర్చి జగద
ర్చితం బగుప్రబంధంబు నిర్మింప సువక్రమించితి నవ్వీధం బెల్లనిన.

సీ. కామ్యంబు జగదేశ్వరమ్యంబు నగునైమిశారణ్యమునఁ బుణ్యయజనశీలు
రై యున్నయాశౌనకాదినన్నునులు ప్రసిద్ధుఁ డౌవ్యాసునిశిష్యు ననఘు
రోమహర్షణపుత్రు రుచిరవాగ్విభవు సుగ్రశ్రవణుం డనుకథకవర్యు
నర్థిఁ జూజించి మహాభారతాఖ్యాన మఖిలంబు వరుసతో నతనివలన
విని మనంబులు సమ్మోదవనధి నౌల, లాడుచుండంగ వెండియు నంత తృప్తి
సనక నూతనకాతుకసంప్రయుక్త, హర్షరభసులై యిట్లని రతనితోడ.

శా. వ్యాసప్రోక్తము భారతాగమము నీవత్యంతహృత్సౌఖ్యవి
న్యాసం బొప్పఁగఁ జెప్పఁగా విని కడు హర్షించె వీసుల్ సము
ల్లాసోద్భాసిత యయ్యె బుద్ధి శ్రుతితుల్యం బద్భుతాగ్ధోదయ
శ్రీసంభావిత మిప్పురాణము ప్రశంసింపంగ నిట్లాప్సనే.

ఉ. ఇమ్మహితేతిహాసమున నెందును సబ్బుతాన్వయప్రసం
గమ్మునఁ భూర్వభూవతులకర్తృవిశేషములు గుణప్రకా
రమ్ములు దేవదైత్యమునిరాక్షసయక్షభగాదిపుణ్యవృ
త్తమ్ములు ధర్మనిశ్చయవిధిమ్ములు పె క్కెఱిగించి తింపుగఁ.

ఉ. కారవపాండవప్రవరగౌరవలీలలు నీవు చెప్పఁ దీ
పాలెఘభరీగి వింటిమి గుణాకర యింక జగత్ప్రయంబునఁ
ధీరులు శూరులు విభవదీపులు నా నుతిగన్నయాయదు
త్తొరమణాన్వయోత్తములచందములు విస వేడ్కయయ్యెడుఁ.

వ. తదీయ జన్మచరిత్రప్రపంచంబు సమస్తంబును విస్తరప్రశస్తంబుగా నుపన్యసించ
వలయు ననిన నక్కఱకుండు ప్రముదితహృదయుండై వారలం గనుంగొని మీ
రు వినంగోరినయూయర్థంబు జనమేజయజననాయకునకు వై శంపాయనుండు చెప్పి
నది యేచు జెప్పెద వినుండు మహాభారతశ్రవణానంతరంబ యాపరిక్షిత్రన
యుండు పరాశరతనయశిష్యున కిట్లనియె.

సీ. మునివర కురువంశమును యాదవాన్వయంబును నామదికి నెక్కప్రోవ కాఁగఁ
దోచుఁ గౌరవకోటిఁ దొడగి కీర్తించుచు యాదవులను జెప్పి తచటనచట
నంతటఁ దృప్తి నాయంతరంగంబున కొడవను తద్వృత్త మొకటి గొఱత
వడకుండఁ బ్రత్యక్షపరిచితం బైనదికాదె నీబుద్ధికే గాన నిప్పు

డీవు సెప్పఁగ వినుట సమిధహర్ష, కరము పరమేష్ఠి మొదలుగాఁ గ్రమముతోడ
వలయుప్రఖ్యాతపురుషులవ ర్తనములు, గూడఁ నెఱిగింపుమాన్యష్టికులమువిధము.

క. అని సబహుమానముగ నడి, గీనజనమేజయన కతులకృప వై శంపా
యనముని యిట్లను నభినం, దనపూర్వకముగ నుదాత్తతరహృద్వ్యోకి.

చ. విను హరివంశనామమున వీశ్రుతమైనపురాణ మగ్రిమం
బనుపమవాగ్విశేషవిభవాభ్యుదయ సత్యవతీసుతుండు సె
ప్పినయది యేను నీకు వినిపించెదఁ బూజ్యతమంబు వంశ
వర్ధనము సమస్తపుణ్యఫలనం బిది శ్రోతకు ఏ క్షణకా న్ముపా.

డి. భాసితసిద్ధియు క్షుడవు భవ్యయశుండవు నై ననీన యు
ద్భాసితసిద్ధియు క్తమును భవ్యయశంబును నై నయోని పూ.
ల్లాసచరిత్రమున్ వినఁ దలంపఁగ నర్హుడ విధివై భన
శ్రీసుఖసుస్థిరాయువులఁ జెందఁగఁ బాత్రమవై తనర్చుటన్.

—|| సంక్షేప రూపంబు నాదిసృష్టి ప్రకారము. ||—

వ. తత్ప్రకారంబునకుఁ బ్రారంభం బెట్లనిన సఖలేశ్వరుం డగుపరిమాత్తుం డాత్మ
యోగంబున నాత్మయుం బ్రకృతియు సనుతత్త్విమిభుంబు నిర్మించఁ బ్రకృ
తికి మహాత్మును మహాత్మునకు సహంకారంబును సహంకారింబునకుఁ బంచ
భూతంబులుం బ్రభవించె నాభూతంబులవలన ననేకభూతభేదంబులు ద్భూతంబు
లయ్యె నిది సనాతనయైనసృష్టికి సంక్షేపంబు లెక్కనయవి దీనికి విస్తరణయవం
బు లవిమెట్టి వనిన నవహితుండవై యాకర్షింపుము.

సీ. అఖలజగత్సృష్టి నాత్మ సపేక్షించి యాత్మోద్భవుండు నారాయణుండు
జలముల సృజించి సమధికం బగునిజవీర్యమం దిడుటయు విస్తృతముగ
విమలహేమాకృతి నమరుమహాండమై కర మొప్పెఁ దద్భూరిగిభిమాన్ ర్తి
యై యుంఁడి బహువత్సరాత్మకం బగుకాల మేగిన నది యవియించుకొనుచుఁ
బుట్టె నబాడు క్రిందటివ్రయ్య భువియు మీఁది
వ్రయ్య దివియు ను నడు మంబరంబుఁ జేసి
దిశలు కాలంబు మనసు బుద్ధియును వాక్కు
గామరోషరత్యాదిసర్గము నెనర్చె.

వ. మఱియు నతండు మరీచి యత్ర పులస్త్యుండు పులహః డంగిరసుండు గ్రతువు
వసిష్ఠుండు ననువారి నేడ్వర సుత్పాదించె నమ్మహాత్ములు క్రియానిరతులుఁ
బ్రజాపతులునై వెలసి రాహిణ్యాగర్భుండు నిజరోషంబున సంతకుం గలిగించె
యోగవిద్యాప్రభుండుగా సనత్కుమారు సృజించె మేఘవిద్యుదిండ్రధనువుల
నశనిరోహితనిర్ధాతకేతువులఁ బర్జన్యపూర్వకంబుగాఁ బుట్టించె ఋగ్వజసామా
ధ్వరణంబులు సంపాదించి యజ్ఞసిద్ధికిం బ్రతిష్ఠించె సర్వగాత్రంబుల ననేకభూత
బుల నిర్మించె నిట్లు ప్రవర్తిల్లి సృష్టికి నభివర్ధనంబు గోరి.

క. తనమేనిరెండునగములు, వనితాపురుషులుగఁ జేసి న్యాయంభవుడన్
మన్మథును శతరూపాహ్వయ, మనుపత్నియుఁ గా నెనర్చె మహిమోజ్జ్వలుడై.

వ. వారే లిద్దటకుఁ బ్రయవ్రతోత్తానపాదులు జనియించి రందు.

సీ. ధర్మనినుతసూన్యతాదేవి యుత్తానపాదునివలన సంపన్నయశులు
 ధ్రువుఁ డనఁ గీర్తిమంతుం డనఁగాను నా యుష్మంతుఁడన మహాద్యుతి యనంగ
 ననఘులనలుపురఁ గనియెఁ బుత్రుల నందుఁ ధ్రువుఁడు నిర్మలనిష్ఠతోడమూఁడు
 వేలు దివ్యాబ్జముల్ విశ్రుతతపము గావించి విరించి మెచ్చించి సప్త
 ముచులకంట మిఁదై యొప్పుననుసమాన, సుస్థిరజ్యోతిరాత్మకస్ఫురితపదవి
 వడసె సర్వగీర్వాణతపస్విసిద్ధ, సమితి యాశ్చర్యమునఁ దన్ను సంస్తుతింప.

వ. అట్టిధ్రువునకు శంభు వనుదానికి శ్లిష్టియు భవ్యుండును ననుకొడుకులు పుట్టిరి
 శ్లిష్టికిఁ గుచ్చాయ యనునది రిపు రిపుంజయ రిప్రవృత్తల వృకతేజసులననేవురం
 గనియె నందు రిపునకు బృహస్పతికిం బాక్షుషమనువు జనియించె.

క. ఆతండు పుష్కరిణి యను, నాతికి వీరణసమాఖ్యనందనుఁ గనియెన్.
 బ్రీతి యెనఁగ నడ్వల యను, గోతి యతనివలనఁ గాంచె గొడుకులవరుసన్.

వ. ఊహుండునొ బూరుండును శతద్యుమ్నుండును దపస్వియు సత్కుండును సత్యవా
 క్కును గవయు సతిరాత్రుండును సగ్నిష్ఠువును సత్యద్యుమ్నుండునునభిమన్యుండు
 ననంబరఁగిన యాపహంప్రయంమను బెద్దవాఁ డై నయూరునకు మహాప్రభ
 యందుఁ గ్రమంబున నంగుండు సుమనుండు సావితీ క్రతు వంగిరసుండు గయుండు
 నననాత్మకు పుట్టి రందు నంగుండు మృత్యుపుత్రి సుసీధం బరిణయంబై వేసుం
 డనుకొడుకుం బడసె సతండు.

ఉ. ధర్మపు దప్పి తాపసమతంబున కంకిలిపా టానర్పఁ గ్రో
 ధోర్మహతాత్మలై తపసు లొక్కట నాతని దక్షిణంపుఁగే
 ల్నిన్తథనంబు సేసిన జనించె బృథుం డనురా జతండు స
 త్కర్తృధురీణుడై నిలిపె ధార్మికసేవిత మైనమార్గమున్.

క. అంతియ కామ వసుంధర, నెంతయు గోరూపఁజేసి యెనఁగెఁ గుశలుడై
 సంతతబహువస్తునివహ, మెంతవలచి రంత యంత యేర్పడఁ గురియన్.

వ. అతనికి హవిర్ధాన యనుమానికికి శిఖండిహవిర్ధానులు జనియించిరి శిఖండికి
 ధిమణ యనుతేజవకుఁ బ్రాచీనబర్హియు శుక్లుండును గయుండును గృష్ణుం
 డును నధ్వరుండును నజనుండును ననునార్వురు పొడమిరి ప్రాచీనబర్హికి నము
 ద్రపుత్రి యైనవర్ణయందుఁ బ్రచేతసు లనువారు పదుండ్రు ప్రభవించి పది
 వేలవర్షంబులు ఘోరతపంబు సేసి సోమకన్యక యగుమారిషం దమకు ధర్మ
 పత్నిగా వరియించి యయ్యింతియందు. . .

క. దాక్షిణ్యధనునిఁ గాంచిరి, దక్షు నశేషక్రియైకదక్షుఁ బ్రభుఁ బ్రజా
 ధ్యక్షు నసదృశతేజున్, సాక్షాత్పరమేష్ఠిఁ బరమసంయమ శీలున్.

- వ. అని చెప్పిన విని జనమేజయుం డతని కిట్లనియె.
- తే. ఆయబనికాలిపెనుచేలియందుఁ బుష్ట, దక్షుఁ డన వింటిఁ దొంటికథాస్రునక్ష
నిపుడుప్రాచేతనంఢనియెదుమునీంద్ర, యివ్వధంబేమిదెలియంగ నొలుగుపలయు.
- వ. సోమదాహిత్రుం డైనయతంఢ యాసోమునికి మూమ యెట్లయ్యె నని యడి
గిన వై శేంశాయనుం డిట్లనియె.
- మ. విను సర్గంబు లయంబు భూతముల కుగ్గోనాథ నిత్యంబు లెం
దును జన్మింతుగు దక్షుఁ డాదియగునామ్యుల్ సర్వకల్పంబులన్
జనిం గారణముల్ సృష్టగీర్ణములై సంక్షల్లు లే నెవ్వధం
బున నూహించుగఁ బిన్న పెద్ద యగుచొప్పు న్వానియన్ వారన్.
- ఉ. గౌరవలాఘవంబులకుఁ గారణ మిందటకున్ సుసస్సమా
చారము తోరతమ్యము నిజం బిది జన్మ గురుత్వహీనతల్
గోరి గణింప రివ్వధి యకుంతలబుద్ధి నెఱుంగు పుణ్యం డిం
- చారంగఁ బొందుఁ గాంతీతనుఖాగమమున్ బరిలోకభద్రమున్.
- సీ. తొలితొలి సృష్టికిఁ దొడంగి యంబుజసూతి దలపోయ నాతనితలఁపునందు
• మునిదేవదాసమనుజాదిభూతంబు లొక్కట జనియించె సక్కజముగ
నవి యెన్నియును గల్గె నన్నియయై యుండఁ గాని నర్థిల్లుట గలుగఁ దయ్యె
సర్వధం బటుసూచి యాకర్త చింతించి భూతపుద్ధికి పేతుభూతామృత
గాంచి విభునగర్తంబు నిర్మించె దత్ప్ర, భానసంప్రయోజనకారిదత్తసమ
దక్షుఁ డొక్కఁడ సకల్పదర్శనములు, తొల్లి పేతువులై చెల్లు దురితదూర.
- వ. ఆదక్షప్రజాపతికి వీరణపుత్రి యైనయసిక్ష్మియందుఁ బుత్రపంచకసహస్రంబుపుట్టి
తండ్రిపనుపున భూతసృష్టిచేయ నుత్సహించినయెడ నారదండు ననుడంచి.
- ఉ. బాలురు మీర లిద్దరణి భాగము క్రిందును మీఁదు దిక్కులున్
మూలలు నెంత యక్కొలఁది ముందర నిక్క మెఱింగికాక య
క్కిలయి యిట్లు సృష్టిపనికిం దమకింపఁగఁ జన్నె యన్న వా
రోలిన యన్నివంకలకు నెక్కట నారయ నేగి రందఱున్.
- క. అమ్మియిఁ జని యొక్కడైనన్, గ్రమ్మఱ జనుజేడ తత్ప్రకారంబునకు
ల్లమ్మెరియఁగ నాదక్షుడు, క్రమ్మట నాత్మజసహస్రకముఁ బుట్టించెన్.
- వ. వారు ముందటివారియట్ల ప్రజలసృజియింపం దొడంగినఁ దొంటిచందంబున నార
దుర్గ డుగుడెంచి పలికిన.
- తే. ఇయ్యకొని లెస్సపనిసెప్పె నిమ్మనీంద్రుఁ, డాదిఁ జన్నవారలక్రమ మరయవలదె
యనుచు నన్నిదిక్కులకు నత్యాదరమునఁ, బోయియాపోకలనఁ జిందిపోయిరసఘ.

- క. అదిగతముగ భ్రాతసనిన, పదవి యరయఁబోక సనదు భ్రాతల కని చె
ప్పుడు రాబ్య లవిష్కమున, వదలి చనినయాళ్ళబలకు వగచుచు ముఖ్యుడు.
- వ. గతుడు నిజసత్త్వము దలువండు కూతులం గని భర్తనకుం బమండ్రను
గశ్యపునకుం బమమువ్వరిను బండునకు నిరువదయేడ్వరి సరిష్టనేమికి నలుపు
రఁ గృశాశ్వసకుం బహుపుత్రునకు సంగిరిసునకు వేదేవీ నిద్దక్షద్విత నిచ్చె వా
రినలన వసుద్రాదిత్యవిశ్వసాధ్యాదేవతలును దైత్యదానవయతరాక్షసగంధ
ర్వాస్పరోవిహంగభుజంగమప్రముఖులుం బ్రభవించిరి మఱియు గోగజాశ్వభరో
ష్ట్రసింహశాహ్వలాచ్యులక్షువ్రజంతువులును పృథ్వీతృణలతాగుల్మములు ను
న్భవించె సందుఁ గశ్యపభార్య యైనదితిదేవి హిరణ్యకశిపుహిరణ్యకులం గని
యెం దత్సంతానం బునిమేయంబై యదితిసంతతి యైనయాదిత్యులలో విగ్ర
హించె సట్టివిగ్రహంబున.

—H— ఇంద్రుడు నజ్రాయుగముచేత దిగ్విభుని చేరించనప్రకారము. —H—

- మ. అమరశ్రేణికి దైత్యసంతతికి సన్యాన్యాహవం బుద్ధత
క్రమగోపంబున నై స సంహ సురవర్గం నేచి యవై వ్రీసం
ఘములో ముఖ్యులఁ బల్వరిం పునుమ శోకంబున దైతేయమా
త మనొవల్లభుఁ గశ్యపుం బ్రకటతాత్పర్యంబునం గొల్పిసె.
- క. ఆతఁడప్రసన్నుడై య, న్నాతి సరం బడుగుమనిన నాకేళు సనిఁ
ఘాతించెగ నొపెడుసుతు, నాతతబలు సవ్యరాంగి యర్థించుటయు.
- తే. అమృహాత్మఁ డాయమహోష సబల నీవు, శుచిత యెప్పుడు నేమట కచలనియతి.
దగిలి నూటబ్రములు చూలు గాల్పనొప్పు, దేని సట్టిపుత్రుఁడు జనియించు సనిన.
- వ. అయ్యగ్గలి యయ్యగ్గిపుత్తెంబు సడప నెడంబడియెం గశ్యపమునియు గర్భ
ప్రదానంబు సేసి తపోవసంబున కరిగె నమ్మగువ నిత్యంబుగాఁ ద్రికాలన్నాసం
బును వివిగోపనాననతంబులుం బూని శుచియై యుండె సంతఁ దదంతరాయా
సేతుండై సహస్రాక్షుండు సనుడెంచి సమస్కరించి తల్లి నీవు వ్రతస్థితవై యునికి
యెఱింగి శుక్రూష యాచరింప వచ్చితి ననిన నమ్ముగ్ధ సంతశిల్లి.
- మ. తనయా యెంతయు మేలు సేసి తిలు మత్సామీప్యసంసేవియై
యనుగూఢస్థితి నెందు మబ్బితసర్వాప్తిఁ జనింపంగ నీ
యనుఁగుండమ్మనిఁ జూచునుత్సవము నీకబ్బుఁ జగం బంతయుఁ
విను మీ రిద్దఱుఁ గూడి యేలుఁడు కడుఁ విశ్వాతి సంధిల్లెడు.
- క. అనియె సతండును దత్సే, వనతాత్పర్యంబు తగ నెవం బిడి యేప్రా
ద్దును నెడమడు గగుమదితో, ననువర్తింపంగఁ గించిదవశిష్టముగా.

- న. సంవత్సరశతం బతికాంతం బై నమెక్కనాఁ డమ్ముదితపాదశౌచంబు సేయ మఱచి నిద్రితయైన నది రంధ్రంబుగాఁ దదీయోదరింబు సొచ్చి జంభాని నంగ్రోలిం గొని తద్దన్ధం బేకునయ్యలుగా ప్రేయ నయ్యస్థకుండు గోపనంబు సేసి.
- క. మారున యని పలుకుచు సతి, దారుణగోషంబుతోడి రాచ్చుకలము ల వ్విడుఁ డొకటొకటి యేకే, డైచుపలు సజ్జచ సంత సస్పృశితయై.
- క. అసురజనని కమనార్తిని, ననమఱి యిటుసేయఁ దగు నా వాన యనగాఁ ద్రసవంతరంగుఁ డగుచును, వెన పలునకి విబుధవిభిండు వివతాంగుడై.
- చ. అడుగులయందు శౌచవిధి యాత్మ మెవర్చు నులంబు నీవు కాల్గడ చలయంపిగా నిమర గైకొన నేనది యంతరింబుగాఁ
- గడఁగి మదంతహేతు వగుగర్భము నెంచితి దీనిఁ దప్పగాఁ నడవక పైఁజగా వలయుఁ దల్లినినుం గొనియాడ బోకముల్.
- చ. అనవుడు నిండుతో సనియె నమ్మునివత్ని రెంకింతయేనిఁ గీ
- డన నశమి భవచ్చరిత మంతయు లెస్సయ కాక యింక నా కుమెక్కో మేలు సేయఁగఁ దగున్ గులిశాహతిచేత నై నయ
 - త్తరుకలంబు లన్నియు నధం బొనరింపక కాపు మింబటన్.
- వ. ఈసలువదితోమ్మిదియును దేవతలై నీవు మాసున యనుట శారణంబుగా హూ రుతు లనం బరఁగి దేవాసురసమరంబులందు నీకుం తెదోడై నడవవలయు దీనికి నెడంబడు మనియె నతం డవిధంబునకుం బ్రియంబు నెందె నిది స్వభూత సంభవప్రకారంబు.
- క. ఈసృష్టివిధం బెఱిగిన, భాసురపుణ్యండు సకలభయములనలన్
- బాసినయతులై శ్వర్య శ్రీసౌఖ్యము నెంది మోక్షసిద్ధియుఁ గాంచున్.
- వ. విచ వివిధంబునం గలిగినభూతవిశేషంబులకు నజుండు ప్రత్యేకంబ యధికాం లం గల్పించి యభిషేకం బొనర్చె సంతయు వివరించెద.
- సీ. పృథుఁడు భూపతులకుఁ బెద్దవాడై యుర్వి యుంచితనీతిఁ బాలించునాఁడు ద్విజతారకాతపవ్రజములకును యజ్వలకుఁ దపంబునకుఁ బాలకుఁడుగోమఁ డ్దికసంపదలకు నంబుధివితతికి రాజన్యులకునువై శ్రవణుఁ డొడయఁ డభిలభూతముల నసంతపిశాచసంచయముల శాసించుఁ జంద్రధరుఁడు.
- విష్ణుఁ డాదిత్యులకు వసువితతి కగ్ని, జలములకుఁ బాశపాణి, వేల్పులకు నిండ్రుఁ డసురకోటికిఁ బ్రహ్లాదుఁ డంతకుండు, పితృసమూహంబునకు నధిపతులు వసున.
- క. నాగులకు వాసుకియుఁ బెఱ, భోగులకుం దక్షకుండుఁ బ్రభులు పతులకున్ నాగాంతకుండు మరుజవ, రా గంధర్వులకుఁ జిత్రరథుండును నెడయుల్.

క. కరుణకు నైరావతమును, హరులకు నుచ్చైశ్శృహంబు నవసీస్థలిపై
నరులకు నృపతియు హిమగిరి, గిరులకు నేజుల కుదధియుఁ గీర్తితభర్త.

వ. ఇదియాదిగా నాదిసర్గంబునం బరమేష్ఠి నియమించినయాధిపత్యంబు లిట్లు నిశ్చ
యించి యాజగద్ధాత ఛాత్రియంతయు నాలుగుచెంగులుగా నేర్పఱచి యం
దుఁ బూర్వదిక్కున విరాట్పుత్రుం డగువైరాజును దక్షిణదిక్కునం గర్దమ
పుత్రుం డగుశంభుపమండునుం బశ్చిమదిక్కున రజఃపుత్రుం డగుకేతుమంతుం
డును నుత్తరదిక్కునం బర్జన్యపుత్రుం డగుహిరణ్యోముండును బరిరక్షకులు
గాఁ బ్రతిష్ఠించె నన్నలువుడు రాజులును మధ్యమభూమిశ్వరుం డగుపురుండు
తమకుననుశాసకుండుగా భాసిల్లి రివ్వధంబునం బూర్వలచేత నీయుర్వి సప్తసర్వత
ద్వీపసాగరసమేతయై యనుభూతిం బొందె నంతంజాక్షుషమన్వంతరానంతరంబున
వనజభవుండు వైవస్వతమనువునగు సమగ్రసామ్రాజ్యం బొసంగె ననిన విని
జనమేజయుండు.

చ. మునివర యెవ్వధంబున సముద్భవ మొందె బృథుండు ఛాత్రి యే
యనువున దోహయోగ్య యగుసత్పులుగా నెనరించె నెన్వర

మృనుజవ రేణ్యుసన్నున సమంచితవస్తువిశేషదోగ్ధులై

రినయముఁ జిత్ర మట్టితెలుఁ గంతయు నా కెఱింగింపు నావుడు.

— ❧ పృథుచక్రవర్తి భూమిని గోవుఁగాఁజేసి వస్తువులుగొన్నప్రకారము. ❧ —

వ. అతనికి వైశంపాయనుం డిట్లనియె.

సీ. ఆదియుగంబున నంగుండు నాఁ జనుభూమిశ్వరుండు మృత్యుపుత్రియైన
నీరజనయన సునీధయం దధికభాహాసముద్ధతు నేనుఁ డనుతనూజుఁ
గనియె రాజై వాఁడు తనమమాతామహుఁ బోలి క్రోధ్యంబునఁ బుడమిజనులఁ
బీషించి ధర్మంబుఁ బెడవాయఁగాఁ ద్రోచి నేదవిరుద్ధదుర్వృత్తి మరిగి
యెల్లవారల బిలిచి మీరే సుకృతము, నాచరింపఁగ వలదు నానాధ్వరముల
తెగువు పోకుండు మేరి యతిక్రమింతు, రేనిఁ జంపుదుఁ జెఱుతు నెవ్వారి నైన.

తే. యజన మిజ్యుండు యష్ట నా నతిశయిల్లు, నిన్ని తెలుఁగులవస్తువు లేన కాఁగఁ
దలఁపుఁ డేమేనికర్ణంబు గలిగె నేనిఁ, బన్నుగా నది చేయుండు నన్నుఁగఱిచి.

వ. అని యాజ్ఞాపనంబు నేసిన.

సీ. జపములు గాయత్రిసహితంబుగా మాసె వేదంబు పేరును వినఁగ లేద
సోమపానక్రియచొప్పులు రూపతె హుతములు కలవయ్యె హుతవహునకు
సర్వదైవతసమర్పణ గట్టిపెట్టంగఁబడియె బూర్తంబులపనులు సమసెఁ
బరహితంబులు బానపరతలుఁ గడతేజె సతతవ్రతోపవాసములుఁ పొలిసె

గ్రామిచందంబు నేవకజనులి కనిన, మాట నిజముగ వేనక్షమాతలేతుఁ
డఖిలధర్మపరాజ్ఞుఁ డయిన నతని, మతము చెల్లించె నెందును మనుజుకోటి.

వ. ఆమెయిడి దలంకి తపస్వివరులెల్ల నమ్మహిపాలుచాలించి జనుడెంచి.

మ. జనసంత్రాసనవృత్తి బేర్చి తగునే సత్కర్మనిర్మలసం

బాసరింప న్నైపు నీకు నిట్లు విను మే మొచ్చారె బ్రహ్మబ్రహ్మ

ననుయాగంబు దొడంగఁ జూచెదము విశ్వత్సోదాత్త రాజ ని

వనుకూలుండవు గమ్ము మాక్రియకు ధర్మాయ త్తచిత్తంబునన్.

తే. క్షత్రియుని చెచ్చితొలితొలి గద్దియన్ని, పట్టబట్ట గావించున బ్రహ్మము

గావ ధర్మంబునడపను గాదె సమయ, మర్ధి బలుకుచు నేది యనియవలెను.

మ. అనిసం బెచ్చన నవ్వె యమ్ములులతో నాతిండు సన్నెక్కటం

డనుశాసించు బ్రభండ ధర్మమున కధ్యక్షుండ నే నెల్లకుం

డిన సర్వార్థియుఁ ద్రొక్కి తోయములలో నందింతు మిన్నెన ప్ర

త్తు నశేషాండపుటంబు గాల్తు నల దీపర్వాక్యముల్ సూర్యుని

వ. మీ రేమియు నెఱుంగ రూరిక పొండునుటయు వాడు మోయును నెన్నునెఱుం

గులం బలుకం దొడంగి తా నెంత నెలిపిన నాచుర్వీనెఱుండు సమర్థుడయంబు

చూపం గడంగినం గినిసి నిజతేజోబలంబున నాబలమొలిం బట్టి విడువమిడుకం

ద్రొక్కి మంత్రయుక్తకుశలంబున సతనియెడమోడ ప్రచ్చి రంభు.

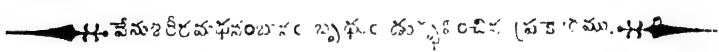
క. కాలినకొఱవి తెఱంగునఁ, గాలిమమును గుఱుచుమేను గలనునుష్టం దోకం

జాలోకమస్పహుండై, యాలో జనియించి భీతి నడుకుచు నెరుగన్.

వ. కృతాంజలియై నిలిచినం జూచి మునులు నిషేధ యని వలికి నిషేధించి రతండు

కల్మషసంభవుండు నిషాచం డనం బరంగె మింధ్యప్రముఖసంహారు లగుచాప

కారులు కిరాతకై వర్షాను లెల్లఁ గత్సంతానజతులై రమ్మహాద్విజలు మోయును.

క. కర మొప్పంగ వేనజనే, శ్వేతుడొకకరతలంబు సంసంభముతో

దరువంగ సరణిమధన, స్ఫురితుం డగుజాతవేదపూలిక యమరణ్.

ఉ. ఆడగవాఖ్యమై పరఁగునాద్యశరాసనమున్ సముల్లస

త్రేజము దీప్తబాణములు దివ్యకనత్కనచంబుఁ దాల్చి యు

ద్యేజితశత్రుఁ డప్రతిమదీర్ఘతనుండు జసించె రాజవి

ద్యాజితలోకుఁ డై నవృథుఁ డమ్మును లగ్భతవార్ధిఁ దేలఁగన్.

క. ఆతఁడు ప్రభవింప మహా, భూతము లన్నియును బ్రీతి బొందుచు నేవా

కాతూహలమున నచటికి, నేతెంచె నుడాత్రమాద్దు లెంతయు వెలయన్.

మ. అభిషేకార్థముగా నిజోదకము లింపారంగఁ గొంచున్ సరి
 త్వగ్గుఁ దానిఁ ద్తఁగిత్సరిసహితంజై ప్రాకృత్యవింఛన్ సరో
 జభవుం డింద్రుఁడు లోనుగాఁగలమరుత్సంఘంబుతో నేనుఁడెం
 చె భువిన్ బోధింపంయమింద్రతతి వచ్చెన్ బేర్పుమోసంబునన్.

ఆ. అట్లు బాబుఁ డై నుచునుపుత్తుండు పు, న్నామసరకమోక్షణం బొనర్చి
 నేనుఁ డపుడ పుణ్యస్థులై సంసేచ్యలో, కముల కరిగె సురిలు గారివింప.

ఉ. అన్యెఱుఁ గూడినట్టిసురు లందఱు నాతని సత్పుండ్రుగీ
 శమ్ములనుంచి పెంపు ప్రకటంబుగఁ బావనమంద్రియుక్తతో
 యమ్ముల సార్వభౌమ విభవాశ్రయిణిగా సభిషిక్తుఁ డేసి కొ
 మ్మమ్మడి ప్రహసన దిశ్యమగుచోస్థితనానము తెల్లదిక్కులన్.

వ. ఇవిధింబున నానమిధతానకుం బూజితస్తైర్విం బగునై శ్వేర్విం బొసంగి కృత
 కృత్యులై కృత్యవేను లగునాచతుర్ముఖులు నిజస్థానంబులకరిగిరితనసంతరింబ.

క. ఏకాదశత్ర యగుసిరి, గైకొని స్పృహచూచి రిత్న కలికాకలితా
 లోకంబు చరణపతి, బ్రే కిన్నతి యుగిఁగఁ బృథుఁడు చెన్ను నహించెన్.

చ. తనజనకుండు ధర్మగతి రిష్టుట మెప్పుడో తొల్లి యెల్లఁబో
 యునుజనకోటి దాను గడు నక్కుడుగా మెసరించునాదరం
 బును సమరింజనొత్సవముఁ బొందఁగ రాజనుపేరి కొక్కఁడ౯
 భయపగుపాత్ర మయ్యె గుణవేదలుఁ డాతఁడు నీతినివృత్త౯.

చ. జలనిధులైన మెట్టలగు శైలములైన నవంగు నవ్వయ
 త్తలమయినగ దలంబ యగు దానములైన దిగోహితంబులై
 తొలఁగు నతండు సంచరిణివోహలమున్ బ్రసరించుచో రిసా
 తలసురధామరీనులను నద్రధమర్గము లేదొకింతయుఁ.

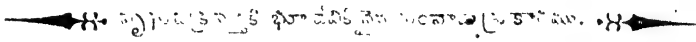
క. ముసకయు వెనపెట్టకయున్, దనకె న్నలసన్యములును ధారుణి గోవుల్
 పెనుపొండె గామవోహిను, లనఁ దరువులు మధురమధుఘలాభ్యము లయ్యెన్.

సీ. ఆనమయమున ము న్నంభోజసంభవుయాగంబునందు సుత్యాహమునను
 సారిది సంజాతుంజై సూతుండునాఁ జనుమునియుఁ దన్మృతకాలమునన జనన
 మొంది మాగధుఁడు నా మెప్పుసంయమియు నయ్యజునాజ్ఞఁ గై వారులై దివిజల
 సలరించుపని నున్కి సంకలు ముఖులు వేల్పులుఁ బ్రియంబునవారిఁబిలువఁబనిచి

పుంసరేశ్వరుఁడటమిఁదఁబేర్చియెనఁగఁ, జేయఁగలకార్యములుసవిశేషకృతులు
 నాత్మసృష్టిమైఁ గని మీర లత్రియెదిన్, కేగి కై వార మొనరింపుఁడింపుమిగుల.

వ. అని పనిచిన నమ్మహామనస్కులపనుపు గైకొని వార లరిగి యావై న్నయం గని
 మధురమనొహరగంభీరధీరపవిత్రచిత్రస్తోత్రంబుల నమ్మహాత్మత్రయ నుద్దేశించి

యువన్యాసంబులు సేసినం బ్రీతుండై యయాచకమనదాన్యంబు సోద్యోగమునై
త్వంబు కోభిల్ల సూతునకు సూత్రదేశంబును ముగింపునకు ముగింపునకుంబును
ద్యాగంబుగా నిచ్చిన సమూహదాన్యంబు సూచి కార్య శిక్షలై ముగింపునకు
బులు మన కతడు నృత్తిప్రదాత యగు నని కనిసి తమతమనృత్తి తలస్సం
గొలువం బొచ్చి చట్టి సేవలన సతినిచ్చిత్తం బొంగి ముగింపునకు ముగింపునకు
తంబులై సమచూచినసంబులు గావించ నలయు నని యధ్యక్షించిన సత్తాకాక యని
యనుపబడి.

- స. ఆరాజపుంగవుం డెత్తికా. మగుశరాసనమును సలపి న్ననాయకములు
కైకొని ప్రజలకుం గామితనస్తుప్ర తల్లకాలంబును నిచ్చుచుండ
గాత మిన్వసుమతి యంత్రులం గొనసోం కున్న ప్రవక్తలగుం జేయును ముగి
జెంచి గోహూనయై పోవె మేరిని యమ్మహాయోగాబలం బ్రహ్మాత్మం బలం
వెనుకొనంగ నాయమయును వనపథపుని, నెలపున ముగిసి ములనన్నయని సూచి
సూచి యెవ్వరు నిచ్చిన దోసతగులు, వైన్యగనుగొనితరుంగాచువచ్చును.
- స. అతనిశరణంబు సొచ్చి నిసయవిసమితో త్తహంగయై యట్లనియె.
- చ. అధిక ప్రజానిహానము సర్థి మెనర్పం లంబితేని మ
న్వీధి మొనరించియే యకట ధన్యత మెం దెమరారు పుష్ప
విధము చరాచరాత్మకము దేవక నేను ధరింతు నామెం
ర్విధి యెలయంగ నింతయును నే చెడిపోవుట నీవ చూడము.
- క. అన్నంబు నాయగిం, బన్నము నీకున్న నిలుచునయ్య నీకుం బల్ల
సన్నపుండలం పుడిగి నునం, వన్న మగునుపాయ మొకటి పాటింపు తగ్గె.
- తే. విను ముపాయపున్వీక మగువిపులయత్న, మరయ సర్వాధ్యక్షాధిక ములంపు
లందు వనిత లవధ్యల యగుట నన్ను, కాపు నామాటపెనింపగైతరె నీకుము.
- క. అనుచు జననాథుం డిట్లను, దనకై యెరులకయి బహువిధప్రయత్నం బు
పిన గీడగు నుకటిం చునిమి, మనుచు తరుడ దేవి తీవమంజులై వెపుమా.
- ఉ. కావ్రన మత్ప్రయోజనము కైకొని చేయనినిన్ను గ్రుంచి యే
నీవివిధప్రజావితతి నెక్కటి దాల్చి సమగ్రజీవన
శ్రీ వెలయించి నామహిమ సిద్ధముగా నగలంబునంబు సు
భావన మొంద జేసెద సభంగుల మిప్పని సాగరాంబరా.
- ఘ. నీవు సర్వాధ్యక్షమర్థ వగుట యెటుంగ నే నన్ను నిట్లు గారంపం చలంచి యిమ్మె
యికి మెయికోనవు గాక యది యట్లుండె నాకోర్కెయు సిద్ధించునట్లు గావించి

మనీయ గుహార్తవై యెల్లలోకంబులం బ్రభూత్రి గలిగించుకొని బ్రతుకు మిట్టు చేసెదదేని నిన్ను గుఱచి కైకొనినయ్యుచోడ సాయకం బుపసంహరించెద ననిన నద్దేని యొక్కంత చింతించి యతని నాలోకించి.

- క. గోధూప నై వనాపి, పారగం గ్రేపుల ఘటించి యయ్యె వస్తు
తీవములఁ బిడికొనుటకుఁ గోరె ఁనుపు వివిధభూతకొటుల వరుసఁ.
- వ. అట్లయిన నెల్లవృత్తికి వలయువాని నెల్లను నెసంగి నొప్పును నిది నీకుఁ బరమో పాయంబు మఱియుక్కటిగలను నిమ్నాన్నతభాగింబులవలన నమంబు గాకున్న నాయాకొరంబు చక్కనిగుఱుట్లుగాఁ బాప మనిన నెల్లకాక యని వైస్వయండు కార్తుకకోటిం గొని శిలలు ద్రోవునని పరోచ్ఛయంబులు గావించి యెల్లచోట్లు నవరనై యుడ సునల్పి సగరగ్రామ పులు రచియింపం బనిచె దొల్లి నివా సంబులు స్వయంబులు గోరెదదావాద్యంబు లనునవి తేవు కేవలనననంచగణం బునఁ గింపమూల్యంబులు భాంపడఁ ఘటించి యుపయోగింతురు పృథు మహీపాబుపాలసంబు మొదలుగా నమస్తవస్తునిధి గలిగె నని విందు మవ్యధం బున, సనీస్వసామాస్యకరణభువ్యం యియ్యంబుపనువ్యండు.
- క. స్వాగోచిషం పనఁజనుమనుప్రసరిని నత్సంబుగాఁ జేసి నబులుతనను
హస్తంబు పాత్రమై యతిగియిల్లగ మహాధానిపుఁ దిడికి ధాత్రీజనులకు
సకలస్వస్థములును సర్వయుగింబుల పృథక్భాక ఫలియించువిధముగాఁగ
నెసరింప లోకు లభ్యునియసమేతులై నర్థిల్లి రితఁ డెల్ల నలనఁ గలుగు
భివనవాసులఁ నిలిచి మీ రవికలముగ, నలయునవి హేతులు మీ నలనుమెలయ
నిధరాదోగ్ధిఁ గ్రేపుల నలమఁ జేర్చి పతిక కొనుఁ డని పనిచే నమృతము మిగుల.
- వ. వారు సతనియత్నంబు గొనియాడి యట్లుచేసి రండు.
- క. సోముఁడు నత్సముగా ను, త్రామగుఱండు దోహకుఁడుగఁ దగ నఖలచ్ఛం
దోమయపాత్రికఁ బిలికిర, నామయులగుమునులు బ్రహ్మమనుష్యుంబుఁ.
- క. సురలు గొనిరి కాంచన వి, స్ఫురదజపాత్రమున బరిపునివత్సముగాఁ
మరిగించి సనిత దోగ్ధగ, సురుగుఱేజంబు దుగ్ధమై సిద్ధింపఁ.
- క. పితృకోటిరది క వై న, స్వతకాలురు క్రేపుఁ బితుకువాఁడును గా రా
జితసాత్రంబున దుగ్ధం, బతులాస్వపై మెలర్చి నవనీసురభిఁ.
- క. ఆయనపాత్రంబున ఘన, మాయాదుగ్ధంబు గొని రమర్త్యవిరోధుల్
పాయక విరోచనుఁడు క్రే, పై యొప్ప ద్విమూర్ధుఁ డనుసురారి పితుకఁగఁ.
- క. వసురుచి పితుకఁగఁ బాత్రము, బిసరుహముగఁ జిత్రరథుఁడు పెఱ్యుగఁ గొని రిం
పెఱగఁ గానకీరం, బసమున గింధర్వవరులు నమరాంగనలుఁ.

- క. తార పిలికికొనఁ జాలి కు, బేరునివత్సముగ విడిచి పిలికిరి యక్షుల్
ధీరమతు లామపాత్రను, దాకాంతద్దానశక్తి తగువర్గముగఁ.
- తే. రజతనాభుఁడు దోగ్ధగా రాక్షసులు పి, శాచములు పృథకపాలభాజనములందఁ
గనిరి సరకుధిరాభ్యున్నము సుమాలి, వత్సమై పెంపొనర్చుగ ననుగఁ బిలికి.
- క. వాసుకి పిలికెడువాఁడుగ, భాసితఫణపాత్ర గరిభిబహున్నము లు -
ల్లాసమునఁ గ్రేపు తక్షకుఁ, జై సమకొనఁ గొనిరి దానుజాబ్ధులిభిజగల్.
- క. మేరుగిరిదోగ్ధగా నీ, హారనగముఁ గ్రేపుఁ జేసి యస్రగులు పిలికె
బూనిశిలాపాత్రికలఁ, గోరిమహాపథులు రత్నకోశులు నుర్వికె.
- క. వృక్షములు లతలు గొనియె, బ్లక్షము గ్రేపుగఁ బలాశపాత్రికలఁ బాల్
ప్రక్షతిపునఃప్రకోహత, సత్తత సాలంబు దోగ్ధయై తిలకింపఁ.
- వ. ఇవిధంబున సకలచరాచరభూతంబులు నాత్మీయ వాంఛితంబులు శాశ్వతం
బులుగాఁ బడసి పరిమానందంబునం బొడలం దైర్ఘ్యోక్త్యకామదోహినియై ధా
త్రియు విధాత్రియు పావనియు ననుభవ్యనామంబులం బ్రాజ్ఞనర్హితయై ననుం
ధరాదేవి పృథునిశాసనంబున నిలిచి యతనికిఁ బుత్రియై పృథ్వీ యనుపేరిం
బరఁగి మధుకైటభమేకోమేమర యగుటఁ దొల్లియు మేడిని యసంశేర్చి గనియె
నంత ననేకసవ్యశోభితయు ననేకవసురత్నాకరియు సపరిమితపురగ్రామప్రతిష్ఠా
గరిష్ఠయు సవిరతిప్రాణిసముదయసంక్షీర్ణయునై యతిశయిలై నీచ్యశప్రభావ నిత్య
ధన్యుఁ డైన యవైవ్రన్యుండు రాజన్యులకు నాద్యుండు వెలింగి భువనపు
జ్యం డయి సామ్రాజ్యంబున సుఖం బనుభవించె నని చెప్పి వైశంపాయనుండు.
- సీ. సకలభూతములకు సంభాసనీయుండు పృథుచక్రవర్తి ప్రస్ఫోతకీర్తి
నేదవేదాంగపవిత్రవర్తను లై నవిపులకును నీతివిక్రమములఁ
బరఁగురాజులకును బశుపాలనాకృషివాణిజ్యరతు లై నవైశ్యులకును
దైర్ఘ్యిక్తార్చనాతత్పరు లగుశూద్రులకు నమస్కారార్థుఁ డలఘుగుణుండు
వృత్తిదాత యాదిమధర్మవృద్ధికరుండు, శూరవర్చ్యుండు గావున శూరులకును
మాన్యుఁ డాజికిఁజనుచోటవై న్యుండలఁచి, భటులు గెలుతురనాయాసభంగిఁబగల.
- క. ఈపృథుచరితము జనులకుఁ, బాపహరము భూరిపుణ్యఫలడము నిత్య
క్రేపుత్రదారవర్ధన, మోపి పఠించినను వినిన మెనఁగును ముక్తుల్.
- || వైశంపాయనుండు జనమేజయునకు మన్వంతరంబుల నెఱిగించుట. ||—
- వ. అనిన విని జనమేజయుండు మన్వంతరంబుల తెఱచి గడిగిన వైశంపాయనుం
డిట్లనియె.
- శ. తోయజసంభవుసాక్షా, త్కాయసముద్భవుఁడు సర్వధర్మాధ్యక్షుం
డాయతమతి యాద్యమనువు, స్వామ్యంభవుఁ డపరపద్మసంభవుఁ డధిపా.

వ. అతనికాలంబున యామాభిధానులు పన్నిద్దలు చేవతలైరి పరమేష్ఠితేజం బవర
 మూర్తియై యింద్రత్వంబు నొందె మరీచి యుత్రి యంగిరసుండు పులస్త్యుండు
 పులహుండు క్రతువు వసిష్ఠుండు సప్తమునిపదంబు కైకొనిరి ప్రియవ్రతోత్తాన
 పాదులు మనువుత్రులు ధాత్రీపరిపాలనంబునకు సభిషేకంబు భజించి రందుఁ
 బ్రియవ్రతునకు సగ్నిధ్రుం డగ్ని బాహుండు మేధుండు మేధాతిథి వసువు జ్యోతి
 వ్యంతుండు ద్యుతిమంతుండు హవ్యుండువపుష్మతుండు సవనుండు ననం బదుండు
 కొడుకులు గలిగిరి వారిలో నగ్ని బాహుమేధహవ్య లనువారు మువ్వరు విరక్తు
 లయి పోవం నిక్కి-నయేడువురు నేడుదీపులకు నేలికలై వేర్వేట పెక్కండ్రఁ దన
 యుల నుత్పాదించి వర్షాధిపతులం గావించిరి.

క. స్వాగోచిషుఁ డనుపేరి ను, దారుండు ద్వితీయమనువు తద్దయు వెలసెన్
 భారవతులు తుపితు లనం, గా నెండుగణంబు లైరి క్రతుభుజులు నృపా.

న. వివశ్చిన్నామధేయుండు యజ్ఞశతసుకృతంబున నింద్రుం డయ్యె నూర్జుండు
 ప్రాణుండు దత్తుం డత్రి ఋషభుండు చ్యవనుండు బృహస్పతి యనువారు సప్త
 మునిత్వంబు సంగీకరించిరి జైత్రుండు గింపురుషుం డాదిగా మనువుత్రులు రాజ
 కులంబులం గలిగించిరి.

నీ. విను ముత్తముండు నాఁగ వెలసె మూఁడవమను వతనికాలంబున సమరగణము
 లై పు సుధామసత్యవప్రతర్పణవశేవర్తు లన నెప్పై వాసవత్య
 మొందె సుశాంతినా నెకపుణ్యకృత్తు సుతేజుండు మొదలై నదీప్రతేజు
 లనఘు లేడువు నసిష్ఠాత్మజుల్లు మునులై రొగి నిఘం మూర్ధుఁ డనఁ దనూర్ధుఁ
 డనఁగ మధుమాధిపులు నాఁగ ననఁగ సహుండు
 శుచి యనఁగ శుక్రం డన సభస్యుండు సభుఁ డన
 మనుతనూభవవశేకంబు మహాభరించె
 నత్తనస్వయములు పెక్కు- డనఁగ నెందు.

తే. తామసుండు నాఁ జతుర్థుఁ డతామసాత్ముఁడధికుఁడై యొప్పైమనువుతడంతరమున
 చేవతలు సత్యహరసుధీసుధావు, లనఁగ నాలుగుగణములై యమరి రోలి.

ష. శిబి యనుమహాభాగుండు కేల్పులం బాలించె హవ్యుండును బృథుండు నగ్నియు
 జన్యుండును ధాతయుఁ గపినంతుండును బవనుండును సప్తర్షి భావంబులీ వడసిరి.
 ద్యుతియు తపస్యుండును సుతేపుండును దపోమూలుండును దపోశనుండును దపో
 రతియు తన్వీయు ధన్వీయు సకల్తామండును బరంతపుండును సమమనులేనూజులు
 పమగురు రాజులైరి పంచమమనువయినరై వతుకాలంబునంగలవారలవినిపించెద.

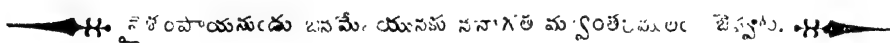
తే. విను సుమేధను లనఁగ భూతరజసులన, వరుసతోడ వైకుంఠులు స్వామిభోగు
 లనఁగ నాలుగుగణములై రమరులమర, విభుతఁగాంచె బుణ్యాత్ముండు విభాడనంగ.

న నేదబాహుండు వినిమ్రురేడు నేదశేరుండు హిరణ్యగోముండు పల్లముగ నూర్ధ్వ బాహుండు సత్యనేత్రుండు ననువాకు సస్తమును తైరి ధృతిమంతుం డెవ్వ యుండు తత్త్వజగ్ని నిరుత్సృకుం డరణ్యంఘ్రు ప్రకాశిండు సిగ్గోహుండు త్య వాక్కు- కృతియు రై నతుండు ననుమనుప్రభువులు భాషిభువు తైరి చాటింఘం డాటవమనువు తత్కలంబును.

తే. ఆచ్యులు ప్రభూతముభువులు నా బృగుజ్ఞ, లనగా ట్టులునా బృగు తైరుగింము తైరి నేల్వల నేల శతాధ్వరక్రి, యాచిత్రిత్రోనుండు మనూజపుండు.

న. అంగిరసుపుత్రు తేష్యుడు మునులై వెలసిరి మనుసంహను తైరి యాచిత్రభృతు లుర్వి పాలించిరి సస్తమం బగువై పస్వతమస్వంతరిం చిష్టాడు నర్దితైడు నీండు ననురుద్రాదిత్యమరుద్విశ్వేదేవసాధ్యాశ్విను లనుసనివిషు తెనిమిదిగణాదీని ర్హస్వియనువాడు దేవేంద్రుండు కశ్యపాత్రివిశ్వమిత్రాగతిమధిర్దావజ యా దిగ్నివసిష్ఠులు సస్తమునులు మనుజాతు లయినయిత్యుత్తములు మహీను లయి నిజవంశంబులు ధరణిం బ్రతిష్ఠించిరి.

క. మనువులు నమరులు నింగ్రుండు, మనులునునిజవిహితకాలములతుంటి తలంగం జనగా నచ్యులు వెనకై, కొని తత్పవములనిలుతురసంతతగమకా.

క. వీరెల్లను నమతమయధి, కారంబులు నిర్విహించి కడపట నాట్లై త్రారక మగు బోధము గని, చేరుదు రక్షలాత్తు మగుడఁ జెరిపిగు భవము.

వ. అతీతవర్తమానమస్వంతరంబు లెకింగించితి నిటమీడ సూర్యునుతుండునానగ్నిం డప్తమమస్వంతరంబు నెంచెడు సతనికాలంబున సుతాస్సనాధనుమధ్యులనసమ ద్భులు మూడుగణంబు లయ్యెదరు బలిదైత్యుండు దివిజాధిపత్యంబుఁ బడియుఁ బరశురాముండు సారాశర్మండు బుశ్యశృంగండు గృచ చాక్షుం డిశ్వత్థామ దీప్తిమంతుండు గాలపుం డియేడువు మహామునిపదంబున వెలుంగుమరు సప్త తుండు ధృతిమంతుండు సునరీషుండు వృష్ణీ సుమతి మొదలుగా మనుజవిభాలు గాఁగలరు మఱియు దక్షచాపిత్రులు నలువురు మేనసవర్ణులయి సావర్ణ్యులకం బరేగి యాకసకశైలంబుతటంబునఁ జహానిష్ఠునన్నాడు రుచిప్రజాపతిపుత్రుండు రాచ్యుండును భూతినంభవుండు భాత్యుండును గా ననాగతమనువు తేష్యుడు వీరల యందును సురలు సురేంద్రులు మునులును మనూజ్యులును వేణువేణు పురా ణంబులం బరికీర్తితులయి యురిభుదురు.

సీ. యుగచతుష్టయమును నెక్కటియై యేకసప్తతివారముల్ సనియె నేని మనస్వంతరం బగు మనస్వంతరంబున సలిలెల్లవం బగు సలిలసంప్ల

వానసానము సృష్టి యంచితచరిత యీసరణిని యుగసహస్రంబు దెగిన
నబ్బాసనునకు దినాత్యయం బొందు సత్తతి ఘర్వభూతబృందముల నెక్క-
పెట్ట యాదిత్యరత్నలు వేర్చి చేరు, సట్టిబెడిదంబునకు నొర్రీ కమరవరులు
మునులు సజుడు మున్నుగమహామూర్తివిష్ణు, నుదర దేశంబుసొత్తురుబ్రదుకుగోరి

వ. ఇప్పుడే చెప్పంబడినయీ ప్రపంచవర్తనం బంతయుం గల్పంబులం దెల్లను సాధా
రణం బైనవిధంబు నీవడిగినయశులమన్వంతరంబులు సంక్షేపరూపంబున నీ కెఱిం
గించితి నేతదీయవిస్తరకథనంబు వర్తశతంబునకైన సశక్యవిభాసం బనియుపన్య
శించి వైశంపాయనుం డన్నరినాయకుతో మఱియు నిట్లనియె.

తరువ్రాజ. ఈవిశ్వమును సృజయింపఁగఁగి ర్త యీశ్వరుఁడౌపృథ్వీఁడఁజతుఁడఁతురుండు
గోవిందుఁడనఘయేకులముసందాత్మగోరియుద్భవమొందెఁగువలయంబలర
నావృష్టిభూవరాసప్తయము కీర్తించునట్టియీకథనంబునరి దేను జెప్ప
వైవస్వతుండ్లిపువర్తిల్లుమనువువంశంబు వినుము భవ్యముగానఁ దొలుత.

క. తనహృదయేశ్వరుఁ గశ్యపు, ననుకూలప్రీతిఁ గొలిచి యదితి యతనిపా
వనతేజంబునఁ దాల్చెను, దనయుం జూలుగ సహస్రధాము మహాత్ముఁ.

క. ఆచందంబున నుండి వి, రోచునుఁ డాత్మీయతిగ్గురుచిఁ దల్లితనూ
గోచర్మకాంతి యశులమును, వే చెన్నఱఁ జేసెఁ జిత్రవిభవస్సూర్తిఁ.

వ. కశ్యపసంయమియు నయ్యతివం జూచి యవ్విధంబెఱుంగమింజేసి నీయుదరంబు
లోనిగర్భాండంబు మృతంబు గాఁ దుడుపవే యని పలికె నది కారణంబుగా
మూర్తాండం డనుపేర నుదయించి యాదిత్యుండుగ్రతేజంబున జగత్ప్రియంబు
నకు సధికసంతాపంబు సేయుచుండె నతనికిఁ ద్వష్టకూతురు సంజ్ఞాదేవి దేవియై
యసాధారణం బగుసౌకుమారింబు గలయది గావున.

చ. గనగన నెల్లప్రాద్దుఁ గొని క్రకాలెడు వేడిమిఁ బేర్చుభర్తమే
నేనయను డగ్గఱఁ సయిప కెంతయు భీతి నెమంగుచున్ లన
ద్వినరహపత్రలోచన యవంధ్యచరిత్రమునన్ వదాత్మకిం
పునెఱయఁజేయుచుం గనియెఁ బుత్రుల నిద్దఱ నెక్కకన్నియన్.

స. జై వస్వతమనువును యముండును యమునయు నన నిట్లు మువ్వరంగని యవ్వ
రాంగి యోర్వలేక నిజచ్ఛాయంజేసి ఛాయయనుదానిం బుట్టించి తనయెదురం
బనియేమి యనికేలుమొగిచి యున్నయన్నాతిం జూచి.

క. తాను బతివేడిమిఁబరి, స్థూసాకృతియై కడుం దలంకెడు తెఱఁ గ
మ్మానవతికి నెంతయు న, న్నానన నెఱిగించియనియె మంజులరీతిఁ .

- తే. పుట్టినింటి కేసు బోయి యొక్కించుక, యూలడిల్లి నత్తు నువది నీవు,
వింతతనము లేక విభునకుఁ బ్రేయము నా, మాటుగా నెనర్చి మనుము నెమ్మి.
- క. మఱచియియిన నాయి తైఱఁ, గెఱిగింపకు పతికి బిడ్డ లేమువ్వురమిన్,
నెఱసినగారామేమియుఁ, గొఱతవడక యుండి నడపి కొలలుము శుభమున్.
- క. నావుడు నది యాయమతో, దేవీ తలనట్టియూడ్చి తిట్టుకొలఁదిగో,
పావేశము పతి యొందిన, నేవిధమున నిన్నుఁ బెప్ప నిది నిజ మనిన్.
- వ. సంప్రీతమాననయై సంజ్ఞాదేవి తండ్రిపాలికిం జని తనవచ్చిసకారణం బెఱింగించి
సిగ్గునం దలవాంచి యున్న నవ్విశ్చకర్త యక్కొమ్మం గినిసి బుజ్జనంబులుఁ దెచ్చ
నంబులు బెరయ నశ్రుకణకరాశికపోలం బగుతదాననం బాలోఁబించి.
- క. ఎంతయుఁ గ్రూరుం డయినను, శాంతుం డయినఁ బతియె చువ్వ నలకారయ న
త్యంతపుబంధువు తన్వతి, శ్రాంతి దలఁచుకాంతయంగుఁ జనునె శుభముల్.
- తే. పొమ్ము నీప్రియుపాలికి నమ్మ తగదు, విడువు తలఁగని కన్నీరు ముడిచిమార్చి,
గొఱిలించి వీడ్కొలిపినఁ గ్రమ్మఱంగఁ, బోక బెగ డగ్గలింప నప్పువ్వుబోడి.
- వ. నిజాకారంబు మఱుగుపఱుపం మరంగరూపంబు దాల్చి యొక్కఁ యి క్షప్రదేశం
బునఁ బతిసమాగమంబుఁ గోరఁచుఁ దీదీయధ్యానపరివశయై యుండి సంత సక్త.
- || ఛాయా దేవియందు సానన్ద శనైశ్చ తపతులు పుట్టిన ప్రకారము. ||—
- సీ. ఛాయసంజ్ఞాదేవిచందంబుననె సూర్యునిదు శుశ్రూషణం బాచరించు
చుండంగ నతఁడును నెం డెఱుంగక యనురాగవిహరియై రతిలిచ్చ
సౌవర్ణ్యుడును శనైశ్చరుడును దపతినాఁ బరఁగు కన్యయు జనించిరి క్రమమున
నయ్యింతి దనపాపలందు మిక్కిలికూర్చి బెరయ సంజ్ఞాదేవిబిడ్డ లయిన
మువ్వురను గేరడము సేయ నవ్విధంబు, సైపలేక యొకప్పుడు శమనుఁ పలిగి
చరణమమ్మాఱుదల్లిపైఁ జాచెఁ దన్న, దాని కాయమ గోషంతాప మెనుగ
- క. జననియనక యిల్లెంతయు, నను లంకించి తఱుగావునం బదము మహిం
దునిసిపడుఁ గాక యని పెలు, చన శేషియించుటయు వెఱచి జముఁ డాత్ముడై.
- వ. తండ్రిపాలి కరిగి ప్రణతి యొనర్చి తనయపచారంబు తల్లి కోపించియిచ్చినశాపం
బును నెఱింగించి.
- ఉ. ఎందఱు గల్గినంబ్రజల కేకవిధం బగులాలసంబుఁ జే
యం దగరే పవిత్రలు మదింబ మమున్ ముగురన్ సహింప దే
చందమొ పిన్నవారలకుఁ జాలఁగఁ బక్షముశేయు దీనికిన్
ఢండములోనఁ దాలిమి ఘటింపక యే నిటు తప్పుసేసితిన్.
- తే. బాల్యమందును నజ్ఞానభంగి నే న, యదియ దీని సహించి శాపానుభవము
దగులకుండంగఁ జేయవే జగదధీశ, యనినఁ గరుణించి కమలావృం డతనితోడ.

- క. వినుయజ్ఞుడు ధార్మికుఁ డితఁ, డనఁ బరఁగిన నీవు నిట్లు లగుట యరిది యి
ప్పనికి నిమిత్తం బేమో, యసఘా కలుగఁగఁ జాలు నాత్మఁడలంపఁ.
- వ. అది యట్లుండ మాతృవాక్యంబఘాఘంబు గావున నెక్కుతెటంగు సేసెనం
గ్రిములు భవచ్ఛరణమాంసంబు ధరణిపయిం దొరఁగింపఁ గలయవి యంతట
శాపఘం బనుభూతంబ యగు నని పలికి ఛాయాదేవిం జూచి నీవు సర్వసంతతి
యందును సదృశవాత్సల్యపు గామకఁ గతం బేమి యని యడిగిన నది యేమేని
యు త్తరం బీఁబోయినం గనలి యిందును నిజంబు చెప్పము చెప్పకున్న నిన్నుఁ
గఱోరఁశాపాసలంబుచాల్పఱుతు సవటయు.
- ఆ. సంజ్ఞ సనిన తెలుగు నకలంబుఁ బెప్ప న, తైలవ యతఁడు గోపదీప్యమానుఁ
డగుచు విశ్వకర్ము నావాసమునకు నే, గుటయు నమ్మహాత్ముకోప మోలేగి.
- వ. అతండు తనహాతుడు మడిగి మగినిచాలికిం బోనటుయు నాత్మసృష్టిం చెలిసి,
యట్లునిం బ్రియవిసయసంభావనంబుల ననుసయించి ప్రసన్నుం గావించి.
- శా. నీశేజం బితీప్రియమై పరఁగట నిక్కంబు సైరింపఁ
కాతంకంబునఁ బొంది సంజ్ఞ భవదీయాకారశాంతత్వమ౯
జేతోవృత్తమునంబుఁ గోటించు చప్పలీలాత్మయై యున్నదీ
వాత్సల్యఁ జరితార్థజేయఁ దగిదే యాత్మానుకూలంబుగ౯.
- మ. భవదీయం బగుదివ్యయోగము గణంబ౯ శక్యమే యమ్మతం
బవికారం బది చెప్పునేల నను నీవాఙ్మనం బిష్టన
యువిధం బించుక గల్గె నేని విను చిత్రోపాయసంభాయినై
భవనాభ్యర్చిత యుండుచంద పుల నున్వం జేయ నీమూర్తికి౯.
- చ. అనుటయు నవ్వేదంబునకు సంబుజసాంధ్యం డియ్యకొన్న నా
తనిపటుదీప్తిమండలి ముంబున సుగ్ధమునం చమన్చి నే
తునియఁగఁ ద్రచ్చెఁ జిత్రకృతిఘర్మం డవార్చ్యపగత్నిమోహిప
గ్ధనుఁడు సురేంద్రవర్ధకి యుండుచితతేజము ద్రెస్సి రాలగ౯.
- న. ఇట్లు కిరణంబు లెల్ల నురవడి డుల్లి విన్నవై సంగంతి మాత్రదేహుండా పద్మినీకాం
తుండు నిజకాంత యున్నసూపంబు యోగదర్శనంబునం గని తానునుఁ దురంగఁ
మా ర్మయై యచ్చటికి కరిగి కలియుటయు నమ్మగువ యన్యపురుషం డనుతలం
పునఁ బిఱుచు దాచి యెరురగుటయు నిరువురనాసాపుటంబులు మోచిన
నాసత్యులు పుట్టిరి తదనంతరంబ.
- శా. ఆరూపంబటువాసి నై జతను ప్రవృత్తరంగఁ దాల్పంగఁజే
లోరాగంబున నవ్వేలంది నిజనాథుఁ గాంచి తానుఁ శుభా

కారం బేర్పడ నిల్చె నయ్యిరువురుం గామో ప్రభోగక్రియా
ధౌరేయం బగునుజ్జ్వలలోత్సవమునన్ ధన్యాత్ములై వెంతయున్.

వ. ఆవివస్వంతుండు తనయగ్రపుత్రుండు గుండై నన్వతునకు సప్తమమన్వంతరాధి
పత్యం బొసంగె యముండు నిజధర్మవివర్ధనంబున ధర్మరా జువిఖ్యాతీయు మ
హత్వంబును గనియె సౌవర్ణం డిటమీడ సప్తమమనుభవంబు భేదయింపం
గలవాడై మేరుశిఖరంబునండు గరిష్ఠ యగుతపోనిష్ఠ ననియించి యండ శనై
శ్చరుండును గ్రహసవనిం బ్రదీప్తుండై నిలిచె యమున మహానదియై లోకపా
వనస్సూర్తిం బ్రవర్తిల్లెఁ దపతి సంవరణం డనురాజునకు రిమన్తయై భారతవంశ
ప్రదీపకరం బగునవత్యంబునడసె నానన్ద్య లాశ్వినేయులన సమంలగు వైద్యు
లై యనవద్యవిద్యాగరిమంబునం బెంపొందిరి బృందాచికశిల్పియు నుల్పం బగు
తపనతేజోరజఃపుంజంబున సజాన కస్మితిమూనవిమ సంబును దాననశ్వరినిఁ బ్ర
శంసనీయవిక్రమం బగుచక్రంబును ఫలలోచనునకు నాశీలం బగుతూలంబును
రచియించె నిట్లు కీర్తితంబైన.

క. ఈదేవజన్మకథనం, బాహరమున వినినఁ బ్రీతులై చదివిన స
మ్మోడంబున వ్రాసిన ల, క్షీణీర్ణాయువులు సుతసమృద్ధియుఁ గలుగున్.

క. అని జనమేజయవిభునకు, మునివై శంపాయనుండు మును డిపాటిన్
వినిపించినకథ యంతయు, సమసమచారిత్ర యన్నమాంబోపుత్రా.

శా. లక్ష్మీలాభవిధావిసిర్కలగుణాలాపైకధర్మా యశో
లక్ష్మ్యైకల్పితలోకలోలుపనధూలభ్యావలోకా సమ
స్తత్త్వభోగఫలాత్మభాగ్యవిలసత్సభాగ్యయోగ్యా మహా
సూక్ష్మోపాయపౌతాస్యభూపవిభ వాశూరత్వశక్రోద్భవా.

క. సకలదీప్తిపాంతరర, త్మకలాపనిరంతరార్చనాకలనారం
భకకురుమలూరిపురనా, యకమల్లచమూవరేణ్యహరినివేద్యా.

మాలిని. బహుళహయగ జేంద్రస్ఫారసేనాసహస్ర
ప్రహతకటకరాష్ట్రభ్రష్టవిద్విష్టసంస
ద్గ్రహణపరమధన్యోదగ్రధాటిభటశ్రీ
మహితజయవిజృంభామంజురాజ్యోపలంభా.

గద్యము. ఇదిశ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసోరుహధ్యనానందసాం
ధర్యధుర్య శ్రీసూర్యనారాయణసుకవిసంభవ శంభుదాసలక్ష్మణాభిధే
య యెఱ్ఱయనామధేయ ప్రణీతం బైనక్రీహరివంశంబునండు బూ
ర్వభాగంబునండుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

పూర్వభాగము - ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీలీలాలక్షణని, త్యాగలంకృతధామ పూరితాశ్రితకామా.

కేళీసేనుసత్రామా, భూలోకసహస్రధామ పోలయవేమా.

వ. అక్కభకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు వైశంపాయనుండు వైవ
స్వతుజన్మం బెరింగించి మఱియు జనమేజయున కిట్లనియె.

క. వైవస్వతమనువునకు ధ, రావర తొమ్మండ్రు సుతులు ప్రభవించిరి బా
హోవిజతలోను లధిక, శ్రీవిలిసితు లమ్మహత్తుచిత్తం బలర్క.

వ. ఇత్యౌకుండు నాభాగుండునుధృష్టుండును శర్యాతియు సరిష్టుండును బ్రాంశువును
సరిష్టుండును గిరూషుండును బృషధ్రుండు సనుపేల్లుగలవీరలు జనించిరి వీరు జని
యించకమున్నయమ్మనువు పుత్రకామేష్టిచేసి యందు మిత్రావరుణు లనుదేవతల
నుద్దేశించి యొక్కయూహుతి చేల్చిన సయ్యగ్నియందు భవ్యరూపాభిరామయు
దివ్యాంబరాభరణభాసితయు నగుకన్య యునయించిన జనకుం డిల యనునామ్యం
బొసరించి యిమిరమ్మని వాత్సల్యం బెనగఁ బిల్చిన సయ్యతివ యతనిం జూచి.

క. చిరపుణ్య యేను మిత్రా, వరుణులయంశమున సంభవము నొందితి న
పురమతఘస్త్వలపాలికి, సరిగెద నిది ధర్మ మర్హ మయినది నాకుఁ.

సీ. అని యోక్షణంబ తానటఁ జని వారలఁ గని కేలుమొగిడించి వినత యగుచు
నిలిచి మీయంశంబునలన నేఁబుట్టితి ననుఁ బంపుఁ జెయ్యవి పనులు మీకు

• ననుటయు మిత్రుండు నవ్వరుణుండును దరుణి నీ వెంతయు ధర్మశీల

వీబుద్ధి యీసత్య మీవినీతత కన్య లెవ్వారలకుఁ గల దివ్యధంబు

మెచ్చు గావించె మామది మచ్చెకంటి

• మాకుఁ గూతురవై తింక మనుకులంబు

వెలయుఁజేయుపుత్రుండవు గా వలయుఁ జువ్వె

• యిపుడు సుమ్యమ్ముఁ డరునామ మమరునీకు.

వ. అట్టిపురుషత్వంబునందుఁ బరమధర్మపరతయు లోకప్రియకారితయు సర్వసమర్థ
నీయతయు నిన్ను నధికయశోవిజృంభితుంగావించు నవైవస్వతమనువుం గాన
నరుగుమని పనిచిన మగిడి చనునప్ప డమార్గంబున.

తే. సోమనందనుఁ డత్యంతసుందరుండు, బుధుండు కామించి పొందె నప్పువ్యభోఁడి
నైలుడనగఁబురూరపుం డపుడుజనన, మొందెనమృతాంశువంశకరోధయుండు.

క. ఇలపదపడినుద్యుమ్నత, వెలిఁగి మహారాజ్యవిభవవిభ్రాజితతో
నిలయేలె ధర్మనీతి, ఫలనమొకింతయును లేక కడదీర్ఘముగఁ.

వ. తత్కాలప్రభువులు సర్వదేశంబులను శర్యాతు లన మహాక్షత్రియపూజ్యులైరి నాభాగునికులంబు వా రన్నివర్ణంబులం గలిసి పోయి రరిష్టున కిద్దఱుకొడుకులు గలిగి, వైశ్యత్వంబు నొందిరి కరూశతనూజులు కానూగు లన వేర్వేట వంశకర త్వంబు నొందిరి పుష్కధ్రుండు గురుపూమధేనువు వధియించి తదీయాశాపం బున శూద్రభావంబు నొందె నిట్లు వైవస్వతమనునందను లెనమండ్ర ఖైలంగు లుం దెలిపితి నందఱకు సగ్రజం డై నయియ్యోకుండు.

క. ఆనతులై మానవవత్తు, లాసతి యాదలలఁ దాల్చి నశ్శలోర్వియు న రావనంబుం డగుచు నయో, ధ్యానగరము తనకు రాజధానిగ నేలెఱ.

క. అతనికిఁ బుత్రులు నూర్గురు, ప్రతాపవిభవై కసిధులు ప్రభవించిరి త ద్విత్తికి నాన్యుడు తేజో, యుతుడు వికుఱి యనునాతఁ డుగ్గీశవరా.

వ. శకునిప్రముఖు లయినతక్కినకొడుకులు పూర్వోత్తరాపరదేశంబులకు వేర్వేట శాసకు లైరి వికుఱియు జనకనియోగంబున నొక్కనాఁడు పితృకార్యార్థంబు శశమాంసంబు దేర నడవికిం జని బుభుక్షితుండై శశంబు భక్షించుటంజేసి శశా దుండనుపేరి వసిష్ఠవచనంబునఁ దండ్రించేత సంత్యక్తుండై తత్పనోతుంబున గు రుండ యభిషేకింప నయోధ్యాపతి యయ్యె సతనికి.

క. జనియించె గతుత్సం డను, జనవతి కాకుత్స్థభవ్యసంజ్ఞ నిజకులం బునఘోకెల్లఁ దెజో, జనకంబై బెరియఁ జరయశక్తియుతుండై.

శే. వినుమనేనుఁ డనఁగినుచ్చవిం చెనునాక, కుత్స్థునకునయ్యనేనుండుకొడుకుఁ బృథునిఁ గనియె విష్ణరాశ్వండు తత్తనయుఁ జతని, కాద్దుఁ డుం చునుజనసౌహార్దశాలి.

వ. అద్భుతకు యువనాశ్వండు జనియించె యువనాశ్వసకు శాబస్తి పుట్టి శాబస్తి యనుపునంబు నిర్మించె దత్తనూజుం డగుబృహదశ్వండు కువలయాశ్వం గ నియె సతండు పుత్రశతనంతుండై నపిదప నాత్మీయవిభవంబు తత్పుత్రుల కిచ్చి తపోవనంబున కరుగి నున్న నుదింకుం డనుబ్రహ్మర్షి వచ్చి యిట్లనియె.

—|| నవలయాశ్వండు దుందుడును రాక్షసునిం జరిపిఁ ప్రకరము. ||—

సీ. మధుమనుససురయాత్మ జుఁడుకూరుఁడుదుండుఁడనుదానపుఁడుమదీయాశ్రమంబు చేకువ సంభోధితీరవాలుకలలో బిలమున నిద్రించి పెలుచ నేట

నొకమాఁగునిడుదయాహృర్పంగమంటయుఁబొగయుఁబెంఘాళితోనగిసినభము గిప్పు నావనభూమి కంపంబున ప్రవాసరములు ఘోరమై పరఁగు నధిప

యోర్వరాదు మా కయ్యెడ నొక్కమాక, కాడుసర్వభూతములకుఁగరముబాధ యట్లు కావున నవ్వెబుధారిఁ దునిమి, వెండొ చనుము తపంబు గావించుపనికి.

వ. అమృహదైత్యు వధియింపం బూచువానికి నాత్మీయతేబంబున నాప్యాయసం బొ సంగి జయంబు గావించు నని సారాయణుండు నాతో నానతిచ్చె నీవు దక్క

నక్కటి వానిం బరిమార్చి సమరులయందును శత్రుండు లేఁ డట్లు చేయు మనసు సన్నరేంద్రుండు.

- క. విను శస్త్రాన్యాసంబే, మెనర్చి లపమునకు దీక్ష మొదిలి నింకఁ జనునే క్రొవ్యంబు భవ, ద్వినియుక్తయుఁ బెడక యుండువిధ మొసంగింతుఁ .
- స. అధి తదాక్షాకరణంబునకుఁ బుత్రసమేతుం డగునాత్మజులు స్పృగించి యప్పుర మతపస్విచేతి నచక్షాతుండై యూతం డరిగఁ గునలయూత్యంబునునెంకు మున్ని డుకొని కొడుకులతోడ సనై స్వంబుగా గక్కనుపై నడిచి నప్పుడు.
- ఉ. ఈతఁడుపండునిం చునిమి యెల్ల జగంబుల దుండుమారివి ఖ్యాతపదై కభాదనత సంఛేషునంచు దినంబునకొ సుర వ్రాతము పల్కునం గునుమవర్ష ము మండుభిసంప్రణావముకొ న్నీతి ఘటంఘచండ మునిబృందము సమ్మదమంది సంతయుకొ.
- క. వారిజనాభునితేడం, భారాశోత్తమునిలూత్తయం పోలయఁగి ఘోర రారిజయపేతుభూత, స్ఫూరివికాసమయి యతనిభానం బలరకొ.
- స. ఇట్లరిగి యమృహతేజుండు తనూజులం బనిచి సముద్రసికతాభసనంబు సేయించి తన్మధ్యనుప్పుం డగుదనులల గిసల్చె సంత సమృహసురునానానేత్రపదసంబుల నలువడి యుద్ధీర్ణదిహంజావలంబు భూపాలపుత్రులు ముప్పుగుం క్కంబిక్క నవారి నెల్ల భస్మీకరించి విస్తయీవహంబై కడియ సతండు తనయొగివిన్య వలన సప్రమేయంబగుతోయంబు నుత్పాదించి యాకృతానుఁ బ్రశమేతుం డేసి పైతామహం బగునస్త్రంబునం బగతుం బడివై చి తదీయకాయం బునంకు నకుం బాప సమ్మోచం బొపాదించిన సమృహతపస్విధండు.
- చ. సృపునకుఁ బ్రాజ్యరాజ్యపదనిత్యతయుకొ సుకృతైకబుద్ధియుకొ రిపుజయలక్ష్మియుకొ శుభగరిష్ఠముగాఁ దుట దివ్యవై భవా ధ్యుపగమము స్వరంబులుగ నె ప్పెనఁగక గృహసేసి సంగర డ్మవితసుతాళి కక్షయసుఖం బగునాకము నిచ్చె సచ్చుకొ.
- ప. కువలయాశ్వండును మునంద్రు వీడ్కొని పురంబున కహగృహందఁ డట్లు త్రులు ముప్పురయందును బెద్దవాఁడు పృథాశ్వంబు వంశకనుం డయ్యె నతనికి హర్యశ్వండు నాతనికిఁ గుంభండు సమృహపతిక సంగీతాశ్వండును బుట్టి ర న్నరపతి యకృతాశ్వండును గృతాశ్వండు నన నిద్దలం గాంచె సకృతాశ్వ నకుఁ బ్రసేనజత్తును బ్రసేనజత్తునకు యవనాశ్వండును యవనాశ్వనకు హం ధాతయు సుచ్చవించిరి.
- సీ. శశిబిందుఁ డనుజనేశ్వరుపదికోటులు కొడుకులకును బెద్ద గుణనిధాన మగుబిందుమతి భార్యయయ్యె నయ్యుననాశ్వసుతునక మ్హంధాత శూరవర్ధుఁ

- డుద్రూర్కనిభతేజః డుద్రూస్తశైలపర్యంతభూచక్ర మత్యంతమహిమ
నేలి తనూజుల నిరుపురం బురుకుత్సు ముచిఘండుఁ గనియెఁ బ్రమోదలీల
నందుఁ బురుకుత్సుఁ డింపుజ యైనతటిని, యాలుగాఁగాంచెఁ ద్రనదశ్వునవిష్టుండు
పుత్రుసంభూతనాము సంభూతుఁ జేసె, వత్తనూజుఁడుసరఁగెఁదిధన్వదనఁగ.
- వ. ఆత్రిధన్వసకు సూర్యారుఁడు పుట్టి యుత్తిరకోసలంబులు శాసించుచు సత్య
వ్రతుం డనునుతునిం గనిన సక్కుమారుండు కృతదారపరిగ్రహుండై యంత
నిలువక.
- తే. పరుఁడొకఁడు పెండ్లియైనయశ్శాలఁదాను, బలిమిబాల్యముననుజెల్లుబడిని బుచ్చు
కొనినఁ దద్విధ మోఁగితజ్జనకుఁ డలిగి, తిట్టి వెడలిపొమ్మనుడుఁ బార్థివనుతుండు.
- క. ఎక్కడి కేగుదు ననిన్, గుక్కలఁ జంపితినుజనులఁ గూడి తిరుగు నీ
దిక్కునఁ బుత్రుఁ డనునుమత, నక్కొన దేమియును నాకు నిజము చూరొత్తా.
- చ. అనుటయుఁ దండ్రివాక్యమున కాలఁచు నెల్వడిపోయె బట్టణం
బసఘ పురోహితుం డయినయట్టి ససిష్ఠుండు నూరకుండఁ బు
త్రుని సోమ పాల్గవై చి నిజధుర్యతయంతయు నుజ్జగించి కా
నసమున కేగ భూవిధుఁ డనాధతఁ గుండె ధరిత్రి యంతయున్.
- వ. ఆయ్యధర్మింబువలనఁ దద్విషయంబునఁ బండ్రెండేండ్లు పర్లన్యుండు వర్షింపక
నిలిచె నన్నెయిం గలఁగురాష్ట్రంబును బురంబును సంతఃపురంబును నాశ్వాసించి
విశ్వసనీయం బగుప్రభుత్వంబు పెంపొనరి వసిష్ఠుండు గరిష్ఠం బగునాజ్ఞాబలం
బున రక్షించుచుండ నటమున్న.
- సీ. తననుకుటుంబంబు తట్టేమునుఁ జెట్టి వినుము విశ్వామిత్రమునివరుండు
సాగరోపాంతకస్థలిఁ దీనతపమున వర్తిల్లునప్పెనువఱపునందుఁ
గూడులే కాలనిచేడియ మువ్వురుకొడుకులలోనల నడిమివాని
మొడఁ ద్రావెనైనైసి యమైన నూలుగోవుల కెవ్వరే గొనుఁ డనునెడ నెఱింగి
కరుణ సత్యవ్రతుం డిది గాదు గూడ, దేను బ్రోచెద నిందఱనింత నిజము
విచువు నా గళబంధంబు విడిచె నాని, కయ్యె గాలపుఁ డచునామ మవితథముగ.
- న. ఆరాజపుత్రుండు విశ్వామిత్రునివాఁ డయ్యెడుకొఱకును గృపావశంబునను వి
ప్రకుటుంబపోషణంబు పుణ్యం బనుబుద్ధివలనను నిరతంబును మృగమహిషవ
రాహాదినన్యసత్వంబుల నబ్జినవానిం జంపి తెచ్చి కాశికకళత్రపుత్రసముదయశ
ఱున కొనంగుచు నదియ మహనీయం బగుయజనంబుగా సంకల్పించి ధ్యాంధ
నార్చిక యగుమానసదీక్షవహించి పితృవాక్యకరణంబును దప్పుకుండ నడిపినవాఁ
డై వర్తిల్లె నవ్వర్తనంబున.

- క. తను దొరగను తండ్రినుడుపేడు, మునివరుఁ డని యెరిసిది త్తిముసనేప్రాప్తఁ
బెనువగుకోపంబు వసి, వునిదిక్కునఁగలిగినట్టిచో నెక్క-తలకే.
- వ. అక్కు-మారుఁ డెక్కడం దిరిగి మాంసంబుగానక యుక్కడఁ గామదోహిని
యగువనిష్ఠుఁ డామామధేనువుం గని.
- తే. ఆకటను నీరువట్టున నగ్గలంపు, డిస్పిఁ బులుఁగును నెకచోటఁ బుష్పజీమిని
దొంటివగనునెట్టనఁ గిరాతుండుఁబోలె, జంపయగ్గోపురై త్తపూంసములుగొనియె.

—|| సత్యవ్రతుండును రాజు సత్సవనంబునఁ ద్రవశంకంబునఁ ద్రవశంకము. ||—

- వ. అదియెఱింగి వసిష్ఠుండు కనలి యోగీ నీవు తండ్రి చిత్తంబునను రామయు గురు
దోగ్ధీనధంబును సప్రాణితమాంసోపయోగంబు ననుమూఁడు అట్లంగులు ప్లాప
యశంకువులు గావించితివి త్రిశంకుండ వైతి నిన్నేమి నేయనేర్తుం బొమ్మనియె
- నిట్లు సత్యవ్రతుండు గురువాశ్రయంబునఁ ద్రవశంకం డను నెరిసిను వినంబుజ్ఞునంబు.
- తే. కటపు దీక్షను నాలిని గన్నప్రబల, వెనకొని నచ్చి కొరకుం డుదిలిమహిముఁ
• డాసరేంద్రనంధుచేత కాత్మలోన, నగ్గలము మెచ్చి వలమిత్తు నెఱుగు మనిన.
- క. తనకుఁ గ్రతుడిక్ష నుపడి, ర్హస మొనరింపు మని పేడఁ గత్తవ్రతుం డ
• మ్మునిసింహుఁడు నెఱఁబడి యతఁ, డనుమాపప్రవృత్తసంబంధంబులు గూర్చి.
- వ. సర్వగీర్వాణవశిష్ఠులు వశిష్ఠుండునుం జూచుచుండ సతనిం బూజ్యరాజ్యభిషేక
పూర్వకంబుగా నఖర్విగోవోత్తేజం బగుయాజనంబునం బూజనార్హుం ఁడని శరీ
రంబుతోడనదివంబునకుం బుచ్చె నట్టి సత్యవ్రతుభార్య కేకయకస్య సత్యవ్రతి
యనునది హరిశ్చంద్రునిం గనియె నమ్మనుజేంద్రచంద్రుండు.

మత్తకోకిల. తేజ మొప్పగఁ విస్ఫురదృఢజడీ ప్తకేళికృపాశేచ

రాజవంశసమాజ మెల్లఁ బరాజయంబున మ్రొక్కఁగా

రాజసూయముసేసి సర్వధరాజనంబులఁ బ్రోచి సం

మాజనం బెనుపొందె నెందు విరాజతామలకీర్తుల.

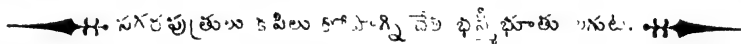
- క. అతనికి లోహితుఁ డనియెడు, నులుఁడుచ్చన మయ్యె నృకుండు నుతుఁ డాధిరఁ
పతికి వృకసుతుండు బాహుండు, శ్రితవంతుం డయ్యె గామసుభస్తిమియి.
- వ. రాజ్యానుసంభాసం బేమఱి యుండ నయ్యడరున హైహయలు శకయవనకాం
భోజపారదోషప్లవులం గూర్చుకొని యతనిపై నడతెంచి రాజ్యంబుగొనుటయు
- ఉ. బాహుబలంబు మోఘముగ భామిను లిద్దఱుఁ దోడరా వెన
నాహుండు పోయి ఘోరవిషనంబులు దూఱి యడంగి యుండి దుః
• ఖావహాచిత్తుడై యచటఁ బ్రాణవియోగము నొందె నంతఁ ద
• డ్దేహిని సారగర్భవతి తీవ్రపుశోకము పైఁపఁజాలమి.

- క. పతితోడ సన్నిహిత ను, ద్విత యగుటయుఁ జూచి యప్పుడను కంపాకం
పతమతియై భార్గవకుల, పతి యూర్వీడు సౌవు మాన్చి బంధుడ పోలే.
- వ. నిజాశ్రమంబున నిడుకొని రక్షింప నటఁ దొల్లి సవతి సుగంధాపక చూలు చెడు
టకై పెట్టినబెడితింపుగరింబు తనయుపిరింబునన యుండి నయ్యువిద ప్రసూత
యయ్యే సవ్యధంబు తనదివ్యభానంబున నొలుంగుం గావున నమ్మునిదేవుం డట్లు
జనియించినకొంఠకునకు గరిళంబుతోడన గర్భంబున నునికంజేసి సగరుం డను
నామం బాచరించి.
- క. క్రమవర్ధితుఁ డగుబాలునో, సమస్తవేదముల వివిధశాస్త్రములఁ బరి
శ్రమశాలిఁ జేసి రిపువి, క్రమమర్చనచండిమాన్చి కాంక్షం బొనఁగె.
- శా. ఆదివ్యాస్త్రముపేర్కఁజేసి పటుబాహుశక్తి నుద్రిక్తుడై
యూమర్వాంబలుండు క్రోధమతి వశ్యంబై చనన్ హైహయ
చ్చేదకీడ యునర్చి నెండి నునం జెండాడఁ దిన్మిత్రులం
చాదిం దిండ్రకిఁ గడుచేసినయనేకామిత్రధాత్రీశుల.
- వ. ఇవ్వీధంబునఁ బల్ల నిశ్శేషంబు గావించు బ్రతిససేసి కల్పాంతరప్రసంబు భూత
జాతంబు బారిసమయభంగిఁ గనిమనంగ శిశువనకాంభోజపారిదోష్టవల్లపైఁ
దాడినేయ వారు దలరి యాసగరిగుటం డగువసిష్ఠమహామునిశరణంబు సొచ్చి
యభయంబు నేడిన.
- క. ధీరుఁ డొకతీరుతోడన, వారిలఁ జేకొని కకుత్స్థనిశివరేణ్యున్
వారించిన సతఁడు నిజ, ప్రారంభము గునినిపంపుఁ బరికించి తిగె.
- వ. అవ్వీరోధులం బరిభవించి విషమటయ చంపుట యగునని తెలంచి శిశులశిరం
బులుగొటిగి ముఖోమచయంబులు నిలిపి యవనకాంభోజుల మస్తకంబులు
సర్వముండితింబులు సేసి పారదుల ముక్తకేశులం గావించి యుపప్లవుల నన
వరతశ్శత్రుధారులుగాఁ బనిచి తత్సంబంధు లగుకోలనర్జుల మహిషకుల దా
ర్జులఁ జోళులం దాదృశులుగా నాజ్ఞాపించె వీరెల్లం దొల్లి యుత్తమక్షత్రియు
లారాజశ్రేష్ఠుండు వసిష్ఠచరణంబున నిట్లు తదీయ ధర్మధ్వంసం బొనర్చుట నది
మొదలు నేదాధ్యయనయజనప్రముఖంబులకు బాహ్యులై మ్లేచ్చులం గలసరి
తవనంతరంబ.
- సీ. బొప్పినివరమున నాత్మభార్యలలోన మెకతకుఁ దుంబీభలోపరమున
నలువదివేపు రుద్ర్యతేజులను మఱియొక్కత కాత్మజం దొక్కరుండు
పంచజనుఁ డనంగఁ బరగి యన్వయకరుఁ డగువాడు కలుగుట నన్నరేంద్రుఁ
డఖలదిక్కులు ప్రతాపాధ్యుడై సాధించి తను ధర్మవిజయ యీతఁడ యనంగ

నతులకీర్తి నున్నతి గని యశ్వమేధ, దీక్ష గైకొని యశ్వంబుఁ ద్రిప్పి తేరఁ
బనిచె నందఱఁ గొడుకుల వినుఘు వారు, వీనులై యవ్వధంబు గావించుచుండు.
వ ప్రాగ్దక్షిణజలధితీరంబున నత్తురంగంబు నిండ్రుం డపహరించి రిసాతలంబున
నడంచుటయు.

తే. తండ్రిపనుపున నందఱు ధరణియెల్లఁ, దిరిగి గాఁ ద్రవ్వె డిగిపోయి యురగభూమి
నాదిపురుషు నవ్వెఘని యపరమూర్తిఁ, గనిరి సంచ ర్తమార్తాంషకపిలుఁ గపిలు.
న. తత్సమీపంబునన యశ్వరహయంబు గాంచి కలుపించి.

క. అవినీతులై యెఱుంగక, యవనీశ్వరసుతులు ప్లాఱుఁ డశ్వహనుఁడువీఁ
డవుఁ జంపుడుఁ ద్రుంగుఁ డనుచుఁ, గివిసి పొదివి రిసురలట్ల కనసన్నార్తికా.

వ. అట్టియవజ్ఞతఁసైరింపక యమ్మనుభావుండు.

క. ఎఱమంట లు మియుచగాడ్పుల, బాఱచుటఁ జూచుటయు నపుక చోద్యంబుగ
సందఱు డగ్ధదేహులై చూ, పటి తఱుచుగ భస్మరాసులయిరి నరేంద్రా.

వ. ఇట్లు బర్హి కేతు సుకేతుశూరపంచజను లనునలుపురు డక్క పఖిసృతసముగ
యంబు పొలిసిన నవ్వధం బెఱింగి సగరుండు సనుఁడెంచి యమ్మునిదేవుం డలం
చినం బ్రీతుండై యతం డారాజునకుం గీర్తిస్వర్గంబు లతయంబులుగా నెసంగి
సముద్రుం బుత్రుంగా నిచ్చె సరిత్పతియు సాగరుండై సగరునకుం బ్రహ్మమంబు
సేసి యశ్వమేధీయం బగునశ్వంబు సమర్పించినం గైకొని వచ్చి క్రమంబున.

క. రాజన్యకూళిమణి నీ, రాజనరాజతపదాబ్జరమ్ముం డగునా
రాజానరించెను దివిజన, మాజ మలర నశ్వమేధయూగశతంబుకా.

వ. అమ్మబాహుండు బాహుబలంబునఁ బాలించినపురంబులకొలఁది యఱువదిచే
లని విందు మట్టి సగరునకుం బుత్రుం డై నపంచవనునకు సంశుమంతుండు పుట్టె
నతనికి ఖడ్వాంగుం డతనికి డలీపుండుంబుట్టిరాదీనీపమహీపతికి భగీరథుండు జని
యించి యేకరథంబునన వసుంధరయంతయు జయించిసార్వభౌమపదంబునెంది.

చ. గిరిశజటాటవీనియతథేలనలోలతరంగయై సురా
సురవరసేవనీయజలశోభితయై యసమానపానన
స్థిరమహిమాధ్యయై పరగుదేవతరంగిణిఁ దెచ్చి యుద్విపైఁ
బరపి నిజప్రసూత యనుప్రస్తుతి నెండఁగఁజేసె నెల్లడకా.

తే. ఆభగీరథజనపతి యనఘుఁ గాంచె, శ్రుతుండు నాఁగఁ ద్రిలోకవిశ్రుతుని సుతుని
నతుండు గనియె నాభాగుఁ బుట్టై శ్రీకభాగు, నంబరీషుండు నిర్దోషుఁడతనిపట్టి.

సీ. ఆయంబరీషున కఖిలాన్వయప్రదీపుండు సింధుద్వీపుండు పుట్టె నధిప
యనపాయుఁ డగునయుతాయువు తత్సత్రుఁ డారాజునలసఖునక్షపృథయ

- విద్యావిదూని గాంచె వినయపూర్ణుని ఋతుపద్మని గల్తాపపాదు సతఁడు
గనియె నాతఁడు సర్వకర్ముని బుట్టించె నశ్రరణ్యభూపతి యతనిసుతుఁడు
తత్తనూజుఁడు నిఘ్నుఁ డాతనికి సూను, లిద్దఱు సమిత్రరఘువు లుదీర్ణ తేజ
లందుఁ బెద్దవాఁ డడవికి సగిగెఁ సపము, సేయ గెండవవాఁడు శాసించె నుర్వి.
- క. భూమి సమున్నతుఁ డగునా, భూమిసుతుఁడు గాంచె బుత్రుఁ బుణ్యచరిత్రుఁ
రామప్రసితామహను, ద్రామబలు దిలీపుఁ గ్రతుశతప్రవిధాయుఁ.
- క. విఘ్నేశరీపునర్వోదయుఁ, డఘవిరిహితుఁ డాదిలీపుఁ డాత్మజుఁ బడసెన్
రఘు ససఘునిభవనవన, ప్రఘణోజ్జ్వలరత్నదీపభాస్వరితేజఁ.
- మ. అజుఁ డారాజతనూజుఁ డూర్జితవివేకాగోకవిస్ఫూర్తియం
దజుఁ డాభూపతికిం సనూభవుఁడు నిశ్చోదార్యసత్యక్షమా
భజనోద్యమృతిపద్మ-పద్మైరఘభూపాలుండు భూపాలక
వ్రజగోపాలకకేళితత్పరభుజవ్యాపారభస్మం డనిఁ.
- చ. అతనికి నగ్రసంపదనుఁడు హరిసితప్రియకారి దారుణ
వ్రతవహనై కసంపదభిరాముఁడు రాముఁడు భూమికస్యకా
స్మితయుతపీఠాగ్రసంపదమనోరథుఁ డిద్ధిచాపుఁడు
ద్ధతవశకంధరోన్మథనవర్పగురంధరుఁడివ్వసుంధరఁ.
- క. ఆతామున కనుపమధ, రారాముఁడు కుశుఁడు పుట్టె నతిధి యనుమహా
వీరుఁడు జనించెఁ గుశునకు, నారాజోత్తముఁడు నిషధుఁ డనుసుతుఁ గాంచెన్.
- చ. ఆనిషధునకు నలుండు జగ్గించె వినుము రిఘుకులజాతుండై నయన్నలుండును
వీరసేనసంభవుం డగునలుండునుంగా నుర్వీశ్వరులలోనం బ్రసిద్ధులిద్దఱునలులింతి
య యట్టి నలునకు సభిండునుసభునకుఁ బుండరీకుండును బుండరీకునకు షేమధ
న్యుండును షేమధన్యునకు దేవానీకుండును దేవానీకునకు నహిసంగుండును న
హిసంగునకు సుధన్యుండును బ్రభవించి రిది వై వన్వతమనుప్రసూతి యైన యి
త్వాకువంశంబు.
- చ. త్రిభువనదీపమై వెలుగుదేవుఁడు భానునియన్వయంబు భ
క్తిభరితబుద్ధియై వినన గీర్తనసేసిన బాయుఁ దీవ్రపా
పభయము లిష్టసంపదయు భవ్యయశంబును జెందు నెందుడు
ర్లభ యనఁ గల్గు దివ్యపదలక్ష్మీయుఁ జేకులు మర్త్యకోటికిఁ.
- చ. అనిన విని జనమేజయుండు మునీంద్రా సూర్యదేవుండు పితృగణంబులకుఁ బ్ర
భుం డని విందుము పితృగణంబు లనువాఁ డెవ్వరు తత్సమారాధనలబువ నయ్యె
డుఫలం బెట్టిది యెఱింగింప నలయు నని యడిగిన బితృకల్పంబు మార్కంఠే
యుండు సనతుక్-మారువలన విని పిదప భీష్ముం డడుగ వివరించె నాగాంధేయుం

డు కొంతేయాగ్రజునకు శిరతల్పశాయియై యుండి చెప్పినయట యుక్తపాతిన
యుపన్యసించెన.

—++ జనమేజయునకు వైశంపాయనుడు పితృక్షేతలలక్షణములను చెప్పెను ++

- క. విను ధర్మనందనుడు భీ, మృన కిట్లనుఁ బితృగణంబు ముసెనుఁచితినె
తమఁ బూజ గొనఁగఁ బాలిన, దని పెద్దలు చెప్ప వింసు నెఱువినో.
- చ. తమతమకర్మముల్ దిగువఁ దప్పకపోదురు వేఱువేల లో
కములకుఁ దండ్రితాత లనఁగాఁ గలపెద్దలు పుత్రులిచ్చెట
గొమరుగఁ బెట్టుండములు గుడ్డుట దెట్లొడ్డునుడు వాఁడె
క్రమమునఁ దత్ఫలంబు నెనఁగఁగఁ సమధులు వారు కర్తవ్యుఁ.
- తే. ఇట్లు గాక పితరు లెవ్వరేఁ గొందఱు, గలరొ యివ్వెదంబు కరము
మెఱుంగవలయుఁ దెలుపవే యన్న నిట్లని, చెప్పె నతని కష్టేషమిది.
- సీ. అసఘ మాతండ్రి శంతనుడు లోకాంతరంబున కేగినను నేను పోయ నున్న
నాధ్యక్షై హికమునయందుఁ బ్రళయ స్తిమై నెనఁగింపఁడము పెగ్గ నిజుడొడంగఁ
గంకణ కేయూరకమనీయమును నరుణాంగుళీదళమును నైసహస్ర
- ముర్వి భేదించి సముత్థితం బగుటయుఁ గని యన్న కేంఁట్రునికరముగాఁగ
నిశ్చయించి యధికనిపుణంబుగా విచా, రించి శాస్త్రనియమశీల బహుశ
యాదరించి భవేఁ గుశాస్త్రరణంబు నే, సితని శాస్త్రవిధిఁ బ్రసిద్ధుఁడై.
- వ. అవ్వెకర్మకర్మంబుచకుం ద్రీతుండై మాతండ్రినిజహంబుతోనిలిచి నాట్లనిరె.
- చ. అనుపమధర్మ వేదివి మహాపురుషుండవు నీవు వేదవా
క్యనియతి పాటిగా నిలిపి తాత్త భవస్మృతిచొప్పులుంగఁ గో
రి నిరుపమంపుఁగేలు ప్రసరించితిఁ బుత్రులఁ గన్నపుణ్యకీ
ర్తచులకు నెక్కుండై నెగడుధన్యత నెందితి నేడు నందనా.
- క. విను రాజు లెట్టిధర్మము, గొనియాడుదు రట్ల నడుచు గురుకొనిధాన్
జనము భవస్మృత మింకిట, వినుతింపక యున్నె సకలవిద్యైత్తియి.
- వ. కావున వరం బిచ్చెద సకలప్రాణిసంహార యగుమృత్యువు నీచెప్పినట్ల నియం
గలయది యింకను సీకెయ్యది యభిమతం బనిన సతనికి సభివాదనంబు నని
ప్రసాదంబున నాకు సర్వంబును సంపన్నంబ యిదియొక్కటి యానతిసలయు నని
నీవు నన్నడిగినయర్థంబ యడిగిన నమ్మహామతి యవ్వెదంబుభిసందించి యిట్లనియె.
- తే. ఆదిసర్గసముద్యువు లమరులకును, బూజనీయులు పితరులు పుణ్యమూర్తు
లసఘ దివమునఁ దేజోమయంబులైన, దేహముల నెప్పుడును సిద్ధదివ్యబలులు.
- క. మము గుఱిచి నామగోత్ర, క్రమమున మీ రర్చనయఁగ నే మేలో
కమునం దున్నను మాకై, యమితకృపానిధు లొనర్తు రానందంబు.

వ. ఇతి సంక్షేపరూపంబునం జెప్పితి వీడె మార్కండేయుండు నీచేత నేడు నిమం
త్రితుండై యన్యదనుగ్రహంబు వడిసి యేన్నవాఁ డిమ్మునీంద్రుండు నిఖిలార్థ
వేది యుతని నడుగుము తాను బిత్తుభక్తుండు పైతృకవిధివిశేషంబులు వినరిం
చు నని యానతిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె నంత నేను వినయంబునం బూర్వప్ర
శంసనం బానర్హిస సప్తరమతపస్వి యిట్లనియె.

నీ. విను పితృపూజనం బానరించి తత్ప్రసాదమునన యేను మోదంబు నెరయ
దీప్తాయువును యశోదీప్తతయును గాంచి పరగుండు నిట్లుండి బహుసహస్ర
యుగకాల మేగుటయును శుభుతటమునఁ బ్రకటితనిష్ఠఁ దపంబుసేయ
సంకనాడు భానుబింబోజ్జ్వలం బగువిమానము నాకుఁ జేరువ నభమునందుఁ
టోచునంగుప్తమాత్రుగాత్రుని నుచగ్ర, తేజ సన్నియం దగ్ని ప్రదీప్యమాన
మగు తెలంగుననుస్పృశియందు వెలుగు, పురుషునెకరునిగంటి నన్భుతమెలర్ప.

మ. కిని యత్యర్థపుసంభ్రమం బెలయ రాఁగా భక్తిఁ బ్రతుద్గదమం
బును బాపగ్రహణంబుఁ జేసి యెలమిఁ బూజించి ప్రేతుండనై
నిను. నాన్వయం బగుదైవతంబుగ మదిఁ దేవా వితర్కించెద
స్మను ధన్యాత్మునిఁ జేయచే కృప భవన్తాహత్మ్యముం దెల్పుట.

న. అనవుచు స్వస్థునుండు నామోద ననుగ్రహంబుతోడిపరిగ్రహదృష్టి దీపింప
నాస్పృశ్యస్వరిం బగువాక్యంబున నిట్లనియె.

చ. వనరువాగర్భమాననభవప్రకరంబున కెల్ల జెద్ద నే
సనఘ సనత్కుమారుఁ డని యాగమకోటియు నన్ను సంప్రకీ
ర్తన మొనరించుఁ బుట్టువుమొద ట్లగ నిట్ల కుమారతాదశం
దనరుటఁ గీర్తితంబు సభిధానము నాకు జగత్ప్రయంబున.

వ. మఱి. మఱిచ్యును లగుమదీయభ్రాత లేడువు తపోవీర్యజ్ఞానంబులందు నన్ను
మన్నింతుఁడు వారు ప్రజావంతులై నిజవంశంబు లెందును బ్రతిష్ఠించి లోకధా
రిణంబు సేయుచు సర్వసమర్పితులై నర్తిల్లుదు రేముఁ యతిధర్మపరాయణు
లము నారాయణధ్యానతత్పరం బగుభావంబున నస్తద్భావనాపరులకుఁ బ్రజాధ
ర్మంబులు వర్ధిల్లంజేయుచు విహరింతుము నీవు భృగువంశపావనుండవు నాద
ర్శనంబుగోరి తపంబుసేయుటవలనం బ్రసన్నుండ నైతి నెయ్యది యభీష్టం బది
నేడు మనిన నేను బిత్తుగణంబులప్రథమస్పృష్టియుఁ దత్పూజాఫలంబులు నీయ
డిగినయట్ల యడిగిన నమ్మహాయోగీశ్వరుండు నా కిట్లనియె.

—॥ సనత్కుమారుండు మార్కండేయునకుం. జెప్పిన పితృదేవతాప్రభావము. ॥—

నీ. అబ్జానస్థుండు తన్ను నర్థితోగుఱిచి యజించుట గోరి సృజించె సురల
నాతని విడిచి వా రాత్మఫలాధులై యన్యముఖంబుల యజనవిధులు

నడపగఁ గోపించి నలువఁత త్వజ్ఞున మెడలునట్లుగ శంకయించుటయును
భ్రష్టత్వమునై పాడఱి రిందఱుఁ ద్రిదశులఁజేసిన ద్రిఘావసములు
మోహవార్ధిలోన మునిగిన నార్తులై, వారి లాసను స్తవరను కరణు
సొచ్చి రతఁడు కరుణ యచ్చుగ నర్థులొ, కాహితైకబుద్ధి నానందించి.

క. మీ రక్కట కష్టవృత్తి, చారము చేసితిరి దీని సైచితి నింక
బోరునఁ బ్రాయశ్చిత్త, ప్రారంభుల రగుఁడు బోధపరిణతి యొనర్చు.

ప. ప్రాయశ్చిత్తవిధియును మీతనయుల సజిగి తెలిసికొని తన క్షమాార్థమున
నడువుం డనిన నిర్బులు నిజతనూజులపాలికిం జని ప్రసాదం బధ్యక్షించిన వాడు
వాఙ్మనఃకర్తృబు లగుదుమ్మృతులనుఁ గర్తవ్యంబు లగుమంగళాచరణంబులు
దెలుపఁ దెలుపఁ గర్మకాండత త్వంబు విశేషం బగుటయు లభ్యంతరైః తన
సంతరంబ.

ఆ. పుత్రులార యింకఁ బొందు విజ్ఞానుల, నైతి రనుచుఁ కమ్ము నాత్మనుశులు
• పలుకుటయు నిలింపు లలఘుసంతాపంబు, గమరఁ జనిఁ బ్రహ్లాదకు మగుడ.

ప. చని తద్వాక్యంబులు విన్నవించిన విని విరించి నన్వయ సతి యట్టి వారలు
• స్రజ్జాప్రదాతలు గావునఁ జండ్రులై మిమ్ము బుత్రుల రని పలికిరి శశివక్తర్తల
గుటంజేసి మీయందును నితృత్వంబు సిద్ధంబ యిట్లనొనర్చునంభావించుటై మీ
రిరుదెఱంగులవారును దేవతలును చితరులు నై తైలోక్యసంభావితుల రగుఁ డి
నినం గ్రమ్మట వచ్చి సురలు సురజ్యేష్ఠువలన సంశయచ్ఛేదం జై సవిధంబు కొ
డుకులకుం జెప్పి.

క. పితృభావము మీ కిట్ల, ప్రతిహతమై చెల్లె నింకఁ బ్రఖ్యాతులై
సతతంబును సకలసమ, ద్వితుల రగుఁడు మముఁ బున్పరించి ముదమున.

ప. పితృసమారాధనతత్పరు లగువారికిఁ బుత్రపౌత్రధనధాన్యాదు లగునై హికవిభ
వంబులు నక్షయంబు లగు నాముష్మికసుఖంబులును సిద్ధించు సప్తదాప్యాదు
నంబు సోమునకు నాప్యాయనం బగు సతండు సచరాచరం బగులోకంబున కాప్య
యనం బొనర్చు నని పలికి రని పితృగణంబునకుం గలిగినయాదిసర్గంబును కత్నా
జాఫలంబును జెప్పిన విని మార్కండేయుండు మహాత్మా పితరు లెన్నిగణంబులై
• వర్తిల్లుదు రేలోకంబున నుండుదు రాసతీవే యనిన ససమ్మూహారం డిట్లనియె.

తే. ఏడుగణములై వెలుగుదు రెలమిఁ బితరు

• లమరలోకంబునందు సంయమివశేణ్య

• యందులో సమూర్తులు నాలు గరయ మూర్తి

• విరహితంబులు మూఁ డయ్యె విను గణములు.

- నీ. ఘనము విరాజనాఁ జనుప్రజాపతి తనూభవులు శైరాజు లక్ష్మపరమసంజ్ఞఁ
బహువిధపితరులు భవ్యు లమూర్తులు మూడుగణంబులు మోదమాను
లగుచు ననాతనం బగులోకమునఁ జరింతురు వారిమానసోద్భూత యొక్క
కన్నియ మేనాభ్య గలిగి నీహరిశైలేంద్రునిభార్యయై యిష్టలీల
మమలఁ మైనాకుండనగఁ గ్రొంచుం డనంగఁ, బడసె నిద్దల మజ్జియు సప్తయేక
పద్మ యేకపాటల యనుపడఁతుకలను, గనియె నమ్మువ్వరునుదపంబునకుఁదొడఁగి.
- వ. స్థూపనబంగమాత్మకం బగుజగంబంతటికి భరిం బగువ్రతభారంబుఁ బూని రం
గేనపద్మ కింకర-నటపర్ణంబును నేకపాటల యొక్కపాటలపంచంబును నాహారం
బునాఁ గొనుచు నదియు నెక్క-సహస్రవర్షంబు నిండిన నెక్క-మాటు నియతం
బునాఁ జేసి పదివేలసంవత్సరంబులు గడప నపర్య యెయ్యదియు నెల్లక నిరా
హార్యయై యుండి నవిధింబుననుఁ దల్లి సన్నేహమఃఖాతులయై యుమా యని
నిరూపితార్థం బనువాక్యం బుగ్గడించుట కారణంబుగా నుమా భిఘానం బాయమ
కుఁ ద్రాసోక్త్యనిదితం బయ్యె నివిధింబునఁ దిపస్సిధి వడసి కన్యారత్నంబులు.
- చ. అమలతనీత్య సూరసము సమ్భతయోగబలోదయంబు శా
శ్వేత మంబుబ్రహ్మచర్యము ననంధ్యములై తముఁ జెంద నజ్ఞన
ప్రతతులు లోకమృజ్య లని ప్రస్తుతి చేయఁగఁ దత్త్వభోధవి
త్రుతీభవబంధనం బగుయశోవిభవంబునఁ బేర్చి రందఱున్.
- తే. నారిలోనఁ జేద్రాయమ భువిపుణ్య, య య్యమాదేవి సర్వలోకై కజనకు
సమ్మహాదేవుఁ డెరి యథాంగభాగ, యై యనన్యమాహత్మ్యధన్యత వహించె.
వ. అస్సరమేష్వరీకే స్త్రుతిమపుత్రుం డైనశుక్రుండు యోగాశ్రయుండై పరంగ
దండనయాయమ యేకసర్వ యసితునకు భార్యయై దేవలుం గనియెఁ దృతీయ
యైసయేకపాటల వైగీషం డనుభవ్యమునిం బొంది శంఖలిఖతులం గాంచె
కుక్రప్రముఖు లయునవీరందఱు యోగవిద్యాప్రవర్తకులు మజ్జియును.
- నీ. అస్సరు యగ్నిష్వాత్మ లనఁగ మరీచిపుత్రులు దేవగణసేవితులు పితరులు
సోమమయూఖ్యవిశ్రుతలోకనిత్యవాసులు వారిమానససూతి యైన
కస్య యచ్ఛోదనాఁ గలిగి యచ్ఛోదనస్సుఁ బుట్టించె నారమణియొక్క
తఱిహత్మజనకుఁ డంతర్ధానముం బొంది యుండంగఁ గానక యుదితతేజుఁ
డద్రుకాభిధాత యగుసచ్చరయుఁ దాను, వరవిమానమున దివంబునందఁ
గరము వెలుఁగునుపరిచను నింద్రతుల్యుని, గాంచి వాంఛితంబు గడలుకొనఁగ.
- క. శతనిశిం గూతు రగుట, యేతఁముఫలంబో యనుచు నిచ్చఁ దలఁచి తా
నాతఃస్వన యోగచ్యుత, యై తూలి యథోముఖత్వ మంది యడలఁగఁ.

తే. భానుబింబంబుతో నుపమాన మగుచి, మానమునఁ ద్రవసరేణుప్రమాణదేహులై వెలుంగుచుఁ దోచి రాయమపితరులు, కావరేయని పలికె నక్క-స్యకయును.

క. వా రోడకు మని దానిని, ధానుగిచ్చెఁ బడకయుండఁ దగి నిల్పుటయున్ గోరి యది ప్రస్తుతించినఁ, గారుణ్య మెల్లర్ప నయ్యుండెతి తేటల్.

ప. అనశ్యభావి యైనయయ్యుండు తమయోగవృష్టిం జూచి యక్క-న్నియతో నమ్మా నీకొక్కటి పెప్పెదము దేవదాసనమానవలోకంబులం దెవ్వరికిం దిమ్మ చేసినకర్తం బనుభవించక పొలియను నీవు వసువుం గొండ్రెగాఁ గోరితివి గాన నతనికూతురవై యష్టావింశతీతమం బగుదాసవరేయుగంబున నీయద్రుక మత్స్య రూపధారిణియై యున్నఁ దదీయోదరంబున జన్మించం గలదాస వస్యడు.

మ. మునివంశ్యుండు వసిష్ఠపౌత్రుండు వినిర్ముద్రప్రభావాభిస

- ర్ధసధర్ముండు పరాశరుండు నినుఁ బుత్రశ్రీసమద్భిష్టఁ గా నెనరించున్ భవదాత్మజుండును మహాయోగాధ్యక్షఁ డేకాకృతిఁ
- జనువేదంబు చతుర్విభాగములుగా శాసించు ధీనంపడన్.

ప. మతియు మహాభిషం డనురాజు శంతనుండయి పుట్టిస సతనికిం బట్టివై చిత్రాం గదవిచిత్రవిద్య లనుపుత్రులం గనియెదవు నీకన్యాశ్వుం బేజుటను వైకల్యంబు నొందక యుండు నట్టిశుద్ధితోడన క్రమ్మట నిష్కళయోగస్థితిస పొంగిగల్గదాస వని యనుగ్రహించిన నక్క-స్యకయు సట్టికయయ్యె నిట్లు పెప్పెరిబడినందు తెఱంగులపితృగణంబులు సమకులకుఁ బూజనీయులు వెండియు.

—|| పితృగణంబులలో మూర్తి సహితులమూర్తి సహితుల సహితులు ||—

సీ. వినుము దివంబున విభ్రాజములు నాఁగ వెలుగులలోకంబులు గలగువాగు బర్హిషదాఖ్యలై పరఁగినపితరులు సుతులు పులస్త్యున కతులధర్మ మూర్తులు గణములు మూడయి వసియించె యత్సంగంధర్వరహి హిహగ పతులచేఁ బూజలు సతతంబుఁ గాంతురు వారిమానసమైనవరితనూజ యలఘుయోగాధ్య పీఠరి యనఁగ నెప్పు, నింక నప్పురాగరనుతుఁ డిద్ధతేజఁ డరణిఁగనియెడుపుత్రునుదా త్రయోగ,ధరునిశుకునిభర్తగఁ బ్రసాదమునఁ జెందు.

ప. అమృతోభాగుం డయ్యోగినియందుఁ గృష్ణుండు గౌరుండు ప్రభుండు శంభుండు ఋతుండు జయండు భూరియు నన నేమృదుకొడుకులను గీర్తిమతి యనుకన్య కను గనంగలవాఁ డాకన్నియ యణుహుం డనురాజునకుం బట్టియై యోగసింధుం డగుబ్రహ్మదత్తుం గనియెడు నిట్లు క్రమంబునఁ గీర్తింపఁబడినవై రాజులు గగ్నిష్వాత్ములు జర్హిషదులు ననుమూఁడుతెఱంగులపితరులు మూర్తిసహితు లింక మూర్తిసహితు లై నవారిం జెప్పెద.

- క. జ్యోతిర్భాసము లనఁబ్ర, భ్యాతంబులు సురపదములు గల వండు గడుఁ
బ్రీతివసెంతురు సితసులు, శ్రీతోడం బూరు లన వశిష్ఠతనూజుల్.
- తే. వారు పూజనీయులు విప్రవర్ణములకు, వారిమానసయగుకన్య వారిజాతీ
గోసమాహ్వయ శుక్రనికూర్చిపత్ని, యై వెలింగించె భార్గవాన్వయము నెల్ల.
- క. తనకును మరీచిగర్భము, లనులోకము లధికశుభము లంగిరసునిసం
దను లగుపితరులు భాన్వరు, లనువారు వసెంతు రచట నతులవిభూతిల్.
- క. భూవరులు వారి నెప్పుడు, భావెంతురు తన్మనఃప్రభవ యైసయశో
దావెనుతాహ్వయ గన్నియ, యావిశ్వ మహత్తుపత్నియై కడుఁ బేర్కిల్,
- వ. దివీపాభిధానుం డియినమానవపతిం గినియె నతనితురింగ మేధంబునం దృఢు
లై సభూదేవత లితండు లోకపావనుం డియజమానుం జూచినవారికి నిమ్మహత్తు
తోడ నవబృథన్నాతు లై నవారికి నక్షయస్వర్గం బగు సుసవాక్యంబు లుగ్గ
డింతురు,
- సీ. పులహనందనుఁ డగుభూరిపుణ్యుడు కర్ణమప్రజాపతికి నాత్మజులు వసువు
లనువీరిపితరు లుదాత్తతేజులు కామదము లనఁబరఁగులోకములయందు
వెలుగొండునురువై శ్రేకులమున కర్చనీయులు వారి మనసుననున్భవించి
కన్నియ సహుషునిగాదిలిదేవియై వై ధాత్రి యనునది సనుమతీశు
నయ్యుధూతిఁ గాంచె ననఘ హిరణ్యగ, రాత్మజుతుఁ డై సయవ్యసిష్ఠు
సుతులు నేటి కలరు సుకలాఖ్యపితరులు, వారు శూద్రవర్ణవంశ్యు లెందు.
- క. మానసము లనంబరఁగిన, మానితలోకములు వారిమహితపదంబుల్
మానససుత వారికి రే, వానది పురుకుగ్నిధరణివరుభాన్వ మహిల్.
- వ. పితృగణంబులసూపంబులు లోకంబులు వినియోగంబులు నేరేవ్విట వివరించితఁ
బితృసమారాధనంబు సర్వయుగ సాధారణంబు.
- క. పితృవిధిఁబొక్కుడు విను దై, వతకార్యముకంటె దివిజవరదానవసి
ద్ధతపస్వితతికిఁ బూజ్యులు, సితరు లనుచుఁ జెప్పు శ్రుతు లభిన్నప్రతిభల్.
- మ. సుతపాభాగ్యజయాయురర్థసుతాశుద్ధిక్షమావై భవ
స్మృతివిద్యావినయాదిసర్వశుభమున్ జెందించు వై రాగ్యసం
యుతవిజ్ఞానము మృత్యుమోచనమహాయోగంబుఁ గై వల్యక
ల్యతయుం జేయఁ బితృప్రమోదనఫలం బల్పంబె యూహింపఁగల్.
- ॥ పితృదేవతా సమారాధన ఫలవిశేష ప్రభావము. ॥—
- సీ. స్వర్గకాములు పితృవర్గంబు గొనియాడి. యిహలోకసుఖభీల లెల్లఁగాంచి
మా క్షేకమాణిక్యమరకతమయములై యమరుకాంచనవిమానములు వచ్చి
హంససారమయూరాభియుక్తంబులై తముఁ గొనిపోవ గంధర్వగీతు

- లక్ష్మణోలాన్యంబు లనిమిషసీద్ధచారణకీర్తనంబులు రమ్యములుగఁ జని యనేకమనోరథసంప్రణీత, వీవిధవిషయానుభవములఁ దనిలి పెక్కు యుగసహస్రముల్వీహరింతురూర్ధ్వలోక, పడములెన్నియన్నింటనెప్పితమెలర్ప.
- తే. గ్రహణతిథు లమానాన్యసంక్రమము లధిక ముఖ్యకాలముల్ పితృకార్యములకు ననఘ యపరపక్షంబు మేలు మూఁడప్తకలును నాగ్రహాయణసమయంబు లగ్నిమములు.
- క. అనురూపదినముల గృహ, స్థనిగృహమును గుఱిచి వాంఛతోఁ బితృగణముల్ చనుదెంచు నివాసస్థల, మునకుం జనుదెంచు గోగమూహములక్రియఁ.
- తే. అప్తకలఁ బితృకోటియధ్వర్చనంబు, గాన కరిగిన నుభయలోకములు తన్ను
- నరున కవిధియేం దొంచునా స్తికత్వ, మొప్ప డనుపమశ్రద్ధ యత్యుత్తమంబు.
- సీ. పాడ్యమిఁ బితృపూజ భావించఁ గాంచనాగమము భాసురసత్కృతిరమువిదియఁ
- వదియశాత్రవగణధ్వంసంబు చవుతిఁ బరచ్చిడదర్శనప్రాప్తి ప్రకట.
- లక్ష్మీ పంచమిఁ గీర్తిలాభంబు పట్టి నప్తమి మహిసర్వక్షానశక్తి
- యప్తమి నవమి నుత్కృష్టతయును బ్రభుత్వము బ్రహ్మవర్చసవ్యాప్తి దశమి నేదనమ్మతైశ్వర్యంబు వినుతవేద, వాదితయును నేకాదశ వసుమతీశ సదముజయమునుద్వాదశిఁబ్రజలపెంపు, పుష్టతయునుద్రహానిశిఁబోండుజనుల.
- క. తరుణవయస్సున నమసిన, పురుషులకును శస్త్రనిహతిఁ బొరిసి తెగిసయ న్నరులకుఁ గర్తవ్యము పితృ, పరిచరణము భూతతిథిఁ దపస్వివరేణ్య.
- క. అమవసఁ బితృనియతి ప్రయ, త్నమున నెసర్పంగి వలయుఁ దత్త్వ)య సోముఁ బ్రముదితునిఁజేయు సోమ, ప్రమదంబునఁ బ్రీతిసెందుఁ దై)లోక్యంబుఁ.
- వ. శశిబిందుఁ డడుగఁ బితృపతి పితృవిధానంబునందు సత్కృతఫలంబైఁగింపె ద త్ప)కారంబు వినుము.
- సీ. కృత్తికఁ బైత్తుకక్రియఁజేసి విపులతేజంబు రోహిణిఁ బ్రజాసంప్రవృద్ధి యోజన్సు మృగశిర నుగ్రక్రియాశుద్ధి యార్ద్ర)ఁ బుత్రప్రీతి యదితితారఁ
- బుష్టి పుష్యంబున భుజగతారను బ్రభ సుతలబ్ధి పితృతార నతులబంధు గణవరిష్ఠత పుబ్బఁ గమనీయసాభాగ్య ముత్తరఁ బ్రచురదానోత్సవంబు హస్తమున సంపదలు చిత్ర నధికరూప, వంత మగునపత్యము వశ్యైవ్యభవంబు శవనతార విశాఖ సత్పాత్రయుక్తిఁ మైత్రమునఁ జక్రవర్తిత్వ మహిమసెందు.
- క. శతమఖతార జనాధీ, శత యాగ్యంబు విను నిశాచరతారఁ
- శ్రుతక్షీర్తి సలితారను, గతశోకత విశ్వతారఁ గలుగుజనులకుఁ.

- తే. అభిషదాదికంబు లగుమూట నాగమా, ధ్యోతేయు సద్గతియును సర్వవయముఁ
జెందు వెండి రెంటుఁ జేకులు నెఁపఁగ, సిద్ధియును సమృద్ధిజీవనంబు
- క. గోశ్రులపేర్తియు రౌప్యధ, నావాప్తియు హయవిభవము నాయుపు పెనుపుణ్
గావించు సహిర్భుగ్నుఁడ, దైవత మగుతార దొడఁగి తక్కిననాల్గు.
- తే. రజతదాసంబు రజతపాత్రంబు రజత, కథయుఁ బితరుల కానందకరము తొల్లి
యంచితాస్పదగృహత మైనపాత్ర, బితరు లీమహిదేవిని బితికికొనుట.
- క. రజతంబుభంగిన మహా, రజతంబును బిత్తహితము రమ్యతలలు మే
షజకంబళము చుహిత్రా, త్త్యజఁడుఁ గుతసమును బిత్తప్రమదకారణముల్.
- క. ఆజ్యంబు నఘ్రాపంబులు, యోజ్యంబులు ముద్గమాషయుక్తము మాంస
ప్రాజ్యమునై పితృగణముల, యిజ్యతంత్రంబు నడచు టిచ్చుశుభంబుల్.
- క. విను కృష్ణమృగాజినమి, చ్చిసఁ జూపిన సన్నిహితము సేసినఁ బితృమో
హం మగుఁ ద్రిదంషియగుయతి, యనుయోగియుఁ బాత్రములుతమ త్తమఘ్రాజ.
- సీ. పులక పితృసమారాధనం బాచరింపు, నపుడు తత్కియ నాదిమధ్యాంతవే
లనుపేర్చియతితోదేవతాధ్యైపితృభ్య, యనుమహాసూక్తిజపియించుటధికశుభము.
- వెలుగుండదాసనమయం, బునయంచును భక్తిపూర్వముగ దీనిఁ బఠిం
కని సయ్యన్నం బమృతము, నెనయుఁ దురగమేధఫలము నిచ్చుఁ గృతాత్మా.
- క. రాక్షసులు తొలఁగుచును ప్ర, త్యక్షతనెంచుచును పితరు లప్పడు సుకృతం
బక్షయ మగు నీసూక్తియ, ఘటయకారిణిగఁ జదువుకళ్యాణులకుం.
- సీ. మూర్తివియుక్తులు మూర్తిమంతులు పరిజ్ఞానులు యోగవీక్షణులు నైన
ప్రభు లింద్రముఖ్యనిర్జరలకు దక్షకశ్యపులాదియైనప్రజాపతులకు
సప్తమహామునీశ్వరులకు మన్వాదులకును పరితృతులకును శేష
సక్షతతారాగ్రహక్షోణిగగనంబులకుఁ దండ్రు లిండుపావకమయాత్ము
లఖిలలోకైకదాతలు సఖిలవంశ్య, లామ్య లభ్యరంబులును బ్రహ్మంబుఁ దార
యనఁగఁబరఁగి సప్తవిధంబు లగుగణముల, నమరుపితరులఁ బ్రాంజలివై భజింతు.
- తే. ఏడుదీపులయం దర్చ్యవీస్తవంబు, పరఁగు సప్తర్ష మనుపేరఁ బరమపుణ్య
మబ్జభవుఁడు చెప్పినయది యధికసిద్ధి, కరము పితృగణమోదకారణంబు.
- వ. నీవు పితృభక్తుండవు కావున నుపదేశించితి విశేషించి నాయంచు సభక్తితాత్ప
ర్యం బగుచిత్తంబుతో నర్చిల్లుదు నీకుం బరమజ్ఞానసమేతం బగుదివ్యచక్షువు
ప్రసాదించెద దానంజేసి యోగసిద్ధిండవై సిద్ధమూర్తు లగుపితరులం బ్రత్యక్షం
బుగాఁ గనియెద వని చెప్పి సనత్కుమారుండు మఱియు నిట్లనియె.
- సీ. పూర్వయుగంబునఁ బుణ్యశీలుఁడు భరద్వాజమునీంద్రునితనయు లేడు
గుత్తమయోగధర్మపేతులై యుండి దుశ్చరితము కొంత దొడరుటయును

- భ్రంశంబుఁ బొంది తపసుఁమున్న సేనియు సిద్ధిగానక కేవల తపఁ
తోయనిమగ్న సస్తువు కోయుభంగిఁ బశ్చాత్తాపమునఁ జెప్పింపఁగలియ
తలచి తలచియెంచును దివిదాత లేక, కాలధర్మము నులల నివేషును కిదిగి
యంచు దివ్యసుఖంబుల సగకర్హి, మౌనకాలంబు సలప మర్చ్యమును నులస
- ఫ. ఇప్పుడు కోపము డనుమునింబుత్తలై బల్కించి యున్నవారి నున్నది సత్త్వ
ప్రీతికై భగవంతుని గణితకటి కెనునర్చించి దానిని కృత్రి తానాదులఁ జె
క్కుంటుం బుట్టచలనియుండు చిత్తప్రసాదంబులమీనలను సన్నిధింబులంచును
జాతినైత్యం బుబంధంబై వచ్చుటం బ్రకృష్టంబగుధర్మచేతలంబునఁ దైంబు
లొలయం గలయవి నను బ్రహ్మజన్మంబు నుపసామంబులఁ బ్రకృష్టంబై న
యోగ ధర్మం బున్నతయట్ల కనియెంచు సరిమసిద్ధియుంబ్రాంతంబు నట్లగును.
- మ. పకలక్లేశనిబర్హంబును మహాగతింబు సర్వాస్థి
ర్మకమున్ సిద్ధనిషేధింబు సగవృత్తజ్ఞానయాగంబు ను
• వకలంబుపింబుట్ట దాల్చి నియతాహంబునఁ బుట్టు యుగ్రము
ప్రకరోచ్చి మొనర్చి యుండుము పరబ్రహ్మంబు ప్రాప్తింబును.
- తే. యోగధర్మంబునఁ జెల్మి చొప్పు కియును, స్థిలచుండును, సత్త్వయంబు
నినునమునంచు నిక్కంబు నిలిపేసి, జేర గాలక్రమంబున సిద్ధిగను.
- న. అని యానతిచ్చి నన్నుం బరమానుగ్రహస్థితిఁ బ గ్రహించి యేయ్యగ్రమ
బోధనిచ్చి యచ్చటన యంతర్ధానంబునఁ జెల్లద్వవ మానతాడ పాధానతత్పర
త్వంబున నున్ననాని సంవత్సరంబులు పుననిమిట కనుక బహుల బోలఁ గడ
చే నాకలి నీరువట్టు దిప్పు నిద్ర యనునవి ముదిలయిన పుంపుషధర్మంబు
లెవ్వయుం బొంద వతిక్రాంతం బై సకాలంబును చిరుప శిష్యులవలన నెఱిం
గితి దవనంతరంబు.
- క. విజ్ఞానము మున్నగ భ, వ్యజ్ఞానము దివ్యచింతస్వరముగ న
ర్వజ్ఞాన గుణమ్మహత్తుని, యాజ్ఞాన్ బ్రాచుర్భవించ నున్నది నానా.
- వ. అట్టి దివ్యపుష్టివలన నేనున్నయచ్చటన యుండి కురుచేత్రనిదాను బై సకాశిక
• పుత్రులయ్యెడువారి గంటి నంచులో నేవవవాడు శుకపుత్రి యెనమహా యో
గిని కీర్తిమతికి నణుహుం డనురాజువలన బ్రహ్మదత్తుం డనువాడై పుట్టికాం
పిల్యపురాధిపతియై పదప యోగసిద్ధి మహిమని మార్కండేయుండు సప్త
సని తెప్పటయు భీష్ముతోడ ధర్మజుం డిట్లనియె.
- క. అనఘ యణుహుండవంశం, బునవా డేకాల మతనిపుట్టువు తన్నం .
దనుఁ డయ్యె నెట్లుకాశిక, తనయుడు సప్తముడు బ్రహ్మదత్తుఁ డనంగ.

—॥ శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజునకు గౌరవి పుత్రుల సరిత్రాబుచెప్పిన ప్రకారము. ॥—

- క. ఆతనిందితజన్మము లే, గతిఁ బొందిరి గౌరవప్రభవులు స.
 ద్గతి యొమ్మెయిఁ గలిగెఁబిదవ, నతులయశా దీనిఁ దెలుపు మంతయు వరుసన్.
- వ. అనిన భీష్ముం డిట్లునుఁ బూరువంశంబునం బురమిత్రుం డనురాజు గలిగె నతనికి
 బృహద్ధిశుండును నాతనికి బృహద్ధన్వండును సన్నరనాథునకు సత్యకర్తుండును
 సత్యజిత్తునుం బుట్టిరి.
- తే. విశ్వేంద్రతనగాఁ బుట్టె వినుము సత్య, జిత్తునకుఁ దత్తనూజుండు సేనజిత్తు
 వాసికాత్మల్ నలుపు రవార్యబలులు, పుట్టి రంమలో రుచిరుండు భూరిబలుఁడు.
- క. పాంచాలేశ్వరుండై తేజరిల్లి పృథుసేనుం డనురాజుం గనియె బృథుసేనునకుఁ
 ప్రేగుండు పుట్టె బాగునకు నిశాభిధానుం డుచ్ఛవించె.
- క. విను శతముఁగాంచె నాతం, డతిరిధులై నిపుణు లనుసమాఖ్య బడసి రిం
 డుపరూరుండు సమమం డను, నతఁ డభిమతినమరుఁ డెఱు సభినుతి సెంమన్.
- నీ. సమమనకుఁ బృథుండును బృథునకు విభ్రాజుండును జనియించిరి విభ్రాజున క్షణ
 హుండు పుట్టె సతనికి శుకదుహిత యైనకీర్తిమతి బ్రహ్మదత్తుం గనియె సయ్య
 ణహుండు మత్రితామహుం డగుప్రదీపఘోషాలునాఁటివాఁడు తత్పుత్రుం డగు
 బ్రహ్మదత్తునకు విష్వక్సేనుండును సతనికి దండసేనుండును జనియించిరి దండసే
 నురిండు కౌంపిల్యంబునకు రాజై తస్మిన్సన్మపుల నందఱం బరిపాలించుచుండు
 మ్రుపదసితామహుండును బృపతజనకుండును సగుండసేనునిపై సజామీధ
 వంశోద్భవుం డగునుగ్రాయుధుండు వచ్చి వరదానలబ్ధం బగుచక్రంబుకలిమి సతి
 దుర్జయుండు గావున.
- క. సమరంబుచేసి యతనిని, సమయించి తదీయవంశజాతులన్లెల్ల
 గ్రమమునఁ బెక్కండ్ర మనిమె, సమదభుజాటోపచలులసంభరితమర్తిన్.
- వ. ఇవిద్విధంబున వింశసేనుం దొట్టి సృపాలాన్వయులం పెక్కండ్ర మడియించి.
- ॥ శ్రీకృష్ణుడు గ్రాయుధుండను రాజుం గెంపిన ప్రకారము. ॥—
- ఉ. ఎందును మాటు లేక ధరణీశులఁ బల్వర నాటి వెండియున్
 మ్రందగఁ జేసి కైకొనక నన్ను జయించుతలంపుతోడ నా
 మందివిచారుఁ డుద్యమసమగ్రతమైఁ జనుదెంచె గుంజర
 స్వంగకఘోటకప్రకటపై న్యసమూహవిజృంభణంబునన్.
- వ. ఆసమయాంబున నేను శంతరుండు లోకాంతరగతుం డైన సతనికిం బితృమేధంబు
 నడపుచు ధరణీశయనక్రముఖవ్రతంబు లక్షలంబించి యుండ నమాత్యులు నేనా
 పతులు నుత్సాహులై శోకింప నస్తరాత్ముండు దూతం బుత్తెంచిన వాఁడు తద్వా
 క్యంబులుగా నాయెదుర నిట్లనియె.

- క. నీమాటునల్లిత్రిభువన, భామారత్నంబు గంధవతిపై నాకన్
గామంబు గలదు భీష్ముడ, యేషుయు నన లేగు వేగ నిమ్మా వెలదిన్.
- ఆ. ఇట్లు సేసితేని నిలయును రాజ్యంబు, ధనము నిపుడు నీకుఁ దక్కు వేట
దుర్విమోహపరత గర్వంబు సూపిన, బ్రతుకుఁ తరిది యెందు పలుకు లేల.
- క. నాధక్రముపేరు వినిన, రాదకొడుకు లెల్లఁ దమదురాచటికంబుల్
వే చెడిపోవఁగఁ బాటును, రేచినిలిచిరేసఁ జత్తు రెఱుంగ వె దీనిన్.
- మ. అని యిట్లుగ్నివిషోపమంబు లగుచుష్టాలాపమున్ వీనులొం
దినఁ జిత్తం బెరియంగఁ గ్రోధము సముద్బీప్తంబుగా పైఁచు లే
క నిరోధోద్ధత బుద్ధి నాటగామె సేనాధ్యక్షులన్ సర్వవా
హినులన్ సన్నహసంబుసేయుఁ డని యుద్ధైకాగ్రహవ్యగ్రతన్.
- వ. విచిత్రవిర్యసమేతంబుగా వెలునకునెడ మంత్రకోవిదు లగుమంత్రులు గ్రీహా
వేదు లగుబుత్విజులును నిత్యహితకాము లగుసుహృదులుం నూజి నన్నుఁ బగి
• కేష్టించి.
- సీ. శాత్రుఁ డత్తుగ్రచక్రహస్తంబు సీపు సూతకిజై కాయశుద్ధి లేక
• యున్నాడవకట యాయుధములంటఁగఁగాను దివ్యాస్త్రములు ప్రవర్తింపరాగు
తొలుతఁగయ్యమునకుఁ దొడఁగుటయునుచితిబాహ్యంబు ప్రస్ఫుటఃపాయపిఠుల
సామభేదాదినిశ్చయములఁ బ్రసరించి పోరామియైనట్లు పోరటాప్పం .
గాన నిప్పటి కొకభంగిఁ గాలయాప, నంబు గావింపఁ జతురజనంబుఁ బుచ్చు
మపులఁ బితృకార్య మేదిన సతులశుభము, లెల్లఁ గై కొనివెడలి జయించునగత్తు.
- క. తగువార లిట్లు చెప్పిన, తగవులు వినకునికి చాలఁ దగదని సన్నున్
మగిడించి చనిరి చెచ్చెరఁ, బగతుకడకు దూతనృత్తిఁ బండితజనముల్.
- వ. చని యనేకవిధంబుల ననునయించియు భేదించియు వివిధవస్తునిరూపణంబులం
బ్రబోధించియు నద్దురాత్ము సుముఖుం జేయ నేరిక చిక్కునడి యేంప నుక్కు
మిఱి యక్కుటిలుండు చటులసంచారనిర్విక్రం బగుచక్రంబు మూపైఁ బ్రది
యోగించిన.
- మ. పరిణధోగ్రయుగాంతభానుపరిధిప్రస్ఫారమయ్యున్ వెనం
బరిదానై కపరాత్మకుం డయినయచ్చాపాత్మపాపంబునం
బరిహీనాత్మమహత్త్వమై తృణకణప్రాయస్వరూపంబుతోఁ
దిరిగ్గ్ మా దెసరాక యంతటన తద్దివ్యాయుధం బత్తజ్జీన్.
- వ. దాని కమ్మూనుండు విస్మితం డయ్యును దనయహంకారంబున నిశ్శృంకనృత్తి
నుండ నేనది యెయ్యదియు నెఱుంగ నాతోనన యాశౌచదినంబులు గడచిన

• నుకీప్రసూనోత్తములచేతం గృతస్వస్త్వయనుండనై ససైన్యంబుగాఁ బురంబు వెలువడిన సర్వోధియు నాకెదురై నడిచె నివ్వధంబునం దలపడి.

క. మూడుదిసంబులు తద్దయు, వాడి యగురణంబు సేసి వరబాణాగ్నిఁ
హూడించితి నయ్యధముని, బోడిమి చెడి తక్షత్రాసుములు వెన విచ్చెన్.

వ. ఇట్లాయుగ్రాయుధుండు నిహతుం డయిననటమున్న వానిచేత రాజ్యధ్రష్టుం
డయి పోయినప్పుడు నామనువునఁ గాంపిల్యనగరంబు కైకొని యహిచ్చ
త్రసహితంబుగా నేతఁ బింప ప్రసవడు గెలిచి యద్దునుండు ద్రోణున కప్పురం
బులు కెండు మెనంగిసం బుగ్రహించి గునుండు కాంపిల్యనగరంబు ద్రుపదున
కిచ్చి యహిచ్చత్రులు తాను గొనియెఁ బ్రసంగంబున నేనుగ్రాయుధుని గీట
డంగించినచంపంబును జెప్పితి నింకఁబితృమా రాధనఫలానురూపంబగుకౌశికా

క. ఎల్లజలచరితంబు మార్కిండేయుండు నాకు నుపస్వసించినయది నీకు నెఱింగిం
డఁగెను మిను మన్విప్రు కేడువరిచేట్లను నగున వాక్కుప్తుండును గ్రోధనుండును హిం

సీ. సుసంపన్ను బిసుమండును గివియు భుక్తు గుండును బితృవ ర్తి యనున నిట్లు క్రియాను
హూపంబులై యుడఁగూడఁ నీదృశినామకర్తు లయినవారు.

• గలండ్రి సచ్చిసప్తిమటఁ దమతమగత, వారలయి గర్జిం దనుమానివరునిఁ జేరి
శిష్యసృష్టిమైఁ బరివర్తనయ్యుచును న, మంచితొధ్యయనంబు గావించి రర్థి.

క. స్వాభూగత యగుగుహనా, వ్యాయతకపిలాంగి మైసయాఘాతకటి సమ
చ్చాయగలక్రేపుహోడిది, యాదేక్ష్యుండు గూడి కాతు రాలనియాజ్ఞన్.

సీ. బక్క-నాఁ డాకలియును నీకునట్లును సధికమై యోర్వితే కడవిలోన
నంబులు బొల్యంబునంబలి చావలంబును విహాహంబును నెనయుబుద్ధి
నగ్గోపుఁ జంపి యాహారంబు గొనుట కర్థంబుగాఁ గోరి నిశ్చయము సేసి
రంకూగోఁ గివియును నాఘస్తంభంబును దగఁ దని పెక్కువిధములఁ జెప్పి
కెంతచెప్పిన మానవైరి తన లప్పు, డాత్మఁ దలపోసి పితృవ ర్తి యనునతండు
మనకు నెబ్బంగులను దీనిమాంస విప్రు, మేనిఁ నిత్రర్థముగ వధియించుటొప్పు.

వ. అట్లయిన నిమ్మొకపుఁ బుణ్యగతి వడయు మనల సగర్వంబుం బొంద దనిన నట్ల
కాక యని యంబు నగ్గోపు విశేసించి విధివిహితంబుగాఁ బితృతర్పణంబు సేసి
తచ్చేసోపయోగంబునం బ్రీతులై నిజనివాసంబులకుం జనుడెంచి.

క. పులి వ్రచ్చి తినియె ధేనువు, నలఘుమతీ క్రేపు దప్పె నది కైకొనుఁ డీ
గులుగనుఁ దని గురుముందరఁ, బలికి రతండును ఋషిస్వభావుం డగుటన్.

తే. అది నిజంబుగాఁ గొనియె నట్లధమకర్త, కుశలు లగువాను తుదిఁ గాలగోచరత్వ
మొంది యంబులు లబ్ధకయోనియందు, జాతులైరి దశార్ణ దేశమున ననఘు.

—॥కాశిక పుత్రులు గురుభూషణంచనంబున హీనమైనై పుట్టివనకాచము.॥—

వ. ఇతైఱంగున నేకోదరులై పుట్టి. తొలుపుట్టువునం జేసిసహింసయు గురువంచన
యుఁ గారణంబులుగా నట్టిచుర్చిన్బంబు సభవించినను చిత్తమూఁదనంబు కలు
బున జాతిస్తరిత్యంబును ధర్మరూచియును నర్థిల్ల నేష్యున స్త్రీవ్యసించును చిన్మ
త్తియు యెంతయును నిర్మమ్యంబును గృతియు వైహాయసుంబును మూర్ఖి
ర్తియు ననుపేర్లు గలిగి.

చ. అన్యతము తేక లోభరహితాత్మకులై నిజజాతియోగ్యతం
దనరినహింసప్రాణచయధారణమూత్రయకాఁ జ్ఞాని మమక
వినయము విస్తోల్ల జననీజనకుల్ కడున్యస్తలిష్ఠభో
జనశయనాసనంబు గరిమా సంతసిలం బుచర్యస్యేయమ౯.

వ. కొంతకాలంబు వర్తిల్లి తల్లిదండ్రులు కాలధర్మంబు నెంచినమ్మటం గార్చుకం
బులు పరిత్యజించి వనంబున నిరాహార్యలై ప్రాణంబులు విడిచి కట్టికరిగిరి
బొంది కాలంబునపరిత్యజంబున నున్నట్లుండు నిత్యవ్రతస్థంబు పుట్టికర్మంబు నేకో
చనుండు జేరితుండు ఘనమగును నెంత యనుసంజ్ఞలుగలమృగంబులై జన్మించి.

క. ఎప్పటిజాతిస్తరిణము, తన్నక తముఁ జెంది నెందుఁ గలలనిమత్తలం
దొప్పెనువివేక మలనడ, నప్పట్టావు నీగి రించితార్థమూర్ధి.

తే. అవిశిష్టకర్మంబున సంతట్టె, వారు నెకయేటిసేట నుచ్చాసించుక.
తిప్ప జక్కవలయుపుట్టి జెలియఁ బొందె, బామలన్నియుఁగానంగి బకటసియతి.

వ. సహచరీపరిగ్రహం బొల్లక తపస్వివీతింబు లగుబ్రహ్మమూనాధ్యయనాధుల
సంగీకరించి సుమనుండును మునియును వాత్సల్యంబుంబును బండితుండును భద్ర
దర్శనుండును సునేత్రుండును స్వతంత్రుండును సుననాపంబులఁ బూర్వజన్మా
చరితంబు లగుగురుశుక్రూషణంబు తపంబు నిన్మత్తిగర్మంబునను నిమి విష్ణులం
బులు గాకయునికి సందఱు బ్రహ్మవాసులు యోగనితరులునై యుండునడ.

ఉ. భ్రాజితతేజః శుత్రముండు పౌరవచంశవివర్ధనుండు వి
భ్రాజుఁడు భామనీజనవరంపర గోల్వఁగఁ జేళిగాతుకో
ద్యోజితచిత్తుడై ప్రమదదోహల మొప్పుగ నేగుదెంచె న
వ్యాజవిభూతిఁదత్సరిమపాంత వనాంతమనౌజ్ఞభూమిక౯.

వ. అతనిజూచి స్వతంత్రుండనువిహంగమంబు తనమనంబునఁ స్కంకి. మిక్కుటం
బై యిట్లనియె.

క. భరవడియుపవాసంబులఁ జరతపములఁ బొరలి పొరలి చివికితి నేని
న్నరపతిక్రియ నఖలసుఖో, త్తర మగుజన్మంబుఁ బొందెదను బ్రియ మెఁగ౯.

- తే. న్నాకు నింతట సుచరిత్రపాకమొకటి, గలిగె నేనిట్టిఁడగుఁగాత మెలమి ననగ
మఱియు యెఱుఁగుగంబు లమృతవలని, యాదరం బగ్గలింపంగ నతనిఁ జూచి.
- క. భాసత్తివై యటపుట్టిన, సీత్రపెగడల మగుటమాకు నిక్కము వాంఛా
రూపం బనిపలుకఁదదా, లాపం బాపక్షి సముపలాలనచేసెన్.
- వ. తక్కినచక్ర వాకంబులు నాలుగు నప్పలుఁగుతో నీవుయోగధర్మనిష్ఠుండవై కా
మప్రధానం బగుచరితం బవేషించితి గావునఁ గోర్కి దప్పకయుండఁ గాంపిల్చి
సగలేశ్వరుండ వయ్యెదవు మీరు నీకు న్ములు గాఁగలవా రనిన నది నిజంబగుట
కుం దలంకి యమ్మువ్వును నమ్మహాత్ములం బ్రార్థించిన వారియందు సుమనం
డిట్లనియె.
- సీ. ఇంకను శుభజన్మ మీయేడ్వరకుఁ గల డటమీఁద నీస్వతంత్రాహ్వాయందు
సర్వజంతువులభాషలు నెఱిఁగెడునట్టిరాజతనూభవుడై జనించు
నితనికారణమునఁ బితృహితార్థంబుగ నగ్గోవునధియించి యందఱమును
దాసుఁడై నయశర్మలఁబు ధర్మంబుగా నెండఁ గంటిమి గాన నితఁడు
మనకు నద్గతి నేఁతువు మినుడు మీర, లట్లు జన్మించియుండి నే మన్యముఖము
నంను మినుతింప నొక్క-వాక్యంబు వినిన, యపుడ సిద్ధించుఁబరమబోధా ప్తిమీకు.
- వ. ఇది నిక్కం బనియె వార లమ్మేరులు విడిచి మానససరస్సున హంసయోని
బుట్టి పూర్వనామంబులన పగిలి పవనాంబుభోజములై శరీరశోషణంబులు నే
యుచుండ నక్కడ విభ్రాజండును నలుమూలగనియె నతనికిఁ శుకుండు తనకూ
తుఁ బత్నిగా నిచ్చె నంత.
- మ. తనయుం బట్టముగట్టి పౌగులునమాతృశ్రేణియై విప్రులఁ
దనుఁ బూజించి ముదంబుతో ననుప నాధాత్రీశ్వరుం డర్థిమై
జని యమ్మనసతీరభూమిఁ దప మ శ్చర్యంబుగాఁ జేసెఁ బే
ర్చినోయ్యిల్ గదియంగనీని హృదయస్థేమంబు సంధిల్లఁగఁ.
- వ. ఆరాజతవస్వీ యట్లుండెయు నప్పణ్యవత్రులయోగనిష్ఠ నాలోకించి జన్మాంత
రంబున వీనిలో నొక్కటికిఁ బుత్రుండవై యోగసిద్ధిఁ బడయుదు నని సంకల్పంబు
సేసెఁ బరమతపోవిభ్రాజండ్డై నయావిభ్రాజనలన భ్రాజల్లుటం జేసి యక్కాన
నంబు వైభ్రాజంబునాఁ బరగె నక్కొలనికి వైభ్రాజం బరునామాంతరంబు
గలిగె నయ్యేడ్వరు పక్షులయందు మున్ను యోగభ్రష్టుం డై నస్వతంత్రుం
డనుచునకు బ్రహ్మదత్తుండై పుట్టెఁ బితృవర్షననునేత్రులు విప్రులై జనియించి
బాధ్రవ్యకండరీకు లచ్చపేల్ల నతనికి మిత్రత్వంబు నెంది రమ్మువ్వును గృతాధ్య
యనులును నశులకళాధికులు నయ్యును బూర్వజన్మంబు లెఱుంగనీనియజ్ఞానం
బులు మనంబునం బొదువ వ ర్తిలుచుండి రంగు.

- సీ. బ్రహ్మదత్తునకు బాధప్రసాదాచార్యకం బొసరించు సద్భక్తులును సమస్త కర్మసముండునై కంఠరీకుండు శ్రుతిద్వయపారగుండు ప్రసిద్ధతః పరించు నిమ్రైయి నెనసి యనేకవాంఛానుహంసము లగుదివ్యభోగములు ఓమహా బాబ్బనజూటలై సోగియింప వాంఛింప నణుహుండు కొడుకు రాజప్రభుత్వం జేసి. యోగాత్ముడై నిత్యసిద్ధివడ స, రాజసుతుడును దేవలక్ష్మిభిక్షుడై చలువ సన్నతి బండ్లియై చిరగ్రహస్థ, ధర్మ మొప్పంగ రాజ్యతంత్రంబు నుడపె, వ. తక్కినవలువును పక్షులు కాంపల్యసగంబునండ యుక్క-శ్రోత్రయినకుం బుత్రులై పుట్టి జాతిస్మరత్వం బెడత్రైవ్యక వేదవేదాంగీకృతానంబును బరిమార్చవేదితయు ననవరతయోగధ్యానాసక్తియుం గలిగిగృతమంతంబు నుమనుండు విద్యాంసుండు తత్వచర్చియు ననుసభిధానంబులం బ్రసిద్ధులై యంచులు నేకమతంబగు సంకేతంబున.

మ భవనంబు త్పవనాస సద్ధవనవిక్రస్థానముం జేయుపాం

- ఆ విసహ్రమాంగకులై మహాత్ము డగుతంక్షిక్ష్ణ వీక్షా సెం బోవ స య్యవసేదేవుండు వారిచూచి యకలా యాత్మోద్భవుల్ నెల్లవరిం
- బ్రవరాచారులఁ గంటి మంటి నని హర్షం బొంది యేనున్నుంక్షి.

ఉ. పుట్టినగోలె నావలనఁ బొందినపేషితికంబు మాన్పు తి

పుట్టువు మిగు ధన్యముగఁ బూజతుఁగఁ సనుఁ జేయ కెంతయుఁ
దిట్ట లనంగ విద్యయు విసితయున్ వెలయింప కమ్మైయిన్
గట్టిఁడిపూనిగ్ నిల్లుదొలగఁ దగునే సుతులారె యిత్తేక్షి.

క. అనుటయు వా రిట్లని రిం, తన నేటికి నేము నీకు నభలంబు నొస ర్చినవారమ యొక్క వెరవు, విను నీదాచిద్రవ్యదోషవిభరంబునకున్.

క. శ్లోకంబులు రెం డివె య, స్తోకగభీరార్థవచనశోభితములు సీ వీకాంపిల్యాశీశ్వరు, డాకర్ణింపంగఁ జరువు మనుగులు నుంజిక్షి.

ఆ. వినయపుక ధరణివిభుఁ డగ్రహంబు, లును ప్రభుతవస్తృధనచయంబు నిచ్చు నీకు దీనఁ బొచ్చెంబు లేదు మో, దంబుఁ బొందు మధికధర్మనిరత.

వ. అని యెతని కవ్యాకృత్యద్వయంబు విదితంబుసేసి యాశ్వాసించి యామంత్రణం బొనర్చి వెడలి చని.

క. రాగాదిమర్దభంబు ను, పాగతనత్యాద్వియోదితానందనిరు ధ్వేగము నగుయోగం బా, యోగీశ్వరు లొంద్ చొంది రుత్తమసిద్ధిక్షి.

వ. అక్కడ బ్రహ్మదత్తునకుం దత్పితామహుం డగువిభ్రాజండు తొంటితపస్సమయ సంకల్పంబువలనం బుత్రుండై విష్వక్సేనం డనం బ్రభవించె నట్లు అభినంతా.

నురక్షి యతండు దేవేనమతంబుగా సగరిబహిర్యద్యాసంబున విహరించుచు నెక్కనా డేకాంతంబున.

క. ఒకచీమ తనప్రియుండు కా, ముగ్ధుడై యర్థి దెలుసుంగ మును బూనినకింకకుం బొయక భంగించును, లుగు లొకర్చించి తగల జెలుచ నప్రవృత్తయున్.

క. పూనీని యెంతయు స్థిగును, దీనతయును గిదిచి పెక్కు-దిగుముల నశేన ధ్యాసపరిష్కూసతమెము, దానూరిక యున్న బ్రభండు తద్యయు సంతక.

ప. నిత్యంబునుం నెలచి యవ్వధింబునను నిమిత్తం బిగిస నవ్వెలంది నీవు నప్రవృత్త నన్ను గేలిగానినచంపంబ యందు నందియం బెటు యట్లుగావున తీవితం బింక నేమిటి కనిన సతిం దానప్రసవకుం గారణంబు నెప్పు నెంతసెప్పున నయ్యింతి నమ్మనినెమ్మనంబున డి.

చ. పునపన రేణ్య యేల యిటు పొచ్చెపునాటల నన్యైంగిక దేవ్యసం బసకోటియం దెలుగువలె పిలికల్లు. దేవతా వరమున యెందు దొల్లిటిధిసంబులంబుననెంచె నన్నుతొ ధ్వరివిధినుండె గాక గురువం బగుతత్పరిభోధ మబ్బునే.

క. నీనగిప్రసరిం గారణ, మేనమ్మం దెల్లగాని నలుగంగ నదియె ధ్వు సుసర్పక యుండిన, నేనిదె నీయానల బ్రాణ మింతల విడుటొన్.

చ. అనిసనతీం డెయ్యదియునుం జేయనేరక యయ్యాపదకుం బ్రతికారంబు చింతించి యూర్తెరిగియ్యం జగినారాయణ నుద్దేశించి యుపవాసంబుతో నాలుగింబులు

పడియుండ నాటననాటి వరువం గలలోనపచ్చి యద్దేప్రండు

క. విను మీరేపకడయ ని, న్ననుపమకోభసము లొండు సనుభాసము లే దనఘా విడుపు విహవం, బనియె సతిండు మేలుకనియె నాతఁడమ తగ్గన్.

క. హరిచేతి వరమునడసితి, జరితార్ధుండ నైతి ననుచు జననతి ప్రాతః కరణీయము దీర్చి యలం, కరణంబున నుల్లసిల్లి కాంతయుఁ దానున్.

ప. మాణిక్యభిరం బగుకనకరథం బెక్కి కంఠరీకుండు సారథ్యం బానరింప బాధ ప్రండు వెల్లసీరి పట్ట నిట్టలం బగువిభవంబునం బురంబు సొచ్చునెడం గొడు గులు సుభురుం గఱపినపద్యంబులు పాతంబులు గొనినబ్రాహ్మణుం డిది నాకు నపసరం బని సువ్యక్తనర్హోచ్చారిణం బగునెలుంగున రాజులును మంత్రులును విను దద్యాక్యార్థం బిట్లనిపఠించె.

సీ. అమలనశార్క దేశమునయం దేవురుబోయలై తొలితొలిఁ బుట్టి పినపఁ గాలాంజనం బనునైలో త్తమంబునఁ జెనుపార మృగములై జననమొంది తనసుశరద్విపతలమునఁ జక్రవాకంబులై ప్రభవించి క్రమ్మటంగ

మానసాహ్వయ మగుమహితసగోరుహాకరమున హంసతాగరిమ నెలసి
పరగి రెవ్వారు మును నేదపాకవృత్త్యు లాకుకుత్తేత్రసంజాతులై నవిప్రు
లట్టివా రదె కడుదూర మైనతెరువు, చనిరి వారలబడి దప్పఁ జనునె మీకు.

—|| బ్రహ్మచర్యుడు దేవసహితముగాఁ గరమని నడయుట ||—

స. అని పఠించిన విని బ్రహ్మచర్యుడు విచేతనం జై నయల్లు చేష్టలుదక్కెఁ గండ
రీకుండు కేలనున్నములుకోలయుం బగ్గంబులు విడిచి సంఘలుప్రిదిలియుండ బా
భ్రవ్యుండు నివతితచామరం బగుకరంబుతో నన్వేషదిత్తుం డయ్యె వారిం జూచి
పరివారంబును పొరులు నాగంతుకులును భయవన్తయంబుల మునింగి కలంగిరి
కొంతవడికిం దెలిసి యమ్మువ్వురు.

క. నెఱచినది గన్న తెలుఁగున, మఱచినతొలిబాములెల్ల మడిఁ గని నిష్ఠా
దఱిగొల్పెడుతాగిస్థితి, తెలుఁ గంతయు బుద్ధికిం బ్రతీతంబై నా.

వ. ఆనందరసతన్మయ్యైరి తదనంతరంబ.

ఉ. నిండుమనంబుతోడ ధరణిపతి యాధరణీసురోత్తమున్
బంకితపూజకున్ మగురభావల నెంతయుఁ దన్ని కోరికల్
నిండ నఖండవస్తుశైలినిర్భరసంపద లిచ్చి తృప్తి యొం
డొండ నునుసచ్చి వీడ్కొలిపె నుత్సుకతం ద్వరమాణచిత్తుండై.

మ. సమచారాతితమప్రభానుఁ డగువిష్యక్తేను నాత్మీయసు
ను మహారాజ్యసదంబున న్నిలిపి తానున్ నేవియున్ మంత్రియు
గృముతోడఁ జనుదేరి నిర్భరవిరాగస్వాంతరన్ గాననాం
తమునన్ దావసియింప నేగె విగళత్పాశప్రబోధోన్నతిన్.

వ. అప్పుడు మహామౌ తత్పత్ని యతని కీట్లనియె.

తే. లఖలజంతుభాషావేది వైసనిన్ను, సధిప నేనెలుఁగెనె విషయానుభూతి
దగిలి పూర్వబాతిస్తృతి దక్కియున్న, దెలుపుటకు నిల్లు నేసితిఁ దెలుఁగొకండు.

క. మును చెడిపోయినయోగము, మునికృప నిటుసేరె నింక మున మెసఁగ నిరం
జనసిద్ధమార్గసేవం, జనువార మనన్యసులభసంప్రీతిమెయిన్.

వ. అని ట్లన్యాయధన్యతాకలసం బానఁప్పుచు సరిగిరి కండరీకుండును శ్రుతికిం
గ్రమప్రణయంబానర్చి కృతార్థతంజెందె బాభ్రవ్యుండు శతీయత్పాదించి యో
గాచార్యగతిం బ్రాపించె నివ్విధంబు మార్కండేయుండు సనత్కు-మాగువలన
భవిష్యద్రూపంబకా విని పిదపం దాను బ్రత్యక్షంబుగాఁ గని నా కెఱింగించి
యిట్లనియె.

క: శంతనుతనూజ యీకథ, యంతయు విని ధన్యతముండ వైతి ఘనసుసం
జింతింపుము దీనిన య, త్యంతశుభావాప్తీ యగు ననంతనిరూఢిన్.

శా. ఈయాఖ్యాస మెఱింగి చిత్తమునయం దేప్రొద్దు మోదించువాఁ

డా యుమ్మందును శ్రీసమేతుడును బుత్తానేకపాత్రోదయ

శ్రేయోనిత్యుడు నై సుఖోన్నతి గనుం జెందండు తిర్యగ్జ్ఞానో

భీషాగంబున నెయ్య నెయ్యన విముక్తిం గాంచి సిద్ధుం డగున్.

వ. అనిశెప్పి యమ్మునీంద్రుండు నిజేచ్ఛం జనియె నీవు పితృకల్పప్రకారంబు చిత్తా
యత్తంబుగా నెనర్చు మనిన భీష్మభాషితంబులకుం బరితోషంబు నెంది ధర్మ
సందనుం డతని సభిసందించెనని వైశంపాయనసూక్తం బై సకధావిధానంబు
మధురంబుగా.

ఉ. చందనచంద్రచంద్రధరశారదసీరదనారిదామృత

స్యందముకుందపూర్వభవహరిహాబహులాట్టహాసహీ

రేందువనిండకస్ఫురదుగర్భయశోర్ధ్వనపూర్ణసర్వది

క్కుండర నందదించిర జగజ్జనసుందర ధైర్యమంగరా.

క. సర్వధురీణగుణోదయ, సర్వజ్ఞోదాత్తపుత్త : నిర్భయశో

గర్భిత మల్లచమూవరి, నిర్వంచకసోదరత్వనిత్యాపరాధ్యా.

మూలిని. కదనదళదమిత్రక్షత్రగాత్రస్రుతాస్య

గ్ధ్విదసినహకుసుమేత్రాయితానేకధాత్ర

పదపరిణతపుష్పదృగ్భగవాభీలగోలా

భ్యుదితపరిశునారస్సూర్తిమత్రీనకణ్డా.

గద్యము. ఇదిశ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరిచరిణసోదహధ్యానానంద సౌందర్య
ధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంధన శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెట్టియనామధే
యప్రసీతంబైన హరినంశంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

హ రి వం శ ము.

పూర్వభాగము - తృతీయాశ్వాసము.

క. శ్రీమత్పంతుకులాంబుధి, సోమ చిరయశోమహత్వశోభితలోభ

వ్యామోహరహితకోమటి, వేమ సమిద్ధప్రతాపవిపులస్తోమా.

వ. లక్కభకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు పితృసమారాధనవిశేషం
బులు వివరించి వైశంపాయనుండు జనమేజయునకు మఱియు నిట్లనియె వృష్ణీ
వంశప్రసంగంబున నిట్లన్నియుం జెప్పితి నింకఁ దన్మూలం బైనసోపమాన్వయ
క్రమంబు వినుము పరమేష్ఠికి మానసపుత్రుండగు సత్రిమహాముని యఖలలోక
హితార్థంబు మనోవాక్యాయకర్తంబులు ధర్మంబునం దగులం గాఢకుడ్యశిలా

- సదృశుంజై నిలిచి యూర్ధ్వబాహుతయు నిర్ని మేమావలోకనంబును సర్వలోకా సాధారణంబులై యమర మూఁడువేలు దివ్యవర్షంబులు మహాతపంబు గావించి.
- క. తనశుక్ల మూర్ధ్వగతముగ, నెనరించిన నశ్రువించు లొలికె నతనిలో.
చనములఁ గాంతిమయములై, యనయము నెకప్రోవుగట్టి యవి వెలుగంగఁ.
- మ. అది సోమాహ్వయ మైనగర్భముగఁ బ్రేమాయత్తలై దిక్కులా
పదియుం గైకొని తాల్చి యంతన భరింపంజాల కున్వీసలిన్
బ్రిదులన్ వైచిన జూచి యాక్షణమ సంప్రీతిన్ విరించుండు వ
చ్చి దయాలీల యెలర్పఁగాఁ ద్రిభువనక్షేమక్రియాకాంక్షియై.
- క. సితవాజినహస్రసమం, చితమగుతేరిపయి నిడినఁ జెలువైందె మహా
ద్యుతి యగుగర్భము సోముం, డితఁ డన బాలుడయి వేల్పు లెల్ల నుతింపఁ.
- వ. ఆనమయంబున భృగ్వంగిరఃప్రముఖు లగుచతుర్ముఖతనయు లతని సనేకంబు లగు
బుగ్యజస్సామసూక్తంబులఁ బ్రస్తుతించిరి తత్తేజంబున జగంబులెల్ల నాప్య
యనంబు నెందె గర్భపాతంబునప్పుడు సెదరి పుడమిం బడినకాంతిశకలంబులు
మహిషాషధులై యొప్పె నట్లు జనియించినకుమారుండు.
- ఉ. తొంబదివేలుపద్మములు తోరపుసంఖ్యగ నెప్పనట్టియ.
బింబులు దారుణం బగుతపం బొనరించిన నిచ్చ మెచ్చి య
య్యంబుజసూతి యోషధుల నప్పల విప్రుల నేలు వానిఁగాఁ
బంబినవేడ్కతో నతనిఁ బట్టముగట్టిన నత్తునగ్రతన్.
- శా. రాజై యాతఁడు బ్రహ్మయిచ్చినయస్థస్థస్థందనం బెక్కి- ని
ర్వాజసూర్తిఁ ద్రిసప్తవారములు పారావారపర్యంతథా
త్రీజైత్రత్యము నెంది యాత్మమహిమన్ శ్రీ లెల్లెడన్ జేరఁగా
రాజత్తేజము గాంచె బ్రస్ఫురితసామ్రాజై శ్రీకపూజ్యస్థితిన్.
- వ. అట్టియైశ్వర్యంబునకుఁ బ్రయంబంది ప్రాచేతసుం డగుదత్తుండు తనకూతుల
నిరువది మేడ్వరఁ బత్నులంగా నెసంగినం గైకొని యారాజు రాజసమాజపు
జితం బగురాజసూయం బొనరించునెడ నత్రి హూతయు భృగుం డభ్యర్చుండు
నారదుం డుద్ధాతయు బ్రహ్మ బ్రహ్మయు సనత్కుమారప్రముఖపరివృతుం డగు
నారాయణుండు సవస్యండునునై రపురమపుణ్యం డగణ్యహిరణ్యరత్నరజత
రాశిభాసితం బగుత్రైలోక్యంబును యజ్ఞదక్షిణగా నిచ్చె నని చెప్ప విందుము.
- తే. ద్యుతియుఁ దుష్టియుఁ బుష్టియు ధృతియుఁ బ్రభయు
• వసువు కీర్తియు ననుపేరివనిత లభనిఁ
• బొంది రట్టియైశ్వర్యవిస్ఫూర్తి నెందుఁ
• బరఁగునాతఁడు మదిమది భ్రాంతిగదిరి.

—|| చంద్రుడు బృహస్పతిభార్యయగు తారంగుని ప్రకారము. ||—

- చ. సురగురుభార్యఁ దార యనునుందరిఁ బుణ్యచరిత్రఁ దత్పతిఁ
బరిభవ మొందఁజేసి కడుబల్కి హరించి మహామునీంద్రుని.
ర్జరవరు లెంతచెప్పినను సక్తిమెయిన్ విడువంగ నెల్ల కు
ధురతఁడు చూపుచున్ సతతదోహలతఁ విహరించుచున్నెడన్.
- వ. వాచస్పతిజనకుం డగునంగిరసునకు శిష్యుండు గావున శుక్రకుం డాబృహస్పతిపక్షం
బంగీకరించె భార్గవన్నేహంబున భర్గుండజగవం బనుచాపంబుగైకొని యాటో
పంబునగురునివాడై నిలిచె నప్పడు చంద్రాపరాధంబులోనివారి నకానిరూపించి
- క. పురహరుఁడు బ్రహ్మశిరమను, పరిమాస్త్రం బమరవరులపైఁ దొడిగినఁ ద
చ్చిరకీర్తి యెల్లనాశముఁ, బారిసెను బలహిను లైరి పాలుపఱి వారల్.
- వ. ఇట్లు నిస్తేజు లై నయహితులతెఱం గఱింగి దైతేయులు గడంగిన.
- తే. దానిఁ బగునమరంబు తారకామ, యంబు నాఁగ దేవతలకు నసురులకును
గరము నిడివిగా లోకసంక్షయవిధాయి, యగుచు నర్తిల్లెఁ గౌరవాస్వయవరేణ్య.
- వ. అందు ధైత్యులచేత నాటత్యులు పెక్కుండ్రు మడిసిరి శేషించినవారు వారి
రుహానను శరణుసాచ్చిన నద్దేవుండు మహాదేవుం బ్రార్థించి యుడిపి భార్గవు శా
రించి తారం దెప్పించి బృహస్పతి కిప్పించె నప్పు డంతఃప్రసవయై యున్నయ
న్నాతిం గ్రసంగొని యాంగిరసుం డిది మదీయతేజంబు గాదనవుడు.
- క. తనరునిషీకాస్తంబం, బునమఱువునఁ బువ్వఁబోడి పుత్రుని గర్భో
జ్జనితునిఁ బావకసమతే, జుని నల్లన యుజ్జగించె స్రుక్కుచు భీతిఁ.
- తే. జాతమాత్రుడై బాలుఁడు సర్వసురుల, యొప్పులునుగెల్పెఁదనమేనియొప్పువేర్చి
నతనిఁ జూచి వేల్పులు విస్మితాత్ములగుచు, సంధ్రమావేశ మొందఁదజ్జననిఁబలిచి.
- చ. సోమునిపట్టియో గురునినూనుఁడో యీతఁడు దీని నున్నరూ
పేమియుఁ గొంక కీపు ధవళక్షణ చెప్పు మనంగ సిగ్గునన్
భామిని గీడుమేలొకఁడు పల్కద దానికి నల్లి తత్కుతుం
డామగువఱ శపించుటకునై కడఁగన్ బరమేష్ఠి గ్రక్కునన్.
- ఉ. ఆతని మాన్చి తారఁ గడుఁబ్రార్థన మొప్పగ బుజ్జగించి భా
మా తెలియంగఁ జెప్పు మసమానవిభానిధి యైనయీతనూ
జాతునిపేత్తు వైనతఁడు సత్య మొకానెకఁ డెవ్వఁ డన్న నా
శీతమయూఖుఁడంచు సరసీరుహలోచన యొయ్యఁబల్కినన్
- క. చనుడెంచి సోముఁ డప్పుడు, తనయుఁ దిగిచి కౌగిలించి తన్నస్తము మూ
ర్కొనిబుధుఁ డనునామ మతని, కొనర్చె మునిదేవతాసముత్కర మలరన్.

- వీ. బృహస్పతియుఁ దారం గైకొని చనియె సురలు సురజ్యేష్ఠుని వీడ్కొని నిజ నివాసంబుల కరిగి రట్టిదారుణంబగు గురుదారహరణమరితంబున.
- తీ. రాజయత్తుగోగార్తుడై రాజు వ్రతిది, నంబుఁ బ్రక్షీణమండలత్వంబు నెంది తండ్రి శరణంబుసొచ్చిన దయఁదలిర్ప, నత్రి తత్త్వాపరిహార మాచరించె.
- క. ఆవెధవునఁ గ్రమ్మఱగఁ ద, నూవృద్ధి వహించి విధుఁడు నూతనకాంతి శ్రీవిలసిల్ల జగత్త్రయ, జీవనపేతు వనువినతి నేకొని వెలసెన్.
- క. ఈయాఖ్యానము భక్తిం, బాంధవ చదివినను వినినఁ బాపరహిత్యుడై యాయుర్వర్ధనపుత్ర, శ్రీయుక్తి దనర్చి సమఁడు తెన్నెందు నిలన్.
- ఉ. సోమతనూజనందనుఁడు సుందరిమూర్తి పురూరపుండు ల ధీమహిమన్ వెలింగఁ బరిశీలితయజ్ఞుఁ డుదాత్తుఁ డార్తగ ఠామణి యుద్ధశౌంఢుఁడు విచక్షణుఁ డక్షతనత్త్వఁ డత్యుదా త్తామలచిత్తుఁ డాత్మసరమార్థవివేకుఁ డనంగ నున్నతిన్.
- చ. సురలకు లేనియాతనివిశుద్ధాణంబుల కాత్మ నెంతయుం గరగి వహజనై కతిలకం బగునూర్విశి దాన వచ్చి ని ర్భరవిభ ప్రాతనస్ఫురితభంగి వరించిన నాదరించి యా సరవసుఁ డిష్టభోగకలనం జరితార్థగఁ జేసె నుగ్మలిన్.
- నీ. మందాకినీసరిన్త హితతీరంబుల నందనంబున మేరునగతటంబు లన్నింట హేమకూటాద్రిశృంగంబుల గంధమాదనశై లకంజరములఁ జైత్రరథాంతరస్థలములనలకాపురంబున మఱియునిర్దిరహార లలితదేశము లెన్ని గలిగె నందెల్ల నయ్యంతియుఁ దాను సశ్రాంతకేళి నెలమిఁ బదియును బదియేను నిరుపదియును, నేడునెనిమిదియునుబదియేడునైదు నేడు లొక్కొక్కచోటుగా నెంతయేనిఁ, గాలముఁజ్వలసౌఖ్యాభి నౌలలాడె.
- చ. అమృహారాజునకు రాజధానియై భాగీరథియు త్రరకూలంబునఁ బ్రతిష్ఠానం బను పురంబు సుప్రతిష్ఠంబు లగుగరిష్ఠనంపదల నెప్పారె సంత.

—॥ రజయరాజు చరిత్రంబు సంతేపంబుగా నెఱిగించుట. ॥—

- క. ఆయువు నసమాయువును దృ, ధాయువు బరమాయువును శతాయువు ననగా నాయూర్వైదియం దతనికి, ధీయుతు లుదయించి రథకతేజులు పుత్రుల్.
- చ. అందగ్రజం డై నయాయువునకు నహుషుండును వృద్ధశర్మయు రంభుండును రజయు ననేనుండు నను నేవురుకొడుకులు పుట్టిరి వారిలో రజకిఁ బంచకశతతనూ జులు జనియించి రాజేయులనం బ్రఖ్యాతులయి రాసమయంబున.
- చ. అమరులు నసురలు నీనున, సమరమునకుఁ దొడఁగుచుండి సన్తతులయి య క్కమలజ నడిగిరి తమలో, నమరగ నెవ్వరికి విజయ మగునని యధిపా.

వ. అడిగిన సజ్జేప్రండు వారి కిట్లనియె.

క. ఘోరాయుధకుండై యె, వ్యరికినై కడగి యాహవం భాసరించు
వీరపండు రజభాపతి, వారలఁ ద్రోక్యవిజయవైభవ మొందు.

క. ధృతి యుండును రజ యున్నెడ, ధృతిబాదుక శ్రీవెలుంగు ధృతియు సిరియు సం
గత లయినవోట విజయో, స్తుతి ధర్మము దాస తనకు నావుడుఁ బ్రీతి.

స. ఆరాజు రాహుకౌహిత్రుండు గావున మాతృనంశంబువా రగుటంజేసి దై తేయు
లాతని నాత్మీయసాహోద్యుక్తంబునకు నభ్యర్థించిన సతండు.

క. దివిజులజయించి మిమ్ముచ, దివిజుల నేనేలునాడఁ దెల్ల మిది ప్రియం
బవునే యనవుడు నెడఁబడ, కవనీవల్లభునితోడ ననిమిషవైచుల్.

వ. మాకు సోశ్వసించు ప్రహ్లాదుం డన్మదీయం బగునుత్సాహం బఖలంబును దద
ర్థంబ యీనమయంబున కమను లియ్యకొనినం గొనిరి కాక యే మొల్లమనిన
ననిమిషు లవిధింబున కిచ్చుగించి యతనికి నింద్రతప్తం బిచ్చువారై రంత.

మ. వినమత్కర్తుక సేసుము క్తవిశ్వాద్యేలాంబుధారావళి
దరుజాంభోజవనీసహస్రముల విధ్వంసంబు మొందించి య
య్యనపాయండు తదాశ్రయస్థ యగునుద్యద్రాజ్యలక్ష్మీ సుధా
శనగేహంబున శాశ్వతంబుగఁ బ్రతిష్ఠాపించెఁ జెప్పెర్పడక.

వ. అప్పుడు పురుషులుండు.

క. నీవింనుండవై తొడఁబా, టీవిధ మగుటను నరేంద్ర యేబుత్తుండనై
నీవిధనమునకు యుక్తుడఁ, గావలవదె యనిన నట్లకాకని రజయు.

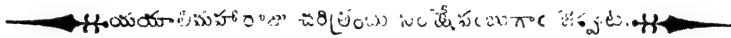
వ. దివంబున నుండి దేవేంద్రలక్ష్మీ ననుభవించెఁ దత్పుత్రు లందఱు భూలోకంబు
విడిచి నాకలోకంబునకుఁ బోయి శత్రుండు తోడంబుట్టు వగుట సతనిఁ దమ
లోన నెకనితోడిపాలివానింగాఁ జేసి యఖలరాజ్యంబును దారయాక్రమించి
సర్వలోకంబును భుజియించి రట్టిప్రపత్తనంబున బహుదీర్ఘంబగుకాలంబు గడచె
నివిధంబున.

క. సిరి బాసి వానవుడు నన, గురు గానగ నరిగి యతనిగురుతరచరణాం
బుచహముల కెరగి యపరి, స్ఫురితము లగుగర్గదోక్తముల నిట్లనియె.

మ. రజచే గద్దియగోలుపోయి విభుతాభ్రష్టుండనై క్రమ్మట
రజపుత్రావళి యాక్రమంబున ననర్థంబుల్ పొరిం బైకొనక
నిజమై యెందును నిల్వినేరక విపన్నిర్మాడతం దూలెడక
సుజనశ్రేష్ఠ యొకింత నాదెన కృపం జూడందగుం జూడనే.

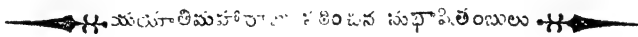
క. మదిలో నన్నుఁ దలంచుచు, బదరీఫలమాత్రహవ్యభాగ మనలునం
దొడవించి తేనియును న, భువనేయము నేమొంది మూరిఁబోవన చెపుమా.

- ద. అనిన సతండు నీవు నను నక్కట యింతననేల మున్నయి
పని యెఱిగించితేని నశుభంబులు నీదెసఁ జేరనిత్తునే
విను మటుచూడు. సర్వమును నేగమె మేలుగ నుత్సహించెదన్
మనమునఁ గింకఁ దక్కు. మనుమానము మానుము దీనభావమాన్.
- జ. అని యతనినాశ్వాసించి విశ్వక్రియాధుర్యుండగునాచార్యుండు తదీయతేజోవృద్ధి
విధాయియుఁ బరిప్రభావపరిభావియు నగునసంప్లాసంబు నిర్విహించిన.
- క. రజసుతులు కామగోష, ప్రజనితవిర్బమున మోహములై ఛర్త
త్యజసంబు సేసి సాధు, ద్విజవిద్యపాదిమరితవృత్తిఁ దెగిలినన్.
- మ. బలముం దేజముఁ దప్పి పోవుటయుఁ గోపం బార జంభారి యు
జ్వలదంభోళిఁ బరాక్రమించి పటుగర్విస్సూర్తి నయ్యండలం
బాలియింపంగఁ దొలంగి పోయె రజ యదృఢతప్రభావప్రాగ్నిఁడై
బలవిద్యేషిపునప్రతిష్ఠ గనియెం బ్రాజ్యస్వరాజ్యంబునన్.
- క. శతమఖరాజ్యప్రాప్తి, ప్రతిపాదక మైనయింపువాఘ్యాసము వి
శ్రుతమై దీర్ఘాయురగో, గతలును నురితాపగమముఁ గావించు భువిన్.

- వ. అనిచెప్పి వై శంపాయనుం డిట్లనియె సహుషుసకు యయాతీయు సంయాతీయుఁ
బ్రయాతీయు సనువారు పుట్టి రంప యయాతీ శుక్రపుత్రియైస. దేనయాని
యందు యదుమర్విసు లనువారి నిద్దలను పృషవర్షపుత్రియైస శర్మిష్ఠయందు
ద్రుహ్యనుపూరులనంగా మువ్వరం బుట్టించి యైశ్వర్యంబున సనిమిషేశ్వరసద్గు
శుండై వెలింగె.
- చ. అనుపమ దివ్యవాహయత మైనరథంబు సురేంద్రుఁ డాచరం
బున నెనఁగంగఁ గాంచి యిరుమూఁడుదిసంబుల సర్వభూతల
మ్మును నతఁడేలఁ దత్కుతుండు పూగుండు లోనగువంశ్యులెల్ల న
జ్జనపతియట్ల యమ్మహితసాధన నేలిరి పేర్కె యొప్పుగన్.
- వ. పెక్కబ్బంబు లట్లరిగినం బారితీతుం డగు జనమజయుండు గర్గతనయుం డగు
బాలుం బ్రమాదంబున వధియించి బ్రహ్మహత్యఁడగిలి లోహగంధియగు దేహం
బుతో బారజానపదులచేతం బరిత్యక్తుండయి తిరుగుచు శౌనకుండను మహా
ముని నాశ్రయించి యతండుతురగమేధంబు చేయింపగిల్లిపంబువలనం బాసె
మున్ను పాతకి యైనప్పుడ యాదివ్యస్థందనం బంతర్ధానంబై నీలువక నాకం
బునకుం బోయిన.
- క. ఉపరిచరవసువునకు నె, య్యపువెరవున నింద్రుఁ డిచ్చె సత్తే రాచే
దిపతివలన మగధనరా, ధివుండు బృహద్రథుండు పడసెఁ దియ్యం బెనఁగన్.

- వ. తత్సత్తుం డగుజరానంఘవధియించి భీముండు హనుదేవునకిచ్చె నట్లు యయాతి సప్తద్వీపంబులు దనబాహుబలంబున స్వాధించి.
- నీ. పూర్వోత్తరం బసుప్రకమికి నెకయిని గనుజేసి యరుసగ్రతనయు నిలిపె దక్షిణపూర్వమై తనరుదేశమునకుఁ బ్రభువుఁ గాఁడని చుర్వసుని నిలిపె బచ్చిమోదగుబ్బమిభాగముల్ శౌరికి సభివతులుగఁ ద్రుహ్యు ననుని నిలిపె మధ్యమంబై యుష్వమండలంబునఁ బరిస్ఫుటభూతిగంభీరుఁ బూరు నిలిపె సకలరాజ్యంబు సుతులకు సత్యఁరించి, తాను సస్యస్త్రశస్త్రుఁడై తనరువిషయ భోగములమీఁదితృప్త యుప్పొంగ సుతులఁ, బెంపుశోభిల్లఁ బిలిచి సంప్రీతితోడ.
- క. తనముడిమిఁ బుచ్చికోనిచూ, వన మిమ్ముని వేటువేటు వారల సర్థిం చిన నెవ్వగు నీరై రా, బసవతి నలుపురిట నిచ్చె శాపము లోలిక.
- క. కడపటివారి డగుపూరుం, డమగకమునుండి కాత్త యూవన మిచ్చెక గడుసంతసమునఁ గైకొని, యవతెడురాగంబుతోడ నతివలుఁ దానుక.
- తే. దేవయానీసమేతుఁడై దేసచరిత, భూములందుఁ బ్రభుతనంభోగరుచులఁ బెద్దగాలంబు విహరించి పెంగుచున్న, కామమున కేమిటను గడ గానలేక.
- వ. క్రమ్మటం బూరుపాలికి వచ్చి యతనిచూవనం బతనిక యిచ్చి యాత్మీయం బగుజరాభారంబు వహించి కామోద్దేశంబు లగువానిం బెరుకొని సుభాషితంబు లిట్లని యుదాహరించె.

- తే. లంగములుకూర్చ మెల్లుప్రత్యాహరించు, నట్లు కామముఁదనయందయడఁపఁబాలు ధన్యచిత్తుఁ డానందితత్త్వంబు నెంచు, నితరు లెల్లఁ గాలగ్రస్తు లింత నిజము.
- క. పసిఁడియుఁ బశువులు భామలు, వసుమతి మీఁదఁగలయంతవట్టు నెకఁడ యిం పెనఁగఁగ నెవ్వఁడు గనియెడు, విసువఁ దగఁదె తృప్తచలన విరితిప్రాప్తిక.
- క. సమధికభోగంబులచే, సమయుం గామ మనుటిది మృషావాదం బా జ్యమునం దోడ్తో ననలం, బమితంబై యుదవుఁగాక యాజునె యెండుక.
- క. అనివలికి వనంబునకుం, బని దేవసహితుఁడై యసామాన్యతపం బొనరించి ప్రసిద్ధం బగు, వినుతపదంబున విభుండు వెలుఁగొందె నృపా.
- వ. అని యిట్లు పరమపావనఁ బగు యయాతిచరితం బెఱింగించిన.
- క. విని జనమేజయవిభుఁ డి, ట్లను సస్త్వన్వంశమునకు నాద్యుఁ డయినపూ రునివంశశాఖ లన్నియు, వినవలతుం జెప్పవే పవిత్రచరితా
- క. నావుడు నమ్ముని యిట్లని, యావిభునకుఁ జెప్పె బూరునాత్మజుఁడు గుణ శ్రీవిలసితుఁడు ప్రవీరుఁడు, నావెలసెను మాన్యుఁ డతనినందనుఁడు నృపా.

- ప్ర. అమృత్యునకు సభయమందును వానికి సుధన్వండును సుధన్వనకు సుశాహుండును సుబాహునకు శాద్రాన్వండును బుట్టిరి. శాద్రాన్వనకు ఋచేయువు దశార్ణేయువు కృకణేయువు కక్షేయువు స్థంశితేయువు సన్నతేయువు. జలేయువు స్థలేయువు వనేయువు వననిత్యంఁడు సనుబమంద్రు కొడుకులును రుద్రయు శూద్రయుభద్రయు మలహయు మలదయు సులభయు సలదయు సురసయుఁ జపలయు రత్నకూటయుననుకూతులు పమంద్రునుం బుట్టి రక్తి-స్యకలకు సత్రి వంశోద్భవుండై సప్రభాకరుం డనుమహాముని భర్త యయ్యె నతఁడు.
- తే. రాహునిహతుండై యినుఁడుధరాతలమునఁ, బడఁగవచ్చినబడఁగి పరమయశుఁడు స్వస్తి యగుఁగాక యని పునస్స్వస్థుఁ డేసి, భువనవాసులచేనెల్లఁ బొగడువడసె.
- వ. అతనికయ్యింతులయందు స్వస్థావ్రతేయు లనుకొడుకు లనేకు లుద్భవించి విప్ర వంశంబులకుం గర్తలైరి మఱి కక్షేయువునకు సభానరపరమంధుచాక్షుషులు పుట్టిరాసభానరునకుం గాలానలుండు నతనికి సంజయుండు నాతనికిం బురంజయుండునుం బుట్టి రమ్మహీపతికి జనమేజయుండు పుట్టె.
- క. జనమేజయునకుఁ బుట్టెను, ఘనుఁడు మహాసారుఁ డన జగద్విదితుఁడు తత్తనయుండు మహాఘనుఁ డా, యనకు నుశీనరతితిక్షు లాత్మజు లిరువుర్.
- వ. ఆయుశీనగునకు నృగయుఁ గ్రిమియు నవయు సర్వయు దృఢద్యతియు ననుపత్ను లేపురయందును వేరేవృక్రమంబున నృగుండును గ్రిమియు ను నవుండును సుప్రతుండును శిబియునుం బుట్టిరి. నపునకు నవరాష్ట్రంబులును గ్రిమికిఁ గ్రిమిలాపురంబును సుప్రతునకు నంబష్టవిషయంబును నుపభోగ్యంబులయ్యె నింకఁ దితిక్షు వంశంబు వినుము.
- క. ధీరుఁడు తితిక్షు సుతుఁడు మ, హాఠుండు పృషధ్రుఁ డనఁగఁ బ్రాద్దేశంబుల్ గోరిభుజియించె సుతుఁడ, వీరవరున కుద్భవించె ఫేనుఁ డనంగఁ.
- క. ఫేనుఁడు సుతపుఁ గనియె న, మ్తానవపతికిని జనించె మానసజనియై దానవబలి బలియనఁ జతు, రాననుపనికాత్మయోగహారివిభూతిఁ.
- వ. అతఁడు బ్రహ్మవలన మహాయోగీశ్వరత్వంబుఁ గల్పపరిమాణం బైనయాయువు ననేకవంశకర్తృత్వంబును వరంబులుగాఁ బడసి యంగవంగసుహ్మపుండ్రకళిం గులనుపుత్రులం గాంచె నయ్యేవురుం దమపేళ్ళ నేనుజనపదంబులు గావించిది హారిహోన నంగుండు.
- క: సుతు దధివాహనుఁ గనియెను, జితశత్రుని దివిరథాఖ్యు నృజియించె నతం డతనికిఁ జిత్రరథుం డన, సతిరథుఁ డుదయించె బుత్రుఁ డవనీనాథా

- వ. ఆచిత్రధనునకు ధర్మరతుండు పుట్టి విష్ణుపదం బనుశైలంబున నధ్వరంబు సేసి
సోముని మెప్పించె నాతనికి దశరథుం డన్వితనయుండు పుట్టి రోమపాదుండును
నామాంతరంబునఁ బరఁగె.
- క. అజనందనుఁ డగుదశరథుఁ, డజితుఁడు దనకూతు శాంత యనుకన్యఁ బ్రియా
త్మజుఁగా నెనఁగఁగఁ గైకొని, సుజనప్రియుఁ డాత్రిలోకసుందరమూర్తి.
- వ. ఋశ్యశృంగునకుఁ బత్నిగా నిచ్చి యమ్మహాత్ముండు పుత్రకామేష్ఠినేయింపం జతు
రంగుం డనుకొడుకుం గనియె నాచతురంగునకుఁ బృథులాక్షుండు పుట్టి చంపుం
డనుపుత్రుం గాంచె వానిపేర నంగరాజధాని యగుచంపానగరంబు గలిగె నట్టి
చంపునకు హర్యంగుండు ప్రభవించె.
- చ. మునిపతిఋశ్యశృంగుండు సప్రమోద మెలర్పఁగ శత్రుచారణం
బనుసురవారణంబు దనకై నిజమంత్రబలంబుపేర్చి మే
దినికి డిగింపఁగాఁ గొని యుదీర్ణవిభూతిఁ బురందరాదులం
గొనక వెలింగె శాత్రవవిఘ్నార్థకఠోరభుజాబలంబునఁ.
- వ. అట్టి హర్యంగునకు భద్రదరథుండుపుట్టె సతనికి బృహత్కర్ణుండు పుట్టె నాతనికి
బృహద్భానుండును నవ్వీధునకు జయద్రథుండు నమ్మహిపతికి బృహత్కర్ణునిడు
నారాజునకు విజయుండు నన్నరేంద్రునకు దృఢవ్రతుండు నాజననాథునకు సత్య
కర్ణుండును బుట్టి రిది యంగవంశం బింక ఋచేయువు నన్వయంబు సెప్పెద.
- క. వినుముఋచేయువుతనయం, డనఘా మతినారసంజ్ఞఁ డతనికి మువ్వరుం
దనయులు సుమతియుఁ బృథుఁడును, ఘనుఁ డప్రతిరథుఁడు ననఁ బ్రకాశితతేజః.
- వ. వారు వేర్వేటి వంశకర్ణులై రమ్మవ్వరవెనుక నందనుం డనుకొడుకు ధర్మనేత్రుం
డనునామాంతరంబు గలిగి దుష్ట్యంతుండు దిష్ట్యంతుండు ప్రవీరుండు ఖగండు
ననువారి నలువురఁ బుత్రులంగాంచె నందు దుష్ట్యంతుఁడు.
- క. నీవీకృతనాగాయతబలు, శాకుంతలుఁ బడసె భరతు సర్వదమను లో
కైకప్రకాశకీర్తి న, నేకాధ్వరధుర్యు నార్యహితచరితు సుతుఁ.
- వ. అతనికి ఋవ్వరు భార్యలయందుఁ దొమ్మండు కొడుకులు గలిగి మాతృశాప
కలితం బగునాశంబు నెందినం బిదమ భరద్వాజుండు యజనంబు సేయింప విత
ఘం డనుతనయుండు జనియించి.
- సే. సుతుల సుహృత్తుండు సూహృత్గయఁడుగర్గుఁడుకపిలండునఁగోరి కనియె
నేవురనందులో నిద్దఱు దాశ్యుండు గృత్స్నమమండు నాఁ గీర్తనీయు
లాసుహృతుకు నెగినాత్మజులుదయించిరాకృత్స్నమమనకు ననఘకార్త్స్న
మమలనఁ బరఁగుబ్రాహ్మణులును క్షత్రియవైశ్యులు గలిగి యివ్వసుధఁబరఁగి.

- రగ్రజంఁడైనకాశ్యపకథికబలుఁడు, రాష్ట్రుఁడుదితుఁడై సూనుదీర్ఘతముగొంచె దీర్ఘతమునకుఁ బుత్రుఁడు దివ్యమూర్తి, యైనధన్వంతరి సమాఖ్యుఁడవతరించె.
- వ. ఆధన్వంతరికిఁ గేతుమంతుఁడును సతనికి భీమరఘుఁడును బుట్టిరి భీమరఘునకు దివ్రాదాసుం డుద్భవించి నికుంభుం డనుమహాత్ముశాపంబున మనుష్యశూన్యయై రాక్షసనిలయం బైననిజరాజధాని యగువారణాశి వసియింప ననువుగాక గోమ తీతీరంబున సగరంబు గావించి యుండె.
- సీ. హైహయదాయాదుఁ డైనధద్రశేణ్య తనయులు నూర్వసు తమకులంబు వారలఁ జంపి దుర్వారులై తనుఁ బిన్ననాఁడు గ్రీకొనక యున్నాడలీల మందలవిడిచిన మహానీయతపమున సుతునిఁ బ్రతర్దను శూనుఁ బడసి శత్రులఁ జంపించి శత్రుజ త్తనునామ మాత్మజునకు నిచ్చె సతనిపుత్రు లలఘుభుజులపత్నుఁడుభార్గవాహ్వయుండు, నందువత్సుఁడుపితృభక్తిసత్తిశయిల్లి తండ్రిదయనెనఁగఁగఱుతుధ్వజుడనంగఁ, బేరువడ సెనెంతయునుసంప్రీతియలర.
- వ. మఱియును గువలయం బనుసశ్వంబు గలుగుటం గువలయాశ్వం డనియుం బ్రసిద్ధుం డయ్యె సతనికి నలర్కుం డనురా జుద్భవించి యనేకశత్రుసంఘయం బాపాదించి కాశీపురంబు క్రమ్యుల నెక్కించి యఱువదియాఱువేలేండ్లు పనుధ పాలించె సతనికొడుకు షేమకుండును నాతనితనయుండు సునీధుండు . సతని సుతుండు షేమ్యుండుఁ దత్పుత్రుండు కేతుమంతుండును దత్పితృభవండు వర్ష కేతుండును దదీయసుతుండు విభండు సన వెలసిరి విభునకునానర్తుండును నానర్తునకు సుకుమారుండును సుకుమారునకు సత్యకేతుండును జన్మించి రిల్లు కాశీశ్వరు లైశ్వర్యంబున నెల్లచోట్లం బేరు గనిరి భార్గవుం డనువానివలనం గలిగినవా రనేకులు నిజకర్తృభేదంబుల వేర్వేలవివిధబ్రాహ్మణక్షత్రియ వైశ్య శూద్రవంశంబులకుఁ గర్తలై రింక సుహృత్తుసంతానంబువినుము సుహృత్తుండు హస్తీం గనియె నాతండు హస్తీపురంబు నిర్మించె నారాజునకు నజ మీధద్విమీధపురుమీఘు లనువారు మువ్వరు పుట్టి రంత నజమీఘునకురి గేశినియు నలినియు ధూమినియు ననుభార్యాత్రయంబు గలిగిన వారిలోనఁ గేశినికొ జహ్నుండు జనియించి.

—|| జహ్నునకు గంగాదేవి కూతురైన పృతాంతము. ||—

- సీ. అఖిలరాజన్యుల నాత్మవశ్యులఁ జేసి యైశ్వర్యసామగ్రి యతిశయిల్ల సర్వమేధం బనుసత్రంబు గావించుచుండంగ నభినయం క్తి కరుగు గంగ యాతనిమఖాగ రంబుపై వెల్లివ్రెడిచిన నల్లి యద్భుతతపస్వి .
- యగునమ్మహాత్ముఁ డయ్యమరతరంగిణి గనుఁగొని తగునె యీగర్వ మెట్లు .

మూడులోకంబులందును ముమ్మిగ ములఁ బొలుని నెందు లేకుండఁ బట్టి కుదియఁ దిగిచి నీరెల్లఁ గ్రోలద దేవతలకు, నై సమాస్పంగవశమె నాదయినపేర్తి.

వ. అనుచుఁ దత్పయఃపానంబునకుం దొడంగిన సతని సఖలమునివరేణ్యసముదయం బులు ప్రార్థించి యమ్మహానదిం దదీయదుహితంగాఁ గల్పించి యనల్పం బగు నయ్యత్సాహంబు వారించి రిట్టి జహ్నుండు శరీరార్థంబునం దటిసీరూపధారిణి యైనయవనాశ్వపుత్రి కావేరియందుఁ బుత్రు నజతుం డనువానిం గనియె నజ తునకు బలాకాశుండు పుట్టె సతనికొడు కై నకుశికుండు.

చ. తనయు మహేంద్రతుల్యశిఖఁ దా మహానీయునిఁ గాంతునంచుఁ బే ర్చిననియమంబునం దపముసేయఁగఁ దద్దయు భీతిఁ బొంది యా తనికిఁ బ్రదీప్తతేజమునఁ దాన తనూభవుడై జనించె న య్యనిమిషభర్త గాధియస సంచితకాశికతానమున్నతిఁ.

వ. గాధికి విశ్వామిత్రుం డగ్రజుండుగా విశ్వరంభుండు విశ్వకృత్తు విశ్వేత్తు నను కొడుకులును సత్యవతి యనుకూతుఁడనిం బుట్టి రాసత్యవతి ఋచికువలన భమ దగ్నిం గాంచె విశ్వామిత్రునకు దేవరాశప్రముఖు లనేకులు జన్మించి బ్రహ్మ క్షత్రగోత్రకర్త లై రిది జహ్నువంశంబు.

క. విను నలినియనెడురెండవ, ననితకు నజమీఘఁ డధికవైభవుఁ బుత్రుం గనియె సుశాంతి నతడు నం, దనుఁ బురుషేతి యరువానిఁ దగఁ బుట్టించెఁ.

వ. పురుషేతికి బహ్వశుండు పుట్టె బహ్వశునకుం దనయులు ముద్గలుండు స్పంజ యుండు బృహదిఘండు యవీనకుండు క్రిమిలాశుండు ననువారు గలిగిరి.

క. జనకుండు వీరేపురు బహు, జనపదరక్షణమునందు శక్తు లనుచుఁ బే ర్కొనఁ బొంచాలపదమ్ముల, నసఘాపాంచాలురై రుదగ్రవిభూతిఁ.

వ. తదీయదేశంబులు పాంచాలంబు లనంబరఁగె వారిలోన ముద్గులునకు మాద్గ ల్యుండు, పుట్టి నలపుత్రి యైనయంద్రసేనయందు వారస్యం గనియె స్పంజయు నకుఁ బంచజనుండును బంచజనునకు సోమదత్తుండును సోమదత్తునకు సహదేవుం డును సహదేవునకు సోమకుండునుం బుట్టిరి.

క. సోమకునకు నూర్వరుసుతు, లాముష్యాయణులు జంతుఁ డాదిగఁ గీర్తి శ్రీమహీతు లై రి పృషతుం, డామొత్తంబునకు నెల్ల నవరజఁ డధిపా.

వ. పృషతునకుం బుత్రపౌత్రులై ద్రుపదధృష్టద్యుమ్ను లన వెలసిరి మఱియు నయ్యజమీఘమూఁడవభార్యయైన ధూమిని భవదీయపూర్వవంశజులజనని యధికతేజం డగుతనూజం బడయుదు.ననీ.

క. అనలపరిచర్యయును భో, జననియతి యుపాశ్రయంబు సంధిల్లఁగ హా యనములు పదివేలు తపం, బాసర్చె నిటు చేయ వశమె యువిదల కనఁగఁ.

- పి. ఆపుణ్యచరిత్ర పవిత్రకుశసరి స్తరణంబునం దగ్ని హోత్రసమీపంబున. శయనించి యుండఁ దదీయభర్త తత్సంగత్యంబు ననుభవించె దానంజేసి ధూమవర్ణం డయ్య నత్యంతదర్శనీయుండగు ఋత్యుండునుతనయుండు జనియించి జనలోకపూజ్యుంబగు సామ్రాజ్యంబున రాజ్యలై నట్టి ఋత్యునకు సంవరణుండు పుట్టి.
- ఉ. హోత్రసమగ్రుఁ డైనకురుఁ గాంచె గులై కధురంధరుఁ జగజ్జైత్రవిచిత్రకర్మగుణసమ్మతు నాతఁడు గాఁడె యీకురు
తే. త్రము సేసె జహ్నునుత నీమగఁ బూనిప్రయాగదాఁక లోకత్రయపావనంబుగ నఖండిత కీర్తి ధనంబు చేకుట.
- వ. అమ్మహీపతికి మహాధర్మ పరిరక్షకుం డగుపగీషీత్తు జన్మించె నాజనపతికి జనమే జయుండు శ్రుతసేనోగ్ర సేనపూర్వజుండై జననంబు నొందె నాజనమేజయునకు సురఘండును సురఘనకు విదూరఘండును విదూరఘనకు ఋత్యుండును ఋత్యునకు భీమసేనుండును సుతులై రివ్వంశంబునందు ఋత్యుపగీషీజ్జనమేజయు లిద్దటిద్దఱును భీమసేనులు మువ్వరు నని యెఱుంగుము.
- తే. అసఘ భీమసేనునకు భవ్యప్రతాపుఁ, డగుప్రదీపుఁ డుద్భవ మొందె సతనినుతులు ప్రభులు దేవాపిశంతనుబాహ్లికులు త్రి, లోకవిఖ్యాతు లసగతశోకమతులు.
- వ. అందు దేవాపి కొండొకప్రాయంబునన తపంబునకుం బోయి భార్గవవృద్ధవనునకుఁ గృతకపుత్రుండై దేవతలకు నాచార్యుం డయ్యె శంతనుండు రాజై జాహ్నువి యందు భీష్ముని వాసవి యైనసత్యవతియందుఁ జత్రాంగదవిచిత్రవీర్యుల నుత్పాదించె వైచిత్రవీర్యం డగుపాండునిపుత్రుండు భవత్ప్రసితామహుం డర్జునుండు వంశకరుం డైనయభిమన్యుం గనియె బాహ్లికునకు సోమదత్తుండు పుట్టె సోమదత్తసంభవులు భూరిశ్రవశ్వలశేల్యులు మువ్వరు పుట్టిరి బహుశాఖ యైనపూరు సంతతి యంతయు నెఱింగించితి నింక దుర్వసువంశంబును ద్రుహ్యునిగోత్రంబును ననువునన్వయంబును గ్రమంబున వేఱువేఱు చెప్పెద నాకర్ణింపుము.

—|| దుర్వసు వంశక్రమంబు సంతేషంబుగాఁ జెప్పట. ||—

- సీ. పహ్నిసమాఖ్యు దుర్వసుఁ డాత్మజునిఁ గాంచె గోభానుఁ డవ్వహ్నికొడు కతనికి నీశానుఁ డనఁ బుట్టె నీశానునకుఁ గరంధముఁ డుద్భవించె నధరణిపతికి
ధుర్యచిత్తుఁడు మరుత్తుఁడు నాఁగ జనియించె సంవర్తయజ్వుండై చనుమరుత్తుఁ . .
డధిప యీతఁడు గాక యన్యుఁడ నుమ్మి మ్మరుత్తుఁ డపుత్రుండై రూఢతేజ
భరతజనకుని దుష్యంతు భ్రాతయైన, ఘనునిదిష్టంతుఁడగఁ బెంచుకొనియెఁజూపె
యిటుల దుర్వసువంశంబు నేగుదెంచె, బూరువంశకమిత్రమై హిరవేంద్ర.

వ. ఆధివ్యంతునకు గురుధాముండు ప్రభవించె వానికి నాశ్రితుండు పుట్టె నాశ్రితు నకుఁ బాండ్యచోళకేరళు లన మువ్వరు గలిగి ప్రత్యేకవంశకర్తలై నిజనామం బుల్ల జనపదంబులు గావించిరి.

తే. దుహ్యసకుఁ డనూభవుఁడు సేతుఁడు నాఁగఁ బుట్టె నంగారుఁ డనఁగఁ దత్పుత్రుఁ డేచి ధూతరిపుని మాంధాత్మనిఁ దొడరి పదియ నాలుగగు నెలల్ ఘోరరణం బానర్చె.

వ. విదవఁ డదీయసఖ్యంబు వోడిసి మరుభూములకుం బతియయ్యె సతనికి గాంధారుం డనువాఁడు పుట్టి తనపేర గాంధారదేశంబు సేసె దత్కులప్రభవులు తురగా రోహణకుశలులై విక్రమాదిగుణంబులం బరఁగిరి మఱియు సనువునకు ఘర్ముం డనుకొడుకు పుట్టె ఘర్మునకు ఘృతుండును ఘృతునకు దుదుహుండును దుదుహు నకుఁ బ్రచేతనుండును బ్రచేతనునకు సుచేతనుండును సుచేతనునకుఁ బుత్రశతంబు గలిగెఁ దదవ్యంశ్యు లెల్లను ధర్మవిరహితంబు లగుష్టేచ్ఛవిషయంబులకుం బతులై రింక యదువంశ విస్తరంబు వివరించెద.

తే. యదువునకునందసులు సహస్రదపయోదు, లనఁగఁ గ్రోష్టునీలాంజనులనఁగ సేవు యార్జితులు దేవసన్నిభు లుద్భవించి, రందుఁ బెద్దవాఁ డైనసహస్రదునకు.

వ. హేహాయుండు హైహయుండు వేణుహయుండు సన మువ్వరుకొడుకులు పుట్టి రాహేహాయుం దొరంగి ధర్ముండు కుంతి సహస్రజిత్తుండు మహిష్మంతుండు భద్ర శ్రేణ్యుండు దుర్దముండు ధేనుకుండు సనువాసు క్రమంబునఁ గలిగిరి ధేనుకు నకుఁ గృతవీర్యకృతాగ్నికృతధన్వకృతాంజను లన నలువురు సంజాతులైరి కృత వీర్యునకుం గార్తవీర్యార్జునుం డుదయించి.

సీ. పదివేలువర్షముల్ పరమదుష్కర మగుతప మాచరించి యుదాత్తతేజు నతితనూజు దత్తాత్ర్యు నారాధించి యాతనికరుణఁ గయ్యంబులండుఁ జేతులు వేయును జెంద నెప్పుడు నుష్టు దండించుమహిమయు ధర్మసరణి తప్పక పృథివియంతయు నేలుశక్తియు సకలప్రజానురంజనము వెరవు నిష్టవరములుగాఁ గొని యేకరథము, సన సమస్తధాత్రీపతులను జయించి యేడుదీవుల జన్మంబు లేడునూలు, ప్రగణవై భవశ్లోఘ్యుంబులుగ నెనర్చె.

చ. అతనిమఖంబులందుఁ బ్రియమంది మహాముని యైనసారదుం డతులమహత్త్వం దర్జునున కన్యులు తుల్యులై యెవ్వరు న్నహా శ్రుతమున నీగి ధర్మమున శూరత ధీరత సంయమంబునఁ ప్రతమున నందుఁ బాడె సురవర్యమునీంద్రసభాంతరంబులఁ.

క. వినుపంచాశీతినహ, స్రనిరూపితహాయనములు సకలోర్వియుఁ బా
లన నేసి పిదప భార్గవ, ఘనపరశుభ్రవలన నతఁడు గనియె విముక్తిఁ.

వ. అట్టి కార్తవీర్యునకు శూరుండును శూరసేనుండును ధృష్టుండును గృష్టుండును
జయధ్వజుండును ననఁ బుత్రపంచకంబు వెలసె నందు జయధ్వజుం డవంతీశ్వ
రుండై తాలజంఘుం గనియె నతనికి నూర్వురుపుట్టి తాలజంఘాఖ్యుఁడైరి వారి
లోన వంశకరుం డైనపుషునకు మధువుపుట్టె మధువునకు వృష్టి యుద్భవించె
నివ్వీధంబున యువువువలన యాదవులును మధువువలన మాధవులును వృష్టి
వలన వృష్టులు నను పేళ్ల హైహయలు ప్రసిద్ధిబొందిరి యయాతినంభవు లేవుర
వంశంబు లివి యని వై శంపాయనుండు.

క. ఈయేనువంశములు విను. ధీయుతునకుఁ గలుగునంతతియుఁ బ్రాభవముఁ
శ్రీయును నధికవిభూతీయు, నాయువు ననఁ బరఁగుశుభము లై డును ననఘా.

తే. పంచభూతాత్మ మైనప్రపంచ మెల్లఁ, దారయె యొప్పుచున్నయదారపుణ్య
లలఘులై పంచవంశ్యులనభినుతించఁ, గలుగుఁబంచేంద్రియార్థమారగల్యయు క్తి.

—|| యదువంశక్రమంబు సంక్షేపరూపంబునం జెప్పట. ||—

వ. ఇంక నఖలజగత్ప్రభుం డగువురుపోత్తమునకుంబ్రభవస్థానంబై నయడు నితృతీయ
పుత్రుం డగుక్రోష్టాని యన్వయంబు విను క్రోష్టపుత్రుండు వృజి. నీతిమంతుం
డు స్వాహి యనుతనయుం బుట్టించె స్వాహికి రుశుంకుండును రుశుంకునకుఁ జత్ర
రథుండును బుట్టిరి.

క. అతనికి శశిబిందుఁడువి, శ్రుతవిభవుఁడు శతసహస్రసుదతీయుతుఁడ
య్యతులితసుతవశకోటి, స్థితికారి జనించె నప్రతిమపుణ్యుఁ డిలఁ.

తే. అన్న రేంద్రునినందను లందఱకును, నాద్యుఁడైనపుషుశ్రవుఁ డంతరుఁ డను
తనయుఁ బడసెనుయజ్ఞఁడతనినూజుఁ, డుద్వేదామహీవిభునియాత్మోద్భవుండు.

క. ఘుచుఁడు శితేవుం డతనికిఁ, దనుజుండు మరుత్తుఁ డనఁగఁ దత్ప్రభవుండు
జ్ఞనపతి కంబళబర్హిషుఁ, గనియె నతఁడు పుత్రశతము గాంక్షించి తగఁ.

వ. మహనీయంబు లగుదానధర్మంబు లనేకంబు లనుష్ఠించుచుండం బుత్రశతతుల్యం
డయి రుక్తకవచుం డనువాఁడు పుట్టి పరాక్రమంబునఁ బ్రసిద్ధి నొంది కవచ
ధనుర్బాణధారు లగువైరుల నూర్వర రాజుల వధియించి రాజ్యపదంబు సుస్థి
రంబుగా నొందె నతనికిఁ బరజిత్తనునిక్కంపుఁబేరివాఁడు పుట్టె నాపరజిత్తునకు
రుక్తుండు పృథురుక్తుండు జ్యామడుండు పలితుండు హరి యన నేవురు కొడు
కులు గలిగి రందుఁ బలితహరితు లనువారిద్దఱను దండ్రీ యధ్వరంబున మహా
ద్విజులకు దక్షిణగా నిచ్చె రుక్తుండు రాజై పృథురుక్తుం డావుండుగా నుండె.

- క. జ్యోమదుడు రాజ్య మొల్లక, సామజనిభగమన యొనశై బ్య దనపురం
 ధ్రీమఃశిరో జనుదేరగ, శ్రీమహితుడు గానఁ నపము సేయఁగ నరిగె.
- సీ. అట్లు ప్రశాంతుడై యారణ్యకద్విజవినుతమై యొప్పువర్తనముతోడ
 నుండంగ నెకవిప్రుఁ డుత్తమకృపనీతికోవిదుం డాతని వేవిధముల
 బోధించి దండంబు పోలను తపము భూపతులకుననుబుద్ధి పట్టుకొనఁగఁ
 జెప్పిన నారాజుచింతించి యన్నలు నైందినసిరి దిక్కు వ్రావ నెల్ల
 కరిగి ఋక్షవద్గిరితటమందు శుక్తి, మతి యనంగఁ బేర్చినపురి నతులశక్తి
 నాక్రమించి యచ్చటుగుటంబొధివాస, ముగ నెనర్చిమహాభుజస్ఫూర్తి యెసఁగ.
- వ. ఒక్కరుండును రథంబెక్కి యశియాలంబుతోడిపడగ యుల్లసిల్ల నుద్దీప్తచాప
 ధనుండ్లై సర్వదయు మృత్తికావతియు ననుమహానకులయుపాంతనేశంబులు
 జయించుటకై వెడలిన.
- ఉ. ఆతని దాడికిం దలఁకి యచ్చటివీడులరాజు లెల్ల న
 త్యాత్మకులై కళత్రతనయార్థసుహృద్రధవాజివారణ
 వ్రాతము నుజ్జగించి పటవంగఁ దొడంగి రతండు హాసవి
 ద్యోతముఖాంబుజం డగుచుఁ దోలె విరోధిచయంబుఁ గన్పనిగ.
- తే. అయ్య యమ్మ దమ్మఁ డన యని పిలుచుచు, దల్లి బిడ్డ పట్టెఱుంగక తల్లడమున
 బాలవృద్ధసర్పలులు గీడ్పడఁగఁ గాంది, శీకులైరి దేశములయశేషజనులు.
- ॥ శ్యామదుం డనురాజువంబున నున్న కన్నియం గొనివచ్చుట. ॥—
- వ. ఆసమయంబున.
- సీ. కాటుకకన్నీరు కస్తూరికాపత్రకాంతకపోలంపుఁగాంతిఁ బెనుప
 వీడినపెన్నెటివేణి విచిత్రనవీనాభ్రమై కమ్మవిరులు గురియఁ
 దూఁగాడ్డుపయ్యెన దోదూయమానమై మలవై జయంతికామహిమఁ బడయఁ
 గరుపానునెమ్మేరు కమరీయచైత్రకోరకితలతాసధర్మతఁ దలిర్ప
 వెఱపునేయుచేతలు తన్ను వితతభద్ర, లక్షణంబులై యిట్లు లలంకరింప
 నెంటివడి చిక్కి పోలేక యున్న కన్యఁ, గనియె నెక్కత నెమర నాజ్ఞనవిభుండు.
- క. కని యోడకు మని చేరం, జని రాజతనూజఁగా నిజం బరసి యెఱిం
 గినవాఁడై నుదిలోఁ దన, యనపత్యత సూచి రాగ మతిశయ మొందె.
- శ. సంతతి లేకున్నను మ, త్కాంతపయి న్నేటయొకతెఁ గామింపక యే
 నెంతయు ధృతిమండితి నిది, యింతయు విధిఘటన దీని నేను వరింతు.
- వ. అని యబ్బాలనరదంబువై నిడికొని మగిడి తనపురంబునకుం జనుదెంచి యంతి
 పురంబు సొచ్చునప్పు డవ్వజయోత్సవంబున.

- జ. కై నేని తాను సుదతులు, సేనలు వెట్టుటకు శై బ్యచిత్తంబున ను
ల్లాస మెలర్ప నెమర్కొని, యానరసిజనయనఁ గనియె నరదిముమిఁదఁ.
- చ కని మది నీనుతో నలుక గ్రమ్మ న నుష్పతిలంగ దండుపో
యినపని నాథ నీకు నిటు లెంతయు బాగయి వచ్చె నెక్కఁతె
• న్ననుపునఁ దేరిపై నిడుకొనం బదిలంబుగ నుంచి యిమ్మైయిం
గొని చనుదెంచి తోఁ దగుఁ దగు న్నవరత్తులు గారె భూపతుల్.
- తే. అనిన నాతఁడు భయమున నబల నీకు, దీనిఁ గోడలిఁగాఁ గోరి తెచ్చినాఁడఁ .
బాధివాత్మజ యు త్తమభద్రమూర్తి, యెలమిఁదై కొనుమనిననయ్యగురుఁబోడి .
- చ. తనయులు నాకు లేరు మఱి తన్ని తనూజనమేత నీకు లే
దనయము దీనిఁ గోడ లనునట్టివిధం బొకఁ డెద్ది సెప్పు మా
యన విని నీవు గానఁగల వాత్మజ నెక్కని వాని కెంతయుం
బెనుపుగ నిప్పయోజముఖఁ బండిలిసేయుదుఁ గాక వేడుకఁ.
- జ. అట్టిభవిష్యద్భావంబు నిరూపించి యిక్కన్యం దోడ్కొని వచ్చితి నని యతం
డప్పటికి నెండు త్రరంబు సెప్ప వెరపు గానక యిట్లు పలికిన నల్లిన నప్రచు
• సవామనయన యవ్వరాంగి నంగీకరించె నివ్వధంబునం బరిణయవయస్కుఁడై
యుండ నాశై బ్య కతిపయదినసంబులకు గర్భంబు దాల్చి కొడుకం గనియె
వానికే దండ్రీ విదర్భం డనువేరు వెట్టి గారవంబునం బెనిచి కౌమారంబునం
బూర్వజ స్తతపోగౌరవంబుకలిమిం గుమారీభావంబు పొలిపూవక యున్నయ
న్నాతి నతనికి నుద్వాహంబొనర్చె నదియును న్నుపాభిధానంబున నెందును వెలసి.
- క. క్రకభక్త శికు లన నిద్దఱఁ, బ్రభితయశులఁ గాంచె రోమపాదుఁ డనఁగఁ బ్ర
త్యధితరిపుని మూఁడవనుతుఁ, బృథవీనమగుణనమగ్రుఁ బిదపం గనియెఁ.
- వ. ఆరోమపాదునకుం బ్రభుండును బ్రభునకు ధృతియునుం బుట్టిరి తత్పుత్రప్రేత్ర
పరంపరబహుముఖంబుల నెగడఁ గై శికునకుం జేది యుచ్ఛవింఁచె వానినలనఁ
జై ద్యాన్వయంబు గలిగె న్నుపాప్రథమపుత్రుం డగుక్రథునకుఁ గుంతియుఁ
గుంతికి ధృష్టుండును ధృష్టునకు దాశార్థ్యుండును దాశార్థ్యునకు పరార్థ్యుండును
బుట్టిరో మఱియుఁ గ్రమంబున జీమూతనికృతులు భీమరథనవరథదశరథులును
శకునికరంభదేవరాతదేవక్షత్రు లనఁ దొమ్మిదితరంబు లరిగిన.
- క. మధురవచనుఁ డుదయించెను, మధువనువసుధావిభుండు మాళవు లనఁగా
నధరీకృతాన్యస్యపతులు, సధర్మ లాత్మీయు లాత్మసంజ్ఞఁ దలిర్పఁ.
- క. పురుఁ డన మధునకుఁ బుట్టెం, బురుషాగ్రణి యైననుతుఁడు పురునకుఁ బుట్టెం
బురుహూత్రుఁ డతని కింఁగుడు, పురుహూతపరాక్రముండు పుట్టె నరేంద్రుఁ.

వ. అంగునకు సత్వతుండు పుట్టెఁ దద్వంశ్యు లెల్లను సాత్వతు లనం బరఁగిరి సత్వ
తునకు భజమానుండు దేవావృథుం డంధకుండు మహాభోజుండు వృష్టి యను
పుత్రులు జన్మించి రండు భజమానునకుం గ్రిమియును గ్రమణుండును గృష్ణుం
డును దశజత్తును శతజత్తును సహస్రజత్తు నయుతజత్తు ననం బెక్కండు గలిగి
పెక్కునంశంబులు గలిగించిరి దేవావృథుండు బహుయజ్ఞకర్తయై సర్వగుణ
పవిత్రుం డగుపుత్రుం బడయుచు నని.

క. పర్వాశనదీతటమున, నిర్ణయముగఁ దప మొనర్చి నైయ్యముమెయి స
య్యర్థనగంభీరునిగుణ, పూర్ణిత గనుఁగొని ప్రయంబుపుట్టిన మదితో.

వ. అమృతాతరంగిణి పరమమంగళం బగునర్కనాచూపంబున నాభూపాలు పరియించె
వారికి బ్రభుండు పుట్టె నట్టితండ్రికి నక్కొడుకునకు జగంబులయంచు.

తే. దేవసన్నిభుండు దేవావృథుండు దూ, రిమున వినిన యజ్ఞరమ్యపదము
లరయఁ జేరి చూచినప్పుడు బ్రుని, గుణము లనఁగఁ గీర్తి ఘోష మొనఁగె.

తే. అటువదియునాఁనలు నానమరుసంఖ్య, గలుగుపురుషులుమునుము క్షీన్నవాగు
వారు పొందినగతియ దేవావృథుండు, బ్రభుండునుబొందిరండునద్వైష్ణావదులు.

వ. మహాభోజుండు మహాధర్మశీలుండై మహాయజ్ఞంబులు బహుదక్షిణంబు
లుగా నొనర్చి యపరిమితసున్దరగోదానంబు లనుష్ఠించి బ్రాహ్మణభక్తినిర్వ
హించి గర్వితారాతిదళనంబునం బరమతాత్రంబు బైత్రంబు గావించి వెలసె
సతనినంశంబు రాజులు మృత్తికావతీరభూము లేలి మార్తికావంతు లనం
బెంపొందిరి వారిలోన శ్వేతల్లం డత్యంతసమాఖ్య నడసె సతనికి సక్రూరచిత్ర
కులు పుట్టి రక్రూరునకు దేవ్రాపదేవులు చిత్రునకుఁ బృథవిపృథు లాదిగాఁ
బెక్కండు కొడుకులును శ్రేణాశ్రేణి లనకూతులం గలిగిరి మఱి యంధ
కునియన్వయంబు వినుము కుకురుండు భజమానుండు శుచి యనువార లంధక
స్రసూతులు వారియందుఁ గుకురునకు ధృష్టుండు పుట్టె ధృష్టునకుఁ బుత్రపౌత్రు
లయి కపోతరోముండును దైత్తిరుండునుం గడచిరి తైత్తిరునకుం గొడుకును
మనుమండును నై పునర్వసుండును సభిజత్తుండునుం బరఁగిరి.

క. అభిజత్తునకు మహాయశుఁ, దభిమానసమున్న తాత్మఁ డాహుకుఁ డనఁగఁ
బ్రభవించె ననుజయై జగ, పభినుత యాహుకి జనించె నవసీనాథా.

—॥ అంధకవంశక్రమంబు సంక్షేపంబుగాఁ జెప్పట. ॥—

వ. ఆహుకి యవంతీశ్వరనకుం బత్ని యయ్యె నాహుకుండు సర్వవంశప్రదీపకుండై
బంధుజనంబు నాత్మసదృశవిభవ్రాజ్యలంబుగాఁ బెనిచి యనంతగజతురంగపరి
వార యగురాజ్యలక్ష్మి యేకభోగ్యగా నుల్లసితై.

౨. అతనిని గాశిరాజాత్మజయందు దేవప్రభునిభులు దేవకుండు నుగ్ర
సేనుఁ డసంగఁ బ్రసిద్ధులు పుట్టి ధాదేవకునకు నొలిదేవవంతుఁ
డన సుదేవుఁ డసంగను నుపదేవుం డన దేవరక్షితుఁ డన దీ ప్తభుజులు .
కొడుకులు నలువురు కూతులు దేవకియును శాంతియును దేవయును సుదేవ
యును ననంగ దేవరక్షితయును మణిమృగ, దేవయును నుపదేవయు శ్రీవిశాల
త్రైనశ్రీదేవులే యన ననుమమాన, సరిసమూర్తులు జనన మొందిరి క్రమమున.
౩. ఉగ్రసేనునకుఁ గంసుండు జ్యేష్ఠుండుగాఁ గ్రమంబున న్యగ్రోఘుండును సునాభుం
డును గుహ్యుండును శంకుండును సుభూమి రాష్ట్రపాలుండు సారసుండు పుష్టిమం
తుం డనఁ దొమ్మండ్రుకొడుకులును గంధయుఁ గంసవతియు సుతనువు రాష్ట్రపాలి
కయు గుహ్యయు నన నేవురుకూతులుం బుట్టిరి.
౪. ఈకుసుమవంశకీర్తన, మాకర్ణించినను మనమునందు నిలిపినం
జేకులుఁ బ్రజాసమున్నతి, ప్రకలితగ బైససుచిరజీవన మొందున్.
౫. అంధకద్వితీయపుత్రుం డైనభజమానునకు విదూరభుండును విదూరభునకు
శూరుండును శూరునకు శమియు శమికిఁ బ్రతిక్షితుండును బ్రతిక్షితునకు హృది
కుండునుం బుట్టిరి హృదికునకుఁ గృతవర్తనూర్వజుండుగా శతధన్వ దేవార్జును
జనియించి రివ్వేధంబున నత్వతతనూజు త్రైనభజమానదేవావృధమహాభోజాంధ
కులయన్వయంబులు పెప్పుం బడియెఁ గడపటివాఁ డైనవృష్ణివంశంబు ప్రశం
సించెద.
౬. విను గాంధారియు మాద్రియు, ననగా వృష్ణికిఁ బురంద్రు లందు మొదటియూ
లనఘుఁ గనియె మిత్రవివ, ర్ధనుని సమిత్రుని సమిత్రదళనధునిఁబా.
౭. మాద్రికి యుధాత్మును దేవమీఘండును నసమిత్రుండును ననువారు పుట్టి
రందు దేవమీఘునకు శూరుండు పుట్టె.
౮. శూరోత్తముఁ డగుశూరుండు, మారిష యనుపత్నియందు మహానీయగుణో
దారు వసుదేవుదేవా, కారుఁ గనియె నిర్వికారకారవరమున్.
౯. గీనిధి యుత్తముండు వసుదేవుండు పుట్టినయప్పు డంబరం
శాసకడుండుభిగ్వినితమై కురిసెం గునుమప్రవర్షముల్
దాసనచేసి యాగుణనిధానుండు మానవనాధభూషణుం
డాసకడుండుభిస్సుటనమాఖ్యి వహించె జగత్ప్రసిద్ధిగన్.
౧౦. పిదప వసుదేవుఁ డనువేరఁ బేర్చుకాంతి, నమృతకరుఁ బోలి యొప్పుట నతిశయిల్లె
నతనిజననంబునకుఁ భ్రీతి నందె నేండు, జంగమస్తావరాత్మకసకలజగము.
౧౧. ఆవసుదేవునకు ననుజలయి దేవభాగుండు దేవశ్రేణుండు ననాదృష్టి యనువారు
మొదలుగాఁ దొమ్మండ్రు బహుసంతతులరి బడసిరి తత్సంతానంబులలోన దేవ.

భాగునకుం బుత్రుం డగునుద్ధవాచార్యుండు బుద్ధితత్త్వంబుననిందాచార్యతో
డం బురుడించె మఱియుం గౌళికుండు సుమిత్రుండు మొదలుగా నెందఱైనఁ బ్ర
ఖ్యాతు లయిరి శ్రుతదేవయు శ్రుతశ్రవయుఁ బృథయు రాజాధిదేవియు నన నే
వురు చెలియలు గలిగిరి వారిలోన.

నీ. శూద్రుండు పోరానిచుట్ట మాకుంతిభోజనకుఁ దాఁ గుంతియన్ తనయ గాఁగఁ
బృథ నిచ్చె నాయమ ప్రళితజేజుం డగుపాండుని భర్తగాఁ బడసి ధర్మ
మాంసతశక్రావ్రిమహితాంశజన్ములఁ గనియెఁ బాండవుల నఖండయశుల
శ్రుతకీర్తి నృద్ధశర్ముండు కమాశాశునల్లభయై చంతవక్త్రుఁ గాంచె
వినుక్రితశ్రవణజైన్యఁడువిగతదోషుఁ, జై నడమఘోషుండుద్వాపామైయుడగు
నభిభు ఘోలు విశుపాలు నాహిరిణ్య. కశిపుతేజోంశసంభవుఁ గలుగఁజేసె.

న. శ్రుతదేవకుం గేకయోన్వనువలన నేకలవ్యుండు పుట్టి నిషాదులలోనం బెరిగె రా
జాధిదేవి రూపంతు్య లగువిందానువిందులం బ్రసవించె పసుదేవునకు బాష్టాక
పుత్రి యైసరోహిణి ప్రభమపత్నియై బలభద్రుండాన్యుండగాఁ గ్రమంబున సా
గఁబంసె శేటండు నుర్దముండు శమసుండు శ్వేధ్రుండు పిండాచకుండు కుశికుండు
గమండు సనుకొడకులం బ్రత్ర యనుకూతుంగాంచె నాచిత్రయు సుభద్ర యను
పేర నెగడి కుసుమంశనర్థ నుండయినయర్జునుం జెందె.

ఉ. దేవకి ధూపిగాఁగ ననుదేవుండు దేవకుకూతు లందఱన్
దా వరుసన్ వివాహమయి తామరసేతులు నాద్యు నచ్యుతున్
దేవకియందుఁ గాంచె జగతీవరి తక్కినవారియందుఁ దే
జోవితతాత్ములం గనియె సూనులఁ బల్వర నాగదాదులన్.

క. బలదేవుండు కేవలియం, నెలఘుబలుని సుతుని నుల్లుకాహ్వయుఁ గనియెన్
లలనలు మఱియు సతనికిం, బలువురు మదిరాదు లర్థిఁ బడసిరి సుతులన్.

వ. కృష్ణునకు దుక్కిణీప్రముఖు లయినదేవు లెనమండ్రును మణియుం బదియాలు
వేలుసూర్యుం గలిగిరి వారియందు లక్షయునెనుబదిచేవురుకొడుకులుపుట్టి రంప
టకుఁ బ్రహర్యముండు పెద్దవాఁ డయ్యె మఱియుఁ జారుధేష్ఠసాంబాదు లనేకులు
ప్రసిద్ధులయి తనర్చిరి.

తే. అనఘ నృష్టికనిష్ఠనండునుడు పుణ్య, శీలుఁ డనమిత్రుఁ డాత్మజు శినిసమాఖ్యుఁ
గాంచె సత్యకుం డుదయించెఘనుఁడుశినికి, సత్యకునకు సాత్యకిపుట్టెనత్యయశుండు.

వ. అతనికి యుయుగానుం డనునామంబు ముఖ్యంబై యుండెఁ దదవ్యంశులుశై
నేయు లనం బరఁగిరి మఱి యుధాజిత్తునంశంబు మెఱయ ననమిత్రుం డుద
యించె ననమిత్రునకు నిఘ్నుం డనువాఁడు పుట్టె నిఘ్నునకుఁ బ్రసేనసత్రాజి
త్తులు పుట్టిరి.

—|| సత్రాజిత్తు సూర్యనారాధించి శమంతకమణి సంపాదించుట. ||—

- క. సత్రాజిత్తు విమలచా, రిత్రమునకు నాత్మలోనఁ బ్రియ మంది తగ
నిత్తుం డయ్యెం ద్రిభువన, మిత్రుఁడు మిత్రుండు కృప నమిత్రధ్వంసీ.
- న. అట్టిసత్రాజిత్తు సముద్రతీరంబునఁ బరమనెకండుదినంబులు నియతుండు సూర్య
నారాధించినం బ్రసన్నుండు యద్యేవుం డతనికి మేలు సేయుతలంపునఁ బెంపా
రుమూర్త్యంతరంబు ధరియించి తదగ్రభాగంబున నిలిచిన నతండు ప్రణతుండు
వివిధవాక్యంబుల స్తుతియించి.
- తే. దేవ సీవు నభంబున నేవిధమున, వెలుఁగు డట్ల చూరలోకవిపులమూర్తి
నిచ్చటికిని విచ్చేసితి వెల్లు నిన్నుఁ, గిన్నులారఁగఁ గని మేలు గాంచువాడ.
- న. అనుటయు సూర్యుండు సగుచు నిది యొక్కరిత్నంబు శమంతకనామధేయంబు
కంఠావలంబి యైనఁ దత్తేజంబున సతిసౌమ్యం బయ్యును మదీయరూపంబు నీకుం
దేటిచూడ రాకున్నది యటు చూడు మనుచు నది పుచ్చి యతనియలుతం బెట్టి
వరంబు వేడు మని పలికిన.
- క. అతఁ డయ్యె యిగియ యభి, మతనరముగ నడుగుటయును మృత్యుండు న
ట్ల తగంగ నిచ్చి యంత, ర్హితుఁ డయినఁ బ్రమోద మాత్మ నెసకంబెసఁగె.
- న. మిగిలి సత్రాజిత్తు ద్వారకానగరంబున కరుగుదేరిం గని యెల్ల వారును సత్తయ
సమ్మాహనంభ్రమంబులం గమలనాభుపాలికిం బోయి.
- క. దేవరదర్శించుటకై, తావచ్చుచు నున్నవాఁడు తపనం డిదె తే
జోవిసర మెనఁగ నన విని, యావిధుఁ డెల్ల సగి వార లందఱుతోడ.
- న. అతని నర్కప్రసాదలభ్యరత్నం డై సత్రాజిత్తుం గా నెఱింగించె నట్లు సనుదెంచి
సరోజినీబాంధవసఖుండు సుఖంబున నుండునంత.
- ఉ. నిచ్చలు నమృహామణి వినిర్మలకాంచనరత్నభారముల్
పొచ్చుము లేక యెన్నిది ప్రభుతముగాఁ గురియున్ ధరిత్రి దా
నెచ్చట నుండె నచ్చటికి సేయససర్గము సేధయంబు సే
యచ్చికయున్ జనింపక సేమంచితసుస్థితి నిచ్చు నిచ్చమై
- మ. అది ధామోదరుఁ డుగ్రసేనునకు నెయ్యం జేర్పఁగాఁ గర్ణమున్
మది నూహించుచు నుండుఁ గృష్ణుఁ డడుగన్ మానొచితుం డివ్వభుం
డిది యీకుండను రాదు వేటొరుల కే నె ట్లిత్తు నంచుం బారిన్
దదనుభావము సేయుచుం దలఁకు సత్రాజిత్తుఁ డెల్ల స్పృహన్.
- న. కృష్ణుండును గులంబులోనం గలహంబు పుట్టునని తలంచి తాను శక్తుం డయ్యెను
గొననెల్లక యయ్యెప్రసంగంబులం గోర్కి నన్నవారం బలుకుచుండఁ జట్టంబు
లందఱు నెఱింగి యుండుమ రి ట్లుండ సత్రాజిత్తు జనార్దనునివలన శంకించి య

మృశికాకంఠు ప్రసేనున కిచ్చె నదియును సశుచి.యైనవాఁడు చాల్పినం దనగో
ణంబులు సూపక ప్రాశాపద మెనగ్గు నంత్రైటం గయ్యిరువురు నెఱుంగ రంత.

సీ. ఆప్రసేనుడు తురగచూఢుడై లీల విసినవర్గంబుల నేటలాడ
 నొకసింహ ముగ్రమై యుజ్జిత గుఱ్ఱమ్ము నాతని జంపి బలుకండ యనుతలంపు
 గ్రమ్మ రత్నము నొరగ గబళించునంతలో నేతెంచి మృగపతి నెలుగ్గుఱ్ఱేడు
 జాంబవంతుడు మహానత్తువొందు వధియించి యమ్మణి గైకొని నమ్మదమున
 జని చిలంబు ప్రవేశించి తనతనయుడు, శిశువు సుకుమారుడనువానిచేత నాడ
 మానికంబును నిచ్చె సమ్రాజ్య- నవధి, జనగనారాజసమృతబంధుసముదయంబు.

క. మృగయాతత్త్వరూఢై చని, మగుశంషు ప్రసేనుఁ జేమినూయఁబై రమ్యం
బగుమణిక్ల యోశాపులు, శేషిర్ ప్రాణమున కేడి తెఱఁ గింకరుచుక్.

వ. ఇవివిధంబు కృష్ణకృత్యంబు కా నొప్పు నని యెంచి పులతలోజు నెయ్య నెయ్యన.
 నలుకుచుండుం గిర్దివరించరం బరివాదంబు ప్రకటం బగుటయు లోకవేది యగు
 నయ్యానిపును డాకీడు మాన్చికొనుటకై యెవివిధంబున వై సగ బ్రసేనుని
 చాపు చే టరి సెన నని చుట్టంబులు వినం బలికి యాప్తులు వెరనరులు నగువరి
 చరులుం గొనిదని వింధ్యంబు ఋషి,నంలేంబు ననుపద్యలేంబులు గుర్తు యొక్క-
 ప్రదేశంబున.

మ. బలవత్సంహనరిష్టపాటితతనుప్రభువృథామాంబరా
కులకేశప్రకరుం గరిష్ఠలిఖితుం న్దుక్తపల్యాణసం
నలితగ్రీవవికీర్ణకేసరమృతాశ్విపాంతసంస్థుః రజః
కలుషశ్చ శ్రుముఖం బ్రహ్మనుం గనియేం గ్రీవాదనసంసేష్టితుః.

వ. కని తదీయశరీరంబున సమృహారత్నంబు కానక యనతిదూరంబునఁ బడియున్న
సింహాశవంబు నాలోకించి యవ్వోట యుత్పవనంబు లుపలక్షించి సర్వాపేక్ష
ణీయం బగ్గుమణికిం గలగౌరవంబు నూహించి యయ్యెలుఁగునడుగులజూడ బిల
దావీరపర్యంతంబు ననుసరించి సచ్చిన సహచరవర్గంబు నిలిపి బిలంబు సొచ్చి కొం
తనవ్వుప్రాయు జాంబవత్పుత్రునకు ధాత్రి యొనరించుబుజ్జవంబునయందు.

క. వీరు బ్రసేను వధించె ప్పు, గారి యదియు జాంబవన్నిహత మయ్యెను హే
 ధార మగురత్న మిదె సుకు, మారిక నినుఁ జేరె నేష్వు మానుమ యింకక.

వ. అనునెలుం శ్లోకర్థించి రయంబున.

క. అంతర్బలమున కేగి య, సంతమృతినూత్న మైనయూరత్నము సం
తంత: గని కదియుటయు మది, నెంతయు భయమంది దాదిహృదయంబదగ్గ.

వ. కావరే యని పలుక నయ్యార్థరసంబునకు జాంబవంతుండు పట్టజేంచి.

- మ. అతనిం గాంచి యుదగ్రకోపమున బాహుబంధురస్యాహనౌ
 ధృతిమై దాకినఁ గృష్ణుఁడుం బటభజవ్యాహుతనిష్ఠాతనం
 పతనాభీలబలంబునం దొడఁచె నిబ్బంగిఁ రణం చేకవిం
 శతినంఖ్యాకలితాహముల్ హరికి ఋషిస్వామికిం జెల్లంగిఁ.
- వ. యాశవేశ్వరునియనుచరు లచ్చట సేనిమిదిదివసంబులు గాచికొని యుండి బలదే
 వానుజుండు చిలాంతరంబు వెలువడఁజయ్యెఁ బ్రాణంబులతో నున్న నిన్నా క్షేల
 తడయు ననుచుండేటు చొచ్చి మగిడిపోయి కృష్ణుండు నిహతుం డయ్యెననిచెప్పిన.
- క. శోకించి చుట్టములు పర, లోకవిధులు సమప నిర్వీలోపత పహితా
 నేకతలపిండిదానము, లాకృష్టస కట మెనఁగె నాస్యాయసముఁ.
- వ. దానంజేసి యతండు సత్వహానిం బొందక యెప్పటియట్ల యుండె బాంబనంతుండు
 నిరాహారత్వంబు కతనను బ్రబలసంప్రహారభేదంబులవలనను బలహీనుండై
 యోలుపడి యద్దేవునకు సవినయప్రణామం బొసర్చి.
- మ. సురగంధర్వభుజంగిమమృచరరత్నోముఖ్యులు న్నిచెసం
 బరిభావం బొనరింప నొప రని మద్భావంబునం దోచె నె
 వ్వరు తిర్యగ్భవు లై సమూహితులు దేవా నిన్ను మత్స్వామి దా
 శరణిం బ్రాస్తవునస్సముద్భవునిగా శంకించెదం జెప్పివే.
- క. అనిన సగుచు సవ్వీధుఁ డా, యస కాత్మావతరణంబు స్థలము నెఱిగిరి
 చిన నాతండు భక్తిసమ, ర్పనలు దగ మెసర్చి యధికసమ్మాదమునఁ.
- వ. తడీయకరతలస్పర్శనంబున నాయతసమరశ్రమంబు నుజ్జించి ఋషీశ్వరుండు.
- క. తనకూతు జాంబవతినాఁ, జనుకన్నియఁ దెచ్చి యిచ్చె సన్నేహత స
 వ్యసజ్జేక్షణనకు సతండును, వసజాక్షిఁ బరిగ్రహించె వాంఛయెలర్పఁ.
- *— కృష్ణుండు జాంబవతిం బరిగ్రహించి నిడపురంబునకు సవచ్చట. —*—
- వ. అట్లుకన్యారత్నంబు నివేదించినయనంతరింబ శ్వమంతకరత్నంబును సమర్పించినం,
 బ్రణాతునిచేతిది గొనఁ దగ దై నను బరివాదపరిహారార్థం బయ్యర్థవిదుండు గై
 కొని చరిత్రార్థంజై జాంబవతిం దోడ్కొని పురంబున కరుగుదెంచిన.
- ఉ. పౌరులు బంధుమిత్రులును భాగ్యఫలంబులు నేడు మాకు నిం
 డారంగఁ బండె సమృదుఁ డపాయ మొకింతయు లేక యిమ్మెయ్యి
 జేరె జగంబు లన్నియును నేకుల నేలితి మంచు సమ్మద
 స్ఫారతఁ ద్రుల్లియాడి రెలప్రాయము వచ్చినయట్లు వృద్ధులుఁ.
- క. సకలయదువృష్టిభోజం, ధకసభయును వినఁగ శౌరి తనవృత్తాతం
 బొకటియుఁ దప్పక యుండఁగ, నకుటిలమతేఁ దెలియఁ జెప్ప నాశ్చర్యముగఁ.

- వ. శృమంతకమణియు సత్రాజిత్తున కచ్చె నివ్వధంబున మిథ్యాభిశంసనశమనంబు
గావించికొని గోవిందుం డందఱు సభిసందిల్లప జాంబవతి సంతాపురభూషణంబుగా
నునిచెఁ బ్రాప్తరత్నుం డై సయాప్రసేనానుజన్మండు.
- క. తీనిది పైఁబెట్టితి హరి, పై సక్కట దీని కిదియ ప్రాయశ్చిత్తం
బైనది యని తననందన, నానతుండై సత్యభామ సతనికి నిచ్చెన్.
- వ. అక్కుమారిక సక్రూరకృతవర్తశతధన్వప్రముఖు లగుయాదవు లెందఱేని నె
ప్పుడు నడుగుచునికిం జేసి వాసుదేవుని కీచ్చుట దమకు సత్యంతంబు సవజ్ఞతగా
నెక్కించుకొని సత్రాజిత్తు శత్రుంగఁ జలంచుచుండుదు రయ్యందఱు మొక్క
నాఁడు తద్విషయం బగుమంతనంబున నుండి శతధన్వున కిట్లనిరి.
- మ. మనమెల్లం దసతొంటిమంచితన మాత్మం గోరి కోరంగఁ గై
కొన కాకృష్ణనిసామ్ము జేసె ఖిలుండై కూతుఁ సహింపంగ వ
చ్చునె యీపాడ విచార మేమిటికిఁ దుచ్చున్ వీనిఁ ద్రుంగించి యెం
డు సలభ్యం బగుమానికంబు గొని సంతోషిత మంతర్గతఁ.
- చ. ఎఱుంగనివాడ పోలే హరి యివ్వధి యూరక చూచె నేని లే
కుటక మనంబులోనఁ బగ యూటడుచందమ యైనఁ బేర్చి యం
దఱమును మొక్కటై కలసి దవ్వగఁ బాయుద మెవ్వ రెక్కడ
మొఱిగినవారి కల్లఁ దగ నొార్తుము నిశ్చయ మిట్లు దీనికిఁ.
- వ. అనిన సతండు నవ్వధంబున కియ్యకొనియె జనార్ద నుండు జతుగృహదాహంబునఁ
గుంతినందనులు మ్రంది రనువార్త విని తాను బరమార్థవేది యయ్యును మగోష్ఠి
ధనుబుద్ధికి నిజంబు గావించుటకై వారణావతంబునకుఁ బోవుటయు రంధ్రా
న్వేషి యగుటంజేసి.

—|| శతధన్వుడు సత్రాజిత్తుంబంపి శృమంతకమణిపహరింపట. ||—

- తే. అలఘుభరితు సత్రాజిత్తు సర్ధరాత్ర, సుప్తుండై యున్న వధియించి లుప్తధర్ము
డై సతధన్వుఁ డతని యసర్థ్యదివ్య, వినుతమాణిక్యరాజంబు గొనుచుఁ బోయె.
- సీ. తండ్రీ జంపిన గడుఁ దలఁగి యత్యంతవేగముగలగుట్లము ల్లట్టినట్టి
తే రెక్కి చెచ్చరి వారణావతమున కరిగి యాతెఱఁగు నారాయణునకు
సర్వంబు నెఱిగించె సత్యభామాదేవి వాసుదేవుండు నవ్వామనయన
మనసులో నున్న యుమ్మలికమ్ము మానెడుపంతంబుమాట లొక్కింత గొఱత
పడక యుండంగఁ బలికి యప్పుడఁతఁ గొనుచుఁ
బురికి జనుదెంచి యేకాంతమున హలాంకు
తోడఁ దలపోసి శతధన్వుఁ దునిమి యతని
చేతిరత్నంబు గొనుపని సేయఁ దలఁచె.

వ. ఇట్లయ్యిరువురం గూడి కీహానర్ప నుద్యోగించుతెగువ యెఱింగి శతధన్యుండు వారితోడిపోరునకుఁ బెనుప్రాపై నిలుచునట్లు గృతవర్ష నడుగం బోయిన నతం డియ్యకొనక బలదేవవాసుదేవులదెన విరోధంబునకుఁ దానొర్వమి దెలియం బలికె నక్రమం గలసికొనువాఁడైన నతండు.

మ. అస్ఫురీహారమృణాళహంసము మహేంద్రాంతఃపురీకర్ణప

త్రసమున్నీలనమూలశిల్పి కుమతధావంతార్కబింబంబు మ

ప్రసహం బెవ్వనిచక్ర మట్టిహరికిం బ్రత్యర్థియైనెనిల్యంగా

వసమే యెంతటివానికిఁ వెఱుతు నవైస్వరస్యముం బూసంగఁ.

వ. ఏనతనిశరణాభిలాషకుండ దోషాచరణంబునకు నెట్లు గడంగుదు వెడంగనయి మున్ను మీతలంపునం గలసితి నవి యన్నియు సప్రయోజనంబు లనిన శత ధన్యుం డట్లేని నాకు నిక్కడ నన్యుండు రక్షకుండు లేడు లొలఁగిపోయెద నీ వీయలభ్యరత్నంబు డాఁప నలయుఁ బ్రాణంబుపయివచ్చునంతటి పోరామియం దును నెవ్వరికి నెఱింగింపకుండునది యని యొడంబఁచిది యతనిచేటి కిచ్చి యా ప్రొద్ద పురంబువెడలి పూర్వోత్తర దిశాభిముఖుండై.

—|| శతధన్యుడు కృష్ణునకు వెఱచి తుంగూహుండై పాటిపోవుట. ||—

క. తనకు నెకనాట శతయో, జనములు చనుహృదయగతిలనత్తురగనితం బిని కలిమి దాని నెక్కి ప, వనసమగతిఁ జనియె మనసుపడఁకఁగ భీతిఁ.

ఉ. అంత నెఱింగి శౌరియు సహాగ్రజాడై రథమెక్కి యయ్యస

క్రాంతుని వెన్నడిం దగులఁగాఁ దనపోయెడుదవ్వప్రపాయి తా

సంతటఁ బోవలేక మృతిఁబొందె హయాంగన భోజవర్షుడు

ద్భాంతతఁ బాదచారి యయి పాఠి విదేహపురంబుచేరువఁ.

క. కనుఁగొని కృష్ణుండు బలదే, పున కిట్లరు హయములకుఁ దెవులు గడువెనమై

జననిచ్చుట గావున నీ, వనఘా కొనిరమ్ము రథము నల్లన వెనుకఁ.

తే. విగతవాహనుఁ డైనయివ్వమతుఁ డోపు, కొలఁది మెల్లనఁ బాఠిండుఁ గూడముట్టి

పట్టికొనియెద ననిన నబ్బలుండు నట్ల, కాక యన డిగ్గ నుఱికి యాకంసరిపుండు.

క. కొంతదడ వరిగి వెనుకొని, యంతటఁ గడునలిగి యాతఁ డాశతధను స

త్యంతక్రోధంబున మది, శాంతింపక తునియ్యవై చెఁ జక్రముచేరువఁ.

వ. ఇట్లు తలఁద్రుంచి శతధన్యుం డేరఁబోయి.

క. తలయును జీరయు నొరు మొ, దలుగా శోధించి చూచి తత్త్వమవున న

వివసితరత్నము గానఁడ, హాఽధర్ముండును గూడవచ్చె నంతటిలోనఁ.

వ. ఆతం డవ్విధం బతనికిం జెప్పి శతధన్యువధంబు వితథం బయ్యె ననుపలుకువలికిన

నది బొంకను తలంపునఁ గటకటంబడి బలుండు.

- [illegible]

య్యకుటిలకర్త, ముర్విగలయంతటికి హిత మేను నాల్క దీ
నికె గడుసంతెస్లితిని నిక్క మెటుంగుదు. నింత యెప్పుడు.

- క. నీయెద్దనుండుటయు విను, మాయర్థం బగుటఁజేసి మది నేతఁగియు నెం
డేయదియును బలుకము భవ, దీయగురుత్వంబు బహుమతిక్షమ మగుట.
- వ. ఈదౌహితేయుండు రత్నవిషయం బైనయవిశ్వాసంబువలన మాదెసం బ్రస
న్నండు గాకుండు సట్టిదుశ్యంకఁ బరిహరింపజేయం నిత్రంబునకు సమాధానం
బెప్పుడు లేక యేన్నారము మాకుంబ్రయంబుగా నమ్మణిశ్రేష్ఠం బివ్వరిష్టవిచా
రుండు చూడం జూపవలయు సనుటయు సక్రూరుం డానారాయణునకు సవిన
యంబుగా నిట్లనియె.
- క. శతధన్వండు నాచేతికి, సతులితమణి దాఁచనిచ్చి యరుగుట గల దే
సతిదుర్భర మగువస్తువు, సతతక్షేమమున మోచి జరగితి దిసముల్.
- తే. డొరికిచ్చుట గాదది యునికయెఱిగి, యడుగుటయు భక్తి నిచ్చెద నిపుడు యేను
నే డడుగు నెల్లి యడుగు నన్నీరబాక్షుం, డనుచు గోరును భవదీప్యతార్థకృతియు
- క. ఇదె గైకొను మమ్మణి నీ, మది వలసినవారి కిమ్ము మమ్మణికనుభా
స్పదహృదయులఁ జేయుము దగ, సదభినుతచరిత్ర యనుచు సంప్రతిమెయ్యి.
- వ. తనకట్టిసచిరకొంగున నున్నముడి యూడ్చి కాంచనసంపుటంబు దెఱచి సభామ
ధ్యంబు మధ్యందినార్కతేజోవిరాటతం బగునట్లు గావించువిరాటతప్రభావినరం
బున ససమానం బగునమ్మాననీయరత్నంబు సయ్యమరత్నంబుముంపర నివేదిం
చిన సత్యంతలోభనీయం బగుతదీయవై భవంబున.
- సీ. బలదేవుఁ డిది నాకుఁ బద్మనాభునకును బాత్తులసా మ్మనుబుద్ధి సేసె
సత్యభామ మదీయజనకునిపడసినయర్థంబు ననుజేరు సని తలంచె
సగ్రజఁ బ్రియురాలి నాల్క జూడక కృష్ణఁడొక్కింతవడికోర్కి నుదిలకొనియె
సకలయాదవులును సస్పృహలోకనస్తేరివిస్మితరస స్తిమితు లైరి
వృష్టివరుఁడంత నాభోజవీరవరున, కనియె ననఘ యీరత్నంబు నాల్క శుద్ధి
కెల్ల చుట్టాలకును నిది యింతసూప, వలసె నింతియ నాదై నవాంఛితంబు.
- వ. దీనికిం దాలధ్వజండును నేనును సత్యభామయు నర్హుల మన్యులకుం బనిగాదు
సకలకాలశుచులును సంభృతబ్రహ్మచర్యులును సగునుజనులచేత ధార్యమా
ణులై యిమ్మాణికక్యంబు నిజప్రభావంబు జూపుం గావున నే మెవ్వరము నింత
నియమంబున కోర్వము సర్వగణసంశుద్ధభావుండవు నీనే తదీయధారణయోగ్యుం
డవు నీక యిచ్చితి ననిన నట్లకాక యని సంతస్లితి.
- క. ఆరత్నము గైకొని య, క్రూరుం డది మొదలుగాఁగఁ గొంకక సమలం
కారముగ బయలుమెఱసి యు, చారతఁ దేజంబుమిగిలె దహనుడ పోలె.

తే. జలజనాధుమిధ్యాభిశంసనవి ముక్తి, యైనయిక్కడ చదివిన ననుదినంబు •
వినిన దలచిన సజ్జితక జనులు సర్వ, దోషరహితులై పొందుచుందురు శుభంబు.

క. అని నై శంపాయనుఁ డ, తృనుపమయశుఁ డగుపరిక్షిదాత్మజునకుఁ జె •
ప్పినపుణ్యకథన మఖిలము, నసతారివిదారి దారుణానివిభాసీ.

శా. కాంతాభేలనపుష్పబాణ కరుణాకల్యాణ విజ్ఞానవ •
చ్చింతానీకృతశౌరినత్కృపమఖత్రీప్రీతగీర్వాణ మ
ద్ధాంతోదగ్రశరాసనప్రణీతవిద్యాదోణ వాణీధుగీ
ణాంతర్వాణిజనార్చితోజ్జ్వలగుణా యాసమవిద్వద్గణా.

క. రామాయణహరివంశ, శ్రీమద్ధురిప్రసంగ సిద్ధ చిరియశ •
స్సామర్థ్యకరణనిపుణ, శ్రీమల్ల చమూనరేణ్యసేవితహృదయా.

మాలిని. సుజనభజనదుష్టస్తోమనిర్మల్ల కామా •
త్యజనచతురవృత్తిస్థానసోద్యోగితార్థి
యజనముఖసుకర్మప్రాధవాధంగకీర్తి
ధ్వజ కలియుగకృష్ణా దాసకేళినతృష్ణా.

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసరోజినిహధ్యానానంద సౌందర్య •
ధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంధన శంభుధానిలతరణాభిధేయ యెల్లయనామధేయ
ప్రణీతం బై నశ్రీహరివంశంబునం బూర్వభాగంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

పూర్వభాగము - చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీసంభావితవత్సో, భాసురమణిహారకిరణపరిచయచతురో •
ల్లాసమృదుహాస యవిరత, భాసురగృహరచితహేమ పోలయచేమా.

వ. అక్కడకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు విచిత్రోపన్యాసవిశారదురి •
డై నవై శంపాయనువాక్త్యయం బభినందించి జనమేజయుం డతని కిట్లనియె.

సీ. యడువంశసంజాతు లగుభూచతుల నెల్లఁ బరిపాటితో వింటిఁ బరమపురుషుఁ •
డగుశౌరి సేసినయట్టియాశ్చర్యంపుఁబనులు సవిస్తరభణితిఁ జెప్ప
నన్నియు విన వేడ్కయయ్యెడు నద్వైపుప్రకృతి యెయ్యది యేమిథంగి వచ్చి •
మర్త్యుడై పుట్టె నమర్త్యులు గొల్లవంగ సురలోక మేలుచు సురవిరోధు
లాత్తశౌర్యనిరాకృతులై యెదుంగఁ, బరఁగుపరమేశ్వరుఁడు విశ్వభర్తయ కట •
కప్తతర మైనమనుజునర్గంబుఁ జొరఁగ, నెవ్విధంబునఁ దనమది నిచ్చునించె.

- క. శేవత లూడిగఁ గలుఁగఁచ, నానానుల నెల్లఁ గాచునధికుఁడౌ ధర్మజ్ఞ
గోవులఁ గాచ నితం జను, సీవేషమా యపుఁడ్రబన్దకై యేల భజంచెన్.
- క. పశునాఁబుగించగములు పస, యుపరింబున జతనుపడఁగి నునుచునుహాళో
పిషం దోకచోనవభామిని, యుపరింబున నట్లవంగి యుండె మహాత్మా.
- శా. లోకోల బంబుధియించి యెంతయు నిరాశోకంబుగఁగఁ జేసి ని
శ్శోకుండై చిత్తురాన్యుజన్మన్మహమ్మై శోభిల్లుచున్దంబు నా
భీకాసారిమునం చిలిర్పఁగఁ గడం జెంచుచునావృత్తుఁడే
యీకాంత నివసించేనునుఁ జనున రానిం చ ధనంగతిక.
- వ. మలయు నప్రసేయప్రభాపుండై యీకాంతంబు మోపలయినభూతంబులం గలి
గించి భూతతన్మూత్ర లుపాదానంబుగా నోపిం గ్నిమయంబు లగునెక్లశోణితం
బులచలం నెన్మధానంబులొత్తమై పొడిమూసఁదంబులు ప్రాణముఘనమారిణల
బులఁ జిట్టిండుపరిపు నూత్రించి నీశాక మ్మామలచేతం బుగఁగతిం బై నకాల
సేకల్గఁబు యుగమన్వంతరిత రాధ్యోహంబునం బరినర్తించును నుత్పత్తిస్థితిసంహ
రంబులకుఁ దా నెక్కించుప పే తువై నవైత్రంబులకు నుత్తమపవిత్రంబును
చనుంబులకుఁ బరిమతిహంబును పరియంబులకుఁ బ్రకృష్టపరియంబును నేచిన్సు
లకు సత్యంతిహేచిన్సును గతులకు నుదాత్తగతియును ధర్మంబులకు నేతువు
సధర్మంబులకు సభాతంబును నేరంబులకు నేవ్యంబును బోధంబులకు బోధ్యం
బును బ్రోవులకుఁ బ్రోవ్యంబు నయిననన్తు వతంఁ యన నెలుంగునవ్యజ్ఞంబు
నినర్గజరామరణవిహ్వలం బగుదేహంబును గ్రహించుట యత్యవ్యతం బవి
ధంబు నాకుఁ దలియ నుపన్యసింఁఁగు మనినఁ బ్రత్యక్షయనకుఁ బారాశర్య
విషయంబులనియె.
- క. నీనడిగినయ్యుయర్థము, భూనరి కడఁగికిటి మరనిబోధం బై న
న్నావిన్న తలంగున నీ, భావ మలర విస్తరింతుఁ బరిపాడి తగిలె.
- తే. విష్ణుమాహాత్మ్యకథనంబు వినుట క్లిష్ట, బుద్ధి వలయించ నెంతయుఁ బుణ్యతముఁడ
వీవు హరిల గీర్తింప నిష్ప మోదవు, గాన నేను గృహ్యుండఁ గొనవేంద్ర.
- మ. విను సర్వంబును దానయై జగము లావిచ్ఛానమర్చానముల్
తనయం పొందఁగ నెందుఁ బొందక యచింత్యం బప్రమేయంబు నా
జనురూప బనిరూపయవిశేషచ్చం గ్రాల వెల్లొందు ని
త్యనిరాలంబుఁ డనాచ్యుఁ డాచ్యుతుఁడు చిత్తోన్మాత్తుఁ డత్యున్నతిక.
- క. యజ్ఞాకారుఁడు విష్ణుఁడు, యజ్ఞేతుఁడు యజ్ఞసత్త్రియార్చితుఁడును స
ర్వజ్ఞుఁడు యజ్ఞఫలప్రదుఁ, యజ్ఞప్రదుఁ డఫలమునకు నను నాగమముల్.

- చ. అనఘ సహస్రపాదుఁడు సహస్రభుజుఁడు సహస్రవక్త్రుఁడో
చనుఁడు సహస్రమస్తకుఁడు సర్వమహీవియఁగఁతాత్మభా
సనుఁ డసనేత్యతేజఁడును శింకరశక్రసమస్తదేవతా
మునిమరుధాతృమూర్ఖుబహుమూర్తిమయుఁడు మునుగుఁడు పొక్కుఁడు.
- స. అట్టిమహామహిమ గలయద్దేవుఁ డొక్కొక్కకాలాబుస జగంబులఁ గుండ్ర
నంబు పుట్టిసవోట్లను బృహ్మభారతి భ్రష్టులను బ్రాహ్మణులను బౌద్ధులు గదిరిన
యెడలను ధర్మంబునకుఁ జలనం బొలసినవెలపులను పిచిత్రంబు లగుపక్ష్యంబులు
గర్భంబులుఁ బ్రసరించి హాకస్థితి నిర్విహింమ సలిపియనఁబోగంబులు మానెన్న
యపియు నింక సయ్యెడుపట్టివియును సహస్రసంఖ్యంబులు వానిం బుర్రాణుని
తెలుంగును లేచునం గొన్ని కీర్తించెను.
- ఉ. లోకము సర్వముఁ బలముఁగోస మునిగి హతప్రకాశుని
యాకుల మైచుచో యుగసహస్రతమం బగుకాల చాత్రుని
దాకమనీయసుప్త సలరాని ప్రబుధుని నెరిగి పుట్టగా
ధకమలంబునం గనియెఁ బెంచుగ సమస్తతం దుండెత్తుకొ.
- ❦ — సర హాకరి లంకాన శ్రీ గురవల హరి కై వెంట. — ❦ —
- వ. అది పోయ్యెరం బునుచుతానం బాసమయంబున మగుచుటను బృహదాకపురు
సమగోస్తుబులై తొడిగిన సమయించి యద్దేవుఁడు తీవ్రం బగుశేషంబున సెలింగ
మణియును గొప్పగయం దిమ్మహాప్రభావంబు భవ్యత్రుతిచరణంబును యూప
సంప్రంబును బ్రాయశ్చిత్తసఖంబును దామ్యముంబును పహ్నిహ్వంబును
నాట్యనాసికంబు సుచాకర్షణంబు సహాయానాత్రుగోపంబును వేదాంగశ్రవ
ణంబును సామన్వసంబునుఁ బ్రవర్త్యానర్తభూషణంబును బశుజానుకంబును
నశీఃపృథ్వయంబును బ్రహ్మర్షంబును హవ్యకన్యకంబును విషిభవ్యందో
మార్గంబును బ్రాగ్భ్యంశకాయంబు సగురుజ్ఞ వరాహహంబు ధరియించి.
- సీ. క్రొవ్వొడిగిఁజీలమచ్చంపుమోటుగల వెలుగుంధకారంబు వెలుకఁబోలు
ఘురఘురధ్వనిలు నిర్భరమౌగం బవ్వస నెలసి బ్రహ్మంబు నెహుఁ మ్రోయ
మునుమించి నిడుమోర ముంచి దూరిన మహాజడగిల్లారము తల కెడవుగాఁగ
దోనంబుగొరిబలఁతొక్కు ను నొడితెల్ల నలిగినలియె న్ననానానానా
నేడుచాతం ములఁదరియిమునగొరిగి కరిగి మోదనాత్రయై యున్న గుండె బుద్ధి
మొగము పుగు నిచ్చిచిత్తప్రశక్తి, సకలగణిత త్తెగొన్ శ్శేఖరంబు బధుండు.
- వ. ఇట్లుత్త సప్తనాగరంప్రమహాధంబిభౌగవిభాసభి యునయమ్మహీదేవి మగల సప్త
హాహాయమగ్యంబునం బదిలంబుగా నునిచె నిది వరాహానందంబు సాగసింహం
బగునవతారం బొకర్తింపుము.

- చ. దితితొలుపట్టి దైత్యులదేవత దైవతలోకదుస్సహ
 ద్భృతభుజుఁ డాహిరణ్యకశిపుస్ఫుటనాముఁడనామయాకృతిం
 గృతయుగవేళఁ జేసి గతకల్పిఁడై తప మూర్జితక్షమా
 స్తృతిధృతిశాంతిదాంతిముఖసిద్ధగుణంబుల మేటి వీఁ డనన్.
- తే. పదునుకండువేలేడులు బ్రహ్మచర్య, నియతి దప్ప కమ్మెయి ఘోరనిష్ఠ నడువ
 నబ్జభవుఁ డాతనికి మెచ్చి హంసయుక్త, వరవిమానంబుతోసురోత్కరముగొలువ.
- క. జనుదెంచి వేడుము వరం, బనిపలికెన మిన్నుదాని సాష్టాంగముగా
 వినతి యొనరించి యంజల్లి జనితోత్తంసుండు సగుచు సన్నిధి యొప్పన్.
- వ. అనురేశ్వరుం డఖలసురాసురయక్షరక్షోగంధర్వభూతపిశాచోరగమనుష్యతిర్య
 క్కులవలనను శైలపాదపశస్త్రంబులచేతను నార్ద్రశుష్కాదులచేతను దనకుం
 జావు లేకుండను ఋషిశాపంబులు దన్నుం బారయకయుండను సూర్యసుభాకర
 దహనసలిలగ్రహసక్షత్రదిగ్భూమ్యధికారంబులు దాను గైకొని నడువను శక్ర
 వై వస్వతనరుణధనాధ్యక్షపదంబులు తనసామ్మలై యుండను గమక్రోధమృద
 ప్రముఖంబులు తనపంపు నేసి వర్తింపను సభ్యర్థించిన నట్లయొనగి బిసరుహాన
 నుండు నిజలోకంబున కరిగిన.
- చ. తలకి నిలింపు లంఘన పితామహుఁ గానఁగఁబోయి దేవ నీ
 వలన వరంబు లిల్లు గని వాలినదైత్యుడు మమ్ము నింక నే
 కొలఁదుల పైఁచునే కరము కొండలపెట్టక యెల్లు కాపునం
 దలఁపు మొకింత శాత్రువునధంబు విధంబు త్రిలోకనాయకా.
- వ. అనినం బరమేష్ఠి వారి నుపలక్షించి.
- చ. అసుర తపంబుపేర్చియిటు లారయవచ్చిన నెమ్మెయి స్వరం
 బొసఁగక పోవరాదు వినుఁ డున్నతిమై నిటమీఁద వాడు న
 య్యసదృశనిష్ఠకుఁ ఘల మహార్యముగా భుజించు పుణ్యమె
 ల్ల సమసిపోవఁగాఁ జెడు బలం బటి విష్ణుపరాక్రమంబునన్.
- క. అందాఁక నొక్కఁ డెట్లయి, నం దత్కూరప్రవృత్తి నాపుడుఁ జని రా
 బృందారకు లనుకయుఁ బెం, పొందినవర మర్థిబడసి యుప్పొంగుమదిన్.
- నీ. అమరేంద్రు భంగించి హవ్యాశనుని గాసిచేసి యంతకుని నిర్ణించి నిర్వతి
 దండించి వరుణుని గండడఁగించి సమీగు మర్దించి కుబేరుఁగేరి
 యీశాను నెత్తి ఘోషులఁ ద్రొక్కి సాధ్యుల నెంచి సిద్ధుల నుక్కుమడచి
 వసువుల స్రుక్కించి వారిజాపులయెపు మాపి యశ్వీనులయాటోప ముడిపి
 గరుడగంధర్వభేదరపులఁ బెక్కు, గతులఁ గారించి యప్పగోగణము నేలి
 యధికు లగుతాపనుల నెల్ల నతకరీంచి, తానయఃఖలలోకాధిపత్యంబు నుండె.

వ. అంత.

ఉ. భ్రష్టత నెండి దేవతలు బామరి :దుగ్ధపయోధిమధ్యవి
స్పృహభుజంగశయ్య ననుభావసమాహితను ప్తి నెప్పు శి
ప్టేష్టవిధాయి విష్ణు జగదీశ్వరు నార్తశరణ్యు సత్కృపా
దృష్టిసమగ్రు జేరిరి ప్రదీప్తపరాక్రమచక్రశోభితుఁ.

తే. చేరి దైన్యంబుతోఁ దమచెడ్డచేటు, లన్నియును విన్నవించి లోకాధినాథ
యజుడు మొద లగుసర్వభూతావలికిని, నిక్క మెవ్వరు శరణంబు నీవు దక్క.

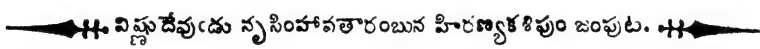
క. దై తేయుపలుచుబాముల, కేతెఱుగున నొర్వఁబాల మిట నీయడుగుల్
ప్రీతిం గొలుచుచు నుండెద, మాతల నీవెట్లు లుంచె దటుసూడు నయఁ.

క. దితిసూనుఁ దునిమి మఱియును, దితిజకులము వీచమడఁచు తేఱువ మదిఁ బూ
నితి వేని మమ్ము నేలుట, సత మగు నమ్మెయికిఁ గరుణ సమగ్రులునఁ గదే.

వ. అని యభ్యర్థించినఁ బాంచజన్యధరుండు సురవరులదేసం బ్రసాదనుముఖుండై .

శా. మీమీసంపదలుం బదంబులును నెమ్మి గ్రమ్మనం గ్రమ్మటం
గామీ సా మ్మగు నెమ్మనమ్మునఁ గలంకల్ మాను డింకఁ నమ
స్తామర్త్యోత్తములు భవద్రిపుని నేఁ డస్తన్భజాభోగిపి
తామూలానుసమీరుడై పడఁగ బూర్ణానందతం జూడుడఁ.

క. ఇదె పోయెదఁ జిత్రజయా, భృషదయము నెందెదఁ ద్రిలోకములకిను భద్రం
బాదవించెద నని యప్పడ, కదలి కరరుహకరణాదికాక ర్తవ్యుండై .

సీ. స్కంధవిధూననస్థలితసటాసమీరమున ఖేచరవిమానములు దూల
దంష్ట్రాసముద్గతదహనచ్చటానిహతంబున దిగ్వివరంబు లెరియఁ
గ్రోధతరంగితఘోరనిశ్వాసవేగమునఁ బాఘోధి పూరములు గలఁగ
దర్పసంభృతమహాదగ్రహుంకార ఘోషమున బ్రహ్మాండోదరములు వగులఁ
గలుపనేత్రకనీపికాకపిలరోచు, లరుణశశభృన్దరీచుల నాక్రమింప
నమరు నరసింహమూర్తియేపారఁ దాల్చి, విభుఁడు దైతేయునెదుర నావిర్భవించె.

వ. అట్టిదారుణరూపంబు నాలోకించి యాలోకకంటకుండు కంటకితాంగుం డగుచు
భయవిస్తయంబుల మునింగియుఁ గలంగక యనేకదనుజభటసహాయుండై యె
దిర్చినం గార్చిచ్చు మృగంబులం బొదువుభంగిఁ బ్రిదిలిపోసీక పట్టి యిట్టలం
బగుబలంబున.

మ. గరుడత్రోటికతోరఘోరనఖనిర్ఘాతంబులఁ జెరిపే
రుర ముగ్రోధతిఁ జేరి నెత్తులు నోవ్వోవ్వనభాది క్తటి

పడినాహంబులనెల్ల వెల్లిగొనఁ జైపైఁ జల్లి ప్రేవుంటాదుల్
గర మాటోపముతో నతండు పారి నాకర్షించె హర్షించుచున్.

వ. ఇట్లు శత్రువధం బాపాదించిన.

క. శితనారసింహసఖరా, హతదైత్యమహాపహారంబునఁ ద
ర్పితయ్యె ననఁగఁ బరిశ్రాం, తత నెండెఁ ద్రిలోకపీడ తత్క్షణమాత్రన్.

క. సురలును మునులును ముదమున, సరసింహు ససహ్యరంహు నానావిధవా
క్పరిణతిఁ బ్రణుతించుచు ని, ర్భరభక్తిప్రణతికరణపరులై రర్థన్

వ. అయ్యాదిదేవుం డట్లు దేవపదంబులు ప్రతిష్ఠించి యుండం గాలాంతరంబున
హిరణ్యకశిపుసుతుమనుమం డగువిరోచనుతనయుండు బలి యనువాడు బలి
యుండై బలసూదనుసంపద యాక్రమించిన.

—|| వామనావతారంబు సంక్షేపరూపంబుగాఁ జెప్పట. ||—

తే. అదితి నిజపుత్రహితముగా నాదిదేవు, వరసు విష్ణువుగూటచి దుష్కరతపంబు
సేయుటయుమెచ్చియాపుణ్యశీలకుడయ, మయ్యెవామనాకారుండై యవిష్టిభండు.

వ. ఇట్లుదయించి యింద్రదానుజుం డితం డువేంద్రుం డనఁ బరంగి బ్రహ్మచారివేషం
బున నధ్యయనంబు సేయుచుండె నక్కాలంబున బలిదైత్యుండు నిత్యం బగు
విష్ణుభజనతాత్పర్యంబును నార్యస్తవనీయం బగుదానశీలత్వంబును ననాకులం
బగుధర్తాచరణంబునుం చనకు నై జంబులై వెలయ నశ్వేషేధం బొనరింప నుపక్ర
మించిన.

క. ఆతనిపాలికి నర్థి, తావ్విశయము దోఁప నంబుజాక్షుండు దైత్య
వ్రాతభయదవిక్రముండు న, నాతనవైభవప్రభు వంచనం జనుదెంచెన్.

వ. అవిష్టిభంబు ప్రాజ్ఞులు సూచింపకమున్న యెఱింగి.

చ. హరి యఖిలైకదాత పరమాద్భుతలక్ష్మీకి ధామ మన్నద
ధ్వరమున నర్థియై యడుగ ధన్యుడఁ బుణ్యుడఁ గణ్యవస్తునం
భరణుడ నేన యంచుఁ దనభావమునం బ్రియమందు దానవే
శ్వరు నడిగెం బవత్రితయసమ్మితధాత్రి యతండు నేడుకన్.

వ. విరోచనతనయుండును బహుమానప్రదానకలనంబునం దనమనొరథపూరణంబు
నాపాదించిన నవ్వటుకుమారుండు.

తే. ఇనునిఁ దనమాళిరత్నంబు నిర్దహర, తరళరత్నంబు గటిసూత్రపరిధిమధ్య
రత్నమును నూపురాగ్రవిరాజమాన, రత్నమునుజేయుచునుబ్రవర్ధనము నొందె.

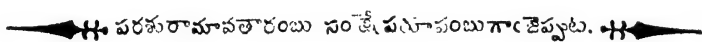
వ. ఇట్లు విక్రమమాణుం డై నయాత్రివిక్రమువిక్రమంబు పైరింపక విప్రజిత్తి యశ్వ
శిరుం డశ్వపతి యదృశ్యకుండు వేగవంతుండుం బొమ్మరుండుఁ గుంభకుండు గగ

- నప్రియుండు సమ్మతుండు శరభుండు బృహత్కీర్తి మహాజిహ్వుండు శంభరుండు విక్షరుండు వృత్రుండు ప్రతాపశుండు వాతాసి యసిరోముండు గేశి కాలదమ నుండు కరాళుండు రాహువు మొదలుగాఁగలయసురముఖులు కూర్చుక్కుట బకమకరస్పృగాలబిడాలాద్యనేకవికృతవక్త్రంబులు బహుబాహుచరణమస్తకం
- బులుం గలవికటకాయు లగురాక్షసులతోడం గూడి పరిఘపట్టినప్రాసకృపాణ ప్రముఖప్రహరణంబులు తాల్చి యతనిఁ జిక్కుపలుచుటకై కడంగి పొదివినఁ బదజానుకూర్పరకరతలాహతుల సందటం దూలించి యేవ్వశ్వరూపధరుండు విశ్వంబు నాక్రమించి.

క. అవలీల నసురనాయకు, సవమానితుఁ జేసి త్రిభువనాధీశ్వరవై

భవ మొసఁగె నింద్రునకు ముని, నివహంబులు ప్రస్తుతింప నిఖిలము నలరె.

వ. వామనావతారం బాకర్ణించి తింక జామదగ్నుననతారంబుఁ జెప్పెద వినుము.

మి. అత్రిప్రోద్భవుఁ డమ్భతాత్ముండు త్రిలోకారాధనీయుండు ద త్తాత్రేయుం డనుసంయమిండుఁడు సరోజాతావతారంబ యి

• ధాత్రిం దొల్లి సమస్తధర్మములు విధ్వస్తంబులై పోయినం జిత్రేశ్వర్యముపేర్కిఁ గ్రమ్ముటఁ బ్రతిష్ఠించెన్ మునిశ్లాఘ్యుడై . .

మ. అతనిం బుణ్యయశోవిజృంభితుఁ గృపై కాయత్తచిత్తమ్ముజం . .

గృతవీర్యాత్మజుఁ డై నయర్జునుండు భక్తిం గొల్చి తేజస్సము న్నతవో స్తోభసహస్రమున్ సకలగోత్రామండలై కాధిక ర్తృతయున్ యోగ్యవిభూతియున్ బడసి యుద్దీపించె దీప్రసిథిన్.

సీ. జమదగ్నిసుతుఁ డగ్నిసదృశతేజుఁడు రాముడై జనియించి విశ్వాత్ముఁ డాద్యుఁ

డాకా ర్తవీర్య సహార్యధైర్యుని ననేకాత్మజబంధుసహాయు ఘనుని నాజిలోఁ దొడరి యుత్తేజితపరశుధారాముఖంబున నతిచౌద్రభంగిఁ

దునుమాడి యాతనిఁ దొడఁగి పారావారపరివేష్టితాఖిలధరణిఁ గలుగు

నరపతుల నెల్ల వరుసతో నిరువదొక్క, మాటుమ్రస్కించి నెత్తురుమడుపులయిదు

నిలిపి కోపంబు మాని యస్థలితనియతి, నశ్వమేధయాగంబు రమ్యముగఁ జేసె.

వ. అమృహాధ్వరంబునందు.

మ. అమితస్వర్ణమణిప్రతాసము లసంఖ్యస్యందనాశ్వేభగో

సముదాయంబు లగణ్యాధాన్యగృహవాసస్తల్పదాసీసమూ

• హము లత్యుత్తమయోగ్యభూసురుల కుద్యద్భక్తితో నిచ్చె దా

నముగా నాదివదాన్యుఁ డీతఁ డని తన్ వర్ణింపఁ ద్రైలోక్యమున్.

వ. మఱియుఁ గళ్యపమునీంద్రునకు నఖిలతోణియు మఖదక్షిణగా నెసంగి కృష్ణః జనోత్తరీయుండును జటామకుటమండలియు నై మహేంద్రపర్వతంబునందు సర్వ లోకహితార్థంబు నేడును దపంబు సేయుచున్నవాఁ డట్టిజామదగ్నృజనన వ్యాపారంబులు నివృత్తంబులై నయనంతరంబు.

—|| శ్రీరామావతార క్రమంబు సంక్షేపరూపంబునం జెప్పట. ||—

౧. ఇరువదినాలవశ్రేతను, హరిదశరథభూమిపటికి నాత్మవిభూతి స్ఫురణలు చతురంశములుగ, విరచించి జనించె భువనవిప్లవహృతికి.
- వ. అన్నాలుగుమూర్తులందు నగ్రజుండు.
- మ. ఆమలాంభోజదళాక్షుఁ డక్షతఘనశ్యామాంగుఁ డాజానుదీర్ఘమహాబాహుఁడు సంహతోరుకఠినోరస్కుండు సింహూరువిక్రమణుండు దుద్ధతశౌర్యధైర్యకలనాకల్పండు కళ్యాణధీరమణీయుండు వెలింగె రాముఁడు గుణారాముండు భూమండలి.
- ఉ. శైశవకేళియంద తనసత్త్వము లోకము ప్రస్తుతింపఁగాఁ గాశికఁ డస్త్రీకోటి యొసంగంగఁ బ్రదీప్తతమెంది తన్మః క్లేశకరుఁడు సుబాహుఁ డనుకిల్బిషరాత్రిచరుఁడు ససైన్యఁ గీనాశునిఁ జేర్చి పేర్చె జననాథతనూజుఁ డజేయుఁడై యని.
- క. వైదేవీకన్య పురరిపు, కోదండధ్వంసశుల్క- గోరి యతనిచే తోదయిత యయ్యె సాక్షా, చ్ఛ్చిదేవి యయోనిజాత సీత యనంగ.
- చ. అనుపమనూత్నయావనమునంద పితృప్రియశాన్తియై విభుండునుజుండు ధర్మపత్నియు నిజానుగమం బొనరింపఁ గాననంబునఁ బదునాలుగేడులు తపోనియతి వసియించి దేవతామునిజనరక్షణక్రియ లమౌఘముగా నెనరించె నన్నియు.
- క. ఖరు మాళీచునిఁ గూల్చుట, విరాధునిఁ గబంధు శాపవిమృతిలాభ స్ఫురితులఁ జేయుట యాదిగఁ, బరఁగినయవి తద్వనాంతపర్వలనవిధుల.
- తే. భూరిబలసత్త్వముల నెందుఁ బొగడుగనిన, వాలి వధియించి సుగ్రీవువాసరేంద్రపదవియం దుంచె నద్దేవుఁ డుదధిలోప, నిలిపె సేతువు నాశ్చర్య మొలయఁబేర్చి.
- వ. మఱియు నాత్మదారహరణదురితాపరాధి యైనవాని నహీనతపోవిభవలబ్ధవిచిత్రప్రభావు దేవాసురయక్షరక్షోభుజగగంధర్వాదిసకలదుర్జయు నపరిమితదశుజకోటిసహస్రపరివారు దారుణబాహువీర్యసమగ్రు దశగ్రీవు సుగ్రసమరంబున సమయించె నివి యమృతహత్తునివిక్రమంబులు తదీయానుజ లగులత్కణాదు లింద్రజిల్లవణాదిసురవిరోధుల వధియించి రిట్టిమహిమచే నత్యంతమహితుండై

- యతం డయోధ్యాపురంబున నభిషేకంబు నొంది యశ్వమేధావబృథస్థాతశ్చిర స్కుండై మహాతపస్వ్య లగుభూమరులకు గోనువర్ణగజరథతురగగ్రామకన్యా దాసదాసీగృహాదిదానంబులవలన నతిసమృద్ధి గావించి సమ్యక్ప్రజాకల్పస్థంబునం బరమధర్మంబు వడసె నాతనిరాజ్యంబున.

సీ: వివశ్చస్త్రజలవహ్నివిమతతస్కరబాధ లొంద వెన్నడు భర్త లువిగలయెను నతివలు పతులందు నవిలంఘితాచారు లమరువర్ణంబులు నాశ్రమములు నాశ్చీయధర్మంబులం దనాలస్యతఁ దనరుదారుఁ బ్రాణిజాతములకెల్ల నెలయ దకాలమృత్యుభయంబు దెవులు కలఁకలు కలుపులు గలుగ వెపుడు నఖిలజనులు సనేకవర్షాయుషులున, హస్రసంతానయుతులు సహస్రవిధులు నగుచు మోదింతు రెచట తే వకృతదంభ, దర్పకార్యణ్యలోభాద్యధర్మగతులు.

క. మునులును సురలును వేడుక, మనుజులలోఁ గలసి మెలసి మనుచుండుదు నెం దును గుడువుఁడు గట్టుఁడు గొనుఁ, డనుమాటలు వినఁగవచ్చు నఖిలతోఁజే.

క. పదివేలును బదినూఱులు, నెదవినలెక్క యగునేడు లుర్యిష్ఠలిప్తైః
ద్రుిడశహితార్థముగ నిలిచి, పదపడి రఘువిభుఁడు నిత్యపదవిం బొందెన్.

వ. ధామావతారానంతరం బయ్యసంతివిభవుం డగులక్ష్మీవిభుండు యాదవరామత్వం బును గృప్తత్వంబు నొందె నందుఁ బ్రలంబముష్టికమైందదివిదవధంబును సరిప్త కేశికువలయాపీడచాఘాతకంసధ్వంసనంబును మురసరికశిశుపాలయృషసోల్వ పౌండ్రహసనంబును బాణపరాభవంబును మఱియు సనేక దుష్టపార్థివప్రమాహణ కరణోద్యమంబును మొదలయినవి యద్వైపుదివ్యకర్మంబు లింకం గలియుగాంతం బునఁ గల్కాశ్చిత్తకుండై విష్ణుయశుం డనుపేర నవతరింపంగలవాడు.

చ. హరియవతారసంకథన మాగమసమ్మిత మాద్యసంయమి
శ్వరహృదయానుమోదనముసంతతిఁ బ్రాంజలియై పఠించినం
దిరముగ విన్న నాపదుదధిం దరియించి సమస్త మంగళ
స్ఫురణము లెల్లఁ గాంచి తగఁ బొందుఁ దుదిన్ హరిలోకవాసమున్.

వ. అని యుపన్యసించి వైశంపాయనుండు జనమేజయునితోఁ ద్రివిక్రమావతార శోభితుం డై నవిష్ణుపరాక్రమంబు లింకనుం గీర్తించెద విను యని యిట్లనియె.

—|| దేవదానవులకుఁగిది తారకామయంబు యుద్ధప్రకారము. ||—

తే. అనఘ కృతయుగంబునందు వృత్రధ్వంస, మయినవిదపఁ దారకామయంబు
నాఁగఁ జెల్లె నొకరణమ్ము దేవతలకు, దానవులకు నధికదారుణముగ

క. అందు సురాసులచేతం, గ్రండుగ సురసిద్ధయక్షగంధర్వాదుల్
నందళితదేహులై భీ, తిం దూలి తలంచి రాదిదేవుముకుందున్.

- క. శేసేతులనిడు పగుబా, జాసనము గుణస్వనోగ్రమగునట్లుగ ను
 ల్లాసమునఁ ద్రిప్పుచును ఘో, రాసునుఁడు వరాహుఁ డొప్పె నఖిలధ్వజనిఁ.
- క. విత్తురుఁడు శ్రోధదహన, ప్రక్షురణోగ్రాక్షుఁ డగుచుఁ బటురథవేగ
 ప్రక్షుభితక్షితి యగుగతి, వీక్షింపఁగ విన్నయముగ వెన నని కమరెఁ.
- క. అష్టాదశగజరథసా, క్లిప్తం బగురథముమీఁదఁ గేలఁ గడిదివి
 ల్లిప్తమునఁ బట్టి మెఱసెఁ, దప్త యనిష్టభటమధనతత్పరశ్చిఁ.
- తే. శ్వేతుఁ డనఁగ విశృంఖల శ్వేతహరుల, యరదమున విప్రజిత్తికి నాత్మజుండు
 శ్వేతరత్నవిభూషణ శ్వేతవనన, లసితుఁడై శ్వేతగిరిమాడ్కి నెనఁగెఁ జూడ.
- క. బలిసూనుఁ డరిష్టం డను, బలియుఁడు బలవద్దజేంద్రపరికల్పన యు
 జ్జ్వలయై యుప్పఁగ నార్చుచు, బాలుపారె సతోయజలదపోతంబుక్రియఁ.
- తే. కడిదియసుర బాణుండును గడఁగి మేఘు, వాహ మభినవగమననిర్వాహలీల
 మెఱయునట్లుగఁ జూపుచు మెఱసెనైన, మధ్యమునఁదుల్యుఁడై వియన్త్యధ్వరవికి.
- క. లంబాభరణంబులతో, లంబుఁడు దానాతిధరవిలంబితగమన
 స్తంబేరమంబు నెక్కి బ, లంబులకుం దిలకమయ్యె లలితవిభూతిఁ.
- తే. సైంహికేయుండు దీప్తోరుసింహవక్త్రుఁ, డహితబలముల మ్రింగుచు ననువిధమునఁ
 జెలఁగి సెలవులనాకుచుజిహ్వఁ దార, నేత్రముల రాద్రవసరేఖ నిర్వహించె.
- వ. మఱియు ననేకు లనేక వాహనంబులతోడ ననేకాయుధహస్తై నడచి రిట్లు
 గూడినదానవానీకంబు సురపతాకిని కభిముఖంబుగా మోహరించెం బ్రవర్తిత
 రణత్యూరఘోషభీషణసంకులంబు లగునబ్జలంబులు రెండును బ్రళయమారు
 తోద్ధూతతరంగనికరంబు లగులత్నాకరంబు లొండొంటిం దాఁకినతెఱంగునఁ
 గదియ నడచె నాసమయంబునఁ బూర్వాధిష్ఠితం బగురథంబు డిగ్గి.

—|| త్రివిక్రమదేవుండు గరుడవాహనరూఢుండై దేవతలకు సహాయంబగుట. ||—

- సీ. పసిడి కెంధగడు పైఁబలపినయట్లు దిక్కులఁ బక్షకాంతి పైకొలుపువాని
 ముందట నెఱసంజములపించుచుదప్తోరగమణిదీప్తి నెప్పవాని
 బ్రళయాగ్నిశిఖలు పైఁబ్రసరించుశ్రోధసంరక్తవిలోచనప్రభలవాని
 నిఖిలాండములు నెక్కనెగవున దాటంగఁ గలయద్భుతోగ్రవేగంబువాని
 వై నతేయు నింద్రవజ్రావమానన, చండకాయు నెక్కి చక్రశార్ఙ్గ
 గదలు దాల్చి కడిమిఁ గడఁగె సర్వాభయ, ప్రదుఁడు శ్రీవిభుండు బవరమునకు.
- వ. అద్దేవునకుం దలకడచి పాకశాసనుండు, లోనగులోకపాలురు సకలసురగణం
 బులం గొని దనుజనివహంబులం దలపడిన నసురలు నసహ్యరంహస్సంపాతంబున
 నిలింపులం దైకొనక తఱిమిన.

తే. కరులుకరులును హరులునుహరులు నరద

ములునునరదములును గాలుబలఘుకాలు

బలముఁ దాఁకంగఁ గయ్య మగ్గలికఁ బేర్చె

రెండుమొనలకు నతిరాద్రరేఖ వెలయ.

మ. పరిఘప్రాసశరాసిశక్తిముసలప్రవ్యగ్రశస్త్రాఘని

ర్భరనిర్భన్నశరీరులై దితిసుతవ్రాతంబుచే దివ్యబుల్ ,

సురసంఘాతముచేత దానవులు సస్తోకంబులై నెత్తురుల్

దొరంగం బుప్పితకింశుకోజ్జ్వలత విద్యోతించి రేఖాకృతిఁ.

వ. తదనంతరంబ.

ఉ. ఏవున దానవు ల్లిగిలి యెందును వేలుపుమూఁకఁ గ్రూరమా

యాపరికీర్ణపాశనిచయంబులఁ గట్టినఁ జేతులాయుధ

వ్యాపుతి దక్క నంఘులు ప్రవర్తనశూన్యత నెంద వాహముల్

ప్రోపట నెల్లవారును బ్రభూతభయూర్తిఁ గలంగి రయ్యెడఁ.

ఉ. అంతయుఁ జూచి గోత్రభీమఁ డాత్మవిభూతిఁ దదీయమాయపెం

ఫంతయు మాన్చి యంధతమసాంబకపజ్జుల నంబరక్షితి

ప్రాంతము లెల్లఁ గప్పటయుఁ గన్నులఁ దమ్మును గానలేక వి

భ్రాంతతఁ బొంది తూలెడివిపక్షులఁ గూల్చిరి పేర్చి నిర్జరుల్.

చ. అసురులు సావఁగాఁ గని తదగ్రణి యైనమయుండు రోషనం

ప్రసరకఠోరనేత్రశిఖ వర్ణంగ నౌద్యునిచేతిసృష్టియై

యెనఁగెడుమాయ యప్పు డెలయించినఁ బుట్టె యుగాంతసంభృత

ప్రసభకృతానుతుల్య మగుపావకసంచయ మదృఢోన్నతిఁ.

ఉ. ఆతీవానలుపేర్చి వాసవతమిప్రాస్తప్రభావంబు ని

ర్ధాతంబై చెడ సంతఁ బోక యది యెందుం దానయై పరివస

ర్వాతంకంబుగఁ బ్రేల్పఁగాఁ దొడఁగె దేవానీకమున్ దానవ

వ్రాతంబుల్ సెలఁగెం గలంగి విబుధు ల్వాధీశ్వరుం జేరినఁ.

వ. దివస్పతి యయ్యాపదకుం బ్రతీకారం బవ్యరుణ నడుగుటయు నతం డిట్లనియె.

సీ. విను మార్కుఁ డనుమహాముని తొల్లి బ్రహ్మచర్యవ్రతనిష్ఠఁడై యధికతపము

కడుదీర్ఘ కాలంబు నడుపంగ జగములకెంతయు భయ మైనఋషులు సురలు

నాతనిపాలికి నరుగుదెంచిరి హిరణ్యకశిపుఁ డాదిగా నసురతతియుఁ

జనుదెంచె నిట్లు గూడినవారలందఱు నమృతాత్మనితోడ ననఘ యిట్లు

నీవు పిన్నప్రాయంబున నెఱయ బ్రహ్మ, చారివై నిష్ఠసలుపంగ సకలకులముఁ

జెడదె విచ్చిన్నమూలమై సిద్ధమునులు, విశవే పత్ని సమేతులై కనిరి సుతుల.

- క. అలజడియె కాక నీకీ, నిలుకడ నెకమేలు గలదె నిజము వినుము మా
పలుకులు సంతతిఁ బడయం, దలకొను ఘనుటయు నతండు దరహాసముతో.
- వ. వారల నందఱం గనుంగొని యిట్లనియె.
- తే. బ్రహ్మయోనిసంజాతుడై బ్రహ్మవిద్య, యలవరించుచు బ్రహ్మాంబు నాత్మఁ జూచి
బ్రాహ్మణుఁడుబ్రహ్మచారియైపరంగవలదె, బ్రహ్మయైనజాలునెయిట్టిభవ్యుఁగలఁవ.
- వ. వేదాధ్యయనయజనప్రజాసముత్పాదనంబు లనుమూఁడు తెఱంగులు ఋణత్రయ
ఘోషణోపాయంబులై గృహస్థులకుం బాల్పడినవి యేము వనస్థులమై యున్నా
రము నిరాహారులు పవనజలాదిభోజనులు నశ్చక్షుష్టాశులును నంతోల్కాఖలులుం
బంచతపులు సగుట వానప్రస్థధర్మంబు పరమధర్మంబు మాకు బ్రహ్మచర్యంబు
మున్నిడుకొని సరమగతిం బ్రాపింపవలసి యుండు.
- క. వినుఁడు తపంబును ధర్మం, బును వ్రతమును యోగచరమును నిష్కలమై
చను బ్రహ్మచర్యనిష్ఠకు, ననుకూలుఁడు గానిఖలున కని రాదిమునుల్.
- క. తరుణీసంగమ మెక్కడ, యిర వగుయోగదశ యెక్కడెయ్యారికి నే
తెరు వజితేంద్రియుఁ డగుదు, శ్చరితునియోగంబు దంభసంజ్ఞమ కాదే.
- వ. పరమేష్ఠి తనబ్రహ్మచర్యంబు పొలివ్రావక యుండ మానసు లగునాత్మజల సృ
జియించె మీరు బ్రహ్మచర్యంబు గాదని నిందించితిరి సాధువు లయ్య నసాధు
వులుం బోలె నిట్లు పలుకం దగునె నన్ను సంతతి వడయు మనియెదదేని భవద్వ
చనంబు సేసెద నట సూడుం డని పలికి యతండు.
- క. తనతపముపేర్చి ననపా, యనిరూఢం బైనకాయ మమరంగ హుతా
శనునందుం దొడయొక్కటి, గొనకొని మధియించె విశదకుశకాండమున.

—|| బ్రహ్మండసమనివలన నౌర్వాణలంబు సంభవించిన ప్రకారము. ||—

- వ. అబ్బంగి నరణికరణి మధియింపఁబడు నయ్యూర్జువువలన నౌర్వం డనుపేర ని
రింధనుం డగుననలుండు తనయుండై జనియించి యాకాసంబు దాఁకినయెఱుమం
టలు దెసలం బొడువ నెండ్లొండఁ బెరుగుచుం దనతండ్రి యగునౌర్వమహా
ముని యెదుర నిలిచి.
- క. కడుఁ బెల్లగునాకలి నా, యెడఁ లెరియింపంగఁ దొడఁగె నెక్కట జగముల్
పొడిసొడిగా దరికొనియెద, నెడపక యించుక యనుజ్ఞ యిమ్ము మహాత్మా.
- వ. అనునవసరంబున లోకపితామహుండు సనుదెంచి యౌర్వునిచేత నభివాదితుం
డై నీపుత్రున కాహారంబును నివాసంబును నెసంగెద జగద్దాహంబునకుఁ దొ
డంగక యుండ వారింపు మనిన నతండు దేవా యేను గృతార్థుండ నైతి
నిబ్బాటునిదెనఁ దైలోక్యనాథుండ వగునీపు భావంబు నదయంబుగానిలుపుట
గడవ మే లెయ్యది యట్ల చేయుట ననుటయు నవ్వేశ్యగుండు.

- జి. అంబుధిలోన బాడబముఖాకృతి నీతఁడు దాల్చి ప్రేల్పఁ దో
యంబులు గ్రోలుచుండుఁ బ్రళయభావధియందు మదీయశాస్త్రతే
జంబును దన్నుఁ బొందఁగ నసహ్యసముద్ధతితో నమస్తలో
కంబులు నీఱుసేయు నిదికార్యము నావుడు నమ్మునీంద్రుఁడు.
- వ. అవిద్యంబ యొనర్పం గొడుకు నాజ్ఞాపించె నతండును దనతేజంబు లోకబాధ
కంబు గ కుండ నుపసంహరించి సాగరంబునకుం జనియెఁ జతుర్ముఖాదులు తమ
తమనెలవుల కరిగిరి హిరణ్యకశిపుఁ డాద్వనిం బూజించి సర్వాంగప్రణతుండైః
- తే. అజఁడు సనుడెంచి ప్రార్థించునట్టితపము, లోకమున నెన్నరికిఁ జెల్లు నీక కాక
యేను భవదీయశిష్యుడఁ నెఱునుందు, నప్పటికి రక్ష యగువిద్య యానతిమ్ము.
- వ. అనిన నమృతపోధనుండు నీవుసర్వభువనశైత్రుండవు మిత్రుండవై నన్నాశ్ర
యించితి గావున మత్పుత్రుఁడేత నిర్మిత యైనయనింధనాన్నిరూప యగుమాయ
నీకచ్చితి సోమస్వర్గనంబు దక్కం దక్కినయెయ్యవియు దీనికిం బ్రతికారంబులు
గావు నీ యన్వయంబున జనించినవారికెల్ల రిపునిగ్రహం బొందినయప్పటికి నిది
వశగతంబై యుండు ననియె నట్లు దైత్యపతివడసినయవ్విశేషం బిష్పడయ ప్ర
యోగంబున నస్తద్భాధకం బై నయది.
- క. సితకరునిఁ బనుపు మేనును, నతఁడు నయిన నిపుడ దీని నడఁతు మనిన నా
శతమన్యుఁ డభివతిభా, పితములకుం బ్రీతుండై శశిం జూచి తగఁ. . .
- వ. అవిద్యం బతని కెఱింగించి.
- సీ. అంభోధిసుతుండ వనంతరసోదయంబులకుఁ గర్తవు సర్వభూతములకుఁ
బోషకుండవు సమస్తాషధీవిభుండవు యజ్ఞంబులకుఁ బ్రాణమై తలిర్చు
సురలకు నాధారమై శోభిల్లు దాత్మవై యోగీశ్వరులకు మృత్యువు హరింతు
భూచ్చాయ మచ్చగాఁ బాలుపారుతను కాంతి ప్రసరించి తిమిరంబు పరిభవించు
నీమహత్త్వంబు మునివర్ణనీయ మట్లు, గాన దివిజుల కై నయక్కఱి దొలంగఁ
చేయు మిప్పాశపాణియు శీతకిరణ, నీకుఁదోడ్పడు ననవుడు నెమ్మి నతఁడు.
- వ. పాశశాసనుశాసనంబు గయికొని దనుజానీకంబుపైఁ గడంగి.
- మ. స్ఫురదాత్మీయమయాఖముల్లలయ నంభోభృతృథం బంతంయుం
బరఁగండేసిన మాసె నౌర్వదహసస్సారాకృతిం గ్రాలుదు
ర్భరమాయావినరంబు దానవులదర్పస్ఫూర్తీయుఁ డిందె న
ట్లరుదై యొప్పెడుసేతఁ జేసి విధుఁడుద్యధ్ధాముండై వెండియుఁ.
- మ. ఓతి యాకాశము దిక్కుల నైలివి సూక్ష్మం జెందనీకెందు ను
ద్యతసాంద్రోద్ధతిఁ బర్వదుర్విషహానీహారంబు పూరించి భూ

రితారాతిబలంబులం బొదివి మూర్ఖిల్ల విభేదిల్లఁ గం
పితచేష్ట దురపిల్ల విహ్వలదశఁ భీతిల్లఁ జేసెన్ వెనఁ.

క. హినుకగుఁడు గురియుమంచున, బ్రమసి ముడుగుదైత్యకోటిఁ బాశాభిహతిఁ
సమయించె వసుఁడ డవిధ, మమితాద్భుతకారి యయ్యె నాలోకింపఁ.

వ. ఇతైఃపింగునం బ్రాలేయపాశప్రహరణు లై నయ్యిందుప్రాచేతసులచేత నచేత
నంబై తూలు దై తేయసై న్యవ్రాతంబులఁ జూచి మయుండు క్రమ్మట నాత్మీయ
సుతుండు క్రొంచుండు నిర్మించినపార్వతి యనుమాయ గీర్వాణుల దెసఁ బ్రయో
గించిన నది ప్రచండగంధశైలకరాశంబును బ్రబలపవనోద్ధాతపాదపాతృత్వ
కూటంబును బ్రకుపితపంచాస్యవ్యాఘ్రోఘోరకుహరంబు సగుపర్వతచయంబు
సర్వదిశలం బుట్టించిన.

తే. కోటిరాలు వచ్చి కూలె మ్రూఁకులు వచ్చి, పొదివె సింగములును పులులు వచ్చి
కటచె నట్టిభంగి గాసియై రమసలు, మాసెఁ జంద్రవరుణమహిమపేర్చి.

క. తలలు నగిలియునుజేతులు, నలిసియుఁ గాఢులును దొడలునడుములుఁ బార్శ్వం
బులునెగిలియువాహనములు, నలుగులుచుమరయ్యునులిసెననిమిషబలముల్.

క. సరసిజనాభుఁడు దక్కఁగ, సురనినహముసంఘ రూపుసాం పెడలనివాఁ
డధిదిగ వెడకినలేడ, ప్పరునుననెంతయునునెడగు పాటిలినతఱిఁ.

వ. అగ్నిమాకుతులం బిలిచి విష్ణుండు మీరిమ్మాయమాయునట్లుగా నాత్మీయతీవ్రత
సూపి యేపారుం డని పనిచిన.

శా దీప్తజ్వలము లొక్కపెట్ట దిశలం దీవ్రాను బంధోద్ధర
వ్యాప్తిం బర్వఁగ సర్వదానవబలవ్యాలగ్నుఁడై పేర్చునా
సప్తార్చి బలవంతుఁ జేయుచు నభస్వంతుండు దుర్దాంతుఁడై
సప్తస్కంధములం గదల్చి పొదివెన్ సంపాతచండాకృతిఁ.

ఉ. ఘోరయుగాంతనహ్నిఁ బటుగోత్రనగావలియెల్ల భస్మసా
త్కారము నెందునట్లు చెడి భానుఁడొ జూర్ణపుఁబ్రోవు లయ్యె న
మ్మారుతమిత్రుచే రిపులమాయపుఁగొండలు దేవశత్రులుఁ
భూరిరభాశ్వనాగచయపూర్వముగాఁ బొడియైరి పోరిలోఁ.

వ. ఇట్లు సకలసైన్యంబును సమసిన మయుండు సవిన్దయుండై తిరిగె దొరలును పై
రింపలేక తొలంగిరి చెలంగి రథాంగధరుఁ గీర్తించుచు సమర్థులు సమరజయ
విభాసితు లైరి లోకంబులు ప్రమోదమేదురంబులై పొదలె నెందునుం దొంటి
యట్ల మహాధ్వరంబులు ప్రవర్తిల్లెఁ దపోధనులతపంబులు నిర్విఘ్నంబులై తల
ఘోనియె ధర్మంబును బ్రబలంబై నలుకాళ్లును మోపి నడచె సమ్యక్పరిపాల

- నంబు గాంచి భూదేవి భూరాస్థైర్యంబు వడసె వర్ణంబులు నాశ్రమంబులు నిజాచారంబు లంగీకరించెనంత.

—|| ఇంద్రాదిదేవతలతోడఁ గాలనేమియనురాక్షసుఁడు యుద్ధముచేయుట. ||—

- సీ. రాద్ధరసస్వభావైద్రదేక మంతయు సాకారమై తనరారె ననఁగ
వీరగుణోల్లాసవిభవంబు సర్వంబు నవయవప్రౌఢిఁ గ్రొవ్వలరె ననఁగ
గర్వసర్వస్వశేఖతత్వ మఖలంబు విగ్రహవ్యాప్తి గావించె ననఁగ
దర్శనంభారదుర్దమవిశేషం బెల్లఁ దనువికాసంబు గైకొనియె ననఁగ
బ్రళయకాలదహనుప్రతిబింబ మనఁగఁ గృ, తాంతగోషవికృతి కాత్మయనఁగ
నెగడువాఁడు కాలనేమినా నెకదైత్యుఁ, డపరిభావ్యబలనిర స్తరిపుఁడు.
- క. శతభుజుఁడు శతశిరస్కుఁడు, శతశిఖరోదగ్రశైలనదృశుఁడు దీప్త
యతపింగశ్శత్రుకటా, నివృతసేలశరీరుఁ డుగ్రవీక్షణుఁ డెందుఁ.
- వ. వనరుహాననువలన లబ్ధవరుండు గావున ననురులపరాభవంబునకు నమరులవిజ
యోత్సవంబునకుఁ గరంబు గలుపించి దనుజనాయకుల నందఱ నాశ్వాసించి
పురికొల్పుకొని క్రమ్మట సర్వసైన్యంబుల సమకట్టించి యగ్రణియై సురలహిఁధ
నేత్తి నిడతెంచిన నాదిత్యు లందఱు సత్యంతసంరంధంబున జంభారిపురస్సరుం
డుగాఁ గడంగి రప్పుడు.
- క. బలియుఁ డగుప్రభువు తమకుం, గలిమిం దల కేది రిపులఁ గన్నంతన'దై
త్యులుమదినరవాయిగొనక, యలఘుప్రహరణమహాగ్రులై తాఁకుటయుఁ
- క. ఇరువాఁగునకుం గయ్యము, కర మస్ఫుతభంగి నమరెఁ గరిహయనుభట
స్ఫురితాంగశకలచయబం, ధురయై సంగరధరిత్రి దుస్సంచరగఁ.
- ఉ. తార విరోచన ప్రభృతిదానవముఖ్యులు దర్పరోషదు
ర్వారసముద్ధతిఁ బటుపరాక్రమకేళి యొనర్పఁ దన్తహూ
దారత కోహటింపక శతక్రతుముందట నగ్నిదండభృ
ద్వారిపు లాదియైనసురవర్యులు కోల్తలచేసి రుక్కునఁ.
- చ. పరిఘవిభిన్నులై ముసలపాతితులై కరవాలకృత్తులై
శరపరికీర్ణులై పరశుసంప్రవిదారితులై గదాతిథం
గురులయి తోమరప్రకరకుంఠితులై సమరావనిఁ సురా
సురులు పరస్పరాభిహతి శోణితపూరము నించి రయ్యెడఁ.
- వ. అయ్యవసరంబున.
- ఉ. కోటలు దీటుచు న్నయనకోణములఁ దహనస్ఫులింగముల్
గాఱఁగ నూర్చులం జదలు గాలిని నెక్కుట దూల బాహువుల్

నూలును జూచి మై వెనిచి నూలుశిరంబులు నూర్థ్వది క్షటుల్
దూఱఁగఁ గాలనేమి రణదోహలియై కడఁగెన్ సముద్ధతిన్.

వ. ఇట్లు గడంగి చరణజానూరుకటినిపాతంబులం గూర్పరముష్టితలాఘాతంబుల ని
శాతహేతిప్రకరప్రసారంబులం గ్రూరసాయకవిదారణంబులం దరతరంబ బృం
దారకసై న్యబృందంబుల న్బెరిపుచ్చుచుఁ దఱిమి యతం డై రావణారూఢుండై
యున్న శతమన్యు సంతతం గని యట్టహాసంబుతో నాహ్వనంబు నేసి.

మ. యిదె కంటే సురనాథ నాభుజమునం దేపారెడున్ ఘోరమై
గద నీయకాదల వ్రయ్యఁ దాకి మెదడుం గ్రమ్మించు నేడాదిగాఁ
ద్రుదశేంద్రుం డనుపే రడంచి విజయోద్దీప్తుండనై యేన యే
లుదు సందేహ మొకింతయున్ వలవ దీలోకత్రయీరాజ్యమున్.

క. అనుచుఁ గదియుటయు నింద్రుఁడు, దనుజునిపై వైచె ఘోరతరభిరుము త,
ద్భుతవత్సస్థనిపాతం, బున గుంతితధారమయ్యెఁ బాలుపటి యదియున్.

తే. కులనగము లై నవ్రయ్యలై కూలునట్లు, గా నెనర్చెడి కైదు వాకరణిఁ గష్ట
భావ మొంది క్రమ్మట వచ్చి పాకశాస, నునికరము నేరె నెంతయు దనుకు సొచ్చి.

సీ. ఆలోన గద పూన్చి యద్రుమాతంగంబు కుంభవీతంబుఁ బగుల్చి యసుర,
మఱియొక్కవేటున మఘవ్రునివక్షంబు నెగిలించుటయును నేసుంగుదాను
బీనుంగు లై నట్లు పృథివీస్థలంబునఁ గూలి గోత్రధ్వంసి కొంతవడికిఁ
దనుఁదానె నవరించుకొని గజేంద్రుని దిగవిడిచి నెమ్మనమునవెగడుఁ గదురఁ
బాఱఁగరియును నెకభంగిబ్రతికివిత, తోయమగుతోయదమునకుఁదోయనంగ
మదవిహీనమై యచ్చోటన కదలకుండె, నస్తనిర్భరభృతి యగునద్రిప్రాలె.

వ. ఇట్లు మహేంద్రుని మర్దించి యమ్ముఖంబున నమ్మహాదైత్యుండు.

క. ఫణిపాశము డించి ధను, ర్గుణనిన్వన మడర వాడికోలలఁ దనువున్
బ్రణతగఁ నెనర్చి నరుణుని, రణకర్తోద్యమమునకుఁ బరాఙ్ముఖుఁ జేసెన్.

వ. మఱియును.

క. పరిఘమున సురము శిరమును, బరియు నడిచి ధనదు మూర్ఛపాలుపటిచి కిం
కరకోటిఁ బటపి యాతని, సిరితోడన నిధిచయంబుఁ జేకొనియె ననిన్.

వ. తదనంతరంబ.

సీ. మెచ్చక యెదురై నమృత్యువుమెడ ద్రొక్కి క్రొవ్వాడికోటలు ద్రెవ్వఁ దాచి
కింకతో బంకించి కింకరగణముల పొంకంబు సెడఁ గొంతువ్రావ నడిచి
మదురువుగొనిమాటుమలయుకారెనుఁజోతు నెడిసి కొమ్ములుపట్టిమడఁగఁద్రోచి
మండెడుపటుకాలదండంబు చేతులఁ బిసికి వేడిమి యార్చి బెండుచేసి

- పిఱికిప్రాణులఁబారిగొనుచిరుదుమగఁడ, వగుదు నీవనియందందమొగముమీఁదఁ
జప్పటలు వెట్టి యాతఁడు జమునితాపు, చేవయును బాల్లుగాఁ గాకుచేసి విడిచె.
వ. ఇతైఱంగున లోకపాలురు దూలినఁ దక్కినవేల్పులు కన్నవారు కన్న తెకువులం
బటచిరి కాలనేమియుఁ దత్తత్పదంబు లాక్రమింపఁ దగినయధికారులం బంపి.
శా. స్వర్గవ్యాసము గాచుతీవ్రకరు సుత్సారించి తారాగణం
తర్గామిం దుహినాంశుఁ ద్రోచి త్రిజగత్సంసేవ్య హవ్యాశస్థుఁ
దార్గత్యాన్వితుఁ జేసి వారిసెలవుల్ దానై తదీయక్రియా
సర్గంబుఁ దససామ్ముగాఁ గొనియె నాశ్చర్యోగ్రవీర్యంబునఁ.
వ. మఱియునుం బ్రభావబంధురుం డగుట ననిలస్కంధంబులు నూర్ధ్వభువనబంధం
బులుఁ బాతాళంబులు సతనియసేనంబు లయ్యె సకలసాగరశిలోచ్ఛయసమేత
యగుభూతధాత్రియు సతనిచేతికి వచ్చి తచ్చండశాసనంబునంద నిలిచె నప్పరో
గంధర్వాదులుం దదీయసేనావృత్తంబ యూఁదిరి దేవతలు చెడిపోయి పలు
వోట్లం బడియుండి రివ్వధంబు గనియుచు విష్ణుండు వానికిం గాలపరిపాకం బగుట
యపేక్షించి యూరకుండె నట్లుసర్వపదేశ్వరుండై యసురేశ్వరుం డయ్యెసురవం
శంబుప్రశంసిప దర్పవిధవంబున శోభిల్లి.

—|| కాలనేమి విష్ణుదేవుని మీఁద యుద్ధసన్నద్ధుడై పోవుట. ||—

- చ. క్షమయును ధర్మముఁ శ్రుతము సత్యము లక్ష్మీయు నాఁగ నెందఱు బేం
పమరెడువిష్ణుసంశ్రితము లై నుతైఱంగులు తన్ను జేరమిఁ
సమధికరోషతఁ సకలసై న్యసమేతముగాఁ బరాక్రమో
ద్యమ మెసఁగం గడంగెఁ గమలాక్షునిమీఁద జయభిలాషియై.
వ. అప్పుడు.
తే. దైత్యవంశనాశము మదిఁ దలఁచుచున్న, యాదిదేవునివిష్ణుని సంతనంతఁ
గాంచి డెందంబు గలఁగంగఁ గాలనేమి, యిట్లనియె సతఁడాదిగా నెల్లవినఁగ.
సీ. ఏకార్థవంబునం దెవ్వఁడుమామధుకై టభు లనువారి గీటడంచె
దితిజవంశమునకుఁ దేవయైన హిరణ్యకశిపు నెవ్వఁడు సఖాగ్రములఁ జీరె
ననిమిపారణి యైనయదితిగర్భంబున ననలాభుడై యెవ్వఁ డవతరించె
బలియుడై యెవ్వఁడు బలిఁ గట్టి తనమూఁడువిక్రమంబుల లోకమాక్రమించె
నసురకామినీనేత్రతోయములు గురిసి, యంబుదద్యుతిఁ ద్రిదశసస్యంబుఁ బ్రోచు
నెవ్వఁ డవిష్ణుఁ డతఁడునాకివటనబ్బే, బగయడంగింపఁగనుపెట్టిభాగ్యఫలమొ.
మ. ఖునకల్పాంతవతంగబింబసమచక్రం బాజిఁ బ్రేరేచుచుం
దునిమెం బల్వర సన్నదన్యయుల నీదోర్దర్పధుర్యుండు నే

దును దైత్యాభులు గ్రోల నార్యశిఖయాటోపంబునం బేర్చునీ
తనియయ్యస్త్రమ యింతకంటెను నిమిత్తం బెద్ది వైరాప్తికి.

క. జాత్యంతరముల బొందుచు, గృత్యం బొక డెఱుంగ కితడు గీర్వాణగణ
ప్రీత్యర్థము దైత్యావ్యయ, మృత్యువయై యెసగు నెప్పమికి మితిగలదె.

వ. వైకుంఠం డనంతుండు విష్ణుం డనువేల్లు గలిగించుకొను తెల్ల నవియ కావున
నియ్యపరాధంబు లన్నిటికి ఫలం బనుభవింపఁ గలవాడై నాబారిం బడియె ని
న్నారాయణు వధియించి పూర్వలబ్ధుణంబు నీఁగెదఁ గాదేని మత్స్యకదలిత
దేహుండై యత్సాహంబు విడిచి యితండు నన్ను శరణుసాచ్చి ప్రణమిల్లెడునది
యును మహనీయంబ యేని పలికి కలహార్థియై కదియునెడఁ దదాభిషేతంబు లాక
ర్ణించి గోకర్ణశయచుండు నయనారవిందంబులు మండస్మితవికాసంబున నుద్వృ
త్తంబులుగా నానద్వృత్తవిహీనుం జూచి యిట్లనియె.

తే. క్రొవ్వి యివిధమున నీవు కొన్ని కాఱు, లఱచినంతన నీచేత నగునె యొకటి
యాడినట్ల చేయనివాని సకట పురుషుఁ, డండై రజ్జులాడునేకూరు డై నవాఁడు.

ఉ. దానవకీట నీవటు పితామహుఁ డిచ్చినయూగి నమ్మి మ
ర్తానఘుచండవై సదవమాన మొనర్చితి దాని కంతకుం
బో నినుఁ దొంటిదానవలపోకనె పుచ్చి నిలింపులక యథా
స్థానములందు నిల్పెద ముదంబునఁ దాపనకోటి మెచ్చఁగక.

వ. అనినం గినిసి విబుధవిరోధి క్రోధద్విగుణుణుణులగులోచనంబులం బుండరీ
కలోచనుం దప్పక చూచి బాహాశతంబునం బృథగ్విధంబు లై నయాయుధంబు
లన్నియుం బూన్చి మయతారవిప్రజ త్రిప్రభృతివైత్యు లాత్మీయప్రహరణపా
ణులై లోడం డెఱుమం డటికిం జొచ్చి పొదివినం గులతోఁ గీధరంబుపోలిక నతో
భ్యండ్లై యానమరవిచక్షణుండు నిలుచుటయుం గని సైరింపక.

తే. కాలనేమి యేచి కాలదండముపోని, ఘోరగద యమర్చి దారుణంపు
హాస మెసఁగ నుఱక యడరి గరుత్మంతు, గుఱిచి పూని వైచెఁ గ్రూరభంగి.

క. హరి చూచి వెఱుగువడ న, పునుషప్రహరణము వచ్చి పక్షిండుని ని
బ్బరముగఁ దాకిన వడఁకెం, బారి నాతఁడు వజ్రనిహతభూధరముక్రియక.

చ. కనుఁగఁ దదీయమర్చలత గ్రక్కున మాన్చి జవంబు సత్వవి
స్ఫురణము తొంటికంటెను బ్రభూతముగా నొనరించి దేవుఁడు
ధ్ధురుఁ డగుశత్రుఁ జంపుటకు దోహదయై రథసోగ్రభంగి నా
గరుడునితోడఁ గూడ నిజకాయము వర్ధనమొందఁ జేసినక.

తా. బాహువ్యాప్తియశేషదిగ్భరితయై భాసిల్లె వక్షస్థల
పూహాక్రాంతి నిరుద్ధమయ్యె గగనం బూర్ధ్వంబు మూర్ధాగ్రన

- న్నాహవాహతిః దూతే నలక్ష్మియుగము సోర్వీయుం బొందె సం .
నూహంబు సురశత్రు లుద్ధతభయతోభార్తులై రెల్లెడ.

- ఉ. క్రమ్మట విశ్వవిక్రమణకర్మ మితండు దొడంగె నెక్కొ చో
ద్యమ్మిది యంచు వేల్పులును దాపసులుం బరమేశ సత్కృపా
• ర్ద్రమ్మగుచూడ్కిఁ జూడు మము దైత్యవిఘాతనమాచరింపు లో
కమ్మలమ్ము గావు మని గాఢమతిం బ్రణుతించి రవ్వీభు.

—|| విష్ణుదేవుండు చక్రాయుధముచేతఁ గాలనేమిం బంపుట. ||—

- వ. అమ్మహాప్రభావుండు భవ్యం బగునిజతేజంబునం బ్రత్యర్థి తేజంబు తిరోహితంబు
చేయుచుఁ గల్పాంతసహస్రకరమండలప్రచండంబును దుస్సహసహస్రారోపేతం
బును విమతసహస్రమేదోరుధిరదిగ్ధావయవంబును సకలచరాచరభూతభయావ
హూతేకంబును సమస్తవివేకనాభయప్రదానలలితంబును సర్వభువనపూజి
తంబును సాక్షాత్పరమేష్ఠిసృష్టంబును నపరిభావ్యప్రభావటలదుర్దర్శనంబును నగు
• సుదర్శనచక్రంబు కరంబున నమర్చి.

- మ. సురవిద్యేపిపయి సరోషపరుషస్ఫూర్తిం బ్రయోగింప న
ఘరమాస్త్రంబు ప్రతిస్తమై చని వెనక బాహవనం బంతయు
స్మరియం జేసి శిరంబులెల్లఁ దునిమెక మ్రోడై తదీయాంగమ
చ్చెరువారం దనతొంటినిల్కడన నిలెం గొంతనే పద్దివి.

- చ. వినతాసూనుఁడు దాని సైవినకమహావిస్తీర్ణమూల్ గాఁగ గ్ర
క్కున జెక్కల్ ప్రసరించి వాయుసమసంక్షోభంబునం బాటి తా
కినఁ దద్యక్షము తాఁకునక విజిగి సంక్షోభానువై కూలె దై
త్వనిదేహంబు ధరిత్రి గ్రక్కడల వాతోద్ధూతమేఘాకృతి.

- స. ఇట్లు కాలనేమి కాలగోచరం డగుటయుఁ దక్కినప్రధానదైత్య లవ్వీశ్వరూపు
విశ్వవ్యాప్తివలన నెందునుం బోనేరక క్రోల్పులికోల్లలం జక్కినజింకలతెఱంగున
బ్రమసియున్న వారున్నచోటన యడంగి యెరుంగ నమ్మహాబాహుండు బాహు
బలం బమర నమితవిక్రమంబు లగుచక్రగదాఖడ్గంబులం దదీయదేహంబులు
ప్రయ్యను జదియను దునియనుం జేసి ధరణిం దొరంగించె జెరయసురులు నవ్వి
ధంబునఁ బొడవడంగి రిబ్బంగిం దారకామయం బనువేరిటియద్దారుణసంగ్రామం
బు సునివృత్తం బగుటయు విజయవిభాసి యగునవ్వాసవానుజ నభినందింప నర
విందాననుండు సిద్ధసంయమిసమేతుండై చనుదెంచి సబహుమానంబుగా
• నిట్లనియె.

- తే. సురలభంగించి సన్ననీశ్వరుల కెగ్గు, చేసి త్రైలోక్యమును గాసిసేయుచుండు
నాత్మ నన్నును జీరికనై నఁ గొనఁడు, దనుజు డంతటివార తత్సహచరులును.

- ఉ. ఈయసురేంద్రు గెల్చుటకు నీవైకరుండును దక్క లేడు నా
రాయణ మూడులోకముల నశ్యుడు వేల్పులయొత్తుకొట్టు నే
డాగుతశక్తిమై బెటికి తప్రతిఘాతవిఘాతి యెన్నడుం
బాయకయుండ నిచ్చి కడుభవ్యుని జేసితి దేవతావిభు.
- ఉ. ఈవిధ మేను నచ్చి నిను నిష్టవరంబులచే బ్రకామనం
భావితు జేయఁగా నిటకు బన్నగ వచ్చితి నిచ్చమై ద్రిలో
కీవరసుండ వీవు పరికింపఁగ నీకొకవాంఛతంబు ల
క్షీవర యెందు లేమి గని సిగ్గును బొందె మదాత్మ యిచ్చట.
- క. నిను జూడఁ గోరి యున్నా, రసఘా మల్లోకవాసు లగుమునివరుల
వ్యవసాచారులు ధన్యత, దనరు తెఱఁగొనర్ప వలయుఁ దద్దయుఁ గరుణ.
- వ. కావున నస్తదీయస్థానంబునకు నాతోడన యరుగుదె మ్మనిన బరమేష్ఠివాక్యం
బున కీయ్యకొని విష్ణుండు జిష్ణుప్రముఖు లగుదివిజలం జూచి యిట్లనియె.
- ము. అమరాఠాతు లనేకు లీరణమునం దస్తస్తహాచక్రవి
క్రమగర్వంబునఁ గాలనేమిమునుగాఁ గాలాంతముం బొందిరే
క్రమమో తప్పిరి రాహువు బలియు లోకం బింక నిశ్చంకతా
సముదీర్ఘం బగుఁగాక యెల్లవిధులక సంత్రాప్తనై జస్థిత.
- తే. లోకపాలురు తమతమలోకములన, తొంటి యైశ్వర్యములు నిత్యధుర్యమహిమ
లుల్లసిల్లఁగఁ గైకొని యుండువారు, గాత యాత్మీయు లానందఘనతఁ బొంద.
- క. క్రమమున హవ్యము గవ్యము, నమర పితృప్రీతినేయ ననఘములై య
జ్ఞములు ప్రవర్తింపఁగ ధ, ర్మము పొదలి చరించుగాత మహి నలుకాల.
- మ. కుటిలాచారులు దైత్యు లెప్పుడును మీకుం గీడుగావింప ను
త్కటరంధ్రంబులు వేచి యుండుదురు నిక్కం బెమ్మెయి వారి న
మ్ముట కర్థవ్యము గాదు సాత్వికమతు ల్లుగ్ధాత్మకుల్ మీర లొ
క్కటియు న్నేరరు మాయ నేమటకుఁ డేకర్జంబులందుం దగ.
- వ. ఏను బోయివచ్చెద నని యానతిచ్చి యపురమేష్వరుండు పరమేష్ఠి పురస్కరుండై
తోడ్కొనిపోవం దదావాసంబునకుం జనియందు.
- క. ప్రాతస్సవనాహుతులను, వైతానికవహ్ను లిద్ధవై భవమునఁ బ్ర
స్థితంబులుగా నెప్పుమ, హతాపనవరుల సంయతాత్ములఁ గనియె.
- వ. కని యమ్మహితాధ్వరంబులఁ దనకు హితంబులుగాఁ గల్పితంబు లగుభాగంబు
లభినందించుచు నయ్యింద్రానుజం డమ్మునీంద్రులకుఁ బ్రత్యేకంబ యభివాద
నంబు నేసి త్రేతాగ్నులకుం బ్రదక్షిణించి సద్యోహుతాజ్యసారభోద్దామంబు
లగుతదగ్రధూమంబు లాఘాఃకించుచు ఖచితమాణికృతజాలంబు లగుకనకచషా

• లంబుల నుజ్జ్వలరూపంబు లగుసమున్నతయూపంబు లాలోకించుచు విస్తారితమ నొమోదంబు లగువేదనినాదంబు లాకర్ణించుచు బ్రహ్మలోకంబు గలయం గ్రుమ్మరుసమయంబున.

క. యజమానులు ఋత్విజులును, యజనసమేతు లయియున్నయనిమిషులుఁబ్రమో దజడాత్ముల గుచు నవి, శ్వజగద్విభు నభిగమించి సముదితభక్తి.

తే. అర్చ్యమర్పించి ప్రాంజలులై మహాత్మ, క్రతువులకు నెల్ల సుగ్రహాతుడ వీవు నీవు లేనిసంయమములు నిష్ఫలములు, వేదవిహితంబు లగుసర్వవిధులు నీవ.

చ. దనుజవిభంజనార్థముగ దారుణయుద్ధ మొనర్ప నీప్రే మ్రా
యిన నిఖలక్రియాతతియు నే యటుపాయఁగఁ బెట్టి నిన్నె చిం
తన మొనరించుచుండితిమి ధన్యుల మైతిమి నేఁడు నీజయం
బునఁ బరమేశ మాకొలుపు మోదమెలర్పఁగఁ గై కొనం దగున్.

వ. అనిన వారియాలాపంబు లాలించి యభ్యర్చనంబు లాడరించి యందఱం బ్రత్యే
కపరిగ్రహంబుల ననుగ్రహించి యద్వేపుం డాదిదేవుం డగుపితామహునకుంబ్రణ
మిల్లి వీడ్పొని తదీయలోకంబు వెలువడి తనకుం బురాణసంశ్రయం బగుదుగ్ధ
సాగరంబున కరిగి.

మ. ఇనదండ్రద్యుతికోటికిం జొరఁగ రా క్షేల్లప్పు డాత్మావధా
వనసామగ్రిన తేజరిల్లుచు నజస్వరాజులం దొట్టి యె
వ్వనికీ దుర్గమమైనపుణ్యపదమున్ వైకుంఠనామంబు న
ర్థి నధిష్టించి యనంతరంబ పగమోద్దీప్తస్వరూపంబునన్.

—|| పరాయణుండు యోగనిద్రా పరాయణుడైయుండుట. ||—

ఉ. వేయిశరంబు లొప్పు బదివేలుకరంబు లెలర్ప నెప్పి నా
రాయణుఁ డాద్య మైన తనయంచితలృముఁ జెంది పెక్కువేల్
హాయనముల్ పరిభ్రమణ మందుల నొందినడప్పిమాన్మ భ
ద్రాయితసుప్తిఁ గోరి కనుఁదమ్ములదోయి యొకింతమోక్షిన్.

మ. మునుకల్పాంతమునందు విచ్చలవిడికి మోహంబు వర్ధిల్లఁగాఁ
ననుఁ బాటించి విలోపభోగమహిమన్ ధన్యాత్మయై విశ్వమో
హినినాఁ బ్రాజ్ఞులచేతఁ గీర్తనలు నిండాఁగఁ గన్నట్టి ని
ద్ర నెఱిం జెందెఁ దదీయభావము న ముద్యద్వివ్యయోగాకృతిన్.

వ. ఇవిధంబున నిద్రితుండై యద్వేపుండు.

ఉ. ఈతఁడు నిత్యసుప్తుఁ డని యిచ్చఁ దలంపఁగఁ గొంద తీతఁ డు
ద్యోతితస్త్వత్వజోభుఁ డని యూహయొసర్పఁగఁ గొంద తీతఁ డు

ద్వీతవికారుఁ డిట్టిఁ డనఁ దోచెడువాఁ డనఁ గొందఱచ్యుతుం
డాతలీల చూపి దనుబారులకుఁ భరమయ్యె నాత్మలఁ . .

- సీ. ఘర్జితమున ను ప్తి గైకొని యతఁడు ప్రమోదింపఁ బర్జన్యఁ డాదరమునఁ
బుష్కలావర్తకంబులు లోనుగాఁగసర్వవలాహకంబులఁ బనిచి జగము
నాప్లేవితము సేయునప్పుడు వర్తిల్ల కుడుగు యజ్ఞాదిమహూత్సవములు
మేఘాపగమమున మేల్కనఁగా సర్వకల్యాణములు సమగ్రతఁ దలిర్పఁ
బతిఁ బతివ్రత యనిశంబుఁ బరిచరించు, నట్లువిభు నిచ్చ యెఱిగియిట్లనుసరించు
చుండు నయ్యోగనిద్ర యన్యుల కశక్య, నిష్ఠ కల్పంబు లీటు లోలి నిద్రసలుప.
వ. ఒక్కొక్కకారణంబున నాభీలదర్శు లగుదానపులవలన భువనంబులకు నుపద్రవం
బులు దనికిసం దలకొనుదివిబలదుస్థితి యెఱింగి యయ్యాదిమపురుషుండు కర
ణీయానురూపంబు లగురూపంబుల నవతారంబు లంగీకరించి జగన్తంగళంబు
నిర్వహించు సని యిట్లు వైశంపాయనుండు విష్ణుమూలప్రకృతియుఁ దదీయా
వతారకారణంబులు జనమేజయునకు నవిస్తరంబుగాఁ దలిపినవిధంబు

శా. లోక స్తుత్యచరిత్ర నిత్యకరుణాలోలస్త నస్సూత్ర య
స్తోకశ్రీతులితామరేంద్ర జనచక్షుఃపూర్ణిమాచంద్ర దా
నాకల్పజ్వలహస్త పద్మశశిచూడాఢీన ధీనర్తన
ర్వాకారస్ఫుటబాహువిక్రమనికామాస్తోదయప్రక్రమా.

క. ధీరసకలార్థిలోకా, ధార జితవికార సుకృతధారినితన
ధారాదుర్దిసనిర్దుషి, తారిమ్యతిభార నిత్యహర్షస్తేరా.

మాలిని. వితతవినయవిద్యా విప్రధర్మాత్తచిత్తా
జితసకలసపత్నశ్రీక సమ్యగ్వివేకా
మతివిభవమహేంద్రామాత్యసౌజన్యనిత్యా
చతురచతురుపాయా సక్తసత్త్వైకయుక్తా.

గద్య. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వర చరణసరోరుహధ్యానానందసౌందర్య
ధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంభవ సంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయ
ప్రణీతం బైనహరివంశంబునం బూర్వభాగంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

పూర్వభాగము - పంచమాశ్వాసము.

క. శ్రీధరణీసంభృతగృహ, మేధవ్రత విభ్రమోపమితవిష్ణుకథా
మాధుర్యబహువిధశ్రుతి, సాధితచాతుర్య వేమబసపతివర్యా.

వ. అక్కఱకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు విశ్వంబునకుం బరాయణుం డగునారాయణుండు దుగ్ధసాగరంబున విముగ్ధయోగనిద్రావశుండు వసియింపం గ్రమంబునగృతత్రేతాహ్వయంబు లగుయుగంబులు రెండునుగడచనఁ దృతీయయుగావసానం బగుకొలఁదిఁ బ్రజాభారపీడితయై పృథివి యాక్రోశింప ననుక్రోశవశంబునం బొంది బృందారకులు శతానందున కెఱింగించి యతని మున్నిడికొని చని.

తే. నాగశయనీయశయు మహానందు నాది, దేవు భువనపావను సుధీభావనీయుఁ బ్రకటమధురవాక్యంబులఁ బ్రస్తుతింప, నల్ల నాలించి మేల్కొని యచ్యుతుండు.

ఉ. తెల్ల నితమ్మితేకులకుఁ దియ్యపునెచ్చెలు లై నకన్నలం

జల్ల నిచూపు చూచి యిటు సంగతులై చనుదెంచినారు మీ

రెల్లను లోకముల్ శుభసమేతములే యసురాధముల్ ప్రవ

ర్తిల్లరుగా సమస్తజగత్పరిపీడి యొనర్చు గ్రమ్మట.

వ. పసి యానతిచ్చినఁ గమలసంభవుం డవిభునియగ్రభాగంబున పాలభాగవిరచి తాంజలియై యిట్లనియె.

సీ. ఆవధిరంపుము ధాత్రియం దెప్పు డెందును రాజు లన్యోన్యవైరములు దక్కి పాటియుసత్యంబు పాటించి యాటవపా లప్పసముగొని ప్రజలమనిచి

యర్థంబు తగఁగ నుపార్జించి బంధుమిత్రమాత్యభృత్యజనాభివృద్ధి . . .

గావించి సతతయాగంబుల దేవభూదేవపితృప్రీతి యావహించి

యధికధార్మికు లగుట వర్ణాశ్రమంబు, లాత్మధర్మముల్ దప్పక యాచరింప

నెల్ల వారును గడు నాయువెక్కి తెవులు, జావు లేకుండ నున్నారు దేవదేవ.

ఉ. ఏనగరంబు చూచిన నరేంద్రులకుఁ బహులక్షకోటిసం

ఖ్యానము లయ్యెఁ గుంజరహయాదులు మర్త్యులకెల్లఁ బేర్చు సం

తానపరంపరల్ జనపదంబు లొకంట నొకంట వేసవే

లై నవి యూళ్లు లిట్లమరె నాదియుగంబును బోలె సర్వము.

వ. దానంజేసి భూదేవి మహాభారంబు పైరింపలేక పైరణ దొఱంగి యచల యయ్యును జలనంబు నొంది యార్తయై యాక్రందించె నివ్వధం బరసి ధర్మలోపంబు

గాకుండఁ బార్థివకులంబుల నుపసంహృతంబులు సేయవలయు నీవు విజయంబు

సేసి మేఘశిఖరంబునం గొలువుండి మమ్ము నందఱందగిన తెఱంగులకు నియోగిం

చుట లెన్న యనిన వనజాసనువిజ్ఞాపనంబువినిదివ్యశయనంబువలనసముత్థితుండై .

సీ. ఇందిరతోడలపై నింపారఁ జూచినయడుగులు ఘణిపీఠియం దమర్చి

యొక్కింత సడలినయు త్రంసదామకం బభినవంబుగ మాళి నలవరించి.

కాస్తుభోజ్యులపదకంబునఁ బెనఁగొన్నచారుహారమునులి చక్కఁజేసి

కటిమీఁద జాతీనకనకసూత్రంబుతోఁ బీతాంబరముద్రించు బిగియఁదిగిచి శంఖచక్రగదాభయస్ఫారచిహ్నములుక్రమంబున శ్రీహస్తముల వహించి యోగనిద్రాంతరీల నిట్లాపు నిలిచె, దేవదేవుఁడు దివిజలదృష్టి యలర.

వ. నిలిచి తత్సమయసేవానురూపంబుగాఁ బొడసూపి యాయితంబై యున్నవిన తాతనయు వినమితస్కంధంబునం దు బంధురోత్సాహంబున నారోహణంబు సేసి విష్వక్సేనాదిగణముఖ్యులకోలాహలశబ్దంబులునుమునులజయజయాశీర్వాదనినం బులును దిగ్వివరపూరకంబులై చెలంగ ననేకశతసహస్రంబు లగుసురవిమానం బులచేత సేవ్యమానుం డగుచు గ్రహతారకాసంచారపూరితం బగుసనాతన మార్గంబు నిజగమనానుగ్రహంబున సతిమాత్రపవిత్రంబుగా ముహూర్తమాత్రం బున సరిగి యవ్వభండు.

ఉ. మేరువు గాంచె సంతతసమీహితఫేలనమోదితాప్సరో
భీరువు కందరాంతరనిపీతమదూర్ధతసిద్ధగీతికా
చారువు నిత్యసేవనరసవ్యసనభృమదబ్జబంధుమం
దారువు దివ్యధామరుచిదారువు సౌరభవర్ణమేరువుకా.

వ. కని యందఱు నాత్మీయంబు లగుయానంబులు డిగ్గినం దానును వై నశేయుని వలన సవతరణం బొనర్చి.

సీ. ఆమృతాశైలంబునందు మీఁదటినై త్తమున విశ్వకర్తచే మును విచిత్ర
రచనానిరూఢనిర్మాణయై కామగామిని యనఁ గామదాయిని యనంగఁ
గామరూపిణియనఁ గాఁ బెక్కువినతుల వెలసినసభయందు వేటువేట
యుచితంబుగాఁ బెట్టియున్న పీతములలో నున్న తాసనము దా నెంది విష్ణుఁ
డబ్జజాదుల నందఱ నానుపూర్వి, నుండ నియమింప నెప్పెఁ బేరోలగంబు
యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరోర, గాదులును వచ్చి కొలిచి రయ్యాదిదేవు.

తే. అపుడు భూదేవి యాత్మీయ యైనదివ్య, మూర్తి ధరియించియెంతయునార్చిదోఁప
నచటి కేతెంచె నిఖిలసురాళిచూడ్కి, గములునంతంతఁదనమీఁదఁగడలుకొనఁగ.

క. అక్కాంత డప్పి గని కడు, వెక్కపపడి పలుకుసభ్యవితతులపలుకులే
దిక్కులంకపనినదం, బక్కజమై యెసఁగె వెన్నుఁ దాకర్ణింపకా.

వ. అంత వాయుదేవుం డక్కలకలం బంతయుఁ గేలెత్తి వారించి వసుంధరం జూచి
సీయాగమనకార్యం బంతయు విన్నపంబు సేయుమనినం గృతాంజలియై యాజగ
ద్ధారిణి యుదారధీరవ్యసంబున నిట్లనియె.

—|| ప్రజాభారపీడితయై భూదేవితనమనఃకేశంబు విష్ణున కటించించుట. ||—

క. ఈపురుషోత్తమదేవుఁడు, నీవరమేష్ఠియును వేల్పు లిందఱు వినఁగా
నాపాపెల్లం దగ వి, జ్ఞాపన మొనరింతు వినుఁడు సభ్యులు కర్మణకా.

౫. ఏను జగత్కర్తచేతం జరాచరభూతధారణం బధికారంబుగాఁ బ్రతిష్ఠితమై యుండును నిట్లుండ నేకార్థవకాలంబున విష్ణుకర్తప్రోతస్సుల నుద్భవించి యిద్దఱుడై తుల్యులు తపంబునకుం దొడంగి కాష్ఠకుడ్యసదృశులై నిశ్చలం బగునిలుకడం బెద్దగాలం బున్నంత.

క. వారలదేహము ల నవ, ద్వారములం జొచ్చి భూరివాయువు నాడీ .
పూరణము సేయ నాశ్చ, ర్యారంభతఁ బొదలి పెరిగె నఖిలాంగములున్.

వ. ఇట్లు పెరిగి దెసలు నాకసంబునుం దారయైయున్న యయ్యసురులకడకు భిసరు హాసనుండు వచ్చి కరంబున నిరువుర నంటి చూచి యొక్క నియొడలు మృదువును వేటొక్కనిమేను కఠినంబును నై నందదనురూపంబుగా వారికి మధువునుం గైట భుండును ననునామంబు లొనరించె ననంతరంబ వారును.

క. తనువులప్రేగున మదముం, గొని నీభులనడుమ నిద్రగూరి యొఱిగి యెన్న నగోచర మగుకాలము, సనుటయుఁ దెలిసెంది పటుభుజాదర్పమునన్.

మ. తమతోడం బెనఁగంగ నొపెడు సముద్యత్సత్త్వవంతుండు విక్రమదుర్దాంతుఁడు గల్గునెక్కొ యని యాకాంక్షన్ సమస్తార్థవాఁ ఘమునన్ మ్రోయుచు నేగుదేరఁ గని యాకంపించి యాశౌరినా భిమహాపద్మముసొచ్చి బ్రహ్మ యడఁగెన్ భీష్మప్రకర్షంబునన్.

క. ఆయవసరమున నెంతయు, నాయితమై యెదురు నడచె నసురరిపుడుడై .
తేయులు ప్రమోదవితత, వ్యాయతబాహులయి తాఁకి రవ్వీరవరున్.

వ. వారలతోడ నద్దేవులకు ననేకదివ్యాబ్జసహస్రసమం బగుకాలం బమృతం బైనబాహుసమరంబు ప్రవర్తిల్లె నమృధుకైటభు లొక్కించుకయు డప్పిం బొందక భేదరహితుండై యున్న వెన్నునివిధంబుం జూచి యచ్చెరువు నొంది తమృజావిజృంభణంబునకుం దప్పిపోవం దమకు శక్యంబుగామియు నెఱింగి యతనితోడ.

తే. మెచ్చితిమి నిన్ను నీచేతఁ జచ్చుటయును, మాకులెస్సయితోఁచె నెమ్మనములందు గమలనాథ చంపుము సలిలములు లేని, చోట నావుడు నాడైత్యసహదనుండు.

చ. ఇరువురఁ జంకలం దిఱికి యేపెసలారఁగ బాహుపీడన స్ఫురణ నొగిల్చి పెల్లుఁ దెగఁజూచి జలంబులలోనవైచినం దరళతరంగజాలములతాఁకునఁ దత్తనుయుగ్మకంబునం దొరఁగుచుఁ బేర్చి క్రొమ్మెదడు తోరపు తెట్టువగట్టి నయ్యెడన్.

క. మేడస్సు పయిఁ బామవుటయు, మేదినియన నాఁటగోలె మెచ్చగుపేరు త్పాదించె నాకు నచ్యుతుఁ, డాదరమున నర్థమేమి లభినందింపన్.

చ. పిదప వరాహదేహమునఁ బేర్చినకోట నొకంట నన్ను నీ యుదధిజలంబులో మునిగియుండఁగ నెత్తై ద్రివిక్రమాత్ముడై

పథమున నాకలంతయును బ్రాభవమొప్పుగ విక్రమించె న
భృదయవిధాయి నాయెడఁ బ్రభుండు ముకుందుఁడు సర్వకాలముఁ.

తే. శంఖకౌమోదకీచక్రచారుహస్తు, నతవిధేయు మన్నాధు సనాధనాధు
విష్ణుఁ బ్రభవిష్ణు జగ దేకవిభునిఁ జెంది, యున్న దానదిక్కురయనాకొకఁడు లేఁడు.

క. గురుఁ డగ్ని సువర్ణమునకు, గురుఁ డగ్గుఁడు తేజమునకు గురుఁడెందు నిశా
కరుఁ డఖిలతారకములకు, గురుఁ డెల్లవిధంబులను ముకుందుఁడు నాకుఁ.

క. సకలచరాదరభేద, ప్రకటిత యగుసృష్టి యేనుభరియించుప్రతి
ష్ఠకుఁ గతము వాసుదేవుఁ, షోకరుఁడ యాధారశక్తి యొనఁగుటఁ గాదె

వ. జామదగ్న్యుఁడు సర్వక్షత్రంబును నిశ్చేషంబుగా వధియించి రుశిరమాంసదు
ర్గంధదూషితయుఁ బరుషవికీర్ణకేశయునై రజస్వలయుంబోలె నున్న నన్నుం గళ్య
పునకు నధ్వరదక్షిణగా నెనఁగిన నమృహోత్తుని నాశ్రయించి.

తే. పతులు వైలియుట విధవనై పాడువాటి, యున్న దాననేమిటి నొర్య నింక
నొపు దీవు నన్నరయంగ నొపు భర్త, నిమ్ము కరుణింపవే నన్నసింద్ర యనిన.

క. మునినాథుఁ డెల్ల కాకని, మనువునకిచ్చె నను సధికమహిమాన్వితఁ డా
జనసతియు నాత్మవంశ్యులఁ, బనిచెం బరిపాటితోడఁ బరిపాలింపఁ.

వ. మహాకులీనులు ధీరులు మునిజనసమ్మతాచారులు శూరులు నై నయాజగజ్జేతలచేత
ననుభూతనైతి వారు నాకుఁగా బ్రదికి నాయంద కాలవశేతమెందిరి మీ రెఱుం
గనిపని లే దిప్పుడు రాజకులంబులు కొలందికి మిగిలి నాకు భరియింపం గొలంది
గాకున్నయవి భారవహనక్షేతంబునం గృశియించి యున్నదాన నెక్కింత నా
మోపు వెలితిచేసిన బ్రదుకుదు నివ్వధం బివ్వెట్లుదేవుండు దలకొనియె నేని
నిర్వహించు నితం దూరకయున్న నది మదీయభాగ్యం బేమిసేయవచ్చు నిచ్చటి
పెద్దలీమమ్మరంపుఁగార్యం బనివార్యంబుగా సంఘటింపం బ్రయత్నంబు సేయ
వలయు ననిన భూదేవివాక్యంబులకుఁ దత్సభాసదులందఱుఁ దమలో విచారించి
నిశ్చయించి విరించి కిట్లనిరి.

క. ఈదేవి యిట్లు దుఃఖత, యై తూలంగ నూరకుండ నగునే మన కీ
వాదిభవుండవు భువన, ప్రాదుర్భావంబు నీకుఁ బని యల్లుగుటఁ.

సీ. వాసుదేవుఁడు మహేశ్వరుఁడు విశాఖుఁడు వాసవుం డంబుధీశ్వరుఁడు యముఁడు
ధనమండుచంద్రుండుతపసుండుపవమానుఁ డనలుండుసురమంత్రీయసురగురుఁడు
విశ్వలు రుద్రు లశ్వినులు సాధ్యులు యక్షగంధర్వరాక్షసగుడభుజగ
కిన్నరప్రముఖులు గిరినరిజ్జలనిధు లనఁ జేగుగన్న ఏరంతపట్టు
వాగు దమతమయంతముల్ వసుధమీఁద, నఖిలభూమిసురక్షత్రీయాన్వయముల
యోనిజు లయోనిజులును గా నుద్భవింపఁ, జేసి భారావతరణంబు సేయవలయు.

క. నావుడు నిది మేలగు నిటు, గావించుట లెస్స యని తగఁబలికి జగ
నావనుఁడు పద్మభవుఁడు ను, రావలితో మఱియు నిట్లు లనియెం బ్రీతిక.

—|| బ్రహ్మని దేశంబున సముద్రుండు శత్రునందై పుట్టిన ప్రకారము. ||—

- క. వినుఁడేను దొల్లి సాయం, తనసమయమునందు వనధితలమునఁ బ్రజ్ఞా
ఘనుఁడగుకశ్యపమునితో, ననుపమతత్త్వావర్థగోష్ఠి నాసీనుఁడనై.
- సీ. ఉన్నంతఁ జంద్రోదయోద్దామదర్పణై యాసరిన్విభుఁడు గంగాసమాగ
మంబునఁ బొంగారి యంబరచుంబదంచద్రీచితతితోడ సరభసముగ
నేతెంచి మాయున్నయెడ నిండఁ దొట్టియంతటఁబోక మమ్మును దడుపుటయును
నేను నవ్వుచుఁ దగునే యిట్లు శాంతుఁడ వగుమని పలికిన నాక్షణంబ
శాంతుఁడై తనుత్వము నెందిచారుఁఫేన, వస్తుఁడునునూత్మకంకణోజ్జ్వలతరంగ
భుజుఁడు ముక్తామణి స్తోమభూషితుండు, నగుచు రాజన్యవలెను సొంపారనిలిచె.
- వ. అవిధింబాలోకించియేనుభావియగుదేవకార్యంబపేక్షించుటంజేసి యతనితోడ.
- క. రాక్షోదయజృంభణమున, రాజాకృతితోడ సింధురాజ కడఁగి యీ
రాజసము నీవునేసితి, రాజై యటుగానఁ బృథ్విఁ బ్రభవింపఁ దగుఁ.
- వ. శాంతుండు వగుమని యేను పలికినం దనుత్వంబు నెందితి గావున శత్రునండు
నం బరఁగెగ వీగంగయు నిప్పు జెట్టుట్లు నీకు భార్య యయ్యెడు ననినం దలంకి
సముద్రుండు గంగాసమేతంబుగా సాకారుండు నాకుం బ్రణామంబు నేసి.
- ఉ. పర్వపుఁగాలముల్ జలదపజ్జులతోఁ బవనగుబు రేగి యం
తర్వలనంబు సేతయు సుధాకరదర్శనము న్నదూర్భలం
బర్వఁగజేసె నాకు నిది ప్రస్ఫుటమైనై జము గాని యేమియున్
గర్వము గాదు శాప మొనఁగం దగునే జగదీశ దీనికి.
- వ. ప్రసన్నుండవు గమ్మనిన నే నతనిం జూచి లోకహితార్థంబుగా నూహించి చే
సినకార్యంబు లపోహంబు నొంద నేరవు నీవు పరమపవిత్రం బగుభరతవంశం
బున జనియించి యీజాహ్నువియందు వసిష్ఠశాపదగ్ధులై వచ్చినవసువుల నుత్పా
దించి మఱియు సత్యవతి యనుపుణ్యవతియందు వంశకరు లగుకొడుకుల నిరు
వురం గని క్రమృత నిజప్రకృతిం బొందఁగలవాఁడ వని విషాదంబు మాన్పితి
నట్టిశత్రునకుం బుత్రుం డైనవిచిత్రవీర్యపకు ధృతరాష్ట్రపాండుభూపతు లుద్భ
వించెదరు వారిలోన.

తే పెద్దవానికి నూర్వరు పిన్నవాని, కేవురును బుట్టుదుగు నుతు లిద్దతేజు
లట్టి యిరుదెఱఁగులకు రాజ్యాభిలాష, కిలితమై పేన్పు మెకమహాకలహ మపుడు.

క. ఘోరయుగాంతాకృతి యగు, నారణమున నుర్విఁ గలజనాధిపు లెల్లఁ
వారికిఁ దోడై వచ్చి మ, హోషత మ్రగ్గి పోదు ర్భయనృపతి.

ఉ. శీనుఁగుపెంటలై యొకటి పేరును నెందును లేక యుండున
 స్త్రీనుఁగులు హయంబులు సమృద్ధజనానళియుం బడంగ ని
 ర్థానుషరాప్తదుర్గనగరవ్రజయై తనభారమంతయుఁ
 మాని సుఖించు నివ్వసుధ మానుఁ దృతీయయుగంబు నంతట.

వ. కాశ్రునంగలహాశీలుం డగుకలియంశంబు ధృతరాష్ట్రకళత్రంబునందును సర్వప్రేర
 కుండై నకృతాంతునంశంబు పాండురాజపత్నియందును జనించుఁడక్కినవారియం
 శంబులు నుచితస్థానంబులం బ్రభవించు నని పనిచినం బరమేష్ఠిపనుపునకు సర్వ
 దివిజసమాజంబు నభినందించె నట్లున్న సమయంబున.

—|| నారదుండు విష్ణునితోఁ గాలనేమికింసుండై పుట్టినతెఱం గఱింగించుట. ||—

శా. త్రైలోక్యాతిధియై విశృంఖలవిచిత్రప్రాః నెల్లప్పుడుం
 గేళిం గ్రుమ్మరుయోగసింధుఁ డఖిలక్షేమంకరప్రజ్ఞాఁడుఁ
 మొలన్నార్తి వికాసనిర్జితశరన్నేఘం డమోఘార్థవా
 జ్ఞాలుం డబ్జజసూతి యైనముని వేడ్క వచ్చె నచ్చోటికి.

క. వచ్చి సభయెల్లఁ దనదేస, మెచ్చి కనుంగొనఁగ హరిసమీపంబునఁ బెం
 పచ్చుగ నాసీనుండై, యిచ్చ యెఱిఁగి వినయసముపహితవై డగ్ధి.

సీ. మందారతనుపుష్పమంజరీమండితమస్తకయై యొప్పుమహితపీఠ
 పచరించి త్రిస్థానబంధురశ్రుతిభేదములతోడ పడ్డంబు మొదలుగాఁగ
 సప్తస్వరంబులు సారణావధి నభివ్యక్తయై మూర్ఛనలతిశయిల్ల
 వాయించి మధురదివ్యధ్వనిమెఱయఁ జిత్రప్రబంధోజ్జ్వలతానరచనఁ
 బూర్వభువనరక్షణము లాభోగములుగ, నదృశ్యావతారంబు లింపారఁ బాడి
 యఖిలలోకశరణ్య దేవాదిదేవు, విష్ణునలరించె నభ్యులు వేడ్కఁ బొగడ.

వ. తదనంతరంబ భక్తిప్రియపూర్వకంబుగా నద్దేవముని యద్దేవునకుం బ్రాంజలియై
 యిట్లనియె.

క. మతిమంతలకాద్యుండ పూ, ర్జితశక్తిసమన్వితులకు శ్రేష్ఠుండవు మహా
 ధృతియుతులకుఁ బ్రవరుండ వ, చ్యుత నీయవి గా వె సృష్టియును యోగంబు.

వ. కాశ్రున నిష్పడు సకలక్షత్రయోపసంహరణార్థంబు దివిజు లిందఱుం గావింపం
 బూనినయంశావతారవ్యవసాయంబు భవత్పరిగ్రహంబు లేకున్న నింతయు
 నీష్యలం బది యెట్లనిన.

మ. ధరపై నీవు నిజాంశ మొక్కటిసముత్పాదించి దేవాంశజో
 త్కరముం బాలనసేయుపేర్చి నెసఁగంగా వార లేపారి నీ
 పరమోత్సాహముచే సనాథులయి తీర్పంజాలి యుండుం గ్రియా
 భర మెల్లం బెఱనాడు గల్గునె తలంపం బ్రాధి యెవ్వారికి.

- వ. అది యట్లుండె నీపార్థివక్షయకరణం బొక్కటియ కాదు దేవాంశజలకు ససాధ్యం బైనకార్యంబు మఱియునెక్కటి గల దదియ తలంచి కాదే యేను సత్వ రుండనై దేవరం దలంపింప వచ్చితి నవిధంబు విన్నవించెద నవధరింపుము.
- తే. తారకామయం బనుపేరిదారుణంపుఁ, బోర నీపరాక్రమమునఁ బొలిసినట్టి
 • యసురలిప్పుడు మర్త్యంబునందుఁ బుట్టి, వాలి క్రతుహంతలై యున్న వాఁడేవ.
- సీ. రఘురాముకడిమిచే రావణుం డనిలోన మడిసినపిమ్మటఁ గడిదివీరుఁ
 డమ్మహాసురుమేనయల్లుడు లవణుండు మధుదై త్యతనయుఁడున్దాదబలుఁడు.
 యమునాతటమ్ము ఘోరారణ్యముననుండి బాధసేయంగఁ దపస్వు లెఱిగి
 యెఱిగించుటయు దివసేంద్రవంశ్యుఁడు తనయనుజన్తుశత్రుఘ్నుఁ బనిచెనతఁడు
 సరిదిశత్రునిఁ దెగటార్చి యడవియెల్ల, బయలుగాఁజేసి యధికసంపన్నుఁ డగుట
 నెక్కనగరు నిర్మించె ననూనవిభవ, సారసంపన్న బహుజనోచ్ఛయము లబర.
- వ. అదియును మధువనంబునందు నిర్మిత యగుటంజేసి మధురయనుపేరం బ్రసి
 ధ్యయై సమృద్ధజనపదసమన్వితయుఁ బ్రకటోద్ధానతటాకగోపురవిలసితయుఁ బ్ర
 శస్త్రబహుభోగభూమియునై నాటంగోలె నెన్నండును శూన్యంబుగాఁక సృష్టప
 రంపరాపరిపాలనంబునం బెంపుమిగిలె నిప్పు డప్పురంబున.
- తే. కంసుఁ డనుపేరితో నాటికాలనేమి, భోజవంశోద్వహుం డగుభూవరునకు
 నుగ్రసేనునకు జనించి యున్నవాఁడు, పూర్వదుర్వాసనాపరిస్ఫూర్తితోడ.
- శా. రాజయ్యుం దనయందు రాజగుణముల్ రాజుల్లుటొల్లండు స
 త్పూజామోగ్యత గల్గుబంధుతతికిం బొందీడు ఘోరాజులన్
 రాజశ్రేణికి నెంను నొర్యభరమై భ్రాజన్మతం గ్రాలుఁ ద
 త్రేజం బాసురమై తనర్చుటకు నుద్వేగించెఁ దైలోక్యమున్.
- క. అతఁడు తనతండ్రిఁ జెజినిడి, యతులితసామ్రాజ్యలక్ష్మి యంతయుఁ గొని యు
 ధ్ధతవివిధాసురభటసే, వితుండై యున్నాఁడు నీచవృత్తియ పనిగన్.
- వ. మఱియు హయగ్రీవుండు హయరూపధరుం డైనకేశియై జనియించె బలిపు
 త్రుం డగునరిష్టుండు వృషభాకృతి యగునరిష్టుండై ప్రభవించె ఖరుండు ఖరకా
 యుం డగుధేనుకుండై పుట్టె లంబుండు ప్రలంబుండై పొడమె నిశుంభుండు
 కువలయాపీడం బనుకుంభియై కలిగె వరాహాకిశోరులు చాఞారముష్టికు లనుమ
 ల్లులై యుద్భవిల్లిరి వీరెల్లను గాలనేమిసహచరులు కంసభృత్యులై కాలిందీపరి
 సరంబున బృందావనంబున భాండీరకవటప్రాంతంబునఁ దాలగహానంబున మధు
 రాపురంబునం జరింతురు మయుంధును మందారుండు ననుదానవులు ప్రాజ్ఞో
 • తిషంబున మురాసురునినందనులై సరకాసురునకుసహాయంబు నొనర్చెద రిట్లు
 • గూడినయాదురాత్ములకు భవదీయగుణకథనంబులందు విద్వేషితయు భవత్ప్ర

భావంబులదెస ససూయయు నీవారై సవారికిం బీడినం బొనర్చుటయు నై సర్గికంబులై యుండు.

క. కావున నీవవతార, శ్రీవెలయఁగ మర్త్యమున వసించి యుఖలదై
త్యావలిఁ ద్రుంపుము ధాత్రీ, దేవీభర ముమపఁ బనుపు దేవాంశజులఁ.

సీ. అన్బుటయు దేవుఁ డిట్లను నీవు చెప్పినయీదుష్టతతి జన్మ హేతువులును
వీరలు చేయు దుర్విగ్రహంబులు లెస్సగా నెఱుంగదు వీరుగాక మఱియు
సధికకాద్రులు కాలయవనజరాసంధశిశుపాలకౌశికచిత్రసేను
లాదిగాఁ జెఱుతురు మేధిని నిందఱు బారిగొనువాడ నబ్బరతకులము
పోరితంబును ఘటియించి భూమిదేవిఁ, బ్రీతఁ గావించుపనియు నాచేతలింక
మెకటిగలదు నాకెయ్యెడ నుద్భవింపఁ, దగినయెడ గల్గునొయది దడవవలయు.

వ. అనిపలికి లోకపితామహుం జూచి.

క. భూతములభవాభవముల, కీతఁ డధిష్ఠాత గాన నితఁ డెమ్మెయి సం
భూతికి ననుఁ బనిచెఁ బరను, హేతువు దా నెఱిగి యదియ యేగై కొంఁపక.

వ. అనినఁ బద్మగర్భుం డాభువనగర్భున నిట్లనియె.

—|| బ్రహ్మదేవుడు విష్ణునితోఁగళ్యపుండువనుదేవుండైజనియించు తెఱంగునెప్పట. ||—

సీ. వీను తొల్లి కశ్యపమునివరుఁ డన్త్రుండుయజ్ఞ ధేనువులఁ బెక్కడఁచి కొనిన
నతఁ డేగుడెంచి నన్నాసముండై కని యవ్విధం బెఱిగించి యూర్తితోడ
జగదీశ నాసామ్మ మగుడ నిచ్చెద నన్న ననుమతింపర యమ్మహాత్ముభార్య
లదితియు సురభియు నధ్వరంబులఁ గామదోహనులవి నాకుఁ దోయనిధుల
నన్నిటను దమతేజంబ యూర్తరతు, సేయ జరియించు నాతపసిద్ధుఁ డొకఁడు
దక్క మెరుచేతఁ జిక్కపు దానవలచి, నట్ల యామొదవులపాడి యనుభవించె.

వ. ఇంకనై నను విడువం దగదె యది యట్లుండె.

ఉ. ఎంతటివోరినై న మెకయించుక ధర్మపు దప్పిరేని శా

• సింతురు గాదె సత్ప్రభులు చిత్తమునం దిడిచూడు మంతవా
రింతకుఁ జూచ్చి రేనిఁ దెఱఁ గెయ్యది యెక్కడిలోకసేతు వ
త్యంతము పుణ్యమింతయును నారసి చేయుట నీకు నీశ్వరా.

క. నావిని కశ్యపమునిదెస, ఘావిర్భూతమయి పేర్చె నస్తన్మతిఁ గో
పావేశము భావియయిన, దేవహితార్థము దలంచితిం దెల్లముగఁ.

వ. అవి రెండునుం గారణంబులుగా నపుడు పగులుం జూచి.

క. ఏయాత్మతోడ గోవుల, నాయనహరియించె నట్టియాత్మయ కొనిను
శ్రీయుతుఁ డుద్విస్థలి న, త్యాగయతమతి గోపవర్యుడై జనియించుక.

తే. అతనిభార్య లిద్దఱు దోనాడునువారు, తప్ప దీతప్పునకుఁ దగుదండ మేను
నిశ్చయించితి ననిన నప్పశ్చిమాఢి, పతియుఁ గ్రమ్మఱఁ జనియె గోవితతిఁ బాసి.
వ. ఇట్లు నాచేత శక్తుండైన కశ్యపమునీంద్రుండు వసుదేవుండయి యుద్భవింపి కం
సుగోవులకు నధికారి యయ్యెఁ దత్పత్నులు రోహిణియు దేవకియునై పుట్టి రయ్యి
ద్దఱువనితలయందును నీవు నీతేజంబు రెండంశంబులుగా విభాగించి యవతారం
బొనర్చి యసువంశంబు ప్రశంస నొందింపు మవ్వరుణగోవులు దారై పొడమిన
గోవ్రజంబు లనేకంబులు పరిపాలించుచు నాత్మీయబాల్యంబు ప్రకటకేళితాల్య
బునొందింపంగలవాడవు.

శా. నీలస్నిగ్ధవిలోలకుంతలము లు న్నిద్రోరుబర్హస్పర
చ్చాళింబున్ వనమాలికాలలితవక్షోభాగముం గాంతిమ

చ్చేలాందోళనచారుకక్షముననై శ్రీనాథ నీబాలగో
పాలాకార మచింత్య మయ్యెడు భువిన్ భవ్యాత్మకశ్రేణికిన్.

వ. అని యిట్లు నీరజాసనుండు నిరూపించినకార్యంబునం బ్రహ్మాదంబు నొంది
గోవిందుం డందఱ వీడ్కొలిసి నిజస్థానం బగుదుగ్ధాబ్ధియు త్రరంబునకుం జనియెం
దదనంతరంబ.

—|| నారదుడు కంసునితో విష్ణుమూర్తికృష్ణుండయి పుట్టఁగలవిధంబెఱిగించుట. ||—

క. నారదుడు మధుర కేసి యు, దారుం డగునుగ్రసేనతనయునినదన
ద్వారమున నిలిచి తత్ప్రీతి, హారులు దోడుకొనిపోవ నటఁబోవుటయున్.

తే. ఎదురువచ్చి కంసుఁ డెంతయు నప్రముఁడై, యజ్జ్వలీసనమున నునిచి వరుస
నర్భవపాద్యపూర్వ మగుపూజయొనరించి, ముదితుఁజేయుటయునుమునిభిండు.

వ. అతనివదనంబునం జూడ్కి నిలిపి తదీయులు విన నిట్లనియె.

మ. విను భాగీరథి లోనుగా ననఘ యుర్వింగల్గుతీర్థంబు లె
ల్లను నేనాడుచు దేవభూములకు నుల్లాసంబుతో నేగి సాం
పానరక్ సూర్యసఖం బనంబరఁగుమేరూత్తంగశృంగంబుపైఁ
గనుఁగొంటింబరమేషిఁదొట్టి సురసంఘం బేకతం బుండఁగన్.

క. ఇట్టిపరస్పరమంత్రం, బెట్టిదొ యని యచట నిలువ నేమని చెప్పం
బెట్టిమఁ డగునినుఁ జంపుట, కిట్టిల మగువెరపు వెదకు శుర్పడ వింటిన్.

వ. మీపెద్దతండ్రికూఁతు రైనదేవకీదేవి కయ్యెడునెనిమిదవచూలునీకు మృత్యువు
గాఁగలయది నిశ్చయం బిట్లు జనియించుపురుషుండు.

తే. దేవతలకెల్ల శరణంబు దేవపూజ్యుఁ, డఖలమునకు నాధార మనంతకీర్తి
యాత్మభవుఁడు సమ స్తలోకాత్ముఁ డాతఁ, డెవ్వఁడో చెప్ప నేనయ్య నెఱిగెదీవు.

- క. శీయోపినగతిఁ బ్రాణ, పాయప్రతివిధు లొనర్చుమర్థ మఖలమున్
జేయుము పాత్రత్యాగం, జాయతభోగములు సలుపు మకలంకుడవై.
- వ. ఇది యనంతరకర్తవ్యంబు నీహిందెనెయ్యంబున నింతయు నెఱింగింప వచ్చితిం
బోయెద నని వీడ్కొని యమ్మహాముని నిజేచ్ఛం జనియెఁ గంసుండు నిజభృత్య
జనంబులదిక్కు చూచి పెలుచ నవ్వి.
- మ. చతురుం డంచు నిలింపనయమిదెసన్ సన్నేహమై యుండు మా
మతి మున్నెప్పుడుఁ గూళుడయ్యె నకటా మాబోటిసత్త్వాధ్యులం
దతిహాస్యంబుగ నిట్లు పల్కుడగునే యబ్బాసనుం దొట్టి యే
గతి నేవేల్పుల నేను గైకొనమి నిక్కం బాత్తఁ గానం డొకో.
- తే. మేలుకంటి నిద్రించితి మెలఁగుచుంటి, నెడ లెఱుంగకుండితి నెట్లు లున్ననై నఁ
గదిసి నాకుఁ గీడొనరింపఁ గలుగువాని, నెఱుంగ నిమ్నాశుజగములనింతనిజము.
- చ. కిసితినేని నిధరణిఁ గీడ్వడఁ ద్రొక్కుదు సంఘులన్ దివం
బును దిశలుం బగుల్లు దృఢముష్టిహతింబటుహంకృతిన్ హుతా
శనవపనార్కశీతకరసంచరణంబులు నిల్వరింతు నా
పెనుపు గలంగునే గిరులు భేదిలిన్ జలరాసు లింకిన్.
- వ. అదియట్లుండె మఱియు నెకటి సెప్పెద.
- చ. కలపనగంప యీతపసి కాలునునొరును బాదుగాన కె
వ్వలనఁ బరిభ్రమించుచు నుపాయపుప్రేలరిమాట లాడి ధీ
రుల మదికై న నూరక విరోధ మొనర్చుచునుండు రాజులం
బెలుచన రేచి తెచ్చి తలపెట్టు వినోదపుదీటప్రావగన్.
- వ. అదియట్టిద యైన నే మిప్పుడు మనయరిష్టకేశిప్రలంబధేనుకపూతనాకాలియా
హిప్రభృతులకుం జెప్పనది నారదుండు యదుకులంబువలన మనకునపాయంబు
గలదని చెప్పెం గావున నెల్లయెడల సస్మత్పక్షదూషకుల వెదకి ప్రహరింపవలయు
గర్భస్థులగతియు నుసి కొని యుండుట లెస్స మీరును విగతభేదులరై యభి
మతభోగంబుల ననురాగంబు నొందుండు నన్నుం జెందినవారికి వెఱపులు నెక్క
డివి యని పలికి యభ్యంతరభవనంబున కరిగి యాప్తజనంబులం బిలిచి యే
కాంతంబున.
- సీ. వినుడు నేడాదిగా మనదేవకీదేవి కుచితంపుఁగాపుగా నువిదపిండు
నునిచి యవ్వసుదేవుఁ డుండెడువిధమును నరయును నయ్యంతి యంటకుండ
నాడెడువరుసలు నాథాననమయంబు మొదలుగా గర్భంబుమోచునెలలు
నెఱిగిప్రసూతియయ్యెడుకాలమును నాకు నెఱిగించునది భర్తృహితము గోరు

- * వారు రేయును బగలును వంచనయును, నలసతయు లేక యిప్పని యాచరింపుఁ
డిట్లు సేతకు గారణం బిట్టిదగుట, ధైర్యముకుండంగ వలయు నెవ్వలన నెరుఁడు.
తే. మంత్రముల నౌషధముల సమానుషంపుఁ
జందముల నౌషధముల నౌషధముల మెందుఁజేయు
* నట్టివారికి ననుకూలమై ఫలంబు
నెఱపుఁ జూపె దైవంబును నిక్కమింత.
- వ. అని యిట్లు కంసుండు దేవకీగర్భధ్వంసంబునందు నిశ్చితుండై విషాదవిహ్వలం
బగుహృదయంబుతో నుండె నట బ్రహ్మసూనుండు విష్ణుకడకుం జని.
- క. తానుగ్ర సేనుసూనుని, మానసము గలంచినట్టిమతమును సతఁడు
బూని యొనరింపఁ దలచిన, యానీచక్రియయుఁ జెప్పె నవ్విభుతోడఁ.
- శ. చెప్పి తనయిచ్చ నరిగిన, నప్పరమేశ్వరుఁడు గర్భహాననవిధంబుల్
దప్పించి తనకు జననం, బొప్పుగ సిద్ధించుచంద మూహించె నెడఁ.
- విష్ణుఁడు యోగమాయను యశోదకుఁ గూతురై పుట్ట నియమించుట. —
- వ. స్వర్గలోకంబునందును మర్త్యభువనంబునందును గలవెరపు లన్నియు వెదకి య
దేవుచి త్తంబాపాతాళంబును నన్వేషించె నచ్చటం దొల్లి కాలనేమిపుత్రులు వడ్ల
ర్భు లనువారు వారిజానను నుద్దేశించి దేవాదిచతుర్విధభూతంబులవలనం జాపు
లేకుండం బడయుటకుం దపంబుసేయం దొడంగిన నలిగి హిరణ్యకశిపుండుకుల
శ్రేష్ఠుండ నైననన్నుఁ బరిత్యజించి యొరునియిగా యానపడితిరి గావున మీకుం
బేరుపెట్టిపెనిచినతండ్రిచేతన చావంగలవారని యధోగతులం జేయుటయు
నలిలమగున్నలై యుండ నవ్విధం బెఱింగి విహంగమగమనండు.
- చ. చనుతనయాగనిద్ర సురశత్రులయాత్మల నెందఁ బంచి య
త్యనుపమకాలరూప యగునాయమ కిట్లను నీవు వేగ నా
పనుపొనరించితేని నవపద్మనిభానన మెచ్చి యిచ్చెడఁ
మునివిబుధేంద్రవిస్మయసముద్యవకారిణి యైనయన్నతిఁ.
- సీ. అతివ యీషడ్గర్భ లనుదానవులఁ గ్రమంబునఁ గొనిపోయి సంపూర్ణపుణ్య
యగుదేవకీదేవియందు గర్భములుగా నావహింపఁగఁ గంసుఁ డదయహృదయుఁ
డందఱం బుట్టినభ్రుష్టుడ చంప నేడవచూలు నాయంశ మవ్వరాంగి
యుదరంబు నెలకొన్న నెయ్యన నేడవనెల రోహిణీగర్భమొలయఁ జేయు
మదియు నాకగ్రజండుయి యవతరించు, గర్భసంకర్షణమున సంకర్షణుడనఁ
గంసభయమున నింతికి గర్భపాత, మృత్యు ననుజనవాదంబునపుడు గలుగు.
- వ. తదనంతరంబ యుష్టమగర్భంబై పసుదేవునిదేవియుదరంబున నేను నిలిచెద నంద
నామధేయుం డగుకంసగోపతిభామిని యైనయశోదకడుపున నీదగుతేజంబు నెలపు

కొలుపు మిద్దటమును సమకాలంబునన యష్టమ్యవసానంబున నసమీముఖంబున
నర్థరాత్రసమయంబునందు జనియింతము, మనకుం బరస్పరవ్యత్యాసంబు సంభ
విధించిన గంసుం డెఱుంగమింజేసి నిన్ను శిలాతలంబున వ్రేయం బూన్చిన నీవు
వంచించి గగనంబునకు నెగసి మత్స్యసాదంబున మహానుభావ యయ్యెద వవ్వ
శేషంబునంజేసి.

సీ. నామేనితోఁ డుల్యమై మేను నవమేఘకాంతి నెప్పార సంకర్షణునకు
నెన యైనవదనపూర్ణేందుఁడు శోభిల్ల నెనిమిది బాహువు లెనఁగ శాఙ్గ
చక్రగదాఖడ్గజలరుహమఘపాత్రముసలఘాలముల నుల్లసితములుగ
నుజ్జ్వలహారకేమూరాదిదివ్యభూషణగంధమాల్యవిస్ఫారలీల
నీలకాశేయవనసవై నిఖిలసిద్ధ, గణము పూజింప దివికేగఁ గలవు నిన్ను
నెమరువచ్చి తోడ్కొనిపోయి యింద్రుఁడెలమి, నాదిశక్తిగనభిషేకమాచరించు.

వ. నీవు నాకు నక్కాశికునకుం జెలియలవై కాశికి యచుపేరం బ్రసిద్ధివహించి
వింధ్యాచలంబు నివాసంబుగా నుండి శుంభాశుంధులను దైత్యుల వధియించి
లోకహితం బొనర్చెదవు నన్తతియు మతియుఁ బ్రభయుఁ గాంతియు నిద్రయుఁ
గాలరాత్రియు సమనామంబులు నీకు వాచకంబులుగా మహామునులుం ధీర్ధిం
తు రాద్దులై కొలుచువారికి దారిద్ర్యబంధవధ ప్రముఖంబు లగుదుఃఖంబు లపన
య్యింధి యాయురారోగ్యధనధాన్యపశుపుత్రభృత్యాదికంబు లగుకల్యాణంబులు
కడుగింపు మేచును గంసధ్వంసంబు గోరి యతనిగోవులం గాచుట వినోదంబు
గాఁ గొంతకాలంబు నడపెన ననిన నద్దేవి యక్కార్యంబున కియ్యకొనియె
నచ్యుతుండు నచ్చోటన యంతర్హితుం డయ్యె నంత నిక్కడ.

తే. యోగనిద్రాప్రభావసంయోజనమున, నెలయుషడ్గర్భలను గర్భములుగఁ దాల్చె
ధీరతమ యగువసుదేవుడేవి దనకుఁ, దవులుదేహదుఃఖం జెల్ల నవధివ్రావ.

చ. అరసి ప్రసూతకాలములయప్పుడు రక్షులెఱింగి చెప్పఁగాఁ
గరుణ యొకింతలేక యెఱగందుల దేవకిగన్నయాచ్యురం
బరుషవిశాలఘోరశిలపైఁ గడకాళులు వట్టి వ్రేసి యా
సురముగఁ జంపెఁ గంసుఁ డురుశోణితము ల్చెదరంగఁ జెచ్చరక.

వ. సప్తమగర్భంబు సప్తమం బగుమానంబున విష్ణునియోగనిద్రచేత సంకల్పించు
కొని పోవంబడి గోకులస్థిత యైనరోహిణియుదరంబు నెందె నివ్వధంబున గర్భ
శోభనంబు సంప్రాప్తంబై.

—|| రోహిణీదేవిగర్భంబుననుండి బలరామండవతారంబునొందుట. ||—

క. నెలలన్నియు నిండఁగ న, న్నెలఁతకు జనియించె నిండునెలపున్నమకుఁ
నెలకొని యుదయించుపగిది, నెలమి కొడుకు సకలకువలయేచ్ఛాకరుడై.

- వ. ఇట్లు పూర్వవిహితనామధేయుం డగుసంకర్షణజన్మానంతరంబ.
- క. దేవకియష్టమగర్భము, దేవోత్తముఁ డై నవిష్ణుదేవునియంశం
బావిష్కృత మయ్యె నిఖిల, దేవహితార్థంబు దీప్తదివ్యవిభూతిఁ.
- క. సదునాలుగుజగములు దన, యుదరంబున నునిచికొన్న యుదితమహిమునిం
పొదవం దాల్చెను గృశమగు, నుదరంబున నువిద భాగ్యయోగముపేర్కె.
- సీ. పొక్కిట నెత్తమ్మి పాలుచునియ్యమపట్టి కనువిధంబునఁ దనఠారె నాభి
హరిసీలవర్ణుఁ డీహరిణాక్షిసుతుఁ డనుచాడ్పున నలుపెక్కెఁ జన్ను మొనలు
ధనశాబ్జనిభము లేతరుణిపుత్తునికన్ను లనులీలఁ గడుఁ దెలుపారెఁ జూడ్కు-
లధికనిద్రాఘఁ డీయబలతనూజుఁ డన్భూతిఁ జెయ్యలు జడభావ మొందెఁ
దనువు వెలుకఁబారెఁ దగిలెఁ గోర్కులు కౌను, పొదలె వళులు విరిసె నెదవె నేద
- .. మనుపమానగర్భజనితమై శ్రమపరి, ణాహ మలరె వికచనలినముఖికి.
- క. ఏదివసం బాదిగ న, ట్లాదేవకి దాల్చె గర్భ మదియ మొదలుగా
మోదమున నందపత్ని య, శోదాదేవియును లీలఁ జాలు ధరించె.
- వ. అంత నిక్కడ దశమమాసంబునందు.

—|| దేవకి దేవిగర్భంబుననుండి శ్రీకృష్ణుం డవతరించుట. ||—

- మ. మహితశ్రావణమేచక్రాష్టమి నిశామధ్యంబునం బ్రస్తుట
గ్రహముల్ సోప్చగృహంబులం దయిమ విభ్రాజల్లఁ బుత్రుఁ యదూ
ద్యవహుఁ బుణ్యాంగన గాంచె విశ్వజగదాధారోదయుఁ ధర్మని
ర్వహణారంభధురీణు నిత్యవిభుతావధిష్ఠునిం గృష్ణునిఁ.
- వ. ఆదేవుదివ్యావతారంబున సకలచరాచరంబులుం బ్రమోదభరంబు నొందె మంద
సమీరుండు సమీరితసౌరభసుఖస్పర్శుండై చరించెఁ దాపసాగ్ని హోత్రంబులు
ప్రదక్షిణబాష్పాలాచాలంబులై వ ర్తిల్లె సాగరంబులు సమృదసంభ్రమంబులం బొదలె
దెసలు ప్రకాశంబు లయ్యె నంబరచరంబు లగుతేజంబులు తేజోతిశయంబున
సలరె నంతర్ధానగతులై యాదిత్యు లామోదితకుసుమవర్షంబులు గురియించుచు
ననేకవాక్యంబుల సమృహప్రభావుం బ్రస్తుతించిరి దివ్యంబు లగువాదిత్రంబులు
ప్రదీప్తవిచిత్రధ్వనులం జెలంగె గంధర్వగానంబులు నప్పరోనర్తనంబులుం బ్రవ-
ర్తిల్లె బాతాళవాసు లగువాసుకిప్రముఖు లుల్లాసభాసితు లై రిట్టివైజజననం
ప్రమోదనంకులంబునందు.
- ఉ. కావలివారిఁ దొట్టి పురిఁ గల్లుజనంబులలోన గాఢని
ద్రావివశత్వ మొందనివిధంబున వాఁ డొకరుండు లేడు ల
క్షీవరుమాయఁజేసి గతచేతనులై నలు లుండి రయ్యెడఁ
దేవకియుం బ్రభండు వసుదేవుఁడుఁ దక్కఁగఁ నెల్లవారలుఁ.

క. ఆశ్రయింపదుం డాత్మజ, నావిర్భావం బెఱింగి యంతర్లహమున్
వేవేగఁ జొచ్చి నడురే, యావనజాప్తుండు పొడిచినట్లై యుండఁగ.

మ. నెఱులై యొప్పవినీలకేశములు నున్నిద్రాననాబ్జంబునే
డైట నూత్నాంబుదతుల్యకాంతియును నై దివ్యపృథ్వావంబునం
గఱయున్ మాఁగును లేక పుట్టినశుభాంగం బద్భుతాపాదియై
నెఱయం గన్నులు విచ్చిచూచుతనయున్ వీక్షించి మోదంబునన్.

తే. పాపకర్ముండు కంసుఁ డీపట్టిఁ బట్టి, యెగుసేయఁగ నకట నేనెల్లు సూతు
నెవ్వరును గానకుండంగ నిపుడ కొనుచు, నరిగి యొండుచోదాఁచెద నని తలంచి.

సీ. ఏవేదనయు నెంద కింపారఁ బుత్రునిఁ గని యింక నెట్లాకో కర్జ మనుచు
నివ్వెటపడి యున్ననిజపత్ని కవ్వధం బల్లన నెఱిగించి యవ్వరాంగి
తొడలపైఁ గల్పాంతతోయధివటపత్రతలమునం దున్నచందమున నున్న
శిశువు నెయ్యన నెత్తి చేతుల నల్లనఁ బొదివి చెచ్చెర నంతిపురము వెడలి
నందగోపునింటికిఁ జని నవ్యసూతి

యయ్యశోదయు విష్ణుమాయావిమూఢ

యగుట నెం డెఱుఁగక యున్ని నాతఁడచటఁ

గొడుకుఁ బెట్టి యాయమగన్నకూతుఁ గొనుచు.

వ. మగిధి చనుదెంచి దేవకీదేవితల్పంబున నిడి తాన పోయి తత్పసవంబు కంసు
నకుం జెప్పిన.

మ. తలయుం జీరయు వీడ సంధ్రమముతో దై ప్రాపఘాతంబున
గ్గలికం గ్రుట్లచుఁ బాటుతెంచి వెన నాకమ్మండు తత్సూతికా
నిలయద్వారమునందు నిల్చిశిశువుం దేతెమ్ము తెమ్మంచు నా
కులుడై పల్కఁగఁ గృష్ణమాలయును సంక్షోభార్తయై యత్తజ్జి.

—++ కంసుండు యశోదగుఁ గూతురై పుట్టినయోగమాయం జంపంబూనుట. ++—

క. అన్నా యలుగకుమీ నా, కన్నది యిదె యాఁడుబిడ్డ గావుము దీని
న్నిన్నెకటిసేయఁ గలదే, కన్నియ యతిలోక పురుషకాగనమగ్రున్.

ఆ. మొదలఁ బెక్కుగర్భములు నీబ్రదుకుగోరి, వరుస నెప్పింపనే మగవారలైన
నుడుగవయ్య యాగ్రహమునాయెడఁబ్రసాద, దృష్టిపరఁగింపవేజగద్వినుతవిభవ.

వ. అని ప్రార్థించిన నచ్చటినతి లొక్కపెట్ట హాహాకారంబు లొనర్ప నభ్యంతరంబు
సాచ్చి యచ్చేడుగం డన్నావ నెప్పటిరాతితోనడుచుటకై పూనియె త్రినమెత్తనఁ
బ్రదిదిచదలునకెగసియయ్యగ్గలియద్భుతాకాఠిణ్యయందుండి.

క. తనచేతిపానపాత్రం, బున నెలికెడిదివ్యమధువు ముదమున నాన్వా
దన మొనరించి మదోద్ధత, నినదంబునఁ బెలుచ నవ్వ నిష్కరభంగిన్.

- వ. భయవిస్తయంబులు మనంబునం బెనంగొనం గనుంగొను భోజపతి నుద్దేశించి.
- ఉ. ఓరిమరాత్త నన్ను నిటు లుగ్రతఁ బట్టి శిలాతలంబుపై
బోరనప్రేసి చంప నిటఁ బూనినతప్పున కేను నిన్ను నీ
దారుణశత్రుఁ డాహవవిదారితుఁ జేయఁగ మృత్యుకూర్తినై
క్రూతతఁ బ్రాణముల్ రుధిరకుల్యయుఁ గ్రోలుదు మెక్క-పూఁపునఁ.
- క. ఇంకేమి శ్రుశ్లఁగల విదె, యింకె నహంకారపంక మెల్ల నన్నుచు ని
శ్శంకత నద్దేవి సనియె, సంకులమై తన్ను సిద్ధసంఘము గొలువఁ.
- వ. ఇక్కడఁ గంసుండును దేవకీదేవికిం గృతాంజలియై యిట్లనియె.
- ఉ. ఏనిటుప్రాణరక్షకయి యెంతయుఁ బాపముసేసి గర్భసం
తానవిఘాతినై నిను నుదంచితశోకపయోధి ముంచితిం
- .. బూనినమత్కృతం బఖిలమున్ వృధ యయ్యె విధాతచెయ్యె లె
వ్యానికి మాన్పఁగా నకట బచ్చునె మానుషతుచ్ఛయత్నతఁ.
- క. విను చంపఁ జెఱుప మనుపను, ఘనతర మగుకాల మొకఁడ కర్తమనుష్యం
డునిమిత్తమాత్ర మింతియ, యనయమ్మును గాలపాక మైనక్రియలకున్.
- తే. శాన నింతయుఁ దలపోసి మాను మింక, నఖిలమఃఖచింతామయం బైనకలఁక
యేను గాలుగేలును బట్టి యిదె వినీతి, వేడికొనియెదఁ బరమపవిత్రచరిత.
- వ. అనిన నద్దేవి యశ్రుపూర్ణ నయనయై యిట్టిశోకంబు నా కనుభవింపను ముద్గర్భం
బులకు నిట్టిపోకలం బోవను మున్న కడగట్టినతెఱంగు నీ వేమిసేయు దని యుచి
తంబుగాఁ బలికె గంసుండునునిజగృహంబునకరిగె నంత నాప్రాద్ద వసుదేవుండు.
- క. ముదమెనఁగ నందగోపుని, సదనంబున కేగి పుత్రజననంబున స
మ్మదభరితుడై నయతనిన్, హృదయప్రియసుహృదుఁగాంచి యిట్లనియెఁదగన్.
- మ. సుతు నత్యద్భుతలక్షణాన్వితునిఁ దేజోభాసితుం గంటి వీ
వతిధన్యుండవు భామినీసహిత మీయాత్మోద్భవుం గొంచు ధీ
యుత మీచోటగుగోకులంబునకుఁ బా మ్మూరేల ప్రేవలై నా
సుతుఁ డారోహిణి గన్నవాఁడును భవత్సానుండకాఁ జూడుమీ.
- తే. వాఁడు పెద్దవాఁడు వీడు రెండవపట్టి, యనుతలంపుతోడ ననఘ నీవ
పెనువు మడవిలోన బెక్కపాయంబులు గలుగు నేమటమియు వలయుఁజమ్ము.
- ఉ. పుట్టఁగఁ బుట్టఁగాఁ దునిమెఁ బుత్రులఁ దేవకి గన్నయందటం
గట్టిఁడిపాపజాతి యగుకంసుఁడు తద్విధి చిత్తర్థము వగం
బెట్టెను రోహిణీకలితపిండ మొకండును దప్పే వీని నీ
వెట్టయిన్ మాహాత్మ భరియింపుము దీవనఁ బొందు మెంతయున్.

వ. ఇంక శిశుఘాతినీ యగుపూతనకుఁ గంసుపనుపున శిశుహింసాన్వేషణంబ పనియై యుండు నీవీప్రాద్ద యిచ్చోటువాసి చని వేగకమున్న మంద సౌరవలయుం గులాయలీనంబు లగుపక్షు లెలుంగులు సూపెడుఁ బ్రాగ్ధి శాభాగంబును బ్రారభ ప్రభాకరవికాసం బగుచుఁ జనుదెంచె నీకు నిష్పరంబునం గరప్రదానం బొనరింప వచ్చినపనియును సంపన్నం బయ్యెఁ దడయవలవ దనిన నట్లకాక యని యగ్గో పముఖ్యుండు.

తే. పురిటిపాపనిదోట్లలోఁబొందుగాఁగఁ, బెట్టిమోపించుకొనితానుబ్రయనతియును మేటిగుజ్జలఁ గట్టినపాటబండ్డి, యెక్కి శీఘ్రంబ మందకు నేగ నెలమి.

—|| నందుఁడు మధురాపురంబుననుండి వసుదేవునాజ్ఞ చే ప్రేషల్లెకు వచ్చుట. ||—

వ. ఇట్లు నని పుష్పితఫలితానేకతలఁపండమండితం బగుకాళిందీతలంబున నలు దెసలం బొడవుగా నమర్చిన బలితంపుములు వెలుంగులంగరంబు జతనంబులై యొప్పు పెన్ను దొడ్లంగ్రమంబునం బ్రమోదంబున వేకువం బోకుమేసి వచ్చి గోమంధనవదనం బుల విహితశయనలై సుఖయించుకడుపులలో న వేరై నఁ బేగుపేరం బిలువంబొచ తిల్లుచు సుల్ల సితహలంకారంబు లగువదనంబులతో నున్న ఖలగుత్తులకు నభిము ఖంబులై హర్షప్రతినదంబులు పృథలం బొదులనుండి యొండొంటి దాటుకొని కలియు బాలవత్సంబులయుత్సవసంచారంబులవలనను వెదయాపుల వెనుకం దగిలి యొండొంటింజేరనీక బలియుఱంకెలం బొదివి కాలుద్రవ్వి క్రోడాడుచుఁ బొగరు మిగిలీ కఱ కెక్కిన మెడలునువలున మూఁపురంబులును వెడఁదవీపులును దోరంపు గంగడోళ్లునునైకాళివువభంబులదర్పవికారంబువలనను మొదవులనొరిమరువు లుంబెయ్యల రేణంబులుం బాలకుండలమనలునుండమయొడఁకులకునెడపడనితోడ వులుగాఁ బిడికి యురుద్రాళ్లుం దలుగులు తలమొలలం జట్టి యిట్టునట్టునుం గల యర బాతి క్రేపుల నేర్పఱించువారుచ వల్లియలు వైచి గోడెలం బట్టి పెనఁచి కాహాళ్ల జట్టికారులకు వశంబునేయుబరవసం బెసంగఁ గ్రుమ్మరువారును జూడుఁ గొడుపులను వాడోళ్లు ముకుబంతులు మొదలుగాఁ గలసాధనంబులు గొని వచ్చి తెవులుగొంటులఁ జికిత్సించువారును గ్రేపులం గొననియావులం దొలఁగం గట్టి పిల్ల వెట్టియు మందులునల్లియుం జాలదుఃఖపఱిచి చే పెఱింగించువారును మఱియుఁ బెక్కువిధంబులఁ దమతమకై యెడపడనికావటిమోపులకతనం గంది కాయలుగాచి వంగినవలుదమూఁపులును ముకుకవన్నె లంటిగొనుట మెదుక గొని మొదకనయి పిడిచినం బాలవలచుచుంతులలును బసులకొమ్మలతాఁ కుల నడవిక్రంఘయేట్ల మన్నియముచ్చులపోట్ల బెరసినగంట్లం గఱ కెక్కినయవ యవంబులు నెట్టి సేరలతోడికీపిలకన్నులవెడంగఁచూపులును బెడిదంబు లగు గౌరుపులుంగులుం గలిగి యెల్లయెడలనుం ద్రుళ్లు గొల్లలపెల్లువలనను జను

• కట్టలుగట్టి భుజమూలంబులజిగిసొంపు లంకిలిమెఱసి నెఱయం జిలుమూరు నిత్రడికడియంబులుం గంచుటంగర్ములు నమరం గొమరారు నాచుదీగలు గలయంబ్రాకినం బాలుచు కెందామరలం దెగడుచేతులం గడవలవాతులు పదిలంబులుగా నూది చెదరినచికిచికివెండ్రుకలు పొదువుటం జిఱుమొగులు మొలకలు బలసినకొఱనెలలకుం బాటియగునెన్నుదురుల నున్న చెమరులూ దురం గలింప గగువంపుడప్పి నెప్ప నిదురయూర్పులుం దమలో బెరసి యాడుమాటల తమకంబున నినుమడియై నిగుడ వడవడవడంకుచున్నచన్నుగవలును వ్రేగుపడు పిఱుండులుం బొలయుచూడ్కులునై యెక్కిక్కతోయంబులం గూడి సరి త్తోయంబులం దెచ్చుజలవాహికలును గాంచనకంకణార్పుణార్పుణాత్కారంబులం గంకసూత్రవలనంబుల బాహులతాందోళనంబులం బయోదరసంఘర్షణంబుల శ్రోణిసన్నహనంబుల మృదుగీతమాధుర్యంబుల మనోహరంబు లగుదధిమథన వ్యాపారంబులం జాల బారీణ లగుబాలికలును ఘృతతక్రవిక్రయంబు గృహ సమ్మార్జనంబు శిశుసమాశ్వాసనంబు బాలకభృతకభుక్తిప్రదానంబు మొదలయినపనులం జిడిముడిపాటు పొలయమెలంగుగరిష్టకుటుంబినులును సైన్యగోపిక లయుదాత్తచేష్టితంబులవలనను సర్వప్రకారసుభగంబయి వసతృణచ్చన్నకుటీర కవాటంబులును ననర్గళాలక్షితవాస్తుసీమంబులును విశంకటశకటనికటార్పిత మం చకంబులును నాజ్యపచనసుగంధియుఁ దవ్యమానదుగ్ధచూత్కారముఖ్యర్థంబును నర్భకకబళవిగళితమస్తుసిక్తకరిషస్థలంబును దధిబిందుసుందరవేదికంబును నైన యమృహాఘోషంబు బ్రవేశించి.

తే. వృద్ధు లగుగోపముఖ్యులు వేడ్కఁ దన్ను, నెరుగుకొనియభినందింపనింపుమిగులఁ దాను నందఱ నధికహృద్యముగఁ బలికి, యాదరించుచు వారుఁ దో నరుగుచేర.

వ. నిజపదనంబునకుం జని వృద్ధగోపికలు పుత్రసమన్విత యగుశోదకు నెనర్చునవ సూతికామంగళం బంతరంగంబు హర్షోత్తరంగంబు గావింప బాలార్కసన్నిభుం డగుకుమారు రోహిణి యెదుర్కొనిన నద్దేవికి సభ క్తికంబుగా సంభావనంబుగా వింది భావం బలరం బూర్వప్రకారంబున నుండ నిట్లు కృష్ణుండు గోకులంబున గోపికాపర్యంబై యత్యుక్తంబుల బగుప్రభావం బపరిభావ్యంబుగా నుండునంతం గొన్ని దినంబు లరిగిన.

క. మునుకంసునిపనువున గ, ర్భనిపాతము శిశువధంబుఁ బనిగా నెచ్చోటను దిరుగుదనుజనివహం, బున కగ్రణి దురితచరిత పూతన యనఁగఁ.

వ. ఘోరాకార యగునిశాచరి నిశాసమయంబున నర్భకులవెదకుచుం జనుదెంచి నందగోపశకటంబుక్రిందం దగుతల్పంబున నుత్తానశాయి యైనవెన్నునియంతికం బున నంతంత నిలిచి.

- క. ఆమూర్తి యట్టితేజం, బామహిమ నిజాంతరంగ మద్భుతభీతి
వ్యామోహితంబు సేయం, గా మెత్తనఁ గొంతసేపు కనుఁగొని యలుకఁ.
- క. వీఁడెల్లబోటిబాలుఁడు, గాఁ డాకంసునకుఁ గీడుగావించుటకై
పోడిమి యెసఁగ జనించిన, వాఁడ యగును వీనిఁ దునిమివై చెద ననుచుఁ.
- సీ. పండులు గొఱుకుచుఁ బదరి హుమ్మని మిడిగ్రుడ్డులనిప్పులుగ్రుమ్మరిలఁగ
నడరెడుకటములు నాకుంచితము లగుబొమలును నుదుటిపైఁ బొడముచెమరు
మెఱుఁగుకోటలుఁ బేర్చి యెఱుమంట లందందఁ జల్లెడుబహుళనిశ్వాసములును
నాగ్రహంబునఁ బారి నాశంపితము లగుకరములునై భయంకరముగాఁగ
జననిపొదిఁగిట నున్న బాలునిఁ గడంక, నెత్తికొని తొమ్ముపై నిడి యొత్తి విషపుఁ
జన్ను మొనలు తదాననాబ్జమున నదిమె, నదుముటయుఁ బాపఁడా ర్దుఁడై నల్లపోతె.
- || శ్రీకృష్ణుఁడు పూతనప్రాణంబులు స్రవదుగ్ధంబులతోడంగొనిచంపుట. ||—
- ఉ. ఎత్తిలి కావుకావు రని యేడ్చి తదీయపయోధరాగ్రముల్
కుత్తుకధాకఁ బీల్చికొని శ్రోతఁ గ్రమంబునఁ జన్నుఁబాలతో
నెత్తురు మున్నుగాఁగ గణనీయములై చనునప్తధాతువుల్
పొత్తుగఁ బ్రాణము ల్పెనఁటిబొందియ త్రిక్కఁగ నెక్కఁజేల్చిడి.
- క. రక్కెసకుఁ దాను నెక్కుడు, రక్కెసయై కృష్ణుఁ డిట్లు క్రౌర్యావేశం
బక్కజముగఁ బచరింపఁగ, నక్కుటిలాసురియు గెడసె హాయనుచు భువిఁ.
- తే. అధికవిన్వరం బై నయయ్యార్తనాద, మునకు మందలోపలఁ గలజనము లెల్ల
మేలుకని రటమున్న యబ్బాలునేడ్పు, విని యశోదయు మేల్కని విహ్వలించి.
- ప. తన ముందర మును ప్రసపుం డై ననందనుం గానక నందగోపునిం బిలిచిన
నతండు నాలోనన యుదరిపడి తెలిసి పఱతెంచె ని ట్లెల్లవారునుం జనుడెంచి శక
టాంగమాత్రంబు లగునేత్రంబుల గ్రుడ్లుదిరుగంబడి వికృతంబులై మెఱవ నతి
మాత్రదై వ్యంబు లగుపాణిపాదంబులు విరియం బడి యొడలు పగిలి యెమ్ములు
నలిసి చర్మంబు ప్రోవై యున్నయన్నిశాచరిచందంబునకు నాశ్చర్యంబునుభయం
బునుం బొంది తమత్సంగంబునఁ బతంగుభంగి నెసంగు కృష్ణునిం గాంచి రప్పడు.
- తే. అకట నేఁజెల్ల నేఁజెల్ల హాళ్లుమార, హతనూభవ హావత్స యనుచు నార్తిఁ
దల్లి యునుదండ్రీయునువచ్చితనుజఁబొదివి, రమ్మ గేఁతఁబాష్పాకులాక్షియగుచు
- ప. బాలుని గ్రుచ్చియెత్తి యురంబున నదిమికొనియె నందుండు నయ్యిందువదన నిది
యేమి యారక్కసి యెక్కడ నుండి వచ్చె నిచ్చిఱుతవాని సీచందంబు సేయ
నీ వేల యేమతితనిన నయ్యబల యతనితోడ.
- తే. కడుపునిండఁగఁ జన్నిచ్చి కొడుకు నిద్ర, వ్రావ దీవియ మండంగఁ బ్రొద్దువ్రాపు
నంతడాఁక మేల్కనియురడి యలసి కన్నె, కింతమూసితి నాలస్య మేది యిందు.

క. ఈపాపజాతి రక్కెన, యేపగిడి గడంగి యిచటి కేతెంచెను యీ
పాపం డిమ్మెయి నెట్లొ, ప్రోపటియెనిదేమిమాయ పుట్టెను యెఱుగఁగ.

ఉ. కానకకన్నపట్టి యిటు కట్టిడిరక్కెనవారఁ జిక్కియుం
దానుకకీడు నెందక ముదంబున నాకిదె చేరె నిక్కువం
బేనలిఘాక్షికిం గలదె యిట్టితపంబునవేర్చి చంద్రబిం
బాననుఁ డింక వీడు పరమాయురుచేతుండ యెల్లభంగులఁ.

వ. అనియె నంత నశులగోపాలకులు నయ్యపాయంబు దప్పినయెప్పిదంబు వేనవేలు
భంగులం గొనియాడి యాడాకినీకళేబరంబు దొలగంగ దిగిచిరి నందుం డానంద
వికసితాననుండై సూనుం దా నెత్తికొని గోకరీషమిత్రితం బగుభూరజంబున
రక్షాతిలకంబుఁ బెట్టి.

సీ శ్రీనాయకుండు రక్షించు నీముందర వేధ రక్షించు నీవెనుకదిక్కు-
వరుస నీదక్షిణవామభాగంబులు రక్షింతు రవ్వరూపాక్షగుహలు
నీమీఁదు దిగువయు నీరజాహితుండ వాసుకియు రక్షింతురు ప్రకటకరుణ
దిక్కులు గాడ్పు నీతక్కినచోటులు రక్షింతు రెప్పుడు నక్షతముగ
స్వస్తి గావించు నీకు వృషధ్వజం డ, నాకులై శ్వర్యశాలి పినాకపాణి
నిత్యశివ లగుగోవులు నియతపుణ్య, యైనభూమియు నిను నెల్లయందుఁ బ్రోచు.

వ. అని యిట్లు బాలరక్షణార్థంబు పూర్వమునికల్పితంబు లగుమంత్రంబులు జపి
యించి ప్రయత్నంబునఁ గుమారు నరసికొని యుండ నమ్మహాసత్త్వండును
మహాత్మదీప్తుండై వర్ధిల్లుచున్నంత.

సీ. వసుదేవుపనుపున వసుమతీదేవుండు గురువృత్తియుతుండ గిర్లుండు నాఁగఁ
జనుదెంచి రోహిణీతనయునకును యశోదాతనూభవునకుఁ దగఁ గ్రమమున
జాతకర్తౌత్తమసంస్కార మనురూపవిధ్యపేతముగఁ గావించి వారి
కభిధానములు రాముఁ డనియుఁ గృష్ణుం డనియును మహానీయగుణోచితంబు
లై ప్రసిద్ధత నెందెడునట్లుగా నె, నర్చి తనరాకపోకలు నరుల కొరుల
కెఱుగఁ రాకుండునట్లుగా నేగె నవ్వీ, భంబునకు నందగోపుఁ డెంతయును బొంగి.

క. భూసురులం బిలిపించి మ, హానరసము లై నయంచితాన్నముల సము
ల్లాసమున నెనఁగి గోవుల, వానసుల నిచ్చి యుత్సవము సేసి తగఁ.

వ. గోకులంబునం గలచుట్టంబులకెల్లం గట్టనిచ్చి గోవులఁ బూజించి గోవాటం
బలంకరించె నిట్టికల్యాణంబున సంతసిల్లి.

తే. గొడ్డువీఁగి కనియెఁ గొడుకు నెంతయుఘూర్చి మంతుఁ నెలతలందుమహితభాగ్య
యొక్కతియ యశోద యుర్విపై ననుచు వ్రే, పల్లె బాగడి రెల్లపడఁతుకలును.

శా. సిద్ధంబై తనరారుమూర్తిగరిమన్ శ్రీమంతుడై దీప్తియం
దిధార్కప్రతిమానుడై నతనయుం డిట్లబ్బై ఏఁ డెంతయున్
వృద్ధశ్రీనభివృద్ధి బొందు మనుచున్ పేవేలచందంబులన్
సిద్ధాత్తుం డగునందగోపు వినుతించెన్ గోపకవ్రాతముల్.

వ. అంత నక్కడఁ గంసుండు పూతనపోయినపోక నిజాపులగు దనుజులచేత పిని
నందగోపతనయుడెన శంకించి మున్ను కౌశికాదేవితేతిపరిభూతివలన మొక్క
వ్రాయి లజ్జించి యున్నవాడు గావున సాహసోత్సాహులు దక్కి శకటాసురుం
డాదిగా రక్కసులఁ బెక్కండ్ర నక్కుమారుదిక్కునఁ గీడుగావింపఁ బనిచె నట్లు
పనుపువడినవారిలో శకటుం డనువాడు నందగోపునిప్రియశకటంబు నావే
శించి తనమాయ నెదిరికి భావింపరాక యుండె నంత నొక్కనాడు.

ఉ. పాపని నిద్రపుచ్చి తగుపాన్పునఁ దచ్చకటంబుక్రిందఁ దాఁ
దీపెనలార నుంచి నుదతీతిలకంబు యశోద వేడుకన్
గోపనతీనమేతముగఁ గోరి సమీపగయై తనర్చున
య్యావగ నీళులాడుటకునై చనియెం ద్వరమాణచిత్తయై.

క. ఒక్కింతవడికి నర్భకుఁ, డిక్కడ మేలుకని యొద్ద నెవ్వఁగును తే
కెక్కు డగుశిశుత్వము మెయి, నెక్కొన చాపలము లెల్ల నెఱసి తలిర్పన్.

శా. సౌరం జేతులు రెండు గ్రుక్కికొనుచు న్నొమెల్లబాహ్మంజన
స్మరంబై తిలకింప నేడ్పుచుఁ బోరిన్ మీఁజేతులం గన్నులిం
పారం దోముచు చేవఁబూని పిఱుఁ దొయ్యిన్ ది కల్లార్పుచున్
శ్రీరమ్యాంఘ్రియుగంబు గింజకొనుచుం జెల్వంబు రెట్టింపఁగన్.

క. తనమాయాజాలంబుల, మునిగి సకలలోకములును ముగ్ధంబులుగాఁ
దనరెడుప్రాఘండు లోకము, తనమాగ్ధ్యంబునకుఁ బ్రముదితం బగుచుండన్.

—|| శ్రీకృష్ణుడు శకటాసురుని శంహరించుట. ||—

వ. అట్లుండి యచ్చట.

సీ. ఒకదిక్కు దొరగల్గొని పైఁబడుదునొ లొలఁగి కమ్ములు మ్రోయ నిలచలింపఁ
దొడరి వే పఱతెంచి త్రొక్కుదునొ పలుగాఁడి లోనైనయంగముల నొకట
నెడలించి ప్పిఁదట నెనఁగెడుపరపెల్లఁ బడఁద్రోచి యడఁతునొ పడుచు నేమి
పేరవున పద్దియింప దొరకొను నాకిది యవసరం బని తనయాత్మఁ దలఁచు
శకటులఁ పెఱింగి చయ్యన నాలోనఁ, జరణ మొకటి లీలఁ జూచితాఁచె
దత్తఁ గంబ బండి తలకెడవై పాసి, యవుల సంధు లెడలి యవనిఁ జెదర.

తే. వేగ సుస్సాతయై తగ వెలఁది యయ్య, శోద లోడిగోపికల నచ్చోన డించి
సరనఁబోర్చితఁ జేఁపెడుచన్ను లదిమి, కొనుచు వత్సంబుఁ దలఁచినగోవుబోలె.

- వ. అతిత్వరితగతి నేతెంచి విపర్యస్తం బైనశకటంబు నంతంతం గని హాయనుచుం
బజతెంచి పుత్రునెత్తి యుదరంబున నదిమికిని.
- ఉ. నిన్నిటు పాటవైచి తగ నిద్దురవ్రామెడు బాపడంచు నే
మిన్నక నీళ్లనాట యనుమిత్తికి నేటికి బోయితి న్నిజం
బన్న కుమార యింకిపుడ యర్థిభవజ్జనకుండు వచ్చి న
న్నెన్ని దెఱంగులం బఱుపఁ డింతయుఁ జూచి తనర్చునల్కొన్.
- క. ఈమెయి శకటం బెడలుట, కేమిగతము దీని నెవ్వ రెఱుంగుమీగు విభుం
డేమె యిది యనిన నుత్తర, మేమిగలదు వచ్చె బెడదె యిప్పుడు నాకున్.
- వ. ఆనితలంకుచు సంకతలంబునఁ గొడుకు నిడి చన్నిచ్చుసమయంబున.
- సీ. పరిమితపలితైకభాసురం బగుకేశసంచయం బారణ్యసంచరమునఁ
దురుపులరాలు కేసరముల సత్యంతఘాసరంబై కడుమాసరముగ
గోఖురోద్ధతరేణుకుంతితం బగుమోము చెమరుబొట్టులఁ జాల బెన్నుమిగులు
గట్టినచెంగావికాసె లేజిగురులజిగి నూనె నన నతిస్నిగ్ధకాంతి
నలరఁ గర్కశగ్రంధిలయప్తిచేతఁ, బట్టి గోపాలపరివారబహువిఘోక్తు .
తెలసి చెలఁగంగఁ గడుపులవలననుండి, వచ్చె నందగోవుఁడు నిజావాసమునకు.
- వ. సచ్చి విప్రప్రచక్రంబును విభగ్నక్షంబును విభిన్నభాండంబును నైనశకటంబు
గనుంగొని తదీయాంకతలంబునంద తనయు నెప్పుడు నునిచి యుండంగావున.
- తే. తలఁకి యుల్లంబుజల్లనఁ దనువు వడఁక, నకటబాలకుఁ డిప్పు డేమయ్యేసేకొన్
బండి యటవజ్జలై యిట్లు పడ్డదేమి, మూఁడెనొ యంచు నరిగి సమ్ముఖమునందు.
- మ. స్తనదుగ్ధామృత మారగించుచుఁ బొరిం బారుస్కితోల్లాస మా
ననబింబమ్ము నలంకరింప వికసన్నాభీకప్రతాభలో
చనదీపుల్ జననీముఖేందువుపయిన్ సంప్రీతిఁ బర్యంగ నె
ప్పునిజాభీప్సితకల్పశాఖఁ గనియెం బుత్రుం బవిత్రోదయున్.
- క. కని గుండె నిమిరికొనుచును, ననురాగముతోడ నంతనంత దనకుటుం
బిని నిదియేమి శకట మి, ట్లనయంబును విషమవృత్త మయినది యిచటన్.
- తే. బల్లిదంపుటాబోతులు పెల్లుకేగి
తొడరి త్రోచి త్రొక్కెనోమహాధ్వరసమీర
హతియు నిచ్చోటఁ గలిగెనొ యదియు నింత
సేయఁగాదు నిజం బేమిచెపుమ దీని.
- వ. అని వెండియు.
- క. అది యెట్లెన్నను గాని, మ్మిదె నాపుత్రునకు సేమ మింక నలదు
భృతయమ యనఁగాఁ గడుగ, ద్గదిక నెలుగు దగులువడఁగఁ దద్బామినియున్.

- వ. అతని నాలోకించి నావలనం దప్పు సాలఁ గలదు మీరు సహింపవలయు నే నిప్పాపని నెప్పటియట్ల యీబండ్రికింద మంచంబున నిదురవుచ్చి యేలు కుటం గలిగావునం గ్రమ్మటం జనుడెంత నని జలావగాహనంబున కరిగి మగుడునప్పటి కిది యిట్లై యున్నయది మనభాగ్యంబునం గుమారుని కీబారి గడచె ననునెడం గొందలు బాలు రచటికి వచ్చి యిట్లనిరి.
- క. ఏమిచట నాథుచుండం, గా మీకృష్ణుండు తనమకాలు కడఁకఁగో నేమిఁది కెత్తి తాచిన, నీమెయిఁ దల కెడవువడియె నిబ్బండివెనక.
- క. ఇది యేమిదైవికమొ మో, మదిలోఁ దెలిసికొనుఁడనిన మగునయుఁ బతియుఁ బాదలెడువిస్తయము మనో, ముదముం దళుకొత్తఁ గొడుకు ముద్దాడి తగక.
- వ. అచ్చటిభూరజంబు వుచ్చి విడిచి వైచి తూపాడిచిరి విశేషించి నందుండు బృం ధారకులకెల్ల వందనంబు సేసి నందనునకు నభయప్రదులుగా నభ్యర్థించె నాలో నగ యెల్లవాగును వచ్చి యచ్చెరువునెందుచు నబ్బాలు నభినందించి రాగోపము భ్రుండు శకటంబు క్రమ్మట సంఘటితంబు గావించి సుఖంబున నుండె నంతఁ గ్రమంబున.

◆◆◆ శ్రీకృష్ణమర్రి బాలక్రీడాభినయము. ◆◆◆

- సీ. పాలుపూరగా బోరగిలి పాన్పు నాల్గుమూలలకును వచ్చును మెలగి మెలగి లతిఁగఁపాలంబులు గిలిగిలింతలు వుచ్చి నవ్వింపఁ గలకల నవ్వి నవ్వి ముద్దులు దొలఁకాడ మ్రోఁకాలఁ గేలను దడవును నెందును దారితారి నిలుచుండఁ బెట్టి యంగుళి యూత సూపఁగాఁ బ్రీతిఁ దప్పడుగులు వెట్టి పెట్టి యన్నఁగంటిఁదండ్రినీఁగంటి నయ్యఁగంటి,నిందురావయ్యవిందులు విందులనుచు నర్థిఁ దనుఁ బిలువఁగనడయాడియాడి, యుల్లసిల్లెఁ గృష్ణుండుశై శవ్రాత్నవముల.
- ఉ. ఎవ్వరు గన్న నెత్తికొని యెంతయు వేడుక ముద్దులాడిఁగా నెవ్వలఁబాటిపాటి తరశేతుఁడదీధితు లొప్ప నెప్పమై మువ్వలు గంటలున్నెరయ ముందటికూకటి రావిరేకతో నవ్వనజాక్షుఁ డాడుఁ జెలువర్కిలిఁ బెంచు జనంబు చూఁడికిక.
- తే. మచ్చురొంపియుఁ బెండయు మసలుపట్టి, పాంసుసంక్రీడఁ దనమేను భాసురముగ హరి యనేకధాతుచ్చటాభ్యక్త మైన, శైలకుంజరకలభంబుఁ బోలె నెప్పె.
- క. చాలఁగ శిచ్చలు వెన్నయుఁ, బాలుం గుడకగొని తల్లి పట్టికి సెలవిక ప్రేలిడి యింతింతియకాఁ, గ్రోలించును వెరవుతోడ రుచిగొలుపుక్రియక.
- తే. ముదమునను గడ్పునకుఁ బెట్టి మూతిజిడ్డు మోమునను మేనఁ జమరి యమ్మదిత యక్కు-

- గలయ నిమిరి యేనుఁగుదిన్నవెలగపండు
నాఁగ నెప్పుఁ గృష్ణుఁడు సాశ్రునయనుఁ డగుచు.
- మ. తను నాప్యాయితఁడేసి రేపు గృహకృత్యంబు లొనర్పం దొడం
గినతల్లిం గినుమాడి తప్పడుగులం గ్రీడారతిం బోయి యం
• గనలఁ వెన్నలు వేడుఁ బెరువదరువంగా నెంతయేఁ బెట్టినం
దనియం డింపుగ మ్రింగు మానఁ డొకటం దావారిఁ గారించుచున్.
- క. తరిద్రాడు చేతికవ్వము, దిరుగకయుండంగ బిట్టు తెమ్మని తినుచున్
బారిఁబారి గనయంబునముడి, విరియ వలువచెరఁగ్గు వట్టి వ్రేతల నీడ్చున్.
- తే. వెన్న వెట్టెదమాడుమాయన్నయన్న, మువ్వలును మొలగంటలు మొరయనాడు
నచ్యుతుఁడు గోపికలు దమయాత్మబ్రమసి, పెరువుదరువనుమఱచినప్రీతిఁజూడ.
- క. ఏనికకొదమకరంబున, మానుగ వెలిదమ్మి మొగడమాడ్కిఁ బాలుచు న
ద్దానవరిపుచేతం బాలు, పై నవసీతంపుఁగబళ మనుపమకేళిఁ.
- క. మురలు దరువఁగ సుధాశీ, కరములు మెయిఁ జిలికినట్టికల్యాణం బా
పురుషోత్తమునకు నెదవెఁ, దనుణీనిర్మధనలగ్గుదధిలించువులన్.
- ఉ. షాపనిఁ బట్టరమ్మ యని బాధల కోర్వక తెచ్చి తెచ్చి తన్
గోపిక లయ్యశోదకును గుప్పున నప్పునసేయఁ జేయ నా
గోపియు నాగనాగఁ జని గోకుల ఖల్లిలు దప్పకుండ ల
క్షీవతి గ్రుమ్మరుం గడియసేపున రేపున నిచ్చనిచ్చులన్.
- ప. ఇవ్వీధంబునం గ్రమక్రమప్రవర్ధమానుండయి తానును బలదేవుండును బెక్కం
ద్రు బాలురు కేళీలాలసులై తన్నుం బొదివికొని తిరుగ బల్లిదుండై వ్రేవల్లె
నెల్లెడలం గ్రీడించునప్పడు.
- చ. పనఁటులవాతమూఁతలిడి పాలును నేతులఁ బుక్కిలించి యెం
దు నుమియు దోయిలించి కరతోయఁసహంబులఁ జల్లి మంటితో.
నెనయఁగఁ ద్రొక్కిత్రొక్కి-ధవళేక్షణరోచు లెలర్ప నాడు నె
వ్వనికిని మాన్పరాక యదువంశకుమారుఁ డుదారచేష్టతన్.
- క. తరువం బెట్టినబానల, పెరువులు మును గిలుకరించి పేర్చినవెన్నల్
సురువు తనఁగఁ గ్రోలి పిదప, సురలంద్రోచుచును బోవు నుక్కివపుగతిన్.
- శా. క్షీరాంభోధిమథించి తాను గృహతో గీర్వాణకోటిన్ సుధా
పూరప్రీతఁడేసినట్టి చెలువంబుఁ జూపున ట్టింపుగా
నారం గాఁగినపాలమీఁగడలు హస్తాబ్జంబులం దేవి లీ
లారమ్యంబుగఁ దోడిబాలురకు నెల్లం బెట్టి తానుం గొనున్.

తే. ఓలిఁ గట్టినయట్లకు నుటికి పెద్ద, బానలం దున్న వెన్నలు బావికొనుచు
 నుట్టులను వ్రచ్చి బానలనురలఁద్రోచి, ఘరుఁగుఁ జెలికాండ్ర కెల్లనుఁ జూటవిడిచి.
 సీ. కడవలపాలు సగము గలయంద్రావి నీళ్లు దెచ్చి యన్నిటను నినుచుఁ
 బెరు గంతయును గ్రోలి పిదప బానలయందు సంపూర్ణముగఁ బ్రాచిచల్ల లునుచు
 నేతులు గొనిపోయి నెఱయ నిప్పులఁబోసి పెనుమంటలొండొండఁడనరఁజేయుఁ
 బెరువులోఁ బాలును బెరువు వెన్నను వెన్న చల్లను జల్ల యాభ్యమునఁ గలపుఁ
 దలుగులూడ్చి పెయ్యలనెల్లఁదల్లి చన్ను, గుడువవిడుచుఁగొన్నిటినుగడలఁదోలు
 నుటక దామనకొయ్యలు పెటికి పాట, వైచుఁ గావళ్ల యుట్లను వ్రచ్చి త్రెంచు.

ఉ. ఆడఁగఁ దెచ్చి బాలకుల నందఱ నయ్యయియాట నెక్కమై
 నొడఁగఁ జేసి వీఁపడిచి యొక్కని నెక్కని నెక్కఁ బల్వరం
 గూడఁగఁ గూఁకటు ల్లుడిచి కోయని యార్పుచు గాసిసేయు సం
 క్షీడల నెంతలావరియు గీడ్పడి చిక్కఁగఁ గృష్ణుఁ డుద్ధతిఁ.

— గోపికలు యశోదతోడ శ్రీకృష్ణుని దుష్టచేష్టితంబుల చెప్పికొనుట. —

ప. ఈథంగి వ్రేపల్లెయెల్ల నేలకుంగోలకుం దెచ్చుచున్న యక్కుమారు వారింప నలవి
 గాక గోపాలురెల్ల నుల్లంబుల వెక్కనపడి చూచుచుండ గోపికలు గూడఁబడి
 యశోదపాలికిం జనుదెంచి.

తే. గోతే నీవకా గారాబుకొడుకుఁ గంటి, వేము పడుపాటు లరయవ యెట్టిబలియు
 రైనఁ దగవు పాటింపరే యకట కృష్ణుఁ, జిన్నవాఁడని నమ్మియ మిన్న కునికి.

క. కుటిలవు నీవు తనూభవు, నిటుసేయఁగ విడిచి తాత్త నించుకయును న
 క్కటికంబు లేదు వినుమా, యటు సెవులారంగ నిట్లు లాత్త జకృతముల్.

ప. అనునెడ నెక్కవ్రేత యన్నాతిముందరికి వచ్చి.

క. నాయింటం బదిగడవల, నేయిపెరుగుఁ బాలుఁ ద్రావె నీప్రియతనయుం
 డోయమ్మ కడవ లన్నియుఁ, గే యని బోరగిలఁ ద్రోచి కేరుచు వచ్చున్.

తే. పేదవార మింతటితో న పీడపడితి, మిట్ల యెన్నమాకింక నెండెద్ది బ్రదుకు
 మున్ను వ్రాసిననేగికి నెన్నఁ గొలఁది, లేదు నాఁగ వేటొకగొల్లలేమ రేగి.

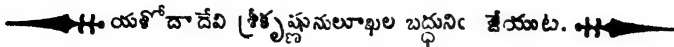
చ. అసురయొ కాక నీతనయుఁ డంగన యేబదిబానలందుఁ బా

లైనఁగెడువెన్న యుట్లపయి నేఁ బదిలంబుగ డించి యుండ వె
 క్కనముగ మ్రుంగె బానలును గ్రమ్మనఁ గూలఁగఁద్రోచె నుట్టులు
 న్నొస నుటుమాడె నేమిగతి వేఁగుదు నెక్కడఁజొత్తుఁ జెప్పమా.

ప. అనిఘటక నలుకతోడ గోపిక యొర్తు నర్తించువిధంబునఁ జేతులు సాచుచుఁ
 గృష్ణజననిం గడిసి యిట్లనియె.

- జి. ఓవరిలోనగొందిదెసనున్నవి యెన్నియొ యెన్నఁ బెద్దభాం
డావలి తాళముం దలుపు నావలఁబోఁ బడమిటి చొచ్చెమా
యావి భవత్సుతుండు వెననంతన యేనును బాటుదెంచితిం
ద్రావెను యేమిసేసెను ఘృతం బాకబొట్టును లేదు లోపలఁ.
- క. ఏపొల్ములుఁ బాడయ్యెనె, యీపల్లెను జిచ్చువెట్టి యేగద మేమున్ .
మాపనులును గలిగిన నట, నేపగిదిని బ్రదుకరాదె యిటు చెడుకంటెన్.
- సీ. అనుచుండ మఱియొక్క యతివయాగ్రహముననందఱఁ ద్రోచి కొం చగుగుదెంచి
యేమని వినియెద విన్నియు నాయంటి సేగి సెప్పఁగఁ జెట్ట లాగడేడు
నీకొడు కేతెంచి నెలఁత యెన్నం బదిపనఁటులనేయును బాలుఁ బెరుగు
మెండ్లాంటిఁ గలయంగ నుర్విపై వటదలుగాఁ జల్లి పనఁటులు కాలఁ గేలఁ
దన్నియునువ్రేసియునువెనఁబిన్న పెంచి, కలుగఁజేసిపాయసము గూరలును గూడు
పడుచులకుఁ బెట్టిదొంతులు పగుల నడిచె, నడరిపెయ్యల నన్నింటిగుడువవిడిచె.
తే. పూసద్రాడు దుయ్యను లేదు పొలతి మెడకుఁ, బెరుపు పాలింట నేడ్చినబిడ్డకై న
మిడువ లే దెల్ల దానను జెడితి మొల్లఁ, బోయితిమి ప్రాలుగలపట్టి పుట్టఁబట్టి.
- వ. ఖనియె నట్టియెడ నొర్తు పెలుచనియెలుంగున.
- చ. కలయఁగఁ బాలుపిండి పులకండము వెన్నయుఁ బెట్టి యట్టులే
నలవడవండితిం బతియు నాత్మజులుం బ్రయవడ్డ నాలుగే
నలకులదొంతి డించి యవి యన్నియు నుగ్గులి సీతనూజుఁ డొ
ప్పులువడ బ్రుంగెఁ జోద్య మిది భూతము లున్నవిగాక క డప్పనఁ.
- క. మగఁడింక నన్ను పైచునె, దిగవిడుచుం జంపుఁ గాక తెల్లము మది న
మ్మిగ పుట్టునె యిది చెప్పిన, మొగమోటన మనుపుచుండిమూసితి వబలా.
- తే. అనఁగ వేటొక్కగొల్లత యమ్మ వినుము, బానలోపల యవపిండి పంచదార .
యొదవఁగలపిమూలనుడఁచియుండవచ్చి, తినియెంతయుఁ గృష్ణుడు దేవరాస.
- క. అంతటఁ బోవఁడు గూనఁడు, సంతసమునఁ బావికొనియె జయ్యనఁ గలకూ
డంతయును విష్ణుమాయ ప, డంతీ యివి శిశువునం దడంగెడుపనులే.
- ఉ. నావుడు నొర్తు నెమ్మిగమునం గడుదై న్యము దోప వచ్చి నా
యాపులఁ గ్రేపులం గలపి యార్చి వెలార్చినఁ బోయి ఘోరదు
ర్గావలి సొన్నె నింట మగఁ డాత్మజు లేవ్వరు లేరు ప్రల్లదుం .
డివిధి మమ్ము మన్నిగొనియెన్ భవదీయనుతుండు గోపికా.
- ఆ. పుట్టియంత వెన్న ప్రోవుగఁ బెట్టితిఁ, గడఁగి కడఁగి యొక్కగనపచేర
నంతపట్టు బ్రుంగె నటుసూచి చూడక, యుండ నిట్టిమనుజు లుర్విఁ గలరె.

- వ. అనియె నివ్వధంబున నందఁలు గూడి యొక్కట నచ్చేడియమీఁద నధిక్షేపించి.
- క. ఎక్కడికేనియుఁ బోయెద, మిక్కప్తపుఁబాటుపడఁగ నేమోర్వము నీ
చొక్కపుఁగొడుకును నీవును, నెక్కతలై స్రుక్కుమాని యుండుడు నెమ్మి.
- వ. అనిన విని యశోదాదేవి వేర్యేతి వారి ననూనయించి.
- క. మీసేగు లెల్ల నచ్చెద, వేసరకుండు మీగు లేకవేగునె మాకుఁ
జేసెం జేయుడు బాలకుఁ, డాసురపుంబనులు నిజము లనియెదరు బలే.
- క. భాగకాడెడుగఱితలె మీ, రింకిటఁ జూచుకొనుఁ డితని నె ట్లడిచెదనో
కింకయును గలఁకయును మది, శంకయుఁ బోవిడిచి చనుఁడు సదనంబులకుఁ.
- వ. అనిన నట్లకాక యని గోపికలు నిజస్థానంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ.
- మ. భువనక్షేత్రము లెల్ల మాన్వ శిశుతాస్ఫుర్తిం బ్రవర్తిల్లుచుఁ
వివిధక్రీడలఁ బ్రోడ యైనప్రభువుఁ విష్ణుం బ్రవర్తిష్ణు నా
సవనీతామృతచోరుఁ జూచి యెలమిఁ రాజాస్య యాత్మీయసం
భవతాబుద్ధిఁ బ్రవృద్ధ మైనమమతాబంధంబు సంధిల్లఁగఁ.
- శా. ఏలా యిందును నందుఁ బాతెదవు నీకే బ్రాతీయే వెన్నలుం
బాలుం బాలక చాలఁ జేపె నిదె నాపాలిండ్లు పె నోనలై
సా లొక్కుమ్మడిఁ గ్రమ్ముచున్నయవి నీభావంబునం దృప్తిగాఁ
గ్రోలం బాలవె యింతవ ట్టకట యీగోసేల చుట్టాలలో.
- తే. తల్లిచనుఁబాలు గ్రుక్కెడుతక్కినయవి, పుట్టెడును నెక్కరూపనుభూమిఁబరఁగు
నెడువు బొంకయ్యెఁ జన్నిత్తుఁదొడలమీఁద, గుండెవట్టియించుకదడ వుండవన్న.
- క. అని యెత్తుకొని యురంబునఁ, తనియఁగ నదిమిఁకొని చన్నతన్మృగమునకుఁ
ఘనదుర్గపిచ్చిలమ్ముగ, మనమలరఁగ నిచ్చటయుఁ గుమారుండు ప్రీతి.
- చ. మును జననీస్తనంబులకు మోపఁగ ప్రేగయి యున్నయట్టియ
వ్వీనుతపయస్సు లన్నియును వేడుకతోఁ గడుపార నారగిం
చినఁ బ్రియ మంది నందనతి చెక్కులు నక్కును మస్తకంబు మూ
ర్కొనుచును ముద్దులాడి మఱి కొండొకసేపునకుం బ్రియంబునఁ.
- వ. అయ్యర్థకు నుద్దేశించి.
- క. వటువాత. లేచి నీదగు, కొఱగాములు చక్కద్రోచికొనఁ బోయె దినం
బటుగువడి చనియె నీపను, లజజాతివి నిన్ను నేమియన నేర్తు నుతా.
- క. విడిచిన నెప్పటి చని యా, గడములు చేసెదవు నిన్నుఁ గాచుట మాకుం
గడుప్రేగు దుర్జనుని నిలఁ, దడయక యెఱుకమెయి ద్రోపు తగుమందెందు.

వ. ఇందు రమ్మనుచు మైత్తనిజంకెతోడిబింకంబునం గొడుగుం గేలుపట్టి యొయ్యన తివిచిగొనుచుం బోయి పెయ్యదామెనత్రాటం గొని శకటసమీపంబున బలితం బగురోల నుదరంబు బంధించి నున్నని సెలగోల చేతం గొని.

క. కదలిస మొత్తుదు నెక్కడఁ, గదలెద వటుగఱుమలాడఁ గదలుమ యేఁ జా చెన ననుచుఁ బోయి యిమ్ముల, ముదిత నిజకుటుంబకార్యమ్ములఁ దత్పరయై.

సీ. ఉన్నంత సచ్యతం డుద్దామమగుతన సత్వంబు గోపాలజాలమునకు నెఱిగింపఁ దలఁచి యొక్కింత సేపునకు నిజోదరంబున దామయుతనిబద్ధ మగునులూఖలమురయం బెనఁగంగ నాకర్షించి చనిమందగవని కెలని జమిలిమద్దులతోడ సంరంభమునఁ దలించి తాఁదగులక లీల రెంటి

• నడుము గడచి నీల్లుటయుచుబుడమి వగులఁ, బెల్లగిలి కూలఁదగువులు గొల్లలెల్ల గూడఁబడి రఘు కొండఱు గోపసతులు, చూచి క్రమ్మనఁ బాటి యశోదతోడ.

ఉ. ఎక్కడిబిడ్డ నీకు నిఁను లెంతయుఁ గట్టిడి వేయగంబులం బాక్కెడుతోటితో బలియుఁ బుత్రునిఁ ద్రాఘలఁ గట్టునాఁడువా రక్కట గల్గిరే విసఁగ నాఱడినైఁయెఁ గుమారుఁ డేపునఁ మిక్కుట మైనప్రమాఁకు లవె మీఁదఁబడ న్నడిఁ దాఁబెనంగెడఁ.

క. నేరుపుగలననుచు నహం, కారంబున మిడిసిపడితి గ్రమ్మనఁ జని బం

• గారము బోలెడుకొడుకున, కేహపుననై నఁ బాపు మీసంకటముఁ.

మ. అనినం దల్లడ మంది మేను విరియఁ హాయంచు గోపాలభా మిని విప్రస్తములై పటాంచలము ధమ్మిల్లంబుఁ దూలంగ లో చనపద్మంబుల బాష్పధార లెసఁగఁ సంభ్రాంతిఁ బొదద్యయం బును దొట్రిల్లఁగఁ బాతె గోపికలు నుద్యుతా రైలై తోఁజనఁ.

ష. నందగోపాదులు నటమున్న కదిసి రిట్లరిగి యందఱు నున్నూలితయ్యమశోభనమ ధ్యంబున మేఘద్యయమధ్యవిద్యోతి యగుశీతాంశుండునుంబోలె నాలోలలోచ నంబున సుధాసేచనరోచు లడర మందస్తితసుందరవదనమండలంబున నగ్రచూ డామండనంబు వైలయం బాలుపారుకుమారునింగని రంత నాగోపగ్రామణి కొడుకుకడుపునం బెనఁచినక ట్టాయ్యననూచ్చి యెత్తుకొని యిదియేమిచందం బీబాలునుదరంబుతోల నేల కట్టితి వింతద వ్వెట్టిచ్చె నిమ్మహీరుహంబు లెప్పగిదిం గూలె నని తద్బంధననిమిత్తంబు నిజశత్రుంబునలన విని పుత్రున త్వంబునకు హర్షవిస్తయంబు లతిశయిల్ల నుండె గోపవృద్ధులచ్చెరువుమెంది తమలోన.

మ. అతివాతంబును వజ్రపాతమును హస్త్యాఘాతముఁ వాహినీ

• వితతస్రోతము హేతువుల్ తరుతతి నిష్ప్రభంశ మొందింప న

ట్టితెలుఁ గేమియు లేక యర్భకునికృష్టిం గూలె నీయున్నత
క్షీతిజాతంబులు దీనికంటెఁ గలవే చింతింప నుత్పాతముల్.

వ. మున్ను శిశుఘాతిన యైనపూతన నిపాతంబు నొందె మహాశకటం బద్భుతవిఘ
టనంబునం బాలిసె నిక్కడ నునికి మన కింక నెంతలెస్సయ్యెడు నని యా
శంకితచిత్తు లయ్యును మక్కువవలన నచ్చోటు విడువఁ గొనకొననిమనంబుల
తోడ నందగోఘనహితులై తమతమనివాసంబులకుం జని రివ్విధంబున.

క. గోము మిగుల ప్రేవల్లెను, ధీమంతులు రామవాసుదేవులు బాల్య
శ్రీమెఱసి యష్టనప్తన, షూమహితవయస్కులై సమంచితలీలఁ

వ. తమయీడుగోపాలబాలకులు గూడి యాడ వత్ససముదాయ పరిపాలనంబు వి
నోదంబుగాఁ బ్రమోదింపం దొడంగి రమ్మహూత్సవసమయంబున.

తే. చిఱుతకూఁకల్లు దూఁగాఁడఁ జేతించి, చిక్కములు సెలగోలలు చెలువుమిగులఁ
గిట్టుచెప్పలు దొడి నున్నగట్టతడుపు, లెలమితోఁ గట్టి చేరువ పొలములంగు.

చ. వృకములఁ దోలి యార్చుచును వేడుకఁబాడుచుఁ గూఁతవైచుచుం
బ్రకటమహీరుహగ్రములు ప్రాకుచు జన్నులు రేచి తేనె గో
పకులకుఁ బోయుచుఁ మధురభక్తము నే కళులారంగించుచుఁ
సకలమనోజ్ఞభేలనరసంబునఁ దేలిరి బాలయాదవుల్.

వ. అన్ని వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుఁ గృష్ణశైశవచరితంబు సరసవర్ణనాభరి
తంబుగా వివరించె నవిధంబఖిలంబును సుఖశ్రవణం బగువచోవిభవంబున.

మ. కమలానిత్యనివాసవత్ కమలాతూ సంతతోత్ఫుల్లహృ
త్కమలామోద కళావివేక జితలోకా సర్వధౌరేయ దోః
కమలాంగీకృతదానకల్ప శుభసంకల్ప విపత్నావళి
కమలాపాయద ఖడ్గనీరద సమీకప్రీతిమన్నారదా.

క. గుఱ్ఱిధట్టవిభాశను, హృజ్జీవనదాయి హర్దహేలాభుజనం
పజ్జితధనసంపూజిత, సజ్జనసందోహధర్మ సాధకదేహ.

మాలిని. యవసస్పృహబలాభివ్యాపిఖగ్గోర్వవేగా
జవనహయఘరాగ్రచ్చాదిభూత్యంతభాగా
భువనయుగహితైకస్ఫూర్తిమత్యాగభోగా
భవనభరితలక్ష్మీబద్ధనిత్యానురాగా.

గద్య. ఇదిశ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసరోరుహభ్యానానంద సౌందర్యధుర్య
శ్రీసూర్యసుకవిసంభవ శంభుదాసలక్ష్మణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయ ప్రణీ
తం బైనహరివంశంబునం బూర్వభాగంబునందుఁ బంచమూర్త్యానము.

పూర్వభాగము-పాపాశ్వాసము.

- క. శ్రీకరకవిప్రబంధా, నేకముఖవినిర్గతాత్మహితకీర్తిసుధా
నేకధవళాయమానమ, హాకమలభవాండధామ యన్నమవేమా.
- వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహానులకుం జెప్పె నట్టివర్తనంబులఁ గొంతకాలం
బు నీడపియమ్మహాప్రభావుం డగువాసుదేవుండు విదితనిజసద్భావుం డగుబలదే
వున కిట్లనియె.
- క. అనఘ విను మొకటి చెప్పెద, నెనయఁగ మనపుట్టిబుద్ధియెఱుఁగుట మొదల
వ్వనము నివాసం బైనది, మనవారికి నింక నిచ్చోట మంచిన యగునే.
- వ. పెద్దకాలం బొక్కచోట నునికి ప్రవరులకుంబ్రళితస్తంబుకాదు దీననచేసియిప్పుడు.
నీ. ఎరువు తిప్పలుగొని యెల్లమందలు గొనుజెక్కి మేపులచోటు ద్రొక్కబడియె.
దరు లోలి నలక మొదలు చిక్కంగ జొంపము లేది జాడలువడియెఁబాదలు
మడుపులు పసులకాల్పడిఁ బ్రుచ్చె దొరుగండిప్రంతలు పెనురొంపిప్రంతలయ్యెఁ
బూరిపంటలు చెడిపోయె రాయిడిఁ గ్రంపలోనుగా దవ్వులఁ గాని లేదు
పులుఁగుపూరెడుప్రియపడిపొలములందు, మెలఁగివెదకినబుట్టపుమొకములడఁగెఁ
గూరగాయకట్టియ విల్చికొనఁగ వలసి, యునికి ప్రేవలై వీటిపట్టునకు దొరసె.
- వ. కావున మన మింక నిచ్చోట వసియించుట దుఃఖావహంబు బృందావనంబు బృం
దారకవనసుందరం బైనకాననంబు గల దందు గోవర్ధననామధేయంబునం బరఁగి
యథార్థనామధేయం బగుభూధరంబున భండిరాభ్యం బ్రఖ్యాతీనెంది నిఖిలవన
మండనం బయి యఖండశౌఖామండలంబున నుత్కటం బగువటం బనవిందు
మయ్యరణ్యంబునడుమ నమరభవనంబున నమరునమరనదియునుంబోలెఁ గాళింది
యొప్పగు నవహూతనారం బైనయిక్కంతారంబు విడిచి పోయి యన్నెలవున
సుఖయంతము మనపల్లెలోనిముడుసల్లు మచ్చిగపేర్చి నిచ్చోట విడువం జాల
కున్నవా రొక్కకారణంబు గలిగించెద నట్లు సూడు మని పలికి యొక్కింతసే
పూరకున్నయెడ.
- వ. జలజాతేక్షణ సర్వగాత్రముల సంజాతంబులై పెల్లుగాఁ
బులులో సింగములో పిశాచములో నాఁ బొంగారి యొక్కమ్మడి
బలవత్ప్రవృత్తంబు లెల్లపాలమున్ వ్యాపించె గోపాలగో
కులగోపతృభయంకరంబు లగుచుం గోసప్రదీప్తాకృతి.
- వ. ఇట్లు పుట్టినయాక్రూరసత్త్వంబు లిధిమొదలుగాఁ దొడంగి.
- క. వదియును బదియేనును నిరు, వదియును ముప్పదియు దాటువడి నిత్యంబున్
గొడగొని తిరిగి వనింపఁగఁ గడలఁగరాదయ్యె గొల్లగమి కెచ్చెటన్.

- సీ. నీళ్లుల కేటిలోనికి డిగ్గఁగాఁ బద్ధతటిపిపెయ్యలఁ బట్టి నుటేపనేడు
వడిఁగూడి పాలకాపట్లు దేరఁగ మందవాండ్రను బారిగొని వ్రచ్చెనేడు
వేళ్ళవకడఁ బోయి పోకుమేయఁగఁ బాఁడియావులఁ బోదివి చెండాడె నేడు
పులికై సఁ జెలఁగిమార్మలయఁ జాలెడుమేటియాబోతుఁ గిట్టియుక్కడఁచెనేడు
గొల్లి లేమటినప్పడు గొటియకొదమ, నెత్తుకొనిపోవు తోడేళ్ల కిట్టిసేత
లెండు వింటిమె యని జనులెల్లఁ దల్ల, డిల్ల వ్రేపల్లె తద్దయు డిల్ల పడియె.
- వ. ఘటియును రాత్రిసమయంబున బెబ్బలులహంకారంబులును సింహగర్జితంబు
లు నుగ్రంబులై వీతెంచె మహాదేహంబు లగువరాహంబులు సొచ్చి ఘోరం
బున నెల్లచోట్లం గ్రోడాడఁ దొడంగె నంత గోపప్రవరు లందఱుం గూడఁబడి
నందగోపనమేతంబు దమలోన మంతనంబుండి.
- క. ముందటియుత్పాతములకు, డెందంబుల నొర్చి యిప్పటికిఁ బాయఁగలే
కిడుండఁగ మన కివ్త్తా, డిక్కిం దనుకఁగ రానికడిదిడెప్పర మొందె.
- వ. బృందావనంబు కడలెన్నచోటిని వ్రేపల్లెలోనివా రెల్లప్పుడుం జెప్పికొనుచుం
డును. రండును దుర్గమంబు లగునెలవుల రక్కసులు గలరనియును విందు మేమి
నేయుద మెక్కడికిం బోద మీప్రొద్ద కదలవలయు నింక నిక్కడ నెక్కడివసం
బోకముహూర్తం బొక్కగడియ యున్నను సంతకంతకు సంతంత సేగు లగునని
విచారించునమయంబున నారడుం డేతంచి నందగోపు నేకాంతంబునకుం దో
డ్కోనిపోయి.

—|| నామఁడు నందగోపుని బృందావనంబునకుఁ బోయెనుట. ||—

- క. అతనియొనరించువినయం, బతులకరుణ నాదరించి యానందరస
ప్లుతికారిణి యగువాక్య, శ్రుతి నాతని కింపొనర్చుచును నిట్లనియె.
- ఉ. ఈవనభూమియుఁ వసతి కెంతయుఁ దప్పె వసింపఁబట్టు బృం
దావన మొక్కఁ డక్కడయు దైత్యమయం బట యేమిసేయుదుఁ
భూవలయైకగణ్య నతిపుణ్యుఁ దనూభవు నెట్లుగాతు నం
చీవు నలంకి యున్ని మది నేఁ గని పచ్చితి నిన్ను దేర్పఁగ.
- మ. విను నారాయణుఁ డాదీదేవుఁడు బగద్విఖ్యాతనత్వండు మే
దినికీ భారము డింప దైత్యులవిఘాతంపంగఁ గ్రీడార్థమై
జనియించె భవదీయసూనుఁ డనఁగా సంఘన్నుడై కాన మ
ర్త్యునిగాఁ జూడకు కృష్ణు రాముఁడును దత్తుల్యుండ యత్యున్నతి.
- వ. వీరిద్దఱు నుద్దామర బగుధామంబున నపరిభావ్య లగుభవ్యులు పూతన యను
యాతుధాని యామిసనమయంబున విషదిగ్ధనిజ స్తనదుగ్ధంబులు గ్రోల్చి కూల్చె
దననుచు వచ్చి యచ్చితవానిచేత నిపాతిత యయ్యె శకటరూపధారి యగు

• దారుణదైత్యుం డత్యుగ్రకర్తృంబు సేయం దలంచి తలంపులోనన వికలుండై
కెడసె నిద్దఱసురలు మద్దులై యిమ్ముష్టులపాపనిఁ బాపండుని కొలంది యెఱుంగ
గక పయింబడి నలుపుద మని పూని యున్మూలనంబు నెంది రింక నిమ్ముహా
తేజుం డనేకదనుజధ్వంసంబు సేయంగలవాఁడిది దేవరహస్యంబు నీమీఁదిపక్షం
• బునఁ బ్రత్యక్షంబుగాఁ దెలిపితిఁ గలంక నెందక బృందావనంబునకుం జనుము
శోభనం బయ్యెను నని చెప్పి బ్రహ్మసూనుండు దామోదరునెద్ద కరిగి నవినయ
సందర్శనం బొనరించి.

మ. త్రైలోక్యంబు సృజింపఁ జెంప నడఁపఁ దత్తుండవై యంతకుఁ
మూలంబై యిట నందసూనుఁ డనఁగా ముగ్ధాకృతిఁ నీలమై
బాలత్వంబు నటించునిన్ను మదిలో భావించు రుద్రస్వతుల్

• హేలారిద్దళితారి సర్వమును నీయిచ్చావశం బచ్యుతా.

క. బృందావనకేళికై , బృందారకవరద చాలఁ బ్రియపడియెను నీ
• డెందము తడ వింకేటికి, మంద గచ్చిక్కిని చను మమందస్రీతిఁ .

క. అని మునివరుఁ డాతని వీ, డ్కొనిచనియెఁ దగిలఁగి సందగోపుఁడు రమగో
• వీనికాయమునకు బృందా, ననగమనవినిశ్చితై కవాక్యతఁ జెప్పెన్.

వ. ఇట్లు నారదోపదేశంబున నిర్విశంకమానసం డగువల్లవముఖ్యువనువున సర్వజనం
• బులు పయనంబు సమకట్టుటయును ప్రేపల్లె నెల్లకడల.

నీ. బండ్లమెట్టింపు పై బరువులెక్కింపుమీ దల్లను బూన్పు కావల్ల నునువు
• పదిలంబుగా నేతిపనఁటులు క్రొత్తగోనియల బియ్యము పట్టు నెమిలివడ్లు
నెదివిరిప్రాలును నెసరంగఁ బోసి చాపలు మంచములు మీఁద బలియఁ గట్టు
దామెనలును వల్లెత్రాళ్ళును బలుపులు గన్వము ల్లోడవలి కత్తిసూఁడుఁ
గొడుపువాదోళ్లు మొదలుగాఁ జెడకయుండ, వలయుముట్లెల్లఁ బెమ్మగంటలపు పుడ్ల
నాయితము సేయుమునునల్ల నాఁడువారి, గంపమోపులుముందరఁగఁ దీలుఁడనుము.

వ. అని మఱియుఁ బెక్కుభంగులయెలుంగుల నెక్కకోలాహలం బెసంగ మంద
• యంతయు నెక్కపెట్టి కడలి లావుమానునులు కదుపులం గొని ముందటం
బోవఁ బిఱుంద బండ్లును బండ్లజాడం దక్కినప్రజయును నడువం దరుణతరుణీ
జనంబు లొండొగులతోడిమేలంపుటాలాపంబులం బ్రమోదకరంబు లగువినో
దంబుల నడటుమీఱి కడలి చనం బంగ్వంధజరతప్రముఖులు క్రొస్సి యోలాకు
పడ నెడనెడం గావలియై తగువారు నడిపింప నవ్వధంబునం జని బృందావనంబు
ప్రవేశించి యుచితప్రదేశంబు నివేశంబుగా నిరూపించి గోపాలముఖ్యులు నిలున
నాక్షణంబ.

క. ఒకయామడ పట పిడి యని, సకలజనము చూడ నర్థచంగ్రాకృతియై
శకటావలి విడియఁ గడున, వికలస్థితి నెల్లవారు విడిసిరి కలయ్యె.

వ. అంత.

చ. గుడిసెలు వన్నియుఁ ఘననికుంజము లిండులుగాఁగఁ జొచ్చియుఁ
బెడఁగఁజూపము ల్లలిగి పేర్చినమాఁకులక్రింద నుండియుం
గడఁక యెలర్చ దొడ్లకును గ్రంపలు వైచియు నెక్కనాటిలో
నవరఁగఁ బ్రాతకాఁపులయి రక్కడ గోపకుటుంబు లందఱు.

శా. శృంగారంబులు నేసి గోళికలు భాసిల్లంగ గోపాలు రు
త్తుంగాంగంబులతోడ నెల్లకడలం ద్రుళ్లంగ గోబృందములే
మాంగల్యాకృతిఁగ్రాల నెంతయును సామగ్యంబునం బండులు
ప్పొంగం బల్లె నముజ్జ్వలతోవములం బొంగారె నానాటికి.

క. తేమంకరుడై హరి దము, నేమటక ప్రయోజనంబు లెల్ల నడుపఁగా
శ్రీమంతు లైరి మిగులఁగ, నామందం గలుగుగోపు లందఱు దోడ్తో.

క. నేనవియందును సులభము, ఘాసము గోవులకు నీరు కడుఁజెల్లదవు
వాసపుఁడుగియుఁ దఱితో, వాసపుతోఁబుట్టు శ్రన్నవాసతోఁగి.

క. క్రేపులు వర్ధిల్లఁగఁ గడు, నేపెసఁగఁగ మెదవు లీను నేఁకట వృష
ప్యాపారం బవ్యాహత, మైపరఁగుం గృష్ణదేవు నాదరమహిమ.

వ. ఇట్లు బలదేవసహితుడై మహితప్రీతిం బ్రవర్తిల్లు నయ్యదుకుమారుండు క్ర
మంబునం ద్రయోదశవర్షవయస్కుం డయ్యె నంత నెక్కతఱి వసంతసమయా
వసానం బగుటయు.

—॥ గ్రీష్మ కాలాభివర్ణనము. ॥—

శా. వాసంతకుసుమావతంసకము లుద్భాసించి గోపాంగనల్
శ్రీసంపన్నము లై నపాటలములన్ నీమంతనీమన్ లలిం
గై నేయం దగి ఫుల్లమల్లికలికాగర్వాంధమై పర్వె సర్వా
సహ్యాధితి యయ్యె ఘర్మసమయం బారంభసంభావ్యత.

క. మడుపులనీ రింకించుచు, నెడపడఁజేయుచుఁ బ్రవాహ మెట్టిది యైన
పడ యొయ్యనఁబెనుచుచును, గ్గడువయ్యె నిదాఘబలము క్రమయోగమున.

మ హరి యంభోనిధిసాచ్చె శంభుఁడు తుషారాద్రిప్రభుఁడ బ్రాకె వా
గ్వరుఁ డుద్యన్తకరందదుర్దినసమగ్రం బై నయుత్కుల్లపం
కరుపఁబుఁ భజియించె దీనిమును గల్గం గాంచియే కాక యె
వ్వరి నిం కేల సహించు గ్రీష్మమనఁగా వర్ధిల్లె దాపోద్ధతుల్.

సీ. వసధు లెల్లను గ్రోలి తనియక పెనుపొంది బడబాగ్ని యంతటఁ బ్రబ్బె నెక్కొ
యాగంగఁ గొలఁదిగా కభవుండు గ్రక్కినఁ గ్రమ్ముట గరభాగ్ని గడఁగె నెక్కొ
నీరజాననునొరు నిండకమున్న కల్పంతాగ్ని తమకించి యడరె నెక్కొ
సకలసత్వంబుల సమయించి ఘోరాగ్ని తత్వ మొక్కటియకాఁ దలఁచె నెక్కొ
యగ్నియును మాగుతంబు ననాదియైన, మైత్రి నేడకాఁ జూసంగ మనఁగి నెక్కొ
కాకయిట్టి వేసవియెందుఁగల దెయనుచు, జనులు బెగఁదొందగాడ్పుతోఁ జటచెనెండ.

మ. తమలో రాయిడిగొన్న యున్నతులసద్వంశంబులఁ రూపఱు
సమయించుం దమయాశ్రితావలిని నెన్నంగా నిజం బట్టిభా
వము చూడుం డనునట్లు వేసవి మహావంశాటవుల్ రాసి ద
గ్ధము లయ్యె న్నికటద్రుమావలులతోఁ గ్రందింగ దావాగ్నులఁ.

క. తరులెల్ల గ్రల్లవడఁగా, విరళములై వీధులున్నవిధ మొప్పె నహ
స్కరరుచులతోడఁ దలపడి, యటమగఁ బోరాడి తుమురులై పడినక్రియఁ.

మృ. జ్వలితారణ్యకధూమముల్ శిఖిశిఖాన క్తిం దటిల్లీలమై
గలయం గ్రమ్ముఘనాళిభంగి నెనఁగంగా నెండమావుల్ దిశా
వలయాపూరజలంబులఁ దొరయఁగా వనాగమస్థియై
వెలసెఁ గ్రీష్మము తీవ్రతాపము గడుఁ భిన్నప్రకారంబుగఁ.

తే. పక్షిఫలములఁ గ్రాలుకింపాకలతల, బెరిసి వేసవి చే పడి తగువులెల్ల . . .

దావడహనసంయుక్తికిఁ దప్పె నవియు, నలఁగిదావాగ్ని పొదివినయట్ల యుండె.

శా. గోపూర్ణస్తనమగ్ధపానవిధులఁ గోవర్ధనాంతర్భవ
వ్యాపారంబులు గోపతిస్రియసుతావాఃకేళిలీలాస్ఫుర
ద్గోపీముగ్ధకుచోపగూహనములుఁ గోవిందసాంగత్యముఁ
గోవలశ్రేణికిఁ బాపె దాపభయముఁ ఘోరంపుఘర్కంబునఁ

వ. ఇట్టి నిదాఘకాలం బతిక్రాంతం బగుకొలంది మెక్కకారణంబున.

క. హరి పరిపాలన సేయఁగఁ, బరమోత్సుకవృత్తి నున్న పశుకోటికి ని
ర్భరవిస్తయావహంతై, యుగుతరముగ నుద్భవించె నుపసర్గంబుల్.

వ. అమ్మహాదోషంబువలన.

చ. వడఁకుచు రోమకోటినిలువంబడి మేనులు దూలఁ గన్నులం
దుడుగక బాష్పముల్ వడియుచుండఁ దలల్ దిగవైచి నొరనే
గుడు దొరఁగంగ నెంతయును గ్రుస్సిఖరంబులు వ్రస్సి పురువులు
గ్గడువుగఁ గాఱఁ దద్దయును గాఱియఁబొందె వ్రజంబునం బనుల్.

క. కడలను నెత్తురుఁ బాఱఁగఁ, దొడఁగెం గొన్ని యతిసారమస్తరబాధఁ.
పడి ప్రేవులు నింకెఁ దునిసి, పడకుండునె యనఁగ నెత్తువడె నెల్లెడలఁ.

- తే. నొడి పుష్ప కప్పనావును గడుపూడ, యదరుద్రిక్క-యనగ నడరి మఱియుఁ
దెవులు తెన్నియేనిఁదవిరియెంతయును హా, గ్రంబులయ్యెఁబశుగణంబునందు.
- వ. అంతయు నుపలక్షించి వయోవృద్ధు లగుగోపాలుగు మంత్రంబుల నౌషధంబుల
నగ్నికర్తామల దత్ప్రతికారం బుపక్రమించి యవియన్నియు నిష్ఫలంబులయినం
జేష్టులు దక్కి-నిలిచిరి యమునాతీరకాననంబులం జరియించుప్రాణులు మృగ
పక్షిసర్పాదులు సూక్ష్మజంతువులులోనుగా వివిధవ్యాధిపీడితంబులై మృతకల్పం
బులు నగుచువచ్చె సట్లు దొడఁగినయుపద్రవంబు లంత నిలువక గోపప్రకారం
బులయందును బ్రవేశించిన.
- సీ. జ్వరవేగమునఁ దూలి పొరలిరి కొందఱు సంచనందులు సొచ్చి సమసి పడిరి
కొందఱు వెన రోమకూపంబు లన్నియు నవసి నెత్తురుగాఱ నవయవములు
చీములు గట్టంగ శీర్ణంబులై దంతములు గనలంగ నెమ్ములు నెగులంగఁ
గంఠజహ్వధరఘ్రాణకర్ణంబులు పొక్కులై యేర్పగ నెక్కుఁజైన
ద్రావఁదడియు లేక తలచీర తెఱుగక, యార్దులైరి కొందఱు తపస్వు
గోపమందిరములు తాపదుర్గంధమ, యంబు లయ్యె వికృతి యగ్గలింప.
- క. నరగోమృగనివహంబులఁ గరుణము లగుగోగవేగకలితాక్రొశ
స్వరములు పెక్కయ్యె దిగం, తరముల నచ్చోట యమునదరివిసినములక.
- వ. యశోదానందగోవులుం గ్రమంబున రోగార్తి నెందిరి రోహిణియును దదవస్థన
పొందె సట్లు జననీజనకులు లోనుగా సకలబంధువు లధికక్షేతంబునం ధూలుట
యాలోకించి బాలుండయ్యును మహాబుద్ధిశీలుండు గావున దామోదరుండు
రామునితో విచారించి యయ్యుపసర్గంబునకుఁ బ్రతికారం బన్నెలపువిడిచి
పోవుట దక్క నెండుపాయంబు లేదని క్రోశమాత్రంబునం బర్వతం బంతరం
బుగాఁ గతిపయగోగణంబులం గొని చని యిమ్ముల నిలిచె నతనిమతం బెఱింగి
మఱియునుం గొందఱు గోపాలకు లచ్చోటి కరిగి యగోగులై రట్టియడరునందు.
- తే. ఏను జుట్టలుఁ బసులును నెంచుఁబోదు, మిచ్చటన యుండఁగా నేమి వచ్చెనేని
ననుభవించుము గాకని చనక నిలిచె, నందగోవుఁడు తానును సుందరియును.
- క. తల్లియుఁ దండ్రీయు నిమ్మైయి, నిల్లువెడల కధికరోగహృతచేతనులై
తల్లడిలుట విని కృష్ణుఁడు, పుల్లవడి తలంకుచుండె బుద్ధిని నచటక.
- వ. ఇట్లు బలకేతవులు బలిష్ఠు లయ్యు నయ్యుపద్రవప్రతికారంబునం దనమథులై
యుండ నాప్రేవల్లయను విదేహదేశాగతుం జై యున్నగోవృద్ధుగ డొక్క
రుండు గోపముఖ్యుల నెల్లం గూడం చిలిచి వారితోడ.
- సీ. పశుసమాశ్రయమున బ్రతుకుచున్నారముమనముదత్పశుసంఘమునకుఁబ్రభుఁడు
వృషకేతనుం డగువిషకంఠుఁ డీశ్వరుఁ డట్లు గావున భక్తి నమ్మహాత్ము

- సర్వంపరగా శాంతి యగు నెల్లవిధముల వేదపారగు లైనవిప్రవరులఁ బిలిపించి శాస్త్రసంభృతయుక్తి కల్పితమార్గంబుతో దేవమందిరమునఁ దొడగుఁ దీయనుష్ఠానంబు జడత యుడిగి, యనినఁ గలవృద్ధమాటకునాత్మలందుఁ దద్ద విశ్వాస మొలయంగఁ దత్త ణంబ, గోపు లెల్లను దగువస్తుకోటి గూర్చి.

• ———— గోపాలకులు రోగశాంతికి శివపూజావ్రతంబు సలుపుట. ———— •

వ. శివభక్తియుఁ దదీయతంత్రజ్ఞానంబును దదాచారధర్మతయ్యుఁ గలయార్యద్విజ్ఞోత్తములఁ బ్రార్థించి తెచ్చి తత్త్వియానిర్వాహకంబునకు నియోగించిన నస్తు హాత్తులు విహితోపవాసనియమసమాహితలై తత్సమీపస్థితం బగుసిద్ధస్థానంబునందు.

తే. ఋత్విగాచార్యతతి పరియించి కుండ, మండలోదారపూర్వకమహితతంత్ర మతిశయిల్లఁగ ద్రవ్యంబులందు శుద్ధి వెలయ నధివాసనాదులు దోలుతఁ జేసి.

సీ. పంచామృతంబులఁ బంచగవ్యంబుల విమలోదకంబులఁ గ్రమముతోడ సభిషేక మొనరించి యఖిలేశ్వరుని సమంచితగంధసమితి నర్చితునిఁ జేసి భూరిసౌరభచారుపుష్పదామంబులఁ బూజించి బహువిధస్ఫురితదీప తతి యిచ్చి కపిలాఘృతస్తుతవర్తికారమ్యదీపముల నారతు లమర్చి భక్ష్యభోజ్యలేహ్యపానీయబహుళివై, వేద్యములు ఘటించి హృద్యలీలఁ బగలు రేయు నీట్లు పరిచర్య నడుపంగఁ, గొలిచి రేడుదినసములు క్రమమున.

క. తగ నిప్పగిదిని దప్పక, సగజాస్కందులను వృషభసందీశుల నర్వగణాధ్యక్షువినాయకుఁ, బ్రగుణార్చనములభజించి భావించి రేదక.

తే. ఉత్తమం బగుశివమూర్తియు త్తమాంగ, ముననతిస్థూలఘృతధార లనపరితము దొరఁగుచుండఁజూడనమ్మహాధ్వరదినంబు, లన్నిటను విప్రవిహితప్రయత్న నిష్ఠ.

వ. అగ్నిప్రతిష్ఠగావించిఋత్విజులు వాగీశ్వరసంభూతం బగుశివాసలంబునందు శివ సంహితామంత్రంబుల నాజ్యపాయసాఘాపప్రముఖంబుల హోమంబుఁ జేసి రిద్విధంబున నెల్ల వారును మృత్యుపరిహారకంబు లగుమంత్రజపంబులు నుప్రద వశమనకారు లగుమహాదేవమంత్రస్తోత్రపఠనంబులు శాంతిప్రదంబు లగుకల్యాణధ్యానంబులు ననుష్ఠించుచుండిరి పరమేశ్వరుముందరఁ గొందఱు భూవిక్షేపంబుల సక్షివివర్తనంబులఁ జరణతాళంబుల హస్తవిన్యాసంబుల సతిమనోహరంబును గుతూహలావహంబును నగుభక్త్యావేశేనర్తనంబు ప్రవర్తించి ప్రదక్షిణ. ప్రణామాదు లొనరించి రిట్లుండ నేడవనాటిమధ్యాహ్న సమయంబునందు.

శా. ఆవిప్రవళిలోన వేదములవేదాంగంబులం గోవిందుం
దైవ రీల్లమహాద్విజుం డొకఁడు భూతావేశముం బొంది తీ

వ్రావప్తంభముతోడ నెత్తిలి మహాహాసంబు గావించుచు
దేవైశ్శాంతి యెలర్చు బాడుచును నర్తింఁచెం గతోరంబుగఁ.

తే. అతనింజూచి యచ్చటివిప్రు లంతవట్టు, వారు నిదియేమియో యని భూరివిస్త
యంబుఁ బొందంగ నృత్తిగీతావసాన, మున నతం డిట్టులను సభ్యజనముతోడ.

— శంఖకర్ణుండనుభూతంబుగోపాలకులకుఁగలిగినకోగంబునకుఁగాఁగఁ బెట్టిగించుట —

వ. ఏను సర్వజగత్తురుం డగుచంద్రశేఖరుం డానతిచ్చి పుత్రేరం దదీయశాసనంబు
శిరంబున ధరియించి కైలాసశైలంబుననుండి మీపాలి కిప్పు డిట్లు సనుదెంచితి
గోకులంబునందు గోవులకు గోపాలురకుం దక్కినప్రాణులకు వర్తిల్లుచున్నయార్తి
తెఱం గనుసంధించి మీరు పరమభక్తియుక్తిం బ్రయోగించునీయనుష్ఠానంబు
నందలిసౌష్ఠవంబునకుం బ్రసన్నుండై యమ్మహాదేవుండు నన్ను నాలోకించి.

తే. శంఖకర్ణ సీవు చయ్యనఁ గాళింది, తటమునందు రోగతాపభరముఁ
జెంది పొరలుచున్నజీవుల కెల్లను, హిత మొనర్చునొంటు నేగు మేగి.

వ. అస్తత్పూజాతత్పురు లయినబ్రాహ్మణోత్తములలోన నెక్కనియం దావేశించి
యిట్లని చెప్పము.

సీ. ఘనుడు విరోచనతనయుడు బలికంటఁ బూర్వజం డాహవగర్వయుతుడు
గలఁడు దైత్యుడు కాలకలియన ద్వాపరాంతమున దానపు లెల్ల ధరణిబాధ
కుద్భవింపఁగఁ దాను నెకకపిత్థిద్రుమమై విహృత్కటవిటపాళి యెసఁగ
యమున దక్షిణపుండరమున జనించెను నద్దురాత్మునిబంటు లైనయసురు
లందఱును విషకంటకవ్యాప్తపుక్ష, కోటియై దానిచుట్టును గొలఁదిమిగులఁ
బెరిగినారు తద్భార్యలేడ్వరు సహస్ర, పుత్రవతు లైనగోవులై పొడమినారు.

వ. ఆగోవులు గాచువారు లేక తమయిచ్చుం గారుపసులై తిగుగుచుఁ బ్రాణుల వధి
యించు నవ్వెలఁగఁమాను పుట్టినపండ్రెండేండ్లకుఁ బూచి పువ్వులుపొడమినయ
ప్పుడ ఫలి యించుఁ దిత్ఫలంబు లయ్యాసురంబగుపశుగణంబు భక్షించుచుండు
సన్నికల దిప్పు డవిధం బంతయు సంపన్నం బైనయది.

ఉ. ఆవిషవృక్షగంధము రయం బైనఁగం బయిఁ బాఱుతేర నా
నావిధరోగబాధలు జనంబులకుఁ జనియించెనిన్త్రాకి
గోవులు గోవులుం దెవులుగొం ట్లగుకారణ మవిధంబు త
ద్భావితమై సరిజలము ప్రస్ఫుటదోషము నొందె నెంతయుఁ.

వ. దీనిం బరిహరించి దూరం బరిగినవారి కారోగ్యం బగు వ్రేవల్లె తత్పూజం
బున నున్నకతంబున నింత వుట్టె నందగోపసూనుం డగుకృష్ణుండును బలదేవుం

- డునుం దాను నవ్యషభూజంబు భంజింప నొప్పు నతం డప్పని కీయ్యకొనిన నందఱు బ్రతుకుదు రని పరమేశ్వరుం డనుగ్రహించె నేను బోయెద నని పలికి భూతంబు విడిచి పోయిన.
- క. ధరణీదేవుడు తెలివించి బొరసె, నఖలభూమినుదులు బోరన భూతే
శ్వరు వినుతించి సమాప్తి, చిరి తత్త్రియ గోపవరులు చె న్నెసలారక.
- వ. రామకృష్ణుల రావించి యవ్యధం బెఱింగించిన నగ్గుణగర్విష్టులు బలిష్టులుగావున నిశ్చితంబు లగునంతఃకరణంబులతో నందఱం గలయం గనుంగొని.
- తే. దేవదేవుశాసన మఁటె యీవిధంబు, తల్లిదండ్రులు గులమును నెల్లవారు బ్రతుకు తెరువఁటె సద్యశఃప్రదమునట్టె, యింతకంఁటెనుమేలు మా కెన్నఁడొదవు.
- వ. అని రపుడు కృష్ణుండు వారితోడ.
- శా. అంభోధిం బ్రభవించి విశ్వమును సంహారంబు నొందింప సం
రంభోజ్జ్వలంభిత మైనయాద్యవిషముఁ జౌద్రప్రభావంబుతో
శంభం డెట్లుపనంహరించె విషవృక్షస్ఫూర్తియుం గీర్తితా
రంభప్రౌఢత సట్ల యే నుడిపెదఁ రాగిల్లుఁ డీరందఱుఁ.
- వ. అని పలికి యమృతబ్రాహ్మణవర్గంబునకు నమస్కరించి శంకరునకు సాష్టాంగ దండప్రణామం బాచరించి శివాలయంబు ప్రదక్షిణించి దేవకీసూనుండు శాహి జేయుదిక్కు చూచిన నతండును సట్లచేసి యతనితో నేకకార్యంజ్ఞా కడంగె నయ్యిరువురు కట్టాయితంబై చేతులం గత్తులు గుదియులు గొడ్డండ్లుం గొని యా మునం బగునవ్యిషవనంబు దెసకు నడిచిన.
- మ. హరపూజాసుకృతంబుపేర్తి వెనఁ బ్రాప్తానోగ్యులై గోపకుల్
పరమోత్సాహముతోడ బాహుబల మొప్పఁ సింహనాదంబు లం
బరభూమ్యంతరపూరితంబులుగఁ దత్పార్శ్వంబులఁ ముందరం
ద్వరితాక్రాంతి యెలర్పఁగా నడచి రుద్యత్సాధనోపేతులై.
- వ. బ్రాహ్మణపుంగవులును గోపాలసహితులై కుతూహలంబున వారిపిఱుంద నరిగి
రిట్లు సని కృష్ణుం డక్కాటడవి మునుకొని కొంతదవ్వు గడచి.
- క. జనులకు నతిదుస్సహ మగు, పెనుగంపుఁ గఱోరకటుకభీషణరూపం
బున నెదురుగాలిఁ బైకొని, చనుదేరఁగ దానిబడిన చని యయ్యవులఁ.
- నీ. పాతాళమున నున్న ఫణిరాజుకోటలపనయెల్ల రూపమై యెనఁగె ననఁగఁ
గాలకూటానలగర్వంబు సర్వంబు ప్రచ్ఛన్నతమలీలఁ బ్రబలె ననఁగ
నరశాస్త్రిశతముల పరుసఁదనం బంతయును మెక్కచోఁ గూడి తనరె ననఁగ
నాభిచారకవిధియాభిజాత్యము సకలము మూర్తిమంతమై యమరె ననఁగ

నశికవికృతమై యాన్నత్య మంబరంబు, దాకి మాఁకులం దంతటఁ దానకాన
రాఁ బ్రభూతవిస్తారమై క్రాలుకపట, కట్టుకపిత్తభూజాతంబు గాంచె నతఁడు.

—|| శ్రీకృష్ణుడు విషమయంబగు కపిత్తవృక్షమునున్నాచుట. ||—

వ. ఇట్లు దూరంబునం గని దానిచేరువకుం బోవ నతిసంకటంబై యున్నమాయా
మయం బగువనంబు గనపగొడ్డండ నెఱగత్తుల నఱకి పడవైచుచుం దెరువు
గావించుకొని కదియునంత.

మ. తరుమూర్తింగలభర్తఁ జేరి తమవత్సరేణియుం దారుఁ ద
త్పరిపక్వార్ద్రఫలోపజీవనమునకా దర్పించి యున్నట్టియు
ద్ధరగోరూపనిశాచరీసమితి తద్గోపావలిం గాంచి చె
చ్చెర నెక్కుమ్మడి రోసి పాసి ఖరదృష్టిం జూచుచుండెం బొరికా.

వ. యదుకుమారుండును ముప్పదిబారలపటపై నబంధురస్కంధంబునఁ దదర్శపరి
ణాహం బగుదేహంబున నపరిమేయం బగుసముచ్చాయంబున నతిభయంకరంబై
యున్నయన్నగంబు తప్పక చూచి మహాకుంభిప్రమాణంబు లగుతత్ఫలంబులు
గనుంగొని యివియకావే నిజదుర్గంధి యగుగంధవహువలన నన్నద్భంధువుల
రోగాంధులం గావించినయవి వీనిం దొలుత రూపడంచి మఱి చేయంగలపని
యంతయుం జేసెద నని బలదేవుండునుం దానునుం గూడి కడంగి.

చ. క్రమమునఁ బించెలుం బసరుఁగాయలుఁ గాయలు దోరపండులుం
గమిసీనపండులుం గెలలు గట్టి తదున్నతశాఖ లన్నియుం
దమమయమై తలిర్పఁగ నతుండును బాహులు సాచి హస్తగ
మ్యము లగువాని నెల్ల నలియకా భువివైచుచు వచ్చెఁ దోడుతోకా.

నీ. ఆర్చుచు గోపాలు రందఱు నందంద బడియలరాలను బడఁగవైచి
కొన్ని దవ్వలవానిఁ గొమరార వానిన కొని ధాత్రిఁ దొరఁగించి కొన్ని లీల
నిక్కి పెళ్లని కొమ్మ లుక్కునవిటుంగంగఁ దిగిచి ధారుణిఁ ద్రొచి పగులఁ ద్రొక్కి
కొన్ని యువ్విధమున నన్నింటి రాల్పంగ నిష్ఫలం బయ్యె నన్నీచతరువు
ఫలనిపాతజాతం బగుబహుళరవము, చటులశాఖావిభంజనజనితరవము
సమదగోపాలనివహగర్జారవంబుఁ, గలసి గగనంబు శబ్దాత్మకంబుఁ జేసె.

వ. అయ్యపూర్వధ్వని విని యయ్యసురకొడుకులు గోరూపు లగుతల్లులకడ నున్న
పొగరుకోడెలు వేలసంఖ్యలు చెలంగి నలిరేఁగి ఖరశృంగదంతప్రహరణంబులై
పొదివినం జెదరి నిలువ నొర్వక గోపారులు పలాయనంబు నొందిరి నందగోప
నందనుండు నగుచు వాని నొండొండ యొడిసి కడకాల్లు వట్టి విసరి యామ్రాని
కొమ్మలనె తగిలిచి వానిన విఱిచికొని పడునట్లుగా వైచియు నొండొంటితో
నడిచియు నేలతో వ్రేసియు బహుప్రకారంబు లగువధంబుల నిరవశేషంబు

- గావించె సమ్మాయారూపంబు. లాత్తరూపంబులఁ గూలియు దానవాకారంబులం బడియు సన్నేల యంతయు శవసంక్షీర్ణంబునురుధిపూర్ణంబునుగావించెనివ్విధంబున.
- క పిశితాశను లని మునుగడు, విశదంబుగ నాత్మఫణితి వినియునికీఁ గ్రియాః కుశలుఁడు హరి తత్పశుగణ, విశసన మవిశంకవీరవృత్తి నెనర్చెన్.
- వ లంత..
- చ. కొడుకులపాటు సూచి కడుఁగోప మెలర్పఁగఁ దల్లు లొక్కయు మృడి వనజాయతేక్షణుని మట్టఁ దలంచి మహూగ్రహుంకృతుల్ వడిగొనఁ గొమ్ము లొడ్డికొని వాతులు విచ్చి ఖురాగ్రహతనం బుడమిఁ బగుల్చుచు న్నిగిడి బోరన ఘోరపువీరఁ దాఁకినన్.
- చ. ఉటికి తొలంగ దాఁటియును నూరక తొఁకలు వట్టి దవ్వుగాఁ బటపియుఁ గొమ్ము లూడ్చి పెడవాయఁగఁ ద్రోచియుఁ గేల లీలమై బటిచి కలంగఁ జేసియును జంపఁగ నెల్లక గోస్వరూపతన్ దొఱసినరాక్షసాంగనలఁ దోలె సతగడు నిమేషమాత్రలోన్.
- వ. లవియును గ్రీడానర్తనప్రవర్తియుంబోలెఁ జలంగియాడు కృష్ణునిపరాక్రమం బునకు భయంబు నొంది మేనులు గరుపారం గడలకుంబాటుచుఁ దోఁక లెత్తి మెడలు మలంచి మలంచి చూచుచు సంభారవంబుల నెఱుఁచుఁ బట్టి దూరం బగుకాంతారంబు దూటి కాడుపడి పోయె నంత.
- ళా. పాదంబుల్ నుఱుమాడి యుద్ధతవిరూపస్కంధముల్ వ్రచ్చి రూపేదం బండులు డుల్చి బాహువులయ న్లేపారుశాఖాలి సంఘేదక్రీడ నడంచి మస్తకతతుల్ శీఘ్రంబ ఖండించి యిట్లాదేవేశుఁడు రూపుమాపెఁ దరురూపాభీలదైత్యాధర్మున్.
- వ. తదనంతరంబ నిర్భయులై కూడినగోపబాలురుం దానును రామసహాయం బతి భీమంబుగా నమ్మహాద్రుమంబు నుపాంతంబున నున్నవిషకంటకవృక్షంబులు తద్వల్లిగుల్మజాలంబులుం బిలుకుమారం దునుమాడి యవియును గోవత్సశవంబులుం గూడఁ బ్రోవులు సేయించి కపిత్థతరుశకలంబులు దత్తలంబునం గూడవైపించి యంతటం గలయం గనలునగ్నులు దగిల్చిన.
- చ. గొనకొని పేర్చి నాలుకలుగోయుచు ఘర్మవిశేషతీవ్రతం బొనరుసమీరుసఖ్యమును భూరితరంబుగ సంభవించుటం గనలుచుఁ బావకుం డడరి కాల్చె ముహూర్తములోన సమ్మహాదనుజకళేబరద్రుమవిలాసములన్ వెన నుగ్గునుగ్గుగన్.
- వ. అంత.

ప. కొండొకసేపు విశ్రమంబు నొంది తదనంతరంబ సముత్థితుండై కదలి లోకక్షేమకరంబు లగుశేకునంబులు గనుంగొనుచుఁ దజ్జు లవిధం బభినందింపఁ జను దెంచె నప్పు డొండొరులం గొగిలించుచుఁ బరువులు వెట్టుచుఁ దారుచు నెలుంగై త్తి నవ్వచుం బాడుచు వేణువీణాధ్వనిమిశ్రంబుగాఁ బటుపటహవాద్య నాదంబు లొనర్చుచు గోపాలు రాలోకనీయంబు లగుప్రమోదసంభ్రమంబుల నొప్పి యప్పురుపోత్తముముందరం బిటుండ నుభయపార్శ్వంబులను దత్పైరు పంబు ప్రశంసించుచు బెరసి రిట్లు వచ్చి యందఱు సాయాహ్వానమయింబున ప్రేపల్లె సొచ్చి తమయిచ్చ నుండిరి విప్రవరులు గోపవృద్ధులనలన నర్చనంబు నొంది నిజస్థానంబులకుం జనిరి వాసుదేవుండు జననీజనకవాత్సల్యంబునఁ బర మోత్సవంబు గని వత్ససంచరణతత్పరం బగుతనపూర్వక్రీడనంబున విలసిల్లు చుండె నంత.

మ. విషవృక్షంబు జయించి తాపభరము వేపాపి ప్రేపల్లెకల్పము న్నాన్చినకృష్ణతోఁ దనకు సామ్యం బానపక్షిల్లు దుర్విషహగ్రీష్ఠ మడంచి విశ్వము నిరుద్వేగంబు గావించుచున్ సుషమం బయ్యె నభస్యమాసము పరిస్కారజ్ఞు సశ్యామయై.

ఉ. చాతకవందిబృందములు సంస్తుతి సేయ విశాలబర్హి బర్హాతపవారణంబు తెలరారఁగఁ బర్వతిభద్రపీఠముల్ ప్రీతి నుపాశ్రయించి జలభృద్ధరణీవిభు లాక్రమించి రుద్రోత్తిసురేంద్రచాపనవతోరణశోభితభూమిభాగమున్.

క. రాయంచలగుండెబెడరు, మాయామంత్రము వియుక్తమానచ్యుతి కత్యాయతమయూరకర్ణర, సాయన మనఁ బ్రథమజలధరారవ మొనఁగెన్.

క. దినపతియు నిశావిభుఁడును, దనతననామము నిరర్థతం బొందిన సిగ్గునఁ బొడసూపరో యనఁగా, దిననిశ లొక్కటిగ మేఘుతిమిరమ యయ్యెన్.

క. లలితగగనరంగంబున, నలయక క్రొమ్మెఱుఁగు గొండ్లియై యాడెడుచో నలవడియె మొగులు తెరలును, బాలు పగువడగండ్లగములపుష్పాంజలులున్.

క. జలధారలు మదధారలు, జలదంబులు మొగవడములు చండానిలవి హ్వలగహ్వరరవములు గ, ర్జలుగా గిరుల మరె సమదసామజసమతన్.

తే. ఘనరసోపయోగంబునఁ గ్రమ్మఱంగఁ బడసెఁ బ్రాయంబు దగదె యిబ్బంగి యనఁగ హరితత్పణతారుణకోమలాంగి యగుచుఁ బ్రుష్ఠ యెంతయుఁ గ్రొత్తయొప్పదము నొందె.

- శా. ధారాపూరకతోరవృష్టిఁ గమలధ్వంసంబు పాటిల్లినం
జేరం జోటాక పెందూఁ గానక భ్రమం జెయ్యేదుభృంగావళి
గారా మారఁగ నుద్ధరించె బొగడంగా నెప్పదే నాఁగ నిం
పారెం బ్రహ్మటకందళీకుటజనీపామ్రాదికాంతారముల్.
- క. ధర్మరజ మడఁచియు జల, ధరకాలము దెసలు గగనతలము దలముగా
సరజమ్ములు గావించెం, బరిణత కేతకవనోద్ధవనోద్ధతులఁ.
- క. రేయుం బవలెను మెఱయుచు, మ్రోయుఘనావళిలకలిమి ముదియలు నమ్ముం
బా యక యుండఁగఁ బరిరం, భాయతభోగగుచు లొదవె నాత్మే శులకుఁ.
- క. కుటజకుసుమవాసితలై, యటవులు నవమాలతీలతాంతపరిమళో
త్కటలై నగరీవనికలు, పటుతాప మొనర్చె బాంధవజ్జుల కెల్లఁ.
- శా. చండాపాతములం దటద్రుమము లుత్పాటించి శుండాలికా
గంఢూపానభిరమ్యతోయ లగుచుఁ గాఢాంతరావర్తముల్
డిండీరోత్కరవీచులం బెనుప నుద్రేకించె గూలంకషల్
మంఢూకీపరిగీయమానవిలసన్తాహత్వలై యెల్లెడఁ.
- వ. ఇట్టివర్షాగమంబునఁ గృష్ణుండు బలభద్రసహితుండై గోపాలనకేళీవినోదంబు
లం దగిలి.
- ఉ. క్రాలెడుపచ్చపట్టు నునుగచ్చులక్రొమ్మెఱుగై చలింప ను
స్థిలితబర్హదామము సమిద్ధమహేంద్రశరాసంబుగా
మేలగువేణువాద్యరవమిశ్రితగీతము గర్జచందమై
నేలకు డిగ్గెనెక్కి సువిసీలఘనం బనమెప్పె గానలఁ.
- క. వనకుసుమవిభూషిత మగు, వనజాక్షునితనువు మెఱసె వనవిటపివిమ
ర్దనలగ్నలతాతం బగు, వనవారణవిభునుదగ్రవపువుం బోలెఁ.
- సీ. ఆనమయంబున నట విదేహక్షితిమండలంబునయందు మహితచరితుఁ
డమితగోధనము ధనాభివృద్ధియుఁ గలవాఁడు గుంభకుఁ డనువల్లవుండు
ఘనుఁడు యశోదకు ననుజుండు ధార్మికుఁ డథుల కనిశంబు నాజ్యదుగ్ధ
దధితక్రదానంబు తాత్పర్యమునఁ జేయు సతనిభామిని ధర్మదాహ్వయమునఁ
బరఁగు నన్వర్థనామయై భవ్యశీలు, రట్టిదంపతులకుఁ బుత్రుఁ డధికుఁ డొకఁడు
గలిగె శ్రీధాముఁ డన నొకకన్య నీశ, యనఁగ జనియించి గారాము దనరఁ బెరిగె.
- వ. ఇట్లు పెరిగి త్రైలోక్యరత్నం బిది యనువర్ణనలకుం దగి వరవర్ణినీతిలకంబై
యున్నయన్నాతి ననేకగోపాలకుమారు లడిగి యడిగి కానక నిలిచి రట్టియెడ.
- తే. తారకామయరణమున వారిజాక్షు, కడిమి నిహతులై యేడ్వరు కాలనేమి
కొడుకు లాపగ మనసున నిడి పొడమిరి, కడిదియాఁబోతులై కుంభకవ్రజమున.

—* కాలశేమిపుత్రులేదవ్వరు గుంభకునింటవృషభంబులై పుట్టుట. *

- వ. ఇట్లుజనియించి.
- క. పోరానిచుట్ట మితనికి, శౌరి యిచటి కెల్లభంగి జనుడెంచు బలం
బారగ నతని వధింపగ, నేరూపున నైన మాకు నిచ్చట నెదవు.
- వ. అని తదాగమనకారణంబు లగునుపాయంబులు చింతించి నిఖిలజనబాధకంబు
నకుం దొడంగి.
- సీ. ఎదిరినపోతుల నెవ్వనినైన నవారణ నొడించి వలియదోలు
నిలిచిన జంపు మందల నెందుఁ దిరిగి క్రేపుల మొదవులను జాబోడుచుఁ బట్ట
నడపంగ వచ్చిన నదటునఁ జిందఱగొని యెట్టిబలియురఁ గొనక కవియు
నీటిలోఁ దఱిసిన పాతనములగతి వెలుఁగులు సొచ్చి యావలికిఁ బోవు
గోడ లలవలు వెనదాటుఁ గ్రీడవ్రాలె, రేలుఁ బగఱులు దిరుగుచుఁ జేలఁబంట
లోకఁడులేకుండ మేయుఁగాపున్న వారి, నుటికిపారిగొనుఁగడిఁదిమృత్యువులుఁబోలె.
- న. అంత నవ్వించేపాడేశంబునఁ గలకృషికవరు లెల్లఁ గూడి రాజుపాలికిఁ జనుడెంచి
చక్కసాగిమొక్కి లేచి నిలుచుండి చేతులు మొగిడ్చి.
- తే. కుంభకునిమందఁ బుట్టినగోవుపంబు, లేడు నీభూమిసస్యంబు లెల్లఁ జెఱిచె
గావ నలవిగా దేరికి దేవ యెరకుఁ, జెడితి మరయఁగ వలయు మాచేటు నీవు.
- క. జముఁ డైన వచ్చి వానిని, దమియింపఁగలేమి నిశ్చితం బేమియుపా
యము గలదొ కనుఁడు మీభా, వమునం దిటఁ బ్రజలు మీకు వలసిర యేనిక.
- వ. అనిన విని మిథిలేశ్వరుండు కుంభకు రావించి సేన వ్రవృషభంబులు భూమియం
తయం బాడుగా మేసెఁ బ్రజలు నిలువలేమని మొఱపెట్టెదగు నీవు దొరవు
గాని తుచ్చుండవు గా వల్లగుట దీనికి నెం డననేరము వానిం బట్టి కట్టింపు
మొండె నెద్దుపట్టింపుము గాకున్న నరణ్యంబులు సొర వెలువరింపుము లావకు
లగుచుట్టలు గలవాడవు నీకు సాధ్యంబు గానిది లే దివ్విధం బనాలస్యంబుగఁ
గైకొనక యున్నఁ దప్పక యెప్పుమి వచ్చుం జమ్ము పొమ్మనిన నల్లకాక యని
యతండు బలవంతులఁ బెక్కండ్ర నక్కార్యంబునకు నియోగించుటయు.
- తే. వల్లియలు వైచి యోదము లైల్లు ద్రవిడ్, తార్చివేసఱియుగుల్గి తాకిసిడయ్యఁ
దోలి యోటరి పోనీకదొడ్డి నాగి, పొడువ నడువను నలుడెనఁ బొంచి యోడి.
- వ. మఱియును వివిధోపాయంబులం దదీయదమనంబునందు శక్తులు గాక యప్పటి.
కప్పటి కప్పశువులచేతం బోటువడియును వ్రేటువడియును ద్రొక్కువడియును
జిక్కువడియును నలిగులియై లావు సెడి చేవదఱిగి కడంకలు గుడునువడి కడిమి
పెంపు వ్రానాడి చేతులాడక యందఱుం దలంకి నిలిచిన.

- ఉ. కుంభకు డింక నెయ్యది యొకో వెర వంచుఁ డలంకి యెవ్వఁడు
జ్ఞాంభితవిక్రమోద్ధారతఁ జేరి వృషంబులఁ బట్టి కట్టు సం
రంభ మడంచు నెంచు ననురాగ మెలర్ప నతండ్ మత్తనూ
సంభవకు నిష్ఠుం డగు నిజం బిదియంచుఁ బ్రతిష్ఠ చేసినఁ.
- క. ఆత్మఁడు సాటింపఁగ విని, యేతెంచిరి భూమి గొల్ల లెల్లను వెన నాఁ
బోతులఁ బఱుచుట యొకవని, యే తరుణిం గొంద మనుచు నేపు దలిర్పఁ.
- వ. ఇట్లు మిథిలాపురం బంతయుగోపాలమయంబై యుండె నట్లు గూడినయందఱుం
దమలోన.
- సీ. కొమ్ములు వడి నూఁది కుదియింతుఁ బ్రోపట ననువాఁడు పడవైచి యనువుదప్పఁ
బట్టి పెల్లుట ముక్కుగట్టుదు ననువాఁడు గుదియల గుండ్రను జనియ గుప్పి
యదరంబ గడియలో నాఁగి పట్టుదు ననువాఁడును బొదివి యెవ్వలను దిరిగి
మొగదప్ప నందంద మోరలు నులుపుదు ననువాఁడునై గొల్ల లచట నచట
మల్లనటచుచు నార్చుచు మలసి బ్రమరి, పాఱుచును బెక్కుబిరుదులు సలికిపలికి
మెలఁగి యాబోతు లుండెడిపాలము లరసి, టం కె పట్టుగనుంగొని బింక మెనఁగ.
- ❦ శ్రీకృష్ణుడు నందాచలతోడ మిథిలాపురంబుననున్న కుంభకునింటికిఁ బోవుట ❦ —
- వ. సమగ్రసన్నాహం బగునుత్సాహం బెసంగ నున్నంత కుంభకుండు మున్ను పని
చినమానుసులు సని నందగోపునకు సప్తవృషభవృత్తాంతం బెఱిగింప నతండు
బాహుసత్వోదారు లగుకుమారులం బెక్కండ్రం దోడ్కొని యశోద మున్ను
గాఁ జనుదేరఁ దండ్రితోడన కృష్ణుండును బలదేవసహితుండై వచ్చె నప్పుడు
తద్వ్రజినివాసు లగుజనంబులు.
- తే. రామలక్ష్మణతుల్యు లీరామకృష్ణు, లలఘుభాగ్యలక్షణమూర్తు లరసిచూడ
నాటివారల యిప్పుడు నేటివీర, లైరి గాకని వెఱగంది రాత్తలందు.
- వ. కుంభకుండు నందగోపునకు నెదురువచ్చి తోడ్కొని పోయి సముచితాసన
విన్యాసప్రభృతు లగుసంభావనలం బ్రీతునిం జేసె యశోదయు ధర్మదచేత
సత్కృత యయ్యె శ్రీధాముండు కృష్ణుం గాఁగిలింపుకొని యతనికిం దదగ్రజ
నకుఁ దాన తెచ్చి యాసనంబు లమరె నయ్యందఱుం దన్మందిరంబున సరస
పాయసఘృతబహుళం బగునాహారంబునం దృష్టి నొంది యిష్టగోష్ఠి నుండ
నారాత్రియందు.
- మ. హరి యేతెంచు టెఱింగి కట్టలుకతో సమ్యాయపోతు ల్వడిఁ
గురుశృంగంబులఁ గుంభకవ్రజములో గోగర్భిణీవత్సశా
క్వరసంఘంబులఁ బెక్కిటిం బొడిచి రక్తంబుల్ భువి న్నింపఁగాఁ
దెరలంబాఱె గలంగి గోవులు గడుఁ దీనంబులై రోలుచున్.

- సీ. అంతః బోవక యవి యాగోషముఖ్యుల్ గొటిలోని కుటికి యక్లేశలీల
 అంకెలు వైచుచు గింకఁ గాల్ ద్రవ్యము జమ్ముచు సెండ్పాండ శెలఁగి చెలఁగి
 భాండసంభారంబు పగిలించి గోడలు గోరాడి గరిసెలు కూలఁ దాకి
 బండులు విఱుగంగఁ బైదాటి పందిళ్లు పడఁద్రోచి తలుపులు సడల నెత్తి
 యాఁడువారునుశిశువులు నార్కి గూయ, నెక్కడెక్కడ యని వాడలెల్లఁగఁగఁ
 గూడి త్రుల్లెడుపరదేశిగొల్లకొమరు, లిందు నందును నెదుఁగంగ నేపు సూపె.
- ప. అంతః బ్రభాతం బగుటయుఁ గుంభకుండు సకలగోపాలురం గూడఁ బిలిపించి
 కూతునకు శృంగారంబు సేయించి తెచ్చి తత్సమిషంబున నునిచి నందగోపన
 హితుం డయియుండి కృష్ణపురస్సగు లగుతదీయులు నన్యలు విన నిట్లనియె.
- ఉ. గోపకుమారులార కనుఁగొంటిలె గోవృషముల్ దిశాగజేం
 ద్రోపమము ల్మహాగిరిగుహాత్థితిసింహాసమాసము ల్కన
 త్కోపకృతాంతతుల్యములు దుర్దమముల్ డమియింప వీని మే
 మోపక యిట్లు చిక్కితిమి యోగ్యపుయత్నము తెన్ని సేసియున్.
- క. కేవలగోవృషభంబులు, గా వివి రాక్షసులొ యెండఁ గంభర్వలొ య
 త్తావలిలోనిచె హింసయ, కావింపం బుట్టినవి బగంబున నెందున్.
- తే. వీని దండింపకున్నను మానవేంద్రుఁ, డలుకతో మమ్ము దండింతు ననియెఁ గాన
 దలఁకి కూర్చితి మిమ్ము నిందఱను మీరు, సత్త్వవంతులు విక్రాంతి తత్త్వమిదులు.
- ప. కావున వీని మర్దింప నొసినవాఁ డొక్కఁడం డిక్కన్నియకరపంకజం బాక్ష
 ణంబ కైకొనువాఁ డని జనకుండు జానకీశుల్కం బగుశంకరశరాసనదమనం
 బుదాహరించినవిధంబున నిరూపించినకుంభకువాక్యంబు నాటిభూపాలురపగిది
 గోపాలు రందఱు నాకర్ణించి.
- శా. నీలం జూచుచు మన్నభాస్రముల కున్నేపంబులై డెందముల్
 సాలం గౌతుక మొంద గోవృషములం బర్చించి యాభిలకా
 లాలంఘ్యోద్ధతపండదండహతి కత్యాతంకముల్ పైకొనన్
 డోలాందోళితచిత్తు లైరి మఱి దోడ్తోఁ దెంపు సొంపారగన్.
- ప. ఇట్లు చిత్తవినయస్తదేహులుం బోలె నిరుత్సాహులై నిశ్చేష్టభావంబునఁ జూచు
 చున్నవారలం జూచి నందగోపజ్ఞాతి యగు ఘోషవంతుం డగు గోపకుండు.
- శా. ఈయాబోతుల నిట్లు బెట్టుగొన కింకేనాటి కీవిక్రమ
 న్యాయామంబులకల్పి చూడుఁ డిదె, కన్నారంగ సన్నెక్కనిన్
 వేయం బల్కఁగ నేల నుక్షముల నుర్విం గూల్తు నన్నింటి వీం
 డ్రాయన్నదృఢవప్రపాతనకు గోత్రాద్రీంద్రులై చేకుఱన్.

మ. అని యాసాఫీతబాహుడు బహులసింహాధ్వనదీప్తాననుం
డును దర్శింపఁగలవాండు నయి యాటోపంబుతోడం గడం
గిన నయ్యుత్తము లీక్షణచ్చటల నగ్నిజ్వాల లొక్కుమ్మడిం
గనలం గల్గెని వానిపైఁ గవిసె దీక్షిప్తాభశృంగంబులై .

తే. పొదలుఁ బుట్టలుగట్టులు భూరుహములు, నెక్కికనుఁగొనుజనకోటియెల్లఁబొగడు
నట్లుగడఁగియావ్రేఁడులావమరఁబొడిచె, జిక్కఁబడికిట నెకపోతుశిరమునడుము.

శా. ఈతం డేమిటి కిమ్మెయిం గడఁగె నిం కెట్లొక్కొ యిదుష్టుటాఁ
బోతు లోవ్వవఁగనిప్పునే యనుచు సంభోజాక్షుచి త్తంబు చిం
తాత్రికాంతత నెందఁగాఁ దొడరి తానాధంగి దోర్విక్రమ
ఖ్యాతిం జూపినఘోషవంతుఁ బొదివెఁ గ్రందంగ నయ్యన్నియుఁ.

తే. పొదివినిడువాలుగొమ్ములఁబొడిచియెత్తి, ధరణిపై వైచి వెన మట్టిఖురపుటములఁ
జమ్ముటయుదవ్వుగాఁదూలిసొమ్మవ్రాయి, పడియెనాతఁడుచూపఱుభయము నెందఁ.

వ. ఇట్లు ఘోషవంతు బెట్టుపటిచి బెట్టిదంపుటురవడి నయ్యుగ్రపశువులు దక్కును
గలపశుపాలకప్రకరంబుపై నడరి.

క. కొందఱఁ గొమ్ముల గ్రుచ్చెం, గొందఱ నేలపయిఁ బెట్టి గొరిజల మట్టె
గొందఱ దొడల నమలెం, గ్రందుగఁ బెఱజనములెల్లఁ గనుకనిఁ బటవఁ.

వ. అరితేయుం జూచి మందహాసవిభాసితాస్యం డగుచు వాసుదేవుండు బలదేవుతో
నిట్లనియె.

మ. ఇవి యాఁబోతులు గావు గోవుషములం దీరోష మీదోష వి
ష్ణవ మీసర్వజిహ్వాంస యారయ నసంభావ్యంబు వమ్మయ్యె నీ
భువిలో నేచినగోపవిక్రమకళాస్ఫూర్తి ల్లసత్కిర్తి నా
కవుఁగా కిప్పుడ కాచెదన్ వృషభయవ్యావిధ్దు నిక్కుంభకుఁ.

వ. తొల్లి తారకామయసంగ్రామంబున నాచేత నిహతు లై నకాలనేమి పుత్రు
లేడ్వరు నీరూపంబునం బుట్టి నాకుఁ గీడుచేయం గోరి తిరిగెదరు రిపువధం బవ
శ్యక ర్తవ్యంబు బంధురక్షణనుకృతంబొక్కటియుఁ గన్యాయగ్రహణలాభంబును
శోభనంబులు గావె శ్రీధాముతోడిసఖ్యంబును నాకు నపేక్షణీయం బిది నాత
లంపు నిశ్చితుండవై యుండు మని యలండునుమతింప నాక్షణంబ సన్నద్ధుండై .

—|| కృష్ణుడు రాక్షసాంశ సంభూతంబులగు సప్త వృషభంబులఁ జంపుట. ||—

తే. అన్న యిట్లెలసాహనంబనుచునంద, గోవుఁడునుయశోదయునుసంక్షోభ మొందఁ
గుంభకుఁడు మెచ్చఁ దక్కినగోపకోటి, సంశయింప నసంప్రభమోతాహాలిల.

వ. ఆయుగ్రపశువుల కభిముఖుం డయ్యె నప్పడు దేవతలు మునులు నంబరంబున నుండి యతనివిజయంబు గోరుచు గనుగొనుచుండి రట్లడరి యవ్వీరుండు ఘోరంబుగా నదల్చి.

క. ఖలులార యింతకాలము, గలఁచితిరి ధరిత్రఁ బ్రాణిఘన్తరులు పశు చ్చలనచ్చన్నవిహారులు, పాలిసితి రిఁక మీకు నెందు బోవఁగవచ్చున్ .

క. నాపిడికిటికడిఁదిపిడుగు, నాపగిదియ దీనఁ దగిలి యంతకుండైనన్
రూపు నెడకుండఁ బోవునె, యీపాపాత్మకుల మిమ్ము నేల సహింతున్ .

మ. అని యావిష్కృతతీవ్రముష్టియగుచున్ హాసోజ్జ్వల్యాస్యంబునం
గన లుప్పొంగఁ గడంగునవ్వభుఁ ద్రిలోకక్షేమనిర్వాహకుం
గని పూర్వం బగువై రబంధమున నుగ్రక్రోధులై ధూర్తగో
దనుజుల్ మార్కొని రొక్కయుమ్మడిన యుద్యద్గర్జతో నేడ్వరున్ .

వ. అట్టికోల్తలయందు.

సీ. ఘాదివిన నందంద మొసుకనియటచేత వీకతో మోరలు వ్రేసివ్రేసి
బిట్టున్రావ నందంద తఱిమి కొమ్ములు వట్టి తొడర నెండాంటిపైఁద్రోచిఁద్రోచి
చెదరెన నవలీలఁ జెనసి యెక్కొక్కటి తెరలఁ దోకలు వట్టి త్రిప్పిత్రిప్పి
తిరిగినఁ బోనీక పరిగొని యన్నింటి నదరంటఁ బొరిగొని యాఁగియాఁగి
ముట్టి కందము ల్వడి గత్తిపెట్టి పెట్టి

• వీఁపు లడిచియుఁ దోకలు వీకఁ దాచి
వెన్నెముక లన్ని చెఱకులవ్రేగు గాఁగఁ
గడిఁది యాబోతుగమి బెట్టుగలఁచి యాడె.

వ. ఇట్లు సూపటచూడ్కి వేడ్కగాఁ గొంతసేపు వినోదించి.

శా. నీశాలోచనోచు లాదరసమున్నిద్రంబులై సిగ్గునం
జాలన్ స్రుక్కుచు నెయ్యెనెయ్యె దను నానం జెంది యానందక
ల్లోలవ్యాహతిఁ దూలఁ దత్కుతుకము లూర్పరింప నుద్యుక్తుడై
యాలోకప్రియుఁ డవ్వోరోధులఁ బ్రచండాలోకుడై చూచుచున్ .

ఉ. దిక్కరిహస్తదండసముదీర్ఘభుజుండు ప్రగాఢముష్టి నె
క్కొక్కనిమస్తకం బవియ నెక్కొకపోటు గొనంగఁ గన్నులన్
ముక్కున వాత నెత్తురు సముద్గతమై చెదరంగ నొలి తో
నెక్కొకరుండ కూలి రును తొక్కటపోవఁగఁ గాలనేమిజుల్ .

వ. ఇట్లు మాయావృషభంబు లక్కుమౌళశార్దూలుచేత నాలంబునం గూలిన నఖ
లగోపాలురు విస్తయంబుఁ బొందిరి నందగోపయశోద లానందంబునం భట్టతెంచి
నందనుం గాఁగిలించి దీవించి రప్పడు కుంభకుండు.

ఉ. కన్నియచేయి చేతఁ గొని కాతుకవేషమనొజ్జఁడై నయా

వెన్నునిఁ జేరఁ దెచ్చి యిది వీర భవచ్ఛబవీర్యశుల్కయే

భిన్నక కాదు నీదయినమేనమటందలు నీక చేరె నీ

యన్నఁ బరిగ్రహింపు మని యర్థిఁ గరంబుఁ గరంబు సేర్చినన్.

వ. అమ్మహత్తుం డమ్మహిళారత్నంబు గైకొనియె నప్పు డవైదేహుండు వైదేహీ

వరణవిభాసి యగుదాశరథింబోలె నీశాస్త్రీకరణమహితుం డయినమాధవు ననే

కాభరణాంబరాదుల సర్పించి యశోదానందగోవులకుఁ గట్టనిచ్చి తక్కినగోప

కుమారులసంభావించి యనంతరంబ నెయ్యం బెసంగ వియ్యంబున క్లిట్లనియె.

ఉ. నీకొడు కప్రతర్కమహనీయభుజావిభవుండు వీని

శౌర్యాకలసంబుపేర్చి మము సన్నదశేషకులాన్వితంబుగా

శోకముఁ బాచి మన్నె నతిసుస్థిరజీవన మేను గంటి న

స్త్రీకవిభూతి నీతనియశోగరిమంబును బేర్పు నెల్లెడన్.

క. వేలు పదివేలు లక్షలు, నీలకు సరణంబుగాగఁ నీయింటికి నే

మేలుగ నిచ్చెద గోవుల, నేలా యివి యనకు మిది యభిష్టము నాకున్.

వ. అనిన సతం డతనిం జూచి నాకుం గొలందియిడరానిపసియును నపరిమితమహి

ష్యజావికంబులుం గలవు కృష్ణుండు జన్మించినదియాదిగా గోవులు ప్రతిసంవత్స

రంబును బ్రసూతలై క్రేపులు పురణించి వచ్చుఁ బా లెంత పితికితి మంతయు

ఘృతంబయి పేర్చు సరణ్యంబున గుల్కద్రుమాదులయం దెల్లను బహులం బగు

మధువులు సులభంబులు యాదవు లెల్లవారికి నాయురారోగ్యంబులును భోగ్య

వస్తుసిద్ధియును సవ్యాహతంబుల గొఱంత యెందును లేను నీయిచ్చినయర

ణంబు మాకు వచ్చినయది యని పలికి యాదివసంబు పరమకల్యాణంబుగా

నక్కడ నుండి మఱునాఁ డతని వీడ్కొని కదలఁ గృష్ణుండును నీశాసమన్వి

తుండై శ్రీధాముండు తనకుఁ బ్రియసఖుండుగా నడిగి తోడ్కొని యశోదా

నందగోవు లభినందింప మగిడి యాత్మీయదేశంబున కరుగుదెంచి తొల్లింటియట్ల

సుఖంబుండె నని చెప్పిన విని జనమేజయుండు వైశంపాయనున క్లిట్లనియె.

శా. గోపాలత్వముఁ బొంది యవ్విధమునన్ గోవిందుఁ డున్నట్టి న

ద్యౌపారంబులు సెప్పఁగా శ్రుతికి నింపై యింత యొప్పుగనె

యాపుణ్యకృతి నాఁటివారలకు నెల్లెయొప్పెనొ చూడ్కికిన్

రూపింప న్నదిలోని కిప్పుడు కడున్ రోచిష్టువై చెందెడున్.

మ. భుజయూపంబున గోవుషాఖ్యపశువుం బ్రోక్షించి విక్రాంతియన్

యజనంబున్ విబుధప్రమోదనముగా నమ్మెఁ బ్రసర్తించి న

- ర్వజగత్సృజ్యత నుల్లసిల్లుచు మనోరాగంబునం గ్రమ్మఱ
నిజదేశంబున కేగి యెల్లు నడచెక్ విష్ణుండు విప్రోత్తమా.
- వ. అని యడిగిన నమ్మహాముని యమ్మహీపతి కిట్లను నట్లరిగి కృష్ణుండు వత్సపరి
పాలనంబునఁ గ్రీడాలోలం బైనబాలచరితంబు పరిణతిం బొందిన యనంతరంబ.
- తే. కొదవుతనమున నెప్పారి పిదపగండు, మెఱసిపొదలెడుమృగనాథుఁడెఱుగదోఁప
నభివస్సురదుద్దామయాననంబు, నెందె గోపికాదృక్పక్షకొలెందుఁ డగుచు.
- వ. అట్టి వయోవికాసంబున
- సీ. నెఱుల నున్న నికప్పు దుఱఁగలిగొనఁగూడి పొదలువెండ్రుకలు కొప్పునకునెయిద
నూఁగారుమీసలతోఁ గాంతి దళుకొత్తుమొగము గన్నులు క్రొత్తఁగిఁ దలిర్ప
నడుము వట్టువగాఁగ వెడఁదయై కటకెక్కి యెప్పార వెలసి పేరురము దనర
- మూఁపులు పొడవులై చాపుఁజక్కఁదనంబు గలిగి చేదోయి యగ్గలిక సూప
వెన్ను పటవయి కంతంబువిప్పుచటచి, పిఱుఁదుబెడఁగొందినడపునెప్పిదమువంత
తెఱుగు గైకొన గోపాలదేవమూర్తి, యశుశోభాకలాపకల్యాణి యయ్యె.
- వ. రోహిణీనందనుండును దాదృశసౌందర్యంబునం దిలకించె నయ్యసమానదేజు
ల్లిద్దఱు సవయస్కు లగువల్ల వకుమారులతోడం గూడి గోరక్షణక్రీడాతత్పరులై
విహరించి రవ్వహారంబులయందు.
- చ. నునువగువచ్చుపట్టునఁ గనుంగొన నెప్పుగ దిండుగట్టి నూ
తన మగుబర్హి బర్హ కృతదామము నెట్టము సుట్టి కమ్రకా
ననతరువుష్మమాలిక దనర్చునురస్థలి నుద్యహించి యిం
పొనరఁగ వేణునాదసరసోత్సుకుండై హరి యొప్పె నెల్లెడఁ.
- ❦ ❦ కృష్ణుండు వామదేవ భరద్వాజులను మనులఁగని సంభావించుట. ❦ ❦ —
- వ. ఒక్కనాఁడు యమునాపర్యంతకాంతారంబునం జరియించువాఁ డెమర నతిమాత్ర
విస్తారోదారంబును సతిశయోన్నతివిస్ఫారంబును నసంక్లిష్టదర్శోద్దయాభిరామం
బు నపరిభావ్యస్థేమంబునై వేదంబునుంబోలె ననేకశాఖావలంబిద్విజగణసేవ్యం
బును జలధరంబునుంబోలె గగనచ్ఛాదనాభోగంబును శైలంబునుంబోలె బహు
పాదపపరివేష్టితంబును గృహస్థధర్మంబునుంబోలె నిరంతరశ్రాంతజనసమాశ్రయ
ణీయంబును యోగనియమంబునుంబోలె బవనపరిచయజనితకుండల్యుల్లాసం
బును మహాయుగ్యంబునుంబోలె సుస్థిరస్కంధానుభూతివివిధయుగావర్తనంబును
గ్రహలోకంబునుంబోలె శీతకరచ్ఛాయాప్రభవభౌమజీవాభినందనంబును రసా
తలంబునుంబోలె ననర్కాంధకారభరితాభ్యంతరంబును సేనావ్యూహంబునుం
బోలె బహుశఃపత్రఫలమండలాగ్రశోభితంబును విష్ణువత్సస్థలంబునుంబోలె
వనమాలాపరివృతంబును బరబ్రహ్మంబునుంబోలె నారణ్యకోగ్ధీతమాహాత్మ్యం

భును నగుచు వన్యదంతిదంతాఘాతప్రణితంబును దావదహనజ్వాలావలేహతీల
కితంబును మునిదత్తార్ఘ్యతోయపులకితంబును సిద్ధతరుణీవిలాసచిత్రితంబును
శభరకపరశుక్రీడాకుట్టితంబును మృగపతికంఠకేసరకంఠహామస్పృణితంబును నగు
రూపంబుతో సర్వాశ్చర్యనిధానం బైనభాండీరాభిధానవటనాయకంబుఁ గని తదీ
యఫలంబున నగ్రజండునుందానును నాసీనుండై తక్కినగోపాలురు సయ్యెవిధం
బుల విహరింప నవరిమితగోనివహంబు లిచ్చానురూపచరణంబున నామోదింప
నాలోకించుచున్నయెడ.

- సీ. వామదేవుడు భరద్వాజుండు సనుమహామునులు తీర్థార్థులై ముదముతోడఁ
జరియించువారు శశ్వస్సహాయక్షునివాసమై యెప్పు నవ్వటము సేరి
తగఁ బ్రణామంబుఁ బ్రదక్షిణంబును జేసి యచ్చట నున్నగోపాలిఁ జూచి
యోపాపలార యాయుత్తమతీర్థంబునకు డిగ్గుతెరు వెద్ది నాగనక్ర
వర్జితం బగురేవు గావలయు మాకుఁ, దీర్ఘమాడుట కింతయుఁ దెలుపుఁ డనిన
నేనెఱుంగ వీని నడుగుఁడంచెల్ల వారు, నెండొరులఁజూపి చూసియెండొండనగుగ.
- వ. ఇట్లు గోపాలురు నై జం బగుచాపలంబున నవ్వెప్రుల నుల్లసంబాడి వార లడి
గినమాటకు సమత్తరం బీకున్న సమయంబునఁ గమలనాభుఁ డొయ్యన స్థయ్య
త్తమాచారులం జేరం జనుదెంచి సవిసయంబుగా నిట్లనియె.
- క. వీరేమియెఱుంగుదురు మీ, కోరినతెరు వేనుజూపి కుశలం బగురే
వీరుచిరావగలోపల, నేరూపించెదఁ దపస్వివిభులార తగఁ.
- వ. కర్తవ్యానుష్ఠానంబు సెల్లినవిదప నిట విజయంచేయుం డిదె మేలిమిగడతోడి
పెనుగునంగలపినచర్దివంటకంబు చిక్కంబున నున్నది మఱియును శర్కరామి
శ్రం బగుపాయసంబు వలసినంతయుం దెచ్చినారము మీకుఁ బ్రయంబయిన
విధంబున నారగింప నర్హుల రట్లుకాక ధారోష్ఠంబు లగుగోక్షీరంబుల వలచితి
రేని నుపయోగించునది యేను నందనందనుండఁ గృష్ణుడనువాడ నితండు
మాయన్న బలదేవుం డనంబరఁగినబలియుం డిప్పుసలకదుపు లన్నియు మా
సొమ్ము మత్స్వార్థనంబు సేయుం డనిన నమ్మునులు తదాకారతేజోవిభవంబుల
కద్భుతంబు నెంది యిగ్గోపకులంబునం దిట్టిమూర్తులు గలుగు టెట్లాకో యని
సమాధినిమిలాలితేక్షణులై త్షణం బుండి.
- క. తమతపముపేర్చి వారల, సముద్భవముఁ గ్రియయుఁ గని యసంశయభావ
ప్రముదితమతులై యిట్లని, రమలార్థవచోనిరూఢి నవ్వెభుతోడఁ.
- || వామదేవభరద్వాజులు శ్రీకృష్ణునెఱింగి స్తుతించుట. ||—
- మ. జలజాతోద్భవుఁ డాదిగాఁ బటుమతు ల్సర్వప్రయత్నంబులఁ
బలవంతం బగుచూపుసూచియును గానం జాలకున్నట్టిని

- ష్కలు సూక్ష్మోదయు నాద్యు నచ్యుతు నినుం గన్వెంటి మిచ్చోట ను
జ్వలగోపాకృతి నుండ నెట్టివియు యన్యద్భాగ్యసంతానముల్.
- తే. ఏము చదివినచదువులు నేము విన్న
వినుకులును నేము నడిపెడు వివిధవిధులు
• నేడు ఫలియించె బరమేశ నీవు కరుణ
యలర నిచ్చోటఁ బ్రత్యక్ష మైతి గాన.
- క. తొలుతఁ గలిగింతు జగములు, నిలుపుమ తదనంతరంబ నిర్భరీలీలా
కలనమెయి నడఁతు పిమ్మట, నెలకొని నీమాయ యేమి నేరమ వరదా.
- సీ. కన్నులు చంద్రభాస్కరులు సరస్వతి రసన పర్వతములు రదనపక్షి
సత్యలోకంబు మస్తకము వక్షంబు లక్ష్మీదేవి వామదక్షిణభుజములు
• గణపతి స్కంధులు గరళాఖ లభులు కుక్షి యంబరము దిక్కులు వివరము
లఖలదేవతలు గేశావళి పాతాళలోక మంఘ్రితలము లోకవంద్య
- విశ్వమూర్తివై యిబ్బంగి వెలుగుచుండు, దాగమమ్ములు రిచియించితధ్వరములు
చేసి చూపి చేయించితి శిష్టజనులఁ, దత్త్రియలకు విధాతవు దాత వీవ.
- క. పుట్టువుఁ బేల్లం గ్రియలును, నెట్లన నేతెరువులందు నిన్ను గదియ వె
ప్పట్టున లోకహితార్థం, చిట్టేడవయ్యుఁ గృపఁ బూను దీవళలంబున్.
- శా. క్రూరుం డైనహిరణ్యనేత్రుఁ డనురక్షోపేరుఁ డక్షోభ్యుండై
• వేరూపేడఁగఁ గ్రుంగఁ ద్రొక్కినమహావిశ్వంభరాచక్రమున్
వారాహాకృతి నుద్ధరించి సుచిరావాప్తి బ్రతిష్ఠింపఁగాఁ
గారుణ్యం బొనరించి తెవ్వనికి శక్యం బిట్లు క్రీడింపఁగన్.
- క. మెచ్చి ప్రియభక్తునకునై, వ్రచ్చితి ఖరనఖరముల హిరణ్యకశిపు న
య్యచ్చెరువునృసింహాకృతి, యిచ్చఁ దలఁచి తలఁచి కొలుతు మేము నినుహరీ
- క. వామనరూపంబున నీ, వామెయి బలివేడఁ జనుట యటమోద మహూ
ద్దామమహిమ యటఁజూపుట, దామోదర మాదృశులకుఁ దరమే నుతింపన్.
- తే. వేయిచేతులక్రొవ్వినవీరుఁ డ్రుంప, నుర్విప్రేగువ్రా నిర్వదియొక్కమాటు
రాచప్రోవుల నులుపను రామమూర్తి, వైననినుఁ జెప్పుదురు మును లాదిదేవ.
- ఉ. నిలిపితి నేతు వద్ది నవినీతు దశాస్య సబాంధవంబుగాఁ
గలహమునం బ్రదీప్తపటుకాండములం గడతేర్చి తెల్ల వా
రలకు వినంగఁ జెప్ప నభిరామము నీరఘురామజన్మమం
గళగుణవై భవంబు బహుకల్పపసుకపయోధిమాధవా.
- క. ఇప్పుడును రెండురూపము, లిప్పగిదిం. దాల్చి లోకహితకృత్యములం
దెప్పటిక్రియ నవధానము, తప్పకనీయున్నయొప్పు ధన్యము కృష్ణా.

- శా. పీపార్చ వంబుల నెప్పుడుం దగిలి సన్నేహత్తుతై యుండునీ
 గోపాలు ర్గడుపుణ్యకృత్తులు భవద్గోపాలనై కాన్పదం
 బై పాటింపఁగ నెప్పునివ్వనము భవ్యం బవ్యయానంద యీ
 గోపజ్ఞుల్ భవదీయఫలనకళాగుప్తుల్ గృతాధ్యాత్మికల్.
- సీ. నినుఁ దనూభవునిఁగాఁ గనినయాదవుఁడును భోజకన్యయుఁ గులభూషణములు
 మాతాపితృత్వాభిమానులై నీదెసఁ గరఁగుగోపుఁడు గోపికయు సుకృతులు
 నీకు ను త్తంసమై నెఱపినయాబర్హి బర్హదామము లోకపావనంబు
 నీకేలఁ దగిలి శ్రీనిత్యమై తనరునివేణుపు త్రైలోక్యవినుతిపదము
 నీయురంబునఁ గ్రాలునిన్ని బిడవివిన
 పుష్పమాలిక కృతకృత్య భవనవంద్య
 నేయునేటికి మము నీవు విశ్వరూప
 నేటనుండి నీవారిఁగా నెమ్మిఁ జూడు.
- క. అని షలికి తాపసోత్తము, లనుకంపా స్తిమితచిత్తుఁడై నవ్వుచు న
 వ్యసజాతుఁడు తమునర్థిం, గనుఁగొన వీడుకొని చనిరి కామితసరణి.
- వ. అని వై శంపాయనసంక్షీర్ణితంబు లై నకృష్ణసంక్షీడనంబు లసంక్షిప్తవిష్పష్టంబు
 లగువాక్యంబులం గ్రమంబున.
- ఉ. త్యాజితశత్రుగర్వ వసుయాజితభూమిసుపర్వ నిత్యసం
 యోజితసత్యధర్మ వినయోర్జితకర్మ సమిధవైభవ
 భ్రాజితభవ్యదేహ యపరాజితబాహుయశశ్శశాంక నీ
 రాజితలోకమండల విరాజితశీతనాగమండలా.
- క. అమితభరణనారాయణ, యమలచరిత్రైకసుతిపరాయణ పటువి
 క్రమశీలతనారాయణ, సమరమహోద్దామపై న్య సంతతధన్యా.
 మాలిని. దమితవిమతవర్గా దారితారాతిమర్గా
 భమితవిమలకీర్తి ప్రాజ్ఞచేతోనువర్తీ
 రమితయువతిచిత్తా రక్షితానాదివృత్తా
 శమితసకలదోషా సౌమ్యసంప్రార్థ్యవేషా.
- గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసోరుహధ్యానానందసౌందర్య
 ధుర్య శ్రీసూర్యనారాయణసుకవినంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెట్టి
 యనామధేయ ప్రణీతంబయినహరివంశంబునం బూర్వభాగంబునందు
 పష్టాశ్వాసము.

సప్తమాశ్వాసము.

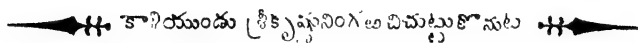
- క. శ్రీకారికటాక్షధరా, లోకకృతార్థీకృతార్థిలోకసకలర
త్నాకరవేలావల్లద, నేకగుణారామ వాహినీవరవేమా
- వ. లక్ష్మణకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నిక్కడఁ బరమపురుషుండు
భాండీరవటోపాంతంబునఁ గొంతదడవునిజేచ్చానురూపంబు లగుఁడనొదంబులం
బ్రహ్మాదించి తదనంతరంబ.
- తే. మేత్కై పోవుకదుపులమెయివడినక, శిందకన్యాతటంబుల నిందునంగు
నాడుచునుబాడుచునువల్ల వాన్వితముగ, సరిగె బలదేవుడునుదోస యరుగుదేర.
- వ. ఇవిధంబునఁ గ్రమభేలనకుశలుండై.
- సీ. మునివరదత్తార్థ్యములకుశాక్షతములు తెట్టువల్లట్టిసతీగములును
గుండలికన్యకాకుచకుంభకుంకుమయోశనఁ గెంపారుసలిలములును
సిద్ధసంయమిసమర్చితసికతాలింగభూషితాగ్రము లగుపులిసములును
శబరకుటుంబినీకబరికావనమాల్యవలితంబు లైననైవాలములును
నల్లటనచటనెప్పారఁబ్రాథాబ్రముఖయుఁగ్రమమీనేతఁదయిరథాంగిస్త్రనియును
హంసచుచిరానులాపయునగుచుఁగ్రాలు, యమునఁజూచుచుదవ్వుగాసరివిభుండు.

—|| శ్రీకృష్ణుండు యమునానదియందుఁ గాళియుండుండెడు మడుపుచూచుట. ||—

- వ. అమ్మహానది నెక్కయోజనదీర్ఘంబును సధికవిస్తీర్ణంబు సతిమాత్రగంభీరంబును
నయి దేవదానవాదులకు సభిగమింప సలవిగాక నిరంతరాంతర్గతభుజంగమగరిశ
జ్వాలాజ్వాలంబుల జటాలంబు లగుకల్లోలంబులం బొదలి బడబొగ్గి కీలాకులం
బగునంబురాశిం బోల్పొం బట్టగుటకుఁ దగి యవिरజోద్భూతఘణిపూతాగ్రంబుల
నుద్ధూతంబు లగుధూమజలధరంబులచేత నావృతంబై యుపాంతతృణలతాదహన
విజృంభితం డగువిమానలునివలన సారవకాలికంబు దానభయంబు సేకలకాననం
బులకుం గలిగించుచు లోభాతురుం డగువానివిభవంబుభంగిఁ బ్రాణిజాతంబు
లెవ్వరికి నుపభోగయోగ్యంబు గాక యొండొండ దరులు దాకి మ్రోయుకరళ్య
సఖలభూతంబులం దర్జించుచు గర్జాఘోరం బగువిలయపర్జన్యాకారంబుకరణిం
గాఱుకొనుచున్నయొక్కమహాప్రహదం బాలోకించి యాత్మగతంబున.
- శా. కాలాకారుండు కాళియుం డనుమహాగర్వండు దర్శికగుం
డాలోలాగ్నికరాళవక్త్రుండు విహంగాధీశసంత్రస్తుండై
కాళిందికా వసియించు నకపలుకు నిక్కంబెప్పుడు నివందు నా
భీలం బిమ్ముడు వడ్డురాత్తునల వుత్పేక్షింప నేధంగులగా.

- ఉ. రాహుగృహీత మైనయుడురాజశరీరముఁబోలఁ దద్విష.
 వ్యాహతి నిమ్మ హాజలము వై భవమేదిన దిట్ట వీతనం
 దేహతఁ జొచ్చి యయుర్గుత్రివమనంబు మెయి వెలార్చి గో
 గాహనయోగ్యమై వెలయఁగా నెనరించెద నీప్రదేశముగ.
- వ. అమ్మహాపన్నగుపరిజనంబు లగుభుజంగంబు లనేకంబు లెందునుం గ్రంథకొనం
 దిరుగుట నీబృందావనంబునందు నెలవు లెడనెడ సతిమస్సంచరంబులయి యుం
 డుం గుటిలోచారు లగుసరీస్పృశాధములు కొండిలు గోరూపంబుల నస్తదీయుల
 లోనం గలసి నాకుం గీడొనర్ప వేచియుండుదురు తదీశ్వరుండు నిగృహీతుం
 డగుటయ యందట నిరస్తులం గావించుట గావున నింకేల యాలస్యం జెల్లునుం
 జేయుదు నిదె కదంబవిటపి యొక్కటి యుత్కలోరగవిషంబున విషాదంబు
 నొంది యియ్యత్తమతటిసీతటంబున నున్నది.
- తే. ఇదిమదీయపదస్పర్శపదివి గాంచి, యులలోకనమస్కార్యహరిమహిమ
 నూర్జితం బగుగాత సాంప్రసరదీని, నెక్కి యిన్నిట నుతికద సక్కజముగ.
- వ. అనుచుం గుతూహలంబున.
- ఉ. ఎన్వరితోడఁ బెప్ప కొకయింతయు మంతనమాడఁ కేమియో
 యివ్వెపులప్రయత్న మితఁ డిప్పు డొసప్పుటకున్ నిమిత్త మం
 చవ్వల నాబలప్రభృతులాత్మ చలంప సకంపలీలమై
 నవ్వనజాతుఁ డాటణమ యల్లన సప్రసన మోమెలర్పఁగన్.
- సీ. ఒడి సిక్కుగొన బెక్కు మడినంది నునిచినతలుగులు ద్రాళ్లును దొలఁగివైచి
 డాకేలఁ బట్టినఘక్కయుఁ జంకఁ దాల్చిననేణువును నన్యచేతి కిచ్చి
 పొలుచుపింఛపుదండ నుచ్చి వెండ్రుకల నెప్పెడుజడగా నల్లిముడి యమర్చి
 మొల గచ్చగట్టుపై మలఁగినపచ్చనినునుకొంగుడిండుగా నులిచి చుట్టి
 చెప్పు లూడ్చి కదంబకస్థితతువుఁ, బ్రాణి పెడబొబ్బయిడియార్చియాకగొనక
 మడుపులోనికి నుతిక నున్నత్తులీల, నెగిసి తత్తోయకణములు నింగిఁ బొదువ.
- తే. మందరాద్రిపాతమున నమందచలన, మొందుజలరాశిమాడ్కిఁబయోజనాభు
 ఘోరలంఘనమునను సంక్షుభిత మయ్యె, నారసాతలాంతంబుగ నాహ్రదంబు.
- క. విషదూషితులముహరిగ, ల్మపరిహితుని నంట నశమె మాకు ననుచు ని
 ర్విషయతఁ దొలంగుగతిఁ ద, ద్విషమోర్ములు తీరములకు వెనఁ దోతెంచెన్.
- క. కాళియమర్దనమునకుం, గాలాకృతిఁ గృష్ణఁ డులుకఁ గన్మెఱిగి మహా
 వ్యాళములు వెడలఁబాఱెడు, పోలిక పోలయ్యె దరులఁ బొందుతరఁగలన్.
- వ. ఇత్తెఱంగున నాక్రాంతసలిలుండై యయ్యదుకుమారుండు.

౩. ఆదివరాహమై తనయుడంచితపోత్ర మమర్చి కల్పవి
 చేదవివృద్ధితోయ ఘగుసింధుపుఁ జొచ్చి కలంచినట్టియు
 న్నాదము పొందె నాఁగ భుజమండలమున్ సవరించి కొంత సే
 పాదట నమ్మహాతటినియంబుతతింగలగుండు వెట్టఁగఁ.
- తే. అతఁడుకరములఁదోయమందందచటచు, ఘోరనిననంబునతనిహుంకారరసముఁ
 దత్పదాగ్రహతోత్థితధ్వనియునుకక్క, మ్రోతయై పేర్చి దిగ్భాగరోధి యయ్యె.

- వ. అట్లు నిజనివాసం బగునజ్జలాశయంబు సంచలితం బగుటకుం గలుగించి.
- సీ. తనఫణావలి గలంతయు విచ్చి యెత్తిన గగనంబు సర్వంబు గబళితముగఁ
 దనమిక్కుటపుఁగోట నొడలు దెలిచిన వినపుచిచ్చుండొండ దెసలువేల్వఁ
 దనచూఁకులుగ్రంపుఁగినుకతోఁ బల్కిన సంబరిచరకోటి యూర్తి నెదుఁగఁ
 దనమేను మలకలై తనరారి నిగిడినయముసయంతయుఁ దస్మయత్వమొందఁ
 బాదలుతనపూత్కృతులనెల్లబొంగలుగవిసి, యబ్జహండుమూఁదరవెట్టిన్లుగాఁగఁ
 గాల్కర్కశకాయుండు కాళియుండు, గవిసె గోపాలబాలుపైఁ గసిమసంగి.
- వ. కవిసి పొదివి యుటక నెఱుకు లందంన కటచి యతని కెయ్యదియుం జేయఁ
 దెఱపి యీక యుద్రదేకంబునం గిట్టి.
- క. ఆపాదమస్తకంబుగ, నాపురుషోత్తమునిదేహ మాభుజగేంద్రుం
 డాపూర్ణభోగబంధన, తాపాయత్తముగఁ జేసెఁ దత్త ణమాత్రఁ.
- ఉ. పూర్వభవంబునం బ్రబలభోగిమయాస్త్రనిబద్ధఁడై మహా
 గర్వఁడు వైరిచే రణముఖంబునఁ గొంతోకసేపు వడ్డయా
 దుర్విధి నేడు నెమ్మెయిఁ గుతూహల మెత్తియై తాల్చె నిట్లనఁ
 సర్వవిభుండు కాళియభుజంగనిబంధన నెప్పై సయ్యెడఁ.
- తే. సింధుపతిలోనఁ జెనుబాపసెజ్జఁ జెనఁగి, సుప్తిఁ గడునెప్పుటి పాత్మసోకి యిట్టిఁ
 డయ్యెఁగాకయెక్కడిపీడ హరికసంగఁ, బన్నగాంగసంగమమూర్ఛప్రభునకొప్పె.
- ఉ. కాళియుచుట్టలుం జెలులుఁ గాంతలుఁ బుత్రులు నై సమర్థము
 వ్యాళము లెన్ని యన్నియును నష్ట వనంబళి యున్నకౌరినా
 భీలతఁ జుట్టుముట్టి పటుభీషణదంష్ట్రులఁ బ్రస్ఫురద్విష
 జ్వాలలు పిక్కటిల్లఁ గఱవంగఁ దొడంగె నశంకఁ గింకతోఁ.
- వ. అట్టిబెట్టిదంపుఁజందంబు సర్వంబునుం గనుంగొని గోపకుమారు లందఱుం ద
 లంకి యక్కడికిదక్షిణంపుదెసం గ్రోశమాత్రంబున నున్నప్రేవలైకు శతరయం
 బునం బటచి.

- సీ. శందగోపునికూర్చి నందనుం డగుకృష్ణుఁ డడవిలో మముఁ గూడి యాడియాడి
యెవ్వనికోఁ జెప్పఁ జేపున మనయేటిపెరుబాము లుండెడు పెద్దమడుపు
యోవలి కుఁకి పెల్లుగఁ గలంపఁగ నందుఁ గలుగునాగము లెల్లఁ గవిసిపొదివి
కఱచుచున్నవి చాలఁ గాలుసేయార్పరాకుండంగఁ బాపతేఁ డొడలుసుట్టె
నకట యెచ్చట నున్నవాఁ డతనితండ్రి, నేగ యెఱిగింపరే లావు తెరవుగలుగు
ప్రేలు విడిపింపఁగలయట్టివిధములెల్లఁ, జేయఁదగవురారేయనికూయుటయును.
- వ. వజ్రపాతతుల్యం బగునవ్వాక్యంబు హృదయంబు వగులింప నార్తయు విస్త
యంబును శోకంబును కుంప్పరిగొన నప్పశుపాల పుంగవుం డెక్కడెక్కడ యని
యక్కూయివచ్చినవారు తెరువు వెట్ట నతిత్వరితంబుగ నరిగె లావరు లగుగొల్ల
లెల్లం గైదువలు గొని యతనిం దలకడచి నడచిరి యశోద తల్లిడ్లిల్లి యుల్లంబు
మూర్ఖులు పైకొన నాక్రందనపరవశ యగుచు విక్రీర్ణకేశయు విగళితాశ్రుభా
రాసి క్తమార్గయునై చుట్టపువెలంఱులు దగిలి పొదివికొని పోసం బోయె నా
బాలపృథ్వీంబుగా ప్రేపల్లెయెల్లం గదలి యిదియేమిపుట్టె ననువాడును నిట్లవునే
యనువారును గృష్ణుం డెప్పుడుం గొఱతప్పులుకు పిన్ననాడునుం బిన్నకొలందు
లం బోయెడువాఁడుగాఁ డనువారును దొడ్డికిఁ ద్రొక్కి కమియో ఁడఁ గాళియాహి
యుఁ దద్యాహులకు లోనగువాఁడు కాని యిహ మానంబు గలుగనేరదు
సూగుం డనువారునునై పెక్కండ్రు పెక్కువిధంబులం బలుకుచుం జని రిట్లు
నని యందఱుం గానిందీతటంబున నంతంత నిలిచి.
- చ. అసిత్తునావృతుం డయినయర్కునిమాడ్కి మహావిధుంతుదో
ల్లననవిష్ణుఁ డైనమృగలాంఛనుపోల్కి నుదగ్రధూమనం
ప్రసరతిగోహీతుం డయినపావకుధంగి భుజంగబంధన
వ్యసనముఁ బొంది యున్నకమలాక్షునిఁ గాంచి విష్ణుచి త్రతఁ.
- వ. ఎయ్యదియుం జేయరామిని నివ్వెటపడి చూచుచుండిరి యశోదయుం దత్పతి
యును హామని పుడమింబడి సొమ్మవ్రాయి బంధుప్రయత్నంబునం దెలిసి యు
ల్లంబుల నుడుకుచుండి రప్పు డాగోపవర్యుండు తక్కినవారిం జూచి.
- క. ఈపసిపాపని నిచ్చట, నీపెనుఁబామునకు నిట్లు తెరసేసినయి.
యాపదకుఁ గొలుపుగాఁగల, యీపాటున కేమి పాప మే జేసితిమో.
- శా. రూపంబుఁ బలవిక్రమంబులు మహారూఢంబులై యెంతయుఁ
దీనింసం గలయట్టిపుత్రుఁ గనుటఁ దీవ్యత్రపశ్యిలుఁ డీ
గోపాలుం డనఁ గీర్తితుండ నగునాగో మిమ్మెయిఁ వమ్ముగాఁ
జూపాత్మఁ గలుగింప దైవము గడుం జూపొపదయ్యెం జూమి.

ఉ. పూతన కట్లు సేపడియుఁ బోడిమి దప్పక పేర్చుటాదిగా

నాతత మైనవీనిబల మన్నుత మీయురగంబువాత ని

ట్లాతురపడ్డ యిట్టివిధ మారసి యిట్లనరాదు గాని వీఁ

డేతెరు పూడి యైన దరియింపఁ గలండునుబుద్ధి పుట్టెడుక.

తే. ఏను జాట్లపుఁబెద్దలు నింతతెలివి, గలుగుకతన నెట్లైన నీయలఁతవెల్లి

గొంత యీఁదెదమక్కట కొడుకుఁజూచి, పనవుతల్లితల్లడము మాన్పుంగవశమె.

—|| కాళియునిచేతఁజాట్లబడిన క్రీకృష్ణనిఁజూచి యశోదనోకించుట. ||—

వ. అనుచుండ నయ్యశోదాదేవి కృష్ణుం జూచి.

ఉ. వెన్నలు దిన్నతప్పనకు వ్రేలలమెచ్చుగ నాఁడు రోటితో

ని న్నటుగట్టిత్రోచినయనీతి దలంచియు నేఁడు నన్ను నొ

వెన్నుఁడ యిట్లు సేసేదవు విశ్రుతసత్త్వఁడ వీవు నీకు నీ

చెన్నఁటిపాఁపపు ర్వాకటి సేయఁగ నొపెనె యేపుసూపవే.

శా. నామీఁదం గృప యెఱ్ఱఁ జాలఁ గలవన్నా యేను శోకాగ్నియం

దీహూడ్కిం బడఁగా నుపేక్ష దగునే యీదిక్కు చిర్నవృత్తో

నీమో మచ్చుగఁ జూపవే తెఱవవే నేత్రాబ్జము ల్బుల్కవే

యామోదంబుగఁ బుత్ర తల్లులకు నిట్లత్యార్థి గావించురే.

తే. అరయ దెసలేక నీధనం బడవిలోనఁ, జెల్లచెద రయ్యె నీవంతసేపు కట్టి
యిట్లు లేమఱఁ బాడియె యీక్షణంబ, వెడలి చనుదెంచిననుఁ బ్రోవవే కుమార.

క. కడిదివిషకంటకాటవి, కడికండలు చేసి నీటు గావించితి వీ

పొడపాము నీకు నేటిది, కొడుకా నీకులము వంతగూరు టుడుపవే.

చ. అని పలవింప బంధుసతు లందఱు నిట్టినుపుత్రుఁ డింక నే

జననమునందుఁ గల్గు నిట్లునగ్గుట కోర్వరు లాతు లైన నె

ట్లనయము నొర్పుఁ గన్నకడు పగ్గలమై వెలవెట్ట రానిపెం

పునఁ గలమానికం బొదవి బొగ్గయి పోయెనె యక్కటక్కటా.

తే. ముప్పనకు నొమదయ్యెనె ముగ్ధ యీయ, శోద నందగోపున కుగ్రశోకజలధి
యీఁదఁ గొలఁదిగా దయ్యెనె యిట్టిదైన, యడకు వెట్టెనె పెన్నిధియనుఁగుబిడ్డ.

వ. ఇట్లందఱు నన్నివిధంబుల దుఃఖంప గోపాలురు దమలోనన వగచి యింక శోకిం

పం బనిలేదు మన మిమ్మడుఁగులోనం గృష్ణుఁ డుఱికినయట్ల యుఱికి యిక్కటకుఁ

బాముతోడ నెఱలాపునం బెనంగి కుమారు విడిపింతుము గాకున్న సతనితోడిద

లోకంబుగాఁ గాళియకాలాహి యనుకాలునిపాలవడి చిక్కుడము. చంద్రవిర

హిత యైనవిభావరివిధంబున భానువిహీన యైనగగనవీధిచాడ్చున వృషభంబు.

శెలియైనగోవితతితెలుగునఁ గృష్ణుండు లేనివేపలై కేపగిది మరలి పోదమిదియె
తెం పిట్లు చేయుద మని యుత్సహింప. వారలయా ర్థియు వనజనాభుదుష్కి
తియుం జూచి విష్ణుతేజం బపరమూ ర్థియై యభేదజ్ఞానంబు నిజబుద్ధి నిరూఢం
బుగా నెఱుంగుబలభద్రదేవుండు వాసుదేవుం దలఁపింపఁ దలంచి యొక్కరుం
డునుం దొలంగి నిలిచి గంభీరమధునిస్వరంబున నల్లన నిల్లనియె.

- ఉ. మానుషభావ మిట్లాకఁడు మాటిడి లోకహితం బానర్పఁగాఁ
బూనిననీమహామహిమ బుద్ధిఁదలంపక యిప్పు డిచ్చుట
దీనికి నింత సుక్కుఁబడి చీనత నెందుట మెచ్చుగాదు నీ
దై నయనుంగులందఱును నార్తి గలంగుట కృష్ణ చూచితే.
- వ. వీరు నీనత్వం బెఱుంగరు గావున శోకించెదరు జన్మసముచితంబు లగుకర్తంబు
లప్రతిహతంబులుగాఁ జెల్లించెదవు గావున బంధుప్రమోదం బవశ్యకర్తవ్యం
బివ్వేపాహిమర్దించియీదుర్దశనపనయింపుమనినచౌహితేయవాక్యంబాకర్ణించి.
- శా. దైవతభ్రాంతినిపు త్తిఁ బొందఁగ నభేదబ్రహ్మబోధంబు సం
భూతం బైన నశేషబంధసములం బోఁద్రోచుసిద్ధాత్మున
ట్లాతం డిమ్మెయి నాత్మతత్త్వవిమఁడై యప్పాఁచుట ల్విని
ర్భూతిం బొందఁగ నీల్లి బిట్లు నెగఁసెం దోయాఘమధ్యంబునన్.
- వ. అట్టియుత్సాహంబు నిర్వ్యపోహంబుగాఁ బేర్చి.
- ఉ. కాళియభోగిపుంగవు నఖర్విసుమర్విహగర్విధుర్వితం
గ్రాలెడుమిక్కుటంపుఁబడగ లెస నై దిటి మీఁదికి స్పృహ
భీలవిఛేష్టమై నుఱికి పెల్లుఁ దదీయవిలోలపుచ్చముం
గేల నమర్చి నెంపఁ దొడఁగెం బటుపాదనిపాతనంబులన్.
- మ. యమునావీచి మృదంగవాద్యములు మ్రోయం దీరగోపాఘహ
ర్షమనౌజ్ఞధ్వనితంబు గేయముగఁ జంచత్కాలియవ్యాళభో
గమహారంగతలంబునం బటుగతిం గంజాక్షునిర్మర్దనా
ట్యము హృద్యాదృశ్యతభీమమై పరఁగ దివ్యక్రేణి చూచెన్ దివిన్.
- మ. వెన దామోదరుపాదఘాతనగతుల్ వేవేలచందంబులం
బ్రసభాటోపముఁ జూపఁ బాపఘణభృత్ఫలస్ఫటామండలం
బసహంబై నెగిలెన్ మణుల్ సెదరఁగా నానన్యంబులన్ శోణితం
బెనఁగన్ దంష్ట్రలు నుగ్గుగా గరళవహ్నిజ్వాలిక లెల్వడన్.
- తే. కటకుటెండదాఁకినతోగ కామభంగి, బాపఁజేనిమే నెంతయు బలము దఱగి
సుక్కెనింద్రియంబులయేపుడ కై నూర్పులొ య్యనెయ్యనడిందగుట్టునుఱుదక్కు.
- వ. ఆనమయంబున.

క. లయకాలకేళితాండవ, భయంకరుండై సభర్షభంగిఁ దనదుకా

ళియుభోగరంగనటునకు, జయపెట్టిరి సకలలోకచారులుఁ బ్రీతిఁ.

వ. ఇబ్బంగి నత్యంతదురవస్థం బొందినయద్దందశూకప్రవరుండు వివశం బగుమాన

సంబు నెట్టకేలకు నూలుకొల్పి గోవిందచరణారవిందంబులక్రింద నెట్లున్నయెట్లుండి

• భీతివిహ్వలంబు లగుజిహ్వలు దొట్టిల్ల నల్లన దీనస్వరంబున నప్పురుషోత్తము నుద్దేశించి యిట్లనియె.

మ. నిను సర్వాధికుఁగా నెఱుంగక కడున్నీచుండనై నీచపుం

గినుక స్నీమహనీయదేహమునకుం గీడిట్లు గావించితిం

జనునాక్రొవ్వసకింతవట్టు త్రిజగజ్జన్మస్థితిధ్వంసముల్

పొనరింపంగఁ బ్రభుండ వీకొలఁదితప్పల్ పైచుటొప్పుం గృహఁ.

క. నీవిమ్మెయి దండించుట, దేవా నిర్విషుండ నైతిఁ దెలివియు శమముఁ

భావమున నెలసె నీపను, లేవి యయినఁ జేయువాడ నేవశ్యుడనై.

• శే. అజనురేంద్రాదులకుఁ జేర నలవిగాని, యుష్మదీయపదాంబుజయుగళి నాదు

తలలుసోకుటఁజరితార్థతముండనైతిఁ, గడఁగినీయాగ్రహముననుగ్రహమయయ్యె.

తరువ్యాజ. జయ సర్వభూతేశ జయసర్వనరద జయ సర్వరక్షక జయ సర్వజాతు

జయ జగద్వందిత జయ జగన్నాథ జయ జగద్ధారక జయవిశ్వరూప

జయ కృష్ణగోపాల జయమహానర్మ జయపూతనాథుత జయదైత్యదమన

దయనిమ్మ జీవితదానంబు నాకు భయశరణాగతిఁ బ్రార్థింతు నీన్ను.

చ. అని శరణంబు వేడిసమహాహివరేణ్యుని సత్యకీర్తనం

బునకుఁ గృపార్ద్రచిత్తుండయి పుష్కరలోచనుఁడౌతుఁడయి యా

తని కభయం బొనర్చిన నతండును దత్తరుణార్ద్రదృష్టిపా

తనము సుధామయం బగుచుఁ దన్ను సచేతచుఁగా నెనర్చినఁ.

వ. తనఘణాపంచకంబు దచ్చరణాగ్రంబు మోపి ప్రణామంబులు చేసి యుండర నిలు

చున్న నద్దేవుం డతని కిట్లనియె.

— ❦ క్రీకృష్ణుడు కాళియుని యసునాప్రవాహంబు వెడలనడుమట. ❦ —

సీ. ఇదియాదిగా నిన్ను నీయమునానది వసియింపనీ నేను వార్ధిగుఱిచి

నకుటుంబకంబుగాఁ జనుము జలస్థలచారులై యున్ననీవార లెల్ల

నీతోన చనుదెంతు రీతోయములు భవద్విషయోగమునఁ దొల్లి విషములగుట.

నిజముగా నెట్లుండ నేడు నిర్విషములై యమృతనామకము తథ్యముగఁ దాల్చి

యఖిలజనులకు నధికసేవ్య మగుగాత, మత్పదాంకము లయిననీమస్తకములు

సూచి గరుడుండు నీకు నెచ్చోటనున్న, ననఘ యెప్పుడుఁ గీడు చేయంగ వెఱచు.

- వ. ఇదియ వరంబుగా నిచ్చితిం బొమ్మనినఁ గాళియుడు గోపాలు రందఱుంజూడ
గళత్రపుత్రభృత్యసమేతంబుగా వెలువడి సముద్రంబున కరిగెఁ గృష్ణుండును
యమునాప్రదంబులోన నుండక నిజేచ్ఛావిహారతృప్తంబై వెడలునుద్దీప్తదం
తానశంబుపగిది వెలువడి వచ్చిన నెమరువ్రాయి.
- క. తల్లియుఁ దండ్రీయుఁ బ్రమదము, వెల్లిగొనఁగఁ గాఁగిలించి వేదీవన లీ
నుల్ల మలర నతఁడుచు బ్రణ, మిల్లి సమాశ్వాసవాక్సమితి ప్రసరించె.
- వ. ఇంత సఖలగోపాలురు నచ్చుతప్రమాదమేమరహృదయు లగుచు నతనిచుట్టును
ముసరికొని బహువిధంబులం గీర్తించుచు నభినందింప నందగోపాదివిశిష్ట జ
నంబు లిట్లనిరి.
- ఉ. ఎన్నఁడు నిట్టిసాహసము లిట్టిబలోద్ధతు లిట్టిధైర్యముల్
విన్నవి కన్న వెయ్యెడల వీరకులోత్తమ గల్గెనే జగ
త్సన్నత మయ్యె నీమహిమ సర్వధనంబులఁ గోపకోటియుఁ
నిన్ను శరణ్యుఁగాఁ బడసె నేడుమొద లృతి వీవ యంతకుఁ.
- క. ఎచ్చోటనై నఁ దమతమ, యిచ్చఁ జొరంగనియె గోవు లియ్యేట మునుల్
విచ్చలవిడి దఱియును రీ, యచ్చపుఁబుణ్య మిటు నీకు నబ్బునె యనఘా.
- తే. అడవిఁ బుట్టినమ్మేచ్చుల మగుటమాకు, నిక్క మయ్యె నిమ్మెయి నిప్పునీటుపొదివి
నట్టులున్నమహాభూత మైననిన్ను, నెఱుంగ మింతకాలము నిట్టికొఱత గలదె.
- వ. అనిపలికి యతనికిం బ్రదక్షిణంబు లాచరింప నతండు వారి సయ్యెవిధంబుల
నుపలానించె నిట్లు సంభావితం జ్ఞానయావీనుండు పురస్కరుండుగా నందఱు
వచ్చి ప్రేవలై సొచ్చి సుఖంబుండి రివ్వధంబునం గాళియభుజంగభంజనంబు నివృ
త్తం బై నయనంతరంబ యొక్కసమయంబున.
- క. పనులకు మే పెద్దడియై, పనచెడి పొలమెల్లఁ బొనుఁగుపడి యుండఁగ గో
పనమేతంబుగ వసుదే, ననుతుండు చింతింపఁ ప్రౌఢవల్లపులు దగఁ.
- వ. గోవర్ధనపర్వతంబునకు నుత్తరభాగంబునఁ గాళిందీపరిసరంబున సమతలంబును
గృష్ణమృద్భూమికంబును సంపన్నబహుళతృణోపజాతంబు నగుతాలవనం బతి
విశాలంబై గర్దభరూపధారి యగుధేనుకుం డనుదానపుచేత నాక్రాంతం బ
గుటం బ్రాణు లెవ్వారికిం జరింపరాక పాడఱి యుండు నని ప్రసంగింప రామ
కేశవు లక్లేశం బగుదర్పావేశంబున నుత్సహించి.
- తే. పసికి మేపు గల్గినజాలు నసుర లేమి, నేసెదరు పోవనిం డని చేయఁగలుగు
గొల్లలకు నెల్లఁ జెప్పఁగ గోగణముల, వెలిచి రాఘవు నద్దెనఁ జెలఁగివారు.
- వ. అమహాగహననిరంతరదురంతకాంతారంబునందు.

ఉ. ఏదెన చూచినం బొదలి యింపెనలారెడునాత్మజాత్మకం
బాదటవ్రావఁగాఁ గడుపు లన్నియుఁ జెన్నగనుండి మేయ దా
మోదరముఖ్యగోపతతి యొక్కట నాత్మజరాజమండమా
మోదమెల్లర్చ జొచ్చి మనముల్ దనియ్యవిహరించి రెల్లెడఁ.

వ. అంత.

శా. కాలాహుల్ బుజుతావిచిత్ర యగుభోగత్రేణి శోభిల్లఁ బా
తాళం బొక్కట నిర్గమించి విలసద్దర్శివికాసంబుతో
గేళిం గ్రాలెడిసో యనంగఁ దనువుల్ గృష్ణంబులై యొప్పుగా
భేలన్తార్థము లైనతాళ తరువుల్ కృష్ణండువీక్షించుచుఁ.

వ. రోహిణీనందనువదనంబు గనుంగొని యిట్లనియె.

మ. క్రమపాకంబునఁ గెంపుతోడినలుపెక్క నిక్కుటం బై నగం
ధము దిక్కుల్ సురభీకరింప రస మంతర్గామి యయ్యు నైఱిం
గమియం గాఱుచునున్నచాడ్పున విలోకప్రీతిగావింప హృ
ద్యములై యున్నవి చూచితే ఫలము లీతాళద్రుమశ్రేణులఁ.

తే. వీని నీవేళ గోవులు నేను గూడి, ఘెలమి యెలయ నాన్వాదింతు మెంతయేని
నేడక యయ్యెడు రాల్పుము వేగనేగఁ, బ్రాణి నీలావువెరవు సంభావితముగ.

వ. అనిన నవ్వీరుం డవ్వీధంబున కియ్యకొని గోపకుల నందఱం గలయ నాల్కించి.

* క. ఎక్కఁ దడవు తాళుల మొద, లక్కజముగఁ బట్టియూఁతునవి యేటికొనుం
డెక్కుడుగాఁ బండులు మీ, రొక్కొకనిం గడవ ననుచు నుద్ధతలీలఁ.

తే. ఒక్కతరవాయి దొరఁకొనియొకటి నొకటిఁ
బృథుభుజాదండమునఁ బట్టి పెలుచ నూఁచె
బెఱుక విఱువఁగ నెల్లక యుఱక వన్య
హస్త నిజహస్తమునఁ జెరలాడునల్లు.

క. పరుసనిగాడ్పున రాలెడు, వరుసన ధరఁదొఱఁగుతాటిపండుల మ్రోతల్
సొరిఁబారి గోపకుమారుల, యురుహర్ష ధ్వనులుఁ గూడి యొక్కట నెదవెఁ.

—|| బలరామండు గర్భధ వేషధారియగు ధేనుకుండను రాక్షసుం జంపుట. ||—

వ. అమ్మహాఘోషంబునకుం గలుపించి ఘోరభుజశక్తిఘోషణండును ఘోషజన
నిత్యభీషణండును సంత్రాసితధేనుకుండు నగుధేనుకుండు గర్భధరూపంబు చాల్చి.
దుర్దములగు దైత్యులు తాదృశాకాశులై సహస్రసంఖ్యులు తోడ నడువ రామ
కృష్ణులకుం గీడు సేయుతలంపునఁ దెంపు మిగుల నడతెంచి నం గని సకలగోపా
లురు నేపు దక్కి యక్కడ నక్కడ స్రుక్కి రంత.

- సీ. ఖరతాడనంబునఁ బెరిగినఘాళి యర్యముమ్రుంగిఁ యంధంపుఁదమముఁ బెంచే
 హేపితధ్వనులఁ బిట్టినఁగుదిక్కుంప మాశాగజంబులమదస్రవము మాస్సెఁ
 దెఱచునొంతులపెద్దతెరువులుపాతాళములఁగేలిగొని మృత్యుమొగము నడిచెఁ
 గనలుకన్నుల నిప్పు తెనసి పురోమార్గములు వ్రేల్చి సకలాటవులను బొదివెఁ
 దోఁకలార్పఁ బృథుస్కంధఘాననము లో, నర్పఁజెదరురోమంబులు నభమునెల్లఁ
 బత్తులంబుగఁ జేసెఁ దద్బహుళగర్ద, భాసురానీక మబ్బంగి నడరునపుడు.
- వ. అట్టిమాయాసైన్యంబున కగ్రేసరుండై కవియుదెంచు ధేనుకుం గని, సంతర్షణం
 డమన్వోత్కర్షంబునం దదీనుబలప్రకర్షంబు రిత్తయకాఁ గొని రిత్తచేతుల నె
 దురై నిలిచిన.
- తే. కదియఁ బాటుతెంచి గర్దభదైత్యుండు, వీకతోడఁ దిరిగి వెనుకకాళ్లు
 చండరభన మెసఁగ రెండును జోడించి, యుగ్రభంగి బలునియురము దాఁచె.
- ఉ. తాఁచినఁ దోస బిట్టాడిసి తత్పదయుగ్మముఁ బట్టి బెట్టుగా
 వీచి యతండు వానిఁ గడువేగము లాగము నెప్ప మిఁదికిఁ
 వైచెఁ దదంగకంబులు జవం బులి తాళ్లులు దాఁకి నుగ్గున
 గ్గయి చెడి యుర్విఁ దత్ఫలచయంబులతోడన కూడిరాలఁగఁ.
- వ. అట్లు ఖరదైత్యుం బరిమార్చి పేర్చినరాముండునుం బోలె ధేనుకదైత్యుం బరి
 మార్చి పేర్చి బలరాముండు రాసభాకారు లగుతక్కినరాక్షసులఁ గడకాళ్లు వట్టి
 తాళ్లతో వ్రేసి వ్రేసి చంపెం గృష్ణుండు నుద్రిక్తశౌర్యతృష్ణుం డయి యవ్వీ
 ధంబున నవ్వీబుధారుల మోఁదిమోఁది వీనుంగుపెంటలుగా వైచెఁ దత్ప్రదేశం
 బంతయు ననురులకఁబరంబులం దాశఫలోత్కరంబుల దంతరం బయ్యె నయ్యి
 ద్దటపారుషంబునుగోపాలురువిస్త్రయప్రమోదంబులతోడంబొగడిచెలంగియార్చి.
- ఉ. ఎవ్వరికై నఁ జేరఁజొర నెన్నఁడు రానినిశాచరాప్పదం
 బివ్వనభూమి నేడు నునమిద్ధబలాఘ్యలు వీరిచెద్దనిం
 కెవ్వరికై నఁ జేరఁ జొర నిచ్చఁ జరింపను వచ్చె మెచ్చుగా
 నెవ్వరి కిట్టిలావుగల దేమని వర్ణనసేయఁగాఁ దగుఁ.
- వ. ఈరామకృష్ణులు ప్రకృతిమానవులు గా రేమేనియు నిమిత్తంబున నిట్లున్నవే
 ల్పులు గానొపుదు రటమిఁద దైవంబెఱుంగు మన మేమి నేర్తు మనుచు నా
 వులకడుపులచెనుక నిజేచ్ఛం జరియించి రంత గొంతకాలంబునకు.
- ఉ. ఆమని మేసీ యాముకొని యాదటఁ బేర్చి చెలంగుగోధన
 స్తోమము గొంచు నగ్రజునితోడ యశోదతనూభవుండు శ్రీ
 ధాముని మేనమామసుతుఁ దత్పరతం దనకూర్చి నెచ్చెలిం
 బ్రేమయెలర్పఁ గూడి పెఱవ్రేలు ననేకులు గూడి యాడఁగఁ.

ప. అనేక క్రీడాసక్తులై భాండీరవటప్రాంతంబునం దొల్లికిటియట్ల కదుపులమేయ వెలిచి తమయిచ్చల వినోదింపునమయంబునక బ్రలంబుం డనుదానపుం డ య్యదుకుమారుల కపకారం బొనర్చ నెడరువేచి గోపరూపంబున గోపకుమారుల లోనం గలసి యుండ నందఱు హరిణాక్రీడనం బనునాటకుం దొడంగి రెండు సంగడంబులై కృష్ణుండును శ్రీధాముండును బెన్నుద్దులుగాఁ దక్కినవారునుం దమలోనదొరయుభంగి దోయిగట్టిరి ప్రలంబుండును బలభద్రుతోడి జోడయ్యె నివ్వధంబున.

క. భాండీరవటము కరిగా, నెండురొలం గడవఁ బేర్చి యొక్కట హరిణో చ్చండగతి దాటుచుం గడుఁ, జండరభసమునఁ గడంగి సరిసేయంగఁ.

వ. అయ్యదారభేలనంబునం గృష్ణపక్షంబువార లెల్లను జయంబునెందిరి శ్రీధా మునిదిక్కువారుపరాజతులై రిట్లు గెలిచినవారి నొంటుపడినవారు తమతమయట కట నెక్కించుకొని కరిదాఁకం బోవలయుట నవ్వధంబొనర్చునప్పుడు.

క. బలభద్రుం దనయటకటఁ, బ్రలంబుఁ డిడికొని బలంబు భాసిల్లఁగఁ న వ్వలకుఁ గొనిపోవువాడై, యలఘుస్ఫురణమున సరిగియరిగి మదమునఁ.

తే. శగతుఁ డిట్లులు లెస్స లోఁబడియె వీనిఁ
బ్రదిలిపోసీక యింకఁ జంపెదరయమున
ననుచుఁ దనరాక్షసాకార మమరఁ జూపి
రాహు వమృతాంశుఁ గొనుప్రకారమునఁ గొనుచు.

వ. అంబరపథంబునం జనం దొడంగినం గని విస్మితుండై యక్కుమారుం డెయ్యది యుం జేయనేరక వెరవుసాలక మరలి చూచి దామోదరుం బిలిచి.

ఆ. కృష్ణకృష్ణ వీడ క్రించురక్కనుఁ డొక్క, డెసఁగి గోపమూర్తి నేగుదెంచి వంచనమున నన్ను వదలక యిటుపట్టి, యుటక చదలఁ బటచుచున్నవాడు.

క. ఏమియుపాయంబున నే, నీమాయపుంబుర్వ వేన జయించి తొలఁగెదఁ
నీమత మొనరించెద వే, వే మతిమంతుడవు సెపుమ వెరవు తెలియఁగఁ.

వ. అనిన నమృహాభాగుం డమృహాత్మున కిట్లనియె.

సీ. నిన్ను నీవెఱుంగవు మిన్నక మానుపాకృతి నిట్లు సెందినకతన నెండు
తలఁపక యిబ్బంగిఁ బలికెదు గగనంబు శిరము పాతాళంబు చరణతలము
వాయువు శ్వాసంబు వహి యాననము విశ్వాకారుడవు నీకు సంత మెందు
లేకున్నిఁ బరఁగితి లోకంబులం దనంతాభిధానంబున నఖిలవంద్య
వేనవేలు మస్తకములు వేనవేలు, కన్నులును వేనవే ల్నాలుకలునుగలుగు
మూర్తి వఖిలాండకోటియు మోచియుండు, నధికనత్తువ్వడవీవువిశ్వాత్మకుడవు.

క. పననఁగా నీవనఁగా, భూనుత భేదంబు లేదు పుట్టితి మిటు లో
కానుగ్రహార్థమై మన, మానుషభావంబు లిందు మమతంజెందెన్.

వ. కావున నీవిద్దురాత్ము సంరంభంబు సరకుసేయక నీభుజబలంబు మెఱయు మని
తెలిపినం దెలిసి బలదేవుండు.

—|| బలరామదేవుండు ప్రలంబుండను రాక్షసుం బరిమార్చుట. ||—

శా. శైలోత్తుంగశరీరుఁ డై సరిపు మస్తం బుగ్రదంభోభికి
మేలై పేర్చుకొరముప్పినిహతి నిర్భిన్నముం జేయఁగా
నొలిం బెల్లుగ సర్వరంధ్రముల వాతోద్యజ్ఞరాధంబులై
కిలాలంబులు పర్వ దూలై నధికక్లష్టాత్ముడై వాఁ డిలన్.

క. చఱినుండి తొలఁగ నుఱికెడఁ, నఱసింగపుఁగొదమఁబోలె నిబ్బరముగఁ గ్రే
ళ్లుశీకెం దొలఁగం బగతుని, యఱకటనుండి భువిమీఁది కబ్బలియుండున్.

వ. ఇవిష్టలంబునం బ్రలంబహననధౌరేయుం డగురాహిణేయు విజయం బభినందించి
బృందారకులు బృందారకమార్గంబున నుండి.

క. బలమున నీదేవుం డిటు, ప్రలంబుని వధించె గాన బలదేవుఁడనన్
వెలయుం ద్రులోక ముల నని, సలికిరి గోపకులు వినఁగఁ బ్రవృత్తముగన్.

చ. అరెఁ బరిమార్చి సమృదధరాతిశయత్వరితాంఘ్రివాతని
ర్భరగతి నేగుదెంచి పృథుబాహుయుగంబునఁ గూర్చితమ్ము నా
సరసిజనేత్రు సుందరవిశాలభుజాంతరుఁ గాఁగిలించె భా
సురయశుఁ డాప్రలంబవినిషాదనుఁ డాదరబంధురొద్ధతిన్.

వ. తక్కినగోపకుమారులు సతని ధీరత్వంబును వీరగుణంబును గారవించి కొనియాడి
రయ్యందఱు నందునందును బశుపాలనఫలనకౌతూహలంబునం బ్రీతు లగుచు
నట్లున్నరిత.

చ. వరుసనిదాఘకాలము ప్రవర్తితమై చనఁగాఁ బయోధర
స్ఫురితవిభూతిమాసయుగశోభితమై భువనప్రమోదని
ర్భరత యొసర్పఁ బిష్టుట శరన్నవసంపద యేగుదెంచె ను
ర్వరకు సమగ్రసస్యవిభవంబులఁ గూర్చుచు నర్చనీయయై.

వ. మును వర్షోదకధారలన్ ముదముతో మూర్ధాభిషేకంబు గై
కొని శుభ్రాభిరీటశోభి యయి సంక్షుభ్యన్తరాశావళుల్
ఘనవాలవ్యజనంబులై మెఱయఁగాఁ గాంతేందుబిం బాతప
త్రనిరూఢిఁ శరదంబరం బమచె నుద్యదాజవిహ్నంబులన్.

- మ. తెలిసవ్వు లెవలిదమ్మనెమ్మెగములుం దీపార నేపారుచూ
పులు చాడై మదలోలభ్యంగరచనల్పొల్పార వీచీభుజా
వళి యాలింగనకేళి కుత్తలపడక వార్ధిం దగం గూడుచో
గలక బ్రేజీ తనరై నేటులు శరత్కల్యాణకల్యాకృతి.
- తే. పిమకం గొలఁదిగాక పెయ్యలు దనియ వ్రే, పల్లెపనులు నేపి పాలు గురియ
నడరి పాలవెల్లి యయ్యె నా నెందు వి, కాసికాశవనవిలాస మెసఁగె.
- క. బంధూకతిలకములు సా, గంధికకర్ణావతంసకంబులు నుద్య
ద్గంధినవ్రాత్పలకుచతటి, బంధురభూషణును గోపభామల కమరెక.
- క. తారకితగగనచక్రము, తో రాసె ననంగ రేలు తొగపువ్వులను
ప్పారె విపులనిర్మలకా, సారంబులు సారసంప్రసరసేవ్యములై.
- తే. అలరువారిపూఁదీగల నలమిఁకొనిన
చలువచోటులఁ గ్రుమ్మరుజడనుగాడ్చు
మొగులువిరియెండఁ దళుకొత్తు మొగముచెమట
లార్చి పాలముగొల్లలకుమెచ్చై తలిరై.
- క. ఏడాకుపొన్నకొమ్మలు, గ్రోడాడెడునడవిగొరుగొదములు మోద
క్రీడఁ దనరుచాడ్చునఁ బై నొడికలయి పువ్వుఁదేనెలురులఁగ నెప్పెక.
- క. అననంబులు మదనునియి, వ్యవసంబులుఁ బోలె విరహు లగువారి కత్తి.
వ్యవసం బొనరై వికస, త్వనివశిలీముఖనితాంతపటుపాతనముల్
- ఉ. శారదచంద్రిక ల్లితతచారుమహూత్సవ లయ్యె గోపక
న్యారమణీయగీతుల నుదంచితధేనుకదోహనధ్వని
స్ఫారతలక సదర్పవృషభవృత్తిగర్జితలీలల స్తహూ
దారరతీశ్వరప్రియకథారుచులక వ్రజభూమి నెల్లెడక.
- వ. ఇట్టి శరత్సమయంబునం బ్రమదతరంగితంబు లగునంగంబులు సంతర్థంగంబులుం
గలిగి గంగాతరంగంబుల తెఱంగున ననంగదమనహాసవికాసంబుల చాడ్చున న
మృతపయోధి ఘనపటలంబులపగిది గర్భారక్షోదపుంజంబులపాలుపునం జందన
పంకకూటంబులకై వడిం జంద్రప్రభాపూరంబులపరుసునం గుముదచ్చదవిసరం
బులవిధంబున ముక్తామణిసముత్కరంబులకరణి సతిధవళంబులై శైలంబులుం
బోలె నుద్ధతశృంగంబులు మహాతరువులుంబోలె బంధురస్కంధంబులును జంద్ర
కిరణంబులుంబోలె సర్వదిగ్వాప్యపకంబులుఁ గృతయుగధర్మంబులుబోలె నఖండిత
సంచారంబులు శంకరవిహారంబులుంబోలె ననవేతవృషంబులు శ్రుతివిభవంబు
లుంబోలె లోకోద్ధాగకంబులు విష్ణుకీర్తనంబులుంబోలె మహామంగళంబులు స
ద్వరోత్సవంబులుంబోలె దర్శనపావనంబులుఁ బుణ్యతీర్థంబులుంబోలె నిత్యనిర్మ

బంబులు మంత్రంబులుంబోలే రక్షణీయంబులు దైవంబులుంబోలే సర్వనాశ్రిం
 బులు గురువులుంబోలే నిరంతరానుసరిభర్త సపరితోష్యంబులు శ్రీవిశేషంబులుం
 బోలే నఖిలలోకజీవ్యంబులు భావంబులుంబోలే రసజనకంబులు సమయంబులుం
 బోలే బహుమార్గప్రవృత్తంబులు నీతిపథంబులుంబోలే సర్థావహంబులు నిధు
 లుంబోలే సక్షీణసంతానంబులునై యొప్పగోగణంబులం గనుంగొని యానం
 దంబున నందగోపాదిగోపాలురు తమలోవిచారించి.

• ❦ నందగోపాపాదులింద్రోత్సవంబునేయ నుపక్రమించుట. ❦ •

సీ. కురిసె వానలు సస్యకోటియుఁ దృణగుల్మతరులతాతతులు వర్ధనము నొందెఁ
బసుల కారోగ్యసంపదతోడఁ గూడంగఁ బుష్టియుఁ దుష్టియుఁ బొలుపుమిగిలెఁ
బ్రజలు సప్రజలయి పాడియుఁ బంటయు నొదవంగఁ గని తృప్తి నొందినారు
రాజులు నియతసంరక్షణ గావింప నహితతస్కరబాధ లంద వెందుఁ
గాన నిది యుజ్జ్వలోత్సవకరణమునకు, సమయ మేఁచుట మనచేయుశక్రపూజ
సేయవలవదె యిం తెడసేయ నేల, యనివినిశ్చితకార్యమై యాక్షణంబ.

తే. పల్లె నెల్లచోఁ జాటఁగఁ బనిచి వలయు, వస్తువులు సమకూర్చుప్రవర్తనమున
సక్కులై యుండఁగాఁ గని సరసిజాక్షుఁ, డెల్లగోపాలకులఁ జూచి యల్ల గుఱుచు.

క. కడుసంభ్రమమునఁ దిరుగఁ, బడియెద రిది యేమితెఱఁగు పండువు మీకొ
త్పెట్టదై న మెద్ది యెయ్యది, పడయంగా వచ్చుఁ దత్తపర్యానియతిఁ.

వ. ఇంతయు నున్నరూ పెరిగింప వలయు ననిన వారిలో సత్యంతపృథ్వుం డగు గోపాలుం డొక్కఁగుం డక్కుమారున క్రిట్టనియె.

సీ. విను నందగోపనందన యింద్రుఁ డొడయందు లోకపాలురకును లోకములకు నతనియేతెలుఁబుతు వంబుదాగమము తత్సమయంబునందుఁ బ్రచండమేఘ కులము లాతనియాజ్ఞ దలమోచియతనియాయుధముచిహ్నంబగునెడఘోరింపు భానుకోరస్పర్శపాకంబునం దొందుమోఁగులతోన నమీరణుండు చటచి మ్రోయింపఁమ్రోయుటయుఁబుముగాఁగ,వచ్చిదివినుండిధారాశవారిగురిసి నస్యములఁ బ్రోచి పసికీఁబోషణ మొనర్చి,యఖలజంతువులకుఁదుష్టియావహించు.

క. గోవులకు మేలు చేసిన, యావేలుపు గొల్లవారి యర్చనలకు నె
చ్చో వలయువాడు గావున, దేవేంద్రునిఁ గొలుతు మేము దృఢభక్తిరతిఁ.

క. క్రేపులు వర్ధిల్లుటయును, నౌపి పనులు పాలుగురియు చున్నియు నన్నం
బేవార మనకుఁ గలిమియు, నాపరమేశ్వరునియీగి యని యెఱుఁగుమనా.

తే. అతనియిచ్చినపుణ్యంబ యతనిపూజ, గా సమర్పించి మనము సుఖంబుగాంతు
మనఘమనలఁ జెప్పగ నేలయతఁడయఖల, మునకుమూలంబుకూడునిరనుస్మరింప.

- ప. ఇది యింద్రోత్సవం బనుపేరిపరమకల్యాణంబు మాకుం బ్రతివత్సరంబును గర్త
వ్యంబై యుండు ననిన విని దామోదరుండు గోపాలు రెల్ల విన నిట్లనియె.
- క. కరిసనమును బేహారము, నరసి పసులఁ గూర్చుటయును ననఁగా వృత్తుల్
నరులకు నిం దెవ్వనికే, వెర వుచితం బదియ వానివేల్పై యుండున్
- ఉ. కానలబోఁ జరించి గిరికందరలన్ వసియించి గోవులన్
మానుగఁ బెంచి వీనివలన్ బ్రదు కొంది మన్ సుఖంబుమై
భూసుత యున్నవార మటు బుద్ధి నెఱింగిన నెల్లభంగులం
గానలు గొండలుం బసులు గాదిలివేల్పులు గొల్లవారికిన్.
- క. ఎలమిఁ దమజాతివేల్పులఁ, గొలిచి యుభయలోకసుఖము గోగుట దగుఁగా
కిలువేల్పులుండఁ గొలుతురె, పలువేల్పుల నెవ్వధంబుపాలసులై నన్.
- ఆ. కర్షకులకు నెలవు గ్రామసీమావళి, యవుల నడవు లిండు లాలవికుల
కడవులందుఁ గొండదడియలు మనబోంట్ల, కింతవట్టు దెలియ నెఱుంగవలయు.
- ప. అదియునుంగాక పర్వతంబులు కామరూపంబు లగువేల్పులు గావున సింహశా
ర్థాలామలయం దావేశించి యాత్మీయంబు లగునరణ్యంబులకు బాధకు లగు
మర్రినీతుల వధియించి నిజస్థానరక్షణం బొనర్చుచుఁ దమ్ముం గొనియాడుగహ
నొపజీవులకు ననుగ్రహంబు సేసి తదీయధనంబుల కెల్ల దెసల సేమంబు గావించు
నని విందుము.
- తే. మంత్రయజ్ఞులు విప్రులు మహితసీర, యజ్ఞులరయఁ గృషీవలు లద్రయజ్ఞ
లనఘ గోపాలు రటుగాన నచలపూజ, యుత్సవంబుగఁ జేయుట యొప్పు మనకు.
- క. వెడబుద్ధు లుడిగి నాచె, పెడుమతమున మీరు గోత్రభిత్తుజతెఱం
గడలించి గోత్రపూజకుఁ, గడఁగుండు పనువుఁ డిది పల్లె గ్రమ్మటఁ జాటన్.
- క. మన మేమి యెఱుంగుమము శ, క్రుని నమరులు మునులు నతనిఁగొలుతురుగాకి
వ్వనములు గిరులును మనచూ, చినమేరలు వీని మానఁ జెప్పిరె పెద్దల్.
- ఆ. చేయరై తిరేనిఁ జేయింతు మిము నిది, బలిమి నైన నన్ను వలతు రేనిఁ
బ్రియము దప్పకుండఁ బెద్దటికంబుతోఁ, గొండపండు వియ్యకొండు సేయ.
- క. అని పెక్కుతెఱంగులఁ జే, పినకృష్ణునివాక్యములకుఁ బ్రీతియెసఁగ నా
తనినెమ్మోము ప్రియంబునఁ, గనుఁగొని యిట్లనియె గోపకరనికరంబుల్.
- ||గోపాలకులకృష్ణోపదేశంబుననింద్రోత్సవంబుమాని పర్వతోత్సవంబుచేయుట.||—
- మ. కర మిష్టంబు సమ స్తగోపకులయోగక్షేమనిర్వాహకం
బరయం దధ్యము పథ్య మివ్వధము నీయాజ్ఞం బ్రవర్తిల్లఁగా
దొరఁగో లల్పమె యెల్ల కార్యముల సంతోషంబ మాబుద్ధులన్
శరణం బాపదలందు నీవ యనువిశ్వాసంబు భాసిల్లఁగన్.

తే. నీవ గతియును మతియును నీవపతియు, నీవ ధాతవు నేతవు నిజము మాకు
నీకతంబున ప్రేపల్లె నిర్భయత్వ, మమర నున్నది త్రిదివంబు ననుకరించి.

మ. జననం బాదిగ నీప్రేనర్చుపను లాశ్చర్యంబు లురీవీరలం
బున నెవ్వారికిఁ జూడఁ జేయను దలంపుల్ సొప్పఁగా రామి నే
మనిశంబుఁ భయవిన్నయాకులత నూహాపోహముగ్ధస్థితిఁ
గనుచు న్నిన్ను నెఱుంగలేము దురహంకారగ్రహావీధితఁ.

మ. బలవిక్రాంతియశంబులఁ బరిపుం బ్రస్ఫారలక్ష్మీవిభా
కలనం బూర్ణశశాంకు శక్తిగరిమఁ గాంగేయు నేధంగి వే
ల్పులలోన న్నణుతింతు రాతరముగాఁ బోల్పుం దగుం గాక ని
న్నిలలో మర్త్యనిమూత్రగాఁ దగునె యూహింపంగ మోహంధతఁ.

వ. కావున నీవుసదేశించినమార్గంబునం బర్వతయజ్ఞంబు ప్రవర్తించువారము శక్ర
యజనంబుమానితిమి భవదీయవాక్యంబు వారాశికి వేలయుంబోలె లోకంబులకు.
ననతిక్రమణీయంబు దీని నిరాకరింప నెవ్వఁడు శక్తుండు మమ్ము నింతయన నేల
యనిపలికి నందగోపప్రముఖులు భూదేవతల రావించి పుణ్యాహవాచనపురస్కరం
బుగా గిరియజ్ఞ మహూత్సవంబునకు నుపక్రమించి రంత.

నీ. కై నేసి గోపాలకామిను లొండొండ యాచాలవృద్ధులై యరుగుదేరఁ
దగదళత్కుసుమావతంసులై గోపకుమారు లంతటికిని దార కడఁగఁ
బాయసంబులు నపూపంబులు మోదకంబులును లోనగునన్నములును బెక్కు
మాంసంబులును హృద్యమధువులు బహువిధవ్యంజనంబులును దధ్యాజ్యమగ్ధ
ములును గావల్ల బండ్లను వలయుభంగిఁ గొని యథోచితజనము లింపొనరనడున
వివిధవాదిత్రములు మ్రోయ వృద్ధగోవు, లోలినచరింప జాతర యొప్పుమిగిలె.

వ. ఇవిధంబునం జని గోవర్ధనంబునకు నత్యంతసమీపంబున గోమయవిలిప్తంబును
రంగవల్లివిచిత్రంబును నగుమనోహరస్థలంబున నందఱు గృష్ణుం బరివేష్టించి
నిలువ నతండు తాన యధ్యక్షుండై యజనోపకరణంబు లన్నియుం గైకొని
మహాసీయస్థండిలంబున నమ్మహాశైలంబు నుద్దేశించి మహితాభ్యర్చనంబు చేసి
బహ్వృషాపసూపవశూపహారసహితం బగునై వేద్యంబు సమర్పించి యఖిలగోపా
లుర నక్కొండకుఁ బుష్పాంజలు లొసంగను నమస్తారంబులు గావింపనుం బనిచి.

ఉ. స్థావరమూర్తి యైనతనుఁదా నచలాకృతితోడ నిట్లు నం
భావితఁ జేసి యమ్మెయిన పర్వతశృంగమునందుఁ దోచి గో
పావళు లెల్ల నమ్మృతమయాత్మతఁ జూడఁగఁ గేలుసాచి యా
దేవుడ యారగించె గడుఁదెల్లముగా నుపహార మంతయుఁ.

- తే. ఆరగించి పానీయంబు లర్థిఁ గ్రోలి, యేను మెచ్చితి మీపూజ కెంతయేని,
దృప్తి నుండితి ననియె నద్దేవపూజ్యుఁ, డప్పలుకు విని యద్భుతం బతిశయిల్ల.
- వ. గోపాలు రెల్లను గృతాంజలులై దేవా యేము నీదాసులము నీయాజ్ఞయం దు
న్నవార మింక నెయ్యది యానతిచ్చి పనిచెదవు పనుపుము బ్రదికెద మనినం బ
ర్వతాత్మకుం డయినయాసర్వేశ్వరుండు.
- సీ. ఇది యాదిగా మీకు నెల్ల కాలంబును నారాధనీయుడఁ సద్రిఘ్నూర్తి
నగునన్ను వేల్పుగా నర్పించి కామ్యంబు లెల్ల గాంతురు గోవు లెచట నున్న
నభివృద్ధిఁ బొంది నిత్యామృతస్యందినులై మిమ్ము బోపించు నాదరమున
నేనును మీలోన నిచ్చాశరీరినై యింకను విహరింతు నింత యెఱిగి
యస్తదాశ్రితులై యుండుఁ డనినఁ గొండ
- మీఁదికృష్ణుని మేదినిమీఁదనున్న
కృష్ణు నెక్కటఁ జూచుచుఁ గేలు మొగిచి
మ్రొక్కుచును బొంగి గోపాలముఖ్యు లపుడు.
- వ. వివిధవాక్యంబుల నగ్గించి రిగ్గిరిశృంగస్థితం బగురూపం బనంతరంబ యంతర్ధా
నతింబు నుండె నంత నమ్మహాపురుషుపనుపునం బశుపాలు రందఱుం బసులకొమ్ము
లర్పించియుఁ జఱుగజ్జెలవేరు లఱుతం గిట్టియు వనలతాపలయంబులు తలఁ
జుట్టియుఁ బలుదెఱంగుల నలంకరించి యాద్యుచుఁ గొండచుట్టు నెక్కవెల్లిగొన
వెలిచి యచట సచట నివాళించి బడిసివైచి మ్రొక్కి యొక్కట త్రుళ్లుచు ను
ల్లాసంబు నుంది.
- మత్తకోకిల. పాయసంబులరొంపులున్ బహుభంగిబూరెలు నట్టులు
న్నేయుఁ బాలును దేనెయుం గడు నిండిపాడెడునేలులున్
వేయివేలు దలిగ్న నెప్పెడువిప్రభోజనము న్యథా
న్యాయదక్షిణ లుల్లసిల్ల నెనర్చి యెంతయు ధన్యతన్.
- వ. సమస్తదీనానాథసముదయంబులం దనియం జేసి తామునుం దమతమవర్గంబుల
తోడం గూడి యజ్ఞశేషాశనం బమృతంబుగా నుపయోగించి పండువు నిం
డించి క్రమ్మటి.
- క. హరిఁ బరమేశ్వరు నాశ్రిత, శరణ్య సకలార్థకరణచతురకృపాసం
భరితాత్మకు మున్నిడికొని, యిరవుగ వ్రేపల్లె కరిగి రెంతయుఁ ప్రీతిన్.
- వ. అంత సక్కడఁ ద్రిదివంబునందు.
- క. తనపూజ త్రోవువడుటకు, మనమునఁ గోపమును సిగ్గు మల్లడిగొనఁగా
ననిమిషవతి సంవర్త, ద్యనపమమేఘములఁ బిలిచి యాగ్రహ మెనఁగన్.

◆ ఇంద్రుడు మేఘములరావించి ప్రవల్లమీఁద పక్షింపనియోగించుట. ◆

సీ. వినుఁడు బృందాననంబున నందగోవుఁడు మొదలుగఁగలగొల్లముదుక లెల్లఁ
గడుఁగ్రావ్వీ తొల్లి యెప్పుడు నాకు నేఁఁఁటఁ జేయుపూజలు నేఁడు సేయఁజెల్ల
కుక్కిఁపుఁ డై నదామోదరుకఱపులు విని యొక్కచిడిపిగట్టునకుఁ జేసి
రైన నింతన యేమి యయ్యె వారికి నెల్లబ్రతుకునునై యున్నపనికిఁ బెలుచ
నెడరు పుట్టెడునట్లుగా నేమనాళ్లు, లొలసి రేయును బగలును వెలుతు రీక
• వాతహతితోడ బెడిదంపువాన గురిసి, గాని చేసి రండ టైనఁ గరము మెత్తు.

క. ఇదె యేనును మీవెనుకన, మదవస్తేఘద్విపేంద్రమస్తకరచితా
స్పదుఁడ నయి వచ్చి దివిఁ జూ, చెద మీయాటోప మెల్లఁ జెన్నెసలార్క.

వ. అని పనిచినం బనిపూని వలాహకంబులు సమగ్రసన్నాహంబున నవ్యాహతో
త్సాహదోహలంబు లయ్యె నట గోకులంబునందు.

సీ. శివుధిక్కునందు వేకువఁ గోలమెఱుఁగులు మెఱసె నచ్చోన సమీరణుండు
పుట్టి తీవ్రత నేల బెట్టుగాఁ జఱచుచు వినరె చీతండతో ననఁగె నమ్మ
యీఁగ మిక్కుట మయ్యె నెఱనింగిఁ గడుమించె నిడుదలై తిలకించె సీరుకాళ్లు
పడమఱ నిరుదెసఁ బ్రతిసూర్యములు దోచె నంబరంబునఁ బర్యే నాగడవలు
• పిన్నబిడ్డ లెయ్యెడలఁ బింపిళ్లుగూసి, రంఘీతలములు సిమసిమయనియెజనుల
కఱలత్పొలతాతరునిచయంబుఁ జేడ, వట్టె నిట్టలంబుగ జడిపట్టుపొంటు.

క. సురపతిది క్కుఱిమెడు భూ, ధరములవెలిమొగులు గప్పెఁ దప్పదు వర్షం
బరు దిది యకాలమున నని, దొరఁగొని చింతిలిరి గొల్లదొర లెల్లమదిక.

వ. తదనంతరంబ.

సీ. దిక్కురిణీబృంద మొక్కట యీనినపిల్లలు దివిఁ బ్రవరిల్లె ననఁగ
గోత్రాచలంబులు చిత్రవాతాహతి వెసఁ జెల్లగిలి మీఁది కెగసె ననఁగఁ
బాతాళమున నున్న బంధురధ్వంతముల్ వెడలి భానుని మ్రుంగ నడరె ననఁగఁ
నిల నాల్గుచెఱఁగుల జలధులు నలిరేఁగి కడఁకుల నభ మెక్కఁ గడఁగె ననఁగఁ
సెప్పియుద్ధురస్థూలపయోధరములు, దెసలకడపటఁ బొడమి యాకసముమూసి
మెఱుఁగుజోతులుచూడ్చికిమిక్కుటముగ, నెదవెఁబడుగులు రాలునునుప్పతిల్లె

మ. వడి నష్టేఘచయంబులం దొరఁగుదుర్వారాదృతాసారముల్
వడగండ్లు బెరయంగఁ దీవ్రవిసరద్వాతూలుతోఁ గూడి దం
గడిఁ దోడ్తోడఁ బ్రవృద్ధిఁ బొంది బలువై ద్యావాపుష్కస్యంతరం
బెడయొక్కింతయు లేక యుండఁగఁ గరం బేసారె నాపూర్ణార్థక.

- మ. ఇది కల్పాంతమై యిమ్ము హూగ్రసలిలం బేకార్ణవాకారమై పొదలం జూచెనె యింతలోన జగముల్ పోజేసెనూ ధాత యే య్యది ది క్కెక్కడఁ జొత్తు మెవ్విధమునం బ్రాణంబు రక్షించుకో లొదవున్ దైవమ యంచు గోపనివహం బుద్వేగ మొందె న్నదీన్.
- మ. భవనైకప్రభుఁ డైనయింద్రునకె సంపూజ్యంబుగాఁ జేయును త్వవమే నర్హుఁడనే హరింప నన కుత్సాహంబుతోఁ బూజ గో న్నవిహీనాత్మకు నేము సైప మరుచున్ శక్రాజ్ఞ గోవర్ధనా ద్రి వెసం ద్రొక్కెడు నాఁగఁ జుట్టుకొని యుద్రేకించె జీమూతముల్.
- క. పసులకు నెడ్డినవదియై, మసఁగినయవ్వైన పశుసమాజము నెల్లఁ బసగరగొని యంతటఁబో, క సమస్తప్రాణిబాధకంబై పేర్చెన్.
- చ. కులిశనిపాతదాహమునఁ గొన్ని నశింపఁ బ్రచండవాయువుల్ బలువిడివ్రేయఁ బెల్లగిలి భగ్నములై చెడఁగొన్ని వెల్లువల్ బలియుటఁ బీడితంబులయి పాడఁటఁ గొన్ని యశేషభూరుహో వళులకుఁ దీవ్రమఃఖదశ వచ్చె నెఱిం దదరణ్యభూములన్.
- చ. నిడిజడిదాఁకి యెందుఁ జననేరక యాఁకటఁ గ్రుస్సి చెట్టుపల్ నడలఁ గులాయమధ్యముల శాఖలసంఘల నిల్వలేక యు గ్గడువుగఁ బల్కఱుం జఱచుగాడ్పునఁ దూలి వసంబుపక్షు లె య్యెడఁ బడి చచ్చి తేలే గడు నేపెనలారుపాలంపువెల్లులన్.
- చ. గిరికుహరస్థితంబు లగుకేసరులున్ వడిఁ బేర్చునప్పయో ధరపటుగర్జలం దలఁకి దందడి నున్నవి యున్నచోన య చెరువుగ గుండియ ల్వగిలి చేష్టిత మేమియు లేక యుండె న ప్పరుసనివాన నన్యమృగపజ్జులు మ్రగ్గుట చెప్ప నేటికిన్.
- వ. అట్టిసమయంబున నిరంతరధారాపాతంబునం దడిసి నలుదెనలం బఱచి వ్రేయు వాయువునఁ గొందలపోయి యొండొంటిచాటున కొదఁగి కడగానక నిలువఁ బడియుఁ గొమ్ములొడ్డి కన్నులు వ్రాల్చి కడతెప్పల నీళ్లుగాఱుం దలలు దిగవైచి నెమరు లుడిగి మూర్ఖులువ్రాయి నట్లుండియు వడఁకు సొచ్చి యఱచుక్రేపుల ముందటఁ బెట్టుకొని గంగఁజొల్లం బొదివి యంభారవంబుల నాక్రందించి వెల్లువ కతన డెంకిలేక నిలుపుజా లుండియుండి యోటఁకి కాళ్లు వడంక పైరణ దప్పి నెఱిదప్పం బెనురొంపిలోనం ద్రెల్లియుఁ బెలుచ మెఱుముమెఱుగుల బెదరి యదరంట నుఱుము పేరుఱుముల బమ్మెరపోయి మందపట్టుడిగి యిట్లునట్లునుం దెరలి తిరిగియు నాహారంబు లేక యీడచాటు విడయం జాలక యెత్తువడి

తెవులుగొంటు ముదుసళ్లును మడియ బలవంతంబు లైనవియుఁ జేవదక్కియుఁ
బనులు పెక్కుబాధలం దల్లడిల్లఁ బశుపాలుగును గుడిసెలు గూలి బండ్లు దడఁ
బడఁ దూలి సొమ్ము లేది పాకాదిక్రియలు మాని దోహనంబులు నిల్పి మహా
క్షేత్రంబునఁ గొందలంబునెంద సందఱుఁ గృష్ణకృష్ణ కాపుము గోవులకు మా
కును దిక్కు నీవ యని యాత్రోశింప గోవు లున్ముఖంబులై యఱచుచు శర
ణంబు వేఁడెడువిధంబునఁ దనవలనిక పఱతేర నవ్విధం బంతయు నాలోకించి
వాసుదేవుం ఁడత్తగతంబున.

మ. తనకై చేయుమహూత్సవంబు నటు లేఁ దప్పించుటం గోప మె
క్కినచిత్తంబున గోవ్రజంబున కతిక్షేత్రంబుఁ బుట్టింప నె
ట్టన సయ్యండుఁ డొసర్చినట్టిసురవప్తంభంబు గాకేమి యి
వ్వనిరోధం బతఁ డింతఁ దాఁగనునెకో విద్యేషసాఫల్యమున్.

క. దీన ననుఁ జిక్కువడియెడు, వానింగాఁ దలఁచె నిపుడు వాసవునట్ల
జ్ఞాని యొరుఁ డెవ్వఁ డింతయు, మానింపఁగ నేరనేని మఱి నగనిమ్మా.

శా. ఈగోవర్ధనశైలముం బెఱికి నేనింపొందఁ గేలన్ వియ
ద్యాగం బందఁగ నెత్తి మందిరముచందం బొందఁగాఁ జేసి యిం
దే గోసంతతినెల్లఁ గాచెద మదీయైకత్వసత్వోదయ
ప్రాగల్భ్యంబులు సర్వలోకవినుతిప్రాప్తిం గనుంగావుతన్.

—॥ శ్రీకృష్ణుడు గోరక్షణార్థంబు గోవర్ధనపర్వతంబు నెత్తుట. ॥—

వ. అని తలపోసి యాక్షణంబు.

మ. వనమాతంగము విస్ఫురన్మదకళావప్తంభశుంభదృశన్
సునిరూఢం బగుక్రీడఁ బంకజము నున్మూలించుదందంబునన్
వనజాక్షుం డవలీలమైఁ బెఱికి సన్నద్ధాగ్రహస్తంబునం
గొని యెత్తెన్ విపులాతపత్రసమతన్ గోవర్ధనాద్రీంద్రమున్.

సీ. కదలి డొల్లెడుమహాగండశైలములతో నిలమాఁకులును బెల్లగిలివడంగ
వడిఁ దూలి చెదరెడువారివాహములతో ఘనమృగవ్రజములుఁ గలఁగిపాఱ
నుదరి క్రేళ్లుఱికెడునుగ్రకేసరులతో బిలగతాహులుఁ గింక వెలికి నెగయ
వెనఁ బాసి పోయెడువిద్యాధరులతోడ నియమస్థమునిజనాళియుఁ దొలంగ
నెత్తువడిఁ కాంచనాదిధాతూచ్ఛయముల, రసము జొబ్బిల ఖనిరత్న రాసులొలుక
నడరిసానుసంధులువ్రయ్య నమ్మహాద్రి, గలయ నాభీలమయ్యెఁ దచ్చలనవేశ.

చ. గొడుగుగఁ జేసె గోవులకు గోపకుమారులకు న్నగంబు ని
ట్లాడఁబడవచ్చుబా మ్మనఁగ నెప్పెడఁవేళులు వంజమాడ్కియై

యడరినమీఁదిమేఘతతి యావృ త్తియై శిఖరంబు గుట్టయై

కడుబెడఁగొండె హస్తమనుకామ తిరంబుగఁ దాల్చి పొల్చుటఁ.

క. కొండ ధరించుట నాకొక, కొండా మున్నునలవాటు కూర్మమనై పె
న్మొండ ధరింపనె యనున, ట్లుండె యదుతనూజఁ డదృఘతోరుస్థిరతఁ.

వ. ఇట్లుగోవర్ధనుండుగోవర్ధనాధరణంబొనర్చి సకలగోపాలసముదయంబునాలోకించి.

శా. ఈవాసం బరిపీడ మెందుపనుల న్వీక్షించి రత్నార్థినై
వేవే యిద్ధరణీధ్రముం బెఱికితిఁ విస్తీర్ణ మీక్రిందు మీ
రేవా రెచ్చట నుండఁ గోరితిరి వారెల్లం బశుశ్రేణీతో
భావంబుల్ భయ ముజ్జగించి చోరు డీధవ్యాద్రిచాటందఱుఁ.

తే. బహుసహస్రసంఖ్యలు గలపనుల కెల్ల, నిడుపు దగినయి మ్రేయ్యది యిచట సనకుఁ
డెనసి త్రేలోక్యమునువచ్చెనేని నిమ్ము, గలదువెండియు వెలితియ కాఁగ నుండు.

వ. అనిన సదృశప్రమోదరసంబులు మానసంబున వెల్లిగొన నాగొల్లలెల్లం జేలంగి
యార్చుచుఁ దమతమకడుపుల సమ్మహాశైలమండపంబుక్రిందికి మెండొండ వెలిచి
సర్వభాండావలులును సకలశకటప్రకరంబులును సమస్తవస్తువిస్తారంబులుం దెచ్చి
యునిచి బాలస్త్రీవృద్ధపూర్వకంబుగా నందఱుం దగినయెడములు గైకొని ని
వాతంబున సుఖంబుండి దామోదరమహిమాభిశీర్తనంబునందుఁ దత్పరు లైరి
సప్తరాత్రంబునమవసానంబు మెందినం బురందరుం డమందమందాక్షవిలక్షణుండై
వలాహకపూర్వాంబుల నుపసంహరించి మగిడి నిజలోకంబునకుం జనిన.

క. నిర్దేఘత నాకాశము, నిర్మలమై ధౌతఖడ్గనిభమిదియనఁగా
నిర్మక్తాశితభుజగన, ధర్మంబై యొప్పె నిజనితాంతచ్ఛాయఁ.

క. హరి గోవులు క్రమ్మటనం, చరించుటిట్ల యన నబ్జసంవృతివాయఁ
హరిగోవులు విశదములై, చరాచరమనౌజ్ఞసంప్రచారత మొప్పెఁ.

సీ. వాఁకలబడి నీరువలియఁ బాటఁగ విఱ్ఱు లొండొండ వెలసి తృణోత్పరముల
తుదలు పచ్చఁదనంబుతోఁదలసూపంగఁ దీఁగ లొయ్యనఁ గొంకుదేటి కొనలు
మొగ మెత్త మెత్తనియిగురాకు దోఁపంగఁ దరువులు దనిగాడ్పు తపనరుచులు
గాంచి సప్రాణించి క్రమ్మటఁ గొమ్మలఁగదలించి సర్తనక్రమ మొనర్చు
నెలపు లేర్పడిక్రమ్మరునెరవు లెఱిగి, మృగకులంబులుభ్రమవాసిమెలఁగఁజొరఁగ
నాటవికకోటి తమజాడ లరసి తిరుగ, నడవు లొప్పారె జండవర్షాత్యయమున.

వ. తదనంతరంబ గోపాలదేవుండు గోపాలనౌత్సవంబునం జరితార్థంబై గోవర్ధనధ
రణీధరంబు తదీయస్థానంబున సత్యంతసుస్థిరం బగునట్లుగాఁ బ్రతిష్ఠించి గోవుల
సభిమతమార్గంబునఁ బ్రవర్తింప గోపకుమారులం బనిచి.

క. అక్కొండయందుఁ బ్రియమగు, చక్కటి నొకయున్నతంపుసమసానువుపై
నొక్కండ యాసీనుండై, స్తుక్క-క కడుపులుచరింపఁ జూచుచునుండెన్.

తే. తన్నుఁ గానంగరానీక తనువు దాచి, యాకసంబుననుండి విహంగరాజు
భక్తి నెఱకలనీడ నప్పద్మనాభు, మీదఁ బచరించె బీటెండ మెఱయకుండ.

—◆◆ ఇంద్రుడు శ్రీకృష్ణుని సన్నిధికివచ్చి బహువిధంబుల స్తుతించుట. ◆◆—

సీ. ఆసమయంబున నతిమానుషంబును నతిదైవతంబు నత్యద్భుతంబు
నగుకృష్ణదుష్కరవ్యాపార మాత్మకు ప్రేక్షనై వెలసిన విబుధనాథుఁ
డాత్రిదివమున నుదాసీనుడై యుండ వెఱచి యల్పం బగువేల్పుమూఁక
గొలిచిరా వెల్లెనుఁగును వేయిగన్నులు గులిశంబు నని చెప్పవలయుతనదు
లక్షణము లుల్లసిల్ల నిలాతలమున, కేగుడెంచి గోవర్ధనాద్రీంద్రతటము
నందుఁగూర్చున్న దేవుమాయామనుష్యు, నాద్యైబుండరీకాక్షుననంతుఁ గాంచి.

క. లోచనము లెల్ల విచ్చి వి, గోచనునెదురుకొనుపంకరుహములభంగిన్.

రోచిష్టువులుగ నేడ్చు, జూచె ననిమిషత్వమపుడు సుకృతార్థముగన్.

క. తనశేజ మతనిముందట, నినుముందటపెఱవెలుంగు నెన యగుచు వెనక్
బొనుఁగుపడ నెదిగె శక్రుం, డనుపమవిభవాభిమాన మంతయు నడగన్.

మ. ఇతఁ డక్షోభ్యుఁ డనాద్యనంతవిభవుం డీశానుఁ డానమ్రదై
వతుఁ డాక్షిప్తసురారిచక్రుఁ డజితవ్యాపారవిఖ్యాతుఁ డ
చ్యుతుఁ డాద్యుం డనుబుద్ధి చిత్తమున కచ్చో సంతటం జెందఁగా
శతమన్యుండు వినీతివిభ్రమవికాసస్థితనర్వాంగుడై.

క. కన్నంతన తనయేనిక, చున్న దిగంద్రావి రభసదోలాయితహా
రోన్నతవక్షస్తలుడై, యన్నలినాక్షునకు వంచె నాత్మశిరంబున్.

వ. ఇట్లు ప్రణామంబొనర్చిన.

తే. కనియుఁ గాననివిధమున ననఘతేజుఁ, డెఱిగియును నెఱుంగనిభంగి నింద్రుదిక్కు
గ్రేకటించియుఁ జూడక కృష్ణుఁ డంచి, తాసనుడయి యుండె ననాదరమున.

వ. అప్పురమేశ్వరుండు తనయందు సుముఖుండు గామికిం దలంకి దేవముఖ్యుండు
కృతాంజలియై కదిసి సామవచనంబుల నమృహభాగు నిల్లని వినుతించె.

సీ. సకలవేదంబులు సకలయజ్ఞంబులు నీవని కనుఁగొని నీకుమిగుల
మొండు లేదని కాంచి యోగంబునకు నీవ భావ్యుడ వనియును బ్రణవమునకు
వాచ్యుడ వనియును వాస్తవం బగుబోధమున కార్తయని మునుముట్ట నెఱిగి
విశ్వజన్మస్థితివిలయంబులును నిర్గుణావభాసంబు నీయందచూచి

భవదనుభ్యానపూజనప్రణతివిధులఁ దగిలి యుండువాఁ డొక్కఁడు ధన్యతముఁడు వివిధదివ్యావతారప్రవీణభవన, భరణురీణ యాత్రితమిత్ర పద్మనేత్రా.

మ. గోపాలత్వవిరూపుఁ డైనకతనం గ్రోవ్వగ్గలంబై మదిన్
రూపింపం జూర కేను నిన్ను నిట సంరోధించి బాధించితిన్
సీపాలర బాలుపారుగోధనముల న్నిక్కంబు దుస్సత్సర
వ్యాపత్తిం బ్రభనించి రోషమది యిట్లె సెంచె నీచిత్తమున్.

క. నీవఖలనియామకుఁడవు, దేవా నియమించునట్టిదేవరి యెవ్వఁ
డీవిభవ మిచ్చినాఁడవు, గావే నా కింత యేను గాననె మొదలన్.

తే. ఏలయోపుట్టె నాదెన నిట్టికొఱఁత, దీని సైరింపఁ దగు నీకు దివిజవంద్య
దాసులందు లెక్కింపంగఁ దప్ప లెన్ని, లేవు ప్రభులకు సైరింప లెస్సగాక.

మ. విలయైకార్ణవకాసు లైనఘనముల్ వేవేలు వాతూలసం
కులవృష్టిం బ్రసరింప నేను వెనుకన్ ఘోరాకృతి న్నిల్వఁగా
బలిమిన్ దైవతదానవామలకు మాన్యురానిగోసంప్లవం
బల్లఘుస్థైర్యుఁడవై జయించుటకు నే నాత్మం బ్రమోదించితిన్.

తే. కేలికందుక మెత్తినలీలఁ గొండ, యెత్తి గోవులయడకు నీ విట్లుడుపుట
వలన మందరధర నీచువైష్ణవంపుఁ, దేజ మఖలలోకములకుఁ దేటపడియె.

మ. త్రిదశప్రీతి యొనర్పఁ గోరి ధరణిం దేజోంశము న్నీలమై
నుదయం బొందఁగఁజేసి నీవు క్రయ కుద్యోగించు తుల్లగ్ శుభ
ప్రదమై పూర్ణతఁ బొందినట్టిదయకా భావించితిం జూవె నేఁ
డు దయావర్ధన యిట్టివిక్రమకళాతోపంబు రూపించుటన్

ఉ. నీచైకరుండ వీభవననిర్విహణంబునకున్ ధురంధరుం
డై వెలుఁగొందువాఁడవు సురావలిలో మఱి యోగ్యు నీదృశున్
శ్రీవర చెప్పమా కలఁడొ సృష్టికిఁ గర్త పయోజగర్భుఁ డా
దేవుఁడు నిన్ను నెన్ని గణుతింపఁగఁ బాత్రమె నీకు నుద్దిగన్.

తే. అంబురాశి నదంబుల కచలములకు, నాహిమాద్రి పక్షులకుఁ గశ్యపసుతుండు
మేటియై యొప్పక్రియ సురకోటికెల్లఁ, బ్రభుఁడ వీచైక్కరుండ కావె పద్మనాభ.

సీ. జలములపై భూమి యిలమీఁద మనుజులు మనుజులపై మేఘమండలంబు
మేఘమండలముపై మిహిరుండు దేవలోకంబన నెప్పు నాకంబు నాక
మేలుటకై దివిజేంద్రత్వ మిచ్చి నన్నీవు ప్రతిష్ఠించి తీర్వరుండవు
నాకలోకముమీఁద నలిసజలోక మాలోకంబుమీఁద గోలోకమమరు

- సట్టిగోలోక మేలువారై నగోవు, లనఘ గోవర్ధనాద్రీంద్ర మశ్రమమున
నెత్తి యాత్మీయసంతతి నీవుగాచు, టాత్మగనియెంతయునుమోద మతిశయిల్ల.
- వ. అగ్గోవులు పితామహసహితలై యుండి భవద్ధారవం బభినందించుటకై నన్ను
నిటఁ బుత్తైంచి రేనును నామీఁదితప్పు వాయ నిన్నుఁ దెలఁచుట ముఖ్యకార్యం
బుగఁ జనుదెంచితి.
- క. దితికిం గశ్యపువరమున, నుదయించినవాఁడ నీసహృదరుఁడ ముదం
బొదవ నను నాదరింపుము, మది నెండుకొకింక యింక మానుము వరదా.
- వ. గోవులు నిన్ను గుఱిచి తారాడినయదిగాఁ జెప్పు మనినమాటలు కొన్ని గల
వాకర్జింపుము.
- సీ. పితృకుట దున్నుట పెరుగుట లోనుగాఁ గలుగునానావిధకర్తృములకు
నాత్మీయు లగువారి స్థలంబునం బనిపనిచి లోకైకసంభరణ మేము
గావించుకతమునఁ గమలాసనాదులు మమ్ముఁ బాటెంటును మాకు నెడరు
పుట్టినచోఁ జక్కఁబెట్టితి గ్రమ్మనఁ గోరి ప్రాణమఁ జై నగురుఁడ వీవు
రిత్తయపచారముల యాచరించి నిలువ, కస్తదీయకులస్వామి యగుట కర్థిఁ
జేసి యజ్ఞనాష్ట నిను నభిషిక్తుగా నె, సర్పఁ బుత్తైంచితిమి జగన్మాన్యచరిత.
- వ. నీవు మమ్ము వలసినవాఁడ వగుదేని నివ్వధంబున కియ్యకొనుమని రిట్లుగావున.
- క. ఇథే కాంచనకలశంబుల, దివిజకరంబుల సభోనదీజలముల్ మా
ధవ సముపాసితములై, సవి యే జేయుసభిషేచనము గై కొనుమా.
- తే అమరకోటికి నిండ్రుఁడ వై నయట్టి, నీవు గోవుల కిండ్రుఁడ విది మొదలుగ
గోకులంబుల నిట్టేలు కొంటి గాన, నలఘుగోవిందనామవిఖ్యాతి గనుము
- ॥ ఇండ్రుఁడు శ్రీకృష్ణుని గోపతిత్వమున కభిషిక్తునిజేయుట. ॥—
- వ. ఆహాధమానంబు మొదలయినచతుర్థాసంబులయందు సద్ధంబు నీకిచ్చితిఁ దొలుత
రెండుశ్లోలు లోకంబు నాకుం బూజగావించు నవ్వల నెలలురెంటను జనంబులు
నిన్నుఁ బూజించువారు గావుత ముపేండుండనం దొల్లియు వెలసి తివ్వోకేషం
బునలన నయ్యుపేంద్రశబ్దంబు సమర్థించి యమర్త్యులు కీర్తింతురు వర్నాగమనమ
యంబున సుప్తిం బొంది కార్తికంబున వినిద్రుండ వగుటయు భద్రంబులు భువ
నంబులం బ్రవర్తిల్లు సని యిట్లొనర్చినవాక్యోపన్యాసంబునకు నుల్లాసం బొందు
వానుదేవునకు నాక్షణంబ.
- క. తాన యిరుగేలఁ గలశము, లానందముతోడఁ దాల్చి యభిషేకసుఖ
శ్రీనెలుయఁ జేసె సురపతి, యీనిఖిలంబునకుఁ బరమహిత మగుహంఁబె.
- వ. అంతయు ననుసంధించి గోవులు గోపాలు రనుగమింప నగుచుదెంచి నిజపయో
ధరంబులం దొరఁగుపయఃపూరంబుల నతనిశిరం బభిషేకించి ధారాధరంబులు

దివ్యాదకధారలం దోచెదరువులు మకరందబిందుసందోహంబులం దడిపెదివం
బుననుండి దివ్యతరుసురభికుసుమవర్షంబులు గురిపె దేవదుందుభినాదంబులు గం
ధర్వగానంబులు నప్పసోనర్తనంబులు నుల్లసిల్లె నసిష్ఠవామదేవాత్రిభర్వద్వాజ
కౌశికకణ్వాదిమునులు శ్రుతిసిద్ధంబు లగుసిద్ధమంత్రబులఁ గీర్తించిరి సూర్యుం
డును సుప్రసన్నతేజుండై వెలింగె దిక్కులు వెలసె గంధవహుండు సుఖస్పర్శ
తానుభగుండై చరించె దాపసాగ్నిహోత్రంబులు ప్రదక్షిణాబ్జాలాజాలంబు
లయి యొప్పె సాగరంబులు గిరులుఁ దరంగిణులుం దగుగుల్మలతామలుఁ బశు
పక్షిమృగప్రకరంబులు లోనుగాఁ దత్తననుకూపంబు లగుసంప్రమోదచేష్టితం
బుల శోభిల్లె నీట్లు కృష్ణాభిషేకంబు సకలలోకశుభావహం బయి పరగిన య
నంతరంబ.

- క. దివ్యాంబరభూషాదుల, నన్యంబుగ నపుడు కమలనాభున కింద్రుం
డవ్యాహితముగఁ జేసెను, భవ్యపరిష్కార మధికభద్రం బమరణ.
- వ. ఇట్లలంకృతుండై యున్నయతని కింద్రుండు మఱియు నిట్లనియె.
- క. ఇచ్చటికి నేను బ్రియమున, వచ్చినపనులందుఁ బ్రణతవత్సల యొక్కఁ డిం
పప్పుగ సిద్ధం బయ్యె, నైచ్చలయఁగ నింక నెకటి నినుఁ బ్రార్థింతున్
- వ. అది యెయ్యది యనిన నవధరింపుము.
- సీ. కంసునిపంపునఁ గలరు నీశెగ్గొనరింప నింకను మశ్చరిత్రు లసుర
లందఱఁ గ్రమమున నపగతాసులఁ జేసి తడయక కుంభా దాతనినిఁ బీడప
నటమీఁద రాజ్యమై యానర్జితాశేషరాజన్య యగుధరారమణిమిగుల
శాసిత యయ్యెడు సర్వజ్ఞ నాఁడు మీమేనత్తకుంతియం దేను నాదు
తేజమావహింపఁగ యుగ్ధిష్ఠిరాని, లాత్మజులవెన్కవాఁ డై నయతులయశుఁడు
పాండురాజాన్వయాంభోజభాస్కరుండు, నిర్జితరాతి యూర్జితం డర్జునుండు.
- మ. నిను సర్వంబునకుం బరాయణముగా నిర్దోషుండై యాశ్రయిం
చు నుదారస్థిరమైత్రి నెమ్మనమునన్ శోభిల్ల నీవాతనిన్
జనతారక్షక నన్నుఁ జూచుకరణిన్ సంభావ్యుఁగాఁ జూచి కై
కొనుమీ నిర్మలకీర్తిగాంచు సతఁడున్ గోవింద నీప్రాపునన్.
- వ. ఏను మహామునిమధ్యంబునఁ బాండవమధ్యముండు ప్రచండకోదండపాండిత్యం
బున సర్వాధికుం డగునని పలికినవాఁడ నప్పలుకు దప్పకుండఁ దర్కారవంబుప్ర
కాశంబుసేయు మతనికిం దదీయజ్ఞాతు లగుధార్తరాష్ట్రులతోడ సంగరం బయ్యె
డు నందు ధాత్రిం గలసకలక్షత్రంబునం గూడి రెండుదెసలం బన్ని నయపుడుప
డునెనిమిదియక్షాహు లగుచతురంగనై న్యంబులు కల్పాంతకాంతంబుగానన్యో
న్యసంక్షయం బాపాదించు నయ్యపాయంబున నమ్మహావీరుండు నీకు నవశ్యరక్ష

ణీయుం డివ్విధంబు మత్పూర్ణసీయంబు సత్కృపపెంపుగలిగి యుండవలయునని యిందుండు సుభాషించినఁ బరితోషభరితహృదయుండై యదుపుంగవుండు.

శా. మామేవ త్తతనూజా లేపురుసు సన్తాన్య ల్మహావిక్రమ
శ్రీమంతు ట్విబాంశసంభవులు వర్జిష్టుల్ కుకూత్తంసముల్
సామర్థ్యంబున నీసమ స్తథరయున్ సాధింతు రం దాభుజ
స్థేమాకల్పుండు మధ్యముండు త్రిజగజ్జమ్మండు శౌర్యోన్నతిన్.

ఉ. ష నిదియంతయున్ సురగణేశ్వర మున్న యెఱుంగుదున్ మదిన్
పూని రణాంతరంబులఁ బ్రభూతజయావహ యైనబుద్ధి న
మృతవసంహుశోభనసమగ్రునిఁగాఁగఁ దలంచినాఁడ ని
చ్చో నిటు నీవుసెప్పి తటుచూడు మవశ్యము నట్ల చేసెదన్.

వ. భవదీయసమాగమనసౌహార్దంబునకు హర్షించితి నింక నిష్కళంకచిత్తుండపై
యుత్తమస్థితిం బ్రమోదింపు మని వీడ్కొలిపినం బాకశాసనుం డయ్యసురశా
సనుచదణసరసీరహంబులకుఁ బ్రణమిల్లి ప్రదక్షిణంబు సేసి యెప్పటియట్ల యెరా
వతంబు నెక్కి సురలు పరిశేష్టింప నాత్మీయస్థానంబునకుం జనియె నంతనిక్కడ.

—|| గోపవృద్ధులు శ్రీకృష్ణుని మహాప్రభావం బభివర్ణించి యతనినరయట. ||—

క. ఆగోవర్ధనగిరితట, భాగంబున నుండి భువనబాంధవుండు మహా
భాగుండు వ్రేపల్లెకు నను, రాగంబున సరిగె సఖపరంపరతోడన్.

వ. అట్టివాసుదేవప్రభావం బఖలంబు ననుసంధించి.

ఉ. అండులనృద్ధులున్ మతినమగ్రులుఁ గార్యవిచారవేదులుం
గ్రంథుకొనంగ నాతని సఖర్షచరిత్రునిఁ గాంచి చుట్టునా
నందసమగ్రులై బలసి నవ్యవికాసవిసీతసంభ్రమ
స్పందనముల్ నిజంబు లగుభావములం జెలఁగంగ నత్తఱిన్.

వ. అత్యంతగంభీరప్రకారంబున నక్కుమారున కిట్లనిరి.

శా. గోత్రోద్ధారణకేళి నశ్రమమునన్ గోత్రాపరిత్రాణముం
జితప్రాధిమైసర్పి తివ్విధమునం జెప్పంగఁ జూపంగ నీ
గోత్రాయుండలి నెందుఁ గల్గెనె వెఱన్ గోవింద నీకమ్మెయిన్
గోత్రాంతియు నప్రముఁడై యెదుగఁడే గోపాలురే యీదృశుల్.

తే. ఇట్టిసీవు గుట్టమవయి యింతవట్టు, వారిలో నున్నవాడవు వారిజాతు
యేము ధన్యాత్ములముమమ్మనెవ్వ రెనయ, వారుమాకోరుకల్లెనిండారబండ.

క. వెఱచి వెఱచి యడిగెద మే, మెఱిగింపఁగ వలయు నొకటి యీవెవ్వఁడ వీ
కొఱమాలినగొల్లతనము, మఱువు విహరించె దిట్లు మహి నాత్మేచ్ఛన్.

- క. మనువులలో రుద్రులలో, శ్వసనులలో మెక్కడవు నిజం బెయ్యది రా .
 . తుసయతుఖచరగంధ, ర్వసిద్ధవిద్యాధరప్రవరజన్ముడవ్రా.
- క. ఆలం గాచెద వక్కట, త్రైలోక్యముఁ బేర్కిఁ గావఁ దగువాడవు నీ .
 మూలం బెఱుంగమి మెఱుంగడు, దూలెగ మిట్టేమితప్పు దొడరునె యనుచున్.
- తే. నందగోపునియన్వయానందకరుడు, నువతియాయశోదకు ముద్దుసూపునట్టి
 క్రీడసలిపెడు నదె చిన్నికృష్ణుడనుచు, మనుజుఁగానిన్నుఁగనుతప్పమాకునైపు.
- క. నీ వెవ్వఁడ వైన నగుము, భావంబున నీకుఁమొక్కి బ్రతికెదము మమున్.
 గావుము ప్రోవుము గొల్లల, మేవిధిఁ బేరుకొనువార. మెఱుంగ మొకటియున్.
- తే. అనిన నవ్రుచు వారితో నవ్వించు, మీకు నిన్ని ద్రవ్యఁగనేల మిన్నకున్నఁ
 బోదె మీ బాంధవుడ ననుబుద్ధి సాలు, నవల నేమి నేసెదరు మీ రనఘులార.
- శా. కీడ్చింతయుఁ బెందనీక ప్రియము ల్గీల్కొల్పుచున్ వచ్చెరం
 గ్రీడాలోలత నాకు నేయది యపేక్షింపంగఁ బట్టెననుం
 జాడుం డూరక యొయ్యఁ గాలగతి నాచొప్పెల్లఁ బెల్లం బగున్.
 మీఁడెందంబుల కవిధం బతిశుభోన్మేహవహం బయ్యెచున్.
- వ. అనిన సంతసిల్లి వల్లపు లంఠఁజుఁ దమతమమందిరంబుల కరిగి సుఖసంచారం
 బులం బ్రవర్తిల్లి రనిజనమేజయునకు వైశంపాయనకథితం బైనకథాప్రపంచంబు
 . నమంచితవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతంబుగ.
- ఉ. సంగడిరక్షపాలబహుసంగరజిత్కరపాల బాలికా
 మంగళమూర్తిహేల యసమాసనమంజునకీర్తనర్తకీ
 రంగదిగంతరాళ గుణరాజిహృత్ఫలచిత్తచాల స
 ప్రాంగరమావిశాల సకలార్థవిచక్షణపుణ్యలక్షణా.
- క. చెంజిమలచూరకార ధ, సంజయసమన త్వజైత్ర నమవరిచూడ
 సంజనమనోజ్ఞ సఖరుచి, కింజల్కసరోజనదృశభలనచరిణా.
- మాలిని. అనకృదసమధాటి వ్యాప్తిదృప్తాగ్రయాయీ
 ప్రసభజనితవిద్విట్పట్టణోద్దాహవేగో
 ల్లసితవిచలదుల్కలంఘితోద్వాంతవాసీ
 వ్యసనవిశదలీలావర్ధమానప్రతాపా.
- గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంఘమీశ్వర చరణసరోరుహధ్యానానందసౌందర్య
 ధుర్య శ్రీసూర్యనారాయణసుకవిసంభవశంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెట్టియ
 నామధేయ ప్రణీతం బైనహరివంశంబునం బూర్వభాగంబునందు సప్త
 మాశ్వాసము.

పూర్వభాగము - అష్టమాశ్వాసము.

- క. శ్రీమత్కుసుమశర్మోపమ, సామగ్రీజనితహృదయసంజ్వరవిలుర
దృఢమానససమర్చిత, కోమలచరణాభిరామకోమటివేమా.
- వ. అక్కఱకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె దదనంతరంబ యనంతశయనుం
డనంతసత్త్వోచితవ్యాపారంబులఁ బ్రతిదినంబును విశృంఖలుండై మిగిలి.
- సీ. మలసిదర్పంబున మార్కొ-నవృషముల నార్పుచురేచి పోరాటఁ జెనుచు
లావరు లయినగొల్లలసంగడములు గొందలపెట్టి బాహుయుద్ధము లొనర్చు
నడవుల బెబ్బులు లాదిగా నుగ్రసత్త్వంబులఁ దొడరి యుద్ధతి వహించుఁ
బఱచుట దాఁచుట పట్టుట దిగుచుట మొదలుగా నాశ్చర్యములుగఁ జూపు .
మొడలుఁ బ్రాయంబులావును నెప్పిదంబు, నుక్కి పంబువిక్రమమును నెక్కటాకటి
కనుగూఁడంబులై యేరికి సనుగమింప, రాక మెఱయంగఁ బటవిహారముల నలరె.
- వ. ఆనమయంబున.
- చ. తననవయోవసంబును నుదగ్రపుదర్పము శారదాగమం
బున దినరాత్రులంగలప్రభూతనుభోచితరమ్యభంగులఁ
గనుఁగొని కామభోగములఁ గ్రాలుటకై మది నిచ్చగించి య
వ్వనరుహలోచనుండు గరువం బగుచోద్యపునిశ్చయంబునఁ.
- క. ఆపల్లెలోన నెప్పుడు, గోపతరుణు లెల్లఁ దనదుకోర్కీ సలుపులీ
లాపాత్రములుగఁ జేయుట, కేపారఁగ నుత్సహించి యెనకపువేడ్కఁ.
- సీ. అభినవబర్హి బర్హాడలక్ష్మి సుల్లాసించుకేళకలాప మమరఁ
గమనీయకేయూరకంకణోర్మికలకుఁ దొడవై ననిడుగేలుదోయి మెఱయ
నవ్వానకుసుమసమంచితమాలిక గై నేయువిపులవక్షంబు దనర
హరిద్రకాశేయహరిబంధముఁ గృతార్థముఁ జేయుపుభుకటీతటి యెలర్చఁ
జిటుతనవ్వన నిండాగుజిగి యుదార, లలితనేత్రాంచలంబుల నలుపు లేడల
వెన్నుఁడఱలై కమూర్తిదావేణనాద, ఘనసుధాంబోధియొండొండగడలుకొలిపె.
- క. ఆదివ్యధ్యనియింపున, కాదట చెపు లొగ్గి గోవులాదిగఁ గలలో
కోదితజంతువు లుల్లము, లేది యొడలు మఱచి సొగసె నెంతయు భ్రాంతిఁ.
- క. గోపాలుడు తద్వేణుర, వాపూరములోన మునిగి యానందగన
శ్రీపరిణతి నాత్మీయ, వ్యాపారము లెల్ల వదలి రవిచేష్టితులై.
- ఉ. అత్తజీబల్లెలోఁగలుగునంగన లెల్ల సముత్సృకంబులై
చిత్తము లెత్తి తేగ యనుసింహునిపాలికి నేగుడెంచి య

య్యత్తమసౌకుమార్యనిధియుజ్జ్వలలీలలు మెచ్చి రాగముల్

కుత్తుకబంటియై యెసఁగఁ గ్రోలిరి ఛూడ్కులఁ దన్తుభేందువుఁ.

క. తగిలినచూడ్కులు మగుడఁ, దిగువ వెరవు లేక మదనుత్రిప్పలఁబడున

మృగువలతగు లాత్మీయం, బగుకోర్కికిఁ దగిన నాతఁ డామోదమునఁ.

క. అనురూపాలోకనముల, ననురూపాలాపములను ననురూపవిచే

ప్రసములఁ దనమనసుతెఱం, గును వారికిఁ దెలియఁజేసి కుతుకముఁ బెనిచెఁ.

వ. ఇట్లు వశీకరించి యందఱం గళిందకన్యాతీరకాంతారంబుల కేలయించిన.

తే. తల్లిదండ్రులు మాన్పు భర్తలు మగుడ్వఁ, జెలులు ఫలదనఁ జుట్టలు సిగ్గుపఱువ
ప్రేత లొకటియునెఱుఁగకవెచ్చు వెనుకఁ, దగిలిపోయిరి తమకంబుదవులకొనఁగ.

సీ. ఎలదేటిపదువులయులివుల నెప్పొసఁచారుపుష్పితలతాగారములను

హంసరథాంగావతంసంబు లగుతరంగలఁ గ్రాలుకొలఁకులచలువయెడల

సెలయేఱుగడలెడచినుకులనునుగాలిఁ చను పెక్కుశైలనితంబములను

నభినవమరకతశ్యామంబులై వేడఁ బ్రభవించుమృదులంపుఁబచ్చికలను

బరమపురుషుఁ డయ్యింతులఁ బ్రకటరాగ, కుశలవేశలలీలలఁ గొఱల్కొఱలి

న్యాడనాఁటికి రతులవిన్ననువుపఱిచి, తాను జొక్కెఁ దద్యావవై దధివలన.

క. హరిచేష్టితములు క్రమమున, మరగి నిజముగాఁగఁ దమమమగలఁ దొరఁగియా

హరియంద భర్తృబుద్ధిం, బరిణతలై రావజంబుబాలిక లెల్లఁ.

తే. పరఁగి పుయిలోటలుడుగుట పగలురేయు, బల్లెయందును నడవిలోపలసీజేచ్చఁ

దిరిగినట్లు కృష్ణునిఁ గూడితిరుగఁదొడఁగి, రంగనలుమదభరవిమూఢాత్మలగుచు.

వ. అవ్వధంబున సత్యంతసంసక్తి భజియించి.

మ. లలితాలోకములఁ మనోజ్ఞమధురాలాపంబులఁ విస్ఫుర

త్కలహాసంబుల బంధుర స్తనభరోత్థానంగసంగంబులఁ

విలసద్వక్త్రసరోరుహార్పణములఁ స్నిగ్ధోగుసంవేష్టసం

బులఁ బూజించిరి గోపభామలు జగత్పూజార్హు దాశార్హునిఁ.

తే. కలవరించియుఁ గృష్ణాఖ్య తెలిసి యున్న, యపుడుఁ గృష్ణాఖ్య యేమఱివేటివేళ

యందుఁ గృష్ణాఖ్య దక్కంగ సంగనలకు, రాదు వేటొకవాక్యంబు రసనతుదికి.

క. హరిచరితంబులు రసని, ర్భరములుగా జలలుగట్టి పాడుదు రాతం

డరుదుగఁ బాడఁగ నాడుదు, గురుతరకరతాళసంభ్రతోన్మదగతులఁ.

క. ఏవేషము దాల్చెఁ బ్రియుం, డావేషము తారు దాల్తు రతఁడేయింపుల్

భావించి మెచ్చె వానినీ, భావంబులయందు భ్రాంతిపడుదురు పడఁతుల్.

తే. పిల్లఁగ్రోవి పట్టుమఁ బసిపిఱుఁదఁబ్రోవఁ, దారుఁ బోదురురాగాన్యతంత్రలగుచు

నెఱపుధాళులు మేనులఁ బొరసియనియ, తొడవుగాగోపికలుకృష్ణతోడఁదగిలి.

- క. సిడియేనికపదుపుపాదువఁ, గడువేడుకఁ గ్రాలుగంధగజపతిమాడ్కిఁ
బడఁతులనడుమ యదూద్వహుఁ, డడవుల నెప్పారె బటుమదాంధస్సూర్తిఁ,
వ. అమృహప్రభావుండు నిజప్రభావిభవంబు నవరించి.

—|| శ్రీకృష్ణుడు గోపకాంతల రతిక్రీడల సత్యంతామరాగవతులఁజేయుట. ||—

- క. అందఱకు నన్నిరూపులఁ, గండర్వక్రీడ యేకకాలనియతి నా
నందమయసామరస్యం, బొంద నలుపు నొలి నెకత నెక్కతసూడఁ.
క. అదియు నదియు నేటిదియో, మది నెఱుంగనికననిసాగపు మఱవనివలపుఁ
బొదలఁగఁ గేవలదగ్గో, న్నదలై క్రీడింతు రాసమస్తాంగనలఁ.
తే. ఒకత నెక్కతనెడ పెట్టియొక్కఁ డొకఁడు, దానునై మండలాకృతిగా నమర్చి
నడుమ నెకమూర్తితో వేణునాదలీల, నందఱను దేల్చు నందగోపాత్మజుండు.
క. ఒక్కత నెక్కత దవ్వుగ, నెక్కడికేనిఁ గొనిపోయి యెలమి రమించుఁ
దక్కినవనితలు తనబడి, నక్కడ నక్కడను నరసి యరసి భ్రమింపఁ.
క. ఎన్నఁడుఁ దక్కక కొందఱ, నన్ను న నెక్కించుఁ జెంద కతిదీర్ఘముగా
నన్నులఁ గొందఱను విరహ, ఖన్నత నెందించు సమదకేళీహంఛఁ.
సీ. ఒక్కతదూతిగా నెకతపాలికిఁ బుచ్చి యంగజసంధికార్యంబు నడపు
నెక్కతయలుకకు నులికి సాంత్యనములఁ దలకొని యోర్తు మధ్యస్థఁ జేయు
నెక్కతఁ బ్రియమున నెకచోటి కెలయించి వంచన మఱియోర్తు వలని కేగు
నెక్కతఁ జిక్కఁ బేరురమున నితికించి ముదమున నొర్తుకెమ్మోవి యాను
నెకతవలువకీ లెడలించి యోర్తుకడకుఁ
గొనుచుఁ బోయి యుల్లాస మింపొనరఁ గొఱలుఁ
దనమసాభాగ్యగరిమ నందఱును నీను
లేక చిక్కఁగఁ గృష్ణుఁ డుల్లోకలీల.
మ. కరజక్షుణ్ణకుచదవ్యుతటములఁ గాఢాగ్రదంతక్షతా
ధరబింబంబుల నూతనాంగుళిదళధ్వస్తాలకాభోగబ
ర్భరసీమంతములఁ ముకుందరతిధుర్యశ్రీలు గోపాలసుం
దరులం దొప్పెఁ దదీయమర్దమవయోదర్పానురూపాద్ధతిఁ.
తే. ఒకతసంభోగచిహ్నంబు లోర్తు సూచి, వేడ్కపడ నప్పడంతికి వేఱభంగి
'సేయనదియు నెక్కతకు వాంఛితముఁ బెనుపఁ, బెనుచుఁగుతుకపరంపరప్రియలకెల్ల.
సీ. ధమ్మిల్ల భరముల దందడిఁదొరఁగినకుసుమంబులును జూర్ణకుంతలమాల
రాలినకింజల్కరంజితకర్మచ్యుతము లై నబహ్లావతంసములును
హస్తవిస్రస్థంబు లై నమృణాళకంకణములు గుచబంధగళితలై న
యలఘుమాత్రికవల్లరులు నితంబభ్రష్ట లై నయుజ్జ్వలమేఖలావళులును

మృదితపల్లనశయ్యలుఁ బదసరోజ, యావకాంకంబులును లేనియట్టియెడలు,
లేవ యెల్లెడలందు బృందావనమునఁ గృష్ణసంసక్తవల్లవీక్రీడనముల.

చ. అలరులు గోసి కోసినవయస్యలఁ బల్కఱుగొగిలించి కో
యిలలయెలుంగు లోలిఁ గొని యింపుగఁ జిల్కలతోడ నెమ్మిమై
నలవడి మాటలాడి యభి లాలతినేయఁగఁ బాడి డాఁగురిం
తలు హరితోడ నాడుదురు తద్వినపీఠులయందు గోపికల్.

క. తరుణీపరివృత్తుండై హరి, సారనినికుంజములుఁ బ్రాణిమాడనిచీఱులు
దిగుగనినెత్తములును లే, వరయఁగగోవర్ధనాద్రియంతటియందుఁ.

క. నడకట్ట లిసుకతిప్పలు, మడలు దరులు వాఁకలును గ్రమంబున నెక్కడు
గడవఁబడకుండఁ గృష్ణుడు, పడఁతులకును యమున యాటపట్టుగఁ జేసెన్.

సీ. తోరంపుటూగులఁ దొడరియుద్ధతనితంబములపై నాడటఁ బ్రాణి నాభు
లప్పళించి సముద్ధతాంచిత స్తనభరంబులు గొగిలించి దోర్నాలములకు
దొడికి భుజంబులతోఁ బెనఁగాడుచు లీల మోములు కబళించి చెక్క
లంటి కుంతలము లల్లల్ల దెమల్చి నేత్రచూలక్రేవలు విముగ్ధములు సేసి
వ్రేతలకు నొలి నింపులు విస్తరింపఁ, దన్నపోతెడి కాళిందితరంగలందుఁ
గ్రాలె నచుదినంబును జలకేళి దగిలి, సజలఘనమూర్తి గోపాలచక్రవర్తి.

చ. ఎనసిననిండువెన్నలల నింపగురాత్రుల రత్నరమ్యకాం
చనచపకంబులందు నరచందురునీడలు దోచునీడుపుల్
గొని యమసూనుచుట్టలను గూడి మదోద్ధతి నాడుగోపికా
జనములు దార కై కొనిరి శారదవైభవలక్ష్మీ యంతయున్.

చ. తనుతరనిత్యపుష్పితలతాతతిలోనన యుండి నిద్రమై
దనుబడి రేప మేల్కనునుదారమధువ్రతనాధుభంగి న
వ్వనరుహనాభుఁడుం దగిలి వల్లవకాంతలలోన రాత్రులున్
దినములు నట్లపోవఁగ నుదీర్ఘసుఖాంబుగఁ దేలె లోలుండై.

— ❦ శ్రీకృష్ణుడు పృథరూపధతుండగు సరిష్టంశమ రాక్షసునింజంపుట. ❦ —

వ. అంత నెక్కనాఁడు మధ్యరాత్రనమయంబున గోపికామండలమధ్యగతుండై
తారామధ్యంబునం బొబుపారుసుధాకిరణులతోడం బురుడించుచు నభినవక్రీడా
కాతుకంబున సలరుకృష్ణునకు సరిష్టంబు చింతించి యరిష్టం డనుమన్నదాన
వుండు వృషభరూపంబున నాటోపంబు దీపింపం గోపంబునుం బాపంబునుం
దన్న మృత్యువై యెలయించుటకు ననుకూలుండై యాభీలోత్సాహంబున.

సీ. కాలకూటమునకుఁ గరచరణాద్యవయవములు ప్రభవించియలరె ననఁగఁ
బ్రళయోద్ధతధావంతపటలంబునకు శరీరిత్వవిస్ఫూర్తి వర్తిలె ననఁగ

హాహునంత్య క్తఘోరకళేబరమునకుఁ బశుభావపరిణతి పరఁగెననఁగ
గలికాలసమ్ముఖకలుషరాశికిఁ జతురంఘ్రితావైదగ్ధి యలరె ననఁగ
నతిభయంకరం బగుకఠోరాశితాంగ, మెనఁగ నీలాద్రి వృషభమై యేగుదెంచు
కరణి నుత్తుంగతీక్షణశృంగములతోడఁ, జఱులఖురపాతపాటితయ్యెకుఁ డగుచు.

వ. గోష్ఠంబులలోని కుటికి సుఖశయనంబుల నలరుపనులం గలంచి గోగర్భిణులకడు
పులు సిమగ్నం గొమ్ముల గ్రుచ్చుచుఁ బొగరుకోడలం దొడరి పొరిగొనుచు
వత్సంబులఁ గాల్చెట్టున బొరినమరుచు మారిమనంగినమాడ్కిం గర్కశబంధు
రస్కంధంబును నతిస్థూలవిపులకకుద్దంబును దీర్ఘతరలాంగూలంబును సమవి
శాలకటిభాగంబునునిజశక్తన్నాత్రస్విగ్ధపార్శ్వయుగ్మంబునునుల్లసిల్లంబెల్లురేఁగి.

ఉ. టంకెలు గర్జలై యడర తాపుడనంబున నెందుఁ బర్యుని
శృంకవిలోకవైద్యుతకృతానుశిఖల్ దెసలెల్లఁ గప్పఁగా
బొంకముతోడ విస్ఫురదపూర్వవలాహకభంగిఁ బొంగి యే
వంకలఁ జీకలు ల్గవియ వచ్చె యదూద్వహుపై రయంబునఁ.

తే. మలసి క్రోడాడి యిరుదెసప్రమాఁకు లోలి
గూలఁ ద్రోచుచుఁ గాల్చివ్వి ధూ లిరేచి
చెలఁగి పొడువఁ గొమ్ము లమర్చి పెలుచఁ బాటు
తెంఘనాబోతుటసుర నృప్తించి విభుఁడు.

మ. వెఱచి నిమిలితాక్షులయి వెన్న కొదింగెడుపువ్వుఁబోడులఁ
వెఱవకుఁ డోడకుం డనుచు వేగమ తా నెమరై కడంగి యే
డైఱఁ దలశబ్దమిచ్చినఁ గడింది వృషాధముఁ డగ్గలంపుఁడెం
పుటపుగఁ దాఁకె గృష్ణుఁ డతఁ డొడ్డినకొమ్ములువట్టె బిట్టుగఁ.

క. పట్టిన గగలఁగనేరక, యిట్టట్టును బలిమిచెడక యెగయుచు లావై
మెట్టి శిలిచె హరియును నా, కట్టుపకాసికిని బలముఁ గడఁకయుఁ జూపెఁ.

మ. వృషభస్కంధుఁడు వారిజాక్షుఁడు మహావిస్తీర్ణవక్షుండు దు
ర్విషహూం డాతఁడు గోవృషాసురుని నుద్విగ్నాత్తుగా నమ్మెయిఁ.
రుషతోఁ బ్రాథమజాబలం బెనఁగ సంరోధించె వేటొక్కగో
వృషభేంద్రుండును బోలె గర్జితకళావిస్ఫూరుడై యుండఁగఁ.

క. హరిచేతికగ్గమై చె, చ్చెరఁ గూలక యసుర యింతసే పోర్చెఁ గరం
బరు దితనిలాపుతెఱఁ గని, యరిష్టుఁ గొనియాడి రంబరాంతరచారుల్.

ఉ. తానును దైత్యులావునకుఁ దద్దయు మెచ్చుచుఁ బేర్చి దేవకీ
సూనుఁడు కొమ్ము లూఁది మెడ స్రుక్కఁగ నెత్తి నులించి త్రిప్పి వే

వే నెఱిదప్పఁ ద్రోచుటయు విహ్వలుడై రుధిరంబు కర్ణనా

సానయనంబులం దొరఁగ స్రగ్గె విరోధి యపాస్తజేవుడై .

వ. అవిధంబున గోవిందబాహుయంత్రనిష్ఠిష్టుండై పడినయరిష్టుం జూచి యట మున్న విత్రస్తలై చెదరి యున్నగోపాంగన లందఱు విస్మయానందంబులు డెందంబులఁ గడవికొన నయ్యరవిందనాభుపాలికిం జనుదెంచి చుట్టును బలసి పలుదెఱంగులం బ్రస్తుతించి రట్లు వెన్నుండు వ్రేవలై బల్లిదండై వర్తిల్లుచున్నవిధంబు తెల్లంబుగా వినుచు నక్కడఁ గంసుండు.

తే. తోడుతోడుతఁగడఁకలుతునిసిపడఁగ, వెఱఁగుపాట్లులు వెఱపులుఁ దుఱఁగలింపఁ జేప్పితంబులుఁ దలఁపులుఁ జేవసెడఁగ, నుసుఱుతోడివీసంగయి యుడుకుచుండె.

వ. అట్లుండె యొక్కనాఁడు సుప్తసర్వప్రాణిజాతంబును నిశ్శబ్దసకలది క్తటంబు నగు నిశీధివీ సమయంబున నభ్యంతరసభామండపంబున నెక్కఁగుండు నానీనుండై యుగ్రసేనుండు వసుదేవుండు సత్యకుం డంధకుండు గర్భుండు దారుకుండు విప్రు ధుండు బభ్రుండు మొదలుగాఁగలయదుభోజముఖ్యుల నందఱ రావించి వారి తో నిట్లనియె.

సీ సర్వకార్యజ్ఞులు సర్వాగమములఁ బౌరగులు ద్రివర్గవర్తననిపుణులు లోకవిక్రాంతివినేకనిష్ఠులు సమగ్లోపాయు లవిరతోద్యోగధన్యు లభిగుప్తమంత్రు లనర్థంబులందుఁ బరాజ్ఞులు లార్యభావానుగతులు దర్పితారాతిమర్దనశౌండు లార్తజనత్రాణతత్పరుల సయసమగ్రు లందఱును మీరు వహ్ని సూర్యేందుపవన, రుద్రసమగుణోదయములరూఢిగనిన దొరలునరులఁజెప్పఁగ నేలసురలవై న, నొపుదురుబుద్ధిమగఁటిమి నుక్కుమడఁప.

క. గిరులు మహిమండలమును, భరియించినభంగిఁ బరమభద్రం బగుమీ చరితమున నఖిలయదుకుల, భరణం బొనరించి పేర్కెఁ బరఁగితి రెంచుక.

తే. ఇట్టిమీరు నా కెప్పుడు హితవు దలఁచి, యన్నదీయమనొవృత్తి ననుసరింతు రిప్పుడొకయనర్థముజనియించియుండ, మదినుపేక్షించినారేమిమత మేయెఱుఁగ.

—|| కంసుండు వసుదేవాదులతో శ్రీకృష్ణుని చరితంబు చెప్పి యాక్షేపించుట. ||—

వ. అది యెయ్యది యనిన నందగోపనందనుండై యున్నకృష్ణుం డనుపేరికుమారుండు నాకపకారంబు సేయం బుట్టినవాఁ డద్దురాత్ముం డుపేక్షితం బై నరోగంబు పగిది ననుకూలవాతప్రేరితం బై నపయోధరంబుచాడ్పున నంకురితం బైనవిషవృక్షంబువిధంబున వర్ధిల్లుచున్నవాఁడు నిపుణంబుగాఁ జింతించియు వానిపుట్టువుం బొడవు నున్నరూపు నిశ్చయింపరాకున్నది యాశ్చర్యం బగుకారణంబున జాతం బైన దేవతాపత్యంబ కావలయు నతివై వరంబులును నమానుషంబులును దదీయచరితంబులు తత్ప్రకారంబులం దెలిపెదం దెలియ వినుండు.

- సీ. తనరిమువ్వంటలదినములయంద పూతనచనుఁబాలతోఁ ద్రావె నుసులు నెఱిబోరగిలియాడ నేరనినాఁడ పాదమునఁ దుత్తుమురుగాఁ దాఁచెబండి ధర్మణిఁ దప్పడుగిడుతఱియంద జమిలిమద్దులు పెల్లగిల రోలితోన యిచ్చె నించుకించుక యెడయెఱిఁగెడికొలఁదిన కాళియనాగంబు గండడంచెఁ బ్రకటబలులఁ బ్రబంబధేనుకుల నుగ్ర, రేఖఁ జంపించె నధికు నదిష్టుఁ దునీమె బాల్య మన నేల యిట్టిటి పనులు ప్రాధు, లెవ్వ రీలోకమునఁ జేసి రితఁడు దక్క.
- క. ఏడుదివసములవృష్టి, గీడొందెడుపసులఁ గావ గిరిగొడుగుగ సం క్రీడాగతిఁ బట్టుట గొని, యాడఁ దగదె చెప్ప నేల యన్యము లొకఁడుక.
- తే. ఇంకఁ గలవాఁడు కేళియ యితఁడు పోయి, వానిచేఁగూఁలుదరువాతివాఁడనేను జంప మరగినవాఁ డేల సై చు నన్ను, నుఱక యెల్లైనవచ్చి పై నుఱుకుఁ గాక.
- క. బొమలు ముసినడఁగఁ బిఱికిలి, యమరిచి కోపంబుతోడ నవుడుగఱచుచుక జముచాడ్పున హరికడును, గ్రముగాఁ బైఁబడుట నామొగంబున వ్రేలుక.
- వ. అదియునుం గాక విష్ణుండు తొల్లి హిరణ్యకశిపునధీయంప నరసింహుండై యా విర్భవించె ననియుఁ గూర్తానతారంబున మంచరపర్వతంబు దాల్చి వనితారూపం బున నమరాసురులకుఁ గలహంబుత్పాదించి యసురలకులం బశఁగించెననియును వారాహం బగుదేహంబు గైకొని మహీసముద్ధరణం బొనర్చియనేకదైత్యులఁ బరికూర్చెననియును వామనుండై వైరోచను వంచించి గివిజరాజ్యంబు జంభారికిఁ చెచ్చె ననియును జామదగ్న్యుండై యిరువదియొక్కమాఱు నరపతులనెల్ల నుఱు మాడి కశ్యపునకు నధ్వరదక్షిణగా నల్లలక్షోణియుం బ్రతిపాదించె ననియును నాలుగుమూర్తులై దశరథుం డనుధరణిపతికిఁ బ్రభవించి పౌలస్త్యుండునిమె ననియును విందుము.
- మ. ఇవి యెల్లం గలమాయలాఁడు హరి యాత్మేచ్ఛక సురప్రార్థనక భువనప్రీతి యొనర్చినట్టిగతు లిష్టుం బూని యీసిచగో పవిధిం గ్రీడ నెపంబు వెట్టుకొని దృప్యదానవాపాయదు ర్వ్యవసాయంబునఁ బుట్టె గావలయు మీరాత్మక విచారింపుఁడా.
- క. ఆకృష్ణనియగ్రజుఁడును, ధాకర్తధవళతనుఁ డయ్యుదాగునటుల యు ళ్లోకబలుఁడు బలభద్రుఁ డ, నేకులవధియంపఁ జాలు నింద్రద్విఘ్నలక.
- వ. వీరిద్దఱు దేవాంశసంభవు లగుట సిద్ధంబు సిద్ధముని యగునారదుండు నాకెఱిం గించె దేవకి యర్ధరాత్రంబునప్పుడు కొడుకుంగనిసం దదీయభర్త యక్కుమారుం గొనిచని సమకాలప్రసూత యైనయశోదముందటం బెట్టి తజ్జాత యగుబాలికం దెచ్చిన నదియును నాచేయి వదల్చికొని పోయి వింధ్యవాసిని యగుదేవతయై

దేవతలచేతం బూజ నెందె నాకృష్ణుండును వసుదేవసుతుం డగుటంజేసి న్నాను దేవుం డనం బ్రభ్రాతీ నెందెడు నిట్లు మిత్రవ్యవదేశంబునం బరగుశత్రుండు దానై నవనుదేవుండ దీని కింతకు మూలభూతంబు.

చ. వడిఁ దలఁద్రొక్కి ముక్కున నవారణఁ గన్నులు దొల్పఁ బొల్పుబ

'ల్వడిఁ దమకించువాయసముభంగి మదీయసమీపవ ర్తియై
యుడుగక కీడు నాకుఁ గడు చుగ్రముగా నెఱరించె దాయపుం
జెడు గితఁ జేమిసేయనగుఁ జెన్నఁటిచుట్టపునంజ్ఞ యుండఁగన్.

చ. మనిచితిఁ దన్ను నీగియును మన్ననయుం బొదలంగ నేను దా
ననయము నింతయుం దలఁప కంతకతుల్యవిచారుఁ డయ్యె ని
య్యన నిటు నాదెస న్విసక యాత్మ నకల్మషునందుఁ గల్మషం
బెనయ నెనర్చుకంటఁ గలదే భువి పాతక మెవ్విధంబునన్.

తే భూణహత్యాదు లగుపాపములకు నవధి, గలదు గాని కృతఘ్ను నికలుషమునకు
లేదు నిష్కృతి యంతంబు లేనితీవ్ర, నరకవీడనంప్రాప్య మన్నరున కండ్రు.

వ. అనిపలికి ననుదేవుడెసం గనుంగొని కంసుండు.

సీ. కుల మింతయును నేనుగొఱత నెక్కట నెందకుండంగ రక్షించుచున్నవాడ
నిట్టినాయెడఁ బాప మిమ్మెయిఁ బుట్టించి తులువ నీవెంతయు ద్రోహివైతి
వెల్లుగా ముదిసితి వేమిగాఁ బెద్దవై తోకాని యెఱుంగనీయున్నయూర
నైన లే దీవు మిథ్యాశీలుడవు మృషాశ్రయుడ వనర్థధీసంయముండవు
నీవిచార మే నెఱిగితి గారవమునఁ, దొడరి నన్నుఁ జంపించి నీకొడుకు రాజుఁ
జేసి మధుర యేలింపఁ జూచెదవు జాల్మ, మెట్టునకు జన్నె తరములు వెట్టిచూడ.

శా. నాకేశుం డయినం బినాకధరుఁ డైన న్నాకు మాత్రై రణో

తేకంబుం బ్రసరింప నొపమి మదిం జింతింప వి శ్లేషికిన్
నీకున్ దుర్వ్యవసాయ మొక్కపడుచున్ వేతెచ్చి పోరించియే
శ్రీకింబాత్రమవై తనర్చెదవు నీచే నానె యానవునుల్.

వ. నీవుచక్రవర్తివంశంబున జనియించి బాల్యంబుగోలెను మాతండ్రియ పెంపం
బెఱిగి మాతోఁబుట్టువునకుం బెనిమిటివై యాదవులు గురుస్థానంబుగాఁ బా
టంపం బరఁగి నజ్ఞనులలోన నెన్నిక గని షెదప నిన్నీచకర్తంబునకుం జొచ్చితి నీ
వెట్టివాడ వైన నగుదు గాని యేను నిన్ను వధియింప నొప నింతకుమున్ను
బంధువృద్ధద్విజవధంబులు సేయ నికం జేయంగలవాడం గాను నీచేయుదుర్ల.
యంబులవలన మేలువచ్చినం గీడొందిన నది దై వకృతం బని యుండెదఁ ద్వది
యం బగుదారాత్మ్యంబు యదుకులంబువారికిం దలవంపు గావించె నింతియ
కృష్ణునకు నాకు నిట్లు పొడమినరాయిడి మాయందొక్కరుండు శాంతిం బొందక

శాంతి గానేరదు నిన్ను వెడలనడువలసినపని యట్లు సేసితి నేని నేన తుచ్చుం
డ నగుదు నీచుట్టటికంటె నీయొద్దన యుండు నుండిన నుండు పోయినం బొమ్ము
పలుకులంబని లేదని పలికి మధురేశ్వరుండు భోజకులాలంకారుం డగునక్రూరు
నాలోకించి.

—|| కంసుండు శ్రీకృష్ణునిఁ దోడ్చేర నక్రూరుని నియోగించుట. ||—

- క. చని నీవు గోకులంబున, కనఘా యానందగోపు నాతనివారిఁ
మనయియ్యోటికిఁ గలయరి, గొని గండని తోన తోడుకొని రమ్మ వెనక.
- వ. అదియునుంగాక యేను మదీయం బగుధనువునకు మహూత్సవంబు సేసెద
దీనికి ననేకదేశాధీశు లగురాజులును మహనీయు లగుమహీదేవతలు నరుగు
దెంచుచున్నవారు పెక్కుదినంబు లామెత లొనర్ప వలసియుండు వ్రజనివాసు
లగుగోపాలుర నపరిమితంబు లగుదధిక్షీరంబులు ఘృతంబు సరణ్యసంభవంబు
లగుమధువులుఁ దెచ్చునట్లుగా నాజ్ఞాపింపు మణియును.
- శా. నామేనల్లరు బాహున త్వవికసన్తాహత్త్వ విఖ్యాతు లా
రాముం గృష్ణునిఁ జూచువేడుక మనోరాగంబునం దాడెడు
నేవే మద్వాంఛ యెఱుంగఁ జెప్పి మదికి న్విశ్వాస మొందించి నీ
వాముషాయణులం గుమారులను నె మ్మాలోకనప్రీతిగఁ.
- తే. ఇద్దఁజున్నారు ఘనులు నాయొద్ద మల్లు, లీసుపుట్టించి తలపెట్టి యెల్లజనుల
కుత్సవంబుగ నే నయ్యదూద్యహులయు, దగ్రదోర్ధర్షపరిణతి యరయువాడ.
- ఉ. వారికి నాకు సమ్ముఖ మవశ్యము గావలె నట్లుగాక యీ
వైరము మాన దింపెనఁగువాక్యమ యచ్చట విస్తరింపు మ
క్రూర కఠోర మెట్లయిన రోషము దోషంఁగ నీకు మెమ్మెయిన్
జేరకు బాలురు నివసినసీమజనించినవారు గావునక.
- స. అక్కుమారులం దోడ్కొని వచ్చితేని నాకత్యంతం బగునుపకారం బొనర్చిన
వాడ వగుదు వసుదేవుకటపు లెవ్వయు వినకు మీప్రాద్ద కదలు మిట్ల చేయు
మనిన నట్లకాక యని యక్రూరుండు.
- క. దనుజదమను దర్శింపఁగఁ, దను బనుచుట హృద్యమధురతరశీతజలం
బెనయఁ దృప్తమారుఁ గ్రోలం, బనుచుటగాఁ దలఁచి ప్రమదభరితుండగుచుక.
- సీ. సజలవలోహకశ్యామసుందరదేహుఁ డాజానులంబినమగ్రబాహుఁ
డతులితశ్రీవత్సవిలతమంగళవక్షుఁ డమలసరోజపత్రాయతాక్షుఁ
డబ్జచక్రగదాసమన్వితకరపద్మఁ డమృతాబ్ధినిత్యవిహారసద్మఁ
డాలగ్నకనకదుకూలకటీచక్రుఁ డానమ్రసతతరథార్ధిశక్రుఁ

డాదిదేవుఁ డిప్పుడు గొల్లఁడై ముదమునఁ బీలిదండ నెట్టెముసుట్టి పిల్లఁగ్రోలు
కేలఁ బట్టి గోవులబడిఁ గేళినలువఁ, జూడఁ గంటి నాకిది యేమి సుకృతఫలమో.

శా. ఏ నచ్చోటికి నెమ్మిఁబోఁ దడవ సర్వేశుండు సర్వాదరా

నూనంబై నవిలోకనం బాలయ నన్నెక్కింతభావించిన

'స్టై న న్నా జననంబు ధన్యము త్రిలోకాచార్యుండ నేనెక్కడఁ

గానే సంయమికాంత్య మిప్పరమమాంగల్యంబు సామాన్యమే.

క. బలభద్రసహితుఁ డగునా, జలజాతుఁడు నేఁడు నాకు సన్నిధియగు వీ

డొలిపెద నింతటితోడం, గలుషజరామరణబహుళకర్తృజ్వరమున్.

క. అని తనలో నుప్పొంగుచు, ననఘుఁడు కృతకృత్యుఁ డగుచు సక్రూరుఁడు చ

య్యనఁ గంసుని నామంత్రణ, మొనర్చి పురివెడలె నపుడ యుత్సవలీలన్.

వ. ఇక్కడఁ గంసుం డవ్యధంబున వసుదేవు నధిక్షేపించి యాడినమాటలకు యదు

ప్రవృద్ధు లందఱుఁ జెవులు మూసికొని యిద్దురాత్మనకుం గాలంబు నిండె నని

తలంచి రందులో నంధకుం డనుపేరుగలయాదవప్రవరుం డాయాగ్రసేని నాలో

కించి యిట్లనియె.

ఉ. అక్కట రాజవంశమునయందు జనింపనివానియట్లు నీ

వెక్కడనేని గల్గి యిటు లేమిటి కేనియు వచ్చినట్లు శ్రీ

దక్కి వనంబులో జడలు దాల్చుగఁ బోయెడునట్లు బుద్ధి నెం

డొక్కటి నూఁ కిమ్మెయి దురుక్తుల నెంచితె వృద్ధబాంధవున్.

ఆ. నీకు వగవ వలదు నీవు పుత్రుండవు గాఁ, దొల్లి నొఁచినట్టితల్లితండ్రు

లధికశోచ్యు లన్వయాంతకారివి నిన్నుఁ, గనినకులము నింత గనుట యరుదె.

క. తనుఁ దాన పొగడికొనినం, గనునే నిజగుణము లధికగౌరవమును స

జ్ఞనసేవ్యములై యవి పే, ర్చినఁ గలుగుం గాక యెందుఁ జరగురుత యిలన్.

శా. నీకుం జూడఁగ నీదుమాటలు కడు న్నిక్కంబులై సత్యము

స్థాకాచిత్యముఁ దప్పకున్నకరణి న్నోభిలై నీభంగియం

దే కార్యంబు ఫలించె నీవ చెపుమా యేవంబుగా నాత్మమ

ర్తాకారస్థితితోడ బేలుపడి తిట్లైరే నృపుల్ ప్రాక్తసుల్.

క. తగ వెఱిగి మానఘనుడై, నెగడి యనవలి ప్రమార్గనిష్ఠుఁ డగుబుధున్

మొగము సెదరంగఁ బలుకుట, జగతీసురవధముతోడ సరియనిరారుల్.

క. విను వంశవృద్ధు లభిపూ, జనములకును భాజనములు సత్కృతు లగున

య్యనలములయట్లు వారల, కనలుట, భస్మీకరించు ఘనునైన వెనన్.

తే. జలములోనమత్సర్యంబులుమెలఁగుజాడ, లెఱుఁగరానిచందముబుధు లిచ్చనడచు

తెరువులన్యలకెఱుఁగుటయరిదివానిఁ, దానుదాంతుడై శాంతుడై తడవవలదె.

క. పావకునకు సభిమంత్రిత, మై వేల్వంగఁబడినహవ్య మధికసముద్యే

గావహ మైనట్లు బుధుల, కేవము లగుజడునిమాట లెద యెరియించున్.

వ. నీవు వసుదేవునిఁ బుత్రగోపనం బొనర్చె నని నిందించీతి బిడ్డలఁ దమయోషినట్లాపదలం బొందకుండం గాచికొనక యూరక చావ నిత్తురే మీతల్లిదండ్రులు ప్రయత్నంబునం బెంపక రక్షింపక యింతటివాఁడ వెట్లైతి పుంనామనరకంబునం బడకుండఁ గ్రదాణంబు సేయుపుత్రుం బోషింపక యుండవచ్చునే వసుదేవనిం జయు వాసుదేవద్యేషంబును బాటించుట కులంబువారి కెల్లను విషంబు ద్రావ నిచ్చుటగా నెఱుంగుము నీయాడినకీడుమాటలకు మామనంబు లన్నియుం గలంగె నేము విడిచి తొలంగిన రాజ్యవై యుండుటకుం జాలుదె నీయట్టిసీచు ననాచారు నవిచారులమై వాత్సల్యంబువలన విడువంజాలక తన్నుకొనుచున్న నరాధములము మమ్ము నిందించుకొందుము గాక యెం డేమి యందుము రామదామోదరులం దొడరి బ్రతుకువాడ వై తేని నీచేసినతపం బెవ్వరికిఁ గలదు భవద్వినాశపిశునంబు లగుదుస్వప్నంబులు మృగపక్షిచేష్టితంబు లనేకంబులు సూచెదము దేవతాప్రతిమలు చలించుటలు సుల్కానిర్ఘాతంబులు పడుటలును సూర్యచంద్రమండలంబులు ప్రచండకబంధగ్రసనాదివై కృతంబులం బొండ్పటలును బాషగ్రహంబులు క్రూరరాసుల వక్రించుటలు మొదలైన వెయ్యివిదైవజ్ఞులు రాజ్యవ్యవహాయంబునకు గణియింతు రట్టినిమిత్తంబు లన్నియుం గలిగి యున్నయవి మీఁద లెస్సయగుట యత్యంతదుర్లభంబు.

మ. నిను భూనాథునిఁగాఁగఁ గొల్చి మనముల్ నిత్యంబు సంతాపమున్
దనుకం గ్రుట్లొచుచున్న చుట్టములలో ధన్యాత్ముఁ డొక్కండ మెం
దును నక్రూరుఁడు వాసుదేవు జగదాద్యు నివ్యశ్వవంద్యు న్నహా
మునిహృద్యేయునిఁ జేరి చూడఁ గని సమ్మాదాభ్యుఁ డయ్యెందుడి.

మ. హరి నిర్మి కెన్నఁడు చూతు మెట్లతనిసౌహార్ద్రంబు చేకూరునే
వెర వద్దేవునినాశ్రయింప నతని స్వీకించి యాచూడ్కి యే
నెరనుం బొందకయుండ వచ్చి మముఁ దా నెమ్మి మహాభాగ్యసుం
దరుఁ డక్రూరుఁడు చూచుఁగాత దురితధ్వంతచిచ్చదాశౌండత

వ. అది యట్లుండె నింక నెక్కటి గలదు వినియెదవేనిం జెప్పెద.

శా. గోవిందు డిది వచ్చినట్టా సకలక్షోభంబుగా నీకుఁ బ్రా
ణావచ్ఛేద మొనర్చునట్టిదశ బిట్టై వచ్చుఁ దప్పింపరా

దే ఏరుల్ నినుఁ గూడిరేనియును నీ ఏలోననే పోయి యా
దేవుం బ్రీతియెలర్పఁ దేర్పుము శుభోత్సేకంబు సంధిల్లఁగన్.

వ. ఇట్లు సేయఁజేసి వైతేని నీవ యెఱుంగు దనిన యంధకువచనంబులకుం గ్రో
ధాంధలోచనుండై యాత్మేవశిథిలితో త్తంసుం డగుకంఠిండు దిగ్గన లేచి పోయె
దక్కినయందఱు ధిగ్విచనంబులం దమతమమందిరంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ.

—|| కేశియనురాక్షసుఁ డశ్వరూపధరుండై శ్రీకృష్ణునకుఁ గీడుసేయఁబూనుట. ||—

శా. అక్రూరుం డటఁ బోకమున్న మధురేశాజ్ఞప్తుడై కేశినా
మక్రూరాసురుఁ డశ్వరూపమున నున్నాదాతి కేశంబుచే
నాక్రాంతం బగునంతరంగమున బృందారణ్యముం జొచ్చిదో
ర్విక్రాంతిం జరియించె గోపకుల ముద్వేగిల్ల వేగోద్ధతికే.

సీ. వెనుకకాళ్ళు రెండు వీకమై జోడించి తాఁచుఁ గొన్నింటి డెందములుపగుల
ఘనకరాళోగ్రవక్త్రంబునఁ గబళించి కటచుఁ గొన్నింటిఁ బెన్గండ లురుల
నుగ్రపాతమునఁ బై నుఱికి ఖరంబులఁ ద్రొక్కుఁ గొన్నింటిఁ దుత్తుమురుగాఁగఁ
బ్రకటవేగంబు దుర్వారంబుగా బిట్టుదాఁచుఁ గొన్నింటి గాత్రములు వ్రయ్యఁ
గండమున వెండ్రుకలు భయంకరతఁ బెదరఁ
గన్నఁగొనల నిప్పులు రాలఁ గర్ణయుగము
బిగిసి వెఱపుపుట్టింప నిప్పగిది నసుర
గోగణముఁ జంపె బరిమార్చె గోపతతుల.

తే. పనులనెత్తురు గ్రోలుచుఁబసిగమనుజ, పలలములుదించుఁ దిరుగునాఖలునిచ్చెయ్యి
గతిపయాహంబులంద యక్కాన కాటి, కరణిబహుకపాలాస్థినకటము నెండె.

వ. ఇవిధంబున నెవ్వలనను గోవులకుఁ జరియింపరాక యేదెసలమెలంగుత్రోవలు
గట్టువడియె నేవెరవున నీయాపద దరియింతు మేమిసేయుదుము కృష్ణుండు
నూరకయున్నవాఁ డేది శరణం బనుచు వ్రజౌకను లెల్లం దల్లడిల్లుచుండ
నెక్కనాఁడు.

మ. అడవిం గోల్చుడుప్రాణి యెయ్యదియు లే కాటోప మేపార న
చౌడుగం దుగ్రతఁ దదవ్యిజంబుదెసకు శీఘ్రంబయేతెంచె ను
గ్గడువై మేను దలిర్ప హేషితము లాకాశంబుఁ బూరింప దం
దడిఁ బాదాహతమై మహీరజము గ్రంగం బర్వ సర్వాశలక.

వ. దాని నంతంతం గని వ్రేవలెం గలగోపాలురు గోపికలును సబాంధవంబుగాఁ
గృష్ణకృష్ణ రక్షింపు రక్షింపు మనుచు నాజగన్నాథుదిక్కునకుఁ బటతెంచిసం
గని యోడకుం డనుచు నడవెనుండు.

క. నీపాలిమి త్తినై యిదె, యేపున నున్నాడ నిచట నెమరఁ దురగరూ
పోపహిత దుష్టదానవ, వే పటతె వ్వునుచుఁ గేలుక్రేయుచు నార్వక.

నీలవస్తునీలం బగుమాళి యరవిందధూళి దొరగినశైవాలనంచయంబు చందంబున నందం బగునట్లు గావించె గోవిందుమీఁద వాఁడో వెండియుఁ జండగతి నందికొని వచ్చి చొచ్చిన నీచ్చటచ్చటఁ జరించుట మెచ్చు గాదనిన ట్లచ్చతుర విక్రముండు సుస్థిరవిక్రముండై ప్రతిరాజరాజమండలరాహు వనం దగుతన బాహువు కుపితభోగిభోగంబునుం బోలె నిగిడించి యారక్కసుముఖబిలంబునం జొనిపి నాలుక మొదలంటం బట్టిన నెట్టన నతనికేలు విడిపించికొనం బ్రదిలిపో వను గఱవను నెగుల్చును శక్తుండు గాక యశక్తుండై నక్తంచరుండు చరణంబుల ధరణిఁ దాటించుచు గ్రుడ్లు వెలికుటుక సెలవుల నురువులతోడిలాల లురుల తోలుచుఁ గుత్తుకయదర తోఁక యెత్తి శక్తన్నాత్రంబులు విడుచుచు నడిచిపడి యునుటు విడుచు కొలందికిఁ జేరి చేష్టదక్కెఁ గేశిముఖాంతర్గతం బగు నయ్యమనందనుకరంబు మేఘమండలంబులోనఁ దూతినఘర్మాంతఘర్మకరునియు ద్దీప్తకరంబుపగిది శోభిల్లె నంతం గ్రమంబున జిహ్వా పెఱికి పండ్లు రాల్చి తాలుపులు సెలసి కంఠనాళంబు దెఱిపిసేసి యధరంబువ్రచ్చి యుదరంబు గలంచి ప్రేవులు చిదిమి జీవునిం గదల్చి దామోదరుదోర్దండంబు దండధరుదండంబునకు సఫతు గల్పించె నట్లు శౌర్యశిల్పంబునం బరగి యాచేయి యవిర్బోధికడుపులోన నంతకంతకు బలిసిబలిసి పిక్కటిల్లినం గ్రకచంబునం బాపినట్లు రెండువ్రయ్యలై దైతేయకాయంబు మహీతలంబునం బడిన వజ్రధారాదళితం బైన ధాత్రీధరంబుభంగి యయ్యె నిశాచరుదశనాగ్రంబులు సోఁకి జీరలువాతినవాను దేవునిభుజంబు వన్యదంతావళదంతకాండక్షతభూషితం బగువృద్ధతాశద్రుమంబు ననుకరించె నివ్వధంబున నరివధం బాపాదించి యపూర్వలక్ష్మీవిభాసితంబై యున్న వెన్నునిం గనుంగొని.

ఉ. గోకులవాసు లందఱును ఘోరవిపజ్జలరాశి యీఁది యు
తేకసమగ్రులై యెలమిఁ జెందిరి గోపిక లేగుదెంచి యా
లోకనపుష్పదామముల లోలత ముంచిరి గోపవృద్ధు ల
వ్యాకులబుద్ధులై నుతిశతార్చనభంగులఁ గొల్చి రాతనిఁ.

—++ కేశినాశంబునంబ్రీతుండై నారదుండు శ్రీకృష్ణునిసభివర్ణించుట. ++—

వ. అయ్యవసరంబున నారదుం డంతరిక్షంబునం దంతర్హితుండై యుండి పుండరీకాక్షుం బేర్కొని తనపేగు చెప్పి.

ఉ. ఎయ్యడఁ గయ్యము ల్లలపై యెవ్వరు చివ్వల కుత్సహింతురో
క్రుయ్యక యంచుఁ గోరి వెనఁ గ్రుమ్మరుచుండుదు నెందు నేను నేఁ
డియ్యడఁ జూచితిం గలిగి యేఁకటప్రావ భవత్పరాక్రమం
బయ్య కుమార యిప్పనిక యర్థిమెయిఁ దివినుండి వచ్చితిఁ.

- క. ఇంతింతపౌరుషము లొ, క్కింతయు మసిముట్టకుండ నిటు సేయఁగ దై
త్యాంతక త్తిపురాతకుఁ డొకఁ, డంతియ నీయంతవార లన్యులుగలరే.
- మ. హయదేహుం డగునిమ్మహాసురుని వృత్రాఠాయీ సంగర
క్రియలం దాఁగొన నొపఁ డట్టిబలియుం గ్రీడాయితస్ఫూర్తి వి
స్మయసంపాదినిగా జయించితి మదిన్ సంప్రీతి నేనుందితిన్
జయ మెల్లప్పుడు నిట్ల గైకొనుము సత్సమ్మాదసంపాదనన్.
- తే. క్లేశ మొక్కింతయును లేక కేశి నిట్లు, గీటడంచి జగత్ప్రియ క్లేశముడిపి
తట్లుగావున గోవింద యఖిలమునను, నీవు గేశవుం డనుపేర నెగడు దింక.
- ఉ. పూతనఁ గూల్చు టాదియగుభూరివిభూతులు సూచి యెంతయుం
గౌతుక మొప్పు నీదెసన కన్నిడి యుండుదు నింక భారత
త్వాతలనాథులుం బెనఁగుకాలము చేరువ యయ్యెఁ దత్సమా
భూతనకేళికై యిటులు గాదె జనించితి నీవు మేదినిన్.
- వ. కంసవధానంతరంబ చతురంతధరణిం గలధరణీపతులు నిన్నాశ్రయించెదరు రా
జాసనస్థితుండవై రాజుల నెండురులతోడం దలపెట్టి నీపుట్టినపని తుదముట్టం
జేయుము మరణభాజ లగుభూభుజుల కర్హంబు లగునగర్హితస్వర్గంబులు వర్గించి
దివిజపతి విభజించుచున్నవాఁ డీదృశంబు లగుభవదీయకర్హంబు లఖిలంబులును
శ్రుతిపురాణపరిగణితంబులై విప్రగణంబులవలన వెలయం గలయవి.
- క. నీవపనీదేవతలను, దేవతలుగఁ జాతు వారు తిరముగ నినుఁ జే
తోవుత్తి నూఁది యుండుదు, రేవిధమునఁ బ్రోవుమయ్య యెప్పుడు వారిన్.
- ఉ. ఆద్యుడ వాదిదేవుడ వనంతుడ వుత్తమబోధరూపతా
హృద్యుడ వుద్యతాఖిలసహేతుకసృష్టివిధాయి వుద్యవ
చ్ఛేద్యనవద్యవీర్యుడవు సిద్ధుడ వీవు భవన్నమస్మియీయా
స్వాద్యసుధారసం బెపుడు చాలఁగఁ గల్గెడు మాకు నచ్యుతా.
- వ. అని సంభోషించి నారదుం డరిగె నయ్యుదార్థణితులకుఁ బ్రణయప్రమోద
మేదురమానసుం డగుచు మాధవుండు తత్కాలసమాగతు లయినసఖులుం దా
నును నమరూపాలాపంబులఁ గొంతసేపు వినొందించి తదనంతరంబ నిజేచ్ఛనుండె
నంత నిక్కడ.
- క. వరతురగంబులఁ బూనిన, యరదముతోఁ బురము వెడలినదియాదిగఁ ద
త్పరమతి నెందును నిలువక, తెరు వక్రూరుండు నడచె దివసం బెల్లన్.
- వ. ఇట్లు నడచి వ్రేపల్లెఁ గదియునవసరంబున.
- మ. తనగోవుల్ నిఖిలాశలం జెదరి మోదంబార వర్తింపఁగా
దినవిచ్ఛేదమునందు వానిఁ జరమాద్రిప్రాంతకాంతస్థలం

బునకుం దెచ్చె నితండు గోపతి యనంబోలు న్నిజం బింకఁ దా
నును విశ్రామముఁ బొందుఁ బొమ్మనఁగ భాసుం డేగెనన్త్రాదికిఁ

ఉ. అప్పుడ యశ్వరూపధరుడై నమహానురు వ్రచ్చి నెత్తుటన్
దొప్పఁగఁదోఁగి యున్న నవతోయజనాభునిమేనితోఁ గరం
బొప్పుఁగ మచ్చరించుక్రియ నుష్ణకరాస్తమయంబుపిమ్మటన్
గప్పెడుక్రొత్తసంజ గడుఁగాంతివహించె నభంబు గన్గెనన్.

తే. కేశే ననిలోనఁ గూల్చినఁ గినిసి బహుని, శాచరశ్రేణి కృష్ణుపై సమదవృత్తి
నెత్తి తోతెంచెనొ యననెల్ల దెసలఁ, గ్రమముతోఁబర్యే ఘోరాంధకారవితతి.

మ. ఇనుఁ డస్త్రాదికి నేగె నింతటన యిం కేనాత్మ తేజంబు చ
య్యన నుద్దీప్తము సేయకున్న భువనం బత్యుద్ధతధ్వారం
జనితోగ్రాపదఁ బొందదే యనుచుఁ దా సంరక్తుడై వచ్చుచా
డ్చున నున్నీలితకోచి యయ్యె విధుఁ డాపూర్ణాకృతిం బ్రార్థిశన్.

క. తారకములచేఁ గడునె, ప్పారెడుదివి యొప్పిదంబ యబ్బెఁ దగదె యీ
గారవ మనఁగా భువియుం, గై రవవికసనవిలాసకలనఁ దనరెన్.

వ. ఆసమయంబునం జంద్రోదయోల్లాసంబున భాసమానంబు లగుగోసహస్రంబు
లజస్రతరంగంబులుగా నత్యంతసంకులంబు లై సగోవుల వేటువెట పిలుచుగోపా
లకులయెలుంగులను దుహ్యమాన లగుధేనువులదగ్గఁగారానివహంబుల నితాం
తనినదంబుల నెండొంటిం బ్రేముడించి నమ్ముఖంబు లగుదాగ్ధ్రీవత్ససముదయం
బులవిపులధ్వనంబుల నెక్కఁమ్రోతగా మ్రోయుచుం బయఃపయోధిం బురు
డించునందగోపునిఘోషంబునకు నవిరతరథనినాదమధురంబుగాఁ జనుదెంచి
యక్రూరుండు తదీయమధ్యంబున ననంతసహితం డై యున్నయాదిదేవు నాది
మూర్తిపగిదిఁ దదభిన్నభావుం డగుబలదేవుండునుం దానును విలసిల్లువానుదేవు
నంతంతం గని హర్ష తరంగితం బగునంతరంగంబును బాష్పధారాపరిష్కృతం బగు
నపాంగంబును బులకపరికలితం బగునంగంబునునై యతండు.

మ. ఇతఁడే విశ్వగురుండు సర్వవరదుం డీశుండు నారాయణుం
డతిలోకాద్భుతభూరివిక్రముండు దేవార్థంబుగా ధాత్రి కా
గతుఁ డైనాఁ డితనిం బ్రమోద మెనఁగంగా నిట్లు గంటిం గృతా
ర్థత నే నెందితి మత్సమాను లిటఁ దధ్యం బెవ్వ రీయంతటన్.

క. త్రైలోక్యమోహనం బగు, లాలితనవయావనంబు లక్ష్మీపతి కు
న్నీలిత మైనది వినమే, బాలక్రీడలు విచిత్రభంగులు గావే.

చ. వెలికిలి సెజ్జమీఁదఁ గడు విప్పగుకన్నులచాయ లొప్పుఁ జె
క్కిలి గిగిించి వ్రేతలు నగింపఁగ నుండుట యాదిగాఁగఁ జె

స్థులరెడునిమ్మహాత్మునిసమంచితలై శవముం గ్రమంబుతో.
విలసితదృష్టియం దనుభవించినయాజను లెట్టిధన్యులో.

- తే. అయ్య శ్రీకృష్ణ యిందురమ్మనుచుఁబోయి, కౌగిలింతు నెయటుగాక కమలనాభో
యాదిపురుష సర్వేశ్వర యనిప్రణామ, మాచరింతు నె రెండుగృత్య ములునాకు.
- వ. అనుచుఁ దదీయదివ్యరూపంబునిరూపించి నిర్నిమేషంబులగు వీక్షణంబులతోడ.
- సీ. గోపికానయనచకోరపూర్ణేండు వివ్వదనంబు మధురవాగై వ్యభవంబు
లక్ష్మీ సనాభోగలాలితం బిమ్మహావక్షంబు శ్రీవత్సలక్షణంబు
దైత్యనిర్మథనదుర్దాంతదివ్యాయుధార్హంబు లీభుజము లత్యాయతములు
త్రైలోకీకృత్యశరణ్య మీచరణద్వయంబు నిసర్గరక్తాంగుళిక
మితనికే కాక యమరునె యితరమూర్తి, కీసలన్నేఘసమవర్ణః ఓసువర్ణ
వర్ణవాసుఁ డీకొన్ముఖోదీర్ఘహంఘ, డచ్యుతుఁడు సర్వదేవతాభ్యర్చితుండు
- క. మునుమున్నకాదె యార్యులు, వినుతనిజజ్ఞానదృష్టి విధిఁ దిరముగఁ గ
న్గెని కడగట్టినవా రీ, తనియూదృతభావచేష్టితము లఖలములున్.
- వ. ఈనారాయణదేవుండు దేవాదిచతుర్విధభూతహితంబు గోరి దేవకీ గర్భంబున
నుద్భవించి వసుదేవుఁడయ్యెంబునం బెరిగి ప్రేషల్లె నుల్లసితబాల్యయావనవి
జృంభితంబు లగువిహారంబులు క్రమంబున నాదరింపం గలవాఁడు తొల్లి బలి
నడంచి బలసూదనునకుం ద్రిలోకాధిపత్యం బొసంగినకరణిఁ గంసు వధియించి
యగ్రసేనునకు రాజ్యం బిచ్చి తాను రాజు గానెల్లక యుండెడు సఖలరాజ
న్యలు ననన్యసంశ్రయిలై తనశాసనం బొనర్ప దర్పంబున నాత్మీయవంశ్యు లె
వ్వరిం గైకొనక పృథ్వియంతయుం దార కైకొనం గులంబు వెలయించు నిది
యంతయు నేను మహాత్ములవలన వింటి నిమ్మహాదేవునకు నభివందనపూజాస్తో
త్రాదులు పవిత్రనిష్ఠ ననుష్ఠించి గరిష్ఠం బగుభద్రంబు నొందెద.
- ఉ. ఈతనియట్లు సత్కృతుల కెల్లను బాత్రము రాజతాద్రితు
ల్యుతతశీఘ్రదేహుఁడు మహాభుజఁ డీబలభద్రుఁ డప్రతీ
ఘాతము లై నవిక్రమవికాసములం దనభూతభావీ
లాతతి నుజ్జ్వలంబుగ నలంకృతి సేసినవాఁడు మేదినిన్.
- క. శ్రుతవంతు లై నవిప్రులు, శ్రుతివిధులం జొచ్చి యరసి చూచి యెఱుఁగుదుర్
కృతమతులై యివ్వొప్పుని, యతర్కితానేకవిస్మయావహమహిమల్
- || అక్షాయండు ప్రేషల్లెకువచ్చి శ్రీకృష్ణుని దర్శించుట. ||—
- వ. అని తలంచుచు ససంధ్రమగమనంబునం బని గోపాలదేవు శ్రీపాదపద్మంబు
లకు నిజగోత్రనామసముచ్చరణపూర్వకంబుగాఁ బ్రణామంబు సేసినం బ్రీతుం
డై యెత్తి కౌగిలించికొని యప్పరమేశ్వరుండు కుశలం బడిగి బలదేవ సహి

తుండై యతని నభ్యంతరగృహంబునకుం దోడ్కొని చని యథోచితప్రతిపత్తి
యాచరించె నక్రూరుం డతిక్రూరవత్తుం డగుపుండరీకాత్ము సాక్షాత్పరిరంభణం
బున నపగతదోషభారసౌష్ఠవంబును దత్కృతపరిపూజనంబునం బ్రాప్తసుకృత
సంగ్రహగరిష్ఠంబును దదాలోకనాదరంబున విగళితమోహంబును నగునీజదే
హంబు మాహాత్మ్యంబునకు భాజనంబుగాఁ గృతప్రయోజవం బగుజననంబునం
బరఁగినవానింగాఁ దన్నుం దలంచుచు నాక్షణంబ నందగోపాలాదిగోపాలర
నందఱ రావించి.

మ. తనసంపూజ్యశరాసనంబునకు నుత్సాహంబుతో నుత్సవం
బొనరింపంగఁ దొడంగెఁ గంసుఁ డురుబాహుం డోలి మీమీయరుల్
గొని రండామెతకుఁ ఘృతప్రముఖముల్ గూడంగఁ దెం డింతప్రా
దృ నెఱి న్వెల్వడి యేగుఁ డమ్మధురకుద్యత్ప్రీతి సంధిల్లగఁ.

వ. ఆరాజపుంగవుం డీరామదామోదరుల నుదారవీరవ్రతధౌరేయులఁగా వినియుం
డుం గావున నమ్మ హేమాత్మవకాలంబున వీరినిం గనుంగొనువేడుక నిటఁ బుత్రైం
చె రేపు రథారూఢులం జేసి తోడ్కొని పోయెద మీరు ముందరఁ గదలుం
డని చెప్పి నంత నుచితక్రియానంతరంబ.

మ. అతడుం దానును నెక్కబంతిన విచిత్రాహారము ల్లోరన
స్తుతిపౌద్యంబులుగాఁగఁ గై కొని దయాలోలాత్తు లారోహిణీ
సుతదామోదరు లొక్కచోటన మహాశోభాధ్యశయోపరిం
జతురప్రీతి శయించి కార్యకథనాసంసక్తిమై నున్నెడఁ.

వ. ఆరహస్యస్థలంబున నక్రూరుండు దనుజారి కిట్లనియె.

మ. జననిం బుట్టినయెఱ్ఱ పాసి యడవిఁ జాత్యంతరాభారనం
జనితం బైనలఘుత్వ మిట్లాలయఁగా సంవృద్ధిఁ బ్రాపించి నీ
వనఘా క్షీడలు సల్పి తింక వల దీయాసంగ మాత్మీయమై
చనువంశంబును శీలముం గడుఁబ్రకాశం బొందఁజేయం దగుఁ.

మ. యదుభోజాంధకకోటికెల్ల నెడయం డాకంసుఁ డారాజువం
పు దగం జేసినవాడవై మధుగతుఁ భూరిప్రమోదంబుతో
యదువీరోత్తమ రమ్మ కార్ముకమహావ్యాజుంబునం బేర్పుత
ద్విదితశ్రీవిభవం బపూర్వగరిమఁ వీక్షింపు పెంపేర్పడఁ.

—|| అక్రూరుండు శ్రీకృష్ణునితో జేపీవసుదేవుల పరిశాసనంబు చెప్పట. ||—

వ. అటమీఁద నెఱుఁగి కర్తవ్యం బది నీవ యెఱుంగుదు వింక నెక్కటి యాక
ర్ణింపుము.

- మీతండ్రివసుదేవుఁ డాతతయశుఁ డిట్టి సుతుల నిద్దఱుగన్ నసుకృతశాలి
యనిశంబు గంసభయంబున డెందంబు తటతటనదరంగఁ గుటిలుడైన
య్యవ్వివతునిచేత నవమానవాక్యచయంబులం బడిపడీ యాసమాలి
కన్నపై కొడుకులఁ గానపాల్పజిచి తాళోకంబు ప్రాణసంశోషకముగ
నున్నవాఁ డమ్మహాత్ముని నుద్ధరింపఁ, దగదె యిఁక నెన్నఁటికి నీయుదారశక్తి
చూచెదవు గాదె యావృద్ధునిచనృపతి, చేత నేభంగి కాటియఁ జివికినాఁడో.
- క. కొలువున సేక్కికమజి యా, ఖలుఁడు భనజ్జనకుఁ బలుకఁగాభివలుకులం
బలుకఁగ విని యేమెల్లం, దలలు వనట వ్రాల్తుమశ్రుధారలు దొరఁగఁ.
- క. వసుదేవుపాటుకొలఁదియ, యసదృశచారిత్ర యెనయాదేవకి పు
ణ్యసతీతిలకము మీత, ల్లి సతతముం బాక్కుతెఱఁగు లెక్కింప మదిఁ.
- సీ. దుఃఖాతిభరమునఁ దొమ్మిది నెల లుదరంబున భరియించి క్రమముతోడఁ
గానంగఁ గానంగ గర్భము ట్లోడ్తోన కంసుఁ డొక్కింతయుఁ గనుణలేక
తునిమెడుదురవస్థ కనయంబు నొరవ్వంగ నమ్మనస్వినియ కా కన్యసతులు
గలరె యక్కట పుత్రు లెలమితోఁ గుడిచినచన్నులె యూతల్లిచన్ను లనఘ
యెఱుఁగునే పూర్ణచంద్రుని నెనయునట్టి, నీదునెమ్మాము ముద్దియ ఫేదమునకు
గుఱుతుగలదెయాయమ్మకుఁ గొడుక వీవు, నెఱపవలవదెపుత్రత్వనియతఫలము.
- క. విలయార్థవమగ్న యయిన, యిల నాదివరాహమూర్తివై యెత్తవై యాప
జ్జలనిధి మునిఁగినజననిం, దొలఁగఁగ వెడలించువెరవు దొరకొల్పుమదిఁ.
- చ. ఉడుగక కన్నునీరఁ గడు నెప్పటి చాయలుచెడ్డకన్నులుఁ
వెడఁగఱవడ్డమోముఁ బటువేదనఁ గందినయంతరంగముఁ
బడుగయి యున్న మేనునయి భామిని వల్సవిహీనధేనువుం
దడవఱుపంగవచ్చుఁ దనదై న్యము శూన్యతయుం గనుంగొనఁ.
- క. నీయట్టికొడుకుఁ బడసియు, నాయమ్మ దురంతమఃఖ యగునేని సుత
శ్రీ యింతులకు నిరర్థక, మాయతవంధ్యతయ లెస్స యనఁగాఁ దగదే.
- తే. ఆకట సర్వలోకంబుల కభయమిచ్చి, కావఁ జాలినవాడవు కన్నతల్లి
దండ్రు లిట్లార్చి దలరంగఁ దలఁప కునికి, మెచ్చుగాదునావాక్యంబులిచ్చుగింపు.
- సీ. కాలాభుఁ గాళియుఁ గడఁకతోఁ బట్టి యేవెరవున వ్రేసితి విషముగ్రక్క
దుర్ధరతమము గోవర్ధనం బెత్తి యేకడిమిమైఁ దాల్చితి గొడుగుగాఁగ
దుష్టచరిత్రు నరిష్టుని ముట్టి యేయనువునఁ ద్రొక్కితి వసువు లెడల
దారుణబలుఁ గేళిదానవుఁ గిట్టి యేయేవున వ్రచ్చితి రూపడంగ
నాదిఁ బూతనాశకటఘాతాదులందుఁ, దెలివి దలకొంటి వట్టి యగ్గలిక నేఁడు
నాత్మఁ బాటించు మహితశోకాభిరక్తు, లై నగురులు నిశ్శోకత నందువనికి.

వ. అని యక్రూరుం డనేకక్రమలబులం జెప్పినవాక్యంబులయభిప్రాయం బంతయు నెఱింగి కృష్ణుండు కంసధ్వంసనంబునకు సముత్సుకుం డయ్యె నందగోపాలాదు లారాజునకు నయ్యేటం బెట్టవలయునప్పనంబులు పాడియావులు నెనుములుఁ బొగరుకోడెలు నజావిప్రముఖంబులుఁ గొని గోరసంబులు చాలం గూర్చుకొని వేగజాముగలుగం బయనంబయి కదలిరి తదనంతరంబ.

తే. తీపు మిగులునక్రూరునాలాపములకు, నుల్ల మపగతసిద్రమై యుల్లసిల్లె
నట్లుప్రియమందుచున్నదై త్యాంతకునకు, నరిగెనవ్యభావరిముహూర్తాభయగుచు.

క. రజని తనుఁబాసి పోకకుఁ, బ్రజనితభయతాపభరవిభావితవైవ
ర్ణ్యజితాత్ముఁ డయ్యె నితఁ డన, రజనికకుఁడు దొలఁగె రుచిపరంపర యెల్లఁ.

క. కలయఁ గడిపైయి యెందుం, జలితములై రాలె నాకసం బనుమానం
గలపుష్పము లనఁ దారక, ములు గానఁగరాక యడఁగిపోయెం దోచ్చోఁ.

తే. వెరవుతోడ వేకువయనువెజ్జ తూర్పు, దిక్కుకెం పనుమందునఁ దీర్చె నెక్కొ-
తిమిరకాలాహివిషమూర్ఛనము నసంగఁ, దెలిసె నెత్తమ్ములొప్పులుదలకొనంగ.

క. గోవర్ధననిర్ఘ్నరముల, పై వేమటుసుడిసి గోపబర్హమయవతం
సావలి గదల్చుచును బృం, దావనపవనంబు మెలఁగెఁ దద్వృజ మలరఁ.

చ. ప్రమదము లుల్లసిల్లఁ దనుపారఁగ నిద్రలుపైయి పల్కఱుం
గమియ నెమర్చి మే పఱుగఁగాఁ బొరిఁ బెండలు వెట్టి లేచి వ
త్సములఁ నలంచి పంచితిలి చన్నులు చే పొదవంగఁ బెంపుతోఁ
గొమరుగఁ జారుహుంకృతుల గోవులు చెన్నవహించె మందలఁ.

తే. పసులలోనన యెరువుతిప్పలఁ బరుండి, మేలుకని యాలఁ బిసుకఁగమెలఁగుగోష్ఠ
పతులమైత్రేనికడఁకప్రభాతమునకుఁ, దానలొడవయివ్రజమహూత్సవమొనర్చె.

సీ. కరమూలములజిగి గడలొత్తి వల్లత్కుచోపాంతకాంతుల నెత్తరింపఁ
దూఁగాడుహారపజ్జులదీ ప్తి వెలవెల్ల నగుదీపరుచుల నధఃకరింపఁ
జెదరుకుంతలముల నుదురుల నంటించి చెమట నేమ్మాములఁ జెలువుఁ బెంప
మంథనధ్వనులకు మాఁగొని కమనీయకంకణచలననికృణము లెసఁగ
గౌను లులియంగఁ బిఱుఁదులఁగదలిమేఘ, లావణులు గదలింపనేత్రాంశులలరఁ
బెరువు ద్రచ్చుచు వేకువఁ బ్రేమమిగులఁ, బాడిరబ్బాక్షుగోపాలభామలెలవి.

క. కాళిందీసారసఘన, కోలాహల మద్రిధరునకును శుభయాత్రా
కాల మెఱిగించె సమ్మిలి, తాలోలరథాంగమిధునహర్షధ్వనులఁ.

వ. అంత.

క. కంసాదిసురవిరోధి, ధ్వంసమునకుఁ బోవుకృష్ణు దర్శించుట కా
శంసఁ జనుదెంచె ననఁగా, హంసుఁడు ప్రాకృర్వతంబునం దుదయించెఁ.

వ. అయ్యవనరంబునఁ గాల్వకరణీయంబులు నిగ్వర్తించి యక్రూరుం డటమున్న కృతక ర్తవ్యుండై యున్న గోపాలమధ్యశోభితుం డగునప్పద్మనాభుం గాన నర్పుడు నెంచి.

మ. క్రుతిసీమంతపదంబులం బ్రకటమై సుస్థిగ్ధసిందూరసాం
ప్రత రంజితైదువాసుదేవుచరణద్వంద్వంబు గోష్ఠస్థలీ
గతుల న్ముతనగోమయంబుల ననర్హశ్రీఁ దలిరై న్నహా
ద్భుత మీయొప్పిద మంచు భక్తివినయసూర్యర్జునమస్తాంగుండై.

—|| అక్రూరుండు శ్రీకృష్ణబలరాముల మధురకుఁ దోడ్కొని పోవుట. ||—

వ. ఇదె రథంబొయితంబై యున్నయది యగ్రజపూర్వకంబుగా నారోహణం బొ నర్పుమనిన సతం డట్లచేయం దాను సారథ్యంబు వహించి వ్రజంబు నిర్గమించి మధురామార్గంబు గైకొనియె సంత.

క. రేయిటనుండియుఁ గృష్ణునిఁ, బాయుటకుం దలరుగోపభామినులు నిజం
బై యుప్పుడు హరివిరహ, వ్యాయతమఃఖంబు దమ్ము నటు పొచువుటయుఁ.

వ. కళవళించుడెందమ్ములతో నందఱు దరతరంబులై కూడి గోవిందుపిఱుందం దగిలి తమలోన.

శా. అక్రూరుం డనుపేరు వెట్టుకొని క్రూరాత్ముం డొకం డద్భుత
ప్రక్రాంతిం జనుదెంచి పద్మనయనుం బాపె గటా యెంతయుఁ
వక్రంబై కడుగీడు సేయుటకు దైవం బిచ్చమైఁ బూనినఁ
శక్రం డై నను శక్తుఁడై యుడుపఁ దత్సంగంభ మేధంగులఁ.

మ. కులముఁ శీలము మానముఁ మొదలుగాఁ గొన్నాఁడు మున్నున్నయ
గ్గలికం బ్రాణములుం గొనంగఁ గడఁగెం గాకేమి యీకృష్ణుఁ డే
వల సీతం డిటుపోవఁగా నిజధనుర్వాపారముల్ సూప కా
వలరా జింతట సైవఁజాలునె మముఁ వామప్రతాపోగ్రతఁ.

తే. ఏటిసంసార మని మన మితనివెనుకఁ, దెగువనేసి పోయితి మేనిఁ దిట్ల కాక
యడవిపులిమానుసుల నేల యాదరించు, నగరకాంతలనలలండుఁదగిలియతఁడు.

క. కొన్నిటినాటలు గోమై, వెన్నుం డిట్లెల మనకు నేడుక చెయ్యెల్
గొన్ని గటపె దై వమ యిం, కెన్నం డీపెన్నిధాన మిటసిద్ధించుఁ.

సీ. అదె యదె లోలనేత్రాంశులు పర్వంగ నధికాదరస్థిగ్గుఁ డగుచుఁ జూచె
నదె యదె నెమ్మొగం బలరుమించుట ముంప నాకూతకాతుకి యగుచు నవ్వె
నదెయిదె చారుదంతావళి జిగి యొప్పు నాపూర్ణశృంగారుఁ డగుచుఁ బలికె
నదెయిదె భావంబు లనుభావముల నూన నభిమతార్థప్రీతుఁడగుచు మెచ్చె

- రండు కూడంగ వేగ పొదండు మనము, నొరథచ్చేది గాకుండఁ గోరి యాఁగి
యితనిఁ బోకుండ నాఁగుద మింతదలకు, వారిఁ గొనిపోవ కేలు పోవచ్చుఁ దనకు.
- తే. ఏల ప్రేవల్లె పెద్దవా రిట్లు వెట్టి, గొనిరి కృష్ణుఁ బోనిచ్చినఁ గ్రూరులై న
రక్కసులులోనుగాఁజేయుక్రందులెల్ల, నుడువఁదమకుదిక్కై నవాఁడొరుఁడుగలఁడె.
- చ. అని పలుమాట లాడుచును నప్పుడ చెందినడప్పి సంగముల్
దనుత వహించి భూషణవితానకము ల్పడలంగఁ గ్రొమ్ముడుల్
గనుకని ఏడి యుజ్వలశిఖామణు లొల్కఁగ నుత్తరీయముల్
చనుగవలం దొలంగి వివశస్థితి నెంచును దూలియాడఁగఁ.
- సీ. వెఱపులు పైకొని వెఱఁగుపాటులఁ బొంది చెమటలు పెల్లయి చేష్ట లుడిగి
వై వర్ణములు నెంది వడఁకులు దొడరి యశ్రులు జాతీ గద్గదికలు గడంగి
కోమాంచములు పేర్చి వై మనస్యము లూని ప్రేమంబు నెలకొని కామ మలిరి
తాపంబు తెనఁగి చింతలు విజృంభించి వంతలు మారుకొని విముగ్ధతలు బలసి
తనుకరాక గోవిందునిఁ దగిలి చిక్క, వడినచూపులు దిగున నుపాయ మేది
కొఱివి మిన్నక నిలిచిరి గోవకాంత, లందఱును జిత్రరూపులయట్టికరణి.
- వ. అక్రూరుండును నిజరథం బతిత్వరితగతిం జననిచ్చిన నయ్యింతు లాతేరిభూర
జంబు లోచనగోచరం బగునంతదాఁకఁ జూచుచుండి యనంతరంబ యాశాచ్ఛేద
సంబున భేదం బొదవఁ గ్రమ్మకె రట భోజపతియు మధ్యందినకాలంబునం.గా
ళిందిసేరి తత్తీరంబునం గదంబచ్చాయాతీతలం బగుసికతాతలంబున నిలిచి.
- శా. ఏనుక్కించుకనేపు పుణ్యనదిలో నివ్వేళ కర్తంబుగా
న్నానామ్యక్తవిధానము ల్పడపెడ న్నావచ్చునందాఁక మీ
రీనిద్దోషమహిష్ఠలిక రథముపై నింపారఁగా నుండుఁ డ
మూనం వై నత్యుగోత్కరంబు హయముల్ సంప్రీతితో మేయఁగఁ.
- వ. అని పలికి నవినయంబుగా సంకర్షణదామోదచుల నిలిపి చని యతండు.
- క. సరిబాహ్యంతరభుచితా, పరుడై మును వార్చి తీర్థపరికీర్తనవా
గ్విరచనతోడఁ బ్రవాహం, తరము ప్రవేించె నాభిదమ్ము జలములఁ.
- వ. చిరస్నానం బొనర్చుచుఁ గృష్ణనామోచ్చారణం బొనరించుచుం గ్రుంకి రసాతల
లోకంబు గని యందు వాసుకిగోటకప్రముఖనాగకులసంకీర్తనంబై సావర్ణరచ
నాసురుచిరం బగువినూత్ననవరత్నమండపాభ్యంతరంబున.

—|| కృష్ణుండఁకూడనకు యునునాజలంబులలోఁ దనమహానుభావంబుచూపుట. ||—

- సీ. ఫణనహస్రంబునఁ బ్రజ్వరిల్లెడురత్న దీప్తులు సందీప్తదీపములుగ
సర్వాంగనిర్మలచ్చాయావిజృంభణం బాలోకచంద్రికయై తలిర్ప
భరితమర్విషనేత్రభారపరంపర లమృతాయతస్ఫూర్తి నలమిఁకొనఁగ

నాలోలజహ్వలతావళి యద్దామవిద్యుశ్చటాలీల విస్తరింపఁ
బాలుచుతనమేనిమీడఁతలు నైదలశిరము, లెత్తినిలిచిపార్శ్వంబుల నెనకమెనఁగు
ముసలసీరతాళధ్వజంబులు దనర్ప, వెలుఁగుప్రభు ననంతుని భోగివిభునిఁ గనియె.

క. ఆతనియంకతలంబునఁ, బ్రీతిం గూర్చున్న దేవుఁ బృథుమేచకజీ
మూతనిభుఁ గమలలోచనుఁ, బీతాంబరుఁ గృష్ణఁ జక్రభృత్కరుఁ గాంచెఁ:

వ. కని భాగవతంబు లగుమంత్రంబులు జపించుచు సహస్రనామవిఖ్యాతుం డైన
యాసహస్రావతారు నుదారసహస్రకరసహస్రసదృశవిభావిభాసమాను వాసు
దేవు దేవతారాధ్యు నాత్మమనస్సంకల్పితంబు లయినవివిధార్చనాద్రవ్యంబుల
నవ్యాహతార్చనాతోషితం గావించి తన్నుఁ గృతార్థుంఁగాఁ దలంచుచు జలం
బులు వెలునడి వచ్చి.

ఆ. రథముమీఁద నున్న రామకేశవులదే, హంబులందుఁ దత్సమర్పితంబు
లైనయర్చనంబు లట్ల యుండిఁగఁ జూచి యదృశ్యతంబు రెట్టియై జనింప.

వ. క్రమృత నుదకంబులోనుసాచ్చి యథుమర్షణజపంబుతోడంగూడ నిమగ్నుండై.

మ. మును భోగీంద్రునియున్న తాంగమున సమ్మాదంబుతోఁ గల్పితా
సనుండై శాంతిఁదలిప్పునిత్యవిభుతాసంపన్న నారోహిణీ
తనయుం దన్తహితాంకపీఠగతుండై తానెప్పుక్రీమంతు న
వ్యసూక్షుం గనియె సురాసురమునివ్రాతార్చమానాత్మలఁ.

క. కని వెలుపల నరదముపైఁ, దనరెడువీ రేల యీయుదకగర్భం బిం
తనయిట్లు చెంది రిది యె, ట్లని వెండియుఁ గ్రొత్తవోద్య మాత్మకు నెలయెఁ.

వ. యమునాప్రహదం బుత్తరించి యనుష్ఠానశేషం బనుష్ఠించి చనుదెంచి యెప్పటి
యట్ల సుందరస్యందనంబునుపగితలంబున నన్యోన్యవదనావలోకనలాలనులై
విలసిల్లు బలదేవవాసుదేవుల నాలోకించి కదియ వచ్చినం గని కృష్ణుండు.

మ. తడవయ్యెం జని యాస్థవంబుతఱిఁ బాతాళంబులో నీకు నే
ర్పడ నేమేనియుఁ జోద్యమైనయది దృగ్భావ్యంబుగాఁ బోలు నె
క్కుడునంభ్రాంతి ముఖంబున న్వేలసె నక్రూరాత్మ యక్రూర నా
పుడు నాతండు వినఁముండై శుమధురవృత్తన్న వాక్యంబులఁ.

వ. దేవాదేవర సన్నిధిచేయుటకంటె మిగులం జోడ్యంబు లొండెయ్యవి యిక్కడ
నగ్రజనహితంబుగా నీ విట్లుండి ప్రసన్నుండవై యిక్కడ జలనిమజ్జనకాలంబు
నందును భవదీయసాన్నిధ్యంబు ప్రసాదించితి కృతార్థుండ వైతిఁ గమలాసనా
దులకును నీయున్నరూ పెరింగి వినుతింప దుర్లభంబు నే నెంతనాఁడం గేవల
వాత్సల్యనిమగ్నుండవై యచుగ్రహింపుము.

- మ. బయసరావృత్తక సర్వభూతవిషయతా సంభావ్య సర్వజ్ఞ స *
 , ర్వయుగోత్పత్తిసమాప్తికర్తకలనావధిష్టువిద్యావిని
 శ్చయధారేయ సమస్తవిన్యవిధాసంధాయకప్రక్రియా
 నయనిష్ఠావనతార్తినోదనధురీణవ్యాప్తిరంజత్కృపా.
- వ. 'అని వినుతించి యిక్కడం దడయవలనదు కంసుండు మీకు నెదురుసూచుచుం
 డుఁ బ్రోద్దుపీడకమున్న యతనిం గానవలయు విజయంబు సేయుము.
- క. నావిని యల్లనగుచున, ద్వేషం డదియట్ల నీవు దెలిపినత్రోవం
 బోవఁగలవార మే మనఁ, గావేతోకఁ డెద్దియేనిఁ గలదే యనినఁ.
- వ. రథస్యంబులం దెచ్చి యుగంబునందు సంయోజించి భోజపుంగవుండు ప్రత్యోద
 పాణియై రథంబు నడప నదియునుం జని యాలోహితార్కం బగుకాలం
 బునఁ గంసనగరంబు ప్రవేశించె నప్పుడు కృష్ణుండు.
- క. పుట్టినగోతఁ బురశ్రీ, తెట్టిచ్చె యెన్నఁడును జూచి యెఱుంగనిమాకీ
 పట్టన నించుకవడి యీ, పట్టణమున మెలఁగి చూడఁ బట్టదె యనఘా.
- వ. కంససందర్శనం బైనవిమ్మటం జూచునంతటివిలంబనం బోర్వము దీని కొడం
 బడ్లు మనిన నక్రూరుం డట్లకాక మీరిట్ల చేయుం డిప్పటికి ననుదేవునదనంబున
 కరుగుకోర్కి యుడుగవలయు నట్టిదయైన నెండుచందంబై వచ్చుఁ గంసుండు
 మీనిమిత్తంబున మీతండ్రిదెసం బరుసనై యున్నవాఁడు తన్ను మొగపడక
 ముందర నతనిం గనిన నెంతయుం గలుపించునని చెప్పి వారినరనంబుడిగించి
 తదాగమనంబు నృపతికి నివేదించుటకై ప్రమాదం బెసంగఁ జనియె నని య
 క్రూరుచరితంబుసమధికి రసభరితంబుగా వైశంపాయనుండు వివరించినతెఱంగు.
- శా. ధాత్రీధన్యపరిగ్రహో గురువచోద త్తస్థిరానుగ్రహో
 మైత్రీతోషిత సజ్జనా పరిపూతోన్మార్గప్రమాద్యజ్ఞనా
 చిత్తోగ్రాజిధనంజయా నియమవచ్చేతస్థమృత్యుంజయా
 జైత్రోద్యోగసదోఽథితా బుధకధాసామర్థ్యసంప్రాప్తితా.
- క. శక్తిత్రయధారేయా, యుక్తచతుర్భుద్రసంప్రయుక్తోపాయా
 భుక్తనిఖిలపురుషార్థా, రక్తసమస్తప్రజాభరణచరితార్థా.
- మాలినీ. శ్రుతసకలపురాణాసూక్ష్మబుద్ధిప్రవీణా, జితసకలసపత్నా నీవీకృతానేకరత్నా
 కృతసకలసుకర్తా కీర్తనీయస్వధర్తా, గతసకలకళంకా కాంతిరాకాశశాంకా.
- గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వర చరణసరోరుహధ్యానానందసాందర్య
 ధుర్య శ్రీసూర్యనారాయణసుకవినంభవశంభుదాసలక్షణాభిధేయయెట్టియ
 నామధేయ ప్రణీతం బైనహరివంశంబునం బూర్వభాగంబునం దష్టమా
 శ్వాసము.

పూర్వభాగము - నవమాశ్వాసము.

- క. శ్రీసాధకసుచరిత్రా, నై సర్గికసుజనతాభినందితగోత్రా
శాసనసమగుణజైత్రా, దేసటివేమాసమ స్తధీరలలామా.
- వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నవ్విధంబున నక్రూరుం డరిగిన
యనంతరంబ.
- క. ఆలాసవిముక్తములై, కేళిం గాంక్షించి కడగుభేలన్నదశుం
డాలములుఁబోలె యధుశా, ద్దూలు రిరువురుం బురప్రతోళిగతులై.
- వ. సర్వపదార్థజ్ఞానంబున నత్యంతప్రగల్భు లయ్యును మనుష్యభావంబుకలన నప్రగ
ల్భులకరణిం దత్పురిసాంబర్యంబు లాశ్చర్యసాయ త్తంబు లగుచి త్తంబులతోడం
జూచుచుం జనుచుండునమయంబునం బోరు లానౌలన్మద్ధనరనారీకంబుగా వారి
నాలోకించుకొతూహలంబునం గ్రిందుకొని యచ్చెరువు నెంచుచుం దమలోన.
- సీ. గోపవేషోజ్జ్వలు లేపురుషశ్రేష్ఠు లెందుండి నచ్చికో యిందులోన
సీనవాంబుదవర్ణుఁ డింతయుష్వన రాజసుతుల ననేకులఁ జూడఁమెట్లు
గలదె యీచందంబు చెలువెవ్వరికి సృష్టోద్భవులకా నొప్పును రవయశముల
తీరునై వ్రేకనితేజంబు గడిదియై పాలుపాపదర్పంబుఁ బోల్పెఁజూడ
వీరి నిద్రఱఁ గాంచినభూరిపుణ్యు, లయ్య లేవంశమునవారొ యమ్మ లెట్టి
నేమొనొచ్చినకులనర్థులలో యిచటికి, ఏరువచ్చినపని యేమివిధము తలఁప.
- క. మనకంసమహీపతి యీ, యనఘులఁ గనుఁగొనియె నేని నపుడనిజశ్రీ
కనురూపాధికృతులఁగా, నెసరింపక యున్నె కడుసముత్సుకత మెయి.
- వ. అనుచుండం గాంతాజనంబులు దైత్యాంతకుం జూచి మన్మథమదోద్రేకంబునం
బొదలునుత్సేకంబు వెలయ నంతర్గతంబున.
- చ. మనసిజరూపతుల్యుడు కుమారజనోత్తముఁ డిప్పు డిపురీ
వనితలమానముల్ గొనఁగవచ్చినవాఁ డనుమాన మేటికి
గనుఁగొనినంతమాత్రన విఖండితశీలత నెంది రెల్లభా
మినులును సోయగంబు లుపమింపఁగ నిట్టివి యెందుఁగల్గునే.
- క. తగిలినచూఝులు మగుడం, దిగువఁగ లే మెత్తి యేమి తెఱఁగో యింకీ
సుగుణత తనువుచునెనసిన, పగిది మనోభావమోహపఙ్క్తులు గొనియె.
- మ. అని యెవ్వో రచటం గనుఁగొనిరి వా రచ్చోన కందర్పమో
హనబాణంబుల కగ్గమై వికచనేత్రాంశుచ్ఛటాలోలనీ
లననేందీవరపత్రతోరణలతాలంకారత స్వీధనెం
దును బర్వం బరతంత్రైరి వెనఁ దద్రూపాతినంగంబున.

- వ. సమానవయస్కు లగుపౌరకుమారు లక్కుమారులం గని యత్సుకభావంబులు దిగువం దగిలి తోడన వేడుకం జని రిట్లుమధురాపురంబునకు నాక్షణంబ నిజవీక్షణతో భరి బొనరించుచు నయ్యదుకుంజగు లొయ్యనఁ బరిభ్రమించి ముంధట.
- తే. పలు దెఱంగులమడుగుఁజీరలుపొలుపుగ, మడిచిమూటగఁగట్టియింపడరఁగొనుచు సరుగురజకుని రంజకారాఘ్యఁ గాంచి, రపుడు వాని నుద్దేశించి యచ్యుతుండు.
- క. ఏమి మెడవాల యేమీ, భూమిశ్వరు నర్థిఁ గానఁ బోయెదము సభా భూమికిఁ జనియెడువారికి, శ్రీమేటిల్లంగ మంచిచీరలు వలయున్.
- వ. కావున నీచేతిమంచిమడుగులు మాకిచ్చి తెస్సవ్వాడ వగు మనిన వాడు కోపించి.
- తే. అడవిలో గొల్లమందలయందుఁ బెరిగి, నారు లొకికం బేమియు నేర రెఱుగఁ గంసనరనాయకుఁడు వేడ్కఁగట్టుచీర, లడుగునంతటివారె మీ రకట యిట్లు.
- క. నానాదేశంబులధర, చీనాధులు గట్టనిచ్చి నెఱఁ బుత్తేరం గా నెందును బహుమూల్యము, లై నెఱసినయట్టి వివి జనాధిపుమెచ్చుల్.
- క. ప్రేలరులై వెడయటపుల, నాలిగొనక పొండు తొలఁగి యనవుడు నాదు శ్వీలుమెడమిఁగఁ గృష్ణుఁడు, వే లీలం గత్తిపెట్టి వ్రేసెం గినుకన్.
- వ. ఇట్లువ్రేసిన.
- తే. ఉనులు సిరియును నెల్ల కిట్లొటలాచాకి, యాదిదేవునిదెస వినయంబు దక్కి యిహపరమ్ములు లేక యిట్లేగె భగ్గు, కంఠుఁడై నేలపైఁ గూలి కాలుఁ గూడ.
- వ. వానియాం ద్రెండఱేనిం దలలు వీడం బఱతెంచి యటచుచు రాచనగరికిం జెప్పఁబోయిరి పరమపురుషుం డాచీరల కట్టవిడిచి కనకభంగిపింగంబు లైనపరి భానంబులు దాను గట్టుకొని కువలయశ్యామంబు లైనవి రామున కిచ్చి తక్కిన చీర లక్కడం జూడవచ్చినవేడుకకాండ్రకు వెఱవక కట్టుకొం డని కొన్నియిచ్చి కొన్నిచించి నలుదెసలం బాటవైచి యన్నీచుకొంపయంతయుఁ బుచ్చువైచి నీటుచేసి యట గడచి మాలకరివాడ చొచ్చి యందు.
- క. గుణకుఁ డనుమాల్యకారుని, గుణవంతుని నెదురఁగాంచి గోవిందుఁ డతి ప్రణయమున నడిగె సమ్య, గ్గుణబంధము లయినసురభికుసుమచయంబుల్.
- వ. వాడును వినయసంభ్రమప్రమోదంబులు ముప్పిరిగొన నిప్పురుషులు ధరణికిం గ్రీడాథం బరుగుదెంచినసిద్ధులొండె విద్యాధరులొండెం గావలయు నక్షతప్ర భావు లన్య తెవ్వరనుచు నెదుర్కొని మ్రొక్కి యక్కజంబు లగువ్రసూసదా మంబులు సమర్పించి దేవరసామ్మ దేవర కిచ్చట యేమి చోద్యం బని వినయం బులు పలికినం గై గొని యప్పువ్య లన్నకు వలయునన్ని యొసంగి వనజనయ నుండు దానును.

- క. కొప్పునఁ జెరివియు నెంతయు, నెప్పుమిగుల నలుత వైచియును బాహుపులఁ
ముప్పిరిగొనంగఁ జుట్టియు, నప్పు డపూర్వంపులీల యలవడఁ దాల్చెన్.
- వ. ఇట్లు మాలాకారునిమాల్యంబులు మాంగళ్యంబులుగా ననుగ్రహించి వానికి
మెచ్చి యవ్వభండు.
- మ. నినుమత్సంశ్రయ యైనలక్ష్మీ కరుణన్వీక్షించి యుష్కద్వైపాం
బు ననంతోజ్జ్వలహేమరత్నతతి నాపూర్ణంబుఁ గావించు నీ
తనయు ల్తన్తలు లోనుగా వరుస సంతానం బవిచ్చిన్నమై
ధనవంతం బగుమత్సాధమునఁ దధ్యం బింత పుణ్యాత్మకా.
- వ. మదీయపూజావిధాయి వగుటంజేసి యక్షయం బగుమోక్షంబును భవదధీనంబ
యనియె నప్పుష్పలావుండును దేవుం డిచ్చినవరంబు మహాప్రసాదం బని విన
యావనతశాలి యగుమాళిం బరిగ్రహించె నవ్వసుదేవసూను లిద్దఱు నట రాజ
మార్గంబునం జనిచని.

—H— శ్రీకృష్ణుడు క్షయసుకంసదాసి ననుగ్రహించి సురూపంజేయుట. —H—

- క. అనుపమసుగంధవిస్ఫుర, దనులేపనభాజనంబు హస్తంబునఁ గై
కొనిచనుదానిఁ జపలలో, చనాబ్జ నెకకుబ్జఁ గనిరి సమదవయస్కన్.
- వ. కృష్ణుం డాకామినిముసుంగువుచ్చి మొగంబునం జూడ్కి నిలిపి యియ్యనులేప
నం. బెవ్వరికిం గొనిపోయెదవనిన నది సవినయంబుగ నతని కిట్లనియె.
- మ. కలపం బెవ్వరు గూర్చి తెచ్చినను నిక్కం బొల్లఁ డెల్లప్పుడున్
జలకంబాడి మదాగమంబ మదిలో నన్వార్చు గంసుండు రా
జెలమి నైచ్చినగట్టువా లిదియనన్ హృద్యక్రియావిద్యఁ బే
శలనై యుండుదు నేను బోయెదఁ దదిచ్చాపూర్తి గావింపఁగన్.
- వ. నిన్నుం బొడగని నామనంబు ప్రియం బందిన నింతయుం జెప్పితి దడయరా
గిది జగనాభుమజ్జనసమయం బనినం బుగుహోత్తముండు.
- తే. ఏము పరదేశీమల్లుల మీసృపాలు, రాష్ట్రమును రాజ్యమును జూచి రమ్యమైన
వింటిపండువు గొనియాడువేడ్క నిచటి, కరుగుదెంచినారము సరోజాయతాక్షి.
- వ. నిన్ను నీవ పొగడుకొంటి మాకు నూరక మెచ్చవచ్చునె నీచేతిగందం బిచ్చినం
బూసికొని మఱి మెచ్చెదము మెచ్చి పోయి రాజరంగంబున మెటసి నీవార
మై యుండుట యొప్పుదె యనిన నవ్వచుం గుబ్బ యబ్బనాభుం జూచి మేలుగాదె
యట్లని నిదె కై కొను మని యయ్యంగరాగంబు ననురాగంబుతో నిచ్చినం
గొని యతం డగ్రజనకుం దొలుత సమర్పించి తానును నలందుకొని యనులి
ప్రశేషంబు తోడిదారకుల కిచ్చె నంత.

- శా. స్థూలస్థానకము ల్బృహద్రముల సంశోభిల్ల వక్షస్థల
వ్యాలేపం బతిసాంద్రమై మెఱయ ఘాలాంతర్లలామంబుల
మేలీల వదనంబు లిద్దఱును సమ్మిశ్రేంద్రచాపద్యుతి
శ్రీలం గ్రాటునితాసితాభ్రములపేర్కి బొంది రుత్సేకము.
- వ. లిప్పు డకుబ్జప్రభావుం డగునప్పురాగుబ్బుం డాకుబ్జకురూపత్వం బవనయింపం
దలంచి.
- క. తనచరణాగ్రంబున న, వ్యనితపదాగ్రములు ద్రొక్కి వలనెప్పగ నె
య్యన జట్టప్రేలదానివ, దన మింపుగ నెత్తె నంచితస్థిత మలర.
- స. ఇట్లెత్తుటయు.
- తే. వంకయు తినమన్నధువాలురమ్ము, బోలె నెమ్మేను చక్కనై పాలుపు మిగిలె
గుబ్బ కన్న వనడుమును గురుకుచన్య, యంబుఁ జదరపువెన్నును నభిమతముగ.
- క. తనుఁ దానచూచి యయ్యం, గన యద్భుతకౌతుకములుగడలుకొనంగా
వనరుహలోచనువదనము, గనుఁగొని చిటునవ్వుతోడిగరువపుఁజూడ్కి.
- వ. తనమనంబున నక్కుమారుమిఁదఁ దఱుకొత్తుచి త్రజోన్మేషంబులు బయలుపఱిచి
నాకునుపకారంబు చేసినయిట్టిమహిమగలవాఁడవు నాయింటికడకు విజయంచేసి
నన్నుం గృతార్థం జేయవలవదె యూరక త్రోచిపోవం జూచిన నేను బోనిచ్చు
దానఁ గానని మెల్ల న నిజపాణిపల్లవంబున నతనికరంబు దెమల్చిన.
- క. పనిచాలఁ గలదు కమలా, నన క్రమ్మటవత్తు నీవు నాసొమ్మని య
వ్యనిత విడిపించుకొని తా, నును బలుఁడును నగుచు నతిమనోహరలీల.
- వ. మనంబులం బొంగారుకడంకయు బింకంబును జేష్టితంబుల నలంకరింపనీక యె
ల్లవిధంబుల గొల్లతనంబ తెల్లంబై తోఁపఁ దెంపుతోడికినుక నకంపితగతులై
యనేకసరనాయకోపాయనసహస్రంబు లజస్రంబులై క్రందుకొనుకరితురగస్యం
దనసుందరవస్తువిస్తారంబుల నత్యుదారం బగుకంసమందిరద్వారంబుఁబ్రవేశించి.
- ఉ. చేరి నరేంద్రులర్చనలు సేయఁగఁ గింకరలక్షలక్షితం
బై రమణీయకాంచనమహామణినిర్మిత మైన యాయుధా
గారము గాంచి భోజవిభుకార్తుక మెయ్యది చూచువేడుక
దూరము వచ్చినార మని దోహద మేర్పడఁ బల్కి యచ్చట.
- వ. రక్షకులు చూపఁ దక్షకాహిదేహదండంబుచాడ్పునఁ బ్రడంచం బగుకోదం
డంబు చూచి రంతఁ గృష్ణండు.
- తే. దీని నెక్కిడ దివిజులు దానవులును, జాల రని చెప్ప విందు మాశ్చర్యభూత
మెవ్విధమై చూత మని లీల నేకకరము, నందకై కొని యపుడు నజ్యముగఁజేసి.

—॥ శ్రీకృష్ణుండు కంసునాయుధాగారింబుచేరి కంసుశరాసనధ్వంసంబుచేయుట. ॥—

- మ. జనులెల్ల నెవ్వరిగది చూడఁగఁ బటుజ్ఞానాదపూర్వంబుగా
నైనరించెం బరిపూర్ణముష్టిఁ బిడివట్టాక్కింత నిశ్చింతఁడై
యనయంబు సడలించి విల్లు విఠిచే హర్యశ్వహస్తాయుధా
హాసనధ్వస్తమహీధ్రమస్తకకఠోరాఘోషఘోరంబుగఁ.
- న. ఇట్లు ధూర్జటిధనుర్దండదళసౌదాముం డైనరాముండునుంబోలె రామావర
జుండు భోజశరసనంబు శకలంబులు గావించి తాను గానివాడునుంబోలె సంద
డిలోన సురిగి యన్నమున్నుగా నల్లన సముల్లసితగమనంబున శస్త్రాగారంబు
వెలువడియె సంతఁ దదీయరతుకు లొండొరులం గడవ సంతఃపురంబునకుం జని
జనపతిం గని యంగంబులు వడంక నెలుంగులు కుత్తుకలం దగుల నిట్లనిరి.
- సీ. అవధరింపుము దేవ యాశ్చర్య మొక్కటి మనవిల్లు పూచించు మందిరంబు
లోనికి నిద్రలు లోకాధికం బగుతేజంబుగలవారు దేవనిభులు
నవయావనులు మనోజ్ఞవిచిత్రగంధమాల్యాలంకృతాంగులు నీలవీర
వాసులు దివినుండిననుధృపై కుజికిపడ్డ స్లేపరుసువీర లని యెఱుంగ
నేరకుండ నేతెంచిరి వారిలోనఁ, దెల్లదామరతీకుల ట్లుల్లుసిల్లు
కన్నుదోయి నెప్పారెడుకట్టియారఁ, డొకఁడు వెనఁబుచ్చుకొనియెట్లొక్కకేల.
- చ. కొని యితఁ డెవ్వఁ డిచ్చటికిఁ గొంకక యేటికి నచ్చె నేల యీ
యనుపమకార్తుకం బిటు రయంబునఁ గేల ధరించె సంచు నే
మనయము విస్తయంబుపడునంతటిలోఁ దిగిచె న్నరేంద్ర భ
ల్లనవిఱుంగంగఁ జెప్పఁ దడ వమ్మెయి సెప్పెడుమాత్రయింతయుఁ.
- క. ఆజడిదపుమ్రోతకుఁ గా, దే బమ్మెరిపోయి దేవ దేవరసగరఁ
నేబెండుపడిరి మొగముల, పై బెగ్గలికంబుదేఱఁ బరిజను లెల్లఁ.
- తే. కట్టుంగంబంబు విఱుచునుగ్రంపుగజము, నట్ట యవిల్లువిఠిచి యయ్యక్కజండు
పవనుచేందంబుగతిఁ బట్టుపడకతూటి, పోయెదోడియారఁడుఁదాను భూపసింహ
- క. అని విలువిఱుచుట సెప్పఁగఁ, దనవీఁపటువిఠిగిన్నట్లు తల్లడ మెసఁగఁ
జనపతి వారలఁ బోవం, బనిచి విషాదోరుచింతఁబడి యాకులుఁడై.
- వ. అంతకుమున్న రామకేశవులం గానిపించుకొనునప్పటికి నాయితంబులు సేయించి
నప్రేతోగారంబులు వీక్షించువాఁడయి వెలువడియె నవియును రాజునకు నమా
త్యులకు 'బాంధవులకు భృత్యులకుఁ జౌరశ్రేణులకు విలాసినులకు మఱియుం ద
గినవారి కెల్లను వేర్వేఱ కావించినతమగంబుల దృఢరమ్యరచనంబు లగుమహా
స్తభంబులం నున్నతంబు లగునుపరిగృహంబులను సుఖారోహణంబు లగునుసం
ఘటితసోపానమార్గంబుల నతివిశాలంబు లగువలభిముఖంబులఁ బ్రత్యగ్రకల్పి

తంబు లగువిచిత్రశిల్పంబుల నాలోకనీయంబు లగువితానయవనికాతోరణప్ర
ముఖంబుల నలంకృతంబులై యుల్లసిల్ల ననేకపురుషరక్షితంబై యపారవస్తుభ
రితంబై యామోదికుసుమపరికీర్ణస్థలంబై యభిరూపధూపవాసితంబై భాసిల్లు
నట్టిరంగంబు గనుంగొని.

- క. అతఁ డఖిలకర్మకరులకు, వితతంబుగ నలయుభంగి వినియోగంబుల్
ప్రతిభ యెనఁగఁ బనిచి నము, ద్యుతమతియై మగుడఁ జొచ్చె నంతఃపురమున్.
- వ. ఆచ్చటనుండి చాఁచారముష్టికు లనుమల్లవరులఁ బ్రసిద్ధసత్త్వలం బిలిపించి
యిట్లనియె.
- ఉ. మల్లతనంబునన్ భువనమండలివీరపతాకమికయై
చెల్లుఁ బ్రియంబుతోడ ననుజేరినకోలను నే నెనర్చుమే
తెల్లను మీరెటుంగుదుర యంతటఁ బ్రత్యుపకారకాంక్ష సఁ
గిల్లెనెయేని నాపలుకు తెల్లముగా వినుఁ డేకచిత్తతన్.
- మ. బలుఁడుం గృష్ణుడు నాఁగఁ జెప్పఁబడుగోపాలార్చకు ల్లాసన
స్థలిలోఁ గారెటుకుండనంబునన యిందాఁకం బ్రవర్తినా
రలఘుస్థైర్యము ధైర్యమున్ మొదలుగా నయ్యైభవచిత్తముల్
గలయందే న నెటుంగ రెంతయును మాష్కర్యంబుశీలించుటన్.
- శా. ఈరంగంబున వారు మీకునెదురై యేమేనిఁ జెయ్యంబుమైఁ
జేరం జూతును మీరు గైకొనమితోఁ జేపట్టి పాలార్చుచున్
గారింపఁనల దొక్క-పూఁపునన యాఘాతించి నాకున్ మహిమా
దారం బైనశుభం బొనర్చుడు భవత్ప్రీత్యాతి నిండారంగన్.
- క. అని యిట్లైంతయు నన్నా, నన మొప్పారంగఁ దమ్ము నరపతి ప్రార్థిం
చినఁ బ్రార్థనీయబాహు, ఘను లగువా రతనియెదుర ఘటితాంజలులై.
- చ. పలుకులు వేయు నేమిటికిఁ బ్రార్థివకుంజర యిట్టిసీపు మా
కొలఁదు లెఱింగి పంచెదవు గోపకిశోరులు మాకు నగ్గమై
యెలసినయష్ట పైఁబడుదు మించుక సైచి పెనంగ నొపినన్
నిలువక బీటువ్రాయినను నీవు కనుంగొనఁ గూల్తు మిద్దఱన్.
- క. ఇది యొకపనిగా జేవర, మదిలోఁ జింతింపవలదు మాకెదురుగ నీ
యుదధిపుత్రధాత్రిమల్లుల, వెదకియుఁ గానము భుజింపువిశ్వశ్రీలన్.
- వ. అనిన సంప్రీతుండై యతండు వారికి రంగభూమియందుఁ బేర్కొనంగలతమ
గంబులు రెండు సూప నాజ్ఞాపించి నేటికి నిజగృహంబుల కరుగుండనినం బెఱు
చన బాహువు లాస్ఫాలించి సింహనాదంబుచేసి మ్రొక్కి వీడ్కొని వారు య.

• భక్ష్మగమనం బొనర్చిరి తదనంతరంబ కంసుండు గజారోహణనిపుణుం డగుమహా
మాత్యు రావించి యిట్లనియె.

క. విను నెంతయునాపునిఁగా, మనమున నేవిశ్వసింతు మంత్రివర తగం
బని సాలఁ గలిగె నిప్పుడు, విను వినవలసినతెఱంగు విస్పష్టముగఁ.

ఉ. గొల్లలలోపలం బెఱిగి గొల్లతనంబ యెఱింగి యెంతయుం
బ్రల్లడు లై నవారు గడుఁ బాతకు లావనుడేవుపుత్రకుల్
• బల్లిదు లిద్ద టిచ్చటికిఁ బన్నుగ వచ్చినవారు వారికిఁ
మల్లులఁ బంచితం గతిశమర్దనశౌండతఁ గీడొనర్చుగఁ.

వ. నీవును సన్నద్ధుండవై యారామకృష్ణులు సనుదెంచు సమయంబునకు ముందర.

మ. పెలుచం గుంజరరాజము న్గువలయాపడంబుఁ గ్రోధానలా
కులఘోరాక్షము గండమండలపరిక్షుభ్యన్మదస్రోతముఁ
బలవద్వీరవిదారణప్రకటితాభాసంబు నాసన్నమై
యెలయఁ రాజగృహంబువాకిటికి రానిమ్మాన యివ్వేకువఁ.

తే. ఖలులవిగతాయుధులవారిఁగనినయపుడ, వారణముగొల్పుమీవరవాయిగొనక
జమునిపట్టినచెరగాక సడలిపోవ, వచ్చునే దానియెదుర నెవ్వారికైన.

ఉ. ఏనుఁగుచేతఁ బక్కి యొకయింతయుఁ జేయఁగలేక ధాత్రిపైఁ
బీర్గుఁగులై వెసంబడినబిడ్డల సవ్వసుడేవుఁ డెంతయుఁ
దీనతఁ గాంచి తాను దనదేవియు వెండి నశింతు రాపులై
వానికిఁ బూనివచ్చుదువద్యులు ద్రుంగుదు రొయ్య నందఱుఁ.

క. నీనేర్పొండెను మల్లుల, పూనికయొండె నిటుపగఱఁ బొరిపుచ్చిన నే
నీనిఖలజగము యదుగణ, హీనముగాఁజేసి యొకఁడు నేలుచు నెమ్మిఁ.

తే. యదుకులోద్వహుఁ డనికాదెయాదియంద
తండ్రిఁ దొఱఁగితిఁ బిదస యాదపుల నెల్లఁ
గృష్ణుడెనఁ బక్షపాతులై కెరలు పెఱిఁగి
నమ్మకడనేసి తొలఁగి యున్నాడ నిపుడు.

—|| కంసుం డేకాంతంబున మహామాత్యునితోఁ దన జన్మప్రకారంబు చెప్పట. ||—

క. 'విను మొక్కరహస్యం బే, ననఁగా యీయుగ్రసేనునాత్మకు జనియిం
చినవాడఁ గాను మానుష, జని కిట్లు లమానుషంపుశక్తిగలుగునే.

వ. అదియెట్లనిన నాతోడనారదమహాముని యేకాంతంబునం జెప్పినది చెప్పెద
మాతల్లిరజస్వలయైయుండి యొక్కనాడు యమునాతీరంబునం బ్రసిద్ధం బగుసు
యామునశైలంబున నఖలయదువృష్టిభోజాంధకులు కాంతాసమేతులై విహ

రించుచుండం దానును నెచ్చెలులు తోడంగూడ నరిగి యనేకవిధవిమోదంబులఁ జరియించెం దత్సమయంబు మేఘార్థంభదివసంబగుటంజేసి.

సీ. కడపపూఁదేనియ కడుపారఁగొని మ్రోసి తిరుగులేడేటుల తెరలికయును .
నెనకంపుటుఱుములయింపునఁ జెలఁగి యాడెడుపురినెమఱుకడఁక సొంపుఁ బరుపంపుఁ జనుకులపనఁ గ్రొవ్వుగొని తేలిగిలఁబడువానకోయిలలయొప్పు నెలపచ్చికలు తమయిచ్చఁ గైకొని యాముకవిసి త్రుల్లెడిలేటిగములపెల్లుఁ గొడిసెవిరులకమ్మఁదనంబు గొఱలి కొండ
సెలలజాఱుతుంపురుమోచి మెలఁగుచున్న
గాడ్పుమురిపంబు నెందును గలిగి యెల్ల
వారిమనసులు వేడ్కల మూరిబోయె.

- క. అత్తఁజి జత్తమురాగా, యత్తంబై పఠిఁదలంచి యమ్మానిని యు ద్వృత్తమదనకేళీరుచి, గ్రొత్తగ నెలయుటయు నధికకుతుకము నెండెఁ
- వ. అమ్మనస్విని మనోవృత్తం బెఱింగి యొక్కదానవుండు గ్రక్కున నుగ్రసేనరూ పంబు ధరియించి చేరం జనుదెంచి.
- క. నీవును జెలులును నాటల, కీనుభాధరముమీఁది కేతెంచుట యే నావల నెఱింగి వచ్చితి, భావంబున సైపలేక పంకజవదనా.
- వ. నన్నుఁ జరితార్థంజేయు మని తదీయమనొరథానురూపంబు లగుచేష్టితంబులం బ్రవర్తిల్లిన యనంతరంబ పతిభావానుకూల యగునప్పణ్యాశీల నిజధర్తవలని పూర్వాన్వయభవంబుచందంబు వానియందుఁ బొడగానక శంకించి తలంకి యాక శంకితాచారుం గనుంగొని.
- మ. అకటా నిక్కము సీవు నాపతివి గా వన్యుండ వీరూపుమై యకలంకం బగుమచ్చరిత్రమున కన్యాయంబు గావించితిం తకు శంకింపక యెత్తికొన్న విగళధర్తుండ వెవ్వోడ వే టికి నిప్పాపము నేసి తుత్తమవహూటీదూషణం బర్హమే.
- తే. ఇంకఁ జుట్టలు నన్నేమి యెన్నువారొ, కులమునకుఁ బాయవడి యేనుగులటనైతి నీవు నల్పయుషుండవై నీచ పోదు, నరకమునకుఁ బరస్త్రీవిలాసి వగుట.
- చ. అనవుడు నాతఁ డిట్టులను నంగన సౌంధపురీవిభుండనే ననఘుండ ద్రావిళుం డనుమహాదనుజాగ్రణి నిట్టులేల దు ర్మనుజుని భర్తగాఁ దగిలిమానిని పండితమానితావిధం బెనయఁగఁ బత్నీ దీవు తగ వించుకతప్పినచొప్పు సెప్పుమా.
- క. అభిమానవతులు ముగ్ధులు, నభిజాతలు నై నమగనియాండ్రుర కాశీ వ్యభిచారమునన తనయుల, ఋభునిభులం గనిరి మున్నేకుల నతివా.

తే. వారికంటె నీకేమిటివలనఁ దక్కు, వేల చప్పడిమాటల నిట్లు నన్ను
రేచె దేనిచ్చువరముసంప్రీతిఁ గొనుము, పుత్రు జగదేకపరునిఁబాలఁతి కనుము.

వ. ఛాఁడు గంసుం డనుపేరం గృతరిపుధ్వంసుండై భువనావతంస యగువిభవప్ర
శంసం బరఁగం గలవాఁ డనినఁ గోపించి యప్పతివ్రత యతని కిట్లనియె.

మ. నను నీపుక్కుత నిమ్మెయిం జెఱిచి తెన్నం బెద్దగాఁ గీర్తిగ
న్న సుతాచారలఁ దొంటిపుణ్యసతులఁ గర్హించె దీలోక మె

ల్లను నాత్మీయపతివ్రతాగుణసముల్లాసంబునం దాల్పునం
గనల న్నున్వినవే యగుధతి మొదల్లా నెందఱో యిమ్మహిఁ.

వ. నీవిచ్చువరంబు గాల్చుకొనుము వృత్తనాశుండ వై ననీదుర్భజంబున సుద్భవించు
సుతుండు నాకునభిమతుండు గాఁడు మదీయభర్తయన్వయంబున నెక్కపుణ్య
పురుషుండు ప్రరాక్రమపరుషుం డయి జనియించి వానికి మృత్యు వయ్యెడు న
ననిన నయ్యసురపతి నిజేచ్ఛంజనియె మాతల్లి మగుడ సగరింబునకుం జనుడెంచె
నివ్వధంబున జాతుండనై.

చ. జనకునిఁ గన్పఁ గిన్నడుమ సభ్యుల బంధులఁ గాంచినం గడుఁ
గనలుమఁ దల్లిదిక్కునను గౌరవబుద్ధి యొకింతలేదు నా
కనయము నిట్టితండ్రి నిగళాభినియంత్రుఁ జేసి రాజ్యముం
గొని యనిరుద్ధవీధినధికుం డన నిట్టిఁడనైతి సుధర్మిఁ.

వ. ఆగోల్లపడుచుల నిద్దఱం దునిమి వైచి తక్కినచుట్టంబులఁ బిలుకుమార్చెద నిది
నిశ్చయంబు నీపు తడయక యంకుశప్రాసతోమరంబులు ధరియించి నాచెప్పిన
పనియందుఁ దాత్పర్యంబు వాటింపు మని మహామాత్యు వీడుకొలిపె నంత రా
త్రియగుటయుం గంసుండు యుధోచితవర్తనంబున నుండె రామకేశవులు నుచి
తప్రదేశంబునఁ దజ్జఘాంసావేగజాగరం బొనర్చిరి తదనంతరంబ.

ఉ. కంసునిబాధలం బడుజగంబుల కింతటవేగుగాత ద
ద్వంశమే వేగవేగుటయుఁ దా నెడఁగూడదె యన్గతిం దమో
ధ్వంస మొనర్చి శౌరి కనుచాయలు తమ్ములచాయఁ బర్వఁగా
హంసుఁడు ప్రాచ్యపర్వతశిఖాగ్రవతంసత నొంది యొప్పినఁ.

—॥ కంసుండు నపరివారుండై రంగస్థలంబుననుండి రామకృష్ణుల రావించుట. ॥—

వ. పురంబున నెల్ల వారునుం గై నేసి రాజశాసనంబున రామకృష్ణులపరాక్రమం
బాలోకించుకొతుకంబున నుల్లంబులు పల్లవింపం జనుడెంచి నిజోచితంబు లగు
మంచప్రకరంబు లెక్కి చూచుచుండిరి. రాజును సమస్తపరిజనంబులతోడ సుత్తుం
గకనకాసనసనాథం బైనమంచస్థలంబున నాసీనుండై ధవళాంబరంబులు ముక్తా
మయభూషణంబులు వెలిగొడుగులు వింజామరలు విలాసినివిలసిత్వాపాంగరో

చులు నెక్కతెలుపై పాలుపారం జండ్రోదయోద్దామసౌందర్యంబు నభినయించుచుండె విచిత్రంబు లగు తెఱచీర. లిరుదెనల నుల్లసిల్ల నమ్మేటితమగంబులు బలుతెక్కలతోడి పెద్దకొండలకై వడిం గనుపట్టె సంతఃపురజనంబులును . జగతీ శ్వరునిరుగెలంకులను వెనుకదిక్కునను మెఱయుమంచికలపై నుండి గవాక్షప్రసారితంబు లగునిరీక్షణంబుల నయ్యుత్సవం బభినందించిరి దివంబున నుండి దేవేంద్రుండు దేవగణసమేతుండై జీమూతమాతంగంబుమీఁద నెప్పరి నారదప్రముఖమునివరులును దిలీప్రభుతు లై సపూర్వభూపతులును సిద్ధయోగిసముత్కరంబులుం గొల్వఁ గంగధ్వంసనావధి యగురిపువధకల్యాణంబు గనుంగొనువాఁడై యరుగుదెంచి యంబరతలంబు బహువిమానసమర్థునిండ రంబు గావించె నంత.

- క. కచ్చించి మల్లులిద్దఱు, మచ్చరమును లావు మెలయ మత్తకరులు రెం
డిచ్చు జనుదెంచుచాడ్పున, సచ్చటికే తెంచి నిలిచి రధిపతియెమరె.
- క. శూరుఁ డగుమహామాత్యుఁడు, వారక మదతీవ్రదుష్టవారణము నృప
చార్వరమున నిలిపియాదన, దారకుల న్వాల్చియుండె దద్దయఁ గడకె.
- వ. ఆస్థమయంబున.
- చ. అడవులనుండివచ్చిరట యన్మతశౌర్యులు రామకృష్ణు లి
క్కడికి నరేశ్వరుండు గడుఁగొతుకీయై పిలిపించె దోడితెం
డెడమడువేల యింక నఖలేచ్చలుఁ జేకుతె సంచు గంచుకుల్
బడిబడి బాటుతెంచి తమభావ మెలర్పఁగఁ బల్కి పిల్వకె.
- క. ఒకసంభ్రమమును లేక, య్యకలంకాత్మకులు తొంటియట్టుల మూర్తుల్
వికృతిరహిత లయి జనదృ, కృకోరకముల కభినవేందునదృశతనలరె.
- వ. రంగద్వారంబు సేరి రప్పడు బోరనం జెలంగువాదిత్రంబులవిచిత్రధ్వానంబులును
ప్రేక్షకప్రాతంబులకొత్తూహలాలాపఘోషంబులు దివంబున ద్వివ్యదుండుభి
నినదంబును దదంతరంగంబులకు సముత్సాహతరంగంబు సమధికోత్తుంగంబు
గావించె నట్టిసంకులంబున నక్కడ నున్నమహామాత్యుండు గోత్రగిగురుక్రో
డం బగుకువలయాపీడంబుఁ గువలయాపీడజన్తు లగుయదువంశజన్తులమీఁదం
గొల్పిన.
- చ. కని దనుజారి యగ్రజమొగంబునఁ జూడ్కులు నిల్పి నవ్వచున్
మనలవధింపఁ గోరి కొఱమాలినయేనికదున్న నెక్కటిం
బనిచినవాఁడు తద్దయును బాలిశబుద్ధి గదే కృతాంతదం
తనికట సంప్రవర్తి యగుతన్నును గానఁడు కంసుఁ డక్కటా.
- వ. నీవు నన్ను నవధరించి చూచుచుండు మని యెదురునడిచె నాల్గోన.

సీ. చటులోగ్రశీకరచ్చటలు పెల్లుగఁ గాలదండప్రచండమై తుండమమర
నళికులర్పుంకారములు రేగఁ మదజలోత్కటములై యందందకటములడరఁ
గవదగ్నికణసముత్కరములఁ బెంచి యత్కుగ్రారుణేక్షణమృతులు నిగుడఁ
జలితచామరశిఖాశాత్కారములతోడఁ దతకర్ణతాడనధ్వనులు పరఁగ
మొగము క్రోధమయంబుగ బిగిసి మేను, వ్రెంగఁ బదపాతభుగ్నమై భువిచలీంప
దీర్ఘదంతకాండంబు లుద్యృత్తిఁ జూపఁ, గవిసె నేనుండు లోకభీకరముగాఁగ.

వ. శృష్టండును దానితోడిసమరంబు నెపంబుగాఁ దనభుజబలంబు సూపటకుఁ జూ
పుటకై కొండొకతడవు విసౌదింపం దలంచి తలపడి తోలుతఁ దదీయం బగు
కరతాడనంబు దృఢకఠినం బై ననిజవక్షస్థలంబునఁ గైకొని యెగసి కొమ్ములు
ద్రొక్కి నిలుచుండి యంతలోన దక్షిణచరణం బట్లయుండ సపరాంఘిపాతం
బునం గుంభస్థలంబు నెప్పించి యుటికి వీఁపుమెటి యమ్మహాగజాబు దన్ను వ్రే
యుటకుఁ బెడమరనెత్తిన హస్తంబు గేలఁ గుదియించుచు నెక్కిదిక్కున దిగు
వకు లంఘించి పిడికిళ్లం బ్రక్కలు నెగిల్చిన నది దిరుగుటయుం గాల్గనందున
సురిగి వెనుకం దోకవట్టి గరుడుండు గిరికందరవలీనంబగుభుజంగంబు నాకర్షిం
చుకరణిం దిగిచి దిద్దిరం ద్రిప్పిన మొగదప్పి కొమ్ము లూఁతగా నక్కడటి యు
క్తటి మ్రొగియు దిగ్గన సంబళించికొని లేచి నిలిచిక్రోధంబున మదధారలుగడ
లుక్కినం బుష్కరసీతాగ్రంబులతో నందంద బృంహితంబులు సౌధగహ్వరం
బులం బ్రతిశబ్దజనకంబులుగా నాధోరణప్రయత్నంబునం బ్రగుణితసంరంభంబై
యంభోజనాభునిపైఁ గ్రమ్మటం గవిసి తొండంబున వ్రేసియుఁ గొమ్ములం జీరి
యు మారిమనంగిన్గల్గు విజృంభించినం జీరికిం గొనక యతండు తద్వధం బొన
రించువాడై యాక్షణంబ.

—|| శ్రీకృష్ణుడు కువలయాపీఠం బను నేనుండును బీనుండు జేయుట. ||—

తే. ఎగసిచరిణపాతంబున మొగము దాచి, బిగిసి యొకదంతదండంబు బెట్టువెటికి
నిలిచి నజ్రవజ్రంబున నలఘునగము, వ్రేయుచాడ్చున దానన వ్రేసె శిరము.

క. హరినఖర్షణతిఁ బోలెడు, హరికరగతదంతబహువిధాఘాతములఁ
బారిఁబారిఁ బెల్లుగ మెఱలుచుఁ, గరి విఘ్నాత్రములు దొరఁగఁగానిలమొగ్గె.

తే. హస్తైః గూలిచియాలోనహస్తపకుని, తలయునెక్క వ్రేలుననవ్రయ్యలుగనడిచి
రెండుపీనుండులునుధరిత్రీతలమున, వికృతతరములై యుండఁ గావించెఁబ్రభుండు.

వ. ఇట్లు కువలయాపీఠంబు నిహతం బైఁగంగని యంబరతలంబున నున్నదివిజసిద్ధ
గంధర్వాదులు మహామునిపూర్వకంబుగాఁ బూర్వజోపేతుం డగునయ్యుపేంద్రు
ననేకవిధంబులం బ్రస్తుతించుచుఁ బ్రమాదభరితు లయిరి దేవకీసుతుండును

సింహనాదంబు సేసి సింహచంక్రమణంబున ననర్థభగమనుండై రంగస్థలంబు సొచ్చె నట్టియెడ.

- సీ. కువలయాపీడంబు కొమ్ములపోటుల రుధిరంబు తన్నదస్మతుల బెరసి
కస్తూరికామిత్రకాశ్మీరచర్మికాలలితమై భుజము లలంకరింపఁ
గరములనున్నయాకరినాధురదనదండంబు కాలాభ్రతటస్థమైన
దుర్ధరోత్సాహకేతువుఁబోలె భయదంబుగా నతిరాద్రప్రకారుఁ ఘగుచు
వచ్చుగోవిందు విక్రమవ్యాప్తభువనుఁ, బ్రజ్వలజ్వలనార్కవిభాసిమూర్తి
సఖలదైత్యదానవదుర్జయాత్ము నాత్మ, కాలమృత్యువుఁ గంసుండు గనియెనెదుర.
- క. రంగస్థిరజనులును వెఱి, నంగంబులు వడఁకఁ జూచి రవ్వీభు నితఁ డి
బ్బంగిఁ గవిసె నిక్కడికే, భంగ మగునె యిట్లు లగునె పాకంబనుచున్.
- వ. అంత నధికక్రోధంబున నుగ్రలోచనుం డగుచు నుగ్ర సేనసూనుండు.
- మ. ఘనుఁ బాపూరుఁ డనం ద్రిలోకములవిఖ్యాతు స్తహామల్లు న
వ్వనజాతేక్షుణుతోడి బాహుసమరవ్యాసక్రికిం బంచె రా
ముని మార్చెట్టి పెనంగ జెట్టి బిరుదున్ ముష్టిప్రకారై కలో
చనదృష్టోద్యము ముష్టికాఖ్యు వెన నాజ్ఞాపించె సాటోపతన్.
- వ. ఇవ్వీధంబునం బనుపంబడి యంద్రకోసలదేశీయు లగునమ్మల్లు లిద్దఱు నమ్మహా
వీరుల మార్కొనం గడంగి రందులోనఁ జూపారుండు.
- సీ. అనిమిషేభంబుల నెనిమిదింటిని గూడఁ జెనఁచి మానిసిఁ జేయ వెలసె నెక్కి
ప్రళయానలార్కులపన యంతయును నావటించి ప్రోవిడఁగ దీపించె నెక్కి
పవమాను లందఱపరమార్థవిధము రూపప్రౌఢి నైకొని ప్రబలె నెక్కి
గోత్రాచలంబునకును బట్టుకదలి సర్వావయవస్ఫూర్తి యడరె నెక్కి
యనఁగలావువేడిమియురయంబుమూర్తి, పెనుపునఖలాద్యుతంబులైపిక్కటిల్లఁ
దాన జగజెట్టియై వెండి తనకు నెందు, మాటుమల్లులు లేకుండ మలసినాఁడు.
- క. తన కప్పడు నృపకార్యం, బునఁ గలపోరామియెల్ల మోచుటకతనన్
ఘనసత్త్వకౌర్యములు సూ, ప నవశ్యం బగుటఁ బ్రకటబాహాధికుడై.
- వ. ఘోరసన్నాహంబునం జనుడెంచి వారిజోదరుం జూచి యాక్షేపరూక్షాక్షరం
బుగా నిట్లనియె.
- ఆ. పనులఁ గాచి గొల్లపడుచుల వెఱపించి, బిరు దితండనంగఁ బేర్చి తిరిగి
తల్లుగాదు నాకు నగ్గమై తిరె నేడు, దాయ యెందుఁ దప్పిపోయె దింక.
- క. పారివుచ్చెద నిప్పుడ యి, స్మరపతియును నభయు మెచ్చ నాచే జముకిం
కరవర్గము నైకొనుఁగా, కరుదుగఁ గ్రొత్తచెఱి నలమి యర్థక నిన్నున్.

క. అనుటయు హరి కోపము న, వును బెరసినలోచనాంశువులరక్త గం
సునిప్రళయసంధ్యయై యెం, దును బద్వంగ జూచి కఠినదుర్భరఘటిక.

వ. చాణూరమల్లునితో నల్ల న నిట్లనియె.

చ. నిను నిఖిలార్థకారియుగ నెమ్మదిసమ్మి నవాడు కంసుఁ డె
య్యనుపున గ్రుస్సిపోక బలమంతయుఁ జూపుదుగాకరి తర
జ్జన పనిదీటునే వెడఁగ చండితనంబున నీవు గన్ననీ
యనుపమకీర్తి కింతట సమాప్తి యొనర్పంగఁ జూవె వచ్చితిక.

నీ. కడుఁ బెద్దక్రొవ్వినకాళియుతలలెల్లఁ జదియంగఁ ద్రొక్కినపదతలములు
దుష్టాత్ముఁ డై నయరిష్టునిమెడఁబట్టిసారివ్రావ విఱచినభుజయుగంబుఁ
బిశిరాశి యగుకేళిఁ బ్రేవులువెడలంగఁ గడిమిమైఁ దిగిఁచినఖరనఖములు
పవినీతిఁ జెనకినకువలయాపీడంబు మోరఁ బగిల్చినముష్టిబలుపు
నెఱుంగ వెఱిగిన నిట్లెలయేపు మిగిలి, యెదురు నడతెంతు వీవు నిన్నీక్షణంబ
విఱచిప్రోవువెట్టెదఁజూచివెఱయువెఱఁగు, పాటు దిరిమియేలిక బ్రమసిపడఁగ.

వ. అని పలికి పెలుచన భుజాస్ఫాలనంబు సేసి డంగం జాణూరుండును దారుణాకా
రుండై కవిసె నప్పుడు రంగంబంతయు నిశ్శబ్దంబై చూచుచుండ నయ్యరువుర
నుపలక్షించి యాదవులు తమలో నిట్లనిరి.

క. శ్రీలనిభుఁడు చాణూరుఁడు, బాలుఁడు కృష్ణుండు వీరిబాహాయుధం
బలోకింపఁగ నసదృశ, హేలం బిది యెఱుంగవలదె యిచ్చటిపెద్దల్.

వ. మల్లుపెనంగువారికిం గాలజ్ఞులై కులజు లయినసహాయులు చుట్లనుండి సలిపసేచ
నాద్యుపచారంబులఁ బరిశ్రమాపనయం బొనర్పవలయు బలంబునకుం గ్రియకు
సంతరంబు నిరూపింపవలయు నిలుపం దగుతఱి యెఱిగి నిలుపవలయు నిది వేడు
కపెనఁకువగాని వీరికిం దమలోన రోషమాత్మర్యాదు లింతకుమున్ను లేవు
గావున.

తే. ఇంతటన మెచ్చి వీరి సుర్యీశ్వరుండు, పసదనం బిచ్చి మాన్యుట పాడి యింకఁ
బలుకు తెంపును గడఁకయుఁ బంతమునకు, నెదవఁ గై కొనరేయెందునుచితపరుల.

క. అనుమాటలు విని వారికి, వనజోదరుఁ డిట్టు లనియె వలవదు మీకి
య్యనుభూనము ప్రతిభలుతో, నను నిటు పోరించి చూచినం బగ దీటుక.

క. మనసుపదిలంబు గడిమియు, ఘనసత్త్వము శ్రమము పెంపుకలిమివిజయముక
బొనరించురంగయోధికి, బనిగలదేయెందుఁ బొడవు ప్రాయము సరయక.

తే. పగయ పాటించి వీనిఁ జంపంగఁ దలఁచి, యేను గదిసితి మెచ్చింతు నిట్టు లున్న
యిందఱును జూడుఁ డూరక యిట్టునట్టు, ననక లావును విక్రమవ్యాప్తి వెరవు.

వ. చారుకం బనుప్రదేశంబునం బ్రభవించి చాణూరుం డనఁ బ్రసిద్ధుం డై సవీని
 • చేతఁ బెక్కండ్రు మల్లులు సిక్కిరి వీనిం బడవైచి యసాధారణం బగుయశంబు
 నుండెద ననియె నిట్లు భాపించి యప్పేరుషభూషణుండు విజ్వేషిం దలపడినం
 బెనఁకువ బెట్టిదంటై చెల్లె నందు.

—♦♦ శ్రీకృష్ణుండు చాణూరుండనుమల్లునితోఁబోరి వానింజంపుట. ♦♦—

తే. సకలవిజ్ఞాననిధి యగుశౌరి పేర్చి, యహితుచేతఁ జరాభ్యస్త యైనవిద్య
 కగ్గలంబయి తాననభ్యస్తవిద్యుఁ, డయ్యుఁ జూపె విచిత్రమార్గాంతరములు.

క. తిగుచుట త్రోచుట క్రుంగుట, నెగయుట యెత్తుట మెలంగి నిలుచుట సరిగా
 నగధరుడును జాణూరుండు, దగిలి తిరుగువిధము లదృఢములై యొప్పె.

తే. మూపు లొండొంటిఁ దాకించుమ్రోతపెల్లు
 తలతలయు సంఘటించునయ్యలపుపెంపుఁ
 బటుమిథోముష్టిపాతనిర్భరరవంబుఁ
 గలసి వజ్రనిర్ఘోషానుకారి యయ్యె.

క. అటచేతులఁ బెడకేలక, బటిచియుఁ గూర్పరకఠోరహనునిహతులక
 బజిచియు వారు సముద్ధతిఁబజివ్రావక పోరి రిలఘుపాటవదృఢతక.

తే. తటిమి మెడలంటఁబట్టుట తమక మొప్ప, దంతనఖరవిదారణదారుణముగఁ
 గడఁకగల్గుట దొడగాల్ల నడిచిత్రోచు, టిరువురందునుగ్రంబులై యెనఁగైఁజూడ.

వ. ఇన్నిచందంబులం జాణూరుకంటె సతిశయంబుఁ జూపుచుఁ గృష్ణుం డప్పటప్ప
 టికి సభాసదుల మెప్పించుచుండ నుండొండ మేలుమే లనునెలుంగులు రంగవలభి
 ప్రతిజబ్బద్విగుణితంబు లయ్యెఁ దడనంతరంబున మొగంబునఁ గోపంబు చెమట
 తోడం జేవుఱింపఁ గంసుండు చేసన్న నామ్రోత యుడిపి మృదంగాదివాగిత్ర
 నాదంబులను వారించె నవ్వారిజేషణురణం బంతరిక్షంబున సంతర్ధానగతులై
 కనుంగొనుననిమిషులసాధువాదనినాదంబులును గంధర్వకరతాడనతరంగితంబు
 లగుమృదంగనినదంబులుం జాణూరభంజనంబున జగంబులం గావుమనుసిద్ధవి
 ద్యాధరాదుల జయజయశబ్దపూర్వప్రార్థనావచోవిరావంబులు నవార్యంబులై
 యుల్లసిల్లె సంత.

ఉ. మాపటకోర్కి నిండ రిపుశూరతకుం జనవిచ్చి కొంతసే
 పాపగిదిక భుజాసమర మచ్చెరువారఁగ నిర్వహించి యా
 గోపభటుం డొకింత యెద గోపముఁ గైకొని వైరిన త్రవ్వ
 ద్యాపటురూఢి యెంతయును దక్కువగా నెఱరించె వ్రేల్చిడిక. *

వ. అప్పుడ రంగస్థలమంచప్రపంచం బెల్ల నల్లలనాడెం బుడమి వడంత జనంబుఘా
 డులు విన్నదనంబు నుండె దెనలు మండఁ గంసోత్తంసంబునం బ్రధానర

త్తుంబు విభ్రష్టంబై పడియె మఱియుఁ బెక్కుదుర్నిమిత్తంబులు దోచె నట్లు పరిక్షింపఁబ్రాణం డైనచూడారుం బొదివి. యమకుమారవీరుండు ఘోరముష్టిం దన్న స్తంభునడుకొనం బొడిచి నెగసి మ్రోఁకాల నురంబు దాటించె నట్టిబెట్టి దంపుఁజేతవలన గ్రుడ్లు వెలికుఱికి సండ్లు డెఱచి నొర ముక్కున నెత్తురులు వె డల వాడు కులిశపాతభగ్నం బైనశైలశృంగంబు భంగిం బడి వికృతంబుగా నె టలుచు విగతజీవుం డయ్యె నటమున్న.

క. బిలుడును ముష్టికుతోడం, దలపడి యమ్మైన పెనగి దాగుణముష్టిం

దలగ్రుంగఁబొడిచి వానిం, బొలియించెం గృష్టసదృశభుజచేష్టితుండై.

వ. ఇవిధంబునం జూరముష్టికుల వధియించి రంగస్థలం బంతయుం దారయై రా మకృష్టలిద్దఱుం గ్రోధసంరక్తలోచనంబులఁ గంసుడెసఁ గనుంగొనునప్పుడ ఘ్నాపునకుఁ గంసక్రూర్యంబునకు సంసగోపాలాదులగుఘోషజనంబు లందఱుం గల్గడంబున సందంద మేనులు వడంక నెక్కుడెన నుడిగిముడిగి యుండిరి తక్కి నవారెల్లను బుల్లవడి చూచుచుండి రంత.

నీ. మును గన్ననాడఁ దవ్వనఁ బాయ వైచినపట్టిఁ గ్రమ్మఱఁ గన్నభంగిఁ గనియు నంతకప్రతిరూపుఁ డైనచూడారుదోర్బలము వితర్కించి బ్రతుకు నమ్మ కురుబాష్పనేత్రయై యునులు తల్లడిలంగ నున్న దేవకియు నట్లుగ్రభంగిఁ బగతేనిఁ బరిహార్చి బలయుతుండై తన మాతెండు లేక యుద్ధీర్ణ తేజ మమర వెలుగునాకృష్ట లోకాభిరామ మూర్తిఁ గనుంగొని వాత్సల్యముగ్ధహృదయ యగుచుఁ జన్నులు చేపంగ హర్షశీత లాశ్రువులు కన్నుఁగొనల నిండార నలరె.

మ. వసుదేవుండును బుత్రు నూర్జితభుజావష్టంభసంభావనా రసికుం చాతితశాత్రవుం బ్రముదితభ్రాత్రన్వితుం జూచుచుఁ వెన నానందరసానుభూతిసలనఁ సిద్ధుండ పోలెఁ జరా వ్యసనం బేమియు లేక యత్తేఁ గుమారాకారుఁ డయ్యెఁ మదిఁ.

ఉ. కంసునికొల్పివా రయినకామిచు లెల్లను గృష్టమూర్తియా శంసదలిశ్చ తేప్పలిడఁ జాలక చూడ్కులు గొల్పుచుఁ సభఁ గంసునియన్నియుఁ బహుముఖంబులమల్లులపోరుఁ దద్రిపు ధ్వంసము లోనుగా నెకవిధంబు నెఱుంగర త మ్రొలుంగుమిఁ.

వ. అట్టిఘోడం బ్రతిభటనిపాతనంబున నాతతోత్సాహులై యాహవక్రియాదో ఘోరం బెక్క నుక్కుమిఱి మాఱులేక మలయుచు విలయకాలశిఖిఖాసంకా

శు లగునాజితకాశులం గని యుగ్రసేనసూనుం డుగ్రం బై సయాగ్రహంబునం బొమలుముడివడఁ జెమట మొగంబు ముంపఁ గంపంబు సర్వాంగీణంబై యొల యఁ బొలయునిశ్వాసమారుతంబునం బ్రేరితం బై నట్లు పేర్చి యుల్లం బెన్నుక్రో ధానలంబు పెనుమంటలపగిది నిగుడునాలోహితలోచనగోచులు రంగప్రదేశం బెల్లం బ్రదీప్తంబు నేయ నలుదెసలు నాలోకించి నిజకింకరగణంబుఁ విలిచి యాగొల్లపడుచుల నిద్రఱం దిగిచికొనిపోయి నగరు వెడలం ద్రోవుఁడు నందగో పునిం బట్టి బెట్టిదంబుగాఁ బెక్కుసంకెలలం బెట్టుండు తక్కినగోపకులను దలలు గోసి వైపుండు నారాజ్యంబున గొల్లం డెవ్వండు మెలంగిన మ్రుచ్చులు పడు పాట్లం బఱుచునది గొల్లలకుం గలసొమ్ములన్నియుం బుచ్చికొనుండు నాకు నెగ్గొ నర్పవేచికొనియున్నయన్నిచుం గుటిలస్వభావు వసుదేవు మునునలివారికిం దగని ఘోరక్రూరదండంబున దండితుండేయుం డని యాజ్ఞాపించిన.

తే. తలఁకి యున్నవా రున్నచోఁ దలలుగట్టికొనిరి మఱిప్రాణములు గుత్తుగుత్తేనంగ జనని శోకంబు క్రమ్ముటఁ దనుఁ బొదువఁగ, దేవకీదేవి మూర్ఛావిధేయ యయ్యె.

—౫— ప్రకృష్టండు కంఠునిఁ బుడమింపివైచి విగతస్థాని నిఁ జేయుట. —౫—

చ. కఠింగడుబంధువర్గమును గారియఁ బొందెడుతల్లిచండ్రులఁ
సొలయునభాజనావళులఁ బొచి విషమపశూపహారిసం
కలనము గ్రోధదేవతకు గ్రక్కునఁ జేయఁ దలంచి రూఢగ
ర్విలసితబాహుదుస్సహాయుడై వైరసమాప్తి యొనర్చుతెంపునఁ.

చ. కరిపతి యున్నతైలకటకంబునకుం బటువేగిచంపమై
హరిపతి దాటునట్లు హరి యూరిపుడున్నయుదగ్రసౌధమం
దిరవలభితటంబునకుఁ దీవ్రత నుప్పరవీధిదాఁట ని
ర్భరపవనప్రకంపవిసరన్న వనీలవలాహకాకృతిఁ.

తే. రంగమధ్యంబునందుండి రాజుదెసకు, నుజుకుకృష్ణవేగస్ఫూర్తి యెక్కరుండు
గాన లేకున్కిగనుమాయకరణియయ్యె, గంఠుముందర నిలుచుండఁగనిరిపిదప.

క. భువివీధి గృష్ణఁ డుండఁగ, దివి వేటొకకృష్ణఁ డుప్పతిల్లిపడుటగా
దివిజారి తలఁచి తలఁకున, నవయనయములు సడలఁ బ్రచలితానను డయ్యె.

వ. అలోన నయ్యచువీరుండు.

సీ. మణులు రాలఁగఁ జారుమకుటంబుఁ బడదన్ని వడివెండ్రుకలు వట్టి వ్రాలఁదిగిచి
నడుతల యందంద పిడికిట మెదళులు గలగంగఁ బొడిచి మ్రోక్షాల నురము
దాకింప నుక్కచేతయుఁ జేయలేక నిశ్చేష్టుడై రోజు విద్విషునిఁ బెలుచ
హరముల్ ద్రెవ్వఁ గల్గవలంసము లూడ నంతరియోత్తరీయములు వీడ

- నొర ముక్కునఁ జెవులను ఘోరరుధిర, మొలుకగ్రుడ్డులు వెలుపలికుఱుక మేడ
డిగ్గఁ ద్రోచుచుఁ దోడన డిగ్గి సగ్గఁ, గ్రుమ్మె నునుఱుపోవంగ సక్రోధలీల.
- వ. ఇట్టిబెట్టిదంపుఁజెద్దుంబున విగతప్రాణుండై నకంసునిశరీరంబు రంగద్వారంబునఁ
బరిఘాకారంబుగా నడ్డంబు దిగిచి కృష్ణుండు కంసుసోదరుం డగుసునాముదెసం
జూచునంతకుమున్ను ప్రలంబాంతకుం డెంతయు రయంబున నద్దురాత్ముం బోదివి.
- క. గొదగొనిసారంగంబుం, బొదివినసింగంబుక రణి భూరిబలముపెం
• పొదవంగఁ జీరి చెండా, డి దురలోకక్రియాపటిష్ఠత మెఱసెన్.
- వ. అప్పుడప్పణ్యపురుషులమీఁదం ద్రిదశకరవిముక్తం బగుకుసుమవర్షంబు గురిసె
దివంబున దేవదుందుభులు మొరసె మునులయాశీర్వాదనాదంబులు సిద్ధులజయ
వచోనాదంబులును మేదురంబులై రోదసి నిండఁ బ్రత్యర్థిభంజనపారీణం డైన
యాపద్మనాభుండు గ్రక్కునం జనుదెంచి కంసదళనకతోరంబు లగుకరంబులఁ
దండ్రచరణగ్రహణం బొసరించిన నతండు గాఢంబుగాఁ గౌగిలించి దీవించె
దల్లికి మ్రొక్కిన నుద్గతనవక్షీరమస్పృశస్తనం బగుసురంబునఁ గొడుకుం గడుబిగి
యంగదియించి శిరంబు మూర్ఛినియె నవ్విభుండు మఱియును.
- తే. ఉగ్రసేనునిఁ గని మ్రొక్కి యోలినఖల, వంశవృద్ధులకును మ్రొక్కి వ్హరుదనకు
నిచ్చదీవన గైకొని యింపుమిగులు, వాక్యముల నందఱును హర్షవనధిఁ దేల్చె.
- వ. తద్దనంతరంబ నకలజనంబులం బోవంబనిచి యగ్రజుండునుం దానును జనకమం
దిరంబున కరిగె బృందారకమునిసిద్ధగంధర్వాదులు గోవిందువిక్రమవర్ణనాపూర్ణ
మనొరఘు లగుచు సురపథంబున నుండి నిజస్థానంబులకుఁ జని రంత.
- తే. దితిసుతాంతకుచేఁ జిక్కి దిక్కులేని, పీనుఁగై రంగవాటంబుపెద్దబయలఁ
బడినయక్కంసుకడకుఁ దర్భార్య లెల్ల, నరుగుదెంచిరి వెన నంతిపురము వెడలి.
- వ. అప్పుడు.
- సీ. కరతాడనములఁ జన్గవలపైలత్తుక చట్టలుచఱిచినచాడ్పు దోపఁ
దేగిరాలుహారమాక్తికములు నశ్రుబిందువు లేర్పఱుపరాక దొందడింప
నెండెడువాతెఱ నెనఁగుతాంబూలరక్తిమ శోకవహ్నిగ్ర క్షేడుతెఱఁగుగఁ
దూలెడుపయ్యెద దుఃఖాంబునిధిలోనఁ గడలుచందంబునఁ గడలుకొనఁగ
వీడి వెన్నులవ్రేలేడివేణు లోలి, వెలసి కాలాహినిభములై సొలపుఁజూపఁ
బాదువుమూర్ఖులడందంబుదిగులుకొలుప, నలఁతకొలఁదికిమిగిలెనయ్యంగనలకు.
- క. అందఱుఁ బతిపైఁబడి కడుఁ, గ్రందుగ నఖలాంగకములు గదియం గౌగి
ళ్లం దొడ్డర్థగ నిట్టని యాక్రందన మొనరించి రధికకరుణధ్వనులన్.
- సీ. సృసగంధహ స్తిపై నీవన్యసృసగంధ మించుకంతయు సై పకింతదాఁక
సార్వకాలికమదస్సారవిశృంఖలలీలవ ర్తింపంగఁ గాలుఁ డాత్మఁ

జలమెత్తి గోకులసంభూత మగుకృష్ణవీరసింహముఁ దెచ్చి విడిచె నీకుఁ
జేష్ఠింప లేవైతి చిక్కితి మడిసితి నీపోక లరిది వర్ణింప నధిప
యా ర్థకరిణీసమానదురంతదశకు, భాజనంబుల మైతిమి రాజ మమ్ము
నరయఁదగఁ నే నీమన్న న యకట యెందుఁ, బోయెఁ జెప్పఁగలేవైతి పోవునపుడు.

—|| కంసభార్యలుమృతుండయిన పెసిమెటింజేయొని విలాపంబునయుట. ||—

క. మామీఁద నీమనంబునఁ, బ్రేమము లేకుండుగాక ప్రియబాంధవమి
త్రామాత్ములు లేరే వా, రేమిగొఱఁతచేసి రెడసి యేగితి దివికే.

తే. చిదిమి వై చిననె తమ్మినెనసి వాడి, వందినది నీముఖంబు వినర్థతార
కంబులై యొప్పు సెడనవి కన్ను లిట్టి, సౌస్యభావ మెమెమ్మెయిఁ జాతు మనఘ

ఉ. ఆరమణీయకుండలము లక్కట యెక్కడఁబోయె నెంతయున్
గారవ మేది కర్ణములు గండతలంబుల నంటికొన్న వా
చారుకరీట మెట్లొఱిగి స్రగ్గ నరేంద్రత లేద నీకు నా
భూరిభుజాంతరావరణము లైగి యిమ్మెయి ధూళిబుంగెనే.

మ. దివిజానీకముతోడఁ గూడ ననిలో దేవాధిపున్ విక్రమ
వ్యవహారంబునకుం దొలంగ నిడి తావార్థేశుగేహంబునం
దు వెలుంగొందునను స్తవస్తుమణిసందోహంబు చూతూడి తిం
తవెనం గూల్చెనె మర్త్యుఁ డొక్కరుఁ డమర్త్యప్రాయు నిన్నుం దుద్ధి.

ఉ. వాసపుఁ డల్లినీభువికి వర్షము మాన్పిన నవ్వీ నీవు బా
ణాసనము క్తదివ్యవిశిఖావలి నంబుడకోటివచ్చి ధా
రానలిలప్లవం బఖిలరంజకమై యొలయంగఁ జేయనే
నీసరి యెవ్వ రిహ విధి నిర్దయుఁ డైన వశంబె యెద్దియున్.

తే. నేలనాలుగుచేఱఁగుల సృపులు నీకు, సధికనమ్మలై తమసొమ్ము లంతవట్లు
నిచ్చి బ్రతికిరి నీశౌర్య మేల యిట్లు, గోపబాలునిచేఁ జిక్కె భావసింహ.

ఉ. చాలెడువాడ వెన్నఁడును జాపును జేఱును బొందకంచు నీ
ప్రాలకుఁ దోయిలొగ్గుటది భాగ్యఫలంబుగ నేము నమ్మి సా
ఖ్యాలనలీలనుండ నది యంతయు బొంకుగఁజేసి తాండ్రకున్
వాలినపేర్చియేది విధవాదశఁ బొందఁగఁజేత పాడియే.

క. సురపురిమధురకునెక్కుడె, సురకాంతలుమాకుదొరయె సురభంజన నీ
వసుగుట యొప్పనిపని వే, మరలుము మామాట వినుము మముఁగావడగున్.

తే. లకట మీతల్లి ముదుసలి యగ్గలముగఁ, గలదు నీమీఁదియర్చిలి యలఘుచరిత
యింక. నీయమయలమట కేది గుఱుతు, గురుజనప్రీతీసేయమి గుణమె నీకు.

క. హానాథ హామహారిపు, హానికరణధుర్యశార్య హానిజవంతై

కానందప్రద యనదల, మైనారము వూవిలాప మాలింపఁ గదే.

క. అని యయ్యుంతులు బహువిధ, మునఁ బలవింపంగ దుఃఖమోహాకులయై

చనుదెంచెఁ గంసమాతవ, దనమెండఁగఁ గన్నులశ్రుతతుల మునుంగఁ.

ఉ. నాతనయుండు గల్గినుండు వినమ్రసురాసురమర్త్యలోకుఁ డు

ద్వితపరాక్రముం డెచటఁ గీడ్వడి వ్రాలినవాఁడు చూపరే

యాతని నంచు వచ్చి కమలానన గాంచె యుగాంతశాంతకం

జాతహితుండ పోతె న్ననన్మత నెందినయమ్మహీవిభుఁ.

క. కని పైఁబడి కోడండ్రుగు, దనచుట్టుం బొదివి యేడ్వఁ దద్దయు శోకం

బున నంకతలంబునఁ బు, త్రునితలఁ గదియించి యెలుఁగు తొట్రువడంగఁ.

వ. ఇట్లని విలాపంబుచేసె.

సీ. సంసారసుఖములు సర్వంబులును సులభంబులై యుండఁ జిత్తంబులోన

నెకటియుఁ గైకొన కూర్ధ్వగతికి నీవు కొడుక యిమ్మెయి వేగపడుట దగవె

తల్లితోఁ జెప్పవు తండ్రీ జింతింపవు భామలఁ దలఁపవు బంధుకోటి

నెల్లవు భృత్యుల నూహింప పూరక సురిగితి విది రాజసుతులవిధమో

యకట వీరవ్రతస్థుండ వై జగమునఁ, బేరుకొన్న వాడవు యదువీరుచేతఁ

గోలుపోయెనె నీపేర్ని గోముదక్కి, యెందుఁ జేరుదు రింక నీయేలుజనులు.

ఉ. రావణతుల్యశౌర్య నిను రామసమానుఁడు గాక యన్యుఁ డీ

త్రోవలఁ బుచ్చుఁగాఁ గలఁడె దుర్దమవృష్టికులోద్భవుం డొకం

డీవులూర్వి యోర్వఁ గలఁ డింకని చెప్పిరి గాదె మున్ను కా

లావధివేడు లై నబుధులాతఁడ యీతఁడు పల్కు లేటికిఁ.

వ. అనుచు నమ్ముగువ యప్పుడ చనుదెంచి దీనాననుం డై ననిజవల్లభు నుగ్రసేను నుద్దేశించి.

క. నీవుత్రునిఁ జూచితె ధర, ణీపాలక వజ్రపాతనిహతాద్రిక్రియఁ

రూపు సెడి వీరశయన, ప్రాపితుఁడై నాఁడు కృష్ణబాహుస్ఫుర్తిఁ.

వ. ఇతనికిం గాలోచితం బయినసంస్కారం బొనరింప వలవదె రాజ్యంబులు వీర

భోజ్యంబులు గావున రాజు కృష్ణుండ నీవు పోయి యవ్వీరునిం గని వైరంబులు

మరణారీతంబులు మనంబునఁ గంసాపరాధంబులననుగోధింపక తమ త్రరక్రియలకు

ననుమతింప వలయు ఖిది విజ్ఞాపింపు మనియె సంతఁ గంసపతనావసానం బగు

హరిపరాక్రమకార్యప్రస్థానం బనుసంధించి కృతకార్యుండ పోతెఁ దీవ్రకనుం

డపరగిరియవలి కరిగె నట్టియెడ.

- సీ. కంసభామినులయాక్రందనధ్వనివీను లొందినఁ జిత్తంబునందుఁ గరుణ
యంకురింపఁగఁ గృష్ణుఁ డఖిలయాదపులమధ్యమున నశ్రువులు నేత్రముల నించి
యకట యే నధికబాల్యమున సై పక యిట్లు సద్భామినీసహస్రములఁ దీవ్ర
వైధవ్యశోకదుర్వారవారిధిలోన ముంచితిఁ గంసుని మొఱకడములు
దలఁపవచ్చినఁ జంపక తొలఁగు నెవ్వఁ, డాత్మజనకుని నుగ్రబంధాభితప్తుఁ
జేసి లోకులు నిందింప సిద్ధరాజ్య, విభవ మొక్కఁడు గొన్నాఁడె వీఁడు దక్క.
క. పాపిదేనఁ గరుణసేయుట, పాపం బని చెప్ప విందుఁ బ్రకటితధర్మ
వ్యాపారుఁ డైనపురుషునిఁ, జేపట్టుమ రమరులును బ్రసిద్ధప్రీతిఁ.

—||—|| గ్రహేనుడు కంసునకు నన్ని సంస్కారంబుసేయుటకుఁగృష్ణుననుష్ఠించుట. —||—||

- వ. ధర్మహీనుం డగునిద్దురాత్ము వధియించుట సర్వలోకసమ్మతంబుగా మున్న యె
శింగి ప్రవర్తించితి నిటమీఁదఁ గర్తవ్యం బెయ్యది గల దది యెల్ల నెఱుంగుదు
నన్నియుఁ గొఱంతపడక యుండ నిర్వహింపుదు నని పలుకుచుండ నుగ్రసే
నుండు శినిప్రభృతు లగుయదువృద్ధులు పొదివికొని చనుదేరం జనుదెంచి జనా
ర్థనుముందర నవనతాననుండై యశ్రులు వొఱఁగఁ గొంతసే పూరకయండి
యనంతరంబ గద్గదకంఠం డగుచు సతని కిట్లనియె.
- సీ. అన్న కుమార సీయద్భుతక్రోధాగ్ని కాహుతిఁజేసి తుగ్రగారివీరు
విక్రమవిఖ్యాతి వెలయించి తెందును దివ్యమాహాత్మ్యంబు దేటపఱచి
తహితసామంతుల నడలించి తల్లలయాదవవంశమునకు నుత్సవ మొనర్చి
తార్యుల మిత్రుల నాత్మీయపక్షంబు గావించి తెనఁగితి గౌరవమున
రాజ్య మింతయు నీసామ్మ రాజ వీవు, గుడువఁ గట్టను బెట్టను గొఱత లేక
యేనుఁగుల గుట్టుములనెక్కి యెల్ల వారు, గొల్వసాధురక్షకుఁడవై కొఱలుమింక.
- క. జితశాత్రపుఁడవు గావున, మతిలోఁ బగదలఁప కనఘ మాబోలులకున్
గతివై యార్తశరణ్యం, డితఁ డనఁగా నునికి నీకు నెంతయు నెప్పున్.
- వ. భవదీయక్రోధాగ్నిదగ్ధం డైనకంసునకుం బ్రేతకార్యం బిప్పుడు కర్తవ్యంబు నీవు
దీనికి ననుజ్ఞ యిచ్చి పనిచిన నాలుగోడండు నేను నవ్వధంబు నడపి తోడు
ప్రదానమాత్రంబు సేసి ఋణమోక్షణంబు నొందెద నట మీఁద జటావల్కల
ధారణం బొనర్చి కాఱడవి చొచ్చి మృగంబులకు నెచ్చెలివై చరింపం గలవాడ
నిదియ నిశ్చయం బనిన విని గోవిందుండు.
- తే. అధిప సీవిత న న్నిప్పు డడుగ నేల, కానికార్యంబు నేపైద పూని నీవు
కంసునికిఁ బశ్చిమాధ్వరికార్యసరణు, లకట నడపంగ వల దంటినయ్యో .యేను.
- వ. ఇంక నొక్కటి యుగ్గడించెదఁ జిత్తగింపుము.

- సీ. రాజ్యంబు పనిలేదు రాజధనంబుపై నాసయుఁ జొరదు నాయాత్మఁ గంనుఁ
దునుముటయును నర్థదోహలంబునఁ గాదు వంశపాంసనుఁడును వసుధ కెల్లఁ ,
గంటకుండును గాన గ్రక్కున నీతని నిట్లు సేసితి లోకహితము గోరి
యెవ్వారలకు లేని యేనకంపుఁగీర్తి శాశ్వత మయ్యె నింతియ చాలు నాకు
నింక నెప్పటియట్టుల యేను బోయి, యాలక దుపులనడుమ గోపాలకోటిఁ
గూడి యాడుచు నట వన్యకంజరంబు, రీతిఁ గోరినగతి విహరించువాడ.
- క. మది నది వేటొకతెఱఁగై, యెదిరికిఁ బుచ్చినదిగాఁగ నిట్లాడితిఁ గా
కుదితయశా నీపుక్కటి; మదీయవిజ్ఞాపనక్రమము విను మింక.
- శా. నీసామ్రై పెనుపొందు రాజ్యము దగ న్నీకీక నీచాత్మఁడై
నీసూనుం డెడ నాక్రమించికొనియె న్నిర్వాణభంగిం దుదిఁ
దోసం బేమియు లేక యంతయును నిన్నుం జేరెఁ గైకొ మ్మనా
యాసప్రక్రియ నిష్ఠు పొందు మభిషేకానంద కల్యాణముఁ.
- తే పను గెలిచినసిరిసీకు నిచ్చుచున్న, వాడ నామీఁదఁ బ్రియమును వత్సలతయుఁ
గలిగె నేనిఁ ద్రోవక చేయవలయు నామ, ప్రార్థనంబు సర్వాన్వయప్రభుడ వీవు.
- క. అనుటయు నుత్తర మేమియు, నన కతిలజ్జావిసమ్ర మగువదనముతోఁ ,
బెచు సమర నున్నయాతని, ననఘం డాక్షణమ సర్వయదుమధ్యమునఁ.
- వ భద్రాసనంబున నునిది సముచితంబుగా నభిషేకించె నివ్వధంబున నభిషిక్తుండై
యనంతరంబ యయ్యుగ్ర సేనుండు.
- చ. హరియును సర్వబాంధవులు నర్హపుగోహితభూసురేంద్రులుం
బురజనులుఁ సమేతులుగఁ బుత్రుల కిద్దఱకుఁ సమ స్తనం
స్కరణములుఁ యథోక్తములుగా నెనరించి కృతార్థుడయ్యె ని
పురుసునఁ గంనుఁడొండెఁ బితృభావితలోకము లాత్తనత్కియఁ.
- వ. వాసుధేవుండును నుగ్రసేను రాజుంజేసి సర్వరాజ్యంబునకుం బ్రవర్తకుండు
దానై యశలనియోగంబులు నభియోగంబులుగాఁ బ్రయోగించి మధురాపు
రంబు తొల్లింటికంటెను విభవబంధురంబుఁ గావించి ముదంబున నుండి యొక్క
నాఁ డగ్రజతో విచారించి.
- మ. జననంబాదిగ నాలలోఁ బెరిగి సంస్కారంబు నాచారముఁ
ఘనవిద్యాగ్రహణంబు లేక యడవింగారెక్కుచందంబునఁ
జనఁగాఁ గాలము వ్రాసె నింక వలదే సమ్యక్సూరూపాసనం
బున నాసర్వము కైకొనంగ నని యభ్యుత్సాహసంపన్నతఁ.
- వ. అవ్వధంబు బంధుజనంబుల కెఱింగించి యిద్దఱుం గూడి యవంతిపురనివాసుం
డై యున్న కాశ్యపుం డగుసాందీపుండనుమహాద్విజునిపాలికిం జని యాత్మీయంబు

లగుగోత్రనామంబు లెఱింగించి గురుత్వంబునకుం బ్రార్థించిన సంప్రాప్తనవ తుండై యతండు వారిం బ్రయశిష్యులంగాఁ బరిగ్రహించి సంస్కారపూర్వకఁ బగునకలకళాకలాపంబు నొసంగిన.

—|| శ్రీ కృష్ణబలరాములు సాందీపునియొద్ద సకల విద్యాభ్యాసంబు సేయుట. ||—

- సీ. అతిలోకధీగుణోదాత్తులై యన్నయుఁ దమ్ముండు నొాలి వేదములు నాల్గు సంకంబు లాఱును నఱువదినాలుగుదినములఁ జదివిరి దనరుధర్మ శాస్త్రోత్కల్యాదయనరణియు గణితగాంధర్వలేఖ్యములు గంధర్వవంతి రథశిక్షులును వాసరములు పండ్రెంటును నెఱింగిరి సాంగమై వఱులునస్త్రీ నిగమ మేఁబదినాల్గ నె నెఱయుఁ గఱచి, డిట్టినిత్యప్రకాశసమిధమహిమ చూచి నరరూపధరు లై నసూర్యచంద్రు, లని తలఁచెవారి నాగురుం డాత్మలోన.
- వ. మఱియుఁ దదీయప్రభావం బెఱుంగంగోరి తచ్చరితం బరయునెడఁ బర్వకాలం బునఁ బార్వతీపతి నతిరహస్యాభ్యర్చనంబుల భజియింపనమ్మహాదేవుం డమ్మహాను భావులచేయునపర్యలు సాక్షాద్భావంబునం గైకొనం గనుంగొని యతండు వీరు స్వామాన్యపురుషులుగా రెయ్యదియే నొక్కదివ్యాంశంబున నవతరించినవారు వీరిచేత నెంతలెంతలు పను లైనను నగునని నిశ్చయించె నంత నభ్యస్తనకలవి ద్యుండై కృష్ణుం డగ్రజసహితంబుగా నాచార్యునకు నమస్కరించి. . .
- క. ధన్యుల మైతిమి మీకృప, మాన్యగుణాధార నీవు మము నొకయర్థం బన్యూనంబుగ నడుగు మ, నన్యసులభ మైన దెద్ది యైనను వేడ్క.
- చ. అనిన గురుండు నాకనఘు యాత్మజుఁ డొక్కడు వానిఁ దీర్థసే వనసమయంబునకొ లవణవారిధిలోఁ దిమియొక్కఁడు గ్రమ్మై కొనిచనియొక దదాది యగుఘోరపుశోకము వహ్నియై మదిం గనలుచు నుండు నక్కొడుకు గ్రమ్మటఁ గల్గెడునట్లు సేయవే.
- వ. అట్లయిన మాకులంబెల్ల సుద్ధరించినవాడవై గురుదక్షిణాప్రదులలోన నగ్రగణన గనియెద వనిన నట్లకాక యని కృష్ణుండు రాముచేత ననుజ్ఞాతుండై శాతాశిశరసమేతం బగుప్రభాతబాణాసనంబు గైకొని సముద్రుకడకుంబోయి.
- తే. మహితయశుఁడు సాందీపుఁడుమాగురుండు సుతునిఁ గోల్పోయె నీయందుఁ జూపు మాకుఁ దద్విఘాతకుఁ డగుద్రోహిఁ దడఁచు కనిన జలధి సాకారుడై కరంబులు మొగిడ్చి.
- క. పంచజనుం డనుదైత్యుఁడు, దంచితతిమిరూపధారి యై గురుపుత్రుఁ పంచన హరించి మ్రుంగెను, గ్రంచన నొప్పింతువాని ఘనభుజ నీకుఁ

మ. అని యుత్తుంగతరంగహస్తములఁ గ్రూరారాతిఁ దీరస్థలం
బునకుం దెచ్చిన నవ్విభుండు ప్రసభస్ఫూర్జిత్రాపాణాహతిఁ
దనుజుఁడ వచ్చి గతాసు భూసురనుతుం దత్కుఱిలోఁ గాన కా
ఘనసత్త్వంబు శరీరజం బయినశంఖం బొప్పతో నుండినఁ.

వ. అష్టాశ్వివస్తువుం బ్రయంపడి పుచ్చుకొని తనకుం జిందం బగునని పరిగ్రహించె
వద్యేవుం డొనర్చిననామంబునఁ బంచజనజనితం బగుటనదిపాంచజన్యం బననమ
రాసురమనుష్యలోకంబులఁ బ్రసిద్ధిసెందె ననంతరంబ యతండు

క. చచ్చినపిమ్మట నెటువ్రా, వచ్చు జముండ కాక యెల్లవారికి గతి యే
నచ్చట నతనిం బట్టఁగ, నచ్చుపడదె కర్ణమెల్ల నని కడుఁగడఁకఁ.

వ. దక్షిణదిశకుం జని దక్షిణాధిశ్వరుపురంబు సొచ్చి యాసనస్థుం డైనయాసూర్య
పుత్రుం గని కోపసంరక్తలోచనుండై యస్త్రదాచార్యుం డైనసాందీపునికొడుకుం
దెచ్చినవాడవు క్రమ్మట గ్రమ్మన నతని నెప్పింపు మొప్పింపక యొప్పనివనికిం
జొచ్చితేని నెచ్చట సొచ్చియు బ్రహ్మక నేర్చినవాడవు గావనిన వడంకుచు లేచి
నిలిచి విరచితాంజలియై వై వస్వతుండు.

౪ తే. పూని సర్వజంతువులను బుణ్యపాప, గతులఁ బుచ్చుటకొకటికి గర్త నేను
బ్రాహ్మరణంబుమృత్యువుపనిమహాత్మ, తెచ్చెమృత్యువుగురునుతుఁ దెల్లమింత.

వ. దీని నవధరించి నన్న రక్షింపు మనిన నప్పర మేశ్వరుండు.

శా. ఏమీ మధురుపుత్రుఁ దెచ్చుటయ కా కిబ్బంగినే గ్రమ్మరం
గా మామగ్గి మొకింతయుం గొన కహంకారంబు పూరించినే
వామాచానుఁడు మృత్యు వక్షిలుఁడు సావం గోరెఁ గాకేమి యు
ద్దామక్రోధకృశాసు నింకఁ బనుతుం దన్నాలసందాహిగఁ.

వ. అనిపలికి నజ్యం బగుశరాసనంబు ద్విధముష్టి నమగ్ని విశిష్టం బగుదివ్యాస్త్రంబు
గైకొనిన నమ్మహానుభావుభవ్యవిభూతికి భీతిం బొంది యత్యంతరయంబున మృ
త్యువు తధురుకుమారుం బునరాత్తశరీరుం జేసి తెచ్చి.

క. వినయగభీరతలోపలఁ, దనతప్పంతయును నడఁగఁ దనుజదమనుచే
తనివేదించినఁ దగఁ గై, కొని విభుఁ డనుమోద మాత్మఁగూరఁగమరలఁ.

—|| శ్రీకృష్ణుండు సాందీపునికి మృతపుత్రుని గురుదక్షిణగాఁ దెచ్చియిచ్చుట. ||—

వ. అట్టిమహాప్రభావం బనుసంధించి.

చ. చిరమృతుండై యమక్షయముఁ జెందినవిప్రనుతుండు క్రమ్మటఁ
సురుచిరపూర్వదేహపరిశోభితుఁ డయ్యె నశక్య మప్రత
ర్క్యరచన మద్భుతం బనుకరం బూరులెవ్వరి కిట్టిచేత యం
చురుఘటితి న్నుతించె హరి నొలిన సర్వసురాసురాభియుఁ.

- వ. ఇట్లుక్రమంబున సముద్రదనుజదండధరమృత్యువులసాధించిపాంచజన్యపూర్వకం
బుగా గురువుత్తుం బడసి యరుగుదెంచి యా జగద్గురుండు గురునకుసమర్పించిన.
- శా. తానాశ్చర్యరసంబులో మునిగి గాత్రం బాత్తరోమాంచమై
యాసందాశ్రులతోడ భూసురవరుం డాత్మోద్భవుం గేశవున్
శ్రీనిండారంగ నెక్కకొగిటన యర్థిం జేర్చి యాశీర్వచ్ఛో
దానాభ్యర్చితుం జేసె నేవిధుల నాత్మైలోక్యసంపూజతున్ .
- క. గురుజక్షిణయిమైయిం గడు, నరుదారంగ నెసగి కృష్ణుం డన్నయుఁ దానున్
గురునెద్ద మఱియును గదా, పరిఘాద్యాయుధకళానుభవతత్పరతన్.
- వ. కలిపయదివసంబులు వసియించి యమ్మహాత్ము వీడొని మధురాపురంబునకుం
జనుదెంచె నిట్లు సకలవిద్యాభ్యాసపాఠీం లై నవారిరాకకుఁ బురంబు సర్వాలం
కారసమేతంబు గావించి.
- సీ. వారువంబుల మేటితేరులఁ బాలుపారునేనుంగులను నెక్కి నేనవేలు
భంగులఁ గై నేసి బాంధవు లయ్యుగ్గ సనుండు మున్నుగాఁ జెన్ను మిగుల
మాన్యపురోహితమంత్రిసామంతసీమంతినీపారసమస్తభృత్య
సూతమాగధవందివై తాళికానేకజనసంకులస్ఫూర్తి సంఘటించి
శంఖమండుభినిస్సాణసరసగాన, సర్తనౌత్సవసంభృతానందలీల
నెనురుకొని తోడితెచ్చిరయ్యుద్దటను బ్రి, యంబులందందనిండారియలవులెడల.
- శా. ఉల్లంబుల్ వికసిల్ల మందపవనుం డుద్గంధయై వీచె వ
ర్తిల్లెన్ భానుఁడు మేఘము క్తవిసరద్దీప్తిప్రతాపంబుతో
నుల్లాసంబు వహించె వహ్నులు విఘామోద్యచ్ఛిఖాశ్రేణి శో
భిల్లం బెల్లుగ వాసుదేవునిపురాభిప్రాప్తివేశం దగన్.
- ఉ. ఆతతరాగవేగమున నచ్యుతుచేత సనాథమై వికా
సాతిశయం బెలర్ప నెలరాఁచె సమస్తపురంధ్రపూరుష
ప్రవాతము గోగజాశ్వము లవారణఁ బ్రస్ఫుటచేప్తలం బ్రమా
ణాతిగహర్షముం దెలిపె నప్పుర మప్పురమోత్సవంబునన్.
- క. లలితాయతనంబులలో, సలఘుసమభ్యర్చనముల నంది తనరునే
ల్పులప్రతిమలును బ్రసన్నత, కలిమి యెఱింగించె భద్రకాంతిశ్రీలన్.
- క. దీనుఁడు వికలుఁడు జడుఁ డన, మానితుఁ డాతురుఁడు లేడు మధురాపురి నే
మానవుఁడును గృతయుగసమ, యానుకృతిం బొల్చె దత్తమయ ముజ్జ్వలమై.
- వ. అట్టిసమయంబున.
- క. ఇరుగెలకుల మణికాంచన, విరచితహర్త్యముల నుండి వెలఁదులు శ్రీతిం
బురుషోత్తముఁ ఘాచిరి వి, స్ఫురితకుతూహలము లుల్లములఁ దఱుకొ తన్.

తే. కామినీనేత్రులచులు కడళులొత్తి, వెల్లువైమీఁదఁ గవియంగ విభుఁడు మేఱసె
మరగి బృందావనంబునఁ దిరుగునాఁడు, యమునలో నీఁది యాడెడునట్ల పోతె.

వ. అప్పు డప్పణ్యకాంతాజనంబులు దమలోన.

సీ. వ్రేతలు గరఁగంగ వేడుకఁ బిల్లఁగ్రోలెనయఁ బేర్చినదె యీయిగుఁబమోవి
మానంబు వీటిసౌ మనఁగి వ్రేతలఁ జక్కుపఱచినయదియె యీకఱటిచూపు
నింపారవ్రేతల కీతకు మిక్కిలి లోఁతైనయదియె యీలేతనవ్వు
వేలసంఖ్యలు గలవ్రేతలచనుదోయి బిగియనెత్తినదె యీపేరురంబు
పూని దేవరయనిరేనిఁ గాక వీని, పోలి చక్కనివాఁ డని చూచి రేనిఁ
గడఁగి తివుట లుల్లంబులఁ గ్రందుకొనఁగ, నెట్టియీలుపుటాండ్రును నెగ్గుపడరె.

వ. అనుచుండఁ బుండరీకాక్షుండు పూర్వజపూర్వకంబుగా వసుదేవునినదనంబున
శరగి తల్లికిం దండ్రుకి నమస్కరించి తదాశీర్వాచనంబుల నభినందితుండై విద్యా
భ్యాసప్రకారం బంతయు బంధుజనమధ్యంబున నెఱింగించి సుఖంబుండె నని జన
మేజయజనపనికి వైశంపాయనమునివరుండు వివరించిన విష్ణుచరితాత్మకం బగు
వాఙ్మయం బతిశ్రావ్యంబుగ.

మ. త్వరితానేకసమీకసాగర సమిధతాత్రజైత్రోద్యమ
త్వరితానేకరథాశ్వహ స్తిసుభటోద్యతైస్సన్యధన్యక్రమా
చరితానేకసమర్థపార్థివమహాసాహార్దనిద్దోషతా
స్ఫురితానేకగుణాఘనిర్మలయశఃప్రోత్ఫుల్లదిజ్జండలా.

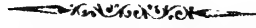
క. నారీరమణరమాత్మజ, నారాయణసదృశ వీరనారాయణ నా
నారణస ర్తితనారద నారాచక్షుభ్యదన్యనరవరసైన్యా.

మాలిని. అహితజనకతోరా యన్నమాంబాకుమారా
నిహితధరణిరతా వీరశృంగారదతా
మహితసుజనలోకా మాననీయప్రతీకా
రహితదురితసంగా రాయవేశ్యాభుజంగా.

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసరోరుహధ్యానానందసౌందర్య
ధుర్య శ్రీసూర్యనారాయణసుకవిసంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెఱ్ఱ
యనామధేయ ప్రణీతం బైనహరివంశంబునం బూర్వభాగంబు షర్యంబు
నవమాశ్వాసము.

హరి వంశము

ఉత్తరభాగము - ప్రథమాశ్వాసము.

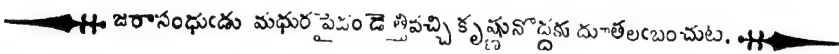

క. శ్రీపరిణతభుజవైభవ, గోపాయితభువనజగదగోపాలధరి
శ్రీపాలననుతనద్గుణ, నైపుణశోరేయధీర నాయకఘేమా.

ప. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె స్థల మధుమథనుండు మధురా
పురంబున మధురం బగురాజభావంబు గైకొని గోకులనివాసవ్యాసంగం బంత
రంగంబునకు వింతయై తోడ నింపాబుబంధున్న హబంధబంధురప్రవర్తనంబు
కీర్తనీయంబుగా నుల్లసిల్లె నానమయంబున.

ఉ. సింధురవైరిశౌర్యుడు ప్రసిద్ధయశస్సుటికావృతాష్టది
క్సింధురవక్త్రుఁ డిద్ధరణకృత్యుడు రాజగృహేశ్వర డాజరా
సంఘఁ డరాతిరాజపరిషత్పరిసేవితబంధుఁ డార్చిగ
ర్వాంధుఁ డవంధ్యగోషకుసుమాన్వితదర్పమహీరుహుం డిలఁ.

ప. అస్తిప్రాప్తినామధేయ లయినకంసభార్య లిద్దఱుఁ డన కూతులు గావున హరికి
నై సవైధవ్యదైన్యంబు తనకు నత్యంతమస్పృహం బగుటయుఁ గృష్ణపరాక్రమంబు
సహింపక సర్వసర్వసహాచక్రంబునం బరిగురాజుల నందఱుం గూర్చి యిరువది
యొక్కయత్నోహిణిసంఖ్యగలనైన్యంబుతోడ మధురపై నెత్తి చనుదెంచి యము
నాతీరంబున విడిసి.

క. విందానువిందు లనఁగా, నెందును బేర్కనినవారి నిరుపర భూభృ
న్నందనుల నవంతీశుల, నెందఁగ దూతలుగఁ గృష్ణునెద్దకుఁ బనిచె.

ప. పనుచుటయు వారు నరుగుదెంచి యమసభామధ్యంబున మహనీయస్పృహననా
సీనుండై యున్నయుగ్రసేనుం గని తత్పార్శ్వంబున బలభద్రసహితంబుగా నుచిత
వీరోపరిదేశంబునఁ బాలుపారుపురుషోత్తముం గాంచి యిట్లనిరి.

మ. జనసాథాగ్రణి సత్యసంధుఁడు జరాసంధుండు గోవింద ని
న్ననుమానింపక యాడు మన్నతెఱఁగే మారాజువాక్యంబుగా
మొనరం బల్కెద మల్క లేక వినుమా యొక్కింత యుయుగ్రసే
నసరేంద్రుండును సర్వయాదవవితానంబున్ విసం జెంపునఁ.

సీ. నీవును నన్నయు లావరులయి పేర్చి కంసుని దెసఁ జేయఁగలుగువారిఁ
జంపి యాతని ననుజసమేతముగ సమయించితి రమ్మనుజేశ్వరుండు
ఘనుఁడు నాయల్లుఁడు గాదిలికూతులు విధవలై శోకాగ్ని వేఁగుచుండ
నింతకాలంబును నే నశక్తుఁడనుగా నుండితి బిడ్డలయొప్పు చూడ
వలసి యాయితపడి యిదె వచ్చినాఁడ, మనఁగినినుఁగూల్ప కకటయిమ్మధురలోనఁ
జొరఁగవచ్చునె నీనిజపరికరంబు, కడఁక యొప్పారఁ గొని వేగ వెడలు మనికి.

క. వీక్షించె బ్రతీకియుండుట, నాక్షించెం గాక గోపనందన విను మీ
లోకంబున నిద్దటకును, నేకసమయ వృత్తి పొసఁగునే యిటమీఁదఁ.

తే. నిక్కమొకయూఁడుదియు నొకనీరుదొత్తె, యొక్కగాడిద యొకకోడియొక్కగుట్టి
మనితలంపకు నను విలుప్పరిగింధుఁ, డగుజరాసంధుఁడుగ నింక సరసికొనుము.

మ. ఎదురై నిల్వఁగ నొప్పితేని సమరోదీర్ఘస్ఫురద్బాహుసం
పద సొంపారిఁగ నన్నదమ్ముల మిముం బ్రాణంబులం బాపుమం
బదిలం బేది తొలంగితేని దివియుం బాతాళముఁ లోనుగాఁ
దుది నీచొచ్చినచోటఁ జొచ్చి కృతకృత్యుం జేయుదుఁ మృత్యువుఁ.

క. దామోదరనినుఁ దక్కఁగ, నే మీయాడవులఁ గొందునే చీరికి నీ
వేమియుఁ జెప్పకు వారల, సామర్థ్యంబుం దదీయసాహాయ్యకముఁ.

మ. గుఱు నయ్యానకదుందుభిఁ సఖుని సక్రూరుఁ భుజారింభసం
భరితుం దమ్ముని సాత్యకిం బ్రియముతోఁ బొటించి నాచండిముల్
వరుసం దెల్లముగాఁగ నీ వడుగు మే వత్తుఁ ససైన్యండ్లనై
పురసంరోధ మొసర్ప రేప కిడికం బూరింపు ముత్తాహతఁ.

వ. ఇవి తదీయవచనంబులనిన విని కృష్ణుండు సవ్యచ సవ్వించానువిందులతో మీరు
సముచితంబుగా నతనిమాట లుగ్గడించితి రిగ్గరివృతకు సంతసిల్లితి నే నిమ్మాటల
వాడఁగ్గాను నాపలుకొక్కటియ యది యతనితో నిట్లనుఁడు.

మ. తనయల్లుం బారిగొన్న వాడ నిటమీఁదఁ సైతునే యుక్కుసం
దనుమర్దింపఁగ నేన రాఁగడఁగ వోఁ దావచ్చె మేలయ్యెఁ జ
య్యన రానిమ్ము సగర్వదుర్విషహ బాహాశక్తి ముఁ రాక్షసాం
గనచే నందదుకై నయయ్యెడలు వ్రక్కల్ వాపెదంగ్రమ్మటఁ.

తే. కంసుఁ బారిగొని తద్రాజ్యఘనవిభూతి, యెట్లు లియ్యుగ్ర సేనున కిచ్చినాఁడ
నల్ల యిత్తును నితనిక యతనిఁ గూల్చి, యధికమాగధరాజ్యసమగ్గిరిమ.

క. అని యారాజతనూజల, ఘనతరసత్కారపూర్వకంబుగ వీడ్కొ
ల్పినఁ బోయి యవిధము క్రమ, మునఁ జెప్పిరి వారు మగధభూపాలునకుఁ.

- వ. ఇక్కడ నఖలయాదవులు మగ్రసేనవాసుదేవసహితంబుగ జరాసంధభయార్తులయి కార్యచింతనంబునకుఁ దొడ్డంగునెడ నయకళానిర్మిద్రుం డగువికద్రుం డనుయదువుద్ధంఁడు వారినందఱ వినుండని కృష్ణున కిట్లనియె.
- మ. యచువంశంబున సంబుజోదరమునం దాబ్రహ్మయుంబోలె నీ వ్రదయంబొంది సమస్తయాదవభయవృత్తేచ్ఛినిడితుండ వై త్రిదశేంద్రాచలమంతసంబులును బుద్ధి గాంతు నీదృష్టి య భృదయాపాదిని మాకు నీవసమ యీయైతాహసన్నాహముల్.
- క. అపరిమితస్థపసహాయుడు, కషోపాయుడు గఠోరకర్మ నిపుణుఁ డా రిపుఁడతని నీవ యనిమొన, నసజితుఁ గావించుటకు సమర్థుఁడ వసఖా.
- వ. కంసుండు బలగర్వితుండై తనకు నెరుగు లేదని యెవ్వరిం గైకొనక కోట పాటిం పమింజేసి వసద్యౌరిసంక్రమపరిఘాయంత్రాట్టాలకంబు లయ్యైప్రయత్నంబు లెడలి యసంస్కారంబులై యాయుధంబులును ధనధాన్యాదులును సంగ్రహింపంబడ యిప్పురింబు గుర్గంబని నమ్మరాకయున్న దియదిరిపాటునవచ్చి పగ తుండునుం గదియవిడిసె నడిరిపాదివెనని దిగులుసొచ్చి లోపలివా రెవ్వరుం దల సూపకున్న నిది గోలుపోయినయదియ రాష్ట్రంబునుం ద్రొక్కుడువడి చెడిపోవు నింక నెక్కటి సెప్పెద.
- క. విను దక్షిణాపథంబున, వసజేక్షణ తనరు ఋక్షనంతము విధ్యం బును సహ్యాము సనఁగాఁ గల, యనుపమశైలములు బహుగహనసంకటముల్.
- వ. తొల్లిముచికుండుండు పద్మవంతుండు సారసుండు హరితుం డనుషేళ్ళంగల యచువంశభూపతులు నలువురు వైరిభయనివారణార్థంబుగా నమ్మహాగిరుల యంగుఁ గావించినగుర్గంబు లనేకంబులు గలవు పడమటిసముద్రంబులోనిదీవులును బహువిధంబు లానలువురు రాజులకుం బెద్దవాఁ డై నమాధవుం డిమ్మధురాపురంబు పాలించినవాఁడు దీని సలవరించుట యివ్వేళంబునకు లాగుపడ దిప్పటికి నవ్యగుర్గసమాశ్రయంబు వలసినయది యేను గార్వంబుజాడ గొంత యెఱింగించితి దీనికిం దగినతెఱంగు నీవును విచారించి యెయ్యది వెర వవ్వధంబు నిర్వహింపు మనినవికద్రువాక్యంబు లొకర్ణించి కృష్ణుం డిట్లనియె.
- క. ఇది యట్టిద నీచెప్పిన, సదభిమతోదారఫణితి సర్వము వింటి నా మదిలోనఁ గంటి దీనికి, నెదవంగ నుపాయ మొకటి యూహించి తగ్గె.
- ఉ. ఏనును నన్నయుం దడయ కిప్పురి వెల్వడి పోయి యాజరా సూనుఁడు దత్తహాయులును జూడఁగ దక్షిణదిక్కుఁ బోవఁగాఁ

బూనెద మేము లేకునికి పొల్పుగఁ గాంచి యతండు సేనయుం
దానును గోటముట్టడము దక్కి వెసం జనునెంచు మాబడి.

తే. వినుము విజయంబు గోరెడుమనుజవిభాలు
తమకుఁ బ్రతివీరుఁ డైనశాత్రువుఁడు దప్పి
చనిన నతనినకానితజ్జనులఁ దొడర
నెల్ల రఫలంపుఁ బెనఁకువ యొప్పు కునికి.

—|| రామ హామోదరులు మధురాపురంబు విడిచి జరాసంధుఁడు వెనుకొనదొలంగిపోవుట. ||—

వ. అట్టియుసాయంబున మేము నీ వెప్పెసవింధ్యాదిమహీధరంబులమీఁదటిమర్గం
బులు గైకొని బలసి మగధపతి నచ్చినను లావు మెఱసి కయ్యంబు సేసెదము
శాత్రువుండును జిత్రగహవాంతరంబులం జేయునదిలేక చిక్కువడంగలవాఁడు నా
మతంబునఁ బురజసంబులుఁ గులంబువారును రాష్ట్రనివాసులు నలజడింబడక
బ్రతికెద రనియె నివ్వధంబునకు సకల యానివులు నియ్యకొన బలరామదామో
దరులు నిరాయుధహస్తులై పురంబు నిర్గమించి యశంకితమతి నజ్ఞరాసంధు
పాలికిం జని సమ్ముఖంబున నిలిచి.

క. నానాదేశంబుల బలు, మానుసులం గూర్చినీవు మగధేశ్వర యే
పూనిక నిటవచ్చితి చెపు, మా నిక్కము నిర్వహింతు మప్పని యేము.

చ. అన్యులయు నన్నరేంఁద్రుఁడు మహాబలనంతులుగాఁగ నిద్దఱఁ
విని మిము నాజులొఁ దొడరి విక్రమశౌండత సూపు టొక్కఁడుం
బనియుఁగ నేను వచ్చితిని బద్ధముడ్యములై కడంగుఁ డిం
కనిహతశత్రుఁడై మరలుఁగాక జరాసుతుఁ డూర కేగునే.

క. అనిపలికి సముద్ధతిఁ బట్టు, ధనువు రయం బెనఁగఁ గొని శితప్రదరంబుల్
నినిచిన నిషంగయుగ్మం, బనువుగి సరియించి కవచితాంగం బమర.

వ. నిలిచిన శయ్యాధపుంగవుం గనుంగొని సంభ్రమం బేమియు లేక తొలంగి య
య్యదుకుమారులు సమదమాతంగసమగమసంబున దక్షిణాభిముఖులై చినం
దొడంగి రిట్లు చని రాష్ట్రంబులుపురంబులుఁ బెక్కులుగడచి వింధ్యాటవీభాగంబు
దఱిసి ఋక్షవత్కాననాంతరంబుల మెలంగి యట సహ్యాశైలంబునడవులు
సోచ్చి యందు.

మహాస్థధర. కనిరాపాతాళమూలకుతశిఖరిశిఖాకల్పితోత్తుంగతీర
ధ్వనితోత్పన్నానుబద్ధోదకబహులహరీదర్శనీయప్రవాహా
వనహ స్తిధ్వస్తశాఖప్రజగహనమహావప్రసంప్రాప్తభేద
స్వన సంతర్వాశ్యకుంతక వరతటినిఁ బటువ్యాప్త నిర్వేణ్య వేణ్య.

- సీ. అడవియెల్లను దాన యైనది యన సమేయము లగునంప్రరోహములు గలిగి .
 యాకు లెల్లను దాన యైనది యన నెందు బరగెనబహువిటపములు గలిగి
 • యవని యెల్లను దాన యైనది యన దస నీడ మెప్పారెమనెలపు గలిగి
 యభి మెల్లను దాన యైనది యన బహుపక్షి సంశ్రయ మైనవలపు గలిగి
 శుక్వఫలసాంద్రీవర్ణసంపన్నరంత, రంబు నిర్మేళుసురీధనులై స్వభవంబు
 జూపుచును సమ్మతోడయన్పురితమహిమ, దసను నుక్కముహానటలగుపుగాంచి.

• ———— ❦ శ్రీకృష్ణునిలరాములు సచురారునింగిని తమరాక యెఱింగించుట. ❦ ———— •

- వ. వివిధసంస్కారశోభితం బగుతీర్థయస్థలంబున సనేక ప్రసిద్ధులులం జంద్రార్థశేఖరు
 సంబికానాథు నాదిదేవుం ద్రిలోచను నర్చించుచుం దదాన క్తచిత్తుండై బహు
 పరిజనుంబులు మనోజ్ఞ నస్తువులం బరిమత్రాప్తాణాం మునియంబుల కభిమతా
 హారంబు సంఘటింప నుక్కదెసం గట్టిసంవత్సయగునుపుష్పహోమామధేనువుం
 బౌర్హిన్యంబులం బోలుపాపస్రుగ్గువానిగణికమండలువులు నిత్యసత్కృతులవెలుం
 గుహుతహుతాశనుండును సంతికస్థలంబుల మహాధినుహ్లాదీరకృపాణ పర
 శ్వేధంబులును సమ్మతంబులై తెరిసి బ్రహ్మాక్షత్రమయం బగు శేజంబుచెలుస నుద
 యాల్కిబింబనుం దదేహుం డగుతనకు విక్రేణ్డకపిజటాపథలు ప్రత్యగ్రమరీచు
 లయి పుచియింప జూచునానంబునం గన్దాన క్తంబయిన యతీసుత్రంబును లలా
 టలసితంబు లగుభసితత్రిపుండలికతంబులం జంద్రాంశునిర్మలంబు లగయుజ్జో
 పవీతంబులు నున్నతాంఘ్రినిష్ఠితం బగుమృగాజనోత్తరీయంబును ననవరతనియ
 మకృశం బగుశరీరంబు భూషింపం గుశబ్రుసీరూపం బగుదీపితానసంబున నా
 సీనుండై యున్నజానుంగ్నమహాముని సంతంత నాలోకించి యయ్యిద్దఱు
 నాశ్చర్యభరితమానసు లగుచుం జేరినరిగి తదీయచరిణంబులు దమ కిరంబులు
 సోకం బ్రణామంబు లాచరించి కృష్ణండు ప్రాంజలియై యతని కీర్తనియె.

- మ. తగువిద్యద్దణరూపశోభితునిగా ధన్యంబులై యెవ్వని
 బాగమౌ లోకము లట్టిసంయమికులాంభోరాశిసూర్యేందుని
 న్నిగమైకేశ్వరు మే మెఱింగితిమి నిక శ్రీజామదగ్గున్యంబుగా
 నగణీయంబులు నీప్రభావములు భన్యంబుల్ సుగీనేవ్యముల్.

- క. అమ్ముమొన నభితరంగలు, గ్రమ్మన నెడగలుగఁ ద్రోచి కాదే యిలుప
 ట్టిమ్ములఁ బడసితి వీన, హ్యమ్ములఁ బచ్చిమధరిత్రి యరరాంతమునన్.

- ఉ. పావనవిక్రమోదయ విభాసితలీలఁ గృతార్థబుద్ధివై
 నీ వైనగంగ సర్వధరణీవర రక్తజలోజ్వలంబులన్

ద్రావను డిగ్గద్రోవను మతం బాకఁ జేర్చుటపంగ నేరమిం
దావకపూర్వవంశసముదాయ మెలర్చక యున్నె నివ్వెటా.

తే. పూత్రకంధరావధిసమర్థమైన, పరశు వళులచార్థి వవంశపాటసమునఁ
బరంగ నేమనియెడ నీప్రభావగరిమ, లైలుకేయ యాదార్యసంగ్రహవిధేయ.

వ. ఏము యమునానదీతీరగోచర యగుమధుర యనుపురి సీవాసంబుగానుండును
ము యనునంశజం డగుననుదేవుపుత్రులము బలదేవవాసుదేవనామధేయు
లము కంసభయంబున పొత్తిండ్రి మమ్ముం బుట్టినయప్పుడ గోకులంబునం బెంపం
బెట్టెనం బెరిగి చిక్కని చారమై కంసునిం దునిమి తదీయరాజ్యంబునిజనకునక యి
చ్చితిమి కంసభ్యంసంబుకతన జరాసంధుండు మామీఁద సనేక సైన్యంబులం గూ
ర్చుకొని యెత్తినచ్చినవాఁ డతం డెఱుంగం బురంబు నెలునడి యకృతాస్తులము
గావున నతని కెరున్చి నలవిగాక చులుకనఁ గాల్పడ నింతమూరింబు నచ్చితిమి మా
కేయ్యది కర్తవ్యంబు నాఁజ్ఞాత్రంబున నీకుం జేయ సుకరింబు నిన్నుఁ జేరితి మను
గ్రహించి పెంపు మనెన నాభ్యుగువంశవర్యుం డయ్యహనులోత్తమున కిట్లనియె.

ఉ. కారిణమానుషత్వమునఁ గంసుండు లోనుగ దుష్టదైత్యులం
బే రివఁగించుపాంతు నిటు స్పృహ్య జనించినవాని నాదిపం
కేమిహానాభుఁగా నెఱిగి కృష్ణ యజ్ఞస్రము నిన్నుఁ జూడఁగాఁ
గోఁకను నేండు నాకు సమకూరె మనోరథసిద్ధి యంతయుఁ.

క. వినుము జరాసంధుకతం. బున నిప్పుడు మీకునై సపోరామియు మీ
రనఘా యిట రాకయు మదిఁ గని వచ్చితిఁ జూవె మేలు గావించుటకుఁ.

వ. భవదీయం బగుదక్షిణాపథయాసం బెఱుంగుం గావునఁ బ్రత్యర్థియు మీవచ్చిన
తెనుపునన సర్వసహాయసమేతుండై యే తెంచుఁ గయ్యం బనిశ్యంబునుం గలుగు
స్థుగాల వాసుదేవుం డనియెడువానియేలేమభూమి కరవీరపురం బనం దదీయ
నివాసంబునతిమూరింబు మీ రియ్యెడ నుండునలనను జరాసంధు జయింప నన్నవై
ననుర్గంబొక్కటి గలను మీకు నదియంతయుం జూపి మిమ్ము నెట్లు నుంచి వచ్చె
ద నిది నత్సృకాగంబు వినుండు.

సీ. వేష్యాభిధానయై వెలసినయిమ్మహాతటిని నీరేవున దాటిపోయి

క్రూరకర్ములు మహాచోరు లుండెమచక్రగిరి చూచి యొకవిభావరి ప్రియమున
నన్నోట యెరియించి యవల ఖడ్గం యనునేటితీరమున సమిద్ధతపము
గావించుమునుల నిష్కాముల దర్శించి యలక్రౌంచపురి గని యందుఁ జూరక
యానరుహ ముత్తీర్థమ్మునందు విడిసి, రేప కొంతదవ్వరిగి యుద్దీపితాగ్ర
మైనగోమంత మున్నతైల మనఘకాంతు, మది మహాదుర్గ మేశ్వంధాన్వితంబు.

- క. అమరుల కై ననురారో, హము కాంచనరత్నమయమహాతలముల స
య్యవరమహీధరసమరుచి, సమరు సమేయస్రభాన మది మధుమధనా.
- సీ. అక్కజం బై నట్టియమ్మహానగమునుదగ్రశృంగముఁ బ్రాచి యచటనుండ్లి
చూచినఁ జండుఁడు సూర్యుండుఁ దారలు నుడియాస్తమయముల నెంచునెలవు
లనతిదూరంబులై నట్లుండు బెరిసి యంతర్ద్వీపసహితమై తగఁ బయోధి
గానఁగనగు నందుఁ గడువేడ్క- మీరుండఁ జనుకెంచి యాజరానంధస్పృతి
శైలయుద్ధకోవిదులును సారబలులు, సయిసమీతోడ పెనుఁకుయేంచు వెరవు,
సాల కపటతుండై పోవు సర్వభంగి, సధికజయసిద్ధి యగుమీకు ససఘులార.
- వ. మఱియు సమ్మహాసమరంబునఁ జక్రశార్ఙ్గంబులు గొమోదక యసుగడయు సా
నందనవర్తకంబు లనుముసలలాంగలంబులును సన్నిహితంబు లయ్యెడు
నాత్మీయంబు లగుపురాణదివ్యరూపంబులు ధరియించి మీరు వైచిలసి భయం
కరు లయ్యెడిది యాదవులకు మాగధపురస్సగు లగుభరణిపతులతోడ రణం
బగుసని మున్ను దేవాదేశంబు గలదు భూభారావతరణంబునకుఁ గారణం బగు
భారతరణంబు నీవప్రవర్తింపఁ గాలక్రమంబునం గాఁగలయది యనిన భృగు
సూనుభాషితంబులకుఁ బరితోషంబు నెంచి వా రమ్మహాజేజుండు మున్నుగా
మాఁడుగ్గులుంబోలఁ బ్రదీప్తులై కదిలి కతిపయ ప్రియాణంబు లరిగిముందట.
- ❦ — శ్రీకృష్ణబలరాములు పరశురామసహితంబుగా గోమంఠంబుం దేరుట. — ❦ —
- క. ధీమంతు లంతఁ గాంచిరి, గోమంఠము విషింకుసుమ కుంచితశబ్ద
సీమంఠము నిర్ఘ్నరకణ, హేమంఠము గనకమయమహీమంఠంబుల్.
- క. ఆయద్రీంఘ్రునిశిఖరం, శాయతభుజు లధికరయనమగ్నితఁ బక్షి
దాియితగతి నెక్క యొకమ, హీయస్థలి నెలవుగాఁగ నింపనలారల్.
- వ. ఉన్నంత జమదగ్ని నందనుండు గోవిందు ననేకవిధంబులం బ్రశంసించి యసంత
రంబ యిట్లనియె.
- క. ఇదెకొండ యిందు రమ్మని, ముదమున నెకనెపముపెట్టి మునిసుతు లగుమీ
హృదయము నడిసితిఁ గేశవ, యిది యించుక తలఁపుమయ్య యెప్పుడుఁ గరుణా
- మ. భువనక్షేమనియు క్షేక్త యదుకులాంభోరాశిప్రాశ్లేందువై
భవ మొప్పార జనించి మానుషకృతిం బ్రచ్ఛన్నమైనై జభూ
తిభిశేషం బిల నల్పబుద్ధులకు బోధింపంగ రా క్షిట్ట లు
న్నవిభు న్నిన్ను భజించుధీరులు గడున్ ధన్యుల్ సరోజేక్షణా.
- తే. వైనతేయుని దలఁపుము వాహనంబు, కేతువు సతండునై నీకుఁ బ్రీతినలుపు
నపమిత్తుల రగుఁ డింక నావిపక్షు, రాకఁ దెలిపెడు బహునిమిత్తాకలనము.

- వ. ఏను బోయి వచ్చె దినని పరశురాముండు సరమసాహార్ద్రలాభప్రముదితుండై
ప్రమోదమధురహృదయు లగుచు నానందయశోరులు సగౌరవంబుగా వీడ్కొ-
లుస నాత్మస్థానంబునకుం జనియె నట్లు హామదగ్గున్ గొ డరిగినయనంతరంబ.
- శా. శ్వేతశ్యామశరీరు లాబలుండు రాజీవాత్సుండుం దిద్దయుం
జేతోమోద మెలర్పి దన్నగిమహాశృంగంబునన్ రిక్తపూ
ర్ణాతివ్యక్తప్రయోధరద్వయమున ట్లయ్యెప్రదేశంబులన్
జ్ఞాతౌత్సుక్యపనస్కులై మెలగి రిచ్చాకల్పితక్రీడలన్.
- సీ. కిన్నరమిథునోపగీతకుంజంబులు సంచాస్యహుంకృతిస్ఫూరిగుహలు
చారణద్వంద్వసంచారచాటస్థలంబులు మధుపాఘాతపుష్పలతలు
గంధర్వదంపతీక్రాంతనిర్భరసైకతములు మాద్యతుంభినిశితతరులు
సిద్ధకుటుంబసంసేవ్యసానువులు సారసవహూభుక్త సరస్వతములు
లోసుగాఁగ సప్తార్చవిలోకనీయ, భూము లాలోకనీయవిస్ఫూర్తిజేయ
నెలమినయ్యిద్దఱునుజరియించుచుండ, సరుసతోగొన్ని దివసంబులగుటయును.
- వ. ఒక్కనాడు బలదేవుం డొక్కరుండు నెక్కియెడ నసపహరిభేదంబు నెంది
ఘర్జాంతసమయసంపుల్లమంజుమంజరీమకరిందకలగోలంబకిదంబకం బగుకదం
బంబుగని తదీయతలంబున.
- మ. సెల్లయేఱు లడలొత్తఁ జేయుచు లతాసీమంతినీవ ర్తనం
బులు గల్పించుచు మత్తబర్హిగుతముల్ పొల్పించిఁగాఁ జేయుచున్
వలనై కాసనమారుతంబు దనకున్ వాంఛానురూపంబుగా
నలఘుస్వేదవిసౌదినం బొసఁగిఁగా నాసీనుండై యిమ్ములన్.
- తే. పెల్లుగాఁ డ్రుప యెదివినఁ బెడివు లెండి, సమ్మహీరుహమధురసం బాత్మఁ గోరి
కొమ్మదిగువంగ సపుడుతతోటరమున, సధికదీప్తి గంధోత్కటవాప్తియగుచు
- వ. కదంబజాళ యగుటం గాదంబరి యనుపేర సతిమనోహర యగురసధార
దొరఁగినం బ్రయంబు మిగుల నదియాస్వాదించి యమ్మహాప్రభావుండు.
- క. మద మొయ్యస యెక్కఁగఁ గెం, పొదవెడునేత్రములు ఘూర్ణితోజ్జ్వలములుగాఁ
బొదలఁగ నంగములు వివశ, హృదయుండై యున్నయెడ సమీహితభంగిన్.
- వ. పుదిరాదేవి సాకారయై ముందరి నిలిచి కేలు మొగిచి యతని కిట్లనియె.
- చ. అమృతముతోడఁ దొల్లి నరుణాత్మజనై జనియించి వారుణీ
సముచితనామధేయమున సర్వమునం బెనుపొందునాటికా
లమునను నీకుఁ గాంతనయి లాలితవిక్రమ నేడు దండ్రపం
పమరఁగఁ బూని యిచ్చటఁ బ్రయంబున నిన్ను వరింప వచ్చితిన్.

- మ. మధుమాసంబునఁ గేసర స్తబకసమ్యక్సాధవీమంజరీ
మధునిష్యందము లాత్మగాఁ బరఁగి రమ్యం బైనమేఘాగమా
- వధి సుత్ఫుల్ల కదంబగుచ్ఛతతు లావాసంబుగాఁ బేర్చి స
స్మధురామోదవికాసినై సరసతామాగ్ధ్యంబునం గ్రాలుదున్.
- తే. తొంటినంగతి దలచి నీతోడ నాడు, వేడ్క నురీయలంబున వెదకివెదకి
యిపుడు తృప్తమొంది యున్ననిన్నెఱిగి కాంచి, నాతెఱంగెల్లఁజెప్పితిఁ బ్రీతి నధిప.
- క. ననుఁ గైకొని నే డాదిగ, ననురాగముతో సుఖంపు మటుగాకయు నెం
డని త్రోచితేని విరహం, బున కేమియు సొర్పి నేను భూరి వివేకా.
- వ. అనియె సనంతరంబ మఱియు నెక్కమానిని యమ్మహామనస్కునకుం బూడ
సూపి వినతాంగియై నిలిచి.
- చ. విను మేఁ గాంతి యనంగఁ జంద్రునికడన్ విఖ్యాతనై యుండుదున్
నిను నాశీతమయూఖుకంటె ఘనుఁగా నిక్కంపుఁజూ పొప్పఁగాఁ
గని ప్రేమంబున బొంద వచ్చితిఁ దగం గైకొమ్ము లోకాతిశా
యిని నీయుజ్జ్వలమూర్తి నీకు నెనయే యెన్నంగ నేమూర్తులున్.
- క. అని పలు కఁగ వేటొకకా, మిని గ్రక్కునఁ దోచి కేల మిక్కిలికాంతిం
దనరువనజదామం బా, యనయఱుత సమర్చి విరచితాంజలి యగుచున్.
- వ. దేవా యేను రత్నాకరతనూజ నై నలక్ష్మి నిష్పుడు సాక్షాత్పుండరీకాక్షమూర్తి
నై నసీపరిగ్రహం బపేక్షించితిం గాంధ్యంబున నన్ను సనుగ్రహింపుము.
- సీ. బాలార్కమండలపరిభావి యైనది యిదె రత్నమయసముదీర్ఘమకుట
ముజ్జ్వలవజ్రసమున్నతి నెంతయుఁ గొమరై నయవి మణికుండలములు
కమనీయనీలతాకలితంబు లై నవి యివె నూత్న కాశేయకవనములు
ధవళమాక్షికశోణితరళశోభిత యైనయది యిదె విస్ఫారహారయష్టి,
యభిజాతంబు లిన్నియు నాదియందు, సనఘ సీసామ్మ లిప్పు డింపారువేడ్క
నొలిఁ గై సేయవలసినపేజీ గాన, నాదరించి భజంపు మత్పూర్ణనమ్ము.
- క. అన విని బలదేవుండ, వివసుతద్రవ్యంబు లెల్ల వేర్వేఱప్రియం
బునఁ గైకొని యమ్మువ్వరు, వనితలు దనమూర్తిఁ జెంది వశమున నిలువన్.
- వ. అత్యంతశోభాసమధికుండై యాక్షణంబ కదలి కమలాక్షుపాలికిం జనియె నా
సమయంబున.
- సీ. అంభోధిలో నుప్పుఁ డైననారాయణునివ్యకిరీటంబు దితిజుఁ డొకఁడు
వైరోచనుం డనువాఁ డెత్తుకొనిపోవఁజొప్పునఁ జని మహాశూరవరుఁడు

వై నతేయుఁడు ప్రారి వాని భంగించి యమ్మేలివస్తువు గొని మింటిమీఁదఁ
జను దెంచుచును మహాశైలశృంగధీతు సయ్యాదవేంద్రు నింపమరఁ గాంచి
యతనిమాళి యనాసాద మగుట సూచి, యాతఁడేమి యీతఁడేమి యనుచుభక్తి
సెయ్య నది యం దమర్పఁగ నెప్పిదంబు, కరముమిగిలె సద్దేవు నాకారమునకు.

వ. దానికి సంతసిల్లి సర్వార్థవేది యగుసయ్యాదిమజన్తుం డగ్రజన్తునకుం దత్పరి
కారం బెఱింగించి గరుడుని భక్తియుక్తికి నుపలాలించి యిట్లనియె.

శా. నీకు న్నాకు నలంక్రియాకలనముల్ నెమ్మిం బ్రయోగించి యు
తేకం బిమ్మెయి నావహిగచు టరయన్ సిద్ధంబు కార్యార్థలై
నాకావాసులు వేగిరించెదట నానావైరిభూనాయకా
నీకధ్వంస మొసర్చి మాస్సవలయున్ నేగంబ భూభారమున్.

వ. ఇవిధంబున కనుకూలంబుగా నిప్పుడు.

సీ. అదె వేర్చి వీతెంచె సంబుధరభావసశంకానహములు నిస్సాణరవము
లదె కానసయ్యెడు సతి సాంద్రసంధ్యాపిశంకసర్వసహచలితరేణు
వవె యుల్లసిల్లెడు నాతప్రదుకూలసంచలితోజ్జ్వలొచ్చియపతాక
లవె క్రాలుచున్నవి వివిధసై నికకరాకల్పితాయుధమయూఖవ్రజంబు
లాజరాసంధుఁ డస్తదీయానుపథము
నంఘ సకలభూనాథసై న్యప్రతతులఁ
గొనుచు నిట వచ్చెఁ గ్రూరమై ఘోరమృత్యు
వకట పెక్కండ్రఁ బ్రేరేచునయ్య యిట్లు.

క. మనమును సన్నద్ధులమై, పనివడి ప్రత్యర్థి చేత వార్చి నిలుత మిం
దనుచుండ నొకముహూర్తంబున మిన్నును దెసలు నొక్కమోతగఁ బెలుచున్.

—|| జరాసంధుఁడు సైన్యంబులతోడఁగొప్పబలరాములెక్కి పవ్వంతంబుచుట్టివిడియఁట ||—

మ. కరియూథాచలఘోటకోర్చి రథికోఘద్యోపయోధాంబుని
ర్భరశస్త్రాస్త్రాతిమింగిల్ల సకలఘోరింబై స్పృశానీకసా
గరి ముప్పొంగి కంఠంబున దిచ్చి సముదగ్రం బై నయాశైలముం
బరివేష్టించెను మరువుం బొడుపుకల్పచ్చేది తోయంబనన్.

వ. అమ్మోహంబుల కన్నిటికి ముంగలయై జరాసంధుసేనాసతి యేకలవ్యుం డతి
వ్యగ్రం బగు సమగోతాహంబున నుగ్రుండై యే నొక్కరుండన గోపాలబా
లుర నిద్దఱఁ బునిమి తూటాడుదు నెవ్వరు నేల యని యేలికముందరఁ బంతం
బులు పలుకుచు సలఘుస్యందనంబుచు నమందమార్గణ బాణాసనకృపాణాది పరి
కరంబులు నతిశయిల్ల విజృంభించె సంత.

తే. బలములన్నింటి విడియంగఁబనిచి జతను, పటిచి విశ్రమించినఁబదపడి నృపాలుఁ
డఖలభూపాలవరులఁ బ్రయంబుతోడఁ, బిలిచియుత్సాహవిభవగాంభీర్య మెసఁగ.

వ. ఇట్లని యాజ్ఞాపనం బొసఁచె.

సీ. ఎక్కుఁడు వలనై నయెడలడ్డగించినచఱుల ను గ్గడుపుఁడు సక్కఁ బ్రాతః
రానితిప్పలు చొరఁద్రవ్వఁ డీఱము లై నమాఁకులుఁ బొసలును మ్రగ్గఁ బొడువుఁ
డెదిరి పైకొని మీఁద నెవ్వఁడుఁదలసూప కుండంగదివము భాణోత్కరములఁ
గప్పుఁ డీఁటెల సెలకట్టియలను వ్రేయుఁ డొడిసెలకాండ్రను నెడ్డుఁ డెండు
నేల మన కింకఁ దడయఁగ నిన్నగమున, నున్న వాటె యాదపు లని విన్న వార
మిచటిమ్మగి పక్షు లాదిగా నెల్ల మనకుఁ, బగఱఁబారిగొనుఁ డెత్తుగ్రభంగిదోఁప.

వ. మద్రపతియును గాళింగుండును జేకితానుండును బాహ్లికుండును గాశ్మీరవిభుం డ
గుగోవర్ధనుండును గారూశం డగుద్రుముండును బార్వతీయులు బర్హతపశ్చి
మదిగ్భాగం బెక్కువారు, పొండుండును వేణుధారియు వైదర్భుం డగుశేమనుం
డును భోజనాధుఁ డగురుక్మియు దానవశ్రేష్ఠుం డగుసుర్యాక్షుండును బొంచా
లేశ్వరుం డగుద్రుపదుండును నవంశినాయకు లగువిందానువిందులును దంతవ
క్త్రీపురమిత్రులును మాత్సుర్యం డగువిరాటుండును గౌశాంబమాళవులును
భూరిశ్రవుండును ద్విగర్భుండును గ్రథకైశికపంచజనులును శైలంబును తరపా
ర్శ్వంబుఁ బ్రాఁకువారు, కేరళుం డగునులూకుండును నేకలవ్యుండును బృహత్త
త్రజయద్రథులు నుత్తమాజంకును సాశ్వకాశికులును విదిశాధీశం డగు
వామదేవుండును భూభృత్పూర్వప్రదేశం బాక్రమించువారు, దరదతుందిచేది
రాజసమేతుండనై యేను ధరణీధరంబు దక్షిణ కటకంబు తలద్రొక్కెద, వీరు
వా రస వలదు గదల గునపంబుల ముసలంబులఁ గొండఁ దుముకునేసి నేడ
కృతకారులమై మరలుద మనిసజరాసంధువచనంబులు విని శిశుపాలుం డిట్ల
నియె.

మ. విపులోత్తుంగశిలావిటంకముల నావిర్భూతమగ్భేదపా
దపగుల్తావలుల సురాదుల కసాధ్యం బిమ్మహాదుర్గ మీ
స్థుపసింహు ల్బహువాహనంబులసయి విశ్రాంతి వాటించువా
రపథవ్యాప్తిఁ బదప్రచారములఁ జేయఁ శక్తులే యిగ్గిరి.

క. జేక్కండ్రముగల మని యి, ట్లుక్కునఁ జొరఁబడుట నీతియు నుపాయముఁ గా
దక్కజ మగుదైవబలం, బెక్కుడు బాలు రనవచ్చునే యాదవుల.

తే. దుర్గ మొదవినయప్పుడు దురముచేత, కంటె గోధించి యుండుట కరము లెన్న
తడవుగా నున్న పగతురు తమకుఁ దార, నిక్కముగఁ జెడుదురు కూడు నీరు లేక.

వ. ఇప్పటికి నెక్కవెరవు తోచినయది యిక్కొండచుట్టు నగ్ని దగిల్చి కాల్చుట మేలు సహాయరహితులై యొందిలిపడి యునికింజేసి వసుదేవుసూనులు దీనికిం బ్రతివిధానంబు నేరక యూరక చిక్కువడుదగు రనినచేదిపతిమతంబు మహిపతుల కండఱకు సమ్మతం బగుటయు మగధపతియు నవ్విధంబున కియ్యకొని యె నంత.

—॥ జరాసంధుఁడురామఁగామాదరు లెక్కినపర్యతంబునుగాల్చుట. ॥—

ఉ. ఏండినమాఁకులుం బొదలు నీటపుఁగ్రంపలుఁ డెచ్చి చిచ్చులొం
డొండ సమీరువచ్చుచెనే నెడ్డినవంకగ వైచి వైపయి
న్నిండఁగఁ గట్టెలుం గసపు నెక్కొనఁ ద్రోచుచు పై న్యచారుల
క్కొండ గలంతయుం జఱుతఁగ్రోవితెఱంగునఁ గాల్చు జొచ్చినన్.

వ. తోడ్తోన పేర్చి యుల్లసితార్చి యగునర్చిష్టంతుండు కార్చిచ్చుజాడలఁ గలయం
బర్వుచు సర్జసల్లకీగుగ్గులుతమకోటరంబుల వెడలి సుగంధిధూమోద్ధారంబు
లొదవించుచుఁ గాంచనరజతతామ్రాది ఖనుల బెరసి బహువర్ణస్యందంబులఁ
బ్రవర్తించుచు నిర్ఘరంబులు సోకి జలజజలచరజాతంబుల నెరియించుచు నప
క్రియాపరిణతంబు లగువారణంబుల నుదారదారుణస్ఫులింగసముదయంబులఁ బొ
దువుచు నుజ్జ్వలజ్వాలంబులు సటలు నుద్దీప్తాంగారకంబులు దంప్త్రీలు నుద్భూత
ధూమంబులు కేసరంబులు నుద్భాసితోల్కలు దృష్టిపాతంబులునై యపూర్వమృ
గేంద్రుచాఢ్యునం జకితకేసరిత్యక్తంబు లగుకంధరంబులు దూఱుచు లేలివ్యామా
నంబులగుచు ధరాధరంబున నాభీలవ్యాళంబులపోలిక నాలుకలుగ్రోయునాయత
శిఖల నఖలశాఖాశిఖాసంచయంబులం బెనంగొని యెల్లతరువులకు నెక్కింతసేపు
చందనద్రుమసామ్యంబు సంపాదించుచు సానుస్థలంబులం దిరుగుధారాధరంబులఁ
గరచి తదీయంబు లగుతోయనేకంబుల నెడనెడఁ బొనుంగుపడియుం బడక యం
తర్గతంబు లగువిద్యుదశనితేజంబులు దనలోనన కలపికిని ప్రబ్బి నిబ్బరంబుగాఁ
బెరుగుచు ధరణీధరమణికటకంబులం బెంది యందుఁ బొదలుచావకుతోడిసాహ
చర్యంబున నతిధుర్యత్వంబుగని కలయ నశేషశిలాసంఘాతంబులు సితచూర్ణరా
సులై తొరఁగ నిగుడుచు శరభపక్షంబులుం జమరవాలంబులు బర్హిబర్హంబు
లుం గమర శబరీకబరీభరంబులు భస్మకణధూసరంబులు సేయుచు వివిక్తాసీను
లగునంయమిజనంబులకు సమాధిబాధ యొనరించి తనరుచు విశృంఖలవిహారం
బుల నెప్పారుసిద్ధవిద్యాధరమిథునంబుల నుద్వేలవిఘటితభ్రాంతవిద్రుతంబులం
గావించుచు నెగయుపొగలు గగనక్రోడవీడనంబులై నిగుడ వైమానికమాని
నీలిలోచనంబులకు నశ్రుకాలుష్యంబు గలిగించుచు నధికభయదనసంభంబున

విజృంభించె నంత నెల్ల దెసలను దహ్యమానంబు లగువివిధజీవంబులయాక్రోశనా దంబులుం బగిలి కూలుగండైలంబులచండధ్వనులు నార్ద్రశుష్కదాగులుల్లవల్లి వేణువలయంబులచూతాకారచిమచిమాయితచ్చలచ్చటారావంబులు సుద్ధామ దాహమర్లలితం బగుదహనువేర్చికిం జెలంగి యార్పుమహీశ్వరమహావ్రాహ్మణం బులయుత్సాహకోలాహలంబు నూర్ధ్వాండంబులు నిండియొండొండ సమస్తభువ నరాసులకు సంత్రాసంబు పుట్టించె నాసమయంబున.

తే. కాననంబు లెల్లఁ గాలిన ననిమిషేం, ద్రాస్త్రవహ్ని నెఱుకు లంతవట్టు
మాఁడి మ్రోడువడినమాడ్కి రూపఱను గో, మంతవర్పితంబు మనుజనాథ.

క. పాతాళమునకు డిగి యి, యాతతైలంబు వేళ్లు లన్నియు భస్మీ
భూతములు సేయ కుడుగునె, యీతీవ్రాగ్ని యని తలఁకి రెడఁదల సుగలున్.

వ. అమ్మహాదహను దరికొల్పి దాహభయంబునం బార్థినబలంబు లన్నియు సర్థ
క్రోశమాత్రంబున సంత్రాంతంబులై చూచుచుండె సట్టియుష్ణవం బాలోకించి
నీలాంబరుం డంబుజోదరున కిట్లనియె.

సీ. మృగధన చూచితే మనకారణంబున నిన్నగేండున కెంత యెగ్గు పుట్టె
గిరి కై నయాపద పరిహరింపఁగ లేక యివ్వధంబున నీవు నేను నూర
కుండితి మేని నిం కొండెద్ది గల దింతకంటెను సుకీర్తి కరము ధర్మఁ
గానఁ బరార్థదుఃఖక్షముఁ డున్నతిశాలి యిమ్మహానీయశైలపతికి
ఋణము నీఁగుపొంటె నిప్పడ యీజరా, సంఘఁ గిట్టి పట్టి సమదబాహు
బల మెలర్పఁ గట్టపటిచెద నీకు మె, చుప్పగ నెసర్చువాడ జూడు సన్ను.

మ. అనలం బిట్లు దగిల్చి తారు సమరప్రారంభసన్నాహులై
జననాథుల్ బహుదేశవాసులు మహాసైన్యావళీకల్పనం
బాసరం బేర్చినవారు నేడ విను మీయుర్యోతలం జెల్ల ని
ర్భుజేంద్రంబుగఁ జేయ కెట్లుడుగు నస్మత్కోపసంరంభముల్.

—॥ శ్రీకృష్ణబలరాములు గోమంతమునుండి వైవస్వతమధ్యంబునకు లంఘించుట. ॥—

వ. అని పలికి యాక్షిణంబ యాక్షిప్తమణికుండలండును నాకంపితకిరీటుండును
నాందోళితనీలాంబరుండును నాలోలవనమాలావలయుండును నగుచు వాసుదే
వోగ్రజుం డన్నగాగ్రంబుననుండి రాజన్యమధ్యంబునకు లంఘించినం దోడన
చూడారత్నగోచులు సెదరం బీతవాసోంచలంబు చలింప శ్రీవత్సలాంఘనశ్యామి
కలు గడలొత్త నుదాత్తస్థితమరీచు లుల్లసిల్ల సుత్కుల్లకమలసయనుండగుచు
గమలసయనుండు నుజీకె నయ్యిద్దఱబెట్టిదంపుఁద్రొక్కునం గ్రుంగఁబడి గోమం

- తనుహీధరం బహిలోకగతం బగుసలిలంబు వెలిఁ బేర్చి తొప్పఁదోఁగె నివ్వోశే
పంబువలన పద్యేషికృతం బగుదహనోపప్లవంబు ప్రశాంతం బయ్యె నప్పుడు.
- తే. మందరాద్రులు రెం డొకమాటుపడిన, కొలఁది కగ్గలముగ బిట్టు గలఁగుజలధి
పోల్చి రామకృష్ణాపాతిభూరివేగ, సంక్షుభిత మయ్యె బార్ధివనైస్య మెల్ల.
- క. బాహుప్రహరణులై యతి, సాహసికులు యరుకిశోరసత్తములు రిపు
పూహశతంబుల నత్తు, తాహంబునఁ గూల్చు టవృత్తం బయ్యె నృపా.
- వ. ఆసమయంబున నమ్మహానుభావులవిక్రమంబుల కనుగుణంబులుగ నమరప్రేరి
తంబులై.

మ. చనుదెంచెఁ దివినుండి యాయుధము లాశ్చర్యప్రభాధుర్యముల్
మును గీర్వాణపరింపరావిహితసమ్మోదంబు లున్మాదిహృ
ద్దనుజేంద్రక్షుతజార్ద్రరూపములు మాద్యహ్నాతబేతాశికి
ర్తపకల్యాణవిధిప్రసిద్ధబహుసంగ్రామంబు లుద్దామముల్.

వ. అమ్మహాసాధనంబులకుం దిగునట్లుగా వారికిం బూర్వంబు లగునిజదివ్యాకారం
బులు నుదారంబులై పొందె నప్పుడు సుదర్శనశార్ఙ్గకౌమోదకీనందకంబులు
గోవిండును సౌనందసంవర్తకంబులు సబాణబాణాసనంబులుగాఁబ్రలంబ వైరి
యుం బరిగ్రహించి రసంతరింబ యనంతాంశసంభవుండు సంరింభవిజృంభితం
బగుబాహుమండలంబు చండశస్త్రోజ్జ్వలంబై దింప్టాకరాశం బగుఘణివక్త్రంబు
కరణిం దేజరిల్లఁ గడంగి.

ఉ. చీదతి రేగినట్లు రిపుసేనల నెల్లను ముట్టి నోకట
న్మోచుచునాఁగటం దిగిచి నెంచుచుఁ గార్తుకముక్తబాణముల్
పైఁదొరఁగించి కూల్చుచును బాదహతి న్నలియంగఁ ద్రొక్కుచున్
లోఁ ద్విధుకొత్తువీరరసలోలత మోమలరం జరింపఁగన్.

మ. హరియున్ శార్ఙ్గవినిర్గతాస్త్రహతి నుద్యచ్ఛక్రపాతంబులం

గరవాలప్రవిదారణంబుల మహాకౌమోదకీఘాతని
ర్భరతం ద్రౌర్యము సూపఁగాఁ గరము విత్రాసంబునం దూలె మో
హరముల్ రాజసమాజముల్ దిరిగె నత్యంతంబు సంభ్రాంతితోన్.

వ. ఇట్లు సమరపరాజ్ఞులు లయి తనవెనుక కొదిగిన వారిం జూచి జరాసంధుం డిట్లు
సయె.

తే. వాహనము నెక్కికై నువు వలను మిగులఁ, బట్టి మొనతలనెంతయు భయరసంబు
గదిరి వట్టించునృపులకుఁ గలుగుభూిణ, హత్యబోలు పాపం బనిధాదిమునులు,

క. గోపాలురు వీ రిరువురు, భూపాలురు పలువురు గుగ్రభూరితరబలా
టోపనమగ్రులు మీ రీ, చాపలమున కోర్చి యెదురగఁ జనునే యిచటన్.

ఉ. ఇంచుక నెమ్మనమ్ముల సహించి రణమ్మున నిల్చి నన్ను వీ
క్షించుచు నుండుఁ డేమియును గీడును బొందఁగ నీను మిమ్ము నీ
క్రించుల . యాదవాన్వీయులఁ గేలియపోలే ధనుర్విముక్తశా
తాంచిత సాయకాగ్ని కనవద్యహవిస్సులు గా నెనఁచెదన్.

వ. అనినం గలంక దేతీ యందఱుఁ గ్రమ్ముట నుత్సాహంబు వాటించి చెదరిన
మూఁకలం బ్రయత్నంబునం బురికొల్పి యాత్మీయఱు లగు వాహనశస్త్రాదుల
నాయితంబులుగా నమకట్టి కేతుచ్చత్ర చామర స్రముఖలక్షణంబులు మెఱయ
భేరీపణవాదివాదిత్రంబులమ్రోతతో బెరసి గజబృంహితంబులు రథనేమి నిర్దో
షంబులు భటసింహనాదంబులు రోదనీభేదనప్రచండంబులుగా నుద్దండరభసం
బున బలదేవవాసుదేవులం బొదివిన.

క. శరచక్రతోమరంబులు, గురిసియుఁ గరవాలపరశుకుంతాదుల న
చ్చెరువుగ వ్రేసియుఁ బొడిచియు, సరనాథులు ఘోరరణ మొనర్చిరి కడిమిన్.

వ. అట్టికోల్తల సైరించి కులగిరులపోలిక సప్రకంపులై నిలిచి యనువీరులు దారుణ
సంరంభంబునఁ గోపప్రసాదంబులు సూచి దీపించిన భూషణైస్యంబులయందు
ముసల విభిన్న కుంభంబులు సీరదారితవంక్షణంబులునై తూలుశుండాలంబులును,
చక్రనికృత్తకంధంబులుఁ గృపాణదళితదేహంబులునై పోలియుహయంబులును,
నిపాతితరథికంబులు నిపాతసారథికంబులునై తెరిలి పాటుతేరులును, సాయక సూ
తశరీరులు హుంకారస్ఫారస్ఫుటితమాసనులునై సోలయుపదాతులు నగుచుఁ బ్ర
త్యర్థి బలంబు లగ్గలంపుదీనదశం బొందం గీలాలజలాశయంబులం బలలకూట
కృత్రిమాద్రుల మేదోనిచయతల్పంబుల నుజ్జ్వలాంత్రహారంబుల నాయతన్నా
యమేఖిలలఁ గీకనవలయకంకణంబులఁ గపాలచపకంబుల గాత్రచ్చేదోపదంశం
బుల మజ్జామదిరాష్ట్రారంబులఁ గంకాశివీణలఁ గబంధనటసంబుల గోమాయువి
రుతగానంబుల నాజరింగంబు జమునివిహారదేశంబును మండనస్థానంబు నాపాన
భూమియు సంగీతస్థలంబును సనుశంక నుత్పాదించుచుఁ గంకగృధ్రకలకలంబుల
భూతబేతాశడాకినీవిహరణంబుల సతికాద్రం బయ్యె నిట్లు శాత్రవసహస్రంబులరి
బరిమార్చి నలుదెసల నెదుఁగురాజులం గనుంగొని కమలనాభుం డెలుం గెత్తి
యిట్లనియె.

ఉ. ఎక్కుడుచేర్చి వాహనము లెక్కినవారు బలంబు పెక్కువం
బెక్కురణంబులం గడిదిబీరముఁ జూపఁగఁ జాలువారు మీ

రక్కట చన్నె యిట్లు వసుధాధిపులార పదప్రచారతం
దక్కొని యున్నమ మ్మిచటఁ దార్కొనలేక తొలంగి తూలఁగఁ.

మ. అనికిం దారిచి తోడు తెచ్చుకొని మిమ్ముడ్డంబుగా నెడ్డుచుం
దనమై సోకక యుండఁగాఁ దిరిగెడున్ దవై వ్రజరాసంధుఁ డి
ట్లనిమిత్తంబు నశింప నేమిటికి మీ కారాజు నాత్మాపరా
ధునిఁ బుత్తెం డిట నన్నదీయసుమహద్దోశ్శిక్షలక్ష్యంబుగఁ.

• ———— ❦ జరాసంధుఁడు బలదేవ వాసుదేవులతోడ యుద్ధంబుచేయుట. ❦ ————

క. అనిపల్కెడు పల్కులు విని, మనమునఁ గిను కొదవ నుదరి మగధవిభుఁడు జో
డునువిల్లు దేను ఘనకే, తనమును గొని కడఁగె శార్ఙ్గధరుపై నెకఁడున్.

వ. కడంగి యంతంత సతనిం గని.

శా. ఏనుండంగ సరేంద్రసింహముల నీ విట్లెల సెగించె ది
చ్చో నుగ్రాటవిలోన నాఁ డిటు సశుస్తోమంబులం గాచున
ట్లనేకేశవ లావుఁ జేవయును ధైర్యంబుం గలం డండ్రు ని
న్నా నేర్పిప్పుడు నాకు నెక్కినఁ గదా యత్యంతసిద్ధంబగున్.

చ. అనితల నిట్టు లగ్గలము లాడినయట్టులు గామ సేత చొ
ప్పనయము వ్రేఁ గొకింతదడ వాత్మఁ దిరంబుగ సైచి నిల్వమా
సునిశితమామకాస్త్రములసోన మునింగి పరేతభర్తతో
నెనరఁగ నేడ చేసెద వనుత్తమసఖ్యవిశేషభద్రముల్.

తే. అనినఁ జటునవ్వుతోడియనాదరావ, లోకనము రక్తనేత్రాంతభీకరముగఁ
గంపమథనుఁడు మగధభూకాంతుతోడ, నిట్టు లను ధరణీశ్వరు లెల్ల వినఁగ.

క. నాలా వెఱిగెడునంతటి, చాలిక నీ కొదవ నేని జనవరకడు మే
లేలా తడయఁగ నిదె నీ, యాలోకనగోచరుండ నై యున్నాఁడఁ.

తే. రిత్తమాటలు సెల్ల వ యుత్తములకు, శూరులకు రజ్జులొప్పునె సారబాహు
లీల నెఱపుట దక్కఁగ లెమ్ము కడిమిఁ, జూపు వివిధాస్త్ర శస్త్రవిస్ఫుర్తియెనఁగ.

వ. అని యాక్షణంబ యాజగ దేకవీరుం డారాజకుంజు నెనిమిదియమ్ముల నెప్పించి
సారథి నై దుబాణంబులను రథ్యంబుల ననేకశస్త్రంబులను నెప్పించె ముసలా
యుధుండు బాణాసనప్రాధి మెఱయ నతనివిల్లు నడిమికి నఱ కె నిట్లు కృచ్ఛ్చగతుం
డై నయేలికం గని సేనాపతు లగుకొశిక చిత్రసేనులు రయంబున నడరి.

క. బలదేవు మూఁడుశరముల, సలఘునిశిఖపంచకమున నబ్జాక్షుని స
గ్గలిక యెనఁగ నేసి వియ, తల మద్రువఁగ నార్పుటయును దద్దయునలుకఁ.

- తే. కామపాలుఁ డధేందుముఖప్రదీప్త, సాయకంబునఁ గౌశికుచాపయష్ట్రఁ
ద్రుంచెఁ గృష్ణుండు నాలుగుతూపుల్లాకట, నేసి చేసె యుగ్యంబుల నిలఁ బడంగ.
వ. ఇవిధింబున విరథుండై కౌశికుండు గదగొని హలాయుధుడెసకుఁ గవియునా
లోన నతండు చిత్రసేననధార్థంబు బాణవర్షంబు గురియుచుండ జరాసంధుండు.
క. విలుద్రుంచి పెక్కువిశిఖం, బులఁ బొనువంగ బలుఁడు భూరిభుజబలుఁ డయ్యున్
బలియుఁ డగువగతువేడిమి, యెలయుట కత్యున్నతంబు నెంచుచుఁ బెనఁగెన్.
వ. అంతఁ జిత్రసేనుండు గదాదండంబునఁ బ్రలంబవైరినక్షంబు ప్రక్షతంబు చేసి
తొలంగ నుతికె నప్పుడు.

సీ. ఏను దొంబదియును నెనుబదియును నేడు సాయకంబుల జరాసంధుఁ డేచి
సీరిజోదరు మహాసీలాభసుండరిసుకుమారదేహంబు శోణితమున
మునిగి సంధ్యానుకాశునమనోహా మగుసట్లుగా నెనరింప నెవ్వరుండు
భల్ల మొక్కట వానివిల్లు ద్రుంచుటయును గదగొని ధరణిగిక్కినలఁ దేరు
డిగ్గనుటికి శార్దూద్రుని యగ్గలంపు
వేగ మొప్పుంగ డగ్గటి విష్ణునరము
వ్రేయుటయును నిర్భరిమోహవివశుఁ డగుచు
వ్రాలె సగ్రజుఁ డతికొండి నసుధ నెత్తెడు.

- వ. ఇట్లు పడుటయును.
క. గోవిందుని నిహతునిగా, భావించి విరోధి ప్రమదభరితోత్పటచే
తోవేగంబున సకలది, శానలయము వడఁక సక్కఁజంబుగ నార్చెన్.
ఉ. దానికి పై ప కుద్ధతగదాముసలంబులు రెండుసేతులం
బూని హలాయుధుం డడరి భూవరువక్షిము ఫాలముం బరి
గ్లానముగా నెనర్చుటయు గాఢతరక్షతిఁ దూలి నేలపై
జానులు మోపి మాగధుఁడు సత్త్వ మఱం బడి సొమ్మవ్రాయిన్.
వ. రోహిణీనందనుండు సింహనాదంబు సేసె ననంతరంబ యమ్మనుజేశ్వరుండు.
క. కొండొకసేపునకుఁ దెలిసి, చండగదాదండమున నసహ్యాక్రోధో
ద్దండత బలువ్రేయంగ నా, తం డాగద విఱుగఁజేసెఁ దనగదప్రేతన్.
చ. జనవిభుఁ డాక్షణంబ యొకశక్తి నమర్చి జనార్దనాగ్రజ
న్రునిదెన వైచి తోడన యమోఘగదం గొని వ్రేసి యంతఃబా
కసుపమముష్టి నెంచి మద మారఁ దలాహతిఁ ద్రోచి మూర్ఖులో
మునుగఁగఁజేసి యార్చె దివి మూఁగినవేల్పులు భీతి నెందఁగెన్.

- క. అంతః దెలిసి యసురద్విషుఁ, డెంతయు రభసమున శత్రునెదిరి కదిసి ను
ద్దాంతగతి వ్రేయఁగా మిసి, మింతుఁడు గా కౌతఁ డొకసమిద్ధపుశ క్తిఁ.
- తే. ఆయదూర్వహు వై వంగ నది వెరవున, నెడిసిపట్టి యాబలియుఁ డత్యుగ్రలీల
మగుడ సతనిన వైచె నమ్మగధపతియు, సాలసి వేగ యాలోనన తెలిసి నిలిచి.
- క. పరిఘము గొని మధురిపుపై, నురవడిఁ గవియంగ బాణ మొక్కటి యేసెన్
హరి శార్ఙ్గము దెగనిండఁ, దిరముగఁ గొని దాన రిపుఁడు ధృతిచెడి నిలిచెన్.
- వ. అయ్యవసరంబున మూర్ఛదేటి బలభద్రుండు భద్రగజంబు ధరణీరుహంబుదే
సకుఁ గవియువిధంబున జరాసంధు సింహుడ నిర్మూలంతు నని పలుకుచు నలుక
యెసఁగం గవిసిసం గని నరదం పనుభూననుం డడ్డంబు సొచ్చి.
- ఆ. వరముపేర్చి నితఁ డవధ్యుఁ డవ్వారికి, సధికశౌర్యధుర్యుఁ డధికధీరుఁ
డెట్లు నీవు సంపె దేనుండఁగా నాను, బలిమి రామ మున్ను దెలియ వెట్లు.
- వ. అని యడల్పిసం గినిసి సంకర్షణుండు రిపుప్రాణాకర్షణం బగుతనలాంగలం బ
మర్చి వాని నెదిర్చిసం బరిఘపాణియై నాఁడునుం దాకె నయ్యిరువురకు నె
క్కింతసేపు గజమూఢపతులకుంబోలె నాభీలం బగుకలహంబు సెల్లె సంత.
- తే. స్కంధపీఠంబుమీఁద నాగలి చగిల్చి
కిట్టి పగతుని నిల బోరగిలి పడంగఁ
గడ్డిమిఁ దిగిచి మ్రోఁకాళులఁ గలయఁ గ్రుమ్మి
చదిపి నెత్తురు మెదడును జెవరఁ జంపె.
- క. మనుజేంద్రులు మగధేశుఁడు, గనుఁగొనుచుండంగ నిట్లు కడుఘోరవిధం
బునఁ బేర్చినబలునిబలం, బునకుఁ దలఁగి కలఁగె నఖలభూపబలంబుల్.
- || జరాసంధుఁడు సకలరాజన్యనమేతయిగఁ బంజతుఁడైపోవుట. ||—
- వ. కృష్ణుండును గ్రోధరభసోద్దామండ్లై కొమోదకి యాయితంబుగాఁ బట్టి యిల
చలింపం ద్రొక్కుచు సక్కజంబుగా నడరి జరాసంధుసంధిబంధంబు బెట్టువ్రేసి
బెడిదంపుఁబిడికిటం బొడిచి యుటక యటచేతం జఱిచిన మ్రోకరిల్లంబడి
తూలుచు సతండు నేతిగద ప్రిదిలిపడ సశరం బగుశరాసనంబును సపరికరం
బగునరదంబును డిగ్గవిడిచి యచనరణంబుగా నందడి నడంగిపోయినం గలంగి
గాజన్య లందఱు సమ్మెలులువెట్టి గుఱ్ఱంబులం దోలియు నంకుశంబు లూని యే
నుంగులం దఱిమియుఁ జేరుకోలల సడిచి రథ్యంబులం బఱిపియు సత్యంతభయా
ర్తులై నలుదెసలం జనిరి సర్వసైన్యంబులుం జెల్లాచెదరై కన్న దెసలం బాతె
నట్లు సరేంద్రసహస్రసంత్యక్తంబై విగతసంగీతం బగురంగస్థలంబును గ్రేణినేయు
సంగరప్రదేశంబు గనుంగొని.

- చ. వరదుడు పాంచజన్యము ప్రవర్ధితగర్వనిరూఢి నెత్త స
యుర్గునినదంబు మేఘపద మొందుటయు నివ్వని సర్వదేవతా
వరులును సిద్ధసాధ్యమునివర్యులు నార్చిరి లోకమంతయున్
భరితవిరావ మయ్యెఁ దదుపాగితశబ్దవిమిశ్రణంబునన్.
- వ. సంకర్షణుండును బ్రహ్మోత్కర్షంబున సింహనాదంబున గోదసీకుహరపూరణం
బొసర్చె నిట్లు విజయలక్ష్మీవిభాసితండ్లై లక్ష్మీశ్వరుం డన్నయుం, దానును మా
నుషరూపంబు లెప్పటియట్ల తమ్ము నొంది విశ్రమార్థంబు గోమంతగిరియంద
కొన్నిదినంబు లుండునంత.
- సీ. ఆభంగి సమరపరాజ్ఞులు లయి సర్వభూపాలునిను బోవఁ బోక మగిడి
చేదిభూనాథుండు శిశుపాలజనకుండు కామాశెనైస్వయుక్తముగ నాత్మ
బలముఁ దానును యనుక్రిందిదిక్కునఁ గలబౌంధన మెదిసచ్చి పద్మనాభుఁ
గానంగఁ జనుదెంచి కడుఁ బ్రీతి నిట్లను ససఘు యే మీకు మేనత్తమగఁడ
వినుము దమఘోషుఁ డనువాడ వినియరిహితుఁ
డగుజరాసంధుఁ బలుమాటలు ననుసయించి
వాసుదేవుతో వైరంబు వలన మడుగు
మయ్య యని చెప్పి విస కున్న నాత్మఁ డిలకె.
- వ. అద్భురాత్మం దొల్లి యెన్నఁడేనిఁ బరిత్యజించి యుండి నేడతండు సంగరింబున
భంగపడి చెడిపోయిన సంతరింబునఁ గని నాకుం గలవారిం దోడ్కొని నీ
వాడనై వచ్చితిఁ బగవాఁడు బలనంతం దొలసె తెగి పోయెడివాడు గాఁ డీ
లోనన మగుడంబడి యెద్దియేనియుం గిల్చిపం బొపాదించు నిది నాకుఁ దోచిన
తెఱంగు.
- చ. బహునరవాజివారణశప్రకరంబులరి క్తమాంససం
స్పృహబహుయాతుధానచయభైరవగృధ్రవృకాదులన్ సుదు
స్సహబహువిప్రగంధములఁ జాలఁగఁ గుత్సిత యైస్యునమి
న్మహి మనకేల యొండెడకు మాధవ పోవుట లెస్స చయ్యనన్.
- వ. ఇచటికిం బెద్దదవ్వు లేదు కరవీరిం బనుపురం బందు స్పృగాలవాసుదేవుం డున్న
వాడు వాడు నీతోడ నెప్పుడు మచ్చరించు నాచుర్జను దూషించుట యవశ్య
కర్తవ్యంబు.
- క. ఇవె రెండు భవ్యరథములు, భవదర్శమ కా నెసర్పఁబడినవి చంచ
జ్జవనహయాన్వితములు యో, ధవరా కైకొనుము నీవు దగ నగ్రజుడున్.

వ. అనినం బ్రియంబు నెంది యుదునందనుం డతని సబహుమానంబుగా నవలోకించి.

చ. చుట్టటికంబు ప్రేమమును జూపగ వచ్చినవారికి న్నిజంబిట్టిద యర్హ మైనయది యిట్లు భవద్వచనామృతంబున న్నెట్టన మామనోగతులు నిర్భరహర్షము నెందె నింక నెట్టన నేము ధన్యులము ప్రాపును దాపును నీవు గల్గుట.

క. ఇప్పటికయ్యంబు తెఱం, గొప్పగఁ గనుఁగొంటి గాదె యోపుదు మేమిచొప్పున నెన్నిరణంబులీ, చొప్పుడిన జయింప వానిఁ జూచెద వింక.

వ. ఈచక్రముసలంబులప్రసాదంబునఁ బ్రతిపక్షుల బొరిసమరుట మాకు సశ్రేణుంబు సర్వజగంబుల సత్కర్మక్రమంబు లద్భుతంబులుగాఁ జెప్పికొనునట్లు సేసెద మని సలికి యయ్యరదంబుల నాప్రౌద్ధ యయ్యిరువురు నెక్కి రథాయాథుం డైనదమ ఘోషండు ముందర నడవఁ దత్తై న్యపరివృతులై బలదేవకేశవులు రెండువిడిదలలు తెరువునం బుచ్చి మూడవనాడు రేపకడ కరవీరపురంబు చేరం జనుచెంచి తదీయద్వారంబున నిలిచి.

క: తమపేరు చెప్పి యుద్ధా, ర్థము వచ్చినవార మేము తడయకసంగ్రామము మాకు నీవలయు నని, కమలాక్షుండు పలుక నచటికావలివారల్.

తే. కడు రయంబున నరిగి యప్పుడమితేని
కెఱుంగఁ జెప్పినఁ గడకన్ను లెఱునేసి
యతఁడు విహితనన్నాహుఁడై యాక్షణంబ
యొంటిమెయి నై న్యముల నెల్ల నుడిపి కడిమి.

వ. తొల్లి యాత్మీయనియమంబునకు మెచ్చి యాదిత్యుం డిచ్చినయాదిత్యవర్ణంబై వెలుంగుపే మురిత్తు నుందరస్యందనంబు పితంగతురంగంబులయద్దామగమనంబున గగనగామియుంబోలె నుల్లసిల్లుచు హరివాహనం బగుమేఘవాహనునరదంబుచెలుపు దీపింప నింపుమిగుల నెక్కి యక్కజంబు లగుధనుస్తాణకృపాణామ లమరఁ గమనీయకసకవచచ్ఛన్న శరీరుండ్డై సాంధ్యజలధరపిహితం బగు మహాశైలంబుపోలిక నాభీలం బగునెప్పిదంబుతోడం బురంబు వెలువడియె సంత.

మ. లయకాలంబునఁ బ్రాణిజాతము సనాలస్యంబుమై మ్రింగ నేడి యుదగ్రోద్ధతిఁ దోచుదండధరుమాడ్కి వచ్చుదుర్వారని శ్చయు నాశాత్రపుఁ గాంచి కృష్ణుండు నిజస్వాంతం బసంభ్రాంతి నెంతయుఁ బెంపారఁ దనర్చై దాదృశుఁడయై దర్శించె దద్భ్రాతయు.

వ. చేదినాథుం డయ్యిరువురయుత్సాహంబునకు ననోహం బగుహర్ష నిర్వాహంబు
వహించె నవ్విష్ణుండు తనరథం బొక్కటియ ప్రతివీరునరదంబున కెమిరుగా నడ
పింప నకంపితరథసంబున స్పృగాలుండును గడంగి కదిసి యతనిం దాకె నట్టిద్దఱు
వాసుదేవులకు దేవతలు మెచ్చుకయ్యెం బయ్యె నందు.

తే. శరము లొకలక్షఁ గరవీరపురివిభుండు
యాదవేంద్రునిఁ బొదువంగ నతఁడు డెబ్బ
దెనిమిదింటను నాతని నేసె మగుడ
నేబదింటఁ గృష్ణుని నన్న రేశ్వరుండు.

క. వారుణవాయవ్యంబుల, నారాయణమీఁదఁ దొడిగె సరిసతిశరముల్
ఘోరశిఖివజ్రశరవి, స్ఫారితఁ నద్దీప్తి మాపెఁ బద్మేక్షణంబున్.

క. జంబుకుఁ డేయఁగ యమరు, ద్రాంబకములు నిగిడి వడిఁ పన్నెమ్మలు విచి
త్రంబుగ మాధవుచే నిమి, పంబున శిమితంబు లయ్యె జగములు పొగడన్.

చ. హరి గొనయంబు ద్రుంచుటకు నస్త్రవరంబు స్పృగాలుఁ డెంతయున్
బర్హస మొప్పుఁ గైకొనినఁ బ్రాజ్ఞుఁడు శార్ఙ్గధరుండు తద్విధం
బరుదుగ నాత్మలో నెఱిగి యాతనివి ల్లోకయర్థచంద్రుని
ఘరివిశిఖంబునం దునిమి సొంపట సంగమా నెవ్వ నేసిసన్.

క. వేఱొకవిలుగొని విమతుండు, దూఱఁగ హరిమేన నాటఁ దొమ్మిదియమ్ముల్
మా తెనుబదింటఁ బొదివెం, గాతీయగా మఱియుఁ బఱప గమిగొనఁ దూపుల్.

శా. కోపం బుత్కుటమై ముకుందుండు గుణాఘోషంబు దిజ్జండలా
క్షేపక్షోభకరోరమై నిగుడఁగా శీఘ్రాస్త్రపాతంబులం
జాపంబుం దునుమాడి సూతహాననూత్సాహంబునం బేర్చి ధా
త్రీపాలున్ బహుభోజ్యవలప్రదరపజ్జీచ్ఛన్నుఁ గావించినన్.

వ. సారిధ్యచతురుండునుం దాస యై కడంగి.

ఆ. అన్యచాపహస్తఁ డై యతఁ డొకయమ్ము, కేల నమరఁ బట్టి కేళిఁ బోతె
సమరరాగధరము సస్తితవక్త్రంబు, నందు మెఱయ నిట్టులనియె హరికి.

సీ. గోమంతగిరియందుఁ గొండఱురాజుల నెడిచితి నని మదం బడరి యిందు
వచ్చితి కరవీరవల్లభుఁ దొడరంగ సల్పులు మూఢాత్ము లాస్పృహలు
రిద యొక్కరుండన యేను గయ్యమునకు నమర నిల్చినవాడ నట్ల నీవు
నేకాగ్రయోధివై యెసగితి ధర్మయుద్ధం బిది కీర్తివిధాయి మనకు

నెక్క-వాసుదేవుడ కాక యుర్విమూల
నెంద టిప్పుడు నిను వధియించి నాదు,
షేరు సుస్థిరగతి నెందుఁ బెంపు మెంద
నిలువఁ గలవాడ నెక్కింత నిలుపు మిచట.

- చ. అసవిని దేవకీసుతుడు హాసవినివృరవక్తుడై సృగా
లుని దెసఁ జూచి నీమససులో రణవాంఛ నరేంద్ర యిప్పుడుం
టానుపడదేని సాహసము పొంపివ్రావగ నిల్చి కైదువుల్
విను కలయన్నిటఁ బెసఁగు విక్రమ మేర్పడ నేను జూచదల్.
- క. ఆనల నాచేయంగల, యూవిధమును సున్నయదియ యది మునుముట్ట
వావిరి చెప్పగ నేలా, నావుడు సవ్వీభుడు భషణస్ఫురణమునల్.
- క. తఱుచుగఁ బటఁపఁ గడిఁదియం, పలు తోవరచక్రపరిశుపరిఘచయము లే
డ్డఱు బైఁ గురిసెఁ గృపాణము, లుటక సయోగించ వైచ నుక్కట శక్తుల్.
- వ. ఇట్లు వైరిప్రయుక్తం బగువిషధాయధాంధకారంబు సీరంధ్రంబై కపిసె నిర్భ
యస్థితిఁ బాలుపారి దైత్యాఁ దారుణవిక్రమం బగుచక్రంబు కేల గైకొని
వాని నాలోకించి.
- ఉ. చేయగ నొపిసంతయును జేసితి చూచితి నేను నీవిధం
బానుతమమ్మహాకలిత మై యిద నచ్చ మహాగ్రచక్ర మిం
కేయది చెప్పుమఁ తెలియ నిప్పటికిం బరిరక్షి యంతక
వ్యాయతదంష్ట్రులం దగులువాడవు గాక సృగాల యిచ్చటల్.
- వ. అని పలికి యమ్మహాస్త్రం బతనిసయిం బ్రయోగించినఁ బ్రళయసమయనిర్ఘాత
ఘోరంబయి యడరి తదీయశరీరంబు లేండునయ్యలు సేసి క్రమ్మటి యాసరో
జేక్షణుడక్షణహస్తం బలంకరించ సంత.
- సీ. పగతుచే నిమ్మాడ్కిఁ బడి మృతిఁ బొందినఁ గలఁగి వీ డక్కడక్కడఁ బడంగ
సంతిపురంబున సతివలు విత్రస్తకురీరీవిరావసంకులము గాఁగ
నేడ్చుచు సచ్చటి కేతెంచి రం దగ్గనలి యాత్మసుతుని నాశక్రదేవు
సవ్యాసుదేవునియడుగుఁగెందిమ్ములమ్రోల మ్రొక్కించి సమ్మోహవివశ
యగుచు విలపింపఁ గరుణించి యవ్వీభుండు
మగువ నూరార్చి సకలసామంతమంత్రి
పౌరముఖ్యువురోహితప్రతతిఁ బిలువఁ
బనిచి రాజ్యంబు పృపతనూజునకు నిచ్చె.
- వ. ఇట్లు కరవీరపతిం బరిమార్చి తత్పదంబునం దదీయసంతతిం బ్రతిష్ఠించి.

క. మధుమధనుఁ డాక్షిణంబున, మధురగుణిచి కవలి మేనమామఁ దగఁ దగి
యధరిత్రకి వీడుకొలిపి, యధికప్రమోదంబునోడి నన్నియుఁ దానున్.

వ. మార్గంబున నై నుదివసంబులు ననియించి యూజననాటిరేపకడ పురిం బనతి
ధూరంబునం గని పాంచజన్యంబు మ్రుగించిన.

ఉ. స్వందనయుగ్యనేమిరివనమ్మితంబుగఁ బేర్చి నోపనీ
కందరమార్గమై తనభికల్పితనాడిము వన్వే దానికా
సందముఁ బొంది యాదపు లనన్యనిహాళి నలంకృతాంగులై
ముందర నుగ్ర నేను నిడి ముగ్ధుఁడొహితఁ బ్రవేశంబుగన్.

వ. అనేకసంతోషురంగినుభవనహాసంబుల సమకట్టి యుడిగ్రకేతువులు నుజ్జ్వలాత
పత్రంబులు నెక్కట నోభిల్లం బెల్లుగ మ్రోయుమంగలిని దిత్రంబులతో న
మిత్రజైత్రు లగునన్వసించుభుక్తుల నెవ్వగ్గ నిరి వారును వారి నందితి నభి
సందించి నందమ గడ్డకీర్తనంబులు విప్రజనానాద్యంబులుం బ్రకృతిప్రమోద
వాక్యంబులు వీనులకు నిపుసొంపు నెంపాచిం, సకంపితవిభవంబునం బురంబు
ప్రవేశించి గానమయంబున.

చ. అనిమిషకోటిగొల్వఁ బాలుపాపమడానను భోలి యాదపుల్
దనుగొలునంగఁ గృష్ణుఁడొ ముంద జెనంగన్ వసుదేవునిటికిం
జనుటయు నన్నితో నోలు నమృగపాగతుఁ డై నకూర్చిసం
దనుఁ బ్రణతఁ త్రమ గుఁగఁ గెండ్రి కవుంగిటుఁ జేర్చి యర్చిలిన్.

వ. కేసవేలు దీనన లిచ్చి కేయిశిశంబుల నుపలాంచె నమ్మ మోగాత్సవంబున నెప్పు
రంబులోన నెవ్వండును దీనుండు మలినుండు పున్నుండు నలంకృతం డనం
తుష్టం డనుత్సాహుండును పండు సర్వజనంబులుం బరమకల్యాణభరితు లయి
రని వై శంపాయనుండు చెప్పినకథ నిస్తంబుగ.

ఉ. వాసనతుల్యవిక్రమ వివాసితత్రైతభుజావిలాస ది
గ్వాసనకారిసౌరభవిభానియశస్కరదాస విభ్రమో
ద్యాసికరాజ్జభాసురవిభానుసేవపాపత్ర వాసనా
ధ్యాసిదయాసనాశతుహినాంకువిభూషణ సౌమ్యభూషణ.

క. శ్రీమల్లచమూవల్లభ, సామ దికచతురచాయసామర్థ్య నమ
త్సమంతోజ్జ్వలవై భవ, సామగ్రీలబ్ధసఫలసాత్రాత్రసఖా.

మాలిని. వినుతభవనవీతోద్యేగవిస్తీర్ణకేహ, వినుతభరితశ్వానేత్యవిస్తీర్ణతేత్యా
ధనదనదృశదానాదాత్తదాక్షిణ్యచిత్రాధనికసుజనధర్మాధ్యక్షధన్యస్వపతా.

గడ్డ. ఇది శ్రీశంకరస్వామినయమీశ్వరచరణసోమహాధ్యనానందసౌందర్యధుర్య శ్రీసూర్యనారాయణసుకపిసంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయ ప్రణీతం బైన హరివంశంబును త్తరభాగంబు నందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమాద్యదంధదేశ, టేమదకరవాల సుజనకీర్తిగుణలో
లా మంజులవాడ్డాలా, వేమక్షితిపాల నిత్యవిజయవిశాలా.
- వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు జరాసంధుసలాయనం
బాకర్ణించి జనమేజయుండు వై శంపాయనున కిట్లనియె.
- సీ. లఖలనై న్యములు సహాయులు గూడంగఁ గృష్ణుచే నపజయక్లేశ మొంది
యేమని తనవీటి కేగె నమ్మగఁగోరుఁ డకట యిమ్మెయి ననయంతమేటి
యవనీపతుల కెల్ల సగ్రణి యని బాటిపోక కరంబుగఁ గైకొనంగఁ
జనునె శత్రులవెంట మును దాన తగిలి యవ్వీరులు నెగువంగ వెన్నుసూసి
వీటచు పెంతయు సిగ్గటి బాముమాటి
యేమిటికిఁ గాక చెడుట దానెఱుంగఁ డొక్కొక్క
యిట్లు పూయినతిమ్మట నెట్లు లయ్యె
నివ్వధం బెఱింగింపు మునీంద్రవర్య.
- వ. అనిన వై శంపాయనుం డిట్లనియె నట్లు పరాజయంబు నొంది చనినజరాసంధుండు
లజ్జావనతవదనుం డగుచుఁ బురింబు సొచ్చి నిరుద్ధోరంగంబుపోలికం బొరలి నిశ్వ
సింఁచుచు నశ్రాంతచింతాకులత్వంబునం జత్తసమాధానంబు వడయ నేరక యొ
క్కనాడు భూపతుల నందఱం బిలిపించి వారి కిట్లనియె.
- మ. ప్రతికూలంబయి నై వమెంతయును బాపం బాచరింపంగ ను
ద్యత మైనప్పడు పౌరుషం బతిసమర్థం బయ్యు నత్యంతను
స్థితిఁ బొందెం గనుఁగొంటిరే మనమ హూద్రదేకం బనేకక్రమా
చ్యుతమై పేర్చియు నట్లు గోపశిశువుల్ దూలింపఁ దూలెం దుడిక.
- వ. అయినను మన కిప్పు డై నతేజోహాని భూతసర్గంబు గలయంతకాలంబును శాశ్వ
తంబై యుండు నిది యపనయింప నుపాయం బొం డెయ్యది యెయ్యనువున నైన
సయ్యాదపుల వధియించుట నాకుం గర్తవ్యంబు.

క. దీనికిఁ దగ మూరును మీ, సేనాసముదయముతో విశృంఖలలీలం
బూని నడచి పగతుపురం, బై నమధుర పొదివి వై ర మడఁపఁగ వలయున్.

—|| జరాసంధుడు గండనసారి మధురమీడ పండె న్నివచ్చుట. ||—

తే. మనబలంబు లనంతంబు లనుపమములు, యాచివులు ఏతసాధను లర్థహీను
లేను బొదివి నిగోధింప నెల్ల భంగిఁ, జెడుమ గొగి సంగియము లేడు కడఁగుఁ డోపి.

వ. అనిన సందఱు నవ్వీధంబున కియ్యకొనిరి జరాసంధుం డనతిచిగిం బగుకాలంబున
నను స్తనై న్యసమన్వితండ్డ కదలె గోత్రజాలును సంబంధులును సుహృదులునై న
రాజులును గోమంతశై లంబునం జాల భంగపడుట సభిమానంబు పూ నిసభూనా
ధులు నతని సనుగమించిరి విశేషించి కృష్ణ ద్వేషులై న పాండకలింగ దంతవక్త్ర
శిశుపాల రుక్మియవన వేణుధారి సౌవీరగాంధారి త్రిగర్త భగదత్తులును మఱియు
సంగ వంగ సుహృద్విదేహ కాశకరూశదశార్జుమద్రపాండ్యదేశాధీశులు సుత్సా
హంబునం బేర్చి తత్సహాయులై చని రివ్వీధంబున నిరువదియొక్కయడై హిణు
లతో నతండు కతివయప్రయాణంబుల నేగి మధురాపురోపవనంబులు సన్ని
వేశంబులుగాఁ గైకొనిన.

తే. విష్ణు మున్నిడుకొని యదువృష్టివరులు, కోటపై నుండి యాసై న్యకోటిఁ జూచి
యుగసమాప్తికాలంబున నుల్లసిల్లు, నుదధియో కాక యని వెఱఁగొందు చుండ.

క. నీరిఁ గనుంగొని సప్రసను, శౌరి యనియె భూభరంబు సయ్యస మాన్వత్
గోరి యొకో విధి యిచ్చుట, నీరాజులనెల్ల నెకట నిటు ప్రేరించెన్.

వ. దుర్జనుం డగునీజరాసంధునిమిత్రంబున నీరాజు లిందఱకుఁ బ్రాణాంతకారి యైన
యాపద సంప్రాప్తంబయ్యె నది యట్లుండె ననేకదేశనివాసు లగువసుధాధిపుల
యడియాలంబులతోడిగొడుగులుం బడగలుం జూడు మీకూడినమూఁకలం
గ్రీడయుంబోలెఁ దునుమాడ వలయు సన్నాహసమేతులమై వైడలుద మని
యె నంత.

తే. యముననిడుపెల్ల విడిదలయై తలిర్ప, బలము విడియించి మగధభూపాలకుండు
మనుజనాథులఁబిలిపించిమంతనమునఁ, గార్యమంతయునూహించి కడఁకమిగుల.

క. అరుదుగ గాడ్చునకై సను, జొర నెడయును లేక యుండఁ జుట్టును ముట్టం
శ్వరితముగ వలయు నీపురి, వెరపు ప్రయోగింపుఁ డిట్టివిధమునకుఁ దగన్

వ. అనిపలికి తడనురూపంబుగా నవ్వీధుండు.

సీ. గుద్దండ్లనుం బెద్ద గునపంబులను గోట యొండొండ త్రవ్వట యుక్కుటులుల
రాకట్టనపుడుడల్ గైకొని నఱకుట యెనరుదంచనముల నెడిసెలలను

- జాలంగ నెందును సవరించు టమ్ములఁ దోమరంబులను శక్తలను గదల
గగనంబునీరంధ్రకంబుగాఁ బొదివి యం దెవ్వరిఁ దలపూపనీక యుండు
టోలి కర్జంబుగా నెల్ల యోధులకును, జెప్పి నేఁడాదిగాఁ బురిఁజెలుపుపనియ
సర్వకృతియుమీ కని సమాజ్ఞాపనంబూ, సర్పి మఱియు నానగరము నాల్గు దెసల.
- వ. గోమంతపర్వతంబున నెవ్వరి నేదిక్కున నిలువ నియమించె నట్లు వారి నయ్యై
విధంబులను నిలిపి లగ్గ నేయం దొడంగిన.
- తే. ఉగ్ర సేనాసమేతుడై యుగ్ర సేను, సగ్రసరుగా నెసర్చి వీరాగ్రగణ్యుఁ
డచ్యుతుఁడు బల దేవసమన్వితముగ, నఖలయమవర్ణములఁ గొని యనికి వెడలె.
- చ. వెలలినయాచనేంద్రు సతివిక్రతుతేజునిఁ గాంచి భూమిభృ
న్బలములు భీతివిహ్వలవిభావనఁ జేప్ప లడంగి చిత్రితం
బులక్రియఁ జూచుచుండె నరపుంగవకోటియుఁ జిత్తము ల్గడం
గలగగఁ డొంకె సంత భుజగర్వము సర్పము నెక్కి గ్రక్కునన్.
- క. తమ మొసలు కరము గొంచెము, లమేయములు పగలుమూఁక లని యేమియు ను
ల్లముల గణంపక యాదవ, సమితియు వెన గడఁగెఁ జక్రికౌర్వముకలిమిన్.
- వ. అయ్యవసరంబున.
- చ. గరుడవతాకతోడిరథకల్పన మొప్పఁగఁ జక్రిమాదిగాఁ
బరఁగినకై దువు ల్విత్తతబాహువులన్ వెలుగొందదివ్యతా
స్ఫురితశరీరుడై సకలభూతభయంకరవిక్రముండు పం
కరుహద శేషుఁడు డడఁగెఁ గంపముఁ బొందఁగ సర్వసై న్యముల్.
- క. హలముసలచాపధరుడై, బలుఁడును నిజదివ్యమూర్తి భాస్విల్లఁ గడున్
వెలుగొందురిపులచూడ్కులు, ప్రళయవిభావసునిఁ గనినపరుసున మెఱయన్.
- వ. ఇట్లు సన్నద్ధులై వసుదేవసూనులు సర్వసైన్యంబులం దలకడచి మహామకరం
బులు మకరాలయంబు దఱియుతెఱంగున విరోధివ్యాహంబు గలంగఁ దఱిసి
రప్పుడు కృష్ణు సంతతం గని సేనాగ్రగామి యగుజరాసంధుండు నిజశంఖంబు
పూరించిన వారిజోదరుం డయ్యుత్సాహంబు సరకుసేయక పాంచజన్యనినాదం
బున భూదిగ్గగనమధ్యంబు సంభరితంబు గావించిన.
- తే. ఊర్ధ్వలోక నివాసులయుల్లములును, సధికభయమోహవివశంబు లయ్యె ననిన
సల్పభారుణినాథునై న్యములు గలగి, త్రిష్టుకొని తల్లడిల్లుట సెప్ప నేల.
- || జరాసంధుఁడుగ్ర సేను వెదుక్కొనిరూక్షాక్షరంబుగ నాక్షేపించుట. ||—
- వ. అమ్మహాయోధునిం దాకి మగధనాథుం డనేక బాణపరంపరలు నిగిడించుచుం
గదిసి, తడియపార్శ్వంబున నరరథంబునం దున్నయుగ్ర సేనునిం గనుంగొని
యిట్లనియె.

- సీ. భోజవంశమువారు రాజులై యుండింగి యాదవుల్ కింకరులై చరింతా
రట్టియన్యాయమునఁ బుట్టియుఁ గడుభాముమాలిలి నీకంటఁ బాలిశుండు
- గలఁడెయ్యెవ్వఁడు పుత్రుఁ బాలియించె నాకృష్ణుఁ డెక్కటి తదాబ్ధమెల్లఁదాస
కొని రి త్రపట్టంబు నినుఁ బూన్ప సతనిపెట్టెడునన్న పిండంబు గుడిచె డకట
యెట్లుగఁ బెద్దవాడ వై తేమిబ్రతుకు, సిగ్గతినభోగ మెట్లు బుచ్చించె నీకు
హరికి బంటవు గాక నీ వవనిపతివె, యిట్టిరాజధర్మభవసి నేను నైఁ.
- క. నినుఁ దొలుత నసై న్యముగా, సనిలోఁ దెగటార్చి పిదప యాదవుల జనా
ర్దనపూర్వజపూర్వకముగఁ, దునుముడు నీపేచమడఁగి దుర్దమశ్చక్రే.
౪. అనిన నమ్మాటలకుఁ గలుపించి కమలనాభుండు.
- చ. అక్కట యుగ్రసేనుని మహాత్మునిఁ బల్కుట పంగరంబునం
దెక్కుడుపౌరుషంబు తెలయించుటయే పలుకం దలంచినన్
సుక్కక సన్నుఁ బల్కుము విగోధ నెకండున కాన నాకు నీ
యిక్కివ మెన్ని చండముల నొర్వక పోవున నేయు నేటికి.
- తే. నాడు గోమంతనగమున నన్ను నాజి, గదిసి చూచినవాడవు గావె నీవు
నాటివాడన నేనును సప్రవృత్తాటు, గాదె యిట్లంట యీవిత్కంబు గలదె.
- ఉ. ఇమ్మెయి నిప్పు పగ్గమయి యెప్పటియట్లుల డాగించి నీ
విమ్ములఁ బాటిపోవ కొకయించుక నిల్పితివేని నీమకం
తమ్మవికుంతితాస్త్రవికటప్రహతిం దునుమాడువాడ ని
క్క మ్మిది సూడు మస్తదవిఖండితగర్వము సర్వము న్నప్రా.
- క. అని యిరువదేనుతూపుల, జనపతి నై దింట సతనిసారథిఁ బ్రభుఁ డే
పుననుంచి కార్ముకము కే, తనముఁ మనిమె రెండునునిశితప్రదీపములన్.
- వ. అట్టియెడఁ గౌశికచిత్రసేను లడ్డంబు సొచ్చి వాసుదేవుం బెల్లెసిరి కౌశికుండు నేల
మూడమ్ములు హలాయుధమేస గుచ్చె నాతం డతనివిల్లు భల్లంబున నణకి యు
టక మెఱుంగుటమ్మ లెమ్ములం గీలించినం చిలంకక కోదండాంతరంబు ధరి
యించి మాగధసేనాపతి యమ్మాధవాగ్రజుతో నేట్లాడుచుండెం చిత్రసేనుండు
దోడ్పడియె సంత.
- ఉ. ఒరివొకవిల్లుపుచ్చుకొని యుగ్రగతి స్తగధేశ్వరుండు దో
శ్చండిమ సూపిఁ గృష్ణునకు నై న్యపు లిద్దఱు భర్త గూడి యెం
డొండ హరిహర హలాయుధుని నెక్కట నేసిరి వారిమువ్వరం
దండిమగోరు పంకరుహనాభుండు నెంచె శరత్రయంబునన్.

- తే. యుగ్రసేనునిమెయినాటనుగ్రబాణ, మాజరాసంధుఁడొకటి యయ్యవనిపతియు
డెబ్బదేను దొమ్మిదియును నిబ్బరంపు, టమ్ము లతనిపైఁ బరఁగించె. నలుక మిగుల.
- క. మ్మాధవమాతామహుతో, బాధకముగ దశసహస్రబాణంబుల నా
యోధనము సేసె మగధధ, రాధీశుఁడు చూచి ఖచరు లచ్చెరువందఁ.
- వ. కంసజనకుండు ధనుర్దండఖండనం బొనర్చిన నెండువింట నతని డెందంబు గాఁడ
సేసి రథ్యంబులం దెగటార్చి విల్లునుం బడగయుం బొడిసేసె సల్లు రామకృష్ణులు
శూచుచుండఁ బగతుచేత విరథుండై యయ్యుగ్రసేనుండు దొలంగిపోయిన.
- సీ. చెలఁగి కాశికచిత్రసేనుఁడు దోడుగా నాబ్రహ్మద్రథసూనుఁ డాహవమున
సీరినిఁ జక్రిని. శితనాయకత్రయమున నెంప హరియు నాభూపవద్యుఁ
దచ్చమూపతులను దారుణశరపంచకంబులఁ బీడించెఁ గామపాలుఁ
డై దేసియమ్ముల నందఱ సేసి యాచిత్రసేనునిధను శ్చేదనంబు
సేసి హయములఁగూల్చెఁజెచ్చరిసతండు, సరిఘపాణియై కదియంగ బలుఁడు సతని
యునుఱుగొనుటకుశరములొండొండపలుపఁ, ద్రుంచెనాతనివిలుమాగ ధుండుపేర్చి
- వ. ఆలోన గదాహస్తుండై యుటికి తదీయరథ్యంబులం జదియ మోఁదిన నారా
ముండు భీమవేగంబున ముసలం బమర్చికొని యడరె సల్లు జరాసంధ ఒలదేవు
లెక్కటిం దలపడంగఁడుగునెడి రెండుసైన్యంబులు భేరీమృదంగ నిస్సాణారవం
బులు సింహనాదంబులు సంబరంబుఁ బగిలింప నయ్యిద్దఱతలపాటునకు నంకిలి
యగుసల్లుగాఁ గ్రందుకొనెం దఱిమిన.
- క. ఇరువురుఁ దొలంగి గ్రక్కున, సరదము లెక్కిరిబలంబు లన్నియు వీరకం
బురికొల్పుచుఁ గడఁగిరి దొర, లురివడి నుత్సాహరస సముత్కటసరణిఁ.
- వ. శినియు ననావృష్టియు బ్రభుండును వివృధుండును లోనుగా బలదేవు మున్నిడి
కొని యొక్క దెన మోహరించిరిదాశాపహుండును గంహుండునుబృధుండును శత
ద్యుమ్నుండును విదూరుండును నాదిగా వాసుదేవునిం బురస్కరించికొని యొక్క
దిక్కునంబన్నిరి సత్యకుండును సాత్యకియు శ్వేతల్లుండును శ్యాముండును సత్రాజి
తుండు నుగ్రసేనుండును నాదిగా మృగధరు సగోనరుంజేసి యొక్కసలన నిలిచి
రిల్లు మూడొడ్డనంబులై యునుసైన్యంబులు భీష్మకరు క్తిప్రముఖమహాయోధ
రక్షితంబును బ్రాప్యదాక్షిణాత్యబహుళంబును జరాసంధసనాధంబును సగు
మాగధసైన్యంబుం దిలపడియె నట్టితాతుదల నశ్వారూఢు లశ్వారూఢులను
గజారోహకులు గజారోహకులను రథికులు రథికులను బదాతులు పదాతులను
దార్శ్వినిన నిమివాఁగునకు శూరజనహర్షజనంబును భీరునివహభయావహం
బును వై వస్వతపురవర్ధనంబు నగుయుద్ధంబు ప్రవర్తిలై నందుఁ గృష్ణుండు రుక్మి

నుగ్రసేనుండు భీష్మకుని వసుదేవుండు గ్రథుని బ్రథుండు కౌశికుని గడుండు చేది నాథుని రంభుండు దంతవక్త్రుని సాత్యకి విందానువిందులను శితద్యమ్నుం డేక లవ్యం దాకిరి జరాసంధుండు రాముతో సంగ్రామం బొసర్చునాసమయంబున.

—॥ యక్తిక్తికృష్ణునితోడందలపడి యుద్ధంబుచేసి పరాజతుడైపోవుట. —॥

తే. ఇరువదేను ముప్పదిరెండు వరుసతోడ, నేసె సమ్ములు యక్తిక్తిక్తి వాసుదేవుఁ డస్త్రములు రెంటు భోజరాజాత్మజుండు, మాధవుని నేసె వేటొక్కమార్గమున.

క. ఆతనికార్చుకమార్చి, శాతనమున కుత్సహించి శార్ఙ్గధరుండున్

శాతాంబకమున విశిఖో, పేతంబుగఁ ద్రుంచె సతనిపెనువిల్లు వెనక.

ఉ. ఛన్నధనుష్కుండై రిపుండు శీఘ్రమ శక్తి యమర్చి వైచె నా వెన్నునిదిక్కు శౌరియును విస్ఫుటభల్ల మొకంట దాని ను త్సన్నము సేసి యోలిన గదాపరిఘంబులు లోనుగా సతం డెన్నిటి నెత్తె సన్నియును నేపనగ న్నులుమాడె గైదువుల్.

వ. అంత నిలువక కేతనంబు నటకి రథ్యంబుల వధియించి సారథిం దెగటార్చి విర థుండునువికలసాధనుండు నై సయతనిం జూచి త్రికాలవేది యగుట సవ్విష్టుండు భావి యగుతల్సోదరీపరిగ్రహంబున నయ్యెడుబాంధవం బూహించి చంపక పోవిడిచె నుగ్రసేనుండు భీష్మకునిం బంచవింశతివిశిఖంబుల నేసిన సతం డతని ననేకశతసంఖ్యంబు లగుశరంబులం బొదువుటయు.

ఆ. అలిగి కంసుతండ్రి యతనివిల్లునుబడ, గయును ద్రుంచి సూతు హయచయంబుఁ గూల్చుటయును భీతిగూరిభీష్మకుండు క, య్యంబుసేయు టుడిగి యరిగెఁ దొలగె.

మ. గ్రథుఁ డేడమ్ముల నెంచె గృష్ణజనకున్ గర్వంబుతో నాతఁ డా పృథుబాణాహతి లెక్కసేయక వడిం బెల్లెసి తోడ్పొన నా రథి నశ్వంబులఁ గేతువున్ ధనువు రౌద్రస్ఫూర్తితోఁ ద్రుంపఁగాఁ బృథ్వీనాథులు సూడఁ బాతె సతండున్ భీతిం గడున్ దవ్వుగన్.

వ. బభ్రుం డనేకబాణంబులం గౌశికుసంగంబు నెప్పించిన సయ్యదువీరుని నాతండు సాంద్రశరవృష్టి దోప్పడోచుటయు సమ్మహాబాహుండు తద్బాణాసనంబు నటకిన నెండువి ల్లెత్తి యేయుసాయకంబులు మర్త్యంబులు దాకి నొచ్చిన నెవ్వతోన యలుక సురవణించి.

క. పరుష మగునర్థశశిముఖ, శరమునఁ బగతునిశిరింబు చారుకిరీట స్ఫురితఘణిచులు పర్వగ, ధరణికి బలిగా నొనర్చి తడఁబడ నార్భే.

తే. గడుడుచేదినాగుని నెంప గడుసి నెంచె, జేదినాగుండుబహుళా స్త్రీమేదురాంః
తమసనిర్మగ్న మయ్యె గోదసితటంబు, సకలభూతావళియు భీతిచలిత మయ్యె.

క. కొండాకవడికిం జైన్యుడు, కాండపరంపరల విరథుఁ గావింపఁగ భీ
తుండై యాదవుఁ డరిగె న, ఖండితశౌర్యుఁ డగుశౌరి కడకు రయమునన్.

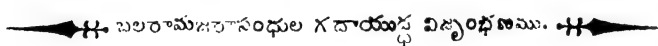
క. శంభుఁడు భూరిభుజాసం, రంభంబున దంతవక్త్రుఁ బ్రకటశరసము
జ్వ్రంభణగోచరుఁజేయఁగ, సంభరితాస్త్రీములఁ బొదివె శాత్రవు సతఁడున్.

సీ. సాత్యకి యత్యుగ్రశరముల విందానువిందుల వెనఁబరివిరతతనులఁ
జేయఁగ నతనిపై నాయవంతీశులు వివిధాస్త్రజాలంబు వెల్లిగొలిపి
విలు ద్రెవ్వ రిథహాయంబులు నెవ్వ సారథి దలరఁ బ్రస్ఫుటశక్తికలసఁ జూపి
రతఁడు వేటొకవింట ననువిందు విరథుఁగా నెసరింప నిద్రిలు నొక్కరిథము
గుండ యుండ సత్తేరును సపహతముగ, నాచరించి గ్రక్కున నొక్కయక్కజంపు
గద యమర్చి వై చినఁదొలఁగంగనుతీకి, పోయిరోటమికోర్చి యబ్బూపనుతులు.

వ. శతమృముం డేకలవ్యుపై సప్తనారాచంబు లేసిన నమ్మేటిమగండు దానును
నన్నియ తూపు లతని మేన నాటించె గ్రమంబున నేడింటను ముప్పదియే
నింటనునతండునాతండును నెండొరుల నెప్పించి యొకళ్లొకళ్లవలన విరథత్వంబు
నొంది గదాహస్త్యలై యనేకమండలభ్రమణంబులం బరస్పరాంగంబులు పరిశ్ర
తంబులుగావించి మెఱయుచుం బెద్దయుంబ్రాద్దు పోరునడి యానవుండు గ్రమం
బునఁ బ్రతిభటునిచేతికయిచువు విఱుగునట్లుగా వెరవుతోడిప్రేటుగొనిన సతండు
గదాశకలంబు సయ్యన నురివి గాఢముష్టిం దమ్మజాంతరపీడనం బొనర్చ నవ్వీరుం
డును నవ్వీధంబువాడె యై నిలిచె నట్టిరువులు బాహుయుద్ధంబునకుం దొడంగి కిట్టి
యుంబట్టియుం బొడిచియు నడచియుఁ ద్రోచియుఁ దాచియు డాసియు ప్రేసియు
జూచుకూర్పరతలప్రహతుల బాహూరుపీడనంబులం గేశాకర్షణసఖదంతఘాతం
బులను సరిగాఁ బెనంగిరి కొండాకసేపునకుఁ గృష్ణబాంధవుండు జరాసంధుబం
ధుని నతినిబిడబంధం బగుబంధురముష్టి నూరుసంధి యుటక పొడిచినం బగ
తుండు గన్నుదిరిగి నెత్తురుగ్రక్కుచు గ్రక్కున నెఱిగి యంతలోనన సంబ
ళించుకొని యెగిసి బాంకుబాంకని యూర్పుచుం గడంగిన నద్దెనయోధు లతని
కడ్డంబువచ్చి రివ్వలనివార లతనిం గైకొని వారిం దలపడి రయ్యురవడి
గయ్యంబుసందడి యగ్గలంబయ్యె నిత్రైఱంగున.

క. ఎక్కటిపెనఁకువ లెన్నఁగఁ, బెక్కులు గడునక్కజములు భీషణములు నై
యొక్కటఁ జెల్లఁగ ననిమిష, దృక్కౌతూహలము లధికతృప్తి వహించెన్.

వ. అట్టిసంకులసమరంబునం గులశక్తిసాహసంబులు నిరపోహంబులుగా నిర్వహింపు
గర్వంబునం బెంపారుశూరులు గవిసి చిత్రసంప్రహారప్రౌఢిం జూప నేపునం
బోవక పెనంగుతురంగమాతంగితాంగపదాతివ్రాతంబులు వివిధవినిష్కాతం
బులం దెగినమోరల మెగిలినకంధరంబులం దునిసినతొండంబుల ముటిసిన
కొమ్ముల, మెరిగినసారథుల విటిసినకేతువులఁ దెప్పిననడుముల వ్రప్పినయురం
బులం బ్రచురింబై చెల్లం దోడ్చోన పెరుగు పెన్నెత్తురు మడువులు గాలువలునై
• యొదవి యస్థిమూర్ఖులై కతంబులం బలలఁకంబులం బరగఁ నారలినహార
మణులం బడిన తెల్లగొడుగుల సమరభూభాగంబు ల్లాడ్చిన్న తారకంబులు నుల్ల
సితశశాంకంబులు సగునాకాశప్రదేశంబుల ననుకరింప నాయతబాహుచ్ఛేదం
బులు నార క్తకరచరిణంబులుం గలచోల్లు ప్రసుప్తభుజగంబులు ప్రస్ఫురితకోక
సదంబులు సగునెలవులఁ బురుడింప నిర్జీవతానిశ్శబ్దంబు లగుశరీరసహస్రంబు
లెడ నెడం బడినవీరశంఖపణవసుంధభికాంస్యకాహళదులును సమాసవ్యససరిబు
లయి మూకీభవించె నున నడింగి యుంక నెండొండె పేర్చుభూతబేతాళడాకినీ
శాకినీకలకలంబులవలనం గేవలకుణపమయంబు లగుతావులం బునరుజ్జీవిత
దేహ్యంబు లై నపగిది నుత్పేక్షిణీయంబులై వెలయ వియ తలరంగంబు గైకొని
కుంచయ వీచి యాడునారదుచేత శిక్షితంబు లయ్యె ననం దగి గృహీత
ప్రహరణంబు లయి సర్పించుక బంధంబులు చౌద్రాద్భుతరసంబులకుఁ బాత్రం
బులై మెరియ నవ్వేళ యాభీల యయ్యె నాసమయంబున.

మ. తనతే రెందును నుల్లసిల్లఁగ బలోద్ధాముండు రాముండు దీ

ప్రనిశాతాస్త్రపరంపర న్మగధయోధశ్రేణిఁ దూలించుచుం

జనుదేరిం గని పైఁక కేపున జరాసంధుండు సంధుక్షిణ్

గ్రనిజక్రోధకృశాను నాతనికి వీరం జూపఁ గాంక్షించుచున్.

క. తే రభిముఖంబు నేయఁగ, సారథిఁ బనిచి పటుబాణజాలభయదవీ

రారంభుఁ డై నఁ దత్త్రియ, చీరికిఁ గైకొనక తాంకె నీరియుఁ గడిమిన్.

చ. ఇరువురు నేచి తుల్యముగ నెంతయుఁ బ్రాద్దు పెనంగి రథ్యముల్

ధరఁబడ నుత్తుల్లఁగఁ బతాకలు మ్రెగ్గఁగ వర్మబంధముల్

మూయఁగఁ జూపము ట్టునియ ముద్గరతోమరశక్తు లాదిగా

వరుస ననేకము ల్పడియ వావిరిఁ బోరి చలంబు పెంపునన్.

తే. గదలుగొనిమహితలముగ్ర కృతలనుటికి, తుంగశ్రుంగసమన్వితాశ్రులును బోలె

గదియరెండుపై న్యములునుగదన ముడిగె, నమ్మహాద్వంద్వయుద్ధ వీరౌదరమున.

- వ. అల్లెల్ల నాగునం జాల నెడగలిగి చూచుచుండ నంబరంబున ననిమిషసిద్ధవిద్యా
ధరప్రముఖులును నధికతాత్పర్యంబున నాలోకింప సంగరరంగంబు ప్రవేశిగిచి.
- సీ. పేర్చి మదోద్రేకబృంహితకౌద్రంబు లగుపట్టిహాసనహస్త లనంగ
నోపభీషణరేఖ రొప్పుచు బీరంబు పొలిపైనానికడిదిబెబ్బులు లనంగ
వెలయుదర్పంబున మలసి టంకెలు వైచి పటుతఁ గ్రాలెడువృషభంబు లనంగ
గ్రూరచేష్టితములఁ గూరి మిరవారిహుంకారంబు లగుమ్మగవైరు లనంగ
లాగువేగంబు సౌఖ్యశ్లాఘాసవిధము, గడఁకయునునుబ్బుఁ దుల్యత్వకరకమేఱయ
ఘోరమూర్తులై సింహనాదారవంబు, లడరఁ దాగ్గొనిరివీట లాగ్రహమున.
- వ. ఇవిధంబునం దలపడి యిద్దఱు నుద్దామరభసంబునం బెనంగునెడ జరాసం
ధుండు సవ్యమండలభ్రమణంబుల సభివేష్టించిన ముష్టికాంతకుం డవ్వెరవు గణి
యింపక దక్షిణభ్రమణమండలంబులఁ జాటికొని తిరుగ నిరుపురకయిదుపులు
నెండొంటిం దాఁకి నిర్ఘాతపాతభీషణం బగుఘోషంబు పుట్టింప బెట్టిదంబుగా
బృహద్రథసూనూపై సయ్యచునందనుండు గద వీచివైచిన సతం డప్పాటు
దప్పించుకొన నది యుగ్వీతలంబు చలియింపం బడిన సత్తైఱసి నుఱిగ్గి వ్రేసిన
విపశ్కుప్రేటు సరియించి ధీమం డగునీరాయుధుం డమ్మహాయుధంబు సతిరయం
బునం బుచ్చికొని చెచ్చెర మాగధు నడిచిన నాతండును దీప్రఘాతం బానరై
నట్లు దొడంగి యొకటి రెండు మూఁడు నాలు గనుచు నెక్కించిన ట్లక్క-జం
బుగా నుండొరులం బర్యాయప్రహారంబుల నెప్పింప నెప్పటిచంక్రమణవేగం
బులం బసపాతపీడితయై సర్వసర్వసహాయఁ జలింపఁ బెంపేది కుండలికూర్చ
విధుల?రంబులు వీరపును నెగుల దిగులు పుట్టి నిఖిలభువనవాసులు భువనం
బులకు భద్రంబు గావుత మని భయభ్రాంతులై యాక్రోశింప వానుదేవా
గ్రజౌగదిసి యహితుం డురస్థలం బతిగాఢప్రహతిం బగిలించినఁ బెలుచ
నెత్తురుగ్రక్కుచు గ్రక్కున సతండు పుడమిం బడి పడుటయు నెఱుంగంబడక
యుండు నంతన నెగసి పగతు నడితల బెడిదంపుఁగడంక నడువఁ గర్ణనాసారంధ్రం
బుల మెనఁబులు చొరగఁ దూలి కూలినఁ బ్రతిభటుండు పొలిసె ననుచు
యావపు లార్వ గర్వం బేది మేదిసీశ్వరుసై న్యంబులు గలంగ గ్రమ్మనం దెలిసి
మగధనాథుండు మాధవపూర్వజ సపూర్వాహం కారంబున నందంద ప్రేయు
టయు నమ్మహాబాహుండు సముత్సాహంబునఁ గృతప్రతికృతి గావించె వార
లన్యోన్య హాసనంబులం బ్రక్షతాఘోరకాయులై రుధిరధారలం దడిసి పుష్పిత
కింశుకంబులుంబోలె బొలుపారి గగనచరులచూడ్కికిం బరమోత్సవం బాపా
దించిరి తదనంతరంబ.

- తే. అలుకయంతంత కక్క-గహలధరుండు, విమతుఁబారిగొందునికొక్కచేటు ప్రేసి
యనితలంచుచుఁ జెనుగద హస్తతలము, నందమర్చియుగ్రపువృష్టిసతినిఁ జూడ.
- వీ. అంతరిక్షంబున నశరీరి యిట్లు సీమాగఢం డొరులచేతం జానండు వీనికిన్పు
త్యువు వేటొకం డున్నవాఁ డెనతిచిరం బగుకాలంబున నివ్వెఁగంబు సంపన్ను
• బయ్యెడు నీ విప్ప డాయాసంబుఁ బొంద నలవ దుడుగు మనిన విని జరాసం
ధుండు విమనస్కుం డయ్యె రాముండును సంగ్రామవిరామంబు నెందె నంగ
• నారెండుదెఱంగులవారును బో రుడిగి తిరిగి పోయిరి యాదవులు మఱియును
బ్రతిదినంబును సన్నధులై వెడలుమాగధులును సకలచార్ధివసేనలతోడం దొడలి
పెనంగును రిట్టివిక్రమంబున దీర్ఘకాలం బిత రేతరక్షయకారి యగుదారుణసంప్ర
హారంబు చెల్లుచుండ.

—|| జరాసంధుండు పరాజయంబు నెంది మరలి నెజ్జరంబునకుం బడుట. ||—

- చ. అనుపమదై నమానుషబలాధికు లాయమనంశసంప్రవ
ర్ధులభుజప్రభావపటుదర్పము లోర్విగ రామి తేల్లఁగాఁ
గని పగతుండు గం డడఁగి కాలరభావము నెమ్మనంబునం
దనికిన సర్వయత్నములు డక్కి సృపాలసమత్కరింబుతో.
- ఛ. సేనాసముదయంబుల నెల్లఁ దివియించుకొని నిస్తేజుండై తనపచ్చిసత్తోవన
మగిడ నప్పగిది మగధపతి బెగడి లోలంగి పోయిన.
- మ. విజయభ్రాజతులై యగుప్రవహు లావియ్యతసమ్మోదనం
ప్రజయస్వాంతత నచ్యుతు హాలధర్మ భవ్రాస్త్రకిఁ గీర్తిండుచు
న్నిజభాగ్యోదయ మెల్లవారలును వర్ణింపంగఁ బూగ్గొన్నతిం
ద్రిజగద్రాజ్యము సేరినట్లు కడు నుద్దీపించి రాపెంపుచు.
- ఉ. అందును బుద్ధియుక్త మగుయాదవవృద్ధగణంబు శత్రుస
స్పందయశోధకప్రకటభంగుల గెల్చియు గెల్పు గెల్పుగా
డెందములందుఁ జూడక కడిందిగ స్రుక్కియ యుండఁ బెంపుసాం
పుండనరార వానిబలముం జలము గుటిగా వెలుంగుట.
- నీ. అట్లు పలాయితుండై చని యాజరాసంధుఁ డేమని చెప్పఁ జలము మిగులఁ
దక్క-క మఱియు నుద్దండత నెప్పటియట్లు మధురపయి నరుగుడెంచె
యాదవులును దొంటియట్లులసమకట్టి వెడలి భేచరదృష్టి వెక్కనమున
మునుగంగఁ బోరి రిక్తైసనిసపోరాట పదునెనిమిదిమాటు లెదిరి రిపుడు
భగ్నుడై పోనె నయ్యదుపతియుఁదానుశక్తుఁ డయ్యనుబ్రతిపక్షుఁ జంపనెల్లఁ
డొరుఁడువానికి మృత్యునై యునికిబుద్ధి, నెంతయునునిచ్చితమ్ముగ నెఱుంగు గాన.

- వ. ఇత్రైతంగున నాశ్రితశ్రీవిధాయి ధైర్యయాశ్రీవిభుండు విజయశ్రీసమేతుండై
సుఖంబుండై నయ్యమవీరు లిద్దఱు సమ్మహాసమరంబుల నాత్మీయదేవతారూపం
బులుం దక్కినయప్పుడు మానుషాకోరంబులుం బచరించి నిజమాయాప్రభా
వేంబు భావింప నెవ్వరికి నలవిగాక యతిశయిల్లుదు రంత నెక్కుసమయంబున
బలదేవుండు.
- క. తనపిన్ననాటియాటల, క్రమమంతయుఁ దలఁచి వేడ్క గడలుకొనఁగఁ జి
త్తమునందు గోకులాలో, కమహూత్సవ మిచ్చగించి కర మిష్టమునఁ.
- మ. జలజాతేక్షణతోడఁ బెప్పి తదనుజ్ఞందానెకండు స్సము
జ్వలకాంతారవిహారియోగ్య మగువేషం బొప్ప ప్రేషల్లెక్కు
లలిమై నేగినఁ దన్ని వాసులు మహాలాసాత్తు లై యమ్మహా
బలు సంతత నమర్కొనంగ సతఁడు బంధుత్వ ధోరేయతఁ.
- క. కొందఱకు మ్రొక్కి తనకుం, కొందఱు మ్రొక్కంగ వరుసఁ గొందఱఁ గుశలం
బందంద యడిగి కౌగిటఁ, గొందఱఁ గదియించి ప్రణయకోవిదుఁ డగుచున్.
- క. గోపికలు పొదివికొనఁగాఁ, దీపారెడిచూడ్కితోడితిన్ననయచితా
లాపములఁ బ్రియము సలుపుచు, నాపోవని యింపుసాంపు లభినవమ్ములుగన్.
- వ. ఉన్నంత గోపవృద్ధు లందఱు సతనిఁ బరివేష్టించి యిష్టగోష్ఠిం దగిలి యిట్లనిరి.
- క. స్వాగతమే యాదవకుల, రాగవిసర్ధన మహాత్మరామ సుఖశ్రీ
భాగి నిను నిపుడు గని సుఖ, భాగుల మేమైతి మెట్టిభాగ్యోదయహా.
- చ. తమతమజన్మదేశములు తద్దయు రమ్యము లెల్లఁపాణిజా
తములకు సంట యిప్పుడు గదా నిజ మయ్యె జగత్ప్రసిద్ధవి
క్రముఁడవు నీవు నీవసులఁగాదినచోటికి వచ్చి యిమ్మెయిన్
మమఁ గొనియాడ నింకఁ గడుమాన్యుల మైతిమి దేవతాలికిన్.
- సీ. చెనఁటిచాఁవారముష్టికుల భంజంచుట కంసునిఁ బరిమార్చి కరి నడంచి
తనరుట శత్రునితండ్రఁ బ్రతిష్ఠించు టబ్ధిలోఁ దిమిలోడియాహనంబు
గోమంతనగమున శ్రీమెఱయంగ నుదాత్తదివ్యాయుధావాప్తిమహిమ
భూమిశ్వరులతోడిభూరిసంగ్రామంబు కరవీరభిభుని సృగాలుఁ గోల్చు
టర్థి మధురకేతెంచుట యచటఁ జిత్ర, జయము గ్రమ్మఱఁగొనుటయాసరణినివు
దమ్ముడును జరించినయచ్ఛతంపుఁజరిత, మెన్నఁ గొనియాడనెవ్వర మిప్పుడేము.
- క. ఈవసుమతి యంతయునిటు, మీవలనఁ బ్రతిష్ఠవడసె మీవా రగువా
రేవారు వారు కల్యా,ణావాసులు దార యగుట యరిదియె యనఘా.

- చ. అన విని రాముఁ డట్లనియె నక్కట యిం తన నేల మీరు గూర్చి నెజయుఁ బెంపఁగాఁ బెరిగి మీచిరిశిక్షఁ జరించి మీగృహంబున సరసాన్నము ల్లంపించి బుద్ధిఁ దనర్చినమాకు నందు శోభన మగు టేమి సందియము నొంధపు తెన్నులు పుమ్ముఁ బోలఁగఁ.
- క. రాచసిరిఁ యుండుయును మది, యాచపడిం తొరడు నాకు హరికి నిచటిబాల్పాచరణముపై నుక్కున, యేదంబులను మహాన నెన్నఁడు రామిఁ.
- వ. అనిన సంతెల్లి వారందఱు సత్ని సభిసందించి మాధుర్యహృద్యంబు లగుమద్యంబులును సమధికా వేద్యంబు లగుభద్ర్యంబులును భావానురూపంబు లగుననులేసంబులును జేతోవిలోచనకల్యంబు లగుమాల్యంబులును సనేకంబు లాకల్యాణమూర్తికి సమర్పించినం బ్రీతుండై పివిక్తంబును రమణీయంబు సగుప్రదేశంబున.
- ఉ. గోపిక లందియిఁ బడిడికోరి నుదారిసుగంధిశేఖు విచ్చాపరిపూర్తిగాఁ గొని వెసంగిడు నుగ్గడునై ముదంబునఁ వ్యాపకభంగి సంగిము సమస్తము ఘూర్జన మొందఁ జేయును ద్విపిత మైనమోహము మదిం బరతంత్రత యాచహింపఁగఁ.
- సీ. కనకేపుమోకునఁ దనరెడుసురదంతిమాడ్కి- సుతృల్లదామమున సమరినిండువెన్నెల పర్వ నెజయుకై లాసాద్రిలీలఁ బందనసాంద్రలిప్తి మెఱసి చలదుల్కు మగుశరజ్జలదంబుక్రియ నేకకుంజలమణిదీప్తి గొమరుమిగిలి ఘనభోగియు క్షమై తనబువటీరంబుగలిఁ జేతిహలమున సతిశయిల్లి తారకలలోఁ గలంకవిస్ఫూరుఁ డగుచు, నలరుపున్దేందువిధమున సతివపిండు సడుమ నీలాంబరమృతి బెడఁగు గాఁగ, సధికధవళాంగరుచి నుప్పె నవ్విభుండు.
- వ. అచ్చటికి ననతిమారగామిని యైనకాళిందిదిక్కు మొగంబై.
- క. ఓయమునానది నీయం, దాయతముగ నాకు వలయు నవగాహంబునఁ జేయఁగ రావ్రా తేవ్రా, తోయము లని పిలిచె నెలుఁగు తొట్రిలఁ బెలుచఁ.
- వ. పిలిచి యమ్మహాతరంగిణి యాత్మస్వభావంబున నుసికి దన్నుఁ గైకొనమిగాఁ గొని యమ్మహాబాహుండు.

—|| బలరామదేవుండు కాళిందీ భేదనంబు నేయుట. ||—

మ. అటుకం బేర్చి హలం బధోముఖముగా నచ్చోటికిం బాచె తత్సలితాఘం బాకవ్రంతయై తనకునై సర్వంబు సొండ్పొండు యిమ్ముల రావింపఁ దొడంగె భూరిభయసమ్భాహంబునఁ ధాత్రి యగ్గలపుంగంపము సొందఁ గ్రిందటిభుజంగవ్రాతముల్ భీతిలఁ.

- ఐ. ఇవ్వినందున సంకర్షణలాంగలాకర్షణంబునకు వశగతయై విక్రీణైవాలకేసియు విలోలమీసదృష్టిచాతయు విస్త్రుతఫేనదుకూలయు విహ్వల విహంగరుతాక్రం దయు వికలకలహంసగమనయు వికంపితకోక స్తనయుగ్మయు విషణ్ణసరోరుహో వదనయు విభిన్నవీచిబాహువిలసనయు వికలితావర్తనాభియునై విభుకరాకృష్య మాణ యగువిముగ్ధయుం బోలె నరుగుడెంచి యాతటిని యాతనియెదుర నాత్మ యదిన్యాకారింబు దాల్చి నిలిచి విరిచితాంజలియై యిట్లనియె.
- క. శరణమ్ము గమ్ము నీచగు, చరణ మ్మిదె శిరముసోక సంప్రార్థన త త్పరత సునర్చిత హలధర, హరిపూర్వజ చక్క-జూడు మాతుర సన్ను.
- క. స్వాభావికజాడ్యమున మ, హాభాగ భవన్నియుక్తి యాత్మ నెఱుంగ కే నీభంగి యైతి నలుగుమ, కే భామల నిలకు లట్ల యిట్టి మహాత్ముల్.
- ఁ. జీవితధర్మయై పరగుసింధువుఁ గూడఁగఁ బాట కుండ బృం దావనమధ్యభూమికి నుదాహుడు రాముఁడు గ్రమ్మరించె దా నేనిధిఁ దప్ప సేయ కిటు లే లగు నిన్నది యంచు నింక ఘే నావలినోచుల న్నగుచు నార్యరె సన్ను సపత్ను లండఱు.
- క. అపచారనిదర్శక మగు, విపరీతగతంబు నాకు విశ్వజగమునం దపకీర్తికరం బిది నీ, కృపగల్గినఁ జాలు నింకఁ గిల్పిషఁడీ.
- ఐ. క్రమ్ముట నేను బూర్వమార్గప్రవర్తిని నగునట్లుగా నానతిచ్చి పనువు విమ్మహా నీరవిదారణరథసం బుపసంహరింపు మనిన నవ్వించు నవ్విభుం డవ్వెలంది నాలో కించి నీవు చేడికొనుటంజేసి నాఁడియలుక యొకింత సైరణ సేసెదం గాని నీ తస్సన కిప్పగిది దండచండతయుం జాల దది యట్లుండె నీవెంతట నిలిచి యెల్ల కా లంబును నేనిచటికిం దిగిచినయిప్పాయవలన బృందావనపావనం బానర్పము నాకు నిట్లయిన సత్యంతశాశ్వతం బగుయశంబు సిద్ధించు భవన్ముఖప్రవాహంబు వాహినీశ్వరగామి యగుంగావుతమని యనుగ్రహించుటయు నిగ్రహము క్షయై యయ్యగ్రిమతటిని యాత్మేచ్ఛం జనియె గాళిందీభేదనప్రభావంబు గనుంగొని గోపాలు రందఱు నచ్చెరువు నుంది యయ్యమానుషసత్త్వశాలి ననేకవిధంబులం బ్రస్తుతించి రవ్వధంబున నాశ్చర్యకర్మకలనాధారేయుం డై సకాహిణేయుండు.

—|| బలరాముడు ప్రేషణైసుడి మధురాపురంబునకు వచ్చుట. ||—

- క. వెండియుఁ గొన్నిదినంబు ల, ఖండిత రాగమున గోషకప్రకరములో నుండి హరిఁ దలచి కొతుక, కంఠోలం బైనమనసు కడుఁ దమకింప.
- తే. వ్రజనివాసుల నెల్లను వరుసతోడ, వీడుకొని తన్ను నందఱు వేడ్క ననుప మధురకేళెంచ వ్రజములోమరిగితాల్చి, యున్న వేషంబయెంతయు సెప్పు సెసంగ.

- క. మునుగోవిందునియింటికి, జనుచెంచిసఁగాంచి యధికసంత్రీతి నెడు
గొని తత్పదములకుఁ బ్రణతి, యొసర్చికావించె నాతఁ డుచితార్చనముల్.
- వ. అయ్యగ్రజం డయ్యనుజుండు మున్నుగా నిజజనకుం గని ప్రణతుండై సంధిగిని
కొఁగిలించి యవ్వసుదేవుండు గోకులంబుకణలం బడుగ నాబలభంగంబు భద్రం
బుగా న్నలంబు నుపన్యసించె మజ్జయుం బుత్తు లిటువుడు వివిధకథావిన్యాసం
బానర్చి తండ్రిం ప్రముదితుండేసి రట్టిప్రవర్తనంబులు గొంతకాలం బటగుటయు.
- క. ఒకనాఁడు సకలయాదవ, నికరసభాంతరమునందు నీరజనాభుం
డకుటిలమనస్కుఁ డిట్లని, ప్రకటార్థం బై నపలుకు పథి కెం బ్రీతి.
- సీ. వినుడు యాదవకులపేరు లండఱు సవధానంబుతోడ మద్వాక్యరణి
మనకు నివాస విమృధుర యిష్టరిఁ బోలఁ బురి లేను మనభూమిఁ బోల భూమి
యెందును బుట్ట దే మిప్పురింబునఁ బుట్టి పెంపారి న్నేలైఁ బెరిగి నచ్చి
యిచ్చల నై శ్వర్య విట్లు ప్రాపించితి మింతతోఁ బగ బలవంత మయ్యె
సర్వపార్థివ్రులునుజరాసంధుఁగూడి, యెంతలెంతలు నేసిరి యెఱుంగ శక్లు
మనము నెకభంగి నడఁచెల్లమజ్జచియిట్లు, లున్న వారిము తుదిముట్టనునికిఁజేఁగు.
- మ. చెల్లలం జట్టలు పేమరిత్తుములు హస్తీస్యందనాశ్వంబులన్
బలవద్యోధనముత్కరంబులును సంపన్నంబుగఁ గల్గియున్
సెలవేమీ యిటు లంతకంత కహితశ్రేణీసమాభూతం
కలసం దూలి నంప నిట్టి యభిషంగం బోర్వఁగా వచ్చునే.
- వ. కావున నిలక నిక్కడ నునికి నాకుం జూడఁ గర్తవ్యంబు గాదు వేటొకచోటు
సంపాదించిన సయ్యెడకు నండఱము నరిగి నుఖం బుండుద మిది మీమనంబులకు
రుచియగునదలయు ననిన వారునుం దమలో విచారించి.
- ఉ. వైరి యవధ్యుఁ డాతనికి వారిక యెన్నఁగ బెద్దపైస్యముల్
సారభుజోద్ధతిం దొడఁగి చంపుదు మేని సనేక వర్షవి
స్తారములందునుం దెగవు సంహయ మొందును వారియస్కదీ
యోరుచమూసమూహ మిటు లూరిక యేటికి నింద చావఁగన్.
- వ. ఇట్టిసాపాయస్థలంబు పరిత్యజంప వలయు నిమృహపురుషుం డెట్లు పనిచె నట్ల
చేయుద మని తత్సాకారం బాకంసవైరితోడం దెలియఁ బరిగిన సతండు ప్రీతం
డయి యొక్కరుగ్గమప్రదేశంబు దనమనంబునంద నిశ్చయించి సకలజనంబులకు
నిర్లమనన్నాహం బాజ్ఞాపించియుండు నాలోసన.
- ఆ. కాలయవనుఁ డనఁగఁ గాలకల్పండు శత్రుఁ, జేచి మధురమీఁద నెత్తుదేరఁ
గదత ననికి నపుడ యొదవి జరాసంధుఁ, డును గడంగె ననియు వినియె నెకట.

- క. విని తనవారల కెల్లను, ఘనభుజుఁ డెఱిగించి నేడ క నలున మతిశో
ధన మగుచివసం నిదియని, యనుపమకల్యాణవిధిసహాహారముతో.
- వ. సమముంబు లగువృష్ట్యంధకవీరులం దోడ్కొని సమస్తవస్తుసంపదలు తోడ
నడువ నసంతదంతితురంగనిధిపదాతీననహంబుల గొయితంబు సేసికొని తానును
వసుదేవుండును బలదేవుండును నుగ్రసేనుం బురిస్కరించుకొని పురంబు నిర్గ
మించి పశ్చిమ భిముఖంబుగాఁ బ్రతీడివనప్రయాణంబుల సరిగి పున్నాగనాగ
శేసరనాగలతాక్రముకనారికేళికేతకీప్రముఖవనపండుమండితం బగుసాగరానూ
పప్రదేశంబు చేరి యంపు సికతాత్మామలమృద్భూషితం బగుభూభాగంబు గని.
- సీ. ఇదివాహనములకు హిత మిది జనులకు నాయురారోగ్యనృద్ధ్యావహంబు
మధురమనౌజ్ఞనిర్మలతోయసంపన్న మిది సర్వతరులతాభ్యుదయభూమి
యిది యిది మునుద్రోణఁ డేకలవ్యనిచేత నర్చన గైకొన్నయన్నివాన
మిది మందరిమునకు నెన యైనలైవతకాద్రి చేరువను నె ప్పమరునట్టి
దనుచుఁ దద్విశేషంబు లత్యాదరిమున, నర్హకోటికిఁ జెప్పుచు నంబుజాక్షుఁ
డంతవట్టువారిలఁ దగ నెల్ల విడియఁ, బనిచెఁ దగుముహూర్తంబున మన మెలర్ప.
- వ. ద్వారవతినామకం బగుపురం బతిమనోహరంబుగా నిర్మించి పురవాస్తవ్యులు
బంధుమిత్రులు సేనాపతులు నాయంకులుం దగునెలవుల నిలువం దాను నభి
నవధి బగురాజమందిరంబున పసియించె నవ్వీధంబున నమ్రహోదగ్ధంబు వడసి
యావపులు శాత్రవులవలనిభయంబువిడిచి పురుషోత్తముచేతసభిరక్షితులై పురు
హూతసంరక్షణంబున నమరావతిం బ్రమోదించునమరులకుం బాటి యగుచుం
బ్రకాశిల్లి రని చెప్పినవిని జనమేజయుం డీట్లనియె.
- చ. లతులితమధ్యదేశమున కంతటికిం దిలకం బనంగ నూ
ర్జితధనధాన్యసంపదలఁ జెన్నునహించి ప్రసిద్ధనజ్ఞనా
న్విత యెయి యొప్పునమృదుర నెట్లొకొ గ్రమ్మన నుజ్జగింపఁగా
మతి యటుపుట్టె శౌరి కరిమర్దన మేటిది యాత్మశక్తికి.
- వ. కాలయవనుం డెవ్వనిపుత్రుం డెంతటిలావు గలవాఁ డచ్యుతునిదెన నెవ్వీధం
బొనర్చె సద్దేవుం డెటఁ జని ద్వారకాపురిం బేమితెఱంగునం గావించె మఱి
యేమిపను లొనర్చె నింతయు వినవలతు ననిన వైశంపాయనుం డతని కీట్లనియె.
- || వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుఁ గాలయవనునిజనప్రకారంబెఱిగించుట. ||—
- సీ. వినుము వృష్ట్యంధకవిలతికాచార్యుండు గుణగర్వితుండు గర్గుండు నాఁగఁ
గలఁ డతఁ డాజన్మకలితసమంచిత బ్రహ్మచర్యంబునఁ బరఁగుచుండ

సయ్యార్థ్యవేతస్సుః- సన్యః డొక్కడు వచ్చి యమకోటిసన్నిధి సహాసింది యీతః డాటదిగాక యెన్నంగఁ బురుషుడే యని యెగ్గు పలుకంగ నవ్విధంబు

• వినియు నూరకుండ్డిది యమవీరు లతఁడు, ప్రకటనోపవిష్టంభితభావుఁ డగుచు నడవి కేగి పండ్రెండేడు లధికనిష్ఠ, లోహచూర్ణాశ్రయై నిర్విలోపబుద్ధి.

వ. ఘోరప్రతంబు నడవినం బ్రీతుండై తోతెంచి వినాకధయండు వరిం బడుగు మనిన నతండు వృష్ట్యంధకభయావహుం డగుతనయుండు గావలయు ననికోరు టయుం ద్రిలోచనుం డట్ల యొసంగె నట్లు లబ్ధవరుం డగునమ్మహాత్ము తెటంగెఱింగి యవనేశ్వరుం డపుత్రకుం డగుటం బుత్రార్థి యై యతనిం బ్రార్థించి తోడ్కొనిపోయి.

తే. ఆలమందలో నునిచి నిత్యార్చనంబు, సేయుచుండంగ నప్పురస్త్రి యొకర్తు గోపకామినీరూపయై కోరి యతని, వలన గర్భంబు దాల్చె నీశ్వరునియాజ్ఞ.

క. ఆగర్భంబునఁ బుట్టెను, హాగురుతేజండు కాలయవనుఁ డనంగ బా హాగర్భవిజతవిమతో, దోష్టగుడు ధీగణ్యుఁ డధికదర్శముఁ డెందుఁ.

తే. అతనిఁ బుత్రుఁగాఁ గైకొనియవనవిభుఁడు, పెనిచె సంతిపురంబునఁ బెనుపుమిగులఁ దత్సరోమంబునంబు భూతలవిభుత్వ, మొంది యావనగర్భమహూగ్రుఁడగుచు.

వ. అతం డెవ్వరిం గైకొనక క్రాలుచుండి యొక్కనాఁడు నారమం డరుగుదెంచిన విసతుండై వీరు లగువారి నడిగిన నమ్మునీంద్రుండు.

క. యాదపు లుల్లోకభుజ, శ్రీదర్శనమగ్రు లని విశేషోక్తుల నా వేదించినఁ దత్త ణమా, త్రోచిత మగుమత్సరమున నుల్లము పైదలఁ.

వ. శకధరాపాలురును హిమశైలాశ్రితు లగుదస్యులం దనకు విధేయులు గావున నందఱం గూర్చి యప్రసమేయగజవాఙ్మహోష్ఠింబులు గలనిరవధికసేనాసముద యంబులతో మఘురపై సడచునమయంబున.

మ. ధరణీచక్రము గ్రుంగి దిక్పరటిసంతానంబుపై డింద దు ర్భరభారాతురభోగిరాట్టుణతతుల్ మ్రగ్గంబడం గూర్చక ర్పరభేదంబునఁ దూలి బిట్టు సకలబ్రహ్మాండముం గంపముం బొరయఁ దుస్థితి నొంది భీభరపరాభూతంబులై భూతముల్,

తే. అడవు లడచి కొండలమీఁద నడరియఱుల, వారినిధులను బిండలివండు సేసి కమలహితు మ్రుంగి దెసలఁజేకట్లుగొలిపి, పరఁగెయవనై న్యౌత్థితబహుళరజము.

వ. అయ్యవనేశ్వరువిడిదలల నశ్వఖగోష్ఠిమూత్రపురీషసాివంబులవలన సంభూత యై యశ్వశక్య త్రనుసరిత్తు సాగరంబు నధిగమించె నట్లేతంచునభియాత్మినైన్యం

బులపెల్లును బగతునియన్భుతజన్మంబును నూహించి యూహాహావిచక్షణం డగుపుండరీకాక్షుం డాక్షణంబ బంధువుల సందట రావించి యత్రైఱం గెఱిగించి.

క. ముక్కంటివరమునను మన, కెక్కుడుభయ మానహింప హేతు ననధ్యం డక్కజుడు పగతుఁ డదైన, నెక్కిని సిద్ధింప వెట్టి నెరికర్ణముల్.

తే. సామగానకర్తముల వశంబు సేయ, రామ మద్రాంతదోర్త ద్భరభసశాలి కడిది బిరుదు కయ్యమునక కాలుద్రవ్వు; నాతఁ డిది యేను నారముచేత ప్పిటి.

వ. వీనికి నెదిర్చి పొడిచితి మేనియు జరాసంధుండు మనమీఁద బద్ధవై యిండు కంప వధంబున సన్నద్విరోధు లగురాజులు వానివారై నృష్టివీరులం దొడరి పెక్కు-మాఱులు పెనంగినవారు వీరందఱును వచ్చి వీనిం గూడిరేని ధయం బతి దుస్తరం బగు ముందటిబవరంబులను మనవాడు బలుమానుసులు పలువురు మడిసినవా రిప్పురంబుననయంకితి మేని వధింప శక్తులముగాము గావునం దొ లంగిపోవలయు నని నిశ్చయించి యందఱం గదల్చి యసంతరంబ.

తే. కాలసర్పంబు నెక్కుటిఁ గడవఁ బెట్టి, వాయి గట్టి ముద్రించి యవ్వాసుదేవుఁ డొక్కదూతచేనిచ్చి యయ్యగ్గరిపుని, పాలి కెంతయుసరుమగాఁబనుచుటయును.

క. చని వాడు యవననాథునిఁ, గని ననుఁబుత్రైంచె నధిప కమలోదరుఁడో ఘనతేజవాక్య మొక్కటి, విను మేర్పడ సావధానవృత్తి యెలర్పఁ.

చ. మిడుతలపిండువ్రాలఁ గడుమిక్కిలిగా బలుమూఁకఁ గూర్చి యెట్లడరితి నీవు దావదహనాకృతిఁ గాలెడుమత్పూతాప ముగ్గడు వగుచంద మేమియును గానవు కాలునికోటయూఁదగాఁ దొడఁగుట గాదె నాకు భుజభుర్యత సూపఁ గడంగు అమ్మెయి.

ఉ. ని స్సవలీలఁ బోలె మెకనేర్పునఁ జిత్రముగాఁగఁ ద్రుంచి యిట్లున్నభవద్బలౌఘమున నెప్పుగజాశ్వరథోత్తమంబులం గ్రన్నన నేన యన్నియును గైకొనియేలద నీసహాయులై చెన్నెనలారువీరు గతచేష్టత నలైనఁ దూలి పాఱఁగఁ.

వ. అనియె నని పలికి దూత యాతనిముందరఁ దనతెచ్చినసర్పకుంభంబుఁ బెట్టి కృష్ణండుకృష్ణోఽగ దారుణం డతనిరోషవిషంబు నిరౌషధం బవిధింబు నీ వెఱుంగుదో యెఱుంగవ్రా యని దృష్టంబు గావించుటకు యాదపు లిట్లు సంఘటించి పుత్రైంచి రనుటయుం గాలయవనుం డేమియు ననక నవ్వుచు.

క. పెనుఁ జీమలఁ బెక్కిటిఁ జ, య్యనఁ దేరఁగఁ బనిచి యమృతహింసలుము లోనినిచి మగుడ నిజముద్రా, వినిబద్ధము నేసి పుచ్చె విష్ణునికడకు.

వ. అత్తైతం గాలోకించి యాలోకోత్తరవివేకుండు బలియుం డయ్య నెక్కడుండ
యేని నల్పులైనను బెక్కండు వైదివి చిక్కు-పటిచినం జిక్కువడుటకు నిదర్శ
నంబుగాఁ బ్రతిపక్షుఁ డొనర్చినయుత్తరం బని కైకొని తడయక మధురాపు
రంబు విడిచి చని

చ. జలనిధితీరకానసవిశాలతలంబులఁ బారబాంధవా
వళులఁ దగంగ నున్చి యసవద్యవిచారుండు పాదచారియై
వెలయఁగ నెక్క-మఁ రిపుని వీడవిశంకతఁ జొచ్చె నమ్మహా
బలుని నిరాయధుల గని విపక్షులు విస్తయమగ్నచిత్తులై .

తే. వీడ కృష్ణుండు కృష్ణుండు వెను బాదువుండు
పట్టుఁ డని యెందుఁ గలఁగంగఁబడఁగఁ గాల
యవనుఁ డంతలోఁ దానును నపగతాయు
ధుండుఁ బదాతియు నై సముద్ధరతఁ గడఁగె.

క. చేయూక వాని మొనలకుఁ, బాయఁగ నెలయించి దవ్వు పటచె నవధోన్య
పాయుండు హరి యడుగడుగుం, జేయందిసయట్ల యానసేయుచు వీరకా.

వ. ఇట్లరిగి తొల్లి మాంధాత్మసందనం డగుముచికుండుండు దేవాసురసమరంబున
నమరుల కయి పెద్దగాలంబు సమరంబుసేసి జయం బొసంగి ప్రీతు లగునయ్య
దితిసంజాతులచేత నాత్మశ్రమాపనొడనార్థంబు సుఖసుప్తి గోరి నిద్రావిఘ్నం
బొనర్చినవాండు తనచూడ్కిన సమయుట వరంబుగాఁ బడసి యొక్కపుణ్యశైల
గుహంతరంబునం బరార్థస్థితంబునం దునికి యఖిలార్థోది గావున నెఱింగి
యడైవుండు.

తే. అట్టియాలోను కడురయం బారఁ జొచ్చి
యొయ్యఁ దలయంపిదిక్కున నెదిగి యుండె
బగతుండును వెనువెంటన పాటుతెంచి
కనియె నిద్రాయమాణు నమ్మనుజనాథు.

—|| కాలయవనుండు ముచికుండుని కోపనలంబున భస్మీభూతుం డగుట. ||—

చ. కని కమలాక్షుండాఁ దలఁచి కైకొన కేపునఁ గాలఁ దన్ని చా
వునకుఁ దొలంగ నిట్టివెరపుం దలపోసి మడింగియున్నఁ బో
వునె వెన లెమ్ము యాదవ యపుఁ భవదీయబలంబు గంటి నే
నని ప్రకటాట్టహాసకఠినాకృతితోడ నదల్చి నిల్చిన్.

క. మేలుకని నిద్ర సెడుటకుఁ, జాలఁగ గోషము జనింప జనపాలుం డా
భీలాలోకనమున బె, ట్టాలోకించె యవనేళు నధికోద్వృత్తి.

- క. ఎఱుమంట లెగయ నాతని, నెఱుచూ పట్టు నిలుపునంద నీఱుగఁ దరువుం
జఱుపుచ్చుపిడుగుక్రియఁ గను, గిఱిపిసయంతటన చేసెఁ గిల్చిఁ ఘఁ బగతున్.
- వ. ఇట్లు ముచికుండగోషాగ్నికీలంబునఁ గాలయవనుండు గాలినయనంతరంబ.
- చ. తనపొడ సూప శౌరి యుచితంబుగ నాతనితోడ నట్లు నీ
యునికి సరేంద్ర మున్న వినియుండును నారదుచేత మత్ప్రియో
జన మఖలంబు నీకతన సాధిత మయ్యెఁ బ్రియంబు నెందితిన్
జనియెద నెందు మీవఱులశాశ్వతశోభనసిద్ధి నావుడున్.
- వ. అమ్మచికుండుండు మహాత్మా నీవెవ్వ రిచ్చోటికి వచ్చినపని యెయ్యది మదీయని
ద్రకు సంతరాయం బొసర్చి యట్లైన నేడిమిఁ దెగిసవాఁ డెవ్వం డెఱింగింపు
మెఱుంగుదేని నానిద్రించినకాలం బెంత యదియునుం జెప్పమనిన జనార్దనుం
డాజననాథున కిట్లనియె.
- నీ. అమృతాంశునకునెసయగునాఁడునహుఁ డాయనకునందనుఁడుయయాతియతని
యాత్మజు లేవు నిం దిగ్గణి యనువు నా పధికప్రసిద్ధుఁ డయ్యనలతేజ
వంశంబునం చుచ్చవం బై సపుణ్యంబు వసుదేవుఁ డనఁగ నివ్వసుధఁ బరఁగు
నతనికి దేవకియంబు జనించితి కాహిణీయుం డగురాముననుజఁ
డనఁగ నేగడుచు వాసుదేవాహ్వాయుండ, దేవతాద త్తవరుండు మద్రిపుఁ డవధ్యుఁ
డబ్బశతములఁ జెడఁచు నీయలుకఁగాలె, గాలయవనుండునాఁగవిఖ్యాతుఁ డితఁడు.
- వ. నీవు ప్రేతాయుగసంధవుండ వగుటయు వింటి నిది కలియుగాసన్నం బగుకాలం
బనిన సతండు గుహాభ్యంతరింబు వెలువడి యల్పప్రమాణదేహులు నల్పవీ
ర్యులు నల్పోత్సాహులు సగునరులచేత నాకీర్ణ యైనపుధివి నాలోకించి యా
త్మీయవశంబునం బెక్కుతరంబులు గడచుట యూహించి రాజ్యభోగాభిలాషం
బుడిగి తనం బొసరించుతలంపునఁ బురుషోత్తముం గొనియాడి వీడుకొని హిమ
శైలకాసనంబు ప్రవేశించె నంత నిక్కడి.
- క. అహితు ననాయాసంబున, నిహతునిఁ గావించి మరలి నిరుపమసత్త్వం
డహిరిపుకేతునుఁ డాతని బహువిధ సైన్యములమీఁదఁ బడి యవలీలన్.
- వ. ఆత్మచ్ఛాసముపాగతంబు లై సదివ్యాయుధంబులఁ దదీయముఖ్యుల నెల్ల వధి
యించి యపరిమితగజతురగిరభసమునియంబులం గైకొని యవలంబితగమనం
బునం జని.
- క. ఆవృత్తాంతము యదువీ, రావలి కెఱిగించి ప్రీతు లగువారల నా
నావిధమధురస్మితవా, క్యావలిచేఁ బ్రియ మెలర్ప నర్చితుఁ డయ్యెన్.

- సీ. కల్యాణాదినమున గమలాయతాక్షుండు బలదేవుఁ డాదిగాఁ గలుగునర్చి.
యాదవులను గూర్చి యవ్వసుదేవ్రాగ్ర సేనులతోఁ గూడ మానసియ
భూసురప్రతిచేఁ బుణ్యాహవాచనం బమరింపఁ బనిచ నంభ్రమ మెల్లప్పు
నందఱుఁ దోడరా నమ్మహామర్గమదేశే మంతయుఁ దిగిఁ దిరిగి చూచి
- నిర్ణయించి వారలతోడ నెమ్మి యెసఁగి, నిట్లు లను నేనునచ్చెవ నిచటఁ బురము
మీరు దగియెడునెలవులు మెచ్చుగాఁగి, గైకొనుం డిష్టమందిరికరిణమునకు.
- వ. ఏ నిష్పరంబునకు ద్వారవతి యనునామం బొనర్చితి నిప్పేరికేం దగ నాలుగు
వాకిళ్లు సోమవహ్నివరుణేంద్రదైవతంబులు సత్యంతివి స్తీర్ణంబులు రాజమార్గ
సమ్ముఖంబులు గావలయు బ్రహ్మవిష్ణునంకరప్రముఖదేవతాభవసంబులుం జై
త్యంబులుం బ్రపలు రమ్యంబులుగా రచియింపనలయు రాజమందిరం బతిమనో
హరంబై యుండవలయు నని పలికి నిల్పాచార్యులం గర్తవ్యులను రావించి
యవ్వధంబు నిఖిలంబు నాజ్ఞాపించిన.
- చ. అనుమనర్వసాధనసమగ్రతతో సుభవేతి నాస్త్వం
జనబలిహూమతంత్రములు సద్విధం జెల్లంగ నూత్రహస్తై
మ్మనుకొని కోవిదస్థపతిముఖ్యులు శేల్పము లున్యమింప న
స్పని తనవేగిరంపుఁబ్రయభావనకుం దిగి యుండకుండినన్.
- క వెలివెడలనిజను లిటు దమ, నలపు లుడిగి నచ్చియిచట నిగ్రహపడిఁగ్గాఁ
దలఁపునకు మున్న యిండులు, డెలకొనఁగా వలచె యనుమఁ డెలపోసి తగన్.
- ||శ్రీకృష్ణుడు విశ్వకర్మసరావించి ద్వారవాంయమపురంబునన్వేషం బనుచుట.||—
- క. ఏకాగ్రచిత్తుడై హరి, యాకమలోద్భవతనూజ సమ్భుతవిజ్ఞా
నాకల్పు విశ్వకర్మఁ ద్రి, లోకీసుతు సుజనభజనలోలుఁ డెలంచెన్.
- ఆ. తలఁపునకుఁ బ్రయంబు దనబుద్ధి నెలకొన, నాపీఠంబ పంకజాక్షుపాలి
కరుగుడెంచి వినయ మలరారి నిట్లని, దివిజశిల్పి పలికెఁ దియ్య తునఁగ.
- మ. నిను నుద్దామకుతూహలోత్తరునిఁగా నిక్కం బెడం గాంచి చ
య్యనఁ బుత్రైంచె బురందరుం డభిష నాకదేవతాభ్యర్చ్యుం
డును విశ్వేశ్వరుం డై సఫాలసయనుండున్ భక్తి నేభంగి స
ర్పనకుం బాత్రము లీపు నట్టుల కదా సంభావనాయుక్తినన్.
- వ. ఎయ్యది కర్తవ్యం బానతి యిచ్చి పనుపు మనిస సవాక్యకర్త బభిసందించి దేవకీ
నందనుం డతని సత్యాదరంబున నాలోకించి.
- చ. సురలకుఁ గల్పభూరుహము చొప్పునఁ గోరినకోర్కు లన్నియుం
గురియుదు వీవు వీతప మగోచర మిట్టి దనంగ నీకు నె

వ్యరు సరి సర్వశిల్పవిభవంబునయందు సమర్థ మెందు స
చైరువు భవత్ప్రభావము ప్రసిద్ధము గాదె సురేంద్ర పూజతా.

శా. నామాహాత్మ్యనిరూఢి కెంతయుఁ దగ న్నాకంబునం దింద్రువీ
డేమై నెప్పగు నట్లు భూతలమునం దెల్లం బ్రకాశిల్లమ
త్సామర్థ్యంబునకుం ద్రిలోకములు నాశ్చర్యంబు నెందంగ ని
చ్చో మాకొక్కపురం బొసర్పుము కళాసూత్రంబు చిత్రంబుగఁ.

చ. అనవుడు నాతఁ డిట్లను మహాత్మ భవత్ప్రియ మెట్లు లట్ల యే
సనుసమశిల్పకల్పన మనర్హ్యముగాఁ బచరింప నొపుదు
న్విన మిటు లున్నయీజనుల విస్ఫు గనుంగొన నచ్చినం బురం
బున కిచ టిమ్ము చాల దనుబుద్ధి జనించె గణించి చూడుమా.

తే. జలధి యొక్కింత యెడియిచ్చి చనియె నేని, సర్వలోకాతిశాయిగా సంఘటింప
వచ్చుఁ బట్టణ మన విని వాసుదేవుఁ, డట్ల కాకని యాప్రాద్ధ యధికనియతి.

వ. ఆసరిన్నాథుఁ బ్రార్థించినఁ దత్ప్రార్థనానురూపంబుగా సతం డతిబహుళ పవనో
ద్ధూతసలిలుండై సలుదెసలం బండ్రెండుయోజనంబులు గలుగ నెడయిచ్చి
చనియె సవాఱిజేతఁణసకు సవాఱిరాశి చేసినసత్కారంబునకుం బ్రియంబు
నెందుచు బృందారకవర్ధకి గోవర్ధనధరుచేత సనుజ్ఞాతుండై యాక్షిణంబ నిజవీద్యా
ప్రభావంబున.

సీ. కనకరపు పెనుగోట వినువీధి గడవంగ మణిగోపురములు సమగ్రములుగ
బంధురప్రాసాదపద్మములు సుత్తుంగహర్ష్యరేఖలు మనోహరత నలర
రాజమార్గం బభిరామంబుగాఁ బణ్యపదము లుజ్జ్వలశిల్పభంగి నమర
నమరసద్గమములు జై త్ర్యంబులు సభలును బ్రపలు సప్సార్యంపురచన మెఱయఁ
దోరణాట్టాలకంబులు తోరములుగఁ, గూపదీర్ఘి కాసరసులు కొమరుమిగులఁ

.. గృతకపర్వతోద్యానంబులతులములుగఁ, బరంగుపురమునిర్మించె సచ్చైరువుగాఁగ.

వ. ఇట్లు విశ్వోక్త చేత మానససృష్టి సుత్పాదితయై ద్వారవతీయన మున్న యన్నా
రాయణచేత నాకారితయై రిమ్యాకార యగునమ్మహాపురి సభినవానేక విచిత్ర
రచనాచతురం బగురాజమందిరంబు నయ్యాదవేంద్రుం డధిష్ఠింప నఖలయాద
వులు సుచిత్రస్థానంబులు గైకొని నిలువం బ్రభూతహస్త్యశివరథ సంకీర్ణయుఁ
ప్రసిద్ధనరనాకీసంచరణశోభినియుఁ బ్రకృప్తకల్యాణక్రియాకల్యయుఁ బ్రవృద్ధసం
పత్సంపూర్తికలితయునై శరత్సమయసముదితేందుతారక యగుగగనవీధియు
వసంతవిభవవిస్ఫుటోల్లాస యగునుద్యానభూమియు జలదసమాగమోత్తుంగతరం
గనలిలయగుసలిలాశయశ్రీయును సుపమానపాత్రంబులుగా నుల్లసిల్లెఁ దదనం
తరంబ.

- వ. బలధౌరేయతలందు నీకుసరి చెప్పన్నీవకా కవ్వరుం
గలరే యన్యులు గంధవాహ భవనఖ్యాతంబు సీవిక్రమం
బలఘుస్ఫూర్తి యుతుండ వట్లగుట నాయాజ్ఞన్ముహూర్తంబులో
వలయుం జేయఁగ నెక్కకర్జ మతులవ్యాప్తిప్రదీప్తోద్ధతి.
- వ. అది యెయ్యది యంటేని.
- సీ. యాదవు లధికధర్మాచారధీరులు భూర్మై భవు లుసభాగరితులు
కొలఁదివెట్లఁగ రానిబలగంబు గలవారు గావున ఏర లొక్కట సుఖార్థ
మంచితగోష్ఠీ విహారింబు గావించి యుండడుస్పటి కొండుతెఱఁగు
రచనలెవ్వయును సురుచిరిము ల్లా వద్రిఘాతికి నావిశ్వకర్త చేత
సధికతపమున నిర్మిత యై సుధర్మ, యసఁగఁ బరిఁగినపథనిర్జరాధినాథు
ననుమతంబున సన్నదీయాజ్ఞఁజేసి, యసఘు కొనినచ్చి యిమ్ము నెయ్యమున మాకు.
- ఉ. నావిని యట్ల కాకని మనం బలరం బవమానుఁ డప్పు జే
వావలిపాలికిం జని బలానుజుపంపు బలాహితుండు సెం
భావనచేసి చేకొన సుపన్యలు నమ్మదిసమ్మతింబు నే
నే వసుధాతలంబునకు నేడుకఁ దెచ్చె సభానికేతిమున్.
- వ. ఇట్లు తెచ్చి సుధర్మ ధార్మికవ్యాజితం డగుసయోజనాభునకు సమర్పించి సమీ
రండు నిజేచ్ఛం జనియె సమ్మహాసభవలన యాదవు లాదిత్యసన్నిభులును యాద
వేంద్రుం డధికృతేంద్రుండును యసానివాసంబు త్రివశావాససన్నిభంబు నను
ప్రశంసనంబు సమర్థంబై యుండ మఱియు.
- మ. భువిఁ బాతాళమున ద్వివిఁ జలధుల న్నూభృత్తుల న్వేంఁడియున్
వివిధస్థానముల న్ముఖంబు లయి భావింపంగ నేమేమి న
స్త్రవిశేషంబులు దోచె నయ్యళిలమున్ సొంపారఁ దెప్పించి మా
ధవుఁ జర్చిం గయిసేయ నెప్పెఁ బురి కాంతాతుల్యయై యెంతయున్.
- వ. ఇట్లు నగరం బనన్యసామాన్యధన్యతావిభవంబు నొందించి బాంధవుల ససాధా
రణకారణగౌరవ్రాదాగులం గావించి యీవిశ్వేశివంకరుండు మఱియుం బ్రకృతు
లకును శారత్రేణులకును సముచితంబులుగా మర్యాదలు నిరూపించి బలాంగచతు
ష్టయప్రవర్ధనోపాయంబు లుపపాదించి బలాధ్యక్షుల నిర్ణయించి.
- సీ. రాజుగ్రసేనుడై రాజిల్లఁ దాను దీర్పరితనం బెంతయుఁ బ్రభుతతోడ
నడవు వాడయ్యె సన్తాన్యుఁ గాశ్యపుఁ డినువిప్రుఁ బురోధా గావించె మంత్రి
వర్మ గవికమ్రుండ న్వానిఁ బ్రతిష్ఠించె యమవంశవరుల సత్యధికమతుల
సఖలకార్యంబులయందుఁ బదుండు వృద్ధుల సధికారదీప్తులుగ నునిచె

సతిరథోత్తము దారుకు నాత్మరథము, గడప సారిధిగాఁ జేసెఁ గడిదివీరు
 సప్తవిద్య వ్రోణాచార్యునంతవాని, కకలయోధముఁబుడఁడుగ సాత్యకి మెనర్చె.
 వ. ఇవిధంబున విధేయంబు లగుసంవిధానంబు లన్నియు మెక్కటఁ గొఱంతసడక
 యుండ నిర్వర్తించి తనశాసనంబున న్నుష్ఠింపఁజేసెనై శ్వేద్యం బనసహార్యంబు నఖిలైక
 ధుర్యంబునునై యుల్లసిల్ల నమ్మహనీయసేజుం డపరాజితస్థైర్యంబున విభ్రాజితం
 డై సంతసిల్లె నని వైశంపాయనుం డొసర్చినయుసన్యాసంబు పరిస్ఫుటోల్లా
 సంబుగా.

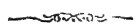
మందాకాంతవృత్తము.

కాంతాశేషశీతలభుజాకాంతకాంతా గౌజయంతా
 చింతారత్నోదయసమగంధాస్ఫుటసమ్యోగినీతా
 దాంతానంతద్విజమలహితౌదార్యగాంధర్వగుర్యా
 కాంతారాంతర్దమితసమితత్వోదీప్తప్రతాపా.

క. బహుజలధిద్వీపాంతర, మహీశ్వరిప్రహితసాతిమణిమాక్తికహ
 స్తిహయావ్యర్పణసేవా, బహుమతమల్లగధసశి భక్తిప్రీతా.

మాలిని. అగణితగుణాంతా హరిధర్మప్రయత్నా
 జగదభినుతభోగా సత్యనిత్యానురాగా
 మృగపతిసమశౌర్యా మిత్రనేత్రాబ్జనూర్యా
 విగణితభయలోభా విశ్రుతైశ్వర్యలాభా.

గద్యము. ఇదిశ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసరోరుహధ్యానానందసౌంద
 ర్యగుర్య సుకవిసంభవ శంభుదాసలక్ష్మణాభిధేయ యెఱ్ఱయ
 నామధేయ ప్రణీతం బైనహరివంశంబున నుత్తర
 భాగంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - తృతీయాశ్వాసము.

క. శ్రీకంఠచరణసేవక, వైకుంఠగూఢావధానవర్ణసనిపురా
 శ్రీకంఠబాహువిభవ, వ్యాకంఠితవైరిధామ యన్నయవేమ.

౪. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు నిజేచ్ఛానశత్రుభువన
 విభవ్రం డైనయయ్యదువిభుండు ప్రభూతస్థితిం బొంది యుండ ననతిచిరం బగు
 కాలం బరిగిన.

క. రై వతుకూరిమికన్నియ, రేవతి నసమానరూపరేఖావినయ
శ్రీవినుతఁ బెండ్లియై బల, దేవుఁ డలరె జనకవాసుదేవానుజ్ఞ.

వ. తదనంతరంబ విష్ణుదేవుండును వివాహవైభవంబు నంగీకరించె నవ్విధంబు వివరించెద.

సీ. విను వింధ్యపర్వతంబునకు దక్షిణపార్శ్వమునఁ గుండినం బనుపురము రాజు
గ్రథకై శిశుకన్యాయ ప్రభవుండు వైద్యుఁ డకలంకయశుండు భీష్ముఁ డనంగఁ
దనరారుపుపతికిఁ దనయుండు దుక్కి యహార్యధైర్యుండు ద్రుముఁ డనునరేంద్రు
వలనఁ గృతాస్తుఁడై వెలసి బ్రహ్మాస్త్రంబు జమదగ్నిసూనుచే నమరఁ బడసి
శౌరితో నెల్లనాడు మచ్చరముసేయు, చుండు నాతనిసోదరి యుజ్జ్వలాంగి
రుక్మిణీదేవి యసమానరూపయాన, నములఁ ద్రైలోక్యమున నభివంద్యయ్యె.

చ. హరి కనురాగపాత్ర యగునట్టిది యట్టై ప్రసూనబాణవి
స్ఫురితపునర్భవంబునకు భూమి యనం దగునట్టై నన్నునీ
శ్వరులకు నర్చనీయ యట వర్ణనసేయ వశంబె పూని యె
వ్వరికి నుదాత్తచిత్త యగువారిజలోచనపుణ్యభావము.

క. అమెఁది నా ప్రజనముల, చేవిని కామించె నాత్మసితకమలాక్షుం
జావిభుపై నప్పాలతియు భావము గదియించె శ్రవణపరిచయలీల.

చ. తలఁపులు సిక్కి బీటువడి తాల్పులు పెల్లగిలంగఁ జూడ్కు లా
కులపడి చూపు పండువులు గోరంగఁ గోర్కులక్రంకు చేపిరితం
బులఁ దథఁబెట్టి భావములపూఁపు బయల్పడ వారినిద్దఱు
బలసి మరుండు తుల్యరసపాకముతీపులు గ్రొల్పె విస్మలి.

చ. అనిమిషసిద్ధయక్షభుజగాదులు వేడిసఁ బువ్వుబోడి నె
వ్వనికిని నెట్లు గైకొనఁగ వచ్చు మదగ్రవిభూతి యల్పమే
యని తమకించిపేర్చెఁ బ్రభుఁ డంగనయుం బురుషోత్తమాత్మయై
యెనయు తలంపుజాడ కొకయింతయుఁ దక్కకయుండె వేడుక.

తే. రుక్మి గోవిందుతోడి విరోధి గాన, నాతఁ డడిగినఁ జెలియలి సతని కీడ
గొల్లపల్లెలోపల నందగోపునింటి, పసులగాపరి యగునె నాపాటి యనుచు.

వ. ఆనమయంబున నుపరిచరవంశజాతుండును మగధమహీనాథుండును గిరివ్రజ
పురస్వామియు నగుజయసంధుండు సిజ్ఞాతి యగుదమఘోషునకు వసుదేవు
తోడం బుట్టువైనత్రుతశ్రవ యనుభావయందుఁ బుట్టిన దశగ్రీవశై బృహద్రస్వ
వశు లనునలుపురుకొడుకులకుం బెద్దవాఁ డైనసునీధుం డనునామాంతరంబు

గలశిశుపాలుం విజ్ఞసకుండు చనకుఁ బుత్రుంఁగా నెసంగినం దైకొనిసనాఁడు
గావున నతనికి రుక్మిణి సడుగఁ బుత్రైంచిన.

తే. భీష్మకుండువాసుదేవుడై బ్రహ్మముగఁ లిగి, యుండియునును క్తిమాటకు నెంఁదనం
నేర కాచేదిపతికి సన్నీరజాక్షి, నిచ్చువాఁ డయ్యె మగ ధేంఁదునిచ్చు గోరి.

వ. ఆజరాసంధుండును సంబంధసంధి యవ్వధంబున సవిశేషంబుగా సంఘటితిల
బగుటకు సంతోషించి సకలబాంధవులకు శోభనార్థంబు పాటలు న్రానియిరి
పుచ్చి రావించి యంగవంగకలింగ పౌండ్రపాండ్యకాశకహళాద్యనేక దేశాధిపతుల
గూర్చి శిశుపాలుం దోడ్కొని తనీయస్సిద్ధి లగుపౌండ్రపుత్రుండు వాసు
దేవుండు నేకలవ్యాత్సజండు వీర్యవంతుండును చింతవస్త్రైశ్వర్యములకు సుపక్రీ
డును లోనుగాఁ బెక్కండ్రు రాజకుమారు లక్కుమారుల బొటవికొనిరా నునే
కాక్షాహిణీకలితంబు లగుబలంబులతోడ సమవ సప్రవలనవై భవంబును వైది
ర్బునిపురంబునకుం జనుదెంచిన.

మ. తనచుట్టు స్వమమకా విధాన్వగజబృందశ్రీ తలర్పంగ న
మ్మన మానంపము నుండు రుక్మి మగధత్యేనాథుఁ బ్రహ్మస్థుఁడౌ
స్వసంభావితంఁ జేసి తచ్చి తగి విశ్వతోజిపాస్వతు నా
తనిఁ బ్రీతి నివ్విడియించెఁ బ్రస్ఫురితసత్కారోపకార్యసలిత.

వ. అమ్మహీశ్వరుండు మానూర్తికుల రావించి లగ్నంబు నిర్ణయించి యెల్లి కుమార
రికికు వివాహాలగ్నదివసం బని నిజస్కంధావారంబున ఘోషణంబు నెయిలచే
రాజు లెల్ల చమతమవిభంబులుమెఱసి సకలసేన సలంకారంబుతో సమక
ట్టిరి శిశుపాలుండు పెండ్లిశృంగారంబు పొలుపార సవయస్కు లగుపనుధాపర
కుమారులం గలసి యుల్లాసం బెనంగ నుండె నాసమయంబున సక్కడ.

—|| నారదుండు శ్రీకృష్ణునిద్దకువచ్చునక్షిప్తపరిణయోద్యమంబు తెఱంగెఱింగిండుట ||—

సీ. పసిడికెంజాయ నింపెనలారుజడముడిఁ జెరివినమందారసురభికుసుమ
మాలికపైఁ గ్రాలులోలాళిపటలంబు వింఛాతపత్రంబు వేర్తిఁ ననకు
నెసంగఁ దెల్లనిమేని కుత్రరీయం బగుకడవనం బమృతాంశునెడలిమీది
కందుచాక్షునఁ దోపఁ గనకంపుమొలత్రాట చెఱంగుదూఁగాడు మసిలపయోధ
చలితచంచలాగ్రముతోడ సరియనంగఁ
జేతివీణ నున్ననిగాడ్చుచేత మ్రోయ
తెఱఁగు లోయ్య మెచ్చుచుఁ జనుదెంచె గగన
మార్గమున నారదుండు కంసమథనుపురికి.

- క. చనుదెంచి సర్వజనములు, దనుఁ గౌతూహలతరంగతరళతరంగిణిలో
చనులై కనుఁగొనఁగ నగరి, యనుంగుమొగసాలగవని కవతీర్ణుండై.
- ప. దౌవారికులచేతం దన రాక యెఱింగింప నింపారుసంభ్రమంబున నుగ్రసేనవసు
దేవులు పురస్కరులుగా వానుదేవుండు బలదేవసహితుండై యాదవముఖ్యులుఁ
దోడరా నెమరువచ్చి నమస్కరించి యమృతహాపురుషుం దోడ్కొనిపోయి సుధ
ర్మాభ్యంతరంబున భర్తృమయం బగుభవ్యసీతంబున నునిచి యర్చనాద్యాదివైదిక
సత్కారంబు లొనర్చి తదనుజ్ఞ నాసీనుండై తక్కినవారిం గూర్చుండం బంచి
విరచితాంజలియై యిట్లనియె.
- శా. సేమంబే తగ నీకు లోకములకుఁ సేమంబై దేవాళికిఁ
సేమంబే మునిముఖ్య యెల్లకడల న్నిత్యస్వతంత్రుండవై
యీమాడ్కి- నివహించునీయెఱుక కన్వితార్థముల్ గాని వె
ట్టేమై వస్తువు లుగ్గడింపఁ గలవే యీమూఁడులోకంబులక.
- వ. అది యట్లుండెనిప్పుడు.
- క. నీకుశలం బేనడిగెద, నాకుశలత యెట్టిదో సనాతనయోగ
శ్రీకుశలి యైనధన్యున, కేకుశలము గొలుతె యింత యెఱుంగన కంటే.
- క. ఒక్కటిగల దీయమకుల, మొక్కటిలోకమున లెక్క కెక్కఁగఁ జేయఁ
నిక్కముగ వచ్చితీ పని, దక్కఁగ నీరాక కొండు దగు నన నేటి.
- ఉ. ధన్యులమైతి మేము నిజధర్మములందు గృహీతనిత్యసా
జన్యుల మైతి మధ్యదయశాశ్వతపూజిత మైనలోకసా
మాన్యుల మైతి మిట్లలమాన్యమహావ్రతశాలి వీవు ధీ
విస్యసనంబు మావలస విప్పుగఁ జేర్చుటఁజేసి సంయమి.
- క. అని యిలి మొదలుగ మాధవుఁ, డనుపమమధురోక్తివిధము లభినవములుగా
నుసరింపఁగ ముని యాతనిఁ, గనుఁగొని యిట్లనియె వదనకమలం బలరక.
- ఉ. నీవు దలంపఁగాఁ గలుగు నిక్కము సేమముచొప్పు సర్వజీ
నావలికిం జతుర్యుగములందు భవత్పదపద్మనిత్యసం
సేవనతత్పతప్రకృతి సేకొని యుండెడుమాదృశులగ
త్పావన చోద్యమే కుశలభావనలం దసరారు టిష్ఠియి.
- తే. నిత్యశుద్ధబుద్ధానందనిర్మలస్వ, భావుడ నీవు నారాక ప్రకటబుద్ధి
యొలసె ననుట నావైగృహకలిమిమిగులఁ, జూచు కుగృతార్థుడవై తిసురశరణ్య.

- క. నీచేప ట్టాకయించుక, గోచరముగఁ గంటఁ గానఁ గొంకక యింకే
నాచరితశుభవచఃపూ, బాచతురత మెఱసెదను బ్రసన్నుడ వగుమీ.
- చ. అని పలికి దేవముని దేవకీనందనువచనానివింపించునందుఁ బూడ్కి- వెలయుంచి.
- తా. వీణావల్లిక సక్కఁబూంచి శ్రుతికన్వీరింబుగాఁ దంత్రులఁ-
బ్రాణంబుల్ నెలకొల్పునట్లు మధురప్రారింభసంఘాతితో
రాణం బోయనఁజెచ్చి మూర్ఖున మునూరాగంబు గావింప ని
ర్యాకానందముఁ బట్టి చూపెనుగితో వాయించె ధీయుక్తతఱ.
- చ. అవ్యాద్యవిద్యాప్రయత్నంబులయంతరింబులయందు.
- సీ. వేర్వేట గీతసంవితత్ప్రబంధోదారబంధుగోదాహృతిభంగి యలగ
మీనకూర్మవరాహమృగరిపువామసరామరాఘవజన్మరిచిన బోలి
బచరించి పదపడి బలబద్రకృష్ణాఖ్యభావముల్ కెండును బ్రస్తుతించి
పూతనాశకటావఘాతంబు యమశౌర్యనాకృష్టి గోపాలనాతిసక్తి
యురగదమనంబు గోవర్ధనోద్ధరణము, ధేనుకారిష్టకేకెమర్దనవిభూతి
శువలయావీడమల్లసంతోభణమ్ము, కంసవిధ్వంసనము మేరగా నుతించె.
- క. అన్నిటియాభోగంబుల, సన్నీరజనాభు శ్రుతిసమారాధ్యయశుఁ
జెన్నిదిఁ బడసినవడువునఁ, జెన్నెండఁగఁ బాడె జనులచిత్తము లలరళ్ళ.
- తే. పిదపఁ జేతిదండయ యటువెట్టి కేలు, మొగిచి భక్తిరసం బాత్మ ముంచుకొనఁగ
సఖలవేదాంతవిద్యారహస్యభావుఁ, గోరి కీర్తిండఁ బ్రభువు సన్నారదుండు.
- చ. అమ్మహాగోష్ఠియందు గరిష్ఠం డగుసురజ్యేష్ఠునగ్రతనయు సగ్రిమవదర్థంబున
నుగ్ధీతార్థసరస యగుసరస్వతివలన సరసీరుహాక్షుసాక్షాన్తహిమ లఖలంబులువిని
యాదవు లద్భుతప్రమోదమేదురమానసులై తమలో నియ్యభలేశ్వరునకుఁ
జుట్టంబులము బంటులము ప్రస్థానయోగ్యులము నై మన మింతకృతార్థుల
మగుదుమె యిమ్మునిపుంగవుండు మన కింతకల్యాణం బొసర్చునె యిన్నిపోకలం
బోయినవాఁ డింక నీవెన్నునియెద్ద నేమిచందంబుకోర్కి పడయం దలంచునొ
యీచాట యుడిగి మఱి యెవ్వధంబు సల్లాపంబునకుఁ దొడంగెడునొ యని
కుతూహలచపలచిత్తు లగుచుండఁ గృష్ణుం డయ్యుక్తిప్రచరితుడెసభరితాదరుండై.
- క. ఒప్పుగఁ బరిపాటియొకఁడు, దప్పక మాచేతలెల్లఁ దగఁదడవితి నీ
విప్పటికి నింతనాలుం, జెప్పము నీరాక యొకవిశేషం బనఘా.
- చ. అని యుడిగిన నయ్యోగీశ్వరుం డభిలేశ్వరున కిట్లనియె.

సీ. ప్రక్షిణాంభోనిధితటమున గోకిర్థ మనుమహాస్థానంబునందు వినుము
 దివ్యలింగాకృతిఁ దేవరిల్లెడుదేవదేవేశు శంకరు దేవపూజ్య
 నృపభవాహనుఁ బారువీణారవాన్విత యగుగీతపూజనత్యంతభక్తి
 నారాధనముచేసి యట నివృత్తుండనై యర్థేశ్వరునిదెస కరుగుచుండి
 నచుమంగంటిఁ గుంజినపురనాథుఁ డైన, భీష్మకునినాతఁడునునన్నుఁ బ్రేయమేలర్ప
 నన్నితునిఁ జేసి భువిగలయఖిలస్థుల, నాజరానంధుఁడొట్టి యే నచటఁ గాంచి.

వ. తి రేమిటికిం గూడి యున్నా రని విదర్భరాజు నడిగిన నతం డాత్మీయకన్య యగు
 సక్తిజేదేవిం బైద్యుఁ డగుశిశుపాలున కిచ్చువాఁడై తాను రావించినఁ దద్దివా
 హంబునకు మగధాచులువచ్చుటయు నెల్లరేపకడ లగ్నం బగుటయుం జెప్పిన
 సవ్యధం బెఱింగింప నీయున్నకడ కరుదెంచితి.

శా. నీ వాకన్నియఁ గోరినాడవు మది న్నీకీక వైచర్యుఁ డి
 ల్లఁపిదేవీపీమతంబు సేయఁగలవాఁ డై నాఁడు తత్కార్యమిం
 గీవిష్ణుంబును లేక సిద్ధ మగు నిల్లేనిన్ యశోహాని యెం
 డివిశ్వంబును నింతకంబుఁ గలదే యీభంగి నీపేర్కీక.

వ. కావున నుగ్ర సేనమహారాజుఁ బురస్కరించికొని బలదేవనహాయుండవై సాత్యకి
 ప్రముఖినిఖిలయోధవీరులం దోడ్కొని సైన్యం బంతయుఁ దోడనడవ నీప్రాద్ద
 నదేలి పోయి యక్కఁళం బ్రోవుగొని యున్నరాచసదులం గుదియించి ముదం
 బున ముదితం బరిగ్రహించి తెమ్ము భవదీయబాహుయోగంబున సుదర్శనం బగు
 ముదత్యనంబునకుఁ దీర్చ రానిపను లెక్కఁడఁ గల వది యట్లుండె.

—|| నారదుఁడు ప్రీత్యుని నుక్తిజేదేవిం బరిగ్రహించికొని తేరి నియోగించుట. ||—

క. విను మంతరిక్షేతలమున, ననఘా యంతర్హితుండనై చూచితి న
 వ్యవితార్థత్వము లేలా, వనమున నెచ్చెలులతోడ నగఁ బొగులంగఁ.

చ. నిను విని నీ దెనం దలఁపునెక్కొని చిక్కిననెమ్మనంబు నీ
 యుపమసన్నానస్థితికి నెమ్ముడువ్రాయినజిహ్వాయుం బ్రయం
 బులఁ దమకించి నీలలితమూర్తిఁ గనుంగొనఁ గోరుచూడ్కియుం
 నన కమరంగ రాజసుత తక్కినభంగు లెఱుంగ దేమియున్.

సీ. పలుక నెంతయుఁ గ్రుయ్యఁబాఱిననునుఁజెక్కు లందందఁ దడిపెడునశ్రుహరి
 గుంకినచనుదోయి యేకావళీసూత్ర భూషితం బైనదిపాలుపు దక్కి
 పాలున యెడలుటఁ బాపలరూపేది కడుమాసినది నీలకచభరంబు
 వేడియూర్పులతోన వెడలునొయునులును ననగఁ దూఁగాడెడు నంగవల్లి

తలిరుసెజ్జలు చందనసలిలవృష్టి, యజ్జవళకృతవిజనం బాదిగాఁగ
సఖులు గావించు శిశిరోపచారవిధులు, గొసక నిగిడఁడు దాపంబు ననజముఁగి.

చ. హరి నఖలేశ్వరేశ్వరు చయానిధి నాత్రితరక్షణైకత

త్పరుఁ దగఁ బొందఁ గన్నఁ చనుదాహము గ్రక్కునఁ బాయు నెంచును
ఘృష్ణసులిఁ బేరుకొంచు వుది చూడఁడెవ రేని లతాంగులారి యే
నురువును నీక్షణంబ యును టోర్వజుఁడీ యను నింతి బోలులక.

తే. అబల యివ్విధమున నున్నయయ్యవస్థ, గనిన నెవ్వారి మనసై నఁ గనికరమునఁ
గరఁగు నై సర్గికాత్యంతకరుణామతివి, నికలవేది వ్రపేక్షింప నీకుఁ దగునె.

క. కావున ముద్దియప్రాణము, గావుము నీవిభుత కింత గడవఁ గృతార్థీ
భావంబన నెండెయ్యది, భూవినుతచరిత్ర యేను బోయెద నింకక.

వ. అని చెప్పి యప్పురాణతపస్వి తపస్సిద్ధి యగుసిద్ధగతిం జనియె నసంతరంబ
యంబుజనాథుం డాత్మీయజనంబుల సందఱఁ గలయం గనుంగొని.

క. వింటిరె నారమనాక్యము, గంటిరె మనకు నిట వలయుకర్జిములను ని
వ్వెంట జయకీర్తిసుఖములు, గంటును ముని పనిచే నడియఁగా నేమిటికిక.

వ. ఇమ్ముహూర్తంబునంద పయనంబై కుండీనపురంబునకొం బసవలయు మీమీ
వాహనంబుల నాయితంబులు చేసి యెక్కి నిజసేనామన్వితులరై నడువుండు
సకలజనంబులకు ముందర సాత్యకీయును నడుమబలభద్రదేవుండును వేసుకది
క్కున జననాథుండును నడుచువా రేనును దాటకైక సహాయుండనై సర్వా
యుధంబులు ధరించి ముందర నరిగి జరాసంధపతిపాలితుండై యున్నశిశుపాలుం
దొలుతఁ గాలగోచరుం గావించి రుక్మిప్రముఖత్నుద్రక్షత్రంబు స్థలంబు నిరవ
శేషంబు చేసి భోజరాజతనయం గైకొనియెద ననినం దదీయశాసనంబున.

శా. యాత్రామంధుభి సర్వదిక్కుహరభేదాభీలనిఘోషమై
తైత్రితోత్సాహము దెల్పఁ బొల్పుమిగులక సన్నద్ధులై యాదవుల
ధాత్రీకంపనసై న్యసంచరణసిద్ధప్రక్రియ న్వేల్పడక
శత్రుచ్చేదవిధిత్నుడై విభుఁడు తత్సామగ్రికి న్నైచ్చుచుక.

సీ. కౌస్తుభమాణిక్యకమ్రాంశువులు మేనఁ గుంకుమతోదంబు కొమరు నెనఁగఁ
గనకాంబరాంచలఘనకాంతిదిగ్భిత్తి లేఖలహరిద్రలిప్తి నటపఁ
బోంచజన్యద్యుతిపలంబు కెలఁకులఁ బూర్ణచంద్రాతపస్సూర్తి నెఱప
వై జయంతిదామవై భవం బురమున గగనస్థసురచాపకలనఁ జూపఁ
బరమకల్యాణవేషవిభౌజమాన, మూర్తి యదుచక్రవర్తి యామోదక్ష్మి
వెడలె పై న్యసుగ్రీవాదివిదరభ్య, రభసదుర్వార మగుదివ్యరథముతోడ.

ప. ఇట్లు వెడలి మహావిభవంబునం జని విదర్భవిషయంబు సొచ్చి నడచి నగరె గది యునమయంబున భీష్మకుం డాత్మీయబంధుసహితుండై యతని నెదుర్కొని ఊడ్చొని పోయి పురబాహ్యభ్యంగణంబున విడియించి యవ్రతమంబు లగుపూ జాక్రమంబులఁ బ్రమదం బొదవునట్లు గొవించె నారాజసమూహంబులోనిజనం బులు కొందఁ జీతండు తనమేనత్తృడును పెండ్లికిం జనుదేరఁ దగునకాదె యనఁ గొందఱుఁ గోవిందుండు మగధేంద్రచేదిపతులదెన నప్రియుం డిట్లైతెంచుకుకఁ గతం బేమియో యగుచుండు గొందఁ అయ్యిండువననచందం బిమ్ముకుండునందు సంతృప్తనంకల్పం బని విందు మిది యెట్లగునూ యని యూహింప నశలయదు వీరపరివృతుండై యిత్తైఅంగున వచ్చి యున్నయాకృష్ణు నాకర్జించి.

ఉ. * భూరనిదాఘదాహమునఁ గుండుచునున్నధరిత్రి యుల్లస

• ద్వారిధరాంబుపూరపరివర్తనభద్రము సంభవించినట్.

భూరితరాసుమోచభరము- భజియించువిధంబున- వి.

ద్వారము నుజ్జగించి వెనుక భార్యచకస్యక ప్రేరించి తమె.

చ. నిజాంతర్ముఖ.

మ. నను దుఃఖాంబుధి నుద్ధరించుటకునై నానాధుఁ డేలెంచె నిం
కనుమానం బొకఁ డేల యెప్పుడొకొ యయ్యబైయతాక్షు స్తహా
ఘనవతుం దగఁ గాంతు నిట్లరిచిభాగ్యం బబ్బునే నాకు నా
జని సాధల్యము నెందె సర్వజగదర్పణం బయ్యె నాకోర్కీయున్.

సీ. చూడ్కులు ననుఁ జెందఁ జూచ్చి గోపిందుఁడెందములోన నానందధన్య నగుదుఁ
బలుకులఁజాడఁ దీపులు స్రోలి సోలి గోవర్ధనునకుఁ జాలవలఁతి నగుదుఁ
గ్రియలకుఁ బూఁచుకోర్కికి నెల్లదెసఁ జిక్కి శ్రీవత్సునకుఁ బ్రియశిష్య నగుదు
నేప్పులు ప్రసరింప నెఱయుపాకమునొంది హరియం దభేదభావాత్మ నగుదు
నాప్రియంబును భక్తియు నాతలంపు, నలపుఁ గంసారియెఱిఁగెడుకోలఁదియెఱిఁగి
యశలజగములు నేన యత్సంతసుభగ, తానిరూఢితో నేలెడుదాన నగుదు.

వ. అని యవ్యగ్రమమౌరధపరిగ్రహంబుల నధికవ్యగ్ర యగుచు నాశ్చసఖిజనంబులం గలసి కమలనాభుకల్యాణప్రసంగంబు లగుకథనంబులు వినౌదంబులయి క్రొత్తగా నెలయునవ్వికంజేసి నెమ్మనం బూటడి యుండి నిండువెన్నెలం భోలుపారు విభావరియందు వినిద్రం బగుభద్రభావంబునం బ్రవర్తిల్లె న్నాసమయంబున.

క. మునురాకపోకలం దా, వనజాననవలపుదేలుప వలను గలుగున

తస్మాన్మర క్తజనులు ప్రేమము, వినూతనము సేయఁ గరము వేడ్కఁ బ్రభుఁడు.

- వ. ఏకాంతంబ యక్కాంతదేసఁ జింతాధరంబునఁ గార్యాంతరంబులియుండు నిర
పేక్షుండై యుండి.
- ఉ. వీమ్యయిఁ జూతునెక్కో- తరలేకేదా సక్కుట చూచి యెమ్మయిం
గ్రవ్వన నిర్వహింతు నెక్కో కైకొనుకర్ణము వేడి శత్రుసం
ఘమ్ముల నెమ్మయిం చొడరి గర్వము సొంపడఁగింతు నెక్కోన
నెమ్మయినిశ్చయింతు నెక్కో యింతిదేస న్నునువిన్నచండముల్.
- తే. వన్నుఁ బొడగన్నచోట నన్నలిసనయన, చూచుచూపునఁ బ్రేమంబు చొప్పుగనిస
యపుడతతీయంగనుతుకును నమరులడ్డ, పడినద్రోచిపట్టును బాణిపంకజంబు.
- సీ. కమలాస్యనెమ్మాము కమ్మనితాపికి నందడిఁ దమకిం మితరశితయును
ముద్దియయలద్రోక్కుముద్దూపలుకులు విసంగ నుత్తలపడునేడుకయును
బూఁబోడి నెమ్మదిబొంది యానందంబు కడగానఁ బూనకికొత్తుకమును
గామిని కొండొండఁ గడలొత్తుగోక్కులు నిండింపఁ గాఁగించు నటగడఁకయు
భామయును నేను సన్యాస్య భావమగ్ను, లగుట యెఱిగిసయాప్తజనాళిప్రియము
నిర్వహింపఁగఁ గలుగుట నిక్కముగను, సరయ నేధంగి భాగధేయంబొ నాకు.
- క. అని యివిమొదలుగఁ బెక్కులు, దనమదిఁ దలదోయునతనితలపులు సిద్ధిం
దనరింపంగఁ జనుచెంచిన, యనుపమభాగ్యంబునా నిశాంతం బయ్యెన్.
- ఉ. పాడె మధున్రతాపతులు పద్మవనీవిధనంబు శాపమున్
పీడె రథాంగకంబులకు వేడుకగూడి తరంగిణీలలం
దాడె మరాళదంపతులు హాసవిలాసము పెక్కి - గ్రక్కునన్
వాడె గుముద్వృత్తిముఖము వావిరి నూడెఁ డిమోనిబంధముల్.
- క. అరుణోదయరాగంబునఁ, గర మలరెడు పూర్వదిబ్బుఖంబున బెరిసెన్
సరసిజమిత్రసమాగమ, పరమోత్సవవార్త భువనపజ్జుల కెల్లన్.
- మ. తనతేజంబున నన్యతేజముల విధ్వంసంబునొందించి యెం
దును సన్మార్గము సుప్రకాశవిగళద్దోషంబుగాఁ జూపి య
త్యనురక్తోజ్జ్వలమండలుం డగుచుఁ బూర్వాద్రీంద్రభద్రాసనం
బుననెప్పెన్ గ్రహరాజు విశ్వము కరంబుల్ మోక్షి నేవింపఁగన్.
- ప. ఇట్లు సూర్యోదయంబగుటయు వసుదేవసూనుండు కాతుకోన్నీయమానుం
డయ్య కృతకాల్యకరణీయుండును సమచితాలంకారకమనీయుండును ననురూప
జనపరివేష్టితండును ననురూపశుభచేష్టితండును నగుచు రుక్మిణీదర్శనం బవే
శించి తనరథంబుతోడన శిబిరంబువెలువడియె నంత వైదర్భపురంబును రాజన్య
జనస్కంధావారంబును గుంకుమద్రవసేకంబుల ముక్తావినరరచితహారంబులం

గవకకదల్లికముక స్తంభోన్నయనంబుల మరకతమకరతోరణబంధంబుల మహా
 నీలస్రాణంబమాలికాకలనంబులఁ బద్మరాగరమ్యధ్వజవైజయంతికా విరిచనం
 బుల విచిత్రవిభవవిస్తారంబులై శోభిల్లె నానమయంబున.

సీ. లాలితపద్మనలక్ష్మీవిభూషించు పర్యాప్తపవమేఘసంక్తులసంగ
 రమణీయశారదరాత్రిఁ బ్రసాధించురాకాసుధాకరస్రభ లసంగఁ
 బ్రకటితప్రాభాతపద్మసిఁ బాటించుబాలారుణోదయలీల లసంగ
 నుల్లసితాశోకవల్లరి నలరించునుదితవసంతసంపద లసంగ
 లలితమోహనమంత్రదేవతఁ బ్రసన్నఁ, జేయుసాధకసాధనశ్రీ లసంగ
 రుక్మీదేవి యభిరూపరుక్తకాంతి, కలితతనుయష్టైః గై నేశి రెలమిఁ జెలులు.

వ. ఇత్రేణంగున శృంగారించి యయ్యంగన లవ్వరాంగి నఖలమంగళాధిదేవత యగు
 గౌరీదేవికి మ్రొక్కింపఁ దదీయదివ్యాయతనంబు గుఱించి కాంచనశిబికాయాధం
 జేసి పురంబు వెలుపలికిం జనుదెంచి రిప్పు డచ్చట.

తే. అలఘుయానానతీర్థయైయలరుఁబోడి, బోటిపడువులుపామనంగఁబాలుపుమిగుల
 దేవి దర్శించి తనముగ్ధభావ మధిక, భక్తితాత్పర్యమున సమరక్తి నొంది.

ఉ. అక్షతగంధపుష్పచయ మంజలి సర్పిణసేసి నమ్రయై
 యక్షతపుష్పఁ డుత్తముఁ డనంతఁ డనంతయశుండు పుండరీ
 కేక్షణుఁ డస్త్రదీయహృదయేశ్వరుఁ డయ్యెడుఁ డిల్లి నీకృపా
 వీక్షణలీల నంచుఁ బ్రియ మింపెనలారఁగఁ మ్రొక్కిఁ గ్రుంగునె.

—|| పురంబు వెలుపల గౌరీదేవి నేవించిచ్చుచుక్కి నీదేవిఁ క్రక్ష్మింజు గొనిపోవుట. ||—
 క. గుడివెడలెమనెడఁ గృష్ణుడు, కడుఁ గదియఁగి నచ్చి కాంచె గామినిఁ దటితోఁ
 బాపమి సుధాజవనిధి య, ప్పడ వెలువడి యున్న కమలఁ బోలెడుపాలఁతి.

చ. కని పరమేష్ఠిచేసినజగత్ప్రియసర్గమునంచు నివ్వధం
 బునఁ బాలుపారునమ్మతపుమూర్తులు గల్గెనె దీని విన్నయ
 వ్యసుకలీ యెట్టులైన నొకవెంట సహించితి నింక నెట్లు నా
 మనసున కోర్చివచ్చు నసమానవిరోకనరాగవేగముల్.

సీ. మెలఁగిపైకొని చూడ్పిదలఁకంగఁ గ్రాలెడుదుటఁగలిగొనుకారుమెఱుంగఁబోలె
 నురియాడుచిత్తంబు నెరియింపఁ దొడఁగెడు నాలోలపాపకజ్వాలప్రాలె
 భావించి మఱపునఁ బనుపడుబుద్ధికిఁ దనువుసూపెడు సుధాధారప్రాలె
 బహువిలాసంబుల బ్రమయ్యువైతన్యంబు మరులుగొల్పెడుఁ దీవ్రమాయపోలె
 జెనఁగి మరగినకోర్కులఁ బ్రిదులనీక, యాగి నిలిపెడు నలఘుదివ్యాజ్ఞప్రాలె
 దరుణి యింతలోనన నన్నుఁ దనకుఁ దక్క, విలిచికొనియె నిజాకారకలన నిట్లు.

- చ. ఇది సమయంబు నోరు దరిశేయఁ గై కొని నింతకాలముకే
గదిరినయూర్తి కింతటన గ్రక్కున నుట్టినసేయువాడ న
- భయదయవిధాయియై యొనరె నెప్పగ వై నము నీవికట్టు నే
స్పదసరఁ జొరవంబు ననురూపము చేయక యున్ని - యెప్పున.
- క. తిని మదిలోఁ జింతించుచు ననఘము గనుగొనఁగఁ జార్చి వాత్సజ యాలోఁ
గనియెఁ గమలాక్షు లక్ష్మీ, ఘనఘనరుచిరాంగుఁ బరమకల్యాణు పారికా.
- కీ. అతఁ డచ్యుతుఁ డగుట దెలియ, హితకారిణు లయినయవిద' లెఱిగించుగ నీ
స్థితము కరస్థం బగుటకు, సతిశయితవిలాసవికసితాలోకనయై.
- చ. తనమనునిన్నయాపాదపుఁ డత్పరియై యనిశంబు నాత్మలోఁ
గనుగొనునట్టి దవ్యభుడు గ్రక్కున ముందట వచ్చి నిల్చినం
గని ననజాక్షి విస్తయముఁ గంపము హర్షము నెంచొకంటితోఁ
జెనగొన శీలతాశ్రువులపెంచడిఁ దోచె ముఖారివిందముక.
- తే. అఖిలసౌందర్యనిధియైనయాచిపురాఘఁ, జెంచుచూడ్చి తోమటియునుబట్టుటయును
బరమయోగనిరూఢాత్మపరిదిదన్ను, నులుజెఱెలువచెలుల్ చూచి వెలుగువడఁగ.
- ను. సతిచూపుక సతిచూడ్కి-యై సమగతిం బ్రసీతరాగంబులై
ధృతివాయం బుయిలోట యెల్లగిల నుద్వేగం బఱిక్రీహరి
చ్యుతి నాటిల్లఁ బరస్పరాంగములపై నెంచొంప స్రావంగఁ ద
చ్చుతురావస్థఁ గృతార్థదంతులయోజం బొల్పె నిర్వాణసతిక.
- చ. అట్టిమోక సక్కాంత యంతర్గతంబున.
- సీ. అఖిలలోకేశ్వరుం జాగనునిర్యాచ్యుఁ డచ్యుతుఁ డవిదించ్యుఁ డజరుఁ డనురుఁ
డమరసంచ్యుఁ డనించ్యుఁ డాచ్యుఁ డసంతోషతారధరీణుడై దారుణంబు
లగుచక్రశార్ఙ్గధాదిసాధనముల దైతేయవిదళనోదారకే
సతిశయిల్లెడుదేవుఁ డగ్ధి దేవకీపట్టియై బలానుజుడు నా నలరుదుండు
నితడు వ్రేవల్లె గోపాలనేచ్చ సలిపె, నలమఁ గాకిందిఁ గాకియాసీంద్రులెల్లు
ద్రొక్కియాడె గోవులకునై యక్కజముగ, మెక్క-వ్రేలనలొక్కెంతొన్న తాగి.
- శా. గోపాలీకుచపీఠసంబులఁ గడుం గ్రూరిత్యముం జూపి పెం
సేపారెం గరపద్మ మీతనిది లోకై కాపకారికా మహా
శోభం గంసే వధించి యీతడు లనత్కృతాభింగ నిర్భవన
వ్యాపారోగ్రమృగాధపుక దొరసే మన్యవ్యవస్థా రేయతక.

తే. ఇతినివలసనా యుగములరీ దెల్లనుప్ర, తిష్ఠమై యాద్యధర్మంబు తేబోలు
సిరియుగీర్తియు జీవితపరమగతియు, నితనిచేందియ మెలయు నూర్జితవిభూతి.

ఉ. ఈతని పాదపద్మముల కే సనిశంబును భక్తియుం బ్రിയ
తృప్తికేయంబు నెప్పటి సమంచితసేవ యొసర్తు నంబుద
స్థితమనోజ్ఞమూర్తి కసపేతదయావిభవైకవర్తికు
ద్యోతితీర్తి కీతనికీ సుత్రమదాస్యనిరూఢిఁ జక్కితిన్.

వ. అని యిట్లాదేవుదివ్యమహిమ లన్నియు మున్ననేకవిధంబుల వినిపించిని య
దేవి నిశ్చంచలం బగునిశ్చయంబున నిరపోహతృప్తయై నిలిచె గృహ్లాండు నట
మున్న సంగేతించినవాఁడు గావున నపుడు దన్ను గూడవచ్చిన బలదేవున కొకంత
యెఱింగించి.

తే. నచ్చెలులలోన నున్నయన్నీరబాతీ, నెదివువేడుక నెయ్యనఁ బొడివిపట్టి
తెచ్చి రథముపై నిడఁగఁ దదీయజనులు, కలఁగి రచ్చటపై న్యంబు గవిసెమీఁద.

క. తను వైకటి సేటికి లాంగల, ధరుఁ డుద్ధతిఁ బూంచి హయరథద్వీపమభటో
త్కరముల మ్రగ్గింపగ న, నైరవులు విచ్చుటయు మేదినిధరుఁ డలరెన్.

వ. అమ్మహూతాహం బెఱింగి యుగ్రసేనుండు సాత్యకేతనమృత్యుండు విదూర
ధుండు ప్రసేనజత్తు మొడలయినయమృష్టిభోజాంధకవీరు లనేకు లనేకరథ
తురంగ దంతావళిసహస్రంబులతోడం బన్ని యేతెంచి రామపురస్సగులై
నిలిచి.

క. ద్వారావతి కరుగుము క, న్యారత్నముఁ గొనుచు నీవు సలినాక్ష మహా
వైరుల సంవతి నేమ ని, వారించెద మనుచు దుర్ని హరిసూర్తిన్.

వ. సమరమ్మునకుం బ్రవర్తిలికి హతశేషు లైనకన్యాశుక్తు లరిగి జరాసంధునకు
గుక్తికి భీష్మునకుం బొండకునకు శిశుపాలునకు దంతవక్త్రునకు మఱియునుం
గలరాజుల కెల్లను బ్రత్యేకంబ రుక్తిఁగోహరిణం బెఱింగించిన విని యదృశ్యంబు
నుండి రీవృ డఖలజనంబులు.

తే. ఎట్టిలా పెట్టిదీమన మెట్టితెగువ, యెట్టికడిమి కృష్ణుండు జగదేశవీరుఁ
డగుచు నీకూడియున్న ధరాధిపతుల భంగపఱిచె నిం కేమని పలుకఁ గలను.

—॥ కృష్ణుఁడురుక్తిఁగోదేవిం గొనెపోవు నెఱరాసంభాదు తెదిరిపోరు. ॥—

వ. అని రత్నాతీ మగధేశ్వరుఁ డనయము గన లగ్గలింప నపుడుగఱచి కెం
పున నుగ్రము లగుచూర్ముల, జననాథుల కీట్టలనియె సంభ్రాంతమతిన్.

ఉ. ప్రసేననూజఁ డొక్కరుఁడు వీర్యసమగ్రుండ పోలె వచ్చి నా
పూనిసపూన్కి యంతయును పొంకిగునట్లుగఁ జేసె నేను నా

సేనయు దానివెట్టెన విశ్వంశులతో బ్రతిపక్షులవెంట మీ
రీసెట్టికే - సహాయపడు తప్పితమేనిం గడింగుల ముగ్ధులకే.

ఉ. ద్వారక సాచ్చెనేనియును వారిక యుగ్రతఁ గట్టి పట్టి య
వ్యాధిధిమర్గ మంతయును స్రచ్చి పోధి నబాంధవంబుగాఁ
బోర వధించి రుక్మిణిఁ బ్రభూతివిభూతి నలిర్పిం దెత్తు నా
పేరును బెంపు నూరిక యవీతతమెందుట కోర్వనచ్చునే.

వ. అని సంరంభంబున సముత్థితుండునుటయుఁబొంద్రవాసుదేవునికడఁబువచ్చి.
తే. ఏనుసేబంట నుండంగ నింత యేల, నీకు భరణీక ననుం బంపు నిలుపు మీపు
శౌరిం దునుమాడి తత్తను శకలకోటి, పందిపెట్టుకుం గాంతానిఁబ్రతితతికి.

చ. ఇరువును వాసుదేవులు మహిం గలరే యది మాస్థుఁ గోలునా
కిరవనుకాల మిప్పుడి నిం పనలొంగ నేగుడెంచెను
ధ్వున మగు మనస్థావిభవభువ్యస లోకము మెచ్చఁజేసెద
న్నరవర నీమహాప్రియ మొనర్పఁగఁ గాంచుట యల్పకృత్యమి.

క. అనునెడ శిశుపాలుం డొక, ఘనవతిఘము కేలఁ దాల్చి గ్రక్కు-న జననా
ధునియెదుర నిల్చి గర్విం, బెనయ సఖలస్థపులు విడఁగ నెట్లనియెం దగ్గఁ

తే. పెండ్లియాడును నని కడుఁ బేర్చి యోడ, నిట్లు గై పసి మది నింత యడరునెంచి
యున్న నాకకా కీమొచ్చ మొదలకేమి, గాఁగము నిల్వఁ జెన్నాఁగ గెనలవలెను.

క. ఈపరిఘ మొక్కటన ద, రోపీతునిఁ గృష్ణుఁ బోయనూత్మ రము మని
రూపఱఁగఁజేసి నేడ, భూనతిబంట నగు ముర్వి బొగ డొందింతుఁ.

క. క్షత్రియు డగువాఁ డస్యక, శత్రుంబున కానవచ్చె లఘువతితుం డిల
క్షత్రియుఁడు గామి నయ్యన, గోత్రుం డిటుపెనిం గొక కుష్మితవిధముఁ.

తే. అదియును గొక జనియించు టాదిగాఁగ, బనులనొనన పెరిగిన పోలనుండు
వావి మాలినపశుమార్గన ర్తనంబు, నూను టగిడియె యిది మేల యగ్గడింబు

వ. ఎల్లభంగులఁ గృష్ణు వధియించి భోజకస్యకం గ్రమ్మరించుటయ నాకుం గ ర్చ
వ్యం బయ్యె ననియె సంత జరాసంధప్రముఖు లగుమహారథు లంశులు నాహాధ
రథులు నాత్తకోదండులు నాము క్తకవచులునై యాయోధనంబునకు వెడలిన
సఖిత్వై న్యంబులునన్నధంబులై భేరిమృదంగవేదికాహానివాదిత్రనాదంబులు
రోదనీభేదనంబులై చెలంగం గడలి నిట్లరిగి వారలు రుక్మిణీహరణ పారగంబై
చూరంబున ముగదరంజనుముకురునకుఁ బిఱుంగై నడచు యాడవ పైవ్యం
బులం గడిసిన.

- యి. బలభద్రదామలు భద్రదంతిచయవృష్యద్వాహశుంభద్రభా
వళితో భూరిపదాతినంకులముగా వైశిప్రతానంబున .
గ్గలికా దాక్కిని తీవ్రబాణతతి యాకాశంబునం జీడిటూట్
గొలుప న్నిచ్చి పెనంగి రయ్యహితులన్ ఘోరప్రకారంబులన్.
- క. భూదేవ సేనాంగంబుల, బెరిసినపెంఘాళి యెగసి పేర్చి రవికరో .
త్కలసంకోధనలీలా, పరిణతమై మ్రుంగె దిగ్విభాగము లెల్లన్.
- తే. కొంచెమయ్యును యదుసేనలొదిలెక్క, డై సరిపునై స్యకోటితోసలపుజలమీ
మిగులఁ బోరి పుట్టింట నిమేషమాత్ర, బహుళకీలాలపూరంబుఁ బ్రథనభూమి.
- క. ఆనెత్తురు పృథురేణువి. తానము సడచుటయు నమృత మ్ముత్త-టమై
పూసనములు పొంగ నుభయ, సేసలజోమలు గడంగి చిత్రముగాఁగన్.
- క. సాత్యకే మగధమహీపతి, సత్యుగ్రతఁ దాడి యేసె నాటముల నొ
ద్ధత్యమ్మున సతఁ డాతనిఁ. బ్రత్యాహతుఁగా నెనెచ్చె బహుబాణములన్.
- సీ. శక్రదేవుండును సక్రూరుండును చంలేవత్తునిఁ దలపడి వరుస నొకటఁ
దొడ్చిదింటను నేసి రమ్మహాబాహుండు బలియుఁడై పడియు నేబదియు నమ్ము
లోలి నయ్యిద్దఱమొకటిల నాటించి యాలో విదూరభంఁ డణుముట్టయును
నాఱునారసముల నతని నెప్పించెను విపుఁడు డుగ్రతఁ జేదివిభునిఁ దాడి
ఘోరుతూపులు నిగిడింప నెనిమిదింటఁ, బ్రతిహతునిఁజేసె నాశిశుపాలుఁ డతని
వెనగఁజేఱుండు వై ర్యనివిశిషిపట్క, తాడితుండుగఁజేయఁ గ్రోధమున సతఁడు.
- వ. అన్నియ మార్గణంబుల నాతని నెప్పించె బృహద్ధర్మంఁ డనువాఁడునుం గదిసి
యతనిన. యేసె నిట్లు మువ్వరు మహారథులతోడం వెనంగుచుండియు నెక్కింత
లెక్క నేయక యానమఘోషనూనుండు.
- తే. తోర మగుభల్లమున బృహద్ధర్మశిరము, దునిమినాలుగమ్ముల విపుఁడునిరథంబు
గట్టిముల నాలుగింటినిగూల్చ నతఁడు, తొలఁగి చనియెక్కె నాబృహద్ధర్మతేరు.
- ఉ. ఎక్కి క్రమ్మటం బగతుపైఁ గడంగిన సబ్బలియుండు మఱియు సనేకసాయకం
బుల నయ్యాదపుదేహం బాచ్చాదించి కోడంపమాన్వీటంకారంబులు సకలాతం
కానహంబులై పరగ సంగరరంగస్థలంబునఁ బరాక్రమవర్తనంబు కీర్తనీయంబు
గాఁ బ్రవర్తిల్లె మఱియును.
- క. కృతవర్మ పౌండ్ర ముప్పది, శితశరముల సేసి సూత్తుఁ జెయ్యేదఁగ నొం
చి తురంగంబుల నస్త్ర, క్షతాంగములఁ జేసి పడగ ఖండించి వడిన్.
- వ. సింహనాదంబున రోదోదీపదారణం బొనర్చి చారుణాకారుండైన నవ్వీరుండు
గిరిసి హర్షిక్యనిదిట్లు నెఱికి యంగికమ్ముల చాలమ్ములు గ్రుచ్చిసం దూలియుం

దాలిమి దాల్చి ధైర్యంబు విడువక యతండు వేటొక్క-శరాసంబును బల్ల
క్రమన్యవహరింబు, నడుపుచుండె నంత.

క. కరి నెక్కి సత్యకుండు, ధురు డయి యంగాధినాథుఁ డొడరి కడిగితో
మరుమున వైచిన సతఁ డ, స్మరవరు నపరిమితమార్గంబులఁ బోటివేర్.

వ. సత్యకుండుం దోడ్పడి చిత్రకుండునుశ్వఫలుండును నొగిబలుంబులఁ జలుంబు మిగు
లం గలంచి యాడి యంత నిలువక.

క. కాళింగుని కరిఘటలం, గ్రాలి కలము చూలనడుచు ఘనవహమాన
ట్లాలంబున వాలంపతి, దూలించిరి దోర్విలాస మర్చిము లగుచున్.

—H— బలరాముండు సరంభ విజృంభితుండై వంగాద్వైన్యంబులఁ దనమాడుట —H—

ఉ. అత్తజీ దేవు డిగ్గి హరియగ్రజం దుగ్రహలంబుఁ దాల్చి యు
ద్యౌత్తిఁ గడంగి వంగజగతిపతియెక్కి ను కుంజరింబుఁ బ
ల్లొత్తి యుదగ్రకుంభదళనొద్ధినికేళి యొసర్చిగా నతఁ
డత్తలదాటి యెంతయు భయాతునుండై తొలఁగంగఁ బోతాఁడ.

క. క్రమ్యుభరథమెక్కి- బలి, ప్తమ్మగుచాపంబుఁ దాల్చి సంతర్జును డి
స్త్రమ్ములు పలిగించి రెనా, గ్రమ్మున బలువురఁ దధింపఁ గాత్వలఁ గడిమిన్.

వ. అమ్ముఖంబున మఱియు నాద్యులఁ గాయాశల నూర్చుచి ముగధుల గీ టడం
గించె నిట్లు మహోద్ధతుండై మాటులేక మలసి మగధనాథుడనును పడిరిని.

ఉ. రామునిఁ గాంచి మార్కొని శరత్రితయంబున నెంచె ముగధుం
డామనుజేంద్రుఁ టీవవిభిక్షాప్తకవిధునిఁ జేసి యయ్యకు
గ్రామణి తోన రత్నమయకాండనశేతువుడ్రుంచి వైచి యు .
ద్రామశరాసంబు త్రుటిలంబుగఁజేసి చెలంగి వెండియున్.

క. తిలమాత్రశకలములుగా, నిలపైఁ దొరఁగించె రథ మసేకాస్త్రచఢుం
బుల సతఁడు విగతచాపుఁడు, దళితరథుఁడనై మహాగదాభుజుడగుచున్.

తే. అడరి యమ్ముసలాయుధు నరద మల్పు, కణములుగ వడి నడిచి వేకడిసి యతని
వ్రేయుటయువ్రేటువడి నెచ్చివివశుడగుచు, నలఘుగదచేతఁగై కొనితొలఁగనుటకీ.

వ. బలదేవుండు సాత్యకిరథం బెక్కి జరాసంధుండును గదాహస్తుండై ప్రతిపీ
తులం గనువుగొట్టుచుండె నప్పు డుభయపైన్యంబులు నెండొంటిం బెరసి
సందడి పెనుగునఁ బెనుగునెడ రథికసముదయంబు లడరి యేసిసం బిడ్డుగుల
వాన దొందడిం బగిలిన పెనుగొండలపగిడి బగిలియు ముఱిసియుఁ బ్రెవ్వి
యుం, దొరఁగు నవయవంబులతో నధి కాతంకంబున ఘోరకారఘోరంబుగాఁ

దెరలుకరులును గరిఘటలు సొచ్చినం గొమ్ములం వగిలియుఁ దొడంబులం దొడరియుఁ ద్రొళ్ళు సంజక్కి-యుఁ జక్కుచీరుపడుతురంగంబులును, దురంగధట్టంబులు నడచిన దట్టంబులై చదిసియుం బొడియయ్యునుం జెడియును వికలంబులగుకాల్పంబులును, ఒక్కొక్క నెడ సక్కడక్కడయని పలాయతులీం బురికొలిపి నిలిపి పారిం బారి భూగిహోళితంబులు బహుళపలంబులు మేదురిమేదంబులు మేదినీ దొరగించి మానంబు మానక చచ్చియు నెచ్చియు గెలిచియుఁ గలిగె నంబు నెఱపునెఱచిరుమగలునుగ గట్టి మగలమిగని కడకఁ దెచ్చుకొని మాటు మూఁకల కెదురై దళితకరీష లై నమధ్యమహూసలునై కదిసి పట్టాడుట పోట రులకైదుపు లొకటొకటిం దొడరి క్రంగిన నెదరులు సెదరం బొదలు కతోర నినాదంబులుం బరస్పరవిదారణదారుణంబు లగువారణంబులదుర్వారవిషాణా కర్షణరాణంబులు సధికరభసంబున సారిఘలుపఱప నెండొంటిం బెరియుతేరుల బలునెగలతాయుమోఁతలుం గరికుంభస్థాటనకపాలభేగనప్రముఖంబులం బ్రచండస్వనంబులును బహుప్రకారంబు లగు సప్రప్రహరంబుల పాల్పడి వాచి డిచి యెఱచునరనాగితురంగినికరంబులయాక్రోశంబులనాదంబులు నెండొండ పెచ్చి శిబ్దాంతరంబు నడంచిన భోంతరం బంతయు వాచాలంబు గావించె నయ్యు పసరంబున.

తే. సత్యకాత్మ జారథ మెక్కి- సంగరమున, కట్టులెడయైన బలదేవుఁ డంతలోన గమితభేదుఁడై యుగ్రంపుగదయమర్చి, కొనుదుఁజనితొఁ కెమూగధమనుజనాథు.

క. అతఁడును సభిముఖుఁడై యు, ద్ధతగదసారిం దుచునుఁ బ్రతాపసమగ్రం బ్రతివీరుం దలపడియె, బ్రతిభయగర్జారవంబు ప్రస్ఫురితముగా.

వ. ఇవ్విధంబునల దలపడి.

మ. గద లొంహొంటిఁ బ్రచండతం జఱచి యుల్కాపాతభీమాగ్నిసం పదఁ బుట్టింపఁ బదాగ్రపాతపటుశబ్దంబుల్లు హాహుంకృతు ల్పొదలం గూడి నభోదిగంతరపరిస్థితుంబు గావింప ను స్తదవేగం బెలరార నిద్రఱును సామర్థ్యంబునం బోరగె.

క. వెరవున సంకర్షణుఁ డ, స్మరనాథునిఁ గదిసి ప్రేసినం బెలుచనవే గమున గద పడుటయుఁ బె, స్మర మూర్ఖిలిపడియె సతఁడు చెయ్యేదిమహి.

వ. ఇట్లు జరాసంధుండు మూర్ఖితుండగుటయుఁ దత్సారథి యతని నెత్తి రథంబు పై నిశ్చికొని కలనికిఁ దొలంగించె నవ్విధంబు గనుంగొని తేడీయపై న్యంబులు గలంగిపఱచె సాత్యకి యొక్కఁడెన సంగవంగకళింగబలంబులం బఱపె సంత నళి లక్షత్రియానీకంబులు నాకులంబులై చెదరె దొరలునుం దిరిగిరి బలదేవుండును

సత్యక తనయుండును నహితుల నపజతులందేసి యాన్చి శంఖంబు లొత్తిన
నయ్యలిపు విని జగార్థనుండు జరాసంధపలాయనంబు నిశ్చయించి తానును
బొంచజన్యస్వసంబు నటుడెసల నిండించె నంత.

❖ ❖ ❖ రుక్మిణీసహోదరుండగు రుక్మిణునివాడు కృష్ణునితో యుద్ధంబుచేయుట. ❖ ❖ ❖

సీ. ఆరుగధేశుండు నఖిలరాజన్యలు నమ్మెయి వృష్ణిసైన్యంబు పిలువ
సరిగడునప్పుడ యట రుక్మియును రుక్మిణీహృతివార్తికు నిబ్బరంపు
కోపంబుతో నాజి గోవిందుఁ దునిమి రుక్మిణిఁ గొని రాక యాత్మీయపురిమూఁ
జొర నని తండ్రియుఁ జట్టలు వినఁ బంతమిచ్చి సన్నధుడై యేపుమిగులఁ
గడలె గ్రుథుండు కైశికుఁ డాదిగాఁగఁ గలుగు
యోధముఖులు బహుశసైన్యోద్భటముగ
నామితంబయి యాతని ననుసరించి
రనుజహితబంధుకోటియు నడరెఁ గడిమి.

ప. మఱియు దక్షిణాపథనివాసు లగునంశుమతోక్త-ధ శ్రుతపర్వ వేణుధారి ప్రము
ఖమహీపతులు తమతమవర్గంబులం గొని యతనితో సేకకార్యులై కడంగి రట్లు
నడచి సర్వదాతటానుసారియై యరుగు శౌరిరథం బొక్కటియు దవ్వలం గని
వైదర్భికుమాడుండు శూరమాని గాపున సందటం గడచి తనలేరు దోలుకొని
పోయి గోవిందునెయిది యెలుంగెత్తి.

క. ఓరిపశుపాలపుత్రక, దూరీకృతధర్మ పరవధూదూషక నా
బారిఁబడి తెందుఁ బోయెదు, వీరుని నను రుక్మి నెఱుంగనే వైదర్భుఁ.

ఆ. ఉసులు గాచికొనఁగ నుల్లంబు గలిగిన, నిపుడ బాల విడిచి యేగు మట్లు
కాక నిలిచితేని గ్రుక్కున నిడె తల, గొను మదీయతీవ్రఘోరశరము.

క. అని యతఁడు పదిశరంబులు, వనజాక్షునిమీఁద నేయ పడినాతఁడు నా
తని నేసె డబ్బడమ్ముల, ఘనమార్వీనినదధరితగగనుం డెగుమఁ.

ఉ. కేతువు మ్రుంచి చాపము నికృతముగా నెసరించి లీలమై
సూతునికంఠముం దునిమి చోద్యపుటమ్ముల మేను నెంపఁగా
నాతురుడై సరుక్మిఁ గని యాతనిమిత్రులు దాక్షిణాత్యుల
త్యాతతవేగలై పొదివి రంతటిలోఁ జనుఁజెంచి మాధవుఁ.

ప. ఆరాజు లొక్కటం గూడి యేయుసాయకసహస్రంబులు సహస్రకరుండు తివి
రంబు విరియించుకరణి విరియించి విష్ణుండు వేణుధారిపడగ పుడమిం, బడసేసి
యంత నిలువక. తదీయపక్షిణభుజచ్ఛేదనంబు గావించి శ్రుతపర్వం బటుబాణ
పాతంబుల నెప్పించిన సతండు కేతుదండం బూతగా నెఱిగి యాలోనన తెలిసి
యతనిపైఁ బెక్కువిశిఖంబులు పరంగించె మఱియును.

౩. గ్రథతైశికు లాదిగంగల, రథికులు బహురథసముత్కరంబులతో నా
రథచరణపాణిమీఁదం, బ్రథితోత్సాహమునఁ గవిసి బలువిడి నేయె.
౪. వారలబాణవర్షములు వారక నిల్పుచుఁ దాను వారి ను
ర్వాఠశరస్రతానపరివారితదేహులఁగా నొనర్చుచు
వారిజనాభుఁ డుద్యదనివారిత శోణితవారిధారలఁ
నారలదోచె వీరు లగువారల కెల్ల నొకండ మేటియై.
౫. అంతటిలో రుక్మియును ర, థాంతరగతుడై మహారయంబుమెయిలై
త్యాంతకు మార్కొని విశిఖ, ధ్వాంతమ్ము దిగంతరాతతమ్ముగఁ జేసె.
౬. హరియు నతనిపైఁ బెల్లుగ నంపగములు, పఱపె నై దర్బుడచ్యుతు గడుడనేతు
నొక్కయమ్మున సారథి నొకశరమునఁ, దాఁకనేసి రథ్యంబులఁ దరల నేసె.
౭. కినిసి విఘ్నఁ డహినువిలుద్రుం, చిన నాచుక్మియును గడమునీఘ్రముగ శరా
సనముం డొక్కటిఁగై కొని, దనుజధ్వంసకుని గెలువఁ దమకించిన డి.
౮. నకునమాహేంద్రవాయవ్యవారుణములు, కాద్రగాంధర్వపై శాచరాక్షసములు
నై నదిన్యాస్త్రములు వారిబాక్షుమీఁద, వెనఁ బ్రయోగించె జతసంబు విస్తరిల్ల.
౯. అవి యన్నియు దామోదరుఁ, డవహితచిత్తుఁ డయి డత్తదస్త్రమ్ముల సం
ప్రతిహతములుచేసి యతని, యవయవములు బహుశశరచయంబులఁ బొదినె.
౧౦. హేదివి తోడన కోదండంబు ఖండించి రథ్యంబుల వధియించి సారథిం దెగటా
ర్చి రథంబు నఱకిన నెడ్డసంబు నడిదంబునుం గొని తొలంగ నుటికి విపత్తుండు
సపక్షం బగునమ్మతఁబుజంగంబుభంగి నాధుజంగభంజనుడెనం గవియుఁబంచిన.
౧౧. సలుక పగుల నేసి యలుఁగుతుత్తునియలు, గా నొనర్చి శౌరి కగులు మిగుల
నారసములు మూఁటఁ బేరురం బుఱక స్రవ, చ్చినఁ గరంబు నొచ్చి చేప్తదక్కి.
౧౨. రుక్మి ధరణీతలంబున ముడింగి పడియె నల్లెన యతనిం జూచి.
౧౩. బలమెల్లఁ జెదరి నాలుగు, వలకులఁ జెడిపోయెదొరలు వడి నాఁబోతుం
బులిగొనినఁ గలఁగుపసుల, ట్లలఘుభ్రమఁ బొంది యొదిగి రచ్చటనచట.
౧౪. శరదళితదేహుడై భువి, బొరలుచు నున్నతనితోడఁబుట్టువుఁ గని ని
ర్భరశోకంబున రుక్మిణి, యరదముపై వ్రాలి యాత్మ నాక్రందించె.
- || శ్రీకృష్ణుడు రుక్మి మూర్ఛితుండేసి రుక్మిణిగొని ద్వారకకువచ్చుట. ||—
౧౫. పుష్టిపుంగవుండు నయ్యంగనం గొంగిలించి మెత్తనయెత్తి యూశ్వసించి రుక్మి
సభయందిచ్చి రథంబు గ్రమ్ముటంప సారథి నాఙ్గాపించి ప్రియకుం ప్రియం పొన
ర్చినవాడై.

- క. సరసము లగునుచితవచో, విరచనములఁ దెరువునందు వెలఁదిఁ బ్రణయసుం
దరుఁ డయి మజ్జయును దేర్పుచు, సరిగఁ బురికిఁబ్రమదనిర్భరాత్మ కుఁ డగుచున్.
- వ. యాదవులును మగధరాజప్రభృతుల జనుంచి రామసాత్యకుల మున్నిజ్జికొని
యాప్పులు పెడబొబ్బలు విజయతూర్వంబులమ్రాఁతలు నెక్కుటయై యెదు
ర్కొనుపౌరుల హర్ష సంకలిత నినాదంబులతో నెదుర్కొని కలయంబురప్రవేశం
చొనర్చి రంతట మధుకైటభాది గడచిపోయినయనంతరంబ శ్రుతపట్వండు
- రుక్మిణి చనయరపింబుపై నిడికొని చనియె నతండును రుక్మిణిం గ్రమ్మట్టింపక
కాని కుండినపురంబు సొరసని ప్రతిజ్ఞ గావించినవాఁడు గావున నట్లు భగ్నప్ర
తిజ్ఞం డగుటం దనకు వేఱ భోజకటకం బనునగరంబు గావించికొని యందు వసి
యించె మగధపతియును మూర్ఖజేటి చననినసైన్యంబులం గూర్చుకొని విదర్భ
పురంబునం గలజనంబులు నప్యజకుంబాటై శిశుపాలుఁ డొడ్చుకొని తనదేశం
బునకుం జనియె నంత నిక్క-ఁ.
- చ. యదురీలనృద్ధు లందఱును నానకదుండుభి లోనుఁగారఁ బ్రియం
బావవగ శౌరి పెండ్లికి ముహూర్తము వేలుగఁ జెట్టి చుట్టపుం
బద్ధువును ఓక్క నుం గలుగుపార్థివకోటినిఁ బిల్వం బంచి యె
ప్పిదము లొనర్పఁ బంచిరి గంధీరవిభూతి యెల్లప్పు వీటికిన్.
- వ. ఇట్లు పనుచుటయు రాచనగర నగరంబునందు.
- సీ. మణికుండ్యములు రుంకుమంబునఁ జెలువెఱచఁ దొడిసినమెఱుంగులుతుఱఁగఁలింపఁ
గాంచనస్తంభము ల్లపుసెనో వుచ్చిఁగింపారుశిల్పము లెల్ల నమృతపడఁగ
మృదుకుట్టిమంబుల మృగమదనలిలంబు లలికిరి చూడ్కులు నెలసి జాఱ
ముక్తాఫలంబులమృగ్గులు వెట్టిరి పలుదెఱంగులరచనలు దలిర్పఁ
గ్రముకక దళికాకమనీయకాండసమితి, జేర్చి యభినవాశ్వత్థ విచిత్రచూత
పల్లవంబులఁ దోరణప్రతతు లమరఁ, గట్టియెత్తిరి చీనాంకుశధ్వజములు.
- మ. అతులైశ్వర్యసమేతులై వెలయుసౌహార్దంబునన్ బంధుభూ
పతులుద్దామరథద్విపాశ్వములతో భవ్రాజ్యజ్వలాలంకృతుల్
వితతశ్రీలఁ దలిర్పవచ్చిరి మహా వీరుం ద్రిలోకార్చ్యు న
చ్యుతుఁ గల్యాణవిధానవేశఁ బ్రియముల్ సొంపార నర్చింపఁగన్.
- క. ఘను లేతెంచిరి చిత్తము, లనురాగరసాభిమోలలాడఁగ దపముల్
గనియంగఁబండ్డఁ దమకని, యనుపమభద్రు బలభద్రుననుజనిఁ బూడిన్.
- తే. వసుధఁ గలవిప్రభూవర వైశ్యశూద్ర, వర్ణముఖ్యులఁ దక్కినవారు నర్థి
నరుగుఁడెంచిరి హరివివాహాభిజాత, మంగళం బనుమోదింప మనము లలర.

క. అందఱకు నుచితసత్కృతు, లొండఁగ నెనరించె బ్రభునియొగంబున న
స్పందమతియుతుండు సత్యక, నందనుఁ డభినందినీయనైపుణయుక్తి.

వ. తదనంతరంబ లగ్నదివసంబు ముదితం బగుటయు.

సీ. ఆపూర్ణవర్ణనమర్థస్వరంబుల నలంకరణముగలయధ్యయసరవము
మధుగన్ద్రావణము దరసోత్సవమునఁ జూచిలురాజులవచోభ్యుదితరవము
లలితవిలాసలిలాఘోలను గ్రాలుచపలలోచనలభూషణరవంబు
జన్యజనాహూఘచతురంబు లగుహస్తిహరులబృగహితహేషితారవంబు
గలసి కల్యాణవాదిత్రళిలితగేయ, రవముతో సాంద్రమై మనోరంజనముగ
దెసలు నిండించె దివమున దేవదుందు, భిషణానంబు నుక్కట బెరిసి చెలఁగ.

వ. అంత సత్యంతమహాహరానేకసంస్కార పరిణతం బగుపరిణయ మండపంబునం
గమనీయకాంచన స్తంభచతుష్టయసంభృతయు మూఁటికృతచితవిచిత్ర వితానవిక
సితయు మంగళరంగవల్లీరిచగాగుచిరయుఁ జతురంతనిబద్ధమరకతతోరణమణి
దర్పణాభిరామయు సువర్ణపాలికాసమన్వితకుసుమాంకురాలంకృతయు నుపాంత
విన్యస్తరత్నదీపికాశోభితయు సగుభద్రవేదికయందుఁ బురోహితుం డగ్నిముఖం
బుచేసి వేల్చి సుగ్ర సేనవసుదేవబలభద్రప్రభృతిగురువృద్ధపరులును బ్రవసిద్ధతప
స్విపుంగవులును బలసి యుండ నానుదేవుండు తదనుజ్ఞాపూర్వకంబుగా శుభ
ఘృణారంబున.

—॥ రుక్మిణీ కల్యాణ మహోత్సవ ప్రకారము. ॥—

సీ. సౌకుమాగ్యమునకు సౌకుమార్యస్ఫూర్తి గలిగించునవయనకల్పనంబు
సౌందర్యమునకును సౌందర్యసంపద యుదవించులావణ్యయోగరుచియు
సౌభాగ్యమునకును సౌభాగ్యవిభవంబు గావించుసరసశ్శాక్రమంబు
సాశీల్యమునకును సాశీల్యకలనంబు సందించునాభిజాత్యస్థితియును
దనకు పై జంబులుగ నెప్పధన్యజన్య, రుక్మిణీదేవి నానందరుచిరమూర్తిఁ
బాణిపంకజగ్రవాణకల్యాణలీలఁ, బ్రీతి గడలొత్తుచుండఁ బరిగ్రహించె.

క. లలిఁ బుణ్యాంగన లొలికెడు, లలితాక్షతములు వియత్తలమున సమరకాం
తలు గురియుకునుమవర్సం, బులు నెక్కటఁ గృష్ణమేను భాషించె సరిక.

తే. సురలయిచ్చుదీననలు భాసురులయిచ్చు, దీవనలుఁ గూడి యదృఢతోదీర్ఘలీల
జరులయాకర్షణంబు లుత్సవమునొంద, బరఁగె నభినవాఘోదాత్తపదము లగుచు.

వ. ఇవిధిభంబునఁ గృతవివాహుండై గోవిందుండు జననీజనకులకు వంశవృద్ధులకు
నమస్కరించి వారివాగ్విశేషంబుల నభినందితుండై యనేకబ్రాహ్మణోత్తములకు

నెనిమిదివేలు రథంబులుఁ బడునుకండువేలు నేనూఱు గజంబులు నవఁమిఠ హయంబులు నసంఖ్యగోగణంబులు దానంబుగా నిచ్చి భూషణసంచయంబులు • మహికాంచనరజతరాసులును వాసోనివహంబులును దానదాసీసముదయంబులు నెసంగి సూతమాగధగాయకవందివైతాళికాదులకు సమితధనత్యాగంబుల ననురాగంబు గావించి సకలజనంబుల సఖిప్రాప్తదానంబులఁ దృప్తులం జేసి మఱియును.

క. తుడుపుఁడు కట్టుఁడు గైకొనుఁ, డడుగుఁడు మీనలనట్టియధము • లధల్ కడమ యొకింతయు వల దని, యెడపక ఘోషంపఁ బనిచె నల్లెడ నెలమి.

న వివాహాదివసంబు లన్నియు నివ్వెడింబునన కపిచిసం దవసంతరంబ.

తే. కట్ట నిప్పించుకొని తాను గట్ట నిచ్చి, చుట్టములకును లాలిరాజులకుఁ గరము నయ్యమును గారవంబును నెలయఁ బ్రీతి, సాలఁ గలిగించి తగవీడుకో లొనర్చె.

క. మునుల నతిధక్తియోగం, బున సర్పనలను ముదంబుఁ బొందించి తదా సననిర్గతవాహ్నుజల, జనితానంపఁ డయి ప్రియ మెనఁగ వీడ్చొల్పెన్.

ఎ. తక్కినజనంబులును సముచితంబు లగుసత్కృతులం దదీయాదరంబుఁ గని ప్రవ్రోదించి నిజనివాసంబుల కరిగిరి పదంపడి.

మ. అనురాగంబులు ధన్యతన్ బొరయ నెయ్యంబుల్ ప్రియంబండ నె మ్మనముల్ గోర్కులు చూఱులాడఁ దనియన్ మాధుర్యము ట్టర్యతం . . గని జృభింపఁగ సోయగంబులు సముత్కర్షంబు వాటింప న న్వసజాతీసుండు విదర్భరాజసుతయున్ ఎల్లిలి రిచ్చాగతిన్.

ఉ. చారువిహారసౌధముల సాగిరతీరవనాంతరంబులన్ భూరిమనూజ్ఞరై వతకభూధరకందరిమందిరింబులన్ హరినరిస్సమీపలతికావసధంబుల నమ్మగాఱి. నీ సారఁగఁ దార్చి కేళిరతుఁ డయ్యె ముకుందుఁ డమందలోలతన్.

స. రాగపల్లవముల రమ్మలై యితరేనరాలోకలతలు పై నలమికోసఁగ నిష్టార్థరచనలయిక్కులై యసౌన్యస్యసల్లాపములు సుధాస్యండుములుగ రోమాంచలీలలప్రోవులై యుండొరువులమూర్తు లాశ్లేషకలనసాగియఁ గామ్యపూరిమ్ములకళిపిలై నది బరస్పరిచేష్ట లానందపాది గోసఁగఁ గ్రమ్మపరీపాకభరమున గలసి మెలసి, మనసు లొండొంటినుమతలుమరిగి కరఁగ సతియుఁ బతియును బాలివ్రాని సౌఖ్యలహరిఁ జక్కి రమభావనూత్నవిచిత్రతలు.

ప. కుక్కిణీవివాహాంతరంబునఁ గృష్ణునకు మిత్రమితయు జాంబవతియు సత్యయుఁ గాళిందియును భామయు లక్ష్మణయు సుదంతయు నన గోభ్యుభూభార్యలు గలిగిరి

వారియందు సతండు తుల్యభోగవిభాసి యయ్యె నిట్లుండ ననతిచిరం బగన్
కాలంబున.

క. పునుషోత్తము సగ్రమహిషి, ధరియించె నుదాత్తసామ్యతానిత్యమనౌ
హరమగుగర్భము పౌరం, దరి యగుదిశ తుహినధాము ధరియించుక్రియ.

మ. నడు మొయ్యెయ్యనఁ దోర మయ్యెఁ దనరె న్నాభీతలం బంగములే
జడనొడెన్ బలిసెం గుచద్యయము వెల్లంబాతె మైదీగఁ యు
గ్గడువైకోర్కులు మూఁగె నస్తువులపైఁ గన్గొసలం దండ్ర యె
క్కుడు దోఁచెం గమనీయదాహృదపరిక్షోభంబునం బొత్తికి.

క. తనవేర్కికి ననుగుణముగ, వనరుహలోచనుఁడు పుంసవనసీమంతా
ద్యనుపమకల్యాణంబులు, పొనరిచి సమ్మోచవిభవపూర్ణత నొప్పె.

వ. లేదనంతరంబ.

క. మును పురహరుఫాలాసల, ముసఁ జిక్కి యనంగ భావముం బొందినయ
మ్మనసిజ మాధవవల్లభ, గనియెం బ్రహ్మమ్మనాము గాదిలితనయ్య.

తే. జాతమాత్రుఁ డై నశౌరిసూనుసకు నా, కాశవాణి సుప్రకాశభంగి
జేసె నామ మిటు స్రసిద్ధిగాఁ బుట్టిన, యక్కుమారుఁ డుజ్జ్వలాంగుఁ డగుచు.

వ. సూరికాతల్పంబున జననిమండరిం దేజరిల్లుచుండ సప్తమనిశానిశీధకాలంబునఁ
గాలవశంబున శంబరుం డనుదానవుం డెలండు తనకు పృథ్వి నగునని యాదే
శంబు గలకు గావునం జనుదెంచి బాలునిం బట్టి యె త్తికొనిపోయి.

క. వననిధిలో వైచిన నెక, ఘననూనము మ్రుంగె జాలికప్రవరుఁ డొకం
డనుపమజాలాకర్షణ, మున నజ్జలచరముఁ బట్టి ముద మెలరారె.

వ. అయ్యసురపతినివాసం బై నయిక్షుమతీపురంబువాఁడు గావున నాజాలరితదీయ
వల్లభయగు మాయావతికినద్దానిం దానికగాఁ గొనిపోయి యిచ్చిన.

తే. తాన యద్దేవి తత్కుక్షిదళన మెయ్యె, జేసి యసమానసౌందర్యచిత్రమూర్తి
నర్భకుని గాంచి సమ్మోద మతిశయిల్ల, నర్థి గైకొని గారవం బారఁ జెనిచె.

వ. శంబరుండు నసపత్న్యం డగుట సంగసచేత నంగీకృతం బై నకృతకాపత్యంబు కలి
మికి సమ్మతించి యుండె సంత.

తే. అసురకులమునఁ గలుగుమాయాప్రపంచ, మంతయును నెఱిగించిమృగాయతాక్షి
యక్కుమారునినకలవిద్యలఁబ్రవీణుఁ గామనర్చెఁ బ్రేమార్ద్రప్రాత్యైవలయగుచు.

క. క్రమమున శైశవము విము, క్రమగా సుకుమారసుభాగతామ్యామనౌ
రమదశ నొండె నృపాత్మజుఁ డమృతాంశుఁడు పూర్ణదేహుఁడై యొప్పుక్రియ.

సీ. చెలువంబు లగునెట్టి సేరలవిశాలనిర్మలనేత్రములు నవశ్శశురాజి
కమనీయ మగుముఖకమలంబు గంబునమగ్రీవయును వృత్తమధ్యమంబు
నిడుదలై యెంతయు బెడఁ గగుబాహులు పొడవైన మూపులు వెడఁదయురము
గర మొప్పసింహచంద్రణరేఖయు ధైర్యగాంభీర్యమాధుర్యగౌరవములు
నమరఁ దైలోక్యమోహనోదాత్తమూర్తి, బ్రకటపారుషోల్లాసప్రభాజమాను
నతనిఁ గామించి నానాటి కంతరంగ, మొలయురాగంబుకతన నాకులతమెంద.

వ. అమ్మాయావతివలుకులం జూపులం దనకోర్కి బయలుపఱచినరీ బ్రకటవిఘ్నేక
విద్యావిశారదుం డగునయ్యుదాత్తచిత్తుం డత్రైటంగునకు సంశయించి యొక్క-
నాడేకాంతంబున నయ్యింతి నుపలక్షించి.

తే. తల్లి వీవు పుత్రుండ నేను ధగునె మాతృ, భావ మురివి నాదెన నీకుఁ బాపశ్చప్త
యిట్లు సూపఁగ నక్కటా యేమిచెప్పఁ, గామినీజాతి దోషైకకష్టగాడే.

క. నీతలఁ పెయ్యది యేమని, యీతుచ్చతకును దొడంగి తింతయుఁ దెలియ
న్నాతోఁ జెపుమా యనవుడు, నాతరుణి తదాననాద్వితాలోకనయై.

సీ. అనఘ మీతండ్రి మహానుభావుఁడు యదువంశవర్ధనుఁ డగువాసుదేవుఁ
డఖిలపురంధ్రజనాభ్యర్చ్య కల్యాణి తల్లి గుక్తిణి మహిమాదారితేజ
నినుఁ గన్నఁ బురిటిలోనన శంబరుండు దెచ్చి యుధధిలో వైచిన నొకక్రమమున
నిటుచేర్చె దైవ మేనిందాకఁ బెనిచితి నసురులయం దిట్టియనమకాంతి .
నెనఁగుమూర్తులు పుట్టునే యిట్టిపట్టి, బాసి వగఁ బొక్కుచున్నది పంకజాక్షి
యరుగు మీప్రాద్దజననిఁ గృతార్థజేయు, మాతృనిర్మలచిత్తోత్సవాగమమున.

క. నీరూపు చూచి వలచితిఁ, గారుణికాగ్రణివి నన్నుఁ దైకొనుము పరీ
హారంబునకుం గారణ, మేరూపున లేరు నిక్క మిది గుణమహితా.

వ. శంబరు నేను మాయా విమోహితుండేసి మిథ్యాశత్రుభావంబునన కాలంబు
గడపితి నివ్వోరోధిని నపరాధింగాఁ జూడు మని తెలిపినం బ్రద్యుమ్నీండు తదవ
చనబోధితుండై కలుపించి యమ్మహాసురు నాహవంబునకు నాహ్వనంబు
సేయుటయు.

—|| ప్రద్యుమ్నండు శంబరాసురుం బంపి దేవసమేతముగా ద్వారావళిక వచ్చుట. ||—

మ. అల్లకం బేర్చి సురారి యాతని నుదగ్రాకారుడై తాఁకినం
గలహం బిద్దటకుం బ్రగాఢకఠినాక్రాంతిం బ్రవర్తిల్లె నం

దలఘుం డయ్యదురాజసూతి నిజవిద్యావాపిమై సప్తమా
యల న్నొలిం బ్రసరించి యెన్నిదవమాయం గూల్చె విద్యేషునిఁ.

- ప. ఇట్లు కాలశంబరుం గాలగోచరుం జేసి కుమారుండు మాయావతిం గైకొని
మాయాబలంబున సంతరిక్షంబున దైత్యాంతకుపురంబునకుం జని రాజాంతఃపు
రంబున నవతీర్థం డగుటయు.
- ఆ. వెటగుపాటుతోడి వెటపు నాకస్మిక, సమృదంబు మానసంబు నెలయఁ
గృష్టభామ లెల్లఁ దృష్టాతిలోలేడు, ణములఁ గ్రోలి రతనినవ్యమ్మూర్తి.
- వ. రుక్మిణియు సమృథాత్రాంతస్వాంతయై నిజాంతర్గతంబున.
- చ. అతులితయావనూదయుండు హరిసలక్షణమ్మూర్తి యీతఁ డీ
యతివయుఁ దాను నిచ్చటికి నాదటమైఁ జనుదెంచు లేమిఁదూ
యితనిఁ దనూజుఁగాఁ గనినయింతి జగంబున నెంచుఁ దాన యూ
ర్జితి యగుభాగ్యసంపదఁ బ్రసిద్ధిపహింపక యున్న యున్నతిన్.
- తే. అకట ప్రద్యుమ్నుఁడాభంగి సవధిఁబోయె, సదయుఁ డై నవిధాతచేసెనురచెయిది
ననుపమాకారుఁ డవికారుఁ డట్టిపట్టి, బ్రదికనే నింతకును నింతబంటుఁగాఁడె.
- మ. ఇతఁ డాపాపనియట్ల వెండ్రుకలు మోమింపాడుకన్ను ల్జగ
న్నుతుఁ డబ్బాక్షునిపోలి కై నయురము న్మృగంబు మోమాటకుం
బ్రతి యేమేనుకడై నసంఘటనమైఁ బ్రాణవ్యసాయంబు లే
కతిగిం బుత్రుండు వచ్చెనెక్కొ నను మాంగల్యంబు నెంటింపఁగెన్.
- ప. అని తలంచుచుండఁ బుండరీకాక్షుండును బ్రహ్మాదవితిసితాక్షుం డగుచుం బు
త్రు నాలోకించ నాలోసన నారదుండు చనుదంచి నారాయణునకు సక్కుమా
రుజన్మకారణంబును శంబరవధావసానం బగుతచ్చరితంబును నెఱింగించిన నమ్ము
సింద్రుని మున్నిడుకొని కృష్ణుండు రుక్మిణిపాలి కరుగుచెంచి.
- మ. ఉవిదా యీతఁడు నీతనూజుఁ డగుప్రద్యుమ్నుండు చుద్దాంతచా
పవి శేషోజ్జ్వలహస్తఁ డాపావమునం బ్రత్యర్థి నత్కుగ్రదా
సపు నాశంబరుఁ గూల్చి ఘోర మగు తన్తాయాచయం బంతయుం
బ్రవరుండై హరియించి వచ్చె నెలమిన్ భార్యాసమేతంబుగెన్.
- క. ఈయమ నీకోడలు విను, మాయావతి యనఁగ భుజనమాన్యచరిత్ర
శ్రీయుత యైనది సుమన, స్నాయకునకుఁ దాసభీష్టసహచరి మొదలన్.
- ప. అమృతరకేతనుండు భూతేశ్వరునయనజ్వాళికలాఁజమ్మున నాపన్నుం డై ననిన్నా
తిశంబరువశంబునం జిక్కి తనమాయామయం బగురూపందొక్కటి వానికను
భవించుచుండు నెని తాను బొంబకయ నిండెనం బగుచుండుంబున నింతగాలంబు

నడపి జన్మాంతరగతుం డగునిజభర్తం గ్రమ్మట భవించె నిష్కణ్డశీల నాత్మ గృహాలంకారంబుగాఁ గైకొను మని చెప్పిన.

క. విని సమ్మదంబు చిత్తం, బునఁ గడలుకొనంగఁ బ్రణతమాన్తి యగ్గతనూం జనిఁ గాఁగిలించె రుక్మిణి, యనుమోదము నొంది రచ్యుతాంగన లెల్లఁ.

వ. ఇట్లు కుమారుండు ప్రత్యాగతుం డై నయమ్మ హేమాత్మనంబులయ్యుం బుట్టింబున ననేకప్రకారంబై వేరఁగి సర్వజనంబులం బ్రహర్షి భరితులం గావించె నని చెప్పి వైశంపాయనుండు వెండియు జనమేజయున కిట్లనియె.

క. విను ప్రద్యుమ్నుఁడు, రుక్మిణి, కనఘాతోలుషట్టిగాఁగి నాత్మజలు క్రమం బునఁ దొమ్మండ్రు మఱియు నం, జనితు లయిరి కన్యకావలత జనియించె దుదిఁ.

వ. ఛారుధేష్ఠుండును సుషేణుండును జారుగుస్తుండును జారుబాహుండును జారుపీఠ దుండును జారుభద్రుండును జారుగర్భుండును జారులవను జారుమఱియు ననఁ దదీయనామంబులు దిక్కినదేవులయందును భానువలనండు సంగ్రామాత్మ దీప్తిమంతుండు వృషుండు మొదలుగాఁ జెక్కండ్రు కొడుగులును మిత్రవతి ప్రముఖ లగునన్నియులును జన్మించిరి.

క. విను ప్రద్యుమ్నుఁడు జనియిం, దినకలహోషలన పుణ్యశీలుండు మిత్రుం డనుపమశోభ్యుండు సాంబుండు, జనియించెను జంబవతికి జన్మభిన్నాత్మజుఁడ.

తే. శైశవమునంద కరిమావాత్సల్యమెనఁగ, నక్కు మోగుం దాంధ్యవృణాత్మశోభయఁ గాఁగి గైకొనిపెనిచి విఖ్యాతుఁడేసె, హయగిజాంహళస్త్రాస్త్రయములందు.

వ. ఆబలభద్రునకు లేవలియందు నిశనుండు నుల్లుగుండు ననుపుత్రులు మహాన త్త్వలు జన్మించి రిట్లుపుత్రవంతుండై యనుకులైకకాంతం డనంత గజశుంగ గ సంకీర్ణయు సపరిమితపస్తుపరిపూర్ణయు సగురాజలక్ష్మి సనన్యసాధారిణ సామ ర్థ్యంబున ననుభవించుచుండె సట్టిసమయంబున.

—|| ప్రద్యుమ్నుండురుక్మిణీతురగుశభాంగినివ్యయంవలంబునపరించివివాహంబుట. ||—

సీ. అట విదర్భాధీశుఁ డగురుక్మి డనపుత్రి యైనశుభాంగి సన్వర్థనామ నసమయావసనముల్ల సనయై యుండంగఁ గనుఁగొని యనురూపకాంతుఁ డింతి కొదవెడుతెఱఁ గాత్మనూహించి మహితస్వయంవనోత్సవము నమ్మిన్విభూతి నాచరింపఁగఁ దదాహూతులై యుర్విలోఁ గలరాజు లెల్ల సగౌరవుపేసిక సంచితైశ్వర్యలీల నింపారుభోజ, పురికిఁ బావఁగ రుక్మిణీవనతఁ డు నుచితపరివారసహితుండై యుల్లమలర, నరిగెఁదల్లియుఁడొందెయు ననుమతిఁప.

వ. ఇవ్విధంబున సముపాగతు లై నభూపతులం బ్రభూతసంభావనలం బ్రముదితు లం గావించి శుభదినంబున రుక్మి యమ్మహేమాత్మనంబు ప్రవర్తించిన.

- ను. మును గోవిందనుతుండు దానును బ్రయంబుల్లి నన్యోన్యశో
భనమాపోగుణావళుల్వీనికిఁ దాటద్దానురాగాత్తుడై
యనిక్కి గన్నియ యత్రజిం దగిలి సర్వోర్వీశులుం జూడ నా
తనిఁ బ్రీతి వరియించెఁ గోర్కులు కృతార్థత్వంబును బొందఁగన్.
- క. ఘనూపవంతుఁ గోరుట, యీరమణికి నెప్పు నీమృగేక్షణమీదం
గోరిక యీతని కగు నని, బోరన సయ్యుత్పవమునఁ బొగడిరి జనముల్.
- వ. ఇట్లు నిజమనారథానుకూల యగుసప్తాశ్వశీలం గైకొని ప్రమృష్టుకుమ
రుండు సకలరాజన్యకుమారులుఁ దమతమపురంబుల కరుగఁ దానును దసపురి
నున కరుగుచెంచి కరగ్రహణానందం బనుభవించి.
- చ. అనుపమఘనూపవంబులు శుభాకృతులు నివలనద్గణంబులుం
దనరు మనారథంబులును దద్దయు ధన్యత నెంద నిత్యమో
హసరతి నిద్రితుం గలసియాడిఁగ నమ్మదిరాక్షి గర్భశో
భనము వహించి కాంచె సుతుఁ బ్రాగ్భీత భానునిఁగాంచు కైవడిన్.
- వ. లక్ష్మ-మారుం డనిరుద్ధం డనువేరిం బ్రసిద్ధుండై వేషంబులు ధనుర్వేదసహిత
బులు గా నధిగమించి సకలశాస్త్రంబులను సమస్తశాస్త్రంబులం బ్రశస్తి నెం
గ్రజతురగన్యంబునసమారూఢియందు సహసరూఢి వహించి యెలప్రాయంబు
సలరాసుసమయంబున.
- అ. క్షుక్తవతి యసంగ రుచిరాంగి రుక్మిణిఁ జాత్రియైసకన్యఁ బంకజాత్ము
నాజ్ఞ నడుగఁ బుచ్చె సక్కు-మారుసకుఁ బ్ర, ద్యుమ్నుఁ డాత్మజనని యుల్లసిల్లె.
- క. హరిదిక్కున మునుగలమ, చ్చర మించుక యాత్మ వదలి సంప్రీతిపుర
స్సరముగ నీ నెడఁబడియెను, హరిపాత్రున కాత్మపాత్ర నన్నరపతియున్.
- వ. అవిష్వాహూత్పవంబున రుక్మిణీసహితుండై యనిరుద్ధం దోడ్కొని వాస
దేవుండు బలదేవాదిసర్వయశుముఖ్యులుం బుత్రవర్గంబును దోడరా నుచితమై
న్యంబు సమకట్టి సమధికవిభవంబున విదిర్భసగరంబున కరిగె వైదర్భంబు ర
వింప సతనిచుట్టంబు లగురాజు లనేకులు వచ్చి రంరం బ్రశస్తతిథిసక్షత్ర
బగుదివసంబునందు శుభముహూర్తంబునఁ గుమారుండు కుమారికాపరిణయం
బొనరించిన.
- తే. కుడిచి కట్టి చుట్టము లెల్లఁ గూడి కలసి, వెలసి పెండ్లి దినంబులఁ జెంపు మిగుల
నిచ్చ నాడుచుండిరి యూదవేత్వరుండు, నావిదర్భాధిపతియును నాత్మ నలర.

- వ. అంత వేణుధారియు త్రితవర్షండును జయత్సేనుండును మొదలయినదాక్షిణా
 త్యులు తమలోవిచారింతుడు రుక్మిణికిం జని యేకాంతంబున నితని కిట్లనిరి.
- ఉ. నెత్తముమీదఁ గౌతుకము నిర్భరమై జనియించె నిష్ఠు మా
 చిత్తములందు నీవు గడుఁజిత్రపుజూదరి వాత్సలోన ను
 ద్వృత్తుండు సీరపాణి కడువేడుకకాఁ డతనిఁ జయింతు మే
 మిత్తటి మమ్మెకింత గదియింపు మొనర్పుము తత్ప్రసంగమున్.

—|| రుక్మి బలరామునితో జూదమాడ నారంభించుట. ||—

- న. అతండు నిర్జితుం డగుట మనకుఁ గీర్తికరం బనిన యారంతుకాఁడ్రక్షకజపులు
 విని రుక్మి వారునుం దానును మనోజ్ఞగంధమాల్యాభరణభూషితులై కాంచన
 స్తంభశతసంభృతంబును వితతవితానవిలసితంబును రుచిరచందనోదకసిక్తంబు
 ను ముక్తావ్రాలంబమాలికంబును నిరింతరకుసుమోపహారమండితంబును నగున
 భామండపంబునఁ బసిండిపలకయు సారెలుంబొచికలును నమర్చి.
- క. ద్యూతమునకు బలభద్రునిఁ, బ్రీతిసమేతంబుగాఁగఁ బిలుచుటయుండ.
 ద్యూతాధికకుతుకుండై, యాతండు దత్తితవగోష్ఠికై యేతెంచెన్.
- వ. దాక్షిణాత్యు లందఱుం గూడి రుక్మి సతనితో నాడుటకు నియోగించి విశద
 ముక్తామణిబహుళహేమరాసులు పణంబుగాఁ దెప్పించి జూదంబునకుం దొడంగి
 రిందు బలదేవుండు.
- తే. పసిండిమాడలు పదివేలు పణము గాఁగ, నెడ్డెనెడ్డిన నాడి యత్సృద్ధతుండు
 గెలిచె వై దర్భుఁ డతనినయ్యలఘుచిత్తుఁ, డోడనంత పసిండియ్యెయ్యెడ్డిమఱియు.
- క. ఆపలకయు రుక్మి నము, ద్రీపితుండై గెలిచె నలుక దీపింపఁ జలం
 బేపార నిట్లు పలుమఱు, నొపిక నాడుచును బలుండ యోడుచువచ్చెన్.
- వ. తదనంతరంబ కోటిసువర్ణంబులు పణంబు సేసి యాడి రాహిణేయుండు జయం
 బు నొందిన నవ్విపక్షుం డక్షుధూర్తశ్రేష్ఠుండు గావునం గడంక నార్చి.
- క. బలభద్రు నక్షువిద్యా, బలవిరహితు దుర్జయప్రబలసత్త్వధనున్
 గెలిచి బహుసంఖ్య హేమా, వళు లివె యేగొంటి ననుచు వడిఁ బలుకుటయున్.
- వ. అప్పులుకులకుం దోడ్పడి కళింగరాజును నిది యట్టిద యని దంతపక్షి-వెలిగా
 వెలయం గలకల నవ్వె నవ్విధంబు నాగడంబునకుఁ గోపం బెత్తియు మెత్తనఁ
 జిత్తంబు నియమించియునయ్యత్తవిక్రమోద్ధాముండగురాముండుసభికులజూచి.
- క. తా నిది గెలిచితి ననియెడు, నేను గెలిచి యుండ నీతఁ డిది యేటికి మీ
 రేనెఱికి నిజము సెప్పుడా, నానెకరును బలుక రైరి నమితాననులై.

వ. భీష్మకాత్మజుండు మఱియును.

క. ఇందేమియును గలదే, సందియ మస్మజ్జయంబు సత్యము నీవీ
పొందొందనిపలుకులు పలు, కం దగునే యోడి యకట కక్కుటితిమెయి.

తే. అనిన కేవలకపటాక్తి విని యొకటియు, ననక యూరకయుండె నయ్యదువరేణ్యుఁ
డప్పు డాకాశవాణి యయ్యందటకును, వినగనయ్యెడుకొలఁది నిట్లనియెఁ దెలియ.

క. నిజముపలికె నాలధరుఁ డితఁ, డజితుఁడు వై దర్శుమాట యాహతము మహా
భుజులు మహీభుజు లిట్లగు, నెజాకృతితోడఁ దగవు నెఱపక యుండెన్.

—|| జూదంబున నన్వతించాడిన రుక్మనింగళింగుని బలరాముడుదునుమాడుట ||—

వ. అనినఁ దద్వచనంబు లాకర్ణించి మూకులై యున్నయచ్చోటిదొంగలం జూచి సై
రింపక నీరాయుధుండు సంరంభంబున సముత్థితుండై పటుముష్టిపాతంబున
రుక్మిం జదిపి యుటికి నెత్తపలక యెత్తి కాళింగుఁ దలపగుల నడిచి చంపి యంత
నిలువక.

క. అడిదంబుఁ బెరికి తెవ్వఁగ, నడిచెం బలుపుర మహారినరనాయకులర
బాడిసేసెం గొందఱు దన, కడిమికిఁ బెఱవారు సెదరి కనుకనిఁ బఱవన్.

వ. ఇట్లు వుత్తదంతావళంబు విడివడి యనర్థశక్రీడం గ్రాలుచందంబునం జరియించి
రుక్మిం గొప్పపట్టి సభాద్వారంబునందాకఁ దిగిచి నిహతప్రాణుండేసి విడిచి నిజ
శిబిరంబునకుం జని జనార్దనున కవ్వధం బెఱింగించిన

ఉ. కాదనియల్ల కానసవికాసము నెందక యూర కుండె దా
మోదముఁ డమ్మహాభుజనియుగ్రభుజావిభవంబు సర్వమున్
యాదవు లొక్కమై బహువిధాభినవస్ఫుటవాక్యదర్శితా
హ్లాదవిశేషులై పొగడి రాబలదేవుండు నిచ్చుఁ గైకొనన్.

వ. అంత నయ్యందఱు గోవిందపురస్సరులై నిర్వికారప్రకారంబునఁ గన్యాకుమారు
లం దోడ్కొని పురింబునకుం జనుదెంచి సమ్మదంబునం బొదలి రని వైశంపా
యనవ్యాఖ్యాతం బైనవాక్యజాతం బభిజాతార్థసమర్థంబుగ.

సప్తర. ధీరప్రజ్ఞావికాసా దివిజపతియశ స్తేయసంపద్విలాసా
వీరప్రాధాన్యధన్యా వినయజితమహావిద్వదిచ్చావదాన్యా
భీరుత్కృత్యుచ్చరణ్యా పుగుభుజశిఖరస్ఫీతభూగణ్యపుణ్యా
మేరుప్రసన్నాసారా మితహితవచనస్నేరరేఖాగభీరా.

క. ధీయుక్త మల్లరథిని, నాయకమంత్రప్రయుక్త నయపూర్వకకా
ర్యాయ త్తభిక్షవిభవ, స్థాయద్విభవాభిపోష భాసురవేషా,

మాలినీ. జలధివలయసేవాశాలినిర్మిద్రక్తి
 విలసదలసవామావీక్షితావద్యమూర్తి
 లులితవిమతః హేలాలోలభలత్కరానీ
 లలితవిసయవిద్యా లాభశశ్వద్విభానీ.

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్చర చరిత్రానందోపాధ్యాయానంద
 సౌందర్యధుర్య సుకవిసంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెట్టయ
 నామధేయ ప్రణీతం బై సహరివంశంబున నుత్తరభాగంబునంబు
 దృతీయాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీమధ్యాంధ్రసుదేశ, తేమచికిరవాల సుగుణకీర్తిగుణలో
 లా మంజులవాగ్జాల, వేమశీతిపాలనిత్యవిజయసుశీలా.
- వ. అక్కభకుండు శౌసకాదిమహామునులకుం బెప్పె నివ్వధంబున బలభద్రునుద్రే
 కలి బాకిర్ణించి యాపూర్ణవిస్తయ స్తిమితహాససుంధై జనమేజయ మేదినీశ్వరుండు
 వై శంపాయనమునీశ్వరున కిట్లనియె.
- మ. జగతీచక్ర మశేషముం బృథుఘణాచక్రంబునం దాల్చిదై
 త్యగణోస్తర్ధనుఁ డాజనార్ధనుఁడు దానై మానసీయోన్నతి
 న్నిగమాంతస్తుతిఁ బేర్చుశేషుఁడు భువిఁ లీలాకృతిం దాల్చె నాఁ
 దగునీలాంబరుపేర్చియేను వినుటఁ ధన్యుఁడఁ బుణ్యవ్రతా.
- వ. ఇంకను నమృహాభాగుభాగధేయంబులు విన వేడ్కయయ్యెడు వివరింపుమనినఁ
 గృష్ణదైవపాయనశిష్యుం డావిక్రమగుణవిశేష్యున కిట్లనియె.
- క. బలమున నసదృశుఁ డగునా, బలదేవుబలోదయప్రభావములు వోవో
 బలశాలి యనఁగఁ బరఁగిన, బలరిపుగురుసకును బొగడ భరము నరేంద్రా.
- వ. అయినను మదీయబుద్ధివాక్యప్రచారంబులకు గోచరంబు లై నవి వినిపించెద.
- తే. లఖలరాజన్యసహితుఁడై యరుగుదేంచి, యతనిఁ దొడరి జరాసంధునట్టిజెట్టి
 ఘనగదారణమున నేమిగతి విహీనుఁ, ఉయ్యె నదిమున్ను నీవిన్నయదియెకాదె.
- మ. ఖదినేలేనుఁగులంతలావున భువిం బ్రఖ్యాతుఁడై నట్టిదో
 ర్మదనిర్ముద్రుఁడు భీముఁ డాతనికి సమ్యగిద్వద్యుల శిష్యుఁడై
 యుదితోత్సాహతఁ శాతుకాహవములం దొక్కొక్కచో నయ్యెశో
 విదితు న్నార్కని యీడుగాఁడు కడఁక వేమార్లకుం బోరికి.

వ. దుర్యోధనుండు తనకూతుం గృష్ణతనయుం డగుసాంబుం డెత్తికొనిపోవ వెను
 • కొని యెయిది పట్టి తెచ్చి హస్తినగరంబునం జెజవెట్టిన నవ్వీశేషం బెఱింగి సై
 రింపక సంకర్షణుండరిగి పురబహిరంగజోపవనంబున నిలిచి తొలుత సామంబు
 క్రయోగించి తత్ప్రకారంబు కౌరవులు గొనక నిరాకరించిన విజృంభించి.

మ. పౌరశ్రేణులతో నశేషకురుభూపాలాన్వయశ్రీలతో
 నామాఢోన్నతప్రహర్ష్యతతితో నవ్వీడు దుర్వావగ
 ర్వాంధంబున గంగలో వయిచువాడై ఘోరసీరంబుప్రా
 కారాంతంబునఁ జొన్పి పెల్లగిల నుగ్రక్రీడమైఁ దివ్వఁగన్.

తే. తలఁకికురుపతితాను జుట్టులును సాంబుఁ, దెఱవతోఁదగఁ గొనివచ్చి తేర్చుటయును
 దేఱలబలదేవుఁ డన్నరదేవుఁ డతని, నాత్మగురునిఁగ వరియించి యర్చులిచ్చె.

వ. ఇట్లు గదాపరిశ్రమంబునందు సుయోధనుండు రామశిష్యుం డగుట జగత్ప్రసిద్ధం
 బయ్యె నాటనుండియు హలిహలాకర్షణంబున హస్తినాపురం బొకదెస నెడ్డ
 గడవై యుండు నిది యయ్యమునావిధేదను భుజసత్వప్రభావంబు ప్రలంబధేను
 కముష్టికహనంబు మొదలుగా మున్ను నీవాకర్ణించితి మఱియు నతనిపౌరు
 షంబు లనేకంబులు గల వని త్రిభువనఖ్యాతంబు లనుటయు జనమేజయుండు
 మునీంద్రు యుపేంద్రుండు విదర్భనగరంబుననుండి చనుదెంచినపిమ్మట నెమ్మెయి
 వర్తనంబునం జరియించె నని యడుగుటయు నవాగ్వివరుం డిట్లనియె.

సీ. ద్వారకాపురమున దానవాంతకుండు యోగక్షేమశాలియై కరుణ నఖిల
 జగముల రక్షించునన్నాహమున నున్నయాసమయంబున నసురయొకఁడు
 వనరుహాసనది త్తవరసముద్ధతుండు ప్రాజ్ఞోతిషపతి సరకుండు నాఁగ
 ధారుణీదేవికి దనయుండు సర్వదేవతల కవధ్యుండు దితిజవంశ
 మంతటికిఁ దానయొడయడై యదటుమిగిలి, యెల్లలోకంబులకుఁజాలనెగ్గునేయ
 నంతయునువినికింకఁ జక్రాయుధుండు, దివిజరిపుఁగూల్చిమహిమనుద్దీప్తుడయ్యె.

వ. అమృతహదనుజుండు మహేంద్రాదులఁ బరిభవించి పదంపడి కంసమథనుకడిమి
 కగపడి మడిసినకథయును సవిస్తరంబుగాఁ వినిపించెద వినుము.

క. సురదై త్యాదులదిక్కునఁ, బరాజయము రాకయుండఁ బద్మభవునిచే
 ఛరము గొని క్రొత్తసిరిపన, సురారసమువ్రాలె నెడలు సొచ్చికలంపన్.

వ. అప్రమేయుడై తేయసేనాసహాయుండై కడంగి యానరకాసురుండు.

చ. తొలితొలి యేగి భూరిభుజధుర్యత యొప్పుఁగ నింద్రువీటివా
 కిలితలుపుల్ ప్రగాఢపరికిలితముష్టిహతిం బగిల్చి వే

వెలలుము కయ్య మమ్మని సవేగసముద్ధతసింహనాదసం

కలితముగాఁగఁ బిల్చుటయు గ్రక్కున వెల్వడియె న్నహేంద్రుఁడు.

వ. అట్టియెడ.

ఉ. అంభోదద్విరదంబుపైఁ బ్రబలవజ్రాభీలహస్తంబుతో

గంభీరోన్నతరూపభీమపటురేఖం గ్రాలువీరాగ్రణి

జంభారిం గని చీరికింగొనక యస్త్రవ్రాతపాతోగ్రసం

రంభుండై దనుజుండు దాఁకె గడఁకం దైలోక్యముఁ ఘూర్ణిల్.

క. ధరణీతనూజుఁ డేయఁగఁ, బురందరుఁడు గులిశనిహత్తి బోరిన నమ్ముల్
పరిపూతములు సేయఁగ న, య్యిరువురవెరవును సమగ్రపేలం బయ్యె.

క. యమవరుణాన్నిరేశులు, దమతమ్మసైన్యములతోడఁ దద్దయు వెసఁ ద
త్సమయమునఁ గూడుకొనిర, య్యమరాధిపు సఖలసురసమాజసమేతుఁ.

వ. హయగ్రీవనిశుంభమురాభిధాను లగుదానవనాయకులు మువ్వరు సరకుసేకుం
బాసటయై వాసవసహాయు లగునమ్మువ్వరు లోకపాలురిం దిలపడి రట్టికోల్తలం
బేర్చి సర్వాదిత్యులు నశేషదైత్యులం దాకినఁ గయ్యంబు కడిందియై చెల్లెనం
దు రెండుదెఱంగులవారు నెండొరులఁ దూపుల నఱకియుఁ జాపంబులు ద్రుం
చియుఁ దూణంబులు వ్రచ్చియుఁ గృపాణంబులు నుటుమాడియుఁ గంకటం
బులు సింఱియు నెఱఁకులు నెంచియు వాహనంబులు వికలంబులు స్థితియు
దేహంబులు తూలించియు నాభీలవిక్రమంబున విజృంభింప నమ్మహాసమరంబున.

—|| హయగ్రీవ నిశుంభమురాసురులతో నరుణ యమ కుశేరులు పోరి పాటిపోవుట. ||—

సీ. అంబుధీశ్వరుఁడు హయగ్రీవు నుగ్రబాణపరంపరాహాసమున నెంచ
నాతఁ డాతని సనేకాంబకంబులఁ బరివీడితుఁ గావించి బెట్టిదంపు
భల్ల మొక్కంటను విల్లు ద్రుంచుటయును వరుణుఁడు ఘోరదుర్వారభుజగే
పాశంబు లమరారిపైఁ బ్రయోగించిన నవి ప్రచండాకృతిఁ గవియచేర
నసురయంతంతఁ బట్టి యత్యధ్భుతముగ, మగుడ వైచి యంతటన యున్నాదలీలఁ
బృథుగదాదండమున శిరోభిద యొనర్పఁ, దూలి నెత్తుగుగ్రక్కుచు నేల కొఱగ.

వ. పశ్చిమదిశాధీశుండు నిశ్చేతనుం డై నల్లుండి యాలోనన గ్రక్కున నంకిలిదేటి
మీఱినభయంబునఁ గయ్యంబున నిలువలేక యెక్కడనేనియుం గాడుపడిపో
యె దైతేయుం డెగువం దదీయసైన్యంబు దైన్యంబునఁ జెల్లాచెదరై పఱచె
నప్పుడు.

తే. పంచవింశతిశరముల నెంచె నంత, కుని నిశుంభుఁడు జముఁ డుగ్రధనువు దాల్చి
యేసె నైకవాలుఁదూపున నింద్రవైరి, నతఁడు వెసఁ ద్రుంచె నరనిశరాసంబు.

- క. విలువితీగిన గాలుడు గ, ట్టలుకం దనతీవదండ మతీరయమునఁ జె
న్నలవడఁ గైకొని కవిసెం, బెలుచ సహితుమీద సఖలభీషణరేఖ.
- చ. దనుజుడుఁ జేతివి ల్విడిచి తానెకఖడ్గము చాల్చి ప్రేతనా
ధున కెదురై కడంగుటయు దుర్దమదండకృపాణు లైనయ
య్యినసుతదైత్యపుంగవుల కిద్దఱకుఁ సమరంబు ఘోరమై
తనరె గుతూహలై కభరితస్థితి నయ్యిరువాగుఁ జూడఁగఁ.
- క. కొండొక సేపునకుఁ గదిసి, దండధరుడు దనప్రచండదండమున శిరం
బొండొండ ప్రేయుటయు ను, ద్దండతఁ జీరికిని గొనక దర్శోద్ధతుఁడై.
- తే. అనురభటుడు నిస్త్రీంశంబునాయితముగఁ, బట్టితత్కాంతికాళిమపరఁగి దెసల
సంధతమసంబుఁ బుట్టింపనర్కతనయు, తనువు ప్రేసె సందందనెంతయును గినుక.
- చ. అడిదపుప్రేటునం బటియ లై సశరీరముసందు నెత్తురుల్
సాడసాడఁ గ్రమ్మ నెమ్మనము సొమ్మలు పైకొన నూర్పు లొక్కమై
నిడుదలు గాఁగఁ బ్రాణములు నిల్వక తల్లడిలంగ సంగరం
బుడిగి కృతాంతుఁడేగె దనయూరికి సేన కలంగి పాఱఁగఁ.
- వ. కైలాసనాథసఖుం డమ్మరాసురుం దొడిరి పెనంగునెడ మాణిభద్రప్రముఖు
లగుయక్షరాక్షసు లనేకు లతనిం దిలకడిచి దానవులం దాఁకి వినిధాయుధం
బుల నాయోధనం బధిక దారుణంబుగా నెసర్చిన నలిగి యతండు.
- మ. ప్రణతంబై నిజచాపకౌశలము దీప్తస్ఫూర్తి శోభిల్లగా
గుణనిర్ఘోషము సర్వపర్వతగుహాక్రోడంబుఁ బీడింప భీ
షణబాణాఘములఁ విరోధిరథినీసంఘంబుపై నెక్కమై
గణనాతీతముగా నిగిడ్చె జగము ల్లంపింప దోస్సంపదఁ.
- క. ఆయంపపదువు పొదివిసఁ, జేయార్పఁగ లేక ధనదసేనాగ్రసరుల్
పాయనడి విభుని విడిచి పలాయనపరులై రి మనసులందుఁ దలఁకుచుఁ.
- తే. దొరలువిచ్చిన నెంటిమై తిరుగనేరి, కున్నకిన్నరనాథు నయ్యగ్రదైత్యుఁ
డేసఁ జేతులతీటవ్రా నేపు మిగుల, దారుణంబుగఁ గ్రొవ్వాడినారసముల.
- చ. ఉరమున మూఁపుల న్నుదుట నెక్కటఁ గన్నులఁ గిప్పుచుం బరం
పరలయి తత్ప్రియుక్తపటుబాణచయంబులు బెట్టు నాటిసం
దిరిగి కలంగి యెంతయును నీసత నర్థవిభుండు వ్రాయె ము
న్నరిగినయాత్మభృత్యనివహంబులజూడన రాజతాద్రికిఁ.
- వ. ఇవిధంబున మువ్వరులోకపాలకులు నుక్కుదక్కిన దేవసైనికులు దేవేంద్రు
దెన నిరాశులై పటవ శతమన్యుండు విద్రుతసైన్యం డయ్యును దైన్యంబు

నెందక మందరప్రమాణం బగునై రావణంబు నరాతిబలంబుపైఁగొలిపి కలహ కలనాక్షమంబును నక్షయబాణతూణంబు నగుబాణాసనంబుగైకొని మార్వీవిరావ విజృంభణంబు దంభోభిధ్వనితంబుపోలికం దైలోక్యాకంపనం బొనరింప నకం పితరభసంబునం బగఱమొసలమీదఁ గడంగినం గని నరకాసురుండు.

మ. ఇటరట మ్మేనిదె యున్నవాడఁ సని గంధేభంబు గంధేభముం బటురోషంబునఁ దాఱుభంగి భుజదర్పం బేర్పడం దాకి ది క్తటముల్ ప్రయ్యంగ నార్చి కార్ముకగుణాఘాతధ్వనుల్ సర్వసం కటదుర్వాప్తిఁ జెలంగ శాతశరముల్ క్రండంగి మేఘుచ్చిన్.

సీ. అఖలగాత్రములు రిక్తాక్షంబులై నెవ్వ దనికినఁ గినిసి శతక్రతుండు విశిఖాప్తకంబున విద్యేషి నెంచి డెబ్బదిబాణముల రథబంధంబు నెడలించి కేతువు నేకాస్త్రమునఁ ద్రుంచి సారథి దొమ్మిదిసాయకముల సమయించి హయములఁ జతురంబకంబులఁ గూల్చి పిల్లొక్కటఁ గూలనఱక విరఘుడు హతాయుధుండునై సురవిరోధి, యుగ్రఖడ్గంబుగొనివీర నుటికియుఱక ప్రేసె నై రావతంబును వెనబలారి, యురమునుద్దామహతిప్రచ్చియుబ్బి యార్చె.

మ. కరవాలక్షతి స్రుక్కి యేనుఁగొఱలంగాఁ దాను గ్రోవ్వేది ని ర్భరవక్షస్సృతర క్తసిక్తుఁ డగుచుం బైపైని నిశ్వాసముల్ పరఁగ న్నూర్చులు వైకొనంగ దివిషత్పాలుండు వేతులి సం గరరంగంబు దొలంగి పోయె రిపుసంఘం బార్వ నెందేనియు.

నరకుడు దేవలోకం బాక్రమించి యదితికుండలంబు లపహరించి యచ్చరలఁ జెఱిగొనుట.

క. అమరేంద్రుఁ దోలి భూసుతుఁ డమరావతి సొచ్చి యచటనచటఁ దనజయం బమరభవనంబు లన్నిటఁ గ్రమమునఁ జాటింపఁ బనిచె గడుమోదమున్.

వ. వాసవసింహాసనం బెక్కి యూర్వశి రావించి భావం బనురాగతరళంబుగా నత్త రళనయనతోడ.

మ. పరుణం దోలితి నర్థపుం జదిపితిఁ వై వస్వతుఁ గెల్పితిఁ హరిఁ బోఁజోఁపితి నేన యీశ్వరుడ సర్వామర్త్యసిద్ధోరగా సురగంధర్వవియచ్చరాదులకు మెచ్చు ప్రియ నీవింక న న్నరవిందానన సత్కరింపుము మనోజానీకసంక్రీడలన్.

చ. అనుటయు నమ్మగొక్షి యిది యట్టిద యంతటివాడ వై న నీ పెను పసదే తలంప రిపుభేదన సంయమికోటి భక్తితో నిను నఖిలాధ్వరంబులను నిత్యసమర్చితుఁ జేసిరేని నే నును ముదమొప్పుఁ గై కొని వినూత్న విహారసాల్నిఁ దేల్చెదన్.

వ. అంతటిమహత్త్వంబు గని నన్నుం గామింపుమనిన నట్లకాకయనియంతరంబు
యతండు.

సీ. సురపతివిడల్లఁ జూతాడి సురతరుకోటి యున్నానించి కొని సుమేరు
రత్నంబు లన్నియుఁ ద్రవ్వితండమ్ములు గొని సురకన్యల వినుతరూప
యశావనగర్విత లగువారి నెనిమిదివేలను జెఱకొని వేఱయొకతె
విశ్వకర్మనికూతు విశదలావణ్యసముజ్జ్వలఁ జేకొని మూరిఁబోయి
యదితి దేవికుండలము లనర్ఘరత్న, శోభితంబు లెవ్వారికిఁ జూడఁగోరఁ
గొనఁగరానివి హరియితచి కొర్కినిండఁ, ద్రిదివభూమి వెల్వడియెనుద్దీప్తుఁడగుచు.

వ. ఇట్లు వెలువడి మగిడి నిజపురంబునకుం జనుచెంచి యనుచరులం జూచి.

క. ఈపదునాలుగుజగముల, నేపగిది సువస్తుకోటి నెచటఁ గనిన మీ
రోపి కొనివచ్చి నన్నుం, బ్రాపింపఁగఁజేయుఁ డిదియ పని మీకింక.

వ. అనిన సతనియాజ్ఞ సేకదానవులు సకలదిక్కులం జరియించి సర్వజీవులకుం
బరిపీడనంబు గావించి సమస్తవస్తువులం జూఱగొని యశేషపురుషులం బరిభ
వించి సమంచితరూపవిభవాభిరామ లగురామలం జెఱలుచెచ్చి యొప్పింప నప్పర
స్త్రీలు గలయంతవట్టువారునుం బట్టువడిరి పదియాఱువేలునూర్వరు గంధర్వ
కన్యకలు సేవడిరి యక్షకాంతలు లక్షలసంఖ్య లగపడిరి కిన్నరసిద్ధసాధ్యవిద్యా
ధకసుందరు లిందఱిందఱినికొలందియిడ రా దిట్లందఱు సేకవేణిధారిణులు నన
వరతాగణితబాష్పలోచనలు సజస్రనిశ్వాసవ్యాకులీతవదనలునై యుండ నింత
టికి నధిష్ఠానంబై తదీయరాజధాని యగుప్రాజ్ఞోతిషంబు విద్యోతించె నవ్వీటి
నాల్గుపాలిమేరలకుం గావలియై మురహయగ్రీవనిశుంధపంచజను లనుదనుజు
లనేకంబు లగుననీకంబులతో సమీకరసైకాయత్తచిత్తతం దనరుమరందు ము
రాసురుండు సుతసహస్రంబుకలిమిఁ గరంబు బలిమిం బెంపారి ఘోరంబు లగు
పాశంబుఁ లాకాశావలంబితంబులయి వట్టిల్లఁ దెరువుల సరికట్టి యెట్టివారికిం
జొరవ యీక యెసంగు నీదృశనన్నాహదుస్సహం దగునమ్మహాదనుజుండు
మనుజులోకంబు గెలుచు తలంపునం గడంగి.

మ. భువి నెచ్చోటఁ జరించి పూజ్యయజనంబు ల్లాసిసేసె న్నహీ

దివిజ్రక్షేణి వధించె దాపసుల బాధించె న్నరేంద్రావలి.

వివిధోపాయములం గలంచె బ్రజల న్వేమాఱు గారించె ధ

ర్మవిరోధంబది యొక్కఁడుం దనకుఁ గర్తవ్యంబుగాఁ జూచుచు.

వ. ఒక్కనాఁడు బదరీవనంబునం బుణ్యయజనతత్పరులై కూడియున్నతపస్విపుంగ
వులం బెక్కండ్రం గాంచి యూర్వశివాకళ్యంబు దలంచి వారిం జేర సరిగి,

ఏవానిగుఱిచిచేసెద, రీవిధి యనుటయును వారి లింగ్రుండు యజమా
నావలికి నిజ్యుఁ డాతని, కై వేసంబులు విధించె నఖిలక్రియలన్.

౩. కావున నన్నదనుష్ఠానంబు తదీయోద్దేశంబునం జెల్లుచున్నది యనినఁ గోపంబు
తోడియేవున న వ్వెలర్ప నవ్వీ పులం జూచి.

చ. యముండు కుబేరుఁ డభిషిక్తి యాదిగఁ గల్గినదేనకోటితో
సమరవరేణ్యు నూర్జితభుజాతిశయంబున భగ్నుఁడేసి త
త్సమధికరాజ్యవై భవము సర్వముఁ జేకొని యున్నవాడ వి
శ్వమునకు నేన కాక పెరివాఁ డొడయందు గలండ్ల యెప్పుడున్.

తే. నన్నుఁ గొలుపుండు మ్రొక్కండు నాకు సభిమ
తాధ్వరంబులు మత్ప్రీతికై యుసర్పం
డేన కడుమేలునేయుఁ డెట్లైన నెపుడు
నెండు తెఱఁగులపనులు మీ రుపగుఁ డనిన.

చ. మును లిది యేటిమాట జగముల్ పరిపాలనసేయఁ గల్గెయై
తనముపేంద్రుఁ డుండి సేను దానపు దుష్టమనస్సుఁ నల్పు నే
మనయము గొల్పువారమె యస్పర్శవిధం బిది యన్నఁ గన్నులం
గనలునఁ గెంపు పెంపడిరంగ నసురాధముఁ డాటఁబంబునన్.

వ. తనబంట్లం బిలిచి యిప్పాటులు క్రొవ్వీ వెజయటపు లటచెదగు వీండ్లు దొడం
గినయిప్పని గాసినేయుం డనినం గని యూర్పుచుం బేర్చి.

సీ. యజ్ఞశాలలు వ్రచ్చి యగ్ని కుండంబులు ఘాడ్చి పశుక్రేణి ఘాడ్చి విడిచి
హృతలఁ బ్రామియు ధాతలఁ బారిగొని యుపదర్శకుల నదిస్థులనుమ్రోచి
యరణులు గాల్చి యూపావలి విఱచి దర్భలు స్రుక్కువములును బాటవైచి
చరువులు భక్షించి సర్వాన్నరాసులు వెదచల్లి సోమంబు పదలఁగిలిపి
తాపసస్త్రీలఁ జెఱచి తత్కన్యకాచ
యంబు జెఱపట్టి యజమాను లై సవారి
జడల్లు మ్రాఁకులతోగట్టి చదియ నడిచి
యాప్రదేశమంతయుఁ దారయై యసురులు.

వ. కొంతవడి విచ్చలవిడిండ్రుల్లి రిల్లు సేయించి తన్నుం గృతార్థకర్తవ్యంగాఁ దలం
చుచు నిలింపమర్దనుండు మగిడి ప్రాజ్యోతిషంబున కరిగె నిట వసిష్ఠుండు వాసు
దేవుండు కాశ్యపుండు కణ్వండు జాబాలి భరద్వాజుండు మంకణుండు మొద
లుగా ననేకమహామునులు తమక్రియాకలాపంబులు విఘ్నంబు నెందుటకు నధి

కతపస్సీరు లగుబ్రాహ్మణులు పరివీడితు లగుటకుఁ బాతివ్రత్యభూషణం ౨
యోషీద్ధణంబు దూషణంబునం బడుటకును డెందంబు లెరియ నందఱుంగు
విచారించి.

౧. ఈచందంపుచెయిది యి, న్నీచుడు వ్రెనరించె నేని నిఖిలజగంబుల్
వేచెడు మన కింక నెక్కడు, గాచుప్రభుడు లేకయున్నఁ గలవేట్రతుకుల్
౨. అడియాసం దోలఁగఁగఁజాల మిటు ఘోరావస్థపాలైతి మే
త్పడఁ దైలోక్యము గావఁబూని యవతారక్రిడ గైకొన్నవాఁ
డొడయం డావసుదేవసోనుఁ డజుఁ డాద్యుం డచ్యుతుం డాలని
గడుభక్తి సముపాశ్రయింపఁగ నగుం గల్యాణ మెబ్బంగులన్.
౩. ద్వారపతి కేగి మనమీ, దారుణవిధి సెప్పఁదడవఁ దడయక కడిమిన్
దారక్షకుడై కడఁగు ను, దారపరాక్రముడు చక్రి దయదళుకొత్తన్.

—|| పసిష్టాది మహర్షులు ద్వారకకువచ్చుట. ||—

౪. ఇంకనాలస్యం బేల లెండు గదలుం డని పయనంబున కాయితంబై యందఱు
వృద్ధపురస్సరంబుగా దక్షిణాభిముఖులై నుంచి యెడనెడఁ బుణ్యతీర్థంబుల సేవ
సేయుచు దైత్యావమానదూసంబు లై నమానసంబుల సేదదేర్చుచు భాగీరథి
సేరి యం దభిషిక్తులై సర్వప్రాయశ్చిత్తంబులు గని యంతటనుండి నిత్యప్ర
యాణంబులం జని.
౫. త్రిదివంబుకంటె నుద్దీపితంబై విశ్వకర్మమానససృష్టి కలన నగుట
యంభోధిపరిఘయై యలరార దేవతాదులకు నసాధ్యంపుదుర్గ మగుట
తనునేలువాఁడు నిత్యస్థిరలక్ష్మీతోఁ బ్రాణేశుడై జగద్భర్త యగుట
పూరుకోపశిఖఁ గ్రాఁగి యడఁగినమదనుండు తనయందుఁ దనుసిద్ధి ధన్యుఁ డగుట
దనక కాని వేట ధరణీతలంబున, నితరనగరములకు నెందు లేక
యుల్లసీలియు ననుపమోదాత్తదీప్తమై, పాలుచుయాదవేంద్రపురము గనిరి.
౬. కని తలీయవిభూతికి నమ్మతంబు నెందుచుఁ గృతప్రవేశులై యందఱు రాజమా
ర్గంబున నల్లన నరిగి నగరివాకిట నిలిచి పణిహరితో బదరీవననివాసు లగుతప
సులు వచ్చినారని దేవరకు విన్నపంబు సేయుండనిన వారు లోపలికిం గని యవ్వ
ధం బెల్లఁదెల్లంబు సేయుటయు.
౭. మునివిభూరాక విని తన, మనమున సంధ్రమముతోడ మధురిపుడు కుమా
రునిఁ బ్రమ్యమ్నుని నెదురుగఁ, బనిచెన్ దదనునయమునకుఁ బరమప్రీతిన్.
౮. లతఁడు వారి నెదుర్కొని యాదరమున, సంప్రవేశంబు నడపఁగ సౌమ్యచరితు
లరుగుడెంచి సుధర్మాఖ్య యగుమసౌజ్ఞ, దివ్యసభ నున్నయట్టి యాదేవత్రాజ్య.

- క. యాదవులుఁ గుమారులును మ, హీదేవ్రాత్రములు వృద్ధహితమంత్రులు స
మ్రోదమున బలసిక్తోలువ మ, హాదీప్తాసనముమీఁద నలరుమహాత్ముఁ.
- సీ. నీలాద్రిఁ దనరుమాణిక్యపుశిఖరంబుక్రియ రత్ననూత్నకిరీట మెనఁగ
గగనంబునడిమిచక్కటి సెప్పనరుణాంశుకరణిఁ గౌస్తుభము వక్షమున వెలుఁగ
జలరాశిఁ బొదివినసాంధ్యపయోదంబుక్రమమునఁ బీతాంబరము దలిర్ప
మేచకాభ్రంబున మెఱయును రేంద్రచాపములీల వనమాల ప్రస్ఫురిల్ల
నల్లనునుఁజాయమే సెప్పఁ దెల్లదమ్మి, విరులసిరిగన్నకన్నదో యగుదుగాఁగ
నమరుజగదీశు సకలహితార్థజన్తు, జన్మవిరహితు వసుదేవజాతుఁ గాంచి.
- జ. ఆనంద శీతలతనులై యంతంతం దమలోన.
- ఉ. అక్కఱ లెల్లఁ దీర్చి జను లందఱఁ బ్రోచుటకుఁ బ్రసన్నుడై
యిక్కరుణాకరుం డిచట నిల్లెలరారిఁగ నింతకాలముఁ
రక్కసుచేత నక్కట పరాధవ మొందితి మెవ్వధంబులఁ
నెక్కొనకున్నె మర్త్యులకు నిక్కము ప్రాక్తనభోగ్యకర్తముల్.
- వ. అదియునుంగాక.
- మ. పరమాత్ముఁ హరిఁ జూతమంచుఁ గనుటెప్ప ల్లోడ్చి లోలోన వే
తెరువుల్ వాఱుమనంబుఁ బట్టి బలిమిఁ దివ్వంగఁ దివ్వంగ దు
స్తరదుశ్శాసిత యయ్యెఁ బూర్వవిధి ప్రత్యక్షంబుగా నిమ్మహా
పురుషుం గంటిమి నేటనుండి సుకరంబుల్ సిద్ధపారంపరుల్.
- క. తపము తప మనుచు నడవుల, నుపగతజడబుద్ధి మనికియొందఁగ హరిఁ జూ
నుపకారంబయ్యె రిపుని, యపకారం బిట్టిభాగ్య మబ్బుటకతనఁ.
- వ. అనుచుం గదియఁ జను దెంచుటయు జనార్దనుండు ససంధ్రమంబుగా సమృద్ధి
తుండై సంయమిసమితికిం బ్రణామంబు నేసి యాసనార్ఘ్యపాద్యఘ్రధుపర్కం
బులఁ బరిపాటితోడం బూజ యొనరించి తదనుమతి నాత్మీయం బగునాసనం
బున నాసీనుం డయ్యె వృష్ణసంధకభోజవరులును వారలకు నమస్కరించి యథో
చితస్థానంబుల నుండి రప్పుడు కృష్ణుండు కృతాంజలియై యమ్మహామునుల
కిట్లనియె.
- క. క్రతువులు నిర్విఘ్నములే, శ్రుతములు ధృతములై యసన్నిరుద్ధములై మహా
వ్రతములు తపములును ననుప, హతములై కత మేమి యుష్మదాగమమునకుఁ.
- మ. పరమబ్రహ్మహితైకభోధమహిమం బ్రాజ్యంబు మీయోగభా
స్వరసామ్రాజ్యము ధర్మనిత్యము భవత్యత్యంబు మీ రేమొడఁ

బరిపూర్ణాత్మకులార నేడు నను సంభావ్యాన్వయోదగ్రుఁగాఁ
గరుణింపంగఁ దలంచు టొక్కటియఁగాఁ గర్జింబు మీరాకకుఁ.

తే. అయిన నితటి నెయ్యది యైనమీరు, నవ్య మాజ్ఞాపనమునేయుఁ డత్యుదాత్త
హృదయులార యెవ్వధినిర్వహింపనుత్సు, కంబులై నవియంతరింగములుమాకు.

క. అని గోవిందుఁడు పలికిన, యనుపమరిసభరిత మంజులాలాపనపూ .
జనముఖ్యక్రియతో న, మ్మును లందఱు సంప్రముదితమూర్తులు వెలయన్.

క. తమ తెచ్చినబడరీఫల, సముదయముల శిష్యహస్తసంపుటముల నా
కమలోదరునకు నుపహా, రముగ సమర్పించి భక్తిరాగాన్వితులై

వ. అంజలిపుటంబులు రచియించి దేవా యివి నీవు తొల్లి నరసఖుండవై విహ
రించినపుణ్యశ్రమంబునందలితరువులవలన నానీతంబు లై నవి నిచేతం బూర్వ
భుక్తం బైనపదార్థం బిప్పుడు నీకుం గానుక గావించితిమి మావచ్చిన కార్యం
బంతయు దత్తావధానంబుతో నాకర్ణింపుము.

క. ధరిణీదేవితసూజుఁడు, సరికుఁడు నా ససురవంశనాయకుఁడు పురం
దరహృద్రోగసముద్యముఁ, డరియంగా సిద్ధసాధ్య యతౌదులకుఁ.

—||నశిష్టాది మహర్షులు శ్రీకృష్ణునితో సరికాసురుని దుశ్చేష్టులుచెప్పట ||—

మ. జలధివాతము నైనఁ గ్రోలఁగఁ గులత్కౌభృత్సమూహంబు నై
న లుతత్కూలము గాఁ గదల్చ భువి యైనన్ లోపడం ద్రొక్కఁగా
బ్రళయోదగ్రకృశాను నైనఁ గబళింపం జాలునాభీలదో
ర్బలనిష్ఠాతుఁ డభీతుఁ డాతతభయోత్పాదిప్రభావుం డిలన్.

వ. అద్దురాత్ముండు త్రైలోక్యపరాభవకరణంబు తనకు వినోదంబుగా నెందునుం
జరియించువాఁ డొక్కసమయంబున బడిరీవనంబునకుం జనుదెంచి యజనతత్పర
వృత్తి గున్నమమ్ముఁ గనుంగొని యిట్లేల బేలతనంబున వేల్పుగుఱించి చేసెద
రు యజనంబునకును భజనంబునకును భాజనంబు నేన కాక యన్య లెవ్వరు
గలరు కర్తవ్యంబు లన్నియు నన్ను నుద్దేశించి చేయుం డని పలికిన మాపలుకు
నుత్తరంబులకు నలుక ఫృడమి తనయనుచరులం గన్నగీటి ననిచి వారునుం
దానును.

తే. అగ్ను లార్చి హోతలనెంచి యులయోగ్య
వస్తువిస్తారములును విధ్వస్తములుగఁ
జేసి దారల నెల్లను జెటలువట్టి
కొనుచుఁబోయె నేమనిచెప్ప నసఘశౌర్య.

- ఉ. క్రియ గోల్పోయి తపంబు పెద్దటికమ్ము గీడ్పాటునంబొంది యన్వయముం గంది కలంగి యిప్పగిది నేమత్యంతమఃఖా ర్తియున్
- * భయమ్ము భావములందు బైకొనంగ నిభక్తైకరత్నాస్ఫురద్దయు దేవేశు సుపాత్రయిందితిమి నిత్యస్తుత్య రక్షింపవే.
- క. సేరకుం డిటుప్రత్యక్షపు, సరికంబునఁ ద్రోచె నీవు సరిసంతతికిన్ సరికచ్చేదనకరుడవు, సరసఖ కరుణింపఁ దగు ననాథుల మమ్మున్.
- మ. త్రిజగద్రక్షణలీలకై తగ ధరిత్రి దేనకీపుణ్యగర్భజుఁడీదేవుఁ డనంగ నుద్యదనుకంపాశాలివై తోఁచి యివృజనం బిప్పు డుపేక్షచేసిన సగున్ విశ్వేంద్రనచ్చేద మీ శ జతామిత్ర యొకింత విక్రమసముత్సాహంబు నూహింపవే
- చ. అనుమునికోటిమాటలకు నచ్చేరువున్ వగువు స్వసంబులోఁ బెనఁగొన దైత్యుచేతలకుఁ బేర్చినగోషము విస్ఫురద్విలోచనయుగళంబు ప్రీతి విలసత్కృష్ణాంబుకాంతిఁజేయ నద్దనుజవిభేది మానుసడి తానుకపల్కును బల్కు కత్తటిన్.
- వ. చింతాస్తిమితమూర్తియై యున్నం జూచి వెఱపును విస్మయంబును సంభ్రమంబును సందడింప మునిండు లందఱుం దమలో నెండొగుల మొగంబులు చూచి యేకముఖం బగుచి త్రంబుతో నయ్యత్తమశ్లోకు నుదాత్తశ్లోకసనాథ లగుదివ్య గాథల నిట్లని పరికీర్తనం బొనర్చిరి.
- సీ. జయజయ జగదీశ జయదనుజధ్వంసి జయజనార్దన జయసర్వవండ్య జయజయ గోవింద జయకృష్ణ వల్లవీవల్లభ జయయాదినరవరాహ జయజయ సరిమృగాశ్చర్యశుభాకార జయకుబ్జకూర్మప్రసన్నరూప జయజయ సర్వజ్ఞ జయహృషీకేశ నారాయణ జయసరోజాక్ష వరద జయశరణ్యపదాంభోజ జయప్రసన్న, జయమనోరథదాయక జయముకుంద జయ జయావాస జయనిత్యసత్యకీర్తి, మమ్ము నిటుసూడవే కృపామధురదృష్టి.
- క. నీవు విష్ణుఁడ వగుటయు, నీవిశ్వంబునకుఁ జాల నెగ్గు జనించున్ నీవిశ్రుతప్రపాదన, మానేశము సర్వమంగళానామ హరీ.
- మ. శుకలంబుం గలిగింపఁ బెంప నుడువన్ శక్తంబు మూర్తిత్రయాత్మక ముఖోభయము నీమహాత్మ్యము భవన్తాయానుభావంబు వారక యవ్వారిరుహాసనాదుల కనిర్వాచ్యంబు సర్వాత్మ నీ ప్రకృతిం జూతు రనాదిమధ్యనిధసప్రాధాన్యగా బోధనుల్.

మ. ప్రణతత్రాణపరాయణత్వ మెడఁదఁ భావించి సంభూతియున్

గుణకర్తృప్రవిభాగపాటవముఁ గైకొంటఁ భవత్పూజన.

ప్రణిధానంబులు భక్తితోడ నెనరింపం గల్గెఁగా కొండ ని

ర్గుణ యెవ్వారునెఱుంగ నొప్పుదురె నీరూపంబు నీరూపమున్.

తే. అక్షరత్రయాత్మక మగునప్రమేయ, వర్ణమునకు నీతత్త్వంబ వాచ్యపదము

ఋగ్యజుస్సామములు పల్కు నెల్లనాఁడు, దేవదేవ సమీహితస్థాపకములు.

క. క్రతుమూర్తి విక్రతుకర్తృపు, క్రతుఫలయోగాత్మకుడవు క్రతురిపుహసన

వ్రతధరుడవు క్రతుపత్తి వీ వతులదయోపేతహృదయ యంభోధిశయా.

ఉ. నీకొనరించుపూజలు మనీషితసిద్ధవిధాయినుల్ సము

ల్లోకవిధావిదాశయలు లోకయుగస్థితిదాయినుల్ గుణో

త్సేకసమగ్ర లట్లగుటఁజేసి భవత్ప్రియభక్తు లూర్జిత

శ్రీకులు వీతశోకులు గరిష్ఠవివేకులు దైత్యమర్దనా.

వ. నీమహానుభావంబు మహామును లెఱుంగనేరకున్న వార లే మెవ్వారము వాత్స

ల్యం బొక్కటియ కారణంబుగాఁ గాగుణ్యంబుతో భవదీయాశ్రయుల మమ్ము

నాలోకించి కై కొను మని యభ్యర్థించిన నాదరించి వాసుదేవుం డమ్మహిదేవై

త్తముల సుపలక్షించి.

శా. పాపాత్మం డగుదైత్యుచేఁ బడిన మీపాటంతయుం జెప్పఁగాఁ

గోపం బుత్కటమై మనంబునకు సంక్షోభంబు ప్రాప్తించె మ

ద్రూపం బొండాకభంగి మీకు నిటులై తోఁచెన్ భవన్తంజులా

లాపంబుల్ ప్రకృతిస్థుఁ జేసె నను నుల్లాసంబుతోఁ గ్రమ్మఱన్.

వ. కావున నింకఁ జెక్కుమాటలకుం బనిలేదు మదీయ వాక్యం బొక్కటి వినుండు.

మ. విలయోద్ధీప్తవతంగమండలసమావిర్భావమర్భావసం

కలనారోద్రపరిక్రమం బయినచక్రం బన్నదాభీలదో

ర్వలభీక్షేవవిరూపమై నిగిడి గీర్వాణారిగంఠచ్చిదా

కలితోదగ్రకబంధుఁ జేయు నపహృతై స్సన్యంబుగాఁ జెచ్చెర్.

క. మీరేమియుఁ దలఁకక చని, ప్రారంభింపుఁడు సమస్తభవ్యవిధులు బృ

దారకయువతీలోచన, వారులు వెన నింకుఁగాక వారక యింకన్.

క. స్థావరజంగమరూపము, లై వెలసిన యీజగంబు లన్నియు భీతి

వ్యావేగవిరహితంబులు, గావుత మద్విక్రమంబు గని శీఘ్రమునన్.

తే. అనిజగత్పతిప్రతినసేయంగనాక్ష, ఇంబ దివినుండి దేవగణం బొనర్చు

జజయజయధ్వని యుప్పొంగె సర్వదిశలఁ, బరఁగి యఖిలజనశ్రోత్రపథము లలర,

- వ. సంయుమిపుంగవులు సమ్మోదవిలసితాకారులై యమ్మహావీరు వీరరసోత్సేకంబు నేక వాక్యభంగుల సభినందించి మఱియును.
- మ. అనుకూలస్థిరలీలమై సఖలలోకాత్యంతదుఃఖావమో చనకృత్యంబున కర్థితోఁ గడఁగు యుష్మద్విక్రమప్రక్రమం బనపాయంబు నవేతవిఘ్నమునునై యాధ్యం బగుంగాత యెందును ధన్యం బగుంగాత ధర్మమిరవైంసుంగాతఁ గల్యాణముల్.
- వ. దేవా యేము పోయి వచ్చెద మని యమ్మహానుభావుచేత ఏడుకోలు వడసి యం దఱును శిష్యసహితులయి యాప్రొద్ద కదిలి బదిరికాశ్రమంబునకుం జని రక్కడ నశేషయాదవులు మునిసమాగమంబునం బ్రకటం బై సకృష్ణమాహాత్మ్యంబు గొనియాడుచు విన్మయంబునెందుచు సతండునుం దారును సరికాసురవధంబు నకు నుద్యోగంబు చింతించుచున్న సమయంబున.

— ❦ ఇంద్రుడు ద్వారకానగరంబునకువచ్చి కృష్ణునిఁజూచుట. ❦ —

- సీ. ఆకాశగంగోర్తి శీకరంబులు మోచి మందార సౌరభస్యంది యగుచు నమరవిహంగగత్యనుకూలమై లీల దివ్యవాయువు చనుదెంచె దోసగురిసి దేవ్రాద్యానతరువుష్పవర్షంబు ఖచరులానందింపఁ గడఁకతోడ ననిమిషపూద్యవాద్యారావములు మించె నాలోనఁ దోతెంచె సంబరమున సతిమనోహరతేజోమయప్రపంచ, మంచితార్కతేజస్సూర్తిసనుకరించి యదిక్రమంబున సకలజనావలోక, నీయబహుమూర్తులై ధాత్రి నిలిచి వెలసె.
- వ. ఆమూర్తిసముదయంబునందు.
- మ. రజతాద్రిప్రతిమానమై చనుచతుర్దంతోజ్జ్వలాంగస్ఫురద్గజరత్నంబుపయిఁ సవజ్రకర్కుడై కల్యాణముక్తామణి ప్రజభూషామహానీయదివ్యవసనస్రగ్గంధవిస్ఫూర్తితోఁ ద్రిజగద్భర్త శచీవిభుండు వైలిచెఁ దేదీప్యమానొన్నతిఁ.
- ఉ. ఆతనిసూరెలం దమయుదంచితయానము లుల్లసిల్ల నత్యాయతవైభవంబు లెలరార నలంకృతులై దిగ్గీర్వరుల్ ప్రీతిఁదనర్చి రెంతయును బెంపునఁ దక్కునుగల్గుదేవతా జాతము నెప్పె నస్తు దమనన్నహంబులతోడ నచ్చటఁ.
- వ. ఇవిధంబునం జనుదెంచినదివిజపాలు నాలోకించి నీలవర్ణుండు నీలాంబరసహితంబుగాఁ బ్రత్యుత్థానం బొనర్చి బాంధవులుం దానును నెదుర్కొన నమ్మహేంద్రుండును గజేంద్రావతరణంబు సేసి నిజవాహనావతీర్ణు లగుత్రిదశులు పొదివి కొని రాఁ గదిసి ముకుందుం దొలుతం గొంగిలించి తదీయాగ్రజ సుగ్రసేనుం గ్రమంబున నాలింగనంబు గావించి ప్రద్యుమ్నకుమారు నిరుగేలం గ్రుచ్చియె

త్రి యక్కునం జేర్చి యాదవులలోన మఱియు మానార్హులైనవారినెల్లను బరి
రంభణంబున సంభావించి.

- క. బోరానిచుట్ట మితఁ డనఁ, గూరిమి చెలికాఁడనంగఁ గోరి వరుస గో
త్రారి హరిబాంధవుల నే, ర్వేరిం గుళలంబు లడిగెఁ బ్రియ మెలరారక.
వ. బలదేవ పురస్సరుండై గోవిందుండును బురందరుం దోడ్కొని యతనివేడుక ప
ట్టగుసుధర్మలోనికిందెచ్చి యంచితాసనంబున నునిచి యర్హ పాద్యమధుపర్కం
బుల నర్పించి తక్కిన లోకపాలకులకు నుచితోపచారంబు లాచరించె నంత నం
దఱు సర్వస్థానంబుల సుండ నాఖండలుండు పుండరీకాక్షుకరంబు కరంబునఁ
దెమల్చుచుం దదాననంబునఁ జూడ్కి నిలిపి యిట్లనియె.

—॥ ఇంద్రుండు శ్రీకృష్ణుని నరకాసురవధకుఁ ప్రేరేపించుట. ॥—

- తే. ఏను నీయున్న కడకు ని ట్లెగుదేర, వలసినట్టికార్యము సాధువత్సలాత్మ
దేవకీపుత్ర యుత్తరీసమగ్ర, కలిగె నెక్కటి యది నీవు తెలయ వినుము.
- చ. నరకుఁ డనంగ దైత్యకులనాథుఁ డొకండు సగోజసూతిచే
వరములు గాంచి వేర్చి సురవర్గము నెల్లను గాసించె నం
గరమున నేము వానిభుజగర్వము పై పగలేక యిండులుక
సిగులుఁ దొలంగి వచ్చితిమి చెన్నటి మాసవజాతిలోనికిక
మ. అమరావాసము లెల్లఁ జొచ్చి చనుజం డభ్యర్చితద్రవ్యజా
తము లెల్లం బోరిఁ జూటలాడినకథల్ ద్రవ్యంగఁ బె క్కేమిచె
పు మహాభంగ మొకండు గల్గె విను మాభంగంబు నీకు స్వమాన
నమె యేఁ జెప్పఁగఁ జిత్తగింపుము జగన్మాన్యొల్లసద్విక్రమా.
- తే. అసపహార్యంబు లెవ్వని కదితిదేవి, కుండలమ్ములు సురలోకమండనములు
గొనియ్యె విబుధాళివంతలఁగుందుచుండ, నింతయునుమాధవాసీవయెఱుఁగుదింక.
- క. ఖలుండు మునులయాశ్రమములు, గలయన్నియుఁజొచ్చిచెటిచేఁ గ్రతువులుధర్మ
స్థలనం బొసర్చె సాధుల, యలజడి కిది గుఱుతు కొలఁది యన లే దనఘా.
- వ. ఇంతియకా దిమ్మహాసనుజుండు.
- శా. నీవాశ్చర్యపరాక్రమంబున మహి నివ్వైవ్యకరతార్థివై
దేవారాతులఁ గూల్చుచున్గి విని నీతేజంబు పైరింప కు
గ్రావప్టంభరతి న్నినుం దొడరి నీ కాజం బరీభావముక
గావింపఁ భవదంతరంబ మది నాకాక్షించు నెల్లప్పుడుక.
- క. కావున నూరితబాహు, శ్రీవెలయఁగ నరిగిరిపునిఁ జెఱుచుటయ తగు
గోవింద కర్ణ మిత్తటి, నీవిశ్వంబునకుఁ జేయు మిట్టిహితంభుక.

శా. విక్రంతిం ద్రిజగంబులందు ను గడున్ విఖ్యాతుఁ డుద్ధామని

ర్వక్రపై వ్రజసంబునన్ బవనునన్ భంజించు పక్షిప్రభుం

* డక్రూరాత్ముడు వీడన న్నెగడువాఁ డబ్బాక్ష యున్నెన్నఱు
చక్రం దాల్చుగలండు శాత్రుననధేచ్ఛం జేయునయ్యంబులన్.

వ. అని పలికి తనతోడన చనుదెంచి వినయాననతుం డగువినతాతనయు నతని
యెదిరికిఁ బిలిచి దేనకీసంపదుం గనుగొని యింగుండు ముఱియును.

మ. మును నీమెచ్చినవాహుంబ యిప్పుడు న్నెగంబునన్ జేసి గ్ర
క్కున నానూపుండ్రవై జగంబులన్ దహింపఁగొని గొనించుచుం
జని నే కొలెల ముల్లసిల్ల విజయస్థానముం నీయుమా
నసజాతేక్షణ యీక్షణంబు తగి నెవ్వంబున్ మిదిధంబుగన్.

వ. ఇయ్యనసంబున ఇయ్యసుగ కృష్ణాంబులై సక్రాద్భ్యోతిషపుంగంబున కేను దెను
వునెట్టెద నిజయంచయు నునిన నానుదేవులను దేవేంద్రుం జూచి యిత్రైఱంగు
మున్నయెటుండును నెట్లనిన బడినననివాను లగుతాననపుంగవు లేతెంచి
దైతేయులచేతఁ దమపడినచా ట్లెల్లఁ జెప్పి వాడుఁ బివిజాలకు పుర్రయుండిని యు
పన్యసించి నాకు నుపద్యోలకాళి యగునుఁ దేనెం బొనర్చి పోయిరి తదనంతరంబు
నీవును నచ్చి నాకడంకకు సహకారం బొనరించి తిరి యెలతయు లెన్న నీతోడఁ
జనుదెంచెద బోద నుని గిద్దియ దగ్గి యనువుధుల నీవొకని యూయితంబై
చక్రశార్దూపి సాధనంబులు గైకొని సత్వభాగు రావించి తత్పహితంబై గరు
డన్మంధారోహణంబు నేసి.

మ. గురుబంధుద్విజకోటిగీతనలు ప్రహుభస్మభోభంగిబం
ధురతూర్యధ్వనలన్ సమ స్తమచున్నాత్రిప్రహరంబులన్
వరవై తాపకపండిబృంహజయశేషస్కానభంబులన్
వెరవై పేర్చి చెలంగి నెల్వడియె నెద్రెటి న్నిజావాసమున్.

వ. ఇట్లు పురుహుతుం బురోయాయిం జేసి పురద్వాంబు నిర్గమించి మహిమా
ర్గంబున గొంతఁభవ్వి నడిచి యెలతనుండి మేఘవర్షంబు గైకొని యమ్మేఘువా
హనవిహగవాహను లిద్దఱు నుద్ధామంబు లభిరామంబులై నెలయ నేకముఖం
బున సడచుకీతకిరణతీవ్రమయాభరేఖ లలమికోనఁ దేజలిల్లి నంత.

మ. పవీనస్కంధము నేడిటన్ పుకశాపర్యాప్తపర్యాయన
వ్యవిచిత్రక్రమణం బొనర్చుచు లనదై వమానికస్థానముల్
వివిధాలోకనకాతుకంబు నెలయ న్వీక్షించుచున్ వృష్టిసం
భవుఁ డొండెన్ సురసంచయంబు లలరన్ బ్రాజ్ఞోతిషప్రాంతమున్.

వ. అచ్చట నమరపతివలన సహితునినగరంబుదురధిగమత్వంబును దచ్చమాన
 మాహంబులనన్నాహంబును సమ్యగ్భంగి నెఱింగి తదీయవిదళనవ్యవసాయంబు
 నకు శనురూపంబు లగునాలాపంబులు విని నపరిజనంబుగా నతని వీడ్కోల్పి
 యన్యుతాటోపదీపితుండై కదియనడచి.

మ. స్ఫురదుద్దామరథాశ్వకుంజరభటస్తోమప్రభాస్వచ్ఛమూ
 దురధిక్షేపము లై నసన్నహనముల్ తోరంబులై యెప్పుడొ
 సీరకావాసము గాచియున్నఘనులక దై తేయులం దాఁచె బ
 ల్వరఁ జెండాడె నఖండకాండవిసరవృచ్ఛేదసక్రీడలక.

సీ. మురదైత్యచేత నుద్ధరనిజమాఝాబలంబునఁ బ్రాగ్జ్యోతిషంబుచుట్టు
 నెడ్డంగఁబడి నిశితోగ్రనిరంతరగురుముఖంబులు గల్గి సురభుజంగ
 గరుడగంధర్వాదు లొరిసినఁ బ్రెంచువిస్ఫారిపాశంబులు బహుసహస్ర
 సంఖ్యంబులొరుల కసాధ్యంబు లాతఁడు గావించినవి తీవ్రకఠినచక్ర
 ధార నన్నియుఁడునిమి యాదైత్యుడొడరి, చులశార్ఙ్గవినిర్ముక్తశరచయములఁ
 బొదివెఁ ద్రిదశారియును నీడఁబోక సింహ, నాద మ్మలనభోభేదనముగ నెదిరి.

క. బలితపుగద గరుడునినడు, తలవ్రేసి కడంగి పటాగదాశూలములు
 జ్వలితక్రిపరశుతోమర, ములనేకము లతనిమీఁదఁ బోరి దొఱఁగించె,

—|| కృష్ణానిచేత ముంసుగుండు మొదలైనమహారాక్షసవీరులు సంపదకుట. ||—

మ. కినుకం గెంపు గనుంగవం గదురఁగాఁ గృష్ణుండు కృష్ణోరగం
 బున కత్తుగ్రగణంబు పేర్చినక్రియం బొల్పొందు తీవ్రతుర
 ప్రనిశాతాస్త్రము కార్ముకంబునఁ గఠోరస్ఫూర్తి సంధించి యీ
 సున నేసెఁ రిపుమస్తకంబు మకుటాంశుల్ పర్య నుర్విం బడక.

వ. ఇట్లు మురాసురుం బరిమార్చి మధుమధనుండు మధుసూదిబుధరిపునైన్యం బగు
 పాంచజన్యంబు పూరించినం దదారసంబు దైర్ఘ్యబాధాకరణంబై పర
 గుటయు.

మ. జలధుల్ పిండలివండుగాఁ గలఁగె నాశావారిణశ్రేణి బె

గిలి మొగ్గంబడియెం జరాచరచయక్షేశోత్తరంబై ధరా
 వలయం బంతయు గ్రక్కునం గదలె గీర్వాణపథుల్ సాధ్వసా
 కులలయ్యెఁ హరపంకజాసనులు ప్రత్యోభించి గంతర్గతిక.

వ. అవ్వీజయశాలినెదిర్చి నిసుందుండు బృందారకద్విరదభిదాచండం బగుగధాద
 డంబమర్చిపేర్చి తదవక్షంబువ్రేసి శార్ఙ్గచ్యుతంబులై కవియుసాయంకంబు లండఁ

ద జడియుచు మఱియు సక్కడిందికై మను విసరి యఱిముఱి సత్యభామబాహు
దాకించిశూలంబులుదొటగించి విల్లుగైకొని పెట్టెసరిగినిసి యసురాంతకుండు.

క. రెండమ్మల గరయుగ్గము, ఘండించి పలుప్రచండకాండం బొకట

గుండలదీ పులతోడను, మొండము భవి డొల్లఁజేసి ముదిమున నార్చె.

తే. ఏసగి పేవురుదై త్వులయెత్తు నెనయ. నచ్చె నెన్వఁ డొకఁడనురవ్రజముగలఁచు
నట్టియానిసుండును హతుఁ డైనగిలఁగి, ససురసైన్యంబు సరిక్కునియానమాలె.

క. అంత హయగ్రీవుఁడను, ద్వాంతశనుఁచాణియై మురిద్విషుపై స
శ్రాంతశరతోటిఁ బఱపె ని, తాంతఘనము నృప్తిఁ బున్వితముఁ బొందుగతి.

ఉ. దారుణదైత్యసాయకవితానవిజృంభణ మాత్మలోపలం

జరిగెనై నఁ గైకొనక నీరధరానుజుఁ డద్రిధేదిన

స్సాంబలోగ్ర మైసనవిధంగి వెలింగెడుబాణ మొక్కట

వైరి సురంబు న్రచ్చి యనువర్గముతో నడఁబాపె నెచ్చర.

న. ఆభంగిం గంసాంతక్రందిదోతంబై యాభటుదేహంబు లోహితంబుగంగలో
పలం బడి తదీయసీరంబు రక్తంబు లింబు గావించె బురహోత్తముం డయ్యసు
రంబరిమార్చి యమ్మునుమున సభోరసాలుండు విరూపాక్షుండు ప్రాపణుండు
సంపదనుండు సనుమేటిసుగిలం దొట్టి యెనుబడినాలుగునేలరాక్షసులం జూపి
ప్రాకారబాహ్యంబున రక్తపూరింబుగావించి పురద్వాపింబు గివియు నవస
రింబున.

ఉ. అచ్చట బన్నియున్న సముద్రానురాధిపమూసమూహము

చేచ్చరఁ బేర్చి యూసుభటసింహుని మోగొని విక్రమోద్వయం

బచ్చరువై తలిర్చి విషధాయుధసంప్రహతిం బెసంగె శా

న్గోచ్చలితాస్త్రముల కొక్తఁడూ దూలక యశ్రమంబున.

న. అట్టిసంకులంబున

తే. మేలుతటసంగతం బగు మేఘ మొకటి, పృథులధారాప్రవర్ణయై పేర్చునట్లు
కాశ్యపాత్మజబంధురస్కంధలగ్నఁ, డైనవిభుఁ డొప్పు బాణవర్షాశ్రయఁ డగుచు.

వ. ఆసమయంబున వాసుదేవునిసాయకపరింపరిలపంసందసంబున వరుసం గెడసి
యుఁ జక్రచాతంబులం బొలిసియుఁ గిదిసి కామోడకీఘాతంబుల మడిసియు
నందకప్రహారంబుల నమసియుఁ బొంచజన్యధావనంబున గుండియలవిసియుఁ
గరతలప్రహారంబులఁ జదిసియుఁ దార్త్యపక్షహాసంబులం దూలియుఁ దద్రో
పవీక్షణస్ఫులింగంబులం బ్రేలియుఁ దదీయచంచుభేదనంబుల ముఱిసిరాలియుఁ
గరాళకాయులగుడై తేయులు పమననిమిదివేలు తెగిరి తురంగమాతంగపురుష

శరీరశకలంబులు తరితరంబ ధరణీతలంబు దంతురంబు గావింపఁ జెనుకొంపులై
మేదోమ స్తిమ్మ-పలలంబులు లంపలులుగాఁ దోరఁగి నుజ్జీకి నెత్తుకునెల్లువలై
పెల్లోదవఁ ద్రిదిశసంయమిలోకంబు లుత్సేసింబునం బోదలై నివ్వధంబునఁ దన
బలంబులు బలాధిపపు ర్వికంబుగా వికలంబు లగుటయు.

మ. భ్రుకుటీబంధనబంధురొగ్రనిది సంబుకొన్ పుష్టసంష్టాధిప
ప్రకటాహంకరణోచ్చూలంకృతియుఁ బ్రస్ఫుటాతస్పత్రాంసలో
త్సక బాహాయుగిళింబునై నసుమతీసూనుం డెనుఁనై కనా
ధనసన్నాహముతోడ వెల్వడియె సుత్రాహానహాకృతిక.

క. వెలువడి సమస్తశాస్త్రుని, విలూససతమత నేత్రవీగుడు దానై
వెలుగొండుకృష్ణుఁ గనుఁగొని, యలఘురితోరాట్టహాసుడై యిట్లనియెన్.

మ. అనిలో నింద్రునిగొము మొన్ని పెటదేవానీరము స్థిరకుల
గొన కీమూలంబగుంబులం గలచి యుజ్జోభివృద్ధివై యొందుఁ గె
ర్చినవాడ న్నరసిండు నాఁ జనుసురాత్రేక్షుఁ డొనన్నిఁ గె
ర్కొనుచోటం గొలగావ యస్యసూభటప్రోక్షాహమహత్త్వముల్.

క. నీవేల వచ్చి తిచటన నేనాడెను మోపుటయిది నేనాచటన
లావరిపులుఁ గెక్కడియది, యువారజసయస యెవ్వ రేర్పడఁ దెపుమా.

తే. నిన్ను నీప్రొద్ద చలమొప్పు నిహతుఁడనీ, యేరు గైకొనఁగల నాడ నీలతాంగి
దలఁక కొక్కింత బంటవై నిలుపు మోచి, తెని నన సప్రసము బరసేర్వించు.

వ. అద్దురాత్మున కిట్లు నేనువాసుదేవుండ నీమ్రొలోకస్త్రిస్థుండ నీకుశ్రుతమా ర్వండు
నగునునొ యెఱుంగ నీభామ సత్యభామయనునది మదీయప్రయసి యివ్వహం
ద్దనుంబు విహంగమకులచక్రనిర్మయై నై నతేయుండు మద్వాహనం బిచ్చోటికి
సఖలభవనహితార్థంబుఁ మస్తశౌర్యధివ్యుండనై నిన్నుం బోగొనఁ జనుదెంచితి
నింకనెయ్యది సొప్పెనుచెప్పు మనినమఁజియుల బలుచి నెవ్వ యివ్వబుధశత్రుండు.

శా. ఏమేమీ వసుదేవసందినుడవే యు వెట్టిభాగ్యులబొ నె
గ్రామం బెన్నఁ డొనర్తునొ కడిమిమైఁ గంసారితో సంచుఁ జే
తోమోదింబునఁ గోరుచుండుమఁ గడున్ దోరింబుగా నుండె మ
త్కామం బోపినయంతయుం బెనఁగు నీదర్పంబు పెం పెర్పడన్.

వ. నాచేతం జక్కక చక్కవెడలంబడ నేచ్చేదే యనిన గోవిందుం డద్దానపు నెదు
ర్కొనియె సయ్యద్దతుకు సుద్దామం బగుసంగ్రామంబు భీమంబై సుత్రామవృ
త్రులకు రామదశగ్రీవులకుంబోలెఁ బ్రవర్తిలై విస్తరింప నలవిగాదు సంతేపరూ
పంబున వినిపించెద నాకర్ణింపుము.

- సీ. కొలదివెట్టంగ రాసికోలలు హరిమీడు నేసె దిగ్భాగంబు లెల్ల గప్ప
భామండు పేర్చి ప్రప్రతిసహస్రాంబకముల వైసితేయుని బొదివె దాన
• స్వకింతయలిగి యదూర్వహుం డియిన నెన్నియును బదియును మెఱుగుతూపు
లోలి రక్కసునిపై నెండుండ నిగడించి మఱయు నేడిముల నెఱుకులందు
నాటుటయు సరికిండు నానులిననాభు, సంగినంబుల గీలించె నాఱుతీవ్ర
సాయకంబులు మెచ్చి యానక్రమిండు, డిట్ట కంపున లోచనాంతములు మెఱయ.
- డి. శాత్రవుప్రాణముల్ గొనంగ బాలెఱుతీవ్రపుడూపాకండు లో
కత్రయవిన్నయూవహముగా నడిరింపగ దాని దానీవుం
ఉత్రనదంతరింగుం డియి యంతరిమార్గమునంప త్రుంచి యా
పత్రభేండు నుక్కఱున బాణమునం పరిలంగి నేసిన్.
- తే. వజ్రపాతిచేత శైలంబు విడిచుభంగి, వైసితేయుండు నడినడినడికి యలుక
గడిదిపగతుని నెఱుకల నడిచి తీవ్ర, ముష్టి బొడిచిన బెచ్చరి మూర్ఛమునిగి.
- క. సరికాతుంగ డగుకల్పిషు, పరినున సరికిండు పిలగి భావము నెయ్యం
బురికొల్పికోని శరాసన, పరిస్ఫరితిగణంబంబు పర్వంగ మఱియున్.
- ఉ. అతిఘోరం బగుశాతసాయక మొకం డాకర్ణపుష్కంబుగా
గృతపాస్తుం డగుటన్ వెనం దిగిచి లక్ష్మీనాథుసాలంబు ప్ర
క్షితి బొందంగ గండక నేయుటయు రక్తం బాస్యము స్తుంప మూ
ర్చితుండై నాలె జగత్ప్రభుండు భుజగారిస్కంధపీఠంబున్.
- చ. కనుగొని సత్యభామ మదిగంపము నెంచక నాటియున్నయా
సునిశితబాణము నైటికి శోణితము స్థరవల్ల వప్రమా
ర్జనముల నెయ్యం బాపుచును జామరమారులెసంప్రయుక్తిచే
దను పొసరించి వల్లభు గతివ్యధు జేసె ముహూర్తమాత్రలోన్.
- వ. నువ్వుండును నిజపతిసనంబున బ్రభుసకు నాశ్వాసం బొసరించె నట్లు దెలిసి
నగుచు నగధరుండు మగువనెమ్మొగంబునం జూడ్కి నిలిపి యేను బరిబీడితుండనై
డసితి నెక్కింతపడవు నీవు కయ్యంపుమోపు మోపుమని సమంచితోతాహ
సాహనీభాసిని యగునాభామనిచేతికి దనశార్ఙ్గం బిచ్చి యంపపాదు లనువుగా
నవుర్చినం బేర్చి యాక్షణంబ.

—॥ సత్యభామ సరికాసురునితో యుద్ధంబు చేయుట. ॥—

శా. వీరం బాడుదనంబునెంచె ననగా విక్రాంతిశాలిత్యల
క్షీరేఖం బచరించె నాంగ ధృతి యక్షీణాకృతిం జెందె నా

ధీరోదాత్త పతిప్రియాచరణభక్తిప్రేభ యాతిన్వి దాఁ
బ్రారంభించె మహారణక్రియకు నాప్రత్యర్థిని నుత్సృజె.

తే. క్రమముమెలయభల్లార్థచంద్రక్షురస్రముగ్ధులముఖబహుమూలములందు
సత్య యేయ ససత్యంబు సత్యసహితు, మెలచుమాడ్కి సయ్యంపట నెంచె సరకు.

చ. తనవనిమాని యింక సనితం బురికొల్పి రణంబొసప్పి బం
చి నను జయించువాడెట యిది యిదియేటిది యలచు ధూమసం
దనుడుసహసవిన్యయవిభావిధుతానుడై కడంగి యే
సె నఖలలోకరక్షకునిచెల్వసయిం బటాదీ ప్రబాణముల్.

క. తోడన చనుగవ యొక్కట, నేడిముల బాల్చియుగ్మ మెనంగకరియుగం
బాడగ నాటిట నేనిన, జేడియ యిండుకయు లెక్క నేయక యలుకె.

శా. విల్లుం గేతువుఁ గ్రుంచి రక్షముల నుల్వించి గూర్చి నూతుక వెనఁ
ద్రెళ్లంజేయఁగ హీనసారితమయిన్ దీనత్వి మట్లొడియున్
భల్లంబుల్ నిగిడింప రాక్షసుడను చాపంబొండు గైకొన్న స
విల్లు న్నుగ్ధుగజేసె నాక్షణమ దేవీరత్న ముగ్రోధతోక.

క. మూడవవిల్లెత్త నదియు, బోడిమి చెడిపోన సమర పాలుపల యలుకెన్
వాడిమి యెనంగఁగ నొకడిగ, పేడిమిలో వైచె వృష్టిపిసినతిమూలెన్.

ప. దాని నడుమన తలఁపమాణశకలంబులు గొనించి సత్సభామా ఘటాశ్రావ దీవి
తయై మఱియుం బ్రత్యర్థిచేతం బర్యాయము క్కంబు లగునొక్కే సుంబులు పొడి
నేసి భాసితముఖంబు లగునొప్పుంబుల సతలి నెలవలన నేనినం జూచి సేవ
రులు ప్రశంసించి రట్టిసంధంబునకుఁ బ్రతిఱింపఁ జూచుంబును.

మ. చెలువం జక్కఁగఁ గొనిలించి సమరస్వేదోష్ణ్యలం బైసయు
గ్ధలిఫాటంబు గవాలయగ్ధకమును న్నాడించుచుం దేవి య
గ్ధలికం బెద్దపెనంగి డిస్సి తిగు లింకం బాలు కెల్లంచు మె
చ్చులు దోడ్తోడ మనంబునం బ్రియములై సొంపారఁ బ్రేమంబునె.

క. తనయతుల నేవళిం బొకఁ, పనుకూలతఁ గేలఁ బుచ్చి యాసలేయతుల
వనరుహలోచను డిడి లో, చనవారణసేసె నత్పిన్నాదసప్రస్థిత.

సీ. ఎయ్యది గాంఠించి యెన్నఁడు గానలే దయ్యె హక్కిణియంత యదియుఁ దొల్లి
కొన్తుభోభరణంబు కంచును వల్లభంబై యుండు నెయ్యది యవ్వీభునకు
నఖలలోకములవిఖ్యాతమై యెయ్యది వెలవెట్టరానిపంపులఁ దనర్చు
జగతి నానాలోకచంద్రికగాఁ జేయ నెయ్యది దనకాంతి నెల్లనిండు

శయనరతికళావిహారణసమయములఁ బ్రయంబుతోడనర్థించియెయ్యదిడయ్యపఁగ నేరకుండుఁ దానును నట్టిచారుకంత, భూష గని యప్పు డలఁతె నప్పువ్వఁజోడి.

ప. ఇట్లు హృదయేశ్వరి సంభావించి యాదేవుం డద్దేవిచేతివిల్లు గైకొని యుల్లాసం బెసంగ సమరంబునకుఁ గడంగె సంతటిలోన నన్నరకాసురుండు వేటొక్కరథం బెక్కి యెక్కుడుమగఁటిమఁ జూర్చుకంబు ధరియించి బరవసంబున నడరి యేడ మ్ములఁ గృష్ణుని బదిసాయకంబుల సత్యభామను నైదుశరంబుల గరుత్మంతుని నేసి యార్చిన.

చ. కినిసి మురారి తద్ధనువు కృత్యమాగా మెనరించి సూతునిం దునిమి తురంగవృత్తి తత్రఁ బ్రారించి సతాక ధరిత్రఁ గూల్చుచున్ దనుజభూండు దెచ్చె గదాఘజుడై యనింబు దిగి వీర క నడరి బట్టుప్రసేన హరికౌస్తుభ మ్యవళాలవతుమున్ .

క. అమ్మెయిన వై సోయని, గ్రమ్మన సుకప్రేగొని తగల దిగుగునెడన్ నెమ్మదిసప్రయఁబ్రభూ డొక, యమ్మునఁ నునుమాడె సతనియాయుధనరమున్ .

క. సరకుండు మఱియును బట్టిన, సరకుండుశుశ్రేక్షిభిండివాలమునలము ద్దరితోమగకుంతాదిక, సరకుండు నటపె భువనపతిపై నొలిన్ .

వ. అవి తదీయశరసమాసంబులచేత విదళితంబు లగుటయుఁ దదనంతరంబ తరుశిలా కోటి నిగిడింప నన్నియుఁ నునుమాడి యాసర్వజైత్రుం బరిమార్పఁ దలంచి.

—|| శ్రీకృష్ణుడు సువర్ణా చక్రంబుచేత సరకాసురుని ఘండించుట. ||—

సీ. ప్రబలసంగరములఁ బలుమాఱు దైత్యదాసవదేహదళసపాటనము ననకు నభ్యస్తమై సమస్తామరిసిద్ధగంధర్వకిన్నరధనాధరకళత్ర కంఠసూత్రంబులు గాచుట వ్రతముగా వెలుంగొంచుచును మహాద్విజతపస్వి నియమనిర్వహణై కనిష్ఠతచేసుదర్శనసంజ్ఞ మగుమహాచక్ర మమిత విభవనిర్వక్ర మాత్రకాంతవిశ్వభువన, చక్ర మఖిలసత్యస్తహస్తమునఁ దాల్చి పగతుదెనఁబూచి వై చలబ్రహ్మనిలయ, వహ్నిమండలచండమైవజలఁజదల.

మ. వికటస్ఫూర్తిఁ దదస్త్రరాజ మసురన్ వేతాడి యాపాదమ స్తకసేర్వాంగము రెండువ్రయ్యలుగఁ బెల్చుం బాపఁ గంపంబు పెం ణొకడుందప్పక యుండునట్లు హతుడై యుర్విస్థలిన్ శోణితో దకపూర్వంబునఁ దేల దైత్యుడు జగత్సంతాపవిచ్చితిగాన్ .

వ. అయ్యవసరంబున ధరణీదేవి సాతురయై చేరి ఘోరసమరమధ్యనిపతితుండై యున్న సుతుశరీరంబు కౌగిలించి యతనికర్ణంబుల సుదీర్ఘదీ ప్రిడేజరిల్లుచివ్యమణి

కుండలంబులు గొని గోవిందుని సన్నిధికిం జనుచెంచి బొప్పకణకరాళకపోల
యగుచుఁ గేలుమొగిచి యిట్లనియె.

మ. కమణం బుత్రుని నీవ యిచ్చితి త్రిలోకద్రోహిగాఁ జూచి చె
చ్చెర నివృత్తలఁ బుచ్చి తిలక దివిజుల్ సిద్ధుల్ తపస్సుల్ గత
జ్వరులై తాల్తురు గాక మోదభరమున్ సౌఖ్య మొప్పుం జరా
చరభూతా? యెలర్చుగావుత భవత్సంప్రాప్తకృతావిధి.

క. కివె రత్నకుండలంబులు, దివిజద్విషుఁడిండ్రు నెడిచితెచ్చినయవి శ్రీ
ధవ గొనుము తత్తనూసం, భవుఁ గావుము నిలుపు తండ్రీపదమున వానిన్.

వ. అని ప్రార్థించిన పృథివిసలుకు లాదరించి యాదేవుం డాదేవి నాశ్వాసించిన
నయ్యింతి యంతర్ధానంబు నెంచె మండరధనుండు ధరణీనందినుదేహంబు సం
ఘరింపం బనిచి యతనిపుత్రుం డగుభగవత్తు నుదా త్రరాజ్యపదస్థుం గా నభి
షేకింపం జౌరప్రధానవృద్ధుల నాజ్ఞాపించె నివ్వీధంబున విజయశ్రీవిభాసితుండై
శ్రీవిభుం డాత్మీయ భుజబలార్జితం బగువిమతునూర్జితవిభవంబు గైకొనుతలం
పునం బురంబు ప్రవేశించి రాజమందిరంబున గుడావతీర్ణుండై భండాగారంబు
లకడ కరిగి యంచు వేర్వేటి యసర్థ్యంబు లగుమాణిక్యంబులును నజ్రవైడూ
ర్యమగకతంబులును ముక్తావిద్రుమంబులును నిర్మలంబు లగుభర్తృశాస్త్వంబులుఁ
గొంచి హైమంబులు రాజతంబులు రత్నమయంబులు నై సశయనాననభాజన
ప్రముఖంబుల నాలోకించి.

మ. అని నాపశ్చిమదిక్పతిఁ గెలిచి దైత్యాగ్రీవ్యుం డర్థిఁ జే
ర్చినదివ్యస్ఫురితాతపత్రము లసచ్చితాంశుతుల్యంబు కాం
చనధారాపరివర్ణరత్నమయచంచద్దండ మాపద్మలో
చనుఁ డచ్చోగని మానసంబు బహుశాశ్చర్యార్ధితం బొందినన్.

వ. ఆత్మగతనంబున.

తే. అష్టజతాభిసవై భవం బస్తమితకు, నేరసంపద్వరంబు నిష్ప్రీడితేంద్ర
విభవమిక్కిల్లి గక్కసునిక్రమంబు, చే నుపార్జిత మిది ప్రశంసింప వశమె.

వ. అనుచుండ భండాగారికులు మొదలై నయఃకల్యాణాధికారులు సంతోషుగాధ్య
క్షులు మున్నుగా నవ్వెన్నునియెదిరి కరుగుచెంచి కృతాంజలులై దేవా యివి
దేవద్విషుధనంబులు వివిధంబులు వినననధరింపుము నిరంతరమదోదకధారాత
రంగితకపోలంబు లగుభృదశుంహాలంబు లిరువదివేలు నన్నియకరేణువులు గలవు
లక్షావత్సంబు గలతురగంబులు లక్షయునెనిమిదివే లున్నయవి శోవులు

జావికంబులు నపరిమేయంబులు మహార్హంబు లగుసూక్ష్మేంద్రియంబులు నభికోమలకంబులౌజనవల్లంబులు జంధనాగురుకస్తూరికాదులు సనల్పంబు లిన్నియు దేవరకు నివేదించితీ మిట్టిసంపద యంతయు భవదీయవిచిత్రతౌత్రధర్మంబునం జేరినయది యాత్మీయంబుగాఁ జిత్తీంపు మాజ్ఞాకారు లగుమమ్ము ననుశాసించి యనుగ్రహింపు మనుటయు.

- క. వారలవిజ్ఞాపన మ, వార్వరిరుహూదిరుడు విని ప్రసన్నతహస్వో
 • దారహృదయుడై యెంతయు, గారవమున సంతపల్లుఁ గైకొని వసనకా.
 వ. ఆనస్తువులు ప్రత్యేకంబ పఠింపించి యారాక్షసులవేతన నిజపరిచంబునకుం గొని పోవ నుచితప్రయత్నంబునం బుచ్చియవ్వసూచ్యుల్రంబు దాన కరంబునందాల్చి.
 తే. కనకధారలు పోసలై కడలుకోసఁగి, నావిహంగపుంగపు నెక్క యాక్షిణంబ విసయమునసభకానులుగొలిచిపోవఁ, బోయెమఃశైలమునకుఁ బ్రభూతయశుడు.

—|| శ్రీకృష్ణుండు పరియాలువేల నూర్చును సుకవ్యకలం గ్రహించుట. ||—

౩. ఆపర్వతముచుట్టునభిరామహేమతీరణవతాకావళుల్ ప్రవృత్తల్ల
 లలితంబు లగుసౌధవలయంబు లుజ్జ్వలశంపాలతారమృశారదాద్రు
 మండలంబులుఁబోలె మహితంబులై యొప్పుఁగ నితార్జ్యుడిగి వొచ్చియనుపమాన
 కమనీయమూర్తులు గంధర్వనాథులకూతులు కన్యలు గుణసమగ్ర
 లసురపతిచేతఁ జెఱవడి యూర్తితోడ, నేకనేతీధరులు నియతేంద్రియలును
 నై నిజాభిజాత్యముఁ గాచి యాత్మచర్య, సంబ కోరుచుండఁగ బద్ధనాభుఁ డచట
 క. పదియాలువేలనూర్వర, బొదిలినయెలజవ్వనంబు పొలివ్రావక యిం
 పొదవేడువారిఁ గనియె న, మృదిలలు నద్దేవుదెస సముత్సుక లగుచున్.
 వ. మురహయగ్రీవనిసుంధిపూర్వకంబుగా సురీసుతుండు వధిదోర్విభవుం ఁగుట
 యెఱింగినవారుగావున.
 తే. నిండుచందురు లొక్కట నెఱసి మెఱయు, కరణి నెమ్మాము లభీసవేకాంతి సలర
 నండును నెదురుగ వచ్చి యతనిచుట్టు, నిలిచి విరిచితాంజలు లైరి లలితలీల.
 వ. వారలకుం గావలియై యున్నవృద్ధకంచుకులు సంతంత మ్రొక్కి నిలీచి శంత
 నాకన్నీయ లతని కిట్లనిరి.
 క. సురకన్యల మే మసురే, శ్వరుచేఱ నిట్లుండి యధికసంతాపమునం
 బొరలఁగ నెకతఱి సంయమి, వరుఁ డగునారదుండు కరుణవర్ధిలుబుద్ధిన్.
 వ. ఇచ్చటికి వచ్చి మమ్ముం జూచి శోకింపకుండుండు శంఖచక్రగదాధరుం డగునారా
 యణుండు ధరణీభారావతరణార్థం బకారణమానుషుండై సరకాసురుం బరి
 మార్చి మీకు భర్త యయ్యెడు నని యాశ్వాసించె విశ్వభూతాత్ముం డైనమా

• రుతుండు నిట్టులపలికే దదాదేశంబు పరిక్లేశక్షమత యిచ్చిన నే మింతకాలం
బును శీలంబు గోలుపోవక జీవంబు లొడవల్ల నిలుపుకొని యుండి నేడు ధన్య
త్వంబు నొందితి మని విన్నపంబు సేసిన.

శా. ప్రేమాదాత్తము లై సతద్వచనముల్ పెంపారునాకూతలీ
లామృగం బగుచూడ్కితో బెరసి యుల్లాసంబు గావింప నా
శ్రీమంతుండును దాని కియ్యకొని సన్నహవలోకంబు వా
శ్యామోదంబున వెల్లిగొల్పి ప్రమదం బందించె నయ్యందఱఁ.

వ. ఇట్లు దేవకన్యలం గైకొని యనేకసంఖ్యలు గలరాక్షసకింకరుల రావించి మణి
కసకరుచిరంబు లగుశిబికానీకంబుల నయ్యింతులం దోడ్కొనితేర నాజ్ఞాప
నంబు సేసి.

ఉ. అమృతపర్వతంబు గలయం జరియించి తదీయ మైసశ్యం
గిమ్మక టిద్ధకానననికాయముతో మృగపక్షిజాతిజా
తమ్ములతోఁ జలజ్ఞరవితానముతో వెనఁ గ్రుంచి తార్జ్యుపై
నిమ్ముగనుంచి తాను దగనెక్కి సముత్సుకచి త్రవృత్తియై.

తే. భామినీసమన్వితుడగునాముకుండు, సమృహశైలశిఖరంబు నచ్చునుగు మోచెన
శ్రమముగఁ బక్షిముఖ్యుఁ డంబ, రమునఁ బవమానసమజవ ప్రౌఢిమెఱయ.

వ. ఇన్విధంబున.

సీ. స్వామిచేతోవు త్తిసరణి యెఱింగి యవై నతేయుడు హేమనర్ణలలిత
పటుపక్షివిక్షేపభగ్నంబులై గోత్రశిఖరంబులును దరుశ్రేణికలును
లగ్నంబులై సముల్లసితాభ్రచయములు నలుదెనఁ దూల సన్తార్గలిలఁ
జనఁ గ్రమంబున జనార్దనుఁడు మరుద్వసుతిపనేందుసిద్ధసాధ్యప్రధాన
శివ్యధామంబు లెల్ల సతిక్రమించి, సురనరులలోకములను జూచుచును వేడ్క
సరిగి కనియె సనేకశతాశ్వమేధ, గమ్యమై రమ్య మగుశతక్రతువునెలవు.

వ. కని ప్రవేశించి వాహనంబు డిగ్గి శచీసమేతుండై యున్నయద్దేవునకు సమస్క
రించి యదితిదేవికుండలంబు లిచ్చి తత్పీతిపూజతుండై సముచితసంభాషణం
బొసర్చెఁ జాలోమియు సత్యభామయు నుండొరులం గొగిలించుకొని.

క. తగుమాటలఁ జిత్తంబులు, సిగురొత్తఁగఁ గలసి మెలసి చెన్నగుగోష్ఠిఁ
సాగియించునెడ ముకుందుని, మగువకు శచి యిట్టులనియె మంజులఘణితిఁ.

క. దేవీ నీహృదయేశుడు, దేవసమానుడు సమస్తదేవనివహవి
ప్లావకుని సరకుఁ గూల్చి మ, హావిక్రమకేళిఁ ద్రిదిగదభయం బొసఁగెఁ.

వ. నీసౌభాగ్యం బీనన్యదుర్లభసంభావనొపభోగ్యంబు నిన్నుఁ జూచి ప్రియంబు నొం
దితి నీయభిమతం బొక్కటి గావింపఁ గోరెద ననుటయు నవ్వనజవడన వినమ్ర

యగుచు నాకేమిటం గొఱంత లేదు నీనెయ్యం బొక్కటియ కలిగినం జాలు ననియె నంత.

తే. ఇంద్రుడు నుపేంద్రుడును సముదీర్ణపు 'ర్ణ, హర్ష చిత్తులై కూడి యయ్యుధిదేవి సదనమున కేగి తత్పూజ్యచరణములకు, వినతులై రట్టియెడ శివీవిభుడు నెమ్మి

వ. 'అయ్యుండుతచారిత్రకుఁ దదీయకుండలంబులు సమర్పించి కృష్ణపరాక్రమంబు సవిశేషంబుగాఁ గీర్తించిన నాయమ్మ సమ్మోదంబు నొంది యమ్మధురిపునకు నేన

• వేలు దీవన లిచ్చి యయ్యుద్దఱునందనుల నభినందించి శివసత్యభామలు ప్రణామం బొనర్చిన నాదరించి.

మ. అరవిందోదరుఁ జూచి నావగుపు నీవాత్మీయదోర్వీర్యబంధురతంజేసి తొలంగఁ ద్రోచితి భనత్పుత్రత్వమర్హ్యత్వముల్ పరికీర్ణం బయి యేకవాక్కునన చెప్పెన్ లేరు నీతోడ నెవ్వరు త్రైలోక్యహితార్థజన్మవిధి భవ్యం బయ్యె నీ కమ్మయిన్.

తే. అమరవిభుఁ డెట్లు సర్వభూతావళికి ను, నధ్యుడై యుండు నట్లు ప్రసర్దనంబు నొందు నీవును రిపులకు నుర్వి నెందు, నెవ్వరికి నూర్వరాక మంఛనంబునకాసిమి.

చ. వనితల కెల్ల నెక్కుడన వాలినపేర్కనహించు నివ్వరా నన యగు సత్యభామయు సనన్యవిలాస మెల్లర్ప నిత్యరతా ననరుచి నెప్పుగాత మనవన్యత నీవు మహీతలంబుపై సనఘ మనుష్యమూర్తి యలరారంగ నుండెడునంతగాలమున్.

వ. అని యిట్లు దేవమాతవలన లభనరుండై యాసర్వలోకవరకుండు తల్లిని దోబుట్టువు వీడ్చాని వై నతేయసమంజోహణంబు సేసి దేవీన మేతంబుగా దేవ్రాద్యానంబు నాలోకించుకొతుకంబునం జని నంద సప్రముఖంబు లగువానియం దెందునుం జరియించి.

—|| శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామాప్రేతుడై పారిజాతంబు గొనతెచ్చుట. ||—

సీ. మందాకినీపద్మమధువులు మాని తుమ్మెద లిద్ధకుసుమనంపనకుఁ జేరి నిత్యంబు వేల్పుఁగన్నియలు శాఖాంధోళ మొంది యాటల నేడ్కనుల్లసిల్ల నాటిసోటికి వచ్చి నవనవంబుగ నచ్చరలు హృద్యనై పథ్యరచన వడయ భుజనసంచరణవిస్ఫుటభేదమున సిద్ధమిధునముల్ నీడలు మెచ్చి నిల్వవ మేరునిర్ద్వరపనంబు మెలగి నూత్న, మంజగులఁ గదలించి వై మానికులకు సౌరభంబులు గొనిపోవ సార్వకాల, గరిమ నెప్పారుకల్పవృక్షములు గాంచి.

వ. అమ్మహీరుహంబులందు.

- క. ఏతరువు సురాభ్యర్చిత, మేతరువు కరం బభీష్ట మింద్రాణికి వి
ఖ్యాతం బేతరువు నిజవి, భూతిఁ ద్రిభునసంబులం బ్రభూతఫీతులర్.
- క. ఏతరువునమీంమునకు, నేతేరంగ నాక్షణంబ యెంతయు నరుదై
జాతిస్మృత్యమగునే, జాతికినే నట్టిసారిజాతిముఁ గనియె.
- ఉ. అ త్తటి సత్యభామ తనునాదిసురాంగసగాఁ దలంచు చ
య్యుత్తమదివ్యవాసన సముత్థితయై మదినుల్లసిల్లి పె
త్తై నవేడ్క- సవ్వరమహీరుహముం దినసామ్మునేతైకై
మెత్తననేడఁ జిత్తవిభామేకొని యచ్చిఘటించుఁజెచ్చెర.
- తే. పెరికిచారిజాతిముఁదార్మ్యపెద్దవీఁపు, మీఁది నిమిగొని ప్రియకాంతమెచ్చియలరి
దేవలోకంబు నెలువడగా వనంబు, గాచి యున్నకింకరులు పెక్కండు గడఁగి.
- వ. అడ్డపడి యనేకశస్త్రాస్త్ర విలసనంబుఁ జూపిన సుప్రవచు సచ్చిగుండు.
- మ. స్ఫుటశార్లచ్యుతదివ్యబాణపటలస్ఫూర్జత్ప్రభావంబునం
ద్రుణితగ్రీవుల దారిలోదరుల నిర్లునాంఘ్రిలర్ భిన్నహృ
త్తులం నేయఁగఁ గొంద జేగి యధికత్రాంబునం జెప్పి రి
స్ఫుటబాహువిధవుం డొనర్చినక్రియాపర్యాప్తి గోత్రారిక్ష.
- క. దేవాధీపతియు మదిలో, నావిభుఁడు త్రిలోకహితసమచరణకళా
కోవిడుఁ డగుట యెఱింగి య, ధావిధ మగుతత్కృతంబు తగ నెడఁబడియు.
- తే. మనసు పట్టలేక యనిమిషకోటితో, సరిగి యతనిఁదాఁకి యనియొనర్చి
వజ్ర మతనిమీఁద వైచి తద్వేగసం, స్తంభసమున మదము దక్కఁ దక్కి.
- వ. ఘోర్మహాత్ముఁ డలంచి తదీయనివృత్తిపర్యంతంబు దివ్యమహీరుహంబు మహీత
లస్సర్చిగా నెడంబఱిచి యమరావళికిం జనియె నిత్రైఱంగునం బారిజాతంబుగై
కొని కృష్ణండు నిజపురాభిముఖుం డయ్యె నటమున్న నరికాసురవధానంతరంబున
నయ్యనంతగుణమణిపర్యతుండు మణిపర్యతాభిగమనం బొనర్చినమయంబున
నమరనల్ల భుండు విశ్వకర్మ రావించి గోవిందుండు దేవహితార్థం బనేకసంగ్రా
మంబులు సొచ్చి యచ్చెరు వగుపరాక్రమం బాచరించువాఁ డీనాకంబున నే
న్లువిహరింతు నట్లతండు మర్త్యలోకంబునం గ్రీడింపవలవదే తన్నగరంబున
కింకసు జెలువంబు లక్కజంబుగా సమకూర్చుము భువనంబు లన్నిట నెన్నిసద్య
స్తువులు గల వన్నియుం దెచ్చి యచ్చట నునుపుము నాకుఁ బ్రియంబు సేయ
వలతేని నింతయు శీఘ్రంబ కావించుట కర్జంబుగాఁ జూడుమనిన నియ్యకొని
చని యమ్మహాప్రభావుండు.

క. తనవిద్యాతపములచే, తనుసార్జిత మైనపేర్ని, నగనఖలంబు

వినియోగించి విభునిపం, చినకంటు నుదాత్తచిత్రశిల్పము దొడగెడ.

వ. ఇట్లు తొడంగి యెనిమిదియోజనంబులపటపును బండ్రెండుయోజనంబుల నిడుపును నై సయమ్మహానగరి తదిన్యోగము "రామహనీయయు సనేకరాజమార్గరథ్యాచరణలలితయు మణికనకభాసురప్రాసాదసహస్రశోభితయుఁగా నిర్మించి వాసుదేవునగరు నలుదెసల నాలుగుయోజనంబులవిస్తారంబు గలుగి రచియించి

• మొగసాలలు సరుఁగులఁ బసిఁడినదిర్చి యతనిమందిరిం బర్థయోజనవిస్తీర్ణంబై విరజం బనుచేరి నూరు హస్తంబులపాతపునం బాలుపాగుపాకికంపుఁగంబంబులు వైడూర్యపట్టికలును సజ్రకవాటంబులుం గాంచనకుట్టినంబులు గరుడాశ్వకుఁడ్యంబులు సుల్లసిల్ల సెనర్చి పిక్కిణ్యాను లగుమహిషు లెనమండ్రకు వేర్వేటయనుకూపగ్రహంబు లమర్చి యన్నిటికిం ద్రిదివనదినంబులం గలయొప్పదంబులెల్లఁ దెచ్చి పెట్టి వైజయంతం బనునచలంబు పష్టితాలోచ్చితం బగుశృంగంబును నాదిత్యవార్ధగామి యగుమేఘశిరంబును లోకంబులు గనుంగొనం గొనినచ్చి క్రీడాన్వితంబులుగా నిలిపి దిన్యంబు లగుసంస్కలాకర్షించి దెచ్చి కేళీగీర్వికలుగానుంచి సందనప్రముఖంబు లగునంబులలోనితగుపులు పారిజాతంబు చిక్కిరి బెక్కు దెచ్చి శృంగారంపుదోటలో నాటి కోటలు గోపురంబులు దివ్యంబు లగుసర్వద్రావిడసంక్రమంబులును దేవాసురుల కసాధ్యంబుగా సంగనలకై న నిలిచి కై సేయవచ్చునట్లుగా సహరిమితయుఁతాట్టాలకపతాకాపరికల్పితంబులుగా సంఘటించి పరిఖలు పాతాళిస్పర్శినులును ముష్కర్షితిమిమకరసంకీర్ణలుం బూర్ణసలిల సేవ్యలు సహరిభాన్వితన్ని వేదప్రకాశితలుఁగాఁ బడరించి పురంబు తూర్పుదిక్కున రై నతంబు దక్షిణంబున లతావేష్టనంబు పడమట సత్యమయంబు నుత్తరంబున వేణుమంతంబున ననుగిరులకుఁ గనకశైలకైలాసమందరంబులు మొదలయిననగంబుల నేమేమివిశేషంబులు గల నవియన్నియుం గలుగ నుత్పాదించి వానికెలంకులఁ జిత్రకంబు భార్గవంబు సాందజన్యంబు పుష్పకం బనుదేవ్రాద్యానంబులు ప్రతిష్ఠించి నలిని పుష్కరిణి లోనై సమరసరిత్తులు పురపరిసరంబున సాగరగామినులుగాఁ గల్పించి యుద్భవప్రభావవిభాసితయైన ద్వారవతి సమరాసతి సతిశయిల్లునట్టిపేర్ని యావహించి దేవశిల్పి దివంబునకుఁ జనియె దదనంతరంబు.

• ———— ❦ క్రీకృష్ణుడు పారిజాతంబుతో నిజపురంబునకుఁ వచ్చెట. ❦ ————

క. చనుదెంచె గరుడగరుదం, చనచంచలనకలభువనసంచయుఁ డగుచున్
వనజాక్షుఁడు నిజనగరికి, వనితాప్రియపూరణోత్సవపురస్సరుడై.

ఉ. అప్పరియొప్పిదంబులు ప్రియం బెలరారంగఁ జూచుచుం బ్రభుం
దుప్పరవీధి నేగి తమయు త్తమధన్యనివేశనంబునం
వొప్పంగ విశ్వకర్త రచితోజ్జ్వలబంధురసౌధనాథుపై
సప్పతగేంద్రుపై నెరంగి యక్కడనుండి సముత్సుకద్యుతిఁ.

తే. పాంచజన్యంబునకలదిగ్భాగకంప
కారిభూరిఘోషంబుగాఁ గడంగి యెత్తు
టయును యేనుసమూహముఁ బొరచయము నచ్చు
తమున సంభ్రమమున నుద్యతంబు లయ్యె.

వ. అంత నయ్యసంతశాయి చుట్టలాం జెలులును గబుఱోపరిభాగంబున శంఖచక్ర
శార్దూదిపరికరంబు లలరసత్యభామాసమేతుండై తేజంబున దినరాజసమానుం
డగునాజగత్సృజతుం గని విగతశోకులు ప్రమోదమేదురమానసులు నగుచు
సనేకకల్యాణతూర్యనాదంబులతో నుగ్రసేనననుదేవులం బుగ్గించుకొని
తదీయం బగునాదివ్యగృహంబునకుం జను దెంచిన.

సీ. వై సతేయుని డిగి వచ్చి వృద్ధులకును గురులకు భక్తితో హుస నెరంగి
తమ్ములఁ గొడుకులఁ దత్సమవాత్సల్యమొగ్గులఁ బరిరంభింపఁచారి
ముల నాదరించి యంభోరుహనేత్రుండు తల్లు లేతెంచినఁ దత్ప్రమోద
మహ్నంగి వినతుండై యుచితమంత్రిపురోహితార్యసేనావల్లభాదిజనుల
సత్కరించి వారు సంప్రీతిఁ దను నేన, నేల్విధములగారవింప నపుడ
యవ్వహంగవిభుని యటకటిపై మణి, పర్వతాగ్ర మిష్టభంగి డించి.

వ. పారిజాతంబును నవతారితంబు సేసి ప్రహ్యమ్ను నాజ్ఞాపింప నతం డయ్యత్తమ
తరువు నంతఃపురంబునకుం గొనిపోయెఁ దత్సన్నిధానంబున సకలకుకురాంధక
వరులుఁ గుమారులును దివ్యంబు లగుతమచు ర్విజన్మంబులు సంస్మరించి యది
తదీయప్రభావంబుగా నెఱింగి యచ్ఛతంబు మెందిరి గోవర్ధనధను డాధరణీధర
శిఖరంబును నవ్విలపిప్రవరంబును బ్రశస్తంబు లగునెలవులం బ్రతిష్ఠితంబులు
సేయించి.

తే. అనురకింకరకోటిచే నతులకనక, శిబికలందుఁ దెప్పించిన విబుధకన్య
లందఱును వృష్టివృద్ధులయసుమతమునఁ, దాను వరియించినాఁడయ్యెదత్త ణంబ.

చ. తొడవులఁ జీరలఁ వివిధతోషకవస్తువులం బ్రహర్ష మిం
పడరంగఁ జేసి యందఱకు నర్హగృహోపభు లేర్పఱించి య
ప్పుడ తనయత్తలుఁ సకలబంధులు దేవులు గారవింపఁగా
నుడఁబడి వింతచంద మొకఁ డొందక చెందిరి సంప్రమోదముఁ

అత్తలకు మ్రొక్కు తక్కుటి, క్రొత్తడు లండటకుఁ బ్రయము గొనలునిగుడఁగా
సత్తటి తిలకించె వర్ణవ, ధూతమ యై సత్యభామ యుజ్జ్వలగర్వము

వ. తదనంతరంబ.

సీ. బహుసంగరక్షేభారసహిష్టుడై తనకుఁ దోడ్పడినమ్మనం బొనర్చి
కొలిచినయాపక్షికులనాగు వీక్షించి వనజాక్షుఁ డానిరార్చిసలఁ బ్రీతుఁ
గావించి చెలికానిఁగాఁగ మన్నించి పొమ్మని వీడుకొలుపంగ సమ్మహత్తుఁ
డతిభక్తిఁ బ్రణమిల్లి ప్రాంజలియై దేవదేవత మెప్పుడు నీవిశుద్ధ
బుద్ధి నాదెస నెలయునమ్మతముగాఁగ, సమ్మహేశ్వరమేవాఁడ నీయాజ్ఞచేత
కిది సునిశ్చిత మని దివి కేగఁ బడి, సవనఘాతోర్ములై సరిత్పతులు గలఁగ.

స. ఇట సయాత్రవేళవైపుండు యనుకులం బగులంబు తనవిజయం బభిసందింప సభా
మండపంబు ప్రవేశించి యుగ్ర సేనననుదేవుల సగ్రాసనంబుల నునిచి గోహిణి
సహిత యగుదేవకీదేవి సభ్యర్థించి యదితం బూజించుబిహజండునుంబోలె
బూజించి యస్పద్యాశాలిని సంతాపురింబునకుం బనిచి యగ్రజండునుం దాను
సంచితోజ్జ్వలవీరంబుల నాసీనులై వృష్టిపరులుచితప్రదేశంబులఁబ్రవేశించి నివ
సింపఁ గింకరసమాసీతంబు లగునిజభాజవికలభసంబులు వేరేర్వల యాలోకించి.

క. కమనీయములును బహుమూ, ల్యములు ససర్వములు నై సయవి గురులకుఁ జ
ట్టములకుఁ జెలులకు నుచిత, క్రమ మెప్పుఁగ నిచ్చఁ బ్రయము గడలుకొనంగ.

స. విశేషించి సాందీపుని సధికార్పనంబులం దనిపి యుగ్రసేనకళత్రంబులకు
సగ్రిమభూషాంబరామ లిచ్చి పుచ్చి శేషించినయర్థంబులు భాండాగారంబులుగా
నునిచి రథగజతరగాదులకు సధికారుల నియోగించి గ్రహసక్షత్రపరిపూరిత
యైసవియదీప్తిం బాలుపారుస్తూర్ణచంద్రుచందంబున సనేకయదువీరపరికీర్ణ యగు
సభకు నెక్కురుండ యలంకారంబై మెఱసి యందఱఁ గలయం గనుంగొని
యిట్లనియె.

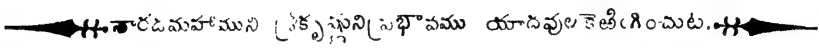
చ. అనుపమ పుణ్యకీర్తు లగునట్టిమహాత్ములు మీర లిందఱు
గొనకొని నిర్వహించునవికుంతితదానదయాదిసాధువ
ర్తనముల లావ చూవె సురదైత్యుల కై న సవధ్యుఁ డైన
త్రువి సడఁగించె నాదయినదోర్బల మెట్లది యిట్టిసేతకు

వ. అనినఁ గృతాంజలులై వార లద్దేవు నుపలక్షించి.

శా. నీమాహాత్యము నిక్కువం బెఱిగి వర్ణింపంగఁ బూర్ణోక్తియం
దేమెవ్వర మతక్తు లిప్పనికి వాగీశాదులు న్నిర్జర

- తేమస్తామ మొనర్చి ధర్మమున కుత్సేకంబు గావించితోఁ
ప్రేమన్ గన్యము సజ్జనప్రకర మన్వీతార్థము ల్లోకముల్.

వ. భవత్ప్రసాదోపజీవు లయినయన్మదాదులు త్రైలోక్యవిజయు లగుట సెప్పసే
యని పెక్కువిధింబులం గొనియాడుచున్న సమయంబున నారిమం డరుగుదెం
యమనమాజంబుచేతం బూజతుండై పరమాననంబున నుండి.

- క. అంభోజాక్షునికేలు కృ. రాంభోజమునం దెమల్చి యయ్యంపఱి
నంభోదనాపినిర్భరి, గంభీరస్వర మెలర్పఁగా నిట్లనియె.
- క. యాదిపులారి మహాభుజఁ, డీదేవుఁడు వాసుదేవుఁ డలను గృతార్థ
ప్రామర్భావము నెందిన, యాదిపుగుఱుఁ డట్టు లగుట సవభూభంగి.
- తే. ఇతనిమహిమ మీకెందెలు కెఱుఁగునట్లు, గా సవి స్తరవ్యాఖ్యానకలస సేయ
సరుగుదెంచితి నేనునిర్దిరవరేఖ్య, ప్రార్థనంబున సమ్మాదిభరితబుద్ధి.
- వ. ఇమ్మహానుభావుండు బాల్యంబుననుండి యెయ్యవి యుసన్నె నింక నెయ్యవి
సేయసున్నవాఁ డాసుకర్మంబు లన్నియుం గ్రమంబున వివరించెడి నినుండు.
- సీ. ఉగ్ర సేనాత్ముఁ డుగ్రపరాక్రముఁ డాకంఠుఁ డదియుండై యఖలవృష్టి
కీలమును జరికిఁ గొనక జరాసంధుప్రాపున నేపారి భన్యరాజ్య
పదవై భవము దాన బలిమిమైఁ గొని తండ్రె జెఱవట్టె సట్టిసశ్వీలుఁ జంపఁ
బుట్టినవాడుగా బుద్ధిలోఁ గనుఁగొని వసుదేవుఁ డసఱుఁ డీవాసుదేవు
మధురయ్యనువనంబున నుప్పమహితగోకు, లంబునం దుంచె నీతఁ డలంఘ్యతేజఁ
లగుట నేమిథంగుల సపాయంబు నెంది, కద్ధవహ్నియైబోలె నుదీర్ణుఁ డయ్యె.
- ఉ. చంట విషంబు మెత్తకొని చంపును సర్పకు సంచు వచ్చి ము
వ్వంటలనాడు పూతన యవారిణ నెత్తికొనంగఁ జన్నఁబా
ల్లోంటయుఁ బ్రాణము ల్లిగిచికోలును మెక్కటిగాఁగ నీతఁ డా
గొంటునిశాచరి స్వసుధఁ గూల్చుట వింటిమి కాచె యేర్పఁజ్.
- క. ఇరుమూఁడునెలలశిశువై, చరణచలనకేళిఁ గపటశకటముఁ దాఁచె
/ బురుషోత్తముఁ డింతింతలు, మురియలుగా నిట్టినల్పములు మహిఁ గలవే.
- చ. చనుమా చూతము నీతెఱం గనుచు నుత్సాహంబుతోఁ డల్లి దా
మెనత్రాటన్ బెనుఱోటితోన మును బల్కి గట్టినం బాతీ సం
దున వేగంబ తగిల్చి యీడ్చి బలుమద్దుల్ రెండు నున్మూలనం
బును బొందించె మురాంతకుం డరిది యీపొల్పొందుటల్ చెప్పఁగా.

దాననకాదే దామోదరనామం బహ్మత్తునకుం బ్రసిద్ధం బయ్యె మఱియు,
కాళిందీనదిలోనఁ గాళియమహాకాలాహి నుద్యద్విష

జ్వాలాకర్ణకరాశదంష్ట్రుఁ బడగల్ స్రగ్గం బొరింద్రొక్కుచుం
గేళిన ర్తనమాచరించి యడఁచెన్ గృష్ణుండు గోపాలనా
వేళం జేసెను నిమ్మహత్తునకునుం ద్వేషంబు లాభీలముల్.

జడిదాఁకి నడఁకుపనులకు, గొడుగుగి దివసంబు లేడు గోనర్థనమున్

• వడిఁ బెటికి యల్లు దాల్చిన, కడిఁదిబలం బరయ హానికి గలరే నదృశుల్.

మ. సకలారిష్టుఁ డరిష్టుఁడ౯దనుజుఁ డిచ్చన్ గోపికాభీకృ
ప్రకటోత్తుంగశరీరుడై వృషభరూపస్ఫూర్తిఁ బైఁబాటుదం
చి కఠోరం బగుశౌరిబల్లిదపుముష్టిం గంట మృత్యుప్రస

క్తికిఁ బాలయ్యెఁ బ్రవృద్ధిబొందదె త్రిలోకీహర్షమై యిమ్మైయిన్.

క. తురగాకృతి యగుదానపు, నిరుపరియలు గాఁగఁ జేసె నేమని పొగడన్
బురుషోత్తముశితనభిభీ, కరిపాణిక్రికచ మెట్టికడిఁదియొ కనుడా.

తే. స్నానవేళన యక్రూరునకు భుజంగ, భోగశాయిని యగు నిజపుణ్యమూర్తి
నియతిఁబ్రత్యక్షముఁజూపినరతమహిమ. దెలుపఁజేయాతఁడతిధన్యస్సప్తిసలరి.

క. అవలీలం గువలయపీ, డ విభేదనకేళి కత్కటం బగుయశ మి
య్యవసీధరుం డొనర్పడె, యవిరళవిస్ఫూర్తిఁ గువలయాపీడముగాన్.

క. లీలమెయిం జాఁవారుని, కోలె మ్మీతండు విఱచి ఘోరధ్వని జం
ఘాలుండై పంపె గదే, త్రైలోక్యమునకు మనోజ్ఞతరశుభవార్తన్.

చ. ఘనచరణాభిఘాతములఁ గంసుశిగోమణు లుర్విరాల్చి యి
య్యుచుపమశౌర్యుఁ డంఘీనిఖిరాభిహతిం గరికుంభవీరభే
దన మొనరించి మాక్తికవితాసము రాల్చుమృగేంద్రువిక్రమం
బు ననుకరించె దత్కథలు మ్రోయుచు నున్నవి లోకపశ్చులన్.

క. చచ్చినసాందీపునినుతుఁ, దెచ్చె జముని నెడిచి యంచు దితిజధ్వంసున్
మెచ్చుట యాటది యీతని, యిచ్చకు మార్పడఁగ వశమె యేవేల్పులకున్.

వ. మఱియు ననేకవీరలోకసహాయుం డగుజరాజసంధుం బరాజితుం గావించుటయుఁ
గాలయ్యవనుం గాలవశంబు నొందించుటయు రుక్తిం బరిభవించి రుక్తిణీదేవి
నుద్యహించుటయు మురపాశక ర్తనంబులు మొదలయినపనులు మున్నుగా శ్చర
కురీగూల్చుటయు నాలోకింప వైకుంఠపౌరుషోత్సేకంబులు ద్రిలోకవంద్యంబు
లిటమీఁదట బాణాసుగావధూననంబు శిశుపాలనిపాతనంబు ధనంజయసాహ
య్యం బాదిగా నిమ్మహత్తుండు విచిత్రంబు లగుదివ్యచరిత్రంబులు ప్రకటింపం
గలవాఁ డివిద్ధంబున నివ్వసుంధర్పై నతిచిరం బగుకాలంబు కేళినలిపి భూభా

రావతరణం బొనర్చి సమంచితోద్యానప్రాకారగోపురశోభిని యగునిజరాజు
నంబుధికి సమర్పించి మానుషత్వంబు పరిత్యజించి యాత్మప్రకృతియందు
త్తుం డయ్యెడు నిట్టి మాహాత్మ్యంబునం బరగెడునియ్యదిదేవుండు.

చ. అనువముఁ డప్రతర్కుఁ డజరాముఁ డాఘ్యఁ డనంతఁ డచ్యుతుం

డసఘుఁ డపేతదోషుఁ డసపాస్తగుణుం డతినాజ్ఞనప్రస

ర్తనుఁడు నితాంతభక్తికిలీతనీతిఁ నికభజయించుపుణ్యుల

స్వానుచు సమస్తసంపదసమములఁగాఁ బరికించు సత్కృష్ణ.

గ. మీగుచు నివ్వెభుమహిమల, నారిసి కరుగొని స్మృతార్థతావాప్తికినై

యామాఝి మనోవాక్కు, ర్ధార్థసంపూర్ణులగుఁ డనారితభక్తి.

గ. అని చెప్పిననారదముని, సనఘులు యానవులు బహువిధార్చనములఁ బ్రీ

తునిఁజేసిరి హరి వీడ్కొని చనియె సతిం డాత్మయోగసన్నద్ధగతి.

—||శ్రీకృష్ణుడుపారిజాతకుసుమసమర్పణంబునసత్విభావదలనుబ్రయంబుసేయుట||—

వ. గోవిందుండును నందఱుం బ్రయిష్కర్షకంబుగా వీడ్కొలిపి యుగ్రసేనవసుదే
వులఁ దన్మందిరంబుల కనిచి నిజదివ్యగేహంబు ప్రవేశించి ప్రతిదిససోచితంబు
లగునభిమతవిహారంబుల వర్తిల్లుచు.

సీ. ఎలరాకుక్రొవ్విరు లెత్తులు గట్టి యొయ్యారంపుఁగ్రొమ్ముడి నలనగించి
పరువంపుఁబుప్పొడి బాగుగాఁ దీర్చినయలకలపై బాలుపార నలికి
జగిదేతునెనకంపుఁజగురుచెక్కున నీడ గానరా నవతంసకంబొనర్చి
నవకంబు మీఱుక్రొన్న నదండనవరించి నలిచన్నుఁగవకుఁ జెన్నెలయఁజేసి
సర్వకాలసమృద్ధి నాశ్చర్యమైన, పారిజాతంబు సిరియొల్లఁ బ్రణయమలర
నత్యభామకు నిచ్చి నిచ్చలుఁ బ్రమోద, జలధి నోలాడె సరసతాకలన వెలయ.

వ. మతీయనతండు.

క. అకల్పతరువునందు న, వాకల్పోత్కరము లమ్మృగాక్షి నిజసప
త్నీకోటి కొనఁగి పెంపులు, నైకొనఁ గని యలరు నంత కామోత్సవులై.

మ. తనప్రత్యర్థినిఁ గూల్చి యాత్మవిభవస్థైర్యంబు గావించి నాఁ

డని యవిష్టదేసం దిరంబగుప్రియం బందంగఁ గర్తవ్యమై

నను దేవేంద్రుఁడు పారిజాతరుశూన్యం బైనయద్వానముఁ

గనుపొలోమిముగంబు దైన్యమునకుం గాఁ గందుఁ దా నద్వివి.

తే. అదితిదేవికి మణికుండలార్పణంబు, శచికిఁ బారిజాతావతంసకవిరతియఁ

జేసి హరిభక్తి వాసవుచిత్తమునకు, మోదభేదపాత్రతతుల్యముగ సునర్పె.

- క. పదియూఱువేలనూర్వరు, మదవతులందును విచిత్రమంజులరతిసం
పదమెఱయ నమ్ముకుందుడు, మదిదారును నమ్మితై కమగ్నత సలరన్.
- క. అందఱు హరిదేవఁ బ్రణయ, స్వందిమనోజ్ఞులును లభసంతానలునై
నందించిరి హరిమహిమల, చందము నజనకును బొగడ శక్యమే బుద్ధిన్.
- తే. అని పేరిక్షి తనూజన కతులబుద్ధి, యుతుఁడుసాత్వవతేయశిష్యుఁడు ప్రయమున
వాసుదేవమాహాత్మ్యవిలాసభంగు, లెఱుంగఁ జెప్పినకథయెల్ల నింపు మిగుల.
- శా. వీరశ్రీసహకారిదక్షిణభుజావిస్ఫూర్జితాలంక్రియా
నైరంధ్రీవ్రతశాలిఖిల్లలతికాసంభావ్యభప్త్యాద్యమ
నైవ్రాకృష్టవిరోధిపార్థివరమాసర్వస్వసద్వంచక
స్మేరాంతఃకరణానుపాలితజగన్మిత్రాయుతోద్యమణా.
- క. పండితగోపవిమలవే, దండిదళివచండిఖడ్గధరణధరిత్రీ
మండలమహాప్రియాసయ, మండలికరగండభువనమండసమహిషా.
- మాలిని. స్మరవిగమితకాంతామాసమానాద్యగణ్యా
శరవిగణితశత్రూత్సాహసాహాయ్యసిద్ధా
కరవిలసితదానాకల్పకల్పప్రతిపా
దరవిరహితచేతోధర్మధర్మార్థజన్మా.
- గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరిచరణసరోరుహాధ్యానానంద
సౌందర్యధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంభవ శంభుదానలక్షణాభిధేయ
యెఱ్ఱయనామధేయ ప్రణీతం బైనవారివంశంబున నుత్తరభాగంబు
నందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - పంచమాశ్వాసము.

- క. శ్రీమత్కవితాగర్విత, భీమోద్ధామావళిప్రతిష్ఠితివిభవ
స్తామేరిపునీమ కోమటి, వేమ నుజనసార్వభౌమ విక్రమరామా.
- వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నివ్వధంబునం గళత్రపుత్ర
పౌత్రవిశేషంబుల సతిమానుషం బైనత్రైలోక్యదుర్జయపరాక్రమంబున సద్భుత
క్రమంబై ధనదాన్యసైన్యదుర్గపరికరంబున సధికదుర్భరంబై పరగుమాధవుమా
హాత్మ్యంబున కచ్చెరువంది యిచ్చతురంతమహిమండలంబునం గలమహామండ

లేళ్వారు తెల్లఁ దత్సంపదలు సూడ వేడుక పడుడెందంబులం దమకం బొదవు
 చుండ నుండి రిట్లుండి యొక్క నమయంబున సుయోధనుండు నిజాధ్వరంబునకు
 రావింపఁ గరిసగ రంబునకు వచ్చి తదస్మత్ప్రసానం బవసానంబు నొందినయనంతరంబు.

➡️ మహాభారత-నాదీరాజులు ప్రీత్యస్తుని దర్శించుట. ➡️

క. అందుండి దూతముఖమున, సందఱు సందిర్యనేచ్చ యవ్యుతునకు నిం
పొంద నెఱిగింపఁగా విని, మందరధరుఁ డగ్గలంపుమన్న న వెలయన్.

ఉ. రొండని మాటుదూత సనురాగముగాఁ బనుపంగ వచ్చి రొం
డొండ రథద్వివాశ్యస్సుభలోచ్చయచండమహాసమూహముల్
చండమయాఖమండలవిలంఘివిశ్రంఖలభూరిజస్సము
చ్చండసముద్ధతి స్పృశువ శౌరిపురంబున కొక్కయుమ్మడిన్.

స. ఇట్లు దుర్యోధనాదు లగుధృతరాష్ట్రీనందనులు నూర్వరుం దద్వశేవర్తు లగుదొ
రలును బాండవు ప్రపురుం దదీయబాంధవు లగుధృష్టద్యుమ్నప్రముఖులుం బాం
ద్యచోళకళింగులును మొదలుగా సఖిల మహీసతులు పదునెనిమిది యక్షాహి
ణులతోడ నేతెంచి రై నత్రాంతంబున సద్దేశం బెక్కు-యోజనంబులపటిపుస
బలంబులు విడియించి వేర్వేటి సవరణలు చిందింబులు నై శ్వేర్యంబులు మెఱ
య నెఱసి యున్నంత.

మ. బలదేవుండును సత్యకప్రభుఁడగు బ్రహ్మయ్యుండునుగా
బలుపై తో నడువక రిభేభతురిగ ప్రసన్నుడైన న్యంబుతో
బలవచ్చకగదాదిసాధనము లొప్పం బెద్దతే రెక్కి - యు
జ్జ్వలవేషంబున శార్దూలవెల్వడియొ డత్యంభావనాభ్యర్థియై.

చ. మోక్షవదిపోయి సర్వపుణివీనతులుం దనుజేరిరాగ వా
 రలఁ దగుభంగులం గని పురస్క్రియ లోలిస యెల్లవారి క
 గ్గలపుర్రబ్రీయంబుతో నడపి గౌరవ మొప్పగ వారు సుట్టునుం
 బలసి భవంపఁ జంద్రుఁ నుడువఁజ్ఞులలోఁ జెలుపుండుచాడ్యన౯.

తే. అధికముగ నెప్పికొలుపుంజి యర్హభాష, ణములదన్తాననములకానంద మొసంగి
వరుస వివిధమహాస్థులన స్త్రకొటి, గణన మిగులంగ వారికి గట్టనిచ్చి:

క. నావారు నేను ధనములు, మీవారును మీధనంబు మీమదికి బ్రయం, బోవీరులార యడుగుం డేవైనను దెచ్చి యిత్తు నెచ్చటివై నక.

క. అనిపలికి వారినెయ్యము, దనరంగ నసదృశమనొజ్జతరవాక్యములం
దనమన మలరంగ గోష్ఠికి, బనుపడి యేపారి యచటఁ బ్రభుఁ డున్సృటి.

- చ. కదలనిక్రొమైలుంగు పొడగల్గినశారదనీరదిం బాఁగో
యిది యని సంశయించుచు మహీపతు లెల్లను మీఁదూచుడఁగా
నెదవుపిశంకజాటమును నుజ్జ్వలదేహ మెల్లప్పుడోచె నా
రదుఁడు ముకుందునద్గుణపరంపర వీణ గదల్చి పాడుచున్.
- వ. తేదనంతరంబ సంఘార్థసుధాకరుండు నసుధాతలంబునకు సవతరించువిధంబున
దివిజపథంబుననుండి యారాజనమాజంబున కవతీర్థండ్లై యందొటచేత ససంక్ర
మసముత్థాసంబుల సంజలివిరచనంబులఁ బూజ్యమానుం డగుచు మాధవుం
గనుంగొని సకలజనశ్రోత్రసుందరం బగుచుండఁ గలియుం గనుంగొని.
- క. అమరులు లోనగుజగముల, సమితాద్భుతకీర్తితో మహాధన్యుడవుం
గమలాక్ష నీవు నీతో, సము లెవ్వరు నిక్కవంబు చచ్చింపంగన్.
- తే. అనిన నవ్వుచు నవ్విభుఁ డతనితోడ, ససఘ యద్భుతాత్మకుఁడ సత్యంతధన్య
తముఁడ సగుగు నేనుకొడిన విమలదిక్షి, కాభ్యుపేతసద్భావన యమరునేని.
- ఉ నావిని నారదుండు యదునాయక నాచనుదెంచునట్టి కా
ర్యావధి సిద్ధ మయ్యెఁ బ్రియ మందితిఁ జెచ్చెరఁ బోయి నచ్చెది
న్నప్రమనీమహీవిభులు నిర్భరిపార్షము నెందూచుండుఁ డి
చ్ఛావిహితానులాపసరిస్థితిసాహృదగోష్ఠి నిచ్చుటన్.
- సీ. అని గమనోద్యుక్తుఁ డగుమునీశ్వరుఁ జూచి జననాథులాజనార్దనునితోడ
నిమ్మహాత్ముఁడు నచ్చి యిప్పుడు నిన్ను నుద్దేశించి పలికిన తెఱఁ గితనికీ
నిపుడు ప్రత్యుత్తరం బిచ్చినవిధమును గూఢార్థమైనది గోరి యితఁడు
నింతస సంతోష మెంతయుఁ గని పోవఁ గడఁగెడుఁ దెలియంగఁ గడిది మాకు
నిట్టి యీదిన్యసంకేత మేర్పరించి, తెలుపఁ దగునే జలజనాధ తెలుపు మిప్పుడ
యనినఁగృష్ణుండుమీకునియ్యతివరుండ, దీనినెఱిగించుననుటయుదేవమునియు.
- || నారదుఁడు శ్రీకృష్ణుని ప్రభావంబు రాజులకల్లం దలియఁజేయుట. ||—
- వ. వాసుదేవునిశాసనంబు గైకొని నిలిచి సమ్యగ్విహితాసనంబున నాసీనుండై యా
సర్వమహీపతుల నాలోకించి యిట్లనియె.
- క. వినుఁ డేను గంగలోపల, సనుపమనియఁపత్రిషవణాకలితన్నా
సనిరూఢి నుండి యొకనాఁ, డినుఁ డుదయించుతఱిఁ జోద్య మెంతయుమిగులన్.
- తే. క్రోశమాత్రము పఱపై నకూర్చ మొకటి, శైలకటకంబుచాడ్పున జలధి వెడలి
దరికి నెయ్యనేతేరఁగ దానిదేహ, మేను జేసంటి నవ్వుచు నిట్టులంటి.
- క. అక్కజపుమేనితో ని, ట్లాక్కడవును శంకలేనియుల్లమలర నీ
విక్కడ మెలఁగెడు ధన్యత, నెక్కొని నీయంద నిలిచె నిజము జలచరా.

- బ. చిదియపు కొండపై బడిన జీమచిటుక్కనినంగరంబులు
బడములుదోకయుం దలయు బల్వగుపూన్కి వడంబొకింతయుం
గదలక నిల్చి యొయ్య సురుగంబడి పోవగ నేర్తు లాగుమై
నుదకములోని కిట్టి తెలుగున్నదియే పెరసత్వకోటికి.
- చ. అనవిని కూర్చు మిట్లను మహాపురుషా నను జూచి యద్భుతం
బన నిది యెంత నాదగుకృతార్థత యేటిది మత్సమంబులై
పెనుపపు సత్త్వము ల్గొలదివెట్లగరానివి లోజరింప సొం
పెనసినంగగాక భువీ యెందు మహాద్భుతయుం గృతార్థయు.
- క. నావుడు జాహ్నువి బేర్కొని, నీవద్భుతధన్యభావనిరుపమ వంటి
న్నావాక్యమునకుఁ గృప న, ద్వేవియు బొడసూపె నవ్వుదేతెడుచూడ్కి.
- హ. నన్ను నాలోకించి నాతెలుగు రిదియగు తెంత యేనేమి ధన్య నాపాటియెఱు
కొలదికి మిగిలినవి యెందునుం జొచ్చి తనయంద యడంగం బొంగారుతరం
బులు నింగిముట్ట నెట్టివారికి నున్నరూ పెఱుంగ రాక యున్న మున్నీటి సంద
గాక యనుటయు.
- క. ఏను సముద్రునిఁ గానం, గానరిగి భవద్విధింబు కడునాశ్చర్యం
బోసీరధి ధన్యుడనం, గా నన్యుడు నిన్నుబోలఁ గలఁడేయనిన.
- మ. అతఁ డొక్కించుక నవ్వె నన్లుజీచి యిట్లాశ్చర్యతాధన్యతా
మతికిం గారణ మేమి యుర్వివెలిగా మా కిమ్మై యిన్నేడుసు
స్థిత యీధాత్రియ ధాత్రిగాదె త్రిజగజ్జీవానికిం గాన న
ద్భుతయు ధన్యయు నివ్వసుంధరయకా బుద్ధిం దలం పొప్పగు.
- తే. అనిననగుఁకాకయని కౌతుకాతిశయము, దొడరనద్దేవి నేను సంస్తుతులఁ దల
యరిది యెంతయు ధన్యపు ధరణి లోన, లోకధారణ మపు నీవు లోకజనని.
- మ. ఊమ సీయందుఁ బ్రతిష్ఠఁ బొందె నది నిక్కం బెవ్వరు లేరు నీ
సము లన్నం బొడసూపి నిల్చి హసితాస్యం బొప్ప భూదేవి సం
యమిలోకోత్తమ మామకస్థితికి గోత్రాదుల్ మహాసత్త్వతా
సముదీర్ణాత్ములు పేతుభూతములు తత్సం ధార్య నేనెప్పుడు.
- ఉ. వీరలయందుఁ గానఁబడు నేయవిధంబులయద్భుతంబు లిం
పారఁ బ్రదేశభేదమున సంతరముల్ జనులం దొనర్చి నా
ఘోరలు దారయై నిలిచి మెచ్చగుపెంపున నుల్లసిల్లుచు
న్నా రటుగానఁ గీర్తన యొనర్చుట కర్హులు వీరునావుడు.

- క. కులగిరులఁ జూచి యద్భుత, ములు మీచందములు ధన్యమూర్తులు హేమా
దులకు బహురత్నములకును, లలితఖనులు మీరు భువనలాలితమహీముఖ.
- వ. అనుటయు నప్పర్యంతంబు లయ్యా యిట్లనకు మేమెవ్వరిము విశ్వంబునకు నాథా
రంబు పితామహులం డున్నవాఁడు తదీయస్పష్టపరమాణువు లగుమాదృశులకుఁ
బ్రశంస యొంతదవ్వు పరమాద్భుతంబు సధికధన్యంబు సగుమహాభూతం బతండ
పొమ్మనుటయుం గమలగర్భపాలికిం బోయి ప్రణతుండనై కరింబులు మొగిచి.
- మః లతిమాత్రాద్భుతధన్య దేవుడవు నీ వన్యండు నీతోడితు
ల్యత కిం దెవ్వఁడు దేవదైత్యసరితిన్యస్సంచయస్థావర.
ప్రతతుక్ లీలమెయిం బలంపునన యుత్పాదింతు నిన్నాద్యదే
వతగాఁ జూచుట గాదె చూపు మనిగీర్వాచార్చితాంఘ్రిద్యయా.
- క. అనిస నుదరిపడి యతఁడ, ట్లనుసంభుతధన్యము లాడుకు నాది
క్కున నాకంటఁ గలవు విను, మనఘా యత్యద్భుతములు సతిధన్యములుఁ.
- వ. అట్టిప్రభావంబులు గలయవి వేదంబులు చూపె నాకును సత్కారంబులు లోక
దారకంబులు ఋగ్వేదాసామనామంబులు సప్తమృద్ధిబలంబు నుసబృంహితంబు
సేయు నని సంబోధితుండనై వేదంబుల నారాధించి నాత్మాత్కారంబు
నొందించి.
- తే. ధర్మములు విపులకును నాధారభూత, మైసమీపీర్కిచే లోకయాత్రనడచు
నద్భుతాత్ములు ధన్యులు సరియమీర, బ్రహ్మచార్యంబు తెఱగిది భవ్యలార.
- క. అనవుడు వేదములు తపో, ధనవరయూర్పర్యధన్యదశ కర్ములమే
యనుపమమహత్త్వకలితము, లనంతములు యజ్ఞములు సమగ్రోదయముఁ.
- వ. ఏము గల్గుటయెల్లను యజ్ఞార్థంబ యజ్ఞంబులు చేనినాఁడు మాకలిమియు
నిరర్థకంబు మాకును బరమపరాయణంబులు యజ్ఞంబులుగా నెఱుంగు మనిన
నేనును యజ్ఞంబులం బ్రత్యక్షంబు గావించి.
- క. దేవతలు మొదలుగాఁగల, యీవిశ్వము తృప్తిమొంది యెసఁగును సరయఁ
మీవలనఁ గాన నద్భుత, మేవిధి నీవిధము ధన్య మెంతయు నెందుఁ.
- వ. అగ్నితోమాదిసంజ్ఞలంబరఁగిభోగైశ్వర్యస్వర్గస్థితికిఁ గారణంబులై మీర లొ
ప్పెద ద్విప్రరమప్రభుత్వంబేమని కొనియాడుచు ననిననాతో నధ్వరింబు లిట్లనియె.
- క. మాకాత్మ విష్ణుఁ డాతఁడు, గైకొని నడపంగఁ జెడక కలుగు స్వాత్మా
నీకరి బగ్నియు హవియు న, నాకులమంత్రశుభగతులు సతఁడ మనీంద్రా.
- వ. ఇట్లగుటంజేసి యాశ్చర్యధన్యశబ్దంబులు చెంటికి వాచ్యం డమ్మహాపురుషుం డని
సెప్పిన నధ్వరింబులపలుకులు విని యిచ్చటికిం జనుడెంచి యే నిపురమేశ్వరుం
గని మున్ను కూర్మప్రభుతులతోడం బారంపర్యమార్గంబునం బలికినయట్ల

పలికిన నిద్రాపుండు తాన యజ్ఞమయుండ నగుదు నయ్యజ్ఞంబును సంపూర్ణ దక్షిణతోడం గూడినం గాని యస్సదాత్మకంబు గానేర దని యానతిచ్చె న న్వాక్యసమాప్తి యితనియందుఁ గన్నవాడనై సంతోషించి యిక్కడఁ దడయ నెందువని లేదు గావునఁ బోయి వచ్చెద నంటి నని సవిస్తరగోపనాస్యం బొనర్చి నారదుండు.

క. ఆరాజస్యులు దన్నును, గారవమునఁ బూజసేయఁగా వీడ్కొని య న్నారాయణచేతను స, త్కారము గని చనియె గగనగతి నాత్మేచ్ఛ.

వ. తదనంతరంబ.

మ. నరనాథోత్తము లెల్ల విస్తయనిమగ్నస్వాంతులై సంయమి శ్వరుఁ డిట్లాప్పఁగఁ జెప్పి తెల్పునె జగద్వంద్యుండు గోవిందును స్థిరమాహాత్మ్యవిశేష మిట్టి దగునే జిష్టుండు గృష్టుండు శ్రీ కరుఁ డీదృగ్విభవుండుగా నెఱిగినం గల్యాణముల్ బ్రాఁతయే.

తే. మనము నిర్దోషమతులమై మంటిమనుచు, సమృహతేజానకువినయమున మ్రొక్కి భక్తిఁ గీర్తించి రందఱుఁబ్రభుతనాత్మసలరికొండైతయును స్రుక్కియదటడంగి.

క. ఇదియు నదియు నేటిది యని, మదిఁ గొందఱు మత్సరంబు మానక మానొ న్నదమానసులై యుండిరి, సదోష యగుబుద్ధి వినయసంగతి యిమి.

వ. వారలు సముచితసల్లాపానంతరంబ ప్రియపూర్వకంబుగా నద్దేవు వీడ్కొని నిజ దేశంబులకుం జనిరి జలజోదరుండు సమ స్తబంధుజనసమేతంబుగాఁ బురప్రవేశం బొనర్చి సుఖం బుండె నని చెప్పిన జనమేజయుండు వై శంపాయనున కిట్లనియె.

శా. మాపెద్దల్ హరిసంశ్రయంబున ముక్ మన్నాదు తత్కిర్తనా లాపప్రీతిఁ గృతార్థజన్తులము తెల్లం బేము న్నట్ల మా కేచారక భవనంబులంగులధ్రువంబిష్టార్థసంప్రాప్తియే పాపంబు మముం జెంద దొంద దొకఁడుం బ్రత్యూహ మీపేర్కి.

చ. మునివర యు వృద్ధిడితసముజ్జ్వలవిష్ణుకథానుధారనం బనయముఁ గ్రోలిత్రోలి యిటు లాత్మ యొకింతయుఁ దృప్తి నొంద దిం కను వివరింపవే లనదగఁగ్యగుణౌఘవిచిత్రుఁ డమృహ త్మనిచరితంబు లుద్ధతవిమోహరణప్రవణప్రవీణముల్.

—|| అర్జునుండు ధర్మరాజునకు శ్రీకృష్ణుని ప్రభావంబు చెప్పట. ||—

వ. అనిన వై శంపాయనుం డమృతుజనాయకున కిట్లను భీష్ముండు శరతల్పగతుండై ధర్మనందనునకు ననేకపుణ్యకథాకథనం బొనర్చునమయంబునం బ్రసంగాధీనుండై ధనంజయుండు మాధవుమాహాత్మ్యంబునకుం బ్రత్యక్షపరిజ్ఞానం బొనరించె నవిధంబు వినము.

- క. మునిపతులున్ జననాథులు, ననేకు లతికాతుకప్రయత్నంబులతో
వినుచుండఁగఁ గృష్ణుం డి, ట్లనియె చిజాగ్రజును కధికసాగరివినతిన్.
- మ. బకనాఁ డేను భవన్నియోగమున సగోవ్యగీశ యాత్మప్రమో
దకలీలం జని వృష్టివంశతిలకుం దైలోక్యవంశ్యున్ హరిన్
సకలేశుం గని యాదవప్రతిచే సత్కారముం గాంచి త
త్ప్రకటావాసమునన్ వసించితి మనోరాగావహస్రక్రియన్.
- తే. ద్వారకాపురి మరగి యెంతయును గాల, మిట్టులుండఁగి నెకతటి నెనఁగివేర్చి
సమృత్తుఁడు దీక్షితుం డయ్యె సధ్వరార్థ, మనుసంపద్యజముఖ్యసాహాయ్య మమర.
- క. యజ్ఞమును యజ్ఞకర్తయు, యజ్ఞఫలప్రదాఁడు నై సహా యొప్పానన్
యజ్ఞసమయమునఁ బ్రాక్తన, యజ్ఞకటలకును గీర్తి యతిశయమొందన్.
- సీ. పశువులు యూపసంబద్ధంబులై యొప్పుఁ ద్రేతాగ్నిచయ మొప్పె దీప్తముగను
సధ్వ్యువిహితక్రియావళి యలరారె హూతృప్రసర్తితాహుత్తులు నెలయ
నుద్ధాత యొనరింప నుదితనామోదితప్రస్తుతి లమరులు ప్రస్తుతింప
విధికలాపంబులు వీక్షించుబహుననన్యులజాగరూకతె సొంపుమిగుల
భక్త్యభోజ్యాదితర్పణభవ్యవస్తు, వితతిలోకై కసులభసంప్రీతిఁ దనర
భువనసంహజనీయమై పాలుపు మిఁతె, యగుకులాభిచంద్రునిసమిధ్ధాధ్వరంబు.
- స. అమృతాంశుజననమయంబున జానమమం పగుభూసురుం డొక్కగుండు పరగుడెం
చి దీక్షాస్థానంబున నానీనుం డై సవానుదేవుసమ్ముఖంబున నిలిచి దీనాననుం డగు
చు నిట్లనియె.
- శా. దేవా విన్నప మస్తదీయసతి యర్థిం బుత్రులం గానఁ దో
డో వారిం బ్రసవక్షణంబునన యెందో యెవ్వఁడో కొంచు వే
పోవుమువ్వురి నివ్వధంబునన కోల్పోఁ బాలిదై నెంచె నన్
దైవం బిప్పు చతుర్థగర్భ మిటమోదం బ్రాద్దు లాచూలికిన్.
- క. నీవు సకలజగతీర, త్రావిధికధికారి వట్లాగావునఁ బ్రభుత్వ
గావుము గర్భస్థార్థకుఁ, గావింపు మభీతిదానకరణము కరుణన్.
- క. ఏధర్మము గాచినప్రభుఁ, డాధర్మమునందు నాలుగుసంశము ని
ర్వాధీముగఁ బొందుఁ దెలియని, దే ధర్మధరీణ యివ్వధి భవన్తతికిన్.
- వ. అనిన వాసుదేవుం డవ్వసుమతీదేవున కిట్లనియె.
- ఆ. కావరయ్యయనినఁ గరుణ నెవ్వరినైనఁ, గాచుటపరిహార్యకార్య మెందు
నెలసి విప్రజాతియెడరు చయ్యనఁ బాయఁ, జేయవలయు నేమిచెప్ప ననఘ.
- క. ఈవిధము వినినయప్పుడ, వేవే కడఁగంగఁ దగవు విను మిప్పుడు దీ
త్రావిధి నున్నాడం గ్రియ, యేవిధమో యనువిచార మెంతయుఁ బొడమెన్.

- వ. ఏమిసేయుదు నని చింతించునమ్మహాత్మునితో నేను సవినయంబుగ.
- క. ననుఁ బంపుము భూమినురేం, ద్రునియాపిది యపనయించి రూఢిగ నీనె
మ్మనమునకు సంప్రమోదం, బొసరించెది నంటి ననిన నెయ్యన నగుచుఁ.
- న. అద్దేవుండు నీకు నిప్పని యొనర్ప శక్యంబగునే యనుటయు నెక్కింతసిగ్గునం దల
వాంచినం జూచి యెసనేమి యొక్కొండవ చనవలవగు రామప్రస్థుమ్ములు
దక్కఁ దక్కినయదువీరుల సాత్యకి మొదలుగాఁ దోడ్కొని సైన్యంబులం గొని
చను మని వీడ్కొలిపిన.

—** అన్యనుఁడు బ్రాహ్మణకుమారుని రక్షింపఁబోవుట. **—

- మహాప్రస్థర. గజవాజిన్యందనౌఘోత్కటసూభటసమగ్రస్ఫురద్యూరీఘోరి
ధ్వజసీసన్నాహమొప్పం దిగితిరమ మహాధన్యులై యోధు లిద్ద
ధ్వజరాజీరమ్యలీలల్ దనరి నామన నున్మిద్రధన్యుండనై యా
ద్వీజనంశేనుండు మున్నై టెనువిడఁ జనితిం దీవ్రయానోగ్రభంగిఁ.
- వ. ఇట్లరిగి కఠినయప్రయాణంబుల నాగ్రామంబు నేరి తన్నధన్యుంబున యనువీరసమే
తంబుగా విడిసి సైన్యంబుల నూగించుట్టును విడియించి యంగణమును విశ్రాం
తవాహనులమై యున్నంత.
- చ. ఖరకర్కు డున్నదిక్కున సృగాలఖగావలి రూక్షిఘోరివి
స్వరములఁ గూయఁ జొచ్చె ఘనసంధ్య యకాలమునం దలిచ్చె నం
బరమున భానుఁ డెంతయుఁ బ్రభారిహితత్వము నొందె నుల్కభీ
కరముగ మ్రోయుచుం బడియె గాఢపరాభవభంగిఁ దెల్పుచుఁ.
- క. అంతయుఁ గన్నఁగొని యేస, త్యంతసముత్సాహ మమరి నాయితపడి యు
న్నదిత ధరణీసుగోత్రమ, కాంతకు నయ్యెం బ్రసూతికాలం బనఘా.
- ద. అతండును మా కవ్వధం బెఱింగించె దదీయసూతికాసదనంబు మహారిధులు
సజ్యశరాసనులై రక్షించి రట నర్ధరాత్రసమయంబున.
- నీ. బ్రాహ్మణికడుపులోపలనుండివెలువడినప్పుడ చెలఁగి యందంద నేడ్చు
బాలకు నేడ్చు లేర్పడ వింటి మంతన పొరిఁబారి నదె పోయెఁ బోయెఁ జెడితి
మనుచు నాక్రందించునంగనాజనులయార్తధ్వను లొకట నుద్గతము లయ్యె
నాలోన వీతెంచె సర్భకురుదితంబు పలుమాటు మఱియు సంబరతలమున
నేను మొదలుగ నెండొండ నెనుగునంప, వెల్లివఱపియు నస్త్రముల్ వెలయఁజేసి
కాన మొక్కని నందుఁదాఁకదుదగులను, తీచ్చవడినిలిచితిమివెఱముచ్చముడిగి.
- క. మునుసల్లుమంతనంబులు, మొదలుగ మముఁ బెక్కుచందంబుల మర్కంబుల్
వదలఁగఁ బొడిచిరి మాటలఁ, బదపడి చనుదెంచి గోపపరుషాకృతియై.

వ. భూదేవుండు నన్ను సభిక్షిపించి యిట్లనియె.

ఉ. నిక్కము బంటవై యపుడు నీరజపాభునిముందటం గడున్
మిక్కిలి మాటలాడి యిటు మేగొని వచ్చితి కార్యభార మీ
వక్కట నీసశంబె భువనై కధురీణుడు దానవాంతకుం
డక్కట సేయుచేత యిటు లందఱఁ గూర్చియుఁ జేయనర్జునా.

క. పురుషోత్తముతో నెప్పుడు, బురు డీతల డండ్రు పోలఁబోవునె నీకున్
హరికి విను హస్తమశకాం, తర మెన్నఁడు రజ్జు లింకఁ దక్కుము కుమతీ.

తే. కాద నొపురు నని వచ్చి కావవైతి, ధర్మరక్ష సేయనివాఁడు ధర్మహాని
యందుఁ జతురంశభాగి యట్లగుట నీకుఁ, జెందె బాపంబు నేమియుఁ జెప్పనేల.

క. మోఘం బీగాండవము, మోఘము దోర్బలము శరము మోఘము నీకున్
లాఘవము బలిసె నాత్మ, శ్లాఘము సడఁచి సడఁ జనుము చక్కఁగ మగ్గుడన్.

వ. అని సలికి క్రమ్ముఁ గృష్ణునిచేరి కరిగె సమృద్ధిదేవునిముందున యేనును ససై
న్యండునై లజ్జాశోకభరింబున నవనతాననుండునై యరిగిన నన్నుం గనుంగొని
నారాయణుండు దీని కింతయేల వేయకటి గల దది పడవ నెఱింగించెద సంతా
పరీబు వలవ దని యాశ్వాసించి దారుకుం బిలిచి తే రాయితంబు సేయుమనిన
సతండు సైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పవలాహకంబు లనునాల్గుతురింగింబులం గట్టి
గరుడధ్వజం బెత్తి దివ్యం బగురథంబు దెచ్చిసం జూచి.

క. సనుఁ బ్రియమున సారధ్యం, బునకు నిమోగించి విప్రపూర్వంబుగ నె
మ్మన మరల నెక్కి రభసం, బునఁ జనఁగాఁ దొడఁగె సర్థపునిదిక్కునకున్.

క. ఓలి సుర్యములు మహా, శైలంబులు సదులుఁ గడచి చని కఠియొ బ్రభంగ
డాలోలవీచివిస్ఫుట, వేలావాచాల మైనవిపులార్ణవమున్.

మ. తనయాకారముతోడ సాగరుండు మోదంబార నర్ఘ్యంబు నె
గొని గోవిందునిఁ గాంచి యాసతశిరిస్కుండై మహాభాగ యే
పని యేజేయును నాసతి మునినఁ దత్ప్రత్యాహృతం బై నెప్పు
జనముం గైకొని యీదరిం బెనఁగ నాసర్వేశ్వరుం డయ్యెడన్.

వ. ఆత్మీయరథంబునకు ననర్గళం బగుమార్గం బడుగుటయు నానముద్రుండు కృతాం
జలియై దేవా దేవర నాయందు లభిరథగమనుండ వయ్యెడివేని సన్మయలం దమ
లాపునఁ దెరువుగొనఁ గడఁగుదురు నీవు నన్ను నలంఘ్యసలిలుంఁగాఁ బ్రతిష్ఠించి
తద్విధంబునకు విపరీతంబుగా నవధరింపఁ దగునే యనుటయు సతండు.

మ. విను నాచేసినచేత చేయఁగలఁడే వేటొక్కరుం డేల యి
ట్లన విప్రార్థము నన్తదర్థమును జేయంజాలు దెబ్బంగి నీ

శనఘా యొండువిచారముల్ వలదు తోయస్తంభముం జేయు మేఁ
జనఁగా నెప్పటియట్లయై నిలువు నై జనుచ్చుర్తి శోభిల్లఁగాఁ.

వ. అని యారత్నాకరు నెడంబఱిచి యవ్వధంబువానిఁగా నెసర్చి కదలి యు
త్తరకురుభూముల నతిక్రమించి గంధమాదినశైలంబున కరుగునమ్మాధవుం
గానవచ్చి జయంతంబు వై జయంతంబు నీలంబు శ్వేతంబు త్రికూటంబు కైలా
సంబు సనుపర్వతంబు లాటును మహామేరువుం బురస్కరించికొని యనేకథాతు
చిత్రితంబు లగునిజాగ్రంబు లుల్లసిల్లి నిలిచి ఎనియేమి యానతిచ్చి మమ్ముం
బనుపుమనుటయుఁ బరిఘపురుషుండు.

క. మద్రధవేగంబునకును, భద్రం బగుమార్గ మిచ్చి పాయుఁ డనిన న
య్యద్రులు నెనుఁగుటయునునన, ముద్రగతింజనియెముదితమూర్తిఁ బ్రభుండుఁ.

తే. మేఘసంఘాతములలో నమిహిరమండ, లంబుననుభంగిఁబృథులశైలములనుడుమఁ
దగులువడ కేగువిష్ణురథంబు సూచి, మ్రొక్కి వినుతించె ననిమిషమునిగణములు.

క. అటఁబోనఁబోనఁగా వెలుఁ గటఁబోయెను బోయె బోయి యేపాఁడెఁజుచీ
కటఁ బోరఁబడతీమి గడుసల, కట మగుపెనుఁగొంపసొచ్చుకరణి సగేంద్రా.

తే. అప్పుల దాటిపోవనురాక యద్రకిరణి, గతిసమైయాగ సపు ఉంధకారపటల
మంతయును భీతిఁబొందితినేను రథ్య, ములును రథమీడ్వఁగా లేక ముచ్చముడిఁగి.

క. అంత సనురమర్దియు దు, ద్ధాంతనుదర్శనకరాభిభారాహతి నా
సంతమసమంతయును నిం, తింతలుతునియలుగ నడిచి యెడలించి వెనఁ.

క. చనినిమ్ము రథం బని సనుఁ, బనుచుటయును గొంతుదేత పలుపితిఁ దే పెం
దును దాఁకుచిగులు లేకయ, యనుపమహారు లచ్చుతంబులై లీలఁ జనఁ.

వ. ఇట్లు కొలఁదియిడ రానిదవ్వు కొంఁడొకవడిన యరిగి యగ్రభాగంబున.

చ. అలఘుసహస్రభానుతుహినాంశుకృశానులు వేనవేలుల
క్షులు ఏమలోపలం గదిసి గట్టిగఁ బ్రోవయి యున్నచాడ్పునం
జెలువయి దివ్యవృష్టలకుఁ బెందను జేరినురానియద్భుతో
జ్వలదురతిక్రమోగ్రవిభవం బగుతేజము గంటి మేర్పడఁ.

క. కన్నంతన గోవిందుడు, నన్నును బ్రాహ్మణునిఁ జూచి నవ్వుచు రథముఁ
గ్రన్నన డిగి చని చొచ్చె న, మున్నతలేదీ ప్రికూటముం జోద్యముగాఁ.

క. ఎక్కడివెలుఁ గిది యివ్వభుఁ, డొక్కడ యిటుచొచ్చె నెట్లాకో తెఱఁగనుచుఁ
వెక్కసపడియెఁమమా కతఁ, డొక్కముహూర్తమున మగుడ నెయ్యనఁ దోచెఁ.

వ. అంత.

—॥ శ్రీకృష్ణుడు బ్రాహ్మణునకు మృతపూత్రుడనంబు చేసిపంపుట. ॥—

- చ. మును చనియున్న బాలకులు మువ్వకుఁ దత్త గజాతుఁ డొక్కఁ డిట్లానరుమహీసురేంద్రునుతు లొక్కటనల్వరిఁదెచ్చి యిచ్చెఁ దజ్జనకున కమ్మహాత్ముఁ డతిసమ్మదవిస్మయవారిరాశిలో మునిగితి నమ్మహాద్విజుఁడు మున్నగు నేను సృపాలపుంగివా.
- క. మమ్ముం దోడ్కొని యరిదము, గ్రమ్మన మునుసన్న తెగువు గైకొని. మగుడన్ సమ్మన మలరఁగ నాత్మపు, రమ్మన కేతెంచ విభుఁడు రమ్యస్ఫూర్తిన్.
- వ. ఇవిధంబున సమ్మహాకార్యం బర్ధదివసంబులోనన సమాప్తం బగునట్లుగాఁ జను దెంచి యవ్వప్రపంచకు సత్కారపూర్వం బగుభోజనంబు స్థంభుఁడై యభిమత ధనధాన్యంబులఁ దృప్తి నేసి యతనివీడ్కొలిపి యనంతరంబ మున్న సమారంభం బైనయధ్యగంబును సమాప్తి నొందించి యొక్కనాఁడు.
- స. స్నాతుఁడై త్రైలోక్యచతు సంబుజమిత్రు సర్వార్థగూడినమర్చసమున భావించి మధ్యభూదేవసహస్రంబునకు సభీష్టాన్నదాసం బొసర్చి యేను సాక్షికి యాదిగా సర్వు లగువారిఁ దనబంతి నిడకొని ననుజమధనుఁ డొచిణాహరికృత్యమునఁ బ్రమోదించి విలసితాలంకారములు దలిర్పఁ గొలుపుఁగూటంబునకు నచ్చి యెలమి సగ్ర, పీఠముననుండి యేము సంప్రీతితోడ బలసియుండి విచిత్రసంభాషణముల, సలహాచండఁగ నాప్రసంగాంతరమున.
- వ. ఏ సవ్యప్రబాలకులపోక కేమి కారణం బెవ్వరు గొనిపోయి రెక్కడ నుండి రని యడిగితి నడిగిన నద్దేవుండు నాకిట్లనియె.
- మ. మినుమా విశ్వచరాచరంబులకు నావిర్భావదుర్భావముల్.
పొసరింపం బ్రభుఁ డై సయామ్యుఁడు మహాభూతంబు భూతేశ్వరం
డనుసూపాకృతి యప్రమేయవిభవుం డద్వంద్యుఁ డస్పందుఁ డెందును దానై తనరారుతత్త్వము జగద్గుర్యం డహార్యోన్నతిన్.
- క. ప్రకృతి యనఁ బురుషుఁ డనఁగా, సకలమునకు నాశ్రయంబు సాంఖ్యమునకు యోగికులంబునకును గమ్యం, బొకఁడై చనుచోటు శత్యమదితుఁడు బుద్ధిన్.
- క. ఘోరతమఃపారిమున ను, దారింబై తోచుపరిమథామము సంసాగోరురుజకు దివ్యోషధ, మారంభసమిధకర్త మగుధర్మ మిల్.
- వ. అట్టిపరమేశ్వరుండు మదీయదర్శనం బపేక్షించి కృష్ణుండు బ్రాహ్మణప్రయోజనం బనుష్ఠేయం బగునేని సర్వంబు నుజ్జగించి యెల్లభంగులం జనుదెంచు నిదియ యుపాయం బని విప్రబాలకుల నుద్భవకాలంబులయంద కొనిపోవుచు వచ్చె నేను నడుమ నడ్డపడిన సముద్రంబు స్తంభించి పర్వతంబులయందంతరంబును

- బడసి యంధతమసపాటనం బొనర్చి పోయి యప్పరమబ్రహ్మాంబు దర్శించి మద్దరి నంబునఁ దదీయకృతార్థతయు నాపాదించి యాత్మీయప్రభావంబున నతిదీర్ఘంబగుమార్గం బల్పకాలంబునన రథగమనాగమనంబుల విలంఘించితి నిది నీయఁ గినవిధంబునకు వివరింపవలసిన తెఱంగు.
- సీ. పరమేశ్వరుఁడు పరబ్రహ్మాంబు పరమాత్మ యనఁ బేరుకొనినయ్యూదిపురుషుఁడరయఁగ నేన కా కన్యఁ డున్నాఁడె యంభోధులు గిరులును భువనములును దెసలు గాలంబును దెల్లంబు నన్న కా నెఱుఁగుము సృజయింతు నీజగంబు పాలింతు హరియింతు నాలుగుశ్రుతులును ముఖములుప్రణవాదిమంత్రములును మనసయమములు మేదిసీమారుతాంబు, వహ్నివియదించుభానుజీవంబు లనఁగ వెలయు మాకును స్థూలమూర్తులు పరాయ, ణంబుమత్తేజమఖలంబునకుఁగిరీటీ
- క. శ్రుతిశాస్త్రవిధిమథనసం, భృత మగుసవనీతముగను బేళలబుద్ధుల మతులం గైకొండ్రు తదూ, ర్జితవిజ్ఞానంబు నిత్యసిద్ధికి నసఖా.
- క. వినుబ్రహ్మము బ్రాహ్మణులును, సనుపమసత్యంబు నిత్య మగుతపమును నే నెనరించితి లోకస్థితి, కసంతధర్మగతి హేతువై యఖలంబున్.
- తే. నీవు నాకుఁ బ్రియుండివు నిర్మలుండివు, గాన నతిగోప్య మగుతప్రకారి మిట్ల తెలియఁ జెప్పితి దీనిన తలఁపు మిది జ, ఁంబు నిందున్న భావంబుఁబాండుతనయ
- వ. అనిన నమ్మహాపురుషుభాషితంబులు భక్తిభరితహృదయుండనై యాకర్షించి య పూర్ణంబగుమనోరథంబునం బ్రథితం బగునమ్మాదింబు నొందితి నివ్వధంబుఁ గోవిందుమాహా త్యంబు దృష్టంబును శ్రుతంబు నయ్యె నని యర్జునుండు సెప్పిన బాండువాగ్రజుం డిచ్చుతానందంబులకుఁ బాత్రం బయ్యె ననినవిని జనమేజయుఁ డు వై శంపాయనున కిట్లనియె.
- చ. హరిరజతాద్రి కేగి త్రిపురాసురిమర్దనుఁ గాంచ సచ్చటన్ సురలు ముసీండులుం దిగిలి చూచిరి శంకరకేళివాత్మక స్ఫురదురుతత్వయ్యుక్త మని పూర్వులు సెప్పఁగి విందు నేను విస్తరముగఁ జెప్పఁగా వలయుఁ దదివధి మంతయుఁ బ్రాజ్ఞపూజితా.
- క. అనుటయు వై శంపాయనుఁ, డనఘా లెస్సకథ యడిగి తమ్యతకుభలాం ఛననామధామ మాత్మం, గొనియాడి కథింతు నీమకోరిక యలర్క.
- క. హరిహరి నీరూపము త, త్పరమార్థం బెఱిగి చెప్పఁ బ్రాజ్ఞులు లేర వ్యరికిని దమతమతోఁచిస, తెరువులఁ దలుపుదురు బుధులు ధీమంతులకున్.
- క. అనధీతున కతపస్వికి, ననుపాసకునకును మఱియు నకృతాత్మున కీఁ జన దీవిజ్ఞానము మది, ననిరూప్యం బతిరహస్య మగుట నరవరా.

- క. వినువారలకుం జెప్పెడు, ఘనబోధనులకు నశేషకామస్వర్గా
 ధ్యన్యపమశుభంబు లిచ్చును, మునిసేవిత మిక్కథాసముచ్చయ మెందున్.
- వ. నీవు శౌరవాన్వయపావనుండవు గావున నర్హుండవు వినుము వానుదేవుండు దేవ
 తారాతుల సరకుండు తుదిగా నందఱుండు మునిమి యనిమిషహితం బానర్చియిచ్చా
 నురూపంబు లగుకేళికలాపంబుల నలరుచు నెక్కనాడు పుణ్యరజనీనమయం
 బున రుక్మిణీశయనంబునం బ్రీతుండై యద్దేవి నెక్కవరిం బడుగువునిన నాయమ
 యిట్లనియె.

—|| రుక్మిణీదేవి క్రిక్కుళ్లునితోఁ దనకుఁగల సంతానాపేక్ష యెఱింగించుట. ||—

- క. తనయులఁ బ్రవృత్తిమార్పించులఁ గనియుఁ దనియ దాత్మకొడుకుగ ములను నానా
 ధనరానులనుం దనిసిన, జనములు భువిఁ గలకె యిది నిజంబు మహాత్మా.
- న. ఇట్లగుటంజేసి రూపసియు బలియుండును విద్యాన్వితుండును శ్రీమంతుండును
 నై తేజంబున నిన్నుంబోలుపుత్రు నింక నెక్కనిఁ గోరెడననిన నల్లన నవ్వీధుండు.
- క. విను మఖిలలోకసుఖములు, ననంతములు పుత్రవంతు లగుపుణ్యులకున్
 దసయవిహీనులు దుఃఖులు, తనూజలొభంబు పరమధనమని రాగ్యున్.
- తే. పతియ చూవె భామనియందుఁ బట్టియంపఁగఁ
 బుట్టుఁ బదియపునెలఁ బుత్రభూతిఁ దనియు
 వాని కింద్రుఁడుఁ దలకు నెవ్వారిలకును
 వెఱవఁ దాత్మజో పేతుఁడు మెఱుఁగుఁబోడి.
- క. నీవఱిగినట్టిపుత్రుని, నీవచ్చులతాంగి తొల్లి హిమగిరి దపమే
 గావించి కంటి నుత్తమ, భావునిఁ బ్రవృత్తిముఁ దోలుతపట్టి నుద్ధాతున్.
- వ. తపంబునకు ససాధ్యం బైనది లే దవ్వీధంబునన యింకను శంకరారారాధనంబు
 చేసి కొడుకుం బడసెద నేనుబోయి రజతాచలంబున సచలకన్యాసమేతు నాభూ
 తేశ్వరుం దపస్సన్నిధి నునిచి తపంబును బ్రహ్మచర్యంబును ఫలితంబులుగా నడుప
 జగన్నాథుండు ప్రసన్నుండై యెల్లవిధంబుల నన్నన్తమోరథంబు నెసంగు నాది
 దేవుండు నజుండు నజమహేంద్రాదివంశ్యుండు నగునయ్యుండు శేఖరు దర్శించి
 నమస్కరింపఁ గనుట యొక్కటియును నమమ బదిరీవంబున ననవరతతపోనియ
 మత్రతసిద్ధులు సఖలసిద్ధాంతసిద్ధదర్శనులు జీవన్ముక్తులు నగుమునీంద్రుల సభిసం
 దింపఁ గనుట యొక్కటియుఁ బరమేశ్వరుండు నాయందఁ గలపక్షపాతంబు నార
 దాదియోగివరులకుఁ దెలియఁదెలిపి తదనురూపంబు లనుగ్రహింప నాకర్ణింపం
 గనుట యొక్కటియుఁగాఁ బెక్కుకల్యాణంబులు సిద్ధించుఁ దడయక కైలాస
 యాత్ర యొనర్చెద ననియె నమ్మాటలకు నమ్మానినియును నమ్మదాతిశయంబు
 నెందఁ దదనంతరంబు.

సీ. తనవినిర్మలబుద్ధిఁ దనరునుద్యోగంబుతోడఁ బ్రాభాతికద్యుతులు వెలయఁ
దనయుత్సహించినపనికి దవ్యగువిష్ణు తేమముతోడనతిమీరములు తొలఁగఁ,
'దనమనారథములఁ దలకొనురాగసంతతితోడఁ బూర్వసంతతియు వెలయఁ
దనమనంబునఁ బేర్చుఘనవికాసంబుతోడన పంకజోల్లాసమును దలిర్చి
సమరుశర్వరివిరతియం దచ్యుతుండు, తనయునర్హోదయంబుచందమున మెఱయు
నుజ్జ్వలాగ్నిోదయంబున నుచితనియమ, జాలమంతయుఁ బాటించి లీలనరిగి.

క. గోవులుఁ బసిండిప్రోవులు, దేవతలంబోలు ధరణిదేవతలకు సం
భావనతో నిచ్చి భువన, పావనుఁ డనుతీవికోటి పరివృత్తి నెప్పక.

వ. ఆస్థాననుండపంబునకుఁ జను దెంచి సింహాసనోపరితలంబున నుదయశిఖరిశిఖరో
పరిభాగం బలంకరించుతరణికిరణి నలంకరించి.

సీ. బలభద్రదేవునిఁ బిలువుఁడు సాత్యకిఁ గోడైండు గృతసర్కఁ దోపకొనుచు
రండు సారిఁ బేగ రాఁబంపుఁ డిపు డుగ్ర గేనుని విజయముచేయుమనుఁడు
బ్రతు కల్లఁ దనబుద్ధిప్రాప కా సమరులు దననీతికలరఁగఁ దనమహాత్వ
మెసఁగ యదుక్రేణి కెక్కటికినియాట కెల్లయై తనరార నెంనుఁ బర్లగు
నుద్ధవాచార్యు నార్యు ననుద్ధతోక్తి, ధుర్య రావింపుఁ డనివేగఁ గార్యకరులఁ
బనుప వారును నట్లసేసిననశేష, వృష్ణినిరావళియు వచ్చె విష్ణునాథ్.

వ. ఇట్లు వచ్చి మహనీయసభాభవనంబున నందఱు నుచిత్ర దేశంబుల నుండి తన
ముఖకమలంబునం జూడ్కిఁగములు ప్రోవతుమైదపమపులఁగాఁ జేయుచు నుల్ల
సిల్ల నుత్కుల్ల వదనుం డగుచు సంబుధిపదనుండు వారిల కిట్లనియె.

—||శ్రీకృష్ణుడు బలభద్రాదులకుఁ పసికైలాసయాత్ర నియఁజేయుట ||—

చ. వినుఁడు యదుప్రవీరు లతివిశ్రుత మైనమదీయవిక్రమం
బనయము బాలభావమునయంతటనుండియుఁ గల్గినట్టిబ
ల్పనులొనరించెనొ యది చిలంపఁగఁ దెల్లమకాదె మీకుఁ బూ
తనపడుటాదిగా నరకదై త్యునికూలుట యంతిమంబుగాక.

శా. ఇంకొక్కండు గలండు నాకుఁ బగతుం డీమూఁడులోకంబులం
గింకం దానెకరుండు గెల్పుకడిమిం గీర్తింపఁబడ్డఁడు సా
హంకారుండు నిరంకుశప్రసభాహారంభుఁ డత్యంతని
శృంకస్వాంతుఁ డనంతవిక్రమకళాశౌండుండు పౌండ్రుం డనక

క. వానికిదలఁకుచు నెప్పుడు, నే నవీరుఁడును నన్ను నెదఁ గైకొనఁ డ
మృతఘనుఁ గూల్చునంతకు, నానెమ్మన మెద్దియుం గొనడు విజయముగాక.

- సీ. నాకు నిస్పృహ లోకనాయకనమ్మక వివాక సనాత్తకనాథునిభవు
- దట్టంపడై లాసధరశిధరమునకుఁ దడియక పోవంగఁగినకార్య
 - మొకటి గల్గినయది యుద్యోగి మలరారఁ బోయిన పినుఁ జేనుబోవఁ దడిస
 - ఘనుఁడు రంధ్రాన్వేషి గావునఁ దాండ్రుఁ జేతెంచి యిప్పురి నిరొధించి కడిమి
 - జగతి యదుహిసఁగాఁ జేయఁజాలువాఁడు, వాఁడు గావున మీరు నావచ్చుసంత
 - దాఁకఁ జేయును బగలు నుద్యమ మెల్లప్పు, గావలయు సనాలశ్యకలసఁ బురము
- ఉ. ద్వారములందు రత్న సువిధానముగా నెసరించి ముద్రిత
- కేరిని వెల్వడిం జొరఁగి నీకి యనేకిరధాన్వేషింతుమ
- ద్రౌపదిపై న్యసన్నహాదర్శితులై పిపిధాయుధప్రభల్
- ఘోరనిరూఢి నెల్ల దెనులుం జూచునం దగనుండుఁ డిమ్ములక.
- ఆ. నేటి దోట యనును విశిలలబడ పోన, నలమ చులఁ బనిచి వైరి తల్లుఁగ
- లసి గలుచువెరపు లన్నియుఁ దలపోసి, పిత్రమంబు గారవించు తగిల్పు.
- స. అనివలిక నాత్యక్తనాలోకించి నీవు ధనుర్వేదింబునఁ బోయిండువున మరధునిఁబుండువు
- నీసలన నిన్నగఁంబు లభ్యుపకంబు గానలయు నశలయావపశ్రీయును నీకు నిల్ల
- హావేట్టితి ననిన సతంబు దేవా నీరహజ్జాబలంబును బలదేవునాహాయ్యకంబును.
- నాకుంగిలుగ నయ్యవియు సనాధ్యంబులు గలనే శత్రయమవరుణకుజేనపురస్సకు
- లై సుర లనుగుఁడెంచిన జయింతం దాండ్రుం డెంతటివాఁ డిసధరించెదవ కాద
- నిశ్చింతం బగుసంతకరూఢంబుతోడ సరిగి యభిమతంబు సాధించి జేనర మగుడ
- విజయంచేయు మనుటయు నాగోవర్ధనోద్ధరింబు శుద్ధవాచార్య నుపలక్షించి.
- మ. పిబుధాచార్యనియంతవాఁడెపు మహావిఖ్యాతసీతిస్థితం
- బ్రబలంబై భవదీయగోబలము సెప్పం బాచితీ విశ్వముం
- గబలంపంగ సమర్థ పట్టినను నిక్కం బేను గార్యంబుపొం
- చు బుధోత్తంమ తెల్పఁ బొచ్చి మది లోఁ దూఁగాడెడిక నిగ్గునక.
- ప. అయినను జెప్పనలసియున్నది యదుపీఠు కేసలవిరచితశౌండులు పాండిత్య
- నిత్యుండు వై సనీపు వీరలవిక్రమాన్ధుల సవనీతపేళల యగుఁట్లుగా నడుపు మనిన
- సతండు.
- క. నామోఁడికరుణగాదే, యిమయిఁ బెద్దకీక మిచ్చి యట్లాడుట నీ
- నేమనుజుఁడనఁ బ్రసన్నుడ, వామనుజుడ చూపె ధన్యుఁ డిళలమునందుక.
- మ. త్రిజగత్సంభవసుస్థితప్రపముల్ దేవా భవత్కార్యముల్
- నిజమామన్నయములుం దదీయవిధులు స్మితే ప్రవర్తిల్లు సా
- ధుజనత్రాణము దుష్టదండనము నీమర్దంతవిక్రాంతిక
- భజనీయంబులు బ్రహ్మవేదులు నినుం బాటెంతు రాత్తేశుగాక.

- క. నీకు బరిభవము గలదే, లోకోత్తర యరియ భక్తలోకములకు లో
నై కాదె యిట్లు పలికెను, మాకొలఁదులమతులు దివ్యమతిఁ బూన్చుటకున్.
- వ. దేవర యెంతటివానింగా నవధరించితి నంతటివాడనై సర్వోపాయంబులఁ బ్ర
సాదభాజనం బయ్యెడ ననియె సయ్యాదిదేవుండు బలదేవున కభిముఖుండై
మహాత్మా నీవు మహాసత్త్వండువు మహావిక్రమోద్ధీ సతుండవు నీపరిపాలనంబున
బ్రతుకు మాకు లోకంబులచేతయపహాసంబు వాటిల్లకుండఁజేయఁగయ్యది
యయ్యనువు దలంపులోనం గదియింపుము.
- క. అని పలిక యతనియాదర, సునిశ్చితార్థపచనముల దొప్పినకు మనం
బున నెలమిఁ బొంది మాధవుఁ, ఉనంతరిమ యుగ్ర నీనుఁ జాదిగపరునన్.
- వ. యమవృద్ధుల సంపిఱఁ బ్రత్యేకంబ సంభావించి ఏడ్వొని గమనొన్నుఖుండై
గిరుడునిం దలంచినం దత్త నంబ.
- స. సర్వపథినుండై చనువొంటగుండు గలఁడొ కాక యరియ నన్యుండు బగమున
నెఱకలు వడసి యెయ్యెడఁ బ్రవర్తిల్లెఁపమేరి గాంచెను కాక మహాశిఖరి
యంబరశ్యామక యంబుధిపిగిగిగా బ్రమసి యెక్కినెకాక బాడబాగ్ని
హైమమై పగఁగుబ్రహ్మాండంబు నెక్కిమై యెగరఁబట్టెను కాక బగ మొకండు
వై నతేయుండు నీదృశవ్యాప్తి దీప్తుఁ, ఉతఁడకాక యితం డని యఖిలజనులు
బహువిధానుమానారింభపరతఁ జూడ, సరుగుదెంచె బక్షిప్రభుఁ డప్రభవీధి.
- వ. ఇట్లు చనుదెంచి మహీతలంబున కివతెరించి ముందటఁ బ్రణతుండును బ్రాంబ
లియుఁ బ్రశంసానచనవాచాలుండునై యున్నం గనుంగొని.
- క. తనమూర్తియ వేఱొకటై, చనునావిహగేంద్రు నింద్రునము సమగికపా
నన మగువాణిపయోగుహ, మున సంతరి ధాంగవాణి ముదిము దల్లిర్పన్.
- వ. సామ్యనతురుండవై చనుదెంచితే యనుపలుకు పలికి.

—॥ శ్రీకృష్ణుండు కైలాసంబునకుఁ బుత్రార్థియై పోవుట. ॥—

- క. కైలాత్మజానహాయని, ఫాలాంబకు సఖలభవనపతి దర్శింపన్
గైలాసాద్రికి నేగెద, నీలావెఱిగింపు మాకు నిరుపహతగతిన్.
- వ. అని యాసతిచ్చిన నయ్యిచ్చ కనురూపంబుగాఁ గొలుపుమాటలు ప్రకటించు
నయ్యుద్ధంచితదేహు బంధురస్కంధం బసెరోహించి రోహిణిశృంగసంగతం
బగునీలాంబుదంబు ననుకరించి యాదవుల నందితి నిలువుండుని పూర్వోత్తర
దిశాభిముఖుం డగుటయు.
- క. పతిచీత్త మెఱిగి నెఱకలు, వితతంబుగఁ బఱపి విహగవిభుండు నెగసె న
ద్యుతము దనర నఖిలబలో, ధృతిఁ జూపుటకుం దలంపుదళోత్తంగన్.

వ. ఎగసిక్రమంబున సిద్ధవిద్యాధరదివ్యసేవితంబు లగుభవ్యమార్గంబుల ననర్గళపే
 • కారం బగుసంచారంబు నైకొని.

సీ. తోరంపుటూర్పులఁ దొడరిపాతాళము దాఁకంగ సాగఁజొఘములు గలఁగ
 వికటంపుటెఱకలవినకున నుప్పొంగుతుప్పరి డెందంబు దూపడంగ
 బలితంపుజంఘల పెలుచనితాఁకున నమరయానములు తుత్తుమురుగాఁగ
 • నుగ్రపుఁజూపుల నెడలికెంపుల దిక్కి లన్నింట నెఱసంజఁగావహించు
 బఱచునుగవడిఁ బొడమునిబ్బరపుమ్రోత
 కొండగొబలెల్లఁ జొచ్చి యెండొండఁ జెరుగఁ
 గమ్రతనుకాంతిపూరింబు గడిలుకొనఁగ
 హరి వహించి నభంబున గరుడఁ దరిగె.

శా. అదేవు న్నగుడాధిరోహణవిహారాభిన్నసదృశున
 రావదిత్యోత్యమనంయమిప్రసదం లంతంతం గనుంగొంచు నా
 హ్లోదంబుల్ హృదయంబులం బొల భవ్యస్తోత్రవాచాలురై
 గోదస్యంతరమంతయు నినిచి రామాథాత్మభగోపంబునకె.

వ. వార లందఱు సతిభక్తి సంసక్తులై తన్ను సనువర్తింప సస్పృహకీర్తనం పటం
 జని తొల్లి సరనారాయణసమాహ్వానం బగునాత్మీయమూర్తివ్యయంబునకు
 ననేకసహస్రసంవత్సరంబులు తపోనుష్ఠానంబునకు నధిష్ఠానంబై నిరంతరోత్తుంగ
 గంగాతరంగంబులం బొనలు తీకరింబులం బునరుక్తఫలోత్పరంబు లగుతరుని
 కరంబుల సలంకృతంబై వృత్రపథాదిపాతకంబులం బాపిహింసం బాకశాసనాదు
 లనును శరణ్యంబు లగుపుణ్యప్రదేశంబులు తనయంద తనగుటం ద్రిజకదేశ
 రాయణంబై బాదరాయణాదులు నాదరంబుతోడం జరసమాహితసిద్ధులు గోరి
 నిలువం దగువిభవంబున నన్భుతంబై పద్మప్రభవాదులు వేదోక్తవిధానంబుల
 వివిధాధ్వరంబులు తిరంబుగాఁ జెల్లించి యెల్లచోట్లను హరికరత్నమయనూ
 పంబు లగుయాపంబుల సలంకృతంబు గావింపం బొగలు పెంపున నకంపనక
 ల్యాణంబై వెలసి నిఖిలపావనం బగుబ్రహ్మసనంబు ప్రవేశించి సాయాహ్నానమ
 యంబునం దదీయమధ్యంబునందు.

సీ. తరువిలపాన క్తఘాతనల్కలపజ్జి కమనీయతోరణకల్పనముగ
 చూయమానంబులై యెండొండ వెలిఁగెడుత్రేతాగ్ను లభినవదీప్రములుగ
 దుగ్ధపానంబులఁ ద్రుళ్లుపెయ్యలసొరినురువులు సితపుష్పవిరచనలుగఁ
 గోరి నీడంబులు సేరెడుభగములవాసితంబులు జయధ్వానములుగఁ
 దనసమాగమోత్సవమునఁ దగినశుభము, లప్రయత్నసిద్ధములుగ సతిశయిల్లు
 మునిజనాశ్రమశ్రేణు సవనజనాథుఁ. డర్చిదఱిసి యం దొకధమ్యమైచోట.

వ. సుపర్వస్కంధావతీర్ణంధై మున్ను తన్నుం గొలిచిననుజెంచిన దేవతలు మునులుం
బరివేష్టించ నున్నయవసరంబున.

సీ. వ్యోసభరద్యాజవాల్మీకిగౌతమకాశ్యపజాబాలికణ్వపులహ
యాజ్ఞవల్క్యత్రిత్విభ్యాంగిరోభ్యుగంపరాశరధూమ్రగాలనశంఖలిః త
హాతనంవర్తకహయశిరశ్శౌనకభద్రకణీపద్మిభాంషకోగ్ర
బకదాల్భ్యక్షాశికాపస్తంధమాంషవ్యమంకణరోమశమందపాల
కథకలాపరోహితకాముకాయనాది, మునులు చిరిసిపోనిర్మలమూర్తు లాశ్రయ
లగుచుదెంచి కాంచిరి పరమాత్ము సభవు, నాదిదేవు సమ్యక్కుం గొమ్ము సభకభక్తి

తే. కాంచి యర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చి గౌరవమున,
బ్రణతులై మోక్షుజేతు లొప్పంగ నిలిచి
చిత్తములు హర్షరసమునఁ జిగురులై త్ర
నంగములు పులకలప్రోవులై యెల్లర్చ

ఉ. ఈయెవకుం బ్రసన్నమతి నిందఱు శైకోని దేవ నీవు వి
చ్చేయుటఁజేసి మానియమశీలత యుత్తమసిద్ధి భాండే మే
మేయదినేయవారము మహేశ్వర సత్కృప నాసతిమ్ము ని
శ్రేయసదాయి దాదె సవిశేషభవత్ప్రియకర్త మెమ్మయిన్.

వ. అనినఁ బరమపురుషుం డందఱు బ్రసానవృష్టిదానంబున సత్కృపించి సవ్యం
బును సువిహితంబు యని నేలునేలు కుశలంబు లడిగి వారలప్రతినచననంవిధా
నంబున నానందంబు నెలది సముచితానుష్ఠానంబునెమ్మట సన్నుతులు గావించు
విగులు శైకోని బృందారకమునిబృందసహితుండై నిశానమయంబున సమీ
హితంబు లగుశయ్యాస్థానంబులం బ్రమోదించె నిట్లు పుణ్యనివాసంబున వసి
యించి యన్నారాయణుండు.

క. తనపూర్వతపస్థానం, బని యనురాగమున బదరి సంతయుఁ సూక్ష్మ
మనమునఁ నెలపోసి యొకం, డును మధ్యేరాత్రమునఁ గడుం గుతుకమునన్.

వ. అచ్చోట వసియింపక చని గంగయుత్తరతీరంబు దొడంగి.

సీ. పంచాగ్నిమధ్యతపస్కులు గొందఱు సలిలాధివాసనిశ్చలులు గొంద
బృహత్తరులుతద్ధ్యానులు గొందఱు నిరశసత్రతసమన్వితలు గొంద
అమితనిరంతరయజనులు గొందఱు ప్రాణసంయమనైకపరులు గొంద
జేకాంతికత్వనిశ్శోకులు గొందఱు జపయజ్ఞవిధివిచక్షణులు గొంద
అగుచు జటిలముండితసన్ను లాదిగా న్న, నేకరూపతపోనిష్ఠయెసంగ నెప్పు
మునులనెలవులు ప్రీతి గల్గెనుచువివిధ, కాననాభ్యంతరంబులఁ గలయమెలగి.

శా. సిద్ధోద్భాసితశృంగసత్తులు సమాసీనొల్లనత్కిన్ననీ

• బద్ధానేకవిచిత్రగానసుతలప్రస్థంబులున్ యోగిన
న్నద్ధానందసమూహిగమ్యగుహలున్ గంధర్వపీఠాధ్యని
శ్రద్ధాముగ్ధమృగంబులుం గలమహాశైలస్థులుల్ చూచుచున్.

వ. పెద్దయుంబ్రొద్దు విహరించి యొక్క-మనోహరప్రదేశంబున నాసీనుండై.

— ❦ కృష్ణుడు బలవంతుని సమాధియొగలననుండుట. ❦ —

శ్లో. అపరరాత్రంబు భవ్యసమాధిచేత, యగుట నప్పుడు తనయంతరింగమానను
నెలయ నుప్రసాదంబున యోగనిష్ఠ, సయలంతియై యింపార జేగుటయును.

సీ. స్వస్తికాననము నిశ్చలముగా బంధించి తనువు గంధరయు మస్తకము నరిన
చక్కనై నిలువ నాసాశ్విగరంబునం పరమోష్ఠ్యుమాడ్కి యేకాగ్రినరశి
నీలిపి మూలాధారనిర్గత నిర్గుణధామంబు పద్మింగనశనకారి.

యై పోయి సరమాంబరామృతబింబంబు గగంగం దోడన తొంగునోన
నడిసి తన్మయానందసంద్రాళునగుచు, నొకడునెఱుంగినిసామగన్యోజయమున
సల సంతయు నొప్పె నుపాద్రిసిస్థిం, పులిస్థిలు పినస్థి యభిమతింప.

వ. ఇవిధంబున నప్పురమేష్వరండు పరమప్రాణాయామధారంబునఁ బన్నుఁ దాన.
యనునంగించి సంఘక్షితిసంవిష్టైతి యగుచేతోపుట్టి నున్నసమయంబున న
వ్యసంబునందు.

క. మృగయాతలకల మొక్కటి, దిగంతములు మ్రోయ నుప్పతిలెను నానో
జగతిక పరేశ విష్ణో, నిగమస్తుత యనునెలుంగు నెఱి పీఠించెన్.

సీ. అవిధంబున కాత్మ సద్భుతిం బందెఱుపారి యున్నయెడ కిందున్నదుమునంగ
బటతెంచె నెఱుచుచు బహుశాణవిధంబు లగుబెబ్బలులు పరమలాది రైతున
మృగములు వెనుకన చుగనీయనానమయానకు లేతెంచె నడవియెల్ల
వెలుగంగ నొక్కట వేసినే నొప్పెడుదివియలతోడఁ దోతెంచి రింతఁ
జాపహస్తులు తఱుచుగాఁ జనలవికృత, చూపు లై నవిశాచు లాటోపదీప్తు
లోలి మాంసఖాదనముఁ గీలాలపాన, మునునెనర్చుచుఁ బేర్చుచు బొబ్బలిడుచు.

క. శిశువులఁ జంకల నిడుకొని, కృశకర్మశరోమరాజకృష్ణశరీరుల్
రశనాయితాంత్రవల్లులు, పిశాచికలు చైడమి రెందుఁ బ్రియులపిఱుంగన్

వ. ఇట్లినేకసాహస్రంబు లనంఖ్యలునరుగుదెంచిన వారికి నందఱకు నగ్రణులై యి
ద్దఱుమహాపిశాచులు ధూమ్రకపిలకేశంబులు గలమస్తకంబులును వెలికుఱిగిన
గ్రుడ్లతోడికపిలకన్నులతుదలు ముదిసి యంపతునక లేడలం జిక్కి మిట్టలై
తెలుపుఘోషు గ్రుడ్లు శంఖనిధంబులగుకర్ణంబులు నిర్మాంసంబు లగునరంబులు
వీపులుపట్టికొనుకడుపులు గుఱుచుచేతులు నస్థిన్నాయమయంబు లై నయూరు.

జంఘాద్వయంబులు వక్రాంగుళికంబులును వికటచరణంబులునై యేకలంబులం గ్రుచ్చుట కాభీలంబు లగుశూలంబులు కేలం ద్రిష్టుచు నుప్పరంబున కెగసి నడయాడుచుం బోయిచు వీజీడిమాటలతోడం బెలుచు బెసంగుహాసంబులు బెరసి వెలయ హరినామకీర్తనంబులం గీర్తనీయాద్భుతరసంబు నుత్పాదించు దమలోన.

- సీ. నాలుగుమొగములవేలుపుమొదలుగా నెవ్వనికడనుదయించెజగము
తెవ్వనికతమున నీవిశ్వమును సనవేతసుస్థితి గాంచి యెసకమెసంగు
నంతకాలంబున నంతయు నెవ్వనియొనరించుమాయలో నడగి మడంగు
నిమ్మలం బమృతంబు నిర్వాణ మజ మని పాటింతు నెవ్వనిబ్రహ్మవేదు
లమ్మహాదేవు హరి సరోజాక్షుఁ గృష్ణుఁ గంసమర్దను నెచ్చటఁ గాంతు మెట్లు
గాంతు మెప్పుడు గాంతు నేకాంతికత్వ, సులభు వాసుదేవుని దేవుఁ జూడంగనుట.
- క. అక్కట తోలుబామున నే, మొక్కట నేకరణి చాప మొనరించితిమో
యిక్కష్టపిశాచధవము, నెక్కొని యిట్లగిసఁజూనిరిధిఁద్రోచె.
- మ. అనిశంబు న్నరమాంసర క్తితతి యూహారంబుగాఁ గొంచు నే
పునఁ బ్రాణిప్రకరంబుపీడనములం గొందించుచుం బుణ్యపుం
బనికిం దవ్యుగఁ బాయుచున్ మెలగఁగా బా మిమ్మెయిల బోయె నే
డును నుల్లంబున నెల్లఁబా టాలసె నెట్లుం బూని యిమ్మేపయిన్.
- క. అది యట్టిద సంసారము, మొదలు తుదియు నెక్కరూప మోహం బెచ్చో
వదలదు తృప్తయు నెన్నఁడు, ముదియదు సమవులను నిట్ల మునుగని రాహ్యున్.
- వ. ఎట్లనిన భాల్యంబునఁ గేవలం బగునజ్ఞానంబును యశావసంబున విషయాభిలాషం
బును వార్థకంబున జగవాద్యాధిపీడనంబును నాత్మహితం బొసర్పనీక జన్తంబు
నిరర్థకంబు గావించి పుచ్చు నంతసమయంబున నప్పటియాపదయును సరక
దుఃఖస్వర్గసుఖంబులయందలిపరతంత్రతయుఁ గ్రమ్మటం బాటిల్లెడుగర్భవాసా
యాసంబునునత్యంతమోహమయంబునునగు సర్వజగన్ని వాసుం డగువాసుదేవుం
డొక్కదండ యిక్కలుషంబునకుం బరమాపదం బప్పురమాత్ము సందర్శనం
బవశ్యంబు సిద్ధించునట్టివెరవు దలపోసి యెఱుంగవలసి యున్నది యని యిట్లు
బహువిధంబుల నుగ్గడించుచు జనుడెంచి ముందర.
- క. కని రాశీలవలాహక, సనాభితను నాభికమలసంజనితజగ
జ్జనకు నకలుషనిర్మో, చనలోచనపూర్ణచంద్రుఁ జంద్రాస్య హరిన్.

—శుంటాకర్ణుడు శ్రీకృష్ణునిగని సంభాషించుట.—

మ. కని జాయం జనుడెంచి యెవ్వడవు నిక్కం బివ్వనాభ్యంతరం
బున నెక్కండవు కోమలాంగుడవు సన్నార్థి మహాఘోరన

- త్వనికాయంబులలోన నేమిపనికి వర్తిల్లె మత్పుల్లలో
చనుఁ డావిష్టునిమ్మార్తిలో నెనయు నీసన్మార్తి యూహింపఁగి.
- క. దేవుడేవైనా దనుజుడేవైనా, దేవేంద్రప్రముఖముఖ్యునిగఁగీతులలో
నీ పుకడేవైన పరమధ్యా, నావేళితచిత్తుఁ డున్నయల్లె తరయన్.
- న. ఇంతయునెఱింగింపుమనిసయప్పశాచనాయకులంగనుంగొనియాజగన్నాయకులండు
తే. ఉత్రియుడ నేను యదువంశసంభవుండు, హస్తమర్దనసుజనసంతోషణముల,
యందుఁ జాలె డువాడఁ ఘాలాత్ముఁ గాన, సరుగుచున్నాడఁ గైలాసశిఖరి కిపుడు.
- న. ఇది నాతెఱుంగు మీ తెవ్వ రివ్వసంబు సాధు లగుతిపోధనులకు నియతనివా
సం బాసురచరితులకుఁ జొరఁదగినయది గా విందులమృగంబులును హింసకు
విషయంబులు గావు ఘోరంబగుమాంసంబు మరగి శునకసంబాధం బగుమృగ
యానురోధంబున మెలంగఁడుమిమ్ము నేను పైరింప ననిన సద్దేవువచసంబులు
విని యయ్యిసుప్రచయంబు నుత్తుంగదేహుండును దీర్ఘబాహుండు నగువాఁ డొ
క్కఁడుం డిట్లనియె.
- తే. ఆదిదేవు జగన్నాథు సడలు విష్ణుఁ, గృష్ణు సతిభక్తీ చోలుతి సంకీర్తనమునఁ
దెలచి నీవు నన్నడిగినతెలుగు నెలియ, వినుము నెప్పైన సవధానవృత్తితోడ.
- న. ఏను ఘంటాకర్ణం డెనుపశాచనాయకుండఁ గుబేరికింకరుండ భయంకరకృత్యం
బున మృత్యువున కెసయగుచు నితండు నాయనుజుండు మత్సమానవిద్యుం డవా
ర్యం బగునిమ్మహాసైన్యం బన్నదీయం బిచ్చుడు ప్రవర్తిల్లెడుమృగయావిహారిం
బును విష్ణుశాఖాప్రకారింబకా సమర్పింతుఁ గావున దీని హింస యనరాదు మ
ఱియు నొక్కటిగల దెయ్యది యనిన.
- మ. చరమాంభోధితరంగముల్ తనమహాసాలాంఘ్యములంబు ని
స్ఫురదహ్లాసనవీసభానకుసుమంబు లేర్చియర్చింపఁగా
నరుదై ద్వారవతీసమాఖ్య సఖలవ్యాఖ్యాతమై ముప్పనే
ర్పరి మత్స్యామినివాస మప్పరి మహా భూషించునామోన్నతిన్.
- క. ఎందున్న వాఁడు నిత్యా, సండుడు వసుదేవుకూర్మిసందనుడు మహా
సందకఘాస్తుండు ద్రిజగ, చ్ఛందసుండు ముకుందుఁ డార్తశరణుర డెందున్.
- మ. భువనోత్పాదసరక్షణప్రళమసంబున్ సంతతస్సూర్తినా
త్మవిధేయంబులు గావునన్ సురచరిత్రాణార్థమై వచ్చి యా
దవుఁ డై నాఁడతనిన్ విసమ్రవదనున్ దర్శింపఁగాఁ గోరి యు
త్సవకల్పంబుగ నీందఱు గొని సముత్సాహంబుతో నేగెదన్.
- మ. లజఁ బుట్టించి తదీయవిద్యయు న్ననాద్యం బైనయామ్నాయమున్
నిజమాపం బెఱిగిరిచి యిచ్చి ముఖమున్ నిర్మించి తద్దర్శమున్

ముజుమార్గం బగునెట్లవర్తిమునకున్ హృన్మంబుగాఁ జూపిన
ట్టిజగదేశముఁ గృష్ణు నీశ్వరునికంటెం గల్గునే కార్యముల్.

మ. స్థితకాలంబున మగ్ధసాగరములో దీప్తాహ్నిగంబు భా
సితతల్పంబుగ యోగిను ప్తిరతుడై శ్రీదేవిపాదాంబుజ
ద్వితయం బంకతలంబుపై నిడి ప్రమోదంపం బ్రమోదించున
చున్నతంఁ డియుర్వికి వచ్చినాడు ననతి యుండుగఁ గ్రీహామహి.

మ. లయనేళం జతురబ్జులక్ భువనసంస్థాపంబు గావించి యె
తయు నాహ్లాదిరగు న్నమై యుమింగిఁగాఁ దా నిచ్చి మాయూహ
శ్రయకేళిం బసిపాడఁడై యలరి శిశ్వత్సంయమిధ్యాసన
త్రియలం బొందెడుదీప్తు బాహ్యకరణక దృష్టింగఁగా నుప్పుదీ.

మ. భృగునంశోద్భవుఁ డై నమూదిమునికం బ్రహ్మస్థహామూర్త్యు
జగదంశం బగులంబు నిచ్చి ముగింపఁ : ద్వంబు సర్వప్రపంచం
దగఁ జూడంగ వెల్పొనెట్టిరచనాతంత్రంబు యంత్రంపం బు
ద్విగరిష్టాత్మలఁ బంచ నేమరుఁ డాదిక నేర్పన జూచెడి

శా. వేదాధ్యాయులు గానలేరు నియమానేశోద్విత ధ్వానలే
ర్యేదాంతజ్ఞులు గానలేరు బహుసంవిత్తర్క-కార్మ-శ్విం
హేమల్ గానలేరు భక్తివెలిగా భక్త్యేనంప్రాప్తునే
మాదేవుఁ హరిఁ గానఁగోరెదము భాగ్యరంభ మోగ్గు తుదిక.

స. ఇధి యస్మదీయం బగుమహావ్యవసాయం చిత్తస్వరాత్రంబు మోహోటివారి
మెలఁగడ్డుకాలంబు నీవునునుష్యుడ విచ్ఛేద మెక్కంటపు నుండుట కార్యంబు
గ్రామ వేణొక్క-యెడకుఁ దొలంగి పొమ్ము మాకు నెక్కింత నియమంబు గల
దని నెరికి యమ్మహావిశామండు చిత్తార్థకల్పితం బై నమాంసం బెంతయేనియు
భజించి బహుళం బురం క్తంబు గ్రోలి నెనుక నచ్చినవిశాచగణంబులం బోనం
బనిచి వనజోదరునకుఁ జేరున యగుతత్ప్రదేశంబునన యెక్క-సమతలంబునం
గుళిసంచయం బాసనంబుగా సమర్పి కూర్చుండి చిసక్రేసల నున్నప్రేవులం
బర్యంకభంధంబు దృఢంబుగా సమర్పి.

—॥ సుంతాఁగ్గుడు కృష్ణుని శింఛిన జనియమముననుచుట. —॥

క. పెక్కుభవంబులఁ గూర్చిన, నిక్క-పుంబుణ్యమున కపుడు నిర్భరపాకం
బెక్కినభక్తిని హరిపైఁ, జక్కినచిత్తంబు దనకుఁ జేదోడుపడక.

వ. కృతాంజలియై సర్వాంగంబులు పులకంపుల్లంబులుగా నానందజలకణకలి
తంబు లగునయనంబు లలరార గాత్రం బగుగాత్రంబుతోడం దొలుతభగ
వన్మంత్రంబు సమగ్రతంత్రంబుగా జపింపఁబడినంతరంబయిట్లనియనున్దరించె.

- సీ. సర్వజగత్కర్త సాక్షి సక్షుడు బుండరీకాక్షు గోవిందు శ్రీకళత్రు
నానుదేవుని భక్తవత్సలు శ్రీవత్సవతు సభోక్షజు వనజనాథు .
నే నిన్ను గీర్తింతు నిట్టికీర్తనమున వరద ముకుంద నిర్వాణరూప
నాచిత్త మే కీడునకుఁ జేయలంతిగా కేప్రాద్దు నీయంద యెలయుఁగాత
నీచక్రర్థదూషిత యిప్పిశాచవీర, తనువు దైత్యారి నీచక్రధారఁ ద్రెప్పి .
వెండియునుబుట్టువుల నెందకుండవలయు, బ్రహ్మభూయంబునాకిష్టుపరమపురుష.
- మ. జననంబుల్ మఱి గల్గెనేనియును నాజన్మంబులం దెల్ల నా
మన నొకాన భవన్మనోజ్ఞ పదపద్మ ధ్యానతాత్పర్యముం
నినుఁగా కంచితకల్పభూరుహము నీకాగుణ్య హాసములం
దనఁగా విందు మదియవాంఛ దగఁ జేయఁ దేవ నీకమ్మెయి.
- చ. కుశిలపిశాచజన్మఁ డతిఘోరచరిత్రుఁడు నీని కేల నిం
తటఁ గరుణింప నంచుఁ గృపనపుకుమీ నినుఁ దప్ప నెంచు ని
క్కట నిటఁ గోర సంత్యదశయందును నామది యిట్ల చేయుమీ
పలుకుర కాలపాశములచాల్చడఁజాల జమీ జనార్దనా.
- సీ. ఎన్నిజన్మములనొ యియ్యింద్రియంబులు నాచేతఁ జక్కన నీచవిధికి
దిగువంగఁ దిగువంగఁ దగిలి పోయినమానసమునెల్లు నిష్పాపజన్మ మొలసె
నీజన్మమునయంచు నివి గ్రమ్మఱగఁ గానినేయ నున్నవి దీన జిక్కువడిన
నెన్ని నేసినఁ గొఱఁజేమి పరిద్రవ్యపరదారపరివాదపరిహరణము
నారీ నీవిచ్ఛవరము నిర్ణయముగాఁగ, నాచుశ్రోత్రాదివర్గంబు నలిననాథ
యంభరాదిభూతములయం దదిమియవియు, నిన్నుఁగలసినన్నా నందనిష్ఠమనువు.
- తే. నీకు మ్రొక్కెద నొకృష్ట నీరజాత, నీకు మ్రొక్కెద ధర్మప్రణీతదక్ష
నీకు మ్రొక్కెద నిశ్శౌకనిగమరూప, నీకు మ్రొక్కెద నిర్వాణనిత్యదీప.
- ప. అనివలికి మహాభాగుం డగునబ్బాగవతుండు.
- తే. బాహ్యగతిమాని మరిగినభావముఖ్య, దైకసంశ్రయంబునఁ గంప మేది నిలిచి
గాలిసోఁక నిదీవియ కరణి వెలుఁగ, నుండుపరమాణుసంధానయు క్తి నలరి.
- ప. ఇతైఱంగున నుత్తమధ్యాననిష్ఠుం డై సయాగుణగరిష్ఠుని నిలుకడ్డ యంతయుం
జూచి సంతసిల్లి యుత్ఫల్లవిలోచనం డగుచుఁ బద్మలోచనండ్లు తనయాత్మగతం
బున నతని సుకృతకారణంబులు దలపోసి వీడు ధననాథునకు ననుంగుబంటుగు
ట నమ్మహాదేవసఖువలనం బరమజ్ఞానంబు వడసి పూర్వపుణ్యవాసనానురూపం
బుగాఁ బూడమిశభక్తికిం బ్రోదిగా ననవరతంబును గృష్ణకేశవజనార్దనాదినామం
బులు కీర్తించుచు మృగంబులవధియించుతఱి దన్తాంసఖాజనం బొనరించునెడఁ
దదీయరుధిరపానంబు నేయునప్పుడు సర్వావస్థలయందును సమస్తకరణంబులు

- నాయంను సమర్పితంబులు గావించుఁ గావున నవ్విశిష్టకర్తంబు పక్షంబై యిట్టి పదం బొడవె వీనిం గృతార్థుం జేయుదు నని నిశ్చయించి.
- క. ఆతతథక్తిసముజ్జ్వల, చేతోదర్పణమునందు సిద్ధంబుగ వి ఖ్యాతప్రతినిబముక్రియఁ, బ్రీతిం దనదివ్యమూర్తి వెలయించె గృహం.
- వ. అట్టి సాక్షాత్కారంబు సంభవించిన నతండు.
- మ. జలజం జక్రి గృహణి గార్కుకి గర్హి సంవీతవీతాంబరంజ్జ్
జలసత్కృస్తుభవక్షుఁ గుండలవిభావిద్యోతవక్త్రాంబుజంజ్జ్
జలదశ్యామశరీరుఁ బూజమకుటప్రగ్ధంధమూర్ధ్ని నిర్రా
కులదార్శ్వానంసవిభాసితం గనియె నాగోపించు సంతర్గతం.
- వ. తదీయమాహత్త్వంబును దనబుద్ధిగోచరంబుగా నధిగమించె నిట్లు దేవదేవునిఁ బ్రత్యక్షంబునం గనిన తెఱంగున సంతరంగదర్శనంబున నెఱింగి.
- క. అరమోక్షిసకన్నులు ను, స్థిర మగునాసనము నచలదేహంబును న ప్పునునన యుండఁగా ని, ర్భరసమ్మోదానుభవవిభాసితం జగుచుం.
- మ. హరి నాత్మేశ్వరు విశ్వరూపకుఁ ద్రిలోకారాధ్యునిహ్మాక్షి నే నరు దొప్పారంగఁ గంటి నందును గృతార్థారంభ మిక్కార్థ మిం కరయంగా నెకఁ జెద్ది నీచపుణిశాచావేశముం శాసితి స్వరమానందవిధాయి సిద్ధిపదముం బ్రాప్యంబ నా కెమ్మెయిం.
- క. నాయనుఁడు ననిశము నా, రాయణచరణాబ్జచింతనానస్తంభ వాఁ జాయనువునఁ బరమేశ్వరు, సాయుజ్యముఁ బడయుఁగాత సముపాగతితో.
- వ. అని తలంచుచు మున్ను నియమింపఁబడినప్రాణపవనంబు నెయ్యన పదలవి డిచ్చి యోగాననంబు సడలి శరీరసన్నాహం జెడలి కన్నులు విచ్చి ముండెట.
- క. తనయంతఃకరణంబున, వినుతం బగుభక్తియోగనిశదాలోకం బునఁ గానఁబడినమాడ్కిం, దనరెడుయమనాథుఁ గనియెఁ దనబాహ్యమునం.
- క. ఏవగిదిఁ దలఁచుభక్తుం, జాపగిదిన తోచు నీశుఁ డనుపల్కు నిజం బై పొలుపుగ నమ్మెయిఁ బొడ, సూపినపరమాత్ముఁ గృష్ణుఁ జూచి ముదమునం.
- || ఘంటాకర్ణుడు శ్రీకృష్ణమూర్తిం బొగడని స్తుతించుట. ||—
- వ. ఘంటాకర్ణుండో సముత్థితుండై సమదాట్టహాసంబుతో నర్తనంబుసేసి.
- క. హరిఁ గంటిఁ గృష్ణుఁ గంటిం, బరమేశ్వరుఁ గంటి భక్తభయహరుఁ గంటిం బురుషోత్తముఁ డచ్యుతుఁ డీ, శ్వరం డభవుఁడు వీడె వీడె సమ్ముఖుఁ డయ్యెం.
- తే. ఏను భక్తితో మనసున నెంతయేని, మరగి వెదకంగఁ దోచినమాడ్కిరూపు వెలుపలను దోచె నీతని వెనుక నింక, దగిలి విడువక బుట్టనై సగడనాడె

- క. ఆశార్థధన్వుఁ డీతం, డాశంఖ సుదర్శనాబ్జహస్తుఁ డీతం డా
వేశలనవజలధరసం, కాశశరీరుండు పలఘుకరుణుండు బుద్ధిక్.
- తే. ససిండిబొమ్మ నీలపు రాతిపలకఁ జెంది, యున్న తెఱఁగునఁ బేరురం బొండ్ల లట్టి,
నెఱసి బెరయఁగఁ బాలమున్నీటిసమయ, బవ్వళించునిత్యానందభావుఁ డీతఁడు.
- క. లోకంబులన్పజయింపను, నాకలితముగాఁగఁ బ్రోచి యన్నియుఁ బదపక్ష
లోకడుపున నడఁగింప మ, హాకర్మముఁ డీతఁడ చింతితాత్ముఁడు మహిమన్.
- సీ. ముకుతైటభాసురమథనుడై రయను ప్త నిద్రించి దంష్టియై భద్రదంష్టి
నిలయై త్రికూర్కమై యలఘులై లము మోచినరసింహుడై దైత్యసురముద్రచ్చి
కబ్బుడై మూడడుగులమూడుజగములు గొలిచి భార్గవుడైన నతలసతులఁ
మునుమాడి చశరథతనయుడై రావణుఁ బరిమార్చి రోహిణిపట్టి యనఁగ
సుష్మసన్నయఁ దానుపై యుర్వి నిపుడు, దేవకీసూనుడై యున్న దేవదేవుఁ
డీతఁడు నూతనాప్రాణపాయితదలిర్చె, బురిటిపాపఁడై యుప్పారుసరువముసను.
- క. బోరగిలఁగ నించుకయును, నేరనినాడె యడంగ నెట్లనఁ ద్రోచుం
స్మారశక్తిటంబు చరణాం భోరుహచలనమున నితఁ డస్మార్వపుశ్చక్రీ.
- తే. ముద్దుబాడయి వ్రేతల మొఱఁగిపాలు, వెన్నలును దాచరించంగఁ దన్నుఁబట్టి
తల్లి రోలితో దామనత్రాటఁగట్ట, నితఁడ కాడె మద్దులఁ గూల్చి రేపుసూపె.
- క. కాళిందిలోనఁ దిరిగెడు, కాళియనాగంబుఁ గిట్టి కట్టలుక విష
జ్వాలలు గ్రక్కఁగఁ ద్రొక్కఁడె, నొలి నితఁడు తత్ఫణంబు లోక్కట నలియన్.
- క. గోవర్ధనపర్వతమును, గోవులకై యెత్తి యితఁడు గొడుగుగ మఱి యూ
ధేవేంద్రు సంతవానిని, సావజ్ఞతఁ జూడఁడె పదాసతుడై నన్.
- క. తనయావనంబు గోపీ, స్తనభరభోగమున భవము చరితార్థముగా
సనుపముఁ డీతఁడు బృందా, వనమునఁ గ్రీడించు గోపవర్గము గొల్లువన్.
- క. వృషభాకారంబున దు, ర్విషహతురంగాకృతిని ధరించినదేవ
ద్విఘల నని వ్రచ్చి సర్వం, కషతం గ్రీడించె గోపవర్గము గొలువన్.
- క. ఈదేవుండు యమునాజల, మాదర్శముగాఁగఁ జూపె నక్రూగున క
య్యాదితనువు గ్రమ్మఱఁ ద ధేదత యాయెడలియంద వెలయించె లలిన్.
- తే. రజకుఁ బొరిగొని కొనియెఁ జరలు సుగంధి, పుష్పదాయక సునఁగె సమ్మతివిభూతి
గంధకారిక. కప్పరోగ నలకంఠ, నిచ్చె నెక్కుడుసాందర్యమివ్వభండు.
- క. బాణాసనంబు విఱచిన, పాణిన గజకుంభతలముఁ బగిలించి వెనన్
జాణారువీవు విఱచె ధు, రీణభుజుండీయశోగరిష్ఠుండు కడకన్.

- సీ. కంసకురంగవిధ్వంసనకేసరి మాగధత్పణమహామారుతుండు
 • యవనజీవితసముద్ధరణకృతాంతుండు రుక్మిమానద్రుమధృతపరశువు
 మురపాశకర్తనొన్నద్రలవిత్రింబు సరకతమిస్రసంహరణహేళి
 యేదితిమఃఖోచ్ఛేదనావంధ్యధర్మంబు సత్కామనారథాశ్చర్యదాత
 యీతః ఊర్వామి నేగంటి నేమిభంగి, నెంతసుకృతినో యేను జన్మాంతరమున
 నట్లు గడియగు కానిక యేమియిత్తు, నితని కేమనిభాషింతు నితనితోడ.
- క. జయగోవింద జనార్దన, జయమాధవ కృష్ణవరద సర్వజ్ఞ హరి
 జయ విజయసఖ జగన్మయ, జయనారాయణ ముకుంద జయ చక్రధరా.
- తే. ఇదె నమస్కార మంజలి యిదె మహాత్మ, యిదె సమస్తాంగసన్నతి యీశ్వరేస
 యిదె శరణ్య సీశరణంబ యెపుడు గోరు, తలపు రక్షించు భవదేకధర్మి నన్ను.
- వ. అని బహువిధంబులం బ్రశంసానురూపంబుగా వాక్కులాపంబు విస్తరించి
 మఱియు వికృతంబుగా వర్తించి హూలప్రోతం బైసశవంబు నొక్కటిఁ బుచ్చి
 ఖడ్గంబున రెండునయ్యలుగాఁ జరి శౌరిముందట నెమర్పించి సలిలంబున సంప్ర
 తించి ఖడ్గంబు దొలగఁబెట్టి చేతులు మొగిచి.
- మ. ఇదె భూదేవశవంబు పావనము సీ కే భక్తి సర్పించెడన్
 విదితం బెక్కుడు సర్వవర్ణములకున్ విప్రాళి యట్లంట నిం
 పుతలిర్పంగ మదర్పణంబు త్రిజగత్పూజ్యా భుజంపం జనున్
 నదయాళుల్ నతులై నయాశ్రితులయర్చల్ గొండ్రు నిశ్శృంకతన్.
- వ. అనిన సతండు తదీయం బగుపశాచభావభిభత్సంబు నూచి వీనికి మద్భక్తియుక్తి
 యెంతగలిగియు నై సర్దికదోషంబు విడువ దిబ్బంగి నేజాతీయందును భక్తపక్ష
 పాత్తియగుటఁ గృపసేయవలసి యున్నయది యెట్లైన నేమి నాడెనదయాళు
- త్వంబు నెఱపెడఁగాక యని విచారించి యతనిం గనుంగొని.
- క. పీనుగు నంటరు మాదృశు, లై నెగడెడుపెద్దవార లందును జూడం
 గాను మహామానొన్నత, యీనీయిడుపూజనంబు హేయము నాకున్.
- మ. సకలప్రాణిసముచ్చయంబునకు సర్వ్యం బగ్రగణ్యంబు వి
 ప్రకులం బక్కట యే దిసం దగునె ఘోరం బైసహింసాదరిం
 లాశసామాన్యపిశాచజాతులకుఁ గా కోహూ యసర్వంబు నీ
 కకలంకాత్మన కిట్టిచేత మహనీయారంభ మెబ్బంగులన్.
- మ. అనిశంబున్ హృదయంబునందు నను సభ్యాసీనుఁ గావించి యెం
 దును మత్స్యణ్యకథావళినినుతి కుద్యోగించుచున్ జన్మ మి

ల్లనఘా పుచ్చితి నీవు గావునఁ బ్రమోదాత్ముండ సైతిం గృపం
గని నీకిత్తు నమ ర్త్యతుల్య మగునాకం బెందుఁ గీ ర్త్యంబుగాఁ.

వ. తీని యానతిచ్చి వరదవరేణ్యం డగునానర్వలోకశరణ్యం డప్పుణ్యదేహిబు
మోదావహం బగుతనదివ్యవాణివయోరుహంబున సంస్పర్శసంబు సేసిన.

— ❧ — ఘంటాకర్ణుండు పశాచదేహంబునవలె పుణ్యలోకంబునవం బోవుట. — ❧ —

తే. పనునవేది సోతుటయును బరుషలోహ, మధికశుద్ధసువర్ణమ యైసిపోల్కి
సతనికేలుదామర సోకి యాశుణంబ, యాపిశాచరూపము మానియమ్మతముగ.

చ. అమరులు సిద్ధు లాదిమును లాదిగ దివ్యతపంబు భవ్యయో
గముఁ దగి నిర్వహించియును గానఁగ నేరిని యట్టిదివ్యరూ
పము ధిరియించి సర్వగుణభాసిగ నాతడు చూచుగంధన
స్త్రీముఖరభాషణద్యుతులు తత్సదృశోదయలిలఁ బొల్పుగాఁ.

క. అది యట్టిద యచ్యుతఁ దన, పృథ్వీయంబునఁ దాల్చునుకృతి కవచ్చటను న
య్యదియును బ్రతీతియె యణిమా, మృదితపదము లతనిచేత నున్నవి గావే.

వ. అట్లు సిద్ధత్వంబు నెంచి సిద్ధపూర్వాంగుం డైనయనంగుంధంగి సంకీర్తతామ్భత
దేహాం డైనమేఘువాహువిధంబున సత్యతనులూభసహితుం డైనతారాద
యితుచందింబున నాదమయశరీరుం డైనయయ్యదాహుదన నాలోకించి యా
లోకేశ్వరుండు.

మ. త్రిదివం బంతటిదాకి నేలునలమిన్ దేవేంద్రుఁ డంచాఁక ప
మ్మద ముప్పారఁ దిదీయమిత్రపదవిన్ ధన్యుండవై యుండు త
త్పదవిచ్ఛేదము పిమ్మటం బ్రకటమత్సాయజ్యసంప్రాప్తి నీ
కొదవున్ దేల్పులకై న సంద దది నీవైక్యండువుం దక్కఁగాఁ.

క. పంముగ నిచ్చితి నీకున్, గురుత్వదశ యంతకంఠుఁ గోరిక మదిలోఁ
దిరముగఁ గలిగిన నడుగుము, సురాసురప్రముఖులకు ననులభమ యేనిన్.

వ. అనిన ఘంటాకర్ణుం డుదీర్ఘపూర్ణహర్షం డగునీలవర్ణనకు సాష్టాంగప్రణతుండై
తేచి నిలుచుండి మొగించినకేలు ఫాలంబునం గదియించి.

ఉ. దేవర స్తుపసాదశుభదృష్టినుభావినరంబు నాపయన్
నామిర వెల్లిగొల్పితి మనంబున కంకొకవెల్లి గల్లున
దేవతీతేజ యైనను మదీయమనీష నితాంతభక్త నే
త్రోవల నెవ్వయం దొలగఁ ద్రొక్కక నిన్ను భజంపఁజేయవే.

వ. అనిన నవ్వరం బట్ల యెనంగి వాసుదేవుం డతనివీడ్కొలిపె నాసిద్ధండును సిద్ధ
గతి నరిగె నని.

క. అభిమన్యుపౌత్రునకు వా, గ్వీభవనమధుఁడు ముకుందవృత్తంబు ముని
ప్రభుఁడగువై శంపాయనుఁ, డభయుఁడు వినిపించినట్టి వఖలముఁ దెలియన్.

మ. భుజగేంద్రదాయితభూరిభూభరణ విస్ఫుర్జన్ముజశ్రీభుజ
త్యజత్రానేకనరేంద్రవర్గ మతిమత్సంభావ్యవర్గా మహా
భుజగారిధ్వజ తత్వశోధన యశోభూయిష్టతేజోధనా
భుజగాకల్పక కల్పభూషమహితా పూజోల్లసద్భాసితా.

క. రత్నాకరనాయక గుణ, రత్నోజ్వలరాజతాత్పరంజిత శశ్వ
ద్యత్నాంతర్దీప్తిసాంతర, రత్నాలంకృత సమస్తరాజ్యరమాంగా.

మాలిని. సయవినయసమర్థా నైజసంవిత్కృతార్థా
జయవిభవధురీణా సాధురక్షాత్పాణి
హయహృదయవిధిజ్ఞా హాసితాన్యాభిపాజ్ఞా
గయస్యగుసలతుల్యా గాఢదోస్సరికల్యా.

గద్య. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరిచరిణసరోరుహధ్యానానంద సౌందర్య
ధుర్యశ్రీసూర్యసుకవినంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెట్టియననావ
ధేయ ప్రణీతంబైనహరివంశంబుసను త్తరభాగంబునందుఁబంచమాశ్వాసము

శ్రీ త్తరభాగము - షష్ఠాశ్వాసము

క. శ్రీనాథకథాశ్రుతిని, త్యాసందవిలాసమందిరాంతఃకరణ
దాసగుణైకాభరణ, భూనారీరమణసుభగ పోలయవేమా.

వ. అక్కభకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు భక్తానందసంవిధాయకు
డైనయ్యమనాయకుండు బవచీవనావలోకనపారీణు డై యున్నంత.

మ. తనపైశాచికభావముం దొరగి సిద్ధత్వంబునం బేర్చి సె
ట్టసఁ దేజోమయమూర్తియై చనినఘంటాకర్ణతో మచ్చరిం
చెనుకో నా నిబిడంబులై యెసఁగుపెంజీకట్లు వాయంగ నూ
తనసంధ్యామయదీప్తి దాల్చెఁ ద్రిజగత్కల్యాణకల్యాకృతిన్.

క. వినతాతనయుఁడు మున్నుగ, సనుపమతేజఁ డయి తోచుహరి తానయనన్
వినతాతనయుఁడు మున్నుగ, సనుపమతేజఁడయి తోచె హరి యుదయాద్రుణ

వ. ఇట్లు సూర్యోదయం బగుటయు గంగాస్నానవిశదగాత్రండును బవిత్రత్యా
సేవితసరోజమిత్రుండునునై దేవకీపుత్రుండు సనుదెంచి సవినయంబుగాఁ ద
నిఖలమునిదేవసముదయంబును నెదుర్కొన నయ్యందట సభినందించి రా

దనపోయినపోక లన్నియుం జెప్పిన సప్తరమ్రవతు లప్పికాచంబునకుఁ గలిగిన పుణ్యస్థాకంబు గొనియాడి రసంతరంబ వారల వీడ్కొని.

క. గరుడారోహణలీలా, సరసం బగుగగనమార్గసంచారమునం

ద్వారితగతి ను త్తరపుదెస, శరణి మురద్విషుడు ప్రముది తాత్త్రం డగుచున్.

మ. కనీయం గ్రీడుదమర్త్యదంపతిమిథోగంభీరహాసంబు ని

త్యనికుడ్డేంద్రియసిద్ధసంయమిగణై కావాసమున్ వాసహా

ద్యసఖారాధనరమ్యురుద పరణన్యాసంబు నానన్న ఛే

అనలోలాగ్రిసుతామనోజ్ఞగిరిశోలాసంబుఁ గెలాసమున్.

—|| కృష్ణానంద శాస్త్రి సంగమం గొని తన ముప్పదం లాభివర్ధించుట. ||—

వ. కదియం జని తదీయవిభనంబు లాహించి.

సీ. ఈకొండ సెలయేఱు చీశ్వరువృషభంబు గోరాడు కూలము ల్గూడి యొప్పు

నీగిరికుంజంబు లింహశేఖరుడేవి మొచ్చునాఁబఱపులు మోలియ మోలియు

నీయద్రినైత్తంబు చీకతాండునరంగభూమలై యసమాసభూతిఁ దనరు

నీపర్వతముతోఁట లిభదైత్యవమనుపూజకు భృంగి కోయపుష్పములు పూచు

నీనగంబు క్రేవలు ప్రమథైక్యములకు, రుద్రకన్యాసహస్రంబు రుచిరకేళి

నలర నెలవులై యెంతయునమరుననిన, బొగడం దగటె యీరాజతభూధరంబు.

శే. తలలు దటిగి పూజించినవచ్చితేల, నెనగనవీరుడు నీజైల మెత్తబోయి .

శాపలు లిఱుకంగఁ దాల్చి, నిబాసి కూసె, గీనికౌరవంబునకెడ్డిమాన మరయ.

మ. తొమ్మిదిపెన్నిధానములు చూకొని యర్థవిధుం జనం బ్రత

సమగుసేరి నిందుధరుసఖ్యము గాంచినమేటి యొండునో

టిమ్మయి పోచు కివ్వర మహీధనుపాదము నాశ్రయించి సా

భ్యమ్మన మూరిబోయె బెటయనల కింతటిసేరి గల్గునే.

శా. యక్షుఁడై, స్తనభంగురొరి, యల కేశాంతాపురొత్తంసతా

దక్షస్వర్గసరోజకిన్న రవరద్వంద్వానుభూతస్థి

వృక్షచ్ఛాయ వియ త్తరంగిణిపయోఽహేగంబున న్నిత్యముం

బ్రహ్మలింపఁగ నెప్పుడీనిచలు లేభద్రంబు సామాన్యమే.

చ. అనిశమి సార్వభౌమకరి యద్రముపైఁ గమనీయపుష్కరం

బున్గ గనకంపుఁజెంగలువపుప్పొడి నెప్పగునీరు సల్లగాఁ

గనరుచు నంచకాపులకుఁ దానకమై కడలుల్లిల్లిఁ బెం

పెనసినమానసం బమరు నిద్రలు మెచ్చరె యిమ్మహీధమున్.

మ. కర్నులుక్ సింగములుక్ నృకంబులుఁ గురంగంబుల్ భజంగంబులుక్ .

బురినెమ్మల్ మొదలై నకాననచరంబు వేరము ల్లక్కి శం

• కరసంస్కృత్యనుభూతియం దొకటి కెక్కంటితితోఁ దెల్పుచు
బరఁగున్ దీనితటంబునన్ శుభమిమి ప్పట్టాత్మవిత్కోటికిన్.

సీ. అరిగి నతౌధ్వరం బజనజనేయంగ భద్రతేజనివీరభద్రుఁ బనిచె
దర్పించి పలికినఁ దలద్రుంచి కమలజుఁ గ్రోవ్వడఁగింప రుద్రులను బనిచె
నన్యాయకారియై యడరినయంతకుఁ బ్రహరింపఁ గాలభైరవునిఁ బనిచె
నిజభక్తరక్షణనిష్ఠమై మృత్యువు భంజింప బహుగణప్రతీతిఁ బనిచె
'నర్థి నిమ్మహాచలము సింహాసన ముగ, నెలమిలో నుండి విశ్వలోకేశ్వరుండు
అమరవాసంబు మోచటఁగాఁచన్యభూను, తెఱుంగఁడిశంభునకుమెచ్చునిదియెకాదె.

వ. అని బహుప్రకారంబుల బహుమానతత్వంబుం దగుచు నటించి బ్రహ్మశివునిచి.

క. ఇదె ప్రేపయడవి ప్రమథులు, ముదమున శతకోటిసంఖ్య మునరికొని ప్రియం
బుదలిర్ప దీనఁ గోలలు, గుదియలుఁ గైకొండ్రు తమకుఁ గోరిగింపక.

మ. అదె సందీర్శరనేత్రవారినిలింపఁజన్వనమ్మగ్దం
పన సొంపఁజెడుశంభుగోపురము సంభావ్యంబులై మించె నిం
పొదవంగా నవె నన్వగేహమణిశృంగోన్నధచామికరో
ద్యదనేకధ్వజులై జయంతిక లమందాందోళినొల్లాసముల్.

ఉ. అంకితనెచ్చెలు ల్విజయ యూదిగఁ బువ్వులు గోయుకేళిరా
గం బగునిక్కువంబు గలకంకరసంబులతోడఁ గూడి చో
ద్యంబుగ వీచె ముందట వనాంతములం నవె శంకరాధదే
హం బడగోలుగొన్నపతి యన్భుతహాసవిలాసగేయముల్.

వ. అనుచుఁ గొండొకతడవునన తత్ప్రదేశంబు లతిక్రమించి చని హాసనరసియు
త్తరతటంబునఁ దాన్మృతలన ననతీర్థంబై యమ్మహాత్ముండు.

• క. అచ్చట్టిమునులు నిర్ధులు, నచ్చితనుం గాంచి వినయవత్సాజనముల్
మెచ్చగఁ జేయఁగఁ దగువో, నిచ్చ నిలిచి తపముమీఁది యెసకపుఁగడఁకన్.

తే. ద్వాదశాబ్దకృత్యం బగువ్రతము నిర్వి, హించుతలఁపున జడలు ధరించి శాక
మూలఫలతోటి యాహారముగఁదొడంగె, దన్మయాత్ముడై తాపసధర్మమునకు.

వ. ఇట్లు ఘట్టునశుక్ల పక్షంబున దీక్షించి యక్షీణంబు లగునిత్యస్నానాధ్యయనధ్యాన
జపతర్పణ హోమబలిప్రముఖంబు లగుననుష్ఠానంబులదెన నతిగరిష్ఠ యగునిష్ఠ
నవలంబించి యున్నయంబుజోదరునకుఁ గాకోదరద్విషం డగ్నికార్యప్రయోజ
నంబు లై నయింధనంబులు దెచ్చియిచ్చు, సుదర్శనచక్రరాజంబు పూజార్థకుసు
మంబులు గొనివచ్చు, నందకఖడ్గం బఖండితకుశలంబు సంఘటించు, అఖిలాస్త్ర
బులతోడ శార్ఙ్గంబు దైత్యదానవభీకరంబై భృత్యభావంబున మెఱయు, అగ్రభా

గంబునఁ బొంచజన్యంబు సకలదిశలు రక్షించుఁ గౌమోదకి సమస్తవస్తువులు
సేపాదించి సర్వవిరిచర్యలుం జేయు నద్దేవుండును నియతభావుండై.

క. ఒకనెల నెక్క-పదార్థం, బొకనెల వేటొకటి మఱియు నెకనెలలోఁ దా •

నెకటి యశంబుగానీ, ప్రకారమున నెక్కవత్సరము చరియించె.

వ. రెండవయేడు నట్లకాఁ గ్రమంబునఁ బండ్రిండువన్నెంబులు గడపి పండెంపవ
యేటిమాఘమాసంబుననసానంబునంపు.

క. ప్రణిధానంబున నంబా, ప్రణయం బశుపతి సమర్పిభక్తియెల్లర్ప
బ్రణవము రుద్రాధ్యాయము, ప్రణాతమతి జపించుచుండె బర్యాయమునక.

—॥ ఇంద్రాదిదేవతలు శ్రీకృష్ణుని పర్యించుటకుఁ గౌమోదతలమునకువచ్చుట. ॥—

మ. అతిమాత్రావరతంబుపేర్కి గృహుండై గౌమంగరంగజ్జటా
భృతి నెప్పారుపురాణసంయమిఁ బ్రభుఁ డెనార్చితుఁ దేవ
సుతు విశ్వంభరు విశ్వలోకవరనుం బూడింగ నేతెంచి గం
చిశగాత్యోదయవై భసంబులు గడుం దెన్నెంన బృందాననుత్.

వ. ఇవిధంబున నై రావణంబు నెక్కి యెక్కుఁడుపెంపునా బాదలు భిరుంబు కేల
సమర సమరీకరకలితకనకనంజతాలన్పంతానిలంబులు గుంతలంబులు గదల్చు
సనల్పమగిమరీచిరుచిరంబు లగుభూపానికరంబులు నయనసాహస్రంబును
సహస్రదశసముదయంబున నలంకృతం బగుగాత్రంబునఁ బునరుక్తిపరిష్కరియా
చిత్రంబు గాత్రంబునఁ గావించి పెంపారుపాకశాసనుండును లోకత్రాసకరం
బగుకానరంబు సధిరోహించి రోహితేక్షణంబును నాశ్చిప్తపాతమస్సమూహం
బును సగుదేహంబుతో దేహినహజీవితఖండననంజం బగుదండంబు ధరించి
దర్శిద్రేకభయంకరు లగుకింకరులు సరివేష్టింఁ నక్లిష్టతేజం బగుభానుతనూ
జండును మనోజవం బగువాహనంబై మెఱయుమరాళంబుమీఁది బొలుపారు
ధవళ యగుతనువు విలసనంబు గై సేయుము త్రియంబులతోడవులును నుకూలా
త్మకంబు లగుపరిధానౌ త్రియశిరోవేష్టనంబులుం దదనురూపంబు లగుసితచ్ఛ
త్రచామరవాలవ్యజనంబులు నెక్కతెలుపై వెలయ బహుళయాదోనివహం
బులుఁ గొలువ వరుణండును నరుగుదేరం దోడన యశ్వినులు వసువులు సాధ్యు
ల్గు లోనగుగణదేవతలును సిద్ధవిద్యాధరాదిదేవయోనులును బర్వతనారదప్ర
ముఖమునివరులును వచ్చినం గై లాసశైలాసన్నప్రదేశంబు ల్లక్ష్మీసమృద్ధసుంద
రంబు లయ్యె గంధర్వగానంబులుం గిన్నరవల్లకిధ్వానంబులు సప్సరోసర్తనంబు
లుం జారణసంకీర్తనంబులు వైమానికపుష్పవర్షంబులు నెక్కట నుల్లసితై నట్టి
యెడ సయ్యందళుం దమలోన.

ఉ. చూచితే పురాణపురుషుం బురుషార్థసమర్థు యోగిహృ

దోచరుఁ గృష్ణు నేమి తెఱఁగో యిట వచ్చి తపంబుమై గడు

గోచరి యైనవాఁ డితనిగూఢమనొరథ మెట్టిదో ఫలం

నేవతు సంగో యీతనికి నిచ్చుటకుం బ్రభుఁ డిట్లుగంబులన్.

క. కంటిమి గన్నులపండువు, ముఱి మనుచుఁ డద్దుశౌఘమధువాహినిపె

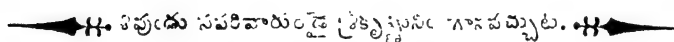
న్నింటం. దేలుచు నమ్మన, కంటకితాంగులయి యేగి కాంచిరి నరునన్.

న. అట్టిమ హేళాత్మపంబున నద్దిననంబు పరిపూర్ణం బగుటయు మఱునాఁడు.

సీ. ఎనిమిదిసూక్తుల నెవ్వో ఓవిశ్వప్రపంచంబు దానయై పరఁగి యొప్పు
సఖలంబునకు సంతరాత్మయై యెవ్వఁడు సాంఖ్యయోగజ్ఞానసహజే దోచు
సజాఁ డనాద్యంతవిధాయి యింతకు ననఁ దలపోయ నెవ్వఁడు దనకు శ్రుతుల
నేల్పులకును నేల్పు విధులకు విభుఁ డెవ్వఁ డచలభక్తికి గమ్యుఁడై వెలుంగు
సమ్మహాదేవుఁ డనిరూపితానుభావుఁ, నప్రమేయుఁ డనంతదయావిధేయుఁ
గమ్యతుండునై డకుఁడ్రీతినగుగుఁడెంచె, నద్రిజయుఁ దానువృషభ వాహనమునెక్కి.

న. అద్వైతపార్శ్వ నింబున నవరిమితయత్. గాక్షనపరివారండును నక్షయసిద్ధగణసేవితం
డును బుష్పకవిమానారూఢుండును నైవై శ్రవణండు నెక్కఁకలన నున్మగిమూ
షికమయూరవాహనులై యాత్మీయచిహ్నంబులతోడం గరివదనకార్తికేయు
లును సగ్రభాగంబున నేత్రదండపాణులై సందిమహాకాళులు ముందటం దిశుం
దను నెలకుల మతీయు సర్వదిక్కులనుం బరఁగి ఘంటాకర్ణశంఖకర్ణవిరూపాక్ష
దీర్ఘగోమదీర్ఘనాసదీర్ఘలోచనదీర్ఘబాహుదీర్ఘముఖులు ననూగుడక్రపార్శ్వవ
దనశతగ్రీవశతోనర కుంభోదరులును మహాగ్రీవస్థూలబాహ్వసింహమాఖవాస్త్రి
ముఖోన్నతాంసమహాహనులును ద్రిబాహు చతుర్బాహు పంచబాహు షతబా
హులీనుపేల్లగలిగి తాదృశంబు లై నయాకారంబుల నద్భుతంబులై పెంపుతెంపా
రిన యసుఖ్యాతభూతంబులు సంహితప్రేతకరాళంబు లగుశూలంబులతోఁ బరి
పూరితకీలాంబు లగుకరతాళంబులతో నతికఠినపాతంబు లగుచరణభూతంబుల
ధరణీయస్త్రిన నాడుచుఁ బటహంబరనిర్భరంబు లగువీరస్వరంబులంబాడుచుఁ
బ్రకంపితదిగ్భాగంబు లగునూరువేగంబులఁ బరువులువెట్టుచు నాక్రాంతగ
నంబు లగులంఘనంబుల నెగయుచుఁ దమతమవంగడంబులేర్పడనడిచిరి ప్రశాం
తసాన్వితంబు ప్రాప్తేంద్రియజయులు సంగీకృతయమనియములు నాత్మజ్ఞానజ్ఞా
నులును సగుప్రమథులుఁ ద్రిపుండ్రాంకితలలాటంబులు భస్మోద్ధూళితనక్షంబులు
నక్షసూత్రశోభితహస్తంబులు రుద్రాధ్యయనతత్పరముఖంబులు భక్తిపులకితావ
యవంబులు నానందబాష్పవిస్ఫరల్లోచనంబులు నైనదేహంబుల వెలసి విలసిల్లిరి
చతుర్భుజులుఁ ద్రినేత్రులుఁ జంద్రరేఖాంకితజూమకుటుళూలడమరుఖిల్వం

గలక్షణులు నాగయజ్ఞోపవీతులు శాస్త్రాలచర్చ వసనులు భద్రమూర్తులునై శ్రీ
తానుభావధుర్యంబు లగునై శ్వేర్యంబు లెనిమిదియుఁ దమవశంబున వర్తిల్ల జగ
దుచ్చసస్థితినహారకారణంబులయందుఁ జంప్రశేఖరునంతచాలల యగుటంజేసి
నారిరుహోసనవాసవప్రభులుతో సభలోపచారంబుల నర్చనీయులు గావునం గమ
నీయమై భవంబున శోభిల్లిరి విముక్తసంసారులు నిపులతపశ్చాదులు సభితనర్వజే
మలు సభ్యస్తాశాస్త్రవాదులు సనన్యభక్తిగంభీరులు సగుమునివరులు కృష్ణాజన
కమండలుకుశముష్టిప్రభృతివిహ్నంబు లమర భూతిధవళితంబు లగుశక్తిధంబు
లలర మాహేశ్వరంబు లగుశ్రుతిసూక్తంబులఁ జాఠాణికంబు లగుభవ్యస్తోత్రం
బులఁ గారికంబు లగుజయజయధ్యానాలోక సశబ్దంబులంబరమేశ్వరునిఁ బరితుష్టం
తేయుచు మహానంధుంబులై మెలిసిరి సర్వాంగసుందరులును సమస్తసిద్ధిసంప
న్నులును సంతతసుఖాభిరాములును సంభృతానందపారవశ్యులును సమ్యక్ప్రభు
స్థులు సగుసిద్ధులును విద్యాధరులుం బ్రయాసమేతులయి యన్యభూషణగంధ
మాల్యాంబరాకారంబు లగుసలంకారంబుల నింపారఁ జెలుపుచిరి వీణాశోణ
మృదంగ వాదనంబులు మంగళగానంబులు నెనర్చుచు గంధర్వులు సప్తకోగ
సలులలితాంగనాసత్వవహదాత్తంబు లగుస్తోత్రంబులు రమణియంబులు గాఁ
చిరి మహావాచులురగు చారణులు త్రిపురదహనదత్తాధ్వరధ్వజంబులు మొద
లుగాఁ గలగంగాధరువిజయావధానంబులు కై వారంబులు సేయుచుఁ జిన్నమీ
తరీ వై మానిక ముక్తంబు లగుపుష్పవర్షంబులం బొదలుపారభ్యంబులు గైకొని
కైలాసశైలనిర్గురశీకరంబులం నడిసినమందనమీరుండు సమీహితసురవితాన
నై జయంతికావల్లవ్రం డిగుచు నల్లసిల్లె నిట్లు మహావిభూతి విస్తరిల్ల విజయం
చేసి విశ్వేశ్వరుండు.

- మ కనియెందార్చ్యునుదర్శనాదినిజభక్త ప్రత్యహాపాదితా
ర్చనహోమోచితవస్తుసంపయములం బాద్యల్యమానానలక్ష్
ఘనకృష్ణాజనవాసు భాసురజటాకల్పా సునంకల్ప భా
సనిరుద్ధేంద్రియు సత్సమాధిపరతావర్ధిష్ఠునిం గృష్ణునిన్.
- క. కని కెమ్మనము కృపారస, మునఁ దోగిగ సుప్రసన్నముఁ డగుచు త్రిపుం
డనురాగంబునఁ దనవా, హనవుషభము డిగ్గి చయిత నందిడి యేగన్.
- క. వెన్నుఁడు నర్విభు దవ్వలఁ, గన్నంతన నిజసమాధికలితాసనమున్
గ్రన్నన విడిచి యెదురుసని, సన్నతమాళి యయి భక్తిసంభరితగతిన్.
- వ. కేలు ముగిచి ఫాలంబునం గదియించి ఫాలనయనుమూర్తి దప్పక చూచుచుం
డె నట్టియెడ.

- సీ. బౌదలఁ జడలేటిలేదరంగలు బౌలుఁ డగుచందమామ నుయ్యాలలూఁపఁ
దొడపుల తలలఁ జెన్నడరుమానికములచాయ దిక్కుల నెఱసంజవఱుపఁ
ద్వారంపుటనికతోలియేడ్డఱకప్పు కత్తుకతోఁ బ్రీతిఁ బొత్తుసేయ
చట్టంపుబూదిపూఁతల బూదిసఱచినపునుకలొపే రురంబునఁ నలిర్ప
మూఁడులోకంబులును గావ మొససిసట్లు, చేతముమృన్మనకయిదుపుచెన్నుపొట
చేట్టుపదుపుచూడ్కికిఁగడువంతయొప్పు, నేసెముక్కంటియున్నయాచెలుపునేర్పి.
క. పూరిఁ జూతురు హరుఁ జూతురు, హరుఁ జూతురు గ్రమ్మఱంగ హరిఁ జూతురు ని
ర్జులు మునులు వారిమైయి, హరిహరతత్త్వయుగవిస్మితాలోకనులై.
వ. అందఱు సయ్యిరువురకుం బ్రణామంబులు చేసి యంజలిపుటంబులు ఘట
యించి.

- సీ. యజ్ఞరత్నపాఠును యజ్ఞవిధ్వంసియు నై లోకనుతులఁ బెంపొలుపారు
కందర్పజనకుండు గందర్పదర్శైక్యకదమనుండు నై లీలఁ దనసువారు
భువనసంభర్తయు భువనసంహర్తయు నన నాప్తగుణకృత్యులై నవారు
భూభూధార్ధారియు భూభరావాసియు సగుట నిత్యప్రీతి నెగడువారు
విషభిజాతంబు లగురత్నవిషము లురముఁ, గప్పకంఠంబుఁ గైసేయ నెప్పువారు
భుజగశయనుండుభుజగవిభూషణుండు, నపుడుగరుణతో వరదులయ్యెదరుమాకు.
క. శ్మశరెండుమూర్తులును నిం, పారగ నిటు గదిసియున్న నంతఃకరణం
బౌరాధంపఁగఁ గని యా, ప్రారంభము లెల్లఁ బ్రాప్తఫలముల పూతుఁ.

—|| శ్రీకృష్ణుడు శివుని మాహాత్మ్యం బభిషింపి స్తుతియించుట. ||—

- వ. అనుచుండఁ బుండరీకాక్షుండట్లు ప్రత్యక్షమూర్తి యైనయప్తమూర్తికిసాష్టాంగ
దండప్రణతుండై యిట్లని వినుతించె.
క. శ్రీకంఠగగనతటినీ, శీకరకోరకితజూట శీతకిరణశీ
ఖాకల్ప కల్పతరంగీ, లాకల్ప దయావిలాస లాలితసుజనా.
ఉ. నీమహనీయనామములు నీమహనీయగుణోదయంబులు
న్నీమహనీయశీలములు నిత్యవిచిత్రము లాద్యసంయమి
స్తామనిరుక్తులం దెలిసి చూతురు ప్రాజ్ఞులు సర్వదేవమా
జామణిలగ్నముల్ భవవిహంగనమోచనముల్ మహేశ్వరా.
మ. ఉరుఖట్వాంగకపాలభస్మభుజగామ్యద్దామచిహ్నంబు ల
ట్లరుదై యొప్పుఁ బ్రభూతభూతవికృతవ్యాపారము ల్పూడ్కికిఁ
బరమాత్ముక్య మొనర్పఁగా నెనఁగురూపం బొంద కీవున్న నె
వ్వరు సర్వజ్ఞ యెఱుంగువారు భవదవ్యక్తాద్యసూక్ష్మకృతిఁ.

- క. చిరతపములు మెచ్చును ను, స్థిరభక్తికి వలచి వచ్చి చిక్కను ద్రిజగ
ద్వరదా ప్రభు నిఘండకక్కఁగ, హర యన్యనిఁజెప్పఁగలవెయ్యామ్నాయంబుల్.
- ఉ. మేదిని తోయముల్ శిఖ సమీరుఁడు మిన్ను రవీందులాత్మనా
నైదును మూఁడు సీతనువులై వెలుగొండఁ బ్రపంచనిష్ఠృపం
జోదితభావక ర్థవయి యొక్కఁ డవుం చనరారు పెంచు లో
కాదిని నిన్నెఱుంగుబుధుఁ డన్యగణించునె విశ్వవందితా.
- ఁ. దక్షుఁ డదక్షుఁడై చెడయెఁ దన్మఖమందుఁ గడింగి బాహుదం
తాక్షిరసజ్జలాదిగ నపాయమునెంది రనేక నిర్జరుల్
ప్రక్షతులైరి సీనుదుటిపావకుఁ జేరినఁ గాలుఁ గాలుఁబు
రక్షకుఁ డైననీ నృకఁడ రాజపు రాజకళావిభూషణుఁ.
- మ. గిరిరాజాత్మజ దేవి సీకు గిరి దా గేహంబు విశ్వామరే
శ్వరులుం బంట్లు సుభూతముల్ సహచరప్రాతంబు త్రైలోక్యమున్
బరమైశ్వర్యపదంబు సీకు నన సెప్ప న్నీన కా కన్యలై
వ్వరు సీయుద్ధతతాంఠవం బనితరవ్యాప్తింబై యంబాపతి.
- క. హుతభుజుఁడును యజమానుఁడు, హుతమును నీన యని చెప్పుచున్నవి శ్రుతులా
శ్రుతిమఖములు సీప్రియములు, క్రితుఫలదాతవును నీ ప్రకరుఁడవె రుద్రా.
- క. అతిసౌమ్యము లతిఘోరము లతిసూక్ష్మము లతివిపులము లన్భుతములు నీ
వ తదాకారంబులు త, స్థితిప్రాదయుల కెఱుంగవచ్చుఁ గందిర్పహరా.
- క. భూతివిధాయకుఁడవ ఖల, భూతనిరూపకుఁడ వీవు భూతినిధివి న
దూభిమిఁడవు నములకును, భూతేశ్వర సీమహిమ ప్రభూతంబు శివా.
- క. భద్రాకారుఁడవు సతత, భద్రచరిత్రుఁడవు వీరభద్రుఁడవు మహా
భద్రాభిధానుఁడవు బహు, భద్రప్రదుఁడవు త్రిలోకపతివి మహేశా.
- చ. నినుఁ గొనియూడ నేర్తు నన నిక్కువ మెవ్వఁడు శక్తియుక్తుఁ డె
వ్వనిమనము స్తనీషయును వట్టిలు నెవ్వనిఁడహ్వ నాగు నే
యనువు ప్రశంస చెప్పు సకలార్థసహిష్ణుఁడ వీవు సైవఁగాఁ
జనుఁ బరమేశ మాదృశులసం స్తుతిచాపలముల్ వృషధ్వజా.
- ఉ. ఏసనిశ్శబ్దు దేవ నిను నెంతయు భక్తిఁ దలంతు నీవు న
న్నీనటివానిఁగా నెఱుంగు దిట్లుగు టింతుక చిత్తగించినం
బూని కృతార్థతామహిమ బొందన భక్తశుభక్రియానుసం
ధానము సీకు నై జము గదా జగదాత్మక యెవ్విధంబునకా.
- క. మొక్కెడఁ గృపరక్షింపుము, మొక్కెడఁ గృపతోడఁజూడుమునిరంతరమున్.
మొక్కెడఁ గృపఁ గైకొను మే, దిక్కున నీదిక్కు మాకు దిక్కు శరణార్థున్.

వ. అని బహుభంగుల స్తుతియించినం బ్రసన్నుండై పరమేశ్వరుండు పద్మలోచను
పాణిపంకజంబు నిజహస్తతలంబునం గబళించి సర్వదేవమునిసముదయంబులు
భినుచుండ సతని కిట్లనియె.

తే. దేవవంద్య జనార్దన దివ్యతపము, పుర్కి దొల్లియ తగుసిద్ధి బేర్చినాండ
వీపు పుత్రుండు నీ కుదయించె గాతె, మున్న నాయుగివలన జగన్ను తార్థ.

క. విను మేను బ్రథమయగమున, సనేకవత్సరశతంబు లంచితనిష్ఠం
టనుపడి కావించితి దప, మనఘా యందేని సుక్క - యభిలాషమునకా.

వ ఆసమయంబున.

క. నాకుఁ బరిచర్యసేయుట, కై కొండొక ప్రాయమున నిఁత్తడ సిమ్మె
నాకజనకుండు తెచ్చి న, శక్తితనహాయముగ పప్పుగించె బ్రతికా.

వ. పను సక్కన్నియ కొలువున కయ్యకొంటి నట్లున్న మమ్ము సిద్ధిటం గూర్చుట
యపేక్షించి సహస్రాక్షరం డిక్షుప్రసాహనక్రియంబృంభమాహోద్ధాముం డగు
కాముం బనిచినం బనిపూని.

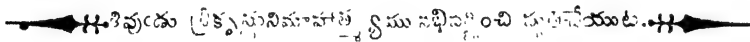
సీ. ముందట నెలహావిమొక్కల సరింపఁ గిర్తి దానగుచలికాండ సమవః
నిరువంకలందును విరులతేనియగ్రోలుదొరలు మోసంబునఁ ద్రుళ్లియాడ
ననుఁగుత్తుకలతీపుగనఁ గూయుపులుఁగులచారునాడములు గై వారములుగఁ
జందసగిరినుండి చనుదెంచి చల్లచిబం టెల్ల పనులకుఁ బరువువెట్టఁ
జలుకమాపులు గట్టినచినుటతేరి, పసిండిబలుమీనుపడగ యెద్దెనల మెలవఁ
జెఱకువిల్లు పూవమ్మ లేఁతెట ధరించి, గట్టి బిగిసి యేతెంచె సక్కడిమిమగఁడు.

వ. ఇట్లు వచ్చి పచ్చవిల్తుండు వివిక్తప్రదేశంబునఁ బ్రచిత్తకాయచర్మాస్తంభంబున
నాసేనుండనై యనూసధ్యాసముకుళితలోచనం బగుసువనస్థానంబున నాత్మాను
సంధానంబు సేయుచు వెలుపలిసడవడి డివివుగా నుడిగి యడంగి మడంగి మసం
బు పలయంబు సుందెడుపాకంబు గైకొనియన్నసన్నం గని సమాధిసమవ
సానం బగుసందాక నాయితంబై నిలిచి యసంతరంబ పరిచర్యావరతం బ్రో
చియె హాపంబున నున్నశైలసంపద యునికం జూచి.

చ. అతులితమోహనాస్త్రము రయంబున వింట సమర్చి విస్ఫుర
ద్రతిశరనాదకర్షణధురంధర మైసకరంబునకా సము
ద్ధతిఁ దెగనిండఁగాఁ దిగిచి తార్కొని నాహృదయంబు నల్లట
క్షితముగఁ జేసి యేసె నిజజీవితనిస్పృహఁడై మురాంతకా.

వ. ఇట్లేయుటయును.

- చ. కదలి మనంబు నూతనవికారము నెందఁగ నేను భార్యతీ
 నదనసరోరుహంబుపయ్యి వావిరి నిల్పితిఁ జూడ్కి నేడ్క న
 మ్ముదితయుఁ. బ్రస్ఫురత్పులకముగ్ధము లైననిజాంగకంబు లిం
 పాదవఁగ నుండె మేఘసమయోత్థకదంబకవల్లి చాచ్చునఁ.
- క. ఇది యేమిచంద మేటికి, మది యిట్టిది యయ్యె ననుచు మఱి యొయ్యన నే
 బవిలుడనై నలుదిక్కులు, వదిలక పరికించునపుడు వల నెప్పొంగుఁ.
- క. తనకుఁ గలయమ్ములన్నియు, మునుకొని యేయుటయుఁ బూని మున్నున్న శౌఠం
 గుసన చల మొప్ప నిలిచిన, ఘనుడు మనోభవుఁడనాకుఁ గానఁగఁబడియె.
- శే. ఈమఁగాత్తునిచేయె యిదియనియప, గాఢిఁ బలుకుట యెందు నర్హంబ కాదె
 యని తలంచునాతలఁపుతో నలులఁ డుప్పట్టెల్ల కోచులఁ బలుఁభాలప్రయ్యుఖమున.
- చ. అలుగకు తప్పనైపు కునుమాయుధుఁ గావుము దేవయంచు నా
 కొలఁదిన దేవతఁ చనలఁ గూడి యెలుంగులునూపి చేత నే
 కొలఁడులఁబోవ కట్లు దలకొన్న హుతాశేనుఁ డంతకోనఁ బూ
 విలుతునిఁ జట్టుముట్టుకొని ప్రల్లిడ్లఁగ నెవరించె నీకుగఁ.

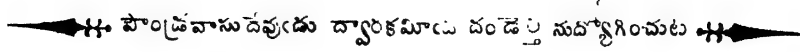

- శే. విదప బ్రహ్మాదిసురలు సంప్రీతితోడఁ, జేరి యెఱింగింపఁ గందన్వకేష్టితంబు
 త్రిభువనములకుహితముగఁ జెలిసియెను, గ్రమ్మఱఁగ నానిఁగి లింగింపఁగరుణపుట్టి.
- న. లోకపితామహునిదేశంబునుం గలిమింజేసి భవదీయపుత్రుండై జనియించు
 నట్లుగా ననుగ్రహించితి నట్లతండు గాఢె నుక్తిఃప్రథమప్రసవంబునఁ బ్రదు్య
 మ్ముం డనఁ బ్రసిద్ధనామధేయుండై సర్వగుణంబుల నిచ్చుం బోలుకుమారుండు
 దయించి తనయైవ్యకన్యం బంతయు వహించి యుద్యతహంబున జగన్మోహనుం
 డై యున్నవాడు నీవు పూర్వంబునందును నధికతపం బొనర్చి తిప్పడు పరమ
 తపోనుష్ఠాననిర్వాహకుండవు నైతి నీదై సమీభవిష్యత్తపోవిభవంబు వెలిగి
 యింతవట్టునకును ఫలహంబుగాఁ గొడుగుకు మున్న యిచ్చుట యిట్లు సువ్య
 క్తంబు సేయవలసె వినుము నీవు నాకును బూజనీయుండవు నీమహత్త్వం బిమ్ము
 నులు సురలు సింధులు నెఱుంగవలయు వివరించెద.
- సీ. ప్రకృతియు గుణములు ప్రకృతిజన్యం బగువికృతినస్తకమును వినువికార
 ముల్లు పదియాఱునై కలిగినయీప్రోవు మాధవ నీఘోలమహిమ వీని
 కతిరిక్తుఁ డిరువదేనవతత్త్వ మీవని సాంఖ్యులు సూక్ష్మదర్శనులు బుద్ధిఁ
 గని చెప్పుదురు జగజ్జననసుస్థితివిలయంబుల గుణమూర్తివై యొనర్తు
 పురుషసూక్తవాచ్యుఁ డపూర్వపురుషుఁ డనుచు
 నిన్నుఁగీర్తింతు ధామ్నాయనిష్ఠమతులు

- విశ్వసంప్రాప్తికతమున విష్ణునామ
మఖలవిద్యన్నియు క్తమై యతిశయిల్లు.

- క. నారము లండ్రు జలములిం, పారగ నారంబు లయనమై నీ పునికి
న్నారాయణుఁ డనగా నీ, పే రళలపురాణములను వెలయుఁ బ్రసిద్ధి.
- క. వసథాతుపు దివ్ధాతుపుఁ, బాసఁగిన వసుదేవసంప్రభూతార్థములం
దెనఁగుట భగన్నివాసా, భ్యసనరసికు వాసుదేవుఁ డందురు నిన్ను.
- చ. హరియన సర్వసంహరుఁడ హృదఁ బ్రసిద్ధుఁడ వైతి భక్తులం
గరుణ సుఖాత్మజీవచులేఁగా మెనరించుట శంకరుం డనం
బరఁగితి బ్రాహ్మణత్వమున బ్రహ్మ యనందగి యూత్రిలోకముల్
వెరపున విక్రమించుటఁ ద్రివిక్రముఁ డైతి త్రివిక్రమంబులన్.
- క. మధువులనగ నింద్రియములు, మధుద్విషుఁడ వింద్రియప్రమథముకతన నీ
వధికశ్రీనిధి హృదను, బుధవర్యులు మాధవాభ్యుఁ బాగడుదురనినున్.
- క. విషయేంద్రియప్రపంచము, హృషీకమనఁ బరఁగు నీనతీతుఁడవై యు
న్మిషితముగ నని ధరించుట, హృషీకేశనామశోభి వైతివి కృష్ణా.
- క. గోవుమహిడేని మహీ, దేవిఁ బడసితివు త్రియసహితీలకమనం
గావున గోవిందుఁడ వను, భాసంబున వామచుఁడనఁ బరఁగితి పేర్కి.
- క. మననంబున మునియఁగా, ననఘ తపస్థితిఁ దపస్వియనగా విన్యం
బును శాసించుట నీశ్వరుఁ, డనగా నీకివియుఁ బేరులై యొచ్చును.
- వ. నీవు సకలచ్ఛందంబులయందు గాయత్రియు వేదంబులయందుఁ బ్రణవంబును
వర్ణంబులయం దకారంబును నాదిత్యులయందు విష్ణుండును రుద్రులయందు శంక
రులకును సగ్నులయందుఁ బావకుండును దేవతలయందుఁ బురందరుండును గుహ్య
కులయందుఁ గుబేరుండును దేవమునులయందు నారదుండును దైత్యులయందుఁ
బ్రహ్మాదుండును సర్పంబులయందు వాసుకియు నమలయందు గంగయుఁ బర్యతం
బులయందు మేరువునై యుండుదువు సర్వవస్తువులయందును నుత్తమం బైనయ
త్తీది భవద్విభూతివిశేషంబును భవదీయవ్యాప్తికలితం బని నిన్ను నెఱింగి విను
తింపఁ జాలువాచాలు రెవ్వరు విను మింక నెక్కటి సెప్పెద.
- క. నీపే డ్లెన్నియొ యన్నియు, నాపేళ్లుచు నగు ముకుంద నాకు న్నీకున్
రూపింప లేదు భేదం, బేషగిదిని నిన్నుఁ గనుట యెఱుఁగుట నన్నున్.
- క. నిను నెల్లక ననుఁజేరుట, ననుమెచ్చక నిన్నుఁ గొలుపు నరుసకు సరకా
యనకారణములు హరిహర, వినిరూపణతుల్యమతులు విభు లేయెడలన్.
- న. అని పలికి పరమేశ్వరుండు తపస్వివరులదెన నాలోకించి.

- క. మునివర్యులార యిందఱు, జనుదెంచిన వారు మీరు సంప్రీతిసనుఁ
గని యెయ్యదేని నెక్కటి, యనుపమభద్రంబు గనుటకై కడుఁగాంతుఁ.
- తే. అదియు 'మీ' కేను జెప్పెద సవహితాంత, రంగులై వినుఁ డింపార నన్నదుక్తి
విని సమస్తభావంబుల సనవరతము, సభ్యసింపఁగ వలయు సయ్యర్థమాత్మ.
- సీ. త్రైవిద్యులకు నిరంతరసప్రయఁ డభివృద్ధిశ్శిలురకు నిత్యభావనీయుఁ
జర్పనాపరులకు నవితారాధ్యుఁడు యోగజ్ఞులకు మనోయ్యుక్తిపదము
సాంఖ్యుల కశ్రాంతసంభేద్యతత్త్వంబు విరుతుల కానందవేద్యభూమి
బోధల కేకాంతబోధనిధానంబు సిద్ధుల కైశ్వర్యసిద్ధిదాత
యఖిలలోకేశుఁ డావిష్కర డాదిదేవుఁ, డప్రమేయుండు భక్తదయాళుఁ డీశుఁ
డితనిఁబరమదై వతముగా నఱుఁగుఁడిదియ, యధికధర్మంబుమీకుఁబుణ్యాత్మలార.
- క. ప్రణవాభ్యాసైకపరా, యఁబులై సతతంబుఁ దలఁచునాత్మవిమలకుఁ
బ్రహ్మతపమఁ డై సనారా, యఁబుడు ప్రసన్నుఁడయి చేయు సమృతావాప్తిఁ.
- ఉ. మీరును నియ్యపాయము సమీహితసంయమ మైసజుల్లి నిం
పార సభాకరించి కమలాక్షుఁ డిలంచుచు సుండుఁగాఁ బ్రబో
ధారతిఁడేఱుఁ, తము నిరంతరశుద్ధవివేకులై తమ
పారము సుండుఁగాఁతు రనుభావ్యవిభావయు నిమృహాత్మునిఁ.
- క. అనియుపదేశించిన న, మునిపరులందఱును సంప్రమోదము దమన
వ్యసములఁ గడలుకొనఁగ శం, భసకుం బ్రణమిల్లి వినయమునఁ బ్రాంజలులై.
- శా. దేవా సంశయము ల్దొలంగెఁ గలఁక ప్రతే స్తనూపుత్తులఁ
భావంబుల్ పరమార్థము స్థనియె సద్భక్తిం బ్రయత్నించి నీ
యావాసంబున కేము వచ్చినశలం బారంగఁ బండ్ల స్మహా
దైవంబుల్ మిము నెక్కి-చోటఁ గనుటకా ధన్యుంబు మాజన్మమహా.
- క. లోకగురుండవు నీవిట, మాకుం గరుణించి యుత్తమంబగుప్రజ్ఞా
లోకము నిచ్చితి భక్తి, స్వీకృత యుద్ధిద్య యగుట సెప్పితి దెలియఁ.
- ప. అనిశయసంతరంబ యమృతాదేవుండు వాసుదేవు నభినందించి వీడ్కొని దేవీ
సమేతంబుగఁ బ్రమథగణంబులతోడం గూడ సచ్చోటన యంతర్ధానంబు నొందె
మునులు ననిమిషులుఁ గృష్ణునకు సమస్కరించి యతనిచేత వీడ్కోలు వడసి
తమతమనితాసంబులకుఁ బోయిరి హరియును గరుడుని నెక్కి యెప్పటిమార్గ
బునం గ్రమ్మటి సాయాహ్నసమయంబున బదరీవనంబు ప్రవేశించె నని చెప్పి
వైశంపాయనుండు జనమేజయున కిట్లనియె.

- తే. వాసుదేవుడు ప్రతిఁ గై లాసయాత్ర, సేయు తీర్పడఁ జాలరులచేత నెఱిగి
పొండ్రుఁ డాత్మియపక్షభూపాలకోటిఁ, నూర్చి యందఱు కిట్లునుఁ గొలుపునందు.
మ ధీరణీమండలి నెందునుం దొడరి దోర్లొప్పిధతిం గ్రాలుభూ
వసులం బల్వర నుక్కి-డంచితఁ గడున్ వశ్యాత్తులై వారు నా
కరిగా నాత్మధనావళు ల్వరునఁ బ్రత్యబ్జంబు నర్పింతు రె
వ్వరు సన్నత్వటువిక్రమస్ఫురణకున్ వక్రింప రెక్కాలమున్.
- క. యాదవులు కృష్ణప్రాపున, నాదగువేడిమికి నూర్చి నడుకక యెదురై
యేదియు నెఱుంగు రోర్యో, న్నాదంబున నున్నవారు మహిమోద్ధతులై
- వ. ఇది మఱియం బగుహృదయంబు, శల్యభూతంబై యున్నయది యదియునుం
గాక.
- తే. తానుబనులఁగాచినగొల్లపి నకునేటి, మహిమయాకృష్ణుడునునింతమఱచినాడు
చక్ర మొక్కటి గలదని చక్క-నుండఁ, డేవు మిగిలినమగఁటిమ నూపఁ గడఁగు.
- క. తనచక్రముఁ దనశంఖముఁ, దనశార్దముఁ దనదుగదయుఁ దనఖడ్గంబున్
నను సోకినఁ జెడిపోవుట, మనమునఁ దలఁపఁ పతఁ పథికమత్తుడు గాడె.
- తే. వసుధలోపల నిహపురు వాసుదేవు, లున్నఁ దడఁబాటు గాదె యేనొక్క-రుడన
పేరు సెల్లింతు నని వీని వేరహంతు, మచ్చి భూపాలు ల్లను బిచ్చలింప.
- క. నాకును నుదర్శనం బను, భీకరచక్రంబు గలదు బెట్టివముగ నే
నాక్షైదువు గొని చేసెడి, నాకృష్ణు నుదర్శనంబు ననిఁ బొడిపొడిగాన్.
- తే. అతనిపాంచజన్యమునకు సన్నదీయ, పాంచజన్యశంఖం నిది ప్రతిభటంబు
దీనియుద్ధతథ్వానంబు దెసలఁ బొంగి, మ్రొంగుఁ పన్నిహాశంఖసమిధిరవము.
- క. హృచ్చేతిసందకము మ, త్కరవాలం బై ననందకంబును నని ని
బృరముగఁ దాఁకడుక్రేంకృతి, విరచింపదె మీకు నెల్లవిస్త్రయభయముల్.
- మ. కమలాక్షుండును నేను నెండొరుపయిం గొమోదకున్ వైవ ను
గ్రముగాఁ బోరి సహస్రలోహరచనం గావింపఁగాఁబడ్డ యి
యమదండోపమ మైసమద్దిదకు నాహోరంబు గాకుండఁ బ్రా
ణములం గావగ శక్యమే యతనికిన్ సర్వప్రయత్నంబులన్.
- క. మామకశార్దావనిర్గత, మై మార్గణవేగ మెనఁగి యచ్యుతశార్ద
వ్యాము క్తతుచ్ఛశరతతి, వే ముంపఁగఁ జూడుఁ డింక వేడుక పూరల్.
- వ. చక్రాయుధుండును బాంచజన్యలక్షణుండును శార్దభన్వుండును గదాధరుండును
సందకహస్తుండును నై నవాసుదేవుండ నేన కాని గోపాలకాలకునకుం బనిగాదు

న న్నట్టి ప్రశంసనంబునఁ గొనియాడుండు కొనియాడనివాఁడు సువర్ణనిష్క-ధాన్యంబుల భారతేంద్రుల దండంబురువగలవాఁడు మత్స్యీయసఖుం డైననరకాసురు వధిల్పించి మాఁతులేక మలయునట్టలియుం బరిమార్చి కృతకృత్యుండ నయ్యెద నిది నిశ్చయం బనిన నతనినాకస్యంబులు గొంగ అభిసందించిరి గోవిందా విక్రమంబునఁ దొల్లి పెట్టంబడివరాజులు సంత్రాసంబు మొదిరి కొంద అవశ్యంబును విష్ణు నిర్జించి నీకుం బ్రయంబునేయుదు మని పంతంబు పలికిరి పాండ్ర పతియును యదునగర్తిపై సరుగనుత్సాహంబు నేసె నయ్యవసరింబున.

—* పాండ్రకవాసుదేవుడు గాఁడునో శ్రీకృష్ణునివొడ్డివైరించెనట్ట. *

౧. చారుశరీరద్యుతిజత, శారదానీరమండు శ్రీవిశారదండు భావూత్తారదుఁ డాశ్రితవితితికి, నారదుండు దక్షిణగృహమునకు నేసెంచె.
౨. మునివల్లభునకు దేవిగుగ, జని యర్హ్యం బిచ్చి తెచ్చి సముచితకనకాననమున నునిచి యొనర్చెన్, జనపతి పాద్యాదిహృద్యసత్కారంబున్.
౩. అన్నియుఁ గైకొని యతఁడు ప్ర, పన్నతఁ గుశలంబు లడుగ సర్వంబును సంపన్నముగఁ జెప్పి యిట్లను, నున్నతభుజం బగునరేంద్రుఁ డూర్జితనీతిన్.
౪. సురదైతేయభుజంగమద్యుచరరతో యక్షగంధర్వశి
న్నరవిద్యాధరగోదరింబు లగునానాలోకమున్ లోకజ
త్వర సీకున్ సుగమంబు లెందును గతివ్యాఖ్యాత మేకాలమున్
గౌరయం బెప్పుడు నీవిహారిసరణిం బుష్కరిండు వీ వెమ్మెయిన్.
౫. కావున నెచ్చటి నెచ్చటి, కీ వరినెద నచట నచట నేర్పడ నశ్యం
తావహితబుద్ధివై బుధ, నేవిత నాకోర్కి-యొకటి సాయగ నలయున్.
౬. సమరపరాక్రమశౌర్యుండు పాండ్రుండు విఖ్యాతుఁ డఖిలపృథ్వీతలమున
వాసుదేవుం డనువానిసే రంచితచక్రాదిఘోరలక్షణము లెల్ల
వానివి వాని నెవ్వారికి నిర్జింప నలవిగా దొకగొల్లఁ డతిచపలత
నవ్వీకుపేరును నడిమాలములుఁ దాను గైకొని యున్నాఁడు గానఁ డొకఁడు
నట్టివగతుని ననిఁ గూల్చి యద్వితీయ, కముగఁ దనసంజ్ఞ చెల్లించె గలుగువాఁడు
వానిలావును నెఱుంగుదు మానసేంద్రు, లెంద డేనియు వానిచే హింస పడిరి.
౭. అని యివ్వధంబునుపదేశంబు క్రమంబున.
౮. అక్షిపథఁ జెప్ప మింద్రునథ నాడుము వాఁపనథ న్గణింపు మ
ర్కజనథఁ బల్కు-యత్సునథఁ బ్రస్తుతిసేయుము గోవుపొంచిత
భ్వజనథ నుగ్గడింపు మహిదానవభూచరకోటిదొట్టి యీ
త్రిజగములందు నెందును జరింపుము సర్వసభాంతరంబుల్.

- క. ఇదే నీయడుగుల కెరగెడ, సదయాత్మత నింతవట్టు సంప్రార్థనమున్
దుదిముట్టజేసి క్రమ్మట, ముద మొందింపు దగ నన్ను మునివర యింకన్.
- నీ. చెలులు జట్టలు నైనబలియురు భూపాలు రేపాటికూడైనా రెండ. తేని
రథములు గరులు దురంగంబు లెన్నంగ బెక్కు కాల్చలములు లెక్కకెక్కు
డ్డిసైన్యకోటితో నీనున జగములు తల్లడిల్లంగ బెట్టు దాడివెట్టి
యేమగణంబుల నెల్ల నెగడెనఁ దూలించి తత్పురి గాల్చి మాధవుని దొడరి
శార్ఙ్గవినిర్దుక్తశరసంచయమ్ములఁ దనువుర క్తంబుల భాతిదొంగ
నీకు గగనరంగంబున విర్చిమేష, దృష్టె జూడ నాట్యంబు సంధించువాడ.
- క. లనిన విని యల్ల నవ్వన, దనవదనము వింతచెన్ను దలకొనఁగా లో
చనరోచులు నభుకొత్తఁగ, ననిమిషముని యిట్టు లనియె నాతనితోడన్.
- ఉ. సహ సమ స్తలోకముల నెప్పుడు సజ్జము లేక వేడుక
బూని చిరింతు సర్వజనపూజ్యుడ నాపలు కెల్లవారు నా
నానని యాదరింతు గది యట్టిద యైనను నీదువాక్యముల్
మానవనాథ యన్నియును మానుము కానివి నాకుఁ జూడఁగన్.
- క. హరి యెక్కడ నీ వెక్కడ, హరికిని నీకును విశేష మరయఁగ భూభృ
త్పరమాణువులకుఁ గలయది, పరికింపవు హరికి నీవు ప్రతియోధుడవే.
- ఉ. శర్వసముండు సర్వగుణసంపదుపేతకుఁ డై నయూధ్యుడ
సర్వజగంబు మెక్కడుండ చక్రములావునఁ జక్రవర్తియై
గర్వ మెలర్చ నేలురిపుగర్వహరుండు మురాంతకుండు నీ
గర్వము నెల్ల నిచ్చటన కా కట నల్లెడు సాగివచ్చునే.
- తే. పువ దుడుగుము నిన్నును వాసుదేవుఁ, చందురే బుద్ధియుతులు సర్వాధివాస
సిద్ధయై వాసుదేవాఖ్య సెల్లె నట్టు, లుర్విలోపలఁ దత్తుల్యుఁ డొరుండు గలఁడె.
- క. నీచక్రము నీశంఖము, నీచాపము నీదుగదయు నీఖడ్గంబున్
నీచారోపితములు విను, చూచిన నవ్వదును వీని శూరులు ధరణిన్.
- చ. చక్రము శంఖము స్థదయు శార్ఙ్గము ఖడ్గము విస్ఫురన్తహా
విక్రముఁ డయినదేవుండు త్రివిక్రముసొమ్ములు నిక్క మింత నీ
చక్రము శంఖము స్థదయు శార్ఙ్గము ఖడ్గము మాటెవానికి
య్యక్రమవాక్యము ల్చెఱుచు నాయువు శ్రీయుఁ గుల్లంబుఁ దేజమున్.
- క. నవ్వెడువారల నెఱుంగవు, క్రొవ్వన నిటు పలికె దేల గోవిందుని నీ
వెవ్వనిగాఁ నలఁచితి వలఁ, దువ్విల్లారెడు భవన్తదోద్ధతి యడఁపన్.

- వ. అనినఁ జొండ్రుండు ప్రహసితాననుం డగుచు నమ్మునిపుంగవుం గనుంగొని,
 క. మాతాడినఁ గోపింతురు, నీటుగ శపియింతు రేమొ నీబొంట్లకు నీ
 శూరతములు వెఱతురె మముఁ, గాఢీయగా నిట్లు పలుకఁ గలరే యన్యుల్.
 తే. నీవు మామగఁటిమి గని నిక్కువముగ. మెచ్చుతఱియును వచ్చెడు మీఁదనింక
 నిప్పు డూరక వాగ్వాద మించుకయును, సెలవులేదు విచ్చేయుము సిద్ధవర్య.
 క. నావుడు బ్రహ్మతనూభవుఁ, డేవాక్యముఁ బలుకె కపుడె యేగె బదరి క.
 • చోచ్చి విష్ణుఁ గాంచి పొండ్రుబ, లావష్టంభంబుచంగ నుఖలముఁ బెప్పెన్.

—◆◆ పొండ్రవానుడేవుఁడు ద్వాదశాక్షగరంబుదండెత్తిపచ్చి యుద్ధముచేయుట. ◆◆—

- వ. అమృహవీరుఁడును విని యతనితోఁ గదనురూపం బగువీరసల్లాపం బొనరించి
 వీడ్కొలిపె నంతట.
 క. ఆరాత్రియ పొండ్రుండు నీ, వ్రారంభం డనేకబల సహస్రంబులతో
 ద్వారావతినగరిపయిం, దా రూఢము దాడివెట్టె దద్దియు నలుకన్.
 వ. ఇట్లరిగి పురంబుపూర్వద్వారంబు గగిని బహుసహస్రదీపనికరాలోకసంబువ
 లన విస్మయకాఠి యగుప్రకాశంబు గలిగించుచు గజబృంహితంబులుఁ దురంగ
 మహేషితంబులు వీరభటసింహనాచంబులు నెక్కుట దిక్కుహరపీడనం బొన
 ర్చు దుస్సహు లగుమహిషతులుం దానునం గూడి పేరువాడి భేరినిస్సాణకాహ
 శకోలాహలం బొనర్పం బనిచిన.

- చ. అనిశము సప్రమత్తమతినాయితమై కరదీపిక ల్వలుం
 గనఖలరాత్రులుం దినసకల్పత నెండంగ నున్న యూదవుల్
 ఘనుఁ డగుపొండ్రరాకకుఁ డగంగ నెకింతయు సంభ్రమంబు లే
 కనువుగ సర్వవైన్యముల నప్పుడ పన్ని భయంకరోద్ధతిన్.
 వ. ఉగ్రసేనబలదేవసాత్యకి కృతవర్తలు మున్నుగా వెడలి ప్రతివీరులం చలపడి రట్టి
 తలపాటున హయంబులమీఁదివారు హయారోహకులం దాకి వెనంగ గజంబు
 లంగలవారు గజోపరిస్థితులఁ దొడరి పోర రథికులు రథికులం బొదివి కయ్యంబు
 సేయఁ గాల్వరు కాల్వరం బెరిసి పోట్లాడ సందడి నెండొండ నెదవు పెంధూళు
 లెగసి దివియలచేతనుం బొలిసి క్రొత్తచీకటిఁ గలిగించి దిగులు పుట్టునట్టిబెట్టిదం
 పుఁజేందంబు దలకొలుపందలంకక తఱికిం జొచ్చి చిచ్చుఱిడుగులంబోనియమ్ములు
 విజ్ఞుఖంబుల చీటుకొలుపుచు మెటిజోదులు కన్నాకులయి తమతమవంగడంబులఁ
 బురికొలిపిన నిరున్వఱగు సద్భుతసంప్రహారం బొనర్ప నందు.

మహాస్థగర. కూలెం గుంభివ్రజంబుల్ గువలయమద్రువన్ ఘోటకశ్రేణి మ్రగ్గెం
 దూలెం దేరు ల్బదాతు ల్దుమురులయిరి నిర్భూతఘోళకనిర్య

త్కిలాలోగ్రస్రవంబు ల్వలికురి రథసంక్రీడమానోగ్రభూతా

భీలశీలం దలిర్చెం బృథుపలలచయస్సీతోదన్యు లొప్పణ్.

వ. అట్టియెడ నేకలవ్వుల జేపుమిగిలి యోదవనై న్యంబున కెదిర్చి తనపేరు పెప్పి యార్చి శంఖం బొత్తి యిదియేమి సాత్యకి యొక్కడబోయె గృతవర్త పాడనూ పండు బలదేవుండు ముగిరామడింబు తెలిసెనే విష్ణుం జెచ్చోట నెదిరిగె నేను వచ్చుట నెఱింగిన నెంతటివారికిం దాల్చి దలకొలుప శక్యం బగునే యనుచుఁ గదిసినం గడుంగి యహవీరు లతెనిం దాడి రమ్మ హాథన్వి యుగ్రసేను నెనిమిదిబా ణంజులను పనుదేవు నేడింట నుద్ధవునిఁ బదియేనింటను నక్రూరు నేనింటను గ మని నిరువదేనింటను సారణుం బహునెకంటను హర్షిక్కు నాలుగింటను నెంచి త దనుచరులగుయోధుల సహిమితశరపరంపరలం గప్పినం దలరి పై న్యంబులు విచ్చె నెల్ల దెసలం దిల్లడంబున దీపహస్తులు దివియలువై చి పాఠీనఁ జేకటి భయాంధ కారంబునకుం దోడ్పడియె నట్లు యహువర్తం బొదుంగుటయుఁబొండుండు తన్నుఁ బ్రాప్తవిజయుంగాఁ దలంచి చెలంగి యెలుంగెత్తి.

సీ. ఓరాజవరులార మీరును మీవారుఁ దడయ కొక్కట నెల్ల కడలఁ గలసి కోటఁ బ్రాఁకుడు లీలఁగూలఁగఁద్రోయుఁడు శాలోగ్రయంత్రకేతనచయములు పురిలోనఁ జొచ్చి విస్ఫురితగేహంబులయర్థసంచయమును నాచికొనుఁడు ' వెలయాండ్రురను గొండియలఁ బరిచారికాశ్రేణుల నెండ్లొండఁ జెఱలువట్టుఁ జేసేగులను గుఱ్ఱంబుల హేమరత్న, రథవిఠలిఁ గొనుఁ పనిఁ దొడరంగఁబడిన పురుషనాయుధహస్తునిఁ బొడిచి కూల్పుఁ, శింతతోడ నిర్వృప్తియై యిలయెలర్ప.

వ. అనిన నతనియాజ్ఞ నఖిలసేనాచరులుం గోటపొదివి బరసంబుచేసి రాసమయం బునఁ దదీయకలశీలంబులు బహుశంబు లైన నాకర్ణించి యనుత్సాహు లై యున్నయాత్మీయుల నందఱం జూచి సాత్యకి తనమనంబున.

చ. సకలకుటుంబభారమును సమృత్తి నాపయిఁ బెట్టి యాత్మలో వికృతి యేకింతలేక కడువేష్య నుమాపతిఁ గొల్పి దవ్వుగా నకట ముకుందుఁ జేగె రిపు లాక్రమ మిట్లొనరింప నాకు నూ రక కనుఁగొంట పాడియె పురంబును రాజ్యముఁ గాతు నెమ్మెయిన్.

క. ఏను గడంగిన నెదురం, గా నెవ్వనికి నశంబె కమలాక్షపద ధ్యానపరుల కెందు నభయ, మా నని చెప్పదురు పెద్ద లని బొం కనునే.

వ. 'శాత్రువునిఘర్జయత్వంబునను బహుదేశసై న్యంబులు గూడి పెల్లుగాఁ ద్రోచుట వలనను గేశవుండు లేకునికని బలుమగలును టిచ్చవడి చూచెదరు వీరిందేర్చిపురి కొలుప కున్న గర్జంబు దప్పు ననితలంచి దారుకానుజు సరదంబు నడుపం బనిచి సింహసాదంబు సేసి శరాసనశింజినీపరిస్థాలనం బొనర్చి దొరలం పేర్కొని.

- మ. ప్రగుణోత్సాహులు యాదప్రాత్రములకుం ప్రత్యర్థులై తొల్లి యే
మగలుక మైమయి బో రొసర్చిరె వృథా మానాకులుం డైనయీ.
పగతుం డెంతటివాడు స్రెన్కిడిన యే భంజంచెనా వీని మీ
రు గరిష్ఠస్థితి నన్ను జూడుడు రణారూఢి నివ్వనొడింపఁగా.
- క. మోఱచితిరే యమవిధుఁ డిం, దఱకును బురియొప్పిగించి తెగ నేగుట యి
త్తఱి నది శూరులు పూవఁగఁ, గొఱయగునే మగతనంబుఁ గులమును మనకుకా.
వ. అని పలుక నందఱు సుత్సాహంబునం బొదలి యవ్వీరుం గూడికొనిరి క్రమ్యుఱం
గరదీపికాసహస్రంబులు వెలసె సనాథంబు లగుటంచేసి సైన్యంబులుం గలంక
దక్కి కడంగె రణతూర్వంబులరనంబును సుభటులయ్యుటలుంగులు గజబృం
హితతురంగహేపితరనంబులు విభవేమినినాదంబులుం గలసి యొక్కటియై
పక్కటిల్లి దిక్కులు పగల్పె నట్టియెడ.
- క. నలుదెసలఁ గోటఁ బ్రాంతకమ, బలపంతులఁ బగలుఁ జూచి ప్రస్తుతబాధా
కలనంబు మాన్పుటకుఁ గ, ట్టులుక నినికులొప్పిహుడు సమాహితమతియై.
- క. అనిలాస్త్రంబు ప్రయోగిం, చిన నది చోక్కాకు లట్ల చెల్లాచెన్నై
చనఁ జేసెఁ బెలుచ తాత్రవ, జనులం బ్రాకార మస్త్రసంవృత మయ్యెకా.
- వ. అట్లు చెదరినపాండ్రసైనికు లందఱు నేలిక యున్నయెడకుం బోయిరి సాత్య
కియు సైన్యంబు దనతోడను చనుదేరఁ నటమిఁకొని చని ప్రతిసనయెదుర నిలిచి
యిట్లనియె.
- || సాత్యకి పాండ్రవాసుదేవుని నెదిర్చి యాక్షేపించి యుద్ధించుచేయుట. ||—
- స. అక్కట రాజాన్వయంబునఁ బ్రభవించి నీచుడై యేమియు రాచపాటి
యెఱుంగక నడురేయి యెల్లజనంబులు సుపులై యుండఁగఁ జోరునట్లు
సనుదెంచె నెవ్వఁ డాతనిఁ గోరి వెదకెద నిత దివియలు వట్టి యెచట నున్న
వాడు మీఁపుడు పాండ్రవసుధేశుఁ గేశవుబంట సాత్యకి నేను బ్రకటబలుఁడ
నాయితంబయి పచ్చితి నాలమునకుఁ, గార్డుకం బొదిగా నెల్లకైదువులను
శూరవరుల మెప్పించెద తరారశక్తి, కలిమి దానును జూపఁగ వలదె నాకు.
- క. తను మగిడి పోయివచ్చినఁ, దనయాసయ రాజధర్మతత్పరుడైనా
సునిశితశరములచేఁ జ, చ్చిన మేలాప్రజను లింతసెప్పుఁ డతనికికా.
- క. నావిని పాండ్రుఁడు నిజసై, న్యావలిముందటికి వచ్చి యతులధ్వజలి
లావిర్భావము శరచా, పావప్రభంబు మెఱయ నధికోధతుడైనా.
- ప. ఆతని నుపలక్షించి యిట్లనియె.
- తే. ఓయి సత్యకాత్మజ నీవు యుద్ధమునకు, వచ్చినాడ వెక్కడ నున్నవాడు గృష్ణుఁ
డేగువిడిచి చిక్కులపారు టిదియ యతఁడు, పనులఁ గావక యోధుడైన పరగుజుట్టు.

- క. నను నెఱుంగఁడ నానామము, దనకలవడునే తలంపఁ దగదే దీని
స్వనితాహంతకుఁ బశువిశ, ననకారికి నిట్టిపేరు నప్పశమె యరయన్.
- ఉ. నాచెలికాని నాధరణినందనుఁ జంపనవానిఁ గాన బొ
హోచతురుండనై యతని నాజమొస న్వధియింప వచ్చితిన్
చే చనుచెంచి తాను నను వీఁక నెరుర్పుట యొప్పు నీచెన
న్నీచము నాకు సంగరము నీవు దొలంగఁగఁ బొమ్ము నెమ్మదిన్.
- ఉ. అటుగా కించుక న న్నెదిర్చిన మదీయాఖండకోదండ ము
దృఢమై యీనెడుబాణసంతతులచందంబుం దిగఁ జూడు మం
తటిలో నీపని సక్కనయ్యెడు సవేతప్రాణు గావెందు మి
క్కుటపుంగ్రొ న్వహఁగంగఁ గుంపి చన మిగోపుండు గోపాలకా.
- వ. ఇచ్చోటఁ బనులన్రేఁ గంతయు నీతలక యెత్తి తాను నైలానపర్వతంబునకుం
బోయె ననివింటి మాన్యమృండు వచ్చినయప్పటికిం దగినకర్తంబు సూచికొనియె
దిము నీవు నిలువక పాదునిలిచి యేకకటం ద్రియంబు గావించుటయు నిది
ధర్మంబకా యనిన శ్రేనేయుం డట్టహాసంబు చేసి యతనికిట్లనియె.
- చ. హరిఁ బరమేశ్వరుం బ్రభు సమస్తజగత్ప్రియుఁ గీడునల్కుచు
ర్నరుడవు నీమహిమ పలునయ్యలుపాయకు నొరఁ జెల్లుగాఁ
దొరఁగవు తోకపుర్వు లెదుఱుఁడు ప్రాణము పూడు మామహేళా
ధ్వరమహిఁ జేరె మృత్యు విటు త్రుళ్లకు మొప్పును సెప్పెడిం దుదిన్.
- తే. ఆదిదేవునిపేరు చిహ్నములు మోచి, సంతటనె యాతనికిఁ దుల్యుఁడండ్రె నిన్ను
సింహకవచంబు దొడిగినఁజెనఁటికుక్క, గంధగజగంధమునకును గలదే నిలువ.
- క. ఒక్కఁడ సర్వగతుండై, యెక్కుడుక్రియ వాసుదేవుఁడై యి
ప్రేమకృంగ నుండుజనార్దనుఁ, ఒక్కఁడె యసస్య మెఱుంగ వైతి దురాత్మా.
- మ. భువనస్వామికి ద్రోహి వై నకుమతిం బోనక నిన్నిష్ఠు డి
ప్రవిధిం బట్టి తిలస్రమాణశకలస్రస్తాంగుఁగాఁ జేసి మ
జ్జవసామిశ్రధవత్తనూపలముల్ సాలంగ నేఁ డిచ్చటన్
నవధంగిన్ బహుయాతుధానతతికి స్పందించు నాబాణమున్.
- తే. ఇంతలో శౌరి చనుచంచనేనిఁ దీవ్ర, భూరిదివ్యాస్త్రచయమునఁ బొదివి పట్టి
కట్టి యొప్పింపఁ బశువవై కంసదమను, ఖడ్గధారకు లోను గాఁగలవు నీవు.
- వ. అని యివ్వధంబున ననోయస్యంబు పంపంబులు వలికి తలపడినం గయ్యం బయ్యి
రువురకు ఘోరం బయ్యె నందు.
- క. తెగనిండఁ దిగిచి యొకయా, శుగ మప్పొండకునియురము సొనిపెదొలుత నా
నగధరుతమ్ముడు దానం, బగతుడు వడవడవడంకి భ్రమగొని తిరుగన్.

క. ముక్కున నొరను నెత్తురు, గ్రక్కున వెడలంగ ధైర్యకఠినుఁ డగుటఁ దా.

సెక్కింత నైచి యంతన, నెక్కింతు తెలివునఁ బ్రహాసనిర్భరమతియై.

తే. తొమ్మిదియునైదుక్రొవ్వాడిశూపులయ్యుటాద్యహునిమీఁదనేసివేఱొక్కనలుద
నారసంబున ఫలంబు నాటుటయును, మూర్ఖుఁడై యిధంబుపై మ్రొగ్గెనతఁడు.

వ. ఆలోనఁ బొండుండు నిరువదే నమ్ముల నవనిసానిని నెప్పించి రిధ్యంబుల నాలు
గింటిని నాలుగుశరంబుల స్రుక్కించి సింహనాకంబు పోసి సరితటం నెలిసి
తినివరుండు.

క. తూఁగాడుసూతుని నము, ద్వేగంబున నడచు న్యవ్యవితతిం గని గో
మాగమకలితుండై నాణి, భోగనిధం బైనవాసమున నెకశరమున్.

వ. నద్రోపమం బైనదాని పంకించి బెట్టింబుగాఁ గనిచి పగతునురింబు ప్రయ్య
నేసి మూర్ఖుఁడై.

తే. పడగతోడనతునుమాడి పలుపాయములఁ జరిసారథిఁ బరినూర్చి పకలనభమా
బూరటిల్లంగ సింగంబుపోల్కిఁ బెలుచు, నాని నుద్దీర్చిద్దాపరిసూర్చిఁ బెలుగె.

వ. పొండ్రపతియును నాలోనను నెలిసి హతరక్ష్యం బగురిధంబు డిగ్గి సాత్యకిరథం
బుగొల్లంబులం బడసేసి సూతునమయించి రథానయనంబు లన్నియు సనేకస
హస్రసంఖ్యంబు లగువిశిఖంబులం నొడిసేసి నివ్వధంబున.

క. ఇరువురును నిరథులయి యెం, దొరువుల చాపములు నాణి నొక్కటఁ బూత్రో
మరత క్షిప్రముఖాదులఁ జరముగఁ బోరిరి చలంబుఁ జేవయు నలరక.

వ. తదనంతరంబ గదాహస్తులై తాడి యభ్యస్తంబు లగునమస్తకశానిస్తారంబులు
ప్రశస్తంబులుగాఁ బెద్దయుం బ్రొద్దు పెనంగి యన్యోన్యఘాతంబుల నన్భుతం
బైనరక్తంబున సిక్తంబు లైనయంగంబులు నసంతాశోకంబులకు నదృశంబు
లై యనదృశోల్లసనంబున నుద్భాసిల్లఁ గొంతొకదడవునకు గదలు మిథోహన
నంబు లైన విడిచి విడికిల్లకుం జొచ్చి పెచ్చువెరిగి పొడుచునప్పటిచప్పుట్లు పరవ
భూతభీజననచండంబులై యెంతొండఁ బొడలఁ చలంబుల ప్రేసియుఁ బెడ
చేతుల నడిచియుఁ గూర్పరాహతు లొనర్చియుఁ జూనువుల నెంచియుఁ గేశా
కర్షణనఖవిఖండనప్రముఖంబులం దొడరియుఁ బోరి తమపోరుసూచునారుతమ్ము
నందేకించి యీసాత్యకి యీపొండ్రుం బారిగొనక యేల విడుచు నీపొండ్రుండు
సాత్యకిని మడియింపక యుడుగ నేరండు వీరిద్దఱు నొక్కలావుపారు గాన నెం
దొరులచేతం జచ్చి వీరస్వర్గంబు నెందుడు రింతియ కాని యలంతుల నిలువ
రిట్టిశౌర్యం బిట్టిదైర్యం బిట్టిచలం బెచ్చోటఁ జూడ మెయ్యెడల విన, మెన్నడు
నెఱుంగ మనుచుం బ్రశంసింప నకంపితప్రకారులై రయ్యవసరంబున నుభయ

బలంబులం బెక్కురురథకు లిరుదెసలం గ్రందుగాఁ దఱిమి సందడిచేసిన నానా హాసికులు పాసిపోయి రంత.

—|| ఏకలవ్యుడు బలరామునితోఁ దలపడి ఘోరయుద్ధము చేయుట. ||—

మ. బలదేవుండును నేకలవ్యుండును దృశ్యద్వాహులై తాఁకి యు

జ్వలచాపంబులఁ బోరుచో బలుని వింశత్యస్త్రతీవ్రాహతి

స్థలియం జేసి తదాశుగంబుల వెనక సూత్రుం బ్రవీడించె క

ట్టటుకం ద్రుంచె నిషాదనాథుండు ధనుర్జ్ఞానల్లి భల్లంబునక.

తే. వింట నెండొకగొనయంటి వేగఁ గూర్చి, గేశవాగ్రజఁ డొకకోలఁ గేతుదండ ముర్విఁ గూల్చి కాల్పుకము వేలొకట నఱికి, పదిటఁబదిటసారధిరధిబలిమి నెంచె.

క. మఱియును ముప్పదియమ్ములఁ గిఱిగొన సరనంబు పొదివి కేళియ పోతక

మెఱసిన పైవక వేలొక, నెఱవి లైక్కిడి కిరాతనృపతియుఁ గడఁకక.

క. ఆలనిచనుమర విశిఖ, స్వాతము సెయుటయు నెచ్చి స్రుక్కి హలాంకుం

జాతరవోపనముద్ధతుఁ, డై త్రుంచెం దిడికొలఁదికి నహితునిధనువుక.

ప. ఏకలవ్యుం డడిదంబుఁ బుచ్చికొని విడిచి వైచె నది యనుసందనుం జేడమ్ముల నడుమను పొడినేసి మఱియు నెక్కు-మండలాగ్రంబు సారధిగుఱించి వినరివైచినం బదిబాణంబుల ఖండించి చింకఘంటావిభూషణ యగుభీషణశక్తి నైచిన నెడిసిపట్టి మగడఁ దదృష్టంబు లత్యంతంబుగా వైచిన నప్పాటున నమ్మేటిమగండు సొమ్మఘ్రాయి తేరిపయింబడినం గని తదీయు లగునిషాదయోధు లెనుబదియెని మిదితేలు రక్షతురంగమాతంగసముదయంబుతోడం గదిసి.

క. మిడుతపరివ్రాలె దిక్కుల, యెడములు దమమయముగాఁగ నేకాకృతితో

గడిఁదిగఁ బొదివిరి రాముని, నడరఁ దదాఘోష ముగ్రమై గగనమునక.

తే. అలిగిహలము సమునలంబుహస్తయుగము, సంసృధరియించితాలాంకుండరదముడిగి యెఱుకుమోఁకలమీఁదికి నుఱికి విలయ, కాలకలుషకృతాంతానుకారియగుచు.

క. నాఁగటఁదగిలిచితగిలిచి, ప్రేగగుఱోకలి యమర్చి ప్రేయుచుఁ దోడ్చో

రేఁగెడుదర్పము బాసట, గాఁ గూల్చెను బగటనెల్లఁ గడుఁజోద్యముగాక.

ప. ఇట్లు ముహూర్తమాత్రంబున సఖనిషాదసైన్యంబులం బొడినేసి య్వారిమిత రక్తమాంసమేదంబులఁ గ్రవ్యాదభూతజాతంబులకు నభూతపూర్వం బగుప ర్వంబు సంఘటించె సంతం దెలిసి యేకలవ్యుండు.

క. తనసేనపాటు దెలియం, గని కోపము మిగులఁ బెద్దగదగొని బలభ

ద్రునిమీఁదఁ గవిసె నతఁడును, ఘనగదఁ గైకొని కడంగఁ గలుషం బెనఁగక.

ప. వారలకు నతిభీషణం బగుగదారణంబు ప్రవర్తిల్లె నందు

- సీ. గదలొక్కటొకటిఁ దాఁకఁగ నుప్పతిలుమిడుంగులు ది క్తటములు నులుఁగలేంచ
హుంకారములు నగరోన్నతప్రాకారవలఘులఁ బ్రతిశబ్దనతులఁ జేసెఁ .
- బరణఘట్టనముల ధరణియంతయుఁ బట్టుగదలి పాతాళంబు గలయ బ్రుంగి
దర్జనా క్తులపటుధ్వానంబు లాకాశచరులకుఁ జిత్తనంచలన మొనఁగె
• సుభయబలములవారుఁ బోటుడిగివెఱయు, వెఱుగుపాటునుగచురఁ నవ్వీరవరుల
జూచుచుండిరి శలహసంక్షుభితఘోర, భూరవారణద్వితయంబు జూచుకరణి.
- ప. ఇవ్విధంబునఁ బొండ్రసాత్వకు లొక్కదిక్కునను నిపాదసతిబలదేవు లొక్కవల
నను గయ్యంబు నేయుచుండ నలుపురికారణంబునో నపరిమితజనసంఘియం బగు
చుండ నంత.

- తే. దీపరుచులతోన తిమిరంబు దోడ్తోడఁ, చలఁగఁ దారకములు నరితెరింబ
యడఁగ వస్తుమూర్తు లన్నియు నెండొండఁ, దోఁపఁ జల్లనయ్యెఁ దూర్పుదిక్కు.
- క. అరుణోదయరుచు లొయ్యనఁ, బరఁగుచుఁ గమలములతోన ప్రాణుల కెల్లం
బరిబోధము నొదవింపఁగఁ, గరణీయంబులు బహుప్రకారత వెల సెన్.
- క. పుముదనసంబులతోడన, కమనీయవినమ్రజననికరపాణితతుల్
సమయముకుళితమ్ములు గాఁ, గమలహితుఁడు ప్రథమగిరిశిఖరమనఁ యయ్యెన్.

— ❦ — శ్రీకృష్ణుఁడు కైలాసంబుననుండి మరలి ద్వారకానగరంబునకు వచ్చుట. — ❦ —

- ప. అట్టిదీపసప్రారంభంబున సంరంభం జేసంగ రెండుదిక్కులయోధులు సభికసం
బాధంబుగా జెరసి పసంగఁ బొండ్రవిధుం జెలుంగెత్తి యాత్మయసైన్యనాయ
కుల నుద్దేశించి.
- క. మన మంతలాపుసేసినఁ, బని దీటదు సేకుఱండు పగతుఁడు లోకం
బున దూఱు రాదె యితరుల, ననిఁ జంపినఁ గాన వలవ దాహవ మింకీ.
- మ. హరి యేతెంచుట లెన్నగా నెఱిగి లీప్రాటోపదీప్తంబుగాఁ
బరిమై వత్తము గాకయున్నఁ గడిమిం బ్రత్యర్థి నాహూతి నే
సి రణక్రీడఁ జలంబు సూపుదము ప్రస్ఫీతాస్త్రదీయోగ్రవి
ర్యరసారూఢికి నొత్తురే నిలిచి యాయల్పుల్ వృధావిక్రముల్.
- ప. అని శ్రిలికి బలంబులం దివియం బనిచిన వారును నట్లచేయ నైన్యసమేతుండై
క్రమ్మఱి చని.
- క. తనకుం గాశిమహీపతి, యనుఁగుంజెలి యగుటఁజేసి యాతనినగరం
బున నుండ సహాయుల నె, ల్లను చిల్వీ ననేకసమరలంపటబుద్ధి.
- ప. ఇక్కడఁ గృష్ణబాంధవులు విజయంబు చేకొని తూర్వవిరావంబులుం బ్రహూద
నాదంబులు మేధురంబులుగాఁ బురంబు ప్రవేశించి యందఱుం దమలోన.

తే. స్వామియేతెంచుటయు, దదాజ్ఞాసమర్థ, కరణమిట్లు నివేదింపఁ గలిగె మనకు
ధన్యఫరితుల మైతి మనస్యనులభ, మెండుఁజూచిన సామాన్యమే గణింప.

ప. అని సరసనంభాపణపరితోషణంబులం బొంగునంతరంగంబులతోడ నున్న సమీ
యంబున.

క. ఇదె సనుదెంచె మురాంతకుఁ, జెనుటకొనుడు సకలజగదధీశు నతనిని
పొడనఁ గనుఁజూ గన్నారగ, యమవరు లనుపలుకు తెనఁగె నంబరవీధి.

ప. చారణప్రయుక్త యైనయ్యుత్పన్నాక్షికి నుద్యుక్తులై సర్వయాదవులును
సర్వాలంకారకల్యాణజేషంబులతో సర్వపౌరసైన్యపురస్కరంబుగాఁ బురంబు
వెలువడి రంత సంతరింతుంబునం దార్జ్యస్కంధాసనాసీనుడై దేవకీసూనుండు
గానంబడియె సట్లగుదెంచి యతండు.

క. వాహనము డిగ్గి దారుక, వాహిత మగుసరవ మెక్కి వరబంధుజను
స్యాహము లభిసందింపఁగ, మాహమతిఁ బురప్రవేశముం బొసరించె.

తే. సగరిలోనికిఁ జని పావ్యసగమునందు, సగసుతాధీశ్వరుం డర్చనంబునత
యతనిఁ గినుట భాషించుట యశలమును న, మాదరంబున వినిసించ నర్హతతికి.

ప. ద్వాపరవత్సరంబులు తన్నుం బొసి ముచ్చిరి యున్న బంధుమిత్రభృత్యకోటి
నెల్లగు బహుళవాక్యామృతప్రవాహంబునం దేల్చి పౌండ్రావరోధప్రకారంబును
నార తెఱిగింప నజిగిసవాడై యుద్ధప్రాగ్రసేనబలదేవులఁ బ్రశంసించి సా
త్యకి నెంతయు నుపలాలించి లీలారోపవిభూషితవదనసరోరుహంబుడై.

శా. ఎమీ పౌండ్రుండు దానుఁ జుట్టములు నై యేతెంచెనే మేలు మే
త్తైముఁ డిన్ను వధించునేతె కొఱకుం బ్రేరేచువాఁ డిచ్చెనే
నేమింబూనికి లేకయుంటిమి నిజం చిం కూర కెట్లుండ న.

భామధ్వంసము పిమ్మటఁ బ్రభసలిష్టం గూడె నాకై దువుత.

క. భయ మొకటిలేక కుకురా, స్వయుల సగరిమీఁద వచ్చినట్టిదురాత్ము
రయమున నేనును బలసం, చయములతోఁ బరఁగెనరిగి చంపుదుఁ బోరక.

ప. అనిపలికి పగతుపోయినతెరువును దత్తన్నాహంబు సరయఁ దగినమానుసుల
బుచ్చి సంస్కరణకాలంబునన చనుదెంచువానిఁగా వై నతేయు వీడ్కొల్పి సమ
చితవ్యాపారంబుల నున్నంత నటఁ బౌండ్రుండు వారణాసిపురంబున నుండి చా
లవలన వసజనయనురాక విని కాశీరాజునం దానును దక్కినభూపతులు నాల
చసంబు చేసి యొకదూత నాడై తృడమనుపాలికిం దీనిచిన.

క. షేరోలగమున వాడును, నారాయణఁ గాంచి పౌండ్రనరపతి నన్నుం
గోరి భవదంతికమున కు, దారతఁ బుత్రైంచె వినుము తద్భవనంబుత.

- సీ. పుట్టినగోత్రము బోడిమి పెడ గొల్లమందలోఁ బెరిగి ధర్మం బెఱుంగక
వనితావధయును గోవధయును బాంధవవధయుఁ గావించి చివర్వర్తనమునఁ
దిరిగి తంతటఁబోక తేకువమాలి నాపేరుఁ జహ్నములుఁ గల్పించికోంటి
వాసుదేవుం డన చనుధవైఁ గారణజన్మంబు నొందినసత్యఘనుండఁ
బడిఁగి. నేన కా నీకు నక్కడితెఱంగు, బ్రతుక వలతేని వినుము నాపనుపు నేని
చక్రమాదిగ విడిచి మత్సంజ్ఞ యుడిగి, నడికి చనుదెమ్ము నాశరణమ్ముసారఁగ.
- బ. అని యిట్లు దూతముఖంబున వెడలినవిమతువాక్యం బాకర్ణించి యాశీర్వాదకాన
హాసభాసురముఖుం డగుచుఁ గమలలోచనుండు వానిం గనుంగొని.
- క. మీయేలికమాటలు దూ, తా యెంతయు మంచి పేను శుభ్రక యాతం
జేయనువునఁ బలికెం దగ, నాయస్థము చేయువాఁడ నటు విను దెలియక.
- సీ. నను నట్లు లరుగుదెమ్మనియెఁ గావున నెల్ల యడియాలములతోడ నుగుడెంతు
వినుతచిహ్నంబులు విడుపు మన్నాఁడు గావునఁ జక్రపూర్వితఁ దిసరువానిఁ
దనమీఁద విడిచెదనఁ దిసశరణముఁ నొచ్చి మనుమంట గలదు గావునఁ గడంగి
తనశరణంబె యెంబొసరింగఁ జొచ్చి నిర్భయఁడనై భూరింపద హరింతు
ధర్మని నందుఁ బెర్కలవాఁడు దాను నాకు, దాటవచ్చున తనయాజ్ఞ దడయకింత
వట్టు నేను నల్లిటిలోన నిట్టలముగాఁగఁ, జేయఁగలవాఁడ నింతయుఁ జెప్పు మీపు.
- క. అని కట్టనిచ్చి పిమ్మిలి, పన దూతయుఁ జని యుదారభీమగభీర
ధ్వనిరమ్య మైనవిష్ణుని, వినిశ్చిత్రోక్తంబు పొండ్రవిభునకుఁ జెప్పక.
- ప. అతండును సహాయు లగురాజులందఱకు నివ్వధం బెఱింగించి వారునుం దానును
సర్వసై న్యంబులం గొని వారణాసిపురంబు వెలుపట నాయితంబై మురాంత
పరినిరాక కెదురుసూచుచుండఁ గాశీవిభుండును దనసేనలతోడఁ జరికానికిఁ బెను
కవయై నిలిచె సంత సక్కడ.
- సీ. సాత్యకిమున్నుగా శత్రునిర్మథసంబునకుఁ దారతార నిష్ఠయముగాఁగఁ
జాలుదు మని నచ్చి యోలిఁ బంతంబులు పలుకుచుట్టంబులఁ బరమపురుషుఁ
డాదరంబునఁ జూచి యస్త్రత్పగోక్షంబునందు మీచేసినయట్టిలాపు
సామాన్యమే రిపుజయము మీచేతికి పచ్చినయది సహవాసకృత్య
మింత గడవంగ నేటది యేను బోయి, నాకు వలయుకార్యాంశ మొసర్చి వత్తు
ఘిలుండు మీ రని యందట నిల్చి గురుజ, నానుమతమున మంగళోద్ద్యమ మెల్లర్ప,

—|| శ్రీకృష్ణుడు గడువవానారూఢుండై పొండ్రవాసుదేవునిఁజంపంబోవుట. ||—

- క. గరుడస్కంధారోహణ, ధురవిక్రమగమనలీలతో సరిగె వెనం
బరిపంధిమీఁద భూతో, త్కర మఖలము దనకు శుభము గాక్షింపంగక.

వ. అరిగి తదీయస్కంధావారమ్మున కసతిదూరమ్మునం బాంచజన్యన్యనంబునం బంచ
మహాభూతవిస్తారవిదళితంబు నేసిస.

ఉ. ఆళనిఁ గాంచి పొండ్రబల మార్పులుఁ దూర్యరవంబులుఁ దిగం.

తాతసంప్రహారమున సచ్చెరువై యెసఁగంగఁ దాకి యు

ద్యోతితకుంతయప్తిశరతోమరశక్తిపరశ్వభాతిసం

పాతినీరంతరంబుగ సభంగురఘోరరణంబొసర్చినఁ.

తే. చులులశాక్షణ నిర్దుక్తోగ్రసాయకములఁ, గలుషకామోదకీవిమోక్షక్రమముల

గడియతడవులోఁ బొడిపొడిగా నెసర్చె, ససురమథనుండువిపులమోహరమునెల్ల.

వ. ఇట్లు కాశీశపై న్యసహితంబుగాఁ గలసేన లన్నియు మడిసినఁ బొండ్రవానుడే
వుం డవ్వనుడేవున కెదురునడచె నట్టిసమయంబున.

తే. శంఖచక్రగదాఖండచాపములకుఁ, బాంచజన్యాదినామకల్పనము లొలయఁ

బడగఁ గృత్రిమతాక్షులకు ప్రజ్వరిల్లఁ, దేరిపై నున్న పగతు నాశౌరిగనియె.

వ. కని తదీయశరీరంబున కలంకారంబు లై సవీతాంబరకృతకకాస్తుభ్రాతృవత్సవైజ
యంతీమకుటలక్షణంబు లుపలక్షించి యెలుంగెత్తి సవ్య యద్వైవుండు దివ్యగం
భీరన్యరంబున సతని కిట్లనియె.

నీ. పొండ్రభూవర నీవు భావంబునందు మహీయాంకములు మోవఁ దివిరితేని

నోపాలి కేతెంచి స్రముండవై యేను నీవాడ నాకిమ్ము నీదుచిహ్న

ముల నని వేడిన లలి శాశ్వతంబులై చెల్లును వెట్టివై చెట్టచేసి

తింకనైన వినీతి నేతెంచి వేడుము గాచెద సఖలలోకముల నీన్ను

నీదృశోజ్ఞప్తివేషనమోదమూస, హృదియుఁగాఁ గరుణించెద నింత నిజము

వినుము శరణాగతత్రాణవిపులనిశ్చ, యాధ్యుఁగానెఱుంగుమునన్ను నాత్మలోన.

• క. నాచక్రముచే మడిసిన, యాదపలుర సరకుఁ దొట్టి యకట యెఱుంగ వీ

వాచెడుటలు మేలులుగాఁ, జూచెదు నినుఁ గావ నెకనిఁ జూపుమ యిచటఁ.

వ. నీవు నన్ను రమ్మని మాతచేతఁ జెప్పి పుత్రైంచిన నీదన వచ్చి తగినబుద్ధియుం జె
ప్పితి నిట్లు నేయుము చేయకున్న నేను నీచెప్పినట్ల చేసి చక్రకామోదకీప్రముఖ
చిహ్నంబులు నీమోడ విడిచెద గరుడునిం దదీయధ్వజంబుపైకిం బనిచెద నట్లు
చూడు మని పలికినఁ బొండ్రుం డతని కిట్లనియె.

మ. అవనీనాథుల నెల్ల నుద్ధతుల గర్వాంధ్యం బడంగింప నే

నవతీర్ణుండ నెఱుంగనే యకట మిథ్యావాసుదేవాహ్వాయం

బవినీతిఁ ధరియించి కొందఱకు మోహభ్రాంతి పుట్టించె దీ

యవలేపంబు నెఱింగి కాదె నిను దండాద్భుండుగాఁ జూచితిఁ.

తే. నాకు వెఱచి కైలాసయానంబు పేర, గొంతకాల మమ్మెయి దప్ప గ్రుంకిపోయి
తీవు లేకున్న జూవె మహావిభూతి, మోటయ వచ్చియు నీయూరు సెఱుపనైతి.

క. 'మేలయ్యె' నిట్లు వచ్చితి, లేలమ్మ రణంబులో బలిమి నూపుము రో
మాలోలర క్తనయనుడు, గాలుడు ని స్పర్ధిజేయఁ గడఁగెడుఁ దనకుఁ.

చ. తిని నిదశార్ణము క్తవిశిఖావలిఁ గృష్ణనిఁ గప్పి వైసనే

యొనిఘనదేహ మంతయును నెక్కట రక్తమయంబు చేసినం

గినిసి బలానుజుండు శరశీలల నాతనిప్రేల్పఁ జెల్పి న.

త్యుపసమదావత స్తగిరియాకృతి నెంద నిమేషమాత్రలో.

వ. పొండ్రుండు పుండరీకనయను నయనోపాంతంబు కాండవిదళితంబు గావింప
నెత్తురు ధారయై పొందగ నాద్యాణవిగిల్చి న్నధారం బును త్తవార్యోత్తమం
బుం బోలె నయ్యుత్తమపురుషుం డతివరుషం బగురంబు బలినియురంబు గోడ
నేసిన.

క. బ్రహ్మంత సాగసి యంతన, గ్రమ్మనఁ నెలివిన్నెంది రిప్పుడు కౌమోదకినా
నెక్కిని మిడుంగులు లడరంగ, నుక్కు గడ మురారికెనకు నుక్కున వైచెఁ.

వ. అద్వైతండు కౌమోదకీప్రయోగంబున దాని నమమన పొడిపొడి గావించె
ననంతరంబ.

క. పగతుండు చక్రము వైచిన, నగధరుండునుదర్శనమున నది తుత్తుమునై
జగతీస్థలిఁ దొరఁగెనున, ట్టుగఁ జేసె సమ స్తదగములుచు ముదమొందఁ.

వ. నండకనండ్లం బగుఖడ్గం బాపొండ్రుండు జళిపించి విసరివైవం జూచి యయ్య
తుం డది వానిచేతన యుండఁ బ్రచండకాండంబున ఖండించె నతండు గ్రమ్మటం
దనచాపంబు పుచ్చికొని యచ్చెరువుగా ననేక బాణపరంపరలు వెల్లిగొల్పుటయు
నల్ల న నవ్వి యవ్విభండు.

క. మూర్వీటంకృతి దిక్కులఁ, బర్వంగ శౌజ్ఞంబు గుడునువడఁ దిగుచుచు దో
ర్గర్వంబుచ రిపుశరచయ, చర్వణతం బిటవ భూరిశరతతు లేసెఁ

తే. పరగ నూతుని గూల్చి యుద్భాసిరధ్య, సమితిప్రాణము ల్గొనిసిడంబడరఁద్రుంచి
యహితుదేహంబు బహుశరక్రాంతిముగఁ, జేసిపెల్లార్చివెండియుఁజెలఁగినగియె.

వ. ఇబ్బంగిఁ బగతు నపగతనమ స్తసాధనుంగా నెనర్చి యమ్మహావీరుండు.

తే. ఏమిరా వాసుదేవుడ నేన యనుచు, జెప్పికొన వచ్చునే యింకఁ జెపుమ నాకు
నిన్నుఁ గన్నప్త చక్రాగ్ని నీటునేయ, వచ్చు మూడలించుట కింత వలసఁ జేయ.

వ. అని పలికి వానిచేతిఁబల్లును శంఖంబును శకలంబులుగా నేసి గరుడచరణప్రహర
ణంబుల్కుఁ గృత్రిమగరుడలాంఛనం బగుతదీయధ్వజదండంబు ఖండంబులు నే

- క. కాశీశనుతపురోహిత, నాశని యగుకృత్య మరలినం దోడన యూ
క్రోశార్త యైసధానిం, గేశవసాధనము నెనుదగితఁ దీనగతిక.
- న. అదియునుం గాశీపురంబు సొచ్చిసం పదార్తధానిం బనలమూరింబున పోతేరం
బులు గలంగిరి రాజసేనాచరు లిది యేమి యనుచు సకలస్థైర్యంబులం బన్ని
యదైవకు సహచి.
- తే. కనిగి మిన్నును నేలయు ననలభిఖలం, గాదివి శతకోటిఁ బ్రాప్తంభాభిరము
• కృష్ణప్రవోచయచనుడెంచునొజగృత్య, ననుగమించునై కుంహిష వ్యాయుధంబు.
- క. కనుకని తమతమక్రమపు, లనువునఁ బదరించుకొన్నిచు సభిమూఖులై యం
తన తద్రేజోహితదళ, ఘను లగుటం పల్లడల్లి క్రమ్ముతర వనక.
- ప. ఇవిప్రంబున నందఱు విజగి పురంబు సొచ్చుటయుఁ గృత్యయు నెనుకనుచున్న
సమ్మహాచక్రంబు నప్పటిపైఁ బడి పృత్యాసహితంబుగాఁ బర్యవసానకృత్య
బ్రహ్మహితబాంధవపూరవారణరథతురింగభాండాగాదగోష్ఠగృహంబులతోడ ను
న్నతపార్శ్వప్రాసాదపభూచత్వరోపకోధిని యగునగరి యంతయు నిమగ్నంబున
నీటునన నట్లు దేవాసురాయులకుఁ దలచుచు రాసియూదివ్యనివాసం బొసురి
చరితులకసంబున నుపహతంబు గావించి సర్వభూతవద్దర్శనం బైననుదర్శ
నంబు విష్ణుసమీపంబునకుఁ జనుడెంచె నని వైశంపాయనుండు వివరించినబోండ్రి
పర్వకారంబు విని జనమేజయుండు విన్నయప్రమదరసనిమగ్నం బగుమనంబు
తో మఱియు సతన కల్గనియె.
- క. పరితంతవిండు మాత్మకర, సంలంఘిత ధ్రువము చేసె హరిసంతము ల
త్యంతవిచిత్రములు నని, కాంతము లసంభతము లధికకల్యాణంబుల.
- తే. తనియ దింకను సత్తంబు మునివరేణ్య, యమృతనారంబు వీనులయందుఁ గొల్పు
మనిన సలఁ దానరేంద్రున కాదరమున, సిట్లనియె వాక్యసౌభాగ్య మంభే మిగుల.
- క. నిర్మలయశుండు జనార్దను, కర్తము లమితములు నెప్పుఁగా నొప్పువడ
నిర్మితం లెక్కఁజగల రతి, ధార్మికసంపూజ్య చేపునను గొన్ని దిగక.
- ప. అవియును సవిస్తరంబుగా నుదాహరింప ననేకకాలంబు వలసియుండఁ బడమిత
భాషణంబుల నిర్దేశించెద నాకర్ణింపుము.
- సీ. ద్వాదశకాపురమున వసియించి యవాసుదేవుండు క్రిమమునఁ దేజమనఁగి
నకలనరేంద్రరాజ్యశ్రీలు వన్నె చేరడునుపాయముతోడికడిమిఁ బెచ్చ
బొండ్లులఁ గేరళవృక్షులఁ గాళింగుల సంగవంశేశుల నాహవముల
దగిలి యుక్కొకవిమిత్తంబున భంగించె బెక్కలద్రుస్థవతుల నుర్విమండ
రాజతాన్వయగాంధారరాజక న్యఁ, గోరిగ్రహయించుకునస్త్రగురునికొడుం
గృపునిఁ గర్ణుల గురువతి గెలిచి భీష్ము, ఘనతఁ గార్జుంతరమ్ములఁ గడఁగిగెలిచె.

క. వేడుకకుం దలపడి పృథ, నూడంగఁ బోరాడి వాయునుతు నొడించెన్
గ్రీడిఁ బరాజతుఁ జేసిం, గ్రీడాహితబాహుశక్తిఁ గేశవుఁ డధిపా.

తే. బ్రభుకొలుకునై సావీరపతి జయించి, తెచ్చుఁ దత్పుత్రి సఖలపార్థివులఁ గూడి
వేడుధారి తన్ దొడరిన విక్రమించి, శౌరి యందట నిర్జించి చంపె నతని.

వ. మఱియుఁ గరూశదేశాధీశుం డగుచందవస్తు దక్షిణాపథంబున వధియించె బర్హి
తనహస్తంబులు చక్రంబున ఛేదించి హ్రుమనేనుం బరిమాల్చ నిరావతీనగరంబుఁ
బొడవి గోపతీతాలకేతులను భూపతులందునిమె యక్షప్రవృత్తసంబనునలపునంబ్ర
బలబలాన్విత తై నసిమిహంసు లనుసృపులం గూల్చె వక్షాండు శై బ్యుండు శత
ధన్వుం డుగ్రసేనుండు సనురాచాలం ద్రుంచె గంసామాత్యులం బృథుం డనుడై
త్యుదత్పుత్రుం డసిరోముతోఁగూడ సమయించి మానుషరూపధరు మరూపాభి
ధానుం చానపు నైరావణం బనుదంతసహితంబుగా వధియించె హిమశైలసం
చారులై లోకావకాట లగుమైండిద్వవిమి లనువాసరులం దెగటాల్చి శోణపు
రంబునం బురవైరిచేత రక్షితుం డైనబలిసూను బాణుం బ్రాణమాత్రావళి
ప్రంజేసి బాహుసహస్రధడిసంబునఁ బోవ విడిచె బావకుల జయించి నిస్తేజ
లం గావించె నాగిరంబు గలంచె వచ్చి సమవారు చురుఁ బరస్కరించ నివి
త్రివిక్రమువిక్రమంబులు బాల్యంబునఁ బూర్వనాథులంబు మొదలుగాఁ గంస
ధ్వంసంబు తుదిగా నెసర్చినను లెత్తెటంగులు వివరింప జరాసంధవిరోధంబు
నం జేసినచేత లెవ్విధంబులు కాలయననసంహరణంబు ద్వారావతీకరణంబు రు
క్మప్రహరణంబు సరకనిపాతసంబును లోనుగా నిర్వహించిన సర్వకార్యంబు లె
బ్బంగులు గాండీవిచేత ఖాండవదహనంబు నయించుట భీమసేనుచేత జరాసంధుం
జంపించుట యతనిచేత సన్నరనాథుల విడిపించుట సమరధశితంబు నిండిన
శిశువీలు జముపాలునటుచుట సౌభవిధుం బడించుట పాండవసహాయుండై స
ర్వక్షత్రంబు నిశ్శేషంబుగా నెసర్చుట యేచందంబు లూహింపుము.

క. తనమేనయత్త గొంతికఁ, బ్రమదంబుగఁ దత్తినూజపంచకమును గ
య్యుల బ్రతికింతు సనియె, న్నమలాక్షుండు పలికినట్ల కథ యేతెంచెన్.

క. మీతండ్రి ద్రాణబాణవి, ఘాతీతుండై పుట్టుటయును గంసారికృపా
స్ఫీత యగుదృష్టి నాతని, కేతరువున నిచ్చె జీవ మెఱుంగెవె యనఘా.

వ. ధర్మవిద్యేషులు ధర్మవిస్తావకులు సగుపాపాత్ముల నెల్లను మడియించుట యద్దేవ
దేవుడివ్యలీల లిట్టిమహిమ లెన్నివేర్కొనిన నన్నియ కల వవి యెల్లరు ముని
ప్రణీతంబులు త్రిభువనహితంబులు సఖలమరతతార్కకంబులుఁ బ్రచురకళ్యాణ
కారకంబులు నైయుండు సని వైశంపాయనుండు వర్ణించినచందం బానంద
నిష్యందసుందరంబుగ.

తరల. వినయభాషణ విశ్వభాషణ విక్రమక్రమపోషణ

వినుతభేలన విప్రపాలన విశ్రుత్తుశ్రుతశీలనా

కనకవర్షణ కాంతిహర్షణ కామసీద్ధుతిధర్షణ

ఘనయశోధన కార్యబోధన గర్వితానివిరోధనా.

క. శేఖాదిరాయ వితరణ, కేళీనిరపాయ సృత్తగీతకళాన

స్త్రిలోపితోత్సవ యధి, కాలంకృతభాగ్య సుస్థిరాయుర్భాగ్య.

మూలిని. సకలజలధినేలాశైలవప్రానహమాణా

ప్రకటకర్తనైన్యా భవ్యసౌజన్యధన్యా

వికలనికరరథా విశీతోద్ధిష్టాన్యా

ప్రకటితసుధనాఘా బౌంధవామోఘమేఘా.

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమితవైరచరణసరోరుహభాగ్యనానందసౌందర్యధు

ర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెల్లయనామధేయ

ప్రచీతం బై సహరివంశంబున నుత్తరభాగమునందు పష్టాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - పృథూశ్వాసము.

క. శ్రీవత్సాంకవిహృతివి, భావన పావనచరిత్ర భాసురభావన

స్థావనగుణాఘ సుస్థిర, దీపన కేమజననాథ భాజననాథా.

చ. అన్యధానంద శౌర్యకాదినహామునులకుం బెప్పె సల్లు నానుచేస్తుచరిత్రంబునరి

పాటి యంతయు సంతాకరణంబున సభినందించి సరీక్షిన్నందనుండు వైశంపాయ

నున కిట్లనియె.

క. మునివంశవర్ష యెవ్విధ, మునఁ బశుపతిగుప్తగరిమఁ బాదలెడి దనుజేరి

ప్రసూనిఁ బరిభవించె విష్ణుఁడు, వినవలతుఁ దదీయన్సృతవిన్నయవిధముగ.

చ. అని యడిగిన సతని కిట్లనియె.

సీ. మానుషమూర్తియై మధుసూదనుఁడు చరియించుకాలంబున నేపు మిగిలి

బాణుఁడు దొడిగినపనియు నయ్యచ్యుతుఁ డనలాత్మగుహసహాయత్వదీప్తు

నాతన్వి భంగించి ప్రాణమాత్రావశిష్టునిఁ జేసి పోవనిచ్చినవిధంబు

ససురేశ్వరునకు సుమాధినాథుఁడు తొల్లి యొసఁగినపుత్రత్వయుక్తికల్పి

కలేనఁ గ్రమ్మఱఁ గలిగినగణపతిత్వ, మాది యగుశుభములు కడుసద్భృతంబు

లింతయుఁ గ్రమంబునను మనుజేంద్ర నీకు, విస్తరితుఁ బ్రతస్తవాగ్విరచనముగ.

చ. విను బలిపట్టి బాణు డతివిశ్రుతబాహుసహస్రం డిద్ధయా

వనదళ. నెల్లచోఁ దిరుగువాఁ డొకనాఁడు మనోజ్ఞుడివ్యభే

అనములఁ బిల్లివండు లుపలాలన నేయఁగ నెప్పుడుఁబ్రభు
గనియెఁ గుఱవరైలమణికాంచనసుందరకందరిఫలిక.

ప. ఇట్లు గమగొని.

క. అముఖము లాభువానలి, యామేనివికాసరేఖ యభినవములుగా

ప్రమోదయుకుమారుని తే, జోమహిమకు సమ్భతంబుఁ బొక్కుఁ దలిర్పక.

ఉ. ఏమితభంబునెసి పరమేసున కీతఁడు పుత్రుఁడై దృఢ

ప్రేమనిబద్ధుఁడేసెఁ గడుఁబేరగునట్టితపంబుచేసి యు

ద్దానువిభాతి నింతటిస్థంబు భరించెన నేనుసంశయం

మిది కన్యలంపు కనుజేగ్రహణం జనియించె నత్తఱక.

ప. అయ్యదా త్రనిచ్చియంబువలన వికల్పవిరిహితంఁడై నొడంగి.

ఇ. పాదగ్రంథుగ భక్తియోగమున విశ్వేశుఁ మనోవాక్కియా

హృదయం బుముఖంబున బరఁగ నభ్యర్థించుచు నిష్ఠకుఁ

లొకఁబుట్ వెఱిగొంగ నయ్యసున నిర్లొకంబుగాఁ గూర్చె న

క్షయం బ్రహ్మహత్యం బగునమ్మామృతం బనేకాబ్జముల్.

క. అతనిని బ్రసన్నుడై యు, త్రితనులసంఘ విశ్వగురుఁడు ప్రకంఠుఁడు పా

ర్వితయును దానును ముందట, సమలితకృతోడ నిలిచి యల్ల న గుఱచుక.

తే. బాహు మిచ్చెద నయ్యది మైన నీకు, నలయునట్టిసమున్నతవరము సత్స

యనినూస్త్రాంగవిసత్తుండైయశఁడుగలుఁ మొగిచియాహ్లాదపులకలముల్ క్రియగుచు

క. దేవా దేవికి బుత్రుఁడ, నై సేవకమెయి భవద్దయాపాత్ర మనం

గావెలయునేర్చి వెఱినక, యే కేదారం దత్తగింపనే తగునేనిక.

—|| శివుడు పాపాసురునికఁ గోరినవరము నిచ్చి యాదరించుట. ||—

సీ. అనుటయు నిచ్చితి నని యాదిదేవుఁడు దేవి నాలోకించి తెఱవ నీకు

వీఁడు కుసూరునివెనుక వాఁడై ముద్దునేయంగ సగునట్టిచిఱుతపట్టి

బాణుఁడు మత్తుదభక్తుఁడు గైకొను మని యొప్పుగించి యయ్యగ్నిభవుని

యావాసమై రుధిరాఖ్య నెప్పెడిపురిపొరువున శోణితపుర మనంగ

సథికసంపత్నమృద్ధి బెంపరునెలవు, నశని కొనఁగి నీవీటికి సథికరక్ష

చేసి యే బాహుకుండెదఁ జెనసి యెండు, నెంతబలియుండు నిన్ను జయింపలేడు

ప. నిశ్చింతంఁడనై యుండు మని యానతిచ్చె నిట్లు వరంబు వడసి బాణుఁడు శోణ

తపురింబున నసురసామ్రాజ్యలక్ష్మీ యంతయుఁ దన్ను భభింపఁ బెంపొందె నా

నికి వాహనంబును గేతువునునై మెఱయఁ గుమారుండు దివ్యమయూరంబు

నొక్కటి నిచ్చె సంత.

మ. హరసంభావనకల్పిత నాత్మ సభయుండై దాసపుం డేపునా
సురగంధర్వభుజంగమద్యుచరరక్షోయక్షభూతానులక

• వరుసం గౌనిగడచేసి యెవ్వని బ్రతిష్ఠిండ్విధిం గాన కు
స్థురయుద్ధంబులం నోరుచుండ నిలవద్దోర్కంకలించడతక.

వ. అట్టివర్తనంబున నవరిమితం బగుకాలం బయ్య నెక్క-నమయంబున నతండు
మహాదేవునన్నిధిం జని సాష్టాంగ పంకప్రణామంబులు నేసి దే నూజరిజలులు

• గంజపులంబులుగా నత్తుకోభాగంబు నూజించి నిర్వాణవిషయభ్రాజి యగు
చు నిట్లనియె.

మ. పలుదూమిత బుద్ధిమి నొట్టి నునలకా భాగించుటంచేసి నా

నల నానీం నలనూన నూజునకు నొకప్రేక్షు లనుభవజగం

బులతో నెవ్వనిం గియ్యపుష్కలపు నకా నొగనెం ద్రిబోకేత నా

నూలు నే నూ-డిమోన్ముతై యెంబు బోనొపుం దలం కయ్యెడుక.

సీ. నిదారం డెగిగొని పరికింతునపున నైరిమర్తంబులు ప్రచ్ఛిప్తవచ్చి
నిగిశంపుముస్సికంకన ధైర్యయనిధాని నిచునకరాస్థులు విడిచివిడిచి

యగునట నొకట యెల్లొప్పుబులుగి నొకరేహంబులు నదిచిచరివి

నొలు మున్నునం బుచ్చి తేల్చులంపలం బాంస నునల లుగ్వి నెఱిపి నెఱిపి

నెఱిపిసంబును నృథభావనక కడిమిం, నొకలం బోరాడియూడి చె న్నునజనేని

నూని నినియనం నొక నికా నిగమెన, దర్పి మూనిక యిపులించడరమే దేవ.

న. అట్లుగావున.

క. పుతులకని ఘాం గియ్యము, నెఱవలెడునట్టివిధము చింతింపు ననుం

బ్రతునిగొం గియించుట, యాతటి నెనగొల్పరానియూని మనోభా.

క. అనపుడు పైత్యునిం బట్టిక, కనుగొని రెండునెలవి నగుచు గోవిందుడి

ట్లను నీయజ్ఞిసయర్థం, బసభూ యూనునిని నాకు నర్పిం బగునే.

వ. వినుము నెప్పొక భవనీయం బగుమయూరశ్వజంబు నిజస్థానంబునంద యుండి

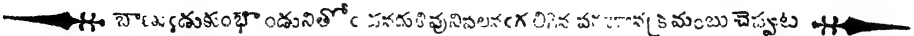
భగ్నంబై యెఱుగునపుడు నీకోరిననమరంబు నేరువగా నెఱుంగు మెల్లభంగలం

గులంబునకు బలంబునకుం జలంబునకుం ననినయుద్ధంబు సిద్ధించు బ్రమోదింపు

మనిన బ్రతికితి ననుచు బలుమాఱుమ్రొక్కింకరు వీడ్కొని చని.

క. తనయింబ మెండెడికు నెం, కును బోవక నమిలిరూపుతో నెప్పొడుకే

తనము తనరారుచోటికి, జని యాసీనుడయి యాప్తజనములు పొగడక.

వ. కొలువుండి కుంభాండుం డనుమంత్రిం బిలిపించి మెగంబునక డెలివి మిక్కు

టంబుగా నక్కజంబగుపొంకంబుబింకంబు మూపులందోపనయ్యనురేశ్వరుండు.

- క. ప్రియ మొక్కటి యే చెప్పెద, నయవినయనిధీ మనంబునం దీవు గడుం
బ్రియముగఁదిలకింపుమును, త్ప్రియుఁడవుమత్ప్రియమునందుఁబ్రియమందంగఁ.
- క. నావుడు నమ్ముతిమతియై, దేనాహితమంత్ర యధికధీనిధి యగుట
దా నేగిరపడ కాతని, భావ మరయఁ దలఁచి చతురభాషాసరణిఁ.
- వ. అతనితో నల్లన నిట్లనియె.
- తే. అధిప ప్రియము సెప్పెద నని యానతిచ్చి, సంతలోనన నీమ ట కాత్మజాల
నుబ్బియడిగెనెయ్యదియొక్కొయట్టి, ప్రియముప్రియములు రూపింపఁ బెక్కుగలవు.
- ఉ. భర్తృప్రసాదమున్ గుహునిప్రాపును నీ కనపాయము ల్విహూ
తార్థ్య మైనవిక్రమ ముదంచిన విట్లగుటన్ జగత్త్రియీ
సర్గమునందు నెవ్వరికి సాధ్యము గానివరంబు నీమనొ
మార్గ మెరింగి శంభుఁ డనమంబుగ నిచ్చెనె నేడు నేడినఁ.
- శా. వైకుంఠాశ్రయఁగర్వియై పాదలునవ్వత్రం దొలంగించి యా
లోకం బంతయు నీవ యేలు మని త్రైలోక్యేశ్వర్యం డైనయా
శ్రీకంఠం దొంగంగం గ నిండ్రుఁడు సురశ్రేణినమేశంబుగా
నాకంబుం బెడఁబాసిపోవడు గదా నాగాలయంబుం దొరఁ.
- క. జలధులఁ గ్రుంకియుఁ బన్నగ, నిలయంబులు దూరంబునను నేఁజాదిగ నా
కులసంతతిపో నీచే, గలిమి గనియెనయ్య దేవగణముల నలవుల్.
- నీ. పంచజన్యశ్వని వర్చిస గుంజియ లవిసి చెప్పింపతే కలసియలసి
ప్రకటకొమోహనీధ్రమణినేంబుల దిగ్భాగిని పాదగిని విజితిదిగి
సంపకచ్ఛాయ నంపందఁ గేకల్లు పైబొదివిసఁ గానక రేఖదిగియెదిగి
తీవ్రసుదర్శనదీప్తభానునినేడి పరఁగిసఁ గ్రొవ్వట సురిగినురిగి
యసుర లేవీరకడిమి సురారితెడుమ
రట్టివిష్ణుని సౌర్యంగ నన్నె నేని
మనకుఁ బరమకళ్యాణంబుమహిమ యొగవు
వెరవు నేడు సూపడు గదా విశ్వగురఁడు.
- వ. అదియునుంగాక.
- నీ. కలుదులూఁ డగుచక్రి కపటంపుటనువునఁ, నీచు మోహపుచ్చిన ధర్మరత్నఁడు
గాన శత్రుం బనుకట్టునఁ దగఁగట్టువడిపోయి పాతాళభువనకోటి
కెల్ల నుగ్రంబైనయిటుకున నున్నమితండ్రి విరోచనతనయుఁ డెలమి
నీయట్టిసత్పుత్రు నాయతవిక్రముఁ గనుటఁ దద్గంధవోమౌనము వడసి
నేడు వెలువడి తనలోంటినెలగురాజ్య, గరిమ నేతెంచెనే దివ్యగంధమాల్య
భూషణాంబరశ్రీ లీలఁ బొలుచునాబ, లీంద్రుఁ జూడంగఁగాంచుట యెట్టితపమొ.

- చ. అడుగులు మూడుగా గొలిచి యర్థి యసంగ జగ త్రయంబు నా
గడమున గొన్నయాకుటిలుఁ గానికీ గైకొన కట్టులైన నే
మడలి మహాండమధ్యవలయం బఖలంబును నాక్రమించి నీ
యడుగులుగొల్తు మాసురసివాసనసృష్టి గలంతకాలమున్.
- వ. అనిన సయ్యమాత్మమాటలకు నలంతిన వ్యవయ బలితనయుం డతని మొగం
జునఁ జూడ్క నిలిచి.
- మ. విను కుంభాండ యనేక కాలము మహాపీరాహవప్రభావం
పునఁ గ్రేడింపఁగ లేక నాదగుభంబంబు ల్బుచ్చటం బొందినం
జని నే నేడు నిరంతరాభిముఖు నానందస్థు సద్ధించితి
న్ననుఁ దృప్తుండుగఁ జేయఁ జాలు సమగోన్మాదంబు మాదంబుగన్.
- వ. అంత మహా దేవుండును నావిన్నపం బనిధరించి నీవు సీమయాంధ్రజం బనిమి
త్తైధగ్గుం బగుటయ వార్షియుండు మదియ నిమిత్తంబుగా నీకోరినట్టికయ్యం
బగునని యానతిచ్చిని నిచ్చోటికి వచ్చి యాయభ్యుదయంబు నీ కెఱింగించితి
ననిన నతండు.
- క. కడు లన్నప్రాణి యిది యె, క్కడియొప్పుమి నసికొంటి గరకంఠిని నే
మడిగితి విట్టిదివరముగఁ, పడియెం బ్రహ్మాదకులము చప్పఁగ నేలూ.
- మహాస్థగ్ధర. ఆనుచుండఁ జండనప్రాహతతరునిధిమై యమ్మయాంధ్రజం బా
నినుజేంఁడుండుంబ్రధానాత్మముండుఁగనుగొనకాధాత్రివైధగ్గుమైమ్ర
గ్గన హాక్షోదగ్రతీలం గెరిత నతఁ డనంకిష్టదోర్దండకండు
యనఘోరస్థానిపీరాహవము చనున సభ్యగ్రమై తోచి నంచున్.
- వ. తదనంతరంబ.
- ఉ. గ్రోత వడంక కగ్గహస ఘోరముగా పవి సూహకేతు న
యెఱతఁ దోచె శిర్కరలు సేవ్యడఁ జల్లుచుఁ దీపురై
జగత్ప్రేమఁడు ఏచ కోటితపురం బుచుఁకొనతప్పష్టే దేత ని
ర్వాణము లయ్యె దేవరిపువర్గమువేడుము లెల్ల నెక్కమై.
- వ. మఱియు ననేకంబు లగునుత్పాతంబులు పుట్టె నవిధంబునకుఁ గుంభాండుండు
తనమనంబున నధికభీతిం బొంది.
- మ. జతిలోకత్రితయుండు దైత్యుఁ డచటోత్సేకంబునన్ మాటు లే
క తనుం బట్టఁగరానిగర్వమున సుగ్రామంబు కాలక్షిపి మి
ర్మతిమై యాత్మవినాశహేతు వగుదారాత్మ్యంబు గావించె నే
గతిఁ జెంపొందిన నాసురప్రకృతి సక్కంబెట్టఁగా వచ్చునే.

- క. ఊరకపోవునె యిమ్మెయి, ఘోర మయినకుత్తిమి త్తనోటి యకట ని
మాకరిణనాశము దివిజేం, ద్రావికులంబునకుఁ దప్ప దగు నెబ్బంగిన్.
- సీ. సకలసుగాసురసమితిప్రభం దైనశంభుండు దానును పణ్డులుండు.
బాణునిపైఁగూర్చి బాయక యిప్పుడ గానలియె యుండుగణవరేణు
లదడు సనుర క్తు లనురేశ్వరుని సవాల్కి నివచ్చియె నెర నరిది
యనుబుద్ధి న్మాజశ్శల్లనురామ మదమున సేతఁడు నేడన నీతిఁ జెచ్చు
గొడె వరముగ నిది దీనిఁ గడవనశ్చ. కలుగు నెల్ల నుగ్రపుఁబోరు బలిసుతునకు
నేను ప్రతివీరు లెవ్వరు ఏబుఁగులండు, మహిమఁ బెట్కొనఁ గలిగినమగల కాక.
- మ. హరి దైతేయులమీఁదకోపకలుషం దాశత్రుచి త్రంబునఁ
బరువై యెప్పుడు నిండుయందుఁ బగ దర్శిల బాష్ప సయిప్రదాన
బరిధూతి స్తునువట్లు నెల్లుగమితో బల్విత్రు సచ్చిసం
గర మర్పించినబాణబాహుతలకిం గాటూర్ధ్ధమున నిండవె.
- ❦ కుంభాండుండు బాణుతోఁపఁగోల్పితంబు జుట్టుల బెప్ప వరిలపించుట. ❦ —
- క. తనక్రొన్వన దై నది దాఁ, గనియె మనకు నేమియనుచుఁ గడఁగి గుహగిరిం
డని నెప్పరికించెన యి, య్యనతేజఃవక్త్రం దుట యిప్పు యెవ్వడియె కదా.
- వ. అగి.మఱియు నీదృశంబు లగునిల్కొల్కలుల నానాఁటికి నెండంబు గంనుచుండ
సంఘలు ప్రదిలి రెయిక్కినాఁ డహూత్యుల పుష్పహాదైత్యుచాలిం బనుదెంచి
సవినయంబుగాఁ గడసి యతృతంబుల లెటంగు చెప్పి యంద్రోపేంద్రులవైరం
బునుం దెలియఁ బలికి మీఁద లెన్నగారుండునె నుని యుగ్గడించిన విని నవ్వి
యవ్వరుండు.
- మ. విను కుంభాండుయజాండు మింతయును నె నువ్వృత్తిఁ జేఁబట్టి నొం
కనిహాంకారమ యిచ్చి యూగును విధిగ్నాత్ముండు దీనుండు ము
న్నును శక్రంబు లిదీయవాంఛకయి విష్ణుం దాడకం బూనినన్
బనిదీతె స్థలియూక హాస్పగను సబ్ధగోద్రయం బల్పమ.
- క. ఇప్పటియత్పాతంబుల, నెంపుడ మింతయును వేగ యధోత్సవముం
దప్పింపఁ జాల వ్రకటియ, చెప్పమ మిఁజియొకటి నాకుఁ జెప్పకు మింకన్.
- న. అని పల్కిన లెన్నగాక యని యెఱిం డరిగి యుచితవ్యాచారంబుల నుండె బాణుం
డును సుధాకరదీధితిసగంధశోభాననాధంబు లగుసాధంబులఁ బ్రతిదివసవర్ధమాన
రాగుండై వర్తిల్లుచు.
- సీ. కనకకుంభంబులగ ర్వంబుచులకగాఁ గల్పించువలిచన్నఁగవలప్రేగు
నిండురుచందురునెరసు తక్కువపడఁ దిలకించుముద్దుమోముల బెడంగు

వలరాచనూపులవలను మొక్కులుపొన వాలుల్రోగిన్నులవాడినియును

• బాలవల్ల వములలీలలు పొలిపూవ మం చాగు కంగేలిమేలిమియును •

మనము సొక్కింపజాల నింపెనయుబోటి, వసువు పొనవంగ గ్రీడ్డై కపరితంపెంది
యొం డెటుంగక భోగించుచుండ గీత, వాద్యవృత్తమధూత్నవవ్యాప్తిరతుల.

సీ. ఆదై త్యనాథునియాత్మజ యుష యనుచే నెచ్చెనెడివారిగాటి.

• యమృతాంశుకళ కన్యయైలోచనె ననఁ బుష్పరాయకుల వమ్ము చాచుయెవ్వె
ననఁ గాటుమొగులునఁ దగుట్రొమ్మెటుఁ శ్రితియై నిత్యనవ హరిన ననవలీలఁ
బాలుపొందుకుంభాండపుత్రి విచిత్రవిద్యాగోల యనుచిత్రలేఖ దనకు
ననుఁగునెచ్చెలిగాఁ దండ్రిపనుపువలన, శాంధిపీఠ త్తనరలభ్యజనన గాన
సదృశివరుఁగారియాజగజ్జననియాస, నియతగోలుచుచునంబుఁ దెంతయును పడ్యు.

వ. ఇట్లుండ ననతిచిరం బగుకాలంబున.

మ. చిగురుంగెంజడ లొప్పుఁ బుష్పరజము త్వల్పానననన్యానల

తగ లేఁదేఁబులచుట్టుకోలు జవసూత్రశ్రీలుగాఁ గోల

ప్రగుణాత్మాధ్యయనంబుతోడ సకలారామంబులుగాఁ దొందరం

బగుదీక్షావిధి నెంచెనా వెలసెఁ జైత్రాశూఁ విన్వంబునా.

ష. ఆనమయంబున బాణసగరినివాసుం డైయున్న కుసుమబాణవసుండు, కుసుమ
కోమల యగుహైమవతీం గుసుమసమయసముచితం బనవిహారంబుల నొసరించు
తలంపున ననేకాప్సరోమణుల నావించి గంధర్వసుందరిలనెల్లం గూడఁ దిలిపించి
వారివారిని సంగీతప్రసంగకలనంబులకుం గట్టాయెంతై నం నని నేవియనుజ్ఞం
జిత్రరేఖాగిలీలావతులఁ బార్వతీరూపంబునఁ దమ్ముఁ గడిసికొలుపు నియమించి
సర్వప్రమథులఁ దమతమశక్తులతోడ నివశక్తిమానసగుతై నచ్చునట్లుగా నాజ్ఞా
పదం బొనర్చిన.

సీ. బాలారణప్రభవసిమి నూనినధంగి నింపఁగెంబుఁ చేలక్రింగవకట్టి
భసితంపునెఱిస్తూలెవై హరిచందనస్థానకరవన యందెముగఁ దాల్చి
పూణిక్యమాక్తికమరకతమిళితభూషణము బొయ్యారంపునరణిఁ బూని
మందారపుష్పదామంబులు జడముడి నలుపును జవరంగు సలనరించి
యభినేవాకల్పలీల లిట్లతిశయిల్ల, నిత్యయావనుఁ డభవుండు నీలకంఠుఁ
డాదిదేవుఁడు వృషభవాహనము నెక్కి, గౌరిముందట నిడికొని కౌగిలించి.

చ. వెలిగొడు గుత్తమొగమునఁ బేర్చుతరంగిణిమీఁదిసేనమం
డలమనుశరకజేయ ముకుటస్థశశాంకమరీచిజాలముం
గలసి వికీర్ణచామరశిఖారుచి రెండుకెలంకులందు ను
జ్వలితఁ దలిర్చ వెల్గడియె సందడిగాఁ గడియఁ గణావళుల్.

- క. వెలువడి బాణపురంబున, వెలువల మందాకినీపవిత్రతటమునం
బాటుపాఠెడునెలదోటల, సలరెడునాటలకుఁ దొడఁగి యచ్చటనచటన్.
- ప. భ్రమరనాదములును బ్రకటగంధర్వమృదంగనాదములును దడఁబడంగఁ
గోకిలారవములు గోమలకిన్నగీశులు నెంజొంటిఁ గేలిగొనఁగ
లలితానిబాహూతలసృత్తములు సచ్చరిలయాటలు సరసముగ దొరియ
సభిసనరాజకీరావలకులు జాణస్తుతులు మచ్చర మొనర్చు
భ్రీయము నెంగించుచున్నానచయవిహరి
సరణిఁ గల్పభూపహములవినులఁ బ్రీయన
సమనఁ గ్రేసి మన్ను సకలలోక
మునకు నేనాధికారిగా మించి నునిన్.
- క. ప్రసన్నులు నాండుం దారును, పినుయిచ్చల నెందు సంచితము లగుటేలా
ప్రేమణముల సలరి రవరో, పముగా బ్రహ్మానుభవము గని సొగియుగతిన్.
- క. మగపొడపు తెల్ల శివుడును, మగువలు శివయు సనుశ్రుతులమాటలు నిక్కం
బుగఁ జెలుపుభంగం రిత్తము, లగుగణదంపతులయొప్పు లప్పుడుమెఱుగెన్.
- క. ఎచ్చోటఁ జూచిన దా, ఎచ్చోటన యన్నయట్ల యయ్యె గణమాల
య్యచ్చుచున్నట్టి పలుమఱు, మెచ్చుచునున్నానినగియెన్నుడుఁడునుసంగఁగాన్.
- స. అట్టిసమయంబున.
- స. ఒకయేకాంతపుఁజోటఁ జంద్రమణివిమృత్సంగతల్పంబుపై
నకఁగేతుండు విచిత్రకేళికలన్ శర్వాణి సంప్రీత గాఁ
బ్రవటప్రేమనిరూఢతల విహరింపం గోరి యొక్కింత యు
త్సుకుఁ డయ్యె గునుమావక్షిర్లమధుఁజస్తోమాభిరామస్థలిన్.
- స. అమ్మనొహరవిహారవిన్యాసంబునగును.
- ప. కంతకాళిమ దనకంతంబునకు నూత్నకస్తూరికాదీప్తి విస్తరింప
నొడలఁ జందురుఁ డమృతబిందులఁ దనయలకల చీనిపువ్వలను దొడుగి
నవతంసనిశ్వాస మల్లనఁ దనయవతంసోత్పలమున కుత్కంప మొనఁగ
నంగదమణిదీప్తు లలమి యొప్పుగుననభజములకాంతికిఁ బ్రోదిసేయఁ
గడఁగఁ బరమేశ్వరుఁడు దన్నుఁజొగిలింప, సతనిదోర్నిధ్యసరసిసొలఁచుచున్న
ఘనతరస్తనచక్రవాకముల సలహ, నంబ నసురేంద్రుకూతు రింపఁగ గనియె.
- క. కని కోర్కు లంకురింపఁగ, మనసిజరాగమున ముగ్ధమోనసమున నె
య్యసఁ బొగరెక్కఁగఁగన్నియ, తనముననెంతయును భ్రాంతితనుఁబొదివికొన్.
- స. ఆ త్తగతంబున.

క. తగుమగని బహసి కౌగిట, సాగియఁ గనుట గాడె యగయజోటికి సుభికిం

బగుభాగ్యఫలముఁ నాకిం, పుగి నిం. కెన్నఁచోకొ యిట్టిపోడిమి గల్గుగన్.

చ. బసకుఁడు మూఁడులోకముల నన్నుతి కెక్కిన మేటి సంపాదిం

పిరిసవాఁడు మాకుఁ గులదై వము పర్వతకన్య కన్యనై

యెససింభ క్షమై గడిసి యే బరమేశ్వరి నాన్త్రయించినన్

సనుఁ గృపఁజూడ కంబ కరుణానిధి యూరక యేల యుండఁడున్

— ❦ — పార్వతీదేవి యుపాకన్యకు నభిమతవంబొసంగి యాచరించుట. — ❦ —

తే. అని తలంప దుద్రాణి యయ్యబలతలఁపు, తనతలంపునఁ గనుగొని కనికరమునఁ

జుత్త మలరంగ నల్లనఁ జేరఁబిలిచి, యిట్టులనుఁ దన్మనంబున కంపు మిగిల.

శా. బాలా సీతలఁ పోషఁ గన్నియలకున్ భావంబు నిత్యంబు నా

లోలంబై పతిలాభలోభ మనుకల్లోలంబులం దేలుటల్

తెల్లన్ హరుఁ గూడి యే నెటులు నిర్విద్రవమోషప్రయమా

లొలకఁ నొలచి నట్లు నీకును ద్రియాశ్లేషంబు నే చేతులున్.

ప. అట్టికల్యాణంబునకుఁ గారణంబు విను మెఱంగించెద నై శృంగభుక్త ద్వాపరనాటి

నిత్యసమయంబునసమున్నత సౌధతలంబునండు నీవు నిద్రించియుండఁ గల

లోన వచ్చి యెవ్వండు నిన్నుఁ గలసె నతండు నీకుం బలయయ్యెను బొమ్మనిస

స్థితుతోడి విలాసంబు దృగ్విలాసంబు నలంకరింప నింపఁడు మొక్కున నక్క పర్తి

కుంబించి వీడ్కొని నెచ్చలు పిక్కటిల్లునల్లంబుతో మరలె నప్పున్.

క. సుసజ్జిత సప్తచుం బరి, హాసోక్తులు ముఱయుచుండ నాయుక్తులు లి

చ్చాసరణియ పరమేశ్వరి, చేసినకృపతెఱుగు ప్రణతిచెసిరి నెమ్మిన్.

ప. ఇవిధంబునఁ గిన్నర గంధర్వ యక్షరాక్షసదైత్య దానవదేవాన్వయ జనసభన్య

లయునకన్యలు నేలసంఖ్యలు గొలువఁ జని సగరు సొచ్చి యుపాకన్య యనన్య

సామాన్యంబై జగన్మాన్యం బగుసౌభాగ్యంబునకు భోగ్యం బయ్యెను సమయంబు

ప్రతీక్షించి యుండె నంత.

సీ. వనకేళి నాలించి తనపారిషదులును దానును శంభుం డుదారయకుండు

దారఃప్రసాదార్థతనుఁ డష్టతనుభేదసంవ్యాప్తభుజనుఁడు నకలభువన

సంభేదస్థితిలయస్వామి సామిప్యాదీవిభవవిజృంభితవినతచయుండు

వినతనుతిక్రియావిశవిభావమరగణుఁ డగణితయాత్మగతవిలానుఁ

డేలమి సభిరామకామభోగేచ్ఛ లిచ్ఛ, చాల్చి సంసారతంత్రప్రధానకర్త

యైనవాఁడు గావున విహారానుషక్తి, నంబుకేళిక్త చనుడెంచె నమరనదికి.

తే. అందుఁ బ్రమథముఖ్య లంఘనఁ గ్రంధుగాఁ, దఱిసి తమయనుంగుతెఱవపిండు

గూర్చుకొని మనోజకోలాహలస్ఫుర్తి, యలర నొలి నొలలాడుచుండ.

ఉ. నావికసీతమై పృథుఃసునస్థిరతం దసరారుపోతమున్

దేవియుఁ దాను నెక్కి- శివదేవుఁడు దేవనధూవిధూతనం

భావితచామరానిలమున్నఁ బోలయంగఁ దీదీయకేళిలీ

లావిధి చూచుచుండె మృగులస్థితదీప్తుల మో మెలర్పంగన్.

క. ఆచ్చరలు తత్ప్రవాహము, సోచ్చి భవానియునుభవుఁడుఁ జూడఁగ వేష్కన్

విచ్చలవిధిగాఁ జరిగె, మచ్చిగాఁ దేకువలులేని మాధుర్యమునన్.

సీ. తన్మితకసూరికీము లగుచుచములక్రేవల సఖపడవ్రలు మెలయ

విమ్రాతాంబనూరువిధపుంబు లగునేత్రముల దట్టకంపుతములభుజంబు

గిరితాంబులరాగము లగులీలంబాధరముల చంతకుతరచన బెరయ

నాతీ ప్రితిలకంబు లంబాలముల నార్ద్రలంబంబు లగుకుంతలములుబొదువ

సన్నునలిపలము చూచు బంధనములను, నలట నారులు బిగియెక్కి యనమఁగొను

సూరి సత్పుకూలంబు నిలచారలము, సకమిభిసవమృతఁజేసెఁ జలువగయిర.

క. పరిమృద్విరుడును గొత్తుక, తరతరంబు యోడ జిగ్గె తానప్రయకరమున్

గిరిమునఁ గైకొని తోయాం, తరిము ప్రసేదించి సిద్ధదంపతు లలరన్.

సీ. తలమీఁదయెట్లొత్తొరంగలతో మండుతరంగలు పోరిఁబోరి దాక్కొనఁగ

నడలిననిమిషశంబులును మునురంబంజిననాఁచుఁడంగలుఁ బెనఁగొనంగ

నలమండునునిత్రొత్తి మెఱుఁగులు సంచఱక్కలయచ్చతలుపులుఁ గలయఁబడఁగ

సకత్రక్రొన్నలుపు నింపగనల్ల కలువపువ్వులనిండుబిగియును జెలిమినేయ

సంగముసభూతపాలుపుగి నంబమూర్తి మిగులఁదలుపెక్కి మొగించినమీఁదికంటి

సన్నువన్నరేణువు లట సున్ను మంగల, సభవునట గింగ నలివిహారలీల.

తరుస్తాఁడ. ఆలరుపుప్పొడవసుపార్చి మృణాళహారం బమర్చి కల్వారంపుతేకు

లలకలనలికి కర్ణావతంసకమున సభినవ్వుకై రవం బర్పించి కేల

నేలతెట్టుకేళికై యిచ్చి తేదేటి యెనకపుటులివున నింపులు పలికి

చలితంబును గింగ చెల్వపార్వతిక, జేసె నత్యుత్తులెల్ల శ్రీసాంపుమెఱసి.

క. విజయాదిసృజనులును, ద్రిజగద్ధరుఁ డైనదేవదేవుఁ గనకశృం

గజలంబులఁ దేల్చిరి శై, లజ కనుగీటంగఁ బ్రణయలాలనలీలన్.

క. ఆచ్చరలును సర్వజ్ఞుని, యిచ్చ యెఱిగి కదిసి భక్త యెసంగ రయం

త్రోచ్చలితగంధనలీలన, ముచ్చయముల ముంచి రాటముఖమున నెమ్మిన్.

ప. ఇవిధిఁబాగు విసూదించి సరిచ్చిదాహంబు వెలువడి విశ్వేశ్వరుడు హృదయ

శ్వరియుం దానును సభిమతనై పథ్యంబులు ధరియించి యలంకృతు లైనగణ

పుంగవులు సంగనాసముదయంబులు పరివేష్టించి గొంఠాకసేపు గంధర్వాపురః

- భయము లజ్జయు మోహంబు బొలమనసు
పొదివె దమము మంచును దమ్మి బొనువుమాడ్కి..
- చ. అది కలలోనికానుపయి యంచికయాసతి మున్న కల్లి య
ట్లోదవుట ముగ్ధతం దలంప కుగ్గల నిక్కముగాఁగఁ జూచి పె
ట్లోదవెడుబొప్పవారి నయనొత్పలపడ యెనర్ప రోదనా
భయదయమనొజ్జమై వదన మొప్ప వడంకుచు నార్తి నుండఁగా.
- వ. మణిదీపప్రసాదం బై నయమృందరంబుచేరువ నిద్రించి యున్న చెలిక త్తియ
లెల్ల మెల్కని సంభ్రమంబునం బొదివికొనిరి వారిలోనం జిత్రలేఖ యల్ల నమ్ము
ద్రియగిరిం బొక్కకేలఁ గ్రుచ్చియెత్తి కాఁగిలించి.
- మ. చెలియా యోడకు మేల యేడ్చినపు నీచిత్తంబులో దాపముం
దలంకుం జీయఁగ నెవ్వరుం గలఁ యీతైలోకిమధ్యంబునక
బలిసూనుండంట తండ్రీ నీపలుఁగవే భగ్నాత్ములై మ్రగ్గరే
బలభిన్నుఖ్యునిలింపు లీతనికి నీభాగ్యంబు సామాన్యమే.
- తే. గురుఁడుఁబ్రెగ్గడయునురక్షకుండు మీకుఁ, బొలఁతీకుక్రండుతోఁగితపురిమునెలవు
స్రస్క- కక్కడవచ్చి నీ కొక్కకీడు, నేయువాఁ డొల్లఁ డాత్మీయజీవితము.
- వ. కావున భయంపడవల దని కన్నీరు దుడిచి బుజ్జగించిన నబ్బోటి వారిం
గఁనుగొని.
- క. ఏనిచ్చట నిద్రితనై, యీనతి నుండంగఁ బురుషుండవ్వఁడో యునుగూ
హానుభవంబున వికృతం, గానెసరించె నది కలయు కాదో యెఱుంగ.
- చ. కల యసరాసు రామలకుఁ గాములకూటము లెన్నిచందముల
గల వని యన్నియుఁ పలసఁ గెన్నెఱికం బిటు వీటిఁ బోయెఁ బె
ద్దలకునుఁ బెద్దయై తనరుతండ్రీకి దక్కువపాటు చెచ్చితిం
గుల మెరియించితిఁ జననిఁ గూర్చితి శోకములోఁతువాటముఁ
- క. ఏనికను గన్నియ నని, మేనం బ్రాణములు తొల్ప మెయికొని యున్న
జ్ఞాన నిహముఁ బరమును గల, వే నిక్కం బగుట చెప్ప నింతటికంఠుఁ.
- వ. అని యవ్వెలంది యందంద వగచుచుఁ బెద్దయుంబ్రొద్ద విలాపంబు సేసినం
గన్నియ లందఱు విహ్వలభీతలోచన లగుచు నవ్వామలోచన కిట్లనిరి.
- క. కలయగును గాక యిట్టివి, గలవే నిక్కములు నీవు గఘపటికి వేదం
దలంపక యున్నను గలుగుం, బొలఁతీ యేమేని వికృతపుం దేఱఁగు గలఁ.
- మ. తెలివిగూరి యెనర్చుకొన్నిపనులం దెల్లంబు దోషంబునం
గల దాచందము గల్గుకాంతఁ గులటంగా నెన్నుదు ర్నజ్జనుల్

గలచే దీనికినింతయేని గలలో గన్నట్టియాబోటికిం

గులశీలంబులు పేర్చి మాన్వ దగునే కుందింపగా జెందము.

చ. ఎఱుగమే యేము నీహృదయ మేల తలం కెను నీచరిత్ర మే
తెఱవలయందు లేదు సుదల మదత్తినము లయినభావముల్
ఁజూసినభావ మొక్కటియ నీమతలంపు మొంగి యిట్టియే
మఱుకుకొ దెచ్చె గాలగతి మాన్వగ తక్యమె యెట్టివారికె.

ఉ. నీన నేమితప్ప ధీర యనీ యను, తాపమొకయ నొన్న ధన్య జేసె
నిన మహిమస్థలిము లనుకావమున శుద్ధి, నెలయొనుట మునులపలుకుగాదె.

—|| చిత్రరేఖ యపాకవ్యకన్య కలనం గానిం బూహించియపాకవ్యనారాధ్యుట ||—

న. అనుచుండం గుంభాండమిల్లి నొప్పింత నే పూరికుండ్లి యయ్యఖండితచారిత్ర
నుద్దేశించి.

క. ఇంతవడి కేనుదలచిలి, నింక జగదంబ నిన్ను నేమని చెప్పెం
గాంతునిఁ గోరినకోర్కీకి, సంకర్షణి నాదరించి యది గనుగొనుమా.

న. వైశాఖసంక్రమణి దావనశివారాత్రి పార్వతీతలంబున సుప్తయైనన్ని ననుభా
వ్యభాసనసంస్కారం లగుభావసంభవవికారంబు నెందించినవాడు వల్లభుం
డగునని యద్దేవి నిద్దేశించె నది యిప్పుడు ఫలియించె నింకం బరిత్యజంబు
నెందు మనిన యిప్పుడు ముఖంబు మంచుదొరికినయిందుబింబంబు
మిది కదంతభాష్యురంగై భారితాంబునహించె నెచ్చెలలెల్ల నుల్లాసంబు
నెంది కడంతంబ యయ్యలల ప్రియంబు గనుగొని యల్లన నిట్లనియె.

క. భ్రమవాయఁజేసి యిటు మో, నము గ్రమ్మలఁ జెలియ నీవు నాకిచ్చితి నీ
నమధిక మగుభాగ్యమునో, గ్యముగా నెడఁగూడఁజోవ యరయుమ యింకె.

క. మనసున నాడెడునయ్యన, ఘునియూకృతి యతివ వాక్యగోచరముఁ జే
య నశక్యము సుభగత్రీ, నెనసినయది దీని నీవ యెఱుంగుదు వెదకె.

క. నినుఁ దెప్పగాఁగఁ జైకొని, మనోరథపయోధి యేను మానిని గడవఁ
గని చరితార్థతనెందును, నని తలఁచెద నీనహాయ మల్పమె యెండు.

ఉ. నావుడఁ జిత్రరేఖ లలనా యది యట్లద నానుదేహము
జీవితము న్భవత్ప్రియముచేతకు నై నవి గాక యొంటికే
యేవెర నైననూఁది భవదిష్టునిఁ దెచ్చెడఁ దొల్లఁ జెల్లగా
నామితానుభావుఁ దెలియస్వలయుం దదుపాయ మెద్దియో.

తే. ట్టిరాఁ డని నీవును నెఱుంగఁజెప్ప, నేర వెమైయి నెఱుంగంగ నేరవచ్చు
నినక చూడక యెఱిగెడువిధము గలదె, కడిఁది యెవ్విధమున నిది కమలనయన.

- క. చాయయు సందము నించుక, యాయనువని నీవు చెప్ప నెఱిగెద వేనిక
వేయేల పుట్టుఁ బేరును, శ్రీయును బ్రాయంబుఁ దెలియఁ జేపడును దుదిక.
- సీ. ననువులు రుద్రులు వాయువు లశ్విను లాదిగా నెవ్వారి కై నఁ జొరఁగ
రానిశోణితనగంబు నిర్భయత దైత్యాశీశుతలవేసినట్లు సాచ్చి
సరసభావమున నీసర్వభావంబును భోగించి పోయినపుఁగషవృషభుఁ
డిప్పు డెన్నిశవీరి కెల్లరు వేనేలక్రమమున నెక్కుడు గాక యున్నె
జాణుచువేయిభుజములభరముగించు, కయ్యమిచ్చునాఁడునువేఁడకాఁగఁజోలు
నిట్టిపతిఁబొందలేనియయ్యంతిరూపుఁ, బ్రాయమునునియునునపార్థములు గావె.
- చ. అనుసఖభాషితంబులకు సంగజరాగరసంబు దోడుతోఁ
దనువున నాత్మచిక్కటిలి దందడి వేగిరపాటు నార్తియుక
ఘనముగఁ జేయ నచ్చతెలిగన్నులతెప్పల నశ్రుబిందువుల
వనరుహకేసరస్థహిమ వారిలవంబులమేలు డింపఁగాక.
- వ. నెచ్చెలికేలు గేలం గై కొని మాళిం జేర్చి.
- మ. తమకార్యంబుల కెల్ల నాఁడుఁ గడునుత్సాహంబు వాటింతు రు
ద్యమ మర్యాదముచేత మర్లభము మత్పాఁగింబుతోఁ దుల్యగా
రమణీ యేరు దలంతు నిన్నుఁ బ్రియ మార న్నీవు నన్నట్టిభా
వను పాటించి భరించినం గలుగు దైవస్ఫూర్తి నాకోర్కికొక.
- క. నిక్కము సెప్పెద నాదెన, నక్కటికము నీకు లేనియట్టిద యేనిక
దిక్కోరు లెప్పుడు ప్రాణము, లిక్కాయముతోడఁ బాయు నింతియ పిదపక.
- వ. అనిరఁ జిత్రరేఖ పరిత్రాసతఃశ యగున త్తొలనయచకేలు గేలం బట్టి.
- క. ఎవ, యిమ్ము నా కొఁగించుక, తడవెద నాబుద్ధియంద పైలోక్యమునక
బాడవై నవి యెల్లరు గని, తడయక నీప్రియుని నెవ్వధంబునఁ జెట్టుక.
- మ. కనుకాలోకసమూర్తి సర్వజగదేకస్వామికఁ బివితే
శ్వరి వైవేచికనన్య నీదెసఁ గటాక్షం బొప్పుగాఁజేయుటం
దరుణీ యెంతయు ధన్య వీవు దయితుం దచ్చోదితుక లోకసుం
దరు నిశ్వాసికుఁ బొంది తెట్లు దుది యేడం గాంచు నీకోరికల్.
- వ. అని యయ్యవిద నూరార్చి సఖజనంబులం దదీయరక్షణార్థంబు నియోగించి
యోగవిధ్యావిదిత యైవయమ్మహాభాగ యేకాంతంబున నుండి.
- సీ. అధికవిస్తీర్ణమై యమరునాబేఖ్యపటంబున వలయునర్థంబు లెల్ల
నుడఁగూర్చి తూలిక యొప్పుఁ గై కొని పదునాలుగుఁజముల సొలి నెవ్వ
రెవ్వరు ముఖ్యులై యెందుఁ బ్రఖ్యాతిఁ బొందుదు రట్టిపురుషులఁ జను రెలర్ప
నాకారములుఁ జాయలంబరాధరణాదు లొప్పులు నిలుకడ లొకఁ దప్పదు

కుండ సప్తరాత్రుంబున నెసరవాసి, తెచ్చినెచ్చెలిమిందట విచ్చి చూపి
యచ్చెరువునెందు సమ్ముగ్ధ కవ్వధంబు, నేలువేట యిట్లని చెప్పె విస్తరించి.
ఉ. ఈయఖలాండసృష్టి నుడలెత్తినధన్యుల నెల్ల నేను నీ
కై యిదె యన్నదద్భుతకళాతిశయంబున నాహరించి భా
తా యిటు చిత్రవిన్యసనలక్ష్యులఁ జేసితి నిందానీప్రియున్
శ్రీయుతు నెప్పగాఁ దడవి చెప్పము నిక్క మెఱింగి క్రమ్మఱన్.

—|| చిత్రకేళి దేవదానవప్రముఖుల నెల్లఁ ప్రపటంబునల్గించి తెచ్చియునుచు ||—

మ. విను మాద్యం బగుతేజ మొక్కటియ యీవిశ్వంబుఁ బుట్టింపఁ బెం
ప నడంపంగఁ ద్రిమూర్తులై వెలసె నాభవ్యాత్మకుల్ వీర లా
కనుకుల్ బ్రహ్మయు విష్ణుఁడన్ శివుఁడు నాఁగొ నాగ్రహంమైనన
త్యనురాగానహు లెల్ల నారలకుఁ దారారాధ్యు లబ్బిననా.

నీ. ఒడలెల్లఁ బసిడియై పోలుచుమాణిక్యపుఁ దగులనెప్పెడుకొండ తమకు నెలపు
ముదిమియుఁ నెవులును గదురకుండుంగఁ బాలతెరిగిన్న నస్తువు తమకుఁ గూడు
పోలివ్రానిపంట యెప్పుడుఁ గలతరువులనలరుతోటలు దమయాటపట్టు
యుగకోటి యెఱిగినయవతు లయ్యెనేడిఁ గొఱలుభామలు దమవిలువువారు
వీరు నేల్పులు ముద్దియ వేయికన్ను, అమరనూటంచులెనఁగుభూరాయధంబు
గేలఁ దాల్చినమేటి దన్నుల గ్రాలు, సౌఖ్యనిరతులు వ్రతులు నిష్కలుషమతులు.

చ. అమరులకంటఁ బూర్వ లమరావలివేర్చి సహింప గుగ్గులై
యమరకులంబు నెంచుటకునై శపముల్ నవరించి సర్వభో
కములను నాక్రమింతుఁడు మగింటిమి గోపమునం జలంబునన్
సమధికు లింతి వీరు పటుసాహసనిత్యులు దైత్యు లారియన్.

క. దైతేయలయట్టుల వి, భ్రాతులు సర్వగుణనివహగౌరవమున ను
ద్యోతితమూర్తులు చూచితే, నాతీ దానవనిజాటనాథుల వరునన్.

శా. పక్షంబు ల్లలిఁ దాల్చు కీరనిభదీవ్యద్వాణులున్ గాణులుం
జక్షూరాగము గంతరాగము సురాసంస్కృతి గానొక్తి నా
లక్షింపం బాలుపారుమోహకతనూలక్ష్మీవరేణ్యు ల్లస
ద్వాక్షిణ్యుల్ మఱి వీరిఁ జూడు వరగంధర్వుల్ కురంగేక్షణా.

మ. అణిమాద్యప్రవిభూతులుం దమకు నిత్యాయత్నలై చేరఁగాఁ
బ్రణయంబుల్ దళుకొత్తఁ దారుఁ బ్రియలుం బ్రాణంబు లై కన్యంబుగా
గుణితక్రీడలఁ గూడి రూఢ మగుకోర్కు ల్సంతతామోషా
రణలం దృష్టిననంగ నెప్పదురు వీర ల్సిద్ధు లిద్ధాకృతుల్.

మ. త్రాశీల. ఆధనేశుపురంబువారలు యక్షవర్షులు వీరు వీ
ద్యాధరేంద్రులు వీరు నిత్యశుభాభిరాములు భూరిమా
యాధికారులు వీరు గుహ్యం లంగనారమణక్రియా
వీధి సర్వపదీను లుగ్గలి వీరు కిన్నరపుంగవుల్.

మ. సకలాజాంశవిలంఘనక్షమబలస్ఫూరుల్ మహావిక్రముల్
శకీనిశ్రేష్ఠులు వీరు వీరు త్రిజగత్సంభావ్యభోగైర్ యశః
ప్రకటోద్యోగులు భోగు లక్షయసుఖప్రాప్తోర్ధ్వలోకాస్పదుల్
సుకృతుల్ వీరు సురాంగనాపౌదయహృత్సుస్త్రిగ్ధభావ్రాజ్యవలుల్.

ఉ. మర్త్యులు వీరు పెంపున సమర్థులకంటె నుదగ్రులై మనో
వర్త్యులొధనంప్రసరవర్ణచతుష్టయలభివిస్ఫుర
త్క్రిర్త్యుసభావముల్ భువనశేలనలోలములై యెలర్చి నా
పూర్త్యసమానసంపదలః బొంపిరివ్రామెడివాని నెచ్చెల్.

చ. మనుజులయందున స్థలితహాసనమగ్రులు రాజవంశం
జనితులు వీరు హైహయలు శైబ్యులు వైశ్యులు రాఘవాస్వయుల్
జనకులు నైషధుల్ భరతసంభవు లాదిగఁ గాశికోసలా
ద్యనుపమదేశరాజ్యవిభవాధికసౌఖ్యకళావిజృంభితుల్.

చ. ఇట్లు గా నన్నద్విలిఖితం బైనయీచిత్రపటంబునం దగులనిరూపంబు లేదు వీరి
నందఱుం గలయం గనుంగొను మనిన సయ్యంగం నయంపరంగంబలరనాలోకించి.

సీ. దేవతలను బూర్వదేవతలను జూచి దేవయోనులనెల్లఁ దెలియఁ జూచి
విహగేశ్వరులఁజూచియహినాయకులఁజూచిమనుజసంఘముఁజూచిమనుజపతులఁ
జూచి యాదవకోటిఁ జూచుచోవారిలోఁ బోరిఁబోరిఁ బోలికతెగువు గాంచి
ప్రవృత్తుముఁ జూచి సంభ్రాంతయై యల్లన ననిరుద్ధఁ జూచి యత్యాదరమున
విగతసంశయ మగుచూడ్కి వేటొకటికిఁ బోక యాకూతకాతుకాద్భుతవిలోల
తారకం బయి నిలుకడదగుల లీల, మనసు దోడ్తోడ మన్నఘోన్నాద మొంద.

తే. బిగియఁ జనుఁదోయి యొత్తినపేరురంబు, సలరుమోవితీ పానినయానసంబుఁ
దనియఁగురులు దెమల్చియాడినకరంబు, దరుణిమెచ్చుచునెమ్మాముఁదమ్మియలర.

క. నను మఱిపి యెందుఁబోయితి, గనుఁగొంటినిఁ బట్టువడితికై తప మిటునే
సినఁ బోనిత్తుమె యనుచును, దనమదిఁ బలుకుగతిఁ గొంత తడ వీక్షించె.

వ. చిత్రరేఖయుఁ దదీయభావం బుపలక్షించి.

మ. అనిరుద్ధాకృతిమీఁదఁ జిక్కువడి యయ్యబ్రాహ్మీచూ పంగముల్
ఘనరోమాంచమునం దనర్చెఁ బ్రియు నిక్కం బిట్లు గన్నట్లు పై

కొనిపూర్వానుభవంబు తియ్య మగుకోర్కూ- చిత్రరూపంబుపై
మునుగంబొలుట దెల్పెడు వివశతాముగ్ధంబులై భావముఁ.

ప. కావున నిష్కృతకాశినీ యున్న త్తదశఁ బడకుండం దేర్చి తడయక దీనిమనో
రథంబు దీర్చెద నని తలంచి యల్ల న సగుచు నిట్లనియె.

సీ. కన్యాపురంబున గనకసౌధంబుపై నిద్ర నేమఱి యున్ననిన్ను గదిసి
తనచెయ్యములు సూపి మనము మ్రుచ్చిలికొని యరిగినముచ్చ నబ్ధాయతాపీ.

• నీనేర్పు సులువుగా నెఱిగితి నేర్పడఁ బోయెద నచ్చట నేయసేపున
నున్నను బలిమియు నొపికయును నీవు మచ్చగఁ దెచ్చడఁ దెచ్చి నీకు
జేయలంతిగా నిచ్చలు చెలియ యిత్తు, నీకలాక్షపాతంబున నెఱయఁగంటి
భోగలలితశృంగారమై పొసఁగుగ్రహము, సండుఁ ద్రోచి నీవలచినయట్లు నేయు.

ప. అనిన నసంభ్రమంబుగా నయ్యబల చిత్రరేఖం జూచి చిత్రరూపం బంగుళిపల్ల
పంబున నిరూపించుచు.

క. నీకాశల మేమని చెలి, యొకొనియాడుదు మదయమగుమదికి విచి
త్రాకృతి మును గలఁ గలసిని, యాకానిం బెంతనేనె నంతియ చేసెన్.

క. ఏపుణ్యవంశమున నొక, జేపురుషశ్రేష్ఠపుత్రుఁ జేగుణములను
ద్వీపితుఁ డెయ్యది వెర విక, నేపిగిదిం జేరుఁ జెపుమ యింతయుఁ దలియన్.

ప. అనినవిని చిత్రరేఖ యనురరాజపుత్రి కీట్లనియె.

—|| చిత్రరేఖ యపాకన్యకు ననియ్యని కులకలనూబాచు లెఱిగించుట. ||—

శా. త్రైలోక్యంబును నెలుదెప్పుడు ధర్మ ధర్మంబు గావ న్నయం
డై లీలన్ యదురాజవంశమున విఖ్యాతంబుగాఁ బుట్టి గో
పాలి కేళిపరుండు నాఁ బరఁగ నేభవ్యాత్తుఁ డాశోరికన్
బాలామన్నఁడు పీడు తత్సముఁడు సౌభాగ్యానుభావంబులన్.

మ. కనుకం దొల్లి యనంగుఁడేసి పిదపం గ్రీడాయతానుగ్రహం
బున భూతేశుండు కృష్ణనందనుఁడుగాఁ బుట్టించినం బుట్టి యే
పునఁ బ్రహ్మముఁ డనంగ నొప్పెడుమహాభోగాఘ్యపుత్రుండు త
న్ననిరుద్ధం డనిపేర్కొనం బరఁగు నత్యాశ్చర్యశౌర్యం డనిన్.

సీ. పేర్చి శైలంబులు పెఱికి శైలములపై నూడుకొనంగ నెండొంటి వైవఁ
గడఁగి యంబోధులు గలఁచి యంబోధులపైఁ గ్రందుకొన నూర్చి పటలి గలఁప
గిట్టి దిగ్గజములఁ బట్టి దిగ్గజములతో రాయడిఁదాకించి పోరొనర్చ
బ్రహ్మాండపట్టులం బ్రహ్మాండపట్టులతోడత నెండొంటిఁ ద్రుంగ నడువఁ
జాలుఁ గినిసినఁ దక్కినసత్త్వధనుల, తరముగా నెన్నరాదు దుర్ధరభుజుండు
లలితకృంగారనిధి కళాకలితభువన, గీతకులకేతు వీముశ్యకేతు వబల.

- తే. అఖిలలోకంబులకుఁ దల్లి యొసవిశ్వ, గురునియిల్లాలు చేసినకరుణవేర్చి
యింతయొప్పున నీసరి యెవ్వరింతు, లింతి యొప్పితి పతిభాండ నింతవాని.
- క. సాధించి సురల నేలిన, యాధిక్యమువెలసెఁ దండ్ర కతీవా నీచే
నీధన్యత గొనియాడఁగ, వేధయు జడముఖుఁడు చేయివిధముల నరయన్.
- వ. బాణనిలయం బగుశోణితపురం బెట్లు నిత్యగుప్తంబై యుండు నట్ల కృష్ణనివాసం
బై నద్వారకాపురంబును యదువీరసంగక్షణంబున నెవ్వరికి దుష్ప్రవేశం జయి
యుండు నట్లయినను బ్రహ్మము తనయుం గదియుపనికి సర్వోపాయంబుల నుత్సే
హించి నీకుఁ బ్రിയంబునెసెద ననిన నసురరాజతనయయమ్మంత్రితనయకిట్లనియె.
- క. యోగినివి కామరూపపు, ధీగణ్యపు భేదగత్వదీపితపు మహా
భాగపు భామిని నీయు, ద్యోగమున కసాధ్యభంగి యొకటియుఁ గలదే.
- ఉ. పున్నమచందరుం జెనయుపొల్పున సయ్యసింధుమోము నా
కీన్నులతృష్ణ కప్పు డటుగల్గినఁ బ్రాణము నిల్చు నట్లుగా
కున్నఁ గృతాంతదండహతి నెందుటకుం దగి వై నకాల మా
సన్నము సన్నతాంగి యవసన్నత మంసగఁ జేయవే కృపన్.
- తే. యేడుదివసంబు లోచ్చితి నింక గడియ, డడవునకు నై న తమనాతాల్మిచెలియ
నన్ను బ్రతికించుటయ నీదు నై పుణముల, కెల్లఁదలకట్టు చెలిప్రాణమెత్తుటనదె.
- క. కలమొల్లరు నిండఁచుకటి, దలఁచు కామార్త లై నతరుణులు మాన
స్థలన మెఱంగు సన్నా, కలఁకకు రాసీకు నీవు గలఫల మతివా.
- క. దూతీముఖమునఁగరువము, ప్రీతియుఁ బొదలంగఁ గదియుఁ బ్రయములరయఁగా
ర్యాతురత్న దార వైకొను, తుతెరువునఁ గాదుచూడు మిది నీబుద్ధిన్.
- వ. దాత్యంబు లాతివారిదెన నెక్కింత యెగ్గయి తోచుం గాని తనప్రాణంబుల
తో నమానం బగుజనంబునందుఁ గెవలగౌరవంబునక యయ్యుండు నిన్నియు
నీయెఱుంగనిభంగులే యనిన సయ్యంగన యింత యన నేల నన్ను నేలం బనిచె
దవు గాదె వేగంబ సర్వశుభంబులకు భాజనం బయ్యెదవు గాక యొక్కింత
ధైర్యం బవలంబింపు మని యూటడించి యమ్మగువం గాఁగిలించి యెప్పటి
యట్ల చెలికత్తియలం బరివేష్టించి యుండం బనిచి వీడ్కొని యంతరిక్షంబున
కెగసి యంతర్ధానంబు నొంది.
- క. చెలియమనోజవ గావునఁ, గళాంతరములోన చనియెఁ గంసరిపునియు
జ్జ్వలవైభవముల కెల్లను, నెల వగుతద్వారకాఖ్యనిరుపమపురికన్.
- వ. చని తదీయసౌందర్యంబున కాశ్చర్యంబునెందుఁచుఁ దనకార్యగతియందొక్కింత
చింతాకులయై యుండి యక్కడ నెక్కసలిలాశయంబున నున్ననారధుం గని

చేర నరిగి ప్రణామంబు సేసిన సతండు దీవించి సప్రసాదము సవ్వలందియాగమాన
కారణం బడిగిన జేతులు మొగించి.

క. బాణసుతకోరికయు రు, ద్రాణిక్రపాదానమును ముదంబున సుమనో ,
బాణసుతుగుఱించి తాన, ధీమాన గనవచ్చుటయును జెప్పె గ్రమమునన్.

వ. చెప్పి మునీంద్రు యేను యదుకుమారుని గొనిపోయిన సవశ్యంబు , నెఱింగి
బాణండునైరింపండు బాణసరాక్రమ మనిరుద్ధునను భరంబై, వచ్చు మీరు
మురాంతకునకు నివ్వధం బెఱింగింప నలయు బలితనయవను దేవసూనులకు
గయ్యం బగుననియుం గల దండు దైత్యానికి విజయంబు సిద్ధంబు మఱియొక్కటి
యర్థించెద.

చ. మనుమని నొక్కకాంతకయి మాయపుభంగిం జెలంగి దివ్యగాఁ

గొని యటుపోవు పుల్లను ముకుందంబు జెఱింగిన జాపవహ్నిచే

నను నెటునేయునొ యని మనంబున జెల్కుఁజీయున్నదాన స
న్తునివరి నీవు దోచితి మసారభదేవతవై ప్రసన్నతన్.

క. కాపున గృష్ణునిదేవ భయ, మేవిధముం నబొందకుండు నలయుఁ గృపన్ మీ
యావరపు డుపాకస్యకు, దేవా యిట్లన నల్లదియు సిద్ధించున్.

క. అనిన మునీశ్వరుం డయ్యె, గన గనుగొని నీకు సఖలకార్యములకు సా
ధనముగ నిచ్చితి దామసి, యనువిద్య ప్రియంబు నెందు మంబుజవదనో.

క. నీ వనిరుద్ధుని నట గొని, పోవఁగ సురరిపులతోడిపోరు గలుగు నే
నాచో నరుగుఁడెంచి ర, నావప్యంభంబు సూతు నాదిటవ్రావన్.

వ. అవిధంబున బ్రహ్మమ్ముసూనువృత్తాంతం బనుసంధించుట యయ్యెడుఁ బా
మ్మని తాను నిజేచ్ఛం జనియెఁ జిత్రరేఖయు సదృశ్యమూర్తియై వానిదేవుపె
ద్దనగరును బ్రహ్మమ్ముమందిరంబును సరసి యూవల సనిరుద్ధుగేహంబు గాంచి
యందు మసూహరిస్తలంబున.

—|| చిత్ర రేఖ యనిరుద్ధమందిరంబు సొచ్చి యతనిం గొనివచ్చుట. ||—

తే. పసిడికోరల నించి యింపెనగమధువు, గ్రోలుచును జుట్టు సతివలుగ్రాలనడుమ
సమర్పిడిపిండులోనిమహాగజేంద్రు, కాంతి నలరుకుమారు సంతంత గనియె.

వ. కని తదీయభావం బుపలక్షించి యాత్మగతంబున.

చ. సరసవయోవిశేష లగుచామలు పాటలునాటలుం గరం
బరుమగ విస్తరించుచుఁ బ్రియంబులు సూపగ దీన నేమిటం
బొరయమి గానరా నెకయపూర్వపుఁజందముతో నృపాత్మజుం
డెరవుయ యున్నవాఁ డకట యేమికతం బగునొక్క దీనికిన్.

సీ బలిమికోలున సప్రదళుకొత్తినను మొగం బెల్లఁ దా నైయున్న వెల్లఁదనము
 ధీరత దెచ్చి కోటపొందినఁ బలుకులయందు గద్గదిక వాయంగ లేదు
 గరువంపుఁజూపులఁ బురికొనియున్నను రాగ మే తెరువున రాదు చేరఁ
 జేతులు పేడుకచేతలకై చక్కఁబచరించినను నచ్చుపడదు చేప్ప
 యితనిచిత్తమెవ్వతయేనిఁజతురయొకతే, గొన్నయదిదైత్యనాథునికూఁతురితనిఁ
 బొందినట్టులయితనికిఁ బొందు గలుగఁ, బోలు దైవికమయ్యనప్పలఁతియధు.

చ. అగు ననుమానమేమిటికి నమ్మదిరేక్షణదక్క నెండెడఁ

మగువలు నీయుదారునసమానమనఃపరిపీడనెందున

ట్లుగ నెనరింప శక్తలే త్రిలోచనదేవిప్రసాదసంపదల్

జగదభినంద్య లయ్యె సరిసంబుగఁ బండ మదీయయత్నముల్.

వ. ఇప్పు డితనితో సంభాషింప వలయు సవ్యధంబునకు ననుకూలంబుగా వివిక్తం
 బు గావించెద నని తలంచి యన్నాతి నారదదత్తి యైనవిద్య సక్కఁజిజ్ఞసంబు నెల్ల
 సమ్మాహితంబుఁజేసి చేరంజని పొడసూపి నిలిచి విరిచితాంబలియై యిట్లనియె.

సీ. బలిదైత్యపుత్రుండు బాణంబు నాఁగఁ బ్రఖ్యాతుఁ డాతనికి హిమాద్రికన్య
 వరమునఁ బుట్టినయరిదికూఁతురు త్రిలోకైకసుందరి యుషయనుకుంజూరి
 యప్పురమేష్వరియాసతి నిశ్చలనిద్రితయై యుండు నీపు దన్నుఁ
 గలయంగఁ గలగని కామార్తయై తాల్చి గోల్పోయి నెవ్వగ కొలఁటమగులఁ
 జెఱచి మఱచినతెఱఁగునఁ జెయ్యు లెల్ల, నెడలవిడిచి యున్నది బోటియేనుడత్ర
 రేఖ యనుదాన నినుఁ బ్రియలీలసముఖుఁ, జేసితోడ్పొనిపోవచ్చితిఁగమార.

క. నాచెలికత్తియరూపం, బాచతురాననుఁడుఁ బాలఁ డభివర్ణింపఁ
 గోమరయే యస్మావృశ, వాచోయక్తులకునై న వలయుం నెలుపఁ.

సీ. చందురునకు సంబుజంబులనెత్తావి యెల్లఁగొఱతః జెంద కెనఁగెనేని
 గోకంబులకుఁ బైఁడికుండలఁగొఱలురూపంతయు సతముగా నబ్బేనేని
 మదనుబాణముల కేణాలోకములకల్కితనము నిక్కంబుగాఁ దినరెనేని
 వికభాషలకు విపంచికలప్రమాతకు భావ మటలేక తోడ్పడి మెఱసేనేని
 బాణసందనయాసప్రభకుఁ జన్నుఁ, దోయికాంతి కపాంగదీప్తులసరిఁజేసి
 వాక్యభంగి నెనయనవచ్చుగాక, యెక్కటిగఁ బోల్చునపమాన మెందుఁగలదు.

తే. ఏను మాబిడ్డఁ బొగడుట యెంతయేని, వైశికం బగు నచటికి వచ్చి చూచి
 యెఱిగెదవు గాక యామాట లెల్ల నిప్పు, డిన్నియును బచరింపఁగనేల యిచట.

క. ఆవెలఁదికి నీవును నీ, కావనజాననయుఁ దగుదు రన్యులు సరి లే

రీవిశ్వంబున మీకిది, దైవఘటన మపరిహార్యతరము కుమారా.

- చ. అనువున నేను ని న్నెఱిగి యంచితచిత్రపటంబునందు నీ
యనుపమమూర్తిన్ నాసి ప్రియమార్గగఁ జూపిన నేర్పుపెంపునన్.
- దనువునఁ బ్రాణమూత్ నిలిచెఁ దన్వికి బలువురు నీకు వల్లభు
ఘనభుజయైనఁ గామహతఁ గాచుట పుణ్యము సర్వభంగులన్.
- క. ఏనిదె మ్రొక్కెద వ్రొక్కెద, నానెచ్చెలిమ్రొక్కుగా నెనయుకృపతో న
మ్మానిని బ్రతికించుటకుం, బూనుము తడ విం దె యోర్వఁ బోలడు సుమ్మి.
- చ. అనిన నతండు సంతసిల్లి యక్కాంత కభిముఖుండై.
- తే. మెలఁత యేమనిచెప్పుడు మీపుగాఱీ, గిన్నకలయయేనును గనియున్నచోప్పు
గాన కున్నాడ వచ్చితి పూని నీవు, కాంత కిలగన్నచోటిక గంపగొనుచు.
- ఉ. ఏవిదినంబులో రజనులెయ్యవియో విను నిగ్ర మెట్టిదో
నేవుట యెప్పుడో యకట వెమ్ముమనంబున కద్ది మగదో యే
- త్రోవలఁ బోయెనొ తలఁపుతోడన చెయ్యి లెటుంగ నేను నా
కివెఱవేకి మాన్పఁ గమభేషణ యబ్బితి నీవు వెజ్జవై.
- క. నను నీవు నేడుకొనియెడు, పని నిను నేనిప్పు డతిస ప్రార్థించెదఁ దో
డొనిపా మ్మచటికి గొనిపో, యిస చచ్చెద మచ్చెకంటియిచ్చకు దొరయన్.
- చ. అని యివ్వధంబున మనసు జెలసి పలికినయక్కుమారు నుత్కంఠాతిశయంబు
నకుం బ్రముదితయై యమ్మురిత తదీయహస్తంబు నిజహస్తంబున నవలంబించి
యంతరిక్షంబున కగసి యంతర్ధానంబై యిరువురయందును నిజవిద్యాప్రభా
వంబు దనరం గలిగించి నిమిషమాత్రంబున శోణితపురంబునకన్యాగేహంబున
కరిగి యందు.
- సీ. వలవంతసంతాప మొలసియుఁ బెల్లానచలిమిరి దోడ్చోన శమన మొండఁ
గోగ్గులతమకంబు గొదరియుఁ దాలిమిపొందున నందందఁ గ్రిందువడఁగఁ
దలపోత తలకు వెగ్గల మయ్య భావంబు నూట పొరిబారి నూరఁబోవఁ
దగులనునురివెట్టఁ దనికీయు నలుకని తెలివె బల్కఱు గార్యదృష్టి నడఁగఁ
గామవికృతులు నై జంపుగారనమునఁ
బరిహరించుచుఁ దనరాక వార్చియున్న
యువకుఁ బొడసూపె బూర్ణచంద్రోపమానుఁ
డైనయదువీరుతోఁగూడ నమ్మెగాఱీ.

— చిత్రరేఖ యనీరునంద దోడ్చొనివచ్చి యుపాకన్యకతోఁ గూర్చుట. —

- చ. ఇట్లు చిత్రరేఖ దోడ్చొనితేర సరుగుదెంచి ముందట నావిర్భవించిన యని
రుద్ధు నక్కన్య యాలోకించిన నతండు నయ్యవిదం గనుంగొనియె సంత.

- పు. ప్రమదోద్దామసుఖానుభూతి గలలోఁ బ్రాపించుట న్నున్న చి
త్తములం బ్రాపడియున్న యయ్యిరువురుం దద్యేశ వీక్షించుచోఁ
దమకం బారంగ వింతగాక సమతం దాగ్గొన్నయాలోకమున
గమియం బ్రాఁకె బరస్పరాంగములపైఁ గౌతూహలోద్వృద్ధతిఁ.
- క. సెగ్గంబులదెసఁ బోవక, సిగ్గులు గైకొనక మానసీమఁ జనక పే
రగ్గలిక నెండుమనసులు, పగ్గటి చూపుబడి నుత్కటంబుగఁ గలసెన్.
- తే. ఘనసుఖాంఘోరిటిదాగ్గొనుమానమునన, ఘరత్తుశ్రులుఁబులకలుఁగంపమనఁగే
నలరుభావంబు లుభయాత్మలందుబెరసి, వెలసె మోహనతిమిరంబు పేర్చిపాదువ.
- వ. ఇతైఱంగున మెక్కింతనే షమ్యోన్యాయలోకనసంభ్రమంబున సొగసి.
- క. తనిసి యిరుచూపు నుచితపుఁ, బనులకు నానపడి క్రేళ్లువాఱఁగ బోటిం
గ్గునుగొని యమాత్యనందన, యనిరుద్ధుని జేరఁ దెచ్చి యనురాగిమునన్.
- క. పంతము చెల్లించితి నిదె, కాంతుం గైకొనుము వైలకన్యకకృప
నీకెంతయుఁ గలదేమియు మదిఁ జింతిలవల దిమ్ము కేలుఁజిగు రీతనికిన్.
- వ. గాంధర్వవివాహంబు రాజులకుఁ బ్రశస్తంబు గాదె దేవీప్రసాదం బనుబుద్ధి
జుండు గూర్వఁ గామాగ్నిసాక్షికం బగుకల్యాణంబు సమంజసం బగుఁగాక య
నిన న్నక్కన్యక నెచ్చెలిం గొనిలించి నీవు సర్వమంగళారంభంబునకు నాచార్య
వ్రాసేపనువునఁ బరమభద్రం బగుటకు సందియం బేమనియె నంత.
- తే. చిత్రరేఖ యొసఁగఁ జిత్రమాల్యాంబరా, భరణశోభమానభవ్యమూర్తి
రాజునుతుండు దైత్యరాజకన్యకకర, గ్రహణమాచరించె గరమునేడ్చున్.
- ఉ. ఊటటచెయ్యలం దివుట లూరఁగ దర్పము లొండ్రికంటికిన్
మాఱుకొనంగ ముస్సనినమంజులసౌఖ్యరిసంబునిక్కలం
దాఱుచుఁ గోరికఁ గొటలి దాఱులు వైవఁగ సోయగంబుపై
దేఱఁగఁ బ్రాధదంపతులతీరునఁ బెంపెనలారి రిద్దఱున్.
- సీ. కలలోన నెండ్రిరుఁ గలసినయప్పటియానందపూర్ణ ధన్యత్వములును
బెరసి యెండ్రిరులపైఁ బ్రేముడి సలిపినసంతాపబహుళదశాంతరములు
నెమ్మి నెండ్రిరులకు నెచ్చెలికతమున నన్నినయనమభాగ్యాతిశయముఁ
గ్రియల నెండ్రిరులకుఁ గీల్కొన నెదవినయావసాచితకళావ్యాప్తివిధముఁ
జెన్ను మిగుల నెండ్రిరులకుఁ జెప్పికొనుచు
నద్భుతంబులు భయములు నాదరములుఁ
గొతుకంబులుఁ బొదలాడఁగాఁ బ్రియుండుఁ
ప్రియయుఁ గ్రోలిరి నూతన ప్రేమరసము.

- క. వితతపరిరంభణంబులు, జతురవచోరుచులు నపుడు సస్తితములుగా నితరేతరంతి వారికి, గతిపయదినములనె నెఱసె గఱనతనంబుల్.
- వ. అంత నయ్యుద్దటనమాగమంబు నెఱింగి కన్యాంతఃపురంబు కావలివారు దైత్య వల్లభుపాలికిం జని యవ్విధంబు విన్నవించినం గోపించి.
- శా. నావిక్రాంతియు బేరు బెంపు మదిలోనం గాన కున్దార్థుడై
నావీ డక్కట సొచ్చి నాప్రియసుత స్వంతైకభూషామణి
భావం బేదగ నెక్కమర్త్యుడట దర్పం బేర్పడఁ దూషితం
గావించె మది సైపగా వశమె యిక్కలుప్య మెబ్బంగులన్.
- క. అరుగుఁడు పొదువుఁడు పట్టుఁడు, పొరిగొనుఁ డాచుర్వీనీతుఁ బోనీకుఁడు మ
త్పరిభవకారికి నజరా, మరదేహున కై నఁ గలదె మనుగడ యెల్లున్.
- వ. అని యనేకసహస్రసంఖ్యలం గలకింకరులం బనిచిన నయ్యసురి లసిశరాసన
ప్రాసపట్టిసప్రహరణపాణులై బాణజామాత యున్నయున్నతసౌధంబు చుట్టువా
టి బిట్టదల్చి యార్చిన.
- క. ఉషక్కొగిట నలరుచుఁ దా, నుషస్సు నిశి యని యెఱుంగ కుడ్డామరసో
న్యీతుఁ డయి రేయుఁబవలును, నుషమలుగాఁ గ్రాలు రాజసూనుఁడు నెమ్మిన్.
- వ. అమ్మహాకలకలం బాకర్ణించి తనకు నెగ్గుసేయ డగ్గఱుదానపులకట్టలుకగ్గా నెఱింగి
కట్టాయితంబై సౌధగిరిగవ్వారంబు వెలువడి సింహాసమరేఖం బాలుపారి దారు
ణంబుగా నిల్చె నట్టియెడ.
- సీ. కన్నియలకుఁ జేయఁ గానిచేతకుఁ జొచ్చి కులనాశ మొనరించి కులట నైతిఁ
దైలోక్య నాథుండు తండ్రికిఁ బెడఁబాసి చెడితి నిం కెయ్యది, చేయుదాన
నటమిఁద నాకుఁగా నాటడి వెలవెట్టరానిరత్నముఁబోని రాచపట్టి
యవధిబోయెడి జగదంబ యిచ్చినవరంబునకును నెకహాని పుట్టు నెక్కొ
భాగ్యదేవతలార యీబారిగడవఁ, బెట్టరే యంచుఁ జేతులు పసికికొనుచుఁ
గన్నునీరునించుచు నార్తకంఠి యైన, యాత్మవల్లభఁ గనుగొని యల్ల సగుచు.
- వ. అక్కుమారవరుండు.
- క. నాల్కావ్రకొలఁది యెఱుగవు, బాలా తలఁకెదవు బాణపరివార మొకం
డేలా యేను జయింతును, ఫాలాక్షుఁడు బ్రమధవరులుఁ బన్నిరయేనిన్.
- ఉ. సోరణగండ్ల న న్నిలిచి చూచుచునుండుము మద్భుజాయుగ
ప్రేరితముష్టినిర్దళదుదీర్ణవిరోధిశరీరముల్ నవ
ద్వారములందు వెల్వడునవారితశోణితధారలన్ సురేం
ద్రాఃపురంబుపేరు నిజమై యెడఁగూడెడునల్లు సేయఁగాన్.

—|| అనినుగ్గుడు బాణప్రేరితుడై తన్ను బట్టవచ్చినరాక్షసకింకరుల బాణదోలుట ||—

వ. అని పలికి యచ్చటికి జేరువయై యున్న కన్యాంతః పురధ్వారపరిఘంబు గైకొని నిశుక తొంకంబున నుద్దండం బగువేదగండంబు కదలీకాండంబుపైఁ గవియుచు దంబున బృందారకరిపుబృందంబుపై నడచె నట్టియెడ నారదుండు చనుదెంచి చదల నిలిచి యదువీరునుత్సాహంబు కుతూహలంబలరనాలోకించుచుండెనంత.

చ. తడఁబడ నమ్ము లేయుచు గదల్ నిగిడించుచుఁ గుంతసంతతిం
బూడువఁగఁ జూచుచున్ సురరిపుల్ మఱియు నివివిధాయుధంబు లె
వ్వడువున నెవ్వ సేయనగు వానికి నయ్యనువు ల్పొనర్చుచుం
గడఁగిన నగ్గలంపుఁగినుకం గనుఁగ్రేవలఁ గెం పెలర్చుఁగాక.

తే. శౌరిమనుమఁడు తనచేతిదాగుణంపు, పరిఘమున మాటిమాటికిఁ బనులు నూలు
లల్లల వే లనుసంఖ్యల నహితభటుల, నేచి నులుమాడుచును వచ్చె వైచివైచి.

చ. ఎడనెడ ముష్టిపాతములయేవున నబ్రవిభిన్నకై లముల్
పడియెడుధంగి నూపె బరిపంథుల నుద్ధతిఁ గూల్చికూల్చి యు
గ్గడు వగునెత్తురుల్ బహుభిన్నై రికధారలఁబోల నారదుం
డునుగక కుంచెవీచుచును నుబ్బున దబ్బరయాట లాడఁగఁక.

వ. అట్లప్పుహోవీరుపరుసఁడనంబునదండడిం జచ్చియు నెచ్చియు విచ్చి కింకరులు సంకులంబుగాఁ దమయేలికపాలికి వచ్చినం గనుంగొని యయ్యసురపుంగవుండు.

మ. తగునే యింతటివారి కివ్వధమునన్ దైన్యంబు శూన్యోన్యముం
బగవారిం గడుఁబెద్దసేసి చలము ల్పంతంబు లుత్సాహముల్
దెగిపో నాతిడిపోయి వచ్చితిరి మీతేజంబునం దొల్లి యీ
జగ మేనొర్చితి నామనమ్మిక పృథాసంకల్ప మయ్యెం మదిన్.

క. పోర నకట ప్రాణముచెవి, గూరి తగవు మఱియు రేనిఁ గులజులు ధీరుల్
శూరు లనుమాట యేటిది, పోరామికిఁగాదె ధైర్యముల్ శౌర్యంబుల్.

క. మరలుఁడు మీవెనుకన యిదె, కరిహయరథసుభలబహుశఘనసేనలతో
దొరలెల్ల నడచెదరు రిపుఁ, బొరిగొన కెట్లొర్పు గలుగుఁ బురుషుండు పైచున్.

వ. అని తనకుం జేయఁగలవారి నెల్లనుం బనిచినఁ దొలుకానునం గదలుతొలు
మొగిల్ల మొత్తంబుకరణిఁ గాలకాయు లగుదై తేయులు దెనలు నాకసంబునుం
దారయై సతర్జనంబు లగుగర్జనంబులతో వివిధాయుధద్యుతులు విద్యుత్తులుగా
నుద్యుక్తులయి శక్తిమర్మివారుం డగుకుమారునిమీఁద నురవడించిన.

క. అంతంత బగతురం గని, సంతసమున నెక్కయసియుఁ జర్తముఁగొని మ
ద్దాంతగతి నడచెఁ దా మిసి, మింతుఁడు గా కతఁడు ప్రేయకు మెచ్చుధర్మిన్.

- క. దీప్తహుతాశనుఁ బొదివెడు, దృప్తశలభతతులుఁ బోలె దితిజబలము ల
ప్రాప్తపరిభవుని నాహరి, నప్తఁ బొదివి రంత నుల్బలాక్రార్యమునన్.
- తే. తరతరంబు విద్వేషులు దారుణాస్త్ర, శస్త్రచయములఁ బొదువఁ దుపారపిహితుఁ
డైనరవిమాడ్కిఁ గొంతసే పాతఁడవుడు, రూఢి ననిరుద్ధుఁ డయ్యు నిరుద్ధుఁ డయ్యె.
- చ. తిరువున నమ్మతంబు లగునాక్రమణంబుల వానినెల్ల నె
డ్డనమున నాఁగియాఁగి సుదృఢం బగుఖడ్గముచేతఁ గొన్నితు
త్తునియలు సేయుచుం గినిసి దుర్దమశీవ్రచపేటమై కడం
గిన హరిలీలఁ గూల్చుఁ దొడఁగెం గరిసన్నిభదై తృప్తిజ్యులన్.
- క. అనిరుద్ధుఁ డొక్కరుం డ, య్యనిమిషరిపు లపరిమితసహస్రము లట్ల
య్యును డయ్యనిమగఁటిమి నతఁ, డని సంపట కన్నిరూపులై దీసింఁచెన్.
- క. కరికోటికి బిమ్మిటియై, హరిసమితికి గ్రుడ్లకొలఁదియై రభతతిన్
సరిదన్ని తాపలయి త, త్కరవాలకరాశిసూతుకనత వేచ్చెన్.
- సీ. తోరగపుటమ్మలతోడ నుగ్గడున నుగ్గడు వగుఘణఘణాత్కారములును
గిండ్లకొవ్వలయంగకంబులు సెక్క నుగ్రము లగుచటచఁగాత్కారములును
శస్త్రభూషణసముచ్చయములు నులువంగిఁ గడలొత్తువలుడక్రేంకారములును
నాపాదమస్తకాహతి స్రయ్యఁ దాఁకంగిఁ దళుకొత్తుసటపూత్కారములును
నెల్ల దెసలును దారయైయెసఁగ నెల్ల, మెఱుఁగు లంబరాంతరమున మిక్కుటముగఁ
గ్రాలుప్రద్యమ్మునుతుచేతివాలు దనరఁ, జూచె నారదముని కుంచె వీచివీచి.
- క. పరుణునితో సంతకుతో, సురపతితో నడరిల్లి చూడమె యిమ్మైఁ
బరుసఁదన మెంను లే దిది, యరుదని వెఱగొంది రాత్మ ససురస్రవవల్.
- వ. అట్టిఘోరసంప్రహారంబునం దలలు దెగియును గాలుగేలుమనిసియు మేను లవి
సియు దంతజిహ్వప్రముఖంబులు మురిసియు రూపుచెడి కొండలు మడిసియు
నెత్తురులు దొరఁగి కండ లురికి కనులు దిరిగి కొండలు బ్రమసియు వెండ్రుకలు
వీడ వలువలు నడలఁ గైచువు తెడలఁ గంపితకంటకితఘర్తంబు లగుగాత్రంబు
లతో నాక్రోశస్వరవిహ్వలు లగుచుఁ గాందిరీకులై కొండలు దొలంగం గలంగి
లొల్లిఁగిరు లనం బెంపారువారును సైరణ విడిచి జడిసి నందడి నెండ్లారులం
ద్రొక్కుచు నుక్కు గక్కి మరల దొరలును దురంగమాతంగశతాంగంబులతో
భంగంబుల కోర్చి సైన్యంబులం బురికొల్పినేరక భయంబునం దిరేగి సురిగిపో
వం గుమారుం డుబ్బి బొబ్బపైడిచి యార్చి యర్చిష్టంతుండు గ్రీష్మసమయతీ
వ్రుండై వెలుంగుపగిదిఁ గయ్యంపునేల యనునింగిం గైకొని వెలింగె నట్లు
విఱిగి వట్టితెంచినతనవారిం జూచి యవిశ్వాససంచలప్రాణుండై బాణుండు.

మ. అనిలోఁ జంపక కాచి పోవిడిచినం బ్రాణంబులం బట్టి యా
కనకత్యుధర మెన్నఁడుం దిగుటకై కంసంతు రింద్రాదుల
య్యని నాచేతులఘాత కల్పు సరిసేయంజాల క్లిష్టన్న నె
ట్లును బోదయ్యె గడంకమై వలసె నాటోపంబెదం గైకొనన్.

—|| బాణాసురుఁడు సర్వసైన్యసమేతుండై యనిరుద్ధమీఁద యుద్ధంబునకువచ్చుట. ||—
వ. రథంబు దెంచుని పరిజనంబులంబనిచినమ స్తనమరసమాయోగంబునుయోజించి.

సీ. వెలయంగ నాలుగువేల్గికిష్కువులవిస్తారంబు కల్గి యుదార మైన
గడితంపుఁతులుఁగుతో ల్లప్పిననెచ్చారుబలుతేరు వేయిమాపులు వహింప
నెక్కి బృద్ధిధ్వజం బెత్తించి రక్తపతాక గ్రాలఁగఁ దనుత్రంబు దాల్చి
గదలు గార్చుకములు ఖడ్గముల్ శక్తులు మొదలైనయాయుధంబులు గ్రమమున
వెలుఁగ వేయిచేతులతోడ వేయికిరణ, ములఁ దనర్చువిభాకరుపోల్కి యమఠ
నమరుకుంభాండసారథి యై కడంగె, సుచిరకాంక్షితసంగరోత్సుకత వెలయ.

వ. సర్వసైన్యనాయకులును నిజస్వామిపూనిక కనురూపంబుగా నాటోపంబు
దెచ్చుకొని యతనిముందటఁ గెలంకలను బింకంబులు మొలవ నడచి రిట్లు
నడచి బలిసూనుం డయ్యమసూను దవ్వలం గనియె నతండును బగతుబాహు
సహస్రంబును బాణసంధానపామగ్రియు సక్రేసరులయుగ్రతయుఁ జీరికిం గొనక
యడిదంబు జపిపించి యొడ్డనంబున నిమిషపును దాఁటుచు నెమరునడిచె నవ్వీరుం
గాంచి కలుపించి.

చ. నరుఁడు విఘ్నేనసాధనుఁడు నాకెదురై లలిఁ ద్రుల్లియాడఁ జె
ల్లతె యిటుసూడఁగాఁ దగునె లాఘవ మేర్పడఁ బట్టుఁ డుక్కునం
బొరిగొనుఁ డంచు యోధగణము న్బురికొల్పుచుఁ దాఁకి యేసె ని
బ్బరముగఁ బెక్కుబాణముల బాణుఁ డుపాసతిప్రాణవల్లభున్.

క. చంపుచు నని మఱియును సై, రింపక తోమరగదాపరిఘశూలాదుల్
కంపితభువనుం డగుచు ని, లింపరిపుఁడు పటపె నబ్బలియుపై నాజన్.

శా. వానిం గైకొన కుగ్రచర్మచలనవ్యాధాతము లేయెచున్
నానాసైన్యము లడ్డమై తొడర నున్నతాకృతిం గూల్చుచు
న్దానొదఁగ్రుఁ డవార్యనిర్భరగతి న్భద్రైకసాహాయ్యుడై
తా నద్దానవనాథుతేరు గదిసెం దద్బాంధవు ల్పెల్కుఁజన్.

తే. కదిసి రథ్యము లేవ్వయింటిఁ గడమవడక, యుండఁ జించి పెన్నెత్తుట నుర్వి ముంచి
యుగ్రుడ్డై తనమీఁదనునుటుకఁదలఁచు, నతనిఁగనుఁగొనినైపకయ్యనునవిభుఁడు.

- క. శరముద్గరకుంతగదా, పరిఘక్షురతోమరములు పైపై నెనువణ
బరపి తిరోహితుఁ జేసెను, విరోధి మడిసె నని విబుధవిద్విషు లార్పిణ్.
- వ. ఇవిధంబున ననిరుద్ధు నిరోధించి యయ్యంతరంబున నతండు దివ్యశక్తి యొక్కటి యతనిపయిం బ్రయోగించిన.
- క. వినిమిదిఘంటలు మ్రోయఁగ, నిసదీప్తులు మాయ చుల్కఁ కెనయగుకర్ణణ్
జనుదెంచుచున్నతత్సా, ధన మాస్త్తరిసుతుఁడు సూచి తలఁకనిబుద్ధిణ్.
- చ. వెరవునఁ బట్టి క్రమ్మఱఁగ విద్విషుమీఁదన బిట్టువై నఁ బే
రురముఁ బగిల్చి వీఁచున మహాపాదాతి వెల్వడి యుక్తిసాచ్చెఁ బె
చ్చెర నది దైత్యభర్త గతచేతుండై భవజయప్తి యూఁతగా
నిరవట మ్రొగ్గఁ జూచి దొర లెల్లఁ గలంగిరి నెమ్మనంబులన్.
- వ. కుంభాండుం డొయ్యన సతనిం దేన్చి యిట్లనియె.
- మ. పగవఁ డల్పుఁడు గాఁడు సంగరవిధిం బల్కొకలంబోయినాఁ
డు గణింపం డెదిలి దృఢంబుగను నాటోపంబు దీనింప నీ
జగమెల్లం బయిఁబడ్డ నొప్పుఁ గడునిశ్చంకాకృతిం జూచితే
తెగువం గ్రాలెడు వీనిశౌర్యము బలోద్రేకంబు నక్షోభ్యముల్.
- శా. చేయం బోలినవెల్లఁ జేసితిమి దోన్కితావిశేఖాధతున్
మాయం దేగతి నెంచు వీని బలిమి న్నాయంపరా దేటికిన్
వేయు నిన్నును నన్నుఁ గాచుకొను ముద్వేగం బవేఱించినం
జేయున్ లోక మితండు వీతవనుజశ్రీకంబుగా వ్రేల్చిడిన్.
- క. అనివ్రెగ్గడ దెలిపిన న, ద్దనుజేంద్రుఁడు దెలిసి యపుడు దర్శితునిమ్మా
ఘని భుజగుఁబొచువుగరుడుం, డనఁ బొచువుడుఁ జూడుమనుచుసాక్షిణమతగన్.
- వ. గంధర్వనగరంబుచాక్షునఁ జూడంజూడ నదృశ్యదేహుండై.
- క. తనుఁ గానక నలుదెసలన్, గనుఁగొనుప్రమృష్మతనయుఁ శాక్షేయకథే.
లనదీప్తుదీ ప్రమధ్యం, దినదినకరతేజు నుగ్రతేంజం డగుచున్
- || బాణాసురుఁడు అనిరుద్ధుని నాగపాశబద్ధునిజేసి పంజ్రద్రోయుట. ||—
- వ. కృష్ణోరగముఖంబు లగుశిలీముఖంబుల ముఖప్రముఖాఖిలాంగంబుల నాజేష్టి
తుం జేసి త్రోచినం గదలనేరక యతండు మేఘువలయపరివృతం బగుమైనాక
పర్వతంబుపగిది నుండెఁ దావృశం బగుతదీయనశాంతరంబు దశకంతసుతవిశిఖ
వివశుం డగుదశరథనందనుచందంబు దలఁపించె నిట్లు నిమిషమాత్రంబున ననిమి
షేంద్రసమాను నమ్మనకను నవమానించి దానవేశ్వరుం డమాత్యునిం జూచి.
- క. కుంభాండు దుష్టయావన, బృంభితుఁ డగుదాయ మనకుఁ జిక్కెఁ దనదురా
రంభమునకుఁ దగ నిపుడు ని, శుంభితుఁ డగుఁగాక వీఁడు సౌలవక యింకన్.

- తే. వీనిచేత దూషిత యైనవినుతవృత్త, నీమ వెలయ దీఖలు నిట్లు చేయకున్న ననుడు నాతఁడు దేవర యానతిచ్చి, నట్ల యగు నై ననైకవాక్య మవధరింపు.
- సీ. గాంధర్వవిధిఁ గోరి కన్నియ పెండ్లియైనవాఁ డితఁడు కార్యంబు గడచె నీతని నెక్కుట నలయింప బాల నుత్కటశోకవహ్నిఁ ద్రోచుటయె కాదె యెండుండి వచ్చెనొ యెన్నఁడో యవ్వీరు నెఱుఁగుటయును లెస్స యెల్లభంగిఁ బ్రకృతిమూఁనవుఁడుగాఁ డకలంకరూపవిక్రమముల నమరులకంటె మేటి శీలవృత్తవయోబలశ్రీసమగ్ర, లీల సౌందర్యగుణముల మే లనంగఁ దగినవాఁ డిమ్మహాత్ముఁ డీభరిణిలోన, మాన్యఁ జగు నెంచిచూడఁగధన్యుఁ డధిప.
- మ. ఇరుగేలం గలయంగదోడ్యతములై యేచారునివ్వీసతో దుర మేధంగి నెసర్తు నాక సరి నీతోరాసె నానాస్త్రిని ర్భరపీఠం బడియుండియుం చనునభూధంగంబునం బొడ్డి క్రో ధరసోగ్రంబుగ నిద్దెసం బలవెడుం దై త్యేంద్ర లక్ష్మించితే.
- ఉ. ఆతనియున్నచూ పరిసితయ్య యవశ్యమునీకుఁ నుల్యలా మాత యనంగ నీమహితసత్ప్రతి కర్థుఁ డనంగ నిన్ను నం ప్రీతునిఁ జేయఁ బాలెమగిభరిగుణం డన నుల్లసిల్లెఁడన్ నాతఁఁ డిచ్చగింపు మనినం బ్రహ్మ డించుక యియ్యకోలునన్.
- వ. అక్కు-మారునకుఁ తగినకానలి పెట్టి నిజభవనంబునకుం బోయె నంత.
- క. చనుదెంచి నారమండా, తనినాశ్వాసించి కంపనమనుని వెనఁ దో డొ-నివచ్చెద నీమర్దశ, యనుచీకటి కుగ్రభానుఁ డగునట్టులుగాన్.
- వ. వీరభననత్కార్యం బగుధైర్యంబు కలిమి యిట్టిచోట్లకుం గాదె కావున నీపరిపీ డనంబు సైరించుట లెస్స యని చెప్పి యతం డరిగినఁ దనయున్న తెఱంగు చూ చి యశ్రువిలులితలోచన యైనవల్లభతో ననిరుద్ధండు.
- చ. ఎనురెనురై పెనంగుటకు నేమియు నొరవక మాయ పన్ని యీ త్రిదశవిరోధి చేసినయుదీర్ణవికార మవశ్యభావియై కదిరెఁ గడిందియై పరఁగుకాలము గెల్వ వశంబె యైన నా పద దొలగింపఁగాఁ బరమబంధుఁడు శౌరి గలండు మానినీ.
- మ. లయకాలోతపతంగబింబముక్రియన్ లాయన్ యదీయోగ్రని ర్దయనిర్దుగ్రనుర్వనాఖ్యపటుచక్రం బిద్ధతై తేయసం త్తయసంక్రీడకు నట్టిదేవుఁడు కృపాకళ్యాణఁ డబ్జైక్షుఁ డ త్తయఁ డాత్మీయపరాధవంబెటులు నిచ్చన్ పైపఁగా నేర్పునే.

- వ. నీవేలవగచెదవు బాణభాగధేయంబున కీడి యవసాసం బటునుండు మని యయ్యింతిం గొంత యుపశమితశోకంజేసి.
- క. ఆపదలకుఁ బరిహరణం, బై పూర్వులు నిశ్చయించి నట్టిమతము మీ గ్లాపదసంస్కరణము యని, యూపరమేశ్వరిఁ దలంచి యంచితభక్తి.
- వ. మహాముని ప్రకరపరికీలతం బైనవాక్యజాతంబున సనిబుద్ధుండు విద్ధాంతరంగుం డై యిట్లని స్తుతియించె.
- ఉ. నందునిసూర్మినందన యసంగ యశోచక్రశోభిరంబు నిం డం దను నావహించి ప్రకటంబుగ విష్ణునితోడఁ బట్టువై సుందరి గోకులై కనవశోభనయై జనియించి యేజగ ద్వందిత యొప్ప నాయసురదారణి నాశమశక్తి గొల్పెనర్థ.
- తే. తనువులం జెల్ల నెలసి చేతన యసంగఁ
- బ్రజయయన మయ యసంగఁ బూరణి యసంగఁ
 - బరమ యన దాంత యన నెప్పుహరపురంధ్రఁ
 - బరమభద్ర దాతాయణఁ బ్రస్తుతింతు.
- సీ. చంద్రబింబాననఁ జూచునేత్రత్రయశోభిని సురమునిస్తుతచరిత్రఁ గాళిఁ గాత్యాయనిఁ గంఠకృష్ణాచణి సహితభయంకర సభయదాత్రి బ్రహ్మవాచినిఁ గామచాలిని సిద్ధసాదామిని శేవతిఁ దూణి సచల యోగప్రదాయిని యోగిని గంధర్వి లక్ష్మీ సురవృతి లజ్జఁ గీర్తి సకలతిథులఁ జతుర్ద్వి షష్టిఁ ఛార్ద, మాసిఁ బంచమి మహానీయమహిమ సంబ ధ్రువఁ దపస్విని సావిత్రిఁ దుష్టి శాంతి, కైవమాత భక్తిప్రియఁ దలఁతు భక్తి.
- చ. ఇరువదియేడుతారలును నేలులు దిక్కులుఁ దాస యైనయూ శ్వరిఁ బరమాత్మిక మలయవాసిని వారుణి వింధ్యమేరుమం దరగిరిమందిరోద్ధరణి ధారుణి సింహాంధ స్వప్నధ్వజ వరతుణీలలాప సనవద్యనరప్రద నాశ్రయించెదర్థ.
- తే. దుర్గమర్జయ దుర్గమ దుర్గిహ సతి, భద్రచర్యస తివ వజ్రపాణిభగిని శబరి జీవనదాయిని శబరనైస్య, నాధనాయక నాత్మ వర్ణస మొసర్తు.
- క. కౌమాళిఁ గామదాయిని, సోమరసాస్వాదలోల శుంభనిశుంభ వ్యామర్దినిఁ బూర్వతిఁ బ్రభుసామజకుంభస్తనిం బ్రసన్నఁ దలంతు.
- సీ. దేవపత్నులు సర్వదివిజకన్యలుఁ గాప్రవేయకుటుంబినీవితతి వారి కన్నియ లప్సరోగణములు మునిభామినులు సిద్ధవిద్యాధరులవనితలు మనుజపురంధ్రు లి క్లెనసినసుందరీసృష్టి యంతయును లక్షింప సంబ నీవ యుచింత్యవు నిత్యాప్రమేయప్రకృతివి త్రైలోక్యసంకీర్తనయ

• వెవ్వతవు నీవు నీవతన్నెఱుఁగు డెఱుఁగ, నెవ్వరికినై నశక్యంబె యెట్టిరూపా యెల్ల పేళ్ళను నీమపే థెల్లరూప, ముఱును నీరూపములు భవ్యభూతిలలిత.

చ. హరిహరపద్మగర్భతుహినాంశురవిగ్రహతారకాభిభూ

గిరిశరదగ్నివాయుముఖకీర్త్యసముజ్జ్వలమూర్తు తల్ల నిం
పశుమగఁ గీర్తనంబు గనునల్లు ముదంబునఁ బొందు నిన్నుఁ
బ్రస్ఫురదుర్మకీర్తనం బ్రమదపూర్ణగఁ జేసెదఁ బుణ్యకీర్తనా.

క. పదునెనిమిదిభుజములతో, నెదవిసహారమకుటాద్యను త్తమభూషా
మృదులాంబరశోభిని నీనుఁ, ద్రిదశేశ్వరిఁ దలఁచువారు దేవే ధన్యుల్.

క. వరదాయుని మహిషాసుర, పరిమర్దని వైదికాద్రిబ్రహ్మాణి శివసుం
దరి నారాయణి యచలే, శ్వరకన్యక యనఁగ నీడు సంజ్ఞలు తల్లి.

క. ననుఁ జూడుము దుస్థినితు లె, ల్లను దొలఁగింపుము శుభోజ్జ్వలశ్రీయుతుఁగా
నెనరింపుము భవదాశ్రిత, జను లాపద్రహితు లనరె చమపుల నార్చుల్.

తే. కేలుమొగిచి మ్రొక్కెద నిదె కీర్తనంబు, లర్థిఁ జేసెదఁ దలఁచెద నర్చనంబు
లాత్తు నిచ్చెద నీ కెక్కినట్టి వన్ని, చందములు భద్రములు గావె నర్వభద్ర.

— ❦ కాశికాదేవి ప్రత్యక్షంబై యనిరుద్ధసిబంధనంబుదునిమి యాశ్వాసించుట. ❦ —

వ. అనిఁ యనేకప్రకారంబులం బ్రస్తుతించుచున్నయన్నగోత్తమునకుం బ్రసన్నయై
దుర్దమపరాక్రమ యగుచుర్గ తత్పుగోభాగంబునఁ దనరూపు సూపి నిలిచి
తదీయబంధసంధానం బై నవప్రమయపంజరంబు కరిస్పర్శనంబున భంజించి నిగ్ర
హంబు మాన్చి యతనిం గనుంగొని

మ. ఘనబాణాసురబాహుమండల మనిఁ ఖండించి దండించి చే
నిచేఁ జక్రాయుధుఁ డార్తబంధుఁడు దయానిత్యుండు దై త్యాంతకుం
డనఘా మోక్షితుఁ జేసి తోడ్కొని చనుఁ హర్షంబుతో నంతదాఁ
కను సైరింపు మొకింత దీన మెదవుం గళ్యాణ మేధంగులఁ.

క. అని కరుణించి మహేశ్వరి, యనఘుఁ డతఁడు సూచుచుండ నంతర్ధానం
బునుబొందె నంత నెంతయు, సనిరుద్ధుఁడపోలె నుండె ననిరుద్ధుండుఁ.

క. ఆర్యాస్తోత్రంబిదివిధి, ధుర్యతఁ బఠించుమరితదూరులు లక్ష్మీ
పర్యాప్తిఁ బరఁగి యెయ్యెడ, నార్చులు గొనియాడఁ గాంతు రతులనుఖంబుల్.

క. అనుదినమేను నియతిమనం, బునదీని జపించుపుణ్యపురుషునకు జగ
జ్జనని కరుణ నెలకొనఁగా ననుగ్రహము సేసి మనుచు నతులప్రీతిఁ.

క. అన్ని వైశంపాయనముని, జనమేజయవిభున కెలమిఁ జక్రాయుధపా
త్రునిసాభాగ్యము శౌర్యము, వినిపించినకథ ప్రశస్తవిస్తరఫణితిఁ.

ఉ. సాధితసర్వధర్మ యవసాదితదుర్జనకర్మ నిత్యస
త్యోదితశర్మ సీతీసముపార్జితభాసురభర్మ కాణసం
• వేధితవైరిమర్మ దురుపేక్ష్యసముద్యమమర్మ వృత్తసం
శోధితపుణ్యజీవన యశోమయగాంగజలై కపావనా.

క. శ్రీమల్లచమూపతిసే, వామధురిమనిత్యసుముఖ వామవిచారి
• వ్యామూఢవిముఖ యర్చిత, వామార్థాంగపరతత్త్వ వాసవసత్త్వ

మాలిని. అనతస్సపతికాంతాహారహంసాసకారీ
ధ్వనితగురుధనుఃప్రోద్వాంతనారాచవృష్టి
• వినమదభిమతార్థావిష్కీయాసాదదృష్టి
జనితసుజనహర్షాసత్యనిత్యప్రకర్షా.

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసరోగుహధ్యానానందసౌందర్యధు
• ర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంభవ శంభుదాసలక్ష్మణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయ
ప్రణతం బైనహరినంశంబున నుత్తరభాగంబునందు సప్తమాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము-అష్టమాశ్వాసము.

క. శ్రీనందనసమసౌంద, ర్వానందితయువతిహృదయ యధికాభ్యుదయా
• యానతజనహృద్యదయా, భూనుతజయశక్తిభీమ పోలయవేమా.

క. అక్కఢకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె సట్లు దేవీవచనసమాశ్వాసి
తుండై నానుదేవతనయతనూభవుం డున్నంత నటమున్నె యక్కడ.

సీ. ఆచిత్రరేఖ మాయాచిత్రముఖమున నమృహాభుజః బ్రణయమునఁ గొనుచుఁ
బోవ నాతనియంతిపురముభామిను లెల్ల నాత్మేశుఁ బొడగాన కాత్తి నుంది
ప్రియులఁ బాసినకిన్నరీసమూహముఁబోలె నాక్రందనము సేయ సప్థాలతుల
యులివు దివంబున నుద్విగ్న కురరీవిరావంబుక్రమమునఁ బ్రబలమగుచుఁ
బరఁగెనయ్యేష్టులోననప్పడఁతులకట, యెవ్వఁడొకొమామనొనాధునినసమానుఁ
గడఁగి మాకన్ను లెల్ల ను గప్పి మమ్ము, ననదలుగఁజేసియెక్కడఁగొనుచుఁబోయె.

చ. బలర్థిపుఁ డాదిగాఁ గలసుపర్వులు గర్వితదైత్యభీతులై
బలమతి వచ్చి యేవిభునిబాహులనీడ యుపాశ్రయింతు ర
య్యేలఘునిపౌత్రుఁ గొంచుఁ జనుసంతటివాఁడును గల్గె నౌర తో
బలియుఁడొ భీతిదాయకినిఁ బ్రస్ఫుటభీతిదుఁడయ్యె నియ్యెడఁ.

తే. పగఱబరి వ్రేసి యాఁగి దర్పంబుఁ జలముఁ
గోలుపుచ్చుమురారాతిక్రోధవహ్ని

- యుజక నిటు మండ నూఁదెడునుదుటు గలుగు
వాఁడు గుండియగలవాఁడు గాఁడె జగతి.
- చ. తేటచిననొగితో నెదవుతీవ్రపుమృత్యువుకోట యూతగా
సలుముట గాదె మాధవున కక్రియ విట్లొనరించు టింద్రుఁడుం
బజీవతిగాక పోగలఁడె బాహుమదంబున వాసుదేవు న
క్కఱఁబడఁ జేసి రిట్టివిధి గానరుగాక దురాత్ము లేమియుఁ.
- తే. వగలపెచుపేల్లిఁ బడితి మెవ్వలనఁ దేప, గాంతు మనురాంతకునికృపగాంచుచంద
మెద్ది పతిలేనియతివలయడదు జముని, యాటఁబట్టు దుర్దశలకు నాకరంబు.
- వ. అనియి ట్లొనర్చువొంబునకుం గలంగి యిది యేమి యెక్కడియా ర్తస్వరం
బనిరుద్ధగేహంబున నేమిభయంబు పుట్టెఁ గృష్ణసంఘీతులకు భయంబుకలిమి
యపూర్వం బనుచు నెండొరుల కెఱిగించుచు యాదవు లెల్లను సంధ్రమం
బున ననహ్యకోపవిహ్వలంబులై గహ్వరంబులు వెలువడుసింహంబులంబోలె
నెక్కట నాత్మమందిరింబులు వెలువడి రంభిటిఁగోనన సభాపాలప్రహతంబై
సంవర్తజలధరా రావంబై భైరవం బై ననన్నాపాఠేరి చెలంగిన.

—|| శ్రీకృష్ణబలాను ప్రభృతులనిడునుపోకినఁ గాఁడెంబూపించుట. ||—

- ఉ. ఆసభ కందఱుఁ హరిహలాంకులు మున్నుగ నచ్చి పుష్ప బా
ణాననుపట్టిపోక తెలియ నివ్వని యుత్కటశోకబాష్పని
శ్వాసవివర్ణమూకనదనాంబురుహంబులఁగోడ విస్తయూ
యాసితమూర్ఖులై యొకకళాంతర మున్నెడ వారిలోపలఁ.
- వ. వికద్రుం డనుయదుముఖ్యుండు మురాంతకున కిట్లనియె.
- మ. భవదీయోద్ధతిబాహుపంజరమునం బర్యాప్తగుప్తంబు యా
దవవంశంబ యనంగనేల దివిషత్పాలుండు నాభీలశా
త్రవసంతాపశరణ్యుఁగా నిను మదిం దా నమ్మి యుండుం గడుఁ
భవనేశుండవు నీవు నీకుఁ దగునే పోరామితోఁ జింతిలఁ.
- క. అనిరుద్ధునిఁ గానమికం, తెను నీ విబ్భంగిఁ జింత డిందుట గని నీ
యనుఁగులు వగచెద రిందల, ననునయవాక్యములఁ దేర్పు మనఘవిచారా.
- వ. నీవు నీమనంబున నెక్కింత దెలిసి చూచినఁ దోఁపనితెరువులు లేవు కుమారు
పోకడ నూహించి తగినయద్వోగంబు వాటింపు మూరకయుండుట తగదనిన
నీషమల్లానవిశదవదనుం డగుచు నంబుధిసదనుం డిట్లనియె.
- క. పాపనిపోయినతెఱఁగే, నొపి యరసి చక్కఁబెట్టకున్నను జనులూ
రోపీంతురు నాపై నుక, యోపమి యటుగానఁ జింతనెందఁగ వలసెఁ.

- తే. చిటుతనాడెప్రద్యమును నిగటకుటసుర, గొనుచుబోయినయాపోక గనుటలేక
యేము వగవంగ రిపుఁజంపి యెలమినతఁడు, దానయే తెంచితటిగెమత్పరిభదంబు.
- ఉ. ఈతనిచందముం దెలుప నిట్టిది యక్కట వైరులుగ్రులె
నాతలపై సభన్తచరిణం బిడిపోయిరి గాక యల్పమే
యాతెఱఁ గేమిసేయుదు సుదీర్ఘబలంబున నీనికారముఁ
ఫేతొలఁగింతుఁ ద్రోవ గనువెంటకుఁ జూచుడు మీరుపాయమున్.
- క. అనువుడు సాత్వకి దేవా, పనువుము బహుజనుల సరియ బహుభూముల కెం
దునుబహుభంగుల నరయఁగఁ, గనియెడిము కుహారు సరిసి కాదే చేతల్.
- న. అనిన నుగ్రసేనుం డది యట్టిక యరయక యెఱుంగవచ్చునె యిప్పనికి నాల
స్యం బేల యనుమాటకు మాధవుండు రథచారుల సర్వచారుల బాదచారుల
నాటణంబ యనేకులం బిలిపించి నైవతంబు పోలువంతంబు లతావేష్టంబు బు
తీవంతంబు సనువర్వతంబులయందును వివిధోద్యానననంబులయందును సద్ప్ర
సవణవేశంతనర్ వానికాతీరుంబులయందును గుహారు పెడకుం డని యనిచె
నట్టియెడం దలియసెనాఁటి యను సనాదృష్టి యసని ట్లనియె.
- సీ. అధిప యెంతయుఁగాల మాత్మలోపలన యేనాక కార్య మూహించుచుండి నీదు
మనసునొప్పెఱుంగక మాటగా వెడలంగ నది విన్నవించంగ నయితి నిప్పు
డనసరంబై యున్నయది కాని నాడెడఁ బనిలేక నల్పులనుక సీవు
కడఁగి దానసులఁ బెక్కండ్రఁ ద్రుంచిన వారిపుత్రపోత్రసహాయమిత్రవితతి
సాలఁ గలదు పరిజాతంబు గొనునడఁ, దాడర వృత్రభేది సుడిచి తతఁడు
గొంత మనసునందుఁ గొఱకొఱ గాకున్న, యెట పైచునేమఁబూన్పితుండు.
- వ. నాకుం జూడ నీయపాయంబు వీరిలో నెక్కచేసం బొడమినది కాబోలు నని
రుద్ధహరణం బన్యులకుం బనియేమి విశేషించి యింతుండు దీనికిం గారణం
బగునని యూహించెద సనిసం గృష్ణుండు సప్రవచ సతనియాసనం బూలోకించి.
- చ. అనురులచేత యెట్టిది సురార్థపు లక్కట దుష్టచిత్తులే
యసదృశవిక్రమంబున సురార్థమకాదె నిరింతరంబు నీ
వసుమతి నేఁ బ్రవర్తిలుట వారక యింతయెఱుంగరే సురల్
పసగఁ బరోపకారులకుఁ బాప మొసర్తులె పుణ్యచేతనుల్.
- వ. నీవెఱుంగక యిట్లాడి తనిన సక్రూరుండును దిదనురూపంబుగాఁ, బలికె గృ
ష్ణుండు పుతీయును.
- క. వినుడు పురుషు లెవ్వరికిం, బనిగా దనిరుద్ధచనినభంగి జటభినాఁ
జనునది యెవ్వతయేనియు, ననురక్తి నటించి కొనుచు నరుగఁగఁ బోలున్.

- తే. దైత్యదానవదేవసుందరులు మాయ, లెన్నియే జూపగా నేర్తు రెట్టివాని నై నలొతు రెక్కడనైన సథికగుప్తి, జొత్తు రరుగంగ ఫలతు లెచ్చోటికైన.
- వ. కావున మన మవ్వధంపుజాడ లరయవలయు ననియె సట్టివిచారంబున నయ్యం దటు నున్నచో గొన్నిదివసంబులకుం జారు లరుగుదెంచి సభాద్వారంబున య దువీరవర్గంబు నెమర నిలిచి వాసుదేవునకుం బ్రణమిల్లి దీనానను లగుచుగరం బులు మొగిచి.
- క. ధేనర యానతిటుచ్చిన, యావివిధస్థలములండు సస్యములండు వేవిధముల వెదకితి మె, చోచ్చి వీరు గుమాటు గాన జొప్పడదయ్యె.
- వ. ఇంక నెక్కడి కరుగుదు మెయ్యెడ రోయుదు మేమి యాసతి యనిన సందటు డెందంబులు గలంగం గన్నీరు నినిచి యెండొరులమొగంబులు సూచి యెయ్య ది కర్తవ్యం బని యెప్పటియల్ల భిన్నప్రకారవిచారలై రాదివసంబును రజని యు నవ్వధంబునం గడచిన.
- తే. భద్రతూర్యనాదంబుల బ్రకటసూత, మగధకీర్తనంబుల వందిమధురసుతుల మేలుకని కృష్ణు డుచితసమీహితక్రి, యాకలాపంబు దీర్చి సమానరమున.
- వ. సభామండపంబునకుం జనుదెంచి యుగ్రసేనపూర్వకంబుగా దగినతెలింగున సకలయాదవులు నాసీనులుగా నాసీనుండై యున్నసమయంబున.
- సాదమహామని శ్రీకృష్ణునికిననిర్మలసత్వత్రాతంబంతయు వెలిగించిపోవుట. —
- క. ఉదయించినభానుడు గా, కుదయించెను కాక వేట యుష్మకరు డొకం డిది యద్భుత మనగా నా, రదముని కట్టెరుర దోచె రాజతలీల.
- వ. అమృతాత్మనిం గని కమలనయనుండు మున్నుగా సందటు సభ్యుత్థితులై జయ జయశబ్దంబులం బూజించిది కృష్ణుండు మధుపర్కంబున సఖలలోకార్చనీయు సతని నర్పించె నతండు సర్వపీఠంబున నుండి యందట నెప్పటియల్ల యుండం బనిచి యిదియేమి యందటుం జంతాకులవికలంబు లై నయట్లున్నభావంబుల తో జారుపంబు దెస నుదాసీనులుం బోలె నున్నా రనిన నారాయణుం డత నిం జూచి.
- క. మునివర యనిరుద్ధం డెట, జనియెను యెఱుగంగ లేక సర్వదిశల నా తని వెదకించియు గానక, మనముల నెవ్వడర నిట్లు మఱిగెద మిచట.
- వ. త్రైలోక్యజంఘాలుండ నగు స్థివిచ్చటికి విచ్చేయుట మాభాగ్యంబు గోడె కు మారునకు నింక నభ్యుదయంబ యనిన నవ్వచు నవ్వెబుధసంయమి యిట్లనియె.
- క. కన్నులకసివ్రాఁ జూచితి, నెన్నడు నెచ్చోట బోరు లిట్టి వెఱుగ నొ యన్న భవత్పిత్రుఁడొకఁడ, యున్నతభుజ బాణుదొడరి యుక్కునఁ బెనఁగె.

- ప. ఎల్లనిన బాణదైత్యునికూతురై నయుషయనుకన్య యనిరుద్ధునిఁ గామింఛి
సం జిత్రరేఖ యన్మనచ్చర యచ్చెలువకై యిచ్చటికివచ్చి యతనిం దోడ్కొని
పోయి యిరువురం గూర్చిన నెఱింగి బాణాసురుండు కుమారుపైకి నడ్డిచినం
బూడిది యతం డతనికి మిక్కుటం బగుమగంటిమి మెఱయుటయు.
- ఉ. లావున గెల్వలేక తనలావగుమాయ యెనర్చి సర్పరూ
పావిలఘోరబాణముల నాతనిఁ గట్టె బురంబరిద్దిఘం
డాధి మెల్ల నేను దెలయం గని వచ్చితి ము జెప్పఁగా
జీవ యెలర్చి తెమ్మలఁజ్ఞు జయింపు బవీంద్రనందనున్.
- న. బాణనివాసం బగుశోణపురంబునఁ బ్రద్యుమ్నసూనుండు న్నవాఁ డది యిచ్చ
టికిఁ బదునుకండుచేలయోజనంబులదప్యగలదు మానుషంబున నధిగమింప నశ
క్యంబు.
- క. తలఁపుము వినతాసుతు న, బృలియుండు మనోజవుండు ప్రతిహతి లేదె
వ్వలన నతనిగతి కేటికి, సలఘుమతి యింకఁ దడియ నని పలికి తగన్.
- ప. నారదుం డిరిగిన నాక్షణంబ పుండరీకాక్షుండు తాక్ష్యుఁ డలంప నయ్యకలు
మితప్రభావు భావం బెఱింగి యెఱకలమెఱుంగులు నుటంగలిగాసం జనుడెంచి
భుజంగదమనుండు భుజంగశయను కట్టెదురిం బ్రాంజలేయై నిలిచి ప్రణతమస్త
కుంజై ప్రశస్తవర్ణస్వరమనోహరంబుగా నిట్లనియె
- తే. అఖలజగదుపకర్తవై యలరునీకుఁ, బిలిచి ననుఁ బంచి చేయింప వలయునట్టి
కార్య మెయ్యది యిత్తటిగలిగె నాన, తిచ్చి రక్షింపుమన్నింపు మింపుమిగుల.
- సీ. పక్షవిక్షేపసంభవ మారుతంబునఁ దొడరి యెవ్వనివీడు ధూళిఁబుత్తుఁ
గ్రోధరూక్షేషణక్షుభితాగ్నికీలలఁ జెనసి యెవ్వని బలశ్రేణిఁ గాల్తుఁ
జరణనిపాతన చటులఘేలనముల నెఱసి యెవ్వని వెఱచటవ నడుతు
దారుణత్రోటీవిదారణతీవ్రతఁ గడఁగి యెవ్వనియంగకములు రాల్చు
నేను నీబంటునై యుండ నటుగ నేర, కకట యెవ్వఁడు నీకు నె గ్గాచరించ
మిగిలి మిన్నంది పెనఁగొనుమేటి కై న, నాయువును శ్రీయనెవ్వని కవశమయ్యె.
- మ. అనవద్యోన్నతమాంసలస్థిరమదీయస్కంధపీఠస్థితున్
నిను నెవ్వఁ డనిలోనమార్చొని కనన్నిర్నిద్రచక్రానలంబున
కాత్మీయశరీరజీవితధనంబుల్ సాధుసాన్నాయత్తా
వినియోగ్యంబులుగా నెనర్పఁ దలఁచెన్ విశైవ్వికరతామణి.
- సీ. పాంచజన్యస్వసపారుష్య మెఱుంగక యదుసేనముంగలియగుట గనక
కామోదకీఘోరఘాతంబు దలఁచక నందకగరిమ యెన్నంగఁ జొరక

శార్ఙ్గమార్త్యభూషచండత యూహింప కలముదివ్యాంబకకలన వినక

హళిసీరకర్షణవ్యాప్తి పాటింపక ముసలసంప్రహరణముఖ మరయక
నిన్ను నెవ్వఁడు చెనకి యన్నీరజాప్త, సుతుని యింటిక నతిక్లిగాఁ జూచె నిష్ఠ
డింతయును నానతిమ్ము సర్వేశ సర్వ, భద్రకారి కృపాలాభ పద్మనాభ.

- వ. అనినం బ్రసన్నహృదయుం డగుచు వాసుదేవుం డాపఱిదేవున కీట్లనియె.
- క. బలిసుతుఁడు బాణు డనియెడు, బలియుం డిపు డసఘ వినవె ప్రసన్నుసుతుం
గఘుషవిహారగచేశం, బులఁ జట్టినవాఁడు కూతుఁ బొందినకతనక.
- వ. బాణసగరంబు మర్త్యలోకచారులకుఁ జరింపరానితెలివై దూరంబునంజేర నల
వి గానిదియునై యుండు సీవు మమ్ము నటఁ దోడ్కొని పోయితేనిఁ బగట
సాధింప నుకరంబు.
- క. నీకోడలు కొడుకునకై, శోకం బుడిగింపఁక నుడిసినయది య
స్తోకబలంబునఁ నమ్ముడ, నేకడగఁగవలయు బాలు విడిపించుటకుక.
- చ. ఎఱకలఘాళి పన్నగులయూతఁడము ల్లబళించి చుట్టునుం
జుఱచుటఁ బొప్పునంటలవి సొంపుగ నార్చియుండగ్రయోధులక
బఠిపఱిచేసి వేలుపులపాలిసుధాధన మీపు దచ్చిచే
చెట్ల యుడిగించి తల్లికిఁ బ్రసన్నుగఁ బవవ సేవకృత్యముల్
- క. ఆతతజవనత్వోద్భృతి, శ్వాతుల నిక్కము గిణింపఁగాఁ బఱివరా
నీతోడు సేనమానులు, భూతానటిలోన నెంనుఁ జట్టరుపురుషుల్.
- తే. అఖలజీవజాతము ఏఁపునెంచుమోచి, కన్ను గిటిపిసంతన త్రలోకములుఁ దిరుగ
నొపు దీప్త, తెక్కలతోడ నెప్పుమేరుననఁగఁ దిగుఁగాకనిన్ను నెండనఁగవశమె.
- క. చెలితాడవు నాపైన, గిల మగుకూర్మియుఁ బ్రియంబుఁ గలఁవాడవు నా
కొలసినపోరామితఱిం, దలకొని సేవేర్చియూఁడ నగచె మహాత్మా.
- వ. అని యిట్లతండు తన్నుఁ బ్రశంసించుట కోర్చిక విగతిగర్వం డగువిహగసార్వ
భౌముండు భయవినయవినముండగుచుసప్పుమేశ్వగుండపుకచూచి యిట్లనియె.
- ❦ గంభీరతుండు ప్రకృష్టుని సేవకవిధముల స్తుతిచేయుట. ❦ —
- క. కడుఁగ్రొత్తలు నీ విటు నను, బడుగుం బాటించి మిన్ను ప్రాణించెడు నీ
యడుగులగొనియాటకుఁ బని, పడుపనియాతనికి మున్ను పాడియె పొగడక.
- క. మున్నింటిభవదనుగ్రహ, మెన్నఁడు గన్నారు గలరె యెవ్వారలు నే
నెన్నిక కెక్కినధన్యుడ, వెన్నుఁడు నీమీఁదిభక్తివిభవముకతనక.
- సీ. నిగమనాయకుడవు నిఖలసురాసురేశ్వరుడవు భక్తివాంఛాప్రదుడవు
సంతతామోఘదర్శనుడవు సకలయజ్ఞప్రవర్తకుడవు సత్వనిధివి

చతురాశ్రమప్రకాశితపు చతుద్దేహుడవు చతుర్బాహుమండలవిభాసి
వంచితశంఖచక్రాస్థితరాసనధరుడ ననేకావతారకృతివి

- దేవకీదేవికిని వసుదేవునకును, బట్టివై విన్ననాఁ జాలవదువుఁ గాచి
కొండ గొడుగుగఁ గుటియించి కోటిరక్క, సుల వధించితి కేళికంసులు మొదలుగ.

క. హలముసలలాంఛనుడవై, బలనామము దాల్చి నీవు హుడైత్యవిని
ద్వళనచణచండబాహూ, జ్వలత వెలింగెదవు సకలచక్షుషుడవై.

క. విప్రకులరూపకుండవు, విప్రప్రియుడవు సమస్తప్రాత్తుడవు
విప్రప్రాణప్రసాదవు, విప్రప్రాణుడవు భవతవిప్రుడ వెంతుక.

క. నీవుగతకాలమున ను, నీవునిచెల్పివై సురారిఁ గిల్చిపకాడిక
రావణుఁ గూల్చి తదీయ, శ్రీవిభవము తదనుజన్ముఁ జేర్చితి కరుణక.

క. బలిరాజ్య మపహరించితి, జలనిఁ ద్రచ్చితి ఘట్రైసుర్విముగ్రోడా
కలనమున నుద్ధరించితి, గొలిచితి శాసించితఃలగోష్ఠపు సేర్పిక.

తే. సేలయును నీవ నింగియునీవ దెసలు. గాలమును నీవ యగ్నియు గాడ్పు రవియుఁ
జంద్రుడను నీవ సృష్టియు సంహృతియును, నీవ కావెంతు విశ్వంబు నీవ తాల్పు.

క. అజుడవు హిరణ్యగర్భుడ, వజరామనదేహుడవు మహాదేవుడవు
విజేతుడవు నిత్యజైత్ర, స్వజనుడవు జనార్దనుడవు జనివలముకుక.

క. పొగడుటలు నిన్న చేరం, బొగడెనువారలును నిన్న పొగడెను రథిక
బొగడెనువారికి నీ వి, మృగ రాజ్యస్వర్గమోక్షముల నిత్తు హరీ.

క. నీ వింతుక క్రోధముతో నేవారలఁ జూతు వారి కేలోకములుక
తేవు భవత్కరుణోద్య, ద్భావితు లాబ్రహ్మభవనభాగ్యవగ్రుల్.

వ. అని వినుతించి గనుత్కంతుండు దేవా యేను నీతలంపులోనివాడ నెవ్విధంబు
నం బనిగొనఁ దలంచి తవిధంబున కెల్లను వశ్యుం జననశ్యక ర్తవ్యంబులియందు
నన్ను నిట్లాదరించుట మహాప్రసాదం గదె యాయితంబైతి నెక్కు మెక్కుడ.
విజయంచేసెద వక్కడనడిచెద ననిన సెంతయు సంతసిల్లి శ్రీకాంతుం డమ్మహా
సత్వం దిగిచి కౌగిలించి.

—|| శ్రీకృష్ణుడు బలరామప్రద్యుమ్నులతో గొడి బాణానిలయింపబోవుట. ||—

సీ. అర్జునులు దెప్పించి యతనితో జయహేతు విది నీవు గైకొను మింపు మిగుల
ననుటయు నవ్వీరుఁ డట్లచేయఁగ సర్వసన్నాహమును బూని చక్రధరుడు
యేహవృద్ధ లెల్లఁ బ్రయంబున దీవింప విప్రులు జయవచోనితతి యెసఁగ
నర్థిఁ బుణ్యంగన లక్షత లొలుకంగ వందిమాగధసూతవరులు పొగడ
జయవిధాయి తూర్యధ్వని సకలదిశలఁ, బరగెఁ జేతఃప్రసాదసంభరితుఁ డగుచు
నెక్కెగురునిదోడ నెయ్యెక్కెరాముఁ, డెక్కెఁ బ్రద్యుమ్నుఁడును మోదమనక మెసఁగ.

ఫ. అప్పుడు సిద్ధమార్గంబునఁ బ్రసిద్ధులగుమునులును సురసిద్ధవిద్యాధరులును నొక్కట నెలుంగెత్తి.

క. గెలుపు మనహోయఁ డగునా, బలిసానుని నీకు నెదురుపడలేరు జగం బుల నెవ్వరు సిరియు జయముఁ, దెలినియు నీయందు నిత్యదీప్తము లనఘా.

న. అనుచుండ వినుచుం బ్రమోదమేనురచిత్తుం డగుదామోదరుచిత్తం బేటింగి మెత్తన వియత్తలంబున కెగసి వై నతేయుండు వైమానికమార్గంబు గైకొనియె నట్టియెడ నాచీతుర్బుజుం డప్తభుజ వైభవైత్తుంగం బగునంగంబు నంగీకరించు టయుఁ జక్రగదాభిష్టానాంబులు దక్షిణపాణితలంబుల మెఱసె శంఖపద్మచర్మ శార్దూంబులు వామకరంబుల నలవరించె గృష్ణతలంబును దీర్ఘోన్నతప్రూణంబును విశదవృత్తాయతేక్షణంబును దామ్రాధరబింబంబును నాజానులంబిభాహు కంబును నారక్తఫాలకంబును మధురస్విగ్ధగంధీరఘోషంబునునై యయ్యాదిదేవు దివ్యరూపంబు రూపించువారికిం గన్నులపండువై సహస్రసూర్యోదయతీవ్రం బగుతేజంబునం బొదలె బలదేవుండును నేయుపడగలం బాలుచుమానికంబులు దిక్కులం గ్రొత్తయెండగాయ నిండుచందురుచాయం జెలువైంది చంద్రధరశై లంబుపోలికం దనరాసుతనపురాణమూర్తిం గీర్తనీయుం డయ్యెఁ బ్రమృష్టుం డును నననద్యం బగుఘోర్వాకారంబున సమానుషమహిమోదాచుండై యొప్పె నొట్టియమ్మువుర నుద్యహించి.

మహాస్రగ్ధర. ఘనపటాక్షేపవాణోత్కటనిహతిఁ గులత్పాదరంబుల్ నడంకం దనుసంపాతోద్ధతిధ్వస్తము లయి దివిజోద్యానముల్ దవ్వదవై వీ చనఁ దీవ్రాంఘ్రిప్రసక్తిఁ జలధరచయ ముత్సంగముం బొంది తూలఁ జనియెం బశీంద్రుఁ డిచ్చానదృశగతుల నాచక్రహస్తుండు మెచ్చెన్.

న. ఇట్లు హునౌమారుతవేగంబున సిద్ధసంచరితప్రదేశంబు లనేకంబులు గడచి య రుగుచుండ నొక్కయెడం గృష్ణం జూచి బలభద్రుండు.

చ. మనతనుదీప్తు లన్నియును మాధవ వేటొకచంద్రమై కన త్కనకసునర్ణతం దనరెఁ గాంచనశైలముఁ జేరఁజేర వ చ్చిన నీటు లయ్యెనొ కడువిచిత్రము కారణ మొండు గల్లునొ యనుపమబుద్ధి దీనితెఱఁ గారసి కర్ణము చూడు మిత్తటిన్.

వ. అనపుడు నతం డీబాణనగరసమీపంబు తద్రక్షణార్థంబు రుద్రాజ్ఞ సఖివహ్ను లుం బరివేష్టించి యుండు నందులో నాహవనీయం బనువహ్ని మనకు నెదురై వచ్చెన్ దదీయమృతివలన నిట్టివికారం బొలసె నిమ్మహగ్ని యధికదుర్జయంబు

విసతానుతుండు దీనికిఁ బ్రతివిధానం బెఱుంగు ననిన నాక్షణంబ యప్పడి వరుండు.

చ. వెడలుపుగల్గునొళ్ళు లొకవేయిధరించి వియన్నఁజలం
బడరంగఁ బుక్కిలించి రయమారంగఁ దెచ్చి మహానలంబుపై
సేదపడకుండఁ జల్ల నది యెంతోవెనం బొడవేసి పోయె న
ప్పుడు భుజగారి యచ్చుతముఁ బొంది మదిం దచుఁదాన్ మెచ్చుచున్.

మ. విపులజ్వాలలఁ గల్పనంతయుముగ్ధ విశ్వంబు భస్మీకరిం
చి పటుస్ఫూర్తి వెలుంగునట్టిది మహాచ్ఛశ్చండ్ మివ్వహ్నియి
ట్లపహూతం బయి పోయెఁ గృష్ణుడును సేరాంకుండుఁ బ్రద్యుమ్నుడుం
ద్రిపురారాతికి నై ననింక వెలవం దెల్తుం ద్రులోకంబులున్.

న. అని తలంచుచుండఁ నన్నిరకాంతకుండును నాగాంతకువిక్రాంతికి సత్వంతంబును
సంతోషించి యతనిం బిచ్చలించె సవ్యధంబును రాహవసీయంబు ప్రశాంతం
బయినతెలుపఁ బడిప్రభండు భాసపూసనిజనుతపాతంబులం బ్రభూతం బగునా
తపంబు నుత్పాదించుచు నుత్పాతపతంగుభంగి సుధికిఁగఁగఁచుచుఁ ప్రభాసరిశేషం
బుతో నటఁ గడచిపోవ మఱియు హింద్రానువర్తితై నయగ్నులు బ్రహ్మపుత్రు
లు గుల్తాసుండును గుసుముండును దహనుండును శోషణుండును దపనుండు
ననువా రేవురును బితరుండును బతంగుండును స్వర్థుండును నాపుండును భ్రాజం
డు ససనేవురును రెండుమొత్తంబులై నడచి.

క. ఈవచ్చువాడు గరుడుం, పీరునివీపుమీఁద నెవ్వొ యుగ్రుల్
మూపురు వెలిగెన రేమిటి, కై వచ్చెదగో మహాచ్ఛతాకారధరుల్.

ప. మనము వీరలఁ బ్రతిహతులం జేయవలయు నని యెదిచ్చి సింహగర్జితంబులం
బోని యెలుంగుల శోణపురప్రాసాదరంధ్రంబులం బరిగించిన సమ్మహాధ్వని విని
బాణుం డవ్వధం బరయించి సర్వపైస్యంబుల : స్పర్థంబులఁ గావించె నంత.

సీ. ఘనులు జ్యోతిష్టోముఁడును విభావనుఁడునన్ వహ్ని లిద్దఱు రెండువలఁగులందుఁ
దనకుఁ దోడ్దె రా నుదగ్రతేజోమయం బగురథం బెక్కిఁ స్రువాయుధంబు
దాల్చి యంగిరసుఁడు ధనువు లోసగుస్త్రస్త్రజాతము రథస్థంబు సేసి
సన్నతస్వాహాపవట్కృతివిభు లగునాదశాగ్నులును మురారితోడ
నాహవం బానర్ప నచటి కేతెంచి యా, పంబు గొని యనేకబాణవిఠతిఁ
బటపె నట్లు గూడఁబడినకృతానులఁ జూచి నగుచుఁ గంససూదనుండు.

క. ఓహవకులార మహూ, ద్వీపితభవదీయత్రవేజ మఖలమున్
మూఁకెద మదస్త్రతేజో, వ్యాపృతి నెక్కింత నిలుపుఁ డాహవభూమిన్.

- క. అంగిరసుడ నీకేటికి, సంగరము తపస్వివరులనవనము హుతముల్
మ్రుంగినలా వకట యిచటి, కింగొటయే తొలగు మెదిరి, కెడయక నాచేక.
- వ. అనిన నయ్యంగిరసుండు గోపించి విల్లు విడిచి శూలంబుగొని దీనఁ గృష్ణుని
ప్రాణంబులు గొందు ననుచుఁ బూన్చి వైచిన నది యద్దేవుండు నడుమన యర్థ
చంద్రాంబకంబునం ద్రుంచి మఱియొక్క బాణంబు దొడిగి దృఢముక్తంబు గా
వించిన.
- తే. వెన నురంబు గోడి వీపున వెడలె న, య్యాశుగంబు నెత్తు రంగ మెల్లఁ
దొప్పదోగ మూర్ఖదోడరి రథంబుపై, ముచ్చముడిగి పడియె మునివరుండు
- వ. ఇ ట్లంగిరసుండు వడినం దదీయసారిధి రథంబు దొలంగం దోలఁ దక్కినయ
గ్నులు భగ్నులై నలుదెసలం బానుంగుపడి యడంగి రట్టియెడ వారలు పాసిన
వాసుదేవునకు సగురేంద్రపురింబు లోచనగోచరం బయ్యె సప్పడు నారదుం
డరుగుదెంచి యమృతహాభాగుం గని.
- ఉ. బాణునిపట్టణంబు మురభంజన చూచితె రుద్రుఁ డిందు రు
ద్రాణియుఁ దాను గ్రౌంచగిరిదారిణ్పూర్వముగాఁగఁ
బ్రాణసంత్రాణధుకిణలీలఁ బ్రమదం బలరారఁగఁ బాయకుండు న
క్షీణభవత్సముద్యమము సిద్ధికిఁ జూడుము త్రోవఁ బొందుగాక.
- చ. అశవిని యల్ల నవ్వచు బలానుజఁ డాతనిఁ జూచి యేము నీ
పనికిఁ గడంగుదో హరుఁడు బల్పున సంకిలిగాఁగ నడ్డిపా
టునకుఁ దొడంగె నేసియుఁ గడుం బ్రియ మవ్వభ మోసినంత నే
యన తగ్గు గాక మాకుఁ దగునయ్య తొలంగుట కార్యహానిగక.
- వ. నీ షేక్కుడఁబోయెన వింద యుండ్లి చూచెదపు కాదె యనియెం దదనంతరంబ
నిమేషమాత్రంబునం బురద్వారంబు చేరి యతండు పాంచజన్యంబు పూరించిన.
- ❦ క్షీకృష్ణబలరామ ప్రద్యుమ్నలు బాణసైన్యంబులం బాటఁబోయెట. ❦ —
- మ. పరివర్తోద్ధత మేఘగర్జితనమప్రారంభమై పేర్చుత
ద్గురుఘోషంబుసహింప కొక్కమెయిసంక్షోభించి బాణాగ్నికిం
కరసైన్యంబు లసంఖ్యము ల్లజఘరంగన్యందనోగ్రంబుగా
నురలం ద్రోచె రథాంగపాణి కెదురై యెండ్లండ్లఁ జండాకృతిక.
- క. ప్రమథగగమిశ్ర మగున, య్యమరారిబలంబు లట్టు లడరి ఖగేంద్రుం
గమలాక్షు బలుని మన్మథు, నమితాయుధసమితిఁ బొదవె నాశ్చర్యముగక.
- వ. అన్నలువురు నెక్క-క్షణంబునం దదస్త్రక్షతులై బహుశతేతజధాగలం దొప్పఁ
దోగో రప్పడు బలదేవుండు.

- క. వీరలకాఠించుట యిటు, సైరించిన మనకు మీఁద సాగునె వేవే
వారిచి నిగుడు మనుటయు, వారిభనాభుడు ప్రదీప్తవచనం డగుచున్.
- వ. ఆగ్నేయఠాక్షసంబు లగుదివ్యా స్త్రంబులు ప్రయోగించి యమృతానై న్యంబులఁ
దెరల్చిన నవి మహాపవనవిధూతంబు లగుజీమూతంబుల తెఱంగునం గులిశవిధ్య
స్తనన్నహంబు లగుశైలపూహంబులవిధంబున వికలంబులై తొలఁగుటయుఁ
బురంబులోను దఱియం పొచ్చె నస్పడు.
- ఉ. చేయఁగలుగునై న్యనాయకు లెల్లను, బహురక్షధ్వపాశ్వప త్రితతులు
మొనలు సేసి వృష్టిముఖ్య మార్కొనిరుగ్ర, తూర్వభటనినాదమస్సహముగ.
- క. అమృతహారముల పెల్లును, సమృఖమై వచ్చురిభసచండతయునుఁ దె
ల్లమ్ముగఁ గని బలదేవుడు, తమ్ముని కెఱిగించి బాహుదర్శం బెఁగన్.
- ఉ. సేనలఁ బెక్కుమోములుగఁ జేసి సముద్ధతిదోష నుగ్రులై
దానవు లేగుడంచెదరు తక్కుక యి త్తటి కాక్తి సాయుతో
నేనును గృష్ణ నీకునుకయించుక బాసట యకాట లెస్స గా
దే నిజ మాహానేచ్చయు మదిం దళుకొత్తెమమాకు నెంతయున్.
- వ. దీనికి సమృతింపు మనిన నతం డేమను నట్ల తలంచితీ మేలని దక్షిణపార్శ్వంబున
నవ్వీరుండుచు వామభాగంబునం బ్రమ్యమ్నుండును నుండ నలవరించె నిట్లాయీ
తంబై వైరిపూహంబులం దలనడి రట్టియెడ.
- క. ఏవిధముచేత నైనం, దా వెరవయి మలఁగితిగుగుతార్జ్యనిపై న
మ్మావురుఁ బరాక్రమించుట, దేవారాతుల కసహ్యతీవ్రం బయ్యెన్.
- వ. అప్పుడు.
- మ. ప్రళయావాప్తి నశేషభూతచయమున్ భస్మీకరింప న్నము
జ్వలుండై యాత్మవిలాసమంతయు నభివ్యక్తంబు గావించునం
కులసప్తార్చియుఁ బోలెఁ బేర్చెఁ గడు సుగ్రుండై నిజస్ఫూర్తి శ
త్రులకుం జూపఁ దొడంగుగాముని మహాదుర్దాంతరూపం బనిన్.
- క. నీరమునఁ బట్టి తిగుచుచు, దారుణమునలమునఁ బటంగదాయప్టి దు
ర్వారత బారిసమరుబలు, బారి గడవలేక మడిసెఁ బ్రతిభటబలముల్.
- చ. కుసుమశరాసనం డధికకోమలపుష్పము లేయు నాఁగ ము
మై సఁగినచుల్కపాటు మది నేమియు నొరవ్విగఁలేక యిప్త్యైయిన్
మనఁగె ననంగఁ గృష్ణునికుమారుడు గర్కశచాపముక్తదు
ప్సరిసహశరావలిన్ రిపులప్రాణసమీరముఁ బీల్చె నుద్ధతిన్.
- క. ప్రద్యుమ్నుబాణవిసరము, సద్యోజనితాంధకారసంతతుల సమ
స్తద్యోభూమ్యంతరములఁ, బ్రద్యోతనకిరణసంప్రవర్తన బాపెన్.

ప్రథమ. జ్యోతిషాదోషగ్రహణాచటలమయసముచ్చండచిత్రోరుచాప
శ్రీనిండాంధ్రం దాన్వోర్జితచలదచలాసీనకృష్ణాభ్ర ముదూభ
తానేకాస్త్రప్రతానం బశనిసమితిగా నాహవతోణివిద్వి
జ్ఞానాసేనాంగవృత్తస్థధనపరుషసన్నాహానంక్రీడఁ గ్రాలెన్.

మ. హరిబాహువళి మృత్యుదంతతతియ స్థాశీవిషక్రేణియ
స్థుకుచేగంబున బ్రహ్మదండములయ స్థాండాండుమర్వారని
మృరలీలం బోధువంగ దాసపు లోకండున్ మాఱుసేయంగ లే
కరుదారం దెగ్గూరి రిక్కరణవ్యస్తాంధకారాకృతిన్.

క. తెక్కల నడిచియు నటిముఱి, ముక్కునఁ బొడిచియును సఖరములఁ జీరియు నే
దిక్కు- హరి చూచెఁ దానా, దిక్కురిపులనెల్ల వై నజేయుఁడు నుజీపెన్.

క. గరుడుఁడు బాహునీకముఁ, బొరిగొనియెడుజూడ జమునిపోయెడుక్రీడా
సరణికరణి శవమయమై, యుగంబ్రభయానకాదృశ్యతోద్ధతిఁ బెంచెన్.

వ. ఇబ్బంగి నన్నలుపురచేత హన్యమానంబగుదాసవృన్సస్యంబు నిలువ నొరవ్వక
నలువంకులం బటచె నెఱచితోడినెత్తురువెల్లువ పెల్లుగా బాఱునగరినడిత్రోవం
దొలకులాడం దొడంగె నట్లు గడంగి మాఱులేక యుద్రేకంబున వెల్లుంగుర
థాంగధరుం గనుంగొని పైరింపక విజృంభించి.

—H— ఉగ్రజ్వరంబు ప్రీక్ష్మిభూనితో యుక్తయౌచేసి పరాజయంబునొందుట. —H—

ఆ. మూఁడుమ స్తకములు ముమ్మత్తుడుగన్నులు, మూఁడుకాళ్లు రెండుమూడుకేళ్లు
గలమహాజ్వరంబు ప్రళయాగ్నియునుబోలె, నెదురుపడియె నార్పుపెలుఁగుతోడ.

వ. ఇట్లెదిర్చి వారల నుద్దేశించి.

క. లావునను గ్రొవ్వె యిదటికి, జావంగ వచ్చితిరి నానశంబునఁ బడినన్
బోవోగవచ్చునె మెయిమెయి, దేవతలకు నింక మీకు ది క్కొరుఁ జెప్పుడా.

వ. జ్వరనాథుధేయంబునఁ ద్రిలోకంబుల నెరియించునట్టిసన్ను మున్నెఱుంగరేని
నిప్పు డెఱింగెద రని యడల్పి హలాయధుం బొడువ సమదసంవర్తజలధరనిర్హా
తంబులంభోని పిడికి శ్లతనిపయింబూచి వై నతేయుగగనమండలభ్రమణవేగం
బుల నవిసోకకున్నం గోపించి.

క. తనయాయుధ మగుభస్మం, బున వై చిన సది తదీయభజమధ్యము బో
రనదాకి చెదరి డవ్వగఁ, జని మండుచు మేరునగము చటియం బడియెన్.

వ. తత్పరిపాతవేగంబున నయ్యదితటంబు వ్రయ్యలై పడియె నట్టియుజ్జ్వలజ్వరస్ప
ర్శనంబున వాసుదేవపూర్వజండు.

చ. వివశత నుంది మేను నిడువెండ్రుకవెట్టంగ వెక్కుమీటి క
న్లవ దేఱవంగరాక పారిఁ గంపమునెందుచు నిశ్వసించుచున్

దవిలి భ్రమంబుఁ జాడ్యమును దండడి చేతనఁ బాపఁగా భయ

ప్రవికలచిత్తుఁడై భుజగభంజనుఁ భేగొని గద్దనోక్తులఁ

క. అనఘ సముద్దీప్తం బగు, ననలంబున నెరియుచున్నయవి గాత్రంబుల్

ననుఁ గాపు మెవ్వీధంబునఁ గనువాడఁ బ్రశాంతి యిన్ని కారంబునకుఁ.

తే. అనినఁ దలఁకకు మింజేలయకటయేను, గలుగ ననుచునవ్వీభుండన్నఁ గాఁగిలింఁచె

గృష్ణసంస్కర్షమునఁ బాసఁ గిల్లిపంబు, బలుని కప్పటికంఠును బలమెల్లె.

వ. తవసంతరంబ జనార్దనుం డనాదరదృష్టి నయ్యగ్రజ్వరంబు సాలోకించి.

క. జ్వరవర యే నుండఁగ నీ, కొడుఁ దొడరఁగఁ దగునఁరమ్మ యురణింపుమునీ
పరువెల్లఁ జూపు నాచే, బారివ్రామెడుతెఱఁగు నెయ్యఁ బొందెడు సిదపఁ.

వ. అని పలుకుటయు నమృహజ్వరంబు ప్రచంఃజ్వాలాగర్భం బగుభస్మం బతన్నిపై
వైచిన నది యవ్వనుదేవపుత్రుఁ బ్రసన్నగాత్రుం జేసి కొండాకసేపునకుఁ బ్ర

శాంతం బగుటయు విద్యేసి కలుపించి.

క. భుజకేంద్రభీషణము లగు, భుజమాల హరి బొదివి పట్టి పొడిచెను గ్రీవా
భుజమధ్యంబులఁ గిడున, కృ. జ మగుపటముష్టి సతఁడు గడుగోషమునఁ.

తే. తాన్లు సందంనపిడిల్లి దానిఁ బొడిచె, బోర నిరుప్రరముష్టిప్రహరవిధము
పెద్దకొండలపైఁ బడుపిడుగులట్లు, గడఁగి పరుసనిమోత లగ్గలమునేసె.

చ. తడవుగఁ బోరి శాత్రువుని దండడి లోపఁజబ్బి భాహులం
గడునలియంగ నెత్తి మృతుఁగాఁ దలపోసి ధరిత్రమీదఁబో
పడుమని వైచినం బడక పంకజనాభునిమేను సొచ్చెన
క్కడిదివిరోధి యాత్మబలగర్వ మఖర్వముగాఁగ నుద్ధతిఁ.

వ. అట్టి యుగ్రజ్వరావేళంబున వివశుండై విశ్వంభరుండు మున్ను పూర్వజుండు
పొందినసమవస్థం బొంది మహాబుద్ధిగావున సంతయు నెఱింగి తత్ప్రతిఘాత యగు
నట్లుగా ననుప్రకృతి యనుజ్వరంబు నుత్పాదించిన.

క. హరిజనితజ్వర మాద్య, జ్వరముఁ దనంగంబుఁ బాయ వడిఁ దిగిచి బలం
బరుమగఁ బ్రిదులఁగనీయక, మురారి కొప్పించుటయు సమ్మర్థతి సతఁడుఁ.

వ. దానికడ కార్లు పట్టి వినరి నూఱుపటియలు సేయుతలంపున నువ్వీతలంబున ప్రే
యంఁబూచిన నది యార్తితోడం గావవేయని యాక్రోశించుటయు సంతటి
లోనం గృష్ణకృష్ణ యుడుగుము జ్వరంబు రక్షణీయం బని యశరీరవాణి వీతేర
సతండు నట్లకాక యని విడిచె నదియును శరణాగతత్రాత యగుసాజగద్విధాత
పదంబులు శరంబు సోకఁ బ్రణామంబు సేసి.

క. జ్వర మనుపేర నెకండన, జ్వర మొం డెయ్యదియు లేదు జగముల నెఱుఁ
నరద. యది యట్ల చేయఁగఁ, గరుణింపుము పారమేదఁ గావుము నన్నుఁ.

- వ. అని యనేకవిధంబులం బ్రస్తుతించినం బ్రసన్నుండై వాసుదేవుండు నీకోరినయల్ల వరం బిచ్చితి నాచేత నిర్మితం బైనద్వితీయజ్వరంబు నాయంద లీనం బగు నీవును మనుష్యస్థావరతిర్యక్కులయందు సీతేజంబు మూడు భాగంబులు గా వించి మత్ప్రసాదంబున నుదీర్ణుండవై చరింపు మనినఁ బ్రయంబు నొంది జ్వరంబు మఱియుం బ్రణమిల్లి.
- చ. అసురకులప్రమాధి యగునాత్రిపురాంతకుపేర్కొని దొల్లి యిం పైనఁగ సృజింపఁగాఁ బడితి నేనఖలంబున మర్జయుండ నీ యనదృశశక్తిచే జతుడ నై పరిరక్షణ మిష్టుగాంచి నీ వశమునఁ జిక్కిరిం బను లవశ్యము చేసెదఁ బంపు మచ్యుతా.
- క. అనవుడు యమధర్మ ప్రియం, బునఁ గనుఁగొని నామపనుపు పొనరింప మనం బున నీకు వేడ్క గలిగిన, విను చెప్పెద నొకతెఱంగు విన్నప్తముగా.
- ఉ. ఏనును నీవుఁ గయ్యమున నిల్లు పెనంగినవిక్రమక్రియా నూనవిధంబు లెవ్వరు సముద్గతభక్తిఁ బఠింతు రర్థిమై వీనుల నింతు రట్టిసుపవిత్రులకుఁ వివిధామయజ్వర గ్లానిభయంబు పొందక సుఖం బగునట్లుగఁ జేయు మెప్పుడు.
- క. నావిని యియ్యకొని జ్వరం, బావిష్టుఁడు వీడుకొలుప నాహవమహికిఁ ఘోషఁ దొలఁగె బలుఁడును, గోవిందునిసుతుఁడుఁ బ్రీతిఁ గొరలిరి బుద్ధి.
- వ. అమ్మవృరు మూడఁగులుంబోలె బ్రజ్వరిల్లి వై నతేయపవనవేగంబున దైతే యసేనాసహస్రంబు లనుకాసనంబు లాక్రమించి చక్రగదాముసలశరపాతంబులు ప్రచండజ్వాలాపాతంబులుగాఁ బ్రేల్ప నుపక్రమింప నవ్విత్రమంబునకు వెఱచి దానవు లేవ్వరు నెదురై నిలువక కనుకనిం బఱచినం గని బాణం జెలుంగెత్తి దోరల నుద్దేశించి.
- శా. శౌగోదగ్రత దానవాన్వయమునఁ జన్పించి గాంభీర్యముం గార్యంబుం జెడకుండఁ గాచుచుఁ గనల్గట్టితూలాద్యసం హార్యానేకవిధా స్త్రీశస్త్రకళలం దారూఢులై నా రనిఁ ధైర్యం బిమ్మెయిఁ బోవఁబెట్టఁగఁగటా ధర్మంబె మీబోంట్లకు.
- తే. మానవునుడ నేనున్నాడ మంత్రివరుఁడు,వీడె కుంభాండుఁ డున్నాఁడు వీరవరులు ప్రమథులున్నారు మీ రేల భయము నొంది, యిట్టులైతిరి విద్యేషు లెంతవారు.
- వ. వలదు నీలువుండు నన్ను నొక్కింత చూడుం డనుచుండ నిలువక ప్రమథగణ శేషంబుగా నశేషబలాఘ్నకులుం దమతమబలంబులతోఁ బలాయనంబ పని గాఁ బాటించిరి బాణమంత్రయుం బ్రభువాక్యంబులకు ననురూపంబు లగునా లాపంబుల పై న్యవరులం బేర్కొని.

మహాస్థానం. శరణార్థిత్రాణవిద్యాచణుఁడు త్రిణయసస్వామి యస్మత్కుటుంబం

ధ్వజవాహననిత్యాదరమున నిచటం దాను మాన్యాతురుండుం

గరుడా సాన్నిధ్యలీలం గయికొని వెలుగంగా సపాయంబు బాణం

బారయింప నృత్తంజే యేపురుషుఁడు వెఱపుం బొంద నిల్లెల మీకుఁ.

క నిలుఁ డని నిలువఁగ నెవ్వరు, నిలువర హరిచేత వెలుగనిష్ఠురధారా

కలితఘనచక్రదీప్తులు, దలఁ కథకమునేయుచుండ దానవయోధుల్.

వ: ఆనమయంబున.

సీ. తనప్రియభక్తుఁడౌ దై త్యేశ్వరునకు నాభంగిఁ బాటిలిసయాపద మనమున

సైరింపనేరక శతభుండు సంరంభ మొదవఁ గయ్యమునకు సుతనహించి

యతులితసింహాసనప్రయుక్తంబును సున్నతవృషభ కేతూజ్వలంబుఁ

బ్రకటనందీశసారథికంబుఁ బృథులరత్నప్రభావటలదీప్తంబు నై న

రథము మేఘవినిర్ముక్తరవిసమూహ, కఠినదీప్తి సుహృద శీఘ్రంబ యెక్క.

గుహలుఁడునిజవాహనస్థుఁడై కొలువఁగువన, విలయకృత్తికనై కడఁగఁడువిధముదోష.

న గరుడధ్వజుఁడుచెంచు చెనకు రథసంబుగా నడచ నద్దేవుముందటం బిటుందను

బాధ్యంబుల ననేకవిధవికృతవక్త్రులు నసంఖ్య బాహుచరణనేత్రులు నాభీల

వ్యాశయజ్ఞోపవీతులు సతివిశాలసింహశార్దూలనర్మవసనులు నాసక్తమణిమనో

జ్ఞమకుటకుండలాదివిభూషితులు సఖరామగంధమాల్వాంబరాలంకృతులు నా

కలితవిధాయుధప్రదీప్తులు సతికౌఁడ్రసౌమ్యసమ్యక్సత్వభావులు నప్రమేయ ప్ర

భావులు సతులితాష్టైశ్వర్యధురులు నగుప్రమథవీరులు వెరింగిరి బాణసైన్యం

బును దొరలుమున్నుగాఁ గ్రమ్మఱం గడంగి యమ్మహాదేవుం బరిశ్రేష్ఠించె నవి

ధంబున సురవడించునుగ్రు సంతతం గని.

స్థానం. క్షేపితప్రేక్షాత్మోత్థితమచిపిసరత్ని సప్తాశ్వదీప్తి

వాహనంబుం బ్రగాఢవ్యవసితధనురుద్వాంతహార్యవిరావ

వాప్యత్యుద్ధతృఖండవ్యధితభువనుఁడు వర్ణితోద్వృత్తచక్ర

శ్రీపర్యాప్తిప్రభాప్తార్జుతుండు సగుచు లక్ష్మీవిభుం డుగ్రలీల.

వ. సమర్థసమ్ముఖం డయ్యె సయ్యవసరంబున రుద్రదామోదరద్వయవ్యతికరంబు

నకుం దలంకి ధరణివడంకె బర్వతంబులు గ్రుంగె నుత్తుంగశృంగంబు లులిలిప

డియె దిక్కుల నాకసంబునఁ బెనుమంట లొదవె సుల్కానిర్హితపాతంబులు

శివాగౌవంబులునిర్దేఘగర్జానినాదంబులుం బ్రవర్తిల్లె మారుతంబడంగె బతం

గప్రభలు మాసె వైహాయసవిమానంబులు విపర్యస్తగతిం జరించె విరించి

మొదటగా సఖలత్రిదశులు సశేషమునులును సమస్తదేవయోనులుం బనుడెం

చి సభయంబుగా దివంబున నిలిచి కట్టితలపాటున దవ్వుదవ్వుల శర్వుండు శౌరి
మీఁదఁ శరశతకం బేయుటయు నారాయణుం డైద్రాస్త్రంబు ప్రయో
గించినఁ.

- క. ఆయస్త్రిమువలన మహా, సాయకములు శతసహస్రసంఖ్యంబులు వే
వేయుప్పత్తిల్లి పొదివెన్, దైయంబక మగురథంబున గ్రస్సార్చి.
- చ. అలిగి పురాంతకుండుదహనాంబక మేసిన శెల్లదిక్కులు
న్వేలుగఁ గ్రోశానుకీలములు ఓళ్లుశరావలి ప్రింగి యూతనిం
బలునిఁ బ్రహానసాయసునిఁ బక్షివరేణ్యునిఁ జట్టుముట్టిసం
బాలిసిరి వైరులం చసురపుంగ వులార్చిరి పేర్చి యుబ్బుసన్.
- క. మురిరిప్పుడు గినుక వారుణ, శిరము ప్రయోగింపఁ దపన శాంతం బయ్యెన్
హరుబాణము బాణాసురు, పరివారంబునకు విన్నబాటు దలిర్పన్.
- వ. భర్గుండు మఱియును బై శాచరాక్షసకౌదాంగిరసంబు లనుసస్త్రింబులు ప్రయు
క్తంబులు గావించ గోవిందుండును వాయవ్యసావిత్రవాసనమోహనసంజ్ఞంబు
లగుమార్గణంబులవలన వరుస నన్నాలుగింటి నడంచి వైష్ణవాస్త్రం బభిమంత్రి
తంబు సేసి యేసిన.
- తే. తలకి సురసిద్ధసాధ్యగంధర్వు లాది, గాఁగ దివి నుండ నొపక కలగఁబడిరి
బాణబలములుఁ గ్రమ్మట భయుము నెంది, చెరిరెగనుక నిభూతంబులదరెనాత్మ.
- వ. అమ్మహాస్త్రంబు చనుదెంచుకౌద్రంబునకు మైదుండుచు బ్రతీకారం బెఱుంగక
యొక్కింత విచారవివశం డయ్యె నాలోన నాధీలజ్ఞాల్పకరాశంబై యది యదే
పుతేను సరభ్యసారథకంబుగాఁ బొదివి ప్రజ్వరిల్లె నంత నంతయు నెఱింగి యతి
త్వరిణింబుగి బాణుండు సమరంబునకు నిశ్చయించి బ్రాహ్మణోత్తములకు నమ
స్కరించి వాడు గావించుశుభస్వప్త్యయనంబులును సిద్ధమంత్రౌషధసంభావ
సంబులం గని యుద్దీక్షతుండై గోభూహిరణ్యదాసంబు లనేకంబు లొనర్చి దివ్యం
బగురథం బెక్కి మహారథులు పరిపఱ్ఱింప నరుగుదెంచి మహాదేవస్యందనంబు
చేరువ నిలిచ నట్టిసమయంబున.
- ఉ. వైష్ణవబాణపావకనివారణభంగికి నుండుమైసలం
భాష్టుత సంభవింపమిఁ బ్రభుండు పురిత్రయదాహుఁ డుద్యతా
ధృష్టు వసంగఁ బేర్చినప్రదీప్తతరాంబకమున్ యుగాంతకా
లోష్ణకరాధముం బటుబలోద్ధతిఁ గైకొని క్రోధచండుడై.
- వ. కార్తుకంబున సంధింప నుద్యుక్తుం డగుటయు నెఱింగి వాసుదేవుం డమ్మహాదేవు
న య్యుద్యోగంబువలనం బాపుటకు వెరవు గనుంగొని.

- ఉ. జృంభకబాణము భుజవిజృంభణ మొప్పుగ నేసె నేసినన్
శంభున కావులింశలును జాడ్యము నిద్రయు బొంద శౌర్యసం
రంభము మానె విల్లును శరంబును జేసడలంగ దేహసం
స్తంభము గాఢ మయ్యె బ్రమథప్రవరుల్ వెఱంగంది చూడఁగన్.

—|| శివుడు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధింబునయక తొలగిపోవుట. ||—

- వ. బాణాసురుం డొయ్యన నద్దేవుం గదిసి ప్రబోధించిన నెక్కింత దేలిసి యప్పుర
మేశ్వరుండు యోగదృష్టి నాలోకించి యాలోకస్థితిక ర్తకుం దామెనంగిన వరం
బును సతనికిం దొల్లి ద్వారావతీపురంబునఁ బ్రత్యక్షంబై మేలొనర్చి యాడిన
మాటయుం దలంచి యుత్తరం బెయ్యదియుం బలుకక యేమియుం జేయక
యూరకుండె నట్లున్నయాఖండపరశుం గనుంగొని.
- తే. పాంచజన్యఘోషంబునఁ బదిదెసలును, నినిచె గోవిందుఁ డదియెల్లఁగనిసఘ్నింప
కడరి ప్రమథవీరావలి యచ్యుతాత్మ, జన్ముఁ బొదివె ననేకాస్త్రశస్త్రైతతుల.
- వ. దానవులును బ్రసిద్ధం బగుమాయాయుద్ధంబున సతనిం జిక్కువఱుపం దొడం
గినం గినుక నమ్మకరకేతనుండు చేతనాస్తంభన యగునమ్మాహనవిద్య సయ్యం
దఱుం గొంతవడి నిద్రానక్తులం గావించి యసురులం బెక్కండ్ర నెక్కట విగ
తాసులం జేసె నంత.
- క. అందంద నావులింపఁగ, నిందుధరునివదనమున ననేకాగ్నిశిఖా
సందోహంబులు వెలువడి, క్రందుగ దశదిశలుఁ బొదివి కాల్పఁగఁ దొడఁగెన్.
- వ. అట్టిదాహుత్యంబునకు నఖిలభూతంబులు భీతిభ్రాంతంబు లయ్యె భూదేవి తల్ల
డిల్లి పితామహుపాలికింబోయి దేవా మహాదేవవాసుదేవసంగభరం బోర్వ
లేక దిగంబడియెడికొలదికి వచ్చె నకాలప్రళయంబునం జరాచరంబులుం బా
లియు నేకార్థవంబును నయ్యెడు నింతియ యింతకు మిక్కిలి విన్నవింప నేర న,
ఖిలవిధాతపు నీవ యెఱుంగు దనినం జతురాననుండు.
- తే. ఒకముహూర్తంబు సైరింపుమువిదనీకుఁ, జులుక నగునట్లు సేసెదదలఁకు మోను
మునుచుగ్రమ్మనఁజనుడెంచియభవుఁగాంచి, మొక్కిభక్తిభావంబున మోలనిలిచి.
- వ. ఇట్లని విన్నపంబుసేసె.
- చ. అసురులవశ్యవధ్యు లని యాదిన కాదె మహేశ యేను ద
ద్యౌసనము నిర్ణయించితి భవత్కృప యేటికి నిట్లు వీరిపై
నెనఁగెడుఁ గృష్ణుతోడఁ దగునే పెనఁగంగ నెకింత బుద్ధిలోఁ
బసరిడిచూడు మాహరియు భర్గుడు నా నెకఁడో విభిన్నులో.
- క. నీవ నిను నెఱుంగకుండిన, నేవారికిఁ దెలుపవచ్చు నిట సకలక్షో
భావహ మగునీయుగపు, భావమునకుఁ జాల ప్రేగుపడినవి జగముల్.

౪. ప్రసన్నుండ వగు మనినఁ బరమేశ్వరుం డాజగత్పితామహుం జూచి నీచెప్పినట్ల సేసెదగఁ గయ్యంబు మానితి ననియె నప్పుడు గృష్ణుండును గదియ నరుగుదేర న్నాహరియు హరుండు నెండొరులం గొంగిలిండుకొని పరస్పరోపలాలనపడులై రనంతరంబ పురాంతకుం డచ్చోటువాసి యొండెడకుం బనియెఁ జతుర్ముఖుండును మార్కండేయాదిమునిప్రణీతంబు లగుశంకరనారాయణైక్యంబు లగువాక్యం బులు నాగ్న లగుసిద్ధులు ప్రశంసించ వినుచు నిజలోకంబున కరిగె నంత.

—|| మహర్ష్యామి శ్రీకృష్ణబలరామప్రద్యుమ్నలతో యుద్ధంబుచేయుట. ||—

౫. హరుఁ డరుగుఁగాక యనురే, శ్వరరక్షణ మింకఁ దొలగవచ్చునె నాకుఁ హరి నెడుతుఁ బొడుతుమగఁటిమి, యరుదుగ ననికార్తికేయుఁ డనికిం గడఁగె.

౬. ఇట్లు కుంభాండప్రహితం బగురిధంబుతోడ నడరి యతండు.

౭. దానవకోటి యుబ్బ వినతాసుతుమేనును గృష్ణమేను ద త్కూనునిమేను ముష్టికనిషూననుమేనును వాలురంపపెన్ సోనల ముంచి సాంద్రతరశోణితధారలు ధాత్రి నిందినం దా నొకచేతకుఁ సమనధానము లేక మురారి ధీరత.

౮. ఒక్కొక్కత నైరించి శాశ్వత నిర్ముక్తశరంబు లాశరజన్ముపై నిగిడింప రాహిణీయ రాక్తిణీయులును సాయకసహస్రంబులం బరఁగించి రమ్మవ్వగు మూడగ్నుల తెఱిగున మహాతేజంబు సూపి మహాసేనుతేజంబు మట్టుపడం బేర్చినం గోపించి కుమారుండు.

౯. జగముల నేర్చునాటిరవిచాడ్పున దుస్సహదీప్తిచండమై నెగడి సమస్తశాత్రవవిర్మథనోత్సవసాధనం బనం బ్రగుణవిభూతిఁ బెం పెనఁగుబ్రహ్మశిరం బనుసాయకంబు న న్నగధరుమీఁద నేయ గగనంబున నిండె సురార్తనాదముల్.

౧౦. హరి యాలోన సమాహితాత్ముఁ డయి సర్వాస్త్రావమర్దక్రియా షుషోపక్రమ మైనచక్రము నతిస్పర్థం బ్రయోగింపఁద త్పరిపాతంబున పల్లుఖాంబకము విధ్వస్తప్రభాజలమై పరమక్షీబత నొందె మేఘపటలప్రచ్ఛన్నసూర్యాకృతి.

౧౧. బ్రహ్మశిర మివిధంబునఁబ్రతిహతఁడ, భావమగుటయునగ్నిసంభవుఁడుఘటియుఁ దనకుఁ బ్రియసాధనం బయితనరుతక్తి, వైచేదడయకహరిఁగూల్చువాంఛఁబేర్చి.

౧౨. చలదుల్కావళిమాడ్కి సంక్షయశిఖజ్వాలాకరాశాకృతి గలఘంటాతతిమోయ దిగ్గగనభాగం బెల్ల నొక్కింతయై వెలుగఁ వచ్చుతదస్త్రముఁ దివి సురల్ వీక్షించి విభ్రాంతిమై జలజాతాక్షుడెస న్నిరాళు లయి చేప్టల్ దక్కి రత్యంతము.

- తే. శక్తి గలవాడు గావున శక్తిసేర, వచ్చునందాఁక సుస్థిరత్వమునఁ జూచి
చేర రానిచ్చి యుగ్రహుంకారమునన, నిలిపెనమరులెల్లనయ్యలఘుయశుడు.
- క. అంతట నిలువక మఱియును, సంతకవక్త్రానుకారి యగుచక్ర మతం
డెంతయు వెన గుహుపై ని, శ్చింతత వైచుటకుఁ జక్కఁ జేత నమర్చె.
- సీ. ఆసమయమున మహాదేవుసనువునఁ బార్వతిచైతన్యభాగ మైన
లంబాభిధానలీలామూర్తి గాంచనాభరణ దీధితు లెందుఁ బ్రజ్వలిల్ల
దిగ్వాసయై వచ్చి దేవసేనానికి నడ్డమై నిలువంగ నచ్యుతుండు
గని శీఘ్రమున దృష్టి క్రమ్యుఁటించి యిటల నిశ్చితకార్యంబు నీవు చెఱిచి
తకటతొలఁగు తొలఁగు మల్లుగాకున్న వి, శాఖుఁ గొనుచుఁ బాసి చనుము వేగ
నేను జక్ర ముడిసి యిదె యూరకుండితి, ననిన సంతసిల్లి యన్వహుటి.
- వ. అమృతప్రభావప్రలికినయట్ల సేసె నట్లు మహాసేనుం డప్రకాంతుం డగుటయు
మాటు లేక మలయుమాధవుం గనుంగొని బాణుండు.
- మ. కలవారెల్లను దక్కి రిట్లు గలయొక్కండం దుదిం జిక్కిరి
బలియుండై పగతుండు గ్రాలెడుఁ బటుప్రారంభఘోరంబుగాఁ
గలహం బీతనితోడఁ జేయుటయ దక్కం గర్జ మొండెద్ది బా
హులకుం గోరినపండు విప్పడు గదా యొప్పెం బ్రിയం బేర్పడె.
- క. దైతేయవంశ మంతయుఁ, బ్రీతిం బొదలంగ నఖిలబృందాంకులుం
జేతోవృత్తంబుల న, త్యాతురులై యెరుగ నడరి యహితుల నొర్తు.
- వ. ఇదియృనిశ్చయం బని తలంచి సేనాచరణం బిలిచి తనయుత్సాహం బెఱింగించి.
- క. చిందమ్మును మ్రోయించి య, మందగమనమున రథంబు మధురిపు దెనకు
గ్రంధుగఁ బఱపించి విశిఖ, సందోహము లఖలదిశల సంఘాదింపె.
- వ. కదిసి యవ్వీరవర్యున కభిముఖుండై యిట్లనియె.
- క. ఇందాఁక నీ ప్రెనర్చిన, దొందడిపని మెచ్చ నేను దొడరి తివుడు లా
వుం దాల్చియుఁ జూపి గదా, యెందుఁ బొగడు గనుట నిలుపు మించుక యాజి.
- మ. కనకచ్చాయఁ దలిర్చువృక్షములు నిక్కంబుఁ విలోకించితే
యనుమానింపక కాలచోదితుడవై యస్మద్విరోధం బెదం
బనిగా వచ్చితి బేల యింక మగుడె బంధువ్రజంబుం బురి
తనుమే లొండెదవేని నిష్ఫలభుజాగర్వండఁ గానే తుది.
- చ. ఎనిమిదికేళ్ల వాడ నని నెక్కటి వేయిభుజంబులం దన
ర్చినననుఁ జేరఁగా వశమె చిత్రము నాదగుదోస్తహస్రకం
బున నిను నుక్కునం దొడరి పోరునెడె బహుకోటిసంఖ్యలై
యొవరెడుఁ జూడు మెప్పు వివిధోజ్జ్వలహేతివిహారభంగులు.

క. సురవరులనెల్ల కెలిచిన, గరువపుబంటునకు నేడు గడయంకము సం
గరమున నిను కెలుచుట నా, కిరవగుభాగ్యంబు గాదె యిది యొక్కటియు.

క. అని బాణుడు గర్జిల్లెఁగ, విని నభమున యోగపట్టె విసరుచు మోదం
బున నాడె నారదుడు దన, మనమునఁ గౌతూహలంబు మల్లడిగొనఁగన్.

వ. యమనాయకుం డవ్వినోధి నుపలక్షించి.

ఉ. నీకని పూని నిల్చినవినిర్భరశౌర్యులు నీవె చూడ నే
పోకలబోయిరో తెలిసి బుద్ధి నెఱిగితి వేల యిట్లు జ
ల్పకుండవై వృథావచనబుట్టు కయ్యము సేయ నెల్ల క
వ్యాకులమమ్మజారుచికి సంకిలి సేసెను దైత్యపుంగవా.

మ. కలువం బోయిననిన్నుఁ బట్టితిమె యక్లేశుండవై పోరరా
బలవద్బాహుఁడ వేటి కిట్లాదుఁగ మత్సర్యాప్తచక్రాగ్ని
శలభత్వంబును దొల్లి పొందినభుజాశ్లాఘ్యుల్ రిపు లెక్కక
గ్గల మీవంతటికంటె నెక్కు డయినం గాదంటిమె యిత్రజ్ఞ.

క. మోడుపడినచేతులతోఁ, గీడగుదళఁ బొంది కాక కిన్నరగీతా
ప్రేడితమమ్మజసంప, త్రిండలు నీ కకట యిపుడు దెలియఁగ నగునే.

క. అని మర్త్యభేదనము లగు, ననేకవాక్యముల నెంచి యట్టివయై పే
ర్చినసూయకముల నెంచెన్, దనుజారి యనంతరంబ దనుజాధీశున్.

—|| బాణాసురుడు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధించేసి పరాజయంబు నెందుట. ||—

ఉ. బాణుడు వృష్టిపుంగవునిబాణపరంపర కెల్ల మాటుగా
బాణము లేసి వెండియుఁ గృపాణగదాదులు మున్నుగా మహా
బాణసహస్రముల్ పృథులబాహుసహస్రమునన్ సమాహిత
ప్రాణసమ్మద్యమం బలరఁ బర్వఁగఁ జేసి నభంబు మూసినన్.

క. తమప్రతితామహుఁ డగువి, క్రమశోవిదుఁ డాహిరణ్యకశిపునకేలా
వమరునితఁడు నట్టిడ యని, యమరద్విషు లతనిఁ బొగడి రప్పటిదశకున్.

వ. బలిసూనుండు తామసాస్త్రంబు ప్రయోగించె దదీయప్రభావంబునఁ జేకెట్లు
నలుదెసలఁ బొదువ నెఱుమంటలు పగఱ నెరియించె నట్టియాశ్చర్యంబునఁ దిమి
దతిరోహితంబు లగుదిగ్వివరంబులు నగ్నిశిఖాపరీతం బగునాత్మీయసమవస్థానం
బును గనుంగొని గోపాలదేవుండు దేవేంద్రదైవత్యం బగుసూయకం బేసిన.

మ. దెస లెల్లం దెలుపెక్కఁజేసి దహనోద్రేకం బడంగించి శా
ర్ఙ్గసమాఘోషము దైత్యకర్మదశనప్రారంభమై పర్వఁగాఁ

బ్రహ్మసర్వదాసముత్కరంబున సభోభాగంబు రోధించె ని
ట్లనమోతేనకమునంగడుం దడపు క్రీడాయత్తుడై యంతట.

వ. వైరనమోత్తి గానింపం దలంచి యమ్మహానుభావుండు భవ్యాంబక ప్రకరంబు
నిగిడించి.

మ. అరదం బట్టకణంబులై తొరంగ నుద్యత్కేతు పుర్వింబడన్
వరరత్నోజ్జ్వలమాళిమండనము విధ్వస్తంబుగా నాయుధో
త్కరముల్ నుగ్గుగఁ గంటకంబు దునియం దర్పంబుతోఁ బేర్చి పే
రుర మొక్కుమ్మున నుచ్చిపోవఁగ నసహ్యాత్సాహుడై యేసినన్.

వ. దైత్యేశ్వరుండు మూర్ఛితుండై పడియె నట్టిసమయంబున జయజయశబ్దంబుల
తో దేవతలు దేవా నీవవతరించినవని నెరయం జూడుము జగంబులు కాపు
మను నెలుంగులు నెలంగ సంతసిల్లి సంతయుం గలంగి దనుజులు దొలగి
రవ్విధం బాలోకించి శోకం బెసంగఁ గుమారదత్తం బగుబాణధ్వజమయూ
రంబు.

ఉ. కన్నుల మున్న కాటునుదకంబులు నెట్టిగఁ జేయుక్రోధ మ
భ్రోన్నతిఁ గాలమై తనకు నుద్ధతిఁజేయఁగ నర్తనక్రియా
సన్నహనంబునం దనరుచాడ్పునఁ దీనగతిం బ్రవృద్ధమై
పన్నగవై రిఁ దాఁకెఁ గనుపంకజనాభున కదృశంబుగాన్.

ఆ. గృధ్రపుంగవుడును కేకినాయకుడును, నిట్లు దాకి పోరి రేపు మిగిలి
సఖరముఖవిదారణములఁ జంచూభేద, నములఁ బక్షతాడనములఁ దొడరి.

సీ. తదనంతరమ వినతానూనుఁ డలుకతో నమ్మహాబర్హి బెట్టాక్రమించి
పదములరెంటను బార్శ్వంబు లిటికి పేరెఱకలఁ గొని వెఱచఱవ నడిచి
యడ్డంబు నిడుపు నూర్ధ్వాధరభాగంబులునుగా విచిత్రభేలనగతములఁ
దిగిచి లోఁబఱచి యుదీర్ణవేగంబున నవ్వహంగమము నుదగ్రలీలఁ
గడఁక నెసఁగఁ జూచి పుడమిపైఁ బడవై చెఁ, బడియె నది నిజప్రభావ మెడలి
యంబరముననుండి యపగతతేజమై, యెడలభానుబింబ మిది యనంగ.

క. భుజగాఢనుచే నిటు దన, భుజగాదనుఁ డధికభంగముం బొందుటయున్
బ్రజనితభయుడై దనుజుఁడు, భుజగర్వంబెల్ల నపుడు పోవిడిచి మదిన్.

వ. మదిమదినుండి యేను బలవంతుడనై బెడిదంపుఁగయ్యమె
ట్లాదపును యరెను నాప్తనచివ్రాక్షుల కెన్నఁడు వీనులొగ్గకి
య్యదనది పొందఁ బాల యితి నక్కట మెచ్చనిదైత్యదానవ
త్రిదశవరుల్ గనుంగొనఁగ దీనతవచ్చెనె నేర్పు చాలమిన్.

- వ. ఇంక నేమిసేయుదు నని చింతింపఁ దదీయచింతాభరం బాత్మచింతితంబున నవి ధారణంబు సేసి మహాదేవుండు నందికేశ్వరుం బేర్పొని..
- తే. భగ్నవాహనుఁడై చిక్కె-బాణుఁ డనఘ, పొమ్ముమనసింహాయు క్తరథమ్ముగొనుచు గణపసున్వితుఁడగునాకుఁ గయ్యమింకఁ, దగదువానిఁగావుము నీవతగువిధమున.
- చ. అనుడు శిలాదసూనుఁడు రయంబునఁదే రటు గొంచుఁబోయి శం. భునికృపకల్పి దైత్యకులపుంగవుతోఁ గగఁ జెప్పి నెమ్మి నా తని రథిఁజేసి నీతకృతిఁ దాను పహించె నతండు క్రమ్మటఁ దనుజవిభేదిపై నడరె చర్పము నూతనమై జనింపఁగాఁ.
- వ. ఇట్లు బ్రహ్మనిర్మితం బగుదివ్యస్యందనంబుపై నున్నయతనికి బ్రహ్మసృష్టం బగు బ్రహ్మశిరం బనునస్త్రంబు ప్రత్యక్షంబై నిలిచె నంత.
- క. దానిఁ బ్రయోగించెఁ గడఁగి, దానవుఁడు ముకుందుపై సుదర్శనసుమహా ద్భాచునెదుర ఖద్యోత, గ్లానిఁ బడి యడంగె నదియుఁ గడుఁజోద్యముగాఁ.
- వ. అప్పుడు బలిధ్వంసి బలినందనున కిట్లనియె.
- మ. జగమెల్లం గొనియాడ నప్రతిమదోస్సంపత్తిఁ బెంపొంది యా తగవుం గానక పిమ్మటఁ వెడఁగ వై దర్పించి తేల్లప్పుడుఁ బిగువు ల్వొల్కెడు సారెసారె కీటు రప్పించెఁ విధాతృండు ని న్నగఁచందంబున నింకఁ బాయక యని న్మల్లీల సైరింపుమీ.
- మ. మును వేచేతులు గల్గికొవిన్వన మహామోహంధునిఁ హైహయా ఝనుఁడఁ రాజు నుదీర్ణుఁడై భృగుతనూజుం డాజిలో నెవ్విధం బునకుం దెచ్చె నెఱుంగవే యటుల నీపొం గే నడంగింతు నెం దును బో నిఁ బొరివుచ్చెదఁ గెలిచెదం దో డెవ్వఁ డేతెంచినఁ.
- వ. అని పలికి యమ్మహాప్రభావుండు సహస్రధారాకరాశంబును లయకాలసహా ప్రకరసూప్రసమప్రభాభీలంబును సూర్యసోమాగ్నిగ్రహసక్షత్రవజ్రాశనివిద్యు త్ప్రీముఖతేజోమయంబును యమనియమబ్రహ్మచర్యాపాతివ్రత్యయోగవ్రతాది సుకృతసముచ్చయసంశ్రయంబును దేవాసురగంధర్వమనుష్యస్థావరాత్మకత్రై లోక్యసత్త్వస్వరూపంబును సర్వభయతిమిరనిత్యప్రదీపంబును బ్రమోదితాశేషదివిషచ్చక్రంబు నగుచక్రం బమ్మహాదైత్యుపైవై వ నున్ముక్తుం డయ్యె ననంతరంబ.
- క. శర్వుఁడు పార్వతిఁ గనుగొని, సర్వజగంబులను విష్ణుచక్రముతేజో గర్వ మజయ్యము గావున, దుర్వారము బలినతునకుఁ దోయజవదనా.
- క. నీ వైకవేరవున వానిం, గావుము నావుడు మృడాని గ్రక్కునలంబా దేవిఁ బనిచె నెప్పటిక్రియ, గావింపఁగ దాను నపుడు కరుణ యెలర్పఁ.

—॥ పార్వతీదేవి శ్రీకృష్ణుని బ్రార్థించి బాణాసురుని చావుపప్పించుట. ॥—

- వ. విజయాసమన్వితయై యదృశ్యరూషంబునం దోడనచనియె లంబయు బాణున
కడ్డంబై ముందటిచందంబున నలిచె బరమేశ్వరియుఁ గృష్ణున కొక్కనిక క్కాన
వచ్చునట్లుగాఁ దనపొడవుచూపి యానగ్నశక్తికి సమానన్న యయ్యె నప్పుడు
చక్రధరు డయ్యాదిమశక్తి నుద్దేశించి.
- క. ఈవెడమాయము లేటికి, దేవీ యెనరించె దిట్లు దీనికి నెడగా
• నీవైకటి యొడ్డి చూపినఁ, బోవఁగ నిత్తునె విరోధిఁ బారిగొన కెట్లు.
- వ. అనినఁ గాత్యాయని దైత్యారికిట్లనియె.
- ఉ. ఆదిజు నవ్యయుం బ్రభు ననాది ససంతు మహాత్ము సర్వభూ
తోదయకర్త నిన్నుఁ బురుషోత్తముఁ దధ్యముగా నెఱుంగుదున్
గాదన నేను నీక్రియ కొకంటికినై వినుఁ దొల్లి పుత్రుఁగా
- నీదిలిజాన్వయుం గరుణ యింపెనలార ననుగ్రహించితిన్.
- క. జీనత్తనూజఁగా నను, భావింపఁగఁ దగదె నీకు బాణాసురుని
గావుము నాయత్నుము వృథ, పోవఁగ నీకుము త్రిలోకపూజితశ్రేయ్య.
- చ. అన్ఘటయుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నంబిక యీదనుజుండు బాహువుల్
పెనఁగొన వేయి మోచి మనఁ బెద్దయు మత్తిలి యుండు నిన్నియుం
డునిమిసఁగాని పాయదు సుదుర్దమగర్భము రెండుచేతులే
నునువఁగ జీవపుత్రతయు నెందెడు నీకు ననిందితస్థితిన్.
- క. ఆసురభావం బీతఁడు, పాసిభవత్సంశ్రయమునఁ బ్రతికెడు నీసున్
రోసము నంతట నుడిగెడు, నేసిలుగులఁ బడక తొలఁగు మీవన్నుఁ దగ్గన్.
- వ. అద్దేవి సఖసమేతయై లంబం దొలంగి రాఁ బనిచి యంతర్ధానంబు నొందె నంత
ననురాంతకుండు.
- ఉ. ఇంచుక యడ్డపా టాదవె నింతన యంతయుఁ గంటి మంటి నే
నంచు భవాదృశుం డకట యాటది గావ నెదుంగఁ బాడియే
మించినదర్పము న్నదము మిన్నకపోయెనె యిస్సరో తుదిన్
వంచనసేసినం బ్రిదులవచ్చునె నాదగుచక్రధారకున్.
- ఆ. చేటుదలకు బాణ చిక్కనిమనసుతో, నిలుపు మెందుఁబోవ నేర్చెదింక
నేనుచు బెట్టువైచె నతఁడు మహాఘోర, దర్శనంబు నానుదర్శనంబు.
- వ. ఇట్లు కృష్ణకరమిమ్మక్తంబై ఖరకరసహస్రప్రభాచక్రంబునుంబోలె నవ్మహాచక్రం
బడరెం దదీయసంరంభంబున సఖలభూతంబులు బ్రమసి చేష్టలు దక్కె నిట్లడరి
య్యాదివ్యసాధనంబు నిజతేజంబున దైత్యుతేజం బుపసంహరించి.

ఉ. చేతులు రెండు దక్కఁగ విశృంఖలలీల నిమేషమాత్రలో

నాతనిచేతు లన్నియును నాతతశోణితధార లూర్ధ్వని

స్థూతత నెంది యంబరము నుద్ధతసాంధ్యవిభావిభావసం

స్థితము సేయ రూపడఁగఁ జెక్కె సమూలముగాఁ గ్రమంబునన్.

క. స్వామి మన సెఱిగిన కర్జం, బేమియుఁ గడమపడకుండ నెఱపి తడుగ్రా

మేయమగుహేతి క్రమ్మఱ, దామోవరు కరమునంద దగ నెలకొనియెన్.

తే. నెత్తురొండొండ వెల్లువై నేలఁ బెద్ద, కాలువలుగట్టి పాటంగఁ గడుఁ దనర్చి

కావిసెలయేలు లురిలెడుగనపకొండ, కరణి నెందె బాణుడు బాహుకర్తనమున

క. ఆవిధమున నిశ్చలుడై, పోవక యయ్యసుర బొంకు బొం కని వియదా

శావివరమెల్ల నద్రువం, గావెన బొబ్బలిడి యార్చి కడురభనమునన్.

వ. కార్చుకసాయకంబులు కరయుగంబున నమర్చినం గని సైరింపక శౌరి వెండియు

జక్రక్షేపంబునకు నాయితం బగుటయు మహాదేవుండు మహాసేనసహితుండై

సత్వరంబుగా నరుగుచెంచి.

సీ. ఓకృష్ణకృష్ణ యత్యుగ్రపరాక్రమ నిన్ను నేనెఱుంగనే నీవు సకల

జగములు గలిగించి సర్వంబు నెదవించి యఖిలంబునకుఁ దేపవై యజేయు

డెల్లఱోకంబుల సీదేవుఁ డన మధుకైటభాద్యసురవిఘాతి వైతి

సురల కాద్యుండవు పురుషోత్తముఁడవు సనాతనుఁడవు విశ్వభూతనిధివి

నీదుచక్రము రణముల నిక్క మెవ్వ

రికి నసంహార్య ముపసంహరింపు మీవ

బాణుఁ డన్మదాశ్రితుఁడు నాభక్తుఁ డనఘ

విఫలముగఁ జేయకుము నామవిభుత యిపుడు.

వ. అనినఁ బుండరీకాక్షుం డవిప్రరూపాక్షు నుపలక్షించి.

తే. దేవ నీవు జగంబుల దేవదైత్యు, లాదిగా నెల్లవారి కభ్యర్చితుఁడవు

సేయకుండవచ్చునె నీవిశిష్టవాక్య. మేను జక్రంబు నిలిపితి నీశ్వరేశ.

క. దితిసుతుఁడు బ్రతుకుఁగా కను, మతి నిమ్మై నరిగెదను నమస్కృతి యిదె నీ

కతులభవత్ప్రియకరణ, ప్రతిపాదన మెందుఁ బరమభద్రమ కాదే.

వ. అని యమ్మహాదేవుం బ్రస్తుతించి వాసుదేవుండు గరుడగమనశీనోహరం బగు

రభసంబునం బ్రద్యుమ్నతనయుం డున్నయెడకుం జనియెనక్కడ నందికేశ్వరుం

డు దైత్యేశ్వరుం గనుంగొని మహేశ్వరోపవాహ్యం బగురథంబున నద్దేవుం డు

న్నచెగు సేరం గొనిపోయి బాణుం జూచి.

మ. అనిలోనం బ్రతియోధుచే నీలు కరం బొర్తుండవై యున్ననీ
 కనఘా యార్తిహంతుడు వీడె సుముఖుండై శంభుఁ డున్నాఁడు నీ .
 తనుదై స్వవ్యపనొది యైనశుభ మొందిం గల్గు నేగంబచి
 క్కినయాచేతులు రెండు విచ్చి ప్రభుఁ డీక్షింపంగ నర్తింపుమా.

చ. అనుటయు భక్తియు భయము నార్తియు దోషగ మే ససహ్యనే
 దన నెరియంగ నాడె ప్రమథప్రియుముందట బాణు డవ్వెభుం .
 డును బ్రసరద్విలోకనకళాంకృపాయతిపూర్ణచిత్తుడై
 దనుజునిఁ జూచి విన్నతనితాంతమనొహరీతి నిట్లునుట.

— ❧ శివుఁడు బాహుసునకు నభిమతవరముకల్ప ప్రమథపదం బొసంగుట. ❧ —

క. చిరకాల మేను నీకును, సరము బొసంగుటకుఁ గరము వాంఛించి తదా
 చరణసమయంబు వార్చితఁ, బరిపాకమూలక సది యుపాగతమయ్యెన్.
 వ. కావున నెక్క-వరం బడుగు మనిన సతండు దేహ యేను లోకంబుల నెవ్వరికి
 నజేయుండవై యుండం గో వ సనుటయు శివుండు.
 క. నీయడిగినట్ల యిచ్చితి, నేయెడలను లేమి మృత్యు వేన్నెడు నీక
 త్రాయితమతి నింకను నెక, లేయని ప్రియ మడుగు మనసు యిచ్చెద నీకున్.
 వ. అనిన బాణుండు.

శా. ఏనిమైభవదగ్రభాగమన నిష్ఠి శాసన సర్తించి ని

న్నానందప్రదుగా నొచ్చితఁ బ్రియం బానిగి నీడై సభ
 క్రాన్తిసందంబున నాడుపుణ్యలకు సత్సంతప్రసన్నుండవై
 నానావాంఛితసిద్ధి లి మ్మిది నగ న్నాకిచ్చుమే లి త్తటిన్.

వ. అనిన విని శింకరుండు నియతాహారులు నిత్యహిమావంతులు నితాంతనిత్యా
 ర్జవసమాహితులునై మద్భుత్తు లెవ్వరు నాయెదురం గెరలి యాడుదురు వారికి
 నఖిలంబును సులభం బగుఁ దృతీయం బగువరంబు వేడు మనవుడి నద్దనుజవ
 రుండు చక్రచ్ఛేదనసంభవ యగుచేదన యుడుగునట్లుగా నడిగిన.

క. వేసేతులు పోయిన గడు, గాసిపడక మేను తొంటికంటె గరయుగ
 వ్యాసక్తిన యెంతయు ను, ద్భాసితమై మెలయ నిచ్చి పశుపతి మఱియున్.

వ. చతుర్థం బగువరంబున కతని నుద్యుక్తుం జేసిన సమ్మహాసురుండు.

ఆ. ప్రమథకోటియందుఁ బ్రవరు డీతఁడు నాగ, సందితుల్యపదవి సంది మెలఁగు
 నట్టిమేలు వేడె నట్లకా కని యమ్మ, హేళ్యుండు దయాద్విహృదయుఁ డగుచు.

వ. మహాకాళాభిధానుండవై ప్రమథపదంబునం బ్రదీప్తుండ వగుమని యిచ్చి వెం
 డియుం బంచమం బగువరంబున నతని కసంతతేజంబును సప్రతిమరూపంబును
 నన్నుగఁపించి యిట్లనియె.

- క. వినునాభక్షుల కాపద, లును శోకంబులును లేవు లోకంబున నెం
దును నేను బ్రహ్మండ నగు, దనుపమసర్వార్థదాయి సంచితచరితా.
- ఆ. భక్తరక్ష నాకుఁ బని వార లడిగిన, నెద్ది యైన నిత్తు నింత నిజము
సిద్ధదేహుడవు ప్రసిద్ధుండ వై యొప్పు, మింక జగములందు నేవు మిగిలి.
- వ. అని పలికి యద్దేవుండు దేవతలును మునులును దివంబుననుండి, కనుంగొను
చుండ సవరివారంబుగా నవచ్చేట సంతర్థానంబు నెందె నటఁ గృష్ణుండు.
- క. నారదుండు వచ్చి ప్రియ మిం, పారగఁ గాంచుటయుఁ బ్రీతుడై మునివర వే
వేకా క్తిజేయసుతునకు, గారవమునఁ జేయవలయుఁ గల్యాణంబున్.
- వ. ద్వారకానగరంబున సతనిం గానక పడినపాలు గ్రమ్మటం దత్సందర్శనప్రమా
దశోభనంబు శోభిల్లం బొచినయప్పుడు గదా నామనంబు సమాధానంబు నెం
దుట యనిన సయోగింద్రుండు కన్యాంతఃపురంబున సతనియునికి యెఱింగించి
యందులకుం దోడ్కొని చనుసమయంబునం జిత్రరేఖ యెదురుగా వచ్చె న
య్యింతి ముంగలిగా వారినటుం దస్తందిరంబు ప్రవేశించి వాహనంబులవలన
నవతిర్ణులై రప్పుడు.
- క. గరుడాలోకసమాత్రస, యురగము లనిరుద్ధ విడిచి యుక్తీస్థలికి
సురిగ్గి తొలగి చని యెప్పటి, శరంబులై యుండె సక్కజం బగుభంగిన్.
- వ. వాసుదేవుండును సమ్మోహనంధ్రమంబునం జని మనుమనిం గొఱిలించిన సద్దే
వుదివ్యాంగస్పర్శనంబున నక్కుమాగుదేహంబు నిర్వ్రీణంబును విగతపీడనంబును
బ్రభుతసర్వహాన్వోత్సవంబున నై యొప్పె బలదేవప్రద్యుమ్నులు సతని గాఢప
రిహంభణమున సంభావించిరి నారదవై సతేయపూర్వు లైనయేపురకుం గ్రమం
బున నమస్కరించి యాముష్యకేతుండు తదాశీర్వాదంబుల సభివర్ధితుం డయ్యె
జిత్రరేఖాప్రభృతి సుఖజనంబులపనుపున నుపాసందరియు సంతత సమృహభా
గులకుం బ్రయథ క్షిలజ్ఞారమణీయం బగుసాంజలిప్రణామం బానరించిన దీపించి
రిట్లు సముచితాచారంబులు నడిచినయసంతరంబ.
- క. నారదుండు గృష్ణమదనాం, భోరుహమునఁ జూడ్కి నిలిపి పురుషోత్తమ యి
ద్ధారంభుండ వై తింకఁ గు, మారున కొనరింపు ముచితమంగళ మిచటన్.
- వ. శోభనతిథినక్షత్రం బగుకాలంబున సభిమతం బగులగ్నంబు సమాసన్నం బైనది
తడయ నేల యనుసమయంబున సర్వవై వాహికద్రవ్యంబులు నలవరించుకొని
కుంభాండుం డరుగుదెంచి యంతంతఁ గృతాంజలియై నిలిచి.
- క. శరణాగతరక్షకుండవు, కరుణాకరుండవు త్రిలోకకల్యాణుండ వీ
శ్వరుండవు గావున నిన్నే, శరణము చొచ్చితి ముకుంద సర్వార్థిహర.

వ. ప్రసన్నుండ వగు మనిన నారదుండును సయ్యసురోత్తముఁ బ్రసాదయోగ్యుం
గా నుదాహరింప నభయం బిచ్చి యుచ్యుతుండు.

క. నిను తెస్సవానిఁగాఁగను, వినినాడం గాన బాణవిభవము సర్వం
బును నీకిచ్చితిఁ నరజే, వససౌభ్యము నెంచు మసురవర యని నెమ్మి.

వ. అతనిం బిలిచి కుమారునకుం గన్యకకు సభిపేకంబులు నలంకారంబులు నర్హజ
సంబలచేతం జేయించి వివాహవేదిపై నయ్యిగువుర నునిచిన్ సమయంబున

నీ. వరమునిసహితుడై వనజాసనుడు వచ్చె నమరసమేతుడై యనిమింఁగేంద్రుఁ
డజేతంచె నప్సరోన్వితులయి గంధర్వ లయగునెంచిరి వరిస్ఫురితలీల

నాటలుఁ బాటలు నలరంగఁ దలవితెతాదివాఁడ్యములు హృద్యముగఁ జెలఁగఁ
గ్గా నేసి శచిలోనుగాఁగలదేవపురంద్రసిద్ధములు పేటము సేయ

దివిజమంత్రిబుత్విజుఁడయిదివ్యవహి, యంచువిధియు క్తముగ నేల్చిహర్షమెసఁగఁ
గరిసరోరుహగ్రహణమంగళము నాంగ, ముగ నెసర్చె నలవతులకింపులు దలిర్చు.

వ. అట్లు వివాహంబు సంపన్నంబు గావించి గోవిందుం డయ్యిగుంపురం దోడ్కొని
రుద్రుండును రుద్రాణీయు నున్నయెడకుం జని మ్రొక్కించిన సయ్యాదిమగృహి
ణీగృహస్థు లానూతనమిధునంబు నాడిరించి యభినందించిరి శైలనందన ప్రద్యు
మ్ననందినకు వాహనంబుగా బాణవాహనం బగుబర్హిపుంగవు నిచ్చె నవ్వీ
ధంబునకుం న్నితుండై పితాంబుండు.

క. భవుని భవానిని వీడ్కొని, దివిజేంద్రుని దివిజగణము దివిజశ్యమ్నా
సవినయముగ వీడుకొలిపి, పవనాశనదమను నెక్కి పయనం బయ్యె.

తే. అపుడు హరిఁజేరి కుంభాండుఁ డభిషేకము, పాల నున్నవి బాణనిపనులూవాని
పాలుద్రావిన సత్త్వసంపన్ను లగుల, దుర్జయత్వవిభూతి నెంచుదురు వినుము.

—|| శ్రీకృష్ణుడు బాణనిగోధనముకొఱకు పరులనితో యుద్ధంబు చేయఁబోవుట. ||—

వ. అవి దేవరసామ్ముగావించుకొనుట తెస్స యనుటయు సవ్యధంబునకుం జత్తగించి
యట్ల చేయుద మని యతని నిలిపి మయూరాధిరూఢులగు కన్యాకమారుల
మున్నిడుకొని వెన్నుం డెన్నయుం గొడుకును దన్ను నుభయపార్శ్వంబులం గ
దియ్యం గదలి గరుడత్తకం బగుయానం బనూనవేగంబునం గొని పోవ నతి
దూరం బరిగి.

క. చరమాంబుధితీరవనాం, తరముల బహువర్ణచిత్రితములై లీల
జరియించుగోగణంబులఁ, జరితార్థుఁ డనేకలక్షసంఖ్యలఁ గనియె.

ఆ. పసులఁ బిల్చునేర్పు పసిపాపనాటనం, డియును దనకు నై జ మయినతెఱఁగు
గాఢఁ బసులఁ బిలువఁగా నుత్సహించి వి, హంగగమనుఁ డడరి యడ్డ మేగె.

- క. ఆతనికి నగపడక యవి, యాతతవేగమున సరిగి యభి సడగినన్
జాతరభనుఁ డయి కాశ్యప, సూతికి నిట్లనియెఁ గంససూధనుఁడు తగన్.
- సీ. వినుము పితృద్ర బాణనిజయించుట కేను జనుఁజెంచునప్పడు సత్యభామ
నాతోడ బాణధనుఁ బగుమొదవులు గలవఁట కొలఁది కగ్గలము వాని
పాలుద్రావినవాని బలమున త్వమునెక్కడై యెన్నఁడునుముదియక సుఖిలతు
రనిపింట్టి సతనిఁ గయ్యంబున నొడించి యైసఁ దేసలయు నాకపి ప్రియమున,
ధర్మ మెడలకొత్తసకార్యతత్త్వమునకు, నేమియును గీడు గాకున్న నిట్లు సేయు
మనియెఁ బనులచెయ్యవృథాప్రయత్న, మగుట మేలెయ్యద్యోగ మిట్లగుటనీవు.
- వ. ఎయ్యది కర్తవ్యం బూహించు మనిస సతండు.
- క. పండేమిగలదు పరుణుని, దండ్రించి ధనులబుగొనుట నక్కఁగ నని రెయిం
డొండఁ బ్రధనిమది మెచ్చుగఁ, జంభోద్ధతపతుపవనసంరంభమునన్.
- చ. ఉత్తరపయోధతోయము మహూరిగి వాసముదాక నంతయుం
దెఱపిగఁ జేయఁ నొచ్చి జగతేవిధుఁ జెల్లిపువీడు ముట్టె నే
డైతఁ బలుశంఖపూషమున కిక్కలు న్రయ్యగఁగఁ దేరు లొక్కమై
నలువదియూలువేలు రియమారిగఁ వెల్వడి తాకె నవ్వెభున్.
- క. అప్పుడు ఘోరపుంగయ్యం, బప్పురపుత్రమున కయ్యె సభ్యతబలు ల
య్యప్పతియోధులు మాధవుఁ, గిప్పిరి దివ్ర-వ్యప్తిలాంబకప్రకరములన్.
- క. తనశరములఁ దచ్చరిములు, మనుమాడి మురారి దొప్పదొంగ బలుచఁ ద
త్తనువులు నిశితశరతుత, జనితబహుశోణితప్రసరణమున వెనన్.
- మ. బబుఁడుం బిష్పశరంఁడుఁ దిలైసయుఁడుం బద్మాక్షునిం గూడి పే
రలుకఁ జూపిరి పక్షిపక్షసఖతుండాఘాతముం తత్కియా
తులితక్రీడిఁ దలిచ్చె నిట్లైనగుతన్తోరాహవవ్యాప్తికిం
గలఁగంబోటి తొలంగి వారుణబహుఁబుల్ విమోఘంబులై.
- క. అంతయు నెఱింగి వరుణుం, డెంతయుఁ గోపించి యహార యేమి కృష్ణుం
డింత గనుఁగొనక మసఁగెనె, యంతియకా కేమి యనుచు నాటోపమునన్.
- వ. పుత్రపౌత్రగణసమేతుండై సమస్తసైన్యంబుల సమకట్టి సమున్నతస్యంధనంబు
నం గనకస్యంది యగుసితచ్చత్రంబు మెఱయఁ జిత్రతనుత్రంబు దాల్చి చార్మణ
లిరుదెసలం, గై వారంబులు సేయ సచ్చరలు గంధర్వులు నాడుచుం బాడుచుం
గొలువ దేవతలును మునులును జయాశీర్వాదంబులు పచరింపఁ జెంపారి భూరి
ధనుర్విష్ణురంబులు ఘోరంబు లై నవారిమహాపూరవిరావంబులు సంభావింప
శంభుండు బాణత్రాణసంరంభంబున వెడలుమాడ్కి వెడలి విష్ణుం దలపడి

తీవ్రబాణహాసంబున రసాతలతమిస్రంబుఁ బ్రోది సేసినఁ బ్రహాసవిభవ్రాదారుం
డగుచు వృష్టికులవీరుండు.

- క. దారుణహాసం బగున, వ్యాధుణబాణాత్మక ప్రవాహముఁ దనచు
ర్వారవిశిఖ సేతువున ని, వారించి విరోధిమేను న్రయ్యుగ నేసెన్.
- క. అలిగి ప్రచేతనుఁ డొక్కట, బలమస్థిత తనూజపతనోద్రులతోఁ
గలయఁగ ననేకశరముల, జలహాతునితనువు రుధిరజలములఁ దేల్చెన్.
- శ. అట్టి విపత్తోత్సాహంబు సహింపక చున్నహాసభావుం డగువాసుదేవుం డాత్మీ
యతేజోనిర్మితంబై నిర్మితానేకరిపుభ్యంసం బగునస్త్రికావతంసంబు కేలం గై
కొని యుభయంతించి వరుణుం లేర్పొ ని.
- ఁ. ఏను మదిస్త్రరాజ మిదె యేసెద నీవు మదింబు పెంపునం
గానక నన్ను మార్కొని మిగింటిమిఁజూపెద నంచు నాజరిం
- బూనితి నిల్వ మింక నెటఁబోనఁగవచ్చు భవద్దీశెల
శ్రీనివచన్యభాగములమెలిమిం దునియయ్యె నియ్యెడన్.
- వ. అని పలికి నియతిం బ్రయోగించిన సవైష్ణవస్త్రంబు.
- మ. దెసలెల్లం గబలించి మంటలు గడుం దీప్రంబులై పర్వీగాఁ
బ్రసరిద్దాహ మొనర్చు పొచ్చిన వెటం బ్రత్యర్థియుక్ వాహుణా
స్త్రసమాయోగ మొనర్చె దత్తులెలముల్ దైత్యారిబాణానిల
ప్రసభవ్యాత్మ సహంగి నల్పకణసంభావ్యంబులై గ్రక్కెన్.
- తే. వారుణాస్త్రంబు సమయించి వరుణుడెసకుఁ, గవిసె దైష్ణ్యవనాయకాకారవహ్ని
ప్రణాంతు వేటొండుమైఁ బడయరాటు, దెలిసి యంత నాపశ్చిమద్విగ్నిభుండు.
- ◆— వరుణుండు శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధించుచేసి పరాజితుండై స్తులంబుట. —◆—
- క. కరముల నున్న శరంబును, కరాసనముఁ దొలఁగఁబెట్టి సమధికశాంతి
స్వరమగువాక్యంబుల నా, హరి నుద్దేశించి యిట్టులనియె వినీతిన్.
- సీ. భవదీయశాశ్వతప్రకృతి యారయ సత్త్వగుణము నీ విష్ణు డాగుణము విడిచి
తామసి యగువృత్తిఁ దగునె పాటింపంగ బంచభూతాశ్రయ బహుళదోష
సంకీర్ణ మైనయహంకృతి నినుఁ బొంది యున్నది జలమూర్తి యోగివర్య
నీయధీశమ నేను నీవకాఁ దలఁతు నిట్లేటికి మద్దాహ మిచ్చుగించి
తన్ని దెసనన్నియేమిసేయంగ నొప్పుఁ, గాననుడుగు మీయుగ్రంపుఁగడఁకయీశ
ప్రభుఁడ వీవిశ్వమునకును బ్రభుత నీకుఁ, జూపిచక్కఁబోఁగలఁడె యేశూరుడైన.
- వ. ఆగ్నేయవారుణసంజ్ఞంబగు ప్రకృతిద్వయంబున నియ్యకలజగంబు నుత్పన్నం
బై నయది తద్వికృతు లెన్నియేనియుం గలిగి నిజాధికారంబులు నడుపుచుండు
నేను మదీయప్రకృతియంద యున్నవాడఁ బ్రకృతిదూషకుండఁ గానియిట్లినను

- నాత్మీయప్రకృతిఁ బాపందోషంగెడవు సర్వభూతంబుల కాదిక ర్తవు సర్వసత్త్వంబులకు సజేయుండవు సర్వధర్మప్రప ర్తకుండవుమానుషప్రకృతిం జెందిబాలుండు
- క్షీణకవస్తువుల విమోదించువిధంబునఁ బ్రమోదించెడవు సర్వజ్ఞుండవు నీయెఱుంగనియది లేదు మాబోంట్లకు సమ్మోహనం బొదవించుకొంట క్షిప్తివాడ వైతి వెఱుంగుట గహనం బెల్లున్న నుండుము రక్షణీయుండ నగుచు నన్ను రక్షింపుము నీకు మ్రొక్కెద ననిన సక్కుమలలోచనుండు కరుణాపేశలుండై పాశపాణింజూచి.
- క. వాణీవిభవమునో నతి, ప్రీణన మొనరించి యిట్లు ప్రియలఁ దలఁచె దా బాణుపసి నెనఁగ కూక, ప్రాణత్రాణంబు నీకుఁ బడయఁగ వశమే.
- వ. ఇంత యెఱింగి బుద్ధిమంతుండ నగు మనిన సవ్యరంబుండు దేవా దేవద్విషుండు పశుధనంబు నిల్లడ ప్ట్టునప్ప డెవ్వ రడిగినఁ బ్రాణాత్యయవర్తంతంబుం బెనం గునదిగాని యీడఁగ దని సమయంబు సేయించుకొనియెఁ బలుకు దప్పనొడుమఁ దగవులెల్ల సడప నెడయండ వింత యవధరింపుము.
- క. నను మన్నింపఁగఁ దలఁచిన, మనిచి పసులమీఁదితలఁపు మాని చను పసిం గొనిపోకయ నిర్బంధపు, బనియైనం బండె నాకుఁ బాపం బనఘా.
- తే. ఇది నిజంబుగఁ జెప్పితి నెల్లు చూడఁ, భోత నెల్ల చేయుము మహాపురుష పూజ్య యనిన నల్లన నవ్వ దివ్యాస్త్రవహ్ని, యడిపి గోధనాపేతయు నుజ్జగించి.
- వ. తడనూహం బగునల్లాహం బొనర్చి యహనాథుండు యాదోనాథునకు సభయం బిచ్చి యతనిచేత నసర్థులత్నపూర్ణం బగుసర్థులప్రదానంబునం బూజతుండై తదీయలోకంబు వెలువడి నిజస్థానాభిముఖుం డయ్యె సయ్యవసరంబున.
- నీ. ఆదిదేవుఁడు విష్ణుఁ డిగులలోకహితార్థ మాశ్చర్యకార్య విఘ్నాచరించి పేడకఁ బురంబు ప్రవేశించునప్పుడు మిక్కిలివిభవంబు మెఱయ వలదె యని పురిందరుండు సర్వామర్త్యులను నారదాదిసిద్ధులను సమస్తధువన వాసులఁ గొనుచు సవాసదేవునిఁ గానవచ్చి దీప్తవిమానవై భవముల సంబరము తిక్కకిరణసహస్రభాసు, రంబుసేయుచు దివ్యతూర్యధ్వనులును గునుమవృష్టియునం స్తుతిఘోషములును, బృథ్విజనవర్గములకునింపెనఁగఁగొలిచె.
- వ. అవసరోచితం బై నతదీయసేవాధర్మంబు ధర్మధుర్యుండు గావున నాత్మీయభావం బునం బరిగ్రహించి యయ్యింద్రు ననుగ్రహించి యగ్రేసరంబై సురభికరంబు మార్గం బొసంగ ననర్గళోత్సవంబున.
- చ. గరుడమయూరయానములఁ గంజదళాక్షుండు పుత్రపౌత్రసం భరితవిఘాతియై దివిజపద్ములచూడ్ముల కెల్ల మత్తరో త్తరళతుకానురంజనవిధాయక మైనవిధం బెలర్పఁగా సరిగె నపూర్వసమ్మదభరద్ద్రాతఁ దానును బూర్వజన్మఁడున్.

వ. ఇట్లరిగి నిజరాజధాని సంతతం గని విజయసూచకం బగుక్రమంబునం బొంప జన్యశంఖధావనం భాసర్చిన.

చ. విని యదువంశవృద్ధులు ప్రవృద్ధకుశూహాలలీలమైఁ బురం
బునకుఁ బ్రభూతశోభనవిభూషణభంగులు సంఘటింపఁగాఁ
ఁబనిచి రథద్విపాశ్వభటబంధురసైన్యసహస్రలక్ష్మీతో
ననుజతనూజపౌరసచివాన్వితులై యెదురేగి రర్చితోన్.

కీ. అటమున్న నచ్చి నగరని, కటకేళీవనములందు గరుడని డిగి వి
స్ఫుటనిర్దరపరిపాతో, తృటముగఁ బరమేశుఁ డుండె గడు మోదమునన్.

—H— శ్రీకృష్ణఁ డింద్రాది దేవతలతో ద్వారకా పురంబునకు వచ్చుట. —H—

వ. ద్వారకానివాసులు మంగళవార్త బ్రహ్మశ్రీరాజనాదంబులతో నద్దేవు దర్శించి
రమ్మహానుభావుం డట్లు సనుబెంచి యాత్మీయజనంబు నఖలంబునుసముచితప్రకా
రంబు లగుసత్కారంబుల గారివించి దాసుకసారధికం బగురథం బగ్రజతనూజ
సమేతంబుగా నెక్కిమయారావతీర్థ బగుసమానిరుద్ధుల నుద్ధతస్యంవనారూఢులం
జేసి వినతాతనయుండు వినతుండై కొలువ నఖలనిలింపులు నిలింపపతిమున్నగా
సనుసరింపఁ బెంపారి పురంబు ప్రవేశించె నంత.

క. తనవిజయవార్త యంతన, యనేకముఖములఁ బ్రసిద్ధయై పురజనులన్,
జనితవచోవిధవులఁగా, మెనరింపఁగ నిరుగెలఁకుల నుద్బుటఘటితన్.

సీ. అదరుటగ్నులకోటులార్చి బ్రహ్మాదులుఁ దొరలేని బలిసానుపురముఁ జొచ్చె
బ్రమథవీరులుఁ దాను బన్నినమిక్కిలికంటివేల్పునకు నగ్గలికఁ జూపె
నాఱుమోములపట్టి కడ్డమై వచ్చినదామోయణికిఁ బుత్రభిక్ష యొనఁగె
దనయిచ్చుఁ బగవానిదర్ప మంతయుఁ బుచ్చి యిరుగేలితోఁ బ్రాణమిచ్చి కాచె
సురలు బంట్లయి తిరిగెద రరిది యెల్ల, భువనములకు నితఁడు రాజ భూరితేజఁ
డివిభుని రాజుగాఁ గంటి మెట్టిఘణ్య, మెట్టితప మెట్టిభాగ్య మిట్లెనఁగె మనకు.

వ. అని యనేకవిధంబుల వీతెంచుసంతోషకలంబు వీనుల కానందం బొసంగ
నాకసంబునం దొరఁగుదన్యపుష్పవర్షంబులం బెరిసి పుణ్యాంగనాకరకలితలలితా
క్షతఫిక్షేపంబులు కిగిటకునుమస్రగుత్రరీయాదులం దగిలి మిగిలినయొప్పిదం
బ్ధానర్పఁ దరుణీవిలోచనరోచులు రుచిరస్మితచంద్రికలఁ దార్కొన నర-ప్రభాఫరి
భావియై భవ్యకాస్తుభగభస్తిరాగంబున ననురాగరమ్యం బగుపురం బంతయుం
గుంతుమపంకాభిషేకంబున నుత్సేకంబు మెందింప మందానిలాందోళితమణిధ్వజ
మై జయంతీవిరాజితం బగురాజమార్గంబునం జని యదురాజు రాజమందిరంబు
సొచ్చి యుపాసమేతంబుగా ననిరుద్ధ సంతఃపురంబునకుం బుచ్చి యచ్చటచ్చట

• నవతీర్థ లయినవిబుధుల విమానంబుల 'మృగనృపథవాజివారణహంససారసమ యూర్గాద్యనేకవాహసకల్పసంబుల సన్నుం బగునదృశ్యతంబు జనంబుల కావహిం చుచు నవరిమితరథగజతురగసంకీర్ణ యగునగరభూమికి మీఁదటినగరంబునంబుఁ దద్దయు సంపడియై యుండఁ నప్పుడు గోవిందండు సర్వయాదవులం గనుంగొని యిట్లనియె.

ఉ. నాకుఁ బ్రయ్యం బొనర్ప నిదె నాకవిభుం డిట నచ్చినాఁడు నా కాకను లంఘును సురగిణాధిపుఁడొ జనుడెంచినాను శ్రీకులు నారదాద్యభిలస్థులు నెక్కట గేగుడెంచినా రీకమనీయమూర్తులకు నింపుగ మ్రొక్కుఁడు చూడఁ డిందఱుఁ.

సీ. వీరె రుద్రాదిత్యవిశ్వాశ్వివసువులు గంధర్వయక్షరాక్షసులు వీరె వీరె వాసుకిమఖ్యవివిధభోగిండులు త్రిదివస్థుపార్వపార్థివులు వీరె వీరె సప్తర్షులు మేరగానూర్జితజ్యోతిరాకృతు లై ససుకృతనిధులు వీరె సర్వసజావిభుపురస్కముగా సధికులు మన్వంతరాధిపతులు నగములగములుప్రాదములునదములు భులివియెదిక్కు ల్విదిక్కులుపవనపథము వనజభవలోకగోళోకనాసవితతి, యాదిగా మూర్తిమంతంబు లయిన విచట.

స. మిఠఁ లంఘకును వందనాదిసమాచారంబులు నడపుట లెస్స యనిన సమ్మ హాప్రభావుపనుపున వాని లవ్వేల్పులకెల్ల నుల్లసితచంసనకునుమాఁతాదిద్ర వ్యంబుల సర్వసాధ్యాదిప్రాజసంబు లొసర్చి ప్రియవాక్యోపన్యాసంబులఁ జేతోవికాసంబు గావించి.

క. తలఁపఁగొఱువ్వలకతనం, దలకెక్కి న్నార లనువిధంబున హరివా రల యగుట నిట్టిపేర్కీ, సలవడితిమి ధన్యతముల మైతిమి ధరణిఁ.

• వ. అని సంతసెల్లి రసంతరంబ వాసవుండు వాసుదేవు నిగుగేలం గ్రుచ్చి యురంబునఁ గదియించి ననుజేవబలజేవుల నుగ్రసేన సాత్యకి ప్రభృతములను దక్కిన కుమారవర్గంబునుం బ్రత్యేకపరిరంభణంబులఁ బరిగ్రహించి కుశలం బడిగి వారికి వారిజోదరుడెనఁ జూపి యిట్లనియె.

మ. యదువంశైకవివర్ధనుం డలఘునత్వాకల్పుఁ డీకృష్ణుఁడ భృద్దయోదగ్రుఁ డొసర్చినట్టిపను లీభూతప్రపంచంబులో మది నెవ్వారికిఁ జేయఁ జూడఁ దలఁపఁ మానంబులే యమ్మత ప్రద మీయిన్నిట బాణునిం బఱుచులే పారంబు గా దారయఁ.

ఉ. కావగ నేర కాహరుఁడుఁ గ్రాంచవిభేదియుఁ దాను జూడ బా హవస ముగ్రచక్రహతి సంతయు నెక్కట నుగ్గుచేసి యా

దేవునిప్రార్థనం గరుణ దేవవిరోధికి కేలుదోయితో
జీవిత మిచ్చు నేమియని చెప్పుదు ఘివ్విభుదోర్విలాసముల్.

వ. ఇమ్మహానుభావుండు మహితలంబున నవతరించినకార్యంబు జగద్ధితంబై, పర్యా
ప్తి బాంధవే నేము విగతశోకుల మైతి మింకను నిమ్మహాబాహుబాహువుల
ప్రాపు గలకు గావున నేవిధంబులయందును బరిస్పందంబు లేక నాకంబున ను
ఖంచెదము మీరు ద్వారకానగరసాధోద్యానసరసీప్రముఖంబులు. సుఖోచితస్థా
నంబులుగా మనుష్యోచితపురుషాయుష్యం బంతయుం జింతం బొరయక నిర్వ
హించువా రని పలికి పాకశాసనంబు.

ఉ. క్రమ్మఱఁ బంకజాక్షు నతిగాఢతరంబుగఁ గౌఁగిలించి హృ
ద్య మ్మగుభాషణంబులఁ బ్రయప్రవిపూరణ మాచరించి నె
య్య మ్మలరార వీడ్కొని సమ స్తసురాసురసంయమింద్రసం
ఘమ్ములు గొల్వ నేగె నవికల్పిత నాత్మనివాసభూమికిఁ.

వ. ఇక్కడఁ గమలనాభుండు సభాసీనుండై సర్వయాదవులం గుశలం బడిగి తన
పోయివచ్చినవృత్తాంతం బంతయు సవిస్తరంబుగా వారల కెఱింగించి తదీయం
బు లగుప్రత్యభినందనవాక్యంబుల సవిశేషసంతోషంబు నొంది వినతాతనయు
నభిమతోపలాలనపూర్వకంబుగావీడ్కొలిపి నారదమునీంద్రు నమందమాధుర్య
ధుర్యంబు లగువచనచాతుర్యంబుల నుత్పాదితప్రమోదునిం జేసి విజయం చే
యుం డని పనిచి.

ఉ. మున్ననిరుద్ధఁ బాసి పతిమోహభరంబున స్రగ్గి యెంతయున్
విన్నదనంబునం బడినవీ డఖలంబునకున్ మహోత్సవం
బెన్నఁడు నెందు నెవ్వరును నిట్టి దెఱుంగ రనంగఁ జేయుఁ డం
చున్నతి నానతిచ్చె గురుసోదరబాంధవపౌరకోటికిఁ.

వ. అమ్మ హోత్సవసమయంబున సుగ్రసేనాభ్యుజ్జాపురస్కరంబుగా సతండు బాణ
తనయతోడం జనుదెంచినచెలిక త్రియలలోనం గుంభాండుకూతుఁ జిత్రరేఖచె
లియలి రామాభిధాన యగుకన్యక సాంబకుమారునకును మఱియును సురాసుర
సిద్ధకన్యలం బెక్కండ్రఁ దక్కినకుమారులకును వివాహంబు సేసె నట్టి కల్యాణ
పరంపరయందు గృహంబు గృహంబున సరనారీసముదయంబులకు ననేకచిత్రా
లంకార విరచనంబులు నభిరామతూర్యనాదంబులు నవిశేషితప్రమోదనర్తనం
బులు ప్రపత్తిల్ల సఖగృహంబులు నేకగృహంబు తెఱంగున శోభిల్లె సంత.

క. ఒకనాఁడు యదుప్రవరులు, సకలోత్సాహమునఁ గృష్ణు సదనమునకు ను
క్కునతఁ జనుదెంచి సమ్మద, వికసితసంభాషణ ప్రవీణత యొప్పక.

- వ. అప్పురమేశ్వరుడైనై శ్వర్యంబులుం గార్యంబులు నాశ్వర్యంబు లగుట నుదాహరించి యది ప్రసంగంబుగా నిట్లనిరి.
- క. దేహ దేవరభాంధవభావంబున మమ్ము గలసి భవ్యక్రీడా ప్రావీణ్యము నటియించుట, నేవారలు లేరు తుల్యు లెందును మాకు.
- మ. నిన్ను నిత్యంబును గన్నులారఁ గనుట న్నివాక్యముల్ నిత్యముం దనియన్ పీఠులఁ గ్రోలుటఁ భవదనుభవసంబు నిత్యంబు నెమ్మన మానందమయంబుగాఁ బడయుట న్నాపుట్టువుల్ దివ్యభావనిరూఢంబుగఁ జేసె నిట్లు కరుణావాసక్తై బాటించుమా.
- వ. అని పలికి యమ్మహాత్ముచేత సభిసందితులై వారలు గిజగ్రహంబుల కరిగి నుఖంబుండిరి హరియును బూర్వప్రకారంబున విహరించె నంత.
- క. దేవకియును రోహిణియును, రేవతియును రుక్మిణియును బ్రియము లెసఁగ సంభావనఁ లొసర్చ గారా, మైవెలసె బలీంస్రుపాత్రి యదుతతి కెల్ల.
- క. ప్రద్యుమ్ను దేవి కోడలి, హృద్యచరితమునకుఁ బ్రీతి యెలయఁ దమకులం బుద్యోతిత మగు నియ్యమ, యుద్యస్థానమితి నని ప్రియోత్కట యయ్యె.
- ఉ. ఆవనజాక్షిఁ జెంది సరిసాధిమతో జ్జ్వలవస్తుభాతముల్ కేవలభోగయోగ్యపరిక్రమిఁ దిలిర్పఁగ పీఠభేదమై యావన ముల్లసిల్లఁగ గుణాభిరతుం డనిరుద్ధుఁ డుద్ధత శ్రీవిలసత్సుఖోన్నతులఁ జెందె నమందరసోదయాత్మత.
- వ. ఆచిత్రరేఖయు సభసాంగత్యప్రమోదంబునం గతిపయదివసంబులు వసియించి యేసంతరంబ యయ్యింతి వీడ్కొని తక్కినచెలులకుం బ్రియపూర్వకంబుగా నెఱింగించి యప్పరోలోకంబున కరిగె నని చెప్పి వైశంపాయనుండు జనమేజయున కట్లనియె.
- క. నీవడిగినబాణకథా, శ్రీవిభవము విస్తరించి చెప్పితి నిమ్మై గోవిందుచరిత మతిసం భావితము సమస్తభువనపావనము నృపా.
- ఉ. విష్ణునిమూలత త్వమును వేమఱు నయ్యయిజన్మకర్తవ రిష్ణుత లాదించుటలు దేవకీక వసుదేవుకు ధర్మ గృష్ణుఁ డవంగఁ బుట్టి శిశుభేలన మాదిగఁ గల్గుభావముల్ భృష్ణుత నిర్వహించుటలు డెల్లఁగ వింటి సరేంద్రపుంగవ.
- సీ. వినుము నారదముని చనుదెంచి సకలరాజన్యులయెదుర నాశ్వర్యభూతుఁ డితఁ డని కృష్ణునియుదయించు టాదిగా గోవిందుమాహాత్మ్యకోటి యెల్ల

నాశ్చర్యముగ నొలి సనఘకీర్తించితి నాశ్చర్య మంభోఽహాత్మనందుఁ
గాక యొండెడ వుటి గల్లునే యవ్వభుజన్తంబు లాశ్చర్యసంశ్రయములు
కర్తములు మహాశ్చర్యముల్ నిర్మలములు
గుణము లాశ్చర్యపరసీమ లణువునకును

నణువును మహత్త్వములకును సతిమహత్త

రాత్త నారాయణుడు సత్పరాయణుడు.

క. దైత్యులయందును మఱి యా, దిత్యవరులయందు సఖలదివ్యోలయందున్,
నిత్యుడు ముకుందు గడవఁగ, సత్యధికుం దై నధన్యుఁ డరయం గలఁడే.

క. వసురుద్రాదిత్యావ్యి, శ్వసనులు దిగ్గగనములును సలిలాగ్నులు ధ
ర్మసమాధితపోదమశాం, తిసత్యయజ్ఞములు వాసుదేవునిమూర్తుల్.

క. ధాతయు సంహర్తయును వి, ధాతయు నచ్యుతుఁడు హరిపితామహమూర్తి
స్థీతుఁడు పీతాంబరుఁడు మ, హాతత్త్వము విష్ణుఁ డొకఁడు యను నాగమముల్.

క. దేవదనుజనుజాదిక, నీవచయంబులకు నెల్ల శ్రీవిభవములుం
గై వల్యము నెసఁగెడువర, దేవత మఱి గలఁడే విష్ణుదేవుఁడు డక్కన్.

క. సీవిదియంతయు సమ్య, గృహంబున నెఱిగి విష్ణుపదకమలధ్యా
నానేశమునఁ గృతార్థపు, జీవనుఁడవు గమ్ము నృపతిశేఖర భక్తిన్.

తే. అనఘ యీబాణయుద్ధకథాచుబద్ధ, మైనపుండరీకాక్షుమాహాత్మ్య మర్థి
వినినఁ జదివిన మది ధరించినఁగులప్ర, తిష్ఠయును శ్రీయుధర్మబుద్ధియునుగలుగు.

వ. అని యుపన్యసించి యమ్మునీంద్రుం డన్న రేంద్రు నుపలక్షించి.

సీ. నీమహాయజ్ఞంబు నిర్వర్తి తంబుగాఁ దత్పరమతిభారతప్రసంగ
మున విష్ణువంశంబు మొదలిటనుండియు నేను గీర్తించితి నిద్ధపుణ్య
యెవ్వఁ డీయాఖ్యాన మెప్పుడు పఠియించు వినయంబుతో విన విని మనమున
మఱవక యునుచునమ్మనుజుఁడు నిర్మక్తకలుషుఁడై విష్ణులోకంబు నెందు
నిచ్చులును రేప మేల్కని నియతి నిందుఁ, గొంతకథ యెద్దియేనియుఁ గోరిజపము
నేయుసుకృతాత్మునకు నఱచేతిలోని, వై హికాముష్మికప్రీతు లఖలములును.

మ. హధివంశశ్రవణానుకీర్తనల బ్రహ్మాక్షత్రవిటూర్చులూ
ధ్వజీయశ్రుతలక్ష్మీయన్ విజయనిత్యశ్రీయు భవ్యార్థలా
భరమావర్గము సర్వసౌఖ్యములునుం బ్రాపింతు రాగోగ్యమున్
బరమాయుస్సుతకీర్తలన్ సమత యొప్పు జెందు నీయందఱన్.

క. అనివై శంపాయనముని, వినుతవ్యాఖ్యానసంప్రవీణతఁ బ్రకటిం
చిన్ భనమేజయజనపతి, యనుపమసమ్పాదసుఖసమగ్రత నెందఱన్.

వ. మీర లిమ్మ హోవాజ్ఞయప్రపంచంబునందలిసముచితార్థంబు సమర్థమేభాగోచ
రంబు గావించి శ్రుతంబు కృతార్థంబుగాఁ జేయుం డని సమస్తయమవంశాను
చరితసమేతం బగుకృష్ణావతారగుణకర్తృజాతంబు సమధికరసస్థితంబుగా.

తోటకము మానవతీజనమానసవర్తీ, మానవనాథసమర్పితకీర్తీ

దానవభేదికథానతమూర్తీ, దానపరాయణతానుతపూర్తీ.

క. జగరక్షపాల స్వంతత, జగతీసురభరణలోల సన్నతశీలా
విగతపరితాపకారా, నిగతిరిపుభూప రాజనిగమదిలీపా.

మాలిని. సరుపమగుణరత్నోన్నేషనిర్దోషశశ్వ
త్పరిచితమితసమ్యగ్భావ సత్సోష విద్య
ద్విరచితపదవాక్యోద్దేయశౌరేయ చేతః
పరిణతబహుధర్మోపాయ వీతవ్యపాయా.

గద్య. ఇది శ్రీశంకరస్వామి సంయమిశ్వర చరణసరోరుహ ధ్యానానంద సౌందర్య
శ్రీసూర్య సుకవినంధన శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెట్టయ నామధేయ
ప్రణీతంబైన హరివంశంబున నుత్తరభాగంబునందు ఆప్తమాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - నవమాశ్వాసము.

క. శ్రీకీర్తివిభవవిజయో, తేకసుఖవదాన్యతావిత్తీర్ణశ్వర్యా
వ్యాకాంక్షయోగార్థన, మాకలనగుణాభిరామ యన్నయపేమా.

వ. లక్కాధకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు హరివంశం బాకర్ణించి
నైమిశారణ్యవాసు లగుతాపసోత్తములు రోమహర్షణపుత్రు నభినందించి.

క. జనమేజయునకు నెందఱు, తనయులు చిరకాల ముర్ఖి దద్వంశము గ
ల్గె నెఱింగింపు మనిన ని, ట్లనునుగ్రశ్రవసుఁ డమృహోద్విజతతిక్తి.

క. వినుము వపుష్టమయందా, జనమేజయస్థపతి గనియెఁ జంద్రాపీఠం
డన సూర్యాపీఠం డనఁ, జనుతనుజుల నిద్దఱం బ్రశస్తచరితులన్.

వ. అందుఁ జంద్రాపీఠనకుం బుత్రులు నూర్వరు జనియించి యనేకవంశంబులు
సృజయించి రందఱకుఁ బెద్దవాఁ డగుసత్యకర్ణుండు హస్తీపురంబునకు రాజై
విగాజితవిభవంబునఁ బ్రసిద్ధిమొందె.

ఆ. శ్వేతకర్ణుఁ డనంగ నాతని కుదయించి, యదుకులాభిచంద్రుఁ డగునుదారు
పుత్రి మాలిని యనుపూజోఁడిఁ బెండ్లియై, యశులరాజ్యసుఖము లనుభవించి.

- వ. ఉండియుండి విరక్తుండై ధరణిపాలనకృత్యంబు నమాత్యులకు నిచ్చి వనంబున కరుగునప్పు డప్పొలఁతి యధికదుర్భరం బగుగర్భంబుతో నతనివెనుకం జనుచు నొక్కయెడ.
- క. శైలనికుంజమునఁ దనయు, బాలార్కప్రతిముఁ గాంచి పతిశుశ్రూషా లోలయి యో పోయె నచటన, బాలుని నిడికరము వెఱుగుపడ భూతంబుల్.
- వ. అంత.
- క. కొండవడదాకి వాడి యొ, కండును దెనలేక యెప్పుకోమలతను నా ఖండలసమానుని శిశువు, నిండినకృపఁగోరి చేరి నెఱి సంబుదముల్.
- ప. ఆత్మీయతోయకణంబుల నెయ్యన సంతర్పితం జేయునెడ వసిష్ఠతనయు లైన పైలకపిలాదికౌశికు లనుబ్రాహ్మణోత్తము లెత్తుకొనిపోయిగర్భక్షేత్రంబు వాయం బర్యవనిర్వరంబునం గడుగుచోటం బ్రక్కలుచెందును రాలునాకి చిటునెత్తురు . వెడలి కంది యజతనుచ్చాయంబు లగుటంజేసి యజపార్శ్వం డనుపేరువెట్టి.
- క. వేమకుఁ డనుమునిపత్నికి, బ్రేమముతో నిచ్చుటయును బెనిచె నదియు ను ద్దామనవ యౌవనంబున, భూమిశ్వరుఁడై కుమారపుంగవుఁ డెలమి.
- వ. ఆవిఘ్నల నందఱం దనకు మంత్రులంగాఁ గైకొనియె నన్నరనాయకునకు నమా త్యులకునుం బుత్రపౌత్రులనేకులు గలిగి తుల్యంబుగాఁ జరకాలంబు బ్రతికి రిట్లు పూరుండు మొదలుగా నవిచ్చిన్నంబై నచ్చినపాండవవంశంబు జగంబున సుప్రతిష్ఠితంబై వెలయుచున్నది యని యవ్విధంబున నహుషసూతి యగుయ యాతి చెప్పినశ్లోకం బొక్కటి గలదది యెట్లనిన.
- క. రవిశశితారలు వెలిగా, దివి యున్నను నుండుగాని తెల్లంబుగఁ బ్సా రవవంశము లేకుండుట, భవి నెందును లేదు కాలములు దగ మూట.
- వ. అనియె నని చెప్పినసూతునకు శౌనకాదిమహామును లిట్లనిరి.
- సీ. జనమేజయునకు వైశంపాయుఁడు వాగ్విభుఁడందరంబున విస్తరించి నట్టిమార్గంబున హరివంశకథనంబు సర్వంబు నితిహాసపూర్వకముగ నీ వ్రసన్యాసంబు గావింప వీనుల కమృతంపుసోనయై యమర మేము వింటిమి నెఱయంగఁ గంటిమి వాంఛితసిద్ధిఁ బుణ్యము లెల్లఁ జేరె మాకు ననఘ భారతాఖ్యానంబు నచ్యుతాన్వ, యప్రశంసయు వినినయనంతరంబ య్యాపరీక్షి త్రనూజఁ డుదాత్తచిత్తుఁ డేమి యొనరించె నవ్విధం బెఱుఁగఁ జెప్పును:
- వ. అని యడిగిన నతండు వారల ఓట్లనియె జనమేజయుండు సర్వసత్రానంతరంబ ఋత్విక్పురోహితాచార్యులం బిలిచి.
౧. హయమేధ మేనెనర్చెదఁ, బ్రయమునఁ బనుపుడు సమస్తపుణివినిఁ ద్రిప్పి హయర్థము ననుటయు నటు, ల యియ్యకొని వారు నిర్మలప్రతిభమెయి.

• ———— శ్రీ వేదవ్యాస మునీంద్రుండు జనమేషియునకు ననాగతంబు చెప్పుట. ———— •

వ. సంభృతప్రారంభు లై నయవసరంబున.

శా. వేదజ్ఞుండు ద్రిలోక వేది ధృతసంవిత్సంప్రమామండు ని
 ర్వేసుం డప్రతిమప్రభావుండు తపోవిద్యానవద్యాత్మకృ
 తోద్యోదీర్ఘం డవిదీర్ఘధర్ముండు సదుద్యుక్తుండు యుక్తుండు శ్రీ
 వేదవ్యాసమునీశ్వరుండు గరుణ నిష్ఠుడైన నచ్చోటికి.

క. మునిపతి సంతతం గని, జనపతి పరిజనముఁ దాను సంప్రీతి నెదు
 ర్కొని యర్హ్యపాద్యమీఖ్యా, ర్చనములఁ బరితుష్టుఁడేసి నవినయబుద్ధి.

వ. కొంతసేపు విచిత్రవాక్యార్థసంవాదంబునం బ్రమోదించి పదంపడి యమ్మహా
 త్ముతో నిట్లనియె.

శా. సర్వామ్నాయపురాణశాస్త్ర సదవీసంభావితార్థసితుల్
 నిర్వాహంబునఁ బొంద సర్వకవితానిర్బంధముం బూర్ణమై
 గర్వాహుఁడై నలిర్ప సర్వజనతాకర్ణామృతస్వందిగా
 సర్వజ్ఞుల్ భువి మీరు భారతము ప్రజ్ఞుండేత యంతోప్పనే.

క. హరివంశకథోత్తరముగఁ, గురువంశకథారంబు గ్రోలెడునెడ నెం
 డుగసంబులు చెప్ప లొల్లవు, పరవశమై మనసు చెవులపాలిద యయ్యె.

ఉ. ఇంతకృతార్థతఁ వెలయునే కురుపాండవకీర్తు లిట్లు ల
 త్యంతగుణోజ్జ్వలం బగునె యాదవవృత్తము యోగదృష్టి మీ
 కెంతటఁ బర్యే సంతయును నెందును దెల్పెడువాఙ్మయంబుప
 ధ్యంతమా గాఁగ భారతమహాగమ మిమ్మెయి మీరొనర్చుట.

క. భావతమున హరివంశము, పారాయణమొండె వినియుఁ బ్రాజ్ఞోత్తమ నా
 ణోరిక దనియును వెండియుఁ, గోరెడు భవదీయవాగ్విగుంధనరుచికి.

వ. కావున నెక్కటి యశిగెడ రాజసూయసహాయజ్ఞంబు నేయుమనునప్పుడు
 తత్క్రియాపరిసమాప్తివలన నపరిమితజనక్షయకారణం బగునని నారదుండు
 నెప్పని వినియును ధర్మజుం డేల ప్రవర్తిల్లెఁ దొల్లి సోమునిరాజసూయంబువల
 నఁ దారకామయసంగ్రామంబును హరిశ్చంద్రరాజసూయంబువలన నాడిబక
 యుద్ధంబును బహుజీవహాంబున కపాయకరంబులై కలిగె ననం బెద్దలచేతం
 బ్రాజ్ఞులు వినియుండుదురు పాండవజ్యేష్ఠుం డయ్యనుష్ఠానంబునఁ జొరకుండు
 నట్లుగా నుడిపెడుతలంపు మీకునుం బుట్టదయ్యెనే యిది నామనంబున నెప్పు
 డుం గలిగియుండు.

శా. త్రైకాల్యజ్ఞులు సర్వభూతహితచేతస్కు ల్విశేషించి మీ
 రీకారవ్యకులప్రహామునకుఁ హేతుత్వసంభావితుల్

మాకెల్ల భయదోషవిస్లవములకొ మాన్పు శరణ్యుల్ శుభ
శ్లోకాపేక్షు లుపేక్ష సేయుటకు నెట్లో మూల మయ్యావడక.

క. ఇది యగుఁ గాదనఁ దగువా, రొదవనిమర్మతులఁ గీడు లొందుంగా క
భృదితమతు లగుననాథులఁ గదియునె యేవికృతులును జగత్త్రయపంద్యా.

వ. అనిననమృహాత్ముం డమృహాబుద్ధి కట్టనియె.

క. విను మప్పటిజనములకును, జనవర యవసాన మొంచునమయము సేరం

• జనుచెంచుటఁ గ్రతువిధికై, జనియించె దలం పజాతశత్రునే కాత్మక.

తే. కాలచోదితు లయి భావికాలగతులు, వార లడుగెరి నేనును వారిడుగమి
నెఱిగియును బెప్పనైతి మిధిబుద్ధు, లే మెఱుంగుదు మని వత్తురే తలంప.

క. మదిఁ గడఁగికాల మెఱుంగుట, తుది నెఱిగియుఁ బొరుషమునఁ ద్రోవఁ గభరమే
చదురునకు బ్రహ్మవాసిన, నుడుటిలిపులు దుడువఁ గలవె నూల్కొనువెరపుల్.

ఘ. అయిన నేమి నీకు ననాగతంబు నెప్పెద నీవశ్యమేధంబు నేయుతలంపున నున్న
వాడవు తత్పారంభంబు నెసర్చెద వమృహాకృతువు శతక్రతుచేత విఘాతంబు
నొందెడుఁ బ్రారంభింపక తక్కిద వన్ననుం బొరుషంబుకంటె దైవంబు బల
వంతంబు గావున నవశ్యంబును దొడంగిన వలసియుండు నింతట నుండి యశ్వ
మేధయాజు లగురాజు లెవ్వరు లేకయుండుమరు నేనాని యనువార్ధివుం డీకలియు
గంబునం గడిపట నమృతంబు బొసరింపం గలవాఁ డదియాదిగాఁ దదీయహస్యయ
జాతు లెల్లం దనుష్ఠాననిష్ఠు లయ్యెద రనిన జనమేజయుండు.

క. కలియుగమున ధర్మంబును, నలిగులియుగు నని సుఖజనంబుల వాక్యం
బుల విందుఁ తత్ప్రకారం, బలఘనవోవిభవ నాకు నానతియిన్న.

—|| శ్రీవేదవ్యాసమునీంద్రుండు జనమేజయునకుఁ గలిగియధర్మంబు లెఱిగించుట ||—

వ. అనినవేదవ్యాసుం డతని కీట్టనియె.

తే. వర్ణములు నాశ్రమంబులు ననుమతీశ, కలియుగంబునఁ గత్తెరంగలసోపావుఁ
గానధర్మంబు రూపయి కానరా దొ, కింత గలిగిన నది ఫలం బెక్కుడించు.

క. అరులు గొనియు నృపతులు ప్రజ, నరయ కుపేక్షింతు రుర్వి నక్షత్రయులుకొ
బరిపాలింతురు వారలు, పరహితము లొనర్ప రాత్మభరణమ తక్కక.

తే. ఆయుష్యులై బ్రాహ్మణాత్మవిధులు, విడిచిసూద్రులఁగొల్తురువినుముశూద్రు
లన్నిచితబ్రాహ్మణాచారు లై చరింతు, రిరుదెఱుంగువారు భుజియింతురేకపక్షికి.

క. చోరులు నరపతు లగుదురు, చోరు లగుదు రవనివతులు సుజనచరితే మె
వ్వారికి నసూజితము ధన, మేరూపునఁ బడయుటయ యభీష్ట మొకండుక.

క. భృతి గానక భృత్యజనులు, పతి యొనఁగనిసొమ్ము లానపడుదురు మనుజుల్
పతితులదెన నెక్కింతయు, మతిసోయరు గలయుటకు నమస్తక్రియలక.

- క. కూడమిక్కింద్రు జనములు, బాడబు లాగమము లమ్మిబ్రతుకును రెందుం
జేఱియై లమ్మును రచ్చొట్టు, గాడుపడిన కలియుగమునఁ గౌరవముఖ్య.
- తే. హుద్దతెలుపును నింద్రియప్రతతిగెలుపు, దలలబోడతనంబుఁ గావుల బెడంగుఁ
గలుగు ధర్మంబు శూద్రులతలన నిలుచు, శాస్త్రవౌద్ధాదిదుర్మత జ్ఞాఘలెనఁగు.
- క. క్రూరపుష్పగములు గములగు, గోరాశి యడంగిపోవుఁ గుజనులు వృద్ధిం
గూరుమీరు స్వాధుజనులకు, దారుణదుర్దశలు పొందుఁ దఱునుగ నెందున్.
- క. కడపటిభూములు నడుమగు, నడుభూములు కడప లగు వినమ్రస్థలినున్
కడగొండ్రు జనులు సేఱుపం, బహు జేనులు చిత్రవృష్టిఁ బండ్లపు విఱ్ఱున్.
- క. అడిగెడువారలు మునుమయి, పుడికెడువాఁ డొకఁడు లేక పురుషాల్పతయై
పడఁతులు తఱుచై కులములు, సెడి యన్యులు ప్రబలి జగముశిథిలత నెందున్.
- క. మ్రుచ్చులు జారులుఁ బోరిఁబోరి, జిచ్చులఁగఱపులను రాచసిలుగులఁ జెడియున్.
జచ్చియుఁ బ్రజ కొంచెముగా, నెచ్చోటులుఁ బాడగును మహీతలమెల్లన్.
- క. ఒడఁబాటులు సత్యములున్, గడు నమ్మగఁ బల్కుటలును గయికోసక వృధా
విడుతురు జనములు బుణా మి, చెప్పికోనియెడిచోటఁ దగవు సెల్లకపోవున్.
- క. చదువక పెద్దలగోష్ఠికి, నెదవక ధర్మంబులెఱుంగ కూరక మిగులన్
జదివినవారై యెఱుకలు, పదివేలు నటింతు గుర్విఁ బండితమానుల్.
- క. పరలోకము సందియ మని, చిరములు జీవితము లని యసిద్ధముసుకృతో
త్తరఫల మని పాటింతున, శరీరములను సువిహితప్రసరసౌఖ్యములన్.
- చ. నినిమయయాజ్యయాజనము విప్రు లొనర్తురు యజ్ఞమున్ దపం
బుఁసనఘ జట్టి యిత్తురు విమూఢతఁ బోయును రగ్ని హూత్రమున్
గొనకొని బ్రహ్మవాసులయి కొండఱు మద్యము గ్రోలి మాంసమున్
దిని ధనవాంఛమై జనులఁ ద్రిప్పను రుగ్రపువంచనంబులన్.
- క. బలియును భిక్షముఁ బెట్టక, యిలువేల్పులఁ బూజసేయ కిచ్చమెయి గృహ
స్థులు గుడుతు రతిథిసత్కృతి, తలఁపరు పితృమేధవిధులు దడవరు బుద్ధిన్.
- తే. కొడుకు తండ్రి నాజ్ఞాపించుఁ గోడ లత్త
నాదరింపక పనిగొను నతివ మొఱుగి
మగఁడు బతి డాగురించి భామయుఁ దిరుగుడు
గుఱక గురునిశిష్యుఁడు నిఘో రోక్తి నడుచు.
- క. శారీరమానసము లగు, దారుణరోగములు మదము దర్పంబు నసూ
యాపోషంబులుజనులవి, కారులఁగావించు పెట్టుగా నెల్లడలన్.

- క. అతివైరము లతియుద్ధము, లతివిషమము లతిమగుత్తు లత్యగ్నులు స్ర
క్షతి నెందించువునుష్యుల, ధృతియును లజ్జయునుమురువుఁదేకువయుఁ జెడున్.
- సీ. అపగతస్వాధ్యాయం లపభూతహవ్య లహంకారదుస్సహు లధికమూర్ఖు
లర్థపరాయణు లతిమాత్రలుబ్ధులు పరదారనిరతులు పరధనాప
హరులు కామపరులు సతీలోలు రసపేక్ష సాహసు లప్రియస్థలితవాక్యు
లప్రియచారిత్రు లపరాధకారులు నిజకార్యనిష్ఠులు నీచు లనంగ .
- విప్రరాజన్యకులజ లుర్యీతలమున, ధర్మ మంతయుఁ జెడఁజేసి తారుఁ జెడుదు
రాదరింతురు కొండియం బవనిపతులు, ప్రోవ రాశితజనముల భూపనర్వి.
- క. ఇవ్విధమున నేధర్మము, నెవ్వలఁ బాడలేక పోవ నేమని జెప్పం
బ్రువులుఁబాములుమొదలుగఁ, గ్రొ వ్వెసఁగఁగ నెంచుఁబరఁగికొనికాటించున్.
- క. అని చెప్పినజనమేజయుఁ, డనఘా యంతంత కెట్టు లగు మఱి లోకం
బనయము ఘోరంబిదియె, యనువునఁ గృతయుగముచొచ్చు సంతటిమీఁదన్.
- వ. ఇది వినవలయు ననినం బరాశరతనయుం డిట్లనియె.
- క. కలికాలము గలయంతయుఁ, గలుషమ కా కొండుతెఱఁగు గలదే దీనన్
గలదోష ముగ్గడింపం, గొలఁదియె యందు జనియింపఁ గూడునె చెపుమా.
- వ. నీవడిగినవిధంబు వివరించెద వినుము.
- తే. కుటిలమన్నియుమము దమ్ముఁ గూటువప్రజ, పెద్దసేయఁగ నెకరాచటేరు దాల్చి
బలియరేతెదరరులఁదూటులుగఁద్రుంచి, ధరణిదామయేలికలునుడన్మరులుగ.
- సీ. తమలోన రాసి భూధవులుచూటలు గొన్నఁ గలుము లెల్లనుబోయి నలవు తెడలి
బొంధవులును దారుబహుకుటుంబము ముదుసల్ల బాలుర నటచట్లమోచి
నీరు కూడును గాన కారటంబున భీతులయి పాతెదరు కళింగాంగవంగ
కాశ్చీరభూములు గౌళికి యనునేటు చలికొండయును బెటయలఘుగిరిలు
సాగరానూపవనములు సంశ్రయింపఁ, గలరుజనులుపాడును బొడు గానియదియుఁ
గాక యీయర్వియుండు రక్షకులుగాని, వారుఁగాకుండుదురు ధరావరులు నపుడు.
- ఉ. నారలు పట్ట లాకులు జనంబులు తాపను లట్లు కట్టుదున్
చీరలు గాఁగఁ బల్లములు చిక్కనికొయ్యలఁ ద్రవ్వ విత్తుదున్
గోర్తిక యారటంబులుగఁ గొండలకాలువ లడ్డకట్టుదున్
నీరికి నెయ్యనెయ్య నతిసీతచ నెంది మనుష్యు లెయ్యెడన్.
- చ. మలినములై శరీరము లమంగళతం గులగోత్రచిహ్నముల్
దొలఁగఁగ నల్పసంతతులతోఁ బరమాయువు ముప్పదేండ్ల మై
కొలఁదికి వచ్చి లావులును గ్రొవ్వలుఁ బోవఁగ నింద్రియార్థసం
కలనము గొంచెమై మఱియుఁ గల్గు ననేకరుజావికారముల్.

వ. ఈధంగి నాభీలంబై కాలంబు దవ్వుగా పరుగె గడవట సఖలవ్యవహారివిచ్చే
దంబున నిర్వేదంబు పుట్టు నిర్వేదంబున సత్త్వగుణంబును సత్త్వగుణంబున సభి
జ్ఞానంబును గలుగు గలిగి సాధుజనంబుల వెదకి పోయి యెయ్యది శోభన
బేమి యొసర్చిన నీశేషదోషనివృత్తి యగు నెట్టిది ధర్మం బని యడుగుదు రిట్టి
తలఁపువాటును బెక్కండై. యెల్ల యెడల నెదవ నది కారణంబుగాఁ గ్రమ్మ
ట ధర్మంబు తలసూపి వద్దాశ్రమగోచరంబై వర్తిల్లుచు దొల్లిటిక్రమంబున
నెంతెంత హానియై వచ్చె నంతంతయ వృద్ధియు సంభవింప నవ్విధంబున కృత
యుగంబై తోచి పరిణమించు.

తే. రాహుక బజ సమునహిమరత్న పాలుపు
వెలయఁ గడఁగినమాక్కి నికలియగమున
నెయ్య నడఁగు ధర్మము రాహుస్థానరింపఁ
జందరుచివ్రాతఁ గృతయుగోత్సవముదోచు.

క. గుణార్థవిభాగంబులు, ప్రణతలిపోధర్మములును బ్రహ్మవిభోధ
ప్రణయములుగృతయుగమ్మున, సామూత్రముఁగొలుఁతవడక యతిశయముగను

క. యుగములత్రిమృటకాలం, బగతేయంబై చనంగి సఖలజనంబు
జగతివరపరివృత్తిం, బగుచుండు సమున్మనఃక్షయంబుల నొలికె.

వ. మహామునులును ధర్మార్థకామరూపంబులై నయాశంసనంబులం గాలజ్ఞులై యెల్ల
యాగంబుల నాత్మీయచరితంబు నస్థలితంబుగా నెనరించి నిర్దోషం బగునంతో
పంబునఁ దపంబు పొపింతురని చెప్పినయమ్మహామునివాక్యం బమ్ముజేశ్వరుం
డభినందించె నచ్చటిజనంబు లందఱు నానందపులకాశ్రుశోభితశరీరు లగుచు విని
యమ్మతాస్వాదతుల్యప్రమోదకల్యం బగుకల్యాణంబు గని రనంతరంబ.

క. అభిమన్యుపాత్రు వీడ్కొని, సభాసదులు సతఁడు ననున సమధికతేజో
విభవుఁడు చారాశర్యుఁడు, ప్రభావవేదానితుఁ డభీష్టపథమున సరిగె.

—|| బసవేజయ మహారాజ అష్టమేధయాగంబుచేయ నుహ్యగిండుట. ||—

వ. కురువంశగురుం డగునల్లనిం గొంతద వ్వనిచి మగుడం జనుడెంచి జనమేజయుండు
సర్వసభ్యప్రకరంబును దత్తమచితస్థానంబులమ వీడ్కొలిపి సర్వసత్రప్రదేశంబున
నుండి యఖండతైత్వర్యం బగుపరికిరిం బమరం గరిపురంబు ప్రవేశించి.

మ. భుజగేంద్రాయతభోగభాసురభుజాభోగంబునన్ భూభరం
బజతశ్రీయలరారఁ దాల్చి జనముల్ హర్షింప నుత్పన్నభా
గ్భజనియోత్తమరక్షణక్షమతమైఁ బ్రాచ్యక్షమాధీశులన్
విజితోన్నేకులఁ జేసె నూర్జితయశోవిక్రాంతదిక్పక్రుండై.

- వ. ఇట్లుండఁ జొంతకాలంబునకుఁ బూర్వసంకల్పితం బైనయశ్వమేధంబునకు నుత్సహించి సముచితసమయంబున సమగ్రదీక్షామంగళం బంగీకరించెనంత.
- సీ. ధరణి సంతటఁ ద్రిప్పి మరలంగఁ దెచ్చినయశ్వంబుఁ బ్రోక్షించి యంతికమున నధ్వర్యుడును రాజు సంతత నుండ నారాత్రి యష్టదినిరమణుడేవి
- కాశిరాజతనూజ కమనీయమూర్తి వపుష్టమ విధియుతంబుగ హయంబుఁ
 - గదిసి నిద్రింపంగఁ ద్రిదశేశ్వరుడు కాంతఁ గామించి ఘోటకాంగంబు సొచ్చి
 - చెలువఁ జెనకుటకై చరించిన సెటింగి, స్త్రవతి తురగంబు మేదలెడు సెటము నేల ప్రోక్షణము సేయ రనిన నబ్బాసురుండు, సెప్పె సతనికినదియింద్రుఁడేప్రయగుట.
- వ. విజ్ఞానమహనీయుం డగునతం డట్లుచెప్పినం గోపించి రాజర్షి ముఖ్యుండు విప్రముఖ్యుండు వినుచుండ నేను యజ్ఞదాసతపశులంబుల నహిమితంబు లగునుకృతంబులు సమకూర్చితి నేని విశుద్ధాస్వయప్రభవుండ నేని బ్రహారక్షణంబున నస్రమత్తుండ నేని నిర్జితేంద్రియుం డగునిర్జరేంద్రు నేడుమొదలుగా నేరాజును వాజిమేధయాగంబున యజింపకుండెడుమని శేషియించి యద్భురాత్మచారాత్మ్యంబు పొందకుండ ననిందితం బగునియమంబు నిర్వహింపం జాలనివృథాకర్మశీలు గిన్నిపుల్లెను మదీయరాష్ట్రంబున నుండవలవ దెందేనియు వెడలిపోవునది యని పలికి పత్నిశాలయం దున్నయువినలం జూచి నపుష్టమం జూపి
- ఉ. నాయశమున్న గంటిమియు నానయు వమ్ముగఁజేసెఁ జూడఁగా
దీయసతిఁ మదీయగృహ మిప్పుడ వెల్వడఁద్రోచి రండు గౌ
లేయకలీధ మైనహవి లెస్సగఁ జూతులె యస్యదూషితం
బాయఁగ వైవఁగాక కట ప్రాయఁడయైనను నిచ్చగించునే.
- || జనమేజయునకు విశ్వావసుండను గంధర్వుండు హితోపదేశించెయుట. ||—
- క. అని యొత్తిలి యాడఁగ నా, ఘనభుజ విశ్వావసుఁ డనుగంధర్వవిభుం
డవఘుండు సనుడెంచి ప్రియం, బున నిట్లనునమ్మితంబుఁ బొందఁగ జనముల్.
- చ. అలుగకు పార్థివేంద్ర భవదన్వయభూషణ మివ్వరాంగి యే
కలుషముఁ బొంద దింద్రుండు మఖంబులఁ బేర్చిననీనిరూఢికిం
గలఁగి యొనర్చెఁ జూపె తురగంబు శరీరము సొచ్చి మాయ నీ
కలఁక క్రతుక్రియావిధికిఁ గల్పితవిఘ్నతఁ గాంచె హర్షమున్.
- ఆ. వినుపతివ్రత లగువెలఁకులదిక్కురా, వెట్టియే యమర్త్యవిభుండు నీకు
వలవ దతనివూదివైరస్య మనుకూల, వృత్తి బోలునయ్య విప్రియంబు.
- క. విదితయశుఁ డైనపురుషుండు, పదిలుండై కూడినోడువఁ బడయక సోమం
బొదవఁగ రాయుట యేటికి, నదిరిం దనయట్లకాదె యేకార్యములన్.

- తే. అనఘ యస్సరోత్తమై యలరురంభ, యివ్యపుష్టమయై పుట్టె నీలతాంగి
దియ్య మెనఁగ భజంపుము దేవతాంశ, భవము యోగ్యంబుగా దెసంభావనలకు.
- క. ఖరకరదీప్తులు వైశ్యా, నరశిఖలును బోలె నెనఁగునడవడివేర్కి
బరఁగు పురంధ్రులు దోషము, బొరయరు దాఁచెట నేమిపొందున నున్నఁ.
- క. పాపంబు లేనికులసతి, గోపంబునఁ గుతిలపఱుచు కుత్సితునకుఁ ద
త్వాపంబులు బహుతరసరి, తాపం బిహపరములందుఁ దరికొల్పునృపా.
- క. తమయింటిస్త్రీలుగారే, సమంచితాచారలయిన సాధ్వీలు సత్కా
రము ప్రేమము సల్లాపము, నమర్పఁగా వలయు వారియం దనిశంబుఁ.
- వ. అనిచెప్పినం గలంక దేతీ జనమేజయుండు వపుష్టమ నభేదదృష్టిం జూచి విశ్రు
లం బ్రసన్నులంజేసి దేవేంద్రునిదిక్కు విమతత్వంబు విడిచి గంధర్వసతివలనం
ప్రీతిసెందె నతండును నిజేచ్ఛం జనియె నంత.
- క. పురి కరిగి తొంటిపగిదిన, సరసమహీరాజ్యవిభవసమ్మోదమునఁ
దగుణియుఁ దాను నెలఁచెం, బరీక్షిదాత్మజుఁడు ధర్మపరిణతబుద్ధిఁ.
- సే వ్యాసవాక్యస్వరూపమై యతిశయిల్లు, నీభవిష్యత్కథాజాత మెన్వఁ డర్థి.
వినుఁ జనుపు వాని కాయుపు వృద్ధిఁబొందు, బుద్ధి వర్తించువిభవానుభూతిపొడల.
- క. శతమఖజనమేజయత, త్సతులకు నవకల్తప్రశంసన మగునీ
యితిహాసము వినువారిదు, రితరహీతులఁ జేసి యిచ్చు నిచ్చాపూర్తిఁ.
- వ. అని చెప్పి హరివంశభవిష్యత్స్వరూపం బగువాఙ్మయం బంతయుం బేర్కొని.
- సీ. ఇప్పురాణం బెప్పు డింపార జిహ్వకు నమృతంబుగాఁ గ్రోలునట్టివాఁడు
శ్రవణరసాయనం బవునట్లుగా నాత్మ నెలకొల్పువాఁడును నిత్యసుకృతు
లై దుఃఖినీర్ముక్తులై సారసంసారసుఖములు జుబ్బనఁజూటలాడి
యాత్మజ్ఞులయి తుది నఖిలలోకముల వర్తింతురు సిద్ధత్వదీప్తమహిమఁ
గన్య విని పొందు సద్భర్త గర్భిణియును, విని సుపుత్రునిఁ గను బేద విని సమర్థుఁ
డగు మహారోగి విని త్రోచు నఖిలరుజలు, బంధనస్థుఁడువిని పాయబంధనములు.
- మ. ధరణీదేవుఁడు భక్తి విన్న సుకృతోదాత్తస్థితిం గాంచు భూ
వరుఁ డొందుఁ సకలక్రియావిజయముఁ వైశ్యుండు లాభోన్నతిఁ
బరఁగుఁ శూద్రుఁడు సత్యసౌఖ్యవిభవప్రాప్తుం డగు న్నిత్యసు
స్థిరదేవత్యవిభూతి యిందటకు సాదృశ్యంబునం జేకుఱుఁ.
- వ. అనినసంతసిల్లి శౌనకాదిమహామునులు సూతుంబ్రియసత్కారంబులంబూజించి.
- క. జనమేజయ వైశంపా, యనులకు సద్గోష్ఠి యనఘ హరివంశాక,
ర్ణనమునఁ బరిపూర్తిశ్రీ, గనియెను మఱి కలదొ శేషకథ యేమేనిఁ.
- వ. అవివృథం బెట్లనిన నక్కఱకుం డమ్మునులం జూచి,

తే. వినుడు హరివంశకథ యెల్ల విని కురూర్వ
హుండు సాత్యవతేయశిష్యుని బ్రయమున

- నడిగె మతియును విష్ణుకథాంశవిలస
నంబు మీకెఱిగింతుఁ దన్మత్తము వరుస.

బ. జనమేభయుండు వైశంపాయనుతో మునీంద్రా కృష్ణావతారకథనంబునకుం దొ
డంగునమయంబునఁ బొమ్మరవారాహనారసింహత్రైవిక్రమంబు లగునవతారం

- బులకథలును సంక్షేపరూపంబున నుదాహరించితి భవదీయశాస్త్రామృతాస్వాద
నంబున మనంబునకుం దనివి లేకున్నది గావునఁ బ్రశ్నేకంబ తద్విస్తరంబులువినఁ
గోరెదఁ బుష్కరనాభుండు పొమ్మరం బనునవతారంబున నెంతకాలంబు పుష్క
రశాయియై సౌఖ్యం బనుభవించు మేల్గుని లోకసృష్టికి నెవ్విధంబున నిచ్చుగించు
నెవ్వరికి సృష్ట్యధికారం బొసంగు నెవ్వరు సృజియింపంబడుదు రళులచరాచర
జంతుప్రణాశంబై యప్రకాశం బైనయాకాశంబున నక్షేపంబునం గేశవాత్మకం
బగువరమాత్మజ్యోతి యేతెఱంగున విద్యోతించు నింతయు సర్వజ్ఞప్రవరుండ
వైననిన్న యడుగవలయు నీవ చెప్పశక్తుండవు శుశ్రూషువులైనమాబోంట్లఁ
గృతార్థులం జేయుట మీయంతటిపెద్దలకుఁ గర్తవ్యంబు గాదే యని ప్రార్థిం
చినో బార్ధివున కతండ్రిట్లనియె.

క. నారాయణాంశజాతులు, గారేనిఁ దదీయతత్త్వగరిమ యెఱుంగం
గోరునె చిత్తము పుణ్య, ప్రారంభుడ వీవు విష్ణుపరతఁ గృతాత్మా.

న. అడిగి మేలు సేసి తేను బురాణవిదు లగుకోవిదులవలన వినినవిధంబునను విద్య
దారాధ్యుం డగుకృష్ణదైవాయనుండు నిజతపోబలంబునం గని యానతిచ్చిన
మార్గంబునను మదీయబుద్ధి కెయ్యది ప్రకాశంబై తోచె నదియంతయు సెఱిం
గించెద మాధవమాహాత్మ్యంబునందలిసాకల్యబోధంబున నాదిపేధయు వైధుర్య
వివశుండ యనినం దపస్విమాత్రుం డెట్లు శక్తుం డగు నాకర్ణింపున్ము.

సీ. గోప్యవేదుల కతిగోప్య మనంగను దత్త్వవాదుల కాదితత్త్వ మనఁగ
నాత్మబోధనుల కధ్యాత్మంబనంగను వేదశ్రుతికి నిత్యవేద్య మనఁగ
గర్తయుఁగరణంబుఁగార్యంబుఁబురుషుండుఁబ్రకృతియుబుద్ధియుఁబ్రాణచయముఁ
గాలంబుఁ గళయు వక్తయును వక్తవ్యంబు వాక్కును ననుబహుత్వంబు లెల్లఁ
దానయైనిత్యుడమృతుడద్వంద్వుడజరుఁడప్రమేయుడనాద్యంతఁడజాడనంగఁ
బేరఁగువిష్ణుండు విశ్చైవ్యకభర్త నిఖిల, మునకు నెకరుండ సంహర్త పుణ్యయశుఁడు

వ. కృతత్రేతాద్వాపరకలినామంబు లగునాలుగుయుగంబులుం బండ్రెండువేలదివ్యా
బ్దంబులం బర్యవసితంబు లగు నట్టిచతుర్వ్యుగంబులును డెబ్బదియొక్కమాటు దిరి
గిన మన్వంతరం బగు నట్టిమన్వంతరంబులు పదునాలుగు సంధికంబులయిచనుట

- సహస్రయుగపరిమితం బైనబ్రహ్మాదివసంబాదివసంబుకడపటం బరమపురుషుండు సప్తమూర్తి యుగుమార్తాండుండై సర్వప్రాణిజాతంబును భస్మీకరించి యాత్మాత్మనం బగుదివ్యసలిలంబున నఖిలంబును నాప్లావితంబు చేసి యేకార్థవనంజ్ఞం బైనయమ్మహాజలాఘంబున నద్భుతాకారుండై పవ్వళించియుండు
- మ. విన్దు మమ్మై బవళించి యున్నవిభుఁ డీవేషంబువాఁ డిట్టివాఁ డనఘాయంత తదీయసు ప్తిదశ కర్తం బైనకాలంబు మే లక్కినుచందం బిది నా నెఱుంగఁ డొకడుం గాలంబు గర్తంబు నా తనికిం గీడ్వడియుండుఁ గావున నచింత్యంబుల్ తదాకారిముల్.

—|| జనమేజయునకు వైశంపాయనుడు మర్కం డీయచరిత్రంబు చెప్పటం ||—

- వ. మఱియు నెక్కయ్యాశ్చర్యంబు గలకు మార్కండేయుఁ డనుతపస్వి యమ్మహా ప్రళయసమయంబున నమ్మహామూర్తిం గిని తత్సంభాషణసాహార్దం బనుభవించి కృతార్థం డయ్యె సవ్యధం బతనివలన వినిసవారెల్లను నెఱుంగుదురు తత్ప్రకారంబు విను మమ్మునివసుం డద్వేప్రనియునరాధ్యంతరంబున లభనన్నివేశం బగుభువనప్రపంచంబునందుఁ దీర్థయాత్రాప్రసంగంబునం బృసివియంతయుం బరిభ్రమించుచుఁ గ్రమంబునం జనుదెంచి తదీయవదనమార్గంబు వెలువడియె నయ్యది యెయ్యదియొ యొండుం దా నెఱుంగండు పరవశుండై మహాతిమిరసంహృతం బైనయమ్మహాప్రళయసలిలంబు సొచ్చి.
- ఆ. తల్లడంబు నొంది తనజీవితమునందుఁ గరము సంశయించి కలయొ భ్రమయొ మాయయొ తలంప నీయుగ్రదశ నిజం, బగునె యెందు నిట్టి యద్భుతంబు.
- చ. తరులు గిహిల్ నర్క సురలు దైత్యులు పక్షులు లోనుగాఁ జరాచరతతి చూడఁజూడ నవనన్నత నెం దడఁగెం దమంబు నిర్భరమృదు యిమ్మైయిం బొదల భాస్కరచంద్రవిలాస మెచ్చటఁ సురిఁగె మహాజలం బఖిలసూన్యతఁ బేర్చుట యేమి చందమా.
- వ. అని తలంచుచు నటఁజూచునప్పు డెదుర నుడకమధ్యంబునం గాల్గొనవర్చితం బునుంబోలె నశ్రిపమాణం బగుదేహంబుతోడం దనతేజంబు తన్ను వెలయింపం దోయొత్థితం బగుజీమూతంబు మాడ్కి నుల్లసిల్లుపురుషుండు దృష్టిగోచరుం డగుటయు.
- క. కని యితఁ డెవ్వఁడో యేనీ. తని సడిగెదనివ్యధంబు దప్పక నిఖిలంబును నని యొయ్యన్మజేరం, జని తద్వదనపవమానసంఘమున వడిగె.
- వ. ఆకృష్యమాణుం డయి తదీయజతరంబు ప్రవేశించి యందుఁ బూర్వపరిచితం బైనజగం బాలోకించి తనవశంబుగాక యెప్పటియట్లు తిరుగం దొడంగి యక్క

డక్కడ సనేకాధ్వరప్రసక్తు లయినయజమానులను బుణ్యదేశంబులం దపస్సు
మాధినిరతులయి యున్నయోగిండ్రులను దమతమయాచారంబులం దగిలి
• నడుచువట్లాశ్రమధర్మంబులం గలజనులం గనుంగొనుచు విష్ణుమాయవలన, నెం
దును గాల్కొని నిలువ సంజ్ఞలంపక శతసహస్రసంఖ్యలయేండ్లు చరియించి
• యుం గుఱిలోఁ గడవలఁ గానడయ్యె నతని నివ్వధంబున.

క. డయ్యఁ దిరిగించి దేవుం, డొయ్యన వెడలించె నొరియూర్పుననమ్మె.

• నయ్యమివర్జుడు వెలువడి, యయ్యన గనుంగొనియెఁ దొంటియేకార్జవము.

వ. అందుమహూన్నతం బగువటభూరుహం బొక్కటి గాంచి తదీయపర్ణపర్యం
కంబున.

మ. తనకాంతి విలయాంధకారము నిరస్తంబై కడున్ దవ్వగాఁ

జనఁ బూర్ణేందునిభంగి లోచనసమాసావ్యాకృతిం బొల్పుబా

• లుని నీలోత్పలదామకోమలతనున్ లోలత్కచాక్షీర్ణసా
లునిఁ గాంచెన్ మధురస్మితోజ్జ్వలముఖున్ లోకైకరమ్యోదయున్.

చ. కని తనమున్నగన్నటులు గామికి విస్తయవారిరాశిలో

మునుఁగుచు నమ్మహార్ణి వసముద్ధతపీచులమీఁదఁ దేలుచున్

మునివతి భేదభారమున మోహము నెందఁగ నల్లుబాలుడై

తనరుప్రభుండు విస్ఫురిదుదాత్తమనోజ్ఞమితస్వరంబునన్.

క. పాపఁడ మార్కండేయుఁడ, తాపసపూజతుఁడ వలచు తలఁకంగ భవ

త్తాపం బెఱుఁగుదు నాదు న, మీపంబున కెలమి రమ్మ మేలొనరింతున్.

వ. అనినవిని కోపించి యతండు.

చ. అమితసహస్రవర్ష విశేదాయుషు న న్నిటు లెవ్వఁడొక్కొ నా

విమలతపంబు గైకొనక వృద్ధత సూడక బాలుఁగా నవ

జ్ఞమిగుల నిట్లు పేర్కొనియె సర్వపితామహుఁ డబ్జసూతియున్

సమధికదీర్ఘజీవి యనుశబ్దము పెట్టక పిల్వఁ డెన్నఁడున్.

తే. ఇట్టిగర్వితుఁ డస్తదీయేరితోగ్ర, శాపమునఁ బ్రేరితం బగుచండమృత్యు

వునకు నెరగాఁ దలంచెఁ గా కని తలంప, మఱియు నల్ల ననగుచు సమ్మాయశిశువు.

న. అతని నుద్దేశించి.

మ. అనుమానింపకు రమ్మ నే సనఘ నీ కాయుఁప్రదుండై తన

ర్చినదేవుండ నిరంతరంబును సమర్చింపంగ నర్హుండ నీ

జనకుం డాదిఁ దపం బొనర్పఁ బరితోషం బంది యీ సర్వభూ

తనిక్కాయక్షితియందుఁ జావనిసుతున్ భన్యాత్ము ని న్నిచ్చితిన్.

క. ఇంతటివాడవు గా కి, ట్లంతము నాదియను లేనియవ్యయు సను గ
ల్పాంతక్రీడారతు ని ని, శ్చింతతఁ గనుభాగ్య మెల్లు సేకుఁగ నీకుఁ.

చ. అమటయు నాతఁ డాత్మ వెగడంతయుఁ బాయఁ బ్రబోధలక్ష్మిగ్ర
మ్మనఁ దలయె త్త నాద్యు ససమాను సనాతనానుదేవుఁ చా
గన్ది కదియంగఁ బోయి ఘనకాతుక సంభ్రమభ క్తియోగముల్
పెనఁగొన గోత్రనామములు పేర్కొని నెమ్మి నమస్కరించినఁ.

వ. ఇందు ర మ్మని దేవుండు సమధికాధికారంబు సూపుటయుఁ జేరం జని విసమ్రుగా
త్రుండై నిలిచి కేలు ముగించి ఫాలస్థలకీలితంబు గావించి.

చ. ఉదరమునందు విశ్వమును నున్నది వెల్పుల శూన్య మిమ్మైయిం
బాదలినమఱ్ఱియాకుపయిఁ బొచ్చెపుబాలుడవై వినోదనం
పద విలసించె దింతటికిఁ బ్రాప్యము నాఁ నగుభూత మీవకా
నెదవెడఁ దర్కమిట్టి దనియున్ దెలియ స్థయమయ్యెడిం దుదిఁ.

క. నను నాస్తితుఁడుగఁ గైకొని, మనుచుటకుం దగ భవత్సమగ్రవిభసముల్
గను తెలిపు నిచ్చి నెఱపుము, ఘన మగునీకరుణపెంపు కారుణికవరా.

—◆◆ సారాంశం మార్కండేయనకు నాత్మప్రభావం చెబుచుండుట. ◆◆—

క. నావుడు మున్ను ప్రసన్నుఁడు, గావున నదేవుఁ డాత్మగౌరవ మెల్లఁ
వేషిధముల నిట్లని య, ప్పావనచరితునకుఁ జెప్పెఁ బ్రస్ఫుటఫణితిఁ.

తే. అనఘనారాయణుఁడు నాఁగ నాద్యమైన, దైవతంబను బ్రహ్మనై తగ నఖిలముఁ
దొలుతఁగలిగింతుఁగడపటఁ బ్రళయదహన, చండమూర్తినియంతయుసంహరింతు.

క. క్రీతుకోటియెల్ల ను శత, క్రతుండై చేసితినిఁగ్రతువు గ్రతుపురుషుఁ డనఁ
నుతిగొంతుహుతవహుఁడనై, హుతములఁగ్రతుభోగరతులకొనఁగుమఁదృష్టిఁ.

: ఉ. వేయి కర్మంబులన్ వెలిగి విశ్వజగంబు వెలుంగఁ జేయుదున్
వేయి శిరంబులం దనరి విశ్వజగంబును చాల్తుఁ దాలిమిన్
వేయి యుగంబు లిచ్చమెయి విశ్వజగంబుల కిత్తు సంస్థితుల్
వేయి ముఖంబులన్ వెలయువిద్యలు ధర్మ ములున్ మదాకృతుల్.

క. క్రియయును గ్రియాఫలంబును, గ్రియారహితపురుషుఁడును బ్రకృతియున్ విద్య
త్ప్రియము లగుసాంఖ్యయోగా, శ్రయపరిభోధములు నాచుసంజ్ఞలు వత్సా.

తే. అంబరము వాయు వగ్నితోయంబు పృథివి
దెసలు పర్జన్యఁ డభులు దీవు లేఱు
లమృతకరుఁడు తారకములు యముఁడు కాల
మింతయును నన్నకాఁ జూడు మింత నిజము.

- క. బాడబదహనుడనై వడి, నేడుసముద్రములజలము నేగ్రోలుదు నీ
రేడుజగములు విలయము, గూడెడు నెడఁ దజ్జలంబు గొనకొనివిడుతున్.
- కీ. మునివర యింక బహూక్తుల, బనియేమీ చూడ వినఁగఁబడియెడునవియె
ల్లను నేనయేను గానిది, యష్టమానం బెల కలుగ నణువును జగతిన్.
- క. జ్ఞేయం బని యెయ్యదిప్ర, జ్ఞాయుక్తులు యుక్తబుద్ధి జన్పింతురు నీ
• వాయిధ్వపదము మార్కం, జేయ కనుము నన్నుఁగఁ బటిష్ఠపునిష్ఠన్.
- తే. విలయసంప్లవంబు వెలుపలఁ బదరించి, లోన నబ్జభవుఁడు తోనుగాఁగ
నఁచినాడఁ జగము నట్టిమన్తాయావి, కాస మీపు కొంత గంటి గానె.
- క. నావాడవైతి దుఃఖము, తేవియు నినుఁ బొంద వింక నెప్పటిభంగిన్
నీవలసినయ ట్లంబు మ, హావిస్తారిమునఁ బొదలు నన్నత్కుత్తిన్.
- వ. అని యానతిచ్చి స్వార్థమార్గంబున సతని నాత్మస్థం గావించె సమృహముని
యు సచ్యుతప్రసాదలబ్ధం బై నయుపలబ్ధివిశేషంబున సశేషంబునం గని యుల్ల
సిల్లె నని చెప్పి వైశంపాయనుండు మఱియు నిట్లనియె.
- నీ. అమ్మెయి జలశాయి యై యున్న పరమేశుఁ డఖలంబు సృజయింప నాత్మఁ దలఁచి
తనీయంద తనబుద్ధిఁ దగిలించి యుగ్రంపుచుప మాచరించి యత్తపముపేర్చి
గర్తవ్యమార్గంబు గాంచి నీరంధ్రమై యెఁగఁతుోయమున నెక్కింతబయలు
గని యొయ్య వెరవునఁ గలయంగ శబ్దంబు పొడమె శబ్దంబునఁ బుట్టె గొడ్డు
గొడ్డు తోడ్తోడ ముసురంగఁ గలిగె నహ్ని
వహ్ని తోరంబుగా దివ్యవారి దొరఁగె
వారి క్రమమున బలియంగ వారిగుహము
మొలచె నన్నాభియంచు భూమూర్తి యగుచు.
- వ. అమృహాపుష్కరంబున మేచుపు కర్ణికయును దిక్పదేశంబులు దళంబులుఁ బర్వ
తంబులు గేసరంబులు నంబుధులు మకరిందంబును నై యుండె నూర్ధ్వోధో
విభాగంబులు దేవాసురసన్నివేశంబులయి యుల్లసిల్లె.
- చ. అతులహిరణ్యమూర్తి యగునయ్యరవిందమునందుఁ దోచి య
ద్యుతపతురాగమాత్మక చతుర్ముఖుడై సహిరణ్యగర్భుఁ డ
ప్రతిమతపోవిభాసితవిభావనుఁ డచ్యుతు శాసనంబునన్
జతురుఁడు సర్వభూతచయసంజనిచింత నహించె నాత్మలోన్.
- వ. ఆనమయంబున వాసుదేవశంబునం బేర్పురజస్తమోగుణంబులు రెండును
మధుటకై టభు లనుపేల్లె నతిప్రమాణదేహు లగునసురులై యాబినరుహాసనుం
గని చేరంబోయి యనాదరంబున సతని క్షిల్లనిరి.

- తే. తమ్మినడుకొనఁగూర్చుండి నెమ్మొగములు, నెమ్మినాలుగు ధరియించి యమ్మనాత్మఁ
గైకొనక యున్నవాడవు గర్వితుడవు, సేప్పు మెవావ్వాడ వేవఁగొనియు దిచట.
- క. నిన్నుఁ బుట్టించినవానిం, బనిపనిచినవానిఁ గావఁ బ్రభుఁ డగువానిఁ
వినవలయుఁ జెవుమ పిమ్మట, జెనఁకువ మమ్మనొర్చికొనుము పేరును బెంపు.
- వ. అనినం బరమేష్ఠి యప్పరమసాహసనిష్ఠులం గనుంగొని.
- క. యెవ్వఁడ వని మీరడిగిన, యవ్వచనము నాకు నాహ్వాయం బెవ్వనిపే
కెవ్వరు నెఱుంగ రతఁడు నను, నివ్వశ్యంబును సృజింప నిటు సృజియించె.
- వ. అమ్మహాత్ముండ యస్త్రధీయసంరక్షణక్షమం బగుప్రాభవంబునుం బూనినవాఁ
డనిన నద్దనుజులు తద్దయు విజృంభించి.
- చ. వినుము రజస్తమంబు లనవిశ్రుత మైనగుణాద్వయంబు మా
తనువులు గాన విశ్వవిదితం బగుపేర్కొ డనర్తు మేము ధ
ర్మనిరతులం దనూనరుచిహానుతు మర్థముఁ గామమున్ సుఖం
బును నిరతంబు భూతతతిఁ బొందుట లెల్లను మావికారముల్.
- క. ఎచ్చట బహుళపరిగ్రహ, మెచ్చట సిరి మదము ముదము నెచ్చట నచ్చ
టచ్చుగ మానెలవుల యేని, యిచ్చఁ గనుమ యిచ్చగించె దేటికి నెరులన్.
- వ. అనుటయుఁ బద్మసంభవుండు.
- క. వినుఁడు రజస్సు దమస్సును, మును సృజియించినప్రభుండు మొగలిత్రీభువనం
బునకును సత్త్విగుణం బా, తనిసొమ్ము భవద్విరుద్ధధర్ముఁడు సూడన్.
- వ. అమ్ముకుందుండు వీడె సహిషణ్యుండై వెలింగెడు నతనిం గదిసి మీ రెట్టివా
రై ననగుం డనిన నయ్యసుర లనురాంతకుం, జేర నరిగి కృతాంజలులై నీవు
నకలభూతస్వామివి నీమహాత్త్వంబు గంటిమి ని న్నుపాస్తిచేయుటకుఁ బ్రసక్త
యైనబిడ్డిఁ జనియించె నమోఘదర్శనుండవు నఖిలవరదుండవు నగు నీవలన వరం
బులు వడ్డయఁగోరెద మనిన నతం డట్లకాక మీతలం పేమి యనుటయు.

—|| మధుఁడైటభులమ దనుజులు నారాయణునిచే నివాతులయిన వృత్తాంతము. ||—

- చ. దనుజుల దేవ నీవధికదర్పితులం దమియింపఁ గర్తవై
యునికి నిజంబుగా నెఱిగి యుండుదు మేము భవద్యుజాబలం
బున కిట నెమ్మెయిం బ్రదిలిపోవఁగ లేము వధించె దేని మ
ప్పునఘ వధింపు తొల్లి నరు లయ్యలు సావని యట్టితావునన్.
- వ. నీకుం బుత్రులమై జన్మింపఁ గోరెద మనినం బురుషోత్తముండు మీకోరినయట్ల
చేసెదఁ గల్పంబుకల్పంబున మదీయశరీరసంభవు లయ్యెద రని యయ్యిరువురం
గరికగోరువు లగునూరువులపైఁ బట్టి యదిమి సమయించి బ్రహ్మకుం బ్రహ్మో
దం బొపాదించె నంత.

- క. ఆరాజీవభవుం డతి, దారుణ మగుతపము చేసి తద్దయుఁ బ్రబలుం
డై రచియింపఁగఁ దొడఁగె న, పారభువనసంచయ ప్రపంచము లోలి.
- ప. అందుఁ దొలుత యోగసాంఖ్యంబులం దదాచార్యులను సృజించి మహావ్యూహ
హృతిత్రయంబున లోకత్రయంబు నుత్పాదించి నిజశరీరార్థంబున నఖిలవాఙ్మ
యమూర్తి యగుసుందరిఁ గలిగించి తదీయసంగతి ననేకకాలం బభిరతుండై
సావిత్రిం గని యాయమ సవిత్రిగా నఖిలనిగమంబులు నిర్మించి ధర్మనిం బు
ట్టించి వసున దక్షమరీచ్యత్రిపులస్త్యపులహక్రతువులను శోతమాంగిరోభృగు
వసిష్ఠదక్షమనువులను జనితులం జేసి వారివలన న్నాదిత్యుద్రవసువిశ్వమరుత్సా
ధ్యాపురఃప్రభృతిదేవగణంబులను దైత్యదానవనివహంబులను యక్షరాక్షసగం
ధర్వాదిదేవయోనులను విహంగభుజంగమనుష్యమృగపశుపక్ష్యతమహీరుహగు
ల్లతాత్మణసముదయంబులనుం గల్పించె నిది యంతయుఁ జౌష్కరసర్గంబనం
బరఁగు నిట్టినంసరణంబునందు.
- సీ. వినుము గురూనాస్తి యొనరించి శ్రుతమునయంతంబు గని గృహస్థాశ్రమమున
నావృత్తయజ్ఞులై యలమితంబునఁ బండితకర్మముల పాటవైచి
యాత్మసంప్రీతికి నలవడ్డకృతబుద్ధు లిపుడు గీతిఁచినయీప్రపంచ
మింతయు వెలిఁజూడ కంతరంగమునన కని నిరంతరయైక్తి గారవమున
విఘ్నములఁ ద్రోచి యుపసర్గవితముఁ ద్లు, లై నసిద్ధులఁ దగులక యప్పుల నిగిడి
పొందుదురు నిత్యనిర్వాణభూరిచిత్తు, ఖాడ్వయానందనారాయణాఖ్యపదము.
- ప. పౌష్కరిప్రాచుర్భావం బెఱింగించితి నింక నాదివరాహదేహుం డైనదేవదేవు
చరితంబు వివరించెద.
- మ. పరమం బెల్లపురాణజాతమునకుఁ బ్రహ్మార్థక్రమత్యుత్తమం బరు
దాహ్మాయసమంబు నాస్తికుల కీనర్థంబు గా దిమ్మహ
త్తరవిజ్ఞానము సాంఖ్యయోగసకలార్థజ్ఞానతుల్యంబు భూ
వరసీవర్ణుడ వాత్సలోనునుప సవ్యాపన్న సృష్టిోన్నతి.
- ప. శుచియు సమాహితంబు గుచిత్రంబు శ్రేవణేంద్రియాయత్తంబు గావించి
యాకణింపుము చతుర్యగసహస్రపరిమితం బయిన వారిరుహసనుభాసరంబు
కడపటం బరమేశ్వరుండు వైశ్వానరరూపంబున నుద్దీపితుండై దేవాసురమా
నుషం బగుచరాచరప్రపంచంబు నెరియింపం దొడంగునప్పుడు ధ్యయాభిం దగు
ధాత యంతయుంగనుంగొని.
- ఉ. అందఱు గొంచుఁ జంచదితిహాసపురాణసమన్వితాఖిల
చ్ఛందములుం దనుంబొచువ సమ్మతిఁ బోయి పురాణుఁ బుణ్య న.

- స్పందితు విశ్వసంప్రభవసంహరణప్రభు నాదిదేవు గో
విందు ముకుందు సంకు సరవిందదళేక్షణః జి'మ్పు జెచ్చెరన్.
- తే. కడంగి కల్పాదిగ్రమ్మల గలుగజేయ, దనక పని గాన నల్లు సొచ్చినబగముల
నొలి గంజోదకుండు నిజోదరమున, నింత్రపథకుండగా నిల్పే నడము లిచ్చి.
- వ. అవియును దదీయగర్భవాసంబున ననాయాసం బగుసంచారంబు గని భూతిప్ర
మోదంబున నాది నెల్లు వర్తిల్లు నల్లు వర్తిల్లు నవ్విధంబునం బ్రబలినచంద్రా
ర్కతేజంబును బ్రభవస్తజవలోకంబును బ్రగాఢతిమిరపరివృతంబు నై నమహాగ
హ్వరం బాత్మయోగసంభవం బగుసమ్మహస్సునం బూరించి యంచు.
- నీ. నీలజేమూతఃన్నిభ మైనశుభమూర్తి బహుబాహుమండలమహిమ నెప్ప
త్రీవత్సకాస్తుభోర్జితవక్ష మతులఃపన్నసహస్రరచితదామమున మెలయ
నసితకుంచితకేశవిసరబంధము ప్రసన్నమనోజ్ఞమణికిరీటమున సలర
రమణీయవీతాంబరస్సేతకటి కమ్రకలరత్నకుటితశృంఖలః దలిర్ప
నతులకల్యాణనిధి యైనయాదిలక్ష్మీ, చిక్క దనుఁ గొంగిలించి రంజల్ల నాద్యు
డచ్యుతుండెవ్వరికి నిట్టి దని యెఱుంగఁ, బడనిదొక్కునసాగియించినవ్వళించు.
- వ. ఇట్లు నారాయణాభిధానంబున యోగనిద్రాసక్తుండై సహస్రయుగమయం బైన
కాలంబు గడచినఁ దనయంతన పల్కని లోకసృష్టి చింతించి యూపరమ
హంసండు.
- తే. ఆత్మకుక్షిలో నున్న మహాండమొకటి, వెడలనుమియఁ గాంచసరూపవిస్ఫుటముగ
నదియు వేయివత్సరములయంతఁ బకవ్వి, మైన నెయ్యిసరెండువ్రయ్యలుగఁజేయ.
- వ. అష్టభాగభు లూర్ధ్వాఘోనివేశంబుల నాకాశంబును బృథవియు ననువేల్గం బ
రఁగె న్నతండు వెండియు సయ్యండుంబు చుట్టు నెనిమిదితూండ్లు వుచ్చి దిక్కులని
వేర్వేటసంజ్ఞలు గావించె మీఁదఁ జల్లిపుచ్చి కనకరసధార దొరఁగించిన నది
కఠినంబై నిలిచి మేనుజైలరి బయ్యె దక్కినతెరువులం గాతినబహువర్ణసలిలం
బులు నల్ల కులనగంబులై తనరె నంత నిలువక యమ్మహాతోయంబు దోడ్తొన
తొరఁగి వెల్లిగొని పెరిగి సాగరంబులై యవియును గరుసులు దప్ప బెరిగినప్రే
గునకు నుర్వి తేలి యోర్వసేరక దిగంబడినం గనుంగొని బగదీశ్వరుండు.

—|| నారాయణుండు పర హరూపంబునఁ బాతాళగర్భమైన భూమి నుద్ధరించుట. ||—

- క. నాయాత్మశక్తివై మ, త్వేయసివై యుండు నీవు పృథివీ నిను నే
నీయఖిలచరాచరములఁ, జేయుటకై సంప్రతిష్ఠఁ జేసితిఁ గరుణన్.
- తే. అట్టినిపు షంకనిమగ్న యైనగోవు, భంగిఁ బాతాళమునఁ దిగఁబడి చనంగఁ
జూడ నేర్తునె యోడకు చూడు నాదు, శక్తి భవదుద్ధరణకళాసక్తియంచు.

వ. అనినయాశ్వాసవచనం బాకర్ణించి యద్దేవి యిట్లనియె.

శా. ఈవిశ్వంబును దాల్చి శక్తుడవు నీ వెవాడెనుం దాల్చి లే

• డేవానిం గనుఁగొందు నీవురుడు ని న్నెవాడెనుఁ గానందు నీ
వేవానిం బచరింతు వానిఁ దెలియం డెవాడెను నీవెవ్వరిం

• గావం భూనితి వారు ధన్యులు జగత్కల్యాణ నారాయణా.

క. విశ్వంధర నీవలనను, విశ్వంధర వైతి నేను విశ్వంబునను

• శాశ్వతకర్తవు భర్తవు, నీశ్వగుడ ననీశ్వరుడవు హితుడవు నాకు.

చ. అనురులచెల్లు ధర్మము లపాయము నెందిన నోర్వితక యే
నన మఱి మొగ్గి నీకు శరణంచు భయంబునఁ గూయిడం గృహ
రినీకుడ వీవు చేయు దధిరత్ యుగంబుల నెల్ల నిట్లయై
యెసఁగుభవత్సమాశ్రయసమిద్ధజనాత్మత నాకు సమ్యతా.

ఆ. నన్ను నుద్ధరింపు నాకింత దగునని, నీవ చూచి మోప నెమ్మి నేర్చు
వేసు నీవు నిలుప నెల్ల కాలంబు ను, స్థిరత నెందుదానఁ బరమపురుష.

వ. అనిన నట్లచేయుచు నని యభయం బిచ్చి జలక్రీడాలోలస్వభావంబగు క్రోడభా
వంబునం గాలాభ్రశోభిశ్శామం బగుధామంబును నిరింతరినిర్భగోల్లసత్ప్రాణం
బగుఘ్రాణంబును దీక్ష్యవంష్టానిత్రం బగుపోత్రంబును స్తభ్రరోమబంధం బగు
స్కంధంబును నుత్సాహజనితాశ్రు సేవనంబులగులోచనంబులును నిర్విరోధరా
గం బగుచరణన్యాసచేగంబునునమరసనేకశితయోజనాయామసముచ్చాయంబు
ననుపమానచ్ఛాయం బగుకాయంబునుబొదలఁ బాతాళమూలంబు ప్రవేశించి.

శా. ముస్తాకందముఁ గ్రుచ్చి యెత్తుక్రియ నిర్దుండస్వరద్ధంప్రీకా
హస్తాగ్రంబునఁ గ్రుచ్చి యెత్తి ప్రయ మింపారంగఁ గేళిరనా
భ్యస్తోదీర్ఘజవంబునఁ వెడలి యయ్యాశ్చర్యతోయం బనా
యస్తాధారపథంబుగా నునిచె విశ్వాభారు డధ్ధారుణి.

ఆ. అమృతహాత్తు నాజ్ఞ సంబుమధ్యంబునఁ బోతపాత్రవ్రాత భూతధోతి
భూతభరణమున కభూతపూర్వం బగు, గర్వ మపుడు దాల్చి కర మెలఁచె.

వ. ఇవిధంబున వసుధఁ బ్రతిష్ఠింపి యప్పురక్షేష్ఠి సరిత్తులు దీర్చిసాగరంబులుగరుసు
వెట్టి పర్వతంబులు కుమరుపఱిచి దీవు లేర్పఱిచి భువనంబు లచ్చుకట్టి భువనాధి
పతుల నిర్ణయించి వాజ్ఞయంబుల సృజించి వాచకుల నియోగించి వాచ్యం
బులు దెలిపి దిక్కులునిర్దేశించి జ్యోతిస్సులు వెలయించి కాలంబు గణించి
కర్తంబులు గలిగించి కర్తల నాజ్ఞాపించి ఫలంబులు సూచించి ఫలమూలం
బులు రూపించి యర్థంబులు సూత్రించి నేర్పులు నిర్మించి కామంబులు గెరలించి
కామ్యంబులు సవరించి యోగంబు లుపదేశించి నిర్వాణంబు నిర్వహించి నిర్వో

హం బగునుత్సాహంబున విహరించుచుండె నట్టిసంస్కారంబులం బ్రస్ఫురితనా
రంబై సంసారంబు ప్రవతిల్లె నెక్కశాలంబున.

చ. కులగిరిపూర్వకంబు లగుగోత్రము లన్నియు మేటితెక్కలం
గలిగి నిజేచ్చ భూతలము గ్రక్కచల న్నెవం బెల్లగిల్లి యె
వ్వలన ఖింబులట్లుగ దివంబునఁ గ్రమ్మరఁ బ్రాణిబాధగా
నెలయు మహాజలాశయము లెందును జూచ్చ గజంబులోయనన్.

వ. అట్టియమృతంబునలన భూదేవి యెంతయుం బీడిత యగుచుండె నింతియ కామీ
హిరణ్యాక్షుం డనుదైత్యపతియు సత్యత్కటం బగుబలదర్పంబునం ద్రొక్కిన
నెక్కిక్క-హోటు గ్రుంగి పాతాళంబునకుం బోయె దదీయభృత్యులగుదైత్యుల
చేతియాతంకంబును భూతసంస్థ వకారి యయ్యె నాసమయంబున.

—|| హిరణ్యాక్ష ప్రముఖు తను లింద్రుడాది దేవతలతో యుండు చెయుట. ||—

ఆ. సురలఁ బిలుకుమార్చి సురరాజుఁ జెఱఁబట్టి, కోరిత్రినశఁ దవి గొని సుఖంత
మేల యూరకుండ నింతశక్తుల మయ్యు, సుచుచు దనుజు లాత్మ సదలు మిగిలి.

మ. తమరా జైనహిరణ్యనేత్రునకు నుత్సాహంబు పుట్టించి చు
ర్దమదంతావళిపూర్వకం బగుసముద్యత్సర్వసేనాంగజు
తమ్ము సన్నదము సేసి యస్త్రములు స్త్రంబుల్ తనుత్రమ్ములు
గ్రమ్ములై యొప్పు నువగ్రులై సడిచి యత్కంఠంపఁ ద్రైలోక్యమున్.

చ. అమరులు నవిధం బజీగి యాయిలమై యమరాధినాథుఁ డ
భ్రముపతి నెక్కి వజ్రపటుబాహుతతోఁ దమ కగ్రగామయై
యమరంగేఁ దూర్యనాదములు నార్పిలు మిక్కుటమై దిగంతభా
గములు వగుల్పుగా నెదురుగా నడతెంచిరి వైరికోటికిన్.

క. సురబలము ససురబలమును, బరవసమునఁ దాఁడెఁ బ్రళయపాథోధులు ని
ర్భరముగఁ నెండొంటిపయిన్, దెరలుగఁ దోతెంచిబెరియుతెఱఁగునఁ బెలుచన్.

వ. అట్టిక్రందునం బరిఘాఘాతంబులు ముసలనిపాతంబులుఁ గుంతప్రహరంబులు
నస్త్రసంచారంబులుఁగృపాణధాగాఖండనంబులు గదాదండదండనంబులుఁ దోమ
రక్షేపంబులు శక్తివాహనాటోపంబులు మొదలుగా బహువిధకదనంబుల నిరు
దెఱంగులవారును బరస్పరధ్వంసనం బొనర్చిరి గజతురంగస్యందనవ్యతికరంబు
లతిభయరంబు లయ్యెఁ బేరుగలయోధులతలపాటులు చలంబున బలంబున
నిచ్చుగించి నిశ్చలం బగునిశ్చయంబున ననపేక్షితజీవితంబులై చెల్లె నప్పుడు దై
త్యులచెల్లు యాదిత్యులకు భరంబగుటయు బెగడనీక నాకపతియుత్సేకంబునం
గడంగీన.

- మ. ఘనసంధ్యారూతుంగ దేహుఁడు విశంగశ్శశుకేశుండు దీ
ప్రనిశాతోత్కటధంష్టుఁ డుగ్రపరిఘవ్యాదీర్ఘదీవ్యవృజం
• డనిరోధాయుధయోగదీప్తుఁడు హిరణ్యాక్షుండు దుర్విష్యభా
వనిరూఢిఁ రిపుకోటి మాగ్నోనియె సంవర్తంతకాకారుడై .
- క. స్వామిసముత్సాహంబున, నేమియు నరవాయి గొనక యిరువాఁగును ను
• ద్దామనమరం బొనర్పఁగ, నామెయి భూతముల కెల్ల నదృశ్య మయ్యెన్ .
- నీ. అందు.
- మ. క్షతులై పాతితులై విధూతులయి రక్తిస్యందిసందిగ్ధిజే
వితనమ్మూర్ఛితచేష్టులై విరిధులై వీతాసులై దారుణ
చ్యుతులై పాతితపేతులై వికటసంక్షుణ్ణాంగులై నిర్జరుల్
ధృతి దూలంగఁ దొడంగి రెల్లెడల దైతేయాహవాగ్ధీలతఁ .
- వ. హిరణ్యాక్షుండు సహస్రాక్షుం డిలపడి యప్రమేయమాయావిశిఖిసాతంబుల
నైరావణసమేతంబు ప్రతిబద్ధదేహుం చేసిఁగ దలనేరక యూరక నిష్ప్రీతికా
గుండై యతం డుండె సంత నిలువక మఱియును .
- తే. అనిమిషుల నెల్లఁ బోనీక యాఁగి యున్న, వారి నున్నచోటనకట్టికూర్చిదైత్యుఁ
డాఁచై సంహరిసమయసస్తార్చి నార్చి, కాలమేఘంబు గడఁల్లు లీలఁ జేలఁగి .
- వ. ఇవివిధంబున నఖిలవిభులు దిక్కులేక చిక్కినవిధంబును విబుధవైరియొక్కగుం
డుక్కుమిగిలి మగఁటిమ నుక్కిపుండై పేర్చినభంగియుఁ దనచిత్తంబున నవధ
రించి యాశ్రితాభయప్రదానవిద్యావిదగ్ధుండును శేవలవిదగ్ధుండును సర్వభూ
తజ్ఞచిత్తుండును బ్రవర్తితాక్షలయజ్ఞుండును సగుయజ్ఞపురుషుండు, యజ్ఞవరాహ
దేహం బవ్యాహతబాహులీలాలలితంబును బ్రభూతదివ్యాయుధకలితంబునుం
గా నుద్భవించి .
- క. చనుదెంచి పాంచజన్య, స్వసమున దాసపులహృదయసంపుటభేదం
బొనరించుచుఁ దనునీలిమ, పెనుఁజీకటి గదిసి రిపులు డెగిలి కలఁగఁ .
- క. సితశంఖదీప్తచక్ర, ద్వితయావిరూపిఁ బాలించె దేవ్రాత్రముమే
నతులితశశిరవిబింబ, ప్రతిబద్ధం బైనమేచకాభ్రముఁ బోలెన్ .
- వ. అమృతామూర్తి నాలోకించి యాలోకవిద్యేషులు వెఱఁగుపాటును వెఱపును
డైందంబులం దొడరం దమలోన .
- చ. అమరులఁ గావఁ బూని వికృతాకృతియై యిట వచ్చినాఁ డితం
డమితబలుండు నాఁబరఁగునమృధుకైటభశత్రుఁ డింక నే
క్రమమున నైన నీతని విఖండితగర్వనిఁ జేయ సంతతో
సమృద్ధు నిలింపకోటిపని సర్వముఁ జేకులు నన్నదీయమై .

౪. అనుచు సుత్సాహంబు సేసి యనేకసహస్రసంఖ్యలు గలయందఱు నొక్క మొగంబై క్రోధరక్తాక్షుం డగుహిరణ్యాక్షుం బురస్కరించి యప్పురాణవీరున కెనురునడిచిరి ఫరమేష్ఠి ! పరమయోగిప్రకరపరివృతుండై చనుదెరిచి దేవతీల నాశాస్పించుచు నావిశ్వవంద్య పిఱుండ నిలిచె నప్పుడు.
- క. దైతేయులవివిధాయుధ, జాతంబులు పొదివెఁ బ్రభునిసర్వాంగముఁ ప్ర స్థితాతతనూతనజీ, మూతజలము లుద్యదచలముం బొదువుక్రియన్.
- తే. చక్రధారలఁ జేదఁగెడుచండదహను, శిఖల నవియెల్ల భస్మమై చెడఁగ మంచు విరియవెలుఁగొనుమూర్తాండుకరిణిసెప్పె, నొకఁడతేజస్వియైపురుషోత్తముండు.
- || నారాయణాడు హిరణ్యాక్షునిఁ బోలించి సురలరక్షించిన స్మృతాంతము. ||—
- క. ఆతనిఁ జూచి సహింపక, దైతేయవిభుండు వైచేదదవ్యక్షము న త్యాతతముగ లక్షించి వి, ధూతాపీతశక్తి యొనఁబరపుశక్తిన్.
- వ. అమృహాశక్తి యనర్గళగతి నగుగుడెంచి దేవదేవుడేహంబు తాఁకి రుధిరధారలు చెదరంజేసిన నంబుజాసనుం డాదిగా సురలందఱు నచ్చెరువు నొంది యసురలా వు పిచ్చలించిరి వినిశ్చలుండై నిలిచిన యభ్యులేశ్వరుండు శాశ్వతయశోవిభూషణంబును ప్రతిపక్షతేజోదూషణంబును బరితోషితాశ్రితచక్రంబు నగుచక్రంబు దనుజుడెనకుం బ్రయోగించె నది కల్పవిచ్ఛేదజ్వలితజ్వలనమండలంబుంబోలెఁ జని దానవమెడమీఁదఁ బడి శిరంబు శరీరంబునకుం బాపెఁ బ్రదీప్తహరిషేతి పాతితశిఖరం బగుసిద్ధమహిధరంబుపగిది సద్భూతావహుండుగను సురకులొద్వహుండు వసుధాశాయి యయ్యె నవ్విధంబున.
- మ. అహితుం, జంపి తదీయజాతు లగుసర్వారాతులన్ భోగభృద్గహనం బై నరసాతలంబు సొర వీకం దోలి లీలాయిత స్పృహణీయాకృతి యమృహాత్ముండు గృహన్ జన్మండు లోనై నన ర్వహిత్ శ్రేణికి మాన్యై శత్రుకృతమర్బంధోత్థనిర్బంధమున్.
- వ. ఇవిధంబునం బ్రాప్తనిర్వాణులై గీర్వాణులు వాణీపతి మున్నిడుకొని చేరి య య్యాదిపురుషునకుం ప్రణామంబు చేసి దేవాదేవర మామీఁదివాత్సల్యం బె య్యెడ నేమటమి దెల్పెడునట్టియమృహాపౌరుషం బేమని కొనియాడ నేర్తు మెల్ల నాఁడు నిట్ల నీబంట్ల మగుట నిక్కంబుచేసికొని మమ్మురక్షించుట నరంబు గా నేడెద మనినం గరుణించి కమలేక్షుండు.
- క. మును మీ కేనిచ్చినయ, విస్మయతైశ్వర్యంబులును హవిర్భాగములున్ బెనుపుగఁ గ్రమ్ముట జేరుం, జనుఁ డాత్మీయాధికారసంపద కేలమిన్.
- నీ తమభ్రమయాశ్రమధర్మంబు లిమ్ముగా నడచినవారు దానవ్రతులును సత్యసంధులు మహాసమరశూరులు ననసూయులు నిత్యయజ్ఞులు సదయులు

- నగుపుణ్యులకు నెల్ల నర్తలోకంబు లీ నెడయఁ డీయింద్రుఁ డచ్యుతుఁడు మీకు
 సర్థకామాదుల కౌశ్రయులయి పరలోకమున్ నమ్మకలోకనింద్య .
 మైనచందంబు గైకొని యవనిసురుల, నాడరింపక స్రుతివాక్య మతకరించి .
 తిరుగు దుర్బుధు లుద్ధతనరకవహ్నిఁ, బడును రండుపేక్షయ మీడుప్రభుగుణంబు.
 క. వినుఁ డీట్టివారలయి తగ, ననిశము నామీఁదితలఁపునంబును నవధా .
 ననిరూఢు లగుట మేలెం, దును నేదురితములు మిమ్ముఁ దొడరక యుండున్.
 వ. అని యానతిచ్చి యనంతుం డంతర్హితుం డయ్యె సహితనిరాసనంబునకు నుల్లా
 సం బెసంగ వాసవాదులు నబ్జాసనుండు మున్నుగా నన్వరాహమూర్తిం గీర్తిం
 చుచు నిజనివాసంబుల కరిగె ధరిణీదేవియు దేవారాతులు నిఘాతితు లగుట
 నవేతవికృతయై యాత్మప్రకృతియంద నిలిచె మతియు నయ్యార్యకు సత్సైర్యం
 బు గావింపం దలంచి,
 ఉ. పూని పురందరుం డఖిలభూమిధరంబుల నెయ్యెడ న్నిజ
 స్థానములంద యుండుఁ డని సర్వసమర్థత నాజ్ఞ వెట్టి యు
 త్తానకఠోరధార మగుదారుణవజ్రము దాల్చి సంతఱన్
 త్తానతదీయపక్షసముదాయము మ్రోడుగఁ జెక్కె నుక్కునన్.
 క. ఆకలకలమున నెకటియ, నాకాధిపహేతిఘాతనకుఁ దప్పెను మై
 నాకం బనేకలహరీ, వ్యాకీర్ణపయోధిగర్భవాసప్రాప్తిన్.
 వ. ఇది వరాహావతారప్రకారంబు.
 చ. తనయులఁ గోరువారు వసుధాతలనాధతఁ గోరువారలా
 విను సిరి యాయు వర్ధమభివృద్ధి యనంబును గోరువారలా.
 ర్యనిగమనమ్మతంబు సతిరమ్యము నై నమహావరాహవ
 ర్తనము పఠించినన్ వినినఁ దధ్యము పొందుదు రిన్నికోర్కులున్.
 క. పితృయజ్ఞులు సురయజ్ఞులు, నతులితయోగమున నాత్మయజ్ఞులు నగువా
 రతిపుణ్యయజ్ఞమయు న, చ్యుతుఁ గొలిచినవార యగుదు రుత్తమభక్తిన్.
 వ. నీవు భక్తిమయం బగుభావయజ్ఞంబున యజ్ఞేశ్వరు నర్చింపు మని వైశంపాయ
 నుండు జనమేజయుతో నింక నారసింహరూపధరుం డైనచక్రధరుచరితంబు విను
 మని యిట్లనియె.
 క. ఆదియుగంబున నఘరుల, కాది యగుహిరణ్యకశిపుఁ డవిరతమదధై
 ర్యాదిగుణమ్ములఁ దనపెం, పాదిమునులువైగడఁ జేసె నధికతపంబున్.
 వ. ఏకాదశసహస్రసంవత్సరంబులు నిర్వత్సరం బగుయోగంబున నభియోగింప
 శకంబు గానియెశ్వరీంద్రం బట్లు నిరహించినయాపూర్వగీర్వాణసంయమికిం బ్ర

సన్నుండై ప్రపన్నవత్సలుం డగుసోజనంభవుండు సకలసురసంఘంబులు గొలువ హంసయు క్తవిమానంబుతో నేతెంచి యాతనికోరినవధంబు లిచ్చి సర్వభూత ద్భర్తయుం జేసి పోయిన.

తే. తలఁకి నేల్పులు విశ్వవిధాతపాలి, కరిగి యెంతయు దూఱిన సతఁడు వారి కసురయెయ్యదియడిగిన నెసఁగవలయు, తీవ్రతపముమహత్త్వంబు శైలియఁజెప్పి.
వ. అవ్వీరోనికి నవసానంబు నిట్టిది యని నిర్ణయించిన నిలింపులు కాలాంతరం బాపే ట్నించి యుండిరి డితి నందఁడుం డదితి నందనుల నందఱుం దొడరి క్రమంబున భంగ పఱచి నెఱసినన త్త్వవంతు లగుమునుల నవమానించి లోకంబులఁ దాన కై కొని బహుకాలం బెలుచుండఁ బడచ్యుతులై యచ్యుతు శరణంబుసొచ్చి యమర వరులు దమపడినపాట్లు విన్నవించిన సభయం బిచ్చి యద్దేవుండు వారి వీడ్చొలిపి.

—|| నారాయణుడు దేవతాప్రార్థితుండై నరసింహ రూపంబున నావిర్భవించుట. ||—

ఉ. పేపురు చంద్రు లోలిఁ బదివేపురు సూర్యులు లక్షపావకుల్
ప్రోవయి యున్నయట్టి నగుభూరితరం బగుతేజ మయ్యజాం
డావలి కెల్ల దుష్ప్రసహమై యెసఁగంగ నృసింహభావనం
భావితమూర్తి గై కొని విపక్షపతిక్షపణక్షణోద్ధతిఁ.

వ. ఆక్షణంబ డై తేన్ద్రుండుపురంబున కరిగె నాకర్ణింపుము.

క. దితిసూనునియైశ్వర్యం, బతిలోక మపేతశోక మాశ్చర్య మత
క్రితసంపద్భరధుర్యం, బతిరమ్య మగమ్య మీశ్వరామల కై నఁ.

వ. ఒక్కసభాభవనంబు శతయోజనవిస్తారంబును సార్థయోజనదైర్ఘ్యంబును బంచ యోజనసౌన్నత్యయుఁ గలిగి కామగామియు సర్వకామగామికవస్తుభరితంబునై కే కనకనిర్మిత స్తంభభి త్తివలభిఘనక వాటాదులను సకలకాలకుసుమఫలోల్ల సితపాద ప్రపకరంబులను బద్ధోత్పలాకీర్ణపూర్ణసరసీస్తోమంబుల సభిరామం బగుచుండు నందుఁ గిష్కుశతోన్నతవిస్తీర్ణం బైనసౌవర్ణసింహాసనంబున నాసీనుం డైనయ తని నూర్వీణి ఘృతాచి మేనక మొడలయినయచ్చరలు పదివేపురును విశ్వావసు ప్రముఖు లగుననేకగంధర్వులు నాటలఁ బాటల నేప్రాద్దుం గొలుతురు దివిజల కంటెం దేజంబు మిగిలి సర్వాలంకారకలితులయి ప్రచిత్తి మయండు శంబ రుండు రాహువు లోనుగా నఖిలదానపు లుద్యతాయుధహస్తలై పరిశేష్టింతురు ప్రహ్లాదుం డాదియగుతనయులు వినయంబునఁ బ్రాంజలులై యుండును, రట్టివి భవంబుతోడన కొలువున్న సమయంబున నారసింహదేవుం డాదేవద్విషుముందట నావిర్భవించిన.

క. తనపాలిమృత్యు దేవత, యనుబోలెను వచ్చి యిట్లు లున్నమహాత్ము
గని డై తేన్ద్రుండు విస్తయ, మును భయమును గొతుకంబు ముప్పిరిగొనఁగఁ.

వ. సర్వమంత్రులం జూచి చూచితే యిది యొక్కయప్పుతాకారంబు సరుండును
సఖాయుధుండునునై కలసి యిదియని నిశ్చయింపరాక శరీరచ్ఛాయ శంఖకుం
దేందుసన్నిభంబై నైజం బగవదీజంబున జగంబుదేవజకం బైనయట్లున్నది
యనిన నందఱు సంభ్రమావేశవిహ్వలు లైరి ప్రహ్లాదుండు దీవ్యావలోకసంబున
నాలోకేశ్వరుం దత్త్వంబుగా నిరూపించి తండ్రి కిట్లనియె.

మ. దితిజాధీశ్వర దేవమర్దన మహాతేజస్వి సంప్రాప్త్య యి
వ్యతతాశ్చర్యస్థసింహమూర్తిః దెలియన్ వీక్షించితే సత్త్వశా
శ్వతసర్వజ్ఞ సదద్యయాంచితచిదవ్యక్తాత్మసువ్యక్తమై
దితిజోచ్ఛేదనకేళికై యిటులు దోతంచెం జూమి యారయన్.

సీ. నదులు సాగరములు సగములు చంద్రదార్కనక్షత్రతారాగణములు దినము
ధరణి దిక్కులు మారుతంబు లాదిత్యాశ్వివసురుద్రసాధ్యవిశ్వప్రముఖులు
మునులు యోగీంద్రులు మనువులు దాతలు సరసిజగద్భంజు చంద్రధరుండు
యక్షులు గంధర్వు లచ్చరలురగులు పక్షులు మనుజులు పశుచయంబు
లీనభాంతరమున నున్నయింతవట్టు, వారు నీవిశ్వరూపునిఘోరరూప
మునయన్న తెఱంగుసూపునకువెలసె, జంద్రబింబంబులోదోచుజగముపోతె.

వ. మీరు కంటిరో కానరో కాని యే నింతయుం గంటి నాకుం జూడి నాయు
గ్రతేజంబు నిగ్రహించుకొలంది గా దెయ్యదియే నెక్కభశ్చాపాయంబున
సపాయంబు దప్పించుకొనుటయ యిప్పటికి నెప్పెడుకర్ణం బనిన నాదుర్జనుండు
దుష్టాతు లగుడై తేయులం బిలిచి.

క. ఏయడవినుండినచ్చెనె, యాయర్థిమృగేంద్ర మిచటి కిప్పుడు బాహు
వ్యాయామంబున దీని న, జేయులరై కిట్టిపట్టి చెండుడు కడిమిన్.

క. పోనీకుఁ డనిన ననురులు, నానాప్రహరణులయి కూడి నరసింహుపమున్
గానన సింహముపై శున, కానీకము లడుగుమాడ్కి నడరరి పెలుచన్.

వ. అందఱుం బారిగొని యద్దేవుం డద్దేవారికి విహరస్థానంబైనయయ్యస్థానం బంత
యుం గరచరణవిక్షేపంబులం బూడిచేసి త్రోచె నట్లు భగ్న సభాస్థలుం డయ్యను
సభయుండుగాక యతండు దనకుఁ గలయస్త్రశక్తి యంతయు సంస్కరించి క్రమం
బున మహాదండంబు బ్రహ్మాదండంబుఁ గాలచక్రంబు సృష్టిచక్రంబు బ్రహ్మవిష్ణు
మహేంద్రచక్రంబు లార్ద్రాశుష్కసంజ్ఞం బగునశనిద్యయంబు రుద్రశూలంబు
గంకాశంబు ముసలంబు బ్రహ్మశిరంబు బ్రహ్మస్త్రం బైవీకంబు శక్రాగ్నిపవనశి
శిరాస్త్రంబులు గాహాశంబు గై రికంబు హయశిరంబు సామ్యపశాచసత్త్వాస్త్రం
బులు మోహనశోషణతాపనవిలాపనదర్పణంబులు గాలముద్ధరంబు సంవతన్.

సంబు మాయాధరంబు ప్రస్థాపనంబు మొదలుగా నపరిమితంబు లైనయస్త్తంబు లేసి సర్వాస్త్త రాజంబును నప్రతిహతప్రభావంబు నగుపాశుపతంబుం బ్రయోగిం చెనయ్యోస్త్తంబులన్నియు నన్నరమృగేంద్రం బొదువుట ఘర్మనమయంబున ఘర్మాంశుకిరణంబులు తుహినకరుం బొదివినచందం బయ్యె నానమయంబున.

మ. సకలానీకము పన్ని విష్ణునిపయిన్ సంహారవాత్యాభయా నకనేగంబున వచ్చి తాకి నరుసన్ సర్వాస్త్తశస్త్రంబులుం బ్రకటోపాయనిశామనిర్భరముగాఁ బ్రక్షిప్తముల్ సేయ న య్యోకలంకుం డవియెల్ల మింగె వికటవ్యాలోలనక్తంబునన్.

విప్రచిత్రిప్రభృతి చానవులు హిరణ్యకశిపుతోడంగూడి నరసింహదేవునితోఁ బోరుట.

చ. ఉడుగక వెండియుం దనుజయోధులు శక్తిశరాదు లోలి ను గ్గడువుగ దీటుకొల్పి హరిగాత్రము సర్వముఁ గప్పి యాకాసం బైడపడకుండగాఁ బొదివి యేవున నార్చి నిజేశుచూడ్కికిం గడుఁబ్రమదంబు నవృతవికాసముఁ గల్గఁగఁజేసి రుద్ధతిన్.

మ. అలుకం బేర్చి నృసింహుఁ డొక్కమొగి నయ్యోస్త్తంబు లుద్ధాసన స్థలితస్కంధనటాసమీరునకు మేఘశ్రేణి గావించి య వ్వలనం గన్నులగ్రేవలం గనలు తీవ్రజ్వాల లాభీలధం గుల్కుగాఁ జూచిన విచ్చె సలైసలకుం గ్రొవ్వేది తలై న్యముల్.

వ. అప్పుడు సరమృగేశ్వరు నాదై త్యేశ్వరుం డెదిర్చి యర్చిష్ఠతి యనుశక్తి యొక్కటి వైచిన సతండు దాని నుగ్రహంకారంబున నడంచి పెలుచ గర్జిల్లిన నమరశ త్రుండు శరణసంబు గైకొని నిశాతశరంబు లతనిపైఁ బటపె నవి క్రొమ్మెనల నలువున నాభీలనలిసికానసంబుకాంతి గగనంబునకుం గలిగించె నయ్యుత్సా హంబు గని యటమున్ను చెదరినదొరలుం గూడికొని.

తే. పాదలి మాయ నస్పృశ్యులై చదలనుండి, కొండలంతలురాలు ముకుందుమీఁద నూడుకొనవై నదొడఁగిరొండొండఁదెసలు, మూసెఁబాషాణరోధసముత్థతమము.

క. అవియొల్లను నానరహరి, యవయవములు సోకి యిసుకలై చెడిపోయెన్ దివిజవిరోధులు మఱియును, వివిధం బగునింద్రజాలవిధవముపేర్కెన్.

ప. వేదండతుండస్థూలం బగునలిలధారలు గలిగించి నిరంతరాసారం బగుప్రవంఢ సమీరిప్రసాదంబు ఘోరంబుగాఁ గల్పింపఁ గల్పాంతకాలంబునఁ గాలాంటు దంబు లడరి కురిసిన మురిసిపోవుపగిదిఁ బృథివి యెయ్యెడలను వ్రయ్యం జొచ్చె నెచ్చోట్లు నెవ్వరికిం దోఁపనీక చీకట్లువర్చి సర్వలోకంబు నాకులంబుఁ జేసె నయ్యుక్తప్రయోగంబునందు.

- క. ఒకచినుకు సోక దవ్వెభు, నెకయింతయుఁ దాఁక దనిల మొకలనమును జూ
డ్కికి నడ్డపడదు తిమిరము, వికసితద్దివ్యప్రభావవిద్రముఁ డగుటఁ.
- ఉ. దానవు లంతఁ బోక పటుదారుణవహ్నిసృజించి తీవ్రవే
గానిలవర్ధమాన మగునట్లుగఁ జేసి తదీయవిగ్రహ
గ్లాని యొనర్చు జూచిరి శిఖాచయముల్ జగదండదాహదీ
తొనటదుగ్రనేతరుచికల్పములై పొదివెఁ దిగంతముల్.
- ష. అంతయు నెఱింగి శతమన్యుండు శతసహస్రసంఖ్యలజలధరంబుల సత్వరంబుగాఁ
బనుప నవియవిరళోదారధారావర్షంబున సమ్మాయాధహను నుపహతుంజేసి య
ద్వేప్రునకుఁ బుష్పవృష్టిప్లావనం బొనర్చి చనియె నివ్వధంబున.
- క. తమకపటపుఁజేతలు మో, ఘములై చెడుటయును భీతికంపితమతులై
యమరద్రోహులు నిజవిభు, సమేయబలుఁ జేరి యొదిగి రచ్చట నచటఁ.
- ష. ఆసమయంబున సవర్షరాహుగ్రహద్విగోపలరోపితవర్ష నిర్ఘాతపాతంబులు లోనై
నయుత్పాతంబులు దై తేయాస్వయవినాశపిశుసంబులై తోఁచె నవ్వధం బుపల
ఁగించి హృదయక్షోభంబునఁ గోపంబు పెట్టింప పెట్టిదం బగురభనంబునం గడంగి
దితిఘానుండు.
- సీ. కులపర్వతంబులు కురురులు కదలి సంఘులు వాసి తటములు దునిసి పడఁగ
జలరాసు లేడును గలగుండుగొని యెడగడ్డలపై దొరగడలు దొడర
దిక్కులములు గూల దిగ్గజంబులు గట్టుపట్టులు విడిచి విభ్రాంతిఁ దూల
దర్శికరాధిపుతలలచుట్టలు వీడి పడగ లొండొంటితోఁ దొడరి మ్రొగ్గ
నాదికూర్మంబునకు భీతి యగ్గలింప, సస్తపాతాళములు డిగ్గజాటి యెడఁగ
నూర్వభువనంబులుత్కంప మొందనుర్వి, రెండుచెఱఁగులబట్టియొండొండనూఁచె.
- వ. ఇట్టి రాద్రంబునకుఁ దల్లడిల్లి త్రిదివనివాసు లందఱు మునిబృందసమేతంబుగా
జీమాతమార్గంబున నిలిచి యద్వేప్రుం బ్రస్తుతించి దేవా యిష్టమృత్యుం
డత్యంతవిప్లవంబునకుఁ దొడంగె జరాచరభూతంబు లుపహాతంబు నొందుచున్నవి
యింకఁ దడవుగా వినోదింప వలదు వీనిం బారిగొని వీనియంతటివార లైన
దానవుల నిందఱు బారిసమరి సంప్రాప్తవిజయలక్ష్మీసమాగమసౌఖ్యుండవై సుర
ముఖ్యైలం గావుము జీవలోకంబునకు సుస్థితి గావింపుము.
- క. అనురాంతకరణమును న, ర్వసురాభయవిలేరణము భవద్యాహుటకుఁ
వసములుగాక కలఁడె యెం, దు సమర్థము వేఱయొకఁడు దురితధ్వంసీ.
- క. శతఘ్నుఁ జెప్పను చెప్పదు, శతధృతిఁ జెప్పదు విముగ్ధశశిధరుభువన
స్థితికి నభూతోనభవి, వ్యతి యని శ్రుతి నిన్న కాడె యచ్యుత పొగడుక.

ధరణధృతసమాఖ్యా దానధారేయసఖ్యా
కరణసమయముఖ్యాకల్పితానల్పసఖ్యా

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమిశ్వరచరణసోరుహధ్యానానంద సౌందర్య
ధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంభవ శంభుదానలక్షణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయ
ప్రణీతం బై నహరివంశంబును త్తరభాగంబున నవమాశ్వాసము.

ఉత్తరభాగము - దశమాశ్వాసము.

- క. శ్రీవేమత్సానాథ మ, హావిభుతావశ్యబహుస్పృహశ్రయ సుకర
శ్రీవిశ్రాణనవైశ్రవ, శానజ్ఞా చతురచతుగుపాయవిధిజ్ఞా.
- వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు నారసింహావతారంబు
విస్తరించి వైశంపాయనుం డింక వామనప్రాదుర్భావం బెఱింగించెద నవహి
తుండ వగుమని జనమేజయున కిట్లనియె.
- క. జననర బ్రహ్మకుమానస, తనయుఁ డగుమరీచినుతుండు ధన్యతపోవ
ర్తననిధి కశ్యపుఁ డాతని, యసుఁగునతులు గలరు దితియు నదితియు ననగఁగ.
- వ. దితికి హిరణ్యాక్షహిరణ్యకశిపులు పుట్టి రదితికి ధాతయు సర్యముండును విధా
తయు మిత్రుండును వరుణుండును బరశుండును భగుండును నింద్రుండును
వివస్వతుండును బూషుండును బర్హస్పదుండును ద్వప్తయు ననునాదిత్యులు పన్ని
ద్దఱు పుట్టిరి తదనంతరంబ హిరణ్యకశిపుపిమ్ములఁ బ్రహ్లాదుండు రాజై దివిజుల
జయించునర్థేటితేజంబు చాలకుండఁ దత్తనూజుం డగువీరోచనుండు నట్టివాడ
యయ్యె వై రోచనుం డగుబలి తద్దయు బలిష్ఠుండై.
- ఉ. దానము సత్యముం దపము ధర్మము నెందుఁ బొగడ్డ కెక్క వి
జ్ఞానముశాస్త్రనిశ్చయనిశారదమై వెలయం గృహారం
బై నమనంబుతో సరసిజాననుఁ డాదిగఁ బెద్దలెల్ల నౌ
నౌనన నుల్లసిల్లె ననపాయసముజ్జ్వల నైజతేజుడై.
- తే. అతనిప్రపితామహుం డగునాహిరణ్య, కశిపునంతటివానిగాఁ గని దనుజులు
గడఁగిరైత్యేంద్రపదవికి నెడయుఁజేయఁ,దలఁచిప్రార్థించియెలమినందఱునుగూడి.
- వ. ప్రహ్లాదవిరోచన సమేతంబుగా సర్వప్రయత్నంబులం బొదివి చెప్పి.
- శా. గంగాసాగరసంగమాదివిలసత్కల్యాణతీర్థాంబువుల్
గాంగేయోజ్జ్వలకుంభసంభృతముగాఁ గావించి దివ్యౌషధీ
మాంగల్యాక్షతపుష్పగంధతతితో మంత్రజ్ఞ పూర్వంబుగాఁ
దుంగస్వర్ణమయాసనస్థు నభిషిక్తుం జేసి రవ్వీరునిఁ.

- క. మీ పెద్దతాతఁ బోలుము, దీసింపు ప్రతాపలక్ష్మీ దితిజుల కెల్లఁ
దేవవగు మనుచు దీవన, లేవార స్తురారు లాబలీంద్రున కొనఁగఁ.
- ప. ఇట్లుభిషేకించిన యనంతరంబ దొరలెల్లను దండప్రణామంబులుసేసి యుంజలి
పుటపుటనంటులు శిరశ్శిఖరంబులం బెరయ నతని కీట్లనిరి.
- మ. భవదీయప్రసితామహుండు మహితోద్భాసిప్రతాపాఘ్యుఁ డ
వ్యవసన్నోదయుఁ డాహిరణ్యకశిపుం డాత్మీయసత్త్వంబునఁ
భవనాభోగము లన్నియుం దనవశంబుం జేసి వ ర్తిల్లఁగాఁ .
బ్రవరశ్రీసుఖలీలలం గనుట సెప్పఁ వింపె వీరోత్తమా.
- ఆ. కపటసరమృగేంద్రకాయుచే నతనిఁ జం, సించి యేమిచెప్పఁ బెరిగి సురలు
శత్రునకుఁ దదీయసంపద యిచ్చి యే, లించి రీజగత్సృపంచ మెల్ల.
- ఉ. ఇంతయుఁ జూచియుం గడిమి యేమియుఁ గొల్పక లావుకల్పి దు
ర్దాంతుల మయ్య నే మిటు నిరాశ్రయతాదశ మ్రగ్గి యుండి నీ
యంతటిరాజు నిప్పుడు ప్రియం బెసఁగం గని మిన్నుదాకి య
త్యంతపరాక్రమక్రియకు నట్లులుసాఁచెద ముబ్బు పెంపునఁ.
- క. నీయామృతయైశ్వర్యము, నీయదిగాఁ గ్రమ్మఱం గొనినలెస్స మహిమా
పాయుడవై మముఁ జేకొని, చేయుము బరవసము లక్ష్మీచేకులు నీకుఁ.
- క. బలవిక్రమములఁ గడుమి, క్కిలి తేఱువగలవు నీవు కినిసిన నెదురం .
గలరె నిలింపులు వారల, కొలఁదు లెఱుఁగ మెట్లు సరకుగొనకుము బుద్ధిఁ.
- ప. మావిన్నపం బవధరించి రాజధర్మం బవలంబింపు మనినయనుగులవచనంబులు
రుచియించిన విని వైరోచనుం డాక్షణంబ.
- క. గెలుతు నవశ్యము నమరులఁ, బాలివ్రానిపరాక్రమంబు భవనభయదమై
వెలయఁగ వెలయుదు నని య, గ్గలికఁ బగఱమీఁద నడువఁ గౌతూహలియై
- ప. సర్వసైన్యపతుల సైన్యసమేతంబుగా వెడల నాజ్ఞాపించి ప్రస్థానభేదీవేయించిన.
- క. అరదంబులుఁ గుంజరములు, హరులుఁ బదాతులును బహుసహస్రము లోలిఁ
దరతరమ దైత్యు లత్యు, ధురశౌర్యులు వెలువడంగఁ దొడఁగిరి కడఁకఁ.
- మ. హరితాశ్వంబులు వేయి పూనినమహార్హస్యందనం బెక్కి యా
హర్షిదశ్యం బ్రహసించుచుం గంసహస్రాభీలతం జాపము
ధ్వజభాదివిచిత్రశస్త్రము లనేకంబు ల్లలిం దాల్చి ని
ర్భరబాణుం డగుబాణుఁ డొప్పె సమరప్రస్థానసంరంభియై.
- ప. ఇట్లు వెడలినబలితనయు నిరుగెలంకుల ననేకరథసహస్రంబులు పరివేష్టించె నతని
కత్యంతాస్తు లై ససుబాహుండు వేఘనాదుండు గజముఖుండు వేగవంతుండు
గేతుమంతుండునను నేవురురథికులు రథంబు గదిసి కావలియై కొలిచిరి మఱియు.

వ. ఎలుగులు వేయి పూనిసనితేతరలోహరథంబుమీఁదఁ గ్రొ
న్నలుపగుమేను నీలమణినవ్యవిభూషల నెప్పరూపుగా
మలఁచినకొండభంగి ననమం బగునీకటిప్రోవుకై వడిన్
బటఁ డరిగెం గఱోరపటుబాహుఁడు తేరులు కోటి కొల్వగన్.

—|| పులోమహాయగ్రీవ ప్రముఖదనుజముఖులు యుద్ధంబునకు వెడలుట. ||—

ద. కినుకఁ బులోముఁ డుద్యదహి కేతనుఁ డర్వదివేలు తేరులు
బుచ్చ నడువం గీచాకలితభూరిభుజం డయి యుష్టిలక్షపూ
నినయరదంబుపైఁ దనకునిల్పు యుగక్షయ హేతు కేతువ్రా
యనఁ జనియెన్ సరత్న మకుటాంశులు ప్రజ్వలితాగ్ని చాడ్పుగన్.

మ. సితవస్త్రాభరణప్రసూనముల లక్ష్మీమంతుడై శ్వేతప
ర్వతతుల్యుండు సితాశ్వలక్షయుతదివ్యస్యందనస్థుం డలం
కృతసప్తాశ్వసితాహి కేతుఁడు హయగ్రీవుండు పేర్చెన్ ఘనా
వృత్తినిర్దు క్తశరచ్చశాంకుఁ డన విద్వేషాంబుజక్రేణికెన్.

తే. స్ఫురితతాలధ్వజంబును హరిసహస్ర, గాజితము నై నమాణిక్యరథముమీఁద
సరిగెఁ బ్రహ్లాదుఁ డమరభయంకరు లగు, కింకరులు కోటిరథికు లశంకఁ గొలువ.

మ. అలఘుస్వర్ణ భుజంగ కేతులసితంబై వేయునిన్నూఱుకి
ఘోలవిస్తారము నాల్గుగండ్లు నమరన్ శుంభన్త్రుగేంద్రాస్యవా
జులు వే పూనినమేటితేరివయి నతో భ్యం డనుహ్లాదుఁ డి
మ్ముల నేగెం దనుఁబోలుదైత్యులరథంబుల్ కోటి సుట్టుం జనన్.

చ. కృశకమృగేంద్రకేతు వెసఁగం దురగంబులు వేయి పూనఁగా
ననుపసురత్నదీ ప్రియుతమై నవసాంధ్యపయోధరద్యుతిన్
ఘనతరనేమిఘోషపటుగర్జఁ దనర్చురథంబుతో మయుం
డనిభృతేష్ఠాయఁ డొప్పె నుదయస్థదివాకరుఁ క్రేణిసేయుచున్.

శా. శార్దూలంబులు వేయి పూనురథరాజం బొప్పఁగాఁ గేతువున్
శార్దూలాంకముగా ఖరాళికలితోద్యత్స్వందనుల్ దానవుల్
శార్దూలంబులుఁ బోతె నర్వదిసహస్రంబుల్ దనుం గొల్వఁగా
దోర్దగ్ధోజ్జ్వలమూర్తియై నముచిదైత్యుం డేగె నిశ్చింతతన్.

ఉ. అంబరమధ్యవర్తి యగునంబుజబాంధవుఁబోలి క్రాంచణా
యం బగుకేతువున్ హరిసహస్రము గల్గినతే రెలర్పఁగా.
శంబరుఁ డేగెఁ గోటిరథివీరులు గొల్వఁగఁ జెంపుమీఱి ది
వ్యంబు పసిండినేవళము హస్తీ కమర్చినకక్ష్య గ్రాలగన్.

- చ. అతులమృగేంద్రకేతులలితాశ్వసహస్రసమేతకాంచనా
న్నతరథ మెక్కి భూరిపుతనాన్నితూడై చనియెం బ్రవీరస
మృతమహాసీయబాహుఁ డసమానధనుర్ధరుఁ డంతకాలమా
రుతసఖతుల్యతీవ్రుఁడు విరోచనుఁ డిద్ధవిరోచనుం డనిన్.
- క. కాలాంగుం డగుజంభుఁడు, కాలుఁడపోలెం బ్రదీప్తకనకరథంబు
త్రాలంబై తాలధ్వజ, లీల నమర నడిచె దురవలేపము మిగుల్గన్.
- మ. అసిరోముండు రథాంగమాత్రనయనుం డాభీలనీలాంగుఁ డు
ర్విసలింపంగఁ బదాతియై నడిచె నున్వృత్తప్రభూతాయుధుం
డసమానుల్ తనకున్ సమాను లగునుద్యవై ప్పలశస్తురీల్ పలు
ప్రసరోదగ్రులు దానవుల్ బహుసహస్రంబుల్ దనుం గొల్వొగన్.
- మ. కపిలశ్మశ్రుఁడు నీలవర్ణుఁడు మహాకాయుండు వృత్రుండు ర
క్తపరివ్యాకులనేత్రుఁ డశ్వశతయు క్తస్యందనుండున్ మహా
విపులోదంచితదంతికేతనుఁడునై వేనేలుదై తుల్యో విచి
త్రపరిక్రాంతి భజంపఁగా సరిగె నుత్సాహంబునం బోరికిన్.
- వ. ఏకచక్రం డనుదై త్యుం డేకచక్రశోభితం బగుకరంబునం జక్రధరుతోఁ బురణిం
చుచు ననేకభారనిర్మితంబు లగుచక్రంబులు నాలుగుగలిగి కాలచక్రంబుపగిది
భయంకరంబై నచక్రద్వయంబునం బాలుచురథం బుల్లసిల్లం గాలాయసనకలా
యుధు లగుదై తేయులు కాలకాయులు నభశ్చరులు నై నభోభింబులభంగి నభం
గురపక్షంబు లగుభూధరంబులకరణిఁ దన్ను ననువర్తింప నాహవార్ధియై యరిగె
వృత్రభాిత యగువీర్యవంతుండు రక్తగర్భభయ క్తం బగురత్నమయరథంబున
సంధ్యాగర్భగతుం డగుగభ స్తిమంతుఁ గ్రేణిసేయుచుఁ దాళప్రమాణం బగుకా
ర్ముకంబు గుణఘోషణభీషణంబుఁ గావించుచుం దీవ్రనారాచనఖర్మంబులు దాల్చి
శార్దూలంబులపోలిక నహితమృగయాధవిదళనాపేక్ష దీపింపఁజనియెమఱియును.
- మ. శతశీర్షుండు శతోదరుండు శతదంష్ట్రాఘోరవక్త్రుండు ప
ర్యతతుంగాంగుఁడు చంద్రసూర్యరిపుఁ డారాహుండు బాహుత్కరం
బత్తికాద్రంబుగ విశ్వకర్మకృతదీవ్యద్భర్మి కేతూజ్వలో
ద్భృతయానంబున నేగ నార్చుచు ననేకానీకసంవీతుడై.
- సీ. వేదాదివిద్యల విశ్రుఁడై క్రతువులు వేయిచేసి యాజలజభవుని
చే వరంబులు గని సిద్ధ్యప్తకంబును దనుఁ జెంద నెందుఁ గీర్తనలఁ బరఁగి
విలసితంబై మూడువేలునిన్నూఱుచేతులపర పైనయుజ్జ్వలరథంబు
నెక్కి హంసధ్వజం బెనఁగ సితోష్ణిషగంధమాల్యాంబరకల్పన మెఱసి

- రజతశైలంబుఁబోలెనాత్మజులుమనుమ, లాత్మసములెందఁజేసినెయ్యమునఁగొలువ
వెడలఁ గాశ్యపసుతుఁ డగువిప్రచిత్తి, చిత్త ముత్సాహారసమునఁ జెన్నమిగుల.
- తే. కేశి యేఁబదిరెండువేలాశుగతము, లగురథంబులతోడ నుష్టాంక మైన
పక్షగ గలతేరిపైఁ బెదబారివిల్లు, చేత నెప్పఁగ నేగె నాజికి రయమున.
౧. వృషపర్వుఁడు గర్వంబున, వృషపూర్వకు లైననకలవిద్విషుల దెసఁ
విష మొల్కుకినుక నరిగెను, వృషభధ్వజరథముతోడ విషమాక్షుక్రియఁ.
౨. మఱియు సుపార్శ్వండు లంఘండు కుంభాండుండు మొదలుగా నసంఖ్యయు లగు
దైతేయు లప్రమేయసేనాసమేతంబుగా నాము క్రకవచులును నాత్మకిరీటులు
నాగ్రహీతవివిధాయుధులు నారూఢవిక్రమప్రయత్నులు నాబద్ధసమరపరికరు
లునై వెలువడ బలీంద్రుండు చంద్రాశునదృశదుకూలవాసస్సుగంధికుసుమదా
మసురభిగంభంభురాభరణంబుల నలంకృతుండై వీర్యవంతంబు లగుమగత్రం
బుఁ నొషధంబుల నుపబృంహితంబును బహువిజృంభణంబును నగుతేజంబునం
బూదలి బ్రాహ్మణోత్తములకు నుత్తమంబు లగువిత్తంబులరాసులు గోభావ్రము
ఖంబులుం బ్రయథక్తిపూర్వకంబుగాఁ బ్రతిపాదించి తదాశీర్వాదసహస్రంబుల
నభివర్ధితుండై రిపుపరాజయత్వరితం బగుమనంబుతోడ ననల్పవిస్తీర్ణంబును సౌ
వర్ణవృకద్వజవిరాజితంబును నగువిశ్వకర్మనిమిత్తమాణిక్యస్యందనం బారో
హించి రోహణాచలసితం బైనమహామేఘంబు మహేంద్రచాపంబునం బాలు
చుకరణి వివిధమణికిరణవృత్తికరస్ఫురితం బగుశరాసనంబు ధరియించి నిఖిలదిగం
తరవ్యాపకం బగుతూర్యఘోషంబునం బెరసి వందిమాగధచయజయజయశబ్దం
బులు బహువీరచిరుదాలాపంబులు నాటోపంబు నుద్దీపితంబుఁ జేయఁ గదలె
హయశిరుండు సశ్వశిరుండు శిబితురంగుండు వికచుం డజుండు మరాఘండు
నికుంభండు హరుండు ననుదానపులు పదుండ్రు తదీయరక్షకులై కదిసి నడిచి
రివ్విధంబున.
౩. బలిఁ బ్రభుఁగా మున్నిడుకొని, బలియురు బలుఁడాది యొనప్రత్యర్థులనా
కులరభసంబునఁ దమపై, జనుదెంచుచునున్నవిధము శక్రుండు వినియె.
- తే. విని సమస్తజేవతల రావించి యంత, యను నెఱింగించి శత్రులయుద్యమమున
కుచిత మైనట్టిప్రతికార మోపి చేయ, కునికి యైశ్వర్యకాంక్షికిఁ జనునె యెందు.
౪. కాపున నెదురునడిచి పొడిచి గెలుతము లెండు సన్నద్ధులై రండని పనిచి.

—॥ ఇంద్రుండు సకలజేవతలతోడ బలితోడి యుద్ధమునకు వెడలుట. ॥—

శా. వీరోల్లాసము హాసమిశ్రితముగా వేగంబ కైనేసి యిం
పారఁవేల్పులు వేల్పులేమలును రాగాగూఢత న్నెచ్చఁగా

ధారాలోచుల వహ్ను లొల్పెడుమహాదంభోళి చే బూని ను
 రావోద్యద్గజరాజు నెక్కి వెడలెన్ ఫర్దిష్టుదోర్వీర్యుడై.

వ. అతనియగ్రభాగంబున.

చ. హయములు వేయి పూనినమహారథ మెక్కి మహేశమిత్రుఁ డ
 త్తయనిధిగోప్త యక్షతభుజుబలుఁ డర్థవిభుండు యక్షసం

• చయనముపేతుడై నడిచెఁ జంచమదాత్మగదావివర్తన

• ప్రయతసలీల చూపటకు భ్రాంతవిలోకత నావహింపఁగాన్.

ఉ. ఘోరశితప్రతాపశతఘోటకయుక్తరథంబు నెక్కి క్రో
 భారుణనేత్రరోచుల సితాంబుచతుల్యశరీరకాంతితోఁ
 గ్రూరములై తలిర్ప బహుకోటిమితోద్ధతంకరుల్ పరీ
 వారముగాఁగ నేగె నమవర్తి సముద్యతదండపాణియై.

• మ. అమితాభీలభుజంగవాహ్వరభుడై యాదోగణం బిద్ధవి
 క్రమతం దో నడువం బ్రదీప్తమణిరేఖాచిత్రభూషామనూ
 రమవేషంబున వార్ధిపుం డరిగెఁ గ్రూరద్వేషికంఠగ్రహా
 ద్యమనిర్వాశము లై సపాశములు హస్తాలంకృతిం జేయఁగాన్.

వ. మఱియును వసురుద్రాదిత్యాశ్వినీశ్వసాధ్యులు లోనుగా నశేషగీర్వాణులును
 సర్వగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరగరుడోరగాధిపతులును సముద్రసగ్రహసత్విత్రదేవ
 తలును దివంబున నున్నరాజర్షులును సకలభూతాంతరాత్మలు సతిగంభీరంబు
 లైనయాకారంబుల విలసిల్లి యవికారంబు లైనవాహసంబులు రంజల్ల నాత్మీ
 యపరివారంబులతో నాహవకౌతూహలంబు మనంబుల సపూర్వగర్వంబు
 లుత్పాదించఁ బెంపారి నిలింపవతిముందటం బిటుండ నుభయపార్శ్వంబుల
 సరిగిరి వసింతుండు జమద్గిని నారదుండు పర్వతుండు వాచస్పతి యాదిగాఁ గల
 మహానుభావు లతనికి జయంబుగోరుచు నంబరమార్గంబునం దోఁచి చనిరి వన
 రుహాసనుండును సనత్కుమారాదిసిద్ధులు గదిసి కొలువ మూర్తరంబు లైననిగమ
 ప్రముఖవిద్యాధర్మతపస్సత్యంబులు పరివేష్టింప నరనారాయణసమేతుండై సమ
 రవ్యాపారం బనుసంధించుతలంపున నరుగుఁడెంచి యంతరిక్షంబలంకరించె నమ్మ
 హాపై న్యంబు కేతుపతాకాదివికాసంబుల గజాదిచతురంగవిజృంభణంబులదూ
 గ్యవిరావంబుల గాంభీర్యంబునం జూరణసంకీర్తనంబులతుములంబున నధికదర్శ
 నీయంబును సతిమాత్రభయదంబును సతిసముల్లసితంబును సత్యంతమనోహరం
 బును నై నడచె నంత.

క. కదియఁ జనుఁడెంచు దైత్యులు, త్రిదశులఁ గని సరకుగొనకతెంపుఁ గడిమియున్
 మధమును సెండ్తోంటిఁ గడచి, యొదవఁగఁ దలపడిరి సంప్రయుక్తులుమెఱయన్.

- క. అమరానురసైన్యద్యయ, సముదాయం బప్పు డధికచండం బయ్యెన్
సమసుప్తినమయభృంభిత, సముద్రయుగసన్నిపాతసమత యెలర్పన్.
- వ. అట్టిసంకులంబున బాణాసురుండు సావిత్రుం డనువేల్పును బలుండు ధ్రువుం
డనువసువును నముచి వసువులలోన ధరుం డనువానిని మయుండు విశ్వకర్మునిఁ
బులోముండు సమీరుని హయగ్రీవుండు పూషాదిత్యుని శంబరుండు భగుని
నిశుంభకలభులు చంద్రసూర్యులను విరోచనుండు విష్వక్సేనుం డనుసాధ్యుని
జశభుం డంశుని వృత్రుం డశ్వినులను గేశి భీముం డసురుద్రుని వృషపర్వుని
డు నిష్కంభుం డనుదేవతను బ్రహ్మాండు దండధరుని ననుష్టాండు లంబోద
రుని విప్రచిత్తి వరుణు నెదిర్చిరి బలీంద్రుం డింద్రుని దొడరి పెనంగె మఱియు
ననేక ద్వంద్వయుద్ధంబులు ప్రవర్తెల్లె నిష్పాడు సెప్పిన యిన్నియుం గ్రమంబున
వివరించెద.

—|| దేవదానవులకు ద్వంద్వయుద్ధంబు సుప్రసిద్ధంబుగా జరుగుట. ||—

- క. బాణుండు సావిత్రునివిలు, బాణహతిం ద్రుంచి యతనిబలసాగరమున్
బాణాంశులఁ గ్రోలి మహా, ప్రాణుండై తేజరిల్లెఁ బ్రళయార్కుక్రియన్
- తే. ఏచి సావిత్రుఁ డొకశక్తివై చుటయును, దనుజుఁ డెడఁద్రుంచెనతఁడురథంబుడిగి
ఖడ్గఘోస్తుండై కవినఁ గాలుసేయి, యార్పరాకుండ నేసి యయ్యసియుఁ దునిమె.
- క. బెగ్గడి నిజరథముమీఁదకి, మగిడి హరులఁ దోలుకొని సమస్తామగులున్
దిగు లొందఁ బఱచె నాతఁడు, దిగంతము లద్రువ నార్చె దేవద్విషుండున్.
- క. బలుండు గదఁ బూన్చి ధ్రువునడు, తలవైచిన సొమ్మపూయి తత్త్వ గమాత్రన్
చెలిసి యతఁ డతని వివిధో, జ్వలశరముల నేసె సురలు సంస్తుతిసేయన్.
- వ. ధ్రువునితోడంబుట్టువు లైనయావుండును సీలుండు సనువార లతనికిం దోడ్పడి
బలుని ఫనేకవిశిఖంబులం గప్పి రబ్బలియుండు బలిష్ఠం బగుకార్ముకంబు గైకొని
యుగంపుటంపఱఁ బఱప నయ్యన్నదమ్ములం బోక పెనంగినం గనుంగొని.
- క. క్రమ్మట గద గైకొని శీ, ప్రుమ్మన నరదమ్ము డిగి కడఁగి రథానీ
కమ్మలకుఁ గదిసి పలువుర, నమ్మహితాయుధముచేత నసువులఁ బాపెన్.
- తే. విడిచివిడిచివై వంగఁబెనుపిడుగుఁబోలె, మ్రోయుచునువచ్చిగదశిరంబులబడఁపగఁ
పడినదివిజకాయంబులఁబ్రథనభూమి, మెదడుప్రోవులమయమయ్యెమిక్కుటఘుగ.
- మ. తమచుట్టం బయలై ననుం గడిమియున్ ధైర్యంబుఁ బాటించి సాం
ద్రముగా సాయకవర్షముల్ గురియుచున్ దైత్యు న్నిరోధించి వి
క్రమముం జూపె వసుత్రయంబు బలుఁ డాగర్వంబు సైరింప కు
ద్భ్రమితస్ఫారగత్థాప్రవర్తనము ఘోరంబై ప్రకాశిల్లగన్.

- వ. ధ్రువవ్యతిరిక్తు లయినయయ్యిద్దఱఘోషాదం బటతెంచినం గని యడ్డంబు వచ్చి ధ్రువుండు దానును గదాపాణియై రథంబు డిగ్గి యసురం దలపడియె నమ్మహా
- వీరద్యయంబు శుంఢాదండచండం బగువేదండయుగళంబు తెఱంగునఁ బటు సటాటోపదీపితం బగుమృగేంద్రయుగ్గంబు విధంబునం బెద్దయుం బ్రాద్దు గద
 - లం బోరాడి గద లొండొంటిం దాఁకి విఱిగినం గృహాణఫలకపాణులై యేటు లాడఁ గృహాణఫలకంబులు నట్ల తుమురై పడిన బాహుప్రహారంబులం గొంత
 - దడవు సురాసురయశస్కురై పెనంగి పెనంగి యనంతరంబు.
- క. బలమఱి ధ్రువుఁ డహితునిదో, ర్బలవిభనము పైపఱేక పరిభవదైన్యా కలనమున కోర్చి శత్రులు, చెలఁగఁ దొలఁగఁబాట దేవసేనలు గలఁగఁ.
- వ. త్కరినవారలు సతనిపోయినపోకలన పోయిరి ధరుం డనువనువు దలపడిన సముచి తొమ్మిదియమ్ముల నెప్పించినం బరిగోలలపోట్లం గనలుకరిపతివిధంబునం బేర్చి యతండు.
- క. వెలిమాపుల నెప్పెడుతన, యలఘుస్యందనముతోడ నతిభీషణమై యలరెడువిపురథమున క, గ్గలముసమీపముగఁ బటపఁగాఁ బంచి వెనక.
- శా. జ్యోతిర్హోషముల న్నభం బెదురుమోయం బక్షవాతోద్యమ గ్లానిం బొంది దిగంతమేఘములు ప్రేంఖత్పుంఖరత్నప్రభల్ భానుద్యోతతిరస్క్రియానిపుణతం బర్వంగ సర్వంకపో గ్రానేకాస్త్రపరంపర ల్వటపె నత్యాశ్చర్యచాపంబునక.
- క. ఏభంగి నేసె సురవరు, డాభంగిన పేర్చి యెసె నసురవరుండ వైవృథన ముభయబలభయ, ట్కోభావహ మగుచు నుండఁ గ్రూరస్ఫూర్తిక.
- క. మునులును సిద్ధులు నంబర, మున వారలపోరుసూచి మోదం బేసెగఁ వినుతించిరి నారదముని, యనుపమనటదలసత న్నయత్వము నెండెక.
- తే. ఒడుతుఁ బగవాని నే ననునుద్యమమున, దానవుండును గూల్తు శాత్రువుని నిపుడః యనుచలంబున దివిజిండు నధికకోప, భరము సదృశంబుగా నెత్తర్చిరి రణంబు.
- వ. అంత.
- క. ధరుఁ డడ్డవాయుమ్మున, సరభనుడై త్రుంచె నముచిచాపము నతఁడు ధ్వుడై యుగాంతభాస్కర, పరిధి నెనయుచక్రమొకటి పటువేగమునక.
- వ. కరంబున సమర్చి ధరునిదిక్కె వైచిన నది పరిస్ఫురద్ధారాస్ఫులింగం బగుఁచుఁ గడంగి తదీయరథ్యంబులశరీరంబు లన్నియు వ్రయ్యలు గావించిసూతుని శిరో విదళనం బొనర్చె నయ్యంతరంబున రథంబు డిగ్గనుఱికి నిలువ నొడి యవ్వసు వు పలాయనంబు వాటించె నట్లు ప్రత్యర్థిం బటపి దనుఙ్గపుంగవుండు సెలంగి యార్చి శంఖంబు పూరించి వైరినికరంబులఁ జీరికిం గొనక నిగిడి చాపహస్తం

దై హస్తితురంగరథానీకంబులు పొడిన్నెనె విశ్వకర్మ తన్ను నెదిర్చినమయుని
మీఁద ముప్పదియమ్ము లేసిన నతండు.

క. కొలఁది యిడరానిశరతతిఁ బాలిపూవక దేవశిల్పి బోదివినఁ గ్రోథా

కలనమున మొగమెలర్పఁగ, నలఘుశరాసనము విడిచి యాతఁడు పెలుచఁ.

తే. అసురకోటిప్రాణములెల్ల నవహరింప, నిదియచాలుఁ బొమ్మనఁగ నభ్యుదితశక్తి
యొనశక్తిఁ గైకొని వైచే సహితుడెనకు, నశని యద్రిపై విడుచుజంభారిపగిది.

క. అంతంత యుక్తదువు, నింతింతలు తునియ్యలై మహిం బడసేసెన్

సంతసముగ ననురులకు ని, తాంతభుజస్త్వయుఁడు మయుఁ డవారణలీలఁ.

క. శక్తి యెడలుటయు నెంతయు, శక్తియెడలి యున్నరిపునిఁ జటులధనున్ని
ర్ముక్తాస్త్రంబులచే ని, ర్ముక్తాహుతు లగ్నిబోలె రుద్ధునిఁజేసెన్.

వ. త్వష్టయును విల్లు గైకొని యంపగములనుటక మయునిశరీరంబు సెక్కె నయ్యి
ధువురు శాతనఖచంచూపాతనంబులం బోరుమహాశ్యేనంబులపోలికం దడవుగా
సేట్లాడుచు నెంజొరులం దెటల్పం జాలక సదృశదశం దేజరిల్లి రది సహింపక
యసురశిల్పి యనల్పరోపంబున.

ఉ. చేతిశరాసనం బురివి శీఘ్రమ సర్వవిపక్షజీవితా

ఘాతిన యెనయుగ్రగడఁ గైకొని వైచినఁ దన్నిపాతనఁ

సూతశ్చురంగకేతువులు చూర్ణములై యెడలెన్ రథంబు వే

ఘోతలగామియై నిలిచె బుద్ధిగలంగక విశ్వకర్మయున్.

క. అప్పుడు గుణసంరానం, బొప్పఁగఁ జేయుచును బహువిధోగ్రశరములం
గప్పియును మెఱయ నాతఁడు, నెప్పటివిలుగొని విరోధి నేసెం గడఁకన్.

క. మయునమ్ముట సురవర్ధకి, మెయిఁ గాఁడి పసిండితగడు మెఱవఁగ నస్తా
శ్రయఃసీనురచి యగుహరి, ధ్యయమేనం బాలుచుదీప్తులల్లె మెఱసెన్.

వ. ఇట్లు పోతుచు విరథత్వంబుకతంబునం బ్రయత్నంబు లేనియు ఫలియింప కతండు
దొంగించినయె మయుండును బ్రతివీరుని భంగించి రంగత్తురంగం బగురథంబు
తో విరోధివాహినిం దఱిసి చిత్రక్రీడావిలోకనంబుల నుల్లసిల్లె మఱియును.

—|| పులోముండు వాయుదేవునితో యుద్ధంబుసేయుట. ||—

మ. పవనుం దాకి పులోముఁ డుగ్రపటుచాపజ్యూనినాదంబు ల

ద్దివియున్ దిక్కులు వ్రయ్యఁజేయఁ బ్రతిహస్తిక్రోధగర్జారవ

శ్రవణం బాత్మ సహింప లేనిసమదస్తంబేరమంబో యనం

గవిసెన్ సాయకవర్షధార లురులంగా నాతఁ డాశత్రుపై.

క. ఇరువురు నేయువెరవు ల, చ్చెరువుం జేయంగ నుభయసేనలవారున్

బారిఁబారిఁ బొగడఁ దదారవ, భరితం బయ్యెను దిగంతభాగం బెల్లన్.

వ. అయ్యవసరంబునం బులోముమన్నించుదైత్యు లేడు రతనికం దలకడచి వాఱు
దేవునిపై ననేకాస్త్రశస్త్రంబులు ప్రయోగించుచు గదిసిన నమ్మహాబలుండు
• నిజబలుంబు ప్రబలవేగ నిపాతంబున నుద్వౌతింప నుటికి.

తే. ఎడమచేత పిల్లుండంగ నితరభాహు, ముష్టి నమ్మహాదనుజాలమూర్ధతలము
లేడు దాకింప నెక్కటనిల చలింపఁ, బడిరి నవరంధ్రముల నెత్తు రడరిఘటియు.

వ. మహాబలుండు పూర్వభంగి నిలుకడన నిలిచి కార్ముకవిస్ఫూరంబులు ఘోరిం
బులుగా నేయం దొడంగినం గినిసి పులోమునియిరుగలంకుల నున్నటుసురు
లనేకులు రథగజాశ్వసంకులంబుగా నడచి యంబుదంబులు పర్వతంబు బొదువు
పగిడిఁ బనను నిర్బంధించి తడీయవిక్రమంబున నెక్క-ముహూర్తంబున సైన్య
సమేతులై మ్రగ్గిఁ గరులు గూలినదోట్లు శుండాఖండదంతచ్ఛేదకుంధకర్పరం
బులు బెరిసిన విస్ఫురితఃపటావిభిన్నకయోవికీర్ణతోమరాంకుశంబులును హయం
బులు మడిసినయెడలు నిర్భిన్నోదరనిర్వళితస్కంధనికృత్తచరణంబులతోడం
గూడి యెడలినపల్యాణకృపాణపర్వసంబులును రథంబులు సమసినతావులు
భగ్నక్షగళితరథాంగవిఘటితత్రివేణకంబులం గలసినకేతసచ్చిత్రకూబరధను
స్తూణీరశకలంబులును దంతురంబులయి నిపతితవసామాంసమస్త్రిష్కభారంబు
లగురుధిరఘారంబులు భీరుభయావహంబులు శూరప్రమోదసంపాదకంబులు
నయ్య నివ్వీధంబున నవ్వీరుం డెనమన్నాటుదైత్యనాయకులం ద్రుంచి జయంబు
గొని యొక్కచెనఁ దెఱపిసేసి యాకసంబున నిజేచ్ఛం జనియె నతనిపోయిన
త్రోవ వాయుపథంబునా నేడును నేర్పడి సిద్ధసంచారయోగ్యంబై యుల్లసిల్లు.

సీ. వినుమ హయగ్రీవుఁ డనుపమశౌర్యండు పూషు నత్యుద్భటరోషదృష్టిఁ
గనుఁగొని సంధానకర్షణభేదంబు నిశ్చయింపఁగ రానినిబ్బరంపు
రయమునఁ గార్ముకభ్రమణంబు మెఱయంగ నగ్నిమండలమున నఘరూమంట
లివియనఁ దగుతూపు లెన్నంగఁ బెక్కులు పరఁగించి పూషునిఁ బ్రపతితాంగుఁ
జేయ నాతడు ధైర్యంబు సిక్కఁబటి
తనమపెంపును బేరును దలచి నిలిచి
యహితుఁ బ్రతిబాణముల నెంచునగ్గలికకు
నన్భృతము నెంచి రుభయసైన్యములవారు.

ఉ. ఒండొరు నేయసాయకము లుక్కున నిద్దఱు ద్రుంపఁగా సము
చ్చండములై కరం బెనఁగుశబ్దములు వెనఁ దాకి క్రొమ్మెనల్
మొడఁగ సుజ్వలోల్కములమాడ్కి దలిర్చుమహూగ్రకీలలు
న్నిండ్లివియద్దిగతంతధరణీతలమధ్యము మ్రుంగి సర్వముఁ

శోపించి హయగ్రీవుడు, చాపముఁ గేతువును సఱకి సారథిహరులఁ

నే పడనేసిన విరథుం, డై పఱచెం బూఘుఁ డానురావలియార్వఁ.

శంభురుండు ద్వాదశారత్ని దైర్ఘ్యప్రచండం బగుకోదండంబున సక్షదండప్రమా
ణంబు లగుబాణంబులు భగునిమీఁద నిగిడించె నతండును విశ్వకర్మనిర్మితం బగు
కార్ముకంబున నిర్ముక్తంబు లయినరిపుసత్వాపహసాయకంబుల నయ్యసురవరు
శరీరం బుతయుం గప్పి వారిరువురుఁ బరస్పరశరనికరనిర్దళితగాత్రులై వైత్రస
మథుకుసుమితంబు లగుకింశుకంబులకుఁ బాటియగుచు నెత్తుటం దోఁగి యొండొ
రులకు వట్రపడక పోరుచుండు సప్రమేయమాయుం డగుడై తేయుండు మాయ
గావింపం దొడంగి.

౧. హరులఁ బరిమార్చి సారథిఁ, బారిగొని కేతనము సఱకి భూరిశరంబుల
వరపి పరిపంథిదేహం, బరప్రేలేడుతెఱపి లేనియట్లుగఁ జేసెఁ.

వ. అనంతరంబ యదృశ్యుండైన యాకసంబున నార్చి క్రమ్మఱ దృశ్యమూర్తియై
మహీతలంబున నిలిచి పెలుచం బగతుబాణంబులచేత నచేతనుం డైనయట్లు
కొంతపడి యుండి యంతన తెలిసి యైరావణారూఢుండైన దివిజపతి తెఱంగునం
దోచి యాలోనన పర్వతప్రమాణఘోరంబు లగుశరీరంబులు నూఱుదాల్చి
యెల్ల దెసలం బొడసూపి యుడిగి ప్రాదేశమాత్రం బగుగాత్రంబున నుజ్జ్వలుండై
యెఘసే జలధరంబుచందంబున నుదారంబు లగునాకారంబు లనేకంబులు గైకొని
తిర్యగూర్ధ్వసంచారంబుల గర్జిల్లి విలయకాలంబున సోపగిదిఁ గురిసి యవ్వ
ధంబు మాని సంవర్తవై శ్వానరువడువున బెడిదంపు మంటలం బేర్చి యేర్చి శత
మస్తకండును శతసహస్రబాహుండును నైపొదలి యెదిరిసేనలవలనం జనుడెంచు
శస్త్రాస్త్రపరంపర తెల్లను మ్రుంగుచుం దనకుం దగినయట్టిమహారథం బెక్కి వివి
ధాయుధంబుల యుద్ధంబు సేసి గంధర్వనగరంబుపగిది నక్కడన యంతస్థానంబు
నొంది యోత్తియరూపంబున నెప్పటియరదంబుపయిం గానఁబడి విరోధి ననిరో
ధశరనికరంబులం బొదివిన.

క. అతఁడు వెలచఱచి లజ్జయు, దృతియును బోవిడిచి పఱచి దేవేంద్రుని ను
న్నతకౌర్యుఁ జేరియొడిగెను, దితిసుతనై న్యంబు లార్చె దెస లద్రువంగఁ.

—|| శరభశతబలులను తైత్తిలు సూర్యచంద్రులతో మహా యుద్ధంబు చేయుట. ||—

వ. శరభశతబలు లనుడై త్యు లత్యుగ్రసాయకంబుల సూర్యశశాంకుల శరీరంబులు
నించినం గోపించి యందుఁ జందురుండు.

క. ఆయిరువురకాయంబులు, నాయతహిమరూపదారుణాస్త్రంబులపె
ల్లెయుడిగిపడఁగఁజేసి య, జేయుండై కవిసె డై త్యసేనలమీఁదఁ.

- సీ. కదిసి నీహారంబు గవియింప నెడఁజులు ముడిగియు మూర్ఖిలియును
హయవారణన్యందనావలిపై నుండలేక యారోహకు ల్బృథివిఁగూల
- నెక్కడెక్కడబోయే నక్కడ నెల్లను దావాగ్నిద్రోక్కినదావభామ
క్రమమునఁబొడిపొడిగాఁ గాలమృత్యువుఁ జూచిన ట్లనురులు చూచి తలరె•
- బ్రళయసమయంబునం దుగ్రభంగిజీవ, పశుగణంబులసమయించుపశుపతియును
బోలె నాభీలదుస్సహలీల యెసఁగఁ, జల్లజంపయ్యెఁ జంఘ్రుఁడు శత్రుతఱికి.
- వ. అట్టియెడ రెండుసేనలయందును నుమటు గలపటరు లావృణికాలంబున మేపు
క్రొవ్వున మందలయందుఁ గడంగి నలిరేఁగి తొడరువృషభంబులుం బోలె నర్పిం
చి తలపడిననధికసంకులం బయ్యె నందుఁ బలుపురమీఁద నెక్కరుండును నెక్క
రునిమీఁదంబలుపురునుబలుపురు పలుపురమీఁదం గవిసి పోట్లాడ ననౌన్యశస్త్ర
పాతంబులనంగకంటకంబులు దునిసియు శిరస్త్రాణంబు లెడసియుఁ బరిక్షతాంగు
లగువారును రథ్యంబులు సమసియు సారథులు పడియును పిరఘులై వైడంగు
పడువారును విండ్లువిఱిగియు ఖడ్గాదిసాధనంబులు సమసియుఁ జేయునదిలేక
చేడ్వడువాగును గాలుసేతులు దునిసియు నవయవంబులు వ్రస్సియుఁ ద్వక్తజీవి
తులగువారును నానాభూషణస్థానంబులం బ్రదీప్తబాణంబులు గాఁడి చంద
నూత్ని తవక్షంబులు మేదోహంసవసావినరంబునఁ బ్రుంగి హసితోల్లసితపదనం
బుల బహుళరుధిరంబులు గ్రక్కి కూలియు లీలావికాసంబున భాసిల్లువారు
నగుచు నార్సులుఁ బెడబొబ్బలుం దూర్వరవంబులుఁ దర్జనంబులుఁ బొగడ్తలు
నెసంగఁ గోలాహలమయంబు లగుచోట్లును జెడి తూలి యడఁగి మడఁగి మ్రగ్గి
మడిసి యులివులడఁగి పాడువాఱుప్రదేశంబులును గరినరతురగకళేబరంబులు
కరాళంబులయి కీలాంబులు కాలువలై మాంసకదఁ మంబుల దుర్దమంబులై
దుర్దశంబు లగునెడలునై మహాచౌద్రంబు ప్రవర్తిల్లుచుండ.
- క. ఉరవడి విప్వక్సేనుని, యురస్తలమునందుఁ జొనిపె నెకశరము రిప్పు
త్కరతిమిరవిరోచనుఁ డగు, విరోచనుఁడు దానఁ గనలి విబుధోత్తముఁడు.
- తే. నవశరంబుల నెంచె దానవునిదేహ, మాతఁడాజ్యాహుతులఁ పేర్చునధ్వరాగ్ని
పగిది నుద్దీప్తుఁడయి యేడుబాణముల వి, రోధిసర్వమర్తంబులు గ్రుచ్చుటయును.
- క. స్థాభ్యుఁడు మూర్ఖమునిఁగి రథ, మధ్యంబునవ్రాలి వేగమ ప్రబుధుండై
యధ్యారూఢసముద్యమ, సిధ్యద్బలుఁ డగుచుఁ బరపె శితివిశిఖంబుల్.
- ఉ. ఆతనిచెయ్లు గై కొనక యయ్యసురేంద్రుఁడు తద్బలంబుపై
నాతతకార్తుకధ్వనిత మప్తుదిగంతవిభేదిగా శర
వ్రాతము నించుచుం గడఁగి వారణఘోటరథస్థమస్తముల్
భూతల మంతయుం దఱుచుప్రోవులు చేసె భయంకరోద్ధతి.

తే. దొరలు కడిమి విష్వక్సేనుతోడఁగూడి, భీతకోటినాశ్వాసించి వేర్చి సర్వ
సైన్యములఁ బరికొల్పి యాశత్రుమీఁదఁ, దెచ్చి క్రమ్మఱఁ ధలపెట్టి రచ్చెరువుగ.

౪. అమృతహేమధంబున నసాధ్య యగుసాధ్యధ్వజిని నుద్ధతద్విరదబృంహితంబులు
బహుళహయ హేమితంబులుం బ్రోత్థితనేమీనినదంబులుఁ బ్రకటభటసింహనా
దరింబులు నుద్దండకోదండవిస్ఫారంబులు నిశ్శంకశంఖధ్వజంబులు నుదారభేరిని
స్సాహిరావంబులు నెక్కుటియై బ్రహ్మాండకర్పరదళనదర్పింబునఁ జెలంగె శరణ
బులుఁ దోమరంజులు శక్తులు గదలును గరవాలంబులు భింశివాలంబులుఁ బరి
ఘంబులుఁ బరశువులు ముఱియు బహువిధంబు లగునాయుధంబులు శూరనికర
కర్కోచ్చలితంబులయి సముచ్చండకోచులం జండకరసహస్రవిప్రసంసనగ బాసరై
నాభీలగ బగుధూళిజాలంబు సకలమాలిన్యకారియై యంధకారంబు ననుకరించె
నట్లు దారుణం బగువైరులయాక్రమణంబు సైరింపక విరోచనండు.

—|| విరోచనండువిష్వక్సేనప్రముఖదేవతలతోమగ్ననిఘోరయుద్ధంబుజేయుట ||—

౧. అసితఫణిభీషణం బగు, నసిచేకొని యాయత మగునంసమున నమ
ర్చి సముద్ధతి నరదము డిగి, మసరుకవిసి కనిసె మారి మనఁగినభంగి.

౨. ఇవ్విధంబునం గడంగి.

౩. ధనువులఁ దెగవ్రేసి తనువులఁ దెగవ్రేసి శిరములఁ దెగవ్రేసి కరిములోలిఁ
దెగవ్రేసి పడగలు దెగవ్రేసి శరములు దెగవ్రేసి రథములు దెవ్వసేసి
కరులఁ దెవ్వఁగవ్రేసి తుంగంబులను వ్రేసి రథికుల వ్రేసి సాఁథుల వ్రేసి
యాశ్వికతతి వ్రేసి హస్తికావలి వ్రేస్తి పదతలములు వ్రేసి బల మెలర్చి
నెచటికేయు. నుఱికి యెందేనిజొచ్చి, యెట్టివానిని మిగిలి యెట్లైనఁ జేసి
వేయి తెఱఱఁగులఁజిత్రంపువిన్ననువులఁ, జంపె నెప్పించె బఱపె నిర్జరబలముల.

౪. ఇట్లుగి నపహతసైన్యండై విష్వక్సేనుండు పలాయనంబ పరాయణంబుగాఁ
బాటించె దత్తహేయులు సతనితోడన యరిగిరి జంభం డంశునిం బెక్కు బాణం
బులఁ బరిక్షిణప్రాణునిం జేసిన నయ్యాదిత్యుండు తనచుట్లనుం బన్నిన సగంబు
లంబోని నాగంబులం బదివేల సతనిపైఁ బరికొల్పిన నవిప్రళయకాలకాళీకఠో
రంబులై ఘోరగర్జనాత్పదంబులతోడ నడరిన హిరణ్యకశిపునందనుండు గదాహ
స్తుండై రథంబుడిగి.

శతమయ్యుండు శతకోటి, శతపక్షములుగ నెనర్చి శైలముల మహీ
పతితములుగఁ జేయువగిది మతంగజప్రతతి నెల్ల మడియించి వెన్క.

౫. అంశునరదంబు దెనకునై యాదిగొనిన, నతఁడు నిలువంగ వెఱచి సురాధి నాథు
దెనకు స్ఫురిగె రయంబునఁ దేరుడిగి, యసురపారివుచ్చెఁ దరవారి సహితబృలము

- క. అశ్వినులమీఁద వృత్రుఁడు, విశ్వభేయదభంగిఁ దీవ్రవిశిఖంబులు ప
త్రశ్వసనచలితఘనమయ, శశ్వత్పానకముగఁ బటపె నమదిన్నూర్తి.
- వ. తదీయసహాయులై తాఁకినయక్షరాక్షసవరులం మనిమి భూటాడిన గవ్వకు
నతనిఁ దేటిచూడనులేరైరి నాసత్యు లిద్దఱలోన నెక్కరుండు శూలంబున వైచె
సన్యండు శరంబులు మూఁట నతనిపార్శ్వంబు భేదించె నట్లుప్రతిభటప్రహారం
బున నెక్కింతఁసుక్కి- యారక్కసుండు గదాదండంబు గైకొని యాయుతంబుగాఁ
బట్టి బెట్టు వైచిన.
- తే. కాలదండంబుక్రియవచ్చుగనకుఁదలఁకి, కైదువులువైచిరథములొక్కటఁదొలంగి
వేల్పువెజ్జలు తమవేగవిద్యలెల్ల, మెఱసిపటచిరి శత్రుసమీపమునకు.
- క. భీముః డనుపేరి రుద్రుని, భీమపరాక్రముఁడు కేకే పృథుబాణప్రో
తోమగ్నఁజేయ నాతం, జామయి సరిగొన కడరి యచ్చలెలెల్.
- వ. శక్తిగదాపట్టిసత్రిశూలంబుల నొలిన నెప్పించె రదీయానుచుం లగుపారిషదు
లసంఖ్యయు లడరి దైతేయులం బొదిచిరి వారిప్రాపున నమరు లనేకులు గడం
గిరి దివిజోత్సాహంబు సహించక కేకిరి దోడ్పడి దానవానీకంబును గ్రుంగం
దటిమె నట్లు బెరయుటఁ గెంఘూళి యెగసిన నెదిరివారు దమవా రని యెఱుంగ
రాక కొండొకసేపు చెండుదెలంగలవారు నిలక తార కయ్యంబు నేయనెయ్య
నం గ్రమంబునం దొరఁగునెత్తురులు ధరణీతలంబు సంసిక్తంబుఁ గావించి సువ్య
క్తదర్శనులయి పేర్చి విచ్చలవిడిం బెసంగిరండు.
- క. రుద్రానుచరులు తద్దయ, రాద్రు లయి విరోధితతిఁ ద్రవ్వఁగ నమఁం
బుద్రిక్త మయ్యె నసురలు, విద్రుతులయి రెల్లదెసల విహ్వలభంగి.
- వ. అట్టినిజపై న్యదై న్యంబు నూచి కేకే యక్లేశంబున నిలిచి వజ్రాస్త్రం జేసె.
- క. పారిషదులకు నసురలకు, పైరింపఁగ రానికడిఁదినమరం బయ్యెం
బోర నెకటియును నేరక, యూరిక భీముండు చూచుచుండె వికల్పఁడై.
- వ. వృషపర్వుండు తనబలంబులనెల్లను విశ్వగణముఖ్యుం డగునిష్కంభండు భంగిం
చుచుండ నంతంతం గని సారిశి నదైనం దేరువఱసం బనిచి బెట్టు దాఁకె నతని
తోడన దైత్యులై న్యంబులు గదలి ప్రత్యర్థిం జాట్టుముట్టె నట్టిసమ్మర్దంబునం.
- క. నిష్కంపహృదయుఁడై వెన, నిష్కంభుఁడు ప్రౌఢచాపనిర్ముక్తశరా
విఘ్నారంబులు గగనప, రిష్కారంబులుగ రాద్రదేఖ వహించె.
- క. ఆతనిప్రాపున దివిజ, వ్రాతము లభిముఖము లగుచునచ్చి కడిమిమై
దైతేయులతో నుగ్రా, ఘాతం బొనరించె హేతికల్పన లమరణే.
- క. కైలనిభుని నిష్కంభుని, గాలాభ్రస్ఫురితమూర్తి గలవృషపర్వుం
డాల్మున సాయకథా, రాశం బగువృష్టి నిర్భరంబుగ ముంచె.

మ. తననైనన్యంబులఁ గాచుచు రథగతుల్ ఛాత్రీసముత్కంపనం

బానిరింపంగ సమిధహవ్యవహుఁడుం బోలెం బ్రదీప్తాకృతిఁ

దనుజశ్రేష్ఠుఁడు ప్రత్యనీకముల నుద్దామాస్త్రదాహంబునఁ

జనితోద్దాహత నెండఁ జేసె ద్రిజగత్సంక్షోభసంపాదియై.

ఉ. దేవతలుం గడంగి గజతీవ్రచమూనివహంబుతోఁ గడు

లావునఁ బూని దానవకులప్రభుపైఁ బటుహేతిధృతి

వాళ్యవృతదిగ్విభాగముగ వారక క్రమ్మిన నాతఁ డుద్భట

భ్రూవికృతాస్యుడై యేరదముఁ వెనడిగి భుజాబలోద్ధతిఁ.

వ. ఉదగ్రశాఖం బగుశాఖ యొక్కటి వెఱికి యుటికి యురవడిం దొడంగినం దలరి

దివిజులు చలలు వీకం దొడవు లూడ వలువలు సడల నెడల్గు వడంక మగిడి

మగిడి చూచుచుం గనుకనిం బఱచిరి నిష్కంఠుండును జేయునది లేక చూచు

చుండె నృషవర్షండు మగిడి రథం బెక్కి.

క. జ్యౌరవములు గోదోంతర, పూరణమొనరింపఁదీప్రభూరిశరౌఘం

బారిపువై నడరించె మహారోషత, నతఁడు నేలులాడుచు నుండెన్.

—|| ప్రహ్లాదుండు సకలవైష్యసమేతుడై యసునితో మహాయుద్ధంబుచేయుట. ||—

వ. ప్రహ్లాదుండు చండధరుని గెలుచువాడై భార్గవు రావించి విజయావహం బగు

క్రియానివహం బభ్యర్థించిన నతండు నియతుండై యభిమతహుతంబుల హుతా

శనుఁ దర్పితుం జేసి యాధర్వణంబు లగుజవ్యంబులు జసియించె నతనిశిష్యులు

పదివేపురు గురుశాసనంబున నఖలజైత్రమంత్రముల నాదితిజపతీతేజంబునకు

సత్తేజం బొనర్చి తనభిమంతితగంధమాల్యభూషణాదుల నలంకృతుండై విజ

యాశీర్వాదంబులం జేకొని యాహిణ్యకశిపుతనయుండు హిరణ్యప్రముఖప్రభూ

తదానంబుల ఛాత్రీదివిజులం బ్రీతులం జేసి రథం బెక్కి తదీయబాంధవులు

దత్తుమాసు లనేకుల విధింబునన యనుష్ఠితకల్యాణులై వచ్చి యమృహారథుం

బరివేష్టించిరి డెబ్బదివేలురథంబులు నన్నియ యేనుంగులు లక్షలకొలఁది

ఘోటకంబులు నపరిమితపదాతులుం గలబలంబులమోహరించి యంతటికిం గా

నినేమినగ్రణిఁ గావించి యవ్వీరుండు భేరిసహస్రంబుల శంఖవణవకాహుళ శత

సహస్రంబులఁ బ్రళయసమయచండస్వనంబుల నజాండంబు పరియ్యలై పడు

ననుభీతి భూతంబులచేతోగతుల నుత్పాదింప నుత్పాతపతనప్రేరణమర్చి వారం

బగువారిధియుంబోలె నడచి యిరుగెలంకులయోధులం గనుంగొని యిట్లనియె.

క. కడుఁ బెద్దకాలమున కి, ప్పుడు గలిగె సురాళితోడఁ బోరు కడు వెనఁ.

బొడీచెద నెడిచెద నహితుల, నుడుగక నాచేయి చూచుచుండుండు ఖిరల్,

తే. తొంటిరణములఁ జచ్చి పుత్రులు శలిగియు, లేనివారయి యున్నట్టిదానవులకు నేడు మార్తురనెత్తుటినీటఁ బలల, పిండములు గల్గుఁగాక సంప్రీతవిధుల.

మ. బలపాదక్షతి మిట్టుఁ బల్లము సమీభావంబునంబొంది ని
గ్గళదస్రోదకసేకముం బడసి మాంగల్యస్థితిం బొల్పు భూ
స్థలిపై నేడుశయించుఁగాత బలవత్కాకోలకల్పాసలో
జ్జ్వలమత్సాయకసర్పదప్పదివిషత్సంభూతతుంగాంగముల్.

ఉ. తప్పలు పెట్టిపెట్టి వివిధం బగుప్రాణిగణంబు నొక్కమై
ముప్పిరిగొన్నదర్పబలమోహము లెంచును బట్టలేక నే
యొప్పములం బొరిం బఱుచు సుద్ధతుఁ బ్రేతపత్ని వధించి నే
డొప్పుగ విశ్వముం బ్రయరసోత్కటలీలఁ దలిర్చు జేసెదన్.

ఉ. అక్షయబాణతూణములు సగ్రిమకార్ముకముం దంబునన్
లక్షణయుక్తితో బడసినాడ బలీంద్రునిప్రీతిచేతకై
శిక్షితవిద్య యంతయుఁ బ్రసిద్ధిగఁ జూపెద నేడు నేను చు
ప్పేర్తుండ నయ్యెదన్ సురల నవ్వరు శక్తులు సన్నదుర్బుగన్.

ఉ. మ్మారును నేవిచారములు మిన్నక చేయక పెంపు మీఱ నా
చేరువ రండు గెల్పుటకు శ్రీయును గీర్తియు ముక్తియు మృతిం
జేరు రణప్రయత్నవిధి శాస్త్రటిబోనె యజ్ఞ దానసం
భారఫలంబులున్ సద్భవభంగులె వీరలు పొందుపేర్కిన్.

తే. అనిన నందఱుఁ దగుభంగి సతఁడు మెచ్చ, విక్రమోక్తులు బహుభంగి విస్తరించి
రమ్మహాసేన యొప్పె మేఘాభిగమవి, వర్ధితామరతటినిప్రవాహలీల,

సీ. ప్రహ్లాదతనయులు బహువిధాయుధకళాకుశలులు నిగమాదిశదవిద్య
లన్నిటఁ బారగు లధ్వరశతయాజు లంచితసత్య శౌచాభిరతులు
బ్రాహ్మణప్రియులు సత్పాత్రమహాదాసు లహితనిర్మథనకర్తృకధ్వర్య

లెందఱే గలరు వారెల్ల నప్పుడు సితగంధమాల్యాంబరకనకరత్న
భూషితాంగులై కైదువుల్ పాలుపుమిగులఁ, గరిహయస్యందనోదీర్ణగతులెసంగ
వచ్చి తండ్రికి బాడసూపి యచ్చెరువగు, తెగువ వాలిరి మూకలుచేక మొంద.

మ. ఇట్లు బెట్టిదంపుటవడిం బేర్చి కార్చిచ్చుకరణి నడరి దనుజబలంబు వైవస్వత
పై న్యంబుతోడఁ దలపడియొ బ్రహ్మాదుండు సేనలకుం దలకడచియొక్కొక్కడ
యని యొక్కమలమిత్రపుత్రునిం దాకి యుక్కునం బెక్కమ్ములం బొదివె జము
నిపరివారం బగువివిధవ్యాధిసముదయంబు సాకారంబై కింకరనికరంబు మున్ను
గ్యా బగతురం దొడరి పెనంగం దొడంగె నప్పుడు.

- మ. యమస్సైస్యంబులచేత దాసవులు దైత్యాసీకదర్పంబున
శమనాగ్రేసరులు విభగ్నవిహతస్సస్తావధూతతుత
భృమితతోభితమూర్ఛితావదళితప్రాయాంగులై యాహవ
తుమ నెల్ల బహురక్తమాంసకలితంగాఁ జేసి రస్త్రావళి.
- క. కౌలుండు దైతేయుండును, గాలాంబుదయుగముభంగి గాంచనమణిచి
త్రోలగ్నచాపు లయి శర, బాటనలిలవృష్టి గురిసి సలిపిరి రణము.
- మ. శరము ట్రాణముఖంబునం దిగుచుట ల్పంధించుటల్ కర్షణం
బరుదారంగ నెనర్చుట ల్విడుచుట ల్సూటోపవేగంబునం
బరికింపంగ నశెంబుగాక పరిధీభావంబునం బాపముల్
పరంగం జూచ్చిరి వార లిద్దఱు సమప్రకాంతబాహూద్ధతి.
- క. విడుగులగతి నెండొరుపైఁ, బడువాలంబులయసహ్యపాతంబుల క
య్యెకభులయొరుచుఁకా కె, క్కడఁ గలుగునె తత్సమానకాఠిన్యంబుల్.
- క. ఎడసాచ్చునుభయబలములఁ, బొడిపొడిచేయుచు దిగంతములు మూఢముగా
నడగుచు నెడలే కినరుచు, లడఁచుచు గడుబెరసెవారియస్త్రోద్ధమముల్.
- క. లే దెన్నఁగ మును నేఁడును, లే దిటమీఁదటను లేదు లే దెన పోల్పం
గా దానికి నని యని ప్ర, హ్లావలములపోరు మెచ్చి రంబరచారుల్.
- వ. అంత సంతకంతకు సంతకుండు పరిశ్రాంతనత్త్వం డగుచువచ్చి సత్త్వాధికుం
డగుట ననుగోత్రముమానసశారీరవృత్తంబులు భేదాయత్తంబులు గాకుండ
నయ్యంతరం బెఱింగి కృతాంతసారిధి రథం బపకాంతంబు సేసెఁ బ్రహ్లాదుం
డాత్మగతంబున.
- క. తనువుగలయొత్త లెల్ల, దనవశముగఁ దనరుదండధరుఁ డట్లువిచే
తనుఁ డియ్యెమహ్యజాఘా, తన కింతియచాలు మేటితన మని యెలమి.
- క. ఆతని వెనుకొన నెల్లక, యాతత మగరథము దేవతానీకముపై
సూతునిఁ జివరఁగఁ బనిచి ని, శాతశరవ్రాతపాతచలితము చేసె.

—|| అనుష్టుప్తుడు కుబేరుం దలపడి సంగ్రామంబు భీమంబుగాఁ జేయుట. ||—

- వ. తదీయానుజం డగుననుష్టుండు కుబేరుం దొడరి పోరునెడం బెక్కండ్రు యక్ష
యోధులు రథతురంగమాతంగబహుళపతాకినీనమేతంబుగాఁ బతికి బాన్గటయై
న. శతం డందఱుం దునుమాడి సమరధరణి రుధిరధారావర్షంబున నభిషేకించిన.
- క. కినిసి ధననాథుఁ డాతని, ననవరతశ్చౌఘమగ్నుఁ డగునట్లుగఁ దా
నెనరింపఁగ సరధము డిగి; దనుజుం డొకతరువువెఱికి దర్పస్ఫూర్తి.
- క. పౌలస్త్యురథాశ్వంబులఁ, గూలఁగ ప్రేయటయు నట్టిఘోరక్రియకుం
బాలంగఁ మెచ్చి నుతివా, చాలంబై యార్చెదై త్యసైన్యం బెల్ల.

- వ. వేటొక్కరథంబెక్కి ముక్కంటినెచ్చెలి చిచ్చటసిడుగులకు సంగడంబులగుకడ్కిది
యమ్ముల నమ్మహానత్వు నేయుటయు నతండు పర్యతప్రమాణం బగుపామాణం
బొక్కటి యెత్తి యహితుపై వైచిన.
- మ. గద నేతం గొని శీఘ్రులంఘనకళాకల్పజ్ఞుడై పాసె న
ధ్ధదుఃఖారాయి హయధ్వజాస్త్రతతితోఁ దత్సన్యందనం బంతయుం
జదియం దీవరయంబునం బడియె యక్షశ్రేష్ఠుఁ డొండాక్కచోఁ
బదిలంబారగ నిల్చి పిల్చె ననికిం బ్రత్యర్థి నత్యర్థియై.
- క. దితిసుతుఁడును వేటొకప, ర్వతశిఖరముఁ బెఱికికొని జవంబున నలకా
పతిపైఁ బటతెంచిన గద, నతఁ డతనియురంబు వైచె నతిశౌద్రముగఁ.
- క. వ్రేటు సరకుగొనక గిరి, కూటంబునఁ బ్రహతుఁ జేసె గుహ్యకవిభు న
మ్రేటిమగఁ డతఁడు మూర్ఖా, స్ఫోటితచైతన్యుడై వసుంధరఁ బడియె.
- వ. ఆలోన నతిరయంబునం దదాపు లగుయక్షరాక్షసవీరు లందఱుం బటతెంచి
యతని నహితుని కగపడకుండం బరిరక్షణం బొనర్చి రేకక్షణంబున నేకపింగ
ళుండు జడను దొఱంగి లేచి నిలిచి నింగియు దెసలు నద్రువ నాచ్చె నిట్లు మహా
చలశృంగతాడితాంగుం డయ్యును భగ్గుంబు నెందనియతని సవధ్యుంగా నెఱింగి
జైత్యు లెవ్వరుం గోల్లలసేయక తొలంగినం గని పురికొల్పి కాలనేమి సుర
నేమి తప్తనేమి నామంబులం గలయసురులతోడం గూడ ననుష్ఠాదుండు జల
పడినం గుబేరునిపై నికులు మార్కొనిన నయ్యిరువాఁగునకు శక్తిగదాముసల
ప్రాసపరిఘపరశ్వథాదుల గిరిశిఖరశిలావృక్షకాష్ఠంబులను బాహుముష్టిసఖిదం
తంబుల నతిఘోరం బగుసంప్రహారంబు ప్రవర్తిల్లె నప్పుడు.
- చ. గదగొని రాజరా జడరై గ్రమ్మట శాత్రవుమీఁద నాతఁడుఁ
గదగొని తీవ్రుడై యెదురుగా నడతెంచి యతండు వ్రేసె నా
గద నది నుగ్గుగా నడిచె గ్రక్కున నాత్మగదాహతిం బలం
బొదవఁగ దానవేంద్రుఁ డనురోత్కర మొక్కటఁ బిచ్చలింపఁగాఁ.
- వ. కిన్నరేశ్వరుం డొక్క గదగొని నిలిచిన ననుష్ఠాదుండు చేతిగద యురివి కొండ
చఱివ్రయ్యవాపి పుచ్చుకొని దీనం బగతుం బొరివుత్తు ననుచుం బ్రళయపల్వ
తాపహారి యగుమహాసమీరుండునుంబోలె దారుణరయంబునం బటతేరం
గనుంగొని.
- క. దనుజులకు మేలుచేయును, ననిమిషులకుఁ గీడుపాటు నగుచుండట నె
మ్మనమున మాహించి తలఁచి, ధనదుండు దొలంగె నాస్తతెత్తియుం దానుఁ.
- సీ. భిత్తకాశి యగువిప్రచిత్తి పశ్చిమదిశానాథునిఁ దీవ్రబాణములఁ బొదివి
ప్రళయకాలమునాఁటిభానుదీప్తులుఁబోలె సర్వసత్త్వాని శోషణముఁ జేయ

- నతనియస్త్రముల విహ్వలుడై జలేశుండు కర్తవ్యమేమియుఁ గానఁ డయ్యె
నగ్నిమండలచండమై మండుదై త్యుగాననమును దేటిచూడను వశంబు
గాక యుండె నట్లు కడునుగ్రుడై యను, రోత్తముండు వరుణు నునుజుగొందు
నింకఁ దడవ్రసేయ నేటికి నని యొక్క, పరిఘ మెత్తుకొనియె బలము మెఱయ.
- వ. అప్పుహాపరిఘంబు కేలం గొని త్రిప్పునప్పుడు సప్తపవనస్కంధసప్తమునిసేప్తా
శ్వసనభాకరగ్రహనక్షత్రదివ్యవిమానమేఘచయమండితం బగుగగనమండలం
బంధయు ననభ్రభ్రమితం బైనయట్లుండె నట్టియాయుధంబు పూచి యతండు
వరుణముండువలెనైనయంబులం బొడిసేసి యతనిని ప్రేసినఁ దదీయగాత్రస్పర్శనం
బుననదితుత్తుము రయ్యెఁ దచ్చకలంబులు ఖద్వోతంబులపోలిక నెల్లదెసలం దెద
దె నట్టిప్రేటున నిచ్చులం డై యున్నప్రాచేతనుచేతనాస్థైర్యశారీరశక్తివిభవంబులు
సకలభూతంబులుం బ్రశంసించె నంత.
- తే. సప్తపాతాళపత్రు లగుసర్పపత్రుల, నెల్లఁ గనుఁగొని యూదోగజేశ్వరుండు
పనిచెఁబ్రత్యర్థిదలపడిప్రకటనత్వ, మంతయునుజూపుఁడని పేర్కొయితెయిల్ల.
- క. ఏలిక పసునుటయు విష, జ్వాలోత్పటదంష్ట్ర లతులశస్త్రంబులుగాఁ
గాలాగ్నిచ్చటలకరఁజి, వాలి కడఁగె నురగతతు లవప్తంభమునఁ.
- వ. విప్రచిత్తి యవిధింబునకు నెల్ల నగుచు గారుడం బగునస్త్రంబు ప్రయోగించిన
ననేకంబు లగుగరుడాకారసాయకంబు లడరి ఘోరవిదారణం బొనర్చి సంగ
రోర్వి దర్శింపఁజేరికలంబులం గప్పెఁ దదనంతరంబ.
- మ. తనకుం జేయఁగఁగల్గుభృత్యు లరిదోర్దర్పంబుచే మ్రగ్గఁగాఁ
గని చిత్తంబున స్రుక్మియుం గడఁక డక్కంజాల కభిప్రభం
డనిగోఘోర్ధతబాణవేగమున దై త్యాభీశ్వరుఁ ముంచె నా
తని నాతనిను నెంచెఁ జూపధరుడై తత్తుల్యబాణానలిఁ.
- క. వరుణుండు విప్రచిత్తియు, దుర మొనరింపంగ నొక్కతూకున శౌర్యం
బరుదై చెల్లఁగ దై త్యుఁడు, పరిభవముగఁ దలఁచె నట్టిభావము దనకుఁ.
- వ. అట్టిమత్సరంబునం దోడ్తోన వర్ధిల్లునుద్ధతిం బ్రదీప్తమానప్రాణం డగుపూర్వ
గీర్వాణగర్వంబుచేత నెత్తువడి వడిచెడి వరుణుం డపసరణంబ శరణంబుగా శత
మఘం డున్నదిక్కునకునరిగె నతనితోడన పై న్యంబులుం జనియె నివ్వధంబున.
- క. వసురుద్రాదిత్యాదులు, ప్రసభంబున రిపులచేతఁ బరిభవభూరి .
వ్యసనము నెంచుటఁ గనుఁగొని, యసహాయుం డగ్ని దేవుఁ డతిరోషమునఁ.
- వ. ఆత్మగతంబున.

తే. అమరులకు నేన దిక్కు హవ్యములు మోచి, పెట్టి పోషింతు నిటు కేను పుట్టినప్పు
డగు నయెప్పరికింపనామగఁటిమియును, వేడిమియుఁజూపిరిమా ర్దువినుతేతతుల.

—॥ ఆగ్ని దేవుడు సురంభ విజృంభితుఁడై త్యైస్యంబుల నెల్లద్యంబునొందించుట. —

వ. అని తలంచి లోహితవాహనంబును వాయుచక్రంబును ధూమధ్వజంబును సర్ప
ర్త్యంబును నగురథం బెక్కి రక్తవర్ణంబును బిశంగ కేశశ్చక్రతనూరుహంబును
నగుదేహంబు చనరాం దైజనంబు లగునాయుధంబులు ధరింపి నిజోత్సా
హంబునకు నమర్తులు సంతసిల్ల మునులు ప్రస్తుతింప నడరి దైత్యసైన్యంబుఁ
జొచ్చి యొక్కొక్క మొత్తంబున వేలు పదివేలు లక్ష యనుసంఖ్యలం గలదాన
పులఁ బ్రేల్పం దొడంగెఁ దదీయసఖుం డగుజగత్పాణిండు సతిధటప్రాణహారి
యగురథసంబునఁ జెలికానికడిమికిం దోడ్పడియె సంత నెల్ల దెసల నాభీలంబు
లగుకీలంబులు రథంబులం దొడరి చక్రకూబర కేతనయుగత్రినేతకంబుల
నుద్ధాతధూమంబులై యెసంగి యస్త్రధనుకవచంబులు నమరి ఖడ్గశురికామ
లతిదాహభంగురంబులుగా నెసర్చి కరులం బొదివి కర్ణరంధ్రంబులు సొచ్చి కర
వివరంబులు దూతీ దంతంబులు గమల్చి కయ్యోకుఁడప్రముఖంబులు నుటనుట
పుచ్చి తురగంబులం దగిలి హోరలు నటించి బంధురస్కంధ కేసరపుచ్చగోమవల్ల
రుల జెరిసి వీపు తెరియించి మహాశరీరు లగువీరుల నరికట్టి మకుటకేశనస్త్రమా
ల్యంబులు పొడవడంచి చర్మమాంసాస్థిమేదోనసామజ్జ లొక్కటిగాఁ గలంచి
సమరభూమి యంతయు సంతప్తమేదోమజ్జాప్రవాహహవాళంబుఁ గావించె
నివ్వధంబునం గల్పాంతకల్పం బగుమహాదహనవిహారంబునకు నమస్తభుతం
బులు భీతిభ్రాంతంబు లయ్యె దనుజులు తల్లడిల్లి పెల్లెనగునా శ్రస్యసంబులతోడ
మయశంబరులమఱుగు సొచ్చి రది యంతయుం గనుంగొని.

క. పర్జన్యవరుణమాయా, సర్జన మొనరించి వారు సమధికయత్నం
బూర్జితముగ నయ్యనలుని, భర్జనశక్తి యడఁగించి పరఁగిరి కడిమికి.

తే. అనురవర్యులమాయల నన్ని దేవు, కడఁక పానుపడఁ దొడఁగుట గని రయమున
దేవమంత్రి యేతెంచి యాదేవపూజ్య, సలఘుఫణితుల నిట్లని తెలఁచఁ బ్రీతి.

సీ. కష్టకంబు నీరేత మనిలుడు నీయాత్మ యేడుజిహ్వలతోడ నెందు నెప్పు
దీవు జలంబుల నీవు పుట్టించితి నలిలంబు గ్రిందు పార్శ్వములు మీఁదు.
నై సర్వతోగాము లగుముఖంబులపేర్కి పరఁగుడు భూతసంభవకరుడవు
భూతధారకుడవు భూతసంహర్తవు యజ్ఞంబు నీవహవ్యంబు నీవ
హవ్యవాహుండవును నీవ హవ్యభుజుడ, వీవ నీ విత్తు లక్ష్మీయు నిర్దజయము
నాశ్రితులకు నీయాశ్రితు లఖలసురులు, జాతదేద వేదములు నీసంధ్యములు.

వ. చని యతనితో నీవు సర్వామరస్వోమివి ధాతవు విధాతవునై భూతంబుల రక్షించువనికిం బూనినాడవు మూడుగజంబుల నీకుసమానుం డగుమానధనుం డు లేడె యై న్యంబులు గలంగి పాతెడు దొరలయందు నిపాతితద్విరదుండును నిహతహయండును నిర్మథితరథుడును నికృతాయుధుండునుం గానివానింబూడ గాన మేము నీమఱువు సాచ్చితిమి సముత్సాహంబునకిది సమయంబు మృగటిమి పాటింపుము కడంగుము.

క. శూరు డగువాడు బాహు, ధారేయత నాత్మసంశ్రితప్రతీతి గడుం ;

బోరామి గావకుండినఁ, బేరు గలదె దక్కునయ్య ప్రయజయలక్ష్మిల్

నీ. అనుటయు నట్లకాకని సహసాగ్రీకుండు హయసహస్రోపేత మైనరథము

మాతలిసారథ్యమహిమాభినీతమై తనరార సశనికేతనము వెలుంగ

దివ్యకిరీటదీధితులతోఁ గర్ణికాంగదహారకుండలకంకణాంగు

ళీయకన్యతులు చిలిప్ప సంధ్యారాపం బఖిలదిబ్బుఖముల నావహింప

సన్నిహితవజ్రిండును హస్తసంగృహీత, కార్ముకుండు సమీయతూణకల్పనుండు

సగుచుఁ జారణకీర్తన లలితయిల్ల, నేచి దైత్యనాయకునకు నెదురు నడిచె.

క. బలియను హరి గన్నంతన, బలవన్నారాచపటలపరిరుద్ధిశా

వలయుఁ డగుచుఁ దోతేరంగఁ, గలహం బిరువురికు నయ్యె గడుఁజోద్యముగాఁ.

క. ఆతెఱుగుకయ్యములు ము, న్నేతటిజూచియును వినియు నెఱుంగ రేతివచ

శ్చేతోవిషయము ధృతసం, ఘాతము త్రైలోక్యభీతికలపన మెందుఁ.

తే. చేరి ప్రహ్లాదముఖులు ప్రసిద్ధబుద్ధి, ధుర్యు లగ్నింప బలి బాహుదోహలంబు

సిద్ధమునికోటి గొనియాడ జష్ఠుబలము, వర్ధనము నెండె దమలోన వట్టపడక.

మ. బలిబాణావలి నిండ్రుఁ డిండ్రువిలసద్బాణాలి దోడ్చొన నా

బలి ద్రెవ్వో వడి నేయ నేయఁ దునుకల్ ప్రద్యోతమానాకృతిఁ

శలభశ్రేణులు బోలె మూసె దెస లుత్సాహంబునం బొందె న

గ్గలిక శ్రీఙ్గినతూపు లొండొరులఁ జిక్కం దాఁకె మర్తిస్థుల్.

క. నెఱుకులు దాకినయమ్ములఁ, జోఱచోఱ నెత్తురులు వడియ శోభిల్లిరి వా

రెఱసంజ మీఁదఁ బర్వంగ, గుఱియై యెప్పరుక్రొత్త కుధరములక్రియఁ.

క. శ్రుతిశరంబుల నిరువురు, నెకవడిఁ బోరాడి యుడిగి యుద్ధతదివ్య

ప్రకటప్రబలత గర్వము, ప్రకటించిరి రాద్రవృత్తభంగులు వెలయఁ.

తే. లనకుఁ గలలావు లన్నియుఁ దరతరంబ, యహితు దెసఁజేసి చూపి యనంతరంబ

హరిహయండు ప్రయోగింతు నని తలంచె, నఖిలై లపయోఘాతి యైనహేతి.

వ. ఇవిధంబున నుత్సహించి ప్రయత్నపూర్వకంబుగా నమృహాయుధంబు కరంబున

నమర్చునంతలోన నంతరిక్షంబున సశరీరి యైనవాణి యత్సని కిట్లనియె.

- సీ. ఓదేవవల్లభో యీదైత్యనాథుండు వారిజోద్భవదత్తవరుడు గాన
 నీకు నజయుండు నీకకా దమరులలోన వెవానికి నైన నెలువ
 నలువడ దీతని నధికఛార్మికుఁ డట్లుగావున మానుము కడఁక యిప్పు
 డితనికి నపజయహేతువై యుమ్యుక్తుఁ డయ్యెడు నింకఁ గాలాంతరమున
 బ్రహ్మ సర్వస్వభూతుండు భవ్యధర్మ, మూలకందంబు దేవతామూర్ధరత్న
 నూదిమభ్యాంతనిర్దుక్తుఁడాదిదేవుఁ, డచ్యుతుఁడువిశ్వమయుఁడునారాయణుండు.
- క. ఆత్మ డెఱుఁగు భవత్పాలన, గతులెల్లను మీరు రిత్త కాటియఁబడ క
 య్యుతిశయకరుణానిధిమీ, మతిలో శరణంబు నెంది మనుఁ డతిభక్తి.
- వ. అనిన విని దంభోళి వైవంబూనినకేలు నడలించి విషణ్ణుండై దివిషత్ప్రభుండు
 దొరలం జూచి గణదేవతలనెల్లఁ గ్రమ్మఱుం డనిపలికి రథంబు మరల్చి యోట
 మి కోర్చి తిరిగ నసురలు సింహనాదంబులు మున్నుగా విచిత్రవాదిత్రధ్వానంబు
 లెసంగ నానందంబున బలిం బ్రస్తుతించి రివ్వధంబున విజయభాసితుండై.
- క. స్వారాజ్యపదము గైకొని, వైరోచనుఁ డత్యుదగ్రవై భవమునఁ బెం
 పారి జగత్ప్రయపాలన, సారీణత నెంది ధర్మపరఁడై వెలసెన్.
- తే. తాతప్రహ్లాదుఁ డాదిమనీతిపథము, తెలిపి నడవంగ మయశంబరులు ప్రధాను
 లై సురలకార్యములు ప్రతిహతములుగ నె,నర్ప నాతనికలిమియున్న తివహించె
- క. ఎవ్వఁడు దుశ్చరితుఁడు లే, డెవ్వఁడు దుర్గతుఁడు లేఁడు హీనాత్ముఁడు లే
 డెవ్వఁడు బలిరాజ్యంబున, నెవ్వలనఁ గృతార్థమతుల యిలఁ గలమనుజుల్.
- క. నర్ణాశ్రమధర్మంబులు, పూర్ణములుగ నడపుచుం ప్రభూతజనపనో
 నీర్ణసమృద్ధుల నెంతయు, వర్ణన గని రతనియాజ్ఞవలన నరేంద్రుల్.
- తే. యాగరతులును నిర్మలయోగమతులు, వీతవిఘ్నత నాత్మీయవిధులు నడువఁ
 డ్రిదివమ్మోషిసాధనయత్నదీప్తు లైరి, తగ బలీంద్రునిరక్షణోద్యమముపేర్చి.
- వ. ఇట్లు చతుష్పాదంబై ధర్మంబు చరియింప నకంపితకల్యాణగౌరవుండై తేజరిల్లు
 వైరోచనుపాలికిం బద్మహస్తయై చనుదెంచి పద్మవాసిని యగుపరదేవత ప్రసాద
 సాముఖ్యం బమరనిట్లనియె.
- మ. తగవుక్ ధర్మముఁ దప్పకుండ భుజనత్వప్రౌఢి ప్రఖ్యాతిగాఁ
 బగవార్త బవరంబులో నెడిచి సంపన్నుండవై పేర్చి యి
 జగము ల్కూటిని నీవు గైకొనుటకున్ సంతృప్తవై వచ్చితి
 న్నిగమైక స్తుత నేను లక్ష్మీ ననఘా నీపాల దీపించెదన్.
- క. ఘనుఁ డగుహిరణ్యకశిపుని, యనుపమసంతతికి నిట్టియైశ్వర్యంబుల్
 దనరుట యరుదే నీవా, తనిఁ గడచితి గాదె బాహుదర్పనిరూఢిన్.

వ. అని యద్దేవి తదీయగేహంబున వసియించె నబ్బంగిన యేతెంచి క్రీయును
 ధీయును విద్యయు దయయును ధృతియు శ్రుతియు బ్రీతియు విసీతియు బుష్టి
 యు దుష్టియు దాంతియు శాంతియు సనుషేల్లం గలదేవత లతనియందు నెల్ల
 నిరి గరుడగంధర్వాపురోగణంబులు గీతనృత్యకళావిన్యాసంబులం దునుపాసనం
 బొనర్చి మఱియుం బరమేష్ఠి పురందరుల నెవ్వరెవ్వరు గొలుతురు వారిల్లను
 దైత్యపతి భయింపం దొడంగి రంత.

— ఇందుండుస్వరాజ్యహీనండ్లయజ్ఞకడకుంబని నిజపరాజ మందెఱింగించుట. —

సీ. త్రిదశేంద్రుఁ డాత్మీయపదపరిభ్రష్టఁడై యదితిఁ గానఁగఁ బోయియాహాసమున
 బలి మేలుచే యైనభంగియు వజ్రంబు గైకొన్నతన్ను నాకాశవాణి
 వల దన్న తెఱఁగును వరుసతో జెప్పిన నద్దేవి యట్లైన సనఘతముని

• పూతండ్రి సుద్యనమేయతపోదీప్తు నడిగి యప్పునాత్మనాజ్ఞ సడత
 మని యతండునుదానును నఖిలసురలుఁ, గూడఁబడి సురాసురజనకునిఁగృహస్థుఁ
 గాశ్వపబ్రహ్మఁ గిని కార్యగతి సకలము, నాదినుండియు నెఱిగించి రిద్విభవకు.

క. విని యాతఁడు వారలఁ దో, డొని యప్పుడ యరిగె విశ్వగురుఁ డగుచతురా
 ననుపాలి కప్పు డందఱు, వినయంబునఁ బ్రణతిపు ర్విహితాంజలులై.

వ. బహువిధస్తోత్రంబు లొనరింపఁ గాశ్వపసమేతం బట్లు చనుదెంచిన సురలిం బూచి
 సురజ్యేష్ఠుండు కరుణావిలాసవికసితండ్లై.

క. మీరాక కే నెఱుంగుమఁ, గారణము బలీంద్రు గెలువఁగా నొప్పుటకన్
 నారాయణునకుఁ దక్కఁగ, నేరికి జేకుటను నిక్క- మిది యెబ్బరిగె.

క. బలి నెకనిఁ జెప్పనేటికి, బలవంతులనెల్ల నొర్వఁ బాల్పడినాఁ డా
 జలరుహనాథుండు లోకం, బుల సతనికి నెమరఁ బాలుపురుషులు గలరే.

వ. అమృహయోగీశ్వరుండు నిజయోగాంశంబున నియ్యదితియందుఁ గాశ్వపునకుఁ
 బుత్రుండై జనియించి దివిజకార్యంబు నిర్వహింపఁగలవాఁ డట్టియవతారంబు
 నకుం దేవుఁ బ్రార్థింప వలయు నతండు దన్నుం దాన కనియె నేనిం గాని యెవ్వ
 రికిం గనుట దుర్లభంబు తపశ్శీలుగకుం గాన సగుం గాపుర దుగ్ధాంబుధియు త్రరం
 బునీ సమృతం బరుపేరిపరమస్థానంబు గల దది యతనివిహారభూమి యచ్చటికిం
 జిని తదీయప్రసాదంబు వడసి లభ్యమనొరథులరయి రం డనిన నట్ల కాక యని
 యద్దేవుని వీడొని.

ఉ. వార లుదబ్బుఖప్రవణవ ర్రనులై బహుశైలసింధుకాం
 తార్థమహింసలుల్ గడచి తత్పరతం జని సర్వజంత్రుసం

చారవిహీనమై రవినిశాకరదీప్తులు లేక చీకటుల్
పేరినయొక్క చోటు గని పెద్దయు విస్తయ మంది యందఱున్.

వ. ఆవులఁ గడచిపోవం దమకు శక్యంబు గాకున్న నంతట నుండి.

క. శేయేడులనతమునకై, ధీయోగము సిద్ధి నొంద దీక్షించి మనః
కాయవహోనియమము నిర, పాయంబుగఁ దొడఁగి రుగుతపస్సాధనమున్.

తే. అందుఁ గాశ్యపసంయమి యంగనయును, దాను బ్రహ్మచర్యవ్రతధారణమున
నిల్చివివరాసస్థుడై జలధిశయను, జలజనయనుఁ జేతోంబుజస్థాయిఁ జేసి.

క. మును మునిముఖులు భీ క్తిం, గొనియాడఁగనిఖలనిగమగోష్ఠ్యంబై యె
ప్పినవాఙ్మయమున నిట్లని, వినుతించె ననంతమహిమువిశ్వాత్ము హరిన్.

చూర్ణిక. జయజయ జగదుద్భవస్థితిసుహారహేతుగుణనిర్ధారణవ్యవహితానేకమూ
ర్తివిలసనసకాదియోగీంద్రహృదయసరోరుహసారభస్మసంవిధానావేశవం
శవర్ధనవదనవినిస్సృతానంతవాఙ్మయ ప్రవాహపవిత్రకృతాఖిలలోక లో
కాయతికాదిదుర్మత్తిమిరాంధదురభగమదివ్యానుభావభావనాపరాయణ
ప్రణయవారణప్రవణ కరుణాపరిణామవత్కటాక్షనిరీక్షణక్షణదాచరాప
సర్పణసగర్వమర్వాసంచరణచతులచక్రధర దండహస్తకమలకమలభ
మ్రాత్వత్తినిమిత్తనిర్నిమిలననాభిశతసత్రపత్రరథేశ్వరపత్రపతాకభావ సే
వాదైవ్యతవిద్యానిర్ధ్యత్ప్రసాదసాముఖ్యముఖ్యమునినికర నిరంతరోద్ధీతనా
మనహాననహానాంశుపరిభావపదప్రభావవిభవ భవరుజాభైషజ్యచరణస
రోరుహనమ్యక్సమారాధనధనపతినిధినివహశత కామధేనుప్రజకల్పతరుగ
హానలక్ష్యసదృక్షక్షణమాత్రమూర్తినంస్తరణసుకృత కృతప్రముఖయుగ
చతుష్టయప్రతిష్ఠాపితసర్వగర్భప్రతిష్ఠాపనవ్యవసాయసంప్రవృత్తవివిధవిచి
త్త్రావతార తారకానాధనలినర్మసఖస్వరూపనయనయుగళాలోకభృమి
తకాళ చక్రవాళబాలభానుసమాననాభికొస్తుభగభ స్తిప్రసరసాంధ్యఘనా
యితదోరంతరతమాలకాననకాననాటశ్లోకితశ్లాఘ్యయశోమాక్షికావతంసి
తశ్రుతిసీమంతభాగ భాగధేయపరంపరాభాగభక్తివిభ్రమభ్రమదమితనం
సృతిప్రపంచపరిణతయంత్రస్వతంత్రసూత్రధార ధారణాక్రమాభ్యాసప్రా
ప్యపరమస్థానస్థానాభిమానియవిధృతవిశ్వవ్యాపకానేకరూప రూపగుణకర్త
వ్యతికిక్తముక్తశుద్ధబుద్ధావతారతాభాస భాసమానమధ్యమమార్గమస్పృణ
మకానిమనోమార్గ మార్గణభుజంగపీతాసురాసుపవమాన. మానసీయమ
హిమానందనందదిందిరాసుందరీహృషీక హృషీకేశ కేశవ నమస్తేనమస్తే
నమస్తేనమః.

శ్లో. సమస్తై వల్యకల్యాణకల్యాణందవిధాయినే

• నారాయణాయమహతాంవరదాయవరీయసే.

క. అనివినుతించినకాశ్యప, మునిదేసఁ బ్రీతుఁ డయి విశ్వమూర్తి ముకుందుం
• డనుపమఫీరధ్వని ని, ట్లనియె సభోవీధి నిలిచి యంతర్హితుఁడై.

—|| నారాయణఁడు తిరుగర్చుంబున వాచుండయి జనియించెడుకథ. ||—

• చ. అమలచరిత్ర నీవు నియతాత్ముఁడ వై నతెఱంగు నీయను

త్తమమగువాక్పిపంచమును దైవతవర్గము భక్తితోడ సం
యమమతి నున్నచందము మదాత్మకుఁ బ్రీతి యొనర్చి వేడు మి
ప్త మయినయర్థ మెవ్విధము సర్వజగత్ప్రియ మవ్విధంబునన్.

వ. అనిసం గాశ్యపమునీంద్రుండు దేవా దేవర మావలసం బ్రసన్నుండ వైతేని
నింద్రానుజంక్షవై సకలబృందారకబృందంబులకు నానందప్రదం బగునవతా
రంబు సంగీకరింపనే యనియె నదిత్యుం బ్రాంజలియై పరమేశ్వరాదేశంబున
నాకాశంబుఁ జూచి సమస్కరించి.

క. స్థాకపతిఁ బెంపొడవఁగి, నాకంపితులై సురారు లడఁగఁగఁ గృపతో
నాకడుపుచల్ల నయ్యెడు, నాకారముతో జనింపవయ్య ముకుందా.

చ. అనునెడ దేవతావరులు సంబరలంబివిలోచనాంశులై
మనములు భక్తిపూరపరిమగ్నములై యలరంగ నేవ నీ
వనుజత నెంది దేవవిభునయ్యయ నేలికయున్ గురుండు వే
ల్పును శరణంబునై భయవిలోప మొనర్చి యనుగ్రహింపవే.

క. నీ వదితిసుతుఁడ వగుటయు, దేవత లందఱును దేవదేవ ధ్రువముగ్గా
దేవాహ్వయంబు గాల్తురు, నీవాత్సల్యంబు గోర్కి నెఱయఁగఁ బడదే.

వ. అని యివ్విధంబున సంజు నభ్యర్థించిననేకవాక్యనిరూపితం బగుమతంబు మనం
బున నవధరించి మధుమధనుండు మధురస్వరంబున వారి కీట్లనియె.

క. భరితతపస్కులు గాశ్యప, వరమునియును నదిత్యును ధ్రువంబుగ నేని
య్యిరువురకోర్కియు నిండఁగ, హరిహయసోదరసుఖంబు సంపదఁ బ్రీతి.

మ. శ్రుతుభాగంబులు గోలుపోయి కృశులై కార్పణ్యముం బొంది యే
• గతియుం గానక యిట్లు దూలెడుసురల్ కల్యాణబుద్ధల్ ధృత
వ్రతు లెబ్బంగి ధీరీక్షణీయులుగ భావస్ఫూర్తి నేఁ జూచెవన్
దితిజుల్ నాకెమరే జయింతు నళలద్యేషివ్రజంబున్ వెనకః

క. క్రవ్యాసులు దమయెఱచులు, క్రవ్యామల కీర్తు రాజఁ గడుమోదమునన్
క్రవ్యామలతోఁ గూడఁగ, హవ్యాదులు గాంతు రర్థి నాత్మసదంబుల్,

- వ. మీరు నిశ్చింతంబు లగునంతరంగంబులతోడ నరుగుం డని యానతిచ్చిన మహా ప్రసాదం బని యందఱు నానందధ్వనులతో నభినందించి నమస్కరించి యయ్య లక్షితమూర్తిచేత నామంత్రితు లైనవారై తమమున్ను సనుడెంచిన మార్గంబున మగిడి రట్లగిరి దివిజులు కాశ్యపమహామునియాశ్రమంబునంద యుండి.
- తే. జలధరోదయ మర్థించుచాతకముల, భంగి విభునవతారంబు వార్చియుండ నదితిదేవి యుత్తర్యత్నియై వహించె, బ్రహ్మదమునఁ జూలుదివ్యవర్ష ములు వేయి.
- చ. హరిఘోరమేశ్వరేశ్వరుఁ డనంతఁ డనంతగుణాశ్రయండు పుష్కరదళలోచనుండు గుణగణ్యుఁడు సర్వశరణ్యుఁ డిందిరావరుఁడు వరప్రదం డఖిలవంశ్యుఁడు గర్భమునంద యుండి యచ్చెరువుగ నిర్దహించె నవిజేయసురాహితశక్తు లన్నియుఁ.
- తే. తల్లికడుపున నెలకొని దనుజదమనుఁ, డొదవి తానును బొదలుచుఁ బొదలఁజేసె నిగమవై భవంబులు తపోనిలయములును, దివిజతేజంబులును గ్రతూర్దేశవిధులు.
- క. అమృతాశనులం గాంచిన, కమనీయోదరమునందుఁ గమలోదరు నయ్యుపితబలు సమృతుఁ దాల్చుట, సమృతాస్వాదినియ పోలె నదితి యెలర్చె.
- వ. ఇట్లు పరిపూర్ణగర్భిణి యైనకాశ్యపగృహిణికిఁ బ్రసవసమయంబున సమధికతేజం డగుతనూజుండు జనియించి పూర్వదిశాగర్భప్రసూతి యైనసవిత్తు ననుకరించె నమ్మహాత్ముడుదయంబునఁ బ్రత్యాసన్నులై మరీచ్యాదిబ్రహ్మలును భరద్వాజాదిమునులును సనకాదియోగీంద్రులు ననేకశ్రుతిసూక్తంబులం బ్రస్తుతించిరి తుంబురునారదపురస్సరంబుగా నఖిలగంధర్వులు దివ్యగానంబులం గీర్తించిరి రంభాసమేతులై యచ్చర లెల్ల నుల్లాసస్పృహలం గొలిచిరి వసుద్రాదిత్యాశ్వవిశ్వసాధ్యులు సిద్ధవిద్యాధరయక్షగుహ్యాకశ్రేష్ఠులు విహంగభుజంగప్రవరులుంబ్రహ్మదంబునం ప్రణామకలితంబు లగునుదారార్చనంబు లొనర్చిరి లోకపితామహుండు హంసవిమానంబుతో నేతెంచి యయ్యదితినందను నభినందించి యిక్కుమారుండు విశ్వస్తుతులకు నర్ఘ్యం డయ్యెం గావున విష్ణుం డనం బరఁగునని నామధేయంబు నిరూపించి యభిరూపం బగునుత్సవం బనుష్ఠించి యాసమస్తసురసంయమిసముదయంబులు ననుసరింప నాల్గీయనడనంబున కరిగె నంత.
- మ. ప్రతిపచ్చంఁద్రునిమాడ్కి నాతఁడు సమగ్రస్ఫూర్తితో వర్ణమానత సుందరగ నవాంబువాహనిభముఁ సంపూర్ణచంద్రాస్యముఁ సితపంకేరుహప్రతనేత్రముఁ బ్రభాశీవత్సవక్షంబునై యతిరమ్యం బగుగుజ్జరూ పమర నెప్పారెం బ్రభాప్రాంశుఁడై.
- క. వామనుఁడు బ్రహ్మచర్య, శ్రీమహితుం డగుచు నుల్లసిల్లెఁ దగఁ దదీయామితసౌందర్యము సుర, భామలచూపులకు నిచ్చ పండువు నిచ్చె.

- సీ. ఆటంగములు గలయైశ్వర్యమునకు నివాసమై యొప్పు నెవ్వనిమహిమ
 నెవ్వనియున్నచో టటిగినధన్యులు మగుడరు జన్మసమృద్ధములకు
 నిందునందును మేలు నెందఁగోరెడువారు క్రతుమూర్తి నెవ్వనిఁ గని భజింతు
 రాకాశమవ్యక్త మజర మనామయం బానంద మమృతమెవ్వనితత్త్వ
 మమృహత్త్వ దపోమయు నాద్యు నచలు, నీశు విశ్వైకధుర్య మహేంద్రతమ్ముఁ
 జూచి రత్నుల్లలోచనాంశువులతోడ, నర్థి నిచ్చులు జనుచెంచి యమరవరులు.
- వ. ఒక్కనాఁ డవిష్టుండు నిజదర్శనసమాగతు లైనయదితిసేతుల నందఱుం గరు
 ణాతరంగితంబు లగునాలోకసంబుల ననుగ్రహించి తదీయప్రయోజనంబు
 నెఱుంగనివాడ పోలె నిట్లనియె.
- క. అలఘుమతులార మీర, స్థలితచరితు లతులధైర్యతౌర్యాదిగుణో
 జ్జ్వలులు విశేషించి మదీ, యులు మీ కొకయర్థసిద్ధి యొనరింతుఁ దగ్గ.
- క. ఎయ్యది ధర్మసమృద్ధం, బెయ్యది దుష్కరము లోకహితమగుచందం
 బెయ్యది చెపుఁడా చేసెద, నయ్యత్రమకార్య మేది యైనఁ గడంక.
- వ. అనినఁ బురుషూతునగ్రభాగంబున నిడికొని యజ్ఞభాగభుజు లందఱు నయ్య
 కుంతప్రజ్ఞన కిట్లనిరి.

◆◆ ఇంద్రాదిదేవతలు వామనుని బలినినిర్జించి సావరాజ్యంబుగానం ప్రార్థించుట ◆◆

- సీ. బలి యనుదైత్యుండు పద్మసంభవుఁ దపోభరమున మెప్పించి వరము వడసి
 శక్తి నెవ్వరికి దుస్సాధ్యుడై మముఁ ద్రోచి యఖిలవైభవములు నపహరించె
 జంపంగఁ జెఱుప నశక్తుల మాతని నీవుపాయంబున లావు కలిపి
 నధికుడ వవిజేయహారితేజుండ వేవిధమున నైన నవ్వమతునెడిచి
 భవదుపాశ్రయైకత్రతపరుల మైన, మాకు నెలసినయాపద మాన్పు వలయు
 నొక్కడవు నిత్యకీర్తి వభ్యుదితవిశ్వ, గురుడ వగునినుఁ గడవఁగ నేరుఁడుగలఁడె.
- చ. అనిమిషనాయకుం ద్రిభువనాధిపుఁగా మును సీవ నిల్పి తీ
 యన యిటు తత్పదచ్యుతి ననాకలితమృతియై నశింపఁగాఁ
 గనుఁగొన నీక కాదె వగ కాశ్యపసంయమి తత్పురంద్రియా
 యేనిమిషు లీఋషుల్ ప్రియము నందరె యింద్రుఁ బ్రతిష్ఠచేసినఁ.
- శా. లోకాతీతుడ వయ్య లోకములకుఁ లోనై విహారేచ్ఛమై
 మాకుం జుట్టమనంచుఁ బేరొకటి సన్తానించి యున్నాడె ధి
 ట్టికార్యం బొనరించి యిందఱఋణం బెల్లం దగ న్నీగు మ
 స్తోకస్తోత్రసహస్రపాత్ర మగుచుఁ శోభిల్లు సీపేర్చియుఁ.

వ. వైరోచనుం డిష్టుడు వాజమేధమఖంబున దీక్షితుండై యున్నవాఁడు దీనికిఁ దగిన వెరపునం గ ర్రవ్యచింతనం బొసర్చుమనిన నుచేంద్రుండు తద్వచనంబుల దెనఁ జిత్తంబు నిలిపి వారిం గనుంగొని.

క అగుఁగాక యట్ల 'చేసెదఁ, దగునింత యనంగ నేల దైవతకార్య ప్రగుణసూచరణంబున, నెగడిననా కేమి వింత నేఁ డిది యెల్లఁ.

మ నను నా దాసవనాథుజన్మమునకుఁ సంప్రీతిపూర్వంబుగాఁ గొనిపో నుత్తమబుద్ధి తత్త్వనిధి యొక్కం డద్భుఁ డమృతకర్ణ ఘనుఁ డీదేవగురుండు గానలయు నిక్కం బేను వేదోయి నా పనికిం బోలినయట్లు చేసి విజయస్ఫూరంబునై వచ్చెనఁ.

వ. అనియె నివ్విధంబునం గార్యనిశ్చయవిభాసి యైన యద్వైపునకు దేవతలు విజయ ప్రస్థానంబు సంఘటించిరి వాచస్పతియు సవ్యచోదిధికి సాహచర్యధర్యం డియ్యె నట్లు గదలి.

సీ. చిటుతకూఁకటి నున్నచిగురువెండ్రుకలతో మెఱసి మాఁగుడువడిమిట్లు ప్రేల ముచ్చట్టు ముడిచినముంజితోఁ గట్టినచెలువంపుగోచిముంజెఱఁగు మాఁగఁ గుశపవిత్రములతోఁ గూడ డాపలికేలఁ దనయంతపొడ వై నదండ మమర నిద్దంపు తెల్ల జన్నిదము దీప్తులతోడఁ దొడరి కృష్ణాజనద్యతు తెలర్ప దబ్బప్రేలియుంగరము మేదావిబొట్టు, మడుఁగుపేలిక పిరిచుట్టు బెడఁగుగాఁగ వడుగుచందంబు డిన కెడమడుగు గాఁగఁ, గోమరుగా నేగె నెలకట్టిగజ్జాపేల్పు.

వ ఇవ్విధంబున నరిగి సర్వకాలకుసుమఫలభరితపాదపవనాకీర్ణంబును సనేకముని జనాధ్యాసితసిద్ధతీర్థసముదయంబును బురారతనదివిజయజనవరంపరావణితలక్షణోపలక్షితంబును సమంచితకాంచనమణిరచితకాలాకుడ్యకట్టిమ స్తంభకుండమం శీతంబును మహావిభ్రాదారంబు నగుగంగాతీరంబునఁ బ్రవర్ధమానం బగున ధ్వరసంవిధానం బాలోకించి యజమానసదనంబు సేరంజని.

క. అందు బలీంద్రుని విజతపు, రందరు ధర్మార్థకరణరక్షాచణు స స్పందితదానవ్రతు నర, విందనయనుఁ డెదురఁ గాంచి వెర వ్రెప్పారఁ.

—|| వామనుడు బలికడకుంబోయి మాఁడుగులు భూమి యాచించుట. ||—

వ. అల్లసల్లనం జేర నరిగి యాశీర్వాదం బిచ్చి మధురోదాత్రస్వరంబున నతని నుప లక్షించి యిట్లనియె.

మ దితివంశంబు వెలుంగఁ బుట్టి కడిమిఁ దేవేంద్రు నిర్జించి యూ ర్జితనీతిం గలితార్థసంచయుడవై శిష్టప్రియోదాత్రశీ లత నిమ్మె బహుయజ్ఞ దానతపముల్ గావించె దెవ్వాసు నీ

ప్రతి లేఁగిభువనత్రయంబున జగత్సృష్టిత వైరోచనీ.

- ఉ. చేయఁజె బ్రహ్మ యజ్ఞములు నేయఁజె రుద్రుఁడు నేయఁజె తగిం
దోయజనాభుఁ డర్హుఁడతి తోయపుఁ డింపఁ జెనుండుఁ జేయరే
- శ్రీ యాటు నీమఖంబునకుఁ జెందినచాడ్పునఁ జెందఁ జెందుఁదే
జోయతపుణ్యలోకములు చూఱగొనం గల వీ పుకండ్లపుక.
- తే. తురిగ మగ్నిమయంబు తత్తురిగమేగ, యజనమున బ్రహ్మహత్యాపం త్రై నకడిఁది
• వాతకంబులు చెచ్చెర భస్మసాత్మకంబు లగేనని నేదవాక్యంబు గలదు.
- చ. లసఘ మచుఘ్యలంఘ ననుధామగుఁడం జతురాశ్రమంబులం
దును గృహమేధధర్మమును పుర్ణమదై వతదై త్యక్తోటియం
డినుపమసత్వవై భవసమగ్రుఁడ ఏవును బోతె నశ్వేమే
ధనియమ మెల్ల యజ్ఞసముదాయమునందును మేటి యారయక,
- వ. ఇట్టిమహాఘోషంబునందుఁబడితిండునై సర్వావేద్యాహారాశ్రయంబున నున్న నిన్ను
నర్థించువారలు సకలార్థసమృద్ధు లగుట యేమిచోద్యం బనిననిని నంతసిల్లి బలిం
ద్రుండు వ్యామనదేవు నాలోకించి యల్ల న నప్పుచు.
- క. కలుదులమాటల మమ్ము, గుఱుచనడుగ రేల యింత గోసెక్కింపక
నొయఁగ నీయిష్టము మా, కఱిగింపుము వేద్య నిత్తు మెయ్యటి యైనక.
- వ. అనిన నతం డెను గుర్కిరిం బర్జినై సచ్చితఁ బనత్రయమాత్రం బగఁధాత్రి
యిచ్చినం జాలుఁ గృతకృత్యుండ సగుదు ననవుడు నవ్విత్తరంకోవిమంశవ్వేద
విదునితోడి.
- తే. చదువరులుగానివిప్రులుచాలముగ్ధు, లకటయిదియేమిబుద్ధిమూఁడుడుగు లడుగు
ఁడును శతలక్షపడమారీ యైచగన్య, ధరణి యిచ్చెనఁగొనుమెండులఁపు దక్కి.
- చ. అనునెడ శుక్రుఁ డాదితికులగ్రణిఁ జేరఁగవచ్చి యొయ్య ని
ట్లును నిది యేల వేగపడ సమృద్ధికృత్యురతుండు దైత్యసూ
దనుఁ డిటు వంచనక సురహితం బొనరింపఁగ వచ్చినాఁడ నీ
మనమున నీగిపైఁ గడఁక మానుము చూడకు మింక నీతనిక.
- క. ఏమి యొనరింప బోయిన, నేమి యగునె మనకు నేల యిఁతోడునులు నా
నామూర్తిధరుఁడుహరిమా, యామయుఁడనవినమె యంచితామ్నాయములక.
- వ. అని చెప్పిన నెక్కింత చింతించి యసురవర్ణం జాచార్యుం గనుంగొని.
- సీ. యిచ్చెద ననఁ గాని యీలే ననంగ నేరనినొను దై న్యాక్షరములు పలుకు
టఘంబునకునుమోఁదయి యొప్పుహస్తమిగికిఁ జాఁపఁగాఁడుఁ గ్రిందువడుట
నిత్యస్వతంత్రాదినిరతిఁ జె న్నగుమోము వేడుకట్టత వెలవెల్ల నగుట
నర్హులొకములకు నంశ్రయ మగుమేను యాచకభంగి భయమున వడఁకు

- టమ్మతం బిట్టిడయి వచ్చి యబ్జనాభుఁ డిది యగునట దాత నేనగుట యరుదె
కలఁడె హరికంఠుఁ బాత్ర మిఁగంటిమండ్రి, నిత్తునివాసమనుకోర్కెయెల్లభంగి.
- తమతమవిద్యాతపముల, యమితఫలము లెవ్వనికి సమర్పించి మహా .
- త్వమువడసిరామ్యలవ్విభుఁ బ్రముదితుఁ జేయుటయకాదెభాగ్యము మనకుఁ.
- మీ రడ్డము సెప్పక యీ, గౌరవము మదీప్సితంబుగా సిద్ధింపం
గోరుఁ డని పలికి వామనుఁ, జేరంగఁ బిలిచి చేయి చేకొని వినతిఁ.
- అయ్యో నీయడిగినయది, యెయ్యది యైన నగుఁగాక యిచ్చెద నిటర
మ్మియ్యెడఁ గూర్చుండు చునుచు, నయ్యత్తమగుణు నుదజ్ఞుఖాసనునింగఁ.
- కావించి యతనియభ్యర్చితం బయినయర్థంబు సువ్యక్తంబుగా నుగ్గడించి.
- శాస్త్రీతానేకవినూత్నరత్నరచనం జెన్నెందుకుంభంబునం
బూతంబై నజలంబు పుచ్చుకొని యీభూదానసంపత్తిచే
బ్రీతుండై హరి గాచు మ మ్మనుచుఁబెంపారంగఁ దద్ధారయా
దై తేయోత్తముఁ డమ్మహాపురుషుచేతం బోసి నుల్లాసియై.
- వైరోచనకరవితరణ, ధారాసలిలంబు నిశ్చితంబుగఁ దనచే
యారం దొరఁగం దడవయ, వారణమెయి వామనుం డవామనుఁ డయ్యెఁ.
- ఇట్లు విజృంభించి యద్వైపుండు సర్వదేవతామయం బైనయాత్మీయదివ్యరూపం
బుద్ధీపితంబు సేసె నమ్మహామూర్తికి భూలోకంబు చరణంబులు నూర్ధ్వలోకం
బులుశిరంబును నయ్యెం జంద్రాదిత్యులు లోచనంబులఁ బిశాచంబులుపాదాం
గుళుల గుహ్యకులుహస్తాంగుళుల విశ్వలుజానువుల సాధ్యులుజంఘల యక్షు
లుసఖంబుల సచ్చరలురేఖల సూర్యాంశువులుక్షేతంబులఁ దారలురోమమూలం
బుల మహర్షులురోమాగ్రంబుల దిక్కులుబాహువుల నశ్వినులుశ్రవణంబులఁ
బవనుండుఘ్రాణంబున ధర్ముండుమనంబున సరస్వతిజిహ్వ స్వర్గద్వారంబునా
భిని మిత్రత్వప్తులుబామలను బ్రజాపతిపుంస్తవంబున వసువులువీపున రుద్రుం
డుహృదయంబున బ్రహ్మాయూరువుల వేదంబులుదంతంబుల సముద్రంబులుదై
ర్యంబున లక్ష్మీమేధాధృణివిద్యలుకటిప్రదేశంబునఁ బరమపదంబులలాటంబున
నింద్రుండు స్రోతస్సులఁ దపోదమవ్రతంబులుఁదేజంబునఁ గ్రతుపూర్తంబు
లోష్ణకక్షవక్షంబుల వసియింప నమ్మహాతేజం డొప్పె దత్తేజంబు సహస్రసూ
- పాశాంతరము మ. కమనీయోజ్జ్వలహేమరత్నరచనాకల్యాణమై యొప్పుకుం
భమునం బుణ్యజలంబుఁ బుచ్చుకొని యీభవ్యక్షీతిత్యాగయో
గమునం బ్రీతుండుగాత విష్ణుండు ద్రిలోకస్వామి యంచుం బ్రహ
ర్షము నిండారఁగ నించె ధార నతఁ డాసర్వాత్మహస్తంబునఁ.

కోవ్వదయచంద్రశతంబని నిశ్చయింప రాదు గావున నప్రమేయం బట్టి యతర్హిత ప్రాదుర్భావంబున.

మ. బలి యాశ్చర్యము నెంది సంభ్రమభయప్రహ్వత్వసమ్మేళనా
కులభావంబునఁ జూచుచుండ ననురుల్ కోధోద్ధతిఁ పేలసం
ఖ్యలుదీప్తిస్ఫురదస్త్రశస్త్రవిటపిగ్రాశ్చాల్లసత్పాణులై

పెలుచుం జుట్టును ముట్టి రవ్వెభు మహాభీమాభిరామాకృతిఁ.
చ. పదములు జాను లూరువులు బాహువు లంటఁగఁబట్టి యెండునుం

గదలకయుండ నెత్తుఁ డనిక్రమ్మినయాబలవద్విరోధులం
బదములు జంఘ లూరువులు బాహువు లోలి నమర్చి త్రొక్కియున్
విదిలిచియు న్నెగిల్చియును ప్రేసియుఁ ద్రుంచె నతండు ప్రేల్చిడిన్.

క. తుహినంబు నాత్మకిరణ, ప్రహతముఁ గావించి మించుభానునిక్రియ న
ట్లహితవిమర్దనలీలా, మహితుండై యుర్విధరుఁ డమంధరసరణిన్.

వ. విక్రమత్రయంబున లోకత్రయంబును నాక్రమించి త్రివిక్రమాభిధానంబున సగ
మంబులు ఘోషింపం బరితోషభరితహృదయుండై యవ్వేశ్వరూపప్రపంచం
బుపసంహరించి సర్వసాధారణరూపంబున నిలిచి దనుజేశ్వరున ిట్లనియె.

తే. నీవు నాకు మూఁడుడుగులనేల యిచ్చి, తమలచారిత్ర సభ్యచయం బెఱుంగ
నేను నాయడుగులపాటి నీజగత్త్ర, యమ్ముఁ గొలిచి కైకొంటి నానమ్ము గాఁగ.

క. నీ కింక నేల రాదే, లోకము కేటకేనిఁ బొమ్ము లుంతరాద్య
శ్రీకుండ వై తనుటయు నతఁ, డాకంపితవినతదేహుండై కడుభక్తిన్.

తే. ఏననఁగ నెవ్వఁడను దేవ యీయొడలు న, మర్పితము దీన నీకు నెయ్యదియెనట్లు
నానతిమ్ము కృపార్దుండవై శరణ్యా, భక్తవత్సల శ్రీనాథ పద్మనాభ.

వ. అనినం బ్రసన్నుండై పరమేశ్వరుం డనురేశ్వరున ిట్లనియె.

—|| పామునుడు బలినిసభాంధవంబుగాఁ బాతాళంబునకుఁ బోవంబునుచుట. ||—

క. నీవలన సంతసిల్లితిఁ, గోవిందనుతేష్ఠధనము గుణవత్పాత్రం
బైవచ్చిన నాకిచ్చితి, గావున నిర్భయుఁడ వగు జగంబులయందున్.

వ. పాతాళంబునందు సుతలంబనఁ బ్రసిద్ధం బైననెలవు గల దచ్చోటికిం జని సభృ
త్యభాంధవుండవై వసియింపుము దివ్యంబులు నక్షయంబులు నపరిమితంబులు
నగుభోగంబులు భవదిచ్చానురూపంబులై యందొడవెడు నధికదక్షిణంబు లగు
నధ్వరంబులు నుదాత్తదానంబులు నాచరింప నర్హంబు లగువస్తువులునుం బరి
చ్ఛదంబులు నఖలకాలంబును సంపన్నంబులుగాఁ గలయేవి వినుము మహేం
ద్రుండు మహానుభావుండు గావున నాకు నర్చనీయుం డతనికి నీవు విన్నముండవై
వీబుధులయండునుం బూజ్యభావంబు గావించి నర్తింప వలయు నట్టిమదీయ

శాసనం బెప్పుడు దప్పిన నుగ్రహణాధరంబులు ప్రాణాంతకదండంబున దండించు నవహితుండవై బ్రతుకుము మీఁద నెంతయు మేలొనర్చెన ననిన నవ్విభునకు విగోచనతనయుం డిట్లనియె.

క. క్రతుభోగభోగమున సుర, లలిమునముం బొంది క్రాల యచ్యుత యేత్రా కృతభోగంబుల సంప్రీ, తత నెమ్మెయి నెంచువాడె దలపుము దీనిక.

సీ. నావుడు సంగోజనాథుఁ డశ్రోత్రియశ్రాద్ధంబు నవతచర్యమైన యస్యయసంబును సవగతవక్షిణక్రతువు సమాంత్రికహుతము శ్రద్ధ చాలనిదానంబు సంస్కారవిరిహితం బగుహవిస్సుచు నన నాఁతుఁడెఱుగు లిచ్చితి నీభుక్తి కెవ్వఁ డీశ్వరున కప్రియకారి నన్నగర్హించు నెవ్వఁ డన్న హోతియై క్రయవిక్రయముల బ్రతుకు, నెవ్వఁ డట్టివారలపుణ్యమెల్లనీవు గొనుము పాముని విహ్వలవనుజపతియు, హర్ష పూర్ణుడై హరికిసాష్టాంగమెరఁగి.

వ. సర్వదై త్యులమునయసమేతుండై పాతాళంబునకుం జని జనార్దనగర్విష్టప్రకారం బుచ నుండె నంత.

క. తనబుద్ధివిక్రమంబుల, ననుపమ మగురాజ్యలక్ష్మి యవలీలమెయిన్ గొని విష్ణుఁడు త్రైలోక్యం, బుచ నులకుఁ బూర్వమార్గమున విభజించెన్.

వ. ఆమృతహస్తం డి ప్లేపురించి యొసంగ నిన్ముండు పూర్వగ్రాజ్యంబు గైకొనియె ధర్ముండు వక్షిణాధిశాధిపత్యం బధిష్ఠించె పరుణండు ప్రత్యగ్ధిశానుశాసియై నిలిచెఁ గుబేరం డుత్తరహరిత్యావనం బధికరించె భజంగవిభండు భవనభరణంబున నుల్లసితై సోముం డూర్ధ్వలోకాధీశ్వరుండై యొప్పె దక్కినవారును దమతమ సనంబులఁ బ్రదువంబుం బొంది రిట్లు సర్వలోకశోకాపనొదనుండై నయద్దేవుండు.

మ. అదితిగిగాశ్యపు నిత్యసత్కృతికృతార్థారంభంబుం జేయుచుం ద్రివశాఞ్చాశ్వుఁడు లోనుగాఁగలమునిశ్రేణిం బ్రియాహ్లాదనా భ్యురయప్రాప్తి ననుగ్రహించుచు సురల్ పూజింపఁ బ్రత్యాదర ప్రదలీలం బ్రసరింపుచున్ భవనమున్ పాలింపుచుండెం గృహక.

వ. అనిచెప్పి వైశంపాయనుండు.

క. ఈవామనావతారక, థావిస్తర మనఘ దేవతలకును ధరణీ దేవతలకు సంభాష్యము, గావున వినఁ జదువఁ గల్గుఁ గల్యాణంబుల్.

క. విను సర్వకాలముల ని, య్యనుపమకథనంబు వినిన నతినియతిఁ బఠించిన ననుకుల విష్ణుఁడు దా, గెలిచినక్రియ జనవిభండు గెలుచును రిపులక

క. వామనదేవుడు భువన, పేమాస్పద మైనధంగిఁ బ్రియుఁ డగుమనుజ స్తోమములకు నవ్విభునిమ, హామహిమలు వినుమనుష్యుఁ డనవరతంబున్.

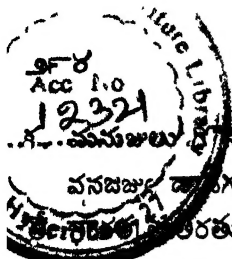
- క. ధనములఁ గోరిన ధనములఁ, దనయులగోరిన దనయులఁ దరలాక్షులఁ గోరినఁ దరలాక్షులఁ బడయుచు, జనుఁ డీబలిమథనకథను జదివిన వినినఁ.
- క. ఆయువు నాకోగ్యంబును, శ్రీయుచు బహుపుత్రీపౌత్రీచిరసౌఖ్యములుం జేయుఁ దీవికృముచరితము, పాయక యూకర్ణితంబుఁ బఠితము నగుచున్.
- కీ. అదితికిఁ గశ్యపునకుఁ దా, నునయించినయాచరిత్ర ముల్లంబున నిం . పొదపంగఁ దలఁచుపుణ్యని, సదయుండై ప్రోచు హరి నిజం చిది యెందున్.
- తే. అస్తదీయగురుం డగునాదిమునిప, రాశరాత్మజఁ డాగమరాశివలనఁ ; బుచ్చుకొని మాకు నిచ్చె నిష్ఠాన్యకథన, వస్తు వైహికాముష్టికావాప్తికొఱకు.
- వ. నీవుచు నేతదీయప్రసూనసూపణతత్పరత్వంబునం గృతార్థుండ వగు మనినం బ్రీతమానసుండై జనమేజయుండు.
- సీ. బంధురాష్ట్రదశపర్యనిర్యహణసంభావితం బగుమహాభారతంబు హరివంశపరిపూర్ణ మగునట్లుగాఁ గ్రమవ్యాఖ్యాన మొనరించి తనఘ నీవు విని పవిత్రుడ నైతి వినఁగ నింకొక్కటి గల దేమి నియతి నిక్కతవినంగ వలయు వాచకుఁ డెట్టివాఁడు గాఁడగు నెన్నిమాటలు విను టొప్పుమాటిమాటి తగుఫలప్రాప్తు లెట్లు సమాప్తివేళఁ, బూజ్య లేవేల్పు లేదానములు విధేయ సమితి ప్రత్యేకపర్వానసానకృత్య, మెవ్వధం బింతయును జెప్ప మింపు మిగుల.
- వ. అని యడిగిన వైశంపాయనుం డతని కిట్లనియె.
- క. విను నమ్మికయును భక్తియును, నెనయఁగ శుచియై శమంబు ఋజుతయు సత్యం బును గల్గి విమత్సరమతి, వినవలయును భారతంబు విధియు క్షముగన్.
- మ. అనసూయున్ జితకామరోషుఁ గమనీయాకారు సత్యోక్తశ్చిలు నశేషాగమశాస్త్ర తత్త్వనిపుణున్ లోకజ్ఞ వాగ్మీన్ ఋజున్ . జనతాసమ్మతు భవ్యభక్తినియమశ్రద్ధాసమేతుం బ్రియా . బునసత్కారము లొప్ప వాచకునిఁగాఁ బూజించి యుంచం జనున్.
- తే. అతఁడు విమలవస్త్రోపవీతాంగరాగ, మాల్యభూషణశోభియై మహితలిఖిత హృద్యమగుపుస్తకముగొనియెలమియెలయఁ, బ్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభిత్వతత్పరతనుండి.
- క. నారాయణు నరుని నమ, స్కారంబునఁ దలఁచి వాణి గల్యాణి నెదం జేరిచి వేదవ్యాసుల, నారాధించి మఱి వలయుఁ బ్రారంభింపన్.
- చ. మునుకొనిపోవ కెంతయును ముట్టక నిల్పక భావమున్ రసం బును వెల్లియం దగుల్పడక పొందుగ వాక్యవిభాగ మొప్పుగా నెనిమిదితానకంబులను నేర్పడి వర్ణము లుల్లసిల్లనే బౌనయఁగ వాచకుండు కడు నిం పగురీతిఁ బఠింపగాఁదగున్.

- క. పదిరువ్వంబులు భక్తిం, బదిలుండై వినఁగువలయు భారతము జగ
ద్విదితగుణ వానికన్నిటి, కొదవుఫలము లేర్పఱింతు నొలిస నీకుఁ.
- సీ. లొలుతరువ్వము వినఁ గలుగునగ్నిప్రోమయాగంబుఫలము గొమార్థసిద్ధు
లీలోకమునఁ గాంచి యాలోకమున నప్పరోగణసంక్షీర్ణ రుచిరదివ్య
యానంబు వడసి సమగ్రభోగంబులఁ బెద్దగాలంబు సంప్రీతి నొందు
వినుము రెండవరువ్వ విని యతిరాత్రయజ్ఞముపుణ్య మొంది భోగములనెలమిఁ
దుది న్నదగ్రవిమానంబు త్రిదశవరులు, దేరనెక్కి వేచని మహోదారరతుల
విబుధయువతులు సొక్కింప వేనవేలు, వర్షములు నరుడుండు దివంబునందు.
- వ. తృతీయవారశ్రవణంబున ద్వాదశాహం బనుమఖంబుఫలంబు సిద్ధింపం బ్రసిద్ధ
విభవుండై బ్రతికి మీఁదట మణిమయం బగువిమానంబున కొడయుండై పది
వేలేండ్లు వేల్పువెలందులతోడఁ గ్రీడించు.
- ఉ. నాలవరువ్వమున్ విని జనస్తుత పొందు జనుండు వాజపే
యాలఘభద్రమున్ జనన మంతయుసౌఖ్యమయంబుగాఁ జిర
శ్రీలభజించి కాంచుఁ దుది సిద్ధవధూరతిలక్ష్మవర్ష ముల్
బాలపతంగతుంగరుచిభవ్యవిమానమనొజ్జసుస్థితిఁ.
- క. దీనికి నినుమడి మేలగు, నేనవమాటు వినఁగా నరేశ్వర యటుదో
డ్డో నొక్కొకగుణ మెక్కుఁ గ్ర, మానుగతిఁ పృథ్వీప్రమాకర్ణనలఁ.
- వ. కైలాసశిఖరాకారం బై నవజమయవేదివిలసితం బగువిమానంబు నధిగమించి
విబుధాంగనాసంగీతమృదంగధ్వనులు వలభివివరంబులు ప్రతిఫలనద్విగుణంబు
లయి యింపు లొసంగ నిలింపులు వైగడ రెండవమాత్రాండుపగిది వెలుంగును
నఖలభవనంబుల నప్రతిహతగతియై చరించుటలె పర్యాయరూపంబుల వీనికి
నదృశంబు లగుఫలంబులు.
- క. ఎనిమిదవపాఠి వినినన్, మనుజునకును రాజసూయమఖసిద్ధియ చే
రు ననంత మైహికసుఖం, బనఘా యటమీఁద నమరు లభినందింపన్.
- తే. పూర్ణచంద్రోదయస్ఫూర్తిఁ బొలుచుకాంతి
యుతవిమానంబు గైకొను నుజ్జ్వలాంగుఁ
డై సుగంధివస్త్రాభరణాంగరాగ
రమ్యవేషంబుతో వత్సరములు కోటి.
- ఉ. వేడుక వేల్పుఁదొయ్యలులప్రేగుచనుంగవమీఁద మన్మథ
క్రీడల వ్రాలి నిద్రలసుఖించి ప్రభాతములందు సాదరో
త్తాడనలోలతచ్చరణతామరసాంచితనూపురంబు లా
మ్రేడితనిస్వనంబులయి మెల్పునఁ దెల్పుగఁ నొందు భోగముల్.

- క. తొమ్మిదవసారి విన య, జ్ఞమ్ములకుం బతియనఁ జనుహయమేధఫలం
బఘ్నేయఁ గారంచు నభీష్టఫ, లమ్ములఁ దాఁబడసి నరుడు లక్ష్మీయుతుడై.
- క. అమరీముఖాబ్జచికుర, భ్రమరీరుచిదుగ్ధముగ్ధభావుఁ డగుమఁ దా
నమరావలి గొలువఁ దిరుగు, నమరావతి లోనుగాఁ బురావలినెల్లె.
- క. పదియగువరున వినినయ, భ్యదయఫలమ్మునకుఁ గొలఁది యూహించి నిజం
బిదియన నేరఁడు బ్రహ్మాయు, సదభిమతా యతఁడు ధన్యుఁడు పేర్కె.
- క. ఇచ్చటఁ గలమేలెల్లను, నిచ్చ వలసినట్లు పొంది యెంతయు సుఖయై
యచ్చటికిఁ బోయి దివిజులు నెచ్చెలులై యనుసరింప నిత్యప్రీతి.
- సీ. కామగమంబును గామితవస్తుసంభరితంబు తేజోవిభాసితంబు
నగువిమానంబున హారకేయూరచూడారత్న కటకకుండలనిబద్ధ
రత్ననూత్న ద్యుతిరంభితమూ ర్తియై యుదయార్కఁడును బోలె నుల్లసిత్తి
యనిమిషకాంతాకరాధూతచామరపవమానన ర్తితభ్రమరకుండు
నిర్మలాతపత్రదుకూలనర్తలోల, చంచలోష్ణీషవిస్ఫురితాంచలుండు
నగుచు బహుకోటివర్షంబు లఖలనాక, లోకముల సంచరించు నిశ్శోకుఁ డగుచు.
- చ. క్రమమున నింద్రలోక మటఁ గంజవనప్రియలోక మావలం
గమలజలోక మప్రమితకామితరుద్రసదాశివాఖ్యలో
కము లనమగ్రపూజితసుఖంబులతోఁ జరియించి వెండి ని
త్యము నమృతంబు నౌపరమధామము నొందు నతండు ధన్యుడై.
- సీ. వినుమబ్జసంభవవిష్ణురుద్రులు మొదలై నదేవతులు విద్యాధరాధి
దేవయోనులు మునిద్విజరాజవంశముఖ్యులు గిరిసాగరక్షోణినభమ్ము
లరేక్కిందుతారాగ్రహంబు లింకిట నెన్న నేల చరాచరజాలమెల్ల
భారతంబున ఋషిప్రభులచే వర్జితం బైనది గావున సఖలమునను
నాత్మగుణకీర్తనంబున సఖలపాత, కములు సత్యంబు తొలగించుఁ గర్తకధిప
భారతాధ్యయనముపోలఁ బాపుసులకు, బరమనిష్కృతిగలదె యెప్పటనొందు.
- క. పరువడి పర్వసమాప్తుల, నరవరపుణ్యాహవాచనపురస్కరభా
సురభోజనపూజనవిధు, లిరవుగ నొనరింప వలయు నెంతయుఁబ్రీతి.

* పాఠాంతరము. శ్లా. దేహాంతంబున దివ్యయాగగతుడై దివ్యార్కచంద్రద్యుతి
పూర్వాహూద్భాసియు సర్వకామగము వజ్రోద్యద్గవాక్షాగ్రని
రూప్యహంబుఁ మణిబద్ధకుటిమము నై యొప్పారుయానంబునఁ
మూహత్త్వం బెనఁగఁ జరించు సుఖయై మృనాతిగాబ్ధావలుల.

- నేసి కాంచనరత్నదక్షిణల నిచ్చి, నరుని నారాయణుని సర్వసుదుల సధిక
భక్తి గీర్తింపవాచకప్రవరులవిది, కొంతయొకచాయనదివింశతివలయు.
- వ. ఇట్లు పూజావిధి సమగ్రంబు గావించి.
- చ. దివమువనుండి దేవతలు దివ్యము లైననిజాంశజన్మముల్
భువి గలిగించి భూరి యగుభూభరముం దొలగింప భారతా
హవకరు లైరిగావునఁ దదర్చనరూపము గాగే భారత
శ్రవణవిధాయి చేయునది సత్క్రియతో బహుదానధర్మముల్.
- చ. నిజవిభవానురూపముగ నిర్మలరత్నసువర్ణకౌప్యస
ద్గజరథవాజిగోతతులు కన్యలు దాసులు భూగృహంబర
ప్రజములు నిండియున్ దనకు వాంఛిత మెయ్యది యెద్ది యుత్తమం
బజితభుజాధ్య యన్నియును సంచితయోగుల కిచ్చుటొప్పున్.
- క. తదనంతరంబ యందఱు, నెదవఁగ హృద్యాన్నపానయుక్తి బ్రమోదో
న్మద మమరఁ జేసి వాచకుఁ, బదిలంబుగ భవ్యపూజఁ బాటింపఁ దగున్.
- తే. పసిడిచీరలు గోవులుఁ బసులు గొల్పు, నూళు లిండ్లును బండ్లును నొలి నెనఁగ
వలయునివియెల్ల నెనఁగియవ్వలనమోడి, నేయ కెంతయుఁ సంతృప్తి నేయవలయు.
- క. వాచకుఁడు సంతస్థినిన, నాచతురాననుని దొట్టి యమరవరులు భ
వ్యాచారతుష్టి నొందుదు, రాచంద మొనర్ప నిచ్చు సభ్యుడయంబున్.
- తే. అనఘ వాచకుఁ డెట్లట్ల యర్హుఁ డఖిల, మునకు నాలేఖకుండుఁ దదృశితోడ
నిష్టశుభదంబు సభ్యుల నెల్ల నీగి, వలన నలరించి దీవన వడయవలయు.
- క. భారతపంచమవేద, ప్రారంభమునపుడుఁ దత్సమాప్తిని వలయున్
ధీరమతిని బహువిప్రస, మారాధన మది మహర్థి నాపాదించున్.
- క. నీవడిగినవిధ మంతయు, భూవర చెప్పితి నజస్రమును గోప్యముగా
భావింపు మద్విధము స, ద్భావుల కెఱిగింపవలయుఁ దగ దితరులికున్.
- క. భారతము నిర్మలప్రతి, భారతము నివ్వినపఠనఘటలకు శుభవి
స్తారము రవిశశితారక, తారకము తదీయపితృపితామహతరికన్.
- క. విస వలయుఁ జదువ వలయును, గొనియాడఁగ వలయు సధిగోప్యార్థముగా
నువఁగవలయును మనమున, మనుజోత్తమ భారతాభ్యుమహితాగమమున్.
- ఉ. భారతపు స్తకప్రతి పాయక యేసుకృతాత్మునింట నె
ప్పారెడునిత్యపూజనల నందుచు నుండు దదీయవాసముం
జేరి తలిర్చునిష్టజయసిద్ధి నిజంబు పురాణపూరుషా
భావకథామయం బగుటఁ దత్సద్భవంబులె యొండుగ్రంథముల్.

హరివంశము.

- మనుజులు గొనియాడవలయు, నని చెప్పట గొఱతయే మహామునులు సురలో
వనజము డాదిగ భారత, మనిశముఁ జదువుచును వినుచు నలరుదురు మదిఁ,
శ్రీకృష్ణుని తరతులకు భవ్యయాన, దివిజనుభములు సులభంబు లవుట యుటదే
ముక్తిపదము తదీయాంగమునను గల్గు, దత్తు-థామూర్తి విష్ణుకీర్తనము గాఢె.
క. భారతము గోవు విపుఁడు, భారతియును జాహ్నువియును బద్ధావిభుఁడు
గోరి నిరంతరచింత్యులు, గాహుపించు సుజనుండు కల్యాణియగున్.
క. శ్రుతియును భారతమును రఘు, పతిచరితముఁ జదువువారు పరమపురుషు న
చ్యుతు మొదల నడుమఁ దుదిఁ బ్ర, స్తుతిసేయఁగవలయువిప్రచోదితమొందన్.
ఉ. ఏకథయందు విష్ణు జగదీశ్వరు నాద్య ననంత నంచిత
శ్లోక వరేణ్యుఁగాఁ దెలుపు సూక్తులు చాలఁగఁ గల్గుఁ బన్నుగా
నాకథ విస్తరింపఁ దగు నాకథ వీనులఁ గ్రోలఁగాఁ దగన్
శ్రీకరనద్గుణాకరవిశేషతనీకత కౌరవైత్తమా.
క. అని చెప్పినవైశంపా, యశువాక్యము హృషిత మైనయంగ మెలర్ప
గొనియాడి యతని కభ్య, ర్చనఁ జేసెఁ బరీక్షిదాత్మజన్మఁడు ప్రీతిన్.
క. మీరును బారాశర్యో, దారఫణితియందుఁ గల్గుతాత్పర్యంబున్
ధీరము లగుచిత్రంబులఁ, జేరిచి యానందసిద్ధిఁ జెందుఁడు నియతిన్.
వ. శ్రీమహాభారతంబు హరివంశోత్తంసంబుగా నఖలంబును యథాశ్రుతవ్యాఖ్యా
నంబుగాఁజేసి మిమ్మునారాధింపం గలిగె నే ధన్యుండనైతి ననిన నారామహర్షణి
వలనం బరితోషంబు నొంది.
ఉ. శౌనకుఁ డాదిగాఁ గలుగుసంయమిపుంగవు లందఱున్ బ్రమో
దానుభవంబునన్ బాదల నాంతరబాహ్యవిచేష్టితంబు లిం
పై నెఱయంగ నక్కఱకు నంచితకీర్తనపూర్వభూరిన
న్యాసములం బ్రహర్షమయమానసుఁగా నొనరించి రున్నతిన్.
క. శ్రీవేమత్సనల్లభ, భూవల్లభపూజనీయ భుజవైభవ ల
క్ష్మీవల్లభ గుణవితరణ, పావన నినుఁ బొందుఁగాత భవ్యశుభంబుల్.
గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామి సంయమీశ్వరచరణసరోరుహ ధ్యానానందసౌందర్య
ధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిసంభవశంభుదాసలక్ష్మణాభిధేయ యెఱ్ఱయన్కాశ్యోదేయ
ప్రణీతం బైనహరివంశంబునం దుత్తరభాగంబునందు సర్వంబును దశమా
శ్వాసము.

